1a
20676

CUMENI
in Epist.
Paul

Decumenis epistas ad corinthios
secundam ad galatas ad ephesios
ad philippenses ad thessalonicenses
ad timotheum primam et secun
dam ad titum ad hebreos methaphi
sicorum ioannis

BIBLIOTECA
DE LA
Universidad de Salamanca.
Sala 1 Est. 2º Tab. 6 Núm. 22

Oecumenius in epistolam ad corinthios secundá. Ad galatas
ad ephesios. Ad philippenses. Ad colossaenses. ad thessalonicenses. Ad timotheum preimam & secundá. Ad Titum. ad
hebraeos. Arethas in apocalypsin diui Joannis

Oecumenius in epis. Pau.

1ª
20676

Antonio de Ad marag
Bedel

Num. 2 cap. 6 num 29.

b.20225891

Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Κορινθίους δευτέρας ἐπιστολῆς.

Αὕτη ἐπιστέλλει ἀπὸ Μακεδονίας. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. δεξάμενοι Κορίνθιοι τὴν πρώτην ἐπιστολὴν, κατενύγησαν ἐπὶ τῇ ἁμαρτίᾳ τὸ λαβόντες τὴν μετρηάν. καὶ ἐλυπήθησαν δὲ, ὡς παριδόντες τὸ θεοῦ τὸν ἁμάρτημα. εἶτα ὑφ' ἁρπάζουσι παράπτωμα καὶ ἄλλας προφάσεις ἐξ ὧν σχισμάτων τοιούτων, ὥστε παρακαθέξεσθαι τῷ γράμματι τοῦ νόμου, καὶ ἀλλοτρίους ἡγεῖσθαι τοὺς παρὰ τοῦ Χριστοῦ χάριν, καὶ μᾶλλον προσέχειν τοῖς ἐν προσώπῳ καυχωμένοις. ἦσαν δὲ καὶ περὶ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἀλλοτρίους φροντίζοντες καλῶς. πρὸς ταῦτα οὖν ἀντιγράφει ὁ ἀπόστολος. καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται τοὺς ἐκβαλόντας τὸν παρανομήσαντα. ἔπειτα ἀξιώσασιν αὐτοῖς καθικετεύει, καὶ μετανοήσαντα ἐκεῖνον κελεύει δεχθῆναι. ἐν αὐτῇ δὲ διδάσκει περὶ τοῦ νόμου, διαιρῶν τὸ γράμμα, καὶ δείκνυσιν ὅτι γ δεῖ λαμβάνειν τὸ γράμματος μόνον τοῦ νόμου, ἀλλὰ ὧν αὐτῷ τῷ γράμματι τὴν διάνοιαν ἐρευνᾶν. τὸ γὰρ μόνον ῥῆμα ἐστὶν ὁ νόμος, ἀλλ' ὃν τοῖς ῥητοῖς ἐστὶ καὶ ὁ νοῦς τοῦ πνς. ἔπειτα ὅτι τῇ Χῦ ἐλθόντος καινὴ κτίσις γέγονε, καὶ γ δεῖ κτί τὸ παλαιὸν ζηῶ, ἀλλ' ὡς ὂν καινὴ κτίσει, ὂν πᾶσιν ἀναγνοῦσθαι, ἐ ἀργὸν εἶναι λοιπὸν τ περιτομήν. ἀποδέχεται δὲ αὐτοὺς ἐ περὶ τῆς διακονίας, καὶ προτρέπεται μᾶλλον αὐτὴν πλεονάζειν. ἀτιμάζει δὲ τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους, καταλέγει πάντα ἃ πρὸ πολλοῦ δὰ τὴν κ΄. καὶ ὡς ὁ θεὸς ἀσίας διηγεῖται ἃ πρὸ ἑώρακεν, εἰς τε τὸν παράδεισον καὶ εἰς τὸν τρίτον οὐρανὸν ἁρπαγείς. εἶτα παραίνεσιν μὴ ἁμαρτάνειν, ἀλλὰ μετανοεῖν τοὺς ἁμαρτάνοντας, ἐν εὐχαριστίᾳ τε λειοῖ τὴν ἐπιστολήν. ὁ πᾶς οὖν λόγος ἐστὶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, περί τε ἑαυτοῦ, καὶ περὶ Κορινθίων, καὶ ὧν ψευδαποστόλων. καὶ ἐκ ταύτης τῆς ὑποθέσεως πρέπει, εἰς τε τὴν τῆς χάριτος θεοῦ, καὶ περὶ ἀγαθῆς πολιτείας, κατὰ τὸ εὐσυνείδητον καὶ τὸ ἀναγώνιον, καὶ τὸ ἀφιλοχρήματον, καὶ περὶ τῆς μεταδοτικῆς ἀρετῆς, καὶ περὶ τῆς τῶν ψευδαποστόλων ἀλαζονείας καὶ πονηρίας.

Θεοδωρήτου.

Ἰδιόν τε δευτέραν τίθησιν ἐπιστολὴν ζητεῖσθαι ἄξιον. ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ ἀπελθεῖν πρὸς αὐτοὺς ἐπαγγειλάμενος, καὶ μὴ ἀπελθών, τὸ πνεύματος ἑτέραν αὐτὸν ἀποστολοῦς, ἀλλὰ τὸ πειρασμοῖς ἐμπεσεῖν, ἀλλὰ τῆς νῦν δευτέρας τὸ μὴ ἀπελθεῖν ἀπολογεῖται, καὶ ἵνα καὶ ἀπελθεῖν ἀλλὰ τῆς ἐπιστολῆς δείξῃ. ἔπειτα καὶ ἧσαν βελτίους ἐκ τῆς πρώτης ἐπιστολῆς γνόμενοι. εὔλογον οὖν ἐν δευτέραν αὐτοὺς ἀξιωθῆναι, ἵνα πλεῖον ἐπιδώσωσι πρὸς ἀρετήν.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SALAMANCA

Κεφάλαια τῆς πρὸς Κορινθίους δευτέρας ἐπιστολῆς.

α΄ Εὐχαριστία περὶ θεοῦ βοηθείας, ὧν ἠ̃ πεποιθέναι φησίν.

β΄ Περὶ ἀγάπης τῆς πρὸς αὐτοὺς καὶ φειδοῦς ἧς τὸ μὴ λυπεῖν, ἢ καὶ λυπῶν ὠφελεῖ, ὡς ἐπὶ τῇ διὰ προνοίαν ἐπιτιμήσεως, ᾧ καὶ συγχωρεῖ.

γ΄ Περὶ τῆς δι' αὐτῆ ὠφελείας τοῖς ἐπιτηδείοις, δι' ἧς καὶ σωίζεσθαι φησίν.

δ΄ Περὶ τῆς καθ' πνεῦμα λειτουργίας καὶ δόξης θειοτέρας τῆς καθ' τὸν νόμον.

ε΄ Περὶ θείας δόξης καὶ τῆ ἀκηλούθου βίου, ὅτι τοῖς ἁγίοις γνώσκεται.

ς΄ Περὶ τῆς καθ' σῶμα ἀσθενείας καὶ τῆς τῆ σώματος ἀπθέσεως, καὶ παναλήψως.

ζ΄ Περὶ τῆς αὐτῆ φιλοτεότητος καὶ φιλαδελφίας τῆς κατὰ Χριστόν.

η΄ Περὶ ἀποδοχῆς τῆς κορινθίων ὑπακοῆς, καὶ ἀγάπης ἐυφραινούσης αὐτόν.

θ΄ Προτροπὴ πρὸς ἐπίδοσιν χρημάτων τοῖς ἁγίοις, καὶ τιμὴν ὧν διὰ τῆτο ἐρχομένων.

ι΄ Διήγησις ὧν ἰδίων πόνων καὶ πεθέσεως καὶ τῆς ἐπ' αὐτῷ χάριτος πρὸς τὸ μὴ τοῖς ἐπιβλασφοις πεισθεῖσθαι Κορινθίοις.

BIBLIOTECA
UNIVERSITARIA
SALAMANCA

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ. Β΄.

ΠΑΥΛΟΣ Απόστολος Ιησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Τιμόθεος Κεφ. α΄.
» ὁ ἀδελφὸς, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ςὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσι
» τοῖς οὖσιν ὅλῃ τῇ Αχαΐᾳ, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν,
» καὶ κυρίου Ιησοῦ Χριστοῦ. Εν τῇ πρώτῃ ἐπιστολῇ, πέμψας ἐκεῖ τὸν Τι-
μόθεον, καὶ νῦν ἀπολαβὼν αὐτὸν, ἑαυτῷ σωάσει. ὁρᾶ δέ. πρότερον μὲν τέκνον αὐτὸν καλεῖ. ὡς πατρὶ γάρ, φησι, τέκνον ἐδούλευσέ μοι. πρότερον δὲ ςυνεργόν. τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς κἀγώ. νῦν δὲ ἀδελφὸν, διὰ πάντων ἀξιόπιστον αὐτὸν ποιῶν. σημείωσαι δὲ τ', διὰ, ε', ἐπὶ πρς. ςὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσιν. ἁγίους αὐτῆ καλεῖ, ἐμφαίνων ὅτι εἷς τις γνώδης, ἐκ πρς ἐστι ταύτης τῆς πεσκηνορίας. δοκοῦσι δέ οὗτοι κοινῇ σαλεύεσθαι, διὰ τ' ε κοινὰ ποιεῖται τ' ἴασιν. ὅτ' ε πρὸς Γαλάτας ε Εβραίοις γράφων, πρεῖ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη. πὼ σωίσθαι πεσκηνορίαν, καὶ τύτοις ἐτοίμως ἔχει.

» Εὐλογητὸς ὁ θεὸς, καὶ πατὴρ τῆ κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν, καὶ θς
» πάσης παρακλήσεως, ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς, ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύασθαι
» ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα
» αὐτοὶ ὑπὸ τῆ θεοῦ. Εὐλογητὸς ὁ θεός. ὑπαῦθα σιωπέον. καὶ πατὴρ τῆ κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ. ἡμῶν μὲν γὰρ θεὸς, τῆ δὲ κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ πατήρ. τοῦτο τῶν διαιρέσιν, καὶ ὁ διδάσκαλος ἡμᾶς ἐδίδαξεν. ὧν γὰρ τοῖς ἱεροῖς εὐαγγελίοις ἔφη. ἐξομολογοῦμαί σοι πάτερ, κύριε τῆ ὐρανῆ καὶ τῆς γῆς, σαφῶς διδάσκων, ὡς αὐτὸς μὲν ἐστι πήρ, τῆς δὲ κτίσεως ποιητὴς ε δεσπότης. ἐπαγγελλόμενος δὲ, ἵνα ὦν τῇ πρώτῃ ἐπιστολῇ ἀπέναι πὸς αὐτοὺς, ἀπῆλθον, πειρασμῶν μεγάλων αὐτὸν καθελόντων. ἄρχεται οὖν ἐυφυῶς καταβάλλειν ἀπρλογίας σπέρματα. ἐυχαριστῶ γάρ φησι, τῷ θεῷ ὅτι παρεκάλεσεν ἡμᾶς ἐν πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. ὁ πατὴρ ὧν οἰκτιρμῶν. ἔθος τοῖς ἁγίοις ἐκῶν ἐς αὐτοὺς ἐνεργεσιῶν ὀνομάζειν τὸν θεόν. ἐπὶ μὲν νίκης πλέμων, ἀγαπήσωσε πὲ ἡ ἰσχύς μου. ὅταν δὲ ζόφου καὶ σοτώσεως νοῦ λυτρωθῇ, κὸ φωτισμόν. νῦν δὲ, θεὸν οἰκτιρμῶν καὶ παρακλήσεως ὀνομάζει. ὅρα δὲ τὸ βαθὺ τῆ ἁγίου τούτου. λυτρωθεὶς ὧν διὰ τὸ κήρυγμα πφασμῶν, οὐ λέγει ὅτι κατ' ἀξίαν ἐλυτρώθη, ἀλλὰ κατ' οἰκτιρμοὺς καὶ ἔλεον. ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς. ὃ κ εἴποιεν ὁ μὴ ἐῶν ἡμᾶς θλιβῆναι, (οἵδε γὰρ τὰς θλίψεις συμφερούσας,) ἀλλ' ὁ παρακαλῶν. ἢ τῶν διὰ πάσῃ θλίψει, δηλοῖ καὶ σωεχεῖς θλίψεις, καὶ ζωεχεῖς παρακλήσεις. ἐς τὸ δύασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν. ὅρα τὰ σεινοφροζύνης ὑπόβολήν. ὑ παρεκλήθη, φησὶ, διὰ τὸ εἶναι με ἄξιον πρακλήσεως, ἀλλ' ἵνα ἐκτῦ ὑποδείγματος τῆς ἐμῆς πρακλήσεως, ἄλλους ὀν τας ἢ πφασμοῖς δύωμαι παρακαλεῖν. ὡς τε διὰ τῶν ὧν ἄλλων ὠφέλεια, ὑ δι' ἐμὲ ἡ παράκλησις. ἢ ὅτι ἡ ἐς ἐμέ, φησι, παράκλησις, καὶ ἄλλοις συμπαρακαλεῖν, ἐπεὶ οἷον ἀλγοῦντας, ἐπὶ ταῖς ἐμαῖς θλίψεσιν.

» Ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τῆ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τῆ Χριστοῦ

» παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλή-
» σεως καὶ σωτηρίας τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων, ὧν καὶ ἡμεῖς
» πάσχομεν, καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν. εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς
» ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, ἴδοτες ὅτι ὡς τῶν κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, οὕ-
» τως καὶ τῆς παρακλήσεως. Ἵνα μὴ δόξωσί τινες ὡσανεὶ μὴ φρονιζομένων τῶν
ἀπροσόλων πρὸ θεοῦ γίνεσθαι αὐτοῖς τὰς συνεχεῖς θλίψεις, ὅρα πῶς βέβαιρε τὸ πρᾶγ
μα λέγων. τὰ Χριστοῦ ἐστιν αἱ θλίψεις καὶ τὰ παθήματα, ἃ ἡμεῖς ὑπομένομεν.
οὕτω δὲ καὶ παρακινούνουσιν εἰς ὑμᾶς, ὡσεὶ ἔλεγε. οὐχ ὅσα πέπονθεν ὁ Χριστὸς
πάσχομεν, ἀλλὰ καὶ πλείω. τὸν καὶ ἀναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν
Χριστοῦ. τὸν καὶ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἄνευ τῆς ἀπὸ θεοῦ παρακλήσεως ἀρκεῖ εἰς παμυ-
θίαν, τὸ εἰδέναι ὅτι τοῖς Χριστοῦ ὑπάρχει τὰ πάθη ἃ αὐτοὶ πάσχουσι, μὴ ὅτι καὶ παρά-
κλησις τοῦ Χριστοῦ παρακινούνουσα ἐν εἰς αὐτούς, εὐθυμίας αὐτοῖς ἀφορμὰς ἐμποιοῦ
σα, ὡσεὶ ἔλεγε. παρακαλοῦμαι μὲν αἱ θλίψεις, ἀλλὰ πολλῷ πλεῖον ἡ παράκλησις.
οὕτως δὲ τοῦ Χριστοῦ παρακινεῖ καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. παρακινούνουσι μέν, φησιν,
οἱ πειρασμοὶ καὶ αἱ θλίψεις, ἀλλὰ καὶ τούτων ἐπὶ μᾶλλον παρακινούνουσιν αἱ
παρακλήσεις. πῶς; ὅτι γε μόνον διασείουσι τὰς θλίψεις, ἀλλὰ καὶ χαίρειν πα-
ρασκευάζουσι, καὶ σεφάνους καὶ βραβεῖα παρέχουσιν. γὰρ κατὰ ἀναλογίαν, φησὶ, τῶν
θλίψεων ἡ παράκλησις, ἀλλὰ πολλῷ μείζων. παρακινεῖ γὰρ, φησιν, ἡ παράκλησις.
εἴτε θλιβόμεθα, φησὶν, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν σωτηρίας ἐστὶ παρακλήσεως θλιβόμεθα. πῶς;
ὅτι δεῖν ἡμῖν ἀπαγορέυεσθαι τὸ κηρύσσειν, ἐν ἀδείᾳ ἐστὶ καὶ ἀσφαλείᾳ εἶναι. ἀλλὰ μᾶλλον
αἱρούμεθα θλίβεσθαι ἐκκινδυνέυειν, ἵνα ὑμᾶς διὰ τὸ κηρύγματος σώσωμεν ἐν παρακα
λέσωμεν πρὸς τὸν πάτερα. χοιῶ ὑπὲρ τῆς ὑμῶν σωτηρίας τὰς θλίψεις ὑπομένομεν, τῆς
ἐνεργουμένης ἐν ὑμῖν, τοιοῦτόν ἐστιν ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος, τὰ σημεῖα ἐνεργοῦν
τος. τῆς ἐνεργουμένης. τοιοῦτόν ἐστιν ἐν ὑμῖν. ἐν ὑπομονῇ. ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν ἡ
σωτηρία, φησὶν, ἐν ὑπομονῇ οὔσῃ τῶν ἴσων ἡμῖν παθημάτων. ὡς γὰρ ἡμεῖς κηρύσ
σοντες πράζομεν, οὕτως καὶ ὑμεῖς μαθητεύοντες. πολλὰ δὲ ἀρετῶν αὐτοῖς
Φωτ. μαρτυρεῖ, ὅτι μὴ πειρασμῶν ἐδὲ ἔχοντο τὸ κήρυγμα. καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν. ποία ἐλ-
πὶς; ὅτι ἐνεργουμένη ἔσται ἐν ὑμῖν ἡ σωτηρία, καὶ τὸ αὐτὸ ἡμῖν καὶ ὑμῖν συνε-
νεχθήσεται παθήματα. πῶς; παρακαλούμενοι ὑπὲρ τῆς ὑμῶν σωτηρίας παρακαλού
μεθα, ἀπόδειξιν, φησὶν, ἐντεῦθεν καὶ γνῶσιν ἀναμφισβήτητον λαμβάνοντες, ὅτι καὶ
ὑμεῖς παρακληθήσεσθε, ὡς τε γδέν ἧττον ἐν οἷς αὐτοὶ ῥυόμεθα τῶν πειρασμῶν παρα-
καλούμεθα, οὐχ ὁμοίως καὶ ἐν οἷς σαφῶς ἴσμεν καὶ πεπείσμεθα ὅτι παρακληθήσεσθε
καὶ ὑμεῖς. πόθεν δὲ τοῦτο δῆλον; αὐτόθεν, φησίν. ὡς γὰρ ἐστὲ κοινωνοὶ τῶν πειρασ-
μῶν καὶ τῶν θλίψεων, οὕτως ἔσεσθε καὶ τῆς παρακλήσεως. βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν.
τοιοῦτόν ἐστιν ὅσα ἂν πάσχητε, θαῤῥοῦμεν ὅτι οὐ παρατραπήσεσθε, οὔτε ἀπαγορέυ-
σετε, οὔτε ὑπὲρ ὧν ὑμεῖς πάσχετε, οὔτε ὑπὲρ ὧν ἡμᾶς πάσχοντας ὁρᾶτε. ὑπὲρ
τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας. ἄνω ἔφων ὅτι ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας
θλιβόμεθα, ἵνα μὴ δόξῃ ἐπαχθὴς τις εἶναι, νῦν λέγει ὅτι καὶ ὑπὲρ τῆς ὑμῶν
σωτηρίας

σωτηρίας παρακαλούμεθα, ἵνα μὴ ἀπαγορέυσαντες, ἀμελήσωμεν τῆς σωτηρίας ὑ-
μῶν, ἢ ἵνα παρακληθῆτε, ὁρῶντες ἡμᾶς ὑπὲρ θεοῦ παρακαλουμένους. ὡς γὰρ, φη-
σι, κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτως ἔσεσθε καὶ τῆς παρακλήσεως. ἴδοτες ὅτι ὡς γὰρ κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων. τοῦτο γὰρ ἴδο-
τες ἔσεσθε, ὅτι ὡς γὰρ ἐστε τῶν πειρασμῶν κοινωνοί, οὕτως ὑμᾶς ἐπάναγκες εἶναι δεῖ
ἐν τῆς παρακλήσεως κοινωνούς. ὁρῶντες γὰρ ἡμᾶς παρακαλουμένους, εὐέλπιδες ἔσεσθε Φωτ.
καὶ ὑμεῖς. ὅτι ἐπεὶ δὲ ὡς πειρασμοῖς γὰρ ἐστε, παρακληθήσεσθε καὶ ὑμεῖς ὡς-
γὰρ καὶ ἡμεῖς. ὡς γὰρ κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτως καὶ τῆς παρακλήσως
κοινωνήσετε. παράκλησις δὲ ἔστιν οὐ, ἢ τὸ παραιρεθῆναι τοὺς πειρασμούς, καὶ ἀ-
προσδοκήτως ἐκ τῶν παρειμένων δυσχερῶν ἀπαλλαγῆναι, ἢ καὶ τὸ ἐν αὐτοῖς μέσοις
οὖσι τοῖς δεινοῖς, εὐψύχως καὶ γενναίως φέρειν τὰ συμπίπτοντα, τὴν τῶν μελλόντων
ἐλπίδι νευρουμένους, οἳ γὰρ ἀν γένοιτο, μὴ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν χεῖρα πα-
ρέχοντος. Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν ἀδελφοὶ ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς
γενομένης ἡμῖν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐβαρύθημεν ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε
ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν. ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχή
καμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς,
ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐῤῥύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύεται. εἰς ὃν ἠλπίκαμεν, ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται
συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει. ἵνα ἐκ πολλῶν πρόσωπων τὸ εἰς ἡμᾶς
χάρισμα, διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ὑμῶν. Εἶτα ἐπειδὴ ἀπροσδιορίστως
θλίψεως ἐμέμνητο, νῦν λέγει ποίας θλίψεως, ἵνα μηδὲν ἀγνοῆτε τῶν καθ' ἐμέ,
φησιν, ὅσον ἀγάπης ἐστίν. ἢ ἵνα μὴ ἀγνοοῦντες τὰ συμβάντα ἡμῖν, μέμψησθε διὰ
τί κατὰ τὰς ὑποσχέσεις οὐκ ἤλθομεν πρὸς ὑμᾶς. ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν. τοῦτο καὶ
ἐν τῇ πρώτῃ προέλεγεν ἐπιστολῇ, ὅτι θύραμοι ἀνέῳκται, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.
ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐβαρύθημεν. μάγας, φησὶν, ἦν ὁ πειρασμὸς, καὶ πᾶν ἐμὴν
ὑπερβαίνων δύναμιν. ὥστε γὰρ καὶ μέγαν ὄντα, φέρεσθαι γενναίως πράτινος. ὥστε
ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς ἐτοῦ ζῆν. Ἀπεγνώσθημεν φησὶν, ἀπροσδοκήσαντες ζήσεσθαι, τοῦ Χρυ-
σὰ ἐν ἑαυτοῖς ἐλογισάμεθα, ὅτι ἀποθανούμεθα πάντως. τοῦτο γάρ ἐστιν, αὐτοὶ ἐν ἑαυ- σόμου.
τοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν. τοῦτο ἡμῖν τὰ πράγματα ἀπεκρίναρε,
ὅτι ἀπολύμεθα πάντως. καὶ τίνος ἕνεκεν σωτεχώρησε μέχρι τοιούτων κινδύνων
ἐλθεῖν ἡμᾶς ὁ θεὸς; ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν.
ἵνα μὴ μέγα φρονῶμεν, φησὶν, ἵνα μὴ ἐπαιρώμεθα τοῖς καταρθώμασιν, ὃ καὶ πρό-
τιον, σαφέστερον λέγει, καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι,
ἐδόθη μοι ἄγγελος Σατᾶν, τοῖς θλίβουτας αὐτὸν λέγων καὶ ἐπηρεάζοντας, τού-
των ἕκαστον ἀνθρωπον, Σατᾶν καλῶν. σωτεχωρήθη, φησὶ, πειρασμοὺς ὑπο-
μεῖναι, ἵνα ἡ ἀπρονοία μου κατασέλληται καὶ μετριάζῃ μάθω. διὸ καὶ παρακλέ-
σας τὸν θεὸν, ἔκ ἔτυχον τῆς αἰτήσεως, ἀλλ' ἔμεινα διηνεκῶς φάρμακον τὸ πεινοφρο-
ζύνης, πῶ θλίψιν ἔχων. καὶ οὕτως ἴσω, φησὶ, μάγας ὁ πειρασμὸς, ὡς καὶ αὐτὸ
τὸ ζῆν ἐκδιωχθῆναι ἡμᾶς. τὸν δὲ τοιοῦτον πειρασμὸν ὁ Δαυὶδ τὰ ὕλας ᾄδου καλεῖ

καὶ ὠδῖνας, καὶ σκιὰν θανάτου. ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν. τὸ ἀπόκριμα, ρητέον τὴν ψῆφον, τὴν κρίσιν. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν. ἄχρις ἡμῶν, φησι, καὶ τῆς ἡμῶν ἐννοίας, ἔστιν ἡ τοῦ θανάτου προσδοκία. ὁ γὰρ θεὸς ἡμᾶς ἐάσειν αὐτὴν εἰς ἔργον ἐλθεῖν, διδάσκων ἡμᾶς μὴ περιφέρεσθαι ἐπὶ ἰδίᾳ σοφίᾳ ἢ βουλῇ, ἀλλ' ἐπ' αὐτῷ μόνῳ, ὅτι καὶ τοὺς παρ' ἡμῖν ἀνέλπιστα καὶ ἀδύνατα, αὐτῷ ῥᾴδιά καὶ δυνατά. τοῦτο δέ φησι τὸν θεὸν ποιῆσαι, οὐχ ὡς αὐτὸς Παῦλου δεομένου μαθεῖν, (τίς γὰρ αὐτὸς μᾶλλον ἤδει τὸ, ἐπὶ μόνῳ θεῷ ἐλπίζειν;) ἀλλ' ἵνα δι' ἡμῶν οἱ ἄλλοι τοῦτο μάθωσιν. ἢ οὕτως. ἑαυτῶν, φησιν, ἀπεγνώκαμεν παντελῶς, ἵνα τὴν ἐλπίδα ἐπὶ μόνῳ θεῷ σχῶμεν. ὁ δὲ ἑαυτοῦ πεποιθὼς, τοῦτο ἀεὶ οἰκείᾳ βουλῇ ἢ δυνάμει ἢ ἀπολογίᾳ σώζεσθαι ἐλπίζει· ὡς ἀκολούθου τὸ ἅπαν ἑαυτὸν ἐκδοῦναι θεῷ. ΑΛΛΩΣ. τὸ ἀπόκριμα, τὴν ψῆφον, τὴν προσδοκίαν, τὴν κρίσιν. τοιοῦτον ἦφιεν ἀεὶ τὰ πράγματα φωνήν, τοιοῦτον ἀπόκρισιν ἐδίδου τὰ συμβάντα, ὅτι ἀποθανούμεθα πάντως. ἐγὼ μὲν μέχρι τῆς πείρας ἐλέγεν τοῦτο, ἀλλὰ μέχρι τῆς ὑπονοίας ἐστὶ τῆς ἡμετέρας. ἡ μὲν γὰρ ὧν πραγμάτων φύσις, τοῦτο ἀπεφήνατο, ἡ δὲ τοῦ θεοῦ δύναμις, οὐκ ἀφῆκε τὸν ἀπόφασιν εἰς ἔργον ἐλθεῖν, ἀλλ' ὑπὲρ τὴν διανοίαν ἡμῶν τοῦτο συμβῆναι σωτηρίας. διὸ καὶ ἐν ἑαυτοῖς, φησι, τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν. ὡσπερ λέγομεν ἀπεκρίθη ἡ νόσος εἰς ὑγίειαν, ἢ ἀπεκρίθη εἰς θάνατον, τοιοῦτόν ἐστιν ἐξέβη, ἐτελέσθη, ἀπετελεύτησεν, οὕτως καὶ νῦν. ἀπόκριμα θανάτου, τὸ τέλος αὐτοῦ χρὴ νοεῖν καὶ τὴν ἔκβασιν. ἠπορήθημεν γάρ, φησι, τοῦ ζῆν, καὶ μᾶλλον ὧν νεκρῶν ἐλογισθημεν, οὐχ ὑφ' ἑτέρων, ἀλλ' αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἔσχατον καὶ τὸ τέλος τοῦ θανάτου καταδύντες καὶ λογισάμενοι. ὁ δὲ γὰρ λογισάμενοι, φησὶν, ἀλλ' ἐσχήκαμεν, τὸ ἀναμφίβολον τοῦ θανάτου ἐ παρεσκεύαζον ἑαυτοὺς νεκρούμενος. οὕτως ἵνα ἡ θλῖψις καθ' ὑπερβολὴν ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε ὁ Παῦλος ἤδη τεθνηκὼς ἦν, ὅσον τὴν δύναμιν αὐτοῦ. γέγονε δὲ τοῦτο, φησὶ, καὶ παρ' ἐλπίδας ἐξήσαμεν, ἵνα δι' μηδενὶ ὦμεν πεποιθότες ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς. τῷ ἐγείροντι, φησὶν, ὃς καὶ ἡμᾶς νεκρωθέντας τοὺς ναοὺς ἤγειρε. καὶ γὰρ τὸ ἀπόκριμα, φησὶ, τοῦ θανάτου ἐν ἑαυτοῖς ἐσχήκαμεν, καὶ τοῦτο ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐπὶ ἡμῶν ὑπολογισαμένων, ἀλλ' αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς. καὶ γὰρ ἐλογισάμεθα, ἀλλ' ἐσχήκαμεν, ὅπερ ἀδύνατος ἐστὶ βεβαία κρίσις, ὥστε δῆλον ἢ μὴ ὁ θεὸς ἤγειρε, φησὶ, τεθνεῶτες ἂν ἐμείναμεν. ἢ δὲ ταῦτα Παῦλος ὁ ἐν ταῖς θλίψεσι πλατυνόμενος, ὁ καθάπερ σεφάνοις καὶ ἀναῤῥήσεσι ταῖς θλίψεσι στεφανούμενος, ἢ ταῦτα ἐκεῖνος λέγει, ἐ τὸ πᾶν τῆς σωτηρίας ἐπὶ τὸν θεὸν ἀνατίθησιν, ἡμεῖς τί δρᾶν ὀφείλομεν ἕτερον, ἢ πῶς ἑαυτοῖς θαῤῥεῖν ὑπαχθέντες, οὐκ ἐγκαταλειφθησόμεθα δικαίως ὑπὸ τοῦ σώζοντος καὶ ὑπεραπίζοντος θεοῦ; τῷ ἐγείραντι τοὺς νεκρούς. ἅμα μὲν ἐμφαίνει τὸ τῆς κινδύνου μέγεθος, μονονουχὶ λέγων ὅτι νεκροὺς ἡμᾶς ὄντας ἀνέστησεν, ἅμα δὲ καὶ τὸ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῖς ὑπομιμνήσκει λόγου, οὗ πολλὰ ἐποιήσατο, ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιστολῇ. ὃς ἐκτενεστέρου θανάτου. οὐκ εἶπε κινδύνου, ἀλλὰ θανάτου, ὅπερ καὶ τὸ ὑπερέχον ὧν κινδύνων δῆλοι, καὶ τὴν ἀνάστασιν πάλιν παρεστήσατο, ὡς ἤδη ἔλεγε, τί ἀπιστοῦσι τινες τῇ ἀναστάσει; ἤδη δίδωσι σημεῖα ταύτης ὁ θεὸς. ἡμᾶς γὰρ τῷ ὅλῳ μέρει νεκρωθέντας ἤγειρεν. ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται. τοῦτο δεικνυσι τὸν αὐτοῦ βίον, ἀεὶ ὄντα ἐν προσδοκίᾳ θλίψεων. τὸ γὰρ ῥύσεται, ἁδρὸς ἴσως ἀεὶ ἔξειν πειρασμούς. ὅρα δὲ πανταχοῦ φροζῶν, Παῦλος τῆς Κορινθίων εὐχῆς τὴν συνεργίαν αἰτεῖ. τοῦτο δέ ἐστι, καὶ διδάσκοντος τῆς εὐχῆς τὸ ἀναγκαῖον. συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν. ῥύσεται δὲ ἡμᾶς ὁ θεὸς, καὶ ὑμῶν τῆς τὴν εὐχὴν συνεργούντων, ἵνα, φησὶ, κοινὴν τὴν χάριν ἐμοί τε καὶ ὑμῖν παράσχῃ, ἵνα ἐν πολλῷ προσώπῳ, τοῦτέστι διὰ πολλῶν προσώπων, ὧν ὑμετέρων δηλονότι, εὐχαριστηθῇ ὁ θεὸς ὑπὲρ τῆς ἐμὲ χάριτος. ΚΑΙ ΑΛΛΩΣ. Ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων. τοῦτέστιν ὧν ὑμετέρων τὴν δέησιν προσδεχόμενος, καὶ ἔτι ῥύσηται ἡμᾶς, καὶ ἅμα εὐχαριστηθῇ τὸ τῆς ἡμᾶς αὐτοῦ μεγονὸς χάρισμα. ὑκ εἴτε δὲ ἵνα ἡ χάρις αὐτὴ ἡ τῆς ἐμὲ εὐχαριστηθῇ, ἢ ἡ βοήθεια, ἀλλὰ τὸ χάρισμα, ὅπερ ἐώθαμεν λέγειν ἐπὶ ὧν ὑψηλῶν καὶ παραδόξων, καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ὑπερκειμένων. εἴτε δὲ τὸ, τῆς ἡμᾶς αὐτοῦ χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ, πρότερον ἢ τῶν ἐκ πολλῶν προσώπων. τί δ' ἂν τις; ἢ δῆλον, ὅτι τῷ μὲν ἐκ πολλῶν προσώπων, τῇ εὐχαριστεῖν ὀφείλοντας δηλῶν· τῷ δὲ διὰ πολλῶν, τῇ πρόπερισπαθ' οὓς δεῖ εὐχαριστεῖν· γὰρ ἀρκεῖται δ' ἑνὸς αὐτοὺς πρόσωπου εὐχαριστῆσαι, ἀλλὰ διὰ πλειόνων, οὕτως ἐστὶν εὐγνώμων, καὶ οὕτως οἷδε μέγα ἐνεργεῖσθαι τὸ τῆς αὐτὸν μεσιτεύσαι, μᾶλλον δὲ ὡς ἐκεῖνος φησὶ, χάρισμα. ὅτι γὰρ ἑαυτὸν ἀρκεῖν εἰς εὐχαριστίαν νομίζῃ, ἀλλ' διὰ τοὺς πολλοὺς ζῷ αὐτῷ, ἢ μὴ καὶ διὰ πολλῶν εὐχαριστήσωσι πρόσωπων, εἶτα, ὑπ' ὑμῶν φησιν. ΚΑΙ ΑΛΛΩΣ. τοῦτέστι, τί δ' ἂν τε σωτηρυγούμενοι τῇ δεήσει; τί δ' ἂν τε εὐχαριστήσομεν; ὅτι τὸ ῥυσθῆναι με καὶ ἔτι ῥυσθαί με, φησὶν, ὑκ ἔστι μόνον ἐμὴ βοήθεια καὶ πρόκλησις, ἀλλ' διὰ πολλῶν καὶ ὑμετέρα. σωυπουργήσατε τοίνυν τῇ δεήσει, εὐχαριστήσατε, ὡς ὑπ' ὑμῶν ταῦτα ποιοῦντες. ἡ γὰρ ἐμὴ πρόκλησις καὶ σωτηρία, ὑμετέρα ἐστί. ὃ τοῦτο οὐχὶ νῦν, φησὶ, λέγω παραινῶν, ἀλλὰ καὶ κατακαυχῶμαι ἀεὶ ἐν τούτῳ, ὅτι οὕτως διακεῖσθε ὑμεῖς πρὸς ἐμὲ, ὡστ' ἐμὴν σωτηρίαν ὃ πρόκλησιν ὑμετέραν ἡγεῖσθε. ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν, φησιν, αὕτη ἐστὶ, τὸ οὕτως διακεῖσθαι ὑμᾶς πρὸς ἐμὲ, ὃ οὕτως ὑπολαμβάνειν ἐμὲ περὶ ὑμῶν. τίς σε ἔπεισεν οὕτως ἔχειν ὃ καυχᾶσθαι ὦ Παῦλε; τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεώς μου, φησὶν, ἐξ ὧν ἐπραξά, φησιν, ἐς ὑμᾶς, ἐξ ὧν ζήνοιδα ἐνεργετήσας τὰ μέγιστα, ἐξ ὧν περισσοτέρως ὧν ἄλλων ἐξ ὑμῖν ἠγωνισάμην. ταῦτά με πείθει νοεῖν περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ ὑμεῖς τὴν ἐμὴν πρόκλησιν καὶ σωτηρίαν ἰδίαν ἡγεῖσθε. καὶ διὰ τοῦτο καγὼ καύχησιν αὐτὸ ποιοῦμαι, τὴν ὑμετέραν περὶ ἐμὲ σοργὴν διὰ πυρὸν ἀγάπησιν. ἑκατέρωθεν γὰρ πίπτεται καὶ τὸ τὴν ἐμὴν πρόκλησιν καὶ σωτηρίαν οἰκείαν ἑαυτῶν ἡγεῖσθαι. ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστὶ, καθὸ τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεώς μου. ὅτε δὲ ἡ συνείδησις μαρτυρεῖ, ἀναμφίβολος ἡ » ἀληθεία. Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστὶ, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡ- » μῶν, ὅτι ἐν ἁπλότητι καὶ εἰλικρινείᾳ θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ, ἀλλ' ᾗ χάρι- » τι θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς.

Ἐσκόλι εἴτε ἄνω διὰ ὧν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ παρεῖπεν, ἵνα μὴ ταύτῃ τὴν ἀκροατὴν ῥᾳθυμότερον παρέσῃ, λέγει δεῖν οἰκοθεν ἔχειν τῆς σωτηρίας τοὺς ἀφορ-

Οἰκουμ.

Ἰωάννου.

Φωτ.

Φωτ.

μας, οὐσῶ σωτηδότος χριστοῦ. τὸ μαρτύριον γάρ, φησι, τῆς σωφδίσεως ἡμῶν; ὡς ἤλεγχε. τὸ σωτηδὸς ἡμῶν μαρτυροῶ ἡμῖν ἀγαθὰ, καὶ ὅτι ἐν ἀπωλότητι ἀνεφράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, μᾶλλον δὲ χ πρακλίσεως πρόφασιν δέδωκεν ὑμῖν, μᾶλλον δὲ χ πρακλίσεως μόνον, ἀλλὰ καὶ καυχήσεως. ὅτι ἐν ἀπωλότητι. ἄνευ δόλου, ἄνευ ὑποκρίσεως τινὸς καὶ ὑπαλύμματος. χκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ. χκ ἐν δεινότητι καὶ φροφῇ λόγων συσκιαζούσῃ τὸν ἀλήθειαν ἀνεφράφημεν. ὅρα δὲ, ἐφ' οἷς μέγα ἐφρόνουν οἱ ψευδαπόστολοι, ταῦτα αὐτὸς ἀποσείεται καὶ φεύγει. ἀλλ' ἐν χάριτι θεοῦ τοιούτοις σημείοις τε καὶ τέρασιν, ἅπινα χαρίσματα ἦν θεοῦ. ἀφριστοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. πῶς; ὅτι μετὰ ὧν σημείων ἔτι καὶ ἀδάπανον παρ' αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ἐκήρυξε. καὶ ὅρα ὁ φορτικῶν αὐτὸ κατόρθωμα, τοῦτο τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ ἀνατίθησιν.

» Οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, ἀλλ' ἃ ἀναγινώσκετε. ἐλπίζω δὲ ὅτι ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε καθὼς καὶ ἐπεγνώτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν, » καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυ Ιησοῦ. Επιδὴ μέγα ἐφθέγξατο περὶ ἑαυτοῦ τὸ ἀδάπανον κηρύξαι τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα μή τις νομίσῃ κόμπον αὐτὸ ῥημάτων εἶναι, χαρέυοντα ὧν ἔργων, αὐτὸς τὸ ἀληθὲς λέγειν παραίφημάρτυρας. γὰρ ἄλλα ἐγράφομεν ὑμῖν, τοιαῦτα ξένα καὶ ἀνοίτρια ἡμῶν, ἕτερα γὰρ πρότερον, ὡς ἀδάπανον ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον παρ' αὐτοῖς.) ἀλλ' ἐκεῖνα ὑμῖν, φησιν, ἐγράφομεν, ἃ ἀναγινώσκετε, τοιαῦτά ἐστιν ἃ ὑπομιμνήσκεσθε, εἶναι παρ' ἡμῖν. ἀναγνωσις γάρ ἐστιν, ἡ ὑπόμνησις, καὶ ἡ ἄνωθεν γνῶσις. ἐ τί λέγω, φησιν, ἅπινα ὑπομιμνήσκεσθε; ἅπινα μὲν οὖν ἐπιγνώσκετε εἶναι ἡμῶν ἴδια, μήτε ὑπομνησθῆναι δεόμενοι διὰ τὸ πρόδηλον αὐτῶν, ἀλλὰ ἀκριβῶς ἡδότες ἐ πὸ ὑπομνήσεως. ἐλπίζω δέ. ὁρᾷς ὅτι ἀεὶ ἐπηρμένου λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ θῷ ἀνατίθησι τὸ πᾶν; ἐλπίζω γάρ, φησιν, ἕως τοῦ θ', ὅτι ἐ ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε ἡμᾶς τοιούτους ὄντας, οἵους αἱ ἐπιστολαὶ δηλοῦσι. ἐ αὐτὸ τοῦτο ἐ ὁ παρελθὼν δηλοῦται βίος. καθώς, φησιν, ἀπὸ μέρους, οἷον ἐκ μέρους ἐγνωτε. μετριάζει δὲ τοῦτο λέγων. Ελπίζω, φησιν, ὅτι ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε. τί; ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν. οὐχὶ μόνον δὲ ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ ὑμεῖς ἐμοῦ καύχημα ἐστέ. ὡς γὰρ ἐκ μέρους νῦν αὐτὸ τοῦτο ἐγνώγωτε, οὕτως ἐλπίζω ὅτι καὶ τελείως ἐπιγνώσεσθε αὐτὸ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὅτε ἕκαστος ὧν ἔφραξε τὸν ἀντιμισθίαν εὑρήσει. ᾗ ὧν γὰρ εὑρήσετε σωφθέντες ἐμοὶ καὶ τῷ κηρύγματι, τότε τελείως ἐπιγνώσεσθε καὶ γὰρ ἐκ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμὲν. καὶ ἐγὼ δὲ ὑμῶν τὸν σωτηρίαν καὶ τὸν προσαγωγὴν, καύχημα ποιήσομαι. ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμὲν. εἶτα ἵνα μὴ φορτικὸς εἶναι δόξῃ περὶ ἑαυτοῦ λέγων, κοινὰ τὰ αὐτοῦ ποιεῖται κατορθώματα. ἡ γὰρ τοιοῦτος, φησί, δεῖ χθῷ οἷον ἐπέρπικα τὴν ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου, οἷον τὴν κρίσει. (οὐδὲ γὰρ δεῖ τὰ παρόντα σκοπεῖν, οἷον τὰ ὀνείδη, τὰς ὕβρεις, ἃς ἀκούομεν ἡμεῖς οἱ ἀπόστολοι.) ἡ τοιοῦτοι τυγχάνουσιν δεῖ χθῶμεν, καύχημα ὑμῶν ἐσμὲν. πῶς; ὅτι τοιούτων ἠνεγκάμεθα διδασκάλων, τῶν οὐδὲν ἀνθρώπινον διδαξάντων. καὶ ἡμεῖς δὲ τοῦ ὑμῖν καυχησόμεθα ὅτι τοιούτων ἠνεγκάμεθα μαθητῶν, μὴ σαλευομένων, ἢ σκανδαλιζομένων ἐν τῷ πάσχειν κακῶς τοὺς αὐτῶν διδασκάλους.

Φωτ.

Καὶ ταύτῃ

» Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν τὸ πρότερον, ἵνα δευ- Κεφ. β'.
» τέραν χάριν ἔχητε, καὶ δι' ὑμῶν ἐλθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδο-
» νίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ιουδαίαν. τί οὖν
» βουλευόμενος, μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ βουλεύομαι κατὰ σάρκα
» βουλεύομαι; ἵνα ἦ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ ναί, καὶ τὸ οὒ οὔ; Ποίᾳ ταύτῃ θαῤῥήσει,
ποίᾳ; τῷ καυχᾶσθαι ἐφ' ὑμῖν, τῷ καύχημα ὑμῶν εἶναι, τῷ ἀγαπᾶν ὑμᾶς, τῷ
μηδὲν ἑαυτοῖς συνειδέναι πονηρόν. Φωτ.
ἢ ταύτῃ, φησὶ, τῇ πεποιθήσει, ἢ ταύτῃ τῇ ἐλπίδι, τῇ καὶ ὑμᾶς ἐμὸν εἶναι καύχημα ἐγγυωμένῃ τὴν ἐκείνην τὴν ἡμέραν, καὶ ἐμὲ εἶναι ὑμῶν. ᾗ δὲ ἢ ταύτῃ τῇ ποιοθήσει ἐλθεῖν ἐβουλόμην, δῆλον ὅτι σφοδρὰ καὶ πολλὴν ἴσχε ἡ βούλησις. γὰρ ἀνθρωπίνη ἰσχύς, ἀλλὰ δι' ἀπὸ κοινὸν κέρδος, καὶ σωτηρίαν ψυχικήν. ὥστε ἄκων ἐνεκόπην τῆς βουλήσεως. γὰρ οὐκ ἐκὼν τοιούτου κέρδους ἠμέλησα. τοῦτο δὲ βεβαίαν καὶ ἀληθεστάτην ἀπολογίαν κατασκευάζων τέθεικεν. οὕτως ἐφρόντιζε, μηδενὶ σκανδάλου πρόσχειν πρόφασιν. ἵνα δευτέραν χάριν ἔχητε. τοῦτο δι' ἀπὸ τῆς πρώτης ἐπιστολῆς, ἐ δι' ἀπὸ τῆς ἐμῆς παρουσίας. ἵνα δι' ἀμφοτέρων χάριν ἔχητε, καὶ δι' ὧν γραμμάτων καὶ δι' ἀπὸ τῆς παρουσίας. χάριν δὲ, τὴν χαρὰν λέγει. καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν. καίτοι ἐν τῇ πρώτῃ ῥηθείσῃ ἐπιστολῇ, ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διέλθω, νῦν φησὶ δέ, φησιν, ὅτι ἠβουλόμην πρότερον ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. τί οὖν, ἑαυτῷ ἐναντιοῦται; μὴ γένοιτο. ἀλλὰ τοῦτο λέγει. τοσοῦτον, φησιν, ἀπέσχον τοῦ ῥᾳθυμῆσαι ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι ὅσον ἦκον εἰς τὴν ἐμὴν γνώμην, καὶ πρὶν Μακεδονίαν ἰδεῖν, ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἤθελον, ἀλλ' οὐκ ἀπέβημοι, φησὶ, κατὰ γνώμην τὰ πράγματα. καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ιουδαίαν. ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιστολῇ εἶπεν, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε, οὗ ἐὰν πρεύωμαι. νῦν δὲ λέγει, ποῦ ἐμελλε πρεύεσθαι, ὅτι ἐν τῇ Ιουδαίᾳ. καίτοι τότε ἠγνόει, τοῦ κε λέγεται ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἀπελθεῖν, νῦν δὲ, ἐκκηθεὶ λοιπόν. ὁρᾷς αὐτὸν πνεύματι παντὰ χοῦ ἀγόμενον; τοῦτο οὖν βουλευόμενος. τοῦτο οὖν βουλευόμενος τὸ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, τίνος ἕνεκεν ἐκ ἦλθον; ἆρα ὡς ἐλαφρὸς καὶ εὐρίπιστος καὶ τοῖς οἰκείοις θυμοῦ πούμενος λόγοις; μὴ γένοιτο. ἀλλὰ τί τὸ αὐτὸν; ὅτι ἃ βουλεύομαι, φησὶν, ἐγὼ κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ἦ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ, ναὶ, ἐ τὸ οὒ, οὔ. ὅπερ αὐτὸς ἐρωτηματικῶς τέθεικε. καὶ τί βούλεται, ὅρα. ὁ σαρκικὸς, φησιν, ἀνὴρ καὶ κατὰ σάρκα βουλευόμενος, οἷον ὁ μὴ ἀγόμενος πρὸς τοῦ πρακτέα τῆς ἐνεργείας τοῦ πνεύματος, κύριός ἐστιν ἀπιέναι ὅπου βούλεται, ὁ δὲ ἐκ τοῦ πνεύματος ἀγόμενος, οὐκ ἔχει ἐξουσίαν βαδίζειν ὅπου θέλει. δεσπότην γὰρ ὑποτέτακται τῷ παρακλήτῳ, καὶ τῷ αὐτοῦ νεύματι ἥκειν ἀναγκάζεται. ὡς τὸ ἐλθεῖν, χ' ὡς εὐρίπιστος καὶ ἐλαφρὸς καὶ ψευδολόγος ὑπωρθέμην, ἀλλὰ τοῦ πνεύματος ᾧ ἄγομαι, ἡ αἰτία, τοῦ μὴ χοῦ ἦπορ ἐβουλόμην ἄξαντος. ὅρα δὲ σοφίαν, ὅπερ οἱ διαβάλλοντες πρόφασιν λοιδορίας ἐποιοῦντο, τὸ ὑποχόμενον μὴ ἐλθεῖν, τοῦτο αὐτὸς πρόφασιν εἰκομίου ποιεῖται, τὸ μὴ ἐξουσιάζειν ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἄγεσθαι ὑπὸ τοῦ πνεύματος ὅπου αὐτῷ δόξει. ἢ ἃ βγλεύομαι κατὰ σάρκα βουλεύομαι;
Αρροῦσι τινὲς λέγοντες, πότερον ἃ βούλεται Παῦλος καὶ ἐπαγγέλλεται περὶ τῶν Φωτ.

τῆς πίστεως δογμάτων, καθ' σάρκα βούλεται καὶ ἐπαγγέλλεται, ἢ καθ' πνεῦμα. ἢ γὰρ καθ' πνεῦμα, γκ ἔξαι αὐλοῦ τὸ, ναὶ ναί, καὶ τὸ οὒ οὔ. ἢ δὲ καθ' σάρκα, πῶς θεῖα, πῶς πνευματικά; τί οὖν, φασιν; ὅτι περὶ ὧν τῆς πίστεως δογμάτων, οὔτέ τι ἐπαγγέλλεται αὐλὸς, οὔτέ τι βουλέυεται. δικαστικαὶ γὰρ αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῆς μεγάλης βουλῆς τὰ βουλεύματα. κῆρυξ δὲ μόνον ἐστὶν ὁ Παῦλος καὶ διάκονος, ὡς καὶ αὐτὸς φησι, μυστηρίων Χριστοῦ. ἡκέτως οὖν αὐτὸς ἑαυτῷ περὶ ἑαυτῶν οὔτε βουλέυεται οὔτε ἐπαγγέλλεται. ἀλλ' ἢ περὶ ὧν τῆς πίστεως δογμάτων γκ ἔξεστιν αὐτῷ, φασιν, οὔτε βουλεύεσθαι οὔτε ἐπαγγείλασθαι, κὶ σάρκα δὲ γ δεῖ πάλιν αὐτὸν βουλεύεσθαι. (καὶ γὰρ κἀκεῖνος ἀπρεπέμπεται τὸν ἐν τῷ λέγειν. ἃ ἃ βουλέυομαι καθ' σάρκα βουλέυομαι;) ἢ οὖν ἐν μηδετέροις βουλέυεται ἢ ἐπαγγέλλεται, ἐν τίσιν ἄρα ὅλως βουλέυεται ἢ τῆς ἐπαγγελίας πρήσεται; φαμὲν οὖν, ὅτι ἔστι θεῖα καὶ ἀνθρώπινα, ἤ, ἢ βούλει, πνευματικὰ, καὶ σαρκικά. καὶ ὧν πνευματικῶν δέ ἐστι διαφορὰ πολλή. ἀλλὰ τέως πρὸς τὸ προκείμενον. τῶ μὲν ἔστιν ἀρεταὶ, τὰ δὲ αὐτὸς ὁ τοῦ κηρύγματος λόγος, τὰ δὲ γκ αὐτὸς μὲν οὗτος, ἀλλ' ὅμως ἐκείνοις ἁρμόζων οἷ καὶ τὸν τοῦ κηρύγματος λόγον παρέδεξαντο, ἃ καὶ Παύλῳ ἔξεστι καὶ βουλέυεσθαι καὶ διατάττεσθαι. καὶ γὰρ φησιν, ἐπαγὴν κυρίου γκ ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι, ὡς ἠλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. καὶ ὧν σαρκικῶν δέ, τῶ μὲν ἔστιν ἐναντία τοῦ πνεύματος, τὰ δὲ γκ ἐναντία τοῦ πνεύματος, ἕτερα δὲ μόνον καὶ γχὶ τὰ αὐτὰ τῆς πνευματικῆς. ἐναντία μὲν, οἷον δυναστεῖα, ἀπιστία, κλοπὴ, μοιχεία, καὶ τὰ ὅμοια. ἕτερα δὲ μόνον καὶ γκ ἐναντία. τροφὴ, ὕπνος, ἐγρήγορσις, καὶ τὰ ὅμοια. ἐπεδεδειγμένων τοίνυν ὧν διαφορῶν ὧν κατὰ τὸ προκείμενον τέως χρησιμευουσῶν, ὧν τε πνευματικῶν καὶ ὧν σαρκικῶν, δεῖ καὶ τοῦτο προσεπιλογίσασθαι, ὅτι ὥς περ οἷον ἀπὸ ὧν ἐπαγγελῶν καὶ βουλευῶν πολλὴ ἀνακύπτει διαφορὰ, οὕτως ἐ ἀπὸ ὧν ἐπαγγελλομένων ἐ βουλευομένων ἀνακύπτουσι διαφοραί. οὗτοι γὰρ περὶ ἑνὸς ἑκάστου ὧν ἠρημένων βουλευόμενοι καὶ ἐπαγγελλόμενοι, ἢ καθ' σάρκα ἢ κατὰ πνεῦμα τῶν βουλῶν καὶ τῶν ἐπαγγελίαν ποιήσονται. ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ κηρύγματος ὁ Παῦλος οὔτε βουλέυσεται, οὔτε ἐπαγγελίαν πρήσεται. κηρύξει δὲ μόνον καὶ διακονήσει, καθὼς καὶ ἠφορίσθαι καὶ ἀπέσταλται. οἱ δὲ ψευδαπόστολοι, καὶ βουλέυσονται καὶ ἐπαγγελοῦσι. καὶ γὰρ δολοῦσι καὶ καπηλεύουσι τὸν λόγον τοῦ κυρίου. περὶ μὲν οὖν ἁρμοζόντων μὲν τοῖς πιστοῖς, μὴ νομοθετηθέντων δὲ ὑπὸ Χριστοῦ, ἃ καὶ αὐτά ἐστι πνευματικὰ, καὶ βουλέυσεται καὶ γνωματεύσει καθὼς καὶ προέφημεν. καὶ δῆλον ὅτι καὶ ἐκ τούτου μόνου τὸ ἄπορον λέλυται. ἔυρηται γὰρ ἃ καὶ βουλέυσεται καὶ γνωματεύσει, καὶ νομοθετήσει. ὁμοῦ δὲ, καὶ ἔτι ῥητέον. περὶ μὲν γὰρ ὧν σαρκικῶν, ἃ καὶ ναντία ἐστὶ τοῦ πνεύματος, βουλέυσεται, ἀλλὰ πνευματικῶς, ἐπ' ἀναιρέσει καὶ φυγῇ αὐτῶν. οἱ δὲ ψευδαπόστολοι βουλέυσονται, ἀλλὰ καθ' σάρκα, ὑπὲρ ἀντικειμένως τῷ πνεύματι. περὶ μέντοι τῶν μὴ ἐναντίων τῷ πνεύματι σαρκικῶν, καὶ περὶ τούτων Παῦλος βουλέυσεται, ἀλλ' ὑποπίπτων ἑαυτὸν, ἀλλὰ λιμῷ καὶ διψει μὰ χρόνους, καὶ δῆλον ὅτι πνευματικῶς. τοὐναντίον δὲ οἱ ψευδαπόστολοι.

στολοι. σωτελοῦντι δέ. κὶ σάρκα μὲν, οἷον ἐναντίως τοῦ πνεύματος, γδαμοῦ Παῦλος βουλέυσεται, γδὲ ὅλως τι. καὶ σάρκα δὲ, οἷον ἕτερος μόνον παρὰ τὸν τοῦ πνεύματος βουλήσιν πολλάκις ἐβουλέυσατο, ἀλλ' γκ ἐν τῷ κηρύγματι, ἀπαγε, γκ οὐ τοῖς ἄλλοις πνευματικοῖς, ἀλλ' οὐ τοῖς μὴ ἐναντίοις τοῦ πνεύματος σαρκικοῖς. γκ ἤθελε τύπτεσθαι, καὶ ἐτύπτετο. ἀπελθεῖν ἤθελε, καὶ ἐκωλύετο. γκ ἤθελον ἀλθενεῖν Τιμόθεον, καὶ ἠλθένει. καὶ μυρία ἄλλα. αὐτὸς δὲ νῦν τὸ, καὶ σάρκα, ἀντὶ τοῦ αὐτεξουσίως, αὐτοδικαίτως, αὐτοκελεύστως ἐξείληφε. σπόπῳ δὲ κἀκεῖνο. τί οὖν ὁ Παῦλος ὑπισχνούμενος, γμᾶς τῆς ὠφελείας τοῦ πνεύματος ὑπισχνεῖτο, ἀλλ' γνοῶν ἠτοιμάσει τοὺς ὑποχέσεις; φαμὲν ὅτι γ πάντα προῄδει ὁ ἀπόστολος. τριγαροῦν καὶ εὔχεται ἀσύμφορα, ὡς ἐπὶ τοῦ σκόλοπος τῆς αὐτοῦ σαρκός. καὶ πάλιν. τὸ γὰρ, τί προσεύξομαι τὸ καθὸ δεῖ, γκ οἶδα. καὶ οὐ ταῖς πράξεσι δὲ δείκνυται ἀπελθεῖν βουλόμενός ποτε, καὶ κωλυόμενος ὑπὸ τοῦ πνεύματος. τοῦτο δὲ συμφερόντως ἐγίνετο, ἵνα μήτινες μείζοσι αὐτοὺς ὑπολάβωσι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. καὶ γὰρ καὶ ἀληπυγχάνουσιν αὐτοῖς πολλάκις θεῖοι ἐβούλοντο ὡς θεοὶ ἐν Λυκαονίᾳ.

» Πιστὸς δὲ ὁ θεὸς, ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς, γκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ. ὁ γὰρ
» τοῦ θεοῦ υἱὸς Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ ἐν ὑμῖν καὶ δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ
» καὶ Τιμοθέου, γκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. ὅσαι γὰρ ἐπαγγε-
» λίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναί, καὶ ἐν αὐτῷ τὸ ἀμὴν τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν.

Ἀνακύπτουσαν ἀντίθεσιν λύει. ἢ ἀγνοεῖς, φησιν, ἢ ἔξαι ἃ ἐπαγγέλλει, καὶ πολλάκις λέγεις ἐν πράγματι ναὶ, καὶ ἐυρίσκεται οὔ, δεδοίκαμεν μήτως καὶ ὁ λόγος σου, ῥυτέσιν ὁ κηρυχθεὶς ἡμῖν περὶ τῆς πίστεως, ναὶ καὶ οὔ ἦ, καὶ φησι. τὸ μὲν ἐπαγγέλλεσθαι ἐλθεῖν, ἐμοὶ δοκεῖ, διὸ καὶ ἀπέτυχε. τὸ δὲ κήρυγμα τοῦ θεοῦ ἐστὶ, καὶ γκ ἀπατέυζεται. πιστὸς γάρ, φησιν, ὁ θεὸς, ῥυτέσιν ἀληθής. ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν. καὶ γάρ, φησιν, ὁ λόγος καὶ τὸ κήρυγμα ἡμῶν, γ γέγονε ναὶ καὶ οὔ, ἀλλὰ ναὶ ἔξαι καὶ ναί. διὰ τοῦτο γάρ ἀληθὴς, ἐπεδὴ γ γέγονε ναὶ καὶ οὔ. καὶ λοιπὸν λέγει πῶς ὁ λόγος γ γέγονε ναὶ καὶ οὔ, ἀλλὰ ἀσάλευτος ἔμεινεν. ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ θεοῦ, φησὶν, ὁ ἐν ὑμῖν κηρυχθείς, γ γέγονε ναὶ καὶ οὔ. ῥυτέσιν, γ νῦν μὲν τρισὶ δὲ, ἄλλοτε δὲ τρισὶ δὲ κεκήρυκται, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ, ῥυτέσιν ἀπαρασάλευτα τὰ ἐς αὐτὸν τὸν Χν κηρυχθέντα γεγόνηται. διὰ τοῦτο δὲ τὸ πλῆθος ὧν κηρυχθέντων καθ' ἑνός. δι' ἐμοῦ, φησι, καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, καὶ πάλιν δι' ἡμῶν ἐς πλῆθος, ταύτῃ ποιῶν ἀξιόπιστον τὸ κήρυγμα, καὶ ταπεινοφροσύνῃ ἐπιδεικνύμενος, ὅτι τοιὰ ἑαυτοῦ μαθητὰς, τὸν Τιμόθεον καὶ Σιλουανὸν, κοινωνοὺς τοῦ κηρύγματος ὀνομάζει. ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ.
Οὐκ ἀνέτρεψα, φησὶν, ἃ πρότερον εἶπον ἐν τῷ κηρύγματι. γδὲ νῦν μὲν τοῦτο, νῦν δὲ ἄλλο διελέχθην ὑμῖν. τοῦτο γὰρ γκ ἔστι πίστεως, ἀλλὰ πεπλανημένης Διανοίας. ἀλλὰ ναὶ καὶ ἐν αὐτῷ γέγονε. ῥυτέσιν ὅπερ ἦτον, ἀπαρασάλευτος καὶ βέβαιον μένει. ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ. ἐν τῷ κηρύγματι, πολλαί ἐστι καὶ ἐπαγγελλόμενα. ἀνάστασις νεκρῶν, ὑιοθεσία, ἐλπὶς τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. φησὶν οὖν. γ μόνον τὸ κήρυγμα ἀεὶ ὡσαύτως ἔχει τε καὶ κεκήρυκται, ἀλλὰ

Ιωαν.

καὶ αἱ ἐν

ε αἱ ῥω αὐτῷ ἐπαγγελίαι. θεοῦ γάρ ἐστιν. ἢ ἐπαγγελίας αὐτὸ τὸ κήρυγμα λέγει. ὁ γὰρ ζυνδεσμος ὁ, γάρ, τῦτο δηλοῖ. πρόπαλαι γὰρ ἡ τῆς Χριστοῦ πίστις ἐπληροῦτο. ἐν αὐτῷ τὸ ναί. ὅσαι γάρ, φησιν, ἐπαγγελίαι θεοῦ ῥω αὐτῷ τῷ θεῷ, ρυτέον δι' αὐτὸ τὸ θεοῦ, τὸ ναί καὶ τὸ ἀμήν ἔχουσι. τὸ γὰρ πληροῦσθαι ἔχουσαι, τὸ ναί καὶ τὸ ἀμήν ἔχουσιν ἵς τὸ γενέσθαι δόξαν τῷ θεῷ δι' ἡμῶν. ἢ οὕτως. ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ ἔχουσι τὸ ναί καὶ τὸ ἀμήν δι' ἡμῶν, ὡσεὶ ἔλεγεν. αὐτὸς μὲν τὸ ναί ταῖς οἰκείαις δίδωσιν ἐπαγγελίαις, δι' ἡμῶν δὲ τῦτο πρεῖ, ἵς τὸ δοξασθῆναι
» τὸν θεὸν, ὅτι δι' ἀνῶν ρσαῦτα πρεῖ. Ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς ρὺν ὑμῖν ἵς Χριστὸν,
» καὶ χρίσας ἡμᾶς θεὸς, ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν ἀῤῥαβῶνα τῦ πνεύ-
» ματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὼ ἐμὴν
» ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν, ὐκ ἔτι ἦλθον ἵς Κόρινθον. ὐχ' ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν
» τῆς πίστεως, ἀλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν. τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε.

Ἐπειδὴ εἶπε δι' ἡμῶν πληροῦται αἱ ἐπαγγελίαι, ἐπιδιορθοῦται αὐτὸ καὶ φησιν. ὡς δι' ἡμῶν μὲν ὄντων διακόνων, πρεῖ, αὐτὸς δὲ ὁ πατὴρ ὁ βεβαιῶν ἡμᾶς
φωτ. καὶ ὁ θεὸς, πληροῖ τὰς ἰδίας ὑποχέσεις. Τὸ, ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς καὶ ἔξῆς, ἵνα δὲ ἔλλειψιν ἔσὴν ἁμαρτιῶν ὅλου λείπρυ ρητοῦ, ἵνα δὲ ἔλλειψιν μόνης λέξεως τῆς τῦ, ἐστὶν, οἷον ὁ βεβαιῶν ἡμᾶς καὶ τὰ ἄλλα πρῶτος, θεός ἐστιν. ἀνὴ μὲν κατ' ἔλλειψιν λέξεως, ἵς τὸ, χρίσας ἡμᾶς, ὑποκείσεται δεῖ, ἵνα ἡ ἑξῆς κατὰ τελείαν σύγκλισιν ἐπιφερόμενον τὸ, θεός. οἷον, θεός ἐστιν ὁ βεβαιῶν ἡμᾶς, καὶ χρίσας ἡμᾶς, καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν ἀῤῥαβῶνα τῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. καὶ δῆλον ὅτι καὶ ταῦτα δὲ κῶλα δὲ ἐφεξῆς τῦ, θεὸς, κατὰ τελείαν σύγκλισιν ἀναγνωσθήσεται. ἢ δ' ὡς καθ' ἔλλειψιν ὅλου ῥητοῦ ἐκλιφθείσης, ἐ αὐτὴ ἡ πρώτη περίοδος ἕως τῦ, θεὸς, καταδὲ μέσην ἀναγνωσθήσεται, καὶ τὸ ἐφεξῆς. τὸ δὲ ἐπὶ τῦτο ἀπρίαν ἔξει, πρὸς σωτηριοῦμένου τῦ λείπρυτος ἵς τελείαν, ἢ ὡς λείπρυτος ἵς ὑποστήσηται ἀπρτελευτήσει. καὶ χρίσας ἡμᾶς θεὸς. οἱ χριόμενοι ῥω τῇ παλαιᾷ, ἢ ἱερεῖς ἢ προφῆται ἢ βασιλεῖς ἐγίνοντο. καὶ νῦν, φησι, χριόμεθα ἵνα γενώμεθα, βασιλεῖς μὲν, κατέχοντες ὧν πάθων, ἱερεῖς δὲ, τὰ οἰκεῖα ἱερουργοῦντες σώματα, κατὰ τὸ, παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, πρφῆται δὲ, τὰ μεγάλα μυστήρια διδασκόμενοι. χρίει δὲ καὶ σφραγίζει ὁ πατὴρ δηλαδὴ τὸ ἁγίου πνεύματος. ταῦτα γάρ, φησιν, ἡ χρίσις καὶ ἡ σφραγὶς, ἀῤῥαβών ἐστι τῦ παρακλήτου. δηλοῖ δὲ τῦτο δὲ ἵνα εἶπε τὸ πνεῦμα δοὺς, ἀνὴ ἀῤῥαβῶνα τῦ πνεύματος, βεβαιῶν τὰς μελλούσας ἐλπίδας. ὁ γὰρ ἀῤῥαβὼν βεβαιοῖ τὸ πᾶν σωάλλαγμα. πιθανῶς καὶ ὁ ναῦν ἀῤῥαβῶν τὸ πνεύματος, πιστεῦται ἡμῖν τὰ μέλλοντα ἃ ὀφθαλμὸς ὐκ εἶδε καὶ οὖς ὐκ ἤκουσε. καὶ δοὺς τὸν ἀῤῥαβῶνα τῦ πνεύματος. ἔξωθεν σωυπακουστέον, ὁ βεβαιῶν ἡμᾶς ἵς Χριστὸν ὁ χρίσας καὶ σφραγισάμενος καὶ δοὺς τὸν ἀῤῥαβῶνα τῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, αὐτός ἐστιν ὁ πληρῶν, φησι, τὰς ἰδίας ὑποχέσεις. ὅρα πῶς πρεδήλωσε σαφέστατα τὸ τῶ ἁγίω τριάδι. ὁ πατὴρ ὁ βεβαιῶν ἡμᾶς ἵς Χριστὸν, καὶ χρίσας δηλαδὴ τῦ ἁγίου πνεύματος, αὐτὸς πληροῖ καὶ τὰς ὑποχέσεις. τὸ δὲ, πληροῖ, ἀπὸ κοινῦ

νόησαι ὧν

νόησαι ὧν τριῶν προσώπων τῆς μιᾶς θεότητος. ὅτι φειδόμενος ὑμῶν. ἀνωθεν δηλαδὴ τὸ μὴ ἔχειν ἑαυτῦ ἐξουσίαν ἀλλα χοῦ ἀποστολικὸς ὑπὲρ τῦ πνς, ὥσπερ νῦν λέγει φειδόμενος ὑμῶν ὐκ ἦλθον ἵς Κόρινθον; ἐ φαμὲν, ὅτι ὅτε ἀφείθη ὑπὲρ τῦ πνς ἀπελθεῖν, δηλαδὴ τὸ φείδεσθαι ὐκ ἀπῆλθον. ἢ μᾶλλον τῆς κωλύσεως τὸ πνεύματος, καὶ τῦτο ἐκώλυσεν. ἢ καὶ ἵς τῦτο ὑπ' αὐτῦ ἐκωλύθη. ὅσοι γὰρ τινες ἁμαρτήσαντες καὶ μὴ μεθανοήσαντες, καὶ περιέμενε τὴν μετάνοιαν αὐτῶν, καὶ δηλαδὴ τῦτο εἶπε, φειδόμενος. ἐπετέτραπτο δὲ αὐτῷ, καὶ τιμωρεῖσθαι τοὺς ἁμαρτάνοντας. καὶ μαρτυρεῖ Ελύμας ὁ μάγος. ὐχ' ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως. Τουτέστιν ἕνεκα τῆς πίστεως ὐ κυριεύομεν ὑμῶν. οἷον, ὐ δηλαδὴ ρῦτο ἐγένεσθε πιστοὶ, ἵνα κυριεύησθε καὶ τιμωρῆσθε ὑφ' ἡμῶν. ἢ γὰρ καὶ ρῦτο ἴσῳ, αὐτοὶ φησιν ῥω τῇ πίστει ἑστήκατε, καὶ ὐκ ἔστι χρεία φειδοῦς ἢ τιμωρίας, χάριν τῆς πίστεως. ρῦτο δὲ λέγει, ἀντιθεσιν λύων δοκοῦσαν ἀνακῶφον. ὡς γὰρ ῥᾴων διαγανακτῶν μελλόντων καὶ λεγόντων, Τί λέγεις ὅτι ἐφείσω ἡμῶν; ἆρα γὰρ δηλαδὴ τῦτο ἐπίστευσαμεν, ἵνα ἀκούωμεν παρὰ σοῦ ὅτι ἐφείσω ἡμῶν; ἢ γὰρ μὴ ἐφείσω, τί πάντως ἐκόλασας αὐ; βασάνοις ὀξέσιν ὠκείωσας; ἵνα οὖν μὴ ταῦτα δηλαδὴ λογίσωνται, πεσεπανῶν λέγει. ὐκ εἶπεν τὸ, φειδόμενος ὑμῶν, ὡς ἕνεκα τῆς πίστεως λαβὼν ἐξουσίαν καὶ κυριότητα ἐφ' ὑμᾶς καὶ τὸ κολάζειν καὶ τὸ φείδεσθαι, ἀλὰ φειδόμενος εἶπεν, μὴ θέλων ὑμᾶς λυπηθῆναι. ἢ γὰρ ἦλθον ἐγὼ λυπούμενος, οἶδα ὅτι καὶ αὐτοὶ βλέποντές με λυπούμενον, ἐλυπήθητε ἂν. ἐγὼ δὲ ρὐναντίον, χαρᾶς ἦμι σωεργὸς ὑμῶν πνευματικῆς, ἥτις ἦσαι, ὧν τὸ λυπεῖσθαι με ἔργον ἐξ ὑμῶν ἀφῃρέντος, ἦλθω μετὰ χαρᾶς πρὸς ὑμᾶς. χαρήσεσθε γὰρ καὶ ὑμεῖς δι' ἐμὲ πνευματικῶς. εἶτα ὥσπερ ἐπαπορῶν τινὸς, Τί οὖν φεύγεις καὶ μισεῖς τὸ λυπεῖν ἡμᾶς; πάλιν ἐπάγει. ὐκ ἀεὶ, φησιν, ἀλὰ ρὐναντίον ἐνίοτε καὶ διώκω καὶ σέργω αὐτὸ, ὅταν δηλαδὴ τὸ λυπεῖσαι ὑμᾶς, κέρδος εὑρίσκω τὴν σωτηρίαν ὑμῶν. ὐκ ἀεὶ δὲ θέλω λυπεῖσθαι ὑμᾶς, ἀλὰ διορθωθέντας μᾶλλον ἐν χαρᾷ καὶ ἀγαλλιάσει εἶναι. ἀλὰ σωεργοί ἐσμεν. ἐπειδὴ ἀπρωσύνης ἐδόκει εἶναι, τὸ ἡγεῖσθαι, φειδόμενος ὑμῶν. (ἐκείνων γάρ τις φείδεται ὧν ἔχει τὴν ἐξουσίαν,) θεραπεύει αὐτὸ, καὶ φησιν. ᾧ δηλαδὴ τὸ ἐξουσίαν ἔχειν τῆς πίστεως ὑμῶν εἶπεν τὸ, φειδόμενος. (γνώμης γὰρ ἡ πίστις καὶ προαιρέσεως, καὶ οὐδεὶς ἀναγκάζει πιστεῦσαι τὸν ἄκοντα.) ἀνὴ ἐσφάλη, φησὶ, συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν δηλαδὴ τῦτο εἶπεν φειδόμενος ὑμῶν. τί δέ ἐστι τῦτο ὅρα. ἐυφραινόμενος, φησὶν, ἵς ὑμᾶς ἐγὼ, συνεργῶ ὑμῖν ἵς τὸ καὶ ὑμᾶς χαίρειν ἐπὶ τῇ ἐμῇ δι' ὑμᾶς ἐυφροζύνῃ. ἢ οὖν ἦλθον δηλαδὴ τοὺς ἁμαρτήσαντας μηκέτι μὲν ἐυφραινόμενος, πενθῶν δὲ, ἵς λύπωσι καὶ ὑμᾶς ἐβαλλον. ἐφεσάμην οὖν ἐλθεῖν, ἵνα μὴ πρόφασις ὑμῖν ἀθυμίας γένωμαι. τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε. ἤτων ὅτι τῇ πίστει ἑστήκατε, ἐμφαίνει ὅτι καὶ ρὐ ἄλλοις ἐσφάλλοντο,
» ὃ καὶ σαφηνίζει κατιὼν, ἐν τῷ τέλει τῆς ἐπιστολῆς. Ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τῦτο, 2
» τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. ἢ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ἐστιν ὁ ἐυφραί-
» νων με, ἢ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; καὶ ἔγραψα ὑμῖν τῦτο αὐτὸ, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην
» ἔχω, ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ, πάντων
ὑμῶν ἐστιν.

ὑμῶν ἐστιν. Τὸ, πάλιν, δεύτερον καὶ ἡδη λυπηθέντα αὐτὸν ἐφ' αὑτοῖς. ἡ γὰρ λυπῶ ὑμᾶς. ἐν τῷ, ἡ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, τὸ, εἰ, ἀντὶ τοῦ εἴπερ ἀληθείᾳ, οὐδὲν ἀσαφὲς οὐδ' ἄπορον ἀπαντᾷ. Ἑτεροπευτικὸς δὲ ὁ λόγος. φησὶ, γὰρ, ἡ καὶ λυπῶ ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιμονῇ καὶ ἀπροφρέφεσθαι ὑμᾶς, ἀλλὰ εὐφραίνομαι δι' αὐτὸ τοῦτο, ὅτι τοσοῦτον ὑμῖν ἐμοῦ μέλλει, ὡς δακνεσθαι ἐκ τῆς ἐμῆς ἀποφοπῆς καὶ λύπης. Τί γὰρ με, φησὶν, εὐφραίνει οὕτως, ὡς ἐν ἐγκαλουμένων τὴν αἴθησις; τεκμηριοῖ γὰρ αὐτὴ ἐκ τῶν ἐγκλημάτων μνομένων ὠφέλειαν. καὶ ἔγραψα ὑμῖν τοῦτο αὐτό. πρότε ἔγραψε, καὶ τί; ὃν τῷ τέλει τῆς νουθεσίας. ἔγραψε δὲ τοῖς μὴ μετανοήσασι ἐπὶ ἁμαρτήμασι ἐν μετάνοιαν. μὴ ἐλθόντα γὰρ με, φησὶ, πάλιν ταπεινώσει ὁ θεός μου, ἐν πενθήσω πολλοὺς ἐν ἁμαρτησάντων, καὶ μὴ μετανοησάντων. τοῦτο οὖν, φησὶ, πρὸ ἔγραψα, ἵνα διορθώσωνται, καὶ μὴ λύπω σχὼ ἀφ' ὑμῶν. ἀφ' ὧν καυχήσωτων χαίρειν ἔδει. πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς. καὶ τοῦτο βουλόμενος, φησὶν, οὐ χάριν τοῦ ἐμὲ μόνον εὐφραίνεσθαι βούλομαι, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς. πέποιθα γὰρ ὅτι ἡ διόρθωσις ὧν ἀδελφῶν, καὶ ἐμοὶ ἥκει χαρὰν, καὶ ὑμῖν. ἡ γὰρ ἐμὴ χαρὰ, πρόφασις γίνεται καὶ ὑμέτερας χαρᾶς, οὕτως με, φησὶν, ἀγαπᾶτε. Ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας, ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπιν ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς. ἡ δὲ τις λελύπικεν, οὐκ ἐμὲ λελύπικεν, ἀλλὰ αὐτὸν μέρος ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ πάντας ὑμᾶς, ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιμία αὕτη, ἣν ὑπὸ τῶν πολλῶν. ὡς τε τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος.

Εἰ δὲ οὖν τί διόρθωσις ὧν ἀδελφῶν κοινῆς χαρᾶς πρόξενος ἐστιν, πάνυ αὐτοῖς ἐρῶ, καὶ μὴ γνωμοῦς ἀλγῶ καὶ πρόχομαι. τριγαροῦν τὰς ἐγκλήσεις καὶ ἐπιμήσεις ἃς ἔγραψα, αὐτὸ θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα. ὑπὲρ ἵνα λυπηθῆτε αὐτοὺς ἀγαπῶν, (τοῦτο γὰρ καὶ ἄλλως ἀνόητον,) ἀλλ' ἵνα πνευματικῶς, καὶ ἐπὶ διορθώσει λυπηθῆτε. ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐ λέγει. θεραπεῦσαι δὲ αὐτοὺς θέλων, φησὶν. ἵνα τὴν ἀγάπιν μου γνῶτε. τὸ γὰρ ἐμὲ ἀδημονεῖν καὶ καταπρύχεσθαι ἐφ' οἷς ὑμεῖς ἁμαρτάνετε, δεῖγμα μεγίστης ἀγάπης ἐστί. περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς. πλεῖον, φησὶ, ὧν λοιπῶν μου μαθητῶν. εἰ γὰρ πολλοὶ πιστοὶ ἦσαν ἐν Κορίνθῳ εἰ δόκιμοι. ἀλλὰ αὐτὸ μέρος, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ πάντας ὑμᾶς. Μεῖζόν τι ἡπεῖν ἠβουλήθη, καὶ δεῖξαι πᾶν τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας κοινωνῆσαν τῆς λύπης, ἀλλὰ τοῖς ἄλλοις πιστοῖς καθολικῶν, ὧν Κορινθίων ἐμνημόνευσε μόνων. τοῦτο γὰρ δηλοῖ, τὸ αὐτὸ μέρος. καὶ ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ. εἶθα τῶν πατρικῶν φιλοσοφίαν γυμνοῖ λέγων. ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ, ἡ ἐπιμία αὕτη. βούλεται δηλαδὴ τούτων, ἀγαπῶν κυρωθῆναι εἰς τὸν πεπρενευκότα, περὶ οὗ ἔγραψεν ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιστολῇ. καὶ γὰρ πάντες αὐτὸν ἦσαν ἀποφαφέντες, ταῖς τούτου κελεύσεσι. καὶ ὅρα τί πρεῖ. κοινωνοὺς αὐτοὺς πρεῖται τῆς λύπης, ὡς κοινῇ πάντων λυπηθέντων ἐπὶ τῷ γνωμῷῳ, ἵνα καὶ τῆς διδομένης συγγνώμης γνῶνται κοινωνοί, καὶ φησιν. ἡ δέτις λελύπικε, τὸν πεπρενευκότα λέγων, οὐκ ἐμὲ λελύπικε μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ὧν μέρει. τοῦτο γὰρ τὸ αὐτὸ μέρος. ὧν μέρη δὲ ἦτην, φησὶν, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ,

Θεοδωρ.

ἐπιβαρῶ, φυτέσιν ἐπιπαροξύνω κατ' αὐτὸ πάντας ὑμᾶς. ἢ οὕτως μετ' ὑποβατὸ. λελύπικε πάντας ὑμᾶς ἐν μέρει. τοῦτο δὲ εἶπεν, ἵνα μὴ ἐπιβαρήσῃ τὸν πεπρενευκότα, τῷ λέγειν τοῦτον λαὸν αὐτὸν λελυπικέναι. Ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιμία αὕτη. διὰ τοῦτο τὸ ὄνομα αὐτὸ οὔτε ἄνω, οὔτε ὧδε πίθησιν, αὐτὸ φειδόμενος, μήπως τῇ ὀνομασίᾳ αὐτὸ, πάλιν ἀναζέσῃ ὁ κατ' αὐτὸ ὢν Κορινθίων θυμός. ὥς τε τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι. μὴ μόνον, φησὶ λύσητε τὴν ἐπίμησιν, ἀλλὰ καὶ παρακαλέσατε αὐτὸν, καὶ τὴν πεστέραν ἔχετε τάξει. τοὐναντίον γὰρ ἡ πρόκλησις τῆς ἐπιμήσεως. ὅρα δέ. ἵνα μὴ νομίσῃ ὁ πεπρενευκὼς ἱκανῶς μετανενοηκέναι, καὶ τὸ λοιπὸν ῥᾳθυμότερος γένηται, φησί. χαρίσασθαι, ἡ καὶ μὴ ἄξιος, φησὶν, ἐστὶ λαβεῖν κἀ' ὀφειλὴν τὴν συγγνώμην, μήπως τῇ πλειοτέρᾳ λύπῃ καταπρθῇ, ὡς ὁ Ἰούδας ἀπὸ τῆς μείζονος λύπης. ἵνα παρθῇ ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ. δηλοῖ γὰρ τὸ αὐτὸ ἀφανὲς τὴν λύπην.

Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς, κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπιν. ἡ τοῦτο γὰρ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, ἡ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. ᾧ δέ τι χαρίζεσθε, καὶ ἐγώ. καὶ γὰρ ἐγὼ, εἴτι κεχάρισμαι ᾧ κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ. γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

Οὐκ εἰπὼς διδάσκαλος κελεύει, ἀλλ' ὡς συνήγορος δικαιοῖ παρακαλεῖ. κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπιν. μὴ ἁπλῶς, ἀλλὰ παλίως. μεγίστην δὲ τοῦτο δείκνυσι Κορινθίων ἀρετὴν, ὅτι οὕτως μετεβλήθησαν, ὡς τε ἐφ' ᾧ πρότερον ἐφυσιοῦτο, καὶ ὑμεῖς γάρ φησι, πεφυσιωμένοι ἐστὲ, νῦν δὲ χθρων ἀπαντᾶν ἔχειν. ἵνα γνῷ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν. τὴν δὲ ὑπακοὴν δηλονότι. εἰς τοῦτο γὰρ ἔγραψα, φυτέσι δὲ τοῦτο ἔγραψα ὑμῖν ταῦτα, ἵνα γνῶ, ἡ ἆρα ὡς ἐπήκουσατέ μου καὶ ἀπεκρίθητε εἰσωτὸς ἀπ' αὐτοῦ, οὕτω μου ἀκούσεσθε καὶ εἰς τὸ δέχεσθαι αὐτόν. τοῦτο λέγω, ἡ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. καὶ τί μόνον δὲ τὴν ἐκείνου σωτηρίαν ἵνα μὴ τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταπρθῇ ἔγραψεν, ἀλλὰ καὶ προτρέψασθαι αὐτοὺς πρὸς τὸ πείθεσθαι βούλεται. ᾧ δέ τι χαρίζεσθε. ὅρα, αὐτοὺς μὲν προτρέπων τέτακται, ἑαυτὸν δὲ ὑπαπειλῶν. εἶτα ἵνα μὴ ἀκούσαντες, ᾧ δέ τι χαρίζεσθε, κύριοι νομίσωσιν εἶναι τοῦ ἀπολύειν καὶ μή, καὶ ἑαυτὸν προστίθησι, τῷ ἁμαρτεῖν, καὶ ἐγώ. δι' ὑμᾶς δέ, φησι, κεχάρισμαι. ἤδη γὰρ χαρίζόμενος καὶ ὑμῖν ἐκ προσώπου. εἶτα ἵνα μὴ νομισθῇ δι' ἀνθρώπους συγκεχωρικέναι, ἐπάγει, ἐν προσώπῳ Χριστοῦ. τουτέστι κατὰ Χριστὸν τοῦτο ποιήσας, ὡς καὶ ἐπ' ὄψεσι Χριστοῦ πράττων τὸ τοιοῦτο. ἢ ἐν προσώπῳ, χριστοῦ, τουτέστιν εἰς δόξαν χριστοῦ, ἵνα αὐτοῦ τὸ ὄνομα καὶ τὸ πρόσωπον ἐπὶ φιλανθρωπίᾳ δοξασθῇ. καὶ γὰρ δόξα χῦ, τὸ ὧν μαθητῶν αὐτοῦ φιλάνθρωπον. ἡ οὖν εἰς δόξαν χῦ γίνεται τὸ γνόμφον, πῶς δύνασθε μὴ συγγνῶναι καὶ δέχεσθαι αὐτόν; τὸ, ἐν προσώπῳ χῦ, ἢ εἰς δόξαν χῦ, ἢ ὡς τοῦ χῦ καὶ τοῦτο κελεύοντος, ὃ μάλιστα αὐτοὺς ἔπειθεν. ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν. τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ. ἡ γὰρ ἁπλῶς οὕτως, καὶ ἐκ τῆς περισσοτέρας λύπης καταπόθη, ἐμέλλομεν πλεονεκτεῖσθαι ὑπὸ τοῦ Διαβόλου. τὸ μὲν αὐτοῦ γὰρ λαμβάνων, ἐμείου τῶν ποιμνίων τοῦ χριστοῦ, καὶ τοῦ σώματος ἡμῶν ἀφῃρεῖτο. πάντες γὰρ ἀγγέλων μέλη ἐσέ, φησιν. οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν, ὅτι ποικίλα καὶ

λα καὶ δολερὰ καὶ κακομήχανα. ὑμῖν γὰρ μόνον ἐκ τῆς προνείας ἐμβαλεῖν ὀφσικελίζει, ἀμὰ καὶ ἐκ τῆς ἐπὶ τῇ μεταμελείᾳ λύτως δηώσαται εἰς ἀπόγνωσιν σκελίσαι, ὅταν ἀμετρος ᾖ. ὅταν οὖν καὶ ἐξ ὧν μεταμελόμεθα καὶ ἐξ ὧν ἁμαρτάνομεν ἀλώσιμοι
Κεφ. γ'. αὐτῷ ἐσμεν, πῶς οὐχὶ πλεονεκτούμεθα; Ἐλθὼν δὲ εἰς τὰ Τρωάδα, εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χῦ, καὶ θύρασμοι ἀνεῳγμένης μοι κυρίῳ, οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου. ἀμὰ ἀποξάμενος αὐτοῖς, ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν. Οὐχ ἁπλῶς ἀποδημήσας, ἀμὴ εἰς τὸ εὐαγγέλιον, τυτέστιν ἐπὶ τὸ κηρύξαι ἀποδήμησα. καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμένης. θέλει ἤπειν ὅτι πρὸς τοῖς πειρασμοῖς, καὶ ἡ ἀπουσία Τίτου, αὐτὸν ἔθλιβε, δεικνὺς ὅσον ἐστὶν ἀδελφοῦ στρεῖθαι. πλὴν οὐκ εἶχεν, οὐκ ἐκήρυξα, ἤγουν τῆς σωτηρίας ὧν πρόσθεν τοὺς τῇ πίστει οὐκ ἐφρόντισα, ἀλλ' οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τυτέστιν ἐλυπούμην καὶ ἠδημόνουν. τὸ μὴν κήρυγμα, οὐ παρὰ τοῦ ῥεμποδίζειν. καὶ τοσαύτη ἦν, φησι, λύπη, ὅτι καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμένης, τυτέστι καὶ μαθητῶν εὐπορῶν καὶ τοῦ λόγου πρέχοντος, ὅμως ἤλγουν ἐπὶ τῇ ἀπουσίᾳ Τίτου. δεικνυσι δὲ τύτων, τὸ Τίτου τὸ χρήσιμον, ὅτι χωρὶς ἐκείνου, καὶ τὰ θύρας ἀνεῳγμένης, ὅμως οὐκ εἶχεν ἄνεσιν, διὰ τὸ μὴ παρεῖναι αὐτόν. τοῦτο δὲ λέγω, καὶ τὸν Τίτον τοῖς Κορινθίοις σωιζῶν, (ἔμελλε γὰρ πάλιν ἀποστέλλειν αὐτὸν πρὸς αὐτούς,) καὶ τὸν οἰκείαν σπουδὴν πρὶ αὐτοὺς ὃν δηλοῖ, ὅτι καὶ πως οὕτω χρησιμεύοντος ἐν τῷ κηρύγματι καὶ ῷ πᾶσι τὸ Τίτου, ὅμως αὐτὸς ἐκείνων τὸ συμφέρον πεκρίνει. διὸ καὶ ἀπέστειλε καὶ ἀποστελεῖ, αὐτὸς πολλὰ χρήζων αὐτοῦ τῆς παρουσίας. ἀμὰ ἀπροξάμενος αὐτοῖς. τὸ ἀπροξάμενος, χρὴ ἐστὶ τὸ ἐλόμενος μὴ κηρύξαι, ἀπαγε. (οἶον γὰρ ἦν, ἡ δηὰ τὸν ἀπουσίαν Τίτου ἐνεπρόσθη τὸ κήρυγμα; ἀλλ' αὐτὶ τοῦ, οὐ προσῆλθεν ἐπιμένοντος πρὸς αὐτοὺς, ὅθεν ἤθελον ἐκεῖνοι. τοῦτο μέν, ἴσως καὶ τὸ πνεύματος ἐπιτρέψαντος, πλὴν ἐποίει τι καὶ ἡ ἀπουσία Τίτου. ἴσως δὲ καὶ χρειώδης ἦν αὐτῷ τῷ κηρύγματι ὁ Τίτος. Τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ τὸν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν, ἐν παντὶ τόπῳ, ὅτι χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις. οἷς μὲν ὀσμὴ θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὀσμὴ ζωῆς εἰς ζωήν, πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; Εἶτα ἐπειδὴ πολλοὺς καπήλευε λύπας, τοὺς ἐν Ασίᾳ, τοὺς ἐν Τρωάδι, αὐτὸ τὸ μὴ ἐλθεῖν πρὸς αὐτοὺς, ἵνα μὴ νομίσωσι ταῦτα ὀλοφυρομένου εἶναι τὰ ῥήματα, ἐπάγει. τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ θριαμβεύοντι ἡμᾶς, τυτέστιν εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ τῷ φανεροῦντι ἡμᾶς καὶ καταδήλους ποιοῦντι διὰ τὸ πάσχειν κακῶς. φανεροῦντι δὲ, μᾶλλον τοῦ Διαβόλου νικῶν καὶ προσταίων. τοῦτο γὰρ ὁ θριαμβος βούλεται. ὧ γὰρ τῷ πάσχειν κακῶς, αὐτῷ τοῦ Διαβόλου νίκαι σωίζονται. ὅσον γὰρ τις πλεῖον πάσχει, πλεῖον νικᾷ. ἡμᾶς ὧ τῷ Χριστῷ. οἷον διὰ τὸν Χριστὸν, διὰ τὸ κήρυγμα. καὶ τὸν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ. ἡ ὀσμὴ τῆς γνώσεως, δύο δηλοῖ, ὅτι τε τὸ κήρυγμα χρήσιμόν ἐστι μύρου, καὶ ὅτι χρὴ ἀναπαύεσθαι πᾶσι καὶ πρόδηλόν ἐστιν, ὅσπερ καὶ ἀμαχοῦ φησιν, ἀρτιβλέπτου δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι. ὥσπερ γὰρ ἡ ὀσμὴ

γὰρ ἡ ὀσμὴ δηλοῖ μὲν εἶναί τι μύρον, τὸν δὲ χρῆσιν αὐτοῦ χ δηλοῖ τοῦ πνέοντος, οὕτως καὶ ἡ δηὰ τοῦ κηρύγματος γνῶσις, δηλοῖ μὲν καὶ δηδάσκειν εἶναι θεὸν, ὁ πρὸς δὲ τὸν χρῆσιν, χκ ἔτι. φανεροῦντι δι' ἡμῶν. θυμιατήριον γάρ, φησιν, ἐσμὲν τοῦ μύρου τοῦτου καὶ χρανίου θυμιάματος, τὸν ὀσμὴν αὐτοῦ προφέροντες παντα χοῦ. ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν. χ μόνον, φησὶν, εὐωδίαν κηρύσσομεν, ἀμὰ καὶ ἡμεῖς οἱ πρόσθολοι εὐωδία ἐσμὲν, Χριστῷ τῷ θεῷ οἷον ἀναφερομένη, πῶς; ἢ ἑαυτοὺς ἱερουργοῦντες, ἢ αὐτοὺς ἔξωθεν καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκοντες, καὶ εἰς ἱερεῖα λογιζόμενοι Χριστοῦ. ᾧ τοῖς σωζομένοις. εὐωδία προφανῶς ἐσμὲν, ἐ εὐωδίαν κηρύσσομεν, κἂν τις ἐκ τύτου σώζηται δηὰ τὸν πίστιν, κἂν τις ἀπόλλυται δι' ἀπιστίαν. ὥσπερ γὰρ ὁ Ηλιος καὶ τὸ Μέλι, τοῖς ἀμβλυώττουσι καὶ τοῖς κακουμένοις, χ κατὰ τὸν οἰκείαν ὁρᾶται φύσιν, ἀμὴ χ πρὸς τύτῳ ἢ σκοτεινὸς ἐκεῖνος ἢ τὸ Μέλι πικρὸν, οὕτως καὶ τὸ κήρυγμα καὶ ἡμεῖς, κἂν ἀπόλλυταί τινες τῇ ἀπιστίᾳ, χ παρὰ τύτῳ χκέτι πνευματικὸν μύρον, ἀμὰ καὶ παρὰ τύτο ἐστὶ θαυμάσαι, ὅτι τοὺς κακοὺς ἐλέγχει. ἐπεὶ καὶ τὸ μύρου, τοὺς χοίρους πνίγειν λόγος, καὶ τὸ πῦρ, τὰς ἀκάνθας ἀναλίσκειν. ἄντε γὰρ σώζηταί τις, φησὶν, ἄντε ἀπόλλυται, τὸ εὐαγγέλιον τὸν οἰκείαν ἀρετὸν ἔχον μένει. χ γὰρ αὐτοῦ ἔργον ἡ ἀπώλεια, ἀμὰ τῆς ἐκείνων ἀγνωμοσύνης. οἷς μὲν ὀσμὴ θανάτου εἰς θάνατον. χ παρὰ τὸν οἰκείαν φύσιν, ἀμὰ παρὰ τὸν αὐτῶν κακίαν. ἐπεὶ καὶ ὁ Χριστὸς, λίθος ἐστὶν προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου τοῖς ἀπολλυμένοις. ΑΛΛΟ. Κατὰ τὸν προσδοκίαν ἑαυτῷ διάθεσιν, ἢ ζωοποιὸς ἐγένετο, ἢ θανατηφόρος ἠδύνατο. ὥσπερ τὸ αὐτὸ μύρον ἡ Καππάρῳ καὶ Περιστερᾷ προτέθειν, χ ταυτὸν ἑφ' ἑκατέρων ἐργάζεται, ἀμὴ μὲν Περιστερὰ, ῥωμαλεωτέρα δηὰ τῆς εὐπνοίας τὸ μύρου γίνεται, ὁ δὲ Κάππαρος φθείρεται. οὕτως ἐ ὁ Παῦλος, τὸ θεῖον ἐκεῖνο θυμίαμα, ἡ μῦτις ἐν Περιστερὰ, κατὰ Τίτον ἢ Σιλουανὸν ἢ Τιμόθεον, συμμετεῖχεν αὐτῷ τῆς εὐωδίας τοῦ βίου, πεκοσμημένων ἐν παντὶ καλῷ τοῖς κατ' αὐτὸν ὑποδείγμασιν. ἡ δὲ Δημᾶς τις ἐν ἢ Αλέξανδρος, ἢ Ερμογένης, χ φέροντες τὸ τῆς ἐγκρατείας θυμίαμα, Καππάροις δίκαιον ὑπὸ τῆς εὐωδίας ἐφυγαδεύοντο. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός. ἆρα πρὸς τοσαύτην χάριν δοκεῖτε ἡμᾶς ἱκανοὺς εἶναι ὡς εἶναι εὐωδίαν Χριστοῦ; οὐμενοῦν, ἀμὰ τὸ ὅλον τῆς χάριτος. Οὐ γὰρ ἐσμεν ὡς οἱ πολλοὶ καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀμὰ ὡς ἐκ θεοῦ κατενώπιον τοῦ θεοῦ, ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν. Αρχόμεθα πάλιν ἑαυτοῖς συνιστάνειν. ἢ μὴ χρήζομεν ὥσπερ τινες, συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς ἢ ἐξ ὑμῶν συστατικῶν. Τοὺς ψευδαποστόλους ἐνταῦθα αἰνίττεται, οἱ τὸν τοῦ θεοῦ χάριν, οἰκεῖον ἔφασκον καύχημα, καί φησι. διὰ τύτου εἴρηται, τίς ἱκανὸς, καὶ τῷ θῷ τὸ πᾶν ὄνομα τέθεικα, ὅτι χ ἡμῖν ὡς οἱ λοιποί, τυτέστιν οἱ ψευδαπόστολοι, καπηλεύων καὶ νοθεύων τὸν δωρεὰν τοῦ θεοῦ. ὅταν γὰρ ὁ θεὸς δῶ δωρεὰν, λέγει δέ τις ἀπὸ οἰκείων πόνων αὐτὸν κεκτῆσθαι, νοθεύει τὸν χάριν τοῦ θεοῦ. ἢ τύτο φησι. διὰ τύτο τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις ὀσμὴ ἐστὶ θανάτου, τοῖς δὲ σῳζομένοις ὀσμὴ ζωῆς, ἐπειδὴ χ καπηλεύομεν τὸν λόγον ὡς καὶ τινες συμμεταβάλλοντες αὐτὸν τοῖς καιροῖς καὶ τοῖς πρόσωποις, ἀπὸ χροῦ κέρδος χάριν, ἀλλὰ τὸν ἀλήθειαν κηρύσσομεν, ἵνα καὶ οἱ ἄξιοι σωθῶσι, καὶ οἱ

Ιωάν.

Γρηγορίου νύσσης.

3

καὶ οἱ ἀνάξιοι τῆ οἰκία ἀπίστε ἀπώλοντα. καὶ γὰρ ὡς ἐλικρινείας λαλοῦμλυ
ἃ ἰδομλυ καὶ ἃ ἠκούσαμλυ παρὰ τῦ Χριςοῦ. ἀλλ' ὡς ἐκ θεοῦ. ἀλλ' ὡς ἐκ θεοῦ λα-
βόντες καὶ μαθόντες, καὶ ὡς ῥώπον τῦ θεοῦ λαλοῦντες, καὶ ὡς ὂν Χριςῷ, τυτέςι
δηλ. χριςοῦ ζώνχουμλυοι καὶ διδασκόμενοι, λαλοῦμλυ. βαβαὶ τόσην ἀλήθειαν τῷ
κηρύγματι ἐμαρτύρησεν. ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτῆ συνιςάνειν. ἴσως ἐρεῖτις, φησὶν,
ὅτι ταῦτα διεξερχόμεθα, βουλόμλυοι ὑμῖν ἑαυτοὺς συνιςᾶν καὶ πιςεύεσθαι. ἢ
μὴ χρήζομλυ ὥς τινες. καθ' ἑρώτησιν ἀναγνωθι. ἆρα μὴ χρήζομλυ ἢ ἀφ' ὑμῶν πρὸς
ἑτέρους, ἢ ἀφ' ἑτέρων πρὸς ὑμᾶς συςατικῶν; τυτέςι πιςευτικῶν ἐπιςολῶν; δηλ. τύ
» του δὲ, τοὺς ψευδαπόςολους ἀνίπεται. Ἡ ἐπιςολὴ ἡμῶν, ὑμεῖς ἐςὲ ἐγγεγραμ-
» μλυη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομλυη καὶ ἀναγινωσκομλυη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων,
» φανερούμλυοι ὅτι ἐςὲ ἐπιςολὴ χριςοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμλυη οὐ μέ-
» λανι, ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζώντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις ἀλλ' ἐν πλαξὶ καρδίαις σαρ-
» κίναις. Αντὶ ἐπιςολῆς, φησὶ, σωαμφύοις ἡμᾶς πιςθέσθαι, ὑμᾶς ἔχομλυ,
καὶ πὼ ὑμῶν κατ' ἐκεῖνον εὐδοκίμησιν. δεῖγμα γὰρ ἀρετῆς διδασκάλου, τὸ ὧν μα-
θητῶν εὐδοκίμησις. οἱ οὖν πρὸς ἄλλους ὑμᾶς ἔχοντες τὸν λόγον συςάσεως, χρὴ αὖ πρὸς
ὑμᾶς συςάσεως ἐδεήθημλυ. ἐγγεγραμμλυη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. ἐνανῶ γὰρ ὑ-
μᾶς ἔχοντες, φησὶν, ὡς καὶ ἐγγεγράφθαι ἡμῖν δοκεῖν διὰ τὸ ἀνεξάλειπτον, παν-
ταχοῦ πορφέρομεν ὑμᾶς, καὶ ἐκτὸς ὑμῶν ἀρετῆς ἔχομλυ πρὸ ἑτέροις σύςασιν. ὅπερ,
φησὶ, καὶ ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιςολῇ, ἣν γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποςολῆς ὑμεῖς ἐςὲ πρὸς κυ-
ρίῳ. γινωσκομλυη καὶ ἀναγινωσκομλυη. τῷ, πανταχόσε ὑμᾶς πορφέρειν τὴ μνήμη.
διὰ οὖν τῆς ἀναγνώσεως γνώσεσθε. ἀνάγνωσιν δὲ καλεῖ, πὼ αὐτὸ πορὶ αὐτῶν ὁ-
μιλίαν καὶ μνήμην. ὅτι ἐςὲ ἐπιςολὴ χριςοῦ. πῶς; τῷ τὸν νόμον αὐτὸ καὶ τὰς πύρ-
λας παρ' ὑμῖν, γραμμάτων δίκην, μένειν καὶ φυλάπεσθαι. διακονηθεῖσα ὑφ' ὑμῶν.
οἱ δὲ τῆς γνώσεως καὶ τὸ κηρύγματος τύτου διάκονοι, ἡμεῖς ἐς ὑμᾶς ἐλυόμεθα.
ἐ ὥσπερ Μωϋσῆς διάκονος τὸ νόμου γέγονεν, οὕτω ἐ ἡμεῖς τὸ κηρύγματος. ἐ ὥσπερ
ἐκεῖνος τὰς πλάκας ἐλάξευσεν, οὕτως ἡμεῖς τὰς ὑμῶν καρδίας. εἶτα ἐκτύπου, ἐς
σύγκρισιν ἦλθε τὸ παλαιοῦ νόμου καὶ τῆς νέας, καί φησιν. ἐκεῖνος μὲν μέλανι, αὖ-
τη δὲ πνεύματι ἐγγέγραπται. ἐκεῖνος μὲν λίθοις, αὕτη δὲ ἐν σαρκίναις πλαξὶν, οἷον
ἐν καρδίαις. ὅσῳ δὲ τὸ πνεῦμα τὸ μέλανος, καὶ λίθων ἡ καρδία διαφέρει, τύτῳ,
» φησὶ, καὶ ἡ νέα, τὸ νόμου καὶ τῆς παλαιᾶς. Πεποίθησιν δὲ τοιύτην ἔχομλυ διὰ
» τὸ χριςοῦ πρὸς τὸν θεόν, ὄχ' ὅτι ἱκανοί ἐσμλυ ἀφ' ἑαυτῶν λογίζεσθαί τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν,
» ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τῦ θεοῦ. ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, ὐ
» γράμματος, ἀλλὰ πνεύματος. τὸ μὲν γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ.

Εἶτα ἐπειδὴ τὸ δεῖξαι πὼ νέαν μείζονα τὸ νόμου καὶ τῆς παλαιᾶς, συμπη-
κύσει τι τὸ ἀκόλουθον, καὶ τὸ διακόνου τῆς παλαιᾶς Μωσέως μείζους εἶναι τοὺς
ἀποςόλους, ἐφ' ὧν γὰρ τὰ πράγματα μείζονα ἐπὶ τύτων καὶ οἱ διάκονοι, ὅλον
τῷ θεῷ ἀνατίθησι τὸ πρᾶγμα. καί φησι. πεποίθησιν δὲ τοιύτην ἔχομεν.
ὑπόρρητον, ὅτι οὐχ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τῦ θεοῦ, καὶ τὰ λοιπὰ διὰ μέσου. θαῤῥοῦμλυ
φησὶ, καὶ

φησὶ, καὶ πορίσταμλυ ἐς τὸν θεὸν, διὰ Χριςοῦ τὸ θαῤῥεῖν ἔχοντες, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ἱκανοί ἐσμεν τοιύτην διακονίαν ὑπηρετήσασθαι, ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τῦ θεοῦ λαβεῖν τὸ πράγμα-
τος τὸ μέγεθος, ἢ ὅλως λογίσασθαί τι ὡς αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἐνδύκησεν ἡμᾶς ἱκα-
νοὺς γενέσθαι τῷ τηλικύτῳ πράγματι. ὐ γράμματος, ἀλλὰ πνεύματος. ὁ μὲν γὰρ νό-
μος, γράμματα ἔφερε, τὸ δὲ χριςοῦ κήρυγμα, πνεύματος ἐποίησεν. ὧν μὲν γὰρ
καὶ ὁ νόμος πνευματικός, ἀλλ' ὐ πνεῦμα ἐχαρίζετο, ὅσον πρὸς τὸ κήρυγμα, ὡς ἤθελε
λυ, ἡμεῖς δὲ γράμματα ἐπιςεύθημλυ, ὡς Μωσῆς, ἀλλὰ πνεῦμα διδόναι. διὰ γὰρ τῆς
ἐπιςέως ὧν χάριν ὧν ἀπόλλυ, ἐποίησεν ἐνίοτε πνεύματος ἁγίου. τὸ γὰρ
γράμμα ἀποκτείνει. ὁ νόμος, φησὶν, ἀποκτείνει. ἐὰν γὰρ λάβῃ πλημμελοῦντα,
ἀναιρεῖ αὐτόν. πραβὰς γάρ τις, φησὶ, νόμον Μωσέως, χωρὶς οἰκτιρμῶν ἀποθνήσκει
ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀπροσήκει. τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ τοὺς ἁμαρτίαις λαμ-
» βάνον, ὡς τῷ βαπίσματι ζωοποιεῖ. Η διακονία τὸ θανάτου ὡς γράμμασιν ἐν- Κεφ. Ν'.
» τετυπωμλύη ἐν λίθοις ἐγλύφθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύασθαι ἀτενίσαι τοὺς ὑιοὺς Ισραὴλ
» ἐς τὸ πρόσωπον Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν τὸ προσώπου αὐτὸ τὴν καταργουμλύην, πῶς
» ὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τὸ πνεύματος ἔσαι ὡς δόξῃ; Διὰ δόξας ὡς τῆς ἄνω πὼ
διαφορὰν τῆς νέας ὡς πρὸς πὼ παλαιὰν, τὸ ἐκείνου μὲν ὡς λίθοις καὶ ἐν μέλανι, τοῦ
πω δὲ ἐν πνεύματι καὶ ἐν καρδίαις, νῦν θέλει δεῖξαι ὅτι καὶ ὡς δόξῃ μείζων ἡ νέα.
καὶ ἐπειδὴ ἡ παλαιὰ ἀιδηπὼ εἶχε δόξαν πὼ τὸ προσώπου Μωσέως, ἡ δὲ νέα νον
πὼ, ἀπὸ συλλογισμοῦ πὼ ὑπεροχὴν δείκνυσι. καὶ ὅρα. ἐυθέως διακονίαν αὐτὼ
λέγει θανάτου, καὶ ἐν γράμμασι καὶ ὡς λίθοις ἐκτετυπωμλύω, ὡς ἤθελεν, ὐχὶ ὡς
βούλεταί τις ἐκεῖ, ἢ ἄφεσις ὥσπερ ἐπὶ τὸ βαπίσματος, ἀλλὰ γράμματα μόνον καὶ τι
μωρία ἀνεξάλειπτος, ἅτε λίθοις ἐγκεκολαμμλύη. Διακονίαν δὲ θανάτου, τὸν νό-
μον λέγει. καὶ ὅρα, ὐκ εἰπὼν, πρωτικὴν θανάτου. (ὐ γὰρ αὐτὸς ὤθει πρὸς ἁμαρτίαν
ἢ θάνατον.) ἀλλὰ διακονίαν. δικένει γὰρ τῷ νομοθέτῃ, καὶ τοὺς ἀξίους θανάτου, ὁ
νόμος ἐθανάτου. Τὴν δὲ διακονίαν τὸ νόμου, διακονίαν θανάτου προσηγόρευσεν, Θεοδωρ.
ἐπειδὴ τοὺς παραβαίνονπας, ὁ νόμος ἐκόλαζεν. ἡ τοίνυν, φησὶν, ὧδε τιμωρία καὶ
θάνατος καὶ γράμματα λίθοις ἐγκεκολαμμλύα, τοσαύτω ὁ ταῦτα νομίζων ἐν τῷ προ
σώπῳ δόξαν ἐδέξαπο, πολλῷ μᾶλλον οἱ τῷ θείῳ διακονοῦντες πνεύματι, πλείο
νος ἀπολαύουσι δόξης. ὥστε μὴ δύασθαι ἀνατεῖναι. ἐπαίρει πὼ τὸ νόμου δό-
ξαν, ἵνα πλέον αὐξήσῃ πὼ τῆς νέας. ἢ ὅτι τύπος κατηγορία ἐςὶν Ιουδαίων, ὅτι οὕ-
τως, φησὶν, ἦσαν παχεῖς, ὡς μὴ δὲ πὼ ἀιδηπὼ δόξαν ἱκανοὺς εἶναι ὁρᾶν. διὰ πὼ
δόξαν τὸ προσώπου αὐτῦ. ἄνω ἐπάρας πὼ τὸ νόμου δόξαν, νῦν ἠρέμα καθαιρεῖ αὐ-
τήν. ὐ γὰρ ὁ νόμος εἶχε πὼ δόξαν, ἀλλ' ὁ Μωσῆς. καὶ ὁ Μωσῆς δὲ, ὐ μένουσαν εἶχε
δόξαν, ἀλλὰ καταργουμλύην, τοιύτεσι παυομλύην. ἐπειδὴ γὰρ ἄνω ἐπῆρε τὰ κατὰ
τὸν νόμον, νῦν αὐτὰ καθαιρεῖ ἵνα συγκαθέλῃ τοῖς Ιουδαϊκά. πῶς; ὐχὶ μᾶλλον ἡ
διακονία τὸ πνεύματος; ὡς πορ διακονίαν θανάτου τὸν νόμον ἐκάλεσεν, οὕτως κα-
τὰ τὸ ἀκόλουθον ὤφελε πὼ νέαν καλέσαι διακονίαν ζωῆς. ἀλλὰ τύπος μὲν σιωπᾷ, τὸ
μεῖζον δὲ λέγει. διακονίαν γὰρ αὐτὼ πνεύματος καλεῖ, τὸ καὶ πὼ ξωὴν ἐξουσίαν
ἔχοντος

ἔχοντες παῤῥησίαν λέγει. διακονίαν δὲ πνεύματος αὐτὴν καλεῖ, διὰ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ ἁγίου πνεύματος, οἱονεὶ τὴν πρασκευαστικὴν τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπιφοιτήσεως.

» Εἰ γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῷ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς
» δικαιοσύνης τῇ δόξῃ· καὶ γὰρ οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον τοῦτο τῷ μέρει, ἕνε-
» κεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξης, πολλῷ μᾶλλον
» τὸ μένον ἐνδόξῃ. Ἀπὸ συλλογισμοῦ τὸ εὔλογον ἔχοντος τὴν σύγκρισιν τριεῖ-
ται. εἰ γὰρ δόξα, φησὶν, ἐστὶν ἐν τῷ νόμῳ, καίτοι ὄντι διακόνῳ θανάτου καὶ κατακρίσεως, πολλῷ μᾶλλον κατὰ τὸ ἀκόλουθον, οὐ μόνον ἐστὶν ἐν τῇ νέᾳ δόξα, ἀλλὰ καὶ περισσεύει. καὶ γὰρ περισσεύει. τὸ μὲν γὰρ νόμου ἁμαρτωλοὺς λαμβάνοντος καὶ τὴν μωρουμένου, τὸ κήρυγμα ἁμαρτωλοὺς λαμβάνον ἐν τῷ βαπτίσματι, οὐ μόνον ἀνεύθυνους ἀφίησι, (καίτοι ἱκανὴ καὶ τότε,) ἀλλὰ καὶ δικαίους, καὶ ἁγιάζει, καὶ εἰς υἱοθεσίαν καλεῖ, καὶ εἰς μελλούσας ἐλπίδας ἐπαγγέλλεται. ὅθεν καὶ διακονίαν δικαιοσύνης αὐτὴν καλεῖ, ὡς δικαιοῦσαν τοὺς ἀσεβεῖς. καὶ γὰρ οὐ δεδόξασται. καὶ τί, φησιν, ἀντιπαράθεσιν ποιῶ τῆς νέας καὶ τοῦ νόμου; τοσαύτη γάρ, φησι, τῆς νέας ἡ διαφορὰ καὶ ἡ δόξα, ὅτι, φησὶν, ἐν συγκρίσεως μέρει, (τοῦτο γάρ ἐστιν ὃ λέγει τὸ τούτῳ τῷ μέρει, τουτέστι τῆς συγκρίσεως,) οὐδὲ δόξαν ἔχειν δόξει ἡ παλαιὰ, καίτοι δεδοξασμένη οὖσα, ὡς πρὸς ἀντιπαράθεσιν τῆς νέας. Τοσαύτη γάρ ἐστι, φησὶν, ἡ τῆς διακόνου τῆς χάριτος περισσεύουσα δόξα, ὅτι οὐδὲ δόξαν εἴποι τις ἂν ἡκότως τὴν Μωσέως προσηγορευμένην δόξαν, ἀντιβλέπων ἡς φησι. τὸν γὰρ νόμον ἐκάλεσε καταργούμενον, ὡς παυσάμενον τῇ Χριστοῦ παρουσίᾳ, μόνον δὲ τὸ τῆς χάριτος δῶρον, ὡς οὐ λειπόμενον τέλος. ἡ τοίνυν ἐκείνου, φησὶ, τετύχηκε δόξης, οὐ πολύ τι καὶ τοῦτο πολλαπλασίως τεύξεται. τὸ δεδοξασμένον. οἷον ὁ νόμος ὁ δόξαν ἔχων διὰ τὸ πρόσωπον Μωσέως. οὐ τούτῳ τῷ μέρει. οὐ τῷ μέρει τῆς συγκρίσεως καὶ πράξεως, οὐκ ἔστι δόξα τοῦ Μωϋσέως ἡ καὶ ἐδοξάσθη. οὐ γὰρ δεδόξασται, ἡ συγκρίνεις τῇ νέᾳ. ἕνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. ὡδὶ ἔχει, τουτέστιν οὐ νέα. ἡ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξης. εἶτα καὶ ἐκ τοῦ μονίμου δείκνυσι τὴν διαφοράν. ἡ γὰρ ὁ καταργεῖσθαι, φησὶ, καὶ παύεσθαι μέλλων νόμος διὰ δόξης ἐδόθη, πόσῳ μᾶλλον οὐ μὴ ἀεὶ οὖσα καὶ ἐνδυναμοῦσα νέα, ἔσται ἐν νοητῇ δόξῃ;

» Ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα, πολλῇ παῤῥησίᾳ χρώμεθα, καὶ οὐ καθάπερ Μωϋ-
» σῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς
» τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου, ἀλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς σήμε-
» ρον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακα-
» λυπτόμενον ὅτι ἐν Χῷ καταργεῖται. ἀλλ' ἕως σήμερον ἡνίκα ἂν ἀναγινώσκηται Μωσῆς,
» κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται. Ἐπάδει τὰ ἀθυμοῦντα αὐτῶν ἀκροατῶν ἡμῶν ἐμβλέπειν τὴν δόξαν τῆς νέας, (ἡμᾶς γὰρ ὧν αὐθητὴν,) ἀλλ' ἱλαρότητα, ἡς τὴν μέλλουσαν χρόνου αὐτοῖς παρατείνει. Διὸ καὶ ἐλπίδος μέμνηται. παῤῥησίᾳ, φησὶν, ἐλπίδι. παῤῥησίᾳ. ποίᾳ; ὅτι μειζόνων ἠξιώθημεν, ἢ ὁ πάλαι Ἰσραήλ. πολλῇ παῤῥησίᾳ

Θεοδώρ.

παῤῥησίᾳ χρώμεθα. ἐπεὶ οὖν μειζόνων ἠξιώθημεν οἱ τῆς νέας διάκονοι ἢ ἐκεῖνοι, μετὰ παῤῥησίας τὸ κήρυγμα κηρύττομεν, ἀδεῶς ἀπροκρύβοντες καὶ ἀπροστελλόμενοι, καὶ δεδοικότες μὴ πολλῷμεν ὑμῶν τὴν σωτηρίαν διὰ τὴν ἀρπίαν τοῦ κηρύγματος, ὥσπερ ὁ Μωσῆς ἐπλήττε τοὺς Ἰουδαίων τὰς ὄψεις. ὑμεῖς γὰρ ἥδεῖν τὸ ἐνδον τῷ κηρύγματι πάλλος δυνάσθε, ἐὰν μὴ πολιτείαν τε ὁρῶντες καὶ τὴν νοῦν καὶ τὰς νοητὰς ὄψεις. ἐὰν οὖν καθάπερ Μωϋσῆς. διὰ τί δὲ ὡς ἡ εἰκότως, ἀνακεκαλυμμένῳ κηρύσσετε; ἐὰν Δίκαιον καλύμματος ἐστοχασμένως λαλεῖτε; διὰ τί; πρῶτον μὲν θαῤῥοῦντες τῷ καθαρῷ τοῦ κηρύγματος, εἶτα ὅτι ὑμεῖς καὶ ἰδεῖν δυνάσθε τὸ νῦν τῷ κηρύγματι πάλλος. καὶ γὰρ ἴσα Ἰουδαίοις ἀμβλυώπετε. ὅσῳ γὰρ ἡ νέα μείζων, τοσούτῳ καὶ ὧν μαθητευομένων τὸ διάφορον. πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. ὥστε μὴ ἀτενίσαι, φησὶν, ἡς τὸ προσφόρων αὐτοῦ, τὸ καταργεῖσθαι καὶ παύεσθαι μέλλου ἀπὸ τῆς δόξης. βουλόμενος δὲ δεῖξαι ὀλιγοχρόνιον τὴν δόξαν ἐκείνου, ὡς πρὸς σύγκρισιν τῆς ἀεὶ μενούσης τῇ νέᾳ δόξῃ, φησὶν, ἡς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου, ὡς ἤδελφ. ὅταν γὰρ ἀδυνάμενοι ἀτενίσαι τὴν δόξῃ οἱ Ἰσραηλῖται, λοιπὸν. τέλος εἶχε καὶ ἐπαύσατο ἡ δόξα ἐκείνη. οὕτως ὀλιγοχρόνιος ἦν, ὡς ἅμα τῷ ἄρξασθαι παύσασθαι. ἀλλὰ γὰρ ἡς ἐκείνου, φησὶν, ἰδεῖν ἠδυνάμεθα, οὕτως ἦσαν ἀσθενεῖς. ἀλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. τουτέστιν ἐπωρώθη αὐτῶν ὁ νοῦς, καὶ τοσοῦτον, ὅτι γε μόνον τότε τὴν Μωσέως δόξαν ἰδεῖν γε ἰσχυον, ἀλλὰ νῦν τὰ τοῦ τῷ νόμῳ ἰδεῖν ἰσχύουσιν ὡς χρή. ἄχρι γάρ, φησι, τῆς σήμερον, τὸ αὐτὸ παρ' αὐτοῖς κάλυμμα ἔχει ἡ ἀναγνῶσις τοῦ νόμου. ὥσπερ γὰρ κεκαλυμμένης τῆς ἀναγνώσεως δυνάμεθα ἰδεῖν τὰ ἐν αὐτῇ, δυνάμεθα γνῶναι ὅτι ἐν Χῷ καταργεῖται ὁ νόμος. ποῦ γὰρ, εἴ τις, τὸ τέλος ἔχει ὁ νόμος, ὅτι ἐν Χῷ καὶ διὰ Ιυ(οῦ καταργηθήσε); ὁ αὐτὸς μὲν ὁ νόμος φησίν. ἡμῶν γὰρ ὅτι ἀναστήσει ὑμῖν προφήτην, ἐπάγαγε, αὐτὸ ἀκούσεσθε πάντοτε ὧν λέγοντες, φησὶ, καὶ ὑπεναντίοι εἶπε τῷ νόμῳ, περὶ Χῦ λέγων. αὐτὸς δὲ ὁ τὰ σάββατα ἔλυσε, πεπατῶν ἐν αὐτοῖς. καὶ ἐπιτάσσετό τινα, ὡς τὸ, ἀκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις τόδε, ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν. καὶ τὸ μὴ ἀπολύειν γυναῖκα διὰ μοῖχος μόνου, ὁ ἄλλα πολλά. ἔπεσθε δὲ ὅτι καὶ τὸ τελεταῖον μὸς αὐτοῖς ὁ θῦ τῷ ναῷ μόνῳ θύειν, ὁ ὃν τούτῳ περικλείσας τὰς θυσίας, εἶτα καθελὼν αὐτὸν, ἀκόλουθον ὅτι καταργήσει τὰς θυσίας ὁ πάσας τὰς νομικὰς ἱερουργίας; ὥστε ὁ αἰθητῶς ὁ νόμος τοῦτο καταργεῖν περιέχειν; μὴ ἀναπολυπόμενον ἡς τὸ γνῶναι αὐτὴ, ὅτι τῷ Χῷ καταργεῖται ὁ νόμος. Ὁ γὰρ Χς καταργεῖ τὸ κάλυμμα. αὐτὸς γὰρ ὢν ἡ ἀλήθεια, παύει τὴν σκιὰν ὁ τὸν ὅλον τοῦ νόμου, οὕτως τῷ βιβλίῳ, ῥλᾶ, τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ Λουκᾶ. Εδόθη τοῖς ἐν πραδείσῳ ἐντολὴ, ἀλλ' ἤργησε ὁ τῷ παύ), ὁ οἱονεὶ καταργῆ). ἐδόθη τοῖς περὶ Νῶε, κἀκείνη ὡσαύτως ἤργησε ὁ καταπέπαυσεν. ἐδόθη τοῖς περὶ Αβραάμ, ἀλλὰ καὶ τὰ πλεῖσα ταύτης καταργήσεν ὁ νόμος, μυρίαις προσθήκαις ἀλλοιώσας ὁ τάξας ἕτερα. ἐδόθη δὲ Μωσέως ὁ νόμος, καταργεῖ) ὁ παύ) καὶ οὗτος, ὁ ἐφ' ᾧ ἕτερον ἦσα χθῶναι, ὁ πάλιν κἀκεῖνον καταργηθῆναι, ἀλλ' ἐφ' ᾧ ἕτερον ἦσα χθῶναι τὸν εὐαγγελικὸν, ὁ ἡς τὸν αἰῶνα διαμένειν. πάντες μὲν οὖν οἱ μπροσθεν καταργήθησαν, ἀλλὰ τέλος καταργουμένου ὁ νόμος, ἐστὶ δὲ μετ' αὐτὸν, ὁ κἀκεῖ

Κυρίλ.

Φωτ.

ἕτερος καὶ ἀργεῖται. ἡ δὲ ὁ νόμος τέλος καὶ ἀργουμένου, καὶ τὸ ἡσάγον αὐτὸν πρὸ
ὥρην δηλονότι τέλος καταργουμένου, ὡς πορ καὶ ὁ τῦ εὐαγγελίου δοτὴρ, εἰς τὸν
αἰῶνα τῦ αἰῶνος βασιλεύῃ καὶ κυριεύει. Κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖ-
ται. εἶτα ἐπαδὴ εἶπε, κάλυμμα κεῖσθαι ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς, ἵνα μή
τις νομίσῃ τῆς ἀσαφείας τὸν νόμου εἶναι τὸ αἴτιον ὡς μὴ νοουμένου, σαφέστερον αὐτὸ
λέγει, δεικνὺς αὐτῶν καὶ ἐν τῷ νόμου τὸ ἁμάρτημα. κάλυμμα γάρ, φησιν, ἐπὶ τὴν
καρδίαν αὐτῶν κεῖται. διὸ γὰρ δύανται γνῶναι τὴν διάνοιαν τῦ νόμου. ἡ γὰρ ἔγνω-
σαν, ἀπέστησαν ἂν ἀπ' αὐτῦ, καὶ τῷ Χῷ ἐπίστευσαν. τότε γὰρ ὁ νόμος βούλεται.

» Ηνίκα δ' ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς κν̄, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦ
» μά ἐστιν. οὗ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία. ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκαλυμ-
» μένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφού-
» μεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.

Καὶ γὰρ καὶ ὁ Μωυσῆς πρὸς μὲν Ιουδαίους ἐλάλει, εἶχε τὸ κάλυμμα, πρὸς τὸν
θεὸν δὲ ἦσιν, περιῃρεῖτο τὸ κάλυμμα. τύπος οὖν ἦν αὐτῶν ὁ Μωσῆς. καὶ γάρ
καὶ αὐτοὶ ἄνικα μὲν ἐμφιλοχωροῦσι τῷ νόμῳ, ἔχουσι τὸ κάλυμμα, ὅπορ αὐτοὺς
αὐτὸν τὸν νόμον ἰδεῖν οὐκ ἐᾷ. ὅταν δὲ ἐπιστρέψωσι πρὸς κν̄, περιαιρεῖται αὐτῶν τὸ κά
λυμμα. Ὅτε δὲ ἐπιστρέφουσιν, ἢ ἀφέντες τὸν νόμον, πιστεύουσι Χριστῷ, καὶ τὸν
ἁγὸν τὸ πνεύματος λαβῶσι χάριν ἐν τῷ βαπίσματι. κν̄ γὰρ ἐνταῦθα, τὸ πνεῦμα,
φησίν. ὁ δὲ κς̄ τὸ πνᾶ ἐστί. εἶτα ἵνα μήτις ὧν ἀσθενεστέρων ἀκροατῶν, ἀκούσας ὅτι
ὁ Μωσῆς πρὸς κν̄ ἐπιστρέφων περιῃρεῖτο τὸ κάλυμμα, ἐγὼ δὲ πρὸς τὸ πνεῦμα ἐπιστρέ
ψαι ὑπὸ σοῦ πεπρεσμένος, ὦ Παῦλε, ἃ πρὸς τὸν κν̄ ἐπιστρέφω, ἐπαίρει. ὁ δὲ κς̄
τὸ πνεῦμά ἐστί. μὴ φοβοῦ, φησι. καὶ πρὸς τὸ πνεῦμα ἐπιστρέφων, πρὸς κν̄ ἐπιστρέφῃς.
κς̄ γὰρ τὸ πνᾶ, ἐν ὁμοπροσωπίᾳ τὸν, ἐν ὁμοουσίῳ πρὸ ἐμῦ. ἐκεῖ ἐλευθε
ρία. ὡς πρὸς τὸν νόμον, τότε. ἐκεῖ γὰρ ζυγὸς ἦν ἐ δουλεία, νῦν δὲ τῇ πίστει χῦ ἐλευθε
ρία. ἡμεῖς δὲ πάντες. τοῦτον ἐσμέν, φησιν, ἐλευθερίας ἐ εὐλογείας ὄντες, ὅτι πάν
τες ἡμεῖς ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ, (γάρ γὰρ νῦν πρὸ τῆς πίστεως κάλυμμα,) τὴν
δόξαν τ κῦ κατοπτριζόμενοι ἀναμορφούμεθά, φησι. καθάπορ γὰρ ἀργυρος ἀντικρυς
ἡλίου κείμενος, ἀντιτύπωσιν ἐ αὐτὸς ἀκτῖνας τινὰς τῇ προσβολῇ τ ἡλίῳ, οὕτως ἐ
ἡμεῖς ἐν τῷ βαπίσματι καθαιρόμενοι διὰ τ πν̄ς, ἐ ταῖς ἐκείνου ἀκτῖσι καταυγαζό
μενοι, αὐγλην τινὰ νοητ ἀντιτύπωμεν. βούλῃ δὲ αὐτῆς τὴν πάξιν ἀγαγεῖν τ ἀπο
στόλων. διὰ τ εἶπε τὸ, ἡμεῖς πάντες τ δόξαν κῦ κατοπτριζόμενοι, οἷον ἐλλαμπό
μενοι πνί. ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν. εἰς τ αὐτὸ, φησι, λαμπηδόνα μεταβαλλόμεθα,
ἀπὸ τ δόξης τ πν̄ς, εἰς ἡμετέραν δόξαν ἐρχομένης τ μεταμορφώσεως. ἐ εἰς τοιοῦτο,
φησὶ, δόξαν φθάνομεν, εἰς οἵαν εἰκὸς φθάσαι τ ἀπὸ τ πρακλίτου καταυγαζόμενον,
ἐ ἡνίνα ἀμυδρὰν τ αὐτ δόξης ὑσημαινόμενον. Τί ἐποιεν πρὸς ταῦτα οἱ πατέρες
ἡμῶν; ἀπὸ δόξης λέγει τ θείου πν̄ς, εἰς δόξαν τ ἡμετέραν. ἀντὶ τ, ἐκεῖθεν δεχόμεθα.

Κεφ. ε'. 4 » Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ ἐκκακοῦμεν, ἀλλὰ
» ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τ αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ, μηδὲ δολοῦντες τὸν

» τες τὸν λόγον τῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶ-
» σαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τῦ θεοῦ. Διὰ τοῦτο. τὸ ὑπερβατόν, διὰ τοῦ-
το οὐκ ἐκκακοῦμεν. διὰ τοῦτο. τίον; ὅτι τοιούτων, φησὶν, ἀξιώμεθα. ἔχοντες
τὴν διακονίαν ταύτην. ἐπειδὴ πολλὰ καὶ μεγάλα περὶ τῶν ἀποστόλων ἐλήκε, λέ-
γων τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμεθα καὶ μεταμορφούμεθα, (ἡμᾶς γὰρ καὶ ἐκοινοποίησε
τὸν λόγον τῷ ἑαυτῶν, ἡμεῖς δὲ πάντες, πλὴν ἑνὸς τοῦ ἀποστόλου τοῦ ἀποστάντος ἔφην τὸ
ἑαυτοῦ,) λοιπὸν καταγει τὸν περὶ αὐτῶν λόγον. ἔχοντες γάρ, φησι, τὴν διακονίαν,
ταύτην ἡμεῖς πολὺ μᾶλλον ἐσμὲν τὸ κηρύγματος. εἶτα, καθὼς ἠλεήθη-
μεν, δείκνυσιν ὅτι ἐ αὐτὸ τὸ χρεωθῆναι διακόνοι ἐσμὲν τὸ κηρύγματος. εἶτα, καθὼς ἠλεήθη-
μεν, δείκνυσιν ὅτι ἐ αὐτὸ τὸ χρεωθῆναι διακόνοι, οὐκ ἦμεν ἄξιοι, ἀλλὰ ἐ τῦτο, καθ' ἔλεον θῦ
ἔσχομεν. οὐκ ἐκκακοῦμεν. τοῦτέστιν οὐκ ἀπαγορεύομεν πρὸς τὰς θλίψεις καὶ τοὺς πει-
ρασμοὺς ἐ τῆ κινδύνους. ἀλλὰ ἀπειπάμεθα. πρὸς μὲν τὰς θλίψεις οὐκ ἀπαφάμεθα ἐ
ἀπεκρυσάμεθα τὰ κρυπτὰ τ αἰσχύνης, τοῦτέστι τὰ ποιοῦντα τοῖς ἀποστόλοις αἰσχύνην φέρει. αἰνίπεται δὲ τῆ ψευδαποστόλους, οἳ ἐνσχήματι εὐλαβείας ἦ
σαν, ἐ ἐνκρυφῇ πονηροί. πῶς δὲ ἀπεφάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης; ἀπαυούργως,
φησὶ, ἐ ἀπλάστως ζῶντες. ὁ δὲ οὕτως ἀναστρεφόμενος, ἀπέστω πρὸς τὸ πράττειν τι τ κα-
τεγνωσμ̄. τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης. ἐ τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, φησὶν, ἀπειπά
μεθα, δίον γὰρ γὰρ ἐν κρυφῇ αἰσχύνης ἄξιον διαπραπόμεθα, ἀλλὰ μὴ ἐκκακοῦντες
ἐν ταῖς θλίψεσιν ὡς ἐ ὑμεῖς ὁράτε, γὰρ κατὰ λογισμὸν ἄλλο τι διανοούμεθα αἰσχύ
νης ἄξιον, δίον γὰρ ὀλιγωρίαν, γὰρ ἀμφιβολίαν, γὰρ δισταγμὸν, γὰρ χαρισίαν, γὰρ ἄλλο τι
κατὰ διάνοιαν ἀναδεχόμεθα. ἀλλ' ὡς πορ τῷ φανερῷ γὰρ ἐκκακοῦμεν, οὕτως γὰρ τῷ
τῷ κρυπτῷ αἰσχύνης ἄξιόντι λογιζόμεθα, ἀλλὰ πάντα τὰ τ αἰσχύνης κρυπτὰ ἀπεφά
μεθα, εἶτα, μὴ ποτε παρῶντες τῷ πανουργίᾳ ἐ ἕξης. πανουργίας μὲν γὰρ καὶ δόλου, ἄλ
λα μὲν ἐπιδείκνυσθαι, ἄλλα δὲ διαλογίζεσθαι. μὴ δὲ δολοῦντες τὸν λόγον. ἐ γὰρ
μόνον, φησὶ, βίου καὶ πολιτείαν ἀπάνουργον ἐπιδεύομεν, ἀλλὰ γὰρ δολοῦμεν τὸν
λόγον τῦ θεοῦ καὶ τὸ κήρυγμα, ἢ χρηματιζόμενοι ὀξ αὐτῦ, ἢ τοῖς καιροῖς καὶ τοῖς πρε-
σώποις συμμεταβαλλόμενοι, καὶ νῦν μὲν τότε, νῦν δὲ ἐκεῖνο διδάσκοντες, ὅπορ
οἱ ψευδαπόστολοι ἐποίουν. ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας. γὰρ ἕν, φησι, κρύ
φιον παρῃμῖν, γὰρ ἄλλο μὲν κρύπτομεν, ἄλλο δὲ λαλοῦμεν, ἀλλὰ διὰ τῶν φα-
νέρωσιν τῆς ἀληθείας, συνιστῶμεν καὶ παρατιθέμεθα ἑαυτοὺς οἷοι ἐσμὲν, πάσῃ Φωτ.
συνειδήσει ἀνθρώπων. Οἱ γὰρ ψευδαπόστολοι, γὰρ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας,
ἀλλὰ τῷ ὑποδῦναι περίπορον ἀληθείας, συνίστων ἑαυτοὺς, γὰρ ἐνώπιον τῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐς
ἀρέσκειαν μόνον ὧν ἀπατωμένων. πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων. πάσῃ συνεί-
δήσει ἀνθρώπων ἀπίστωντες ἐ πίστων ἑαυτοὺς συνιστῶμεν ὀξ ὧν, φησὶν, ἀναφερόμεθα.
ἐπειδὴ ὅτι λαθεῖν τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀπατῆσαι, τὸν θεὸν ἔφορον ἐφίσησι τῇ ἑαυτῦ
» πολιτείᾳ. Εἰ δὲ καὶ ἐστι κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυ-
» μένοις ἐστὶ κεκαλυμμένον, ἐν οἷς ὁ θεὸς τῦ αἰῶνος τούτου, ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τ
» ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι αὐτοῖς τὸν φωτισμὸν τῦ εὐαγγελίου τ δόξης τ Χῦ, ὅς ἐστιν
» εἰκὼν τ θῦ. γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ Χν̄ Ιν̄ κν̄. ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ιν̄.

Εωδὲ εἶπε, πρὸς πᾶσαν σωείδησιν ἀνθρώπων σωίσαθαι δηλᾶ τῆς ἀληθοῦς φανερώσεως, ρυτέσι τῶ τῦ κηρύγματος, ἀντέκειρο δὲ αὐτῷ τὸ μὴ πᾶσιν εἶναι φανερὸν τὸ κήρυγμα, (καὶ δῆλον ἐξ ὧν γὰκ ἐπίστευσαν,) φησὶν. ᾗ χλιῶν τὸ ἔγκλημα, ἢ τῆς ἀσαφείας τῦ εὐαγγελίου, ἀλλὰ τῆς ἐκείνων ἀπωλείας καὶ τυφλώσεως. ᾧ οἷς ὁ Θεὸς τῦ αἰῶνος ρύτου. ὧν ἔξω τῆς ἀληλίας τῦ Χριστοῦ, οἱ μὲν τῶ ἀρχιὼ ἠπίστησαν τῷ λόγῳ τῦ κηρύγματος, οἱ δὲ ἐπίστευσαν μὲν, δηλᾶ δὲ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς, πάλιν ἀπεφοίτησαν τῆς πίστεως, οἷς ἅπαντας ἀπλλυμένους ὁ Παῦλος καλεῖ. νῦν δὲ πέως ὁ λόγος αὐτῷ περὶ ὧν τῶ ἀρχιὼ αὐτῷ ἀπισισάντων. ρύτοις γὰρ παντελῶς κεκάλυπται τὸ εὐαγγέλιον, καὶ φησιν, ἐν οἷς ἀπολλυμένοις ἀνθρώποις ὧν παντελῶς ἀπισισάντων ἐτυφλώθη τὰ νοήματα, ἃς τὸ μὴ δὲ τῶ αὐγῶ δέξαθαι τῆς πίστεως. Θεὸν δὲ αἰῶνος ρύτου, Μανιχαῖοι μὲν καὶ Μαρκίωνες φασὶ τὸν πονηρὸν λέγειν Θεόν. δύο γὰρ παρ' αὐτοῖς Θεοί. ἡμεῖς δὲ τὸν ἐπὶ πάντων φαμὲν. οὐχ ὥςπερ θεὸς εἴρηται ὑρανοῦ καὶ γῆς, καὶ Θεὸς τῆς παρούσης ἡμέρας, καὶ θεὸς Αβραὰμ, καὶ Ισαὰκ, καὶ Ιακὼβ, καὶ ὑπὲρ τῦτ' ὧν λοιπῶν γὰκ ἔσι Θεὸς, οὕτως μοι νόει καὶ τὸ, Θὸς τῦ αἰῶνος ρύτου. ἢ οὕτως, μᾶλλ' ὑπορβατέ, ὧν ἀπίστων τῦ αἰῶνος ρύτου. ᾧδε γὰρ ἀπιστοῦσι, ὅτε δὲ πᾶν γόνυ κλινεῖ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται Χριστῷ, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ πατρώᾳ δόξῃ. Κύριλλος δὲ λέγει Θεὸν τῦ αἰῶνος ρύτου, τὸν νομισθέντα τοῖς ἀπίστοις θεὸν, ἤγουν τὸν Σατανᾶν, (ρύτῳ γὰρ ἐλάτρευον,) ὃν τῷ καθ' Ιουλιανοῦ πρώτῳ βιβλίῳ. ΑΛΛΩΣ. Τυτέστιν ὧν ἀπίστων τ' αἰῶνος ρύτου, ἐτύφλωσεν ὁ Θεὸς τὰ νοήματα. ὁ γὰρ μέλλων αἰὼν ἀπιστίαν γὰκ ἔχει. ἐτύφλωσε τὰ νοήματα ὧν ἀπίστων. ᾗ τῦτο αὐτὸς ποιῶν, ἅπαξ, ἀλλὰ χλιάθαι συγχωρήσας, δηλᾶ τὸ αὐτεξούσιον, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ, φησὶ, πέδωκεν αὐτοὺς εἰς πάθη ἀτιμίας, τὸ, οἷον σωεχώρησε, λέγων. ἐπειδὴ γὰρ ἀπεφοίτησαν τῦ Χριστοῦ, εἴασεν αὐτούς. βουλομένων γὰρ γὰκ ἀναγκαζομένων ἡ σωτηρία, μή ὅτι καὶ πρόσεβλαβε τοὺς ἀπίστως διακειμένους καὶ καταγαζομένους τῷ φωτὶ Χριστοῦ, ὥςπερ καὶ ὁ ἥλιος σαθρὰ ἐξιλιακῆς ἀκτῖνος. εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι αὐτοῖς. ὅρα, γὰκ εἶπεν, ἐτύφλωσεν εἰς τὸ μὴ πιστεῦσαι, ἀλ' εἰς τὸ μὴ καταγάσαι, δεικνὺς αὐτὸς πρῶτον ἀπισήσαντας, εἶτα ἀναξίους χλομένους τῦ φωτισμοῦ. καὶ γὰρ ὁ αὐτὸς ὁ ἡμᾶς φησι, μὴ ῥίπτειν ἐμπροσθεν ὧν χοίρων τοὺς μαργαρίτας. καλῶς δὲ τὸ, αὐγάσαι, κεῖται. ἀμυδρὰν γὰρ ἀπόῤῥοιαν τῆς ἀληθινῆς γνώσως ἔχομεν νῦν, ὁ ὥςπερ ἀπὸ ἡλίου παμφαοῦς, αὐγὴν ἀμυδράν. ὅτε δὲ ἀπὸ προσώπου δηλοῖ. βλέπομεν γὰρ ἄρτι, λέγων, δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι. ὁ ἀῤῥαβῶνα τινὲς, ὁ ὁμὴν γνώσεως. τῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τ' Χῦ. δόξα γὰρ Χῦ τὸ εὐαγγέλιον. δόξασος μὲν γὰρ ὁ Χς δηλᾶ μυρία, δι' ὧν ἐδημιούργησεν, δι' ὧν ζωέχει τὰ δημιουργηθέντα, δι' ὧν τὰ πάντα ζωογονεῖ, μάλισα δὲ ἐκ τῦ σρῦ, οὗ κηρυζ τὸ εὐαγγέλιον. ὃς ἐσὶν εἰκὼν τῦ Θεοῦ. ὡς ὁ πᾶς ὁρμὴ λέγει, ᾧ ἐσὶ τὸ εὐαγγέλιον σωεσταλμένον τοῖς ἀπίστοις. ὅτι, φησὶ, θεός ἐσιν ὁ σωσωθείς. εἰκὼν γὰρ ἐσι τῦ πατρὸς ἀπαράλλακτος. ὅτι γὰρ εἰκόνα οἶδεν ὁ ἀπόσολος τὸ κατὰ πᾶν ἴσον καὶ ὅμοιον, ὅρα τί, φησὶρ, ἀλλαχοῦ. σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος ὧν μελλόντων ἀγαθῶν, γὰκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα

ὧν πραγμάτων.

ὧν πραγμάτων. εἰκόνα Θεοῦ τὸν Χριστὸν, ὡς θεὸν ἐκ θεοῦ πρωσηγόρευσεν. ἐν αὐτῷ γὰρ δείκνυσι τὸν πατέρα. Διόφησιν, ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ, ἑώρακε τὸν πατέρα. ᾗ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσομεν. ἄνω εἶπε, μὴ σοριπαρῶντες ἐν πανουργίᾳ, μὴ δὲ δολοῦντες τὸν λόγον τῦ Θεοῦ. πῶς; ἐπεὶ μὴ ἑαυτοὺς κηρύσομεν, φησὶν, ἀλλὰ Χριστὸν κύριον. ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν δι' αὐτόν. τὸν δὲ λέγων, πρὸς διδασκάλους αὐτῶν ἀνίπτεται, σοριὸ ὧν ἔγραφε λέγειν αὐτοὺς, ἐγὼ μὲν ἡμὶ Παύλου, ἐγὼ δὲ
» Απολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, οἱ καὶ καθεκυρίευον αὐτῶν. Ὅτι ὁ θεὸς ὁ φήσας ἐκ σιόρους
» φῶς λάμψαι, ὃς ἔλαμψεν ᾧ ταῖς καρδίαις ἡμῶν, πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς
» δόξης τῦ θεοῦ, ᾧ πρωσώπῳ Ιησοῦ Χριστοῦ. Διὰ τί λέγεις ταὐτὸν δοῦλον ἡμῶν; φησι. διατί; ὅτι σωφιλήθη πρὸς τῦ θεοῦ μου. αὐτὸς γὰρ ὁ ᾧ ἀρχὴ τῆς πίστεως ἡμῶν, ἀπὸ σιόρους λάμψαι φῶς, ὃς ἔλαμψε, ρυτέσιν οὗτος ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. ἔλαμψε δέ, φησι, φωτίζων ἡμῖν καὶ ἀποκαλύπτων τὴν ἰδίαν γνῶσιν καὶ δόξαν. ᾧ πρωσώπῳ Ιησοῦ Χριστοῦ. ρυτέστι διὰ τῦ πρωσώπου τῦ Χριστοῦ. διὰ γὰρ τῦ υἱοῦ ἡμῖν ἡ ἀληθὴς γνῶσις τῦ πατρὸς, καθὼς αὐτὸς λέγῃ ᾧ εὐαγγελίοις πὸς τὸν πατέρα, ἐφανέρωσάσου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἐδόξασάσε ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν δηλᾶ Ιηῦ. ὅτι ἔσι πατὴρ, καὶ ὅτι γὰ δηλᾶ κτίσεως καὶ αἱμάτων πρωσκυνεῖσθαι βούλεται, καὶ ὅτι ᾧ τριὰς ὁμοουσίῳ καὶ ἰσοδυναμόμῳ θρησκεύεται Θεός. ὅθεν καὶ μεγάλης εἴρηται βουλῆς ἄγγελος. πὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως. ὅρα τῆς ἁγίας τριάδος τὸ ἀπαράλλακτον καὶ ὁμότιμον πῶς ὁ Παῦλος δηλοῖ, φῶς καὶ φῶς καὶ φῶς καλέσας τὴν ἁγίαν τριάδα. ἄνω σοριὶ πνεύματος λέγων φησὶ τὴν δόξαν, ὅιον τὸ φῶς κυρίου καταβριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα. πάλιν σοριὶ τῦ υἱοῦ, ἃς τὸ μὴ αὐγάσαι αὐτοῖς τὸν φωτισμὸν τῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τῦ Χριστοῦ. ναῦ σοριὶ τῦ πατρὸς φησι, πὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τῦ Θεοῦ.

» Εχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν ρῦτον ἐν ὀσρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς Κεφ. δ'.
» δυνάμεως ᾖ τῦ θεοῦ, καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν. ᾧ παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι.
» ἀπορούμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι. διωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι.
» καταβαλλόμενοι, ἀλλ' οὐ καπολλύμενοι. πάντοτε τὴν νέκρωσιν τῦ κυρίου Ιηῦ ἐν
» τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τῦ Ιησοῦ ᾧ τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ.

Ακόλουθα ὧν ἄνω καὶ τὰ νῦν. ὅτι ἡμεῖς, φησιν, οἱ ἀπόσολοι, διάκονοι τῦ κηρύγματος ἐσμὲν, ἀνάξιοι τῆς τοσαύτης αὐτῦ δόξης ὑπάρχοντες, καὶ ὥςπερ χρυσὸν ᾧ ὀσρακίνοις φέροντες σκεύεσι. καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν. ἵνα μηδεὶς, φησιν, ἑαυτῷ ἀπροσδῴως, ὡς ἀξίῳ δέξαθαι, ἀλλὰ τὸ πᾶν εἴη τῆς τῦ θῦ δυνάμεως, τῦ ἱκανώσαντος τὰ ὀσρακινα σκεύη, εἰς χρυσίου ὑποδοχήν. ἐν παντὶ θλιβόμενοι. καὶ τοσῦτον, φησὶ, τὸ πᾶν δυνάμεως ἐσὶ θεοῦ, ὅτι καίτοι ὀσρακινοι ὄντες, καὶ ἐν τοσύτοις σωριζεφόμενοι σφασμοῖς, οὐ θραυόμεθα, καὶ ἀπόλλυμεν τὸν ᾧ ἡμῖν θησαυρόν. ἐν παντὶ, φησι, καὶ τόπῳ καὶ πράγματι. τὸ δὲ μὴ στενοχωρεῖσθαι τὸν θλιβόμενον, θεοῦ χαρίτός ἐσιν. ἀπορούμενοι. ἀπορούμενοι, φησὶ, τί χρὴ ποιεῖν πὸς τὸν ἐκ πάντων πόλεμον καὶ διωγμὸν,

ἀλ' ἐκ τῆ πεποιθήσεν, ὥς τε ἡμᾶς καὶ ἐξαπορηθῆναι, ὥστε ἐξῆν καὶ ἢ πιθῆναι. Διωκόμενοι. διώκουσι μὲν οἱ ἄνθρωποι, ἐκ ἐγκαταλιμπάνει δὲ ὁ θεός. ἐκ γὰρ πὲς ἅπαν ἡμῶν, ἀλλὰ πὲς πάλιν ἡ συγχώρησις. καταβαλλόμενοι. καὶ ὅδ' ἦν μὴ, φησι, πὲς τὸ μέγεθος ὧν πειρασμῶν, ἤδη καταβληθέντες, ἀλλὰ τῆ τᾶ θεᾶ χάριτι, ἐκ ἀπηλλύμενοι. ἀντὶ τᾶ, ἐν ἀπείροις παθήμασι, πείρους εὑρίσκοντες σωτηρίας. πάντοτε τὸν νέκρωσιν τᾶ κυρίου. τὸν νέκρωσιν, φησὶ, τᾶ κυρίου καὶ ἡμεῖς πάντα χοῦ φερόμεν, τῶ καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκειν πάντα χοῦ. καθ' ἡμέραν γὰς ἀποθνήσκω, νὴ τὸν ὑμετέραν καύχησιν. ἵνα, φησὶ, ἡ ἀνάστασις τ' κυρίου διάδηλος γένηται διὰ τὸ σώματος ἡμῶν. ὁ γὰρ τῆ ἀναστάσει τᾶ κυ' ἀπίστων, ἡμᾶς ὁρῶν καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκοντας, καθ' ἡμέραν δὲ ζῶντας, ἁ κὸν ἔπι εὐλόγως ἀπίστησε.

» Ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες, εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦ, ἵνα καὶ ζωὴ τᾶ Ἰησοῦ
» φανερωθῆ ἐν τῆ θνητῆ σαρκὶ ἡμῶν. ὥς τε ὁ μὲν θάνατος, ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ
» ζωὴ ἐν ὑμῖν. ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τᾶς πίστεως κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἐπίστευ
» σα. Διὸ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν.

Πάλιν περὶ τᾶ αὐτᾶ εἶπεν. διὰ τὸ γὰρ, φησι, συγχωροῦμεθα ἐν τῆ θεοῦ παραδίδοσθαι εἰς θάνατον, ἵνα φανερωθῆ ὁ τὸ Χριστός. ὁ γὰρ ἡμᾶς ἐγείρων καθ' ἡμέραν, καὶ ἑαυτὸν διανοητὸν ἤγειρεν. ἡ οὕτως. διὰ τὸ γὰρ ἑαυτοὺς εἰς θάνατον παραδίδομεν, ἵνα καὶ ζωὴ τᾶ κυρίου φανερωθῆ καὶ ἐνεργήσῃ ἐν ἡμῖν. ἢ ὅτε διανοητὸν ἐν τῶ μέλλοντι κόσμω. ὡσεὶ ἔλεγε. ἡμεῖς μίνομ διὰ τὸν Χριστὸν παραδίδομεν ἑαυτοὺς εἰς θάνατον, ἵνα ὁ Χριστὸς ὅτε αὖθ τᾶ νοητᾶ θανάτου τᾶ πᾶς καθ' ἡμῶν Χριστιανῶς, ῥύσηται ἡμᾶς καὶ εἰς ζωὴν ἀγάγῃ τὸν νοητόν. ὥς τε ὁ μὲν θάνατος. ὡς ἐκ τᾶ ἀκολούθου, φησὶ, τὸν μὲν γίνεσθαι, τὸν μὲν θάνατον ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖν καὶ ἐνεργὸν ὑπάρχειν, τὸν δὲ ζωὴν ἐν ὑμῖν, ὡς ἔλεγε. ἡμεῖς ἀποθνήσκομεν διὰ τὸ κήρυγμα, ἵνα ὑμεῖς ζήσητε δ' αὐτᾶ τὸν ἀγῶνα ἐκείνων καὶ αἰώνιον ζωὴν, πιστεύοντες εἰς Χριστόν. Τὰ πάθη καὶ αἱ θλίψεις, καὶ αἱ θανατηφόροι συμφοραὶ, ταῦτα νῦν ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν, φησὶν, ἡ δὲ πίστις καὶ ἡ εὐσέβεια, (ἥ τις ἐστὶν ἡ ἀληθινὴ ζωὴ,) ἐν ὑμῖν. ζωὴ δέ ἐστιν ἡ εὐσέβεια, ὅτι τὸν ἀγῶνα ἐ ἄλυπον ἐ ἀΐδιον ἐν οὐρανοῖς παρέξει. ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τᾶς πίστεως. τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῶ Δαβίδ, φησὶν, ἔχοντες, τὰ αὐτὰ αὐτῶ καὶ φρονοῦμεν, τὸ, ἐπίστευσα διὸ ἐλάλησα. ἀνωμαλίαν γὰρ ἀπὸ λογισμῶν παρασήσας τὸν ἀνάστασιν, νῦν ἐκ πίστεως αὐτὸν ὡς φέρει.

» Εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν κν' Ἰησοῦν, καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ, καὶ παραστήσει ζὺν
» ὑμῖν. Τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα, διὰ τῶν πλειόνων τὸν εὐχαρισίαν περισσεύσῃ εἰς τὸν δόξαν τᾶ θεοῦ. διὸ ἐκ ἐγκακοῦμεν, ἀλλ' ἡ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα.

Λαλοῦμεν δὲ τὸ γὰρ, ἴδοτες ὅτι ὁ τὸν κν' ἐγείρας πατὴρ, σὲ ἡμᾶς ἐγερεῖ. πόθεν ἴδοτες; ἐκ τᾶς πίστεως διανοητόν. καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ. αὐτὸς γὰρ ἦχει τῶ κελεύσματι ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου ἐν σάλπιγγι, καὶ ἐγερεῖ τὴ νεκροὺς, σὲ παραστήσῃ τῶ οἰκείῳ βήματι. τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς. ἐνταῦθα παιδαγωγεῖ αὐτὴ, ὑπὲρ τᾶς ἀναστάσεως καὶ ὧν

Θεοδωρ.

Φωτ.

καὶ ὧν λοιπῶν ἀγαθῶν, χάριν ἴδηναι ἀνθρώπων μὲν μηδενὶ, θεῶ δὲ μόνῳ. οἱ γὰρ ψευδαπόστολοι, ἑαυτῆς τὸν χάριν ἀνεζήτησαν, ὡς διὰ ὧν οἰκείων πὲς θεὸν παρακλήσεων, δωρουμένου ταῦτα τᾶ θεοῦ. τὸ γὰρ πάντα, ῥυτέσιν ἀγαθὰ δι' ὑμᾶς, ἁ διὰ τόνδε, καὶ τόνδε, ἀλλὰ διὰ τὸ κοινῆ συμφέρον. τὸ δὲ, φησὶ, γένηται, ἵνα ἡ χάρις τᾶ θεοῦ πλεονάσῃ, πλείοις πᾶ χορῶν. ταύτης δὲ πλεονασθείσης, καὶ ἡ εἰς αὐτὸν εὐχαρισία συμπλεονασθήσεται. διὸ ἐκ ἐγκακοῦμεν. ἐπεὶ οὖν ἴσμεν πάντα τὰ εἰς ἡμᾶς γινόμενα, εἰς εὐχαρισίαν θεοῦ τελευτᾶν, ἐκ ἐγκακοῦμεν ἁ δ' ἀπαγορεύομεν πὲς τοὺς πειρασμούς. ἔξω δὲ ἄνθ, τὸ σῶμα καλεῖ, ὅσον ἐφθείρετο, μαθιζόμενον, διωκόμενον, καὶ δεσμούμενον. ἔσω δὲ ἄνθ τὸν ψυχὸν, ἥτις ἀναθάλλει, φησὶ, καθ' ἑκάσην ἡμέραν τῆ ἐλπίδι καὶ τῆ χαρᾶ, καὶ τῶ ἴδηναι ὅτι ὑπὲρ θεοῦ πάσχει.

» Τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τᾶς θλίψεως ἡμῶν, καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν
» αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν. μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα ἀλλὰ
» τὰ μὴ βλεπόμενα. τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

Ὅρα τροπὴν εἰς τὸ πολμᾶν καταθαρρεῖν ὧν πειρασμῶν. τὸ γὰρ παυτίκα, φησὶ, ῥυτέσι τὸ ὀλιγοχρόνιον, τὸ βραχὺ, εἰς τὸ παυθῆναι τᾶς θλίψεως. ἐκ ἠρκέθη δὲ ἴσων, παρουτίκα, ἀλλὰ καὶ ἐλαφρόν, φησιν. αἰώνιον βάρος, φησὶ, δόξης ἀπεργάζεται. καὶ ἐκ ἀπλῶς, ἀλλὰ καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν τὸ ποιοῦ. καὶ ὅρα τᾶς ἀντιμισθίας τὸ πλεονάζον. τῷ γὰρ αὐτίκα, τὸ αἰώνιον ἀντιμέτρησε, τῷ ἐλαφρῷ, τὸ βαρὺ, τῆ θλίψει, τὴν δόξαν. καὶ γὰρ ἄχρι τούτων οἱ πλεονασμοὶ ὧν ἀντιδόσεων, ἀλλὰ εἰ καθ' ὑπερβολὴν, εἰς εἰς ὑπερβολήν. μὴ σκοπούντων ἡμῶν. ἐπειδὴ βαρεῖαν οὖσαν τὴν θλίψιν, εἶπεν ἐλαφράν, ἐπεξηγεῖται πῶς ἐστιν ἐλαφρὰ ἡ νυὶ θλίψις. ἐάν, φησὶ, μὴ σκοπῶμεν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα. ἐὰν γὰρ τὰ ἐκεῖ τᾶς νῦν ἀντιθήσῃς, ἐλαφρὰ τὰ νῦν φανεῖται. πρόσκαιρα γάρ ἐστιν, ἐκεῖνα δὲ αἰώνια.

» Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τᾶ σκήνους καταλυθῆ, οἰκοδομὴν 5
» ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες. εἴγε καὶ ἐνδυσάμενοι γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι, ἐφ' ᾧ γ' θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῆ τὸ θνητὸν ὑπὸ τᾶς ζωῆς. Ἐπειδὴ τὸν περὶ ἀναστάσεως γυμνάζειν μέλλει λόγον, πὲς ὃν οἱ Κορίνθιοι ἀθετέστερον διέκειντο, πρεπαπόσυρει αὐτοὺς διὰ τῦ, οἴδαμεν, ὡς καὶ αὐ ὧν ἐπισταμένων, καὶ γὰρ ἀμφιβαλλόντων περὶ τὸν ἀνάστασιν. ΑΛΛΟ. Πολλὰ δὲ τοῖς ἄνω διεξῆλθε, δεικνὺς τοὺς πειρασμοὺς καὶ τὸ σῶμα φθείρεσθαι πὲς ὠφέλειαν γινόμενον, νῦν τὸ πλέον λέγει, ὅτι εἰ καὶ παντελῶς τὸ σῶμα τοῦ ἡμῶν φθορὰ, ἡ διὰ τὸ θανάτου, ὠφέλιμος. ἀπὸ γὰρ φθαρτοῦ, φησὶν, ἄφθαρτον αὐτὸ λαμβάνομεν. ὅρα δὲ, τῆ παθέσει πόθεν ἔδειξε τὸ διάφορον. τὸ μὲν ἐπίγειον, ἐκεῖνο χράνιον, ῥυτέσιν ὃς χράνου τὴν ἀφθαρσίαν λαμβάνον. τὸ μὲν οἰκία σκήνους, ὅσον τὸ ἐνδιάλυτον δηλοῖ, ἐκεῖνο αἰώνιον. εἶτα λέγει ἐκεῖνο καὶ ἀχειροποίητον. ἐ τὸ μὲν δηλονότι τὸ παρὸν σῶμα χειροποίητόν ἐστιν, ἀλλὰ τὸ ἐγκώμια αὖθις ἐκείνου. ἐὰν εἰ ἐπίγειος ἡμῶν

Φωτ.

οἰκία. ἐπίγειος μὲν οἰκία, ἡ ἐνταῦθα βραχύβιος ζωή. σκῆνος δέ, τὸ σῶμα ἡμῶν
ὧν ψυχῶν. ἄλλο γὰρ οἰκία, ἕ ἄλλο τὸ σκῆνος οὗ ἐστὶν ἡ οἰκία, καὶ ἄλλο ἡμεῖς, ὧν
ἐστὶ τὸ σκῆνος ἴδιον. ἐὰν οὖν, φησὶν, ἡ οἰκία τοῦ σκήνους ἡμῶν καταλυθῇ, τουτέ-
στιν ἡ ἐνταῦθα βραχύβιος ζωή, ἔχομεν οἰκίαν ἀχειροποίητον, τουτέστι, ζωὴν αἰώνιον,
ἣ παρασκευάζει τῆς ἡμετέρας ἐργασίας καὶ ὧν ἡμετέρων χειρῶν πρὸς σύστασιν.
καλῶς δὲ ὡς πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς παρούσης ζωῆς, τὴν μέλλουσαν ἀχειροποί-
ητον εἶπεν. ἡ γὰρ παροῦσα, ἀπὸ ὧν χερῶν ἔχει τὴν σύστασιν, ἄρτου, πρωΐ, καὶ ὑη-
δάτος. οὕτως ὁ ἅγιος Μεθόδιος, ἐν τῷ περὶ ἀναστάσεως λόγῳ. ΑΛΛΟ.
ἐπίγειον οἰκίαν τὴν κατ' ἐνάλλαγὴν τοῦ παρόντος βίου λέγει διαγωγήν, σκῆνος δὲ τὸ σῶμα. ἐὰν γὰ-
ρ τὸν λάβῃ τέλος τὰ παρόντα, ἔχει ἀχειροποίητον ἕτοιμον οἰκίαν, ἐν αἰωνίοις καὶ ἀγαθοῖς.
ΑΛΛΟ. ἐπίγειον οἰκίαν σκήνους, τὸ σῶμα καλεῖ. οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν.
οἷον ἐν ἀναπαύσεσιν, ἐν ἐλπίσιν. ἐν τοῖς οὐρανοῖς. οἷον ἐν τοῖς οὐρανοῖς κατασκευασθεῖσαν
ἄφθαρτον, τουτέστι διὰ χαρίτος ἀγαπᾷ. ἐὰν γὰρ, ἐν τούτῳ, ἀντὶ τοῦ διὰ τοῦτο. στενάζομεν.
ὑμεῖς, φησὶ, στενάζετε, ὡς ἀκοὴς, φθειρομένου τοῦ σώματος ὑμῶν ἡδονὰς θλίψεσιν.
ἡμεῖς δὲ, οἷς ἐναργὴς ἡ πίστις τῆς ἀναστάσεως, στενάζομεν ὅτι μὴ παντελῶς φθείρε-
ται. διατί; ὅτι ἐπιποθοῦμεν τὸ ἄφθαρτον ἡμῶν σῶμα ἐνδύσασθαι. καλῶς
δὲ τὸ ἐνδύσασθαι. τὸ γὰρ ἀνήκον τῷ σώματι, ἐνδύεται τὴν ἀφθαρσίαν. τὸ οἰ-
κητήριον ἡμῶν. ἢ εἴτε σκηνῶς, ἀντὶ οἰκητήριον, τὴν ἐς αὐτὸ ἀσφαλῆ μονὴν καὶ οἴκη-
σιν δηλῶν. ΑΛΛΟ. Οἰκητήριον ἐνταῦθα, τὴν ἀφθαρσίαν ἐκάλεσεν. ἢ
εἴτε δὲ ἐνδύσασθαι, ἀντὶ ἐνδύσασθαι, ἐπεὶ ἢ οὐκ ἕτερον ἐνδυόμεθα σῶμα, ἀλλὰ τὸ
φθαρτὸν τοῦτο, τὴν ἀφθαρσίαν ἐνδύεται. τὸ ἐξ οὐρανοῦ. ἢ ἐπειδὴ ἐξ οὐρανοῦ κά-
τεισιν ἀντὶ ἐπὶ γῆς ἐκ θεοῦ τὴν ἀφθαρσίαν λαμβάνει. εἴτε καὶ ἐνδυσάμενοι γυμνοὶ
εὑρεθησόμεθα. Τουτέστι καὶ ἀπροθύμως τὸ σῶμα, ἢ χωρὶς σώματος ἐκεῖ πρᾶσις ὀμεῖ-
θα, ἀλλὰ μετ' αὐτῆς ἀφθάρτου γυμνούμενου. τινὲς δέ φασιν, ἐίσω καὶ ἐνδυσάμε-
νοι, ἢ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. ἵνα γὰρ μὴ ἀπὸ τῆς ἀναστάσεως πάντες θαῤῥῶσι, φησὶν,
εἴτε καὶ ἐνδυσάμενοι, τουτέστιν ἀφθαρσίαν καὶ σῶμα ἄφθαρτον λαβόντες, ἢ γυμνοὶ
εὑρεθησόμεθα δόξης. ἡ μὲν γὰρ ἀνάστασις κοινὴ πάντων, ἡ δὲ δόξα οὐκ ἐπ' ἴσοις,
ἀλλ' οἱ μὲν ἐν τιμῇ, οἱ δὲ ἐν ἀτιμίᾳ. οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. ἵνα μὴ ἐκ τῆς ἀνα-
στάσεως μόνης καὶ ἐκ τῆς τοῦ σώματος ἐναλλαγῆς νομίσῃσι τὸ πᾶν κατορθοῦσθαι, ἐπά-
γει. εἴτε καὶ ἄφθαρτον αὐτὸ δυνάμενοι, ἢ γυμνοὶ δόξης καὶ τιμῆς εὑρεθησόμεν.
ἡ γὰρ ἀφθαρσία, τοῖς μὲν εἰς ἀγαθὸν, τοῖς δὲ εἰς κακὸν ἔσται, διαιωνίζειν ποιοῦσα,
καὶ τὰς τιμὰς, καὶ τὰς τιμωρίας. στενάζομεν. στένομεν, φησὶν, οὐκ ἀπαλλαγῶσα
τοῦ σώματος ἐφιέμενοι, ἀλλὰ ὧν παθῶν αὐτὸ ἐλεύθεροι γενέσθαι προθυμοῦτες.
οὐ γὰρ ἀπενδύσασθαι τὸ σῶμα, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι τὴν ἀφθαρσίαν ὀρεγόμεθα.
βαρούμενοι. ἐπειδὴ ἀντέκειτο αὐτῷ ἡ κοινὴ ὧν ἀνθρώπων δόξα, τί, φησὶ, στενάζεις,
ἵνα ἀπορρῆξῃ τὸ σῶμα; καίτοι πάντες ἄνθρωποι στενάζουσιν ἵνα μὴ ἀπορράνωσι, φησίν.
ἡμεῖς δὲ οὐ στενάζομεν, ἵνα ἀπορράνωμεν τὸ σῶμα καὶ ἐκδυσώμεθα, ἀλλ' ἵνα ἐπενδυ-
σώμεθα τὴν ἀφθαρσίαν. ἢ γὰρ ἐπειδὴ, φησὶ, σῶμα ἐσὶ, βαρούμεθα, ἀλλ' ἐπειδὴ
ἀνητὸν καὶ

Θεόδωρ.

Ἰωάν.

ἀνητὸν καὶ ἄφθαρτον. ἐφ' ᾧ γ' θέλομεν ἐκδύσασθαι. τὸ, ἐφ' ᾧ, ἀντὶ τοῦ ἐπειδή. ἵνα
καταποθῇ τὸ ἀνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ἐπενδύσασθαι, φησὶ, ἀσεύδοντα, ἵνα καταπο-
θῇ τὸ νῦν ἀνητὸν καὶ φθαρτὸν σῶμα ὑπὸ τῆς ἀφθαρσίας καὶ ἀθανασίας.

» Ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, θεὸς, ὁ καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀῤῥαβῶ-
» να τοῦ πνεύματος. θαῤῥοῦντες οὖν πάντοτε εἰδότες, ὅτι ἐνδημοῦντες τῷ σώματι ἐκ-
» δημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου. (διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν ἐ διὰ εἴδους.) θαῤῥοῦμεν
» δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κν. διὸ
» καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες, εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι.

Τίς παρὰ τὴν ἐναλλαγὴν, φησὶ, τοῦ σώματος ποιήσει; τίς; ὁ εἷς τοῦ αὐτὸ κατεργα-
σάμενος ἡμᾶς θεὸς, ἵνα ὦμεν ἄφθαρτοι καὶ ἀθάνατοι. δείκνυσι δὲ οὕτως
ὁ νεώτερον τὴν πίστιν δόκιμον, ἀφ' ἧς ἀθανασίᾳ μὲν ἡμᾶς ἀλλοιωθλάσθαι.
ἐπεὶ δὲ φθόνῳ Διαβόλου θάνατος εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν, ἄλλως πάλιν ἐξευρεν ὁ θε-
ὸς ἡμῖν ἀθανασίας. καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀῤῥαβῶνα. καὶ ὅτι, φησὶν, ἐπὶ τῷ
γνώσθαι ἀθανάτους κατεργάσατο, δῆλον ἐξ ὧν ἔδωκε τὸ πνεῦμα, οὐκ αὐδοὺς, τοῖς
μὴ τοῦτο μέλλουσι γίνεσθαι. παντὸς γοῦν ἀῤῥαβῶνα πνεύματος λέγει, ὀφελέτω
αὐτὸν ποιῶν τοῦ δοῦναι καὶ τὸ τέλειον. τὸ πνεύματος. ἔξω αὐτὸς τὴν ἐπ' ἀφθαρ-
σίᾳ γνωλλαγὴν, φησὶ, ποιήσει. τοῦτο γὰρ προσυπακουέον. ὅτι ἐνδημοῦντες τῷ
τῷ σώματι. καλῶς τὸ ἐνδημοῦντες, ὡς ἐπ' ἀλλοτρίας. πάροικοι γάρ ἐσμεν καὶ
παρεπίδημοι. τοῦτο δὲ θέλει φάσκειν. θαῤῥοῦντες εἰδότες, ὅτι τὸ τῇ σωματικῇ
προσγνώσθαι ζωῇ, διαστοχίζει ἡμᾶς τῆς μετ' αὐτοῦ διαγωγῆς, βουλόμεθα μᾶλλον ἐκδη-
μῆσαι μὲν τοῦ σώματος, ζῆν αὐτῷ δὲ εἶναι. διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν. ἵνα μήτις
εἴπῃ, τί οὖν; ὄντες ἐν σώματι, ἀποδημοῦμεν τοῦ κυ; ἐπάγει. διὰ πίστεως γὰρ πε-
ριπατοῦμεν, καὶ οὐ διὰ εἴδους, ὡς ἦν ἐκεῖνον. διὰ τοῦτο εἶπεν, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυ,
ἐπειδὴ διὰ πίστεως αὐτὸν νῦν ὁρῶμεν. Διὰ αὐτῆς γὰρ περιπατοῦμεν, καὶ οἱονεὶ ὁδηγού
μεθα εἰς τὸν αὐτοῦ γνῶσιν. Τὸ τε δὲ διὰ εἴδους, τουτέστιν αὐτοψεῖ, ὃ καὶ ἀπὸ κοῦ φησι.
βλέπομεν γὰρ ἀρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. θαῤ
ῥοῦμεν δέ. τὸ, δὲ πρέλκεται. καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος.
ἐπεὶ οὖν ἴσμεν τί ποιεῖ τὸν πρὸς τὸν κν θάδημίαν, θαῤῥοώτως εὐδοκοῦμεν ἀποδη-
μῆσαι τοῦ σώματος, ἐ πρό, φησὶν, ἐπιποθοῦμεν. Διὸ ἐ φιλοτιμούμεθα. τὸ φιλο
τιμούμεθα, ἤ σπουδάζομεν ἢ καυχώμεθα νόᾳ, ἵς τὸ εἶναι αὐτῷ εὐάρεστοι, φησίν. ἵνα
γὰρ μὴ νομίσῃσιν ἀπροχρῶν αὐτοῖς τὴν πρὸς χν ἐκδημίαν, τὸ εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι ἐπάγει.
πρὸ γὰρ ἢ μακαρίαν τὴν πρὸς αὐτὸ θάδημίαν ποιεῖ, ἢ τρισαθλίαν, ἐὰν μὴ ὦμεν εὐάρεστοι.

» Τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ
» ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ὃ ἔπραξεν εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε κα-
» κόν. εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου, ἀνθρώπους πείθομεν, θεῷ δὲ πεφανερώ-
» μεθα. ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι.

Λοιπὸν καὶ αὐτὸ τοῦτ' ἀνθρωποπρεπέστερον ποιεῖ. φησὶν ὅτι ἀναμνήσας τοῦ φοβεροῦ βή
ματος, ἢ μόνον τὰ συνθρωπὰ, ἀλλὰ καὶ τὰ χρηστότερα τούτων ἐκείνου λέγει. τὰ διὰ τοῦ σώματος.

τῷ δλὰ τ̃ σώματος αὐτῷ πεπολιτευμένα ἐ πεπραγμένα φησί. κομίσεται δέ πρὸς ἃ
ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθά, εἴτε καικά. ἐπιδὴ γὰρ πρός τε τὰ καλὰ καὶ μὴ πιοῦτα, τὸ
σῶμα ὑπηρέτησε τῇ ψυχῇ, καὶ τὰς ἀμοιβὰς μετ' αὐτῆς ἀπολαμβάνει. τὸν οὖν
λεγόντων ἄλλο σῶμα τότε ἐγείρεσθαι ἐμφράττει τὰ στόματα. ὁ γὰρ αὐ ἄλλου σῶ-
ματος ἁμαρτήσαντος, ἄλλο ἐπιμορεῖτο, οὐδὲ ἄλλου κατορθώσαντος, ἄλλο ἐστε-
φανοῦτο. πρὸς ὃ ἔπραξεν. οὐδὲ γὰρ γυμνὴ ἡ ψυχή, ἀλλὰ δλὰ τὸ σῶμα τὰς κομίζεται τοῦ-
τα, τοιαῦτα πρὸς ἃ ἔπραξε, συμπάσχουσα καὶ συνδοξαζομένη τῷ συζύγῳ σώματι. οὕ
τως ὁ θεῖος Μεθόδιος ἐν τῷ περὶ ἀναστάσεως λόγῳ. ἡδέως οὖν τὸν φόβον τ̃ κυ.
τὸ δικαστήριον, φησίν, ἐκεῖνο, ἐ πὶ τὴν κατ' ἀξίαν ἀπόδοσιν. ἀνοῖς πείθομεν. πείθο-
μεν δλὰ τ̃ο, ἵνα μή τινα ὑμῶν σκανδαλίσωμεν. ὁ γὰρ τὸ πράξαί τι τῶν φαύλων μό
νον κατακρίνει, ἀλλὰ καὶ τὸ νομίζεσθαι πράττειν, κολάζει, ἐὰν δυνάμενοι πὶ τοιού-
την τροπὴν λῦσαι, καταφρονήσωμεν. ΑΛΛΩΣ. Συμβουλῆς ἐ πανορθώσεως τὸ,
πείθομεν, διὸ ἐ δλὰ μακροῦ τὸ ω γραπέον. θεῷ δὲ πεφανερώμεθα. τὸν γὰρ ἡδό
τα θν̄, πείθειν ὁ δεῖ. ἐλπίζω δὲ ἐ ὸν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι.
ἐλπίζω δέ, φησίν, ὅτι ἐ ὑμᾶς ὁ σκανδαλίζομεν, ἀλλ' οἷοι ἐσμὲν, τοιοῦτοι ἐσμὲν ὲν τῇ
Κεφ. ζ'. γνώσει ὑμῶν. τὸ γὰρ τὸ ὲν ταῖς συνειδήσεσιν. Οὐ γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν
ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ὲν προ-
σώπῳ καυχωμένους, καὶ ὁ καρδίᾳ. εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, θεῷ. εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν.
Συνεχῶς ἀπτρίβεται πὶ τὸ μὴ δοκεῖν καυχᾶσθαι ὑπερηφάνειαν, καί φησιν. ἁ τοιού-
τοις λόγοις ἤλθομεν, ὁχ' ἑαυτοὺς συνιστῶντες, τοιούτοις ἑαυτοὺς ἐπαίροντες ἢ ἐγκωμιάζοντες,
ἀλλ' ὑμῖν πρέχοντες, φησίν, ἀφορμὴν, ὑπὲρ ἡμῶν καυχᾶσθαι πρὸς τοὺς ψευδαποστόλους.
ἐπειδὴ γὰρ ἐκεῖνοι διασύρουσιν ἡμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ἔχητε ὑπὲρ ἡμῶν καυχᾶσθαι, ἁ τοι-
οῦτοι ἦλθόν, φησί, τοῖς λόγοις. ἵνα ἔχητε. ἔξω τι ἀπολογεῖσθαι, τί λέγειν, τί καυ
χᾶσθαι. πρὸς τοὺς ὲν προσώπῳ καυχωμένους. περὶ ὧν ψευδαποστόλων φησίν. οἵτι
νες πάντα πρὸς ἀνθρωπαρέσκειαν καὶ φιλοτιμίαν ἐποίουν. καὶ προσωπεῖον μὲν εἶχον
εὐλαβείας καὶ σεμνότητος, ἔργων δὲ ἀγαθῶν ἐπύγχανον ἔρημοι. τοιοῦτοι γάρ εἰσι, καὶ
μὴ ὲν καρδίᾳ, δλὰ τὸ μὴ ἔχειν ὧδον ἀγαθόν. εἴτε γὰρ ἐξέστημεν. ἄντε, φησί, μέγα
φθεγγόμεθα. τοῦτ' ἔστι τὸ ἐξέστημεν, (μανομένων γὰρ τὸ μεγαλαφθέγγεσθαι καὶ
ὑπερογκα,) δλὰ τὸν θεὸν, φησί, τοῦτ' ποιοῦμεν. πῶς; ἵνα μὴ ὑμεῖς νομίσαντες
ἡμᾶς ἐυτελεῖς καταφρονήσητε τὸ ὑφ' ὑμῶν κηρύγματος. ἄντε μέτριόν τι ἐπτώμεν,
δι' ὑμᾶς τοῦτ' ποιοῦμεν, ἵνα ταπεινοφρονεῖν ὑμᾶς διδάξωμεν. ἢ οὕτως. ἁμῶν
τις ἡμᾶς μαίνεσθαι νομίζῃ, παρὰ θεοῦ τὸν μισθὸν λαμβάνομεν, δι' ὃν τοιοῦτοι νο-
μιζόμεθα. ἁ δὲ νήφειν, αὐτὸς πᾶς ἐκ τοῦ νήφειν ὠφελείας ἀπολαύετω. ἢ οὕτως.
ἁ μαινόμεθα, φησί, δλὰ τὸν θεὸν μαινόμεθα. δλὰ γὰρ πὶ ὑμῶν σωτηρίαν ἧς κίνδυ-
νται ὁ θεὸς, τοιαῦτα φθεγγόμεθα, ἵνα γνόντες ἡμᾶς, τίνες ἐσμὲν, σωθῆτε πι-
στεύσαντες τοῖς παρ' ἡμῶν κηρυσσομένοις. ἁ δὲ σωφρονοῦμεν, πειθῆτε.

Φωτ. ΑΛΛΩΣ. Τὸ, εἴτε ἐξέστημεν καὶ ἑξῆς, καλῶς ἐπήνεγκε τοῖς προφερομένοις.
ἐλπίζω δὲ καὶ οὐ τὰς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. ὁ γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς
συνιστάνομεν.

συνιστάνομεν. ὁ γὰρ δεόμεθα πρὸς ὑμᾶς, φησι, συστάσεως. ἄντε γὰρ ἐξεστηκότας
τοῖς ἡμᾶς ἐρεῖ, θεῷ ἐστι τοῦτο ἀνακείμενον, καὶ πᾶς ἐκεῖθεν κρίσεως δεόμενον, ὁχ' ὑ-
μῶν. ὃ καὶ σημαίνου ἐλεγεν. ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστι, ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ.
ὁ δὲ ἀνακρίνων με κς ἐστιν. εἴτε οὖν, φησίν, ἐξέστημεν, θεῷ ἢ τοιαύτη κρίσις ἀνάκει-
ται ὁχ' ὑμῖν. εἴτέ τινι ὅλως δοκοῦμεν ἐκφρονεῖν, ὑμῖν μᾶλλον ὑπὲρ τοῖς ἄλλους
πάντας νομιτέον ἡμᾶς ἐκφρονεῖν. ἢ γὰρ σφραγὶς πᾶς ἐμῆς ἀποστολῆς, φησιν σημαίνου,
ὑμεῖς ἐστὲ ὲν κυρίῳ. δεῖ οὖν ὑμᾶς, οὕτως περὶ ἡμῶν φρονεῖν καὶ λογίζεσθαι. ὁ μόνον
δὲ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ὐ προσωπῳ καυχωμένους, τὰ αὐτὰ ὑπὲρ ἡμῶν ἐ λέγειν ἐ
διατείνεσθαι. Η γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἷς
ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον. καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν,
ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ πάντων ἀποθανόντι, καὶ ἐγερ-
θέντι. ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν, ὁδένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα. εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρ
κα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν ὁκέτι γινώσκομεν. Η ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, φησί, συνέ
χει καὶ ζωοποιεῖ ἡμᾶς καὶ ῥᾳθυμεῖν ὁκ ἐᾷ, πρὸς τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν πόνους. διό, φησι, καὶ
τοιαῦτα φθεγγόμεθα, ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε, ἀξιοπίστους ἡμᾶς νομίσαντες. πείθειν
γὰρ οἶδε μαθητάς, ὁ διδάσκαλος. κρίναντες τοῦτο. συνέχει ἡμᾶς, φησι,
καὶ σωωθεῖσι ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ἐπειδὴ κεκρίκαμεν εἶναι τοῦτο ἀληθές. τοῦτο,
ὅτι εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν. ἐπειδὴ οἱ πάντες ἦσαν ἀποθανόντες ἄνθρωποι.
διὸ καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν. ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν. ἡ οὖν
ὁ δεῖ ἡμᾶς ἑαυτοῖς ζῆν, ἡκότως ἀπουδάζομεν καὶ οἱ μεῖς. ἡκότως δ' ἂν καὶ οἱ μεῖς ὧν
ἡδίονων καὶ σωφρονήσητε πειρασμῶν. ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ πάντων ἀποθανόντι. πρῶ
ται μὲν ὀφειλῆς ἀφορμαὶ, Δι' ἃς δεῖ ἀπουδάζειν ἡμᾶς, πάντα δλὰ τὸν κν̄ πιεῖν. μία,
ὅτι αὐτὸς ἡμᾶς ἐτίμησε. δευτέρα, ὅτι δι' ἡμᾶς ἀπέθανεν. τρίτη, ὅτι πᾶς ἀπαρ-
χὴν οἱ μῶν, τοιοῦτοι πᾶς ἰδίαν σάρκα ἀνέσησε δι' ἡμᾶς καὶ ἧς χρεωούς ἀνήγαγε, ἵνα
καὶ σὺ ἀναγάγῃ, ὅτου οἱ ἀπαρχῆθυ τυγχάνῃ. ὅρα τοῦ ἀνήγαγε τὸν λόγον. Τίς
γὰρ ὅλως ἴδια χρεία ὠνθρωπίσεως καὶ σαρκώσεως τῷ θεῷ λόγῳ, ἢ μὴ τοῦτ' ὠκο-
νομεῖτο οἱ μῶν ἀναπλασις καὶ ἀνάστασις; ὁδένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα. ἐπεὶ οὖν
πάντες ἀπέθανον τῇ ἁμαρτίᾳ καὶ ζῶσι δλὰ τὸν Χριστόν, ὁδένα ἴσμεν κατὰ σάρκα
ζῶντα, τοῦτέστι κατὰ τὴν πάλαι πολιτείαν, τὴν ὲν ἁμαρτίαις. τὸ γὰρ τοιοῦτον, θά-
ναρός ἐστι, καὶ ὁ ζωή. ἀλλὰ νῦν οἱ ὄντως ζῶντες, κατὰ πνεῦμα ζῶσιν. ἀνεληνύθασιν
γὰρ ὲν τῷ βαπίσματι. διὸ καὶ νέαν ἔχουσι ζωὴν, καὶ ὁ παλαιάν. κατὰ σάρκα. οἷον
ζῶν τε. καὶ τοῦτο, φησίν, ὁδεὶς ἔτι κατὰ σάρκα ζῇ, (ἐκεῖνο γὰρ ὁκ ἔστι ζωή, ἀλλὰ
θάναρος,) ὅτι καὶ ὁ Χριστὸς ἵνα δείξῃ ὅτι τὸ κατὰ σάρκα ζῆν ἐκβέβληται καὶ νῦν
κατὰ πνεῦμα ζῶμεν, καὶ αὐτὸς τὸ κατὰ σάρκα ζῆν ἐπαύσατο. πῶς; ὁ τὸ σῶμα
ἀφεὶς, ἄπαγε. (μετὰ αὐτὸ γὰρ ἥξει ὡς ἰδίου, κριτὴς ἁπάντων.) ἀλλὰ ὧν φυσικῶν
ἀπαλλαγεὶς παθῶν, οἷον πείνης, καὶ δίψης, καὶ ὕπνου, ἐ κόπου. νῦν γὰρ ἅπαντες ἐ
ἀκήρατον ἔχει τὸ σῶμα. ἡ δὲ ἐ ἐγνώκαμεν κτὶ σάρκα Χριστόν. ὥσπερ ἡμῶν τὸ κα-
τὰ σάρκα ἐστὶ τὸ ὐ ἁμαρτίαις, καὶ τὸ ἔξω τούτων ὁ κατὰ σάρκα, οὕτω καὶ τοῦ Χριστοῦ
τὸ κατὰ

τὸ καθ' σάρκα, τὸ εἶκεν τοῖς φυσικοῖς πάθεσι. τὸ μὴ εἰκάζειν δέ, γε καθ' σάρκα, ἀλλ' ὧσαν, φησὶν, ἐκεῖνος ἀπαλλάγη, οὕτω καὶ ἡμεῖς. οὕτως ὁ Κλήμης ὧν τετάρτῳ
» ὧν ὑποτυπώσεων. Ὥστε εἴτις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις. Τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα. Τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ, τὸ καταλλάξαντος
» ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς, ὡς
» ὅτι θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ πα-
» ραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς.

Εἴτις ἐν Χριστῷ ζῇ, φησὶ, τουτέστιν ἐν τῇ πίστει αὐτοῦ, καινὴ κτίσις ἐστίν. Ἡς καινὴν γὰρ ἦλθε καὶ νέαν ζωὴν, (καὶ γὰρ ἀνωθεν ἐλυννήθημεν διὰ τοῦ πνεύματος,) τὴν ζῶν τὴν ἐν ἁμαρτίαις ζωὴν, ἀλλὰ τὴν ἐν πνεύματι. Τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν. ποῖα ἀρχαία; ἤτοι τὰ ἁμαρτήματα φησὶ καὶ τὰς ἀσεβείας, ἢ τὰ ἰουδαϊκὰ πάντα.

ΑΛΛΩΣ. Πῶς δὲ τὰ ἀρχαῖα παρῆλθε; ψυχὴ καὶ σῶμα ἡμῖν καινὸν, (ἐπεὶ θάρθηκε γὰρ τῷ βαπτίσματι,) διαθήκη καινή. ἀντὶ τῆς ἐπιγείου Ἱερουσαλὴμ, οὐράνος. ἀντὶ ναοῦ ἀνθρωπου, ναὸς πνευματικός. ἀντὶ πλακῶν λιθίνων, σαρκίνοι πλάκες. ἀντὶ περιτομῆς, βάπτισμα. ἀντὶ Μάννα, σῶμα Χριστοῦ. ἀντὶ τῆς ἐκ πέτρας ὕδατος, αἷμα Χριστοῦ. ἀντὶ τῆς ῥάβδου Μωσέως, ὁ σταυρός. ἀντὶ γῆς ἐπαγγελίας, βασιλεία οὐρανῶν. ἀντὶ μυρίων ὧν κατὰ τὸν νόμον ἱερέων, εἷς ἀρχιερεὺς ὁ Χριστός. ἀντὶ ἀλλομένου πρόβατου, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ἀντὶ φιλοῦ ὀνόματος ὑιοθεσίας, ἀληθῆς υἱοθεσία. Ἡ γὰρ καινὴ κτίσις, καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐν ἁμαρτίαις ζωὴν εἴρηται, καὶ ὡς πρὸς τὰ καθ' νόμον αὖθις καὶ ἐπιτάγματα. τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. ταῦτα δὲ πάντα, φησὶν, ἐκ θεοῦ ἡμῖν δεδώρηται, τοῦ διὰ μεσίτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ἀρκαταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ. γε γὰρ ἡμεῖς αὐτῷ προσεδράμομεν, ἀλλ' αὐτὸς ἡμᾶς ἐκάλεσε, διὰ τῆς σφαγῆς τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς. ὦ βάθους φιλανθρωπίας. οὐ γὰρ ἐπειδὴ πρέσβυν ἐπὶ καταλλαγὴν ἔπεμψε τὸν υἱὸν, αὐτὸς δὲ ἐσφάγη, λοιπὸν ἡμέλησεν ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦ υἱοῦ ἀποφανόντος, ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς πάλιν ἐπίστευσε τοῖς ἀποστόλοις. ὡς ὅτι θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ. καὶ γάρ, φησι, τὸ πρῶτον, εἷον πρὸ τοῦ σταυροῦ, θεὸς ἦν τουτέστιν ὁ πατὴρ, διὰ μέσου Χριστοῦ ὡς μεσίτου, καταλλάσσων ἑαυτῷ τὸν κόσμον. μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς. οὕτω γὰρ καὶ οὐκ ἄλλως ἦν τὴν καταλλαγὴν γενέσθαι, τοῦ πρῶτον ἀφεῖναι τὰ πλημμελήματα, ὡς εἶχε δίκην ἀπαιτήσας ὧν ἁμαρτιῶν, οὐκ ἄντις, φησὶ, περιελεήθη ὁ καταλλαγέν. καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον. ὁ πατὴρ οὖν ἦν, καὶ πρὸ τοῦ σταυροῦ, φησι, διὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καταλλάσσων ἑαυτῷ τὸν κόσμον, ὁ καὶ νῦν θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον καὶ τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς. ἐπειδὴ γάρ, φησιν, ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐσωρώθη, ἡμᾶς εἴασε παρακαλοῦντας πρὸς καταλλαγὴν τοὺς ἐπὶ γῆς. εἶδες μέγεθος ἀφάτου ἀγαθότητος; οὐδὲν τριῶν φορτικὸν ὑμῖν ἤλθομεν πρᾶσαι, ἀλλὰ φίλους πρῆσαι ὑμᾶς πρὸς τὸν θεόν.

» Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν. δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ. τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν

» ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.

Ὡς πῦ ἐξῆρε τὸ πρᾶγμα. ὑπὲρ Χριστοῦ, φησι, πρεσβεύομεν. τὸ γὰρ αὐτὸ ἔργον ἡμεῖς ἀνεδεξάμεθα. ἀντὶ Χριστοῦ οὖν ἡμεῖς πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ πατρὸς παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν. οὔτε γὰρ διὰ τοῦ Χριστοῦ μόνου παρακαλεῖ, ἀλλὰ πολυτρόπως διὰ ἡμῶν νῦν παρακαλεῖ. δεόμεθα ὑπὲρ χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ. ὑπὲρ χριστοῦ οὖν πρεσβεύοντες, καὶ ὑπὲρ χριστοῦ ἡμεῖς παρακαλοῦμεν, καταλλάγητε τῷ θεῷ. ὑμεῖς γὰρ ἐστε οἱ ἐχθροὶ καὶ οἱ μισοῦντες. ὑμεῖς οὖν καταλλάγητε, φιλιώθητε. τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν. ὅρα τὸ ζωτεχνον καὶ σοφὸν αὐτοῦ. λοιπὸν ὡς πρεσβευτὴς καὶ αἰτίαν δίκης ἂν πιθανὴν λέγει. ἵνα γάρ, φησι, μηδὲν ἔτι τῶν ὧν πρώτων, ὅτι ὑβρίσατε, ὅτι ἐνυβρίζετε, ὅτι Δίκαιον ἦν ἀπαιτῆσαι, ὅτι πρῶτος καταλλαγῆναι εἵλετο, καὶ δι' ὃ ἐποίησε νῦν, φησὶν, ὑμεῖς δίκαιοι καταλλαγῆναι ὑπάρχετε; πρῶτον τότε; τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, φησὶ, τουτέστι τὸν αὐτοδικαιοζήλωτον ὄντα καὶ ἀγιασμὸν, τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὁ πατὴρ, ἁμαρτίαν ἐποίησε, τουτέστιν ὡς ἁμαρτωλόν τινα καὶ κατάδικον εἶασε σταυρωθῆναι. ἦν εἶπε δὲ ἁμαρτωλὸν, ἀλλ' ἁμαρτίαν, ὅσον μεῖζόν ἐστιν. ἀπόθανε δέ, φησιν, ὁ χριστὸς ἦν ἦκεν, ἦν δ' ὠφελῶν ἡμᾶς, ἀλλ' ἵνα δικαίους ἀπεργάσηται. Ἄλλοι οὕτως ἑρμήνευσαν. ἁμαρτία λέγεται, τὸ ὑπὲρ ἁμαρτιῶν θῦμα, ὡς καὶ ὁ προφήτης. ἁμαρτίας λαοῦμεν φάγονται, τουτέστι τὰ ὑπὲρ ἁμαρτιῶν θύματα. θῦμα οὖν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν ἐποίησεν ὁ πατὴρ τὸν υἱόν. ἁμαρτίαν ἐποίησε, τουτέστιν ὡς ἁμαρτωλὸν κατακριθῆναι. ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ. ἦν εἶπε δίκαιοι γενώμεθα, ἀλλ' αὐτὸ Δικαιοσύνη, ὅσον μεῖζον ἦν, καὶ θεοδικαιοσύνη. θεοῦ ἦ δικαιοσύνη, τὸ μὴ ἐξ ἔργων, ἀλλὰ διὰ
» συγχωρήσεως δικαιωθῆναι, ὃ αὐτῷ δι' αὐτόν. Συνεργοῦντες δὲ ἐ παρακαλοῦμεν,
» μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς. λέγει γὰρ, καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου,
» καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησάσοι. ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέ-
» ρα σωτηρίας. μηδεμίαν ὃ μηδενὶ διδόντες πρόσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία.

Ταῦτα μὲν, φησιν, ὁ θεὸς διὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ προῖκε, καὶ ἡμεῖς δὲ συνεργοῦντες καὶ παρακαλοῦντες διατελοῦμεν, παρακαλοῦντες μὲν ὑμᾶς, συνεργοῦντες δὲ τῷ θεῷ. τότε γὰρ αὐτῷ σπουδὴ, τὸ σωθῆναι ὑμᾶς. ὃ καὶ ἀνωτέρω φησι, θεοῦ συνεργοῦντες ἐσμὲν, ὃς ὧν διατελοῦμεν, φησί. μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς. παρακαλοῦμεν δὲ ἡμεῖς οἱ ἀπόστολοι, ἵνα τὴν εὐεργεσίαν τοῦ θεοῦ δέξησθε, καὶ μὴ ἀπροκρούσησθε αὐτὴν, μὴ δὲ εἰς κενὸν καὶ ἀνωφελὲς τὴν χάριν γένεσθαι καὶ δεχθῆναι. τὸ γὰρ καταλλαγῆτε τῷ θεῷ διὰ τῆς πίστεως, ἐπιμένειν τῷ πρωτέρῳ βίῳ, οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν, ἢ εἰς κενὸν καὶ μάτην γενέσθαι τὴν χάριν τοῦ θεοῦ, καὶ οὐδὲν ὠφεληθῆναι τὴν δεξαμένους αὐτήν. ἦ γὰρ αὐτὸς ἁμαρτίας συνεχώρησεν, ἡμεῖς δὲ πάλιν τοῦτον πολιτεύμεθα, τί τὸ κέρδος; νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος. καὶ τίνος ἐστὶν ὁ εὐπρόσδεκτος καιρὸς, καὶ ἡ ἡμέρα τῆς σωτηρίας; ἡ τῆς δωρεᾶς, ἡ τῆς χάριτος. ὁ νῦν, φησὶν, ὑπάρχων καιρὸς, ᾧ ἡ ἁμαρτημάτων μὲν ἄφεσις πρόκειται, τὴ δὲ δικαιοζήλωτον δωρεὰν δίδοται. ἐπεὶ οὖν ὁ καιρὸς χάριτος, ἥκοτος, φησὶν, ἐπήκουσάσου ἐν τούτῳ, ὡς

Οἰκουμ.

ἐλεηθῆναι ὑπὸ τοῦ κρίσεως καιρὸς, ὅτε ἔτι ἀπλῶς ἀκούσεται. ὁ οὖν τῷ καιρῷ χάριτας ἀποδεύων πολιτείαν χρηστὴν, εὐχερῶς ἀπευξῇ τῶν βραβείων, καὶ ἀκουσθήσῃ ὑπὸ θεοῦ. ἐπειδὴ καὶ τις μυρία συλλυμαίνεται τοῖς δεχομένοις, ἀφεὶς αὐτοῖς τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν. μὴ δὲ μίαν ὀνείδει μηδενί. τὸ νόημα οὕτως σωείρεται. ζωεργοῦντες δέ, φησι, καὶ παρακαλοῦντες διατελοῦμεν, μὴ δὲ μίαν μηδενὶ διδόντες πρόσκοπην. ὅρα δὲ ἐν τάξει διηγήσεως συμβουλήν, ὡσεὶ ἔλεγε. διὰ πάντων ἀνεύθυνόν μου τὸν βίον καὶ τὴν πολιτείαν. ὥστε ἃ λέγω κατηγορίας, ἀπ' ἴνα μὴ δὲ μέμψεως τινὶ δῶ χώραν. ἵνα μήτις, φησὶν, ὑπολάβηται τῆς διακονίας ἡμῶν καὶ τοῦ ἔργου. αὐτῶν γὰρ σφαλλομένων, ἡκότως ἡμέμπτως ἡ τοῦ κήρυγμα ἀνέτρεχεν. εἶπον γὰρ οὐ οἱ ἀπόστολοι, ἢ μὴ ἴδῃ τι χρηστὸν τὸ κήρυγμα, ἤμελλον αὐτὸ ἀνθρώποι πιστεύθαι προνοεῖ. τὸ δὲ ἑαυτῶν, μονονουχὶ λέγει αὐτοῖς, ὅτι δεῖ ἡμᾶς ὀρθοῦ ἐπιμελεῖσθαι βίου, ἵνα μὴ ἐξ ἑαυτῶν ἡμέμπτως ἀναβράμη. ἐκ γὰρ τῶν κατορθωμάτων αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστῶντες ἑαυτοὺς, ὡς θεοῦ διάκονοι. ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, ἐν ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ. διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης, τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας, ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι, ὡς λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες.

Οὐ μόνον, φησὶν, ἐσπουδάσαμεν κατηγοριῶν καὶ μέμψεων εἶναι καθαροὶ, ἀλλὰ καὶ τῷ παντὶ συνεστήσαμεν καὶ ἀποδειξάμεν ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διακόνους. πῶς δ' οὐ εἴη τοῦτο, καὶ πῶς ἀποδείκνυσιν ἑαυτὸν θεοῦ διάκονον; ἢ δι' ὧν πολιτεύεται καὶ βιοῖ; ὁρᾶς δὲ, ἐκεῖθεν φανόμενοι, ἀλλὰ σωιζόντες. ὃ ἐστιν ἀποδεικνύοντες. τοῦτο δὲ, τῶν διὰ ἔργων καὶ ἀληθείας ἀπόδειξιν ἔχει. ἐν ὑπομονῇ πολλῇ. πάντα γενναίως φέροντες καὶ ἐνθυσιάζοντες. διὸ φησι, καὶ πολλῇ. καὶ λοιπὸν καταλέγει ἐνθυσίαν ὄντες καὶ γενναίως διακονούμενοι, σωιζόμενοι ἑαυτοὺς θεοῦ διάκονοις. τῶν ἀνάγκαις. ἐπίτασιν θλίψεως δηλοῦσιν αἱ ἀνάγκαι. ὅταν ἄφυκτα ᾖ τὰ κακά. τῶν στενοχωρίαις. δυσδιεξόδευτος ἦν, φησιν, ἡ ἀπαλλαγή. τῶν φυλακαῖς. τοῦτο καὶ ἔντι ἀφόρητόν ἐστι. ὅταν δὲ καὶ πάντα ὁμοῦ, θέα τὸν ἀγῶνα. ἐν ἀκαταστασίαις. ὅταν ἐλαυνόμενος, ἀδὲ ὅπου στῇ ἔχων. ἐν κόποις. τὰ μὲν ἐρημικὰ παρ' ὧν πολεμίων ἐπήγειρε αὐτῷ. λοιπὸν καὶ τὰ παρ' ἑαυτοῦ ἡσυχεχθέντα λέγει, ὡς μὴ ἀρκεσάντων ἐκείνων. κόποις δέ φησι, καὶ τὰς ἐκ τῶν χειρῶν ἐργασίας, καὶ τὰς διὰ τὸ κήρυγμα σωτριβάς. ἐν ἁγνότητι. ἁγνότητα φησι, τὴν τεσωφρονισμένην, καὶ τὸ ἀδιάπτωτον εὐαγγελίου, καὶ τὸ τῶν ἅπαξ καθαρόν. τῷ γνώσει δὲ, ἐν θεοῦ, τῇ ὄντως γνώσει, ἃ καθάπερ οἱ ψευδαπόστολοι, τῇ ἀνθρωπίνῃ σοφίᾳ κομπάζοντες. ΑΛΛΟ. ἵνα εἴπῃ, καὶ σοφοὶ τοῖς γνωρίμοις καὶ σοφοὶ τοῖς ἀγνώστοις σπουδάζοντες εἶναι μακρόθυμοι καὶ χρηστοί. τὸ γὰρ ἀγνότητι, ἀγνοίᾳ λέγει, ἀντὶ ἀγνείᾳ. ΑΛΛΟ. ἀγνότητα λέγει, τὴν ὧν χρημάτων ὑποροφίαν. ἀδὲ γὰρ τὰς ἀναγκαίας χρείας παρὰ Κορινθίων ἐδέξατο. γνῶσιν δὲ, ὡς οἶμαι, τὴν διδασκαλίαν. τῷ μακροθυμίᾳ. ἀδαμαντίνης δεῖται ψυχῆς, τὸ πάντοθεν νυστάζοντα μὴ μόνον μακροθυμεῖν, ἀλλὰ καὶ χρηστεύεσθαι. ὑβριζόμενοι γάρ, φησιν, εὐλογοῦμεν. τῷ πνεύματι ἁγίῳ. εἶτα δείκνυσι πόθεν τοιοῦτος γέγονεν. ἐν πνεύματι, φησιν, ὄντες διετελέσαμεν. τότε δὲ τὸ πνεῦμα τέθεικε βοήθειαν, ὅταν τὸ παρ' ἑαυτοῦ συνεστήσατο. ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ. τοῦτο τὸ πάντων αὐτῶν ὧν ἀγαθῶν. τοῦτο τοῦτον αὐτὸν ἠργάσατο. τοῦτο τὸ πνεῦμα δῶσειν ἐπρίσατο. ἐν λόγῳ ἀληθείας. ὅσπερ ἀμφὶ χοῦ φησιν, ὃ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. εἶτα καὶ τῷ δυνάμει θεοῦ δι' ἧς, φησὶ, πάντα κατορθοῦμεν. πάντα γὰρ, τῷ θῷ ἀνατίθησι. διὰ ὧν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης, ὧν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν. ἢ βούλεσθε μαθεῖν, φησι, πόθεν ταῦτα κατορθώσαμεν, ἀκούσατε. διὰ τῶν ὅπλων, φησὶ, τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, ἅπαντα ἡ δοκεῖ εἶναι ἐναντία πρὸς ἑαυτὰ, πλὴν ὅπλα δικαιοσύνης ἐστί. δεξιὰ δὲ λέγει, τὰ ὅσα ἐπιδέξια δοκοῦντα, τοιαῦτα τὰς παρὰ ἀνθρώπων τιμὰς καὶ δόξας, αἷς ἡκ ἐφυσήθημεν, φησιν, ἡδὲ ἐπήρθημεν πρὸς δόξαν κενήν. διὰ τῶν γὰρ ὅπλα δικαιοσύνης γέγονεν. ἀριστερὰ δὲ, τὰ τοιαῦτα ἐναντία. οἷον τοὺς πειρασμοὺς, τοὺς διωγμοὺς, τὰς ὕβρεις, οἷς ἡ κατεπύσαμεν ἡδὲ ἐπήθημεν, ὡς ἔλεγεν. ἀεὶ οἱ αὐτοὶ ἐμείναμεν, μήτε τοῖς καλοῖς ἐπαιρόμενοι, μήτε τοῖς κακοῖς μαλακιζόμενοι. ΑΛΛΩΣ. Ἀριστερὰ καλεῖ, τὰ δοκοῦντα εἶναι λυπηρά. καίτοι ταῦτα ἐστὶ τὰ τοῦ μισθοῦ ἔχοντα. καὶ τίνος ἕνεκεν οὕτως αὐτὰ καλεῖ; ἵνα τὰ τῶν ὑπολήψεων τοὺς πολλοὺς, ἃ ἐπειδὴ ἐκείνους ὁδῷ, ἐὐχεσθαι μὴ ἡσυχεῖν ἐν πειρασμόν. διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας. εἶτα λέγει ἀριστερὰ καὶ δεξιά. καὶ ὅρα. τὰς παρὰ ἀνθρώπων αὐτῶν προσαγομένας τιμὰς, ὡς οἰκεῖον τέθεικε κατόρθωμα. οἶδε γὰρ ὃν μέγα μὴ ἀλῶναι τούτῳ διὰ τὰς τιμάς. ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς. αὗται αἱ εὐφημίαι καὶ δυσφημίαι. ὡς ἀγνοούμενοι, καὶ ἐπιγινωσκόμενοι. τοῦτο ἐστι καὶ δόξης καὶ ἀτιμίας. τοῖς μὲν γὰρ γνώριμοί τε ἦσαν καὶ πρωταπόδαστοι, οἱ δὲ ἠγνόουν αὐτοὺς ἀξίως. ὡς ἀποθνήσκοντες. κατὰ τὴν σφοδρότητα καὶ τὴν ἀπονδὶ νῦν πολεμούντων ἡμῖν. καὶ ἰδοὺ ζῶμεν. κατὰ τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ. ὡς παιδευόμενοι. ταῦτα δέ, φησι, συνεχώρησεν ὁ θεὸς, παιδεύων μὲν, ἀλλ' οὐκ ἄχρι θανάτου ἐγκαταλιμπάνων. ὡς λυπούμενοι. πρὸς μὲν τοὺς ἔξωθεν ὧν πάσχομεν, ἀλυπήτους νομιζόμεθα, ἀεὶ δὲ καὶ ἐφ' ἑκάστῳ, ἀδιαλείπτως χαίροντες. ὅρα πῶς ἀλύπου ψυχήν. ἀ μόνον ἔφερε τοὺς πειρασμοὺς γενναίως, ἀλλὰ καὶ ἐχαιρεν ἐπ' αὐτοῖς, ἡδέως δὲ τὸν Χριστὸν πάσχειν. ὡς πτωχοί. διετελέσαμεν ὡς πτωχοί, πολλοὺς δὲ ἐπλουτίσαμεν ἢ πνευματικῷ πλούτῳ ἢ καὶ σαρκικῷ. εἰ γὰρ τοὺς ἀπάντων ἀνεψιγμένους οἰκίας, πριούσας ἃ βούλονται. ὡς μηδὲν ἔχοντες. ἀδὲν γὰρ ἔχων τὰ πάντων εἶχε. τῇ γὰρ οἰκουμένῃ ἐπέστατον. ἢ σωματον γάρ, φησι, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύξαντες ἂν ἐδώκατέ μοι. ἴδωμεν δὲ καὶ πρὸς πνευματικῶν τοῦτο νοήσαι. ὁ γὰρ ἀπορρήτων ἀκούων ῥημάτων, πῶς ἀχὶ πάντων πλουσιώτερος ἦν;

» Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγε πρὸς ὑμᾶς Κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται. ἀ στε-
» νοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν. τὸν δὲ αὐτὸν ἀντι-
μισθίαν ὡς

Θεοδώρ.

Ἰωάν.

Θεοδωρ.

» μαθίαν ὡς τέκνοις λέγω, πλατυνθῆτε καὶ ὑμεῖς, μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀ-
» πίστοις. τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ; τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; τίς
» δὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαρ; ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; τίς δὲ συγκα-
» τάθεσις ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; Τὰ μὲν ἰδίων ἀγώνων διελθών, εἰς τὸν περὶ
πολιτείας ἔρχεται λόγον. πρότερον δὲ θεῖσαι θέλει ὅτι ἀγαπῶν αὐτοὺς, ἔλαττον
ἀγαπᾶται, καὶ φησι. τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγε, δίον γὰρ διαλαμεθα σιγᾶν πρὸς ὑμᾶς,
ἀεὶ ὑμῖν διαλέγεσθαι θέλομεν, ὅσπερ ἀγαπῶντων ἴδιον καὶ ἀνέν ὑποψολῆς λα-
Φωτ. λοῦντων. ΑΛΛΩΣ. ἀντὶ τῆς εὐπρέπειαν ἡμῖν παρεσχήκατε, τὴν ἀνοίγειν πρὸς ὑμᾶς
τὸ στόμα. ὅταν γὰρ ὁμῶς τις ἀγαπᾶ διαπύρως, οἱ δὲ μὴ ἀντιπαρατῶσιν ὁμοίως, πολ-
λῶν δικαιωμάτων εὐπρέπειαν παρέχουσι πρὸς αὐτοὺς τῷ ἀγαπᾶσθαι. ἀνέῳγε, φησι.
τῷ γὰρ πλήθει καὶ τῇ ἰσχύι ὧν δικαιωμάτων, καὶ ἡμῶν σιγᾶν ἐθελόντων, αὐτὸ ὅμως
ὑπ' αὐτῶν ζωδότου ἀναβλυζόντων καὶ ὑποῤῥηδόντων ἀνέῳγε, καὶ ἀναστενάγουσι τὰ
χείλη πρὸς τὸ λέγειν. καὶ λοιπὸν ἄρχεται ὧν δικαιωμάτων. ὑποραγατῶμεν, φησὶν, καὶ ἐγκαρδίους ἔχομεν, καὶ πλατυνόμεθα, καὶ χαίρομεν ἔχοντες, καὶ
αὐτοὶ τῆς ἀγάπης ἠξιώμεθα. ὑμεῖς δὲ ὡς στενοχωρούμενοι. ἐὰν δέξησθε ἡμᾶς
ἐν τοῖς πλατυγχνοις ὑμῶν, γὰρ ἔχετε ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς, οὐ γὰρ ὡς ἀντιμισθίαν πλη-
ροῦντες πρὸς τὴν καταξίαν ὑμᾶς τῆς ἀγάπης σοργὴν ἐπιδείκνυσθε, οὐχὰ καὶ τὸ
βαρύτερον, μᾶλλον ὧν ἀπίστων ἢ πῶς ἡμῶν ἀγάπῳ ὧν ὑποραγατῶντων ὑμᾶς
πεκρίνετε. ὁμῶ δὲ λέγω ὑμῖν ὡς τέκνοις, κἂν ὡς ἀντιμισθίαν ἐ ἀντάμειψιν πληροῦ
ντες, πλατύνθητε ἐ αὐτοί, ἐ δέξασθε ἡμᾶς ὡς ἡμεῖς ὑμᾶς ἐν τοῖς πλατυγχνοις ἡμῶν, ἐ
ἀγαπήσατε τῆς τ' ἀπίστων σοργῆς ἑαυτοὺς ἐξαιροῦντες καὶ διατειχίζοντες, καθὼς
καθ' φύσιν διέσηκε καὶ διατετείχισαι ἀμήλων τὴ πίστει καὶ τὴ ἀπιστίᾳ, τὴ δικαιο-
σύνῃ καὶ ἀδικίᾳ, τὸ φῶς ἀπὸ τοῦ σκότους, ὁ Χριστὸς ἀπὸ τοῦ Ἀντιχρίστου, αὐτὸς ὁ πιστὸς
ἀπὸ τοῦ ἀπίστου, ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ καὶ ὁ ναὸς ὧν εἰδώλων. ἡ οὖν τῆς δικαιοσύνης ἐστὶ,
τοῦ φωτὸς, τοῦ Χριστοῦ, πιστοὶ, ναὸς θεοῦ, διάγητε καὶ χωρίσθητε ἀπὸ τοῦ σκότους, ἀπὸ
τῆς ἀδικίας, ἀπὸ τοῦ Ἀντιχρίστου. ὧν γὰρ ἀπίστων ἐστὶ ταῦτα, ἐ ὧν κατασκευασάντων
ἑαυτοῖς ναοὺς εἰδώλων, ὧν δεῖ ὑμᾶς κεχωρίσθαι ἐ ἀφωρισμένους εἶναι. τότε γὰρ ἐ οἷς
ἂς δέξεται ὑμᾶς, ἐ ἐνοικήσει ἐν ὑμῖν καὶ ἐμπεριπατήσει, πάσας καταυθύνων τὰς
πρίβους ἐ τὰ διαβήματα. ἢ ἐ οὕτως. τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγεν, ἀντὶ τοῦ ἕτοιμοι ἐσμὲν
καὶ παρεσκευάσμεθα ἐς τὸ πάντα διδάσκειν ὑμᾶς μετὰ ἀπλότητος καὶ πλάτους καρ-
δίας. Διὸ καὶ ὑμεῖς προθύμως ἐς δέχεσθε, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται. καθάπερ γὰρ τὸ θερμὸν εὐρύνεσθαι εἴωθεν, οὕτω καὶ ἡ ἀγάπη. θερμὸν γάρ τι χρῆμα ἡ ἀ-
γάπη, ὡς ἔφη τις. γὰρ μόνον στόματι, ἀλλὰ καὶ καρδίᾳ φιλῶ, πάντως ζωδότην ἔχω. διὸ
φησὶν, γὰρ στενοχωρεῖσθε ἐν ὑμῖν, τοῦ πάθους εὐρύνοντος αὐτοῦ τὴν ψυχήν. ἡ καρδία ἡ-
μῶν πεπλάτυνται ἐς τὸ πάντα διδάξαι ὑμᾶς. ὑμεῖς δὲ στενοχωρεῖσθε οὐ τοῖς πλατύ-
γχνοις ὑμῶν, τουτέστιν ἐν τῇ πρὸς θεὸν ἀγάπῃ, ἢ ἀγαπᾶσθαι ὀφείλετε. οὕτως ὁ Κλή-
μης ἐν δ' ὑπομνημάτων. στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς πλατύγχνοις ὑμῶν. ὁμῶ μοι,
φησὶν, γὰρ στενοχωροῦμαι πάντας ὑμᾶς ζωδότην ἔχων. ὑμεῖς δέ, φησὶν, οὐ τῷ ἔχειν με
ἐν τοῖς

ἐν τοῖς πλατύγχνοις ὑμῶν στενοχωρεῖσθε. γὰρ ὁμοίως, φησὶ, με ἀγαπᾶτε. ἔχετε
μὲν, πλὴν στενοχωρεῖσθε. φησὶ γὰρ κάτω, ἧκαὶ πλατύτερον ἀγαπῶ, ἧττον ἀγα-
πῶμαι. πῶ δὲ αὐτῷ ἀντιμισθίαν. ῥητέον ἀμοιβὴν καὶ ἰσότητα τῆς φιλίας,
ἀσενέγκατε ὡς τέκνα καὶ πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς ὡς κἀγώ. καὶ γὰρ ἀσχρὸν ἐμοῦ
πάντας ὑμᾶς ζώδοτον δεξαμενοῦ, ὑμᾶς πάντας ἕνα μὴ δέξασθαι. ΑΛΛΩΣ·
Τὴν δὲ αὐτῷ ἀντιμισθίαν ὡς τέκνοις λέγω. καθ' ἑλλῆψιν εἴρηται. λείπει γὰρ ἢ ἵνα Φωτ.
δέξασθε, ἢ ἀσενέγκατε. δύναται ἐκλιφθῆναι καὶ χωρὶς ἐλλείψεως, ἵνα ᾖ πα-
ρέλκον τὸ, δὲ. πλὴν δέ ἐστι πρὸς τῷ θεσπεσίῳ Παύλῳ ἡ προλαβὼν σωφρόσυνον,
ὥσπερ καὶ ἡ ἔλλῆψις. εἶπε δ' οὖν κατὰ προλαβὼν τὸ σωφρόσυνον τὸ ῥητὸν ἐκλαμβανόμε-
νον, ῥαιθύμην διάνοιαν πρισῶν. στενοχωρεῖσθε οὐ τοῖς πλατύγχνοις ὑμῶν, ἐ τότε ἧς τί; ἧς
τὴν αὐτὴν ἀντιμισθίαν. ἄδικον δὲ τὸ ἐ ἧς τὴν αὐτὴν ἀντιμισθίαν στενοχωρεῖσθαι, διὸ
ὡς τέκνοις λέγω. ἐπὶ γὰρ ὡς τέκνων τὴν ἀγάπην ἐπέζητῶ. πλατύνθητε ἐ ὑμεῖς ἧς
τὴν αὐτὴν ἀντιμισθίαν, καὶ ἀγαπήσατε ἡμᾶς, ὡς καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς. ὡς τέκνοις
λέγω. εἶτα δείκνυσι καὶ ὀφειλομένην τὴν ἀγάπην. ὀφείλει γὰρ τὰ τέκνα τοῖς
πατράσι. μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες. εἶτα ἵνα μὴ νομίσῃ δ' ἑαυτὸν χρήζειν τῆς
ἀγάπης αὐτῶν, δείκνυσι δὰ τὸ αὐτῶν συμφέρον ἐπέζητεῖν ἀγαπᾶσθαι. φησὶ γὰρ.
τοῦτ' ἔστι τὸ ἀγαπᾶν με, τὸ μὴ ἐπικλίνειν πρὸς τοὺς ἀπίστους, καὶ σωφρονίζεσθαι
αὐτοῖς, καὶ διαφθείρεσθαι ὑπ' αὐτῶν. αὐτὸ μεταφορᾶς δὲ ὧν πλαγίγωνον τὸ ζυγοῦ,
τὸ, ἑτεροζυγοῦντες. Τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ; ἀντὶ τῶν πεσόντων, αὐ-
τὰ τέθεικε τὰ πράγματα. τίς, φησὶ, κοινωνία, ὑμῖν καὶ τοῖς ἀπίστοις; ὥσπερ γὰρ
δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ τί κοινόν. οὔτε φωτὶ πρὸς σκότος. οὔτε Χριστῷ πρὸς Βελίαρ,
τουτέστι τὸν ἀρχάτην καὶ Σατανᾶν. τὸ γὰρ Βελίαρ τῇ Ἑβραίων φωνῇ, τὸν ἀρχά-
την δηλοῖ. τίς δὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαρ. πᾶσι τρόποις ἀπῄρξαι ὧν
ἀπίστων αὐτοὺς ἐθέλων, γὰρ εἴτε δικαίοις καὶ ἀνόμοις, ἀλλ' ὃ μεῖζον ἴσως. γὰρ εἴτε τοῖς
τοῦ φωτὸς καὶ σκότους ἐργάταις, ἀλλ' ὃ πλέον ἴσως. γὰρ εἴτε τοῖς Διακόνοις τοῦ Χριστοῦ
καὶ τοῖς τοῦ Σατανᾶ, ἀλλ' ὃ φοβερώτερον ἴσως. εἶτα ἵνα μὴ δόξῃ πραγμάτων φιλῶν
ποιεῖσθαι συγκρίσεις, ἦλθεν ἐπ' αὐτὰ τὰ πρόσωπα. πιστῷ, φησὶ, μετὰ ἀπίστου.
ἢ οὕτως. ὥσπερ, φησὶ, τοῖς ἄνωθρίμμυσιν γάμον κοινὸν πρὸς ἑαυτοὺς, οὕτως γάμος τῷ
πιστῷ μετὰ ἀπίστου. τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ θεοῦ μετ' εἰδώλων. τουτέστιν ὁμοίωσις.
ἐκεῖνοι, φησὶ, ναὸς εἰδώλων ἐστὶν, ὑμεῖς ναὸς θεοῦ. τίς οὖν ὑμῖν κἀκείνοις κοι-
νωνία; ὅτι δὲ ναὸς ἐστέ, φησὶ, θεοῦ, πάρεστιν ἀκοῦσαι τοῦ προφήτου Ἱερεμίου.

» Ὑμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐστὲ ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς, ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ
» ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεὸς, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι λαός. διὸ ἐξέλθετε
» ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κς, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε, κἀγὼ εἰσδέ-
» ξομαι ὑμᾶς, καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέμοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέ-
» ρας, λέγει κς παντοκράτωρ. Τὸ μὲν ἐνοικήσω, ὡς ἐννοεῖς. τὸ δὲ ἐμπεριπα-
τήσω, ἐν δείκνυσι ἐπὶ τῶν πρὸς ἡμᾶς σχέσιν. ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν. ὧν ἀ-
πίστων δηλαδὴ, ὧν ἀκαθάρτων. τὸ δὲ ἀφορίσθητε, οἱονεὶ μονώθητε, ὅσον ἧκεν
εἰς ἐκείνους.

ἢς ἐκείνοις. ὅρα δὲ, χκ εἴ τι μὴ πράπετέ τι ἀλλὰ θαρτον, ἀηὰ μὴ δὲ ἀσθεθε. καὶ ὦ
ἢς δέξωμαι ὑμᾶς. οὐ γὰρ ἐκείνων, φησὶν, ἠξέλθητε, μονὴν ἔξετε παρ' ἐμοί. καὶ
ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι ἢς υἱοί. προσαφωνεῖ ὁ προφήτης τὼ νῦν δωρηθεῖσαν υἱοθεσίαν,
7 » διὰ τῆς πίστεως καὶ τὸ λουτροῦ. Τοιαύτας οὖν ἐχοντες τὰς ἐπαγγελίας ἀγαπη-
» τοί, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦν-
» τες ἁγιωζύνω ἐν φόβῳ θεοῦ. Ταύτας οὖν ἐχοντες τὰς ἐπαγγελίας. ποίας;
τὸ ναοὺς εἶναι θεοῦ καὶ ἐνοικοῦντα καὶ ἐμπεριπατοῦντα, τὸ υἱοὺς εἶναι θεῦ
καὶ λαόν. ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ. τὸ μὲν γὰρ ἔξω τῶν ἁμαρτημάτων μολύνει τὸ σῶμα,
οἷον πορνεία, μοιχεία. τὸ δὲ τὸ πνεῦμα, φυτέσι πὼ ψυχὼ, οἷον ἀκάθαρτοι λογισμοί,
Θεοδωρ. μνησικακίαι, λοιδορίαι. ΚΑΙ ΑΛΛΩΣ. Πνεύματος ἐνταῦθα, τῆς ψυ-
χῆς, φησι. πνεύματος μὲν ἀκαθαρσίαν λέγων, πὼ πρὸς τὰ εἴδωλα κοινωνίαν, σαρ-
κὸς δὲ, πὼ ἐν πράξῃ ἁμαρτίαν. ἐπιτελοῦντες ἁγιωζύνω. καὶ γὰρ ἀρκεῖ, φησὶν,
ἀκαθαρσιῶν καὶ μολυσμῶν ἀπέχεσθαι, ἀηὰ πὶ καὶ πράξαι χρεών. διό, φησὶν, Ἐπι-
τελοῦντες ἁγιωζύνην, φυτέσι πράποντες. ἡ δὲ ἁγιωζύνη σωφροζύνη τέ νοεῖται, καὶ
καθαρότης παντὸς πάθους. εἶτα φησὶν, ἐν φόβῳ θεοῦ. ἐν γὰρ καὶ φὼς ἀνθρωπαρε-
σίαν καὶ ὑπόκρισιν καὶ κοπιοδοξίαν πράπειν τι ἐν τῶν ἐπαινετῶν, ἀ' ὅπι διὰ φόβον
θεοῦ. τῷ γὰρ τὸ θεοῦ φόβῳ, ἀλωτὸν γίνεται ἡ ἁγιωζύνη.

Κεφ. ἑ'. » Χωρίσατε ἡμᾶς. ζδένα ἠδικήσαμεν, ζδένα ἐφθείραμεν, ζδένα ἐπλεονεκ-
» τήσαμεν. ζ πρὸς κατάκρισιν λέγω. προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε,
» ἢς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. Πάλιν τὸν περὶ ἀγάπης κεῖται λόγον. ἐπειδὴ
γὰρ ἔπληξεν αὐτοὺς, ἴσως ὅτι αὐτὸ μὲν ἀπροφιτῶσι, κολλῶνται δὲ ἀπίστοις καὶ
ἀκαθάρτοις, νῦν πεφανέρωκε αὐτοὺς καί, φησι. χωρίσατε ἡμᾶς, φυτέσι δέξασθε ἡ-
μᾶς, καὶ τὰ ἡμῶν ῥήματα. νῦν γὰρ οἷον ἐκβεβλήμεθα ἐν τῶν διανοιῶν ὑμῶν. εἶτα καὶ τοὺς
ψευδαπροστόλους ἀνιπόμενός φησιν. ζδένα ἠδικήσαμεν, ἢ διεφθείραμεν τὸ δόγμα-
σιν ἀσεβέσιν, ἢ πλεονεκτήσαμεν, χρηματισάμενοι διὰ τὸν λόγον καὶ τὸ κήρυγμα.
ἢ τὸ, χωρίσατε, ἀντὶ τοῦ ἢς δέξασθε ἡμᾶς ἢς τὰς ψυχὰς ὑμῶν. οὐ πρὸς κατάκρισιν λέ
γω. ζκ ἐπὶ τῷ κατακρῖναι, φησὶν, ὑμᾶς λέγω ταῦτα. πόθεν δῆλον; ἐκ τῆς ἀγά
πης. ὅτι τὸ ταῖς καρδίαις ἡμῶν, φησὶν, ἐστὲ, ἢς τὸ ζῶσαποθανεῖν καὶ συζῆν. προείρη
κα γὰρ, ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστέ. ὥστε καὶ πεφιλῆσθαι, καὶ ἐν καρδίᾳ εἶναι τινὸς,
μὴ μὴν οὕτως ὡς συναποθανεῖν καὶ συζῆν. πλὴν ἐμοὶ οὕτως πεφίλησθε. καὶ
ποῖον εἶδος τῆς φιλίας τὸ συζῆν; ναί, φησι. ἔσι γάρ τινες, οἱ τῆς φίλοις κακῶς
μὲν πράπουσι συναλγοῦσιν, εὐδρομοῦσι δὲ, φθονοῦσιν. ἀηὰ ζ χ ἡμεῖς.

» Πολλὴ μοι παῤῥησία πρὸς ὑμᾶς, πολλὴ μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν. πεπλήρω-
» μαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ, ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν.
Εἶτα καὶ ἄλλως τὸ βαρὺ τῆς ἐπιπλήξεως λεαίνει. ζ κατακρίνων ὑμᾶς, φησι, ταῦτα
λέγω, ἀηὰ ὅτι πολλὴ μοι παῤῥησία πρὸς ὑμᾶς, ὅπερ καὶ τὸν εἶδος ἀγάπης.

Φωτ. ΑΛΛΩΣ. ἡ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμᾶς ἔχῃς, ἢ οὕτως ἀγαπᾷς ὡς καὶ συναποθνή-
σκειν καὶ συζῆν, διὰ τί ἐλέγχεις καὶ ἐπιπλήττεις; δι' αὐτὸ τοῦτο φησίν. ἐκ γὰρ τοῦ

ὑπεραγαπᾶν, πολλὴν ἔχω πρὸς ὑμᾶς παῤῥησίαν, καὶ ζδὲν ὑφορῶμαι σκάνδαλον,
μήπως τραχύνω, μήπως ἢς ἀγωνακτήσιν ποριοῦμαι, μήπως ἢς ἀπρόγνωσιν, ἢ ζρύ-
ναντίον ἢς ποριφρόνησιν ἀπενέγκω. ὁ γὰρ ἀληθῶς ἀγαπῶν, πάσης ὑποψίας πρυ-
μνᾶς ποριῃρεῖται ἀγανακτήσεις ἀπηλαύνει, καὶ λοιπὸν θαῤῥοῦντως ἅπαντα καὶ ποιεῖ
καὶ λέγει. ἢ καὶ οὕτως. πρόθεν δῆλον, ὅτι ζ πρὸς κατάκρισιν εἶπον; διότι τὸ ταῖς
καρδίαις ἡμῶν ἐχόμεν ὑμᾶς, καὶ ἐξῆς. τοῦτο δὲ πρόθεν δῆλον; ἐκ τοῦ θαῤῥεῖν ὑμῖν,
καὶ παῤῥησιάζεσθαι πρὸς ὑμᾶς. ἀηὰ καὶ τοῦτο πρόθεν δῆλον; ναυχῶμαι, φησὶν, ὑπὲρ
ὑμῶν. τοῦτο γὰρ ἄλλοθεν ζ γίνεται, ἢ ἐκ τοῦ λίαν πεποιῆσθαι καὶ θαῤῥεῖν. Διὸ καί
φησι, πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, καὶ ἐξῆς. πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν.
ταῦτα δοκεῖ μὲν ἐξ ὧν πρώτων ἐναντία ὑπάρχειν, ἐνθα αὖ ἐξ ὧν κατεγίνωσκεν ὡς ἀπόρρησι
κολλωμένων. ἀηὰ ζδὲν ἐναντίον. ὁ γὰρ δακρύων ἔπαινος, πὼ ἀπὸ ἐξ ὧν ἐλέγχων
ὠφέλειαν ἐνεπράζατο πολλὴν, ὡς ἀπὸ φιλούντων λεγομένων, ὡσεὶ ἔλεγε. μὴ γὰρ
ὡς κατεγνωκὼς ὑμῶν, ἐκεῖνα ἔλεγον; οὔμενοῦν. ἀηὰ ἵνα ἐπίδῶτε πρὸς ἀρετήν.

ΑΛΛΩΣ. Ἐπιτίμα πρότερον, ἐν οἷς πρὸς τὴν ἀπίστου διὰ τῆς ἀγάπης ἀ- Φωτ.
πόκλινον. ἐπαινεῖ δὲ νῦν, ἐν οἷς τὰ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐπιστολῇ ἐπικληθέντα αὐτοῖς,
διὰ πονηρῆς διορθώσαντο. τοῦτο γὰρ δεκάκου διαπτοῦ, τὸ καὶ τὰ ἡμαρτημένα
φέγειν, καὶ ἐπὶ κατορθωμένοις ἐν ἐπαίνῳ προιέσθαι. πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει.
ποίᾳ; ὅτι ἐφ' οἷς ἐν τῇ πρώτῃ κατέγνων ὑμῶν ἐπιστολῇ, διορθωθέντες, δι' αὐτῶν
ἔργων παρεκαλέσατέ με τὸ μὴ λυπεῖσθαι. καὶ ζ μόνον τοῦτο, φησὶν, ἀηὰ καὶ
χαρᾶς με ἐνεπλήσατε, οὕτως ἡ διόρθωσις ζήνθμος ἐλθοῦσα ἐ ἐναργής. τοῦτ' ἔστιν,
ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ. ἐ τοσαύτη ἐστὶ, φησὶν, ἡ χαρὰ, ὅτι ἀντὶ πάσης ἤρκεσεν ἡμῖν
» τῆς θλίψεως. Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν ἐς Μακεδονίαν, ζδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν
» ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀηὰ ἐν παντὶ θλιβόμενοι. ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. ἀηὰ ὁ πα
» καλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς τῇ παρουσίᾳ Τίτου, ζ μόνον δὲ ἐν
» τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀηὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ἧ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν
» τὸν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμὸν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ. ὥστε μᾶλ
» λον χαρῆναι, ὅτι ἡ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ζ μεταμέλομαι ἡ καὶ με-
» τεμελόμην. Εἰ τα δηλεῖται πὼ θλίψιν, καὶ ἐπαίρει αὐτὼ τῷ λόγῳ, ἵνα
πὼ δι' αὐτοὺς χαρὰν μείζονα δείξῃ ὡς ἰσχύσασαν τοσαύτην θλῖψιν ἀμαυρῶσαι, ἐξ ὧν
διετελέσαμεν. ἔξωθεν μάχαι. πρὸ ὧν ἀπίστων, οὓς ἔξωθεν καλεῖν ἔωθεν.
ἔσωθεν φόβοι. διὰ τοὺς πιστοὺς, μήπως τοῖς πειρασμοῖς μαλακωθῶσιν. ἀηὰ ὁ πα-
ρακαλῶν τοὺς ταπεινούς. Τίς δὲ ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς καὶ τὸ ἀνθρώπους
ἀβοηθήτους; ὁ θεὸς δηλαδή. οὗτος ἡμᾶς, φησι, παρεκάλεσε διὰ τῆς παρουσίας
Τίτου. μέγα πρεῖται πὼ παρουσίαν αὐτοῦ. βούλεται γὰρ ἀξιόπιστον αὐτοῖς καὶ
φίλον καθῆσαι τὸν ἄνδρα. ζ μόνον δὲ τὸ τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. ζ μόνον, φησὶν, ἡ
παρουσία αὐτοῦ ἐπρίσιμοι πὼ εὐφροζύνω, ἀηὰ καὶ τὸ παρακεκλῆσθαι αὐτὸν καὶ ἡυ-
φράνθαι παρ' ὑμῶν. ἐπειδὴ γὰρ διορθώθητε, αὐτός τε, ἐπὶ τῇ ὑμῶν μεταβολῇ
παρεκλήθη, καὶ ἡμεῖς συμπαρεκλήθημεν. ὁρᾶς πῶς αὐτοῖς οἰκεῖοι τὸν Τίτιον οὗτος
ἵνα ὁ πεμφθεὶς

ἶω ὁ πέμφθεὶς πρὸς αὐτ᾽, μᾶλ τῆς πρώτης ἐπιστολῆς. ἢ προκλήθη ἐφ᾽ ὑμῖν. γ᾽ λέγει παρ᾽ ὑμῶν, ἀλ᾽ ἐφ᾽ ὑμῖν. ἐπ᾽ τῇ ὑμῶν γὰρ, φησι, μεταβολῇ τὼ παράκλησιν ἔσχω. ἀναγγέλλων ἡμῖν τὼ ὑμῶν ἐπιπόθησιν. εἶτα ἐ αὐτὼ τὼ παράκλησιν λέγ. ἐυφραν γὰρ, φησιν, ἡμᾶς, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὼ ὑμῶν ἐπιπόθησιν. ὅτι, φησὶν, ἐπιποθεῖτέ με ἰδεῖν. τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν. γ᾽κ ἐδακρύετέ, φησιν, ἀλ᾽ ὠδύρεσθε ἐπὶ τῇ ἐπιμήσει μου τῇ ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιστολῇ. τὸν ὑμῶν ζῆλον. γ᾽κ εἶπεν ὀργὴν, ἀλ᾽ ὁ πλέον ἶω, ζῆλον, φησὶν, ὃν ὠργίσθητε τῷ πεπρεγνευκότι, καὶ τοῖς διασύρουσιν ἡμᾶς ψευδαπόστολοις. ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. γ᾽κ ἐλυπούμην, φησὶν, διὰ τὰς ἁμαρτίας μου
Φωτ. θλίψεις. ΑΛΛΩΣ. Τίνος μᾶλλον χαρῆναι; ἢ τῆς λύπης μᾶλλον χαρῆναι, ἣν ὑπέσχον ἐν τοῖς ἁμαρτωλοῖς πορνείαις καὶ πενθήσαι. ἢ τῆς λύπης ἣν ὑπέσχον ἐν τοῖς ἁμαρτωλοῖς πορνείαις καὶ πενθήσαι. διότι ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ. οἰκειότερον δὲ τὸ δεύτερον. πρὸς τοῦτο γὰρ μᾶλλον καὶ οἱ ἑξῆς ἁρμόζουσι λόγοι. σωσαν δὲ καὶ σωσαμφότερα. φησὶν οὖν, ὅτι οὐ χαρᾶ πλέον ἠυφράνθη, ἢ ὅτι λύπην ἔσχεν. εἶτα ὅτι ἡ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, φησιν, ἀλ᾽ οὐχ ἵνα μετάνοιαν ἐλυπήθητε, ὅπερ ἐστὶ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι. καὶ οὐ μὴν καθ᾽ ἑρμὸν διάνοια αὕτη. τὰ δὲ μεταξὺ, παρίβολαί, καὶ αὐτὸ λογίαι, καὶ ἐπαναλήψεις. ἔωθε γὰρ ὁ θεῖος οὗτος ἀνὴρ, παρίβολαῖς παρίβολαις συνείρειν, καὶ μεσοπρεῖν τὸν λόγον. διὸ καὶ ἐπαναλήψεως δεῖσθαι. δῖον μεταξὺ παρεμβέβληται τῆς ἑρμηνείας τὸ ῥητὸν σωσαφείας, τὸ, γ᾽ μᾶλλον μέλλομαι. εἶτα, ἡ καὶ μετεμελόμην. πάλιν τοῦτο αὐτία. βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη. καὶ γὰρ αὐτὴ οὐ παρίοδος ἀπλῆ, ἀλλὰ παρεμβεβλημένη. φησὶ γὰρ, ἡ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑμᾶς. ἐ γ᾽κ εἶπεν ἡ ἐ ἐλύπησεν ὑμᾶς, ἀλ᾽ ἡ πρὸς ὥραν. τὸ δὲ, νῦν χαίρω, ἐπαναλῆψίς ἐστι τῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. ἐπαγγέλλεται γὰρ τῇ πυκνότητι τῶν παρεμβολῶν ἐμίσωσε τὸν λόγον, ἐ ἵς ἀσάφειαν συγκλειόμενον ἑώρα, ἐχρήσατο τῇ ἐπαναλήψει. εἰθ᾽ οὕτως ἀπέδωκε τὸ, ἀλ᾽ ὅτι ἐλυπήθητε ἵς μετάνοιαν, ὅπερ, ὡς ἐ πρεπέρηται, σωπέρῃ τοῖς ἐπάνω, οἷον, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι, ὅτι ἡ ἐ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ἀλ᾽ οὐχ ὅτι ἵς μετάνοιαν ἐλυπήθητε. ἐ τοῦτο δὲ ὅμως παρέβλη). τὸ δὲ ἀπλούστερόν ἐστιν, ὥστε με χαρῆναι, ὅτι ἵς μετάνοιαν ἐλυπήθητε. ταῦτα δέμοι διαλεπολόγηται, γ᾽χ ὅτι Παῦλος τούτοις ἐσεμνολόγηται, γ᾽δ᾽ ὅτι μὴ ἡμεῖς αὐτὸν σεμνολογεῖν τούτοις ἐγνωμεν, ἀλ᾽ αἰσχύνοντες τοὺς ἔξω, ἰδιωτισμὸν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐνεδείξαντας. δείκνυται γὰρ διὰ τούτων, ἐφ᾽ ᾧ μονονοὺ τεθηπότες τὸν Παυλείαν καὶ τὸν τῦ Ὁλόρου περσκυνοῦσι, ταῖς παρίβολαῖς λέγω, μακρῷ τούτοις ἢ ἐκεῖνοι τοὺς ἄλλους ἀποκρυπτόμενος. καὶ τοι τὸν μὲν ὁ βίος ὠ τούτῳ τῷ πόνῳ κατετρίβη, ὁ δὲ γ᾽δ᾽ ἐμβλέψαι τούτοις ὅτι μὴ κατὰ πάρεργον χρῆσιν ἠξίωσε. καὶ μυριάκις ἐστὶν αὐτῷ ὠ τοῖς λόγοις τὸ τοιοῦτον θεάσασθαι, τὴ χάριτος, ἃ μελέτῃ ἄλλοι τοιοῦτοι γ᾽ καρθοῦσι, ταῦτα τοῖς θεάτρυσιν αὐτῆς ἐς ἐκείνων ἔλεγχον γ᾽δὲ ζητήσασι, πριζούσης, καὶ παρίορᾶν τὼ ἐν αὐτοῖς σχολὴν καὶ τὸν πόνον μᾶλλον ἀναδιδασκούσης. δι᾽ ὧν γὰρ, ὡς οὐ ἐκεῖνοι φαῖεν, ὁ ἰδιωτισμὸς τῦ τῆς εὐγλωττίας, ὅτε βούλεται, καὶ ἁπαλαιστώρως λαμβάνει καὶ ὑπερχείρια ἔχ, καὶ πολέου ὧν, ἔργον αὐτῷ καὶ βίου πριουμένων, διὰ τούτων αὐτῶν ἡ ἀπουδὴ ἐ ὁ πόνος,

μάταια

μάταια καὶ ἀνωφελῆ, τῆς χάριτος γ᾽ σωσαιρομένης, ἀπελέγχεται. ὅτι γ᾽ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς. δῆλα τὼ ἐγκλησιν. ὧν τῇ ἐπιστολῇ. γ᾽ καὶ ποιοῦτα ἐστὶ, φησι, τὰ γραφέντα ὧν τῇ πρώτῃ ἐπιστολῇ, ὥστε ὑπερβαίνειν τὸ μέτρον τῆς ἐπιμήσεως, καὶ διὰ τὸ ποιοῦτα μεταμεληθῆναι, ὁμως τὸ πολὺ κέρδος τὸ ἐξ αὐτῶν γεγονὸς, γ᾽κ ἐᾷ με λοιπὸν μεταμεληθῆναι. ταῦτα δέφησιν, γ᾽κ ἐπαιδὴ ἀμέτρως ἐπετίμησεν, ἀπὰ πρέφαπο σιν ἐπαίνων τὸ πρᾶγμα ποιησάμενος. Βλέπω γὰρ, ὅτι ἐν ἐπιστολῇ ἐκείνῃ, ἡ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑμᾶς, νῦν χαίρω γ᾽χ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλ᾽ ὅτι ἐλυπήθητε ἵς μετάνοιαν. ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεὸν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν.

Εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑμᾶς. πρὸς ὥραν γὰρ ἡ λύπη, ἐ δυνεκὲς τὸ κέρδος. νῦν χαίρω. ἀκόλουθον ἶω ἦπεῖν, ἀπὰ μεγάλα ὠφέλησεν. ἀπὰ τοῦτο μὲν γ᾽κ εἶπεν, ἐπὶ τὼ αὐτὸ δὲ κινδυνίαν ἦλθε τὰ ἐκείνων ἐγκώμια. ἀλ᾽ ὅτι ἐλυπήθητε ἵς μετάνοιαν. τί γὰρ μοι κέρδος ἶω, ὅτι ἐλυπήθητε; ὅρα δή, τὸ λυπῆσαι τῇ ἐπιστολῇ ἀναθεὶς, τὼ μετάνοιαν γ᾽ λέγει ἐξ αὐτῆς μεληθῆναι, ἀλ᾽ ἐκτῆς ἐκείνων ἀρετῆς. γ᾽ γὰρ εἶπεν ὅτι ἐλύπησεν ὑμᾶς ἵς μετάνοιαν, ἀλ᾽ ὅτι ἐλυπήθητε ἵς μετάνοιαν. ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν. αὕτη γὰρ ἡ καλὴ λύπη, ὡς γ᾽γε κἀ ἄνον λυπεῖσθαι κακόν. ἵνα οὖ μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. ἢ ἐσιωπήσαμεν, φησι, καὶ μὴ ἐπετιμήσαμεν, ἡμεῖς ἢ μὲν οἱ ζημιοῦντες ὑμᾶς, οἱ μὴ πράσχοντες μετανοίας ἀφορμήν.

Η γὰρ κατὰ θεὸν λύπη, μετάνοιαν ἵς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται. ἡ δὲ τῦ κόσμου λύπη, θάνατον κατεργάζεται. ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς, πόσην κατειργάσατο ὑμῖν σπουδὴν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκησιν, ἀπὰ φόβου, ἀπ᾽ ἐπιπόθησιν, ἀπὰ ζῆλον, ἀλλ᾽ ἐκδίκησιν. ὧ παντὶ συνεσήκατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶναι ἐν τῷ πράγματι.

Λοιπὸν πορίτῆς κατὰ θεὸν λύπης φιλοσοφεῖ, διαιρῶν αὐτὼ τῆς τῦ κόσμου λύπης, καίφησιν. ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη ἀμεταμέλητον μετάνοιαν κατεργάζεται, ὡς ἦν τῦ κόσμου, θάνατον, ὅταν δῆλα χρήματα, ἢ δῆλα δόξαν λυπῆταί τις. ἐπειδὴ γὰρ τὸ τῆς λύπης φάρμακον, ἵς τὸ δῆλα τοῖς ἁμαρτίας λυπεῖσθαι κατεσκεύασαι μόνου, ἐν τούτῳ μόνον καὶ ὠφελεῖ, ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς καὶ βλάπτει. παρὰ φύσιν γὰρ αὐτῇ χρώμεθα. ΑΛΛΩΣ. Μετάνοιαν ἀμεταμέλητον, φησιν, ὡς τε ἡ κατὰ θεὸν ἐλυπήθητε, δείξοιτε ἂν δῆλα τὸ μηδέποτε ὑμᾶς ἀπὸ τῆς καλῆς ἐκείνης μετανοίας ἀπρῆναι, καὶ ἵς τὸ ἐναντίον πορίτραπῆναι καὶ μεταμεληθῆναι, ὁπότε ἐστὶ πεπτεπρωμένου, μηδέποτε τῆς ὀρθῆς δέξασθαι κρίσεως. ἀμεταμέλητον κατεργάζεται. οὔτε γὰρ ὁ λυπηθεὶς κατὰ θεὸν μεταμεληθείη ποτὲ, ἢ κατ᾽ αὐτὸ ἑαυτό. τί δ᾽ ἔποτε λελύπηται; ὅπερ ἐπὶ τῆς τῦ κόσμου λύπης συμβαίνειν εἴωθεν; ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο καὶ λοιπὸν ἐκ τῶν ἀποδεικτικῶν τοῦ ἀποδείξεις ὧν εἴρηκε παρέχει. ἰδοὺ γάρ, φησι, τὸ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς, πόσην κατειργάσατο σπουδήν. οὐ μόνον γὰρ ἵς μεταμέλειαν τὸ ὅλως λυπηθῆναι οὐκ ἦλθετε, ἀλλὰ σπουδαιοτέρους ἐποίησε. καὶ λέγει τῆς σπουδῆς τὰ τεκμήρια. ἀλλὰ ἀπολογίαν. τὸ, ἀπὰ, ὧ ὅλοις τούτοις τοῖς κεφαλαίοις, ἀντὶ τῦ, καὶ, κεῖται, καὶ ἀπολογίαν ἠργάσατο

πρὸς με. ἀ πελογήσασθε γὰρ τῇ μετανοίᾳ, καὶ τῷ ἀπενθῆσαι ὑμᾶς τὸν πεπρηνευκότα. ἀλλὰ ἀ γανάκτησιν, φησι, πῶς τὸν πρηνεύσαντα, ἀ φόβον πρὸς με. φοβουμένων γὰρ, ἡ τοσαύτη διόρθωσις ἀ ἐπιπόθησις. ἐπειδὴ γὰρ τὸ τῦ φόβου ἐπαχθὲς ἦν, ἐπάγει ἀ ἐπιπόθησιν. ἀγαπῶντες γάρ με, φησι, καὶ δεδικότες μήμε λυπήσητε, διορθώσασθε. καὶ ζῆλον φησὶν, ἢ ὑπὲρ θεοῦ, ἢ ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τοὺς λοιδοροῦντας ψευδαπροφόλους. καὶ ἐκδίκησιν. καὶ γὰρ ἐξεδικήσατε τοὺς τῦ θεοῦ νόμους, ὑπὲρ τῦ πεπρηνευκότος ὑβριαθέντας. ἐν παντὶ συνεσήσατε. ἁ μόνον, φησὶν, ἁδὲν τέθλιμται ὑμῖν τοιοῦτον, οἷον τῷ πεπρηνευκότι, ἀλὰ ἁδὲ συνήθητε αὐτῷ. ἐπειδὴ γὰρ ἡ τῇ πρώτῃ ἐπιστολῇ ἥρηκει, καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστὲ, ὅπερ αὐτοὺς κοινωνοὺς τῦ πλημμελήματος ἐποίει, νῦν φησι, καὶ ταύτην ἀπεστρέψασθε τὴν ὑπόνοιαν.

» Ἆρα ἡ καὶ ἔγραψα ὑμῖν ἁ ἕνεκεν τῦ ἀδικήσαντος, ἁδὲ ἕνεκεν τῦ ἀδικηθέντος,
» ἀλ' ἕνεκεν τῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς, ἡνίκα τῦ θῦ,
» διὰ τῦτο παρακεκλήμεθα ἐπὶ τῇ παρακλήσει ὑμῶν. περισσοτέρως δὲ μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνᾶ αὐτῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν, ὅτι εἴτι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι ἁ κατησχύνθην, ἀλλ' ὡς πάντα ἡν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου, ἀλήθεια ἐγενήθη. ἐ ἁ σπλάγχνα αὐτῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστὶν ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαῤῥῶ ἐν ὑμῖν.

Τίς ὁ ἀδικήσας, ἐ τίνος ὁ ἀδικηθείς; οἱ πεπρηνευκότες. ἠδίκησαν γὰρ ἑαυτὴν, ἐ ἠδικήθησαν ὑφ' ἑαυτῶν. λέγει δὲ τῦτο. τίς τοσάντας, φησὶν, ἐγκλίσεις, ἁχ ἕνεκεν τῶν πεπρηνευκότων ὑμῖν ἔγραψα πρωτοτύπως, ἀλ' ἕνεκεν ὑμῶν αὐτῶν ἀσφαλιζόμενος ὑμᾶς, μή πως ὁ λῶ βαδίζον, καὶ ἧς ὑμᾶς ἕλθῃ τὸ κακόν. μικρὰ γὰρ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. ἀλλὰ τότε μὲ, οὕτως. νῦν δὲ, φησὶν, ἕνεκεν τῦ δεῖξαι ὑμῖν πῶς πολὺ σπουδὴν ἐ ἐν φρονίδι ὑμᾶς ἔχω, ὅπερ τὸ αὐτὸ μόν ἐστι τῷ πρώτῳ, ἀγαπητικώτερον δὲ εἴρηται. ἁδὲ ἕνεκεν τῦ ἀδικηθέντος. ἁ τῦτο λέγει, τὸ ἕνεκεν ἐκείνων ἁκ ἔγραψα, ἀλὰ τὸ ἁ πρωτοτύπως διὰ ἐκείνους, ἀλὰ διὰτε ὑμᾶς ἐ δι' ἐκείνους. τὴν ὑπερβολὴν ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τῦ θῦ. ἶσον μόν, φησὶν, ἀλὰ πῶς ἐμοὶ, ἀλὰ ἐ φανερωθῆναι αὐτὴν ἐβούλετο, ὡσανεὶ ἐφορῶντος, φησὶ, θῦ ὅτι ἀληθεύω. διὰ τῦτο. ἐπειδὴ καὶ πῶν σπουδὴν πῶν περὶ ὑμᾶς ἐποιήσατο, ἐ τὸ πᾶν ἡμῖν κατώρθωται. ἐπὶ τῇ παρακλήσει ὑμῶν. δύο λέγει παρακληθῆναι παρ' αὐτῶν παράκλησις, μίαν μὲν, διότι αὐτὸς ἁμάτων ἐπεμέλησεν αὐτοῖς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, καὶ ἐκεῖνοι τὸ ἐπιμεληθὲν διορθώσαντο, δευτέραν δὲ, ὅτι τὸν Τίτον ἀνέπαυσαν. αὐτὸς δέ φησι, διὰ τὴν χαρὰν Τίτου, δεικνὺς ὅτι πολλῶ χάριν αὐτοῖς ὁ Τίτος ὡμολόγει. ἐκ γὰρ τῦ χαίρειν ἐκεῖνον, πῶ τε ὑπερβολῶ τῆς ἀναπαύσεως ἐ τὴν ὑπερβολῶ τῆς εὐχαριστίας αὐτὸ πῶ εἰς αὐτὴν δηλοῖ. διὸ ἐ προκρίνει τῶν πάκλησιν ταύτην, τῆς πρώτης πάκλήσεως. καὶ τῶν λέγει, μᾶλλον αὐτὸν εἰς πῶ ἀγάπην Τίτου ἐφελκόμενος. ἔμελλε γὰρ πάλιν ζῶν τῇ ἐπιστολῇ πέμπειν αὐτὴ πρὸς αὐτούς. τί δὲ ἶσον ἡ ἀνάπαυσις Τίτου ἐφ' ᾧ ἐ ἔχαιρεν; ἢ αὐτὴ ἡ διόρθωσις αὐτῦ, ἐφ' ᾗ ἐ Παῦλος πάκεκλητο, ἢ ἡ εἰς πάντα ὑπακοὴ αὐτῦ, ἐ μετ' εὐλαβείας ἐ πίστως ἐκπλα καὶ ὑποδοχὴ

καὶ ὑποδοχὴ αὐτῶν. καὶ γὰρ τεκμήριον εὐσεβείας, ἡ εἰς τὸν κήρυκα αὐτῆς τιμὴ καὶ εὐλάβεια. μᾶλλον παρεκλήθημεν, φησιν, ἐπὶ τῇ διορθώσει ὑμῶν, μᾶλλον δὲ ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι διὰ τῆς διορθώσεως ὑμῶν, ἀναπέπαυται ἡ ψυχὴ αὐτῦ. εἶτι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν. καὶ ἀρετῆς μαθητῶν ἔλεγχος, τὸ τὸν διδάσκαλον ὑπὲρ αὐτῶν καυχᾶσθαι, καὶ ἀγάπης διδασκάλων δῆλωτικόν. ἁ καπησχύνθην. ἁ γὰρ ἐφάνην ψευδόμενος. εἶτι κεκαύχημαι ἁ καπησχύνθην. ἢ πρὸς ἓν κόμμα λόγου τὰς δύο λέξεις ἐκληπτέον, καὶ τῶν ἐπαγομένων τῆς πρώτερας πρὸς αἰτίαν ἀποδοτέον, ὑπερίζοντας ἐν τῷ, κεκαύχημαι. ἢ, ὅπερ ἐμοιγε δοκεῖ, μᾶλλον ἑκατέραν λέξιν ὡς ἴδιον νόημα παρισῶσαν, καπὰ τελείαν στιγμὴν ἵζοντας ἀναγνωστέον. καὶ ἐν ἀὐ ἑκατέρας λέξεως ὁ νοῦς ἀπερτισμένος ῥιοῦται. κεκαύχημαι, φησιν, οἷον καλῶς καὶ πρεπόντως ἐκαυχησάμην. κεκαύχημαι. ἔυρον τῶν καύχησιν τετελεσμένην. εἶτα, ἁ καπησχύνθην, ἁκ ἐψεύσθην τῆς ἐλπίδος, ἁκ ἠσχύνθην ἐφ' οἷς πρεσεδόκησα ῥιοῦσθαι. ταῦτα δὲ ἤτων, καὶ διὰ τὸ τύπου ὧν λέξων καὶ τῆς πεφορᾶς αὐτῶν, τῶν χαρῶν ἐδήλου, καὶ τῶν παράκλησιν ὠδήχει. οὕτως ὦ δυνατὸς ἀναρχὶς διὰ ὧν λόγων παρασῆσαι τὸ βούλημα. εἶτα καὶ ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου ἢ ἡ περὶ Τίτου καύχησις πρὸς ὑμᾶς γεγενημένη. τὸ γὰρ προηγούμενον δοκεῖ ὑποφαίνειν, τὸ ἀληθῶς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν. καὶ γὰρ ὡς πάντα, φησὶν, οὕτως καὶ περὶ Τίτου. ἢ μᾶλλον, ὡς καὶ ἡμῖν σωδοκεῖ. ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ περὶ ὑμῶν ἢ ἐπὶ τούτου, γυνὲς ἐνώπιον Τίτου γεγενημένη. τὸν γὰρ τὸν νοῦν ἀπαιτεῖ τὸ πεπειρημένα, ἀναπέπαυται τὸ πνᾶ αὐτῦ. κεκαύχημαι, ἁ καπησχύνθην. τὸ δὲ, ἀλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ, ἁκ ἐγενήθημεν πρὸς Τίτον. ἢ ἐπὶ Τίτου ἢ περὶ Τίτου καύχησις ἡμῶν ἐγενήθη. ἀλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου, ἀληθὴς ἐγενήθη. ἐ τὸ ἀπλάγχνα αὐτῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστὶν ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαῤῥῶ ἐν ὑμῖν. κἂν ἐπαισχύνθην δέοι, ἁ δέδοικα μὴ ἀπῤῥαγῆτε. κἂν ὑπὲρ ὑμῶν καυχήσασθαι, οὐ δέδοικα μὴ ψεύσης ὀφθῶ. τὸν δὲ λέγων, καὶ τὸν περὶ ἐλευθερίας πεπαιδευμένον λόγον. Ἐν παντὶ θαῤῥῶ ὑμῖν. κἂν ἐνώπιον Τίτου δέη καυχήσασθαι, κἂν ἐνώπιον ἄλλου ὑποστῶ. ἢ ἐν παντὶ πράγματι.

Φωτ.

κἂν ἐπιμῆσαι καὶ ἀπροφαῦναι δέη τὸν πεπρωνυκότα, κἂν προσλαβεῖν καὶ ἀνακαλέσασθαι μᾶλλον ὧν τὰ

» Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν ἀδελφοὶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ, τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις
» τῆς Μακεδονίας, ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς αὐτῶν, καὶ ἡ
» κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸν πλοῦτον τῆς ἁπλότητος αὐτῶν.

Τεχνικῶς πάνυ κατασκευάζει τὸν λόγον τῆς ἐλεημοσύνης. οὐ γὰρ ἦλθεν αὐτὸ ἐπὶ πολλῆς εἰς παίνεσιν, εἰ γὰρ αὐ δυσπάδεκτον εἰργάσατο τὸν λόγον, οὐκ ἂν αὐτὸ ἐγκωμίων. βούλεται δὲ τὸν περὶ ἐλεημοσύνης αὐτοῖς κινῆσαι λόγον. καί φησι. τὴν χάριν τοῦ θεοῦ, χάριν λέγων, τὸ τῆς ἐλεημοσύνης χάρισμα. χάρισμα γὰρ θεοῦ ἐστὶ τὸ εἶναί τινα ἐλεήμονα, ὥσπερ τὸ ἰᾶσθαι ἐπιτελεῖν. τὴν δεδομένην ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας. ὅρα τὸ εὐμήχανον τοῦ ἀποστόλου. οὐκ εἶπεν εὐθὺς, δόντε ἐλεημοσύνην, ἀλλὰ τὸ ἑτέροις κατορθωθὲν περὶ ἐλεημοσύνης διηγεῖται. ἐκ γὰρ τῶν ἐκείνοις εἰς κωμάζειν, μᾶλλον γύρισε πρὸς τὸν ὅμοιον ζῆλον προτρέπει. τῆς Μακεδονίας. οὐκ εἶπεν ὃν μέρει, ἀλλ' ὁλόκληρον ἐπαινεῖ τὸ ἔθνος, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας ἁπάντων. ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως. οὕτως ἐθλίβησαν, φησι, ὅτι καὶ δόκιμοι ἐκπίπτειν ὑπομονῆς κινδυνεύονται. καὶ οὕτω τοῦτο θαυμαστὸν, ἀλλ' ὅτι ἐκ τοσούτης θλίψεως τοσαύτη χαρὰ ἐβλάστησεν ἐν αὐτοῖς. ἡ περισσεία γὰρ τῆς χαρᾶς αὐτῶν. ἀντὶ τοῦ, ἐπερίσσευσεν. καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν. καὶ ὥσπερ ἡ θλῖψις χαρὰν ἔτεκεν, οὕτως καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία, πλοῦτον πολλήν. καὶ γὰρ διηρπάγησαν ὑπὲρ ὧν ἰδίων συμφυλετῶν, ἐς πλοῦτον ἁπλότητος, τουτέστι δαψιλείας, ὡς ἔλεγον. ὃ τῷ πλούτῳ, ἡ πτωχεία ἐς δαψιλῆ πλοῦτον ὑμνον ὑπερύγησεν, ἀλλὰ καὶ ἐπερίσσευσεν. οὐ γὰρ τῷ μέτρῳ ὧν διδομένων, ἀλλὰ τῇ γνώμῃ ὧν παρεχόντων κρίνεται. οὕτως καὶ ἡ χήρα ἧς τὰ δύο λεπτὰ πεκέκριται.

» Ὅτι κατὰ δύναμιν μαρτυρῶ, καὶ ὑπὲρ δύναμιν αὐθαίρετοι μετὰ πολλῆς παρα-
» κλήσεως δεόμενοι ἡμῶν τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους,
» δέξασθε ἡμᾶς. καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν, ἀλλ' ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κῷ
» καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ, εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προε-
» νήρξατο, οὕτως καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην.

Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι κατὰ δύναμιν. τί λέγω κατὰ δύναμιν; καὶ ὑπὲρ δύναμιν μὲν οὖν αὐθαίρετοι. δεύτερον ἐγκώμιον. οὐ γὰρ ἡμεῖς αὐτοὺς προετρεψάμεθα. μετὰ πολλῆς παρακλήσεως. τρίτον ἐγκώμιον. ὅτι οὐκ ἡμεῖς παρεκαλέσαμεν, ἀλλ' αὐτοί. εἶτα ὑπτείνων τὴν παράκλησιν, φησί. δεόμενοι ἡμῶν εἰς τὸ δέξασθαι.

Φωτ. ΑΛΛΟ. Ἐν τῇ προκειμένῃ τοῦδε τοῦ ῥητοῦ, ἐξ οὗ τινὰ κατορθώματα ἐμαρτύρησε τοῖς Μακεδόνιοις. πρῶτον μὲν, ὅτι κατὰ δύναμιν. μέγα δὲ, καὶ τὸ καθόσον ἰσχύει τις, πρᾶσαι ἐλεημοσύνην. ὁ δὲ ἐλάττον φησὶν, ὅτι ὑπὲρ δύναμιν, τουτέστιν ἑαυτῷ ἀπορεύοντες. ἐπὶ τρίτον, ὅτι αὐθαίρετοι, τουτέστιν γὰρ ἐδεήθησαν εἰς τὸν παραίνεσιν ἀμοιβῆς, ἀλλ' αὐτοὶ δι' ἑαυτῶν, τὸ ἀγαθὸν ἠργάσαντο. τέταρτον, ὅτι μετὰ πολλῆς παρακλήσεως, ὅπερ ἐστὶ θερμῆς, ἐπὶ ὑπερβαλλούσης τῆς ἐλεημοσύνης προαιρέσεως. οὐ γὰρ ὡς αὐτοὶ ἑτέροις

ἑτέροις χάριν καταθέμενοι, ἀλλ' ὡς αὐτοὶ μεγάλα κερδαίνοντες, παρεκάλουν, ἐδέοντο, ἐγκατένευον δεόμενοι. δεόμενοι γάρ, φησιν, ἡμῶν. τέκμηρον, ὅτι καὶ παρ' ἐλπίδας Παύλου. ὅρα πῶς ἀνεβίβασε τὸ πρᾶγμα. καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ, φησι, μεγαλοψυχότερον διετέθησαν. οὐ γὰρ ἐγὼ αὐτούς, φησιν, ἠλπίζον, πολὺν αὐτοῖς ἐλεημοσύνην καταλείπεσθαι, ὁ δὲ οὐδὲ ῥύπος ἠρκέθη, ἀλλ' ἐπὶ τὴν συμπληρώσει τῆς περιοδου, τὸ μεῖζον πάντων τέθεικε. τί γάρ, φησιν, ἴσῃ, ὃ κατὰ δύναμιν, καὶ ὑπὲρ δύναμιν, καὶ αὐθαίρετοι, καὶ παρακαλοῦντες, καὶ δεόμενοι, καὶ παρ' ἐλπίδας ἐποίουν; ὦ μέγεθος ἀρετῆς καὶ ἐλεημοσύνης ἀξίας ὧν τὸ Παύλου ἐγκωμίων. τί ἴσῃ ὃ ἐποίουν; ἑαυτοὺς ἔδωκαν ἑαυτοῖς, φησι, πρῶτον τῷ κῷ καὶ ἡμῖν, διὰ θελήματος θῦ. οὐκ ἔδωκαν μέρος τι, καὶ μέρος παρ' ἑαυτοῖς κατέσχον, ἀλλ' ἑαυτοὺς ὅλους τῷ κῷ, ὡσανεὶ, ὑπὲρ τοῦ τὸ ζῆν ἀφορμὰς ἑαυτοῖς κατελιπον, ἀλλὰ πάντα δόντες, πᾶν ἑαυτῶν πρόνοιαν πᾶσαν καὶ φροντίδα ἀνέθεντο τῷ κῷ. διὸ καὶ τὸ μέγεθος τοῦ νοῦν ὁ Παῦλος τοῦ καταρθώματος, ἐπάγει, διὰ θελήματος θεοῦ. ἀντὶ τοῦ μὴ θαυμάσῃς ἄνθρωπε. θεὸν εἶχον συνεργὸν, τοῦτον διὰ τῆς προαιρέσεως ἐφελκυσάμενοι. οὗθα δὲ θεὸς συνεργεῖ, γνῶναι δίδωσιν. ὅρα δὲ πῶς χάριν αὐτὸ καὶ κοινωνίαν καλῶν ἐπὶ τέλει ἀνεῖσιν, ὅτι ὅλως ἑαυτοὺς ἔδωκαν. καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας. ἐπεὶ ζηλωταὶ ἦσαν ἀνῶν, χάριν καὶ χάρισμα τὸ πρᾶγμα καλεῖ, ἵνα ἐπιδράμωσι. κοινωνίαν δὲ καλεῖ τὴν ἐλεημοσύνην, δεικνὺς ὅτι οἱ μὲν χρήματα διδάσιν, οἱ δὲ λαμβάνοντες, τὴν παρὰ θεοῦ βοήθειαν αὐτοῖς ζωπυροῦσι. καὶ ὃ καθὼς ἠλπίσαμεν. τοῦτο καὶ πρὸς τὰς ἐλπίδας καὶ τὴν προσδοκίαν νοητέον. οὐ γὰρ ἠλπίσαμέν, φησιν, ὅτι οὕτω θλίψει ὄντες τοσαύτῃ, ἑαυτοὺς ἔδωκαν, ἢ τοσαῦτα ἔδωκαν. ἀλλ' ἑαυτοὺς ἔδωκαν. οὐκ ὧν μέρει μοι, φησι, τῷ κῷ, ἐν μέρει δὲ τοῖς κοσμικοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ὅλοι δι' ὅλων ἔδωκαν ἑαυτοὺς τῷ κῷ. καὶ ἡμῖν δὲ οὐκ ἤκιν, ἀλλὰ διὰ θελήματος θεοῦ, τουτέστι διὰ τὸ θέλημα καὶ τὸ ἀρεστὸν θεῷ, ὅτι τοιοῦτος. ἡ τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον. καὶ τοσοῦτον, φησιν, ἔδωκαν ἑαυτοὺς πρὸς τοῦτο, ὡς τε ἐλθεῖν με ἐς τὸ πέμψαι Τίτον περὶ τούτου πρὸς ὑμᾶς, ἵνα μὴ ἔλαττον σχόντες Μακεδόνων. ἵνα καθὼς προενήρξατο. οἰκεῖοι αὐτοῖς τὸν Τίτον. δείκνυσι γὰρ αὐτὸν, προθέμενον ἐφ' ἑαυτῷ ἀπελθεῖν πρὸς Κορινθίους, ἵνα μὴ ἐλαττωθῶσι Μακεδόνων. τοῦτο δὲ ἀγάπης ἦν Τίτου. ἵνα, φησί, καθὼς προενήρξατο, τουτέστι προέθετο τὸ δεῦν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, οὕτω ἐπιτελέσῃ, τουτέστι πληρώσῃ τὸ ἐγχείρημα. τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ πρασπευάσαι αὐτὸν εἰς ἔργον ὑμᾶς ἀγαγεῖν τὸ κῦ τῆς ἐλεημοσύνης. οὕτως ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς. ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ὑμῖν, φησι, διώυξαι, ἀπὸ ὧν τοῖς ἄνω μαρτυρεῖ. ὅρα δὲ πῶς πάντα χοῦ χάρισμα καλεῖ τὴν ἐλεημοσύνην. ἐπὶ χάριν γὰρ, φησι, ταύτην.

» Ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ πάσῃ σπου-
» δῇ, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύη-
» τε. οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων σπουδῆς, καὶ τὸ τῆς ὑμε-
» τέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων. Ὅρα πάλιν μετ' ἐγκωμίων τὴν προτροπήν. περισσεύετε, φησι, τουτέστι μετὰ περιουσίας ἔχετε πάντα. πίστει μὲν, τῇ εἰς θεόν. λόγῳ δὲ, τῇ σοφίᾳ. γνώσει δὲ, τῇ ὧν δογμάτων. καὶ

πάσῃ σπουδῇ, τῇ περὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶ. καὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς πρὸς ὑμᾶς ἀγάπην.
καὶ ὥσπερ, φησὶ, περισσεύετε ἐν τῇ ἀγαπᾶν με. ἢ γὰρ καὶ μὴ ἠγάπων αὐτὸν οὕτως
ὡς αὐτὸς ἐκεῖνος, ἠγάπων δὲ ὅμως. πολλῷ καὶ πεπερισσότερον τὰ ῥήματα εἰς τὸ ἀ-
γαπᾶν αὐτὸν οὕτως. ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι. πάλιν χάρισμα τῶν ἐλεημοσύνων
καλεῖ. περισσεύετε δὲ, ἢ ὑπὲρ Μακεδόνας ἢ πόντας, ἢ οἷον δαψιλεύεσθε. ἢ κατ'
ἐπαγγελίαν λέγω. ἐπαινεῖ πολλά τε παρήνεσε, καὶ σφόδρα Μακεδόνας ἐνεκω-
μίασεν, ἵνα μὴ ἐπαχθής τις εἶναι δόξῃ, φησὶν, ἢ κατ' ἐπαγγελίαν λέγω. ῥυτέον γὰρ
ὡς κελεύων, ἢ δ' ὡς ἀναγκάζων, ἀμὰ δηλαδὴ τῆς ἑτέρων σπουδῆς, ῥυτέον δηλαδὴ τὸν δι'
ἐλθόντα τῶν σπουδὴν Μακεδόνων, τῶν περὶ ἐλεημοσύνης, ἵνα δηλαδὴ τῆς ἐκείνων σπου-
δῆς δοκιμωτέροις ὑμᾶς τοῖς ὑπ' ἐμοῦ ἠγαπημένοις ποιήσω. δοκιμάζων γάρ. ῥυ-
Φωτ. τέον δοκιμωτέροις ἀπροφάτοις. Ἀγάπησις γὰρ, τῆς θεοῦ, ἣ βούλει δὲ καὶ τῆς
Παύλου, ἐναργὴς ἀπόδειξις καὶ δοκιμὴ, εἰ ἐς τοσοῦτον ἐλεημοσύνην. πεποίσμαι
γὰρ, φησὶ, καὶ τὸν θν', καὶ ἡμᾶς δι' αὐτὸν, ὑφ' ὑμῶν ἀγαπᾶσθαι, ἀμὴ ἢ τελειοτέρα τῆς γνώ-
σεως ἀγάπης πρᾶσις ἐς βεβαίωσις, δηλαδὴ τοῖς ἐς τοσοῦτον ἐλεημοσύνης ἐμφα
» νίζεται. Γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς
» ἐπτώχευσε πλούσιος ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε, καὶ γνώμην
» ὑμῖν ἐν τούτῳ δίδωμι. τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ
» τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι. νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε. ὅπως κα-
» θάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν.

Γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν. ἐπτώχευσε γὰρ τὴν ἡμετέραν σάρκα.
εἶτα κατεδικάσθη, καὶ ἐσταυρώθη, καὶ τοῦτο δι' ἡμᾶς τοὺς ἀναξίους. ὅτι δι' ἡμᾶς ἐ-
πτώχευσεν. ἢ οὖν ἐκεῖνος, φησὶν, ἐπτώχευσε διὰ σέ, σὺ δὲ χρήματα δίδως
δι' αὐτόν; πλούσιος ὤν. καθότι ἐστὶ καὶ νοεῖται θεὸς, οἷον ἀνέκφραστος, ἀπερινόητος,
ἀόρατος, ἀκατάληπτος, δόξαν ἔχων ἀπόῤῥητον, φῶς ἀνεκλάλητον, μεγαλωσύνης
ἀνείκαστον. ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε. ἢ γὰρ μὴ ἐκεῖνος, φησὶν, ἐπτώ
χευσεν, οὐκ ἂν ὑμεῖς ἐπλουτήσαμεν. ἐπλουτήσαμεν δὲ, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν,
ἀπωλείαν, ὑιοθεσίαν, αὐτὴν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι.
ὅρα πῶς ἀντὶ παθὼν εἶναι σπουδάζει. γνώμην, φησὶ, καὶ συμβουλὴν δίδωμι, οὐκ ἀνάγ
κην τινὰ ἐπιτίθημι. καὶ αὐτὴν δὲ τὴν συμβουλὴν, διὰ τὸ ὑμῖν μᾶλλον συμ-
φέρειν τὸ πρᾶγμα, ἵνα τοῖς λαμβάνουσι λέγω. οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆ-
σαι. καὶ λοιπὸν λέγει τὴν γνώμην. οἵτινες, φησὶν, οὐ μόνον ἀρχὴν ἔχετε πρὸς
τὸ ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ θέλειν, ῥυτέον τὸ ἑκουσίως ποιεῖν, καὶ μηδενὸς
προτρεψαμένου, νῦν καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ῥυτέον πληρώσατε αὐτὸ, ὃ
ὑπήρξασθε θέλειν. βούλεται δὲ τὸ αὐθαίρετον καὶ ῥύτους, ὡς Μακεδόσι προϊά-
ψαι. ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία. ἵνα μὴ, φησὶν, ἄχρι προθυμίας ᾖ τὸ καλὸν
ἔργον τοῦτο, ἀμὴ ὥσπερ ἡ προθυμία, ἐκ γνώμης καὶ ἐκ θελήματος ἑκουσίου γίγνεν, οὕ-
τω καὶ τὸ τῶν προθυμίαν πληρωθῆναι χρῆναι ἐκ τοῦ ἔχειν, ῥυτέον, ἐκ τοῦ ἔχοντος
ἡσυχεῖν. ὡς εἰκὸς γὰρ ἔχειν τὸ ἀπὸ τῆς προθυμίας ἐπλήρωσεν.

Εἰ γὰρ ἡ

» Εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχῃ τις εὐπροσδέκτως, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. οὐ γὰρ
» ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλῖψις, ἀλλ' ἐξ ἰσότητος τοῦ τῶν νῦν καιροῦ, τὸ ὑμῶν περίσσευμα
» εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα. ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται, εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γέ
» νηται ἰσότης, καθὼς γέγραπται. ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασε, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησεν.

Προκαλούμενος γάρ, φησι, προθυμίας, καθὸ μέρος ἔχει, εὐπρόσδεκτός ἐστι πρὸς θεοῦ,
κἂν μικρὸν ᾖ, κἂν μηδὲν ᾖ παντελῶς. καθὸ γὰρ ἔχει, φησὶν, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει, ἀποδεκτεῖ
ται. οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις. οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοι μὴ ἀνέσεως πραφῶσι, χρὴ ὑμᾶς ὑ-
πὲρ δυνάμιν δοῦναι, ὥς τε εἰς θλῖψιν εἰς θλῖψιν ὑπομεῖναι ἐκ ῥύτου. τοῦτο δὲ, δηλαδὴ τὸ
αὐτῶν ἀτελές, φησιν. ὁ γὰρ Μακεδόνας ἐπαινῶν ὅτι ὑπὲρ δύναμιν ἔδωκαν, δῆλος ἐστὶ
καὶ ῥύτοις τοῦτο ποιεῖν ἐθέλων. ἀμέλει πρακατιών, ἀνιγματωδῶς κατασκευάζει τὸ
δεῖν ὑπὲρ δυνάμιν δίδουαι. ἀμὴ ἐξ ἰσότητος. κομᾶτε, φησὶ, χρήμασιν ὑμεῖς, ἐκεῖνοι
δὲ τῇ θεοῦ παῤῥησίᾳ, οἷς τὰ τῆς ἐλεημοσύνης μέλλει δίδοσθαι. δότε γοῦν αὐτοῖς
τὰ περισσὰ τῶν χρημάτων, ἐὰν λάβητε τὸ περισσὸν τῆς θεοῦ παῤῥησίας. ἢ πῶς δὲ, ἐξ
ἰσότητος, ἡῆμα πεπρέπῃ) αὐτοῖς μὴ τὸ περίσσευμα δοῦναι, ἀμὴ εἰς αὐτὸ τὸ ὑστέρημα.
τοῦτο γάρ, φησιν, εἰ περίσσευμα δῶς, περίσσευμα λαμβάνεις. ἢ δαψιλὲς δῶς, δαψι-
λὲς λήψῃ. ἢ δὲ ὁλόκληρον βούλει τῶν πρὸς θεὸν παῤῥησίαν ἐπαισθάνεσθαι, ὅλα κέ-
νωσον καὶ σὺ, δὸς καὶ ἐκ τοῦ ὑστερήματος. ἐξ ἰσότητος γάρ ἐστιν ἡ λῆψις τῆς δόσεως.
ἐν τῷ νῦν καιρῷ. ἐν τῷ νῦν καιρῷ φησιν. ἐν γὰρ τῷ μέλλοντι, οὐδὲν τούτων ἐπιδεί
κνυσθαι δώσεται. καὶ ΑΛΛΩΣ δὲ. ἐν τῷ νῦν καιρῷ ἐπιτέλεσον τὴν ἰσότητα. Φωτ.
ἐν γὰρ τῷ μέλλοντι πολλαπλασίονα ἀπολήψῃ. καὶ πρόσκαιρος μὲν ἡ δοκοῦσα ζη
μία, (ἐν τῷ νῦν γὰρ καιρῷ, φησι,) διαιωνίζων δὲ ὁ ἄφατος πλοῦτος. καθὼς γέ-
γραπται. δείξας ὅτι γε μόνον δίδοῦσιν, ἀμὴ καὶ ἀντιλαμβάνουσι, εἰ μείζονα ἀντι-
λαμβάνουσι, (κἂν γὰρ εἴπωσιν ὅπως γένηται ἰσότης, πρὸς δαψιλείαν αὐτοῖς πρεπτέ-
των εἴπωσιν. οὐκ ἔστι γὰρ ἴσον δοῦναι χρήματα, εἰ τὸν πρὸς θν παῤῥησίαν ἀντιλαβεῖν,)
νῦν ἐκτῆς μαρτυρίας τῆς παλαιᾶς θέλει τὸν κατασκευάσαι, ὅτι κἂν μὴ μεταδῶτε,
οὐδὲν ὑμῖν ἔσται πλέον σωτήριον. κἂν γὰρ μὴ λάβωσιν ἐκεῖνοι παρ' ὑμῶν, οὐ πρὸ τοῦ
ἐλαττωθήσονται. οὐ γὰρ αὐτοῖς περιῤῥῆδει ὁ θεὸς, δι' ὃν ἔστι πόντες. καὶ τὸν ἀρτα-
γιὼν γὰρ ὧν ὑπὲρ χόντων ὑμῶν μὴ χαρᾶς πρεσδέξασθε, αὐτοῖς γραφὼν λέγει. ἐσται
νεὸν μὲν γὰρ τὸ ἐξαυτῶν ἀρξασθαι ποιεῖν, νουθετηθέντας μόνον πρὸς τὸ θέλῆσαι.
μεῖζον δὲ, τὸ καὶ αὐτὸ τὸ θέλῆσαι ἐξ οἰκείας βλασῆσαι γνώμης, καὶ αὐθαίρετον ἐπιδεί
ξασθαι. ἢ οὖν τὸ μεῖζον, φησὶν, ἐπεδείξατε, καὶ τὸ ἔλαττον ἐπιτελέσατε.

» Χάρις δὲ τῷ θεῷ, τῷ δόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου,
» ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο. σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων, αὐθαίρετος ἐξῆλθε
» πρὸς ὑμᾶς. συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν, οὗ ὁ ἔπαινος διὰ τῶ εὐαγγε-
» λίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. Διαλελεχθεὶς περὶ ἐλεημοσύνης ὅσα ἐχρῆν, λοι
πὸν ἐπαινεῖ τοὺς ἐπὶ ῥύτῳ προσαλέντας, ἵνα ἀνύποπτοι ὦμεν, μᾶλλον δὲ προ
θυμίαν αὐτοῖς συνεισενεγκεῖν ἐνάγωσι. θεοῦ δὲ λέγει ἔργον, τὸ διεκρεθῆναι Τίτον
ἐς τοῦτο, ῥυτέον τῷ πρόσωπον ἀξιόπιστον ποιῶν τὴν δόσιν. ἢ γὰρ μὴ μέγα ἦν, οὐκ ἂν ἀπὸ

θεοῦ πὲς τὸν διηγήσῃται. ὅτι τὰν μὲν πρόκλισιν ἐδέξατο. ἐ πρῶτόν δ᾽ ἦλθον, φησὶν, ὅτι ὁ θεὸς πεσέτρεψε τὸν Τῖτον; πρῶτον; ὅτι τὰν μὲν πρόκλισιν ἐδέξατο, ρυτέσι παρεκλήθη μὲν παρ᾽ ἐμοῦ, σπλὼ καὶ αὐτὸ οἰκοθεν ὥρμητο εἰς τὸν. διὸ ἐ ἀσυνδαιότερος ὑπάρχων τᾶς παρ᾽ ἐμοῦ πρακλίσεως, αὐθαίρετος ἐξῆλθε, ρυτέσιν ἑκών, καὶ ἐξ οἰκείας πεσθυμίας. ὅρα δὲ θφίσω. καὶ τὸ θεοῦ λέγει ἔργον εἶναι τὰν ἔλευσιν Τίτου, καὶ ἐσω τὸν παρακεκλικέναι, καὶ Τῖτον μὴ δὲ δεῆσθαι πρακλίσεως. ζωστρόμψαμεν δὲ μετ᾽ αὐτὸν τὸν ἀδελφόν. πλλοίφασι τὸν Λουκᾶν, διὰ τὸ σύνταγμα τὸ εὐαγγελίου, πλλοὶ τὸν Βαρνάβαν. καὶ γὰρ ἐ τὸ ἄγραφον κήρυγμα, εὐαγγέλιον φασὶ κεκλῆσθαι. ὃ καὶ μᾶλλον. τὰ γὰρ μὴ ταῦτα, τῷ Βαρνάβᾳ ἁρμοδιώτερα. οὗ ὁ ἔωσινος ὢν τῷ εὐαγγελίῳ. ἁ γὰρ κηρύσσει μόνον, φησὶν, ἀλλὰ καὶ ἐωσινουμένως. ὁ δὲ ἔωσινος, ἁ πὲ ἑνὸς, ἀλλὰ διὰ πασῶν ὧν ἐκκλισιῶν ἦλθε, φησι. Τίνος δὲ ἕνεκεν τὸ μὴ ὄνομα Τίτου λέγει, ρύτων δὲ ἁκέπι; ὅτι τὸν μὲν Τῖτον ἤδεσαν, ρύτους δὲ ἠγνόουν. καὶ ὅτι τ σαῦτα λέγει πὲὶ αὧν, ὅσα πὲς σύστασιν ἤρκει μόνον, ἐ τὸ φυγεῖν τὰν ὑπόνοιαν τοῦ σφετερισμοῦ ὧν χρημάτων. οὗ ὁ ἔωσινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. λέπει τὸ, ἔστιν, ὃ δεῖ Φωτ. ὑπονόησαντας, καὶ τὰ κοινοῦ ἁκούειν ἐ πὶ ὧν ἐξῆς. ὅτον οὖ ὁ ἔωσινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ ἐστίν. ἁ μόνον δὲ θαυμασίως καὶ ἐωσίνου ἀξίως εὐαγγελίζεται καὶ κηρύσσει, ἀλλὰ καὶ χφροτονηθείς ἐστιν, ἀντὶ τ᾽ ἀλλὰ ἐ κεχειροτονημένος ἐστίν. ὑπὲρ τίνων; ὑπὸ τ᾽ ἐκκλησιῶν. ἃς τί; ἃς τὸ εἶναι σωέκδημος ὑμῶν ἐν τῷ κηρύγματι. εἶτα ἁ μόνον ἐν τῷ κηρύγματι κεχειροτονημένος ἐστίν, (δεῖ γὰρ ἀ τὸ κοινοῦ καὶ τὸ, ἁ μόνον, ἐκλαβεῖν,) ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ χάριτι ταύτῃ, καὶ ἐξῆς, ρυτέσιν ὅτι κεχφροτονημένος ἐστὶν ὥσπερ ἃς τὸ σωέκδημος ὑμῶν εἶναι καὶ κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον, οὕτω καὶ τὸ διακονεῖν τῇ ἐλεημοσύνῃ. διὰ τὸν ἄρα καὶ ἀ πέσαλται νῦν ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ὑποθέσει. οἷον ἄνωθεν, φησὶν, ἃς τὸν κεχειροτόνηται ὑπὲρ ὧν ἐκκλησιῶν, καὶ ἁ νῦν ὑφ᾽ ὑμῶν αὐτοσχεδιάζεται, ἀλλὰ χειροτονηθείς, σωέκδημος ὑμῶν σωεχειροτονήσῃ καὶ ὢν ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ χάριτι λειτουργεῖν καὶ ὑπηρετεῖν.

» Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ χφροτονηθεὶς ὑπὲρ ὧν ἐκκλησιῶν σωέκδημος ἡμῶν, ζὼ τῇ χά
» ριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ᾽ ὑμῶν, πὲς τὸ αὐτὸ τὸ κῶ δόξαν ἐ πεθυμίαν ὑμῶν,
» σελλόμενοι τὸ, μή τις ὑμᾶς μωμήσῃ) ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ᾽ ὑ
» μῶν, πεσνοούμενοι καλὰ, ἁ μόνον ἐνώπιον κυ, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων.

Οὐ μόνον δὲ, φησιν, εὐαγγελιζόμενος ἐυδοκιμεῖ, ἀλλὰ καὶ διὸ ἐχειροτονήθη ὑπὲρ ὧν ἐκκλησιῶν. σωέκδημος ὑμῶν. εἶτα ἐ ἐκ τᾶς τ᾽ ἐκκλησιῶν χειροτονίας ἐ κρίσως σεμνύνει τὸν Βαρνάβαν. ἁ γὰρ μόνον εὐαγγελιζόμενος εὐδοκιμεῖ, φησιν, ἀλλὰ καὶ κεχειροτόνηται ὑπὲρ ὧν ἐκκλησιῶν, εἶναι ὑμῶν σωέκδημος ζὼ τῷ κηρύγματι. ὁ δὲ ἐν τούτῳ κοινωνὸς, κοινωνεῖ διηλονότι καὶ ὧν πειρασμῶν καὶ ὧν κινδύνων τῷ Παύλῳ. ἐ ἁ μόνου, φησὶ, σωέκδημος ὑμῶν κεχειροτόνηται, ἀλλὰ καὶ ζὼ τῇ χάριτι ταύτῃ κεχειροτόνηται, τῇ διακονουμένῃ ὑφ᾽ ὑμῶν, ρυτέσιν πὶ τῷ ὑποδέξασθαι τὰ τᾶς ἐλεημοσύνης, χρήματα. διώκται δὲ ταῦτα, καὶ ἃς τὸν Λουκᾶν νοησάτωσαν. πὲς τὸν τᾶς κυρίου δόξαν. τοιοῦτος δέ ἐστι, φησὶν, ὁ ἐ πὶ τῷ τὰ χρήματα ὑποδέξασθαι παρ᾽ ὑμῶν ὑπὲρ ὧν

ὑπὸ ὧν ἐκκλησιῶν χειροτονηθείς, ἵνα ζὲ ὧν πράττει, καὶ ὁ Χρίσος δοξάζηται. καὶ ὑμεῖς πεθυμότεροι μᾶλλον ἃς τὸν ἃς φορὰν γίνησθε. σελλόμενοι τὸ. σοριζελλόμενοι, ἀσφαλιζόμενοι ἃς τὸ. μήτις ὑμᾶς μωμήσηται. διὰ τὸ δέ, φησι, τοιούτοις ἐσόμψαμεν, ἐυλαβούμενοι καὶ φυλαττόμενοι μήτις πονηρὰν ὑποψίαν σχοίη καθ᾽ ὑμῶν, ὡς νοσφιζομένων τὰ χρήματα. ἐν τῇ ἁδρότητι, φησὶ, ταύτῃ, τῇ διακονουμένῃ ὑφ᾽ ὑμῶν. ρυτέσι δὲ τὸ εἶναι ἁδρὰν καὶ πλουσίαν τὸν ἁφορὰν τὸν μέλλουσαν γίνεσθαι ὑφ᾽ ὑμῶν. καὶ γὰρ τὸ ζῶν χρημάτων πλῆθος ἱκανὸν τοῖς πονηροῖς κακὴν ὑπόνοιαν ἐμβαλεῖν σοφ᾽ ὑμῶν, ἢ μὴ οὕτως ἁπλέπτους πὲς τὸν ὑποδοχὴν αὐτῶν ἡμᾶς σεπομφότες. γκεῖσε δὲ μὴ ὑμεῖς σκανδαλισθῆτε σοφ᾽ ὑμῶν, ἵνα μὴ πλίξῃ αὐτοὺς, ἀλλὰ μήτις. πεσνοούμενοι καλά. ὅρα συγκαπάβασιν. γκεῖσε, τῷ σωφδόρος μου ὄντος ὀρθοῦ, οἰμωζέτω ὁ ὑπονοῶν τί κακόν. ἀλλά τί; διατὸ, φησιν, ἃς τὸν ἀσφάλειαν καὶ τὸν ἀκρίβειαν ταύτην ἦλθον, ἐσεδὲ πεσνοούμην καλά, ρυτέσι καλῶς ἀκούειν γ᾽ μόνον ἐμπεσθεν θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπων. ὅσω γὰρ τινες ἀσθενέστερον διάκεινται, φησὶν, ἀνάγκη συγκαταβαίνειν ὑμᾶς.

» Σωεστόμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ὢ πολλοῖς
» πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον πεποιθήσει πολλῇ τῇ
» ἃς ὑμᾶς. εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς ἐ ἃς ὑμᾶς σωεργός. εἴτε ἀδελφοὶ ὑμῶν,
» ἀπόσολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χρισοῦ. Ιδοὺ καὶ ἕτερον πεσόθηκε, καὶ τὸν μετ᾽ ἐγκωμίου. ὃν ἐδοκιμάσαμεν. ἐωσίρει ἐκτᾶς αὐτὸ δοκιμασίας τὸν ἀνδρα. ἐπίτασις δὲ ἐωσίνου τὸ, ὢ πολλοῖς καὶ πολλάκις. πεποιθήσει πολλῇ. ἐωδιὰ, φησὶ, παῤῥεῖ ὡς γκ ἀπρεύξεται ἐρχόμενος πὲς ὑμᾶς, σπουδαιότερος οὖ ἰῶ γενήσηται. εἴτε ὑπὲρ Τίτου. ἐωσίδειξεν αὐτῶν τὸν ἀρετὸν, πρακαλεῖ λοιπὸν δ᾽ αὐτοὺς, καὶ ὃν αὐτῇ τῇ πρακλήσει ἐγκωμιάζει αὐτοὺς, καίφησιν. εἴτε ὑπὲρ Τίτου δεῖ, φησὶ, τί ἁπεῖν, ταῦτα ἔχω λέγειν, ὅτι κοινωνός ἐστιν ἐμοὶ, καὶ σωεργός μου ἃς ὑμᾶς, καὶ ἃς τὸν ὑμῶν σωτηρίαν καὶ πίσιν. μάγας δὲ ὁ ἔωσινος, εἴτε ὑπὲρ ὧν ἄλλων δεῖ τι, φησὶν, ἁπεῖν, ταῦτα ἔχω λέγειν, ὅτι ἁσὶν ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόσολοι ἐκκλησιῶν, ὃς ἐπιλογῆς διηλονότι. δόξα Χρισοῦ. ὃς ὧν, φησὶ, πολιτεύονται, δόξαν πεσξενοῦσι Χρισῷ. ἵνα γάρ, φησι, θῶνται ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς γρανοῖς.

» Τὴν οὖν ἔνδειξιν τᾶς ἀγάπης ὑμῶν, ἐ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν, ἃς αὐτοὺς ἐν 9
» δείξασθε ἃς πεσσωπον ὧν ἐκκλησιῶν. σοριμὲν γὰρ τᾶς Διακονίας τᾶς ἃς τοὺς ἁγίους,
» σοριασόν μοι ἐσὶ τὸ γράφειν ὑμῖν. οἶδα γὰρ τὸν πεποιθησιν ὑμῶν ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυ
» χῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Αχαΐα πρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι, καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος, ἠ
» ρέθισε τοὺς πλείονας. Ενδειξιν, ρυτέσιν ἀπόδειξιν, ἔλεγχον, ἐπίδειξιν. τὸν ἀπόδειξιν, φησὶν, ἣν μεν ἀγαπᾶτε ἀγάπησις, ἐ τᾶς καυχήσεως ἣς καυχώμεθα ὑπὲρ ὑμῶν, ἃς αὐτοὺς ἀπόδειξασθε. ὅτι, φησὶν, γκ ἦκεν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι, ὡς ἔλεγεν. ἐθέλετε δεῖξαι, ὡς ὑμεῖς μὲν ἀγαπᾶτε με, ἐγὼ δὲ δικαίως ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι, ρύτοις ἀγαπήσατε, ρύτοις εὔνοιαν ἀπόδειξασθε. ἃς πεσσωπον ὧν ἐκκλησιῶν. ρυτέσι καὶ

εἰς τιμὴν ὧν ἀπεστειλασθε αὐτοὺς ἐκκλησιῶν. οὐχὶ γὰρ ὑμεῖς τιμήσατε, τὰς ἀπο-
στειλάσας ἐκκλησίας ἐτιμήσατε. ἢ λέγει δὲ ἀνῶν, ἀπὸ ἐκκλησιῶν, σεμνότερον ἅμα
καὶ ἀπραίτητον ποιῶν τὸν λόγον. ὑπὲρ μὲν γὰρ τῆς διακονίας. διακονίας, ἐλεημο-
σύνης. ὑπὲρ ταύτης τριγαροῦν τῆς ἐλεημοσύνης, πολλάκις ἤκουον, καὶ πολλὰ λέ-
γειν ἤθελον, νῦν, φησι, πρέπον μοί ἐστι τὸ γράφειν ὑμῖν, τὸν λέγων ὥστε μᾶλλον αὐ-
τοὺς ἐπαισθάσθαι. αἰσχύνεται γὰρ ἄνθρωπος τοιοῦτον δόξαν ἔχων ὡς μήτε δεῖσθαι
συμβουλῆς, ἐλάττων φανῆναι τῆς ἰδίας ὑπολήψεως. οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν.
παρρησιαζόμενος μὲν τὸ πεπεῖσθαι, τὸ δὲ καὶ ἑτέρους καυχᾶσθαι, πολὺ σῶφρον.
ὅτι Ἀχαΐα. τοῦτο, φησιν, ἐκαυχώμην πρὸς Μακεδόνας, ὅτι γὲ μόνον ἡ Κόρινθος,
ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἡ Ἀχαΐα, πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην πεπεισμένη. ἐπαρχία δέ τις ἐστὶν
ἡ Ἀχαΐα, ὑφ' ἣν καὶ Κόρινθος. ἤκειτε δέ, ὅτι ἃ φέρει ἡ συλλέγει, ἀλλὰ πεπει-
σμένα, τουτέστιν ἑτοίμη ἐστί, πεπλήρωκε τὸ πᾶν, λοιπὸν τοὺς διακονοῦντας πε-
ριμένειν. καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος. οὗτος γὰρ καὶ ἐπὶ χριστῷ ζῆλος. ἢ οὖν ὑμεῖς γε-
γόνατε καὶ τοῖς ἄλλοις πρόξενοι σωτηρίας, πῶς ἤκ ἄρτον ὑμᾶς τερπόμενοι; ἠρέθι-
σε τοὺς πλείονας. καίτοι περὶ Μακεδόνων εἴρηκεν, ὅτι αὐθαίρετοι καὶ μετὰ πόνου
δῆς ἦλθον εἰς τοῦτο. πῶς οὖν νῦν, φησιν; ὅτι ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισεν αὐτούς; ἠρέ-
θισε τοὺς πλείονας γε πάντας. ἔπειτα τὸ αὐθαίρετον, οὕτως νόει. ὅτι γε συνεβου-
λεύσαμεν, οὔτε προετρεψάμεθα αὐτοὺς, ἀλλ' ὑμᾶς ἐπῃνέσαμεν ὡς παρεσκευασμέ-
νοις ἀπὸ πέρυσι, καὶ τοῦτο ἤρκεσεν εἰς τὸ διεγεῖραι αὐτούς.

» Ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφοὺς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν
» τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον παρεσκευασμένοι ἦτε, μήπως ἐὰν ἔλθωσι σὺν ἐ-
» μοὶ Μακεδόνες, καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκεύαστους, καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα
» μὴ λέγωμεν, ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ τῆς καυχήσεως.

Ὅρα τὴν κηδεμονίαν τοῦ Παύλου. ἔπεμψά, φησιν, αὐτοὺς, ἵνα μὴ ματαιω
θῇ τὸ καύχημα ἡμῶν καὶ ψεῦσαι εὑρεθῶμεν, ἡμεῖς ὅτι παρεσκευασμένοι ἐσὲ τῷ
μέρει τούτῳ, τουτέστι τῆς ἐλεημοσύνης. ἐπειδὴ γὰρ εἶπεν ἵνα μὴ κενωθῇ τὸ
καύχημα ἡμῶν, ἄχρι τῆς ἐλεημοσύνης αὐτὸ περιέκλεισεν. ἵνα καθὼς ἔλε-
γον. Μακεδόσι γὰρ τοῦτο ἔλεγον, ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι. μή-
ποτε ἐὰν ἔλθωσι σὺν ἐμοί. ἀπὸ ἀνθρωπίνων λογισμῶν καὶ λόγων αὐτοὺς πε-
τρέψῃ, ἀσθενέστερον διακειμένους. μήποτε, φησίν. εἰκὸς ἐστιν αὐτοὺς μετ' ἐμοῦ ἐλ
θεῖν. καὶ ἔρωσιν ὑμᾶς. κολάζει τὸν λόγον. ἡμεῖς καταισχυνθῶμεν, ὡς ἤκῃ καυ
χώμενοι. ἵνα, φησὶν, εὐφημότερον λέγοντες, μὴ ἐντραπῶμεν ὑμᾶς καταισχύνεσθαι.
ἢ μὴ ὅτι ὧν δύο ὧν αἰσχύνῃ, ὧν μὲν ὡς ὑστεροῦντων, τὸ δὲ ὡς ψεύδος καυχώμε-
νου. ἐν τῇ ὑποστάσει, φησὶ, ταύτῃ τῆς καυχήσεως, ὡς ἢ εἶπεν. ἤκ ἄλλα χοῦ κατα-
σχυνθῶμεν, ἀλλ' ἢ μόνῃ τῇ περὶ τῆς ἐλεημοσύνης καυχήσει.

» Ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς, ἵνα προέλθωσιν εἰς
» ὑμᾶς, καὶ προκαταρτίσωσι τὴν προκατηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν ταύτην, ἑτοί-
» μην εἶναι, οὕτως, ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν. τοῦτο δέ.

Καὶ γὰρ εἰ

Καὶ γὰρ εἰ οὕτως ἀναγκαῖον, καὶ αὐτοὺς αἰσχύνης, καὶ ἑαυτὸν τοῦ δοκεῖν ψεύσα-
σθαι παλλάξαι. ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς. ἐπειδὴ ἄνω εἴρηκει, πρέπον μοι ἐστὶ
τὸ γράφειν περὶ τούτου, ὡς αὐτῶν δηλαδὴ ἑτοίμων ὄντων, ἵνα μὴ δόξῃ φαυλία λέ-
γειν, νῦν γάρ ἐστι περὶ τοῦ συνεισενέγκαι, ἀλλὰ περὶ τοῦ ταχέως καὶ δαψιλῶς καὶ προθύ-
μως διαλέγεται, διὰ τούτων, κἀκεῖνο κατασκευάζων. ταύτην ἑτοίμην εἶναι. τὴν
μετὰ δαψιλείας ἐλεημοσύνην. οὕτως ὡς εὐλογίαν. οὕτως, φυτέσει μετὰ χαρᾶς καὶ
σπουδῆς. ἡδεῖς γὰρ εὐλογίαν διδοὺς λυπεῖται, ἢ ὡς ἀνάγκης δίδωσιν. ἐκεῖνος γὰρ
αἰρεῖ καταβάλλων ὁ πλεονεκτούμενος, ὁ δὲ διδοὺς ὡς ἀνάγκης οὐδὲν ἐπλεονέκτησε.
» νῦν δὲ ἀφορμὴν ὑμῖν σωτηρίας ἡ δόσις. Ὁ σπείρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερί-
» σει. καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. ἕκαστος καθὼς προῄρηται
» τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ὡς ἀνάγκης. ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός.

Φειδωλῶς, φησι, καὶ κυτῶς. τοῦτο δέ, τὸ τῆς ἐλεημοσύνης, φησὶν, οὕτως ἔχει
τρόπου. καὶ λοιπὸν σπόρου αὐτὸ καλεῖ, ἵνα πρὸς τὸν ἄμπελον ἀποδόντες, εἰ ὅτι ὁ σπείρας
πολλὰ καὶ ὀλίγα, ἀναλόγως θερίζει, προθυμότεροι πρὸς τὴν ἀφορὰν γίνωνται.
καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις. μετὰ δαψιλείας, φησὶ, καὶ ἀδρότητος. ἕκαστος καθὼς
προῄρηται τῇ καρδίᾳ. ἐπὶ τὸ πρότερον πάλιν ἦλθε, μονονοὺ τοῦτο λέγων. τὰ
μὴ λαλιθῶσαι, φησὶ, περὶ ἐλεημοσύνης ὀφείλοντα, ταῦτα, φησὶ, καθὼς ἕκαστος προαι
ρεῖται, οὕτως διδότω, μὴ ἐκ λύπης. γὰρ ἐστὶ πλεονεξία. μὴ δὲ ὡς ἀνάγκης. γὰρ βια
ζόμεθα, φησὶ, τινά. εἴπωμεν γὰρ ἄνω, γὰρ κατ' ἐπιταγὴν λέγω. εἰ πάλιν, γνώμην ἢ δίδωμι.
ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός. καὶ μαρτυρίαι βεβαιοῖ, τὸ μὴ δεῖν ἐκ λύπης δίδοναι.
» Δυνατὸς δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶ-
» σαν αὐτάρκειαν ἔχοντες, περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν, καθὼς γέγραπται.
» ἐσκόρπισεν ἔδωκε τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

Πνευματικῶντε, φησὶ, καὶ σαρκικῶν πραγμάτων, ὥστε δύνασθαι ὑμᾶς δαψιλῶς με
ταδιδόναι, ἢ ὅτι δύναται ὁ θεὸς, ὑμῶν σαρκικὰ μὲν μικρὰ διδόντων, πνευμα κὰ μεγά
λα ἀντιδιδῶναι, μὲν πλουτεῦσαι. γὰρ μόνον, φησὶ, πληρῶσαι, ἀλλὰ μὲν ὑπὲρ τοῦ χρείαν δοῦ-
ναι. πᾶσαν αὐτάρκειαν. ὅρα σοφίαν. ἐν τοῖς σαρκικοῖς αὐτάρκειαν αὐτοῖς ἐσεύχομε
νος, ἐν τοῖς πνευματικοῖς πλουσίαν μὲν πλουσίαν εὐχῇ). ἐσκόρπισεν ἔδωκε τοῖς πένησι.
τὴν προφητικὴν αὐτοῖς ἐφίησι, δαψιλείαν παραινῶν. τὸ γὰρ, σκορπίσαι, δαψιλείας
σημαντικόν. τοῦ δικαιοσύνη αὐτοῦ. δικαίοις γὰρ ἡ ἐλεημοσύνη ποιεῖ, ὥσπερ πῦρ καθαί
ρουσα τὰ πλημμελήματα. μένει εἰς τὸν αἰῶνα. γὰρ ποτε γὰρ σβέννυται.
» Ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν, χορηγήσει καὶ
» πληθυνεῖ τὸν σπόρον ὑμῶν, καὶ αὐξήσει τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν, ἐν
» παντὶ πλουτιζόμενοι, εἰς πᾶσαν ἁπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν, εὐ-
» χαριστίαν τῷ θεῷ. ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης, γὰρ μόνον ἐστὶ προ-
» σαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐ-
cc χαριστιῶν τῷ θεῷ, διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν, ἐπὶ
» τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ.

Εὐ ἐυχῆς

Εν ἐυχῆς τάξ φαίνηται τὸ μὴ δεῖν δειλιᾶν, μήτως δόις τις πολλὰ, αὐτὸς ὧν δειλὸς ἐυρεθῇ. ὁ γὰρ σπέρμα χορηγῶν θεὸς τῷ τὸν ἀσθενῆν σπόρον σπείροντι, καὶ τὸ σῶμα τρέφων ἄρτῳ, πῶς οὐ μελήσει τῷ τὸν πνευματικὸν σπείροντι σπόρον; χορηγῆσαι καὶ πληθῦναι. χορηγήσειν ὑμῖν τὰ σαρκικὰ δηλῶν, ἵνα πληθωθῆ καὶ ἡ ἐλεημοζύνη ὑμῶν. ταύτην γὰρ νῦν, σπόρον φησίν. καὶ αὐξήσας τὰ γεννήματα. ἐκ γὰρ τῆς ἐλεημοζύνης σπόρου, αὔξει δικαιοζύνης γεννήματα. τροπικῶς δὲ ὅλα εἶπεν. ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν. ἁγιάζουσα, φησὶ, πᾶν ἀναπόπτωτα καὶ δαψιλείαν πολυπαθήσητε, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν ἐυχαριστίαν τῷ θεῷ. τί δὲ τὸ καὶ τοὺς ἄλλους πρασκευάζον ἐυχαριστεῖν τῷ θεῷ, ὑπὲρ ὧν καὶ ὑμεῖς κεκτήμεθα; ἡ ἐυτρεπία δηλονότι. πολυπίσασθε οὖν ἁγιάζουσαν. τὸν γὰρ καὶ τοὺς λαμβάνοντας ἡμᾶς ἐυχαριστεῖν τρίποντι θεῷ. ὅτι ἡ διακονία. ρυτέον ἡ φιλοτιμία καὶ ἡ ἁγιφορὰ ὧν χρημάτων τούτων, καὶ ἡ λειτουργία ἡ πνευματικὴ ἡ διακονοῦσα ὑφ' ἡμῶν. ἃ μόνον ἐστὶ πρασαναπληροῦσα. ἃ μόνον, φησὶ, τὸν καρποῖ, τὰ ἀναπληροῦ τὰ ὑστερήματα καὶ τὴν ἔνδειαν ὧν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύον τρισὶ τὴν εἰς θεὸν ἐυχαριστίαν, τὸ διὰ πολλῶν πρασφέρεσθαι. οἷον δέ ἐστι καὶ τρέφειν πενομένους, καὶ ἐυχαριστεῖσθαι πρασκευάζειν θεόν. τὰ γὰρ δύο, ὧν ἄγαν ἐπανουμένων. περισσεύει δέ, φησι, διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης, ρυτέσι τῆς δοκίμου, καὶ πείρα τὴν χρηστότητα δειξάσης ἐλεημοζύνης, ἣν ἡμεῖς διακονοῦμεν ὑμῖν, φησιν. ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα. πῶς δὲ περισσεύει ἡ ἐυχαριστία τῷ θεῷ; πῶς; ὅτι δοξάζοντες ἐσὶν οἱ ἅγιοι τὸν θν. ἃ μόνον ὅτι ἐλύθη αὐτοῖς διὰ τῆς ἐλεημοζύνης ἡ ὑπηρεσία, ἀλλὰ ὅτι ὑπερτεταγμένοι ἐσέ, φησι, τῇ ὁμολογίᾳ τοῦ ἐυαγγελίου. δεῖγμα γὰρ τοῦ ὑπερτετάχθαι τοῖς ἐυαγγελικοῖς προστάγμασι, τὸ ἐυποιεῖν. πλεῖσα γὰρ περὶ ἐλεημοζύνης ὁ κς διειλέχθη.

» Καὶ ἁπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑ-
» μῶν, ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. χά-
» ρις δὲ τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

Καὶ ὅτι διὰ τὴν ὑπακοὴν καὶ πειθὼ τοῦ ἐυαγγελίου, καὶ εἰς τοῦτο ὑπερτεταγμένοι ἐσέ, εἰς τὴν εἰς αὐτοὺς ἁπλότητα, οἷον δαψιλείαν τῆς ἐλεημοζύνης καὶ κοινωνίαν, καὶ ἃ μόνον εἰς αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντας. οἱ γὰρ ἅγιοι οὗτοι, φησὶ, καὶ ὑπὲρ ὧν ἑτέροις παρέχετε, ἐυχαριστοῦσι τῷ θεῷ. καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν. καὶ εἰς τοῦτο, φησὶν, ἐυχαριστοῦσι τῷ θεῷ, ὅτι οὕτως ὑμᾶς δοκίμους ἀπειργάσατο ἡ ὑπακοὴ τοῦ ἐυαγγελίου, οὕτω πρόθυμους, ὡς δεῖσθαι αὐτοὺς σὺν χῷ ὑπὲρ τοῦ ἰδεῖν ὑμᾶς. ἐπιποθούντων γὰρ ὑμᾶς, φησι. διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ. ἐπιποθοῦσι δέ, φησιν, ὑμᾶς, ἃ διὰ τὰ χρήματα, ἀλλ' ὥστε θεαταὶ γενέσθαι τῆς δόσεως ὑμῶν ἀπὸ θεοῦ χάριτος. διὰ γὰρ τὴν ὑπερβάλλουσαν, φησὶ, χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν, διὰ τοῦτο ὑμᾶς ἰδεῖν προθοῦσιν. ὅρα δὲ ζήνεσιν. ἐπᾶρας αὐτοὺς, τὸ πᾶν ἀνέθηκε τῷ θεῷ, χάριν τὸ πρᾶγμα καλέσας θεοῦ. χάρις δὲ τῷ θεῷ. εἶτα διὰ τοῦ θεοῦ χάριν ὁμοίως, καὶ αὐτὸς δοξάζει τὸν θν. χάρις δὲ τῷ θῷ, φησὶν, ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ. δωρεὰν δὲ ὀνομάζει καὶ τὸ μεγαλυνῆσθαι Κορινθίους ὑπερτεταγμένοις τῷ

νοις τῷ ἐυαγγελίῳ, καὶ ὅτι ἐδωρήσατο ἡμῖν διὰ τῆς ἐλεημοζύνης τὰ τοσαῦτα ἀγαθά, ὅσα κατέλεξεν, καὶ ὅτι μείζονα δώσει ὑπὲρ αὐτῆς τῷ τῷ μέλλοντι.

» Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραότητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ Κεφ. γ'.
» χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς τῷ ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς. δέομαι 1 ο
» δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει ᾗ λογίζομαι, τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς λο-
» γιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα. Μέγα τὸ ἀξίωμα. ἐγὼ Παῦλος, φησὶ, ρυτέον ὁ ἀπόστολος, ὁ διδάσκαλος τῆς οἰκουμένης, ὡς καὶ ἀγαχοῦ. ἰδοὺ ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν. ἀπαρτίσας τὸν περὶ ἐλεημοζύνης λόγον, ἀπάρχεται ὧν ἐπιτιμητικωτέρων λόγων, κατὰ τῶν ψευδαποστόλων, καὶ ὧν λοιδορούντων αὐτόν. καὶ ἕως τὸν σωίσησιν, ἃς ἀνάγκη ἐλθὼν τὸ μὴ καὶ τὸ κήρυγμα σωευτελισθῆναι, ἡ αὐτὸς φαῦλος τῇ σιωπῇ νομισθῇ. καὶ τῆς δοξείσης αὐτῷ χάριτος μὴ διαψλείας τύχησι καυχήματα, καὶ τὴν αὐτὸ ὁμονοίαν, καὶ τοὺς ὑπὲρ Χριστοῦ ἀγῶνας. παρακαλῶ ὑμᾶς. τοῦτο θέλει ἔπεῖν, δέομαι ὑμῶν μήμε ἀναγκάσῃσιν οἱ λοιδορούντες με, χρήσασθαί μου τῇ δυνάμει καθ' αὐτῶν. ὑμῶν δέομαι. ὡς λέγων ἔωθαμὴν, συμβουλεύσατε αὐτοῖς, μὴ εἰς τοῦτο με ἀναγεῖν. διὰ τῆς πραότητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ. μέγα μὲν καὶ τὸ Παύλου παρακαλεῖν, ὅταν δὲ καὶ διὰ τῆς ἐπιεικείας Χριστοῦ τὴν ἱκεσίαν τρίπται, φρικωδέστερον. ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς τῷ ὑμῖν. ἵνα κατὰ ἡρωνείαν φησὶ τοῦτο, τοῖς ὧν διαβαλλόντων χρισάμβνος λόγοις. ἔλεγον γάρ, ὅτι ἡ παρουσία ἀσθενὴς, αἱ δὲ ἐπιστολαὶ βαρεῖαι. λέγει οὖν, δέομαι ὑμῶν ὁ παρὼν μὲν ταπεινὸς, ὡς αὐτοίφασιν, ἀπὼν δὲ θαρρῶν τῷ μείζωμου γράφειν. ἢ τοῦτό φησι, ταπεινὸς μὴ ᾖμι, πλὴν θαρρῶν τῇ ἀγάπῃ ὑμῶν, τολμῶ τισὶ τὰ γράφειν. τί δὲ δέῃ; τὸ μὴ θαρρῆσαι, φησὶ, ρυτέσι τὸ μὴ θαρρούντως χρήσασθαι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς καὶ παρὼν, τῇ δυνάμῃ μου. περιέθησιν γὰρ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ δύναμιν καλεῖ, διὰ τὸ ῥᾳδίως δύνασθαι τοὺς ἀναιδίους ἀμύνασθαι. τίνι δυνάμει; ἢ τινι φησὶ λογίζομαι τολμῆσαι, ὡς ἤ ἔλεγον. οὕτω κέκριται χρήσασθαι αὐτῇ, ἀφ' ἧ ἐπὶ λογίζομαι τολμῆσαι χρήσασθαί μου τῇ δυνάμῃ. τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι. ἐπιδὴ γὰρ ἔλεγον, ὅτι παρὼν ἐυτελὴς ἐσι, καὶ φησι, μὴ παρὼν τιμωρήσωμαι αὐτοῖς. ἢ λογίζομαι. ὁρᾷς πῶς ἐστὶ τὸ ἐπιδὴς; ἀνάγκης γὰρ οὔσης χρήσασθαι τῇ δυνάμει, ὀκνεῖ καὶ ἀναδύεται, καὶ τὸ τολμᾶν τὸ πρᾶγμα καλεῖ. τὸν γὰρ ἀρίστου διδασκάλου, τῇ ἀναβολῇ χώραν παρέχθν τῇ μετανοίᾳ. τοῖς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. καὶ τίνων, φησὶν, ἔχεις χρήσασθαι παρὼν τῇ δυνάμει τῇ πνευματικῇ; ἐπί τινας, φησὶ, τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς καὶ τὸ σάρκα περιπατοῦντας. οἱ γὰρ ψευδαπόστολοι διέβαλλον αὐτὸν, ὡς ὑποκριτὴν καὶ ἀπατεῶνα, καὶ πάντα πρὸς ἐπίδειξιν ποιοῦντα, καὶ φησιν. ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα, ρυτέσιν οὐ σαρκικῶς ζῶμεν. ἢ περὶ τὰ κηρύγματος λέγει τὸ, στρατευόμεθα. πόλεμον γὰρ πρὸς τοὺς νοητοὺς καὶ ἀοράτους ἐχθροὺς ἀναδε-

ξάμενοι,

ξάμνοι, ἡ σαρκικοῖς ὅπλοις κεχρήμεθα, τοῦτ' ἔστιν, ἡ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα.

» Τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐσαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαί-
» ρεσιν ὀχυρωμάτων, λογισμοὺς καθαιροῦντες, καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ
» τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ χριστοῦ.

Καὶ οὕτως ἡ καθ' σάρκα στρατευόμεθα, ὅτι τὰ ὅπλα οἷς χρώμεθα καθ' ὧν ἀνθιστάμενοι, οὐκ ἐσὶ σαρκικά. σαρκικὰ δὲ ὅπλα εἶν ὠὴ, πλοῦτος, ἰσχύς, δυναστεία, δόξα, εὐγλωττία. ὑμεῖς νικᾶτε, ἡ νύκτις νικῶμεν, ἀλλὰ τοῖς ἀνθρώποις. πενία, ἀδοξία, ἀσθένεια, ἰδιωτεία. διὸ καὶ δυνατὰ τῷ θεῷ αὐτὰ καλεῖ. καὶ γὰρ ἡ νύκτις τὸ σοφὸν καὶ τὸ δυνατὸν παρὰ θεοῦ ἔχουσιν, ὅτι σοφὰ ὄντα, σοφιεῖ γονε τῆς οἰκουμένης. σοφὸς δὲ αὐτῆ τὸ ἄτυφον. οὐκ εἶπεν, ὑμεῖς ἐσμεν οἱ δυνατοί, ἀλλὰ τὰ ὅπλα ὑμῶν διὰ τὸ θεοῦ. καὶ γὰρ κἀκείνοις τὴν δύναμιν οὐχ ὑμεῖς, ἀλλ' ὁ θεὸς ἔδωκέ, φησι. πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων. ἔσι δὲ δυνατὰ ὑμῶν τὰ ὅπλα, πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων. καλῶς δὲ τὸ, καθαίρεσιν, δείκνυσι ὅτι ἡ πεσβάλλομεν μηχαναῖς, ἀλλ' εὐθὺς καθαιροῦμεν ἅπαν νόημα. ὀχυρωμάτων δὲ φησιν, οἷον τοὺς Ἑλληνικοὺς συλλογισμούς, τὴν πλάνην αὐτῶν, τὸν τύφον. εἶτα ἵνα μὴ ἀκούσαντες ὀχυρώματα, σωματικόν τι νοήσωσι, φησι. λογισμοὺς καθαιροῦντες, οἷον συλλογισμούς, καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων σοφίσματα. ἢ ὅτι αὐτοὶ τοὺς λογισμοὺς αὐτῶν, καὶ τὰς ψυχὰς καταβάλλομεν ἐξ ἧς κεκράτηνται πλάνης, καὶ εἰς τὴν ἀλήθειαν ἄγομεν. καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον. ἐπέμενε τῇ τροπῇ, ἵνα πλείονα πρίσῃ τὴν ἔμφασιν. τὰ ὅπλα, φησὶ, τὰ ἡμέτερα, καὶ ὀχύρωμα εἶπεν, καὶ ὕψωμα, τυτέσι πυργώματά τινα καὶ φρούρια, καὶ ὅπερ ἐπαιρόμενον καὶ ἀνθιστάμενον τῇ γνώσει τοῦ θεοῦ τῇ διὰ τοῦ κηρύγματος, πάντα καθαιρεῖ. καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα. καὶ οὕτως ἅπαν νόημα καὶ πᾶσαν διάνοιαν ἀνθρωπίνην ὑφτάσομεν τῷ βασιλεῖ καὶ ἀρχηγετῶ Χριστῷ, ὡς μὴ δὲ ἀναπαλαῖσαι τὸ λοιπὸν, μὴ δὲ ἀναμαχήσασθαι ἰσχύσαί τινα τῶν ὑπ' αὐθέντων. τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ αἰχμαλωτίζοντες, οἷον αἰχμαλώτους ἐκπίας τοῦ πονηροῦ τυραννίδος λαμβάνοντες, ἀπὸ δουλείας εἰς ἐλευθερίαν.

» Καὶ ἑτοίμως ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπα-
» κοή. τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; εἴτις πέποιθεν ἑαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογι-
» ζέσθω πάλιν ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ, οὕτως καὶ ὑμεῖς Χριστοῦ. ἐάντε
» γὰρ περισσότερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν ἧς ἔδωκεν ὁ κς ἡμῖν εἰς οἰκο
» δομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι. Ἐνταῦθα καὶ Τύπτιος ἐφόβησεν. ὑμᾶς γὰρ προλήψομαι, φησιν, ἵνα ὅταν διὰ τῆς παραινέσεως καὶ διδαχῆς διορθώσωμαι ὑμᾶς καὶ ἀπρεπίσωμαι ἐκείνων, τότε ἐκείνοις μόνοις τοῖς ἀπίσοις πλημμελήσω. ἕτοιμοι οὖν ὄντες ἐν τούτῳ, ὑφ' ὑμῶν ἀναμείνατε ὁπόταν κωλυόμεθα. καὶ γὰρ δέος ἐσὶ, φησι, μὴ καὶ ὑμῶν ἅψηται ἡ πλάνη, διὰ τὸ ἀναμεμίχθαι. ταῦτα δὲ λέγων, τοὺς ψευδαπροσόλους αἰνίτεται ὅπως διορθώσωνται. ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή. ἐπακούετε μὲν νῦν, φησὶν, ἀλλ' οὐ τελείως. διόφησιν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή. τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; φοβήσας τοὺς ψευδα-

προσόλους

προσόλους, καὶ αὐτοῖς λοιπὸν ἐπιτιμᾷ, ἵνα πολιτικώτεροι αὐτοῖς διαλεγόμενοι. τὰ καθ' πρόσωπον, φησι, βλέπετε; τοιτέσιν ἀπὸ ὧν φαινομένων κρίνετε, οἷον εἴτις πλουτεῖ, εἴτις ἐπαίρεται, εἴτις μεγαλαυχεῖ, εἴτις ἀρετῆς πεφροντικεν τερικεται. καθ' ἑρώτησιν ἀναγνωστέον. δοκιμάζειν, φησὶν, ἕκαστον ὑμῶν βούλεσθε, καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐξετάζειν; οὐκοῦν ζῶ ἀκριβείας τοῦτο ποιήσατε. καθ' ὑπτιμητικὴν ὑπόκρισιν τοῦτο ἀναγνωστέον. αὐτὸ τοῦτο, οὐκ ἐκ ὧν ἔργων τῆς ἀληθείας πῶν ἐξέτασιν, ἐκδέ ὧν ὑπερλῆς ἀπλῶς φαινομένων λαμβάνετε; εἴτις πέποιθεν ἑαυτῷ Χριστοῦ εἶναι. καὶ γὰρ καὶ οἱ ψευδαπόσολοι, ὡς Χριστοῦ ὄντες ἐμεγαλαύχουν. τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ' ἑαυτοῦ. ἐὰν ὅλως, φησὶ, μετέχῃ τῆς παρὰ Χριστοῦ χάριτος, ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦτο λογιζέσθω καὶ μὴ προλαμβάνετω παρ' ἡμῶν διὰ τῆς ὑπομνήσεως μαθεῖν. οὕτω καὶ ἡμεῖς Χριστοῦ. τέως, φησὶν, ἐν τούτῳ κοινωνοῦσι καὶ ψυχὴν πλέον ἔχουσιν ἡμῶν. ἡμεῖς γὰρ αὐτοί μὲν Χριστοῦ, ἡμεῖς δὲ ἑτέρου τινός. τοῦτο δὲ, κατά τινα σύμβασιν εἶπεν, ἐπεὶ προῖὼν δείκνυσι, ὅτι οὐκ ὢσπερ ἐκεῖνοι Χριστοῦ, οὕτως καὶ αὐτὸς, ἀλλ' ἄπειρον τὸ μέσον. ὅθεν φησὶν, ἐὰν γὰρ περισσότερόν τι καυχήσωμαι, ὡσεὶ ἔλεγχθω, ἀρκεῖ τέως τὸ ἡπεῖν, οὕτως καὶ ἡμεῖς. ἐὰν γάρ τι πλέον ἔτω τοῦτο, οὐκ αἰσχυνθῶ. ἀληθῆ γάρ φησιν ἐρῶ. περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν. τῆς πλημμελικῆς καὶ τιμωρητικῆς ὧν ἀντιδιατιθεμένων δυνάμεως. εἶτα κολάζων τὸ φορτικὸν τοῦ λόγου, φησὶν, ἧς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, ὡς ἔλεγε. πῶν δυνάμιν ἐλάβομεν ἐπὶ τῷ οἰκοδομεῖν ὑμᾶς πρὸς πῶν πίσιν, οὐ μὴν πρὸς τὸ τιμωρεῖσθαί τινα. πῶς οὖν, εἰ πρίτις, καὶ νῦν αὐτοῖς ἀνατείνῃ πῶν παρὰ Χριστοῦ δι δοθεῖσαν ἐξουσίαν, καὶ ἄνω ἐφάσκες, ὃν ἑτοίμως ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ἡ οὐκ ἐπὶ τιμωρίᾳ, ἀλλ' ἐποικοδομὴ πῶν ἐξουσίαν ἔλαφας; ὅτι αὐτὸ τοῦτό, φησι, μάλιστα ἐσὶν οἰκοδομὴ ὑμῶν, τὸ τὰ κωλύματα ἀναιρεῖν καὶ τὰ σκάνδαλα, οἷον τοὺς ψευδαπροσόλους καταργεῖν. ἡς τοῦτο μὲν ἐλάβομεν, ἵν' οἰκοδομῶμεν. ἐὰν δέ τις ἀνίατα νοσῇ, καὶ τῇ ἑτέρᾳ χρησόμεθα ἐξουσίᾳ, καθαιροῦντες αὐτὸν καὶ καταβάλλοντες, ὡς εἶναι ἐν πρωτοτύπῳ μὲν πῶν οἰκοδομὴν, ᾧ παρεπομένῳ δὲ πῶν καθαίρεσιν. οὐκ αἰσχυνθήσομαι. ἡδέως χήσομαι, φησι, ψεύσης ἢ κομπασίας. Ἵνα μὴ δόξω ὡς ἀν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ ὧν » ἐπισολῶν, ὅτι αἱ μὲν ἐπισολαί, φησι, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώ- » ματος ἀσθενὴς, καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος. τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἷοι » ἐσμὲν τῷ λόγῳ δι' ἐπισολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.

Διὰ τοῦτό, φησιν, οὕτως μετρίως εἶπον τὸ οὐκ αἰσχυνθήσομαι, καὶ ἡδὺν μέγα εἶπον, ἵνα μὴ δόξω ὡς ἀν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπισολῶν. εἶτα τοῖς λόγοις ὧν διαβαλλόντων αὐτὸν κέχρηται. καὶ ἵνα μὴ πάλιν εἴπωσιν ὅτι αἱ μὲν ἐπισολαὶ βαρεῖαι, καὶ τὰ ἑξῆς. διατοῦτό, φησιν, οὕτως μετρίως ἐφθεγξάμην. ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενὴς. ἔλεγον γὰρ οἱ διαβάλλοντες αὐτὸν, ὅτι κομπάζει διὰ ὧν ἐπισολῶν, καὶ φοβερὰ ἐπιστέλλει. παραλυόμενος δὲ, ἵνα καταφρονηθῇς τις ἐσὶ, καὶ ἐλέγχεται μὴ ὢν οἷος γράφει. τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος. οἱ ταῦτα λέγοντες, φησὶ, τοῦτο ἰσάσαν, ὅτι καὶ παρόντες καὶ ἀπόντες, ὅμοιοι ἐσμὲν. καὶ ὥσπερ ἐσμὲν ἀπόντες τῷ

λόγῳ καὶ

Θεοδωρ. Γαζαῖ.

λόγῳ καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ. τοιοῦτός γάρ μόνον ἀπειλοῦμεν ἀπόντες, ἀπὼν ἰσχύομεν καὶ πράττομενοι, ἢ ἔργον ἀγαγεῖν τὰ ἀπειλούμενα.

» Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτοὺς τισὶ τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόν-
» των, ἀλλὰ αὐτοὶ τοὺς ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς μετροῦντες, καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς
» οὐ συνιοῦσιν. ἡμεῖς δὲ οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κα-
» νόνος, οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεὸς μέτρου ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν.

Ἐνταῦθα ἀλαζόνας ἐκείνους παρίστησι, καὶ κωμῳδεῖ αὐτοὺς κατ' εἰρωνείαν πεφάγων τὸν λόγον, καὶ φησιν. οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι, οἷον συναριθμῆσαι. ἢ συγκρῖναι, οἷον ἀντιπαραθεῖναί τισιν ἑαυτοὺς, ὧν ἑαυτοὺς πρατιτεμνόμενοι διὰ τὰς κομπώδεις ψευδολογίας. ὁρᾶς πῶς αὐτοὺς ἐκωμῴδησεν; Οὐ τολμῶμεν, φησὶν, οὐδὲ συναριθμῆσαι ἑαυτοὺς τοῖς ἑαυτοὺς συνιστάνουσιν, οὔτε τῷ συγκρίσει τῇ πρὸς αὐτοὺς, μικρόν τι διαφέρειν αὐτῶν. τολμᾶν δὲ καλεῖ καὶ τὸ ψεύδεσθαι ὡς ἕνα τῶν αὐτῶν, καὶ τὸ ἔχειν ὅλως ὁμοιότητα πρὸς αὐτοὺς, τὸ πράγματος τὸ ἄκρον, καὶ τὸ ἐβδελυγμένον αὐτῶν δεικνὺς τῷ θεῷ. διὸ γὰρ τολμῶμεν, φησὶν, ὅτι μεγάλην τιμωρίαν τοῖς τοιούτοις ἀπόκειται. τοῦτο δὲ λέγει, ἅμα καὶ τοῖς Κορινθίοις φεύγειν παραινῶν τὸ τοιοῦτον νόσημα, καὶ αὐτῶν τοιούτων διασχίζων καὶ διϊστῶν αὐτούς. ἢ δὲ ἐτολμῶμεν ἑαυτοὺς συνιστάνειν ὥσπερ κἀκεῖνοι, ἢ καὶ οἷοί ἦμεν τῷ λόγῳ διὰ ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι ἐτυγχάνομεν καὶ παρόντες, ἀλλὰ μετεβαλλόμεθα οὐ ὧδε κἀκεῖσε, καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς ἄλλοι καὶ ἄλλοι γινόμενοι, καὶ αὐτοὶ παρόντες ἐν ταῖς χρείαις καὶ τοῖς καιροῖς σωαλλοιούμενοι, καὶ νῦν μὲν κόλακες, νῦν δὲ φοβεροί, καὶ ὧν μὲν κενοδοξούντων δοῦλοι, καὶ τὸ θελήματος ὑπηρέται, ὧν δὲ ταπεινῶν διαπτύονται καὶ νομοθέται. ὁ γὰρ σωιζῶν ἑαυτὸν, πάντα εἰς τὸ οἰκεῖον κέρδος ἀφορῶν ποιεῖ, ἀεὶ πρὸς τὸ ἑαυτῷ συμφέρον σωαλλοιούμενος καὶ συμμεταμορφούμενος. ἀλλ' οὔτε ὡς εἷς ἐξ αὐτῶν ἐσμεν, οὔτε πρὸς ἑαυτοὺς ἔχομεν κοινωνίαν ἢ ὁμοιότητα τινά. οὐ γὰρ τολμῶμεν τοιοῦτοι γίνεσθαι. πῶς οὖν ἄλλοι ἐσμὲν τοῖς ἐπιστολαῖς ἀπόντες, ἄλλοι δὲ παρόντες; οὐ γάρ ἐστιν ἡμέτερον τοῦτο, ἀλλὰ τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων. ἡμεῖς δέ τι οὐ συνιστῶμεν, ἀλλὰ αὐτοὶ ἑαυτοὺς μετροῦμεν, οἷον ἀκριβολογούμενοι, ἐξετάζομεν, αὐτὸ τὸ σωειδὸς ἐξετασμὸς ποιούμενοι, μήτι τοῦ πρακτέου ὧν οὐδὲν, μήτι ἀλλοτρίως ἀκηκοότα ἀπορεῖτε. καὶ αὐτοὺς συγκρίνομεν, μήτι ἄρα ἐναντίον ὧν κηρύσσομεν, ὧν ἐπηγγελάμεθα, πράττομεν, μήτι ἀσύμφωνον τῷ προτέρῳ βίῳ. καὶ συγκρίνομεν δὲ ἑαυτοῖς, οὐχὶ τοῖς ζηλοῦσιν, οὐχὶ θέατρον, φησὶ, τοῖς ἔξωθεν σωιόντας ποιούμενοι τὰς ἰδίας συγκρίσεως καὶ ἐξετάσεως, ἀλλὰ αὐτοὶ ἑαυτοὺς κριτὰς καὶ δικαστὰς πεπαθίζοντες, ὅπερ ἐστὶν ἀληθοῦς κρίσεως. οἱ δὲ ψευδαπόστολοι καὶ ἑαυτοὺς συνιστάνοντες, ἅπαν τοὐναντίον, πρὸς ἐπίδειξιν, πρὸς ἀρέσκειαν τοῦ πλήθους, πάντα ποιοῦσι. διὸ γοῦν μετροῦσιν ἑαυτοὺς, οὐδὲ ἐξετάζουσιν ἑαυτοὺς, ἀλλὰ ἀρκεῖ αὐτοῖς εἰς πᾶσαν εὐδαιμονίαν, τὸ τῷ πλήθει τῶν συνιόντων αὐτοῖς, ἀρέσκειν. διὰ τοῦτο ἡμεῖς, οὐδὲ εἰς τὰ ἄμετρα ὥσπερ ἐκεῖνοι οὔτε ἐκαυχησάμεθα, οὔτε καυχησόμεθα, ἀλλ' εἴπερ ἐροῦμεν καὶ πράξομεν ἐπιστέλλομεν, κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος ἡμῶν καὶ λέγομεν καὶ πράττομεν καὶ ἐπιστέλλομεν.

Φωτ.

στέλλομεν. αὐτὸς δὲ οὐ λέγει μέτρον ἡμῶν, ἀλλὰ μέτρον ἁπάντων, ἐπάγει, οὗ μέτρου ἐμέτρησεν ἡμῖν, δεικνὺς ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ μέτρον αὐτοῦ ἐκτὸς θεοῦ ἐστιν. ἢ καὶ οὕτως. μὴ νομίσῃς ὅτι μέτρον ἁπάντων κανόνος, αὐτὸς ἑαυτῷ τὸ μέτρον ὥρισα, ἀλλ' ἐκεῖνο λέγω τὸ μέτρον, οὗ μέτρου, φυτέσι δι' οὗ, ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεός. τί δέ ἐστιν ἐκεῖνο; καὶ ἄλλα μὲν πολλά, τέως δὲ τὸ διὰ τὸ κηρύγματος ἐλθεῖν μέχρις ὑμῶν, καὶ καταλαβεῖν ὑμᾶς. τοῦτο τὸ μέτρον ἐκτὸς θεοῦ ἔχομεν, Δι' οὗ ἐμέρισε καὶ ἔταξον ἡμᾶς, μέχρις ὑμῶν φθάσαι καὶ κηρύξαι τὸ εὐαγγέλιον. ἢ δ' ὡσαύτως ὅλον τὸ χωρίον ἀπὸ τοῦ, ὅτι τολμῶμεν, μέχρι τοῦ, ὅτι σωιοῦσι, κατ' ἐκείνων ἤρθαι ὧν ἀλαζόνων, καὶ τὸ, οὐδὲ αὐτοὶ ἑαυτοὺς, κατ' αὐτῶν ἤρθαι ὧν ἑαυτοὺς σωιστανόντων. οἷον, αὐτοὶ γὰρ ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς μετροῦντες καὶ συγκρίνοντες, οὐ σωαισθάνονται ἀλαζονευόμενοι καὶ ἀπατῶντες ἑαυτούς. ὥσπερ γὰρ ὁ παρ' ἑαυτῷ φρόνιμος, ἰσχυρῶς ἄφρων ἐστὶν, οὕτως καὶ ὁ παρ' ἑαυτῷ μέγας καὶ ὑψηλὸς, καταγέλαστος καὶ ἔσχατος πάντων. οὐδὲ αὐτοὶ ἑαυτοῖς. ἐκείνοις μὲν οὖν οὐ τολμῶμεν ἑαυτοὺς συγκρῖναι, μεγάλοις, φησὶν, οὖσι καὶ ὑπερβαίνουσιν ἡμᾶς, οὐδὲ ἡμεῖς καθ' ἑαυτοὺς γινόμενοι, ἑαυτοὺς μετροῦμεν. καὶ πρὸς τὰ μέτρα ἡμῶν, καὶ λαλοῦμεν καὶ ἐπιστέλλομεν, καὶ Διαπραττόμεθα. καὶ συγκρίνοντες ἑαυτούς. καὶ ἡμεῖς μὲν, φησὶν, ἑαυτοὺς μετροῦμεν, ἐκεῖνοι δὲ, ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς συγκρίνοντες. οὐ γὰρ ἀξιοῦσι, φησὶ, πρός τινα τῶν ἀνθρώπων συγκριθῆναι, ἀλλ' αὐτοὶ πρὸς ἑαυτούς. οὐ συνιοῦσι. φυτέσιν οὐ νοοῦσιν οὐδὲ σωθάνονται ὅπως ἐσὶ καταγέλαστοι τοῖς ὁρῶσιν. οὐ γὰρ λελήθασι, φησί, τινα. ἢ ὅτι μεταξὺ ἀλλήλων ἑαυτοὺς ἑστάζοντες. ἡμεῖς δὲ οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα. ἡμεῖς δέ φησιν, οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα καθάπερ οὗτοι. καὶ γὰρ ἵνα ἔλθῃ αὐτοὺς ψευδομένους λέγῃ, πῶς οἰκουμενίως ἐπεφέψαμεν, πρὸς τὸ πέρας τῆς γῆς ἀφικόμεθα διδάσκοντες. ταῦτα οὖν ἄμετρα καλεῖ, ὑπερβαίνοντα τὴν δυνάμιν αὐτῶν καὶ τὸ μέτρον. ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος. ὥσπερ γὰρ ἀμπελῶνα διαιρῶν ὁ θεὸς τῇ οἰκουμενίᾳ, ἡμῖν, φησι, τοῖς ἀποστόλοις ἐμέρισε. κατὰ τοῦτο τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεὸς, καυχησόμεθα καὶ λαλήσομεν, φησί. ποῖον δὲ ἐστὶ τὸ μέτρον σου; τὸ ἄχρις ὑμῶν, φησιν. ἀφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. ἐπεὶ οὖν ἄχρι καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν, καὶ τοῦτο ἡμῖν τὸ δεδομένον παρὰ θεοῦ μέτρον, ἄχρι καὶ ὑμῶν καυχώμεθα. ἀπὸ κοινοῦ γὰρ τὸ καυχησόμεθα.

» Οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς. ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν
» ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις
» κόποις. ἐλπίδα δὲ ἔχοντες αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλωθῆναι,
» κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν, εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ
» ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι, εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι. ὁ δὲ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω. οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστῶν, ἐκεῖνός ἐστι δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ κς συνίστησιν.

Οὐ γὰρ ὡσεὶ πρίτις, φησὶν, ὅτι μὴ ἀφικνούμενοι, ἤγουν μὴ ἀφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς, ὑπερεκτείνομεν ἑαυτοὺς, λέγοντες ἐφθακέναι εἰς ὑμᾶς, ἢ κἂν τῷ λόγῳ κομπάζοντες. τοῦτο γὰρ, ἄχρις ὑμῶν ἐφθάσαμεν. ἐφθάσαμεν δὲ, ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ.

τοῦτέστιν

ρυτέσιν γὰρ ἀπλῶς παραλυόμενοι, ἀλλὰ καταγγέλλοντες ὑμῖν τὸ εὐαγγέλιον. ὡς μὴ ἐφικνούμενοι. μὴ ἰσχύοντές, φησι, καὶ ἄχρις ὑμῶν ἐφικέσθαι, ἢ φθάσαι. ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς. οἷον τῷ κόπτοντι ὧν λόγων. οὐ τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. ἤκουσε γὰρ ἴσως τοὺς ψευδαπόστολους, καὶ ἄνευ τοῦ κηρύσσειν παραλυομένους τοῦτο, καὶ ὑπορρύτους καυχᾶσθαι. γὰρ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι. τὰ τὸ μέτρον, φησὶν, ἡμῶν, καὶ τὸν δικαίαμιν ὑπερβαίνοντα οὐ ἀποστολείας κόπους. ἤκουσε γὰρ τοὺς ψευδαπόστολους, ἄλλων τοῦτο κηρυξάντων, αὐτοὺς ἐπὶ δημιῶσαι ψιλῶς, καὶ ἑαυτοῖς ἐπιγράφειν τὸ κήρυγμα. ἡμεῖς δέ, φησιν, γὰρ ἐπ' ἀλλοτρίοις κόποις. ἐλπίδα δὲ ἔχοντες. γὰρ αὐξηφαίνεται, ἀλλ' ἐλπίζομεν, φησὶν, ἐπὶ τῷ θεῷ. πρὸς γὰρ ἡ πίστις ἐπιδίδωσι τῶν μαθητῶν, οἱ διδάσκαλοι εὐδοκιμοῦσι. τότε γάρ ἐστιν αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν. ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι. ἐλπίζομεν, φησιν, ὑμῶν ἐπιδιδόντων πρὸς τὴν πίστιν, ἐν ὑμῖν μεγάλοι δειχθῆναι, κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν, τοῦτέστιν οὐ ὑμῖν μεγαλυνθῆναι πλέον ἢ νῦν. τότε γὰρ τὸ, εἰς περισσείαν κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν, τοῦτέστι κατὰ τὸ μέτρον ἡμῶν, ὃ ἐπιστεύθημεν παρὰ θεοῦ. καλῶς δὲ κανόνα καὶ μέτρον καλεῖ, ὡς ἐπὶ πίστιν καὶ κληρονομίαν τῆς οἰκουμένης ἐλθών. εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν. καὶ οὕτως μεγαλυνθῆναι ἐν ὑμῖν, ὥστε καὶ εἰς τὰ ὑπερέκεινα εὐαγγελίσασθαι καὶ διδάξαι, ὅσα καὶ ἐπρίσευσεν. γὰρ ἐν ἀποστολῷ κανόνι. καὶ γὰρ ὥσπερ, φησὶν, οἱ ψευδαπόστολοι, ἐγκομβώσασθαι ἐν ἀποστολῷ κανόνι καὶ μέρει, καὶ οὗτος ἄλλος ἐκπάσας. τοῦτο γὰρ τὸ, εἰς τὰ ἕτερα, οὗτος, φησὶ, πεκαταβέβληται ἀπέρια Διδασκαλίας. ὁ δὲ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω. ἐκεῖνοι μὲν οὖν, φησιν, γὰρ καυχῶνται, ἡμεῖς δὲ καὶ ταῦτα καταρθωκότες τὰ ἄχρι καὶ ὑμῶν, καὶ πρόσπικαταρβοῦντες μέλλοντες, οὐ καυχώμεθα ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐν τῷ θεῷ. ὁ γὰρ καυχώμενος, φησὶν, ὀφείλει οὐ κυρίῳ καυχᾶσθαι. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸ ὃ ἐφθάσαμεν μέτρον, ἐκ θεοῦ ἐγένετο. γὰρ ὁ ἑαυτὸ σωίζων. τίνες δὲ οἱ ἑαυτοὺς σωίζοντες; οἱ ψευδαπόστολοι δηλονότι. τίνας δ' ὁ κῆς σωίζησι; τοὺς ἀμφὶ Παῦλον δηλονότι. κατὰ τὸ μέτρον γὰρ φησι, τοῦ κανόνος, οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεός. ὁ οὖν μερίσας θεὸς, αὐτὸς ἐξίσησιν.

11 » Ὤφελον ἀνείχεσθέ μου μικρὸν τῇ ἀφροσύνῃ. ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. ζηλῶ γὰρ ὑ-
» μᾶς θεοῦ ζήλῳ. ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ.
» φοβοῦμαι δὲ μήπως ὡς ὁ ὄφις Εὐαν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, οὕτως φθα
» ρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλότητος τῆς εἰς τὸν Χριστόν.

Μέλλων ἐμβαίνειν εἰς τοὺς οἰκείους ἐπαίνους, πλὴν κέχριται τῇ προδιορθώσει, τὸ φορτικὸν τοῦ δοκεῖν ἐπαινεῖν ἑαυτὸν ἀποφεύγων. εἰς τοῦτο δὲ αὐτὸν ἠγαγεν, ἡ τῆς ὀρθοτέρας ἀνάγκη, καὶ τὸ δεδιέναι μὴ εἰς βλάβην ὧν μαθητῶν γένηται, τὸ αὐτὸ μὲν ἐξευτελίζεσθαι, τοῖς δὲ ψευδαποστόλοις δοκεῖν εἶναί τι. εἶθε ἀνείχεσθέ μου, φησὶν, ἀποφθεγματικῶς ἀπαγορεύων καὶ ἔργον τοιοῦτος. ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. οἶδα γάρ, φησιν, ὅτι ἀγαπᾶτέ με, καὶ πάνυ σφόδρα μου ἀνέχεσθε. ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς. γὰρ εἶτα, φιλῶ, ἀλλ', ὃ μεῖζον ἴσως, ζηλῶ ὑμᾶς, φησι, ῥητέσι πῶς ἁπλῶς φιλῶ. εἶτα ἵνα μὴ νομίσωσι δηλαδὴ τὰ ἀνθρώπινα, οἷον χρήματα, ἢ δόξαν οὕτω φιλεῖν αὐτὸν, ἐπάγει, θεοῦ ζήλῳ,

ζήλῳ, ἵνα ὑμᾶς ὠφελήσω. ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς. πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἅπας ὁ λόγος αὐτῷ. αὕτη γὰρ μία γάμου, παρθένος ἐστί. μνηστείας δὲ ὁ παρὼν καιρὸς, παρόδων δὲ ὁ μέλλων, καθὸ λέγεται, ἀνέστη ὁ νυμφίος. πρὸς δὲ τί ἔδνα; ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ταύτης τῆς μνηστείας καὶ ὁ Δαυὶδ προμνήστωρ ἡμῶν λέγων. ἄκουσον θύγατερ καὶ ἴδε καὶ κλῖνον τὸ οὖσόν. καὶ αὐτὸς ὁ Παῦλος νυμφαγωγὸς ὢν ἔλεγεν, ὑπὲρ Χριστοῦ πρεσβεύομεν, ἵνα τὸν νύμφιον λάβη, φησί. τοῦτον τύπος ἦν τὰ πορὶ τὸν Αβραάμ, ὃς δοῦλον ἔπεμψε, μνηστεύσασθαι τῷ υἱῷ παρθένον ἐθνικήν, καὶ ὁ θεὸς ἔπεμψε τοὺς προφήτας πάλαι, καὶ τοὺς ἀποστόλους ὕστερον, μνηστεύσασθαι τῷ υἱῷ τοῦ ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίαν. παραστῆσαι τῷ Χριστῷ. ἐμνηστευσάμην, φησὶν, ὑμᾶς τῷ Χριστῷ. ζηλῶ δικαίως ζηλῶ, ζηλῶ δ' ἐμαυτόν. φοβοῦμαι δὲ μήπως. ἦ γὰρ καὶ ἡ ἀπώλεια ὑμετέρα, ἀλλ' ὁ φόβος κοινός. γὰρ ἀποφαίνεται δὲ ὅτι διεφθάρητε, ἵνα ἀναισχυντέρους πρίσῃ, ἀλλ' ἀμφιβόλως λέγει, μήπως, καὶ πρὶ διεφθαρμένοι ἦσαν. καὶ γὰρ κἀκεῖνος τὸ μεῖζονα ἐπηγγείλατο, ἤγουν τὴν πορπλάσουσ ὄφις, ὥσπορ οἱ ψευδαπόστολοι τύτε. δείκνυσι δὲ γυναικώδες τὸ ἀπατᾶσθαι. οὐ τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ. ἀλλ' ὥσπορ τὸ εἶναι πανοῦργον τὸν ὄφιν, γὰρ ἔδωκε τῇ γυναικὶ συγγνώμην, οὕτως γὰρ ἐκ τῶν ψευδαποστόλων ἀπάτη δώσει ὑμῖν. οὕτως φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν. οἷον μετενεχθῇ ἀπὸ τῆς ἁπλότητος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὴν δεινότητα τοῦ ἐξωθεν. δείκνυσι δὲ, ὅτι ἀπλάστου καὶ ἀφελοῦς δεῖται ψυχῆς ἡ πίστις,
» πάντα πίστει δεχομένης, καὶ μηδὲν συλλογιζομένης. Εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος
» ἄλλον Ιησοῦν κηρύσσει ὃν γὰρ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε, ὃ γὰρ ἐλά-
» βετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ γὰρ ἐδέξασθε, καλῶς ἠνείχεσθε.

Τέως δείκνυσι τοὺς ψευδαποστόλους, ἐπεισάκτους καὶ ξένους ὑπάρχειν. ὅρα δέ. γὰρ εἶπε, πλέον τι λαλοῦσι. καὶ γὰρ ἴσως ἐκείνους ἦκος φλυαρεῖν, καὶ ῥημάτων κάλλει γοητεύειν τοὺς ἀκούοντας, ἀλλὰ φησὶν ἄλλον Χριστὸν, ἤγουν ὁ ἐρχόμενος πλουσιωτέρους ὑμᾶς ποιεῖ οὐ τοῖς πνευματικοῖς χαρίσμασιν. γὰρ ἕτερον δὲ τούτων χρήζει κομψείας λόγων. ἢ καὶ οὕτως. δι' ἃ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ τῆς πρὸς τοὺς ψευδαποστόλους προσοχῆς ἀποτρέπει, οἷον, ἦ γὰρ ἄλλον Ιησοῦν ὁ ψευδαπόστολος. τὸν γὰρ ἐρχόμενον λέγει, οἷον ἐπεισερχόμενον καὶ ἔξωθεν ἐπεισάκτα. ἴσως οὗτος, φησιν, ἄλλον Ιησοῦν κηρύσσει ὃν ἔδει κηρυχθῆναι παρ' ἡμῶν, καὶ γὰρ ἐκηρύξαμεν, ἢ ἄλλο πνεῦμα ἔδει λαβεῖν ὑμᾶς, καὶ παρ' ἡμῶν οὐκ ἐλάβετε, ἢ ἄλλο εὐαγγέλιον ἔδει δέξασθαι ὑμᾶς, καὶ παρ' ἡμῶν γὰρ ἐδέξασθε, εὐλόγως ἂν αὐτοῖς προσείχετε. ἦ δὲ τὸν ἀπώλεσαν, (οὔτε γὰρ αὐτοὶ ψευδαπόστολοι ἁρπάζουσι τὸν ἥπειν, οὔτε δὲ ὑμεῖς αὐτοί,) τὸν γὰλίαν ἄρτον, ἡμῶν ἐκείνους προκρίναντων, ὧν μηδὲν ὑστερησάντων μηδὲ ὧν ὑπὸ λίαν ἀποστόλων; ὃν γὰρ ἐκηρύξαμεν. Ον ἔδει κηρυχθῆναι, καὶ γὰρ ἐκηρύξαμεν. ὃ γὰρ ἐλάβετε. Τοῦ αὐτοῦ.
Ον ἔδει λαβεῖν ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἐλάβετε. ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τὸ- Τοῦ αὐτοῦ.
τε σοφίας δεῖται τῆς ἔξωθεν. σκόπει δὲ πῶς δείκνυσι μηδὲν τελειότερον λέγειν ἐκείνους. ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, φησὶν, ὃ οὐκ ἐλάβετε. καὶ πάλιν. ὃ οὐκ ἐδέ-
ξασθε.

ξαθε. τῷ προσδιορισμῷ δεικνὺς, μηδὲν πλέον ἐκείνους διδάσκειν. οὐδὲ γὰρ
τῆς πλείονα λαλοῦσιν, ἀλλὰ τῆς ἀληθῆ λέγουσι, δεῖ προσέχειν τὸν νοῦν. ὅθεν
ἐδέξασθε. εἰ δεῖ δέξασθαι ὑμᾶς, καὶ δεῖ ἐδέξασθε. καλῶς ἠνείχεσθε. Τί λέ
γεις ὦ Παῦλε, ὁ Γαλάτας γράφων, ἐάν τις εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ
παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω, τοὺς γράφεις, καλῶς ἠνείχεσθε; καὶ μὴν δεῖ τοῦτο
δεῖ ἀνέχεσθαι. ἢ δὲ τὰ αὐτὰ ἔλεγον, ὅτε ἀνέχεσθαι ἐχρῆν. ἀλλ' ὅρα.
μέγας γὰρ ὁ κίνδυνος τῷ μὴ προσέχοντι. πάσας γὰρ αἱρέσεσι δίδωσι πρόο-
δον. οὕτως ἐκόμπαζον οἱ ψευδαπόστολοι, ὡς ἀτελῶς τὰ Παύλου διδάσκοντος,
καὶ ὅτι οὐτοί, φησι, πλέον τι καὶ τελεώτερον λέγουσι. τῇ γὰρ ἔξω παιδείᾳ χρώ-
μενοι, τοῖς ἀληθέσι δόγμασι φλυαρίας ἀνεμίγνυον. διὸ καὶ ἔφθειρον πολλούς.
τοῦτο οὖν φησι νῦν. ἢ μήτι τελειότερον λέγουσιν οὗτοι, καὶ ἕτερον δεῖ κηρύσσειν
καὶ Χριστόν, καὶ ἡμεῖς παρελίπομεν, καλῶς ἰωείχεσθε. ἀλλὰ τοῦτο γὰρ λέγῃ, οὐκ
ἐκηρύξαμεν. ἢ δὲ τὰ αὐτὰ ἐστι, φησί, τῆς πίστεως κεφάλαια, καὶ δεῖ πλέον ἐρεῖν
ὅσον ἥκει εἰς τὸ δόγμα, ἀλλὰ τί πλέον ἔχουσι παρ' ὑμῖν ἐκεῖνοι; ὅσῳ γὰρ οὐ φλυαρή-
σωσί, φησιν, δεῖ πλέον, ὧν ἡμεῖς, εἴποιεν, πλὴν τοῦ κόμπου ὧν λέγουσι. Τὸ δὲ Φωτ.
καλῶς ἰωείχεσθε, οὐκ ἐπαινοῦντος ἐστὶ τὸν τοιοῦτον γνώμην, ἀλλ' ἐκπλουσίας ἐλέγ-
χοντος. φθορὰν γὰρ μικροῦ, τὸ ἀνέχεσθαι τούτων καὶ προσέχειν αὐτοῖς ἀπεκάλε
σε. τί οὖν ἐστιν ὁ ἐλέγχει; ἀπροφάσιστος ὑμῶν ἐστί, φησιν, ἡ ἀπάτη, ὅταν ἄμφω ἡμῶν
τε καὶ ὧν ψευδαποστόλων τὰ αὐτὰ δοκιμώτων λέγειν, ἡμῶν μὲν ἀφίσασθε, ἐκείνοις
δὲ προστίθεσθε. οὐ γὰρ ἔξετε πρόφασιν τὸν καινότητα τῆς ἀπάτης, καὶ τὸ ὀξυλλαβές
νου εἰς τελεότητα ὧν δοκιμάτων. ἔσωθε γὰρ ἡ καινότης ὑπαγαγαλίζειν καὶ ἐφέλκε-
σθαι τοὺς ἀπλουστέρους. ὑμῖν δὲ, οὐδὲ αὕτη ἡ πρόφασις ὑπολείφθη.

» Λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι ὧν ὑπερλίαν ἀποστόλων. εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λό
» γῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει. ἀλλ' ἐν παντὶ φανερωθέντες, ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. ἢ ἁμαρτίαν ἐποίη-
» σα ἐμαυτὸν ταπεινῶν, ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε. ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγ-
» λισάμην ὑμῖν. ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν,
» καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς, οὐ κατενάρκησα οὐδενός.

Λοιπὸν τῆς ὑπερ Πέτρου, συγκρίνει ἑαυτὸν, τοῦτο δεῖξαι θέλων, ὅτι εἰ ἐμοῦ,
φησι, πλέον ἴσασι, καὶ ἐκείνων, εἰς τὴν εἰς ἄτοπον ἀπαγωγὴν φέρων τὸν λόγον. ὅρα
δὲ τὰ πεπονθροζήνιν. λογίζομαί, φησιν, οἷον ἡγοῦμαι, νομίζω, οὐδὲν ὑπερφαντι-
κὸν, καὶ οὐκ ἀπλῶς ὑπερλίαν, ἀμὰ ὧν ὑπὲρ λίαν, Πέτρου δὲ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου
αἰνιττόμενος. τοῦτο δέφησιν, ἐπειδὴ τούτου νῦν χρεία. ἀμὰ χοῦν δέ φησιν, ὃς οὐκ ἦμι
ικανὸς καλεῖσθαι ὑπέρολος. ἢ δὲ καὶ ἰδιώτης. ἐπειδὴ ᾧ τούτῳ ὀνειπαλλοπίζον
τες οἱ ψευδαπόστολοι εἰς τὸ μὴ εἶναι ἰδιῶται, δείκνυσιν ὅτι οὐ φεύγει τὴν ἰδιωτείαν,
ἀμὰ καὶ σεμνύεται ἐπ' αὐτῇ. Διὸ καὶ τίθησιν αὐτό. καὶ ἀμὰ χοῦν δὲ τοῦτο ποιεῖ,
ᾧτα δείκνυσι τὸ εἶναι σοφὸν, πρὸς βλάβιν ὂν τὸ κηρύγματος. ἦλθον γάρ, φησιν, Φωτ.
οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου σοφίας, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρός. τῷ λόγῳ. Ὁ λόγος
καὶ ἡ γνῶσις, οὐκ ἀεὶ τὰ αὐτὰ παρὰ τῷ θεσπεσίῳ Παύλῳ σημαίνει, ἀλλ' ἐνίοτε μὲν
λόγον λέγει,

λόγον λέγει, τὸ ἔχειν χάρισμα διδασκαλικὸν, γνῶσιν δὲ, τὸ συνιέναι μὲν τὸν τοῦ
κηρύγματος λόγον, μὴ μὴν δύνασθαι καὶ ἑτέροις ὠφελεῖν καὶ διδάσκειν. ἐνίοτε λό-
γον μὲν λέγει, τὸ ἐγγεγυμνάσθαι τῇ Ἑλληνικῇ σοφίᾳ, μηδὲν δὲ τῆς θείας με τέ-
χειν, μόνον δὲ κατεσωμυλῶσθαι, γνῶσιν δὲ, τὸ τετελῶσθαι ἐν τῇ σοφίᾳ, ὥς τε καὶ
αὐτὸν ἀκριβῶς εἰδέναι, καὶ ἑτέροις ἱκανὸν εἶναι διδάσκειν καὶ Χριστῷ προσάγειν.
πάλιν δὲ ἀμαχοῦ, λόγον μὲν ἀπλῶς ὡς ἁπλῶς τὸν πεφορικὸν, γνῶσιν δὲ, τὸν
ἐν τοῖς δόγμασιν ἔδρισιν. παράδειγμα τοῦ μὲν πρώτου, ᾧ μὲν γὰρ δίδοται λόγος σο
φίας, ἄλλῳ δὲ, λόγος γνώσεως. τὸ δὲ δευτέρου, τὸν νῦν προκείμενον, ἰδιώτης τῷ
λόγῳ, ἀλλὰ τῇ γνώσει. τὸ δὲ τρίτου, ἐσμὲν δὲ αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ
πάσῃ γνώσει. ἀλλ' ἐν παντὶ φανερωθέντες ἐσμέν. λείπει γὰρ τὸ, ἐσμέν. οἷον, ἐν παντὶ
πεφανερωμένοι ἐσμέν. τί δὲ πεφανερώμεθα ὑμῖν; ὅτι μὲν οὖν ὑπερλίαν ἀπο-
στόλων ὑστερήσαμεν, ὅτι μὲν ἐσμὲν ἰδιῶται τῇ γνώσει, ἀλλ' ἱκανοί διδάξαι καὶ τελεῶ-
σαι δι' τῆς πίστεως, καὶ ἁπλῶς δι' παντὸς ἐγνώσμεθα ὑμῖν, καὶ οὐκ ἔστιν οὐδὲ μία ὑμῖν ἔγκλη
σις καθ' ἡμῶν, οὐδὲ ἀγνοίας πρόφασις, ἢ μὴ ἄρα τοῦτο βούλεσθε ἁμαρτίας πρόφα-
σιν λαβεῖν, τὸ μηδὲν λαβεῖν ἐμὲ δι' ὑμῶν. τοῦτο δὲ, ἐντρέπων φησὶν, ἀντὶ τοῦ ἡμὴ
ἄρα δι' καυχήματα ἡμῶν, καὶ ἐφ' ᾧ ἄλλοι καυχῶνται, ταῦτα ἡμῶν εἰς ἁμαρτίαν
λογίζεσθαι διεγνώκατε, καὶ ἐφ' ᾧ ὑψοῦσθαι ὑμᾶς ἐποιήσαμεν, τοῦτο εἰς κατηγορίαν
ἡμῶν πορίσασθε. τοῦτο δὲ Παύλου ἐστὶ λίαν σαρδόντος τῷ βίῳ, καὶ τῇ κατὰ θεὸν
πολιτείᾳ, ὅτι αὐτοῖς ἐκείνοις δέικνυσι, μηδὲν ὅλως ἔχοντας ἡμῶν εἰπεῖν κατ' αὐτοῦ,
καὶ ἐκείνων ἐλέγχοντος τὴν ἀγνωμοσύνην καὶ πονηρίαν, ὅτι μηδὲν ὅλως ἔχοντες
ἐγκαλεῖν, ἀμὰ καὶ ὑπερθαυμάζειν ὄντες δίκαιοι, ὅμως τοῖς ψευδαποστόλοις
οὐδὲν ἐλαττον, ἢ μὴ καὶ Παύλου μᾶλλον ἔστεργον. ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει. τοῖς
ψευδαποστόλοις ἀνίπεται δηλαδὴ, καθ' ὧν τοῦ θεοῦ γνῶσιν ἰδιώτας ὄντας, ὅ-
περ ἐστὶν ὀλέθριον. ἀλλ' ἐν παντὶ φανερωθέντες. ἀνίπεται τοῖς ψευδαποστό-
λοις, δουλεροὺς τινας καὶ σωτεσπασμένους, καὶ προσωπεῖον εὐλαβείας περικειμέ-
νους. ἡμεῖς δὲ, οὐχ οὕτως φησίν. ἐν παντὶ γὰρ πράγματι, καὶ οὐ πᾶσιν οἷς ποιοῦ-
μεν, φανεροί ἐσμεν εἰς ὑμᾶς, ἐν οὐδὲ μιᾷ διαβολῇ, ἢ ὑποκρίσει, φησίν. ἢ ἁμαρτίαν
ἐποίησα. βλικτικῶς τῷ λόγῳ κέχρηται. ἀπερρίμμενον, φησίν, ἡγεῖσθέ με καὶ
ἐυτελῆ μᾶλλον, ἁμαρτίαν ἢ ἐποίησα ἐαυτὸν λιμῷ ταπεινώσας, καὶ μηδὲν λαβὼν
παρ' ὑμῶν. τοῦτο, φησιν, ἐποίησα, ἵνα ὑμεῖς εἰς τὸ καθ' θεὸν ὑψωθῆτε. ὁρῶντες
γὰρ μηδὲν λαμβάνοντα ὡς κοδομεῖσθε. ἢ δὲ ἐλάμβανον, ἐσπανδυλίσθητε ἄν. ἄλ-
λας ἐκκλησίας ἐσύλησα. καίτοι ἰδιώαρ ἦπεν, ὅτι ἐκῶν χειρῶν μου ἔλαβον; ἀμὰ
πολυπλικώτερον τὸν λόγον ποιῶν, φησι, παρ' ἄλλων ἔλαβον, ὑμῖν διακονούμενος εἰς
τὸ κήρυγμα. τὸ δὲ ἐσύλησα, οἷον ἐσκύλευσα, ἐγύμνωσα. οὐ γὰρ τὸ λάθρα λα-
βεῖν λέγει, ἄπαξ. τὸ δὲ ὀψώνιον δηλοῖ αὐτοῦ τὰ ἀναγκαῖα διαπανήματα. με-
γάλη δὲ ἐκείνων κατηγορία, ὅτι οὐδὲ ταῦτα αὐτῷ πρεῖχον, καὶ, τὸ χεῖρον, ὅτι πρὸς
τὴν ὑμῶν, φησι, διακονίαν. ὑμῖν γὰρ κηρύσσων, παρ' ἄλλων ἐτρεφόμην. καὶ πα-
ρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθείς. τριπλοῦν τὸ ἔγκλημα, ὅτι καὶ παρ' αὐτῆς ἦν κηρύσ-

σων, καὶ

σων, καὶ τῆς ἀναγκαίας ἐχρίζε τροφῆς. ϗ μόνον γὰρ ἐτέρωθι ϗκ ἐπέμψατέ μοι, φησὶν, ὅτωρ Μακεδόνες ἐπίπεσαν, ἀλλ' ϗδὲ πρόνῳ ἐπέφετε. ϗ κατενάρκησα. οἷον ϗκ ἠθέλησα, ϗδὲ ἐβούλευσα τὼ ὑπρμονήν. ταύτην γὰρ κουφότερον αὐτῆς πρεῖ τὸ ἔγκλημα, ὅτι ἐγώ, φησιν, ϗκ ἤτησα. Η καὶ οὕτως. καὶ ταῦτά, φησι, στρηνὴς, ϗ κατενάρκησα, ϗδὲ ἠμέλησα, ἢ ῥᾳθυμότερος πρὸς τὸ κήρυγμα γέγονα, ἀφ' ὑμῶν ἐμοῦ μὲν ὅσα ἐχρῆν ἐλθεῖν πρὸς τὼ ὑμῶν σωτηρίαν, ἐγὼ δὲ τῆς ῥᾳδείας διέτριβον.

Οἰκουμ.

» Τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ, ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας, » καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ὑμῖν ἐμαυτὸν ἐτήρησα, καὶ τηρήσω. ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐ» μοὶ, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη ϗ φραγήσεται ἐς ἐμὲ, ἐν τοῖς κλίμασι τῆς Αχαΐας. » διὰ τί; ὅτι ϗκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ θεὸς οἶδεν. ὃ δὲ πρῶ καὶ πρίῳ, ἵνα ἐκκόψω τὼ » ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμὴν, ἵνα ᾧ ᾧ καυχῶνται, εὑρεθῶσι καθὼς καὶ ἡμεῖς.

Εκτὸς ἢ πεῖν ὑστέρημα, δείκνυσι μηδὲν ὑπὸρ τὼ ἀναγκαίαν λαβὼν χρείαν. ἐπέμψαν δὲ αὐτῷ οἱ Φιλιππήσιοι. διὰ τῦτο δὲ καὶ τῦνομα τέθεικεν, ἐς ἣν λοτυπίαν αὐτοὺς ἐλεημοσύνης ἀγων. καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ἐμαυτὸν. δείκνυσιν ὅτι καὶ βάρος ἡγοῦντο, τὰς τροφὰς αὐτῷ χορηγοῦντες. καλῶς δὲ τὸ, τηρήσω. μὴ γὰρ νομίσητέ, φησι, ταῦτά με ἠρεικέναι, ἵνα τῦ λοιπῦ λάβω παρ' ὑμῶν. οὐ μόνον γὰρ ἐτήρησα, ἀλλὰ καὶ τηρήσω. ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί. εἶτα ἵνα μὴ νομίσῃ τινὰ ἠρεικέναι αὐτὸν ἵνα αὐτοὺς ἀπασάσηται πρὸς τὸ δῦναι, φησίν. ἔστιν ἀλήθεια Χριστῦ ἐν ἐμοὶ, τυτέστιν ἀληθεύων λέγω, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη, ἵ τοῦ μὴ λαβεῖν δίλασθέ. καύχησιν δὲ τῦτο καλεῖ, ἵνα μὴ νομίσωσιν ὀργίζεσθαι αὐτὸν ἐφ' οἷς ϗκ ἔλαβεν. ϗ φραγήσεται. τυτέστιν ϗκ ἐκκοπήσεται, ϗδὲ διαλείψει. πῶς δὲ ϗ διαλείψει; ἢ καὶ τῦ λοιπῦ μὴ λάβῃ. ὃν ὅλῃ τῇ Αχαΐᾳ. τυτέστι τῇ ἐπαρχίᾳ. ἢ ὅτι ἡ καύχησις ἡ περσγλωσσία μοι ἐν τοῖς κλίμασι τῆς Αχαΐας, ὅτι δωρεὰν ἐκήρυξα, ϗ φραγήσεται. σφόδρα δὲ αὐτῶν ὡς ἀθετῶν κατεγίνωσκε, παρ' αὐτῶν μὴ λαβών. ἢ γὰρ ἢ τῦτο ἐκαυχᾶτο, ϗδαμοῦ λαβεῖν ἔδει. ἢ δὲ ἀγαπῦ γράφει, ὡς παρὰ ἐυσκανδαλίστων τῦτων ϗκ ἔλιφεν. ὅτι ϗκ ἀγαπῶ ὑμᾶς. τί οὖν μισεῖς ἡμᾶς; καὶ διὰ τῦτο ϗδὲν αἰρῇ λαβεῖν παρ' ἡμῶν; ὁ θεὸς οἶδε, φησὶν, ὅτι ϗ διὰ τῦτο λαβεῖν παραιτῦμαι, ἀλλὰ δι' ὃ λέγω. ὃ δὲ πρῶ. πρῶ δὲ, τὸ ἀδιάπανος κηρύξαι, καὶ τῦτο ἀεὶ πρίῳ. ἵνα ἐκκόψω τὼ ἀφορμήν. λέγει τῷ αὐτῷ, δι' ἣν ϗ λαμβάνω. ἐστιτίρουν οἱ ψευδαπόστολοι, ἵνα ἢ εὕρωσιν αὐτὸν ἁλιφότα, ἀφορμὴν λοιδορίας τὸ πρᾶγμα πιθῶνται. ἐκείνων οὖν τὼ ἀφορμὴν βουλόμενος ἐκκόψαι, φησίν. ἵνα ἐν ᾧ πριοῦσιν, ἀλλ' ἐν ᾧ καυχῶνται. τάχα καὶ τὸ μὴ λαβεῖν ὑπεκρίνοντο, διὰ τῦτο οὐκ εἶπεν ἐν ᾧ πριοῦσιν, ἀλλ' ἐν ᾧ καυχῶνται. εὑρεθῶσι καθὼς καὶ ἡμεῖς. εἶτα καὶ ψολοῦσιοι ὄντες οἱ ψευδαπόστολοι, ϗδὲν ἐλάμβανον, καὶ ἐπὶ τῦτο ἐκαυχῶντο. ἵνα οὖν ᾧ ᾧ καυχῶνται, ᾧ τῷ μὴ λαμβάνειν, φησὶν, εὑρεθῶσιν ὅμοιοι ἡμῶν, ἐ μὴ ψολέον ἡμῶν ἔχωσιν. ἄρτον γὰρ ἐς τὰ ἄλλα ἐλαπτουμένους, ᾧδὲ τὸ ψολέον ἔχον.

» Οἱ γὰρ τοιῦτοι, ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι ἐς ἀπο» στόλους Χριστοῦ. καὶ ϗ θαυμαστόν. αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχηματίζεται ἐς ἄγγε

» λον φωτός. ϗ μέγα οὖν, εἰ καὶ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι » δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

Τί λέγῃς; οἱ τὸν Χριστὸν κηρύσσοντες καὶ τὸ ἐυαγγέλιον, (οὕτω γὰρ ἄνω σοῦ ἐρήκας,) ψευδαπόστολοι ἐσί; ναί, φησι. ταῦτα γὰρ ὑπακρινόμενοι τῷ τῷ φανερῷ, λάθρα ἀνόσια παρεισφέρουσι δόγματα. ἐργάζου δόλιοι. ἐργάται γὰρ, ἀλλ' ἀναπαῦσαι καλῶς πεφυτευμένα. τὸ γὰρ πρόσωπεῖον ὑπεισιόντες τῆς ἀληθείας, οὕτως τὼ βλάβην ἐργάζονται, καὶ σχῆμα πρικείμενοι ἀποστόλων, καὶ δορὰν πρόβατου ἠμφιεσμένοι, λύκοι ἐσὶ τῷ ὄντι. μετασχηματιζόμενοι. οἷον ὁ Διάβολος ἀὐτῶν μετασχηματίζεται. διὸ καὶ πρόλους σωλαγὰς, καὶ ὧν ἄγγελος σωτηρίας, ἐς ἄγγελου ἐράται φωτὸς σωλανῶν τοὺς ὄφεις. καὶ ϗ θαυμαστόν. ἢ γὰρ δεῖ θαυμάζειν, ἐκεῖνό ἐσι θαύματος ἄξιον, πῶς ὁ Διάβολος ἐς τῦτο ἔλθη καὶ ἐρχεται.

Φωτ. Οὐ θαυμαστόν, φησι, διὰ τί; ὅτι μιμεῖσθαι πάντως χρεωστοῦσι τὸν διδάσκαλον, ὃς ἄγγελος ὢν σωτηρίας, φωτὸς εἶναι σχηματίζεται. ὡς Διάκονοι δικαιοσύνης. διάκονοι δικαιοσύνης ἐσίν, οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι. διακονοῦσι γὰρ θεῷ ἐν τῷ δικαιοῦν σωαμένῳ ἐυαγγελίᾳ. ὧν τὸ τέλος ἔσται. κἂν γὰρ ὑμᾶς, φησιν, ἀπατῶσιν, οὐ κἂν διαλάθωσι τὸν ἀκοίμητον ὀφθαλμὸν τῦ Χριστοῦ.

» Πάλιν λέγω, μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι. ἢ δὲ μήγε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξα» σθέ με, ἵνα μικρόν τι κἀγὼ καυχήσωμαι. ὃ λαλῶ, οὐ λαλῶ κατὰ κῦ, ἀλλ' ὡς ἐν ἀ» φροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ τὼ » σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι. ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες. » ἀνέχεσθε γὰρ ἔτις ὑμᾶς καταδουλοῖ, ἔτις κατεσθίει, ἔτις λαμβάνει, ἔτις ἐπαίρε» ται, ἔτις ὑμᾶς ἐς πρόσωπον δέρει. κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήσαμεν.

Πάλιν λέγω. ἤδη μὲν γὰρ πολλὴ προδιορθώσει ἐχρήσατο, ἀλλ' οὐ καρκεῖται ἐκείνῃ μόνῃ. μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι. καίτοι ἄνω εἴρηκεν, ὄφελον ἀνείχεσθέ μου τῆς ἀφροσύνης. πῶς οὖν ᾧ δέ φησι, μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι; ὅτι αὐτὸ, μῶν, φησι, τὸ ἐπαινεῖν ἑαυτὸν, ἀφροσύνης ἐσὶν, ἐγὼ δὲ, φησιν, ϗχ ὡς ἄφρων κέχρημαι τύτοις τοῖς λόγοις, ἀλλ' ἀναγκάζομαι πρὸς τὸ ὧν ψευδαποστόλων ἀπαγαγεῖν ὑμᾶς. Διόφησι, μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι. ϗ γὰρ ἑκών, ἀλλ' ἐξαναγκίας ἐς τὸ ἐμαυτὸ ἐπαίνοις ἐμπίπτω. ΑΛΛΟ. Εστιν ἀφροσύνης ῥῆμα ἢ πεῖν, μὴ ὄντα, ἄφρονα, μὴ δὲ τὰ τῷ ἄφρονος ποιοῦντα. ἄφρων μὲν γὰρ ἐσὶν ὁ μάτην μεγαλορημονῶν, καὶ ἐς κενὸν ἀλαζονευόμενος, ὃς μετὰ τὸ εἶναι ἄφρων καὶ ἀφροσύνης λέγει ῥήματα, καὶ τῷ τὸ ἄφρονος ποιεῖ. ὁ δὲ λέγων περὶ ἑαυτῷ καὶ μεγάλα καὶ ἀληθῆ, καὶ ἕνεκεν ὠφελείας ψυχικῆς, ἀφροσύνης μὲν δόξῃ ῥήματα λέγειν, ὅσον ἐπὶ τῇ ὁμοιότητι τῆς προφορᾶς ὧν λόγων, ϗ μὴν ἄφρων, ἀλλὰ καὶ λίαν ἔμφρων, καὶ τῷ τὸ ἐμφρονεσάτου πράττων, ὅτι καὶ διαβολῆς ἀλόγου κατεφρόνησεν, ἐπὶ τῇ ἑτέρων σωτηρίᾳ καὶ ὠφελείᾳ. διὸ ϗκ ἔστιν ἐναντίον τὸ ἢ πεῖν πρὸ ὀλίγων, ὄφελον ἀνείχεσθέ μου τί ἀφροσύνης ῥῆμα ἢ πεῖν μέλλοντος, καὶ τὸ νῦν λέγειν, μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι. μή τις οὖν δόξῃ ἄφρονα εἶναι. ϗ γὰρ δι' ἐμαυτὸν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς ἐρεῖν μέλλω ἃ μέλλω λέγειν. ἢ δὲ

μή, κἂν ὡς ἄφρονα λάβητέ με καὶ παραδέξασθε. ἵνα κἀγὼ μικρόν τι καυχήσωμαι. τὸ λαλεῖν κατὰ κύριον οὐ λαλῶ ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτης τῆς καυχήσεως. ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ σάρκα, καυχήσομαι κἀγώ. ἀνέχεσθε γὰρ τῶν φρονίμων ὄντες. ἀνέχεσθε γάρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις εἰς πρόσωπον ὑμᾶς δέρει. κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήσαμεν. ἐν ᾧ δ' ἄν τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγώ. Ἑβραῖοί εἰσι; κἀγώ. Ἰσραηλῖταί εἰσι; κἀγώ. σπέρμα Ἀβραάμ εἰσι; κἀγώ. διάκονοι Χριστοῦ εἰσι; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ.

Ὅρα πάλιν αὐτὸν ταῖς ὑπερβολαῖς μὴ ἀρκεσθέντα προσλοιδορῆσαι, ἀλλὰ νῦν τολμᾶν καὶ ἀφροσύνην καλοῦντα τὸ πρᾶγμα, καὶ μόνον οὐ λέγοντα, βία με ἕλκει τὸ ἐρᾶν. ταῦτα δὲ ποιεῖ, παιδεύων ἡμᾶς ἀναγκαίως χωρὶς, μὴ ἐρᾶσθαι εἰς τοιούτους λόγους. ᾧ δ' ἄν τις τολμᾷ πράγματι καυχᾶσθαι, (ταῦτα γὰρ συμπαίκτου ἐστὶν) τολμῶ κἀγώ. Ἑβραῖοί εἰσι, κἀγώ. οὐ γὰρ πάντες οἱ Ἑβραῖοι ἦσαν Ἰσραηλῖται. ἦσαν γὰρ Μωαβῖται, Ἀμμανῖται. διὸ ἐκαθάρισεν αὐτὸ τὸ εὐγένειαν. κύριος δὲ ἀναγνωστέον. τὸ δέ, διάκονοι Χριστοῦ εἰσι, καὶ τὸν ψευδαπόστολον λόγον τοῦτο λέγων, ὑπὲρ ἐγώ, μᾶλλον ἐγώ, ἐπὶ πάλιν ἀφροσύνῃ καλεῖ τὸ πρᾶγμα. φασὶ δέ τινες μὴ δεῖν αὐτὸν καὶ σύγκρισιν πεποιηκέναι τὸν λόγον, ἀλλὰ πάντα πᾶσιν αὐτοῖς ἀρνήσασθαι διακόνους εἶναι Χριστοῦ. ἀλλ' ἐροῦμεν ὅτι τοῦτο ἐμπροσθεν ἐποίκασιν εἰπεῖν, ψευδαπόστολοι. ἐνταῦθα μέντοι, ἐξ ὧν ἐξέτασιν ὁ λόγος ἤρχετο, καὶ ἐκέλευεν αὐτὸν πεπαρρησιάσθαι, ἀλλὰ τῶν δικαίων ἔργων παρασχεῖν ἀπόδειξιν, ὅτι αὐτὸς μέν ἐστιν, ἐκεῖνοι δὲ οὔ. παραφρονῶν λαλῶ. ἀντὶ τοῦ, ἢ καὶ δόξω τισὶ παραφρονεῖν ἐν τῷ λέγειν με, ὑπὲρ ἐγώ. ποία γὰρ ὅλως παραφροσύνη, τὸ ὑπὲρ τοὺς ψευδαποστόλους λέγειν ἑαυτὸν διάκονον εἶναι; Ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολλάκις. ὑπὸ Ἰουδαίων τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον. τρὶς ἐραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα. ὁδοιπορίαις πολλάκις. κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις. ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις.

Εἶτα λείπει λοιπὸν τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀποστολῆς. τὸ δέ, περισσοτέρως καὶ ὑπερβαλλόντως, ἐκ τῆς σύγκρισιν ὧν ψευδαποστόλων εἴρηται. ἐν θανάτοις πολλάκις. καθ' ἡμέραν γάρ, φησιν, ἀποθνήσκω. ἐπαιδεύθη γὰρ ἑαυτὸν ἐς κινδύνοις θανατηφόροις. τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον. διὰ τί παρὰ μίαν; νόμος ἦν τὸν τελείονα ὧν τεσσαράκοντα τυπτόμενον, ἄτιμον εἶναι. ὥρισαν οὖν παρὰ μίαν δοῦναι,

πὼ ἐπάχθειαν τῆ ἀσαφείᾳ. ὃ γὰρ λέγει τοῦτ' ἔστι. μὴ γὰρ ἡμάμεθα καὶ ἡμεῖς ταῦτα ποιεῖν; τίνος ἕνεκεν ἀνέχεσθε αὐτῶν; ὡς ἡμῶν μὴ δυναμένων ταῦτα ποιεῖν; ΑΛΛΩΣ. Τίνος ἕνεκεν, φησὶν, αὐτῶν ἀνέχεσθε ἐς ταῦτα; ὡς ἡμῶν ἀσθενούντων ἢ μὴ δυναμένων οὕτως ὑμῖν ἀρκεῖ χρῆσθαι; πολιτικὸν δὲ σφόδρα τὸ ἐρημῶσον. διὸ καὶ ἀσαφῶς αὐτὸ τέθεικεν. ἐπεὶ γάρ, φησι, διὰ τοῦτο αὐτοὺς τιμᾶτε ἐπιδὴ ὑπερίξουσιν ὑμᾶς ἐπαιρόμενοι, καὶ μονονοὺκ ἐς πρόσωπον τύπτοντες, δυναμεθα καὶ ἡμεῖς ταῦτα ποιεῖν. ὡς ἡμῶν γὰρ πρὸς ταῦτα ἀγωνισαμένων, ἐκείνοις ὑπερεκλιάθε. ὁρᾶς πόσης ἀπωλείας μέρει τὸ ἐρημῶσον; πᾶσαν δὲ τῆς ἐκείνων ἀγνοίας τὸ αἴτιον, τοῦτο ἀκλᾶ. διὰ οὖν ταῦτα, φησιν, ἀναγκάζομαι ἵνα ὑμᾶς τῆς τούτων ἀλαζονείας

» ἀπαλλάξω, οὐχ ἵνα ἐμαυτὸν λαμπρύνω. Ἐν ᾧ δ' ἄν τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ
» λέγω, τολμῶ κἀγώ. Ἑβραῖοί εἰσι; κἀγώ. Ἰσραηλῖταί εἰσι; κἀγώ. σπέρμα Ἀβραάμ
» εἰσι; κἀγώ. διάκονοι χριστοῦ εἰσι; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ.

Ὅρα πάλιν αὐτὸν ταῖς ὑπερβολαῖς μὴ ἀρκεσθέντα προσλοιδορῆσαι, ἀλλὰ νῦν τολμᾶν καὶ ἀφροσύνην καλοῦντα τὸ πρᾶγμα, καὶ μονονοὺ λέγοντα, βία με ἕλκει τὸ ἐρᾶν. ταῦτα δὲ ποιεῖ, παιδεύων ἡμᾶς ἀναγκαίως χωρὶς, μὴ ἐρᾶσθαι εἰς τοιούτους λόγους. ᾧ δ' ἄν τις τολμᾷ πράγματι καυχᾶσθαι, (ταῦτα γὰρ συμπαίκτου ἐστὶν) τολμῶ κἀγώ. Ἑβραῖοί εἰσι, κἀγώ. οὐ γὰρ πάντες οἱ Ἑβραῖοι ἦσαν Ἰσραηλῖται. ἦσαν γὰρ Μωαβῖται, Ἀμμανῖται. διὸ ἐκαθάρισεν αὐτὸ τὸ εὐγένειαν. κύριος δὲ ἀναγνωστέον. τὸ δέ, διάκονοι Χριστοῦ εἰσι, καὶ τὸν ψευδαποστόλων λόγον τοῦτο λέγων, ὑπὲρ ἐγώ, μᾶλλον ἐγώ, ἐπὶ πάλιν ἀφροσύνῃ καλεῖ τὸ πρᾶγμα. φασὶ δέ τινες μὴ δεῖν αὐτὸν καὶ σύγκρισιν πεποιηκέναι τὸν λόγον, ἀλλὰ πάντα πᾶσιν αὐτοῖς ἀρνήσασθαι διακόνους εἶναι Χριστοῦ. ἀλλ' ἐροῦμεν ὅτι τοῦτο ἐμπροσθεν ἐποίκασιν εἰπεῖν, ψευδαπόστολοι. ἐνταῦθα μέντοι, ἐξ ὧν ἐξέτασιν ὁ λόγος ἤρχετο, καὶ ἐκέλευεν αὐτὸν πεπαρρησιάσθαι, ἀλλὰ τῶν δικαίων ἔργων παρασχεῖν ἀπόδειξιν, ὅτι αὐτὸς μέν ἐστιν, ἐκεῖνοι δὲ οὔ. παραφρονῶν λαλῶ. ἀντὶ τοῦ, ἢ καὶ δόξω τισὶ παραφρονεῖν ἐν τῷ λέγειν με, ὑπὲρ ἐγώ. ποία γὰρ ὅλως παραφροσύνη, τὸ ὑπὲρ τοὺς ψευδαποστόλους
» λέγειν ἑαυτὸν διάκονον εἶναι; Ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερ-
» βαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολλάκις. ὑπὸ Ἰουδαίων
» τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον. τρὶς ἐραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην,
» τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα. ὁδοιπορίαις πολλάκις. κιν-
» δύνοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν,
» κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν
» ψευδαδέλφοις. ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις.

Εἶτα λείπει λοιπὸν τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀποστολῆς. τὸ δέ, περισσοτέρως καὶ ὑπερβαλλόντως, ἐκ τῆς σύγκρισιν ὧν ψευδαποστόλων εἴρηται. ἐν θανάτοις πολλάκις. καθ' ἡμέραν γάρ, φησιν, ἀποθνήσκω. ἐπαιδεύθη γὰρ ἑαυτὸν ἐς κινδύνοις θανατηφόροις. τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον. διὰ τί παρὰ μίαν; νόμος ἦν τὸν τελείονα ὧν τεσσαράκοντα τυπτόμενον, ἄτιμον εἶναι. ὥρισαν οὖν παρὰ μίαν δοῦναι,

ἵνα κἄν τῇ ῥύμῃ τὸ τύπτειν ὀξένε χθεὶς ὁ τύπων σοριατὼ δῶ, τεταράκοντα δῶ, καὶ μὴ χύνται ἄτιμος ὁ τυπτόμενος. τρὶς ἐραβδίσην. Ὁρᾷς ὅτι οὐ πάντα ἃ σέπρυθεν ὁ Παῦλος σωέγραψεν ἡμῖν ὁ Λουκᾶς ἐν ταῖς πράξεσιν; γὰρ πὲς φιλοτιμίαν αὐτῷ τῷ τῆς συγγραφῆς σεπρύνται. διὸ πολλὰ ὧν ῥὐταῦθα ἐρημλύων παρέλιτεν. τρὶς ἐναυάγησα. μακρὰς γὰρ καὶ διαπρυτίους ὁδοὺς στελλόμενος διὰ τὸ κήρυγμα, πάντα ἔπασχε τῷ ἐρημῴα. νυχθήμερον δὲ νηχόμενος, διεχύτερ μᾶλ ναυάγιον. τὸ, τρὶς ῥυναυάγησα, ἑρμηνεύων φησὶν, ὅτι τρίτον ἡ ἀνθρωπότης ῥυναύγησεν, ἄπαξ ἐν τῷ παραδείσῳ, διὰ τῆς παραβάσως, δεύτερον ἐν τῷ καταικλυσμῷ, τρίτον μᾶλ τὸ δέξασθαι τὸν νόμον. Νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα. νύκτα λέγει ῥὐταῦθα ὁ ἀπόστολος, πὼ πὸ τῆς χριστοῦ παρουσίας ἐν τῇ σκοτεινῇ πλάσει διαιτριβήν, ἡμέραν δὲ, πὼ μᾶλ πὼ χριστοῦ παρουσίαν ἐν τῷ φωτεινῷ βαπίσματι διαγωγήν. κινδύνοις ποταμῶν. καὶ γὰρ διαπερθμύνειν ποταμοὺς ἀναγκάζετο. κινδύνοις λῃστῶν. παντα χοῦ τὰ ἆθλα πρὲκειτο. παντα χοῦ γὰρ ὁ Διάβολος ἐπολέμει, λῃστὰς ἐγείρων, τὰ ἔθνη ὧν Ελλήνων, τοὺς συγγενεῖς Ιουδαίοις, οἳ καὶ μᾶλλον ἐπολέμουν διὰ πὼ πίστιν διατωνούμενοι. καὶ τότε γὰρ ἰῶ ἀσφαλὴς αὐτῷ, ἡ πόλις. ἡ ἔρημος. ἡ ἄλλο ἡδέν. κινδύνοις ῥὼ ψευδαδέλφοις. ὅρα ἕτερον κινδύνων εἶδος, τὸ ἐκὼν ψευδωνύμων. ὑποκριῶν ἀδελφῶν. ὅρα δὲ πὼς κινδύνους, κόπι καὶ μόχθοι, ῥύτις πάλιν οἱ κίνδυνοι διεδέχοντο, καὶ γὰρ ἰῶ ἀνατνεῖν.

» Ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ῥὼ ψύχει καὶ γυμνότητι. χωρὶς ὧν
» παρεμπτὸς μὴ ἐπισύστασίς μου μὴ καθημέραν, ἡ μέριμνα πασῶν ἐκκλησιῶν. τὶς ἀ-
» θενεῖ καὶ γὰρ ἀδενῶ; τὶς σκανδαλίζεται, καὶ γὰρ ἐγὼ πυροῦμαι;

Παντα χοῦ τῆς οἰκουμένης καὶ τῆς ἀοικήτου, ἀγῶνες ἦσαν καὶ στάδια, ἐν γῇ, ῥὼ θαλάσσῃ, ἔβοθεν, ἔξωθεν, παρὰ ὧν οἰκείων, παρὰ ὧν ἀγοτρίων, παρὰ ὧν συγγενῶν, πρὰ ὧν ἐπιβλάσων ἀδελφῶν. καὶ γὰρ τῆς ἀναγκαίας ὑπῆρει τροφῆς, γὰρ φιλοῦ σκεπάσματος, ὁ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλος, ἀγὰ γυμνὸς ἠγωνίζετο, καὶ λιμώπων ἐπύκτευε. καὶ γὰρ μόνον γὰρ ἐδυσχέραινεν, ἀγὰ καὶ χάριν ὡμολόγει τῷ ἀγωνοθέτῃ Χριστῷ. ὅρα δὲ, ἐπὼν ὅσα πέπρυθεν, γὰρ λέγει ὅθις ἐπόρρεψε καὶ Χριστῷ πεσήνεγκεν, ὁμοῦ μὲν μετρίαζων, ὁμοῦ δὲ διδάσκων, ὅτι κἀν μηδὲν χύνται πλέον τῷ πονουμένῳ, καὶ οὕτω τὰ ὧν μαθῶν ἐστὶ πεπληρωμένα. χωρὶς ὧν παρεπτὸς. πλέονα γὰρ ἰῶ τὰ παραλειφθέντα, ὧν ἀπριθμηθέντων. μᾶλλον δὲ, γὰρ αὐτὰ τὰ ῥηθέντα καὶ εἴδος ἔπεσεν, ἀγὰ ὧν μὲν ἐὐληπτος ἰῶ ὁ ἀριθμὸς, ἔπεσε, πεντάκις λέγων, ἑ τρὶς, ἑ τρὶς, ἑ ἅπαξ. ὧν δὲ ἰῶ ἄπειρος ὁ ἀριθμὸς, σιωπᾶ καὶ φησὶ, σοριατέρως, καὶ ὑπορβαλλόντως, καὶ πολλάκις. ἐπισυστάσεις δέφησι, τὰς κοινῇ παρὰ ὧν διωπτῶν ἐφόδους. ξωίσαντες γὰρ, φησὶ, μετ᾽ ἐμοῦ γνώμῃ κοινῇ. ἡμέριμνα πασῶν ὧν ἐκκλησιῶν. τότε τὸ κεφάλαιον ἁπάντων. ἡ γὰρ μιᾶς τις πεσατῶν οἰκίας γὰρ ἀναπνεῦν ἰσχύει, τί πάσχειν ἡκὼς ἰῶ τὸν ἀτρόπολον, μᾶλ τρυτῶν κινδυνῶν, πάσης φροντούμενον τῆς οἰκουμένης; τὶς ἀσθενεῖ καὶ γὰρ ἀδενῶ; καὶ ἵνα μή τις εἴπῃ, ὅτι ἐμερίμνα μὲν, πλὴν γὰρ πάνυ, λέγει τῆς μεριμνης πὼ ἐπίτασιν.

τὶς ἀθενεῖ,

τὶς ἀσθενεῖ, φησιν, οἷαν βούλει ἀδενείαν πνευματικὴν τε καὶ σαρκικὴν, καὶ γὰρ ἐγὼ ἀσθενῶ; γὰρ εἶπε κοινωνῶ τῆς ἀσθενείας. ἀγὼς αὐτὸς ὢν ὁ ἀσθενῶν, οὕτως διάκειμαι. τὸ δὲ τὶς, κἂν μάγας φησὶ. κἂν ἐυτελὴς. τὶς σκανδαλίζεται. ὅρα πάλιν πῶς παρέσησε πὼ ὑπορβολὴν τῆς ὁδωμύης. ἐμπίπραμαι, φησὶ, καὶ καίομαι. καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάσχων, ὡς καὶ ἤδεμεν ἡδὼς ὑπορ Χριστοῦ πάσχειν. ὧδε δὲ, διεπιτρώ
» σκειν πὼ ψυχὴν, ὥστε πῦρ πολεῖον νίκα. Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τῆς ἀσθενείας μου
» καυχήσομαι. ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου Ιησοῦ Χριστοῦ οἶδεν ὁ ὢν εὐλογητὸς ἐς τοὺς
» αἰῶνας, ὅτι γὰ ψεύδομαι. ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Αρέτα τοῦ βασιλέως, ἐφρούρει
» πὼ Δαμασκηνῶν πόλιν πάσαμε θέλων, καὶ διὰ θυρίδος ῥὼ σαργάνης ἐχαλάσθην
» διὰ τοῦ τείχους, καὶ ἐξέφυγον τὰς χέρας αὐτοῦ. Οὐδαμοῦ σοριεῖον σημείων λέγει. ἐκεῖνα γὰρ, θεοῦ δῶρον ἰῶ. ταῦτα δὲ, μᾶλ τῆς τοῦ θεοῦ ροπῆς καὶ πὼ ἀπ᾽ αὐτοῦ ἐνέργειαν ἐδείκνυ. ἀδενείαν δὲ καλεῖ τοὺς διωγμοὺς καὶ τοὺς πειρασμούς. ταῦτα γὰρ ἀδενεῖα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τὸ λιμώπειν, τὸ ναυαγεῖν, τὸ ξυλίπτεσθαι. ἢ ἀδενεῖαν καλεῖ, πὼ διὰ πὼ ἀδενεῖαν ὧν ἀνθρώπων μνομύην αὐτῷ θλίπειν. σκανδαλιζόμενοι γὰρ καὶ ἀσθενοῦντες, ἐθλίβουν αὐτὸν. οὗτος ὁ ἀποστολικὸς χαρακτὴρ. διὰ τούτων ὑφαίνετο τὸ εὐαγγέλιον. ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης. θέα τὸν πόλεμον ὅθεν. διέσωσε ὁ ἄρχων, ἐφρούρει πὼ πόλιν. ἡ δὲ μὴ πολις ἔσωσε καὶ ὧν ἀποστολικὴν ἐρημύων ὁ Παῦλος, γὰρ κἂν ἐς τοσοῦτο ἀνῆψε τὸν ἐθνάρχου μανίαν, ὡς καὶ πὼ πόλιν φρουρεῖν διʼ αὐτόν. Αρέτα τοῦ βασιλέως. πενθερὸς Ηρώδου ἰῶ ὁ Αρέτας. καὶ διὰ θυρίδος ῥὼ σαργάνης. ἤδει γὰρ ἐρημύων, ἐυχεσθαι μὴ ἐμπεσεῖν ἐς πειρασμὸν, ὅθεν γὰρ ἐπιρρίπτει ἑαυτὸν τοῖς πόνοις, ἀηδῶς καὶ διʼ ἀνθρωπίνης μηχανῆς ῥὠι φυγεῖν γὰρ παραιτεῖται. ἐφύλαπε γὰρ ἑαυτὸν τῷ κηρύγματι, ἑ τῆς σωτηρίας ἐκήδετο ὧν μαθητῶν μᾶλλον, ἡ τῆς οἰκείας. διὸ καὶ ἀγαχοῦ φησι. καλόν μοι τὸ ἀναλῦσαι καὶ ζῶν Χριστῷ εἶναι. τὸ δὲ, πιμλάνειν τῇ σαρκὶ, ἀναγκαιότερον δι᾽ ὑμᾶς. σαργάνη ἐστὶ σχοινίον, ἔστι δὲ καὶ εἶδος ταυρίδος.

» Καυχᾶσθαι δὶ οὐ συμφέρομοι. ἐλεύσομαι γὰρ ἐς ὀπασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου. 12
» οἶδα ἄνθρωπον ῥὼ Χριστῷ πὸ ἐτῶν δεκατεσάρων. (εἴτε ῥὼ σώματι γὰρ οἶδα, εἴτε ἐκ-
» τὸς τοῦ σώματος γὰρ οἶδα. ὁ θεὸς οἶδεν) ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον ἕως τρίτου
» οὐρανοῦ, καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, εἴτε ἐν σώματι, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶ
» δα, ὁ θεὸς οἶδεν, ὅτι ἡρπάγη ἐς τὸν παράδεισον, καὶ ἤκουσεν ἄῤῥητα ῥήματα, ἃ
» οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. Καυχᾶσθαι δὶ οὐ συμφέρει μοι. καίτοι πολλὰ ἄπων ἄνω, πῶς ὦδε φησὶν, οὐ συμφέροιμοι; ἐπεδὶ ἐς ἕτερον εἶδος καυχήσεως ἦρχετο, ὅπερ αὐτὸν ἐποίει λαμπρὸν, τὸ ὧν ἀποκαλύψεων. φησὶν οὖν, οὐ συμφέροιμοι τότε, ἵνα μήμε ἐς ἀπόνοιαν ἄρῃ. ἄλλως γὰρ τὰ παρ᾽ αὐτῷ μώνοντα, καὶ ἐς ἑτέρους ἐκφερόμενα φυσᾷν ἔωθεν, οὐχ ὅτι αὐτὸς τότε πάσχειν ἔμελλον, ἄπαγε, ἀγὰ παιδαγωγῶν ἡμᾶς, παρ᾽ ἑαυτοῖς τὰ τοιαῦτα ἔχειν, ὡς τῆς διηγήσεως ἐς ἀπόνοιαν ἄραι δυναμένης. ΑΛΛΩΣ. Αντὶ τοῦ καυχᾶσθαι δὲ ἄλλα παρὰ Φωτ.
τὰ τῆς ἀσθενείας μου, οὐ συμφέροιμοι. εἴτε γὰρ πὸ μικροῦ, ἡ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς

ἀληθενείας μου καυχήσωμαι. εἶτα θεὶς μιᾶς τῆς ἀθενείας παράδειγμα, ἐπάγει
ἁρπαδοὶς πρὸς τὸ ἅρμυθον, οἷον, ἃ δὲ γκέστιν ἀθενείας, ἀμὰ μᾶλλον ὕψουσι καὶ
δυνάμεως, ταῦτά, φησιν, οὐ συμφέρεμοι. πῶς οὖν καὶ ταῦτα λέγων; οὐκ ἐβουλό-
μην, φησί. διὰ δὲ τὴν ὑμῶν σωτηρίαν, καὶ ἃ μὴ βούλομαι ἀναδέχομαι. καὶ σκόπει
πῶς πανσόφως διαιτᾷ. οὐσιωπᾷ παντελῶς, ἵνα ὠφελήσῃ, ἐ οὐ λέγει ἀνακεκαλυμ-
μένως, ἀλλ' ἔν καὶ τῷ σωεσκιασμένως, ἵνα φύγῃ τὸ καυχᾶσθαι, καὶ ὅτε ἀνάγκης
αὐτῷ τῆς ἄνω ὥων ψευδαπρόσολων ἐπικειμένης, παιδεύων διὰ τούτου, μηδὲν μέγα
περὶ ἑαυτῶν ἰδιᾶς λέγειν κἂν ἀληθεύῃ, ἢ μὴ ἐκ πολλῆς ἀνάγκης. οὐ συμφέρμοι.
ἢ ἵνα μήτις μείζονα τῆς ἀξίας ὑπόνοιαν λάβῃ περὶ ἐμοῦ, ὁ περ παρακαπιὼν φησί, μή
τις ἐξ ἐμοῦ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με, ἢ ἀκούει τι ἐξ ἐμοῦ. ἐλεύθμοι γᾶρ ἐξ ὀ-
θασίας καὶ ἀπροκαλύψεις κυρίου. μεγάλη μὲν καὶ ἰῶ εἶσεν ἀπροκαλυψιν, πολὺ
πολλὰς ὑπερεῖν ἔχων, μίαν ταύτην εἴρηκεν. ὅτι γᾶρ εἶχε πολλὰς ὑπερεῖν, παρακα-
πιών, φησι, καὶ τὴν ὑπερβολὴν ὧν ἀποκαλύψεων. διὰ τοῦτο δὲ αἰνίγματωδῶς αὐτὴν
τέθεικεν, ἵνα δείξῃ ὅτι ἄκων λέγει. ὅθεν ἄνθρωπον φ Χριστῷ. τὸν ἐν Χριστῷ
πεσόθηκεν, ἵνα μὴ εἴπωσιν οἱ ψευδαπρόσολοι (ᾔδειν γᾶρ αὐτοὺς ἀπόλμητον,) διὰ Δα-
μόνων ἐνεργᾶται ὡς ὧν Σίμωνα. πρὸ ἐτῶν δεκατεσάρων. οὐκ ἀκαίρως ὁ χρόνος
προσῆπται, ἀμὰ δυοῖν ἕνεκεν, τότε δεῖξαι ὡς ὁ σιγήσας δεκατέσαρα ἔτη, γδε νῦν
οὐ εἶσε μὴ σφόδρα βιαθείς. ἐπιδὴ γᾶρ μέγα τι ἐδόκουν οἱ ψευδαπρόσολοι εἶναι καὶ
εἱλκυσαν πάντας πρὸς ἑαυτούς, λοιπὸν ἀναγκαίως δεῖξαι ὅτι μείζων ἐστὶν ἐκείνων, ἵνα
πείσῃ τοῖς αὐτῷ πεσέχειν λόγοις αὐτούς, τότε αἰνίξασθαι ὡς ὁ πρὸ δεκατεσάρων
ἐτῶν τηλικούτων ἀξιωθείς, πηλίκος νῦν ἐσιμὰ τοσούτοις ὑπερ Χριστοῦ πόνοις. εἴτε
ἐν σώματι. τὸ εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος γκ οἶδα, δεύτερον ἔφη,
οὐχ ὡς ἀντις οἰκείαν περιπολογῶν, καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἁρπαγῆς ἀμφω πίπτει.
ἀμὰ τὸ μὲν ζήτησιν ἐπὶ τῆς πρὸς οὐρανοὺς ἁρπαγῆς, τὸ δὲ πάλιν ἐπὶ τῆς ἐκεῖθεν ἁρ
παγῆς τῆς ἐς τὸν παράδεισον. ἢ δὲ καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἁρπαγῆς ἐπίπτει, οὐκ ἂν ἦν
τοῦτο περιπολογία. παράδοξον γᾶρ καὶ ὑπερφυὲς ἀναγγέλλων πρᾶγμα, τὸν τρόπον
ἀγνοεῖν διατείνεται μετ' ἐπιμονῆς. εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα. μετριάζῃ,
μὴ ἀπροκρύψας πῶς ἑαυτοῦ ἄγνοιαν. ἀξιῶ γᾶρ περὶ τούτου σιωπῆσαι. καὶ οἶδα τὸν
τριοῦτον ἄνθρωπον. ἡρπάγθη ἕως τρίτου οὐρανοῦ, καὶ πάλιν ἐκεῖθεν ἐς τὸν παράδει-
σον. τί δὲ ὅλως ἡρπάγη, ἵνα μὴ δ' ἐν τούτῳ ἔλαττον ἔχῃ ὧν λοιπῶν ἀποστόλων,
ὧν διαγνομένων σωματικῶς μᾶλλον τοῦ κυρίου. ἐς τὸν παράδεισον. πολὺ γᾶρ τὸ ὄνομα
τοῦ χωρίου τούτου καὶ παντα χοῦ ἥδετο. ὅθεν καὶ τῷ λῃστῇ τοῦτο ἐπηγγείλατο. ἄρρη
τα ῥήματα. ἴσως γᾶρ ἕτερος ἀνὴρ πολλῶν Παῦλου, οὐκ ἐχώρει τοιαῦτα ἀκούσαι. ἃ οὐκ
ἔξον ἀνῷ λαλῆσαι. ποῦ ἦσιν οἱ ψευδεπίγραφον ἀποκάλυψιν συγγραψάμενοι.

» Ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς
» ἀσθενείαις μου. ἐὰν γὰρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων. ἀλήθειαν γᾶρ
» ἐρῶ. φείδομαι δέ, μήτις εἰς ἐμὲ λογίσηται, ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει τι ἐξ ἐμοῦ,
» καὶ τῆς ὑπερβολῆς τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ
σαρκί,

» σαρκί, ἄγγελος Σατᾶν ἵνα με κολαφίζῃ ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. ὑπὲρ τούτου τρὶς
» τὸν κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀπῇ ἀπ' ἐμοῦ, καὶ εἴρηκέ μοι, ἀρκεῖσοί σι χάρισμου.
» ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀθενείᾳ τελειοῦται. ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν ταῖς
ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσει ἐπ' ἐμὲ, ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ.

Βλέπει αὐτὸ τὸ ἄτυφον, πῶς ὡς περί ἑτέρου τινὸς αὐτὰ διηγεῖται. ὑπὲρ γᾶρ
τοῦ τριούτου, φησί, καυχήσομαι. τοῦτο δὲ τρεῖ συσκιάζων τὸν λόγον. ὅτι γᾶρ αὐ-
τὸς ἐγὼ ὁ ἁρπαγείς, αἰνίπεται φάσκων, ἐὰν γᾶρ καυχήσομαι, γκέσομαι ἄφρων. ἀ-
λήθειαν γᾶρ ἐρῶ. καὶ ἄνω, καυχᾶσθαι δεῖ γ' συμφέρμοι. πῶτον δὲ ἀσύμφορον τὸ
ὑπὲρ ἄλλου καυχᾶσθαι καὶ ἀληθεύειν; ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ γ' καυχήσομαι. καὶ
τίνος ἕνεκεν ἄλλου ἁρπαγέντος, συ καυχᾶσαι; δῆλον οὖν ὅτι περὶ σεαυτοῦ λέ-
γεις ἢ καὶ σωεσκιασμένως. ἢ μὴ ὄν τοῖς ἀθενείαις μου. οἷον ἐν τοῖς θλίψεσιν,
ἐν τοῖς διωγμοῖς. ἐὰν γᾶρ θελήσω καυχήσασθαι. καὶ πῶς ἄνω ἔλεγεν, ὀφελον ἀνέ
χεσθέ μου μικρόν τῆς ἀφροσύνης; καὶ πάλιν. ὃ λαλῶ, γ' κατὰ κύριον λαλῶ, ἀλλ' ὡς
ἐν ἀφροσύνῃ; καὶ φαμὲν, ὅτι γ' κατὰ τὸ καυχᾶσθαι εἶπε τὸ, γκ ἔθμοι ἄφρων,
ἀμὰ κατὰ τὸ μὴ ψεύσασθαι. ὅθεν ἐπάγει. ἀλείθειαν γᾶρ ἐρῶ. καλῶς, φησὶν,
γκέσμοι ἄφρων. ἐ γὰρ εἶσιν ἄφρονος τὸ ὑπὲρ σωτηρίας καὶ ὠφελείας ψυχῶν καὶ ἀνάγκης
ἐπικειμένης, πῶ παρὰ θεοῦ παρασχεθεῖσαν αὐτῷ χάριν ἀνακηρύπθειν. μᾶλλον δὲ
καὶ λίαν ἔμφρονος ἐ φιλανθρώπου τὸ παριδεῖν καὶ ὑποψίαν οἴσεως, ἕνεκεν σωτηρίας
ἀνθρώπων. φείδομαι δὲ μήτις ἐς ἐμὲ λογίσηται. φείδομαι, ἐλεῶ, ἀποφεύ-
γω. γκ εἶσε, πιστεύσῃ, ἢ εἴσῃ, ἀλλ' ἵνα μὴ δὲ λογίσηται ἢ ὑπερλάβῃ μεῖζόν τι, φησί,
τῆς ἐμῆς ἀξίας. διὰ τοῦτο γᾶρ τὰ περὶ ἑαυτοῦ ἀεὶ ἔσιγα καὶ ἔκρυπτε, καὶ ἡ μήτηρ
ἀνάγκη κατέλαβε, γδὲ περὶ ἑαυτοῦ ἔλεγε. καὶ λέγων δὲ, σωεσκίαζεν αὐτῷ,
ἵνα μὴ μείζονα ὑπόνοιαν περὶ αὐτοῦ σχῶσιν. ἡ γᾶρ θεοὺς αὐτοὺς νομισαν οἱ ἄνθρω-
ποι διὰ τὸ μέγεθος ὧν σημείων καὶ ταύρους σφάπειν ἤθελον, τί ἂν οὐκ ἔπαθησαν ἐπὶ τοῖς
ἀποκαλύψεις ἐφανέρου; καὶ τῷ καθ' ἑαυτὸν ἐκαυχᾶτο; Τὸ, καὶ τῇ ὑπερβολῇ ὧν Φωτ.
ἀποκαλύψεων, πρὸς τὸ, ἐλεύθμοι γᾶρ ἐξ ὀθασίας καὶ ἀποκαλύψεις, ἀκουσέον.
ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. ἵνα μή, φησι, φρονήσω μέγα, ἢ ἵνα μὴ ὑπὲρ ὧν ἀνθρώ-
πων ὑπεραίρωμαι καὶ δοξάζωμαι, ὅπερ καὶ βέλτιον. γᾶρ ἂν ἔχριζεν ἡ ψυχὴ
Παύλου χαλινοῦ τινος, πρὸς τὸ μὴ φρονεῖν μέγα. ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί. τὰ
δεσμὰ λέγει, τὰς πληγὰς, τοὺς λιθασμοὺς, τὰς φυλακάς. ἄγγελος Σατᾶν.
ἄγγελος Σατᾶν, ὁ ὑπηρετούμενος τῷ ἀντικειμένῳ Δαίμονι ἄνθρωπος. σκόλοψ
δὲ, οἷς οἱ τριοῦτοι πειρασμοὺς αὐτῷ καὶ θλίψεις ἐπέφερον. Τινὲς μὲν οὖν, κε- Ιωάν.
φαλαλγίαν τινὰ εἰφησαν αὐτὸν λέγειν, ἀπὸ τοῦ διαβόλου γινομένην, ἀλλ' γκέστιν.
γδὲ γὰρ τὸ σῶμα Παύλου ταῖς τοῦ Διαβόλου χερσὶν ἐξεδόθη. τί οὖν ἐστὶ τὸ λεγόμε-
νον; Σατᾶν ὁ ἀντικείμενος λέγεται τῇ Ἑβραίων φωνῇ. καὶ ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Βα-
σιλειῶν, τοὺς ἀντικειμένους οὕτως ἐκάλεσεν ἡ γραφή. ἐ ποτὲ Σολομῶντος δίγου
μένου, οὕτω φησὶν, γκ ἦν Σατᾶν ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ, τουτέστιν ἀντικείμενος, πολε
μῶν; ᾠοχλῶν. ὃ οὖν λέγει, τοῦτ' ἔστιν. γκέθασεν ὁ θεὸς ἀπροντὶ χωρῆσαι τὸ κή-

ρυγμα, τὸ φρόνημα καταξέλλων ἡμῶν, ἀηὰ σωεχώρησε τῆς ἀντικειμένοις ἐπὶ-
θεθαι ἡμῖν. ἄγγελον γάρ νιν Σατᾶν λέγει, Αλέξανδρον τὸν χαλκέα, Υμέναιον,
Θεοδώρ. ἐ Φιλητᾶν, τὸ σὺ πὼ ἀνάστασιν λέγοντας ἤδη γεγονέναι, ἐ πάντας τὸς ἀντικειμένους
τῷ λόγῳ τὸ κηρύγματος. ΑΛΛΟ. Τίνες φασὶ κεφαλαλγεῖν τὸν Παῦλον, ἀηὶ γὰρ
ἔστι. μὴ γὰρ ἦν τὸ σῶμα Παύλου ἐκδεδόθαι τῷ Σατανᾷ, ὁ ἤτε αὐτὸς ἐ ἐπέθετο αὐ-
τῷ, καὶ ὅρους ἐπίθη, ὅτε τὸν προενέσαντα ἄξεδίδου λέγων, ἵς ὀλεθρον τῆς σαρκὸς, ἐ
ἀχ ὑπορρέβη τὸν ὅρον ὁ Διάβολος. ΑΛΛΟ. Τί οὖν ἐστι; Σατᾶν ὁ ἀντικείμενος
εἴρηται τῇ Εβραίων φωνῇ. ἀγγέλους δὲ Σατᾶν, τοὺς ἀντικειμένους τῷ κηρύγματι φη-
σίν. οἷον τοὺς περὶ Αλέξανδρον, Υμέναιον, ἐ Φιλητᾶν. ὃ γάρ νιν λέγει, τοῦτ' ἔστιν, οὐκ
ἔασεν ὁ Θεὸς, φησὶν, ἀλλὰ νῦν τὸ κήρυγμα, ἀηὰ σωεχώρησεν ἡμᾶς πάσχειν
ἵς σῶμα κακῶς, ἵνα μὴ μεῖζόν τι περὶ ἡμῶν διατεθῶσιν οἱ ἄνοι, ὁρῶντες μὲν σημεῖα
τοσαῦτα, χάλαμοῦ δὲ πράσμον ἢ πῖ οὖν ἐναντίων. διὰ τί δὲ οὐκ εἶπεν ἀγγέλους Σα-
τᾶν; (πολλοὶ γὰρ οἱ ἀνθισάμενοι,) ἀηὰ ὡς ἐφ' ἑνὸς φησὶν, ἄγγελος Σατᾶν; ἐπ' ἀδίκ ναῦ
τοῦτον εἴς τις ἐυρίσκετο ὁ ἀντιπίπτων, ἐ τὸν δῆμον ὑπικνῶν, οὗ πρὸς τὸν χολμοῦ, ἐ
οἱ λοιποὶ ζωείρυντο. ἵνα μὲ κολαφίζῃ. χὰ εἶπε κολαφίσῃ, ἀηὰ τὸ ἀεὶ ἔχειν τὸν ἀν-
θρωπον ὑπνῶν, κολαφίζειν εἶπεν. ὑπορ τούτου τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα. καὶ τί τὸ
τα φενοφροζύνης τὸ ὁμολογῆσαι, ὅτι χὰ ἔφερε ῥᾳδίως τὰς ἐπιβουλὰς, καὶ ὅτι πολ-
λάκις προκαλέσας χὰ ἤνυσε. τὸ γὰρ τρὶς, πολλάκις δηλοῖ. ἀρκεῖσθαί μου τῇ χάρισμα.
τὸ τέλειον, φησὶν, ἔχεις, μὴ ζήτει πλέον. ἀρκεῖσθαί γάρ, φησὶν, ὅτι τοσοῦτόν μου ἔδωκα βο-
χάριν, νεκροὺς ἐγείρειν, δυνάμεις ἐπιτελεῖν, μὴ ζήτει καὶ τὸ κήρυγμα ἀκίνδυνόν σοι
πορεύεσθαι. ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται. ἀηὰ ἴσως, φησὶν, ἀλυγεῖς μὴ
δόξῃ τὸ σὲ ταῦτα πάσχειν, ἀσθένειαν ἐμοῦ κατηγορεῖν. τοῦτο μὲν οὖν αὐτὸ μᾶλλον
δείκνυσί μου τὴν δύναμιν, τὸ δὲ ὠφέλιμον καὶ ὑπερτέτμηται αὐτῆς. ἰδὲ γὰρ δύναμίς
μου, φησὶν, ἡ ἀσθενείᾳ τελειοῦται. ὅταν διωκόμενοι, ὧν διωκόντων περιγινώδε, ὅ-
ταν ἐλαυνόμενοι, ὧν ἐλαυνόντων κρατῆτε. τότε γὰρ ἡ δύναμίς μου διαδείκνυται,
ὅταν ὑμῶν ἀσθενούντων τῷ πάσχειν κακῶς, παντα χοῦ κρατήσῃ τὸ κήρυγμα. ἐ ὅρα.
ἄλλως μὴ αὐτὸς αἰτίαν εἶπε τὸ δεδόθαι τὸν κολαφισμὸν αὐτῷ, ἵνα γὰρ, φησὶ, μὴ ὑπε-
ραίρωμαι, ὁ δὲ θεὸς ἄλλως εἶπεν αἰτίαν. ὑπὲρ τὸ δεῖν χθῆναι, φησὶ, τὴν δύναμίν μου,
διὰ τῆς δουλούσης ἀσθενείας ὑμῶν. τέλος γὰρ ἐ πέρας ἡ δύναμίς μου λαμβάνει, ἐκ
τῆς ὑμῶν ἀσθενείας. ἢ γὰρ διάπνουσοφιστῶν ἢ βασιλέων διώκοντο τὸ κήρυγμα, κἂν
τῇ δυνάμει ὧν διωκόντων ἔδωκέν τις τῷ ἀπάντων ὑπερέχειν. νῦν δὲ ἡ ὧν διωκουν-
των ἀσθένεια, τῷ τοῦ θεοῦ διαδείκνυσι δύναμιν, ἐ τελοῦσι αὐτῷ. φυτέσι τὸ τέλειον
αὐτῷ ἔχειν δείκνυσιν. ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχήσομαι. ἵνα μὴ νομίσωσιν ὀλοφυρ
μόν εἶναι ταῦτα τὰ ῥήματα, φησίν. ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχήσομαι. διὰ τί; ὅ-
τι ἡ ἀσθένειά μου, καὶ τῷ τοῦ θεοῦ δείκνυσι δύναμιν, καὶ ἐμὲ λαμπρότερον
ποιεῖ, ὥσπερ σίδηρον σμοῦσα τῆς διωγμοῖς, ὡς ἦν εἶπεν. ὑμῶν μὲν τὸ ἐναντίον
ἤγρω, ἀηὶ ἐπειδὴ ταῦτα ἤκουσα παρὰ θεοῦ, ἡ δύτερον ἐν ταῖς ἀσθενείαις καυχῶ-
μαι. ἵνα ἐπισκιώσῃ ἐπ' ἐμὲ, ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. ὅσῳ γὰρ τὰ ὧν πειρασμῶν

ἐπιτείνεται,

ἐπιτείνεται, τοσούτῳ τὰ τῆς χάριτος αὔξεται. ἐπισκηνώσῃ, ὅλην οὖν ὅλῳ καταικήσῃ.
» Διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις
» ὑπὲρ Χριστοῦ. ὅταν γὰρ ἀδενῶ, τότε δυνατός εἰμι. γέγονα ἄφρων καυχώμενος, ὑ-
» μεῖς με ἠναγκάσατε. ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι. οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν
» ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι. τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη
» ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, ἐν σημείοις καὶ τέρασι καὶ δυνάμεσι.

Εἰ δὲ ἵνα μή τις νομίσῃ θρασυτικὴν ἀσθένειαν λέγειν αὐτὸν, οἷον πυρετὸν, ἢ ἑτέραν περίοδον νοσήματος, φησίν. ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν Διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις ὑπὲρ Χῦ. ταῦτα γὰρ ἀσθένειαν καλεῖ. τὸ δὲ, εὐδοκῶ, ἐπιθυμῶ, φησὶν, ἐν τούτοις εἶναι καὶ εὐφραίνομαι. ταῦτα καὶ τοὺς ψευδαποστόλους καταισχύνῃ, ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις καυχωμένους, ἐ τούτοις πείθῃ μὴ αἰσχύνεσθαι τοῖς τὸ διδασκάλου πάθεσι. λαμπρὰ γὰρ πάντα ἐ λίαν τὰ τοιαῦτα, κἂν ἔχοντα τὸ πάσχειν ὑπόθεσιν. ὅταν γὰρ ἀδενῶ. ὅταν γὰρ ἐβλήθη εἰς τὸ δεσμωτήριον, τότε τὰ θεμέλια αὐτοῦ κλονηθῆναι τε ποίησεν. ὅταν ναυαγήσας εἰς τὸν Βάρβαρον ἐξεῤῥίφη, τότε μᾶλλον ἐδοξάσθη. ὅτε εἰς τὸ δικαστήριον ἐσῆλθε δεδεμένος, τότε μάλιστα καὶ τῶ Δικαστοῦ περιέγενε ἐ ὧν κατηγόρων. ὁρᾷς ὅτι ὅταν ἀδενῇ, τυτέσιν ἐν κινδυνώδεσιν ὢν καὶ ὕβρεσι καὶ θλίψεσι, τότε δυνατὸς ὢν καὶ λαμπρὸς; γέγονα ἄφρων καυχώμενος. ὧ τῆς φενοφροζύνης ὑπερβολή. τὰ οὕτω παράδοξα διελθὼν, ὧν χὰ ἦσαν ἄξιαι αἱ ὧν ἀνθρώπων ἀκοαὶ, ἄφρονα ἑαυτὸν καλεῖ. πῶς δὲ ἡμεῖς σε ἠναγκάσαμεν; εἰ μὴν ἄν. ὧν ψευδαποστόλων καυχωμένων, φησίν. ἡ μὴ πρόσωπον τῶν τούτων λόγοις ἐ ἀπόλλυτε, χὰ ὧν ἃ ταῦτα ἤλθον τὰ ῥήματα. ὁρᾷς ὅτι πῶ ἀναγκην τῆς καυχήσεως ἐποίησεν ἡ τούτων ἀπώλεια; μέγα γάρ τι τοὺς ψευδαποστόλους ἡγούμενοι, νόθα παρ' αὐτῶν καὶ διεφθαρμένα ἐμαθον δόγματα. ΑΛΛΩΣ. γέγονα ἄφρων, ταῦτα ἤτων, φησίν. χὰ καὶ ἀποφαίνεται δὲ τὸ λέγει, (οἶδε γὰρ αὐτὸς, μὴ δὴν ἄφρονος ἤτων,) ἀηὰ τὸ φησιν ὡς καθ' ἑρώτησιν καὶ ἐπανόρησιν πὸς αὐτοὺς, οἷον, ἆρα ταῦτα διεξελθὼν ἄφρων ὑμῖν ἔδοξα; καὶ τοῦτο, φησὶν, ἡ αἰτία ἵς ὑμᾶς ἀνατρέχει. αὐτοὶ γάρ με ἠναγκάσατε, τοὺς ψευδαποστόλους οἰκοῦμενοι. ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι. ὑμᾶς ἔδει ὧν ἐμῶν ἀντιποιεῖσθαι, καὶ λόγων καὶ ὑπολήψεων, ὑμῶν δὲ ἐκείνοις πρόσκοντων, ἵς τοῦτοις ἐλθεῖν ἠναγκάσθην τῇ λόγους. ὑστέρησα γὰρ ὑστέρησα. ἄνω φησὶ, λογίζομαι μηδὲν ὑστερικέναι, νῦν δὲ ἀποφαντικῶς, ὑστέρησα ὑδὲ ἐνέλιπον, ἢ καθ' ὁτιοῦν ἦλθον ὧν περὶ Πέτρον. ἐυκαίρως δὲ ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους ἦλθε, δεικνὺς ὅτι ὐ μόνον ἡμὶ ὧν ψευδαποστόλων, φησὶ, κρείττων, ἀηὰ καὶ ὧν ἀποστόλων ἴσος. ἢ καὶ ὑδὲν ἡμί. ὥσπερ τι μέγα ἐρικὼς καὶ ὑπερβαῖνον αὐτὸ τὸ δύναμιν, διορθοῦται αὐτό. χὰ εἶπε δὲ, ἐυτελὴς ἡμι, ἀηὰ τὸ πλὴν ἔπου, ὑδὲν ἡμι. σὺ δὲ, φησὶ, μὴ τὸ ἴδης, ἢ ὑδὲν ἡμι, ἀηὰ πρόσχες, ἢ μὴ πάντα ὅσα χαρακτηρίζει ἀποστολον ἐτετέλεσα. ἐν πάσῃ ὑπομονῇ. ὑμεῖς, φησὶ, ὧν λόγων μάρτυρες. δεῖγμα δὲ ἀποστόλου μάλιστα τὸ φέρειν πάντα γενναίως. ὅρα δὲ, τὸ τῆς ὑπομονῆς, ὅπῃ ἴσω αὐτὸ τῇ ἀρετῇ, μᾶς λέξει τέθεικε, τὰ δὲ ὧν σημείων ἄσωρ χὶ ἴσω αὐτὸ, ἀηὰ χάριτος θεοῦ,

διὰ πολόνων

διὰ πλειόνων ἐξηγήσατο. ὅμως σκόπει τὸ ταπεινὸν Παύλου, πόσα δεσμωτήρια, πόσας πληγάς, πόσους κινδύνους καὶ ἐπιβουλάς, πόσας νικφόρους πειρασμῶν, πόσους πολέμους ἐμφυλίους τε καὶ ἐξωτικούς, μᾶς λέξεως τῆς τοῦ ὑπομονῆς παρέδραμεν. ἐνσημείοις καὶ τέρασι. πρῶτον νεκροὺς ἐγερθέντας, καὶ τυφλοὺς ὀμματωθέντας, καὶ λεπροὺς καθαριθέντας, καὶ δαίμονας ἐλαθέντας ἠνίξατο ἡμῶν, ὧν σημείοις, καὶ τέρασι, καὶ δυνάμεσι, ὧν τριῶν ἔνεστι διυλοῦντων.

» Τί γάρ ἐστιν ὃ ἠττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας; ἢ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κα-
» τενάρκησα ὑμῶν. χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην. ἰδοὺ τρίτον ἕτοιμος ἔχω
» ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω ὑμῶν. οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλὰ ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφεί-
» λει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν, ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις.

Ἵνα μήτις εἴπῃ, μέγας μὲν εἶ, φησίν, ὅμως δὲ ὑστερεῖτε ἡγάπησε τοὺς ἄλλους ἐκκλησίας οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι, φησί. τί γάρ ἐστιν ὃ ἠττήθητε; ὑστέρησιν ἔλαττον ἔχετε, ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας. μὴ ἐλάττονος, φησί, μετέχετε χαρίσματος; ἢ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγώ. πλικτικῷ λόγῳ κέχρηται. ἢ μὴ ἄρα τις τοῦτό μοι ἐγκαλέσῃ ὅτε ἐπιχωριάζω ὑμῖν, καὶ ἐρχόμενος, παντὶ σθένει κήδομαι τῆς σωτηρίας ὑμῶν. καὶ ἀπών, διὰ ἐπιστολῶν ὁδηγῶ πρὸς τὸ πρακτέα, καὶ ὑδὲν πρὸς ἕνεκεν ὧν ὑμῖν συμφερόντων ἐρρᾳθύμησα, ἀπόντε καὶ παρών. ἢ διὰ τοῦτο ἀδικῶ, χαρίσασθέμοι τὴν ἀδικίαν ταύτην, καὶ σύγγνωτε ἀδικοῦντι. Εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς οὐκ ἐνέδωκα πάντα πράττων, χάριν ὑμῶν, οὐδὲ κατωλιγώρησα ὑμῶν, μὴ τοῦτο ἠττήθητε, μὴ τοῦτο ἀδικίαν νομίζετε. χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην. Ἰδοὺ τρίτον ἕτοιμος ἔχω ἐλθεῖν. δεύτερον, φησὶν, ἦλθον, ἰδοὺ τρίτον παρεσκεύασμαι ἐλθεῖν, καὶ οὐ οὐδενὶ τῆς ὑμῶν ἀμελήσω σωτηρίας. εἶτα ἵνα μὴ νομίσῃσιν ὅτι δεῖ πάντως αὐτὸν ἐρχόμενον νῦν γοῦν γράφειν παρ' αὐτῶν, μάλιστα ἐπιθυμῶ καὶ πρότερον πολλῷ διεξελήλυθον ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ἐντεῦθεν ἤδη καὶ παναιρεῖ τοῦτο τὴν ὑπόνοιαν, ὅτι ὑμᾶς θέλω, ἀλλὰ τὰ ὑμῶν, καὶ ὑμᾶς ἀγαπῶ, ὡσπερ οἱ ψευδαπόστολοι. εἶτα καὶ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ λογισμοῦ καὶ τῆς φύσεως, πείσῃται τὸν λόγον, ἑαυτὸν μὲν οὐ τάξει πατρὸς,
» ἐκείνους δὲ οὐ τάξει τέκνων. Ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι
» ὑπὲρ ὧν ψυχῶν ὑμῶν, ἢ καὶ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν, ἧττον ἀγαπῶμαι.
» ἔγω δὲ ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς, ἀλλ' ὑπάρχων πανοῦργος, δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. μή
» τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; παρεκάλεσα Τίτον,
» καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν. μή τι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύ-
» ματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι; πάλιν δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα.

Ὁρᾶς πόσοις βαθμοῖς ἔχει ὑπερβολῶν τὸ καθ' ὑπερβολὴν Παῦλον; ἔδει λαβεῖν, τὸ Χὺ τὸν κελεύσαντος, καὶ ἔλαβον. ἰδοὺ εἷς. καὶ ὑστερούμενος. ἰδοὺ δύο. καὶ αὐτοῖς κηρύσσων. ἰδοὺ τρεῖς. καὶ οὐ μόνον οὐ λαμβάνει, ἀλλὰ καὶ τῶν σαρκικῶν ἢ δεῖ, προσδίδωσι. τέσσαρες. εἶτα ζῶν τῇ σαρκὶ, καὶ τῶν ψυχὴν αὐτῶν. πέμπτον. καὶ ὑπὲρ ὧν μὴ σφόδρα φιλούμενος αὐτῶν. ἕκτον. καὶ δὲ τὸ ἀγαπώμενος μὴ ἀγαπᾶσθαι, ἐγκωμιώμενος ποιεῖ. ἕβδομον. ἐγὼ δὲ πατρὸς ἐσχον ἢ ὑμᾶς τάξιν, οὐ

τάξιν, οὐ μόνον οὐ λήψομαι, ἀλλὰ καὶ παρέξω, καὶ οὐ χρήματα, ἀλλ' αὐτὴν ἐμὲ καὶ τῶν ἐμαυτοῦ σάρκα. τοῦτο γὰρ τὸ ἐκδαπανηθήσομαι, τοῦτέστι καὶ τῶν σάρκα δοῦναι ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ φείδομαι. ἢ καὶ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶ. καὶ τοῦτο ποιῶ, φησὶν, ὑπὲρ ὧν λίαν μὲν φιλουμένων, ἧττον δὲ ἀγαπώντων. ἐγὼ δὲ ἐγὼ ἢ κατεβάρησα ὑμᾶς. καὶ ἐρώτησιν πρόσληψιν λόγου, καὶ φησι, τοῦτο ὁμολογῶ, ὅτι ἐγὼ ἢ κατεβάρησα ὑμᾶς διὰ τῶ λαβεῖν τι. ἀλλ' ὑπάρχων πανοῦργος, δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον, τοῦτέστι δόλῳ ὑμᾶς μετεχειρισάμην καὶ ἐκόντισα. καὶ ἐγὼ μὲν αὐτοπροσώπως οὐδὲν εἴληφα. ἆρα μὴ διὰ μέσων τινῶν τοῦτο ἔπραξα, πέμψας τινὰς καὶ διὰ αὐτῶν λαβών; οὔμεν οὕτω. οἱ γὰρ ἐλθόντες πρὸς ὑμᾶς, τοῖς ἐμοῖς ἴχνεσιν ἠκολούθησαν. δι' ἑαυτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; οἷον διὰ μέσου αὐτῶν. ὅρα δέ. πλεονεξίαν καλεῖ, τὸ παρὰ ἀκόντων λαβεῖν. καὶ αὐτοῖς δὲ ἠρέμα ἐνευδιάζει, ὡς καὶ αὐτῶν πλεονεκτεῖσθαι ὑγουμένων, ἢ θρέψουσι Παῦλον. παρεκάλεσα Τίτον. καὶ τοῦτο ἐνευδιασικῶς. οὐ γὰρ ἔπεμψα, ἀλλὰ παρεκάλεσα, δῆλονὅτι ἢ καὶ εἴληφεν, οὐκ ἐσφάλη. οὐ γὰρ αὐτομάτως, ἀλλὰ κατὰ παράκλησιν ἦλθεν. ἀλλ' ὅμως, οὐδὲ οὕτως εἴληφεν. ἦν δὲ καὶ τινα ἄλλον τῷ Τίτῳ συναπεστειλας. οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; τοῦτέστιν οὐ τῇ αὐτῇ χάριτι ἢ καὶ ἐγώ; τοῦτο λέγει πνεῦμα, ἤγουν χάρισμα πνευματικόν. χάρισμα δὲ καλεῖ τὸ πρᾶγμα τὸ γενούμενον μὴ λαβεῖν. ὅρα δὲ πῶς τοῦ οἰκείου κατορθώματα τῷ θεῷ ἀναπέμπει. οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι; τοῦτέστιν οὐδὲ μικρὸν παρήλλαξαν ἐκεῖνοι τῶν ἐμὴν ἀκρίβειαν. ὅρα δέ. οὐ μόνον αὐτὸς οὐκ εἴληφεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπροσλέντας ἔπεισε μὴ λαβεῖν. πάλιν δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; δέδοικε μή κόλακος τινὸς λάβοι δόξαν. διὸ καὶ ἄνωθεν ἔλεγε. πάλιν ἑαυτοῖς συνιστάνομεν, καὶ οὐ μὴ χρήζομεν συστατικῶν ἐπιστολῶν. οὐχ ὑμᾶς οὕτω κολακεύοντες, ἢ ὑμῖν ἀπολογούμενοι, ταῦτα λέγομεν, ἀλλ' ὡς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ὁρῶντος αὐτὸ λαλοῦμεν, καὶ ἐν Χριστῷ, οἷον διὰ Χριστοῦ λαλοῦμεν. τὸν δὲ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ λαλοῦντα, καὶ διὰ χριστοῦ φθεγγόμενον, πῶς ἂν ὑπονοήσειας κολακείας ἢ θωπείας ἕνεκεν λαλεῖν;

» Κατ' ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν. τὰ δὲ πάντα ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς
» ὑμῶν οἰκοδομῆς. φοβοῦμαι γὰρ μήπως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρε-
» θῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε. μήπως ἔρις, ζῆλοι, θυμοὶ, ἐριθεῖαι, καταλαλιαὶ, ψι-
» θυρισμοὶ, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι, μὴ πάλιν ἐλθόντα με ταπεινώσει ὁ θεός μου
» πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων, καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ
» ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἧς ἔπραξαν.

Οὐ λαλοῦμεν οὖν πρὸς χάριν ὑμῶν, ἢ πρὸς κολακείαν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ ὑμᾶς οἰκοδομῆσαι καὶ ὠφελῆσαι, ἵνα τοὺς ψευδαποστόλους φυγόντες, ἡμῖν μόνοις προσέχητε, καὶ τοῖς ἡμετέροις λόγοις. ἢ ὅτι διὰ τοῦτο οὐκ ἐλάβομεν, ἵνα μὴ ὑμεῖς ἀθετηθέντες σκανδαλισθῆτε. φοβοῦμαι γάρ. ὁρᾶς κηδεμονίαν πατρικὴν; ἄλλοι ἡμάρτανον καὶ Παῦλος φοβεῖται. μήπως ἐλθών. ἐν δοιάζει ἔτι, καὶ οὐκ ἀπροφάνεται. οὐχ οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς. οἷον διεφθαρμένους, καὶ εὑρεθῶ καὶ ἀνάγκην κἀγὼ νόμιμος, οἷον οὐ θέλετε, τοῦτέστι τιμωρούμενος

τοῖς ἁμάρτα-

τοὺς ἁμάρτανοντας. μήτως ἔρις, ζῆλοι. καὶ λοιπὸν λέγει, ποίους εὑρεῖν οὐκ ἤθελε. μετὰ τούτων, φησί, ὧν ἔλαττώματων. ἔρις δέ φησι διὰ τὸ διεστάναι. ἐριθεῖαι. οἷον ἄψηματα. φυσιώσεις. ὅτι κατ' αὐτὸ μὲν ὠφελοῦντο, τοῖς δὲ ψευδαπροσόλοις ἐτίμων. μὴ πάλιν ἐλθόντος με. ἀρκεῖ, φησί, τὰ πρότερα. παπεινώσει ὁ θεός μου. τὸ λαβεῖν δίκην παρὰ ὧν ἁμάτων, τὰ πένωσιν οἰκείαν καλεῖ, δεικνὺς, ὡς οὐκ αὐθέλησα μεγάλης ἀνάγκης κατεδέξαντο. δείκνυσι δὲ ὅτι δι' αὐτοὺς πάντα ὑπομένω, καὶ τὸ ταπεινοῦσθαι, καὶ τὸ πενθεῖν, τῷ ἡπεῖν ὁ θεός μου. τὸ, μοῦ, μὴ προσκείμενον, τῶ δικαίῳ ἀγάπω δηλοῖ τὸ Χριστοῦ. ΑΛΛΟ. Θεωδώρ. Τα πείνωσιν ἑαυτὸς, τῶν ἐκείνων φρονομίαν ἐκάλεσεν, βεβαίως ἅπερ ἤδη προείρηκε, τίς ἀθενεῖ καὶ γὼ ἀθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; καὶ πενθήσω πολλούς. ὅρα ἀπροσκλησίαν ἀρετῶν, μηδὲν σωφρονοῦντα ἑαυτῷ κακὸν, ὑπὲρ ὧν τῆς ἄλλους πεπλημμελημένους πενθεῖ. οὐκ εἶπε δὲ πάντας, ἀλλὰ πολλούς, καὶ οὐδὲ πάντας δηλοῖ, μετανοίας χώραν δηδοὺς, καὶ ὅπως μὴ γένωνται ἀναισχυντότεροι. καὶ μὴ μετανοησάντων. πρὸ ἧσιν οἱ Ναζαραῖοι; ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ. ἀκαθαρσία, δύναται ἐπὶ ἑκάστης ἁμαρτίας λέγεσθαι. οὐδὲν γὰρ ἁμαρτίας ἥδε χθέστερον.

13 » Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς, ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσε-
» ται πᾶν ῥῆμα. προείρηκα καὶ προλέγω ὡς παρὼν τὸ δεύτερον, καὶ ἀπὼν νῦν γρά-
» φω τοῖς προημαρτηκόσι καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω ἐς τὸ πάλιν, οὐ φείσο-
» μαι. ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὃς ἐς ὑμᾶς οὐκ ἀθε-
» νεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. Ην δεύτερον ἐπελθών. ἢ οὖν καὶ νῦν ἔλθω, τρίτην ἔρχομαι. καὶ τί τοῦτο; ὥσπερ, φησίν, ἐπὶ στόματος δύο καὶ τριῶν μαρτύρων, ἅπαν ῥῆμα ἀμφίβολον ἵσταται, καὶ πόρας λαμβάνῃ, οὕτως ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μου παρουσιῶν, ἅπαν ῥῆμα ἀπειλητικὸν σταθήσεται παθ' ὑμῶν, καὶ πόρας λήψεται. ὅρα δὲ, ὅτι τὰς παρουσίας, ἀντὶ μαρτύρων ἐχρήσατο. προείρηκα γάρ. καὶ ἤδη προεῖπον καὶ νῦν προλέγω. ὥσπερ παρὼν πρὸς ὑμᾶς τὸ δεύτερον εἶπον, ἰδοὺ καὶ ἀπὼν τὸ τρίτον προλέγω. ἰδοὺ τρεῖς ἄλλοι μάρτυρες. ἦσαν μὲν αἱ δύο παρουσίαι, καὶ μὴ μέλλουσα ἔσεσθαι, δύο καὶ τρεῖς μάρτυρες. ἰδοὺ πάλιν ἄλλοι τρεῖς μάρτυρες. τὸ δὲς παρὼν προεῖπεῖν, καὶ νῦν ἅπαξ τῷ τῆ ἀπουσίᾳ. εὐφυῶς δὲ τῶ γραφικῶ τῶν πρὶ ὧν μαρτύρων ἐξέλαβεν εἰς τε τὰς τρεῖς παρουσίας, ἐξ ἧς ἔσεσθαι τρεῖς παραινέσεις. ἐν τοῖς λοιποῖς πᾶσι. τοῖς μὲν ἡμαρτηκόσιν, ἵνα διορθώσωνται, τοῖς δὲ λοιποῖς πᾶσιν, ἵνα μάρτυρες εἶεν, ὅτι, φησί, παρ' ἐμὲ οὐδὲν, ἐὰν μὴ μετανοήσαντας τιμωρήσωμαι. ὅτι ἐὰν ἔλθω ἐς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι. τί προείρηκας, ἐν νῶ δὲ τί γράφῃς; ὅτι, φησίν, ἐὰν ἔλθω ἐς τὸ πάλιν, τυτέστι τὸ ἄλλο ἅπαξ, οὐ φείσομαι, δηλονὸς ὅτι ἔπι φείδεται, καὶ ταῦτα σφαλλομένων. ἐπειδὴ δοκιμὴν ζητεῖτε. δοκιμὴν. πεῖραν. οὐ δηλοῦτο ἡ ἐκ λαζον, ὡς δοκιμὴν δώσων, ἀλλ' ὅτι ἠμάρτανον. τοῦτο δὲ εἴρηται, κατ' ὧν λέγόντων ὅτι ἡ προυσία αὐτοῦ ἀθενής. ἐπειδὴ, φησί, θέλετε δοκιμάσαι ἢ ὧν ἐμοὶ λαλεῖ ὁ Χς. Θεωδώρ. ὥστε μὲ ἐρημόν με τ̄ Χν̄, οὕτω σκώπτετε. πεῖραν λαβεῖν, ὡς ἔοικε, βούλεσθε τ̄ ἐν ἐμοὶ φθεγγομένου Χν̄, καίτοι σαφῶς αὐτὸ μαθόντες τῶν δυνάμιν. καὶ αὐτὸ Φωτ.

τὸ δοκιμεῖν

τὸ δοκιμεῖν ξητεῖν, ἁμάρτημα ἦν. τὸ γὰρ ἐκπράζειν, καὶ μάλιστα μετὰ τοσαύτης χαρίτων ἦν καὶ ἀγωνιόντων καὶ ἀρεβαίων. ὃς ἐς ὑμᾶς γε οὐκ ἀθενεῖ. τί βούλεται ἡ προσθήκη, τὸ ἐς ὑμᾶς καὶ τὸ ἐν ὑμῖν; ἐ γὰρ πρὸς αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ παντα χοῦ δυνατὸς ὁ χριστός. καὶ φαμεν, ὅτι ἀνατελητικὸν τὸ ῥῆμα, ὡσεὶ ἔλεγε. πεῖραν ἔχετε ἀφ' ὧν πεπόνθατε, ὅτι οὐκ ἀσθενὴς ὁ χριστός. ἢ ὅτι τέως μὲν ὑμῖν, φησι, τοῖς καὶ διορθωτῶσι δυναμώσιν, τῶν δυνάμιν ἐπιδείκνυσι. τοῦτο γὰρ ἁμάρτανοντας, ἐκεῖ τιμωρήσεται. Καὶ γὰρ ἡ ἐσωρώθη ἐξ ἀθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως θεοῦ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζησόμεθα ἐν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ ἐς ὑμᾶς. ἑαυτοὺς πειράζετε, ἢ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε. ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι Ιης χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν, ἢ μήτι ἀδόκιμοί ἐστε; ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι.

Καὶ γὰρ ἡ ἐσωρώθη ἐξ ἀθενείας. πολλοὶ φορυβοῦνται, ὧν μὴ τῇ δυνάμει ὧν λέξεων πεσεχόντων. ὅρα οὖν. ἀθενείας τρόποι τρεῖς. εἰς μὲν ὁ ἐπὶ τοῦ σώματος νοσημάτων. δεύτερος τὸ περὶ τὴν πίστιν σαθρὸν, ὡς αὐτός φησι. τὸν δὲ ἀθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε. τρίτος ὁ ἐκ τῶν διωγμῶν καὶ πειρασμῶν. καὶ γὰρ καὶ ταῦτα ἀθένειαν ὁ Παῦλος καλεῖ, ὡς ἐκεῖ. ἡ γὰρ δυνάμις μου ἐν ἀθενείᾳ τελειοῦται, φυτέσιν ἐνδιωγμοῖς καὶ κινδυνοις. καὶ πάλιν. διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀθενείαις, καὶ ἑρμηνεύων αὐτὸ, ἐπάγει. ἐν ὕβρεσιν, ἐν διωγμοῖς, ἐν ἀνάγκαις. καὶ πάλιν. ὅταν ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι, ὡς τότε μάλιστα τῆς χάριτος ἐφιλανούσης. κατὰ τοῦτον οὖν τὸν τῆς ἀθενείας τὸν τρόπον ἐσωρώθη ὁ κύριος, ἐπιβουλὴν ὑπομείνας, καὶ κίνδυνον, καὶ ὕβριν. ἀλλ' ὅμως, φησίν, ἐ παρέβλαψε τοῦτο τὴν δυνάμιν αὐτοῦ. ἢ οὕτως. ἀθένειαν φησὶ, τὴν δοκοῦσαν τοῖς ἀπίστοις, ὡσεὶ ἔλεγε. ἢ καὶ κατὰ τὸν ὧν ἀπίστων λόγον ἐξ ἀθενείας ἐσωρώθη, δηλαδὴ τοῦτο κατὰ συγχώρησιν δηδοὺς, ἀλλὰ ζῇ, φησίν, ἐκ δυνάμεως θεοῦ. ἀκούων δὲ δυνάμεως θεοῦ, μὴ τοῦτο τὸ ἀνόσιον ὑπονοήσῃς, ὅτι αὐτὸς ἠθέλησε ζωογονῆσαι τὴν ἰδίαν σάρκα, καὶ δηλοῖ τοῦτο τῆς δυνάμεως τὸ πατρὸς χρέα γέγονεν. ἡ γὰρ Χριστὸς θεοῦ δύναμις ἐστὶ καὶ θεοῦ σοφία ὡσαύτως ἐνεργεῖ ἡ δύναμις, καὶ ταῦτα ἐς τὴν οἰκείαν σάρκα; ὃ καὶ ἄλλοις ζωὴν δηδοὺς, μᾶλλον δὲ ἅπασιν. ἀλλ' ἀδιαφόρως ὁ Παῦλος καὶ τὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἰοῦ λέγει, καὶ ἐμπαλιν τὸ τοῦ ἰοῦ τοῦ πρς. ὅτι γὰρ αὐτὸς ὁ Χς αὐτὸν ἀνέστησεν, ἄκουσον αὐτοῦ λέγοντος. λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐγὼ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. ἢ δὲ ὅπερ αὐτὸς ὁ ὑὸς ἠργάσατο, τοῦτο ἐκ τοῦ πρὸς γεγένηται λέγει ὁ Παῦλος, μὴ θορυβηθῆς. οἶδε γὰρ αὐτὸν ἡνόντα, πάντα τὰ τοῦ πρὸς μου ἐμά ἐστι. καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστι, πρὸς τὸν πρα ἡρικότα. ἀλλὰ γὰρ τῶς ἡμῶν ἀθενείας καὶ ἁμαρτίας, ὁ ἰσχυρὸς καὶ ἀναμάρτητος ἐσωρώθη. ἢ ἐξ ἀθενείας, ὡς οἱ Ιουδαῖοι ἔλεγον, ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν δὲ δύναται σῶσαι. ἢ ἐξ ἀθενείας, ὡς ὑμῖν ἀκόλουθον νομίσαι. ἢ γὰρ δοκιμὴν ἔτι ζητεῖτε, καὶ τὸν φρῶν ἆρα ἐξ ἀθενείας νομιεῖσθε ὑπομεῖναι. ἀλλὰ ζῇ. ἢ γὰρ ἐ τοῦ θεοῦ τὸ πάθος ὑπώμεινε δηλαδὴ τῶ σώματος φύσιν, ἀλλὰ ζῇ καὶ ζωή ἐστιν ὡς θεὸς καὶ θεοῦ ὑός. ἐκ δυνάμεως θεοῦ. ἀντὶ τοῦ, ὡς θεὸς, ὡς δυνατὸς, ὡς ἐκουσίως καὶ ἃ ἐ παθε παθῶν. ἢ καὶ οὕτως. ἢ καὶ Φωτ. Οἰκουμ. Θεωδώρ.

ἐσωρώθη,

ἐσωρώθη, φησίν, ὡς τὼ παθητὼ φύσιν καὶ ἀθανῆ ἀναλαβὼν, ἀπὸ ζῆ ἐκ νεκρῶν
ἀναστὰς, καὶ τὼ παντοδύναμον καὶ θείαν φύσιν φέρων ἐν ἑαυτῷ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀ-
σθενοῦμλν. ὥσωρ γὰρ αὐτὸς φησιν, ὁ δὲν πρὸς τὼ δύναμιν παρεμβλάβη ἐπειδὴ
ἐσωρώθη, οὕτως ὁδὲ ἡμεῖς ἐπειδὴ διωκόμεθα, καὶ ὑβριζόμεθα. Διὸ ἐπάγῃ,
ἐν αὐτῷ. Τὸ γὰρ, καὶ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἤ ὅτι ἃ πάσχομλν δ' αὐτὸν πά-
Φωτ. σχομλν, ἤ ὅτι δοκοῦμεν ὑμῖν ἀσθενεῖν, ἐκ τῦ μὴ κολάζῃν καὶ τιμωρεῖν ὑμᾶς. ἀπὸ καὶ
τῦτο ἐν Χριστῷ ποιοῦμλν. αὐτὸς γὰρ ἡμᾶς ἐδίδαξεν ἀνέχεσθαι καὶ μακροθυμεῖν,
ἀπ' ὥσωρ ἀνέχεσθαι καὶ μακροθυμεῖν, οὕτως ἀπ' ὧν ἀναλγήτως ἐχόντων καὶ μὴ
μεταμελομλύων, τὼ τιμωρητικὴν καὶ κολαστικὴν δλώαμιν ἀπδεικνύῃν. οὕτως
γὰρ καὶ αὐτὸς πρᾶϊς. Ἢ αὐτῷ. τῦτέστι δ' αὐτὸν ἐ δλᾷ τὸ κήρυγμα αὐτῦ, ἀσθε-
νοῦμλν Ἢ τοῖς διωγμοῖς, καὶ ἐν τοῖς κινδλώοις. ἀπ' ὥσωρ ὧν σωφρόνων αὐτῷ
κοινωνοῦμλν, οὕτω καὶ ὧν φαύλων κοινωνήσομλν. ὅθεν ἐπάγει. ἀπὰ ζήσομεθα
Φωτ. σὺν αὐτῷ. τῦτέστι δειχθησόμεθα ἐν ὑμῖν ζῶντες, ὁχ ἁπλῶς, ἀπὰ ζῶ αὐτῷ
τῷ Χριστῷ. καὶ ὁδὲ τῦτο ἁπλῶς ζῶντες, ἀπ' ἐκτῆς δλωάμεως αὐτῦ τὼ ζῆν ἔ-
χοντες, δι' ἧς καὶ αὐτὸς θάνατον πατήσας καὶ ᾅδην σκυλεύσας, καὶ ἀνέστη καὶ ζῇ.
αὕτη δὲ ἡ ζωὴ καὶ ἡ δλώαμις, δηλονότι τιμωρητικὴ ἐστὶ ὧν τὰ ἔργα τῦ πονηρῦ
πραττόντων, ὥσωρ φυσικὴ ὧν μετάνοιαν ἀπτελοῦντων. δλᾷ τῦτο δὲ λέγει,
ὅτι μὴ καταφρονεῖτε ἡμῶν, ὡς ὁρῶντες ἡμᾶς δλωκομλύους καὶ μυρία πάσχοντας, οὕ-
τω καὶ ὁ Χριστὸς κατεφρονήθη σταυρούμλνος, ἀπ' ἀναστὰς, πάντα ὅσα ἠθέλησεν ἐ-
πρᾶξεν. καὶ ἡμεῖς δὲ ἃ πάσχομεν, δ' αὐτὸν πάσχομλν. ὥστε ἡ καὶ πάσχομλν,
ἐκεῖνος δὲ ζῇ καὶ δλώαται, καὶ ἡμεῖς ζῶ αὐτῷ, ὅιον αὐτῦ θέλοντες, καὶ ζῶμλν,
καὶ δλωατοὶ ἐσμὲν πρᾶξαι ὃ βουλόμεθα ἡ ὑμᾶς, καὶ μάλιστα ἡ ὑμᾶς, ὅτι πολλὰ
ἔχομεν ἀπειθοῦντων ὑμῶν, δικαιώματα κατ' ὑμῶν. ἐκδωάμεως θεοῦ ἡ ὑμᾶς.
Οἰκουμ. Ὁμοίως νόησον καὶ τῦτο τῷ ἄνω. ἀπὰ ζῇ ἐκδωάμεως θεοῦ. τὸ δὲ, ἡ ὑμᾶς,
ὅιον ὑμῖν ζήσομλν, τῦτέστιν ἡ τὼ ὑμῶν ὠφέλειαν. ἢ Δι' ὑμᾶς, ἐπειδή, φη-
σιν, ἐπεφρέψαμλν ὑμᾶς, ἢ ζῶ ὑμῖν ζήσομλν τότε. ἑαυτοὺς πφράζετε.
ὁρᾶς ὅιον καταδιαβάλλῃ; καὶ τί λέγω, φησὶ, περὶ ἐμαυτῦ, ὅτι ὁ Χριστὸς ἐν ἐ-
μοὶ λαλεῖ; καὶ ὑμεῖς γὰρ αὐτοί, ἤ μήτι ἀδόκιμοι γεγόνατε, ἐχετε ἐν ἑαυτοῖς τὸν Χρι
στόν. ἤ δὲ ὑμεῖς, πολλῷ μᾶλλον, φησὶν, ἐγώ. ἑαυῶν πειρῶ ἀπόπειραν πρᾶ-
σθε, μήτις ἐκῶν ὀρθῶν παρεκτράπῃ δογμάτων, τῇ ὧν ψευδαποστόλων διδαχῇ.
Φωτ. Ἆρα μὴ ἑαυτοὺς πειράζετε ἤ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει; ἆρα μὴ ἑαυτοὺς δοκιμάζετε; τὸ γὰρ ἐπὶ
δοκιμὴν ζητεῖν τὸν ἐμοὶ λαλοῦντος χριστῦ, καὶ οὕτω ἀκριβῶς πεπεῖσθαι ὡς ἐν τῷ
διδασκάλῳ λαλεῖ ὁ χριστὸς, τί ἕτερόν ἐστιν ἢ ἐ ἑαυτοὺς πειράζῃν, ἤ ἐστὲ πίστει, καὶ ἀμ
φιβάλλειν καὶ περὶ ἑαυτῶν; μᾶλλον δὲ καὶ ἀγνοεῖν ὅλως, ὅτι ὁ χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν.
ἤ γὰρ ἂν ἐν τῷ διδασκάλῳ ὁ χριστὸς, πολλῷ μᾶλλον ἐν τοῖς μαθηταῖς. ἀπὰ πῶς
φησιν, ἂν ἐπιγινώσκετε ὅτι ἐν ὑμῖν ὁ χριστὸς, ὃς καὶ χαρίσματα διαφόροις ἐπλούτι-
σεν ὑμᾶς; ἢ διὰ ὧν πράξεων ὑμῶν ἀδοκίμους ἑαυτοὺς παρασήσαντες, καὶ τῦτον
ἔχετε πόσοντε; τῦτο δὲ, ἵνα εἴπῃ, ὅτι ἡ ὑμεῖς χαρίσματα καὶ ἰσχὺν κατὰ πνευμάτων

ἀκαθάρτων

ἀκαθάρτων ἐλάβετε ἐ ἔχετε, ἤ μὴ ἀδόκιμους ἑαυτοὺς παρασκευάσαντες τῦτον ἔσε
ῥήθητε, ὁχὶ ἐγὼ πολλῷ μᾶλλον ἐξουσίαν ἔχω κατ' ὧν τὰ θελήματα ὧν ἀκαθάρ-
των Δαιμόνων ἀπτελεῖν αἰρουμλύων, οἵτινες ἐστὲ ὑμεῖς; ἢ καὶ οὗτος. Ἢ ἐμοὶ δοκι-
μὴν ζητεῖτε; ἑαυτοὺς πειράζετε. ἁπλικτικῶς ἑαυτοὺς δοκιμάζετε, ἤ ἐστὲ ἐν τῇ
πίστει. ὡς γὰρ ἔοικε, καὶ ταύτης ὑξέσητε, ἐπεὶ ὁ κἂν δοκιμὴν ἐπζητεῖτε. εἶτα ὥς
ωσπερ λεαίνων τὸ σφοδρὸν τῆς ἐπιπληκτικῆς ἐπιπλήξεως, ἢ γὰ ἐπιγινώσκετέ, φησιν, ἑαυτοὺς,
ὅτι Ἰησοῦς Χριστὸς Ἢ ὑμῖν ἐστιν; ἀντὶ τῦ ἐγὼ οὕτως ὑμᾶς ἐπιγινώσκω, ὅτι ὁ Χριστὸς ἐν
ὑμῖν. ἤ δὲ αὐτοὶ τῦτο λογεῖτε, ὑμῶν ἄρα τὸ ἔγκλημα. ὁκοῦν ἑαυτοὺς ἀδοκίμους ἀ-
περγάσασθε. ἅμα δὲ καὶ Ἢ τρέπει. ὡς ἢ ἐγὼ τὸν χριστὸν ἐν ὑμῖν εἶναι γνώσκω ἤ μὴ
ἀδόκιμοι γεγόνατε, πῶς αὐτοὶ ἔτι δοκιμὴν αὐτὸν ἐν ἐμοὶ ζητεῖτε; καὶ δ' ἄλλον ὅτι πρι
χῶς ἐστὶν ἐκλαβεῖν τὸ χωρίον, κατὰ συμβουλὶω καὶ παίνεσιν, ὥσωρ ἕτεροι, κατ' ἐπα
τρησιν καὶ ἔλεγχον, καὶ ἐπίπληξιν καὶ ἐπτίμησιν, ὡς νῦν ἔκειται. ἢ γὰ ἐπιγινώ
σκετε ἑαυτοὺς. πῶς δ' ἂν γνοίησαν; ἐκ ὧν σημείων ὧν ἐποίουν, ἤ ἔτι ποιοῦσιν αὐτά,
φησιν. ἤ μή τι ἀδόκιμοι ἐστέ. Ἢ ταῦτα καὶ ἡ βίου πονηρὸν αὐτοὺς ἀνίπτεται. δῆλ
γὰ καὶ πίστως καὶ βίου, πρὸς τὰ σημεῖα. ἤ οὖν καὶ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, μὴ καὶ βίου δὲ
κατάλληλον ἀπηδύετέ, φησιν, ἀδόκιμοί τε ἐστὲ, καὶ χριστὸς Ἢ ὑμῖν γὰ ἔστιν, γ' δὲ
δι' ὧν σημείων δείκνυσι παρὼν πρὸς ὑμᾶς. ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε. ἤ δὲ ὅ-
λως ὑμεῖς μή ἐστὲ ἀδόκιμοι, ἐλπίζω ὅτι διὰ τῆς ἡ ὑμᾶς τιμωρίας γνώσεσθε, ὅτι ἡ-
μεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. ἔδει μὲν οὖν ἄλλῳ τρόπῳ γνῶναι ὑμᾶς καὶ ἡ δέναι ὅτι δό
κιμοι ἐσμὲν. ἐπειδὴ δὲ γ' βούλεσθε, διὰ τῆς ὑμῶν τιμωρίας τῦτο γνώσεσθε.

» Εὔχομαι δὲ πρὸς τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακόν μηδὲν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι
» φανῶμλν, ἀπ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. γὰρ δλωάμε-
» θά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀπ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶ
» μλν, ὑμεῖς δὲ δλωατοὶ ἦτε. τῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα τὼ ὑμῶν κατάρτισιν.

Ὅρα φιλόθεον γνώμην, κατεφρονεῖτο, ἐκωμῳδεῖτο ὡς γὰ δὲν δλωάμενος, ἀπ' ὧν
γράμμασι μόνον κομπάζων. καὶ γ' μόνον ἀναβάλλεται διὰ τῆς κατ' ἐκείνων τιμω
ρίας τὼ οἰκείαν ἰσχὺ φανερῶσαι, ἀπὰ καὶ εὔχεται μὴ ἐμπεσεῖν ποτὲ ἡ ἀνάγκῃ
τῦ ταύτῃ ἁπδεῖξαι. Πῶς οὖν καὶ ἐλπίζεις δόκιμος ὀφθῆναι, καὶ πάλιν εὔχῃ μὴ
γενέσθαι; εὔχομαι μὲν βελπωθῆναι ὑμᾶς, ἐ μὴ δλνηθῶμεν τῆς ἐφ' ὑμᾶς τιμωρίας, Φωτ.
μὴ δὲ δόκιμον ἐν ταύτῃ δηλωθῆναι χθῶμεν. τ' εὔχομαι, ἐν τῦτῳ χαίρω. Ἢ δὲ ἁμε
νετε τὴν ἁμαρτίαν καταφρονοῦντες τῆς τιμωρίας, ἀνιώμενος μὲν καὶ βαρυθυμῶν, ὅ-
μως τιμωρήσομαι. ῥᾴδιον γάρ μοι τὸ ἐλπίζειν τ' τὸ. οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶ-
μλν. ἐκ γὰ τῦ μὴ ἁμαρτάνειν αὐτοὺς, γκ ἔτι τὼ τιμωρητικὼ ἐπιδείκνυσ δλωα-
μιν, καὶ πάλιν ὡς ἀδόκιμος καὶ ἀνίσχυρος ἐκρίνετο. ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι. κα-
λῶς τὸ, ὡς ἀδόκιμοι. οὐ γὰ τῇ ἀληθείᾳ ἠμελλεν, ἐπεὶ μὴ τιμωρεῖται μὴ ἁμαρτά
νοντας, ἀδόκιμος γίνεσθαι, ἀπὰ καὶ μάλιστα δόκιμος, ἀπὰ διὰ τὼ ὧν πολλῶν ὑπὸ
λιψιν, εἴτε τὸ, ὡς ἀδόκιμοι. οὐ γὰ δλωάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας. ἐάν τις ἀλη
θῶς βιοῖ, φησὶ, ἐ ἐυσεβῶς. ἀλήθειαν γὰ νῦν τὼ ἐυσέβειαν καλεῖ, ὡς νόθου ὄντος τ'

δυσεβοῦς

δυσσεβοῦς βίου. οὐ γὰρ ἡβουλόμεθα ἐπαγαγεῖν τιμωρίαν, ἀλλὰ σῶσαι. ὁ συνεργεῖ γὰρ ὁ θς. ὁ γὰρ κατὰ τὴν ἀληθείας οἷον εὐσεβείας, τὶ ἰσχύομεν. ἢ δὲ ἰσχὺς ἡμῶν. ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα τοὺς μὴ κατ' αὐτὴν ζῶντας, διὰ τῆς τιμωρίας ἀναγκάζωμεν αἱρεῖσθαι αὐτήν. χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν. τί οὖν; ἐπεὶ μὴ δυνάμει καὶ βουλόμενος κατὰ τῆς ἀληθείας. ἆρα ἀγαπῶ ὑπὲρ ὑμῶν; οὐμενοῦν. χαίρω γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενεῖς νομίζωμεθα, ἐκ τοῦ μὴ ἐπάγειν τιμωρίαν. ὑμεῖς δὲ ἰσχυροὶ, ἐκ τοῦ ἀναλωτοι εἶναι τῇ τιμωρητικῇ μου δυνάμει, διὰ τὸ βιοῦν ὀρθῶς. τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα. ἆρα οὖν μόνον χαίρομεν; καὶ εὐχόμεθα μὲν οὖν τῶν ἡμῶν καταρτισιν, φυτεύειν εὐδοκίμησιν, καὶ τὸ ἀπηρτίσθαι ἐν βίῳ καὶ δόγμασι χρηστοῖς. ἢ ἵνα σφαλλομένους τιμωρούμενοι, δόξωμεν εἶναι δυναταί.

» Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα μὴ παρὼν ἀποτόμως χρήσωμαι, κατὰ τὴν » ἐξουσίαν ἣν ἔδωκέ μοι ὁ κς, εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

Επειδὴ σφόδρα ἐσπούδαζεν αὐτοὺς παντὶ χρῶμαι, μάλιστα δὲ ἐν τῷ τέλει τῆς ἐπιστολῆς, νῦν διὰ τούτων ἀπολογεῖται καὶ φησι. διὰ τοῦτο οὕτως ἔγραψα, ὡς βουλόμενος ἀκριβῶν γραμμάτων εἶναι τὴν ἀπολογίαν, ἐ μὴ ἐν ἔργοις ἐπιδείκνυσθαι. καὶ τὴν ἐξουσίαν ἣν ἔδωκέ μοι ὁ κς. ὥστε κἂν κολάζω, φησὶν, οὐκ ἐγὼ κολάζω, ἀλλὰ διὰ μέσου ἐμοῦ, ὁ παρὼν μοι δεδωκὼς τὴν ἐξουσίαν Χριστός. ὅρα δὲ, πῶς ἀπολογεῖται, φοβερώτερον τὸν λόγον ἀπεργασάμενος. τί οὖν; ἑτοῖμος εἰς ἀμυναὐτῷ. διὰ τοῦτο ἔλιπας ἐξουσίαν, ἵνα τιμωρῇ τοὺς ἀνοήτους τοὺς κατ' ἄκνα θεοῦ; καὶ εἰς τοῦτο σε ὅλως κατέστησεν ὁ φιλάνθρ Χς; οὐκ εἰς καθαίρεσιν, φησὶ, καὶ ὀλέθρου ψυχῶν ἔλιπα τὴν ἐξουσίαν, ἀλλ' εἰς οἰκοδομήν. αὐτὸ γὰρ τοῦτο τὸ τοὺς ἀδίκους τιμωρεῖσθαι, οἰκοδομή ἐκκλησίας ἐστὶν, ἀσφαλεστέρων καὶ λοιπῶν καὶ δοκιμωτέρων, διὰ τῆς τιμωρίας γινομένων.

» Λοιπὸν ἀδελφοὶ, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρη» νεύετε. καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν » ἁγίῳ φιλήματι. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες. ἡ χάρις τοῦ κυ Ιυ Χυ, καὶ ἡ ἀγά» πη τοῦ θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος, μετὰ πάντων ὑμῶν ἀμήν.

Μετὰ τὸ ἐμέ, φησὶ, τὸ ἐμαυτοῦ πρᾶσσαι, τοιούτοις συμβουλεύσαι, ἀπειλῆσαι, ὑπὲρ λοιπόν ἐστι τὸ καὶ ὑμᾶς τὰ ἀφ' ὑμῶν σωφρονέγκαι. τὸ δέ ἐστι, χαίρετε, χαρίσεσθε δὲ διορθούμενοι, νῦν τε, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. χαίρετε. μαθόντες ὅτι ἅπαξ ἀπείλησα, οὐχ ἵνα ποιήσω ἀπείλησα, οὐ γὰρ θέλω τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἀπευχόμαι γενέσθαι. ἀπείλησα δὲ ἵνα διορθωθέντες, μηδὲν ἀναρὸν πάθητε. διὸ χαίρετε, καταρτίζεσθε, οἱονεὶ τέλειοι γίνεσθε, ἀναπληροῦτε τὰ λείποντα, ἐν ἀρετῇ τελεῖσθε, καὶ τἄλλα πράττετε. ταῦτα γὰρ ὑμῶν καταρθούντων, οὐ μόνον οὐδὲν δεινὸν πείσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὁ θς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. παρακαλεῖσθε. ἐπειδὴ πολλοὶ ἦσαν οἱ διαφθορεῖς, φησὶ, παρακαλεῖσθε, καὶ ὑφ' ἑαυτῶν, εἰ δὲ ἄλλων. ἔτι τε εἰ δὲ τὸ σωφρονεῖσθαι, ἐν βελτίω μεταβολὴν παμυθεῖσθε. εἰρηνεύετε. τοῦτο δὲ ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιστολῇ ἐν προοιμίοις ἔπεσε. διεστασίαζον γὰρ πρὸς ἑαυτούς. τί δὲ βούλεται; τὸ, τε τὸ αὐτὸ φρονεῖν, καὶ εἰρηνεύειν, ὅτι ἐν τὸ αὐτὸ μὲν φρονεῖν ἐν τοῖς δόγμασι, μὴ εἰρηνεύειν δὲ πρὸς ἑαυτούς. καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης. Θεὸς ἀγάπης ὁ θεὸς χρημα πίζει, διὰ τὸ ἠγαπηκέναι ἡμᾶς. εἰρήνης δὲ, διὰ τὸ εἰρηνεῦσαι τὰ ἐν οὐρανῷ τοῖς ἐν γῇ. ἐκ δὲ τῆς ἀγάπης, ἡ εἰρήνη. ἐάν, φησὶ, ταῦτα ποιῆτε, ἔσται μεθ' ὑμῶν ὁ θεὸς, ἢ ἐπεύχεται. ἐν ἁγίῳ φιλήματι. μὴ ὑπουλῶ, φησὶ, καὶ δολερῶ, ὡς ὁ Ιούδας. διὰ τοῦτο δὲ φιλοῦμεν, ἵνα ἀναζωπυρῶμεν τὴν πρὸς ἑαυτοὺς ἀγάπην. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες. τοὺς μὲν παρόντας διὰ φιλήματος σωφρονίζει, τοὺς δὲ ἀπόντας διὰ προσρήσεως. ἀπὸ γὰρ τοῦ αὐτοῦ πρᾶγματος, ὅτε μὲν ἀσπασμὸς καὶ οὐ πρόσρησις. οὐ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ. ἐπειδὴ σωφρονίσων ἅπαντας, ὑπὲρ ἑαυτοῦ, καὶ ναοῦ τοιεῖ, ἐπεύχεται αὐτοῖς τὴν χάριν τοῦ ἰδίου, δι' ἧς ἐβόσε, χάριτι καὶ ἡ δι' ἔργα ἡμῶν σφαλεῖς ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν τοῦ πατρὸς ἵλεων ἀγαπήσειν ἡμᾶς, τὸν μονογενῆ δοὺς ὑπὲρ ἡμῶν. καὶ τὴν κοινωνίαν τοῦ ἁγίου πνεύματος, οἷον τὴν μεταδοχὴν αὐτοῦ καὶ μετάληψιν, δι' ἧς πάντες ἀξιούμεθα, ἐν τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ παρακλήτου θεοῦ τοῦ πνεύματος:~

Τέλος ἐξηγήσεως, τῆς πρὸς Κορινθίους. β'. ἐπιστολῆς.

Εγράφη ἀπὸ Φιλίππων, διὰ Τίτου καὶ Λουκᾶ.

Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς.

Αὔτη ἐπιστέλλει ὁ Ῥώμης, ἑωρακὼς αὐτοὺς ἤδη καὶ διδάξας. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς, αὕτη. διδαχθέντες καλῶς οἱ Γαλάται παρὰ τοῦ ἀποστόλου, καὶ πιστεύσαντες γνησίως εἰς τὸν Χριστόν, ἀπροθυμήσαντες τῷ ἀποστόλου, ὑφηρπάσθησαν παράτινων, ὥστε μεταπείθεσθαι. ταῦτα γοῦν μαθὼν ὁ ἀπόστολος, γράφει πρὸς αὐτούς. καὶ πρῶτον μὲν, μαρτυρεῖ αὐτοῖς περὶ ἧς εἶχον πίστως, καὶ γνησίας ἐν Χριστῷ διαθέσεως. μέμφεται δὲ ὡς ἀνοήτους πράξαντας καὶ μεταβαλλομένους αὐτούς. ἔπειτα διαλαμβάνει περὶ τοῦ νόμου, καὶ τίς παρὰ τὸν Αβραὰμ πίστεως. καὶ ἀποδείκνυσιν ἔκτε τοῦ νόμου, καὶ ὧν γυναικῶν τοῦ Αβραὰμ, ἀλληγορήσας αὐτάς, μέχρι καιροῦ δεδόσθαι τὴν σκιὰν καὶ τὴν περιτομήν, καὶ ἀργεῖν αὐτὰ λοιπὸν τῆς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας. καὶ οὕτως ἀποδείξας, παραγγέλλει λοιπὸν αὐτοῖς μηκέτι προσέχειν τοῖς ἀπατήσασιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἔχεσθαι τῆς διὰ Χριστῷ πίστεως, καὶ γινώσκειν ὅτι ἡ ἐν Χριστῷ χάρις, καταργεῖ τὴν καθ᾽ σάρκα περιτομήν. καὶ οὕτως πάλιν εἰς τὸ ἦθη προαγαγόντας καὶ διδάξας τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

Θεοδωρήτου.

Ὁ μὲν προοίμιον, καὶ πᾶσα σχεδὸν ἡ ἐπιστολὴ, θυμοῦ γέμει. ἡ δὲ αἰτία αὕτη. τινὲς ὧν ἐξ Ἰουδαίων πιστεύσαντες, καί ἔτι τῷ πατρῴῳ νόμῳ κατεχόμενοι, ἔπεισαν πολλοὺς ὧν ἐν Γαλατίᾳ πιστῶν περιτέμνεσθαι, καὶ σαββατίζειν, καὶ νουμηνίας. ἔτυχον δὲ, λέγοντες μὴ δεῖν τῷ Παύλῳ πείθεσθαι, τῷ χθὲς καὶ σήμερον φανέντι, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς ἀμφὶ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην. οὗτοι γάρ, φησι, μετὰ Χριστοῦ συνόμνυοί γε κωλύουσι περιτέμνειν. καὶ ἀληθῶς μὲν οὗτοι συνεπαβάσει πρὸς Ἰουδαίους χρώμενοι, οὐκ ἐκώλυον περιτέμνειν, ὅμως οὗτοι ἀποκρύπτοντες τὴν αἰτίαν ὅτι δι᾽ συγκατάβασιν οὐκωλύουσιν, ἐκ τοῦ νομίμου μόνου, ἐδελέαζον αὐτοὺς εἰς περιτομήν, καὶ τὸν Παῦλον ἀτελίζον, φάσκοντες γε τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ ὧν μαθητῶν εἶναι μαθητήν, τοὺς δὲ περὶ Πέτρον, αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ. ἔφασκον ἔλεγον, ὅτι αὐτὸς ὁ Παῦλος φαίνεται ἀλλαχοῦ περιτεμών. τί δήποτε οὖν, φασὶν, ὑμᾶς οὐ περιτέμνει; ἵνα μὴ τῷ ἀληθεῖ ὁ Παῦλος τὸν Τιμόθεον οἰκονομικῶς περιτεμών. πρὸς ταῦτα οὖν γράφει, καὶ εὐθέως ἐκπροοιμίων πρὸς ἐκεῖνο ἀπτείνεται, ὅτι γε ἀνθρώπων, ἀλλ᾽ αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ ἦν μαθητής.

Κεφάλαια τῆς πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολῆς.

α΄ Μετὰ τὸ προοίμιον, διήγησις ἑαυτοῦ μεταβάσεως ἀπὸ Ἰουδαϊσμοῦ ἐπὶ ἀποκάλυψιν.

β΄ Περὶ τῆς ὧν ἀποστόλων ἐπιμαρτυρήσεως ἧς πιὼν ἐν πίστει ζωώ.

γ΄ Περὶ τῆς πρὸς Κηφᾶν ἀντιρρήσεως, περὶ τῆς ἐν πίστει καὶ οὐκ ἐν νόμῳ σωτηρίας.

δ΄ Ὅτι διὰ πίστεως ὁ ἁγιασμὸς, οὐ διὰ νόμου.

ε΄ Ὅτι καὶ Ἀβραὰμ ἐκ πίστεως ἐδικαιώθη ἧς τύπον ἡμῶν.

ς΄ Ὅτι ὁ νόμος οὐ δικαιοῖ ἀλλ' ἐλέγχει, καὶ κατάραν ἐπιτίθησιν, ὧν λύει χριστός.

ζ΄ Ὅτι οὐκ ἐκ νόμου, ἀλλ' ἐξ ἐπαγγελίας τὰ ἀγαθά. ὁ δὲ νόμος παρασκευασθεὶς δι' ἐλέγχου.

η΄ Ὅτι ὑπὸ κλίσιν ἦσαν οἱ ὑπὸ νόμῳ.

θ΄ Ὅτι ὑπὸ τῆς ἐλευθέρας γυναικὸς τὸν Ἀβραὰμ καὶ τῷ γνησίῳ παιδὶ ὑποτασσόμενος, οὐ χρὴ δουλοῦσθαι νόμῳ.

ι΄ Ὅτι ἡ κλῆσις ἡμῶν οὐκ ὑπάρχεται περιτομὴ καὶ νόμῳ διὰ τὸ Χριστοῦ πάθος.

ια΄ Ὑπογραφὴ τῆς κατὰ πνεῦμα ἐλευθερίας.

ιβ΄ Ἀποτροπὴ ἀπὸ τῶν ἐλκόντων ἐπὶ τὰ περιτομὴν, καὶ προτροπὴ πρὸς νέαν ζωὴν τὴν ἐν πνεύματι.

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ.

ΠΑΥΛΟΣ Ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοὶ, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος πονηροῦ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

Εὐθέως ἀναιρεῖ τὸ εἶναι ἀνθρώπων μαθητὰς. ἀπόστολος γάρ ἐστι, φησὶν, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων ἐγχειρισθεὶς πρὸς ἀποστολὴν, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ ἐξ οὗπερ ἐλαβὼν τὸ ἔργον. ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ πατρός. σημείωσαι τὸ, διὰ, ἐπὶ πατρὸς καὶ υἱοῦ κείμενον, καὶ πρώτην τὴν υἱὸν ὀνομασθέντα. τὸν ἐγείραντα αὐτόν. ὑπὲρ τῆς εἰς τὸν πατέρα τιμῆς τὸν εἶρηται, καὶ διὰ τὴν ὧν ἀκουόντων ἀσθένειαν. ἐκ νεκρῶν. εὐκαίρως τῆς οἰκονομίας καὶ τὸ θανάτου ἐμνήσθη τοῦ κυρίου, ἵνα ὧν τοῦ χριστοῦ εὐεργεσιῶν ὑπομνήσας, οὕτω γοῦν τῷ τρόπῳ πείσῃ μηκέτι τῷ νόμῳ προσέχειν, ἀλλὰ τῷ χριστῷ. καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί. Τί δήποτε νῦν πάντων μέμνηται ὧν ἀδελφῶν; ὅτι οἱ διαβάλλοντες αὐτὸν ἔλεγον μόνον τὸν Παῦλον καθ' ὑπεροψίαν τὴν περιτομὴν κωλύειν. βούλεται οὖν δεῖξαι, πολλοὺς ὧν τοιούτων δογμάτων ὄντας κοινωνούς. ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας. ὅρα τὸ θυμοῦ πλὴν δυσειξίν. οὐ γάρ εἶπεν, ὡς ἔθος, τοῖς ἁγιωτάτοις, ἢ τοῖς ἡγιασμένοις, ἢ γοῦν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῆς Γαλατίας. χάρις ὑμῖν. ἐπειδὴ γὰρ ἐκινδύνευον τῇ περιτομῇ, τῆς χάριτος ἐκπεσεῖν, ταύτην αὐτοῖς εὐχεται. καλῶς δὲ φησι, καὶ εἰρήνη. ἦσαν γὰρ ἐκπεπλεμωθέντες πρὸς θεὸν, τῇ ὧν νομικῶν ὀφθαλμάτων παρατηρήσει. ἀπὸ θεοῦ πατρός. πρόσωπα τίθησι, φησὶ, καλεῖν πατέρα τὸν θεὸν, οὐκ ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος; Τί οὖν ἔχαθε τὸ νόμου; τὸ δόντος ἑαυτόν. ἰδοὺ ἑαυτὸν ἔδωκεν. ὅταν οὖν ἀκούσῃς ἐκ τοῦ πατρὸς αὐτὸν δεδόσθαι, εὐδοκίαν νόει τοῦ πατρός. ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς. ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ὧν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐβούλετο φωνητέ τε πρότερα, καὶ πρὸς τὸ μέλλον σωτηρίαν. ὅπως γάρ, φησὶν, ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος πονηροῦ, τουτέστιν ἐκ τῶν ὧν κακῶν πραξέων καὶ τῆς διεφθαρμένης ζωῆς. τοῦτον γὰρ αἰῶνα καλεῖ πονηρὸν, ἢ τὸν χρόνον ἢ τὰς ἡμέρας, ἄπαξ. οὕτως γὰρ καὶ ἡμεῖς λέγειν εἰώθαμεν, ὅταν τί ὧν ἀδοκήτως ἡμῖν συμβῇ, κακὴν, φησὶν, ἡμέραν ἐτρίψαμεν. αἰῶνος πονηροῦ. διὰ τὸ εἰπεῖν τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος πονηροῦ, ἔδειξεν ὅτι τὸ κακὸν οὐκ ἀΐδιον, οὐδὲ ἀΐδιον, ἀλλὰ πρόσκαιρον. κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν. ἐπειδὴ γὰρ ἔλεγον μὴ δεῖν ἐᾶν τὸν νόμον ὡς ἐκ θεοῦ δοθέντα, δείκνυσιν ὅτι καὶ τὸ, τῷ χριστῷ πιστεῦσαι, θέλημα τοῦ πατρός ἐστι. κατὰ τὸ θέλημα γὰρ τοῦ πατρὸς, ἔδωκεν ἑαυτὸν ὁ Χριστός. ὁρᾷς ὅτι οὐδαμοῦ ὑπάγει τὸ πατρὸς πρὸς τὸν υἱὸν, ἀλλὰ μόνη

ζήνευσις. πάλιν δέ, τὸ πατρὸς ἡμῶν, φησὶν, τὸ βαπτίσματος ὑπομιμνήσκει. τί οὖν ἔχεθε τὸ νόμου; ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἡν δυμηθεὶς διὰ ὧν ἐρημλύων τὰς ἀφάρισε ἐυεργεσίας τὸ θεοῦ, εἰς δοξολογίαν καὶ ἔπαυσε τὸν λόγον. ᾔ γὰρ ἦν αὐτοῖς ὀξεῖα ὀῆν. Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μεταπίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι θεοῦ, εἰς ἕτερον ἐυαγγέλιον. ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, ἢ μή τινές εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς, καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ ἐυαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ὀξ οὐρανοῦ ἐυαγγελίζεται ὑμῖν παρ' ὃ ἐυηγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω.

Δύο ἐγκλήματα, τό, τε μεταθίθεσθαι, καὶ τὸ, ταχέως, ὡς μηδὲ χρόνου δεῖσθαι τοὺς ἀπαῶντας. ὅρα δὲ ἀκρίβειαν. ἐπειδὴ τοῦ νόμου ἐχόμενοι ὠόντο δυσωπεῖν τὸν πατέρα, δείκνυσιν ὅτι ὁ τοῦ χριστοῦ καὶ τοῦ ἐυαγγελίου ἀφιστάμενος, καὶ τοῦ πατρὸς ἀφίσταται. αὐτὸς γὰρ ὁ πατήρ, φησιν, ἐκάλεσεν ἡμᾶς εἰς τὴν χάριν τοῦ ὑἱοῦ αὐτοῦ. ὁ μὲν γὰρ ὑἱὸς παρέχει τὴν ἄφεσιν τῷ ἰδίῳ αἵματι, χάριτι καὶ ἀμοιβῷ. ὁ δὲ πατὴρ, πρὸς ταῦτα καλεῖ. τὸ δὲ πνεῦμα σωευδοκεῖ. κοινὴ γὰρ ἡ εἰς ἡμᾶς ἐυεργεσία τῆς ἁγίας καὶ μακαρίας τριάδος. εἰς ἕτερον ἐυαγγέλιον. τὴν γὰρ ἑαυτῶν ἀπάτην, οἷον τὸ σάββατα καὶ τὴν ωεριτομὴν τηρεῖν ωείθοντες τοὺς Γαλάτας, ἐυαγγέλιον ἐκάλουν, διὰ τοῦ ὀνόματος, μᾶλλον διελκύζοντες. ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο. ὅτωρ, φησίν, ἓν μόνον, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλο παρὰ τοῦτο. ἢ μή ἄρα τινές ὑμᾶς διαταράσσουσι, διαστρέψαι τε βουλόμενοι ὑμᾶς, καὶ μεταστρέψαι τὸ τοῦ χριστοῦ ἐυαγγέλιον. ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς. ἵνα μήτις εἴπῃ ὅτι κατὰ κενοδοξίαν τὸ ἴδιον συγκροτεῖ κήρυγμα, ωροφθάνει ἑαυτὸν ἀναθεματίζει, εἴτωρ παρασκοιτάσαί τι τῷ τοῦ ἐυαγγελίου βουληθεῖν. ἢ ἄγγελος ὀξ οὐρανοῦ. μὴ γάρ μοι, φησὶν, εἴπῃς Πέτρου καὶ Ἰωάννου καὶ Ἰακώβου, ἀλλ' ἢ καὶ αἱ ἄνω δυνάμεις παρατρέψαιεν τὸ ἐυαγγέλιον, ἀνάθεμα ἔστωσαν. ταῦτα δέ, φησιν, οὐχ ὡς ἑτερόν τι τῶν ωερὶ Πέτρου κηρυσσόντων, (οὔτε γὰρ αἱ ἄνω δυνάμεις, ἀλλὰ βουλόμενος ἀπορρᾶψαι τὰ σώματα τῶν ἀποστόλων, τῶν διὰ τοῦ ἀξιώματος τῶν ἀμφὶ τὸν Πέτρον, ἀποστόλων αὐτοί. παρ' ὃ ἐυηγελισάμεθα. τὸ, παρ' ὅ, δηλοῖ, τὸ ὅσον δήποτε μικρὸν τοῦ κηρύγματος.

» Ὡς ωροειρήκαμεν καὶ ἄρτι πάλιν λέγω. εἴτις ὑμᾶς ἐυαγγελίζεται παρ' ὃ πα» ρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους ωείθω ἢ τὸν θεόν, ἢ ζητῶ ἀνθρώ» ποις ἀρέσκειν; ἢ γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην.

Ἵνα γὰρ μὴ νομίσωσι δι' ὀργὴν ταῦτα ἠρκέναι, μὴ οὕτως κατὰ ἀλήθειαν διακείμενον, δευτεροῖ τὸ ῥῆμα, ωείθων, ὡς τῶν κέκριται καὶ ωεπαγίωται παρ' αὐτῷ. ἄρτι γὰρ ἀνθρώποις ωείθω, ἢ τὸν θεόν; εἶτα ἵνα μὴ νομίσωσιν ὅτι αὐτοὺς βούλεται ωεῖσαι, καὶ ἄλλοις ἄλλα κηρύττει. (διέβαλλον γὰρ αὐτὸν οἱ ἀπατεῶνες, ὅτι παρὰ μὲν ἄλλοις ωεριτομὴν κηρύσσει, παρ' ἑτέροις δὲ ἄλλό τι.) καὶ ἀναστέφουσιν ὡς ωορ κολακευόμενοι, φησί. μὴ γὰρ νῦν ὑμᾶς ωληροφορῆσαι βουλόμενος ταῦτα διῆλθον; τὸν θεὸν θέλω ωληροφορῆσαι, ἐπεὶ μήτε θέλω ἀνθρώποις ἀρέσαι. τοιγαροῦν, οὔτε ὑμῖν. ἢ ζητῶ τοῖς ἀνοῖς ἀρέσκειν; εἰ δὲ τὸ κολακεῦσαι καὶ ἀρέσαι ὑμῖν ταῦτα εἶπον, φησίν. ἢ γὰρ ἠβουλόμην ἀνθρώποις ἀρέσκειν, ἆρα καὶ τὸ Ἰουδαϊσμοῦ ἀντεχόμην, καὶ

χόμην, καὶ φίλων, καὶ συγγενῶν, καὶ οὐκ ἂν πάντα κατέλιπον, Χριστῷ ωροσέδραμον.

» Γνωρίζω δέ ὑμῖν ἀδελφοὶ τὸ ἐυαγγέλιον τὸ ἐυαγγελισθὲν ὑωῶ ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι Κεφ. α'.
» κατὰ ἄνθρωωον. οὐδὲ γὰρ ἐγὼ ωαρὰ ἀνθρώωου ωαρέλαβον αὐτὸ, οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ
» δι' ἀωοκαλύψεως χριστοῦ. ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν ωοτὲ ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ,
» ὅτι καθ' ὑωερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ. καὶ ἐωέρθουν αὐτὴν, καὶ ωροέ
» κοωτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑωὲρ ωολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, ωερισσοτέ
» ρως ζηλωτὴς ὑωάρχων τῶν ωατρικῶν μου ωαραδόσεων.

Βούλεται δεῖξαι αὐτοῖς, ὅτι ἡ ωαρὰ ἀνθρώωων, ωαρ' αὐτοῦ δὲ τοῦ χριστοῦ ωαρέλαβε τὸ κήρυγμα. ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωωον. καθὰ θεὸν γάρ ἐστι, φυτεύει καθὰ θεοῦ ἀωοκαλυψιν. ἡ δὲ ωαρὰ ἀνθρώωου, φησὶ, ωαρέλαβον αὐτό. τὸ γὰρ ἔλεγον οἱ διαβάλλοντες αὐτὸν, ὅτι ὁ Παῦλος ωαρὰ ἀνθρώωων ωαρέλαβε τὸ κήρυγμα, οὐχ ὥσωερ οἱ ἀμφὶ Πέτρον ωαρὰ τοῦ χριστοῦ. διὸ ἔλεγον, ἡ δεῖ αὐτῷ ωείθεσθαι. ἠκούσατε γάρ. εἶτα ἐωιδείκνυσι τὴν γνησιότητα αὐτοῦ ὡσὼ χριστοῦ ἀωοκαλύψεων ἠγνόουν οἱ Γαλάται, βούλεται ἐκτὸς δεῖξαι ἑαυτὸν ωρότερον διώκτην, καὶ νῦν ὀξαίφνης μεταβεβλη» μένον, κατασκευάσας, ὅτι ἡ μὴ θεία τις αὐτῷ ἀωοκάλυψις ἐγεγόνει, οὐκ ἂν οὕτως μεταβεβλήθη τὰ χάρις, ἵνα ἐκ τούτου ωφανέντες χριστοῦ εἶναι αὐτὸν μαθητὰς, μὴ κατα» φρονῶσιν αὐτοῦ. τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν. οὐκ ἂν δὲ ἀωὸ Παλαιστίνης εἰς Γαλατίαν ἦλθον, εἰ μὴ σφόδρα ἦν διῶκτης. ὃ τῷ Ἰουδαϊσμῷ. τίς χρεία τῆς ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ Σύνηρια.
ἀναστροφῆς; ἀλλ' ἵνα δείξῃ ὅτι οὐ ωρεσβύτερος δουλεύει, ἀλλ' ἀληθείᾳ. οὐ γὰρ μισήσας τὸν νόμου ὑωέδραμε τὴν χάριν, (ὀξὺς γὰρ αὐτὸν, ἀλλ' εὑρὼν τὸ τέλος, ἀωῆκε τοῦ νόμου. καὶ ἐωέρθουν αὐτῷ. οὐκ ἐδίωκον μόνον, φησὶν, ἀλλὰ καὶ ωαρέψαι καὶ ἀφανίσαι αὐτὴν ωροὴρούμην. τοῦτο γὰρ τὸ, καὶ ἐωέρθουν αὐτῷ. καὶ ωροέκοωτον. ωροέκοωτον ἐν τῇ ωρθήσει τῶν ἐκκλησιῶν, τουτέστιν, ἐωὶ ωλέον ἐδίδουν ἀεὶ ωρὸς τὸ χαλε» ωότερος εἶναι. ἢ ωροέκοωτον καὶ ἐντιμος ἦμην διὰ τοῦτο ωαρὰ τοῖς Ἰουδαίοις. τί οὖν τὸ αἴτιον τὸ αἱρήσασθαί με ὀξαίφνης ωόλεμον ωρὸς αὐτοὺς, τοὺς τιμῶντας καὶ ἀγα» ωῶντας; ὀξὺν ἄλλο, φησὶν, ἢ ἡ ἀωοκάλυψις τοῦ χριστοῦ. ωερισσότερος ζηλωτὴς ὑωάρχων. ωρεσβύτερον, ἐωὶ ωλέον ἦμην ζηλωτὴς τῶν ωατρικῶν μου ωαραδόσεων. ὡς τέ, φησὶν, ὀξέως τε καὶ κενοδοξίαν ἐωοίουν ἃ ἐωοίουν, ἀλλὰ καὶ ζῆλον θεοῦ, ἢ ἐ ωεωλανημένον. ὁ οὖν μὴ δὲ τότε καὶ κενοδοξίαν τί ωοιῶν, ωῶς ἂν νῦν μετὰ τὴν ἐωί γνωσιν τῆς ἀληθείας ἐκήρυττον ψευδῆ ἵνα ἀνθρώωοις ἀρέσω; καὶ μὴ ἐκεῖνα, ἃ ωοτε
» ἀωὸ Χριστοῦ ωρέλαβον; Ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ θεὸς ὁ ἀωορίσας με ἐκκοιλίας μη» τρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ ἀωοκαλύψαι τὸν ὑἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ, ἵνα
» εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ ωροσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι.

Εἰ ἐκκοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ἀωόρισο ωρὸς τὸ κήρυγμα καὶ ἐτελέλεκτο, διά τινα ωάντως θείαν οἰκονομίαν τὸν μέσον ἦλθε χρόνον, ἵναι οὕτως αὐτοῦ ἀθρόα μεταβολὴ, ωλλοῖς ωιστώσηται. καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ. αὐτὸς μὲν ὡς σκεῦος ἐκλογῆς ἐκλήθη. λέγει δὲ ἑαυτὸν χάριτι κεκλῆσθαι, ὡσεὶ εἴρηκεν. ἀναξίου με ὄντα καὶ ἀνεωιτήδειον, χάριτι κέκληκεν ὁ κς. ἀωοκαλύψαι τὸν ὑἱὸν αὐτοῦ. ὁ ωῆρ με, φησὶν,

ἐκάλεσεν, ἐπὶ τῷ ἀνακαλύψαι μοι τὸν υἱὸν αὐτοῦ. ὃν ἐμοὶ δὲ εἶπε, δεῖξαι θέλων ἐν λόγῳ μόνον μαθόντα αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ νῷ καὶ καρδίᾳ, οἷον ἦς τὸν ἔσω ἄνθρωπον τῆς γνώσεως ἐνίζησάσης. ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτόν. ὁρᾶς ὅτι ὁ καλέσας πατὴρ καὶ ἀποκαλύψας αὐτῷ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, αὐτὸς αὐτὸν κήρυκα καὶ ἀπόστολον ἐχειροτόνησε; πῶς οὖν, φησί, παρὰ ἀνθρώπων παρέλαβον καὶ ἐδιδάχθην τὸ κήρυγμα; εὐθέως γὰρ ἀπέκλινα ἧς ἄνεσιν καὶ ἠδυπάθειαν, ἐν δὲ ὡς μάγαπι κατωρθωκὼς, ἧς ἐρᾳστώνῃ καὶ ὀλιγωρίαν ἀνέπτυσα, ἀλλὰ ζήνηνον τὸν τοῦ εὐαγγελίου δρόμον ἐποιούμην. ἢ οὕτως. ἐγὼ προεπιμησάμην ἰδεῖν συγχωρεῖς, ἢ οἰκίαν, ἢ σωμήθεις, ἢ πατρίδα, ἀλλὰ πάντα λιπὼν. οὐδὲ γὰρ ὧν ῥύτοις ὧν περὶ Πέτρον καὶ Ἰωάννην ἐλαπτοῦμαι. ἐνθέως ἧς Ἀραβίαν καὶ ἧς Δαμασκὸν καὶ ἧς τὸ κήρυγμα ἔπρεχον. ἐγὼ προσεμεθύμην σαρκὶ καὶ αἵματι. ἐγὼ ἦλθον ἧς λόγοις, φησὶ, τοῖς ἀποστόλοις πρὶ τοῦ κηρύγματος, ἀρκεθεὶς τῇ θείᾳ ἀποκαλύψει. τοῦτ᾽ δέφησι, δεικνὺς ὅτι ἐγὼ παρὰ ὧν μαθητῶν ἔμαθε τὸ κήρυγμα, ἀλλὰ ἀπ᾽ αὐτοῦ τοῦ Χῦ. οἱ γὰρ διαβάλλοντες αὐτὸν, ἔφασκον ἀνῶν εἶναι καὶ ἐγὼ Χῦ μαθητήν.

» Οὐδὲ ἀνῆλθον ἧς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον
» ἧς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα ἧς Δαμασκόν. ἔπειτα μετ᾽ ἔτη τρία, ἀνῆλθον ἧς
» Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Πέτρον, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε. ἕτερον
» δὲ ὧν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, ἢ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου.

Σαφέστερον αὐτὸ εἶπε, δεικνὺς ὡς ἐγὼ παρὰ ὧν ἀποστόλων ἐδιδάχθη, ἀλλὰ παρ᾽ αὐτοῦ
Φωτ. τοῦ Χῦ. Οὐκ ἀνῆλθον, φησὶν, ἧς Ἱεροσόλυμα, πρὸς τὸ θεάσασθαι τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους καὶ μαθεῖν τι ἐξ αὐτῶν. ἀνῆλθε μὲν γὰρ ἧς Ἱεροσόλυμα ὁ Παῦλος, ὡς δηλοῦσιν αἱ πράξεις, ἀλλ᾽ οὐκ ἐπὶ τῷ μαθητεῦσαι, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῷ καὶ αὐτὸν κηρύσσειν τὸν Χῦ, καὶ τὴν πίστιν διδάσκειν. ἐκ γὰρ ὧν πρότερον ἧς Ἀραβίαν ἀπῆλθεν, φησὶ, κηρύξων, ἐπάλιν ἧς Δαμασκὸν, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἧς Ἱεροσόλυμα. μετ᾽ ἔτη δὲ τρία τοῦ κηρύσσειν με ἐδιδάσκεν, ἀνῆλθον ἰδεῖν Πέτρον. ἐγὼ μαθεῖν τι παρ᾽ αὐτοῦ. ἤδει γὰρ ὁ ἐγὼ εὐαγγελιζόμενον ἐκήρυσσον. ἀλλὰ ἀπῆλθον ἧς Ἀραβίαν. ὡς πολλῆς ἦσαν ἐν αἷς ἀπῆλθε, τὰ ἐκεῖ χωρία αὐτῷ καρπώματα σωτηρίας, ὅσον πλανῆς ἐῶν τὰ ψευδοφροζήλης. ἱστορῆσαι Πέτρον. ὅρα τὰ πείνωσιν, μετὰ τοσούτους καὶ τοιούτους ἀγῶνας, ἀπῆλθεν ἱστορῆσων Πέτρον, ὡς μείζονα. καὶ τὸ προσμεῖναι δὲ, τῆς περὶ Πέτρου τιμῆς ἕνεκεν ἐλάμβανε. ὅρα δὲ πῶς ἀσφαλῶς καλεῖ. ἐπέμεινα, φησὶ, πρὸς αὐτὸν, ἐγὼ μὴν ἐδιδάχθην. ἕτερον δὲ ὧν ἀποστόλων οὐκ εἶδον. ὁ μὴ ἰδών τινα, πῶς ἂν ἔμαθε παρ᾽ αὐτῶν; τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. ἐγὼ ἴσως, ἀλλ᾽ ὑπωμίζετο, πλὴν ἵνα αὐτὸν ἑπάρῃ, ἀδελφὸν καλεῖ τοῦ κῦ.

» Ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι. ἔπειτα ἦλθον ἧς
» τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ
» ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ. μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν, ὅτι ὁ
» διώκων ἡμᾶς ποτὲ, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει, καὶ ἐδόξαζον
τὸν θεὸν ἐν ἐμοί. Λέγω ὑμῖν ἐνώπιον τοῦ κυρίου ὅτι οὐ ψεύδομαι. ὁρᾶς πῶς ἐπαγωνίζεται τούτῳ τῷ λόγῳ. καὶ γὰρ ἐκινδύνευε μὴ εἶναι ἀξιόπιστος πρὸς τὸ κήρυγμα, ὡς ἀνθρώπων καὶ ἐν τοῦ Χριστοῦ μαθητὴς ὤν. ἧς τὰ κλίματα τῆς Συρίας. μετὰ

εἶας. μετὰ τὸ ἰδεῖν Πέτρον, πάλιν εἶχε τῆς πρὸς Χῦ ἐνδημίας ὁδοῦ. πρὸς τὰ μέρη, φησὶ, Συρίας καὶ Κιλικίας. πρὸς αὐτοὺς γὰρ ἀπέστελτο. ἤμην δὲ ἀγνοούμενος. τοσοῦτον, φησὶν, οὐκ ἐκήρυξα τοῖς ἐκ περιτομῆς πεπιστευκόσι, τὸ δεῖν περιτέμνειν. (τινὲς γὰρ οἱ διαβάλλοντες ἔλεγον, ὅτι τοῖς ἐξ Ἰουδαίων πιστεύουσι, περιτομὴν κηρύσσει.) τοσοῦτον οὖν, φησὶν, ἐγὼ ἐκήρυξα, ὅτι καὶ ἐγνώσθη μου τὸ πρόσωπον. ἢ οὕτως. Γαρὰ Πέ- Φωτ.
τρου γὰρ ἔμαθον. μόνον εἶδον αὐτόν. παρὰ Ἰακώβου γὰρ ἔμαθον. κἀκεῖνον γὰρ μόνον εἶδον. ἄλλον δὲ ὧν ἀποστόλων. ἀλλὰ μὴ ἀπόπινος ἑτέρου θαρρεινοτέρου καὶ γὰρ οὕτως Ἰησοῦ μου προσώπου; καὶ τοῖς τῆς χώρας ἔχει, μαθεῖν ἐξ ἐκείνων, οἳ οὐδὲ τὸ πρόσωπόν μου ἑωράκασιν; ἀγνοούμενος γὰρ ἦμην τῷ προσώπῳ, ταῖς ἐν Χῷ ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας. οἱ γὰρ λοιποὶ ἐδέοντο διδασκαλίας, ἀλλ᾽ ἐγὼ ἐδίδασκον. οὐκ οὖν, οὐκ ἀπ᾽ ἀνθρώπου ἔμαθον. ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας. ταῖς ἀμφὶ τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν διακεμένας ἐκκλησίας, ταῖς ἐξ Ἰουδαίων ἐπηρεψάσας πρὸς τὸν κῦ. τοῦτο γὰρ δηλοῖ, τὸ, ἐν Χῷ. ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν. καὶ εἶπεν, ἐπήνουν ἢ ἐδόξαζόν με. ἀλλὰ τὸν θεὸν, φησὶν, ἐδόξαζον. ὅλον γὰρ τὸ κατ᾽ ἐμὲ, φησὶ, τῆς χάριτος ἦν τοῦ θῦ. ἐν ἐμοὶ, ῥυτέον δ᾽ ἐμέ. ἐδόξαζον δὴ ἐμοὶ τὸν θεὸν, ἐγὼ χὶ τὸν δεῖνα ἢ τὸν δεῖνα διδάσκαλον, ἀλλ᾽ αὐτὸν τὸν θεόν. αὐτὸς γὰρ ὁ ἀποκαλύψας ἐμοὶ, καὶ διδάξας τὸ κήρυγμα. Φωτ.

» Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν, πάλιν ἀνέβην ἧς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα συμ- Κεφ. β΄.
» παραλαβὼν δὲ Τίτον. ἀνέβην δὲ κατ᾽ ἀποκάλυψιν, δὲ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον 2
» ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσι. κατ᾽ ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσι, μήπως ἧς κενὸν τρέχω, ἢ ἔδρα-
» μον. ἀλλ᾽ οὐδὲ Τίτος ὁ μετ᾽ ἐμοὶ Ἕλλην ὤν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι.

Τοῦ μὲν τὸ πρῶτον ἀνελθεῖν, Πέτρου εἵνεκεν τὴν αἰτίαν. τοῦ δὲ τὸ δεύτερον, τὴν ἀποκάλυψιν. μετὰ Βαρνάβα συμπαραλαβὼν δὲ Τίτον. φύσις ἐπήγαγε μάρτυρας τοῦ ἰδίου κηρύγματος. ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν. δὲ τίνος ἕνεκεν μὴ πρὸ τοῦ ἀρχὴν ἀνέβη αὐτοῖς, ἀλλὰ μετὰ τοσοῦτον ἔτη; ἐπειδὴ πολλοὶ ὁρῶντες τὴν ἀμφὶ Πέτρου συγχωροῦντας περιτομὴν, τὸν δὲ Παῦλου μὴ συγχωροῦντα, ἐσκανδαλίζοντο ὡς διαφωνίας οὔσης ἐν τῷ κηρύγματι, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀποκάλυψεν αὐτῷ πρὸ τοῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ ἄνοδον, ἵνα πεισθῶσιν οἱ σκανδαλιζόμενοι, ὅτι διαφωνία μὲν οὐδὲ μία ἐν τῷ κηρύγματι, οἰκονομία δὲ μᾶλλον τοῦ συγχωρεῖσθαι περιτομήν. δὲ ἀνεθέμην τοῖς ἀποστόλοις τὸ εὐαγγέλιον. ὃν ἐκοινωσάμην, συνεβούλευσα. ὃ κηρύσσω. δίχα περιτομῆς. κατ᾽ ἰδίαν δέ. ἐπειδὴ οἱ ἐξ Ἰουδαίων πιστεύσαντες τῷ Ἱερουσαλὴμ ἐσκανδαλίζοντο, ἔτις περιτομὴν κωλύσῃ, τὸ δὲ τοῦ Παύλου κήρυγμα ἀνῄρῃ αὐτῷ, ὅπως αὐτῇ ἀσκανδαλίστους τηρήσῃ, κατ᾽ ἰδίαν αὐτοῖς ἀνέθετο τὸ κήρυγμα. διὰ τί κατ᾽ ἰδίαν; ἵνα μὴ ἔμπροσθεν πάντων ἀναθεὶς, σκανδαλίσῃ νεοπαγεῖς; ὄντας τότε τοὺς ἐκ Φωτ.
περιτομῆς, καὶ ἀρτίσπαν αὐτοὺς παρασκευάσω ὁλόλου τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ, δὲ ἀπρὶ λέβω τὸν δρόμον μου, καὶ κενὸς δεῖχθῶ ὁ ἀγών μου καὶ ἡ σπουδή μου. πῶς γὰρ οὐκέτι κενὸν τρέχω καὶ δεδραμηκέναι, ὅταν τρέχων ἵνα σώσῃ, ἑτέρους πάλιν διὰ τῆς ἀπερισκέπτου ἀκριβείας ἀπολλύω; πῶς οὖν ναῦ, καὶ δημοσίᾳ ἐλέγχει; ὅτι πρεσβύτης ὤν, καὶ ὅτι καὶ δόγμα τινὲς πῶν οἰκονομίαν ἐβούλοντο ποιεῖν. ἢ τὸ, μήπως,

δωώσαται καὶ κατ' ἐρώτησιν ἠρῆσθαι, ὡς διαβεβαιωτικὸν ὂν τὸ, ὅτι γὰρ ἐις κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον, ἀλλὰ πάντα ζῶ ἀσφαλείᾳ ἐπραττον καὶ πεποίᾳ. τοῖς δοκοῦσι. τὸ, τοῖς δοκοῦσιν, γὰρ ἀναιρωῦσός ἐστὶ τὸ εἶναι τὶ τὸ περὶ Πέτρον μεγάλοις, ἀλλ' ὡς ἄντικεῖται, τοῖς οὖσι τί, τοῖς κορυφαίοις. μήπως εἰς κενὸν τρέχω. γὰρ ἵνα ἐγὼ μάθω, μήπως εἰς κενὸν τρέχω, ἢ ἔδραμον. (ἦν δὲ εἰκὸς ἐκ τῆς ἀποκαλύψεως τὸ Χριστοῦ, τὼ ἀκρίβειαν τὸ κηρύγματος.) ἀλλ' ἵνα μάθωσιν οἱ διασασιάζειν με τοῖς περὶ Πέτρον ὑπονοοῦντες, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. ἀλλὰ Τῖτος ὁ ἐμοὶ Ἕλλην ὤν. ὁ ἐμοί, φησιν, ἀνελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα Ἕλλην, τυτέστιν ἀκρόβυστος. ἀναγαροῦν ἀκρόβυστος ὤν, γὰρ ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι, ὅπερ ἔλεγχος ἦν, μὴ δὲ τὸτε περὶ Πέτρου κηρύσσειν τὼ περιτομήν, δὲ συγκατάβασιν τῶν ἐξ Ἰσραὴλ πιστῶν, συγχωρεῖν τὼ περιτομώ. ΑΛΛΩΣ. Οὐδὲ Τῖτον, φησὶ, καίτοι ἐπίδηλον ὄντα ἐξ Ἑλληνικῆς πατρὸς γεγενημένον, γε τοῦτον ἠνάγκασαν οἱ ἀπόστολοι περιτμηθῆναι, καίτοι πρόντας ὁρῶντες καὶ τοὺς ψευδαδέλφους. τὸ γὰρ, μηδὲ κοινοῦ ἐκλητέον. εἰ ὂν μὴ γε δὲ Τῖτος ἠναγκάσθη, φησὶ, περιτμηθῆναι. γε δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους. τί οὖν; δὲ Τίτον Τιμόθεον περιέτεμεν, ἢ λόγον γε ποιεῖται τῶν ψευδαδέλφων; γε δ' ἐκεῖνον δὲ φύσις περιέτεμε, μὴ βουλόμενος, μὴ ἵνα κερδήσῃ, τοῖς δ' ἀσθένειαν λογισμῶν σκανδαλιζομένοις. τοῖς μὲν γὰρ ἀσθενοῦσι, δεῖ συγκαταβαίνειν τὴ θεραπείᾳ πρακτέᾳ τὸ ἀρρωστήματος, τοῖς δ' ἐκ κακουργίας καὶ πονηρᾶς γνώμης ὁρμωμένοις, γε τὸ ἐλάχιστον ὑπεῖκεν. οὔτοι γὰρ, γε μόνον γε δέονται θεραπείας, κρείττονος ἀπάσης θεραπείας τὸ πάθους αὐτοῖς ὠφιλήσαντος, ἀλλὰ καὶ τοὺς πλησίον ξυνδῦσι τῆς οἰκείας νόσου ἀναπλῆσαι. διὸ, γε πρὸς ὥραν αὐτοῖς εἴξαμεν, καὶ ὁ θεῖος ἀπεφαίνεται Παῦλος.

» Διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους οἵτινες παρῆλθον κατασκοπῆσαι
» τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσωνται,
» οἷς γε πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τὸ εὐαγγελίου διαμείνῃ
» πρὸς ὑμᾶς. Οὐδὲ ἐπίδηλοι οἱ ψευδάδελφοι παρῆσαν, φησὶν, ἠνάγκασαν οἱ ἀπόστολοι Τῖτον περιτμηθῆναι, ὅπερ ἦν δεῖγμα, τὸ μὴ νομοθετεῖν τοὺς ἀμφὶ Πέτρον τὴν περιτομήν. ψευδάδελφοι δὲ ἦσαν τινὲς ἐν σχήματι ἀδελφῶν Χριστιανῶν, περιτομὴν κηρύσσοντες, γὰρ ὡς οἱ περὶ Πέτρον, δὲ συγκατάβασιν καὶ οἰκονομίαν, ἀλλ' ὡς νόμον ἐκδικοῦντες τὸ πρᾶγμα. καὶ οἱ μὲν ἀπόστολοι, παρ' Ἰουδαίοις τῦτο μόνον σωτὲ χώρουν, ἐκεῖνοι δὲ καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσι περιτομὴν νομοθέτουν. οὔτοι γὰρ ἦσαν οἱ Γαλάται δὲ ἀθροιζόμενοι. γε δὲ αὐτῶν οὖν, φησι, πρόντων, οἷς ἔργον περιτομὴν κηρύσσειν, ἠναγκάσθη Τῖτος περιτμηθῆναι. οἵτινες παρεισῆλθον. οἱ ψευδάδελφοί, φησι, λαθραίως παρεισέδυσαν, κατασκοπῆσαι ἡμῶν ζητοῦντες τὴν ἐν Χῷ ἐλευθερίαν, ἵνα ἡμᾶς πάλιν τῷ ζυγῷ τὸ νόμου ὑποβάλωσι, ἐ τοὺς Ἰουδαϊκοὺς πράτηρήσωσι. τὸ γὰρ μὴ τυγχάνειν ὑποκεῖσθαι, ἐλευθερίαν λέγει. ὅρα δὲ πῶς ἐδόξεν αὐτῇ πρὸ ἐμίοις, καὶ ἐπὶ λύμῃ τῆς πίστεως ἰσελήλυθότας, πρῶτον τῷ ἡττᾶν παρεισῆλθον, τὴν λαθραίαν αὐτῶν καὶ ἐπίβουλον εἴσοδον δηλῶν, καὶ τῷ ἡττᾶν, κατασκοπῆσαι.

ὁ γὰρ

ὁ γὰρ κατασκοπῶν, ἐπὶ βλάβῃ καὶ ἐπιβουλῇ κατασκοπεῖ. καὶ ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσωνται, φησιν. οἱ μὲν γὰρ ἀμφὶ Πέτρον σωὲ χώρουν τὴν περιτομήν, ἵνα κατὰ μικρὸν ἐκκλέψωσι τῆς δουλείας τὸ νόμου. οὔτοι, δὲ ἵνα καταδουλώσωσιν. οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν. δὲ τῦτό, φησιν, γε εἴξαμεν αὐτῶν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τὸ κηρύγματος παρ' ἐμοῦ πρὸς ὑμᾶς εὐαγγελίου, μείνῃ ἀσάλευτος καὶ βεβαία. Τίς δὲ ἡ ἀλήθεια αὐτῦ; τὰ ἀρχαῖα παρῆλθε. ἐ ἔτις ἦν Χριστῷ καινὴ κτίσις. ἐ ὅτι τῇ περιτεμνομένους, χῇ γε ὠφελήσει. τῇ ὑποταγῇ. γε εἴπερ τῇ διδαχῇ, ἀλλὰ τῇ ὑποταγῇ, δείλων αὐτοὺς ἀσουδάζειν ὑποτάξαι καὶ καταδουλῶσαι πάλιν τῷ νόμῳ.

» Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι, ὁ ποτέ ποτε ἦσαν, γε δέν μοι διαφέρει. πρόσωπον θεὸς
» ἀνθρώπου γε λαμβάνει. ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες, γε δὲν προσανέθεντο, ἀλλὰ ῥύναντίον. ἔδοξεν
» ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυσίας, καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς. ὁ γὰρ
» ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήργησε καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη.

Εἰ φανερῶς εἶπεν ὁ Παῦλος ὅτι οἰκονομικῶς τὼ περιτομὴν συγχωροῦσιν, ἀποφοίτησαν ἂν αὐτῶν οἱ τῇ περιτομῇ χαίροντες, ἐξ Ἰουδαίων πιστοὶ, ὅτι μὴ τῇ ἀληθείᾳ ἐδέχοντο τὼ περιτομὴν, ἀλλ' οἰκονομίᾳ. ὅθεν γὰρ ἀνακαλύπτει νῦν τὼ οἰκονομίαν ὁ Παῦλος. ἄλλως δὲ μεθοδεύει τὸν λόγον, ὡς ἂν ἀτρεμα χόμενος τοῖς περὶ Πέτρου, ὅτι, φησὶ, λόγον δώσουσιν ὧν κυρίσθυσι θῷ, τῦτο δὲ δὲ τῶν ἐκείνων ἀθένειαν. εἶναί τι. ἀπὸ τῶν δοκούντων εἶναι μεγάλων, τῶν ἀμφὶ Πέτρον, ὁ ποτοῖοί ποτε ἦσαν, εἴτε ἐναρισσωῦντες θῷ, εἴτε οὔ. δὲ τὸ συγχωρεῖν περιτομὴν, ἐγὼ, φησιν, οὐ διαφέρομαι. οἶδα γὰρ ὅτι λόγον ἕκαστος δώσει θεῷ, ἐ οὐ κἂν αὐτὴ ὁ θεὸς ἐρυθριάσοι δὲ τὸ εἶναι κορυφαίοις. πρόσωπον γὰρ θεὸς ἀνθρώπου γε λαμβάνει. τῦτο δὲ ὅπως ἐρηται, ἄνω προγέγραπται. ὁ ποτοῖοί ποτε ἦσαν. δείκνυσι καὶ αὐτὸς, ἤδη ποτὲ παυμένοις τῆς οἰκονομικῶς συγχωρεῖν περιτομήν. γὰρ εἴπερ οἵοι τινές ἐσιν, ἀλλ' ὁ ποτοῖοί ποτε ἦσαν. ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες, οὐδὲν προσανέθεντο. καίτοι τῦτο δέ, φησιν, γε διαφέρει τὰ παρ' αὐτῶν, ὅτι τέως τὸ ἐμοῦ κηρύγματος ἀκούσαντες, γε δὲν ἢ προσέθηκαν, ἢ ἀφεῖλον, δοκοῦντάς δὲ, οἷον μεγάλους καὶ ὄντας τοὺς περὶ Πέτρον φησίν. ἀλλὰ ῥύναντίον. γε μόνον, φησὶν, γε δὲν διώρθωσαν τὸ ἐμοῦ κηρύγματος, ἀλλὰ ῥύναντίον, καὶ ἐπῄνεσαν. δὲ δὲ ξύνταξις αὕτη. ἀλλὰ ῥύναντίον, ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυσίας, δὲ ἀπόδοσις μετὰ πολλά. δεξιάς, φησιν, ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας. τῦτο οὖν ἐστὶ τὸ διορθωθῆναι τὸ ἐναντίον, τὸ καὶ δεξιὰς κοινωνίας λαβεῖν, ὃ ἦν δεῖγμα τὸ ἀποδέχεσθαι αὐτῶν τὸ κήρυγμα. τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυσίας. οἷον τῶν ἀκροβύστων ἐθνῶν. ὅρα δὲ πῶς ἑαυτὸν ἔθεσι τῷ Πέτρῳ. τύπου γὰρ νῦν χρεία ἦν, ἵνα δείχθῇ Γαλάταις ἀξιόπιστος. καθὼς Πέτρος. Εἰ εἶπεν ὁ Παῦλος κατ' οἰκονομίαν ποτὲ τὼ περιτομὴν τοῖς περὶ Πέτρον, ἔδοξεν ἂν καὶ αὐτὸς ταύτῃ συγχωρεῖν, καὶ οὕτως μᾶλλον σωτρέχων ἐδείκνυτο ἂν, οἷς ἔργον εἶχε πολεμεῖν. γὰρ Πέτρος καλῶς ποιεῖ συγχωρῶν, τί μὴ καὶ σύ; φησι. τί δὲ καὶ μέμφῃ πικρῶς, ὦ οἰκονομίαν καλεῖς; ἔα ποτὲ ποιεῖν καὶ μὴ ἐπιτίμα, καὶ ὡς ἄνοι φίλον ὀνόμαζε, εἴτε οἰκονομίαν, εἴτε δόγμα καὶ ἀκρίβειαν. ταῦτα

αὐ καὶ ἐλοιδόρουν καὶ ἔλεγον πρὸς τὸν Παῦλον, ἡ καθ' οἰκονομίαν εἶπε τις περὶ Πέτρου τὰ περιτομὴν καθδέχεσθαι. ψυχὴ γὰρ ἐσπουδακυῖα περί τι, μικρᾶς καὶ τῆς τυχούσης ἀφορμῆς λαβομένη, πλέον αὐτῷ οἰκειοῦται καὶ περιπλέκεται. διὸ σοφῶς ἄγαν ὁ Παῦλος, τὸ μὲν τῆς οἰκονομίας ὅλως ἀπρόσωπα, δριμέως δὲ καθάπτεται τῆς πράξεως, καὶ ὡς παρανομοῦντας δῆθεν ἐλέγχει τοὺς συγχωρήσαντας, ἵνα τῷ σοφοδρῷ τῆς περὶ ἐκείνους ἐπιμήκους, τοὺς ἀληθῶς παρανομοῦντας πλουτίσῃ καὶ διορθώσηται. Διὸ καὶ δοκοῦντας αὐτοὺς, καὶ κατεγνωσμένους, καὶ ὑποκρινομένους, καὶ μὴ ὀρθοποδοῦντας, γε παραιτεῖται καλεῖν, ἵνα μόνον τὸ τοῦ χριστοῦ κήρυγμα βεβαιώσῃ. οὕτως ἀμήλοις ὑπὲρ τοῦ κηρύγματος ἐφάρμοσε, καὶ τηλικούτῳ ἐδέησεν σωδέσμῳ, ὡς δεῖσαι, ἂν οὕτω τύχῃ, διὰ τὴν ἀμήλων κατηγνωσίαν τὸν τοῦ κηρύγματος κρατοῦσθαι λόγον, μηδὲ τὸν πταιτεῖσθαι. καὶ ἵνα τὸν μάθῃς ἀκριβῶς, σκόπει. Παῦλος διὰ ὧν ἔπεσολῶν καταγινώσκει Πέτρου, καὶ Πέτρος διὰ τῆς ἐπεσολῆς ἐγκωμιάζει Παῦλον, καὶ ταῖς ἐπεσολαῖς, σοφία θεοῦ καὶ χάριτος εἶναι πληρέστατα μαρτυρεῖ. καὶ τις ἀκριβεία, τὸν ἐν αὐταῖς κεκρυμμένον νοῦν, οὐ σώζειν, ἀλλὰ καὶ διαφθείρειν ἀναβοᾷ. ἄλλως δέ, καὶ Παῦλος ὑπὲρ τοῦ κηρύγματος ταῦτα περὶ Πέτρου λέγων, κατὰ πολὺ πλέον ἑαυτὸν, περιέπει τὸν καὶ τιμᾷ. τί γοῦν ἐστιν εἰς λόγον ὕβρεως, τὸ δοκεῖν καὶ μὴ ὀρθοποδεῖν, πρὸς τὸ ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸ τοῦ χριστοῦ; τῆς
» περιτομῆς. οἷον ὧν Ἰουδαίων. Καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν, μόνον ὧν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν. ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

Καὶ γνόντες τὴν χάριν. τίς δοθεῖσα αὐτῷ χάρις, τοῦ περὶ Πέτρου πτάγη μάρτυρας. οἱ δοκοῦντες στῦλοι. οἱ ὄντες, φησὶ, στῦλοι τῆς πίστεως, καὶ πάνυ δοκοῦντες. δεξιὰς ἔδωκαν. ὅτι κοινά, φησι, τὰ δόγματα, καὶ ὅτι κοινωνοὺς ἡμᾶς ἑαυτοῖς ἐποίησαντο εἰς τὸ κήρυγμα. δῆλον τοίνυν καὶ δεξιὰς ἔδωκαν, δηλοῦντες ὅτι ἀρέσκονται τῷ ἡμετέρῳ, φησὶ, κηρύγματι, διὰ τὸ εἶναι ταυτὸν τῷ ἐκείνων. ἵνα ἡμεῖς μὲν εἰς τὰ ἔθνη. ἵνα ἡμεῖς μὲν εἰς τὰ ἔθνη, φησὶν, ἐκεῖνοι δὲ παρὰ Ἰουδαίοις κηρύξωσι. μόνον ὧν πτωχῶν. τὸ κήρυγμα, φησὶ, διελόμενοι, τοῖς πτωχοῖς ἀμερίστως ἔχομεν. οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ πτωχοὶ, οἱ παρὰ ὧν ἰδίων συμφυλετῶν ὧν μὴ πιστευσάντων διαπαγέντες, διὰ τὸν εἰς χριστὸν πίστιν.

Κεφ. γ'. » Ὅτε δὲ ἦλθε Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν. ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλεν ἑαυτὸν, ἀφορίζων ἑαυτὸν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς, οἳ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ, καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι. ὥς τε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει.

Οὐ μάχης οὐδὲ καταγνώσεως ἦν, τὸ τὸν Παῦλον ἀντῆναι τῷ Πέτρῳ, ἀλλ' οἰκονομίας. ἐσπουδακὼς γὰρ διὰ συμπαθείας οἰκειοῦσθαι τὸν περὶ Πέτρου ἐν Ἰουδαίοις πλῆθος, καὶ μικρὸν βουλόμενος τοὺς ἐξ Ἰουδαίων ἐπὶ τὸ τέλειον ἀγαγεῖν, ἐλθὼν ὁ Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν, ἄχρι μὲν γνώσεως ἦν ὧν ἐξ Ἰουδαίων πιστὸς ἐκεῖ, ἀδιαφόρως μετὰ ὧν

μετὰ ὧν ἐξ ἐθνῶν πιστευσάντων σωνήθιον, ὅτε δὲ παρεληλύοντο, ἵνα μὴ αὐτοὺς σκανδαλίσῃ ἔτι ἀθενεῖς ὄντας, ὑπεστέλλετο σωεαθίζων ἐκείνοις. τοῦτου δὲ αἴτιον, ὡς εἴρηται, ἡ ἐκείνων ἀσθένεια. καὶ τὸ τὸν Παῦλον δὲ φανερῶς ἀπὸ μὴ καθ' ἰδίαν ἀντῆναι τῷ Πέτρῳ, οἰκονομίας ἦν, ἵνα ὁρῶντες οἱ ἐξ Ἰουδαίων πιστοὶ τὸν διδάσκαλον αὐτῶν Πέτρον ἐγκαλούμενον φανερῶς, τί δήποτε μὴ σύνεσι τοῖς ἀκροβύστοις καὶ μὴ ἀντιλέγοντα, γνῶσιν ὡς χρεώδης λοιπὸν ἡ παρατήρησις τοῦ νόμου μετὰ τῶν πίστιν, ἀπὸ πρόφασιν παρασχοῦσα, τὸ εἰκλιθῆναι Πέτρον. ὅτι δὲ τοῦτο οἰκονόμησε, φανερῶς εἰς λόγους ἦλθεν ὁ Παῦλος τῷ Πέτρῳ, ἵνα οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ἀκούοντες, μεταθῶνται τῆς τοῦ νόμου παρατηρήσεως, ὡς εἶπε τὸ ἀληθὲς ἦν ὀργή, ἑδεῖ καθ' ἰδίαν αὐτοὺς διαλεχθῆναι πρὸς ἑαυτούς. ΑΛΛΩΣ. Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ ἀπροσδεήτους μὴ εἶναι τὸν Κηφᾶν τοῦτον, τὸν Πέτρον, ἀλλ' ὁμώνυμον αὐτῷ, ἕνα ὧν ἑβδομήκοντα. καὶ πιθανὸς ὁ λόγος. εἰ γὰρ οὐ ὁ Πέτρος ἐδεήθη πάλιν ὑποσολῆς, ὅστις ἦν περὶ τούτου ἀπολογισάμενος ἦν τῷ Ἱερουσαλὴμ καὶ πείσας ἅπαντας, ὅτε τῷ Κορνηλίῳ συμφαγών, τινας ὧν ἐκ περιτομῆς ἐσκανδάλισεν, ὅτε καὶ εἶπεν, ἐπ' ἀληθείας ἀδελφοὶ καταλαμβάνομαι ὅτι γε κατὰ πρόσωπον ἐλήφθης ὁ θεὸς, ἀλλὰ παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν, δεκτὸς αὐτῷ ἐστιν. εἰ γὰρ ἦν ὁ ἡμῶν ταῦτα. ἡ δὲ τοῦτο παρὰ τὴν ἀρχὴν τὸ κηρύγματος ποιήσας, ἔπεισεν ἅπαντας ὡς γε κακῶς ἐποίησε τὸ πνεύματος αὐτὸν εἰς τοῦτο ἀναγαγόντος, ὥσε ἀνω μετὰ τοσοῦτον χρόνον, μετὰ τὸ πεῖραν δοῦναι τὸν Πέτρον τῆς οἰκείας ἀρετῆς, ἐδεήθη πάλιν τῆς τοιαύτης οἰκονομίας; τὸ δὲ ὅτι καταγνωσμένος ἦν, δῆλωσαι καὶ οὕτως νοήσαι. γέγονέμοι, φησὶ, πρόφασις τοῦ καθ' πρόσωπον αὐτῷ ἀντῆναι καὶ διελέξαι αὐτὸν, ἄλλο μὲν γοῦν, ἢ ὅτι περὶ τοῦ σωεαθίειν τοῖς ἐν ἀκροβυσίᾳ προκαταγνωσμένος ἦν ἀπὸ ὧν Ἰουδαίων ὅτε τῷ Κορνηλίῳ συνέφαγε. εἰ μὴ γὰρ προκαταγνώσθη παρ' αὐτῶν σκανδαλισθέντων ἐκεῖ, γε ἂν νῦν ὑποκαλέντος δέ, γε ἦν χρεία τότε ἐλέγχου, τίς τε καθ' πρόσωπον ἀντιστάσεως. τί δὲ ὅλως ὠφελεῖ ἡ καθ' πρόσωπον ἀντίστασις; Ὅτι εὐκαίρως ἐποίησε λεχθῆναι ἔμπροσθεν ὧν Ἰουδαίων, τὸ, ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι, καὶ γε ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί, εἰδότες ὅτι γε δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ, καὶ γε ἐξ ἔργων νόμου, διὰ τὸ λεχθῆναι ταῦτα ἔμπροσθεν πάντων, γέγονεν καθ' πρόσωπον ἀντίστασις. ἐπεὶ ἐχρῆν εἰπεῖν ἆρα τι σφάλμα ἰδοὺ, καθ' ἰδίαν ἐγκαλέσαι καὶ διορθώσασθαι, τὸ κυρίου λέγοντος ἐὰν ἁμάρτῃ ὁ ἀδελφός σου, ἔλεγξον αὐτὸν καθ' ἰδίαν. ἀπρεπὲς δέ, καὶ ἑτέρους καὶ τῶν ἐκκλησίαν ἐπίσκοπον. ὅτι κατεγνωσμένος ἰδοὺ. κατεγνωσμένος ἰδοὺ ὁ Πέτρος, γε τῇ ἀληθείᾳ, οὔτε παρὰ Παύλου τὸ τῶν οἰκονομίαν ἔδοξε, ἅπαξ, οὐδὲ παρ' ὧν ἀγνοούντων τὸ οἰκονομούμενον, καὶ οἰομένων ὑποκρίνεσθαι διὰ τὸ πρᾶγμα, ὅτι ἀπὸ τῶν μὲν ὧν ἐξ Ἰουδαίων πιστῶν, σωήθιε τοῖς ἐθνεσι, παρόντων δέ, γε ἐπ. οἶδας δέ πῃ παραλέγραπται διὰ Κηφᾶν. ἀπὸ Ἰακώβου. Ἰάκωβος ὁ τοῦ χριστοῦ γραμματεὺς ἀδελφὸς, ἐπίσκοπος ἰδοὺ Ἱεροσολύμων. ἀπ' αὐτοῦτου ἀπροσκαλέντες ἦλθον ἐξ Ἰουδαίων

Οἰκουμ.

Τοῦ αὐτ

ἐξ Ιουδαίων πιστεύσαντες, εἴ τι καὶ τὸ νόμου ἐχόμενοι, ὑπέστελλε καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν. ἐκπλῆς ὧν ἐθνικῶν διὰ τοιούτου σωουσίας. τὸ δέ, φοβούμενος, γ' τὸ λέγει ὅτι δεδικὼς αὐτοὺς μή τι πάθη παρ' αὐτῶν, ἀλλὰ φοβούμενος μὴ σκανδαλισθέντες, ἀποστρέψωσι τῆς πίστεως. καὶ ζηνυπεκρίθησαν αὐτῷ. ὑπόκρισιν τὸ πρᾶγμα καλεῖ, ἵνα μὴ οἰκονομία ἐκκαλυφθῇ μηκέτι ὠφελῇ τοὺς ἐκπεριτομῆς πιστούς. καὶ οἱ λοιποὶ Ιουδαῖοι. ἦσαν γὰρ καὶ ἄλλοι ἐκπεριτομῆς πιστοὶ ἐξ Αντιόχειαν, οἳ καὶ αὐτοί, φησιν, ἀφώρισαν ἑαυτοὺς ἐκῶν ἐξ ἀκροβυσίας, διὰ τοὺς ἐληθόντας ἀπὸ Ιακώβου.

» Αλλ' ὅτε εἶδον ὅτι γκ ὀρθοποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ
» Πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων. ἦ σὺ Ιουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς ζῇς καὶ γκ Ιουδαϊκῶς,
» τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ιουδαΐζειν; ἡμεῖς φύσει Ιουδαῖοι καὶ γκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί.

Οἷα διανοίας ἔρηται τὸ, σωυπεκρίθησαν αὐτῷ, τοιαύτη καὶ τὸ, γκ ὀρθοποδοῦσιν, ἐλέχθη. γ' γὰρ βούλεται τὴν οἰκονομίαν ἀνακαλύψαι. πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου. ἡ γὰρ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου ἐστὶ τὸ μήτε περιτέμνειν, μήτε ἀποχωρεῖν ὧν ἐξ ἀκροβυσίας πιστῶν. γκ ὤφελε γὰρ Ιουδαῖος γ' ἐν Ελλην. ἢ ὡς τῷ Πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων. ὁρᾷς ὅτι διὰ τοῦτο ἔμπροσθεν πάντων ἐμέμψατο τῷ Πέτρῳ, γ' χ' ἵνα Πέτρου κατάγνῳ, ἀλλ' ἵνα τοὺς ἐκπεριτομῆς, καθὼς πεπείρανται, ὠφελήσῃ. ἦ σὺ Ιουδαῖος ὑπάρχων. μόνον γ' φανερῶς εἶπε τοῖς ἀπὸ Ιακώβου, μιμησάσθε τὸν Διδάσκαλον ὑμῶν ἐθνικῶς ζῶντα, πυτέσιν ἀπαρατηρήτως. τοῦτο γὰρ κατασκευάζει ἐκτὸς πρὸς Πέτρου ὁμιλίας. τί τὰ ἔθνη; ὁ σύ, φησι, μὴ τοιεῖς, μήτε ἄλλους ἀναγκάζε. δηλαδὴ δὲ μὴ εἶτε, τί τοὺς ἐκπεριτομῆς ἀναπάζεις Ιουδαΐζειν; καὶ γὰρ δι' ἐκείνους ταῦτα ἐλέγετο, καὶ ἀκολουθίαν εἶχεν οὕτως λεχθῆναι. οὕτως δὲ εἶπεν, ἵνα δόξῃ ὧν ἰδίων κήδεσθαι μαθητῶν, ὧν ἐξ ἐθνῶν, ὅπως μὴ ἀνακαλυφθῇ ἡ οἰκονομία, δι' ἣν ἡ ἔγκλησις. ἡμεῖς φύσει Ιουδαῖοι. ἀντὶ τοῦ ἄνωθεν καὶ ἐκ προγόνων.

» Εἰδότες ὅτι γ' δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ιησοῦ Χρι
» στοῦ. καὶ ἡμεῖς εἰς χριστὸν Ιησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως χριστοῦ,
» καὶ γκ ἐξ ἔργων νόμου. διότι γ' δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σὰρξ. ἦ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν χριστῷ, εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί. ἆρα χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο. Πληρώσας τε καὶ τὴν ἀντίφασιν τοῦ Πέτρου, λοιπὸν ἔρχεται εἰς τὸ προκείμενον, καταμικρὸν ἐξευτελίζων τὴν περιτομήν, καὶ φάσκων, μὴ ἔχεσθαι τοῦ νόμου, ὡς μὴ δυναμένου σῶσαι. καὶ τὰ μὲν καθ' Πέτρον, φησί, ταῦτα. ἡμεῖς δὲ ἐκφύσεως ὄντες Ιουδαῖοι, πυτέσιν γ' προσήλυτοι, (τοῦτο γάρ ἐστι τὸ, γκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί,) ἐπειδὴ ἐγνωμεν ὅτι γκ ἐστι δικαιοῦσθαι διὰ τῶν ἐκ νόμου ἔργων, (πολλὴ γὰρ ἡ ἐκεῖ, φησὶν, ἐζητημένη ἀκρίβεια,) καὶ πεπιστεύκαμεν χριστῷ, διὰ τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως, φησὶ, σωθῆναι προσδοκῶντες. ταῦτα καὶ πρὸς Γέτρον καὶ πρὸς Γαλάτας ἐρῆσθαι ἁρμόζει. ἐξ ἔργων νόμου. διὰ τὴν ἐν αὐτῷ ἐπάχθειαν. Διότι γ' δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σὰρξ. τὰ ἀναγκαῖα τῷ νόμῳ, καὶ ἡ φύσις ἐδίδαξε, πυτέσι τὸ, γ' μοιχεύσεις, γ' φονεύσεις, γ' κλέψεις, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα τοιοῦτα. τὸ δὲ λε περὶ σαββάτου, καὶ περιτομῆς, καὶ λειτροῦ, καὶ γονορρύου, καὶ θυσιῶν,

καὶ θυσιῶν, καὶ περιρραντηρίων, ἴδια εἶν τὸ νόμου. γ' δέν γὰρ περὶ τούτων ἡ φύσις ἐπαίδευσε. ταῦτα τοίνυν, ἔργα λέγει τὸ νόμου. τούτων δὲ ἡ μὲν παράβασις ἁμαρτία, ἡ δὲ φυλακὴ, γ' δικαιοζώνης τελείας καὶ ζῳοποίησις. ταῦτα γὰρ ἑτέρων αἰνίγματα, Ιουδαίοις δὲ ὅμως καθ' ἐκεῖνον ἅρμοττε τὸν καιρόν. περὶ τούτων εἶπεν ὁ θεῖος ἀπόστολος, Διότι γ' δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σὰρξ. ἦ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ. ἦ δὲ βουλόμενοι διὰ Χριστοῦ δικαιωθῆναι, εὑρέθημεν ἁμαρτωλοὶ τῷ τὸν νόμον, φησὶ, καταλιπεῖν, ἆρα ὁ Χριστὸς ἁμαρτίας ὑμῖν γέγονε πρόξενος; ὁρᾶς πῶς διὰ τῆς ἀπροσηγορίας καταβάλλει τὸν νόμον; ἦ ἆρα ἐχθὲ τὸν νόμου καὶ βούλεσθε καὶ διὰ Χριστοῦ δικαιωθῆναι, εὑρίσκεσθε ἁμαρτωλοὶ ἐν τῷ καταλιπεῖν τὸν νόμον. μὴ ἆρα ὁ Χριστὸς τοῦτο προεξένησεν; μὴ γένοιτο. τὸ ἄρα
» πον, τὴν ἀπαγορέυσει ἀνεῖλεν. Εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, πα-
» ραβάτην ἐμαυτὸν συνίστημι. ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω,
» Χριστῷ συνεσταύρωμαι. ζῶ δὲ γκ ἔτι ἐγὼ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός. ὃ δὲ νῦν ζῶ
» ἐν σαρκὶ, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με, καὶ παραδόντος ἑαυτὸν
» ὑπὲρ ἐμοῦ. γκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ. ἦ γὰρ διὰ νόμου δικαιοζώνη, ἄρα Χριστὸς
» δωρεὰν ἀπέθανεν. Κατελύσαμεν, φησὶ, τὸν νόμον, τῷ ἐάσαι αὐτὸν, καὶ Χρι
στῷ προσδραμεῖν. ἐὰν τοίνυν πάλιν αὐτὸν ἰσχὺν ἐπιχειρῶμεν, κατ' αὐτὸ τοῦτο παραβάται ἐσμεν, ὅτι παρὰ μῶν λυθέντα, ἰσχὺν πάλιν ἐπιχειροῦμεν. ὁρᾶ δὲ αὐτοῦ ζώνεσιν. ἐκεῖνοι ἐκτοῦ μὴ φυλάττειν τὸν νόμον, ὡόντο εἶναι παραβάται, αὐτὸς δὲ δείκνυσιν, ἐκτὸς ἔχεσθαι αὐτοῦ, παραβάτας εἶναι. παραβάτην ἐμαυτὸν συνίστημι. ἐκγὰρ τοῦ πάλιν πείθεσθαι τῷ νόμῳ, δηλονότι ὅτι ὡς παραβάτης, αὐτὸν τὸ πρῶτον ἔασα, καὶ Χριστῷ ἐπίστευσα. ἐγὼ γάρ. ἐγὼ, φησιν, αὐτῷ τῷ νόμῳ πεισθεὶς, νεκρὸν ἐμαυτὸν τῷ νόμῳ κατέστησα. ὁ νόμος γάρ μοι τὸν χριστὸν πεσεμήνυσε, καὶ ἐκείνῳ μοι ἅμα νεκρὸς, (γκ ἔτι γὰρ καθ' ἐκεῖνον πολιτεύομαι,) τοῖς δὲ τούτου δόγμασιν ἔτι μαι. διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον. ἤ διὰ τοῦ νόμου τοῦ εὐαγγελικοῦ, ἀπέθανον τῷ Μωσέως νόμῳ. πῶς οὖν ὁ νεκρωθεὶς καὶ ἀνενεργήτως ἔχων πρὸς αὐτὸν, φυλάξω αὐτὸν; ἢ διὰ τοῦ νόμου αὐτοῦ, καὶ ὧν ἐν αὐτῷ δυσχερῶν παρατηρήσεων, νεκρὸς γέγονα τῇ ἁμαρτίᾳ. Διὰ αὐτοῦ. ἆρα οὖν τὸν ἀπροσήγορον τὰ φυλάττειν ἄξιον; ἵνα θεῷ ζήσω. τυτέσι πῶν ἀθανάτων καὶ ἀγήρω ζωήν. τῷ χριστῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος συνεσταύρωμαι. ὁ τοίνυν νόμος τὸ ἐπ' αὐτῷ ἀπέκτεινεν, ὁ δὲ Χριστὸς ἐζωοποίησε. πῶς οὖν φυλάττω τὸν νόμον; ζῶ δὲ γκ ἔτι ἐγώ. διὰ τῆς μεταταῦτα πολιτείας. διὸ νεκρώθη αὐτοῦ τὰ μέλη. νεκρώσατε γάρ, φησι, τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ γῆς. ὁ δὲ χριστὸς ζῇ ἐν ἐμοί. ἐνεργῶν, φησι, δεσπόζων, πάντα μοι αὐτὸς γινόμενος, ἐν τούτῳ δὲ ζῇ ἐν ἐμοὶ, τῷ μηδὲν γίνεσθαι παρ' ἐμοῦ, ὧν μὴ δοκοῦντων αὐτῷ. ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί. καὶ γ' μόνον, φησὶ, τὴν νοητὴν ζωὴν διὰ τὸν χριστὸν ζῶ, ἀλλὰ καὶ τὴν αἰσθητήν. πῶς; ὑπὸ ἀπόφασιν ὄντες διὰ τὸν νόμον, ἐμέλλομεν, φησὶ, καὶ σαρκικῶς ἀποθνήσκειν ὡς ἐπὶ τὸ καθάκλισμοῦ. ὁ δὲ χριστὸς ζῶν ἡμᾶς ἐποίησε, τῆς ἀρᾶς τὸν νόμον λυτρωσάμενος. ὥστε γ' μόνον ἡ νοητὴ ζωὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ αἰσθητὴ, διὰ τὴν εἰς χριστὸν

πί στιν

πίστιν ἐδωρήθη ἡμῖν. πῶς οὖν πάλιν ἐπιστρέφομεν πρὸς τὸν νόμον; καὶ παραδόντες
ἑαυτὸν ὑπὸ ἐμοῦ. τὸ κοινὸν ἴδιον ποιεῖται, δεικνὺς ποσαύτην ἕκαστον δεῖν ὁμολο-
γεῖν χάριν τῷ χριστῷ, ὡς ἡδ' αὐτὸν μόνον ῥύσασθαι. οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν.
ὡς οἵ τε καὶ νῦν τὸν νόμον ἐκβάλλουσι τὴν διὰ χριστοῦ χάριν. ἀθετεῖν δέ
ἐστι τὸ ἀπιστεῖν, τὸ ἀχρειοῦν. ὁρᾶς πῦ ἀνήγαγε τὸν λόγον;
ἡ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη. ἡ γὰρ ὁ νόμος, φησὶ, σῴζειν καὶ δικαιοῦν ἰσχύει, ὁ χρι-
στὸς μάτην ἀπέθανε. διὰ τοῦτο γὰρ παρέδωκεν ἑαυτὸν, ὡς τὸν νόμον μὴ ἰσχύοντος, ἵνα
Κεφ. δ'. αὐτὸς σώσῃ διὰ τὸ θανάτου αὐτοῦ. ὡς εἶπε σῴζει ὁ νόμος ποτὲ ὁ θάνατος τὸ κυρίως.
3 » Ὦ ἀνόητοι γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; οἷς κατ' ὀ-
» φθαλμοὺς Ἰησοῦς χριστὸς προεγράφη ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος. τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν
» ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου ἐλάβετε τὸ πνεῦμα, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;

Ὑποδείξας ἑαυτὸν μὴ παρὰ ἀνθρώπων, οὐδ' ἐκ τοῦ κυρίου δεδιδαγμένον, νῦν
μέλλει πλείονος αὐθεντείας διδάσκειν, σύγκρισιν τοῦ νόμου καὶ τῆς πίστεως ποιούμενος.
ἀνοήτους δὲ αὐτοὺς καλεῖ. καὶ γὰρ ὄντως ἀνόητον τὸ, ἀφεῖναι χριστὸν, καὶ ἔχεσθαι
τοῦ νόμου. τίς ὑμᾶς, φησιν, ἐβάσκανεν; οὐκ εἶπε τίς ὑμᾶς ἐπάτησεν, ἵνα μὴ λοιδο-
ρίαν ἐπὶ λοιδορίᾳ μίξῃ, ἀλλὰ τίς ἐβάσκανε καὶ ἐφθόνησε; δεικνὺς ἄξια φθόνου τὸ
ῥύπου πράττοντας. οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς χριστός. καὶ μὴν ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐ-
σταυρώθη. πῶς οὖν φησιν, οἷς κατ' ὀφθαλμούς, καὶ ἐν ὑμῖν; δεικνύσι τῆς πίστεως
τὴν ἰσχύν, καὶ τὸ πρόῤῥω ὁράσεως. πλὴν ὅτι προεγράφη εἶπε, τουτέστι διὰ τῆς τῶ
κηρύγματος γραφῆς, ὥσπερ ἔλεγε. τὸ μὲν κήρυγμα ἐζωγράφησεν ὑμῖν τὸν σταυρὸν,
Θεοδωρ. ὑμεῖς δὲ ταῖς τῆς πίστεως ὀφθαλμοῖς ὡς παρόντα αὐτὸν εἴδετε. οὕτω γὰρ ἐπιστεύσατε,
ὡς αὐτὸν τὸ χριστοῦ τὸν σταυρὸν θεασάμενοι. Τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν.
ἐπειδὴ, φησὶ, τῇ τοσαύτῃ οἰκονομίᾳ γε πεσόντες, ζῆν ἐρῶμεν ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς. διὰ
τῶν τὸν νόμῳ ἔργων πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε, καὶ τοσαύτας δυνάμεις καὶ σημεῖα ἐποιή
σατε; ἢ διὰ τῆς πίστεως; ἐπεὶ μὴ ὅτε τὸν νόμου εἴχεσθε, πνεύματος ἦτε ἠξιωμένοι.
» πῶς οὖν ἀφέντες τὴν πίστιν, ἔρχεσθε πάλιν τὸν νόμου; Οὕτως ἀνόητοί ἐστε, ὅταρ
» ξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε. τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῆ. εἴγε καὶ εἰκῆ.
» ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα, καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου,
» ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσε τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς
» δικαιοσύνην. Οὕτως, φησὶν, ἀνόητοί ἐστε, ὅτι τὸ χρόνου προβάντες, εἰς τοὐπί-
σω τρέχετε. οἱ ἀρξάμενοι γὰρ πνεύματι ἐπιτελεῖσθαι. τοῦτο γὰρ ἀπὸ κοινοῦ, νῦν
σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε. πνεύματι γὰρ ἐστε τελοῦντες, σημεῖα ποιοῦντες, σαρκὶ δὲ πε-
ριτεμνόμενοι. ὅραδέ. οὐκ εἶπεν ἐπιτελεῖτε, ἀλλ' ἐπιτελεῖσθε, δεικνὺς ὅτι δίκαιον
προβάτων λαμβάνοντες αὐτοὺς περιέτεμνον, μήτε ἡδόμενοι ἃ πάσχουσι. νῦν σαρκὶ
Θεοδωρ. ἐπιτελεῖσθε. πνεῦμα μὲν τὴν χάριν ἐκάλεσε, σάρκα δὲ, τὴν κατὰ νόμον πολι
τείαν. τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῆ. πολλοῖς ἦσαν θαύμασιν διὰ τὸν χριστὸν παλαί-
σαντες. τοσαῦτα οὖν, φησι, μάτην ἠγωνίσατε. ἡμᾶς γὰρ περιτέμνεσθε, μάτην ἐκεῖ-
να, τουτέστιν ἀπωλέσατε αὐτά. εἶτα ἵνα μὴ εἰς ἀπόγνωσιν αὐτοὺς ἐμβάλῃ, φησὶν,

εἴγε καὶ

εἴγε καὶ εἰκῆ. ἡ γὰρ βουληθείητε ἀναιρῆσαι, οὐκ εἰκῆ. εἴγε καὶ εἰκῆ, ἀλλὰ μὴ καὶ ἐπι-
ζημίως. εἰκῆ μὲν γάρ ἐστι τὸ μηδὲν μήτε προσλαβεῖν, μήτε ἀπολέσθαι. ὁ δὲ ἐναρ
ξάμενος πνεύματι, εἰ δὲ τοῦτο πολλοῖς πειρασμοῖς, εἶτα μεταβαλλόμενος,
οὐ μόνον εἰκῆ ἔπαθεν ἄπορ ἔπαθεν, ἀλλὰ καὶ ἐπιζημίως, ἀπολέσας ἃ ἐκτήσατο αὐτῷ,
διὰ τῆς ὑπὲρ Χριστοῦ θλίψεις καὶ τοὺς πειρασμοὺς ἔπαθλα. ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑ-
μῖν. ὁ ἐπιχορηγῶν, φησιν, ὑμῖν τὸ πνεῦμα θεὸς καὶ ἐνεργῶν, τουτέστι σημείοις
σημείων ἢ ὑμῖν ἐργαζόμενος, διὰ τὰ ἐκ νόμου ἔργα, ταῦτα ποιεῖ, φησιν. ἐξ ὧν ἐ-
πιτελέσατε σημείων, ὀφείλετε γνῶναι τὴν διύναμιν τῆς πίστεως. πλὴν καὶ πρὸς τὸν
πρωτάρχην Ἀβραὰμ ἀπίδετε, ὅτι καὶ αὐτὸς ἐκ πίστεως ἐδικαιώθη.

» Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ. προειδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ, Κεφ. ε'.
» ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεὸς, προευηγγελίσατο τῷ Ἀβραάμ, ὅτι ἢ εὐλογη-
» θήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ.

Ἐπειδὴ ἐδεδίκεισαν ἀφεῖναι τὸν νόμον, μήπως τῆς συγγλυκείας ἐκπέσωσι τοῦ
Ἀβραάμ, εἰς τὸ ἀναγκαῖον ποιήσασι τὸν λόγον. τὸ, ἄρα, ῥιζοῦται. ὅτι οἱ ἐκ πί-
στεως. οὗτοι δὲ τοῦτο μάλιστα ἔχουσι τοῦ νόμου, τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ δυσωπούμενοι.
θέλει οὖν δεῖξαι ὅτι ἡ πίστις ἀρχαιοτέρα τοῦ νόμου καθέστηκε, καὶ ταύτῃ μάλιστα ἄνω
ἔτεινε τῷ θεῷ ἀρέσκεσθαι. προευηγγελίσατο. ὡς μέγα τι λέγουσα ἀγαθὸν, τὸ ἐκ
πίστεως σῳθῆναι. τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ, προευηγγελίσατο. ἐνευλογηθήσονται ῥιζοῦσι πάν
τα τὰ ἔθνη. τὸ, ἐν σοὶ, τουτέστιν τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστι Χριστός. πῶς δὲ ἐνευλο-
γοῦνται; διὰ τῆς πίστεως δηλαδὴ, ἧς ἀρχηγὸς ὁ Ἀβραάμ. δίκαιοῦται δὲ τὸ, ἐν σοὶ,
καὶ διὰ τὸν ἀπ' αὐτοῦ πίστιν νοεῖσθαι. τὸ, ῥιζοῦται, καθ' μίμησιν σου καὶ ὁμοιότητα ἑρ-
μηνεύει ὁ ἁγιος Κύριλλος ἐν βιβλίῳ δευτέρῳ τῆς ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ πρα
γματείας, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ βιβλίου. ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται. οἱ ἐκ τῆς
πίστεως ἡνωμένοι τῷ Ἀβραὰμ καὶ ἐς σπέρμα αὐτοῦ τελοῦντες, οὐχ οἱ ἐκ σαρκός.

» Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσὶν, ὑπὸ κατάραν εἰσί. γέγραπται γὰρ, ἐπικατάρατος Κεφ. ς'.
» πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐ-
» τά. ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ θεῷ, δῆλον, ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστε
» ζήσεται. ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς.

Ὅσοι εἰσί, φησιν, ἐξ ἔργων τοῦ νόμου, ἐπικατάρατοί εἰσιν. ἐπειδὴ γὰρ ἐ-
κεῖνοι ἐπόησαν ἐάσαι τὸν νόμον, μήτοι ὑπὸ κατάραν λύωνται, διὰ τὸ γεγράφθαι,
ἐπικατάρατος ὁ μὴ ἐμμένων, φησὶ, τῷ νόμῳ, αὐτὸς ἀγωνίζεται δεῖξαι ὅτι ὑπὸ
κατάραν εἰσὶν οἱ ἐμμένοντες τῷ νόμῳ. πῶς; ὅτι οὐδεὶς, φησι, πλήρωσε τὸν νόμον, διὸ
ἐπικατάρατοι. ὡς οἷόν τε ἀπρόσιτον τοῦ νόμου, καὶ τῆς κατάρας ἐλευθερώσαν. πᾶς
ὃς οὐκ ἐμμένει. διὰ τοῦτο οὖν ἐπικατάρατοι οἱ ἐχόμενοι τοῦ νόμου, διὰ τὸ μὴ ἰσχύειν
πληρῶσαι τὸν νόμον. δικαιοῦται παρὰ τῷ θεῷ. ἴσως γὰρ παρὰ ἀνθρώποις δίκαιός
τις δόξει. ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. μία γάρ ἐστιν ὁδὸς δικαιοῦσα, φησίν,
οὐ διὰ πίστως. ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστως. ἀλλ' ἐξ ἔργων. καὶ δῆλον ὅθεν,
ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς. ὥστε ἐξ ἔργων ἐστὶν οὐ τοῦ νόμου

σωτηρίας,

» σωτηρίας, καὶ ϗ διὰ πίστεως. Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γε-
» νόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα. γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ
» ξύλου. ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραὰμ γένηται, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐ-
» παγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

Ἀντίθεσιν ὑπαντῶσαν λύει. ὁ Ἀβραάμ, φησί, διὰ τὸ ἐδικαιώθη ἐκ πίστεως, ὅτι πρὸ τοῦ νόμου ὤν, οὐκ ἦν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ νόμου. ὅτι μὲν γάρ, φησιν, ἡ πίστις δικαιοῖ, πεισθόμεθα, ὀλίγοι σὺν μὴ γνωμένοις ὑπὸ τὸν νόμον, ὥσπερ καὶ τὸν Ἀβραάμ. ἡμᾶς δὲ ἤδη ὑπὸ τὸν νόμον γνωμένους, εἴπερ αὐτὸν ἀπολίπωμεν καὶ τῇ πίστει μόνῃ ἀρκέσωμεν, τίς λυτρώσεται ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου; διὰ τὸ γεγράφθαι, φησίν, ἐπικατάρατοι οἱ μὴ ἐμμένοντες τῷ νόμῳ. τοῦτο οὖν ἐπιλύει, δεικνὺς τὸν Χριστὸν ἡμᾶς ἐλευτρωθῆναι ἐκ τῆς καταράς τοῦ νόμου τῇ ἰδίᾳ καταράᾳ. καλῶς δὲ τὸ ἐξηγόρασεν. δοὺς γὰρ τιμὴν τὸ αὐτὸς γένεσθαι κατάρα, ἠγόρασεν ἡμᾶς τῆς καταράς τοῦ νόμου. ὅρα γάρ. ἡμᾶς ὑπὲρ κατάραν, διὰ τὸ μὴ πληρῶσαι τὸν νόμον. ὁ Χριστὸς οὐκ ἦν ὑπὸ τοῦτο. πεπληρώκει γὰρ αὐτόν, καὶ ὅμως κατεδέξατο κατάραν, ἵν' οὐκ ὀφείλῃ, πρὸ τοῦ κρεμασθῆναι ἐπὶ ξύλου, ἵνα πρὸ καὶ ἡμῶν λύσῃ κατάραν. ὥσπερ εἴπερ τὸν κελευσθέντα ἀποθανεῖν λυτρώσεται αὐτὸς, αἰρούμενος τὸν ὑπὲρ αὐτῶν θάνατον. ἵνα εἰς τὰ ἔθνη. γέγονε δέ, φησιν, ἐπικατάρατος βουληθεὶς ὁ Χριστὸς, ἵνα εἰς τὰ ἔθνη, τουτέστιν εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας τὸν νόμου, τὰ τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Ἀβραὰμ γένηται. γένηται δὲ δι' αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ. πῶς δι' αὐτοῦ; ἐπειδὴ τῷ σπέρματι τοῦ Ἀβραὰμ δέδοται αἱ ἐπαγγελίαι, σπέρμα δὲ αὐτὸς ὁ Χριστός. ὁ Χριστὸς οὖν καθό ἐστι καὶ νοεῖται ἄνθρωπος, κληρονομήσας τὰς ἐπαγγελίας, τῷ λοιπῷ τῶν ἀνῶν γένει ταύτας ἐδωρήσατο πιστεύοντι εἰς αὐτόν. ἵνα πρὸ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν. ἵνα τοῦτο πρόσωπον φησί, τὸ πνεῦμα λάβωμεν. καὶ γάρ ἡ μὲν κατάρα ἐλύθη τῷ σταυρῷ, διὰ δὲ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, δικαιοσύνη γέγονται. ἐκ δὲ δικαιοσύνης Κεφ. ξ. ἐπαισμὸς τοῦ παρακλήτου πνεύματος. καὶ γάρ καὶ τὸ πνεῦμα ἐν ἐπαγγελίᾳ ἦν. ὁ γάρ φησιν ὅτι ἐν σοὶ εὐλογηθήσονται πάντα τὰ ἔθνη, τῇ τοῦ πνεύματος ἐπιποθήσει τὴν
» εὐλογίαν ἐπηγγείλατο. Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ὅμως ἀνθρώπου
» κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ, ἢ ἐπιδιατάσσεται. τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐρρέθησαν
» αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει καὶ τοῖς σπέρμασιν ὡς ἐπὶ πολλῶν
» ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός, καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστι Χριστός. τοῦτο δὲ λέγω διαθήκην πεκε-
» κυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς Χριστὸν ὁ μετὰ ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα γεγονὼς νό-
» μος, οὐκ ἀκυροῖ εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. ἐὰν γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκ
» ἔτι ὀξ ἐπαγγελίας. τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ θεός.

Εὑρήσεις ἔκτε ὧν παρ' αὐτοῖς σημείων, καὶ ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπιποιήσεως, καὶ ἐκ τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὀξ ὧν ἐσώθη ὁ Ἀβραάμ, ἐδείξε τὴν πίστιν σώζειν, καὶ οὐ τὸν νόμον, νῦν ἀπὸ ἀνθρωπίνου παραδείγματος αὐτοῖς πεῖσαι ζητεῖ. τὸ γάρ, κατὰ ἄνθρωπον, ἀντὶ τοῦ κατὰ ἀνθρώπινον λόγον καὶ παράδειγμα. καλῶς δὲ ἀδελφοὺς καλεῖ, ἀνοήτους καλέσας. δεῖ γάρ, πρὸ μὲν ἐπίσυφθεν, πρὸ δὲ γλυκαίνειν.

γλυκαίνειν. ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην. ὅρα τί θέλει κατασκευάσαι, διὰ τοῦ ὑποδείγματος τῆς διαθήκης. ἐπαγγέλλεται, φησιν, ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ, διὰ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ εὐλογεῖσθαι τὰ ἔθνη. σπέρμα δὲ τοῦ Ἀβραάμ, τὸ κατὰ σάρκα ὁ Χς. ὁ νόμος ἐδόθη μετὰ ἔτη τετρακόσια τριάκοντα. ἃ γοῦν, φησίν, ὁ νόμος χαρίζεται τὰς εὐλογίας καὶ τῷ δικαιοῦν, ἡ ἐπαγγελία καὶ ἡ διαθήκη τοῦ θεοῦ πρὸς Ἀβραάμ, ἄκυρος γίνεται. εἶτα ἀνθρώπου μὲν διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ, τοῦ θεοῦ δὲ ἀκυροῦται ἡ διαθήκη; καὶ ταῦτα πολὺ χρόνου κρατήσασα, μετὰ τετρακόσια τριάκοντα ἔτη; ἃ γὰρ ἐπηγγείλατο μὲν ἐκείνη εὐλογεῖν διὰ τοῦ Χριστοῦ, ὁ δὲ νόμος ἀντὶ τοῦ Χριστοῦ εὐλογεῖ, ἆρα ἀκυροῦται ἡ διαθήκη τοῦ θεοῦ ἡ πρὸς Ἀβραάμ. Καλῶς δὲ κεκυρωμένην φησίν. ὁρκῳ γὰρ ἐκεκύρωτο. ἀκριβῶς δὲ τὸ κεκυρωμένην φησίν. ἡ γὰρ ἄκυρος, καὶ μεταθέσθαι, ὥσπερ ὁ νόμος αὐτὸς, ἡς τὸ εὐαγγέλιον. ἐπιδιατάσσεται, τουτέστι πρὸς τίθησιν. ἐρρήθησαν. οἷον ἐπηγγέλθησαν. τοῦτο δὲ λέγω διαθήκην. σαφηνείας χάριν ἀναλαμβάνει τὸν λόγον. αὐτὸ τὸ θεοῦ ἡς χριστόν. ἡς Χριστὸν γὰρ ἦν ἡ ἐπαγγελία. εἴτε γάρ, διὰ τὸ σπέρματος αὐτοῦ εὐλογεῖσθαι τὰ ἔθνη. τοῦτο γάρ ἐστι, ἐν σοί. σπέρμα δὲ τοῦ Ἀβραάμ, τὸ κατὰ σάρκα ὁ χριστός. ὁ μετὰ ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα. οἱ τετρακόσιοι τριάκοντα χρόνοι σωάγονται οὕτως. ἀπὸ οὗ ἔτους Ἀβραὰμ ἕως ῥ ψνφ ἰζεται ἔτη κε. Ἰσαὰκ ἔτη ξ. Ἰακὼβ, ἔτη ρε. Ἰωσὴφ, ἔτη ρι. ἐν Αἰγύπτῳ ἔτη ρμ δ. ὁμοῦ, ἔτη υλδ. ἡ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία. αὐτὸς αὐτὸ ἡρμήνευσεν. ἡ γὰρ διὰ τοῦ νόμου γενῶνται ἡ εὐλογία καὶ μὴ διὰ Χριστοῦ, ἠκύρωται καὶ ἔσβεται ἡ ἐπαγγελία καὶ ἡ διαθήκη τοῦ θεοῦ. δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται. πῶν εὐλογίαν, φησί,
» δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ θεὸς, καὶ ϗ διὰ νόμου. Τί οὖν; ὁ νόμος ὢν παρα-
» βάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι'
» ἀγγέλου ἐν χειρὶ μεσίτου. ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν. ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστιν.

Τί οὖν; ὡς ὀξ ἀντιθέσεως εἴρηται αὐτῷ. Τί οὖν ὁ νόμος ἐδόθη, φησίν, ἀσθῆσαι οὐκ ἰσχύει; ὧν πραβάσεων χάριν. οὐκ ἦκεν ἐδόθη, φησίν, ἀλλ' ἵνα μὴ πραβαίνηται τὸ δοκοῦν τῷ θεῷ, ἵνα κἂν ὀλίγας πλημμελείας κωλύῃ. προσετέθη. καλῶς τὸ, προσετέθη, ἵνα δείξῃ τὸν νόμον μὴ ὄντα πρωτότυπον, ὥσπερ αἱ ἐπαγγελίαι ἰσχύν, ἀλλ' ὀξ ἐπινενομένου πινὸς δοθέντα. ἄχρις οὗ ἔλθῃ. ἀλλ' οὐκ ἦς ἀτέρμονα, φησίν, ὁ νόμος ἐδόθη, ἀλλ' ἄχρις οὗ ἔλθῃ ὁ Χριστὸς, ᾧ ἐπήγγελται τὸ εὐλογεῖν πάντα τὰ ἔθνη. διαταγεὶς δι' ἀγγέλου. ἐδόθη δὲ ὁ νόμος, διαταγείς, τουτέστι διακονηθεὶς ἐπιταγείς διὰ μέσων ἀγγέλων. ἢ ὧν ἱερέων, ἢ ὄντως ἀγγέλων. ἐν χειρὶ μεσίτου ἐδόθη, φησί, τουτέστι τοῦ Χῦ. θέλει γὰρ δεῖξαι ἐν τὸν νόμον ὑπὸ Χῦ δεδομένον, ἵνα ἐκ τοῦ ἀνελεῖν αὐτὸν κύριος γένηται). ὁ γὰρ δεδωκὼς, καὶ ἀνελεῖν ἐξουσίαν ἔχει. μεσίτου δὲ τὸν Χν καλεῖ, διὰ τὸ μεσιτεῦσαι τῷ πατρὶ ἐ τοῖς ἀνθρώποις, οἷον πρὸς φιλίαν. ἐ ἀπροσπαλ Ἰωάν.
λάξαι ἡμᾶς πρὸς τ θεὸν, ἐκπεπολεμωμένους. ᾧ χειρὶ μεσίτου. μεσίτου φασὶ τὸν Χριστόν φησι, διότι καὶ πρότερον τὸν νόμον αὐτὸς ἔδωκεν. ὁ δὲ μεσίτης, φησὶν, ἑνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστιν. ὁ μεσίτης, φησί, δύο πινῶν γίνεται μεσίτης.

πινος οὖν

τίνος οὖν μεσίτης ὁ Χριστός; δηλονότι ἀνθρώπων τε καὶ θεοῦ. ὁρᾶς πῶς δείκνυσιν ὅτι καὶ τὸν νόμον αὐτὸς ἔδωκε, καὶ κύριος οὐ εἶη καὶ λύσαι πάλιν; ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς γίνεται ἐστιν. Γαλ. Λέγει γοῦν, ὅτι Μωσῆς μὲν ἐμεσίτευσε πρὸς τὴν δόσιν τοῦ νόμου, ἀφ' ἑνὶ μόνον ἐμεσίτευσεν ἔθνει. δεῖ δὲ τὸν ὡς ἀληθῶς μέλλοντα μεσιτεύειν πρὸς τὸν ὅλων ἁπάντων ἑνῶσαι ἕνα θεόν, οὐχ ὑπὲρ ἑνὸς ἔθνους, ἀλλ' ὑπὲρ πάντων κοινὴν τὴν μεσιτείαν ποιήσασθαι, ἐπειδὴ καὶ πάντων ἐθνῶν εἷς ἐστι θεός. εἰ δ' οὖν οὗτος, ὁ φίλος ἀνθρωπος ὅσος Μωϋσῆς, ἀλλὰ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, θεός τε ὢν ἀληθῶς ὁ αὐτὸς ἅμα, καὶ ἄνθρωπος ἀληθῶς, καὶ τῇ συγγενείᾳ τῇ πρὸς ἑκάτερον, ἁμφοῖν ἐστι μεσίτης. ἑνὸς γὰρ ἐγένετο μεσίτης, ἀλλὰ θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. ἃ δὲ αὐτὸς ἐμεσίτευσε, φησίν, αὐτὸς καὶ σώσει. ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστιν. ἵνα οὖν τὸν μεσίτην ἀνάγκη πᾶσα δύο τινῶν ἢ καὶ πλειόνων πρὸς ἑαυτοὺς διαφερομένων εἶναι μεσίτην, ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστιν, εὔδηλον ὅτι τῷ θεῷ καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐμεσίτευσε, καὶ ἀπρακτήλλαξεν ἡμᾶς πρὸς αὐτόν. ἵνα οὖν ὁ χριστὸς ἡμᾶς καὶ οὐχ ὁ νόμος ἀπρακτήλλαξεν, εὔδηλον ὡς ὁ χριστὸς καὶ οὐκ ἐξ αὐτὸν πίστις σώζει, καὶ οὐχ ὁ νόμος. ΑΛΛΟ.

Φωτ. Ὁ δὲ θεός ἐστιν ὁ καὶ τὸν νόμον καὶ τὸ εὐαγγέλιον δούς, καὶ μεσιτεύσας καὶ ἀπρακταλλάξας τῷ πατρί. οὗτός ἐστιν ὁ αὐτός ἐστιν, ὃς ἐστι χριστός. ἵνα γὰρ καὶ δύο τὸν μεσιτευόμενα, ἀλλ' ὁ μεσίτης εἷς ἐστιν. εἷς γὰρ καὶ ὀφείλει εἶναι.

» Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμε-
» νος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἂν ἐκ νόμου ἦν ἡ δικαιοσύνη, ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάν-
» τα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

Εἰ γὰρ αἱ μὲν ἐπαγγελίαι εὐλόγουν, ὁ δὲ νόμος ἐπικατάρατος τριεῖ, ἆρα ὁ νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ ἐδόθη, τουτέστιν εἰς τὸ ἐμποδίσαι αὐταῖς τὸ εὐλογῆσαι. τοιούτῳ οὖν λύει τὴν ἀντίθεσιν, τοῖς τε ἐξῆς, καὶ τῇ ἀπαγορεύσει. μὴ γένοιτο γάρ, φησιν. ΑΛΛΩΣ. Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; Φωτ. ἀντίθεσιν λύει. εἴρηται γάρ, φασίν ἄντινες, ὁ νόμος τὸ Δικαίωμα τῶν ἐπαγγελιῶν, καὶ γέγονε κατ' αὐτῶν. ἀλλὰ μὴ γένοιτο. ἡ μὲν γὰρ ἠδυνάτει ζωοποιεῖν, ἤκιστα ἄντις ἐνόμιζε κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν ἐκτεθεῖσθαι, καὶ τὸ ἐκείνων δικαίωμα ὑφαρπάσαι, ἅτε αὐτὸν ἰσχύοντα δικαιῶσαι. ἐπεὶ δὲ ἠδύνατο μὲν ἰσχύσαι ποιῆσαι, οὐκ ἐζωοποίησε, καὶ δικαιῶσαι, δηλονότι ἐκ ἐδόθη κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν. οὗτος γὰρ τὸ οἰκεῖον ἐπιδείξουσι δικαίωμα, σώζουσαι καὶ δικαιοῦσαι τὸν ἐκ πίστεως. καὶ ὅρα σοφίαν. ὅπου γὰρ ἄντις ἕτερος ἐς διαβολὴν τοῦ νόμου προήνεγκεν, ὅτι μὲν ζωοποιεῖ, οὐδὲ δικαιοῖ, τοῦτο αὐτὸς εἰς ἀπολογίαν ἐγκλήματος καὶ εἰς ἐγκώμιον σωτηρίας. διὰ τοῦτο γάρ, φησιν, ὁ νόμος οὐ γέγονε κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν, ὅτι μὴ δὲ σῴζειν μὴ δὲ δικαιοῦν ἴσχυσεν. οὐ μόνον δὲ οὐ γέγονε κατ' αὐτῶν, ἀλλὰ πρόπτωσίν τινα καὶ συμπάρεσιν καὶ ὑπηρετήσατο αὐταῖς. διὰ τῶν γὰρ ἐκέλευσεν οὐδὲ ἐδικαίωσεν, ἀπὸ τῆς πίστεως καταφυγεῖν προετρέψατο. διὰ τῶν δὲ ἀπὸ τῆς πίστεως σωτήρια, τοῖς ἐπαγγελίας τελειωθῆναι συγκατειργάσατο. οὐ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι. οὐ μὲν γάρ, φησιν,

ὁ νόμος

ὁ νόμος εἶχεν ἰσχὺν τοῦ σῴζειν, οὐδὲ χρεία ἦν τῆς πίστεως. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἐκ ἴσχυσε ζωοποιῆσαι, ἵνα ἡ πίστις χώραν λάβῃ, πλὴν ὅτι προεκαθαίρει καὶ προῳδήγει παιδαγωγοῦσα δίκαιον, καὶ χορηγικοὺς ἡμᾶς ἀποτελοῦσα καὶ δεκτικοὺς τῆς πίστεως. πῶς οὖν κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ ὁ προῳδοποιῶν τὰς ἐπαγγελίας; οὐ γὰρ νῦν ἐνδεχόμενον οὐδὲ εὔλογον, ἐπ' ἀναιρέσει ὧν εὐλογῶν δεδόσθαι φαῦναι τὸν νόμον. ὄντως οὖν ἐκ νόμου ἦν ἡ δικαιοσύνη. νῦν δέ, φησιν, αὐτὸς οὐκ ἴσχυσεν, ἵνα ἡ πίστις ἰσχύσῃ. ἀλλὰ συνέκλεισε, φυτέσι συγκλεισθῆναι σωτηρίσε καὶ οἷον ἀπρασενωσθῆναι τοῖς πάντας ἡ ἁμαρτίαν ὁ θεός, διὰ τῶν οἰκείων διαφόρως λόγων καὶ διοικήσεων. αὗται γὰρ ἡ γραφή, ἵνα, φησί, χώραν λάβῃ ἡ διὰ Χριστοῦ πίστις. καὶ γὰρ τέως ὁ νόμος παραβαινόμενος, ἐδίδαξε τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ἁμαρτωλοί ἐσμεν. ἀλλὰ διδάξας, οὐκ ἀπελευθέρωσε τῆς ἁμαρτίας, ὡς λοιπὸν τοὺς ἀνθρώπους φανείσῃ τῇ πίστει ἀσμένως προσελθεῖν, τῷ ἐλεεῖν εὐδοκῆσαι τῶν ἁμαρτιῶν. πᾶν δὲ ὅλον γέγονε, φησιν, ἵνα αἱ πρὸς τὸν Ἀβραὰμ ἐπαγγελίαι, τὸ, εὐλογηθήσονται τὰ ἔθνη, διὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, δοθῶσι τοῖς παραδεχομένοις αὐτήν. ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφή. ὁ νόμος, φησίν, οἱονεὶ συνέλαβε καὶ συνέκλεισε πάντας εἰς ἁμαρτίαν, ἁμαρτωλοὺς ἀποδείξε. πῶς; εἴτε γὰρ Ἑπτατάραχος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει τοῖς πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις, τὸ ποιῆσαι αὐτά. τοῦτο δὲ ἀδύνατον. οὐ μόνον γὰρ οὐχὶ πάντες ἐποίησαν ἅπαντα, ἀλλ' οὐδὲ οἱ ἄποιοι αὐτῶν ἅπαντα, ἀλλὰ μᾶλλον οἱ Ἑπτατάραχοι αὐτῶν τὰ πλείονα. ὥστε τῷ μὴ πάντα ποιῆσαι, κἀκεῖνοι ὑπὸ κατάραν καὶ ἁμαρτίαν ἦσαν. ἅπαντες ἄρα συγκεκλεισμένοι ἐπύγχανον εἰς τὴν ἁμαρτίαν. διὸ ἐκ μόνης πίστεως δύνανται τυχεῖν τῆς ἐπαγγελίας. ἐκ γὰρ τοῦ νόμου, μᾶλλον καὶ εἰς ἁμαρτίαν ζωωλαθέντες ἀπωδεῖ χθησαν ἅπαντες. Διήλεγξεν ἡ θεία γραφὴ ὃ τοὺς πρὸ νόμου καὶ τοὺς ἐν νόμῳ. τοὺς μὲν τὴν τῆς φύσεως, τοὺς δὲ τὸν Μωσαϊκὸν παραβαίνοντας. ἀλεξιφάρμακον δὲ καὶ φυτοῖς κἀκείνοις τὸ ἐπαγγελμένον διὰ τῆς πίστεως προσενήνοχε σωτηρίαν. πάλιν γὰρ τὸ, συνέκλεισεν, ἀντὶ τοῦ, ἤλεγξε, τέθεικε. Θεοδωρ.

» Πρὸ δὲ τοῦ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα, συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν
» μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς χρι-
» στόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν. ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ παιδαγω-
» γόν ἐσμεν. πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν. καὶ γὰρ ἡ τὴν τυχοῦσαν ἀσφάλειαν παρεῖχε τῶν πλειόνων ἀπείργειν ἁμαρτημάτων. συγκεκλεισμένοι. φυλακῇ ὁμοίοι, φησί, πρὸς τὴν μέλλουσαν πίστιν. πῶς; ὁ γὰρ νόμος ἐλέγχων ἡμῶν τὰς ἁμαρτίας, ἐύσασθαι δὲ οὐκ ἰσχύων, οὐδὲν ἕτερον ἐποίει, ἢ προθυμοτέρους εἰς τὸ φανείσῃ τῇ πίστει προσδραμεῖν τοῦ ῥυσθῆναι τῶν ἁμαρτιῶν. εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. ἐδήλωσεν ὅτι ἄνωθεν ἡ εἰς Χριστὸν πίστις προῆρισο, ἀλλὰ νῦν γέγονε τοῖς ἀνθρώποις καταφανής, ὅτε καὶ ἡ ἀναθρώπωσις. ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν. προοδοποιῶν δηλαδὴ τῇ εἰς Χριστὸν πίστει, διὰ τοῦ γνωρίζειν μὲν ἡμῖν τὰ ἁμαρτήματα, κατεπτυόμοιος δὲ εἶναι, φανείσῃ τῇ πίστει προσδραμεῖν καὶ τῇ ἀφέσει. ὥστε οὐκ

ἐναντίος

ἐναγγέλιος ὁ νόμος τῇ πίστει. γὰρ γὰρ ὁ παιδαγωγὸς τῷ διδασκάλῳ, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ ἐκείνῳ βούλεται, καὶ προσδιδάσκει προσῳ τὰ μαθήματα. γέγονεν εἰς χριστόν. ὥστορ γὰρ ὁ παιδαγωγὸς προδιδάσκει τοὺς παῖδας, ἵνα εἰς διδασκάλους φοιτήσαντες ἐυμαθέστεροι ἔσονται καὶ τὰ ὑπ' ἐκείνοις δέξασθαι, οὕτως καὶ ὁ νόμος προσδείξας ἡμῖν αὐτὸ τὸ εἰδέναι ὅτι ἁμαρτάνομεν, γὰρ ἕτερον ἢ ἑτοιμοτέρους ἐποίει, φανέντι τῷ Χριστῷ προσδραμεῖν τῷ προθεῖν ἀπαλλαγὴν τῶν ἁμαρτιῶν τῶν διὰ τὸν νόμου γνωμένων ἡμῖν καταφανῶν. καλλιστα οὖν αὐτῷ εἴρηται τὸ παιδαγωγοῦ παράδειγμα. ἵνα ἐκ πίστεως. ἐλέγχων γὰρ τὰς ἁμαρτίας, καὶ μὴ ἰσχύων δικαιῶσαι, τῷ Χριστῷ ἡμᾶς παρέπεμπεν. ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως. τῆς λοιπὸν τῶν τελειότητα καὶ τὴν υἱοθεσίαν δωρουμένης. γκὲτι γὰρ παιδαγωγὸν ἐχομὲν. νηπίοις γὰρ ὄντας, ἔδει γὰρ παιδαγωγὸν πράπειν, γμὰν τελείοις γνωμένοις. τελειότης γὰρ ἀπόδειξις, τὸ εἰς υἱοὺς εἰς ποιεῖσθαι τῷ θεῷ. διὰ τῆς πίστεως τοῦ χριστοῦ Ιησοῦ. διὰ τῆς ἐν χριστῷ Ιησοῦ πίστεως. οὕτω γὰρ ἡ ζωή ἐστι. ὁρᾶς πρότερον
» υἱοὶ Αβραὰμ ἦτων διὰ τῆς πίστεως, νῦν υἱοὺς λέγει τοῦ θεοῦ. Οσοι γὰρ εἰς χριστὸν
» ἐβαπτίσθητε, χριστὸν ἐνεδύσασθε. γκ ἔνι Ιουδαῖος γδὲ Ελλην. γκ ἔνι δοῦλος γδὲ
» ἐλεύθερος. γκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ. πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστὲ ἐν χριστῷ Ιησοῦ. εἰ δὲ ὑ-
» μεῖς χριστοῦ, ἄρα τοῦ Αβραὰμ σπέρμα ἐστὲ καὶ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

Επιδὴ μέγα εἶπεν υἱοὺς θεοῦ ἡμᾶς κεκλικώς, λέγει καὶ τὸν τρόπον ὡς γεγόναμεν. ὤφελε δὲ ὡς πρὸς τὸ πεκειμένον νόημα ἦτων, ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, υἱοὶ θεοῦ γεγόνατε. αὕτη γὰρ ἡ ἀληθουστία. ἀλλὰ καὶ νῦν ἄλλῳ τρόπῳ μᾶλλον πρὶ γεγονότι τὸ αὐτὸ εἶπεν. εἰ γὰρ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἐνεδυόμεθα, καὶ οἷον τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἀμφιέσμεθα, εὔδηλον ὅτι καὶ τῆς υἱότητος αὐτοῦ κοινωνοί ἐσμεν. εἰ καὶ ἐκεῖνος μὲν τὸ γνήσιον, ἡμεῖς δὲ τὸ θέσει ἔχομεν. πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστὲ ἐν χριστῷ Ιησοῦ. τῷ ἕνα τύπον καὶ μίαν μορφὴν ἐνεδύσθαι τὴν τοῦ χριστοῦ, καὶ μίαν ἔχειν κεφαλὴν αὐτὸν, καὶ πάντας εἰς ἓν σῶμα σωτελεῖν. ᾧ Χριστῷ, φησιν, Ιησοῦ. δι' αὐτὸν γὰρ τὸ εἶναι ἔχομεν, διὰ τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ θανάτου, καὶ τῆς χάριτος. εἰ δὲ ὑμεῖς χριστοῦ. εἰ δὲ ὑμεῖς ἐστε χριστοῦ μορφὴ καὶ σῶμα, φησὶν, εἰκότως τοῦ Αβραὰμ ἐστε σπέρμα. ἐπιδὴ γὰρ ἔμπροσθεν ἔλεγεν, ὅτι ὁ χριστὸς σπέρμα Αβραὰμ ἐστὶ τὸ κατὰ σάρκα, (αὐτῷ οὖν τῷ σπέρματι Αβραὰμ ἐδόθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, φυτέστι τῷ χριστῷ,) νῦν τὸ αὐτὸ ἀνακεφαλαιοῦται. εἰ ἐστέ, φησι, σῶμα χριστοῦ, σπέρμα τέ ἐστὲ Αβραὰμ καὶ κληρονόμοι τῆς τῷ σπέρματι αὐτοῦ δοθείσης ἐπαγγελίας, ὁ χριστὸς ἡμῖν, φησι, φυτῶν αὐτὸς, ὁ σῶμα ἡμᾶς ἑαυτῷ ποιησάμενος, καὶ διὰ τοῦτο καὶ εἰς σπέρμα
Κεφ. ἡ'. » τῷ Αβραὰμ ἦσαγαγὼν, γμὰν ὁ νόμος. Λέγω δὲ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος
4 » νήπιός ἐστιν, γδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὤν, ἀλλὰ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ
» οἰκονόμους, ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός. οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ
» τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι. Τί γάρ; ὅτι ὥρισο παρὰ τοῦ πατρὸς
μηδὲν διοικεῖν, ἄχρι τῆς νομίμης ἡλικίας. καλῶς δὲ εἶπε τὸ τῶν νηπίου παράδειγμα. ὥστορ γὰρ ἐκεῖνος κύριος πάντων ὢν διὰ τὴν νηπιότητα κωλύεται ἐγκρατὴς εἶναι ὧν αὐτὸς

εἶναι ὧν αὐτὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς, διὰ τὸ πάλαι εἶναι νήπιοι τὸν νοῦν, ἐκωλυόμεθα τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ ἀξιωθῆναι. ὅτι ἦμεν νήπιοι. νήπιοι, φησὶν, τῇ ἡλικίᾳ ἀλλὰ τῇ γνώσει τοῦ θεοῦ, δεικνὺς ὅτι ὁ μὲν θεὸς ἤθελε ταῦτα ἐξ ἀρχῆς χαρίσασθαι, ρυτέστι τὴν υἱοθεσίαν, ἀλλ' ἡμεῖς τῆς ἀναβολῆς αἴτιοι, νήπιοι ὄντες τὰς φρένας. διὰ τοῦτο οὖν καὶ συγχώρησιν θεοῦ, δεδουλωθαι τοῖς στοιχείοις, ρυτέστι τῇ πορφορᾷ τοῦ Ηλίου καὶ τῆς Σελήνης. δεδουλωμένοι γὰρ σάββασι καὶ νεομηνίαις καὶ ἡμερῶν παρατηρήσεσιν, ἅτινα καὶ τὸν νόμον ἐφυλάττετο, τῷ πλείστῳ μέρει, φησὶν, Ηλίῳ καὶ Σελήνῃ ὑποτεταγμένα, ἐξ ὧν αἱ ἡμέραι, καὶ αἱ νουμηνίαι καὶ τὰ σάββατα. πάνυ δὲ βουλόμενος καταγαγεῖν τὰ οἰκεῖα τοῦ νόμου, ἀφεὶς ἅπερ, ἐκ τοῦ νόμου ἦμεν δεδουλωμένοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα εἴπεν. Ηνίκα, φησὶ, νήπιοι καὶ ἀτελεῖς ἦμεν, οἷόν τινα ἐπίτροπον ἐ οἰκονόμον εἰχόμεν τὸν νόμον. (στοιχεῖα γὰρ τοῦ κόσμου, τὰς νομικὰς παρατηρήσεις εἶπεν.) ἐπειδὴ ὥρισο ὑπὸ Ηλίου καὶ Σελήνης νυξὶ καὶ ἡμέρᾳ καλεῖται, ἀπὸ δὲ ἡμερῶν, ἑβδομάδες καὶ μῆνες καὶ ἐνιαυτοὶ σωίστανται, ὁ δὲ νόμος καὶ σάββατα καὶ νουμηνίας καὶ ἑωσμοὺς ἑορτὰς καὶ ἑωσμοὺς ἑβδομάδας φυλάττειν ἐκέλευσε, τούτου χάριν εἶπεν, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα δεδουλωμένοι, ἐπειδὴ καὶ ἐκ τούτων ὁ χρόνος σωίσταται. ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου. Θεοδωρ.

Εντάξει οὖν ἐπιτρόπων καὶ οἰκονόμων οὖν τοὺς ἀτελεῖς τῇ ἡλικίᾳ πρὸς τὸ συμφέρον παιδαγωγούμενον, ἔλαβε τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, οἷς ἦμεν δεδουλωμένοι διὰ τὸ τῆς γνώσεως ἀτελές. γκ ἀνοῶν, ὡς οἶμαι, Ηλιον καὶ Σελήνην ἔλαβεν εἰς τάξιν οὖν ἐπιτρόπων, διὰ τὸ ἀσύμφορον εἶναι τὴν εἰς ταῦτα ὑπαγωγὴν, ἀλλὰ στοιχεῖα φησὶ τοῦ κόσμου, ἢ τὴν στοιχειώδη καὶ ἰουδαϊκὴν νόμον. (καὶ γὰρ τοῖς ἐξ Ιουδαίων πιστοῖς ἔγραφε, καὶ δηλοῖ τά τε μικρὸν ἀνωτέρω ἡμηνύα, καὶ τὸ ἐὰν παρατήμησθε, Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει.) ἢ στοιχεῖα καλεῖ, ἡμέρας, ὕδωρ, πῦρ, ὧν ἦσαν ἐκ τοῦ εἰς δουλείαν ὑπαγαγόντος νόμου αἱ παρατηρήσεις. ἡμερῶν μὲν, ὅτε σαββάτις καὶ νεομηνίας καὶ παρατηρήσεις. ὕδατος δὲ, ἐν ταῖς σωματικαῖς ἁγνείαις καὶ βαπτισμοῖς. πυρὸς δὲ, ἐν τῷ μὴ ἀνακαίειν πῦρ ἐν ταῖς σαββάτις, ἀλλ' ἔωλα ἐσθίειν. ὅρα δὲ τί εἶπεν εἰς τὸ ῥέζον Εὐσέβιος ἐν τῷ τετάρτῳ λόγῳ τῆς εὐαγγελικῆς ἀποδείξεως. Οτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ γνώμενον ἐκ γυναικὸς, γνώμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. Γενναδίου.

Ποίου χρόνου πλήρωμα; καθ' ὃν χρόνον ἐδήλωσεν, φησὶν, ἐλθεῖν τὸν Χριστόν. προῴρισο γὰρ ὁ χρόνος τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ παρὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ὃς ἔλαβε τέλος ἐπὶ τῆς βασιλείας Καίσαρος Αὐγούστου, ὅτε καὶ ἡ θεία σαρκὸς οἰκονομία τοῦ Κυρίου ἀρχὴν ἔλαβε. γνώμενον ἐκ γυναικός. διὰ τοῦτο γκ εἶπε διὰ γυναικὸς, ἵνα μὴ πάροδον διὰ τῆς θεοτόκου νομίσῃς γεγενῆσθαι, ἀλλ' ἐκ γυναικὸς, δηλονότι ἐξ αὐτῆς ἁγιάσματα τὸ σῶμα τοῦ κυρίου. γνώμενον ὑπὸ νόμον. οὕτω γὰρ ὑπὸ νόμον ἐγένετο, ὅπως καὶ ῥαστιτμήθη, ἵνα, φησὶ, τοὺς ὑπὸ νόμον καὶ κατάραν ὄντας ἐξαγοράσῃ, τῷ τε σταυρῷ, καὶ τῷ ὅλως ὑπὸ νόμον γνέσθαι. ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν.

ὐ μόνον μὴ κακῶν ἀπήλλαξε, τῆς ἀρᾶς ἀπαλλάξας τὸν νόμου, ἀλλὰ καὶ ὑιοθεσίαν ἐχαρίσατο. ἵνα δὲ ἀπολάβωμεν, ἔδειξεν αὐτὸν ἀνωθεν κεχρεωκοπημένον, ἡμᾶς δὲ μὴ δυνάσθαι λαβεῖν, διὰ τὸ τῆς γνώμης νήπιον.

» Ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τὸ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρ» δίας ὑμῶν κράζον, Ἀββᾶ ὁ πατήρ. ὥστε οὐκέτι εἶ δοῦλος, ἀλλὰ υἱός. εἰ δὲ » υἱός, καὶ κληρονόμος θεοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Καὶ πόθεν, φησί, δῆλον τὸ υἱοθεσίας ἀξιώμεθα; πρῶτον; ἐκ τῆς τῆς υἱοθεσίας πνεύματος. ὅσον κατασφοίτησε, παρασκευάζον ἡμᾶς καὶ διδάσκον, ὃ τὸν λέγειν τὸ κράζον, Ὁ πατέρα τὸν θεὸν καλεῖν, ὅσον οὐκ ἀυδῶ, ἢ μὴ υἱοθεσίας ἀξιώμεθα. καὶ λοιπὸν θάρσει ὦ ἄνθρωπε, ὅτι οὐκέτι ὑπάρχεις δοῦλος, ἀλλ᾽ υἱὸς θεοῦ καὶ κληρονόμος αὐτοῦ. διὰ τὸ φύσει υἱοῦ αὐτὸ σαρκωθέντος καὶ τὸ ἡμέτερον ὅλον φορέσαντος, οὐκέτι εἶ δοῦλος καὶ ὑπὸ ζυγὸν τοῦ νόμου. πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον τοὺς γενομένους υἱοὺς θεοῦ, διὰτε Χριστοῦ καὶ διὰ πνεύματος, ἐπιστρέφειν πάλιν πρὸς τὸν νόμον; καὶ ὅρα ἐμφασιν τῆς ἁγίας τριάδος. ὁ πατὴρ ἀπέστειλεν, ὁ υἱὸς ἐσαρκώθη, καὶ τὸ πνεῦμα σωνήργησεν, ὃ καὶ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν ἐπεισελθὸν, διδάσκει λέγειν, Ἀββᾶ ὁ πατήρ. καὶ κληρονόμος θεοῦ διὰ Χριστοῦ. διὰ τὸ » σωρεῦσαι αὐτό. Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν, ἐδουλεύσατε τοῖς » μὴ φύσει οὖσι θεοῖς. νυνὶ δὲ γνόντες θεὸν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, » πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα; οἷς πάλιν ἄνωθεν » δουλεύειν θέλετε. ἡμέρας παρατηρεῖσθε, καὶ μῆνας, καὶ καιροὺς, καὶ ἐνιαυτούς. » φοβοῦμαι ὑμᾶς, μήπως εἰκῆ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς. γίνεσθε ὡς ἐγὼ, ὅτι κἀγὼ » ὡς ὑμεῖς. Πρὸς τοὺς ἐξ Ἰουδαίων διαλέγεται, δηλονὸς ὡς τὸ ἡμέρας παρατηρεῖσθαι καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτοὺς καὶ ὧν ἐν νόμῳ ἡ παρατήρησις, ἐιδωλολατρείας ἐστίν. οὐδὲν γάρ, φησιν, ἕτερον τοῦτο, ἢ Σελήνη καὶ Ἡλίῳ πεσπεισεῖν ἐξ ὧν αἱ ἡμέραι τὴν παρατήρησιν ἔχουσιν. ἐκπορευούσας δὲ τούτο εἶπεν, ἀπρεπὲς τὸ νόμου θέλων. οἱ γὰρ τὴν περιτομὴν κηρύσσοντες, καὶ τὰς ἐνιαυτὰς σωνεκήρυττον παρατηρήσεις. μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ. οὐ γὰρ ὑμεῖς, φησίν, οἰκείῳ πόνῳ τὸν θεὸν εὕρετε, ἀλλ᾽ αὐτὸς ἐν πλάνῃ διάγοντας, ἐπεσκέψατο. πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν; περὶ Ἡλίου πάλιν καὶ Σελήνης καὶ ἄστρων διαλέγεται, ἐξ ὧν αἱ ὧν ἡμερῶν παρατηρήσεις. πτωχὰ δὲ καὶ ἀσθενῆ αὐτὰ καλεῖ, ὡς μὴ δὲ μίαν ἰσχὺν ἔχοντα. πολλῷ δὲ τὸ, πάλιν, ἐμφασιν ἔχει, μὴ τὴν ὑοθεσίαν, φησὶ, καὶ τὸ γνωσθῆναι ὑπὸ θεοῦ. στοιχεῖα κόσμου, τὰ μέρια τοῦ παντὸς κόσμου. ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ αὐτὰ καλεῖ, ἀφ᾽ ὧν τὴν ἐντέλειαν αὐτῶν. (τί γὰρ οὐρανοῦ καὶ γῆς μεγαλοπρεπέστερον; τί δὲ Ἡλίου καὶ Σελήνης τιμαλφέστερον καὶ ἄστρων;) ἀλλὰ διὰ τὸ ἐστρῆσθαι νοῦ καὶ ζωῆς καὶ αἰσθήσεως. ἡμέρας παρατηρεῖσθαι. ἐκπρεπὲς δηλονότι, οὐ μόνον περιτομὴν ἐκήρυττον οἱ ψευδαπόστολοι, ἀλλὰ καὶ τούτων τὰς παρατηρήσεις, πῶν ἀρχὴν μὲν ἐκτὸς νόμου λαβόντες, παρεκτραπέντες δὲ καὶ τοῦ νόμου. φοβοῦμαι. ὅρα σαλαίχνα, ἐκεῖνοι σαλεύονται, καὶ Παῦλος φοβεῖται. τὸ δὲ

Κυρίλ. Οἰκουμ.

μήπως,

μήπως, διὰ λοιπὸν ἔτι ἐσώθης καὶ μήπω τέλεον ναυαγήσαντας. καὶ δίδωσιν αὐτοῖς ἐλπίδα, ὅτι δύναται ἀνανεῶσαι, οὐκ ἀκεῖ ὁ τῆς αὐτοὺς γένηται κόπος. ὡσεὶ ἔλεγε, μὴ ἀπίτε μου ὧν ἡμᾶς κόπον καὶ ἱδρώτων, καὶ μὴ ματαιώσητέ μου τὸν πόνον. γίνεσθε ὡς ἐγώ. ἔτι πρὸς τοὺς ἐξ Ἰουδαίων ὁ λόγος. γίνεσθε ὡς ἐγώ. μιμηταί μου, φησί, γίνεσθε, ὅτι καὶ ἐγὼ τὸν νόμου ἐάσας, τὴν πίστιν προσέδραμον. καὶ γὰρ καὶ ἐγὼ, φησιν, ὡς ὑμεῖς ἦμην, τηρῶν καὶ σωρὶ πλοῦτον τὸν νόμον ποιούμενος. ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς. σφόδρα τὸν νόμον κἀγὼ ἐπόθουν, ἀλλ᾽ ὁρᾶτε πῶς μεταβέβλημαι. ταύτῳ καὶ ὑμεῖς, φησι, ζηλώσατε τὴν μεταβολήν.

» Ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν, οὐδέν με ἠδικήσατε. οἴδατε δὲ ὅτι δι᾽ ἀσθένειαν » τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον. καὶ τὸν πειρασμόν μου τὸν ἐν τῇ » σαρκίμου, οὐκ ἐξουθενήσατε, οὐδὲ ἐξεπτύσατε. ἀλλ᾽ ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέ» ξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν. Παρακαλεῖ αὐτοὺς, οἰκείαν τὴν ἐκείνων σωτηρίαν ἡγούμενος. διεξέρχεται δὲ αὐτῶν εὐχαριστίας, καὶ ἃς ἐτίμησαν αὐτὸν τιμάς, καὶ ὡς σωρὶ πολλοῦ αὐτὸν ἔσχον, τὸν βουλόμενος κατασκευάσαι, ὅπως καθ᾽ αὐτῶν λελάθεσαι νῦν λοιδορίαι παρ᾽ αὐτὸ, οὐκ ἐλέχθησαν κατὰ ἀποστόμου πινὰ ἢ ἔλεγχον, (πῶς γὰρ ἄν, φησιν, ἀπεστόμωσεν ἦν πρὸς ὑμᾶς, σωρὶ πλοῦτον σεποιημένους;) ἀλλ᾽ ὅτι τὰ λεχθέντα κυδωνίου καὶ ἀγαπωντος ἦν. οἴδατε δὲ, ὅτι δι᾽ ἀσθένειαν. οἷον μετὰ ἀσθενείας σαρκικῆς, φυτεῖσι μετὰ δεσμῶν καὶ πληγῶν καὶ φυλακῶν, ἅσπερ οὖν ὧν ἐναντιουμένων τῷ κηρύγματι ὑστέρουν. εὐηγγελισάμην. Τί λέγω, φησὶν, οὐκ ἠδικήσατέ με; πολλὰ οὖν τιμὴν ἐμὲ ἐνδείξασθε. καὶ γὰρ μαστιζόμενος καὶ διωκόμενος, (ταῦτα γάρ φησιν, ἀσθένειαν σαρκὸς, εὐηγγελιζόμην ὑμῖν. καὶ ὅμως πάντα με ὀργάντα πάσχοντα, οὔτε ἐσκανδαλίσθητε ἐξ ἐμοὶ, οὔτε διετύσατέ με. τὸν γὰρ πειρασμόν μου, φησὶ, τὸν ἐν τῇ σαρκίμου, οὐκ ἐξουδενώσατε, σφραστὸν πάλιν καλῶν, τὰς πληγὰς, τὰς φυλακὰς, τοὺς διωγμούς. ἀλλ᾽ ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με. πῶς οὖν οὐκ ἄλογον, φησὶ, διωκόμενον καὶ ἐλαυνόμενον, δεδέχθαι παρ᾽ ὑμῶν ὡς ἄγγελον, καὶ ὡς αὐτὸν τὸν κύριον; συμβουλεύοντα δὲ καὶ τὰ πρὸς σωτηρίαν φαινοῦτα, διὰ πύθεσθαι;

» Τίς οὖν ἦν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι εἰ δυνατὸν, τοὺς ὀφθαλ» μοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἂν ἐδώκατέ μοι. ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα, ἀληθεύων » ὑμῖν. ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε.

Τίς οὖν ἦν. τίς ἦν, οὐκ ἐρωτῶντος ἐστὶν, ἀλλ᾽ ἴδιον θαυμάζοντος καὶ ἐπαίροντος τὸν τότε πίστιν αὐτῶν, καὶ τὸν ἐπὶ τούτῃ μακαρισμόν. τίς ἦν. ἡλίκος ἦν, φησὶ. θαυμασός. ἡλίκος μακαρισμοῦ ἄξιος ἦσατε. ἢ κατ᾽ ἐρώτησιν. τίς ἦν; ἀναμνήσθητέ, φησὶ, τίς ἦν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν. λίαν γὰρ ἐμακάριζον. νῦν δὲ τί; ἐλέγχω. διὰ τοῦτο μέμφομαι. διὰ τί δὲ ἐλέγχω; διὰ τὴν σωτηρίαν ὑμῶν. ἐπεὶ ἡ μὴ τοῦτο ἦν, πῶς ἂν μὴ δὲ μίαν ἄλλην παρασχόντων πρόφασιν ὑμῶν, ὁ ἐπαινῶν καὶ μακαρίζων εἰς τὸ ψέγειν ἦλθον; ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν. τίς ἦν, φησιν, ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν, ὃν ἐγώ τε καὶ ἕτεροι πολλοὶ ἐμακάριζον ὑμᾶς, ἐπὶ τῇ ὑπακοῇ

καὶ τῇ ἀληθείᾳ τοῦ εὐαγγελίου; τίς οὖν ἦν, φησι; νῦν γὰρ γνήσιόν σου τὸν ζῆλον. πρὸ, φησί, τοῦ ζηλοῦν τῆς πίστεως καταρθώματα; ἀλλ' οὐχ, ἀντὶ τοῦ, πρὸ, τεθεικεν. ὅπερ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν. οἶδα, φησίν, ὅτι ὧν ὀφθαλμῶν ὑμῶν πρωτερόν με ἠγάπατε δηλονότι τὸ κήρυγμα πάλαι. ὡς τε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα. ἄλλως, φησίν, οὐκ οἶδα ἐχθρᾶς αἰτίαν, ἢ ὅτι τἀληθῆ ὑμῖν καὶ πρὸς σωτηρίαν ἄγοντα παραδίδωμι δόγματα. Διὸ καὶ ἐσωφρόνησαι ὑμᾶς ἔδει τὸν πρός με ἀγάπην. ζηλοῦσιν ὑμᾶς. οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ, φησι, τὸν αὐτὸν ὑμῖν τῆς Χριστοῦ πίστιν ἀποβάλλονται, ἀλλ' ἵνα ὑμᾶς ταύτης ἐκκλείσαντες, ἑαυτοῖς ἀναπείσωσιν ἕπεσθαι, ὅτι πρὸς ὑμετέραν ἀπάτην τὸ τριοῦτον αὐτοῖς μεμηχάνηται. καλῶς. ἔστι γὰρ καὶ ζῆλος καλὸς, ὅταν τις οὕτω ζηλοῖ, ὥστε μιμήσασθαι τὸν ἀρετήν. ἔστι καὶ ζῆλος κακὸς, ὅταν τις οὕτω ζηλοῖ, ὡς ἐκβαλεῖν τῆς ἀρετῆς τὸν ῥᾴστερον. ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν. ἀπροκλεῖσαι ὑμᾶς, φησιν, καὶ ἀπαγαγεῖν τῆς ἀληθοῦς γνώσεως θέλουσιν, ἵνα λοιπὸν αὐτοὶ ὑμῶν ζηλωτοὶ διδάσκαλοι, πρὸς τὸν αὐτὸν ζῆλον καὶ τὸν μίμησιν ἀγάγωσιν ὑμᾶς. δηλονότι μὲν ὑμᾶς τῆς ἀληθοῦς γνώσεως, φέρουσι δὲ πρὸς τὸν νόμον. Καλὸν δὲ τὸ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς. τεκνία μου οὓς πάλιν ὠδίνω, ἄχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν. ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι τὸν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν. Βούλεται δεῖξαι ὅτι οὔτε οἱ νῦν ἀναπείθοντες αὐτοὺς, καὶ τοῦ νόμου ἔχεσθαι παραπείθοντες, καὶ ἐκ τύχης παράσκευάζοντες αὐτοὺς ζηλωτὰς καὶ μιμητὰς αὐτῶν γενέσθαι, ἐζήλωσαν αὐτοὺς πάλαι ἐν τῇ γνώσει τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε παρὼν πρὸς αὐτοὺς ὁ Παῦλος ἐδίδασκε. καλὸν οὖν ἐστι, φησι, τὸ μὴ μόνον ἐν τῇ παρουσίᾳ μου, ἀλλὰ καὶ πάντοτε ἐπὶ καλῷ ζηλοῦσθαι. δείκνυσι δὲ δηλονότι τὸν ἀπουσίαν αὐτοῦ ἀπατηθέντας. τεκνίαμου. ἢ καὶ διεφθάρατέ, φησι, τὸν μορφὴν Χριστοῦ καὶ τὸν ἕνωσιν τὸν ἐφ' ὑμῖν, ὅμως ἔτι τεκνία μου ἐστέ. τεκνία δέ, φησι, τὰ μικρὰ καὶ ἀλλόκοτα, ἢ ἀμβλωθέντα βρέφη, καὶ γνησίως οὐδέπω.

οὕτως. ἡ Ἀγαρ καὶ ἡ Σάῤῥα, τύπροι εἶσαν ὧν δύο διαθηκῶν. ἡ μὲν παιδίσκη τῆς παλαιᾶς διαθήκης, τῷ καὶ αὐτὼ τὰν διαθήκαν δούλους τὸ νόμου γεννᾶν. ἡ δὲ ἐλευθέρα τύπρος τᾶς νέας διαθήκης, τῷ ἐλευθέροις αὖσο τὸ ζυγοῦ τὸ νόμου πιέσδειν. ὅτι, φησί, τὸ Σινᾶ ὄρος ἔστα ὁ νόμος ἐδόθη, γειτνιάζει μὲν τᾷ Ἱερουσαλήμ, τᾷ δὲ ὧν Ἀράβων γλώσσᾳ ὁμώνυμόν ἐστι τᾷ Ἄγαρ τᾷ δούλᾳ, Ἄγαρ δὲ αὐτὸ πεσαγορευόμενον, ὡς εἶναι καὶ ἐκ τὸ ὀνόματος, τὸν τύπρον ἐγγὺς τᾶς ἀληθείας γινόμενον. ἃς δουλείαν γεννῶσα. πὰν τὸ νόμου. ἥτις ἐστὶν Ἄγαρ. ἥτις, φησί, διαθήκη, πὰν Ἄγαρ ἔχει τύπρον. καὶ οὕτως. ὅτι τὸ Σινᾶ ὄρος τᾷ ὧν Ἀράβων γλώσσᾳ Ἄγαρ καλεῖται. συστοιχεῖ. ῥυτέσιν ἅπεται, γειτνιάζει. τᾷ νυνὶ Ἱερουσαλήμ. δίουν τᾷ ῥὼ ταῦθα τᾷ ἐπὶ γᾶς. ὥστε τᾶς ἄνω ἐλευθέρας, ἄμφω διεσήκασι. δουλεύει δέ. αὕτη, φησίν, ἡ διαθήκη ἡ παλαιὰ ἡ ἐν τῷ Σινᾶ ὄρᾳ δοθεῖσα, δουλεύει μὲν ὧν τέκνων αὐτᾶς ὧν Ἰουδαίων, δουλεύει δὲ τῷ νόμῳ. ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλήμ. ὁ μὲν τύπρος τᾶς Ἄγαρ, ἐν τύροις, ἰδοὺ καὶ ὁ τύπρος τᾶς Σάῤῥας. τύπρος δὲ αὐτᾶς ἡ ἄνω Ἰλήμ, ῥυτέσιν ἡ ἐπ' ὠράνιος. ἐκείνη γὰρ ἡ πόλις ὧν πιστῶν ἐλευθέρα ἐστὶν ἐκ ὧν ῥὼ τῷ νόμῳ πρατηρήσεων. καί ἐστιν ἡμῶν μήτηρ, φησίν. ὥς τε ἡ μὲν Ἄγαρ, τᾶς παλαιᾶς καὶ ὧν Ἰουδαίων πολιρὸν τὸν τύπρον. ἡ δὲ Σάῤῥα, τᾶς νέας ἐκ ἡμῶν. ἄνω δὲ Ἱερουσαλήμ, καὶ πὰν ἐκκλησίαν ἐκάλεσε. γέγραπται γάρ. καὶ οὗτος, φησίν, ἡ Σάῤῥα τύπρος ὧν τᾶς ἄνω Ἱερουσαλήμ, ῥυτέσι τᾶς ἐκκλησίας, ὅτι καὶ αὐτὰ σᾶρα οὖσα καὶ ἄτεκνος, ὡς ἡ ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησία πρτέ, ῥὼ ἐκησεν ἐν τῷ ἀπέρματι πὰν Ἄγαρ. καὶ ἡ ἐκκλησία ἐνίκησε πὰν συναγωγάν. καὶ μάρτυς τύτων Ησαΐας. εὐφράνθητι σᾶρα ἡ οὐ τίκτουσα. τᾷ ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίᾳ ὁ Ησαΐας ἐγκελεύεται, ἐπὶ εὐφροζύνῃ βοῆσαι. ῥῆξον δέ, ἃ πὰν σᾶρωσιν ἃς τρκεῖν, ἃ φωνὰν εὐφροζύνης ῥῆξον. ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τᾶς ἐρήμου. ἔρημον καὶ σᾶραν καλεῖ, πὰν ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίαν. καὶ γὰρ ὧν ἔρημος ἀγαθοῦ παντὸς, πρὶν πιστεύσᾳ Χριστῷ. ἃ τᾶς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. ἔχουσαν ἄνδρα, τὸν δίον Διευθυώντα καὶ πρνοοῶντα καλεῖ, πὰν συναγωγὰν ὧν Ἰουδαίων, ἃ ὡς ἔχουσαν τὸν νόμον, ἃ ὡς ἔχουσαν πάλαι πὰν ὑπόψιαν θεοῦ.

» Ημεῖς δὲ ἀδελφοί, κατὰ Ισαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν. ἀλλ' ὥσπρ τότε ὁ
» κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκε τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. ἀλλὰ τί λέγει ἡ
» γραφή; ἔκβαλε πὰν παιδίσκαν καὶ τὸν ὑὸν αὐτᾶς. οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσει ὁ
» ὑὸς τᾶς παιδίσκης, μετὰ τὸ ὑοῦ τᾶς ἐλευθέρας.

Οὐ γὰρ μόνον σᾶρα ὧν ἐκκλησία, ὥσπρ Σάῤῥα, ἀλλὰ μόνον πολύτεκνος ἐγένετο ὡς ἐκείνη, ἀλλὰ καὶ οὕτως ἐγεννήσεν. οὔτε γὰρ ἡ Σάῤῥα νόμῳ φύσεως ἐγέννησεν, ἀλλὰ χάριτι θείᾳ. οὔτε ἡ ἐκκλησία νόμῳ φύσεως γονὰς ἐν τῇ κοιλυμβήθρᾳ, ἀλλὰ χάριτι θείᾳ. ὁρᾷς τὸν τύπον ὡς κατὰ πάντα ὁμοφωνεῖ τᾷ ἀληθείᾳ; κατὰ Ισαάκ. οὐ γὰρ κατὰ φύσιν, ἀλλὰ κατὰ χάριν ἐπέχυσμεν, ὡς Ισαὰκ διὰ τᾶς ἐπαγγελίας. μὴ δὲ τὸν ἡμᾶς ἀνίατον, τὸ, τὸς πεπιστευκότας ἐκ ὧν ἀπίστως ἐλαύνεσθαι. πιοῦσεν γὰρ τι ἐν τῷ τύπῳ ἐυρίσκομεν, ἰσχυσε δὲ οὐδαμῶς. κἠ Ισαάκ. καθὼ μίμησιν, φησί, τὸ Ισαὰκ ἐξ ἐπαγγελίας ἐσμὲν γεννηθέντες. ὥστε τᾶς ἐλευθέρας ὄντες, οὐκ

Θεοδωρ.

ὄντες, ἐκ ὀφείλομεν νόμῳ Μωσέως δουλεύειν. ἀλλ' ὥσπρ τότε. καὶ ἐξ αὐτὸ τῷ διώκεσθαι τὸς πιστοὺς ὑπὸ Ιουδαίων, (τότε γὰρ ἐδιώκοντο,) δείκνυσι τὸν τύπρον ἀληθεύοντα. καὶ γὰρ Ισμαὴλ ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς, ἐδίωκε τὸν Ισαὰκ τὸν κατὰ πνεῦμα καὶ ἐπαγγελίαν τε χθέντα. ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή. ἀνωτέρω ἔνθα τὸ κεφάλαιον ἑρμηνέυετο, τὸ, λέγετέ μοι οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον ἐκ ἀκούετε, ἐπρπλῶ τὸν κατασκευάζειν τὸν Παῦλον, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ νόμος, ῥυτέσιν ἡ παλαιὰ πεσηγόρευσε δεῖν ἔχειν τὸν νόμον καὶ τὸν Ιουδαϊσμὸν, καὶ ἰδοὺ ἀπεδέδειπται. ὁ πότε γὰρ ἡ μὲν Αγαρ τύπρος ἦν ὧν Ιουδαίων καὶ τᾶ πάλαι νόμου, ἡ δὲ Σάῤῥα καὶ ὁ Ισαὰκ ὧν πιστῶν καὶ τᾶς νέας διαθήκης, ᾗ αὐτὴ δὲ τᾷ παλαιᾷ ἐκβέβληται ἡ Αγαρ καὶ ὁ Ισμαὴλ, (ἐκβαλε γάρ, φησί, πὰν παιδίσκην καὶ τὸν ὑὸν αὐτᾶς,) δηλονότι καὶ ᾗ αὐτὴ τᾷ παλαιᾷ πρσεζωγραφεῖτο ἡ ὧν Ιουδαίων ἐκβολή. ὁρᾷς ὅτι χρεὶ τὸ νόμου ἔχεσθαι; διὰ τὸ τὸς ἐπ' αὐτῷ πεποιθότας ἐκβέβλῆσθαι; ἰδοὺ ὅσω καὶ αὐτὴ ἡ παλαιὰ τᾷ δυνάμει συνεβούλευσε μὴ ἔχεσθαι τὸ νόμου, τῷ ἐκβαλεῖν τὸς τύτῳ μόνῳ τοιχοῦντας, ῥυτέσι τὸς Ιουδαίους. ἀεὶ γὰρ ἃς ἀεὶ ἐχρὴν τοιχεῖν τῷ νόμῳ καὶ τᾷ παλαιᾷ, ἐκ ἂν ἐξεβλήθη μὲν ἡ Αγαρ ὁ πᾶς αὐτᾶς, οἱ ἦσαν τύπρος ὧν Ιουδαίων. μόνος δὲ ἐκληρονόμησεν Ισαὰκ, ὃς ἦν τύπρος τῷ χριστῷ πεπιστευκότων. ἐ πάλιν. ἐ δηλὰ τὸ διώκειν μόνον ἐκβέβληται, ἀλλ' ἵνα καὶ μὴ ζήνηται κοινωνὸς τᾶς κληρονομίας.

» Ἄρα ἀδελφοί οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τᾶς ἐλευθέρας. τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν ᾗ
» ὁ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε, καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε.

Εἰ γάρ ἐσμεν παιδίσκης τέκνα, ἐδὲ δοῦλοι, πὸς τῇ δουλείᾳ τῦ νόμου ἑαυτὸς ὑποβάλλομεν; ἐκ ἐσμὲν δέ, ἐπεὶ μήτε ἡμῶν τύπρος ἡ Αγαρ, ἀλλ' Ιουδαίων. ἡμῶν γὰρ ἡ Σάῤῥα τύπρος. τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν ᾗ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν. ὁ νόμος κατεδούλου, ὁ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν ἐκ τᾶς κατάρας τὸ νόμου. δεῖ οὖν, φησίν, ἐσάναι ᾗ τῇ ὑπὸ χριστοῦ δοθείσῃ ἐλευθερίᾳ. τὸ δὲ, στήκετε, σαλευομένους δηλοῖ. καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ. τὸ, πάλιν, ἀναιθησίαν αὐτῶν δηλοῖ. ζυγὸν δὲ ἤτοι, τὸ βαρὺ τᾶς δουλείας δείκνυσι τὸ νόμου.

» Ιδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, χς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσῃ. μαρτύ- Κεφ. ε'.
» ρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον
» ποιῆσαι. κατηργήθητε ἀπὸ τὸ χριστοῦ. οἵτινες ἐν νόμῳ καὶ δικαιοῦσθε, τᾶς χάριτος
» ἐξεπέσετε. ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοζύνης ἀπεκδεχόμεθα.

Ιδε ἐγὼ Παῦλος. τῇ ἀξιοπιστίᾳ τὸ ὀνόματος, αὐτὶ πάσης ἀποδείξεως ἐχρήσατο. χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. δηλὰ τί; ὅτι ὁ περιτεμνόμενος, δῆλον ὡς πὰν τὸ χριστοῦ χάριν ἐξουθενεῖ, ἐπὶ δὲ τὸ νόμου σώζεσθαι πιστεύει. τὸν οὖν μὴ πιστεύοντα χῷ, οὔτε αὐτὸς ἔλοιτο ὠφελῆσαι. ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. πὸς τῷ μηκέτι, φησί, μηδὲν πρὰ χῦ ὠφελεῖσθαι, ὅτι χαλεπώτερον μυρίων γεννῶν. καὶ βάρος ἀνωφελὲς ἑαυτοῖς οἱ τοιῦτοι περιτιθέασιν. ὁ γὰρ καθ' ἕνα τὸν νόμον τηρῶν, ἀνάγκην ἔξει καὶ πάντα τηρεῖν αὐτόν, ἐπεὶ πάντα οἰκείσεται. τί δὲ βαρύτερον ὧν νομικῶν πρατηρήσεων; κατηργήθητε ἀπὸ τ χῦ. ἀπεκπίπτετε, ἀπεστέσετε ἀπ' αὐτ',

ἀνωφελῆ ὑμῖν λοιπὸν ζ῾ησ῾εται. μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. κατηργήθητε ἀπὸ Χριστοῦ οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε· τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐξ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα ὅστις ἐὰν ᾖ. ἐγὼ δὲ ἀδελφοί εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. ὤφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

Ἵνα μὴ λέγωσι. τί οὖν ἡμῶν καθήψω, μίαν ὠφελίαν μόνον τοῦ νόμου φυλαξάντων; φησί. μίαν; καὶ τί τοῦτο; μικρὰ ζύμη, ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. ὡς καὶ ἐκείνη ὅλον τὸ φύραμα κερνᾷ, φησίν, οὕτως καὶ ὑμᾶς εἰς περιτομὴν εἰς τέλειον ὠφέλειαν μέλλει Ἰουδαϊσμόν, ἐὰν μὴ διορθώσησθε. ἐγὼ δὲ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ. θαρρῶ ὑμῖν, φησί, θαρρῶ ἐν κυρίῳ ὅτι διορθώσεσθε, καὶ γνώμην φρονήσετε παρὰ τὴν διδαχήν μου. τοῦτο δὲ παραθαρρύνων ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς. ὑμεῖς μὲν μεταβαλεῖσθε, ὅμως γε παρὰ τοῦτο οἱ εἰς τοῦτο ὑμᾶς ἀγαγόντες, ἐλευθερωθεῖεν τῆς τιμωρίας, ἀλλὰ βασάζουσι καὶ ὑποίσουσι τὸ κατάκριμα τοῦτο. ἐγὼ δὲ ἀδελφοί εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω. ἐπεὶ δὲ λοιδορούμενοι αὐτὸν ἔλεγον, ὑποκριτής ἐστιν, ἀμαχοῦ μὲν περιτομὴν κηρύττει, ἀλλαχοῦ δὲ οὔ, φησίν, ὅτι διωκόμαι γὰρ Ἰουδαίων, καὶ ὑμεῖς ἴστε. εἰ οὖν περιτομὴν κηρύσσω, περιτέμνομαι τὸ διώκεσθαί με. τί οὖν; ἐγὼ περιέτεμνε τὸν πιθανόν; ἀλλὰ τοῦτο μὲν φαμεν καὶ οἰκεῖον μίαν, ἵνα ἐν παράδειγμα γένηται Ἰουδαίοις. ὅρα δὲ. οὐκ εἶπεν, εἰ περιτομὴν ἐργασάμην, ἀλλ' εἰ

ἀλλ' εἰ κηρύσσω. μὴ γάρ, φησι, τὸ καθ' οἰκονομίαν γενόμενον, εἰς δόγμα λαβεῖς. ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. ὅλως, φησίν, εἰ δεῖ περιτέμνεσθαι, καὶ τοῦτο κηρύσσω, λέληθα ἐμαυτὸν φιλονεικίᾳ τῶν Ἰουδαίων ἐμαυτὸν πρὸς τὸν σταυρὸν, καὶ γάρ ἔτι ἐστὶν αὐτοῖς πρὸς αὐτὸν μάχη. νῦν γὰρ δι' αὐτοῦ τοῦτο τῷ σταυρῷ ἀπεχθάνονται, ὅτι λύει περιτομὴν καὶ τὸν νόμον. ὤφελον καὶ ἀποκόπτονται. περὶ ὑμῶν μοι μέλει, περὶ δὲ τῶν ἀναστατούντων ὑμᾶς, ὡς ἀνίατα νοσούντων, γάρ ἔτι. πρόσωπον μὴ μόνον περιτεμνέσθωσαν, ἀλλ' ἔστε καὶ ἀποκόπτοισ ἑαυτοὺς ἐποίησαν. ὤφελον. εἴθε καὶ τέλεον ἀφέτεμον ἑαυτούς, οἱ τῶν τῆς περιτομῆς ὑμῖν ἀπάτην προσφέροντες.

Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε ἀδελφοί. μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν Κεφ. ιά'.
τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. ὁ γὰρ πᾶς λόγος ἐν ἑνὶ λόγῳ
πληροῦται, ἐν τῷ, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. εἰ δὲ ἀλλήλοις δάκνετε καὶ
κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.

Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ. γάρ ἔτι γὰρ νόμῳ δουλεύομεν. εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί. ἐπειδὴ ἄνω καὶ κάτω ἐλευθερίαν καλεῖ, καὶ ὅτι ἀπηλλάγημεν διὰ χριστοῦ, τοῦ νόμου, ἐφορᾷ ἵνα μὴ ὑπονοήσωσιν ὅτι ἐλύθη ὁ ζυγὸς τοῦ νόμου, καὶ λοιπὸν ἔξεστιν ἃ βουλόμεθα πράττειν. τοῦτο οὖν διορθοῦται καὶ φησι. μὴ ἀπολαύσητε τῆς ἐλευθερίας, εἰς τὸ δουλεύειν καὶ ταῖς τῆς σαρκὸς ἐπιθυμίαις. ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης. ἐπειδὴ ἀνεῖλε τὸν ζυγὸν τοῦ νόμου, ἕτερον ἐπέθηκεν τὸν τῆς ἀγάπης, ἐλαφρότερον καὶ ἰσχυρότερον ἐκείνου. τὸ δὲ δουλεύετε, δηλοῖ, τὸ ἐπιτεταμένον τῆς ἀγάπης. καλῶς δὲ τὸ, ἀλλήλοις. ἀπὸ φιλαρχίας γὰρ ἦσαν αὐτοῖς ἡσχημάσαντες, οἱ πρὸς τὴν περιτομὴν ἀναστατοῦντες. ὁ γὰρ πᾶς νόμος. ἡ ὅλως, φησί, πληροῦν θέλετε τὸν νόμον, μὴ διὰ τῆς περιτέμνεσθαι, ἀλλ' ἐν τῇ ἀγαπᾶν ἀλλήλους, πληροῦτε αὐτόν. εἰ δὲ ἀλλήλοις δάκνετε. δάκνειν δὲ καὶ ἐπὶ ἐπιπληκτικώτερον τὸ καταισχύνειν λέγει, τῷ τὰ τοιαῦτα δόγματα ἐπεμβάλλειν. οὐ γὰρ ἔστιν σῶμα διαπονᾶται καταισχυνόμενον, ὅσον ψυχὴ φθείρεται ἐκ τῶν τοιούτων δογμάτων. βλέπετε οὖν. προσοῦτος δὲ τοῦτο. μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε. εἰ γὰρ πάσις, φησίν, αὕτη, καὶ ὑμᾶς ἔχει τις ἀναστατοῦντας καταβλάψαι. ἡνὸς δὲ αὐτὸν μὴ μόνον περὶ τῶν δογμάτων τοῦτο διελοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀρπαγῶν, καὶ πλεονεξιῶν, καὶ ἑτέρων ἀδικιῶν. Λέγω δὲ πνεῦ περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. εἰ γὰρ σαρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύ, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός. ταῦτα δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἃ ἂν θέλητε ταῦτα ποιῆτε.

Πνεύματι περιπατεῖτε. κατὰ πνεῦμα, φησι, καὶ τοῦτο αὐτῷ δοκοῦντα διάγετε καὶ βιοῦτε, καὶ οὐ μὴ πληρώσητε σαρκὸς ἐπιθυμίαν. εἰ γὰρ σαρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύ. σάρκα ἐνταῦθα, τὰς σαρκικὰς δὲ πονηρὰς ἐπιθυμίας λέγει. πνεῦ δὲ, πρὸς ἐπὶ τῇ ἀρετῇ χάριν τοῦ ἁγίου πνεύ. καὶ φησιν. εἰ μὴ κακία, ἀντίκειται τῇ ἀρετῇ, εἰ δ' ἀρετὴ πάλιν, ἐναντιοῦται τῇ κακίᾳ, παιδαγωγοῦντος τάξιν ἀναπληροῦσα, ἐμὴ ἐῶσα ἡμᾶς κατὰ τὰς φαύλας ἐπιθυμίας πρέπειν. ΑΛΛΩΣ. ἀντίκειται εἰ ἀρετὴ τῇ κακίᾳ, ἵνα μὴ, τῆς κακίας ἐρεθισάσης, εὐθέως ὥσπερ ἀπόλυτον καὶ ἀχαλίνωτον ἐπὶ φρονοῦς φέρηται τὸ σαρκικὸν θέλημα πρὸς τὴν ἁμαρτίαν. πάλιν ἀντίκειται τῇ ἀρετῇ εἰ κακία,

ἵνα μὴ τῆς ἀρετῆς ἡ ἐργασία ἀταλαίπωρος πάντη ἐ ἄμισθος εἴη, καὶ οἷον ἐκ φύσεως
καὶ ἐξ ἀνάγκης ἡμῖν συγκεκληρωμένον, ἐ ὡς μόνῳ τῷ διανοηθῆναι καταρθουμένην,
χωρὶς ἀσουδενῆς ἀπάσης καὶ ἀγωνίσματος. αὐτὸς δὲ ζωτόμως αὖθ' φησιν, ἵνα μὴ ἄπρ
ἀὐ θέλητε, ταῦθ' ποιῆτε, μήτε τὰ κακά, φησιν, ἐυχερῶς ὅλως καὶ ἀκωλύτως, μή-
τε τὰ ἀγαθὰ ῥᾳδίως πάντη ἐ ὀλιγώρως. ἐ γὰρ οὕτω τραπόμενα, ἐδ' ἀγαθὰ ἀὐ εἴη.

» Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. φανερὰ δέ ἐστι τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς,
» ἅτινά ἐστι. μοιχεῖα, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, εἰδωλολατρεία. φαρμακεῖαι,
» ἔχθρα, ἔριες, ζῆλοι, θυμοὶ, ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις, φθόνοι, φόνοι, μέθαι,
» κῶμοι. καὶ τὰ ὅμοια τούτοις. ἃ προλέγω ὑμῖν καθὼς καὶ προεῖπον; ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα
» πράσσοντες, βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. Εἰ κατὰ τὸν βουλιῶ, φησι,
τὸ ἅγιον πνεύματος πορεύεσθε, ἐ σφαλήσεσθε. ὁ δὲ μὴ σαίων ἔστιν, ἐ χρήζει τοῦ
νόμου καὶ τῆς ἐντεῦθεν συμβουλῆς. ὁ δὲ μὴ χρήζων, οὔτε ὑπ' αὐτόν ἐστιν, ὅπερ ἐ
ἀμαχοῦ φησι, δικαίῳ νόμος οὐκεῖται. φανερὰ δέ ἐστι. ὡσεὶ ἔλεγεν, ἐξ αὐτῶν ὧν κατ
τῶν ἐπιγινώσεσθε τὸν πονηρὸν καὶ φαῦλον πολιτείαν. σαρκὸς δὲ πάλιν λέγει, τὸ
διαφθειρομένου λογισμοῦ καὶ τῆς νεκρᾶς καὶ σαρκικῆς ζωῆς. τὰ ἔργα τῆς σαρκός.
δῆλον τοίνυν ὡς σάρκα, τὸ σαρκικὸν φρόνημα καλεῖ, τουτέστι τῆς ψυχῆς τὸν ἐπὶ τὰ
χείρω ῥοπὸν, πνεῦμα δὲ τὸν διεδομένον χάριν. ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια. ἀκαθαρ
σίαν καὶ ἀσέλγειαν φησι, πρόπορις αἰσχρᾶς πορνείας. ἔχθραι. αἱ ἄδικοι. ἤσι γὰρ
καὶ δίκαιαι ἔχθραι, αἱ διὰ τὸν πίστιν γινόμεναι. ἡδυπαθὲς γάρ, φησι, τὸ ἐξ ὑμῶν μὴ
πάντων αὐτῶν ἑρμηνεύετε, ὡς εἶναι δῆλον, ὅτι ἔστιν ὅτε δίκαι ἐστὶ δυσμενεῖς. ζῆλοι. δ' χρὴ
γὰρ ζηλεύειν, ἀγαθὰ χαίρειν μετὰ χαιρόντων, ἐ κλαίειν μετὰ κλαιόντων. ἐριθεῖαι. οἷον
φιλονεικίαι αὐτὸ τῆς ἔριδος. κῶμοι. τὸ κωμῳδεῖν καὶ ἀπροσκόπτην ἀμαρτίας ὑπολή
ψεις μετὰ μέθης. βασιλείαν θεοῦ δ' κληρονομήσουσι. τέως βασιλείας ἐκπώσεις.
» τὰ γὰρ τῶν τιμωριῶν Διάφορα. Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐστὶν, ἀγάπη, χαρὰ,
» εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια. κατὰ τῶν
» τοιούτων δὲ ἐστὶ νόμος. οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν ζὺν τοῖς παθήμασι καὶ
» ταῖς ἐπιθυμίαις. εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. μὴ γινώμεθα κενόδο-
» ξοι, ἀλλήλοις προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

Καρπὸν εἶπε καὶ δ' ἔργον, ἵνα δείξῃ ὅτι τῆς τοῦ θεοῦ δεῖται βοηθείας εἰς τὸ καρ-
ποφορῆσαι. τοῦ πνεύματος. ἢ αὐτοῦ τοῦ παρακλήτου, ἢ τοῦ πνευματικοῦ καὶ ῥωμαίου
βίου. χαρά. τὸ χαίρειν ἐπὶ θεῷ, τὸ σωφρονίζεσθαι ἔχειν χρησίν. οἱ γὰρ τοιοῦτοι χαί-
ρουσι. κατὰ τῶν τοιούτων δ' κεῖται νόμος. ὁ γὰρ ταῦτα κατορθοῦν, δεῖται τοῦ
παιδαγωγοῦντος νόμου. ὑψηλότερος γὰρ αὐτοῦ ἐστιν. οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα.
εἶτα ἵνα μὴ λέγωσι, καὶ τίς ταῦτα ποιεῖ; φησίν. οὗτοί εἰσιν οἱ ταῦτα ποιοῦντες,
οἵτινες τὴν σάρκα τοῦ Χριστοῦ, τουτέστι τὸ οἰκεῖον σῶμα, (σὰρξ γὰρ Χριστοῦ, τὸ ἡμέ-
τερον σῶμα,) ἐσταύρωσαν καὶ οἷον ἐνέκρωσαν αὐτὸ τῶν σωματικῶν παθῶν. καὶ
δ' μόνον τὸ σῶμα, ὅθεν ἥκειν εἰς τὰ πάθη ἐσταύρωσαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ πάθη, ὅσον ἦ-
κειν εἰς τὸ τελεῖσθαι παρ' αὐτῶν, ἐσταύρωται. κατὰ τοῦτον τὴν ἑρμηνείαν, τὸ δὲ,
παρέλκεται.

παρέλκεται. ἢ οὕτως. καὶ δὲ λέγω, φησὶν, ἓν καθ' ἓν ἀρετῆς εἴδος; ἤσι γάρ τινες
οἳ καὶ ἐσαύρωσαν ἑαυτοὺς, ὅθεν πρὸς τὰ πάθη, καὶ τὰ πάθη, ὅθεν πρὸς ἑαυτούς. κα-
τὰ τοῦτον τὴν ἑρμηνείαν, δ' παρέλκεται τὸ, δέ. οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ, τουτέστι τείνοντες
τὴν ἑαυτῶν σάρκα ἐσταύρωσαν. οὕτως ὁ Κλήμης ἐν τῷ μωσῇ ὑποτυπώσεων. ἔστι δὲ Φωτ.
τὸ, οἱ δὲ, καὶ ἀντὶ τοῦ οὗτοι δὲ, ἐξακούσαι. οὗτοι δὲ ἤσιν οὓς εἶπον, οἵτινες τοῦ
Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν, καὶ ἐξῆς. ᾗ ζῶμεν πνεύματι. ὀφείλομεν οὖν καὶ
ἡμεῖς καθ' τὴν βουλὴν τοῦ πνεύματος ζῆν. ἅπαξ σταυροῦν μέλλοντες τὴν σάρκα ἡ-
μῶν, ἐ πνεύματι, φησὶ, σοὶ χῶμεν, τουτέστιν ἀρκεθῶμεν τῇ πρὸς τὸ ἅγιον πνεύματος
δοθείσῃ χάριτι, καὶ μὴ ζητῶμεν ἐκ νόμου σωθῆναι. μὴ γινώμεθα κενόδοξοι. τοῦτο
γὰρ τὸ πάντων αἴτιον ζῶν κακῶν. ἀμύλους προκαλούμενοι. ἢ ἔριες δ' νιλονότι. ἀλ
λήλους φθονοῦντες. αὐτὸ γὰρ κενοδοξίας ὁ φθόνος. ἀπὸ φθόνου δὲ, τὰ μυρία κακά.

» Ἀδελφοί. ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρωπος ζῶντινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευμα-
» τικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον, ἐν πνεύματι πραότητος. σκοπῶν σεαυτὸν, μὴ καὶ
» σὺ πειρασθῇς. ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον
» τοῦ Χριστοῦ. Πολλοὶ ἢ αὐτοῖς φιλαρχίᾳ ἢ πνεύμασι, ἐν τῇ πρὸς τὰ ἁμαρτή-
ματα τῶν πλησίον ἀτιμίᾳ, τὸ πάθος ἐπλήρουν. ὅπερ διορθοῦται. ἐὰν γάρ τις,
φησὶ, σωαρπαγῇ ἐν ἁμαρτήματι. πάρεστι τὸ, προληφθῇ. ὑμεῖς οἱ πνευματικοί.
οἱ κατὰ πνεῦμα ζῶντες, καταρτίζετε, τουτέστι διορθοῦσθε τὸν τοιοῦτον. εἶτα ἐκ
βάλλων τὴν φιλαρχίαν, φησὶν, ᾗ πνεύματι πραότητος. τουτέστιν ἐν πραότητι,
ἥτις ἐστὶ χάρισμα τοῦ ἁγίου πνεύματος. σκοπῶν σεαυτὸν. εἶτα ἵνα μὴ ὁ διορθῶν
ἐπαρθῇ, φησί. σκόπει καὶ σὺ καὶ πείρει σεαυτὸν, μὴ τῆς ἴσοις ἁλῷς. ἀμύλων δὲ βά
ρη βαστάζετε. ἐπειδὴ γὰρ οὐκ ἔνι ἄνθρωπον χωρὶς ἁμαρτίας, παραινεῖ μὴ ἀκρι
βολογεῖσθαι πρὸς τὰ τῶν πλησίον ἁμαρτήματα, ὡς ἤδη ὅτι καὶ σὺ ἔχεις ἁμαρτίας,
ἐ χρὴ ἡμᾶς ἀλλήλοις συμπαραφέρεσθαι. καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χῦ.
ἵνα ὁ ἐμοὶ λείπῃ ἄλλος ἀναπληρώσῃ συμπαραφερόμενός μοι. καὶ οὕτως, ἐκτοῦ ἕνα
ἕκαστον τῷ πλησίον χεῖρα δοῦναι, πληροῦνται αἱ ῥῆτραι τοῦ Χριστοῦ. Ὁ γὰρ τοῦ χῦ Φωτ.
νόμος, δι' ὧν ἔργων τοῦτος ἐδείχθη. αὐτὸς γὰρ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἀνέλαβε, ἐ τοῖς
νόσοις ἐβάστασε. καὶ, ἡ ὑπερβολὴ, ὅτι ἐ σωρὸν ἐ θάνατον ὑπὲρ ἡμῶν κατεδέξα
το. Ἢ ὅτι τὸ τῶν ἀμύλων βάρη καὶ ἐλαττώματα βαστάξειν, καθ' ὃν τρόπον πληρώσις ἐστὶ Οἰκουμ.
τοῦ νόμου τοῦ Χριστοῦ, καθὸ ἐξ ἀγάπης γίνε). πληρωτικὴ ἡ δι' ἀγάπης τοῦ θείου νόμου.

» Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι μηδὲν ὤν, ἑαυτὸν φρεναπατᾷ. τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέ-
» τω ἕκαστος, καὶ τότε ἐς ἑαυτὸν τὸ καύχημα ἕξει, καὶ οὐκ ἐς τὸν ἕτερον. ἕκαστος γὰρ τὸ
» ἴδιον φορτίον βαστάσει. κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι
» ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι, δι' αὐτὸ μόνον γίνεν ἔφη, ὃ δοκεῖ
εἶναί τι. φιλοῦσι μηδὲν ὤν, ἑαυτὸν φρεναπατᾷ. τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ. ᾗ γάρ τις
τὸ ἑαυτοῦ ἔργον δοκιμάζοι, καὶ ἑαυτὸν ἐρευνᾷ ἀκριβῶς, μᾶλλον ἐς ἑαυτὸν ἕξει τὸ καύ-
χημα καὶ οὐχὶ καθ' ἕτερου, τουτέστι καθ' ἑαυτοῦ ἕξει τὸ καύχημα, οἷον ἑαυτοῦ κατηγο-
ούσεται, καὶ οὐχὶ ἑτέρων. ἢ ἐς ἑαυτὸν ἕξει τὸ καύχημα, τουτέστιν αὐτὸς ἑαυτὸν ἐλατ-
τούμενον

πρύμνον καὶ ῥωδωνῶδες ἔχοντα βλέπων, ἑαυτὸν μέμψεται καὶ τῆς ἑτέρων ἀπροσωπολημψίας καταγνώσεως, ἡδὺς ἑαυτὸν, γὰρ τὸν αὐτὸν ἀεὶ πολιτείαν αὐτῷ διαφυλάττοντα, ἀλλὰ καὶ ταύτης ἐφ' ὅτε διαπίπτοντα. δοκιμαζέτω ἕκαστος. ἐξεταζέτω ἕκαστος παρ' ἑαυτῷ, τὰ βεβιωμένα αὐτῷ. τότε γὰρ πρῶτον, ἑαυτὸν ἡς τὸ βέλτιον μεταρυθμίσει. γ' νομοθετοῦντες δὲ τότε, ἀλλὰ συγκαταβαίνοντες. γ' δεῖ μὲν γὰρ, φησι, καυχᾶσθαι. ἡ δὲ ἄρα, κἂν μὴ ὡς ὁ Φαρισαῖος καυχᾶσθαι καυχᾶσθαι. ἀλλ' ὅτι ἐστὶ σαυτῷ. ΑΛΛΩΣ. Εἰ δὲ καὶ σεμνύνεσθαι θέλεις, φησὶ, τὸν σαυτῷ πρισπόωφ βίον, κἂν ἀπαράγνωσον εὕρης, καυχᾶσαυτὸν σεμνύνου, εἶτα ἄρα τότε σε δεῖ πρεῖν. ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον. τί γὰρ κατακαυχᾶσαι τὸ πλησίον; φησί. καὶ σὺ κἀκεῖνος τὸ ἴδιον φορτίον βασάσετε. καὶ τότε δοκιμασθήσεται ἑκάστου τὸ ἔργον. κοινωνείτω δέ. κελεύει τοῖς ὧν πνευματικῶν ἀπλαιοῦσι, μεταδιδόναι ὧν σαρκικῶν. ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον. τυπτέσθω ὁ διδασκόμενος, μεταδιδότω τῷ διδάσκοντι, τροφὰς, ἔννοιαν, τιμήν. τότε γὰρ δηλοῖ τὸ, ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. καλῶς δὲ εἶπε, κοινωνείτω, καὶ γ' μεταδιδότω. κοινωνία γὰρ τὸ πρᾶγμα. ἐκεῖνος πνευματικὰ συ-
» νεισφέρει, σὺ δὲ ὁ διδασκόμενος, σαρκικά. Μὴ πλανᾶσθε, θεὸς γ' μυκτηρίζεται. ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τότε καὶ θερίσει, ὅτι ὁ σπείρων ἡς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν. ὁ δὲ σπείρων ἡς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν. καιρῷ γὰρ ἰδίῳ, θερίσομεν μὴ ἐκλυόμενοι. ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλισα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως. Θεὸς γ' μυκτηρίζεται. γὰρ ἀπατᾶται, γ' τῷ ἀγαθῷ κακὰ, ἢ πάλιν τῷ κακῷ ἀγαθὰ ἀποδίδωσιν. ἀναγκαίως γὰρ ἦν εἶναι τὸν ἀμητὸν τῷ σπόρῳ. ἐ γ' δεῖς ὀρόβους σπείρας, σῖτον θερίσαι. ὅτι ὁ σπείρων ἡς τὴν σάρκα. Τί δέ τις σπείρει τὴν σαρκί; μέθην, τρυφὴν, γαστριμαργίαν, ἀκολασίαν. ὁ τοιοῦτος ἐκ τῆς σαρκὸς, οἷον δηλ. τὴν σάρκα τὴν βλημμελήσασαν, ἐξ ἧ τιμωρίαν ἐκεῖ. τὸ δὲ ἐκ τῆς σαρκὸς, τουτέστι δηλ. ὧν τῇ σαρκὶ παρέντων ἁμαρτημάτων. ὁ δὲ σπείρων ἡς τὸ πνεῦμα. Τί δέ τις σπείρει ἡς τὸ πνεῦμα; τί ἄλλο, ἢ ἐλεημοσύνην, ἐ σωφροσύνην, ἐ πᾶσαν ἀρετήν; ἐκ τούτων θερίσει ζωὴν αἰώνιον. ὥσπερ γὰρ διάφορα τὰ σπέρματα τῆς σαρκὸς καὶ τὸ πνεύματος, οὕτω καὶ ὁ θερισμός. ἐκεῖ φθορὰ, ὧδε ζωὴ αἰώνιος. μὴ ἐκκακῶμεν. μὴ ἀποστῶμεν μὴ δὲ ἐκλυθῶμεν, διὰ τὸ εἶναι τὰς ἀνταποδόσεις οὐ τῷ μέλλοντι. ἔσται γὰρ καιρὸς ὁ πάντως ἥξων, ὅταν ἀπλάβωμεν τὰ καλὰ, καὶ θερισώμεν τὰ νῦν ἡμῖν παρέντα χρηστά. εἶτα ἐπιδεῖ θερισμοῦ ἐμνημόνευσεν, αὐτὸς δὲ κόπου δεῖται καὶ παραπόνου, προσέθηκε, μὴ ἐκλυόμενοι, ὥστε ἔλεγε. ὁ θερίζων τότε, γ' καμνέτω δὲ ἐκλύεται, ὡς οὐ τῷ κόσμῳ τούτῳ. μὴ τοίνυν ἀκούσαντες θερισμὸν, πάλιν καὶ τότε μοχθεῖν ὑπονοήσητε. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἀθλητῶν παραπόνων, καὶ ὁ κόπος εἶχε κόπον, καὶ ὁ ἀμητὸς ὠσαύτως. διαλύει γὰρ πολλὰ τοὺς ἀθλητὰς, καὶ τὸ ἀθλεῖν, καὶ τὸ τῆς ὥρας θερμόν. ἀλλ' ἐκεῖνος γ' τοιοῦτος ὁ ἀμητός. πόνου γὰρ καὶ ἱδρῶτος ἐστὶν ἐλεύθερος. τοῦτό γὰρ ἔφη, μὴ ἐκλυόμενοι.

Φωτ. Η μὴ ἐκλυόμενοι, τουτέστι μὴ ἀπραγμονοῦντες, μὴ δὲ τῆς ἀγαθοεργίας ἀφιστάμενοι.

ὧν γὰρ ἡς τέλος ἀγωνιζομένων ἐστὶν ὁ στέφανος. ὡς καιρὸν ἔχομεν. ἐν τῇ ζωῇ γὰρ ταύτῃ, ὁ καιρός ἐστι τῆς ἐργασίας, ἐκεῖ δὲ γ' κἐπι. τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας. πρὸς Ιουδαίους, πρὸς Ελλήνας. ἐξαιρέτως δὲ, πρὸς τοὺς πιστούς.

» Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι Κεφ. β'.
» ἐν σαρκὶ, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ χρι-
» στοῦ διώκωνται. γ' δὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν
» ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται.

Τὸ πηλίκοις, γ' μεγέθους ἐστὶ δηλωτικὸν, ἀλλὰ μορφίας ὧν γραμμάτων. ὡσεὶ ἔλεγε. καὶ ταῦτα μὴ ἐδύως γράφειν καλῶς, ὅμως ἠνάγκασμαι ἰδιόχειρον τὴν ἐπιστολὴν γράψαι, διὰ τὸ ὁμολογούμενον, φησὶν, ἰδιόχειρον ἀπρεπῆσθαι, ὅτι γ' κηρύσσω πρὸς ἡμῶν ὡς οἱ διαβάλλοντες λέγουσιν. ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι. ὅσοι θέλουσι, φησὶ, παρὰ ἀνθρώποις ἐνδοκιμεῖν, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι. ποίοις ἀνθρώποις; ἢ παρὰ Ιουδαίοις ὡς ἐχθροῖς τοῦ πατρῴου νόμου, ἢ παρὰ τοῖς ἔξω ὡς μαθηταῖς ὑμῖν κεχρημένοις. ἡ σαρκὶ γὰρ, φησὶν, ἐν ἀνθρώποις. ὑμᾶς περιτέμνεσθαι. θέλουσιν ἔχειν καὶ ἑτέρους περιτεμνομένους, ἵνα μὴ διὰ τὸ σταυροῦ καὶ τῆς πίστεως ἐλαύνωνται καὶ διώκωνται. ἡ δὲ ἐστι, διοικῶνται, οὕτω νοήσεις. πάντα ποιοῦσι, καὶ ἀνθρώποις ἀρέσαι θέλουσι, μόνον ἵνα μὴ διὰ τῆς πίστεως ἄρχωνται καὶ διοικῶνται. γ' γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι. δείκνυσι κατὰ κενοδοξίαν τὰ πάντα ποιεῖν. οὐ γὰρ οὗτοι, φησὶν, οἱ περιτεμνόμενοι καὶ ὑμᾶς περιτέμνοντες, ὡς νόμον τηροῦντες καὶ φυλάττοντες τότε ποιοῦσιν, ἀλλ' ἵνα ἔχωσι τὸ καυχᾶσθαι ἀφορμὴν διὰ τὴν ὑμᾶς περιτέμνειν. τότε γάρ ἐστιν, ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ, ἵνα, φησὶν, ὦσι διδάσκαλοι καὶ μαθη-
» τὰς ὑμᾶς ἔχωσι. Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι, ἢ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου Ιησοῦ
» Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ τῷ κόσμῳ. οὐ γὰρ Χριστῷ Ιησοῦ οὔτε πε-
» ριτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχή-
» σουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ισραὴλ τοῦ θεοῦ. τοῦ λοιποῦ κόπους μηδεὶς παρεχέτω. ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ κυρίου Ιησοῦ, ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.
» ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν ἀδελφοί. ἀμήν.

Ὡς χαλεπόν τι ἀπανύσαι. Τίς δὲ ἡ καύχησις; ὅτι δι' ἡμᾶς τις ἀναξίως κατεδέξατο σταυρωθῆναι. τότε γὰρ ἡμῖν καυχήσεως ἀφορμή. ἡς τὸν σταυρὸν οὕτω τοῦ Χυ ἐγὼ καυχᾶσθαι, τὸν τοῖς ἀπίστοις καὶ ἐπονείδιστον εἶναι δοκοῦντα. Δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται. κόσμον φησὶ, τὰ βιωτικὰ πράγματα, τὸν παρὰ ἀνθρώποις ἔπαινον, τὴν δόξαν. ὅθεν οὖν παρ' ἐμοὶ, ταῦτα πάντα νεκρά ἐστιν. εἶτα ἐπίτασιν εἶπε. καὶ ἐγὼ, φησὶ, τούτοις νεκρός εἰμι, τῇ διαπληνεκρότητι τὸ φευκτὸν αὐτῶν δηλῶν καὶ παντελῶς ἀνενέργητον. ἀλλὰ καινὴ κτίσις. καινὴ κτίσις ἐστὶ, φησὶ, τὰ πάντα, πάντες γὰρ οἵτε ἐμπεριτόμοι καὶ οἱ ἀκροβυστοὶ πιστεύσαντες, καινὴ κτίσις γεγόναμεν, τὸ παλαιοῦ ἀνθρώπου ταφέντες, καὶ ἡμῶν ἀναλυνηθέντων τῇ κολυμβήθρᾳ. καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν. ὅθι, φησὶ, τῷ κανόνι καὶ τῇ διδαχῇ ταύτῃ ἀρκεθῶσι, τὸ καινὴν κτίσιν εἶναι τὰ πάντα, ἐ μὴ ὑπολάβωσιν ἑαυτοὺς τῷ νόμῳ. καὶ ἐπὶ τὸν Ισραὴλ τοῦ θεοῦ.

τοῦ θεοῦ. Ισραὴλ ὁ πιστός ἐστι λαὸς, ὡς ὁρῶν τὸν θεόν. ὡς ὅτε ἄπιστος, κἂν ἐκ τοῦ Ιακὼβ ἦσιν, ἐκβέβληται τῆς πρὸς αὐτὸν συγγενείας. τοῦ λοιποῦ κήρυσσοι μηδεὶς παρεχέτω. τοῦτο γὰρ ὀκνῶν λέγει, μὴ χλοιτο, ἀλλὰ βουλόμενος τοὺς παρ' αὐτοῦ τεθέντας νόμους ἀκινήτους εἶναι, ὡς μηκέτι μέλλοντας αὐτοῦ προστιθέναι ἢ ἀφαιρεῖν. Μηδεὶς μὲν κήρυσσε παρεχέτω, μηδεὶς δὲ πρὸς ἀπολογίαν ὧν πράττω ἐκαλείτω. ἔχω γὰρ ἐσιγῶν, μείζονα τῶν δι' ἔργων ἀπολογίαν. τὰ γὰρ στίγματα τοῦ χριστοῦ, τουτέστιν αἱ ὑπὲρ χριστοῦ πληγαὶ καὶ οὐλαὶ, αὐτὰ βοῶσι καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ δρόμον καὶ ζῆλον, καὶ τὸ ἀνυπόκριτον καὶ καθαρὸν καὶ ἀνυπόσολον τοῦ κηρύγματος. ἢ μηδεὶς μὲν κήρυσσε παρεχέτω. μὴ χρὴ τινος, φησὶ, φθόνος μοι καὶ κήρυσσε μοι, φησὶ, σαλευόμενοι παρέχετε δυσωπήθητε ἢ καὶ μήτι ἄλλο, ἀφ' οὗ τὰ στίγματα τοῦ χῦ, ἃ δι' ὑμᾶς καὶ διὰ τὸ εἰς ὑμᾶς κήρυγμα, φέρω τῷ σώματι περιφέρω. ἀτὰρ δὲ, στίγματα χριστοῦ, ἅμα ἀναμιμνήσκει ὅτι κακεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν ἔπαθε. ἐπαυτὶ οὖν τρόπῳ ἀπρεπῆναι τοῦ νόμου καὶ ἐσκιρτηκέναι τῇ πίστει πεποίηκεν. τὰ στίγματα τοῦ χριστοῦ. στίγματα λέγει τὰς πληγὰς, τὰ τραύματα, τὰ διὰ τὸν κῦ καὶ τὸ κήρυγμα. φέρω τῷ σώματί μου βαστάζω. ὥσπερ ἔλεγε. μηδεὶς μὲ ὡς ὑποκριτὴν διαβαλλέτω παρ' ὑμῖν. αὐτὰ γὰρ τὰ τραύματα ἃ δι' αἱ διὰ τὸν κῦ πληγαὶ, μαρτυροῦσι μοι ἀνυπόκριτος πολιτεύεσθαι. διεβάλλετο γὰρ, πάντα ποιῶν ὡς κατὰ ὑπόκρισιν. καὶ ἅμα χοῦ μὲν ὡρισμὴν κηρύσσων, ἅμα χοῦ δὲ οὔ. μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν.

Φωτ.

ᾧ τῷ μόνῳ σοφῷ, τῇ ψυχῇ μου
χάριν ἐπεύχεται γενέσθαι.

Τέλος τῷ θεῷ τῆς πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς.

Εγράφη ἀπὸ Ρώμης.

Υπόθεσις τῆς πρὸς Εφεσίους ἐπιστολῆς.

Αὐτῷ ἐπιστέλλει ὁ ῥωμῆς, οὕτω μὲν ἑωρακὼς αὐτοὺς, ἀκούσας δὲ περὶ αὐτῶν. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. Εφέσιοι πιστεύσαντες εἰς τὸν κῦ ἡμῶν Ιησοῦν Χριστὸν, γνῶσιν εἶχον εἰς αὐτὸν τῶν πίστιν, καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους ἀγάπην, καὶ ἠβούλοντο παρὰ τοῦ Παύλου βεβαιωθῆναι. μαθὼν γοῦν ὁ ἀπόστολος, γράφει πρὸς αὐτοὺς τοῦτο τὸν ἐπιστολὴν, ὥσπερ κατηχητικήν. καὶ πρῶτον μὲν δείκνυσι, μὴ νεώτερον εἶναι τὸ καθ' ἡμᾶς μυστήριον, ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς καὶ πρὸ καταβολῆς κόσμου εἶναι τοῦτο εὐδοκίαν θεοῦ, ὥστε τὸν Χριστὸν ὑπὲρ ἡμῶν παθεῖν, καὶ ἡμᾶς σωθῆναι. ἔπειτα περὶ κλήσεως ὧν ἐθνῶν διαλέγεται, ἵνα δείξῃ ἀξίως αὐτοὺς πεπιστευκέναι. καὶ ἀποδείκνυσιν ὅτι ἡ κλῆσις ἡμῶν γέγονεν, οὐ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ιησοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα καὶ ἐκ τούτου μάθωσιν ὅτι οὐκ ἀνθρωπολάτραι γεγόνασι πιστεύσαντες Χριστῷ, ἀλλὰ ἀληθινοὶ θεοσεβεῖς. σημαίνει δὲ καὶ ἑαυτὸν διὰ τοῦτο ἀποστάλθαι, κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον, ἐπὶ ἐπὶ περὶ αὐτῶν ἐφρόντιζον. ἔπειτα παραινετικοὺς λόγους, ἀνδράσι καὶ γυναιξὶ, πατράσι καὶ τέκνοις, κυρίοις καὶ δούλοις, πίστιν ἐν τῇ πίστει. καὶ καθόλου πάντας παρασκευάζει, κατὰ τοῦ Διαβόλου καὶ τῶν Δαιμόνων αὐτοῦ, πρὸς ἐκείνους ἡμῖν εἶναι λέγων τὸν πάλιν. καὶ ὥσπερ ἀγαθὸς ἀλείπτης, ἀλείψας τοῖς λόγοις πάντας, κατὰ τῆς διαβολικῆς ἐνεργείας, οὕτως τελειοῖ τὸν ἐπιστολήν.

Θεοδωρήτου.

Εφεσος μητρόπολις μέν ἐστι τῆς Ασίας, τὸν δὲ Αρτεμιν ἔσεβε. καὶ τοσοῦτον αὐτῇ περὶ τὸν Δαίμονα ἦν τὸ σέβας, ὡς καὶ νεωκόρον τὸν Εφεσον τῆς Αρτέμιδος ἀναγορεύεσθαι, ὡς ὂν ταῖς πράξεσιν ἱστόρηται. τῷ αὐτῇ δὲ τῇ Εφέσῳ ὁ εὐαγγελιστὴς Ιωάννης ζήσας, διέτριψε πολλὰ, ἐν ᾗ καὶ τελευτᾷ. καὶ τὸν Τιμόθεον Παῦλος, ἐκεῖ ἐπίσκοπον ἐχειροτόνησε. ὧν δὲ φιλοσόφων οἱ κατὰ τὸν Ασίαν ἀνθρωποῦντες, ἐν τῇ Εφέσῳ μάλιστα διῆγον. διὸ πολλῆς ἀπούδης κέχρηται, πρὸς αὐτοὺς γράφων. καὶ τὰ βαθύτερα δὲ ὧν νοημάτων αὐτοῖς ἐπιστέλλει, ἅτε κατηχουμένοις καὶ τὰ ὑψηλά. γράφει δὲ ἀπὸ Ρώμης τὴν ἐπιστολήν, ἐνδεσμοῖς ὑπάρχων.

Κεφάλαια τῆς πρὸς Εφεσίους ἐπιστολῆς.

α΄ Περὶ τῆς ἐν κυρίῳ ἐκλογῆς ἡμῶν καὶ ἁγιαγωγῆς καὶ τελειώσεως.

β΄ Εὐχὴ σοφῆς γνώσεως ὧν ἐν Χριστῷ ἅπασι χθέντων ἀγαθῶν ἡμᾶς.

γ΄ Περὶ τῆς ζωῆς ἐθνῶν καὶ Ιουδαίων οἰκοφώσεως πρὸς θεὸν διὰ χριστοῦ ἐπ' ἐλπίδι καὶ χάριν.

δ΄ Περὶ τῆς δοθείσης αὐτῷ θείας σοφίας εἰς φωτισμὸν ἐθνῶν, καὶ ἔλεγχον Δαιμόνων.

ε΄ Εὐχὴ ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας εἰς δώσαμιν καὶ ἀγάπιω θεοῦ.

ς΄ Παραίνεσις πρὶ ἀγάπης ἑνωτικῆς ἢ ἐ τὰ χαρίσματα διήρηνῆ, πρὸς ὠφέλφαν κοινῶ.

ζ΄ Περὶ σωφροζύνης καὶ δικαιοζύνης ποιούσης ἡμᾶς θεοειδεῖς.

η΄ Περὶ τῆ ζῆν ἐπαξίως τῆ ἁγιασμοῦ, ἔργοις πὼ κακίαν ἐλέγχοντας, ᾗ λόγοις, πνέυματι πληρουμθους διὰ ψαλμῶν, μὴ οἴνῳ.

θ΄ Διάταξις οἰκετικῶν καθηκόντων ἀρχομένοις καὶ ἄρχουσι κατὰ Χριστὸν.

ι΄ Ενχήματι ὁπλίσεως πρὶ τῆς κατὰ Χριστὸν δωσάμεως.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ.

ΠΑΥΛΟΣ Απόστολος Ιησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελήματος θεοῦ, τοῖς ἁγίοις Κεφ. α΄.
τοῖς οὖσιν ὦ Εφέσῳ καὶ πιστοῖς ὦ Χριστῷ Ιησοῦ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ 1
θεοῦ πατρὸς ἡμῶν ἐ κυρίου Ιησοῦ Χριστοῦ. εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τῆ κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ὦ Χριστῷ. καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ὦ αὐτῷ πὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατ' ὠπιον αὐτῆ ἐν ἀγάπῃ.

Διὰ θελήματος θεοῦ. τὸ, διὰ, ὑπὸ πατρὸς ἡμιμνίου. τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν. ὅρα πόσῳ ἴῶ ἡ τότε ἀρετή, ὅτι καὶ κοσμικοὺς ἀνθρώποις, ἁγίους καὶ πιστοὺς προσαγορεύῃ. χάρις ὑμῖν. ἡκότος ἀπὸ χάριτος ἤρξατο. χάριτι γάρ, καὶ πατὴρ ἀνθρώπων ὁ θεὸς. χάριτι καὶ ὁ υἱὸς ἔδωκεν ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ ἡμῶν. ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ὦ πάσῃ εὐλογίᾳ. τὸ πᾶν ὡς πρὸς ἀντιδιαστολὴν εἴρηται τῆς Ιουδαϊκῆς εὐλογίας. ἐκείνη γὰρ σαρκικωτέρα μᾶλλον ἴῶ, ἡ δὲ ἡμῶν πνευματική. καλῶς δὲ τὸ, ὃν πάσῃ. γέγονας γὰρ ἀθάνατος, ἀναμάρτητος, υἱὸς ἐ ἀδελφὸς θῦ, συγκληρονόμος. ἡ ἀπαρχήν σε περσκυνεῖται ἐκεῖνα Χερουβίμ. εὐλόγησε, διὰ τὸ υἱοῦ. ἐξελέξατο, διὰ τὸ υἱοῦ. ἐχαρίτωσε, διὰ τὸ υἱοῦ. πῶς δὲ διὰ τὸ υἱοῦ; ὦ θαῦμα. διὰ τὸ αἵματος αὐτῆ, φησιν. εἶδες πλοῦτον χάριτος; μᾶλλον δὲ πρωτεῖαν καὶ ἄφατον ἔλεος; γέγονον δὲ ταῦτα, ἀφ' οὗ καὶ ἐγνώρισεν ἡμῖν τὸ μυστήριον τῆ θελήματος αὐτῆ. διὰ τί νος τῶν; καὶ τῶν διὰ τὸ υἱοῦ. πάντα διὰ τὸ υἱοῦ, τῆς εὐδοκίας συμπαρούσης τῆ πατρός. γάρ δῆλον ἐστὶν ἀνώκισται τὸ πατρικὸν βούλημα, τὸ ἠγαπημένου υἱοῦ. ἐπειδὴ δὲ περὶ τῆ γνωρισθῆναι ἡμῖν τὸ μυστήριον διέλαβε, πάλιν τῆς υἱοθεσίας μέμνηται, δι' οὗ λέγων, καὶ ἐκληρώθημεν. οἱ γὰρ υἱοθετηθέντες, ὑπὸ τῷ κληρονομῆσαι τῆς υἱοθεσίας ἀξιοῦνται, ὅπερ γέγονε διὰ τὸ υἱοῦ καὶ προώρισεν, τῆς εὐδοκίας καὶ τῆ πατρικοῦ βουλήματος συμπαρόντος. γέγονε δὲ τοῦτο, ἵνα τὸ καὶ ἡμᾶς οὕτω πολιτεύσασθαι, ὥστε εἰς ἔπαινον γενέσθαι τῆς δόξης αὐτῆ, τουτέστιν εἰς ἐπαινουμένην δόξαν αὐτῆ, καὶ εὐάρεστον τὸν βίον ἡμῶν, καὶ πῶ πολιτείαν ὁρᾶσθαι παρὰ πάντων. οὕτως γὰρ ἴδωσι, φησὶ, τὰ καλά ὑμῶν ἔργα, ὁ κᾶς ἐν εὐαγγελίοις, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ὦ τοῖς οὐρανοῖς. εὐλόγησε γὰρ ἡμᾶς μόνον ἐν πάσῃ πνευματικῇ εὐλογίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν πνευματικοῖς πράγμασι, καὶ ἐπουρανίοις. διὰ τίνος; διὰ Ιησοῦ χριστοῦ. πῶς; καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς πὸ καταβολῆς κόσμου. οὕτως ἀρχαία ἡ ἡμῶν ἐκλογὴ καὶ εὐλογία. ἐπὶ τίνος ἡμᾶς ἐξελέξατο, ἵνα τὸ εἶναι ἁγίους καὶ ἀμώμους, τιμίους καὶ καθαροὺς ἐν τῷ βίῳ. πόθεν ἦς τότε κινητέος; ἐξ ἀγάπης μόνης. ἵνα τί γένηται; ἵνα υἱοθετήσῃ ἡμᾶς διὰ τὸ χριστοῦ ἑαυτῷ. τοῦτο γὰρ καὶ προώρισε. ἐκ τρίας ἡμῶν ἐργασίας; ἐξ οὐδεμιᾶς. πλὴν ὅτι διὰ εὐδοκίαν τῆ θελήματος αὐτῆ, ἠυδόκησε γὰρ καὶ ἠθέλησε τοῦτο, ἡμῶν ὅλως μηδὲν συνεισενεγκόντων. πῶς γὰρ ἦν συνεισενεγκεῖν, τις μὴ δ' ἀρχὴν πρὸ τῆ εἶναι λαβόντας; καὶ τί τὸ ἐκ τούτου κέρδος; ἄφατος ἀνακύπτει ἔπαινος, καὶ ἐγκώμιον τῆς δεδοξασμένης αὐτῆ Φωτ. Τοῦ αὐτ.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SALAMANCA

αὐτοῦ χάριτος, ᾗ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς. διὰ τίνος; ἢ δῆλον ὅτι, καὶ τοῦτο διὰ τοῦ ἠγαπημένου αὐτοῦ υἱοῦ. πῶς; ὅτι αὐτὸς ἐποίησε τὴν ἀπολύτρωσιν ἡμῶν. ἤκουε γὰρ ἁγιάλωτοι διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν. δοὺς δὲ τὸ αἷμα αὐτοῦ λύτρον ὑπὲρ ἡμῶν, ἐλυτρώσατο τῆς ἐν ᾗ κατειχόμεθα τυραννίδος. καὶ πῶς τοῦτο τὸ φρικτὸν γέγονεν, ἔκ ἐστιν ἁπεῖν, πλὴν ὅτι πλοῦτος ἐστὶ χάριτος, ὑπερβολή. ἔκ ἐστιν ἄλλο ἁπεῖν. τοῦτο δὲ τὸ περὶ ἡμᾶς ἄφατον μυστήριον. ἐ μόνον ἠνέργησεν, ἀλλὰ καὶ ἐφανέρωσεν ἡμῖν αὐτό. πῶς; φρενώσας καὶ σοφίσας ἡμᾶς καταλλήλην αὐτοῦ. πάντα τῆς ἐκείνου ἐνεργείας, τὸ ἐνεργῆσαι περὶ ἡμᾶς τὸ ἄφατον ἐκεῖνο μυστήριον, τὸ γνωρίσαι αὐτὸ πάλιν ἡμῖν. καὶ γὰρ τοῦτο, μεγάλης καὶ ἀφάτου σοφίας, καὶ κηδεμονίας, τὸ γνωρίσαι ἡμῖν τοῦ θελήματος αὐτοῦ τὸ μυστήριον, ὃ ἦν τὸ ἐγκάρδιον αὐτοῦ καὶ ἀπόκρυφον βούλημα. ὁρᾷς τίνων ἡμᾶς ἀξιοῖ; καὶ τοῦτο ὢν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ, ῥητέον διὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ προωρισμένον κατ' εὐδοκίαν γνέσθαι. εὐλόγως δὲ πάλιν εἶπε τὸ, κατ' εὐδοκίαν, ἐ ὅτι διὰ τοῦ υἱοῦ προτεθεμένον γνέσθαι. ἐπειδὴ γὰρ ἦσαν αὐτὸ κατ' ἀρχάς, ἐ αἰτίας ἀλλαίας ἐν τῷ μεταξὺ σωτέρων, ἀνέκησε πολὺ τὸν ἀκροατὴν τοῦ λόγου, πάλιν ὥσπερ ἐπαναμιμνήσκων αὐτὸν καὶ ἐπαναλαμβάνων, ὅτι πάντα διὰ τοῦ υἱοῦ γέγονεν εὐδοκίᾳ τοῦ πατρὸς, τοῦτο προσφόρως ἵστησι καὶ τίθησιν. ταῦτα δέ, φησιν, εἰς οἰκονομίαν, τουτέστιν ἐπὶ ἀφάτῳ προνοίᾳ καὶ διοικήσει ὧν τῆς σωτελείας καιρῶν, τουτέστι ὧν κατὰ τὰ σωτέλεσμα πραγμάτων. ὅσα γὰρ ἐπράχθη, διὰ τὸν Χριστὸν ἡμῖν ἀποκαλυφθησομένου δόξαν ἐπράχθη. διὸ καὶ ὁ Χριστὸς τότε διὰ τῆς ἐκβάσεως ὧν πραγμάτων φανερούται, ἀνακεφαλαιούμενος τὰ πάντα ἐν ἑαυτῷ. τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ. διὰ Χριστοῦ γὰρ ἡμῶν ἡ εὐλογία, ἡ διάτινος ὧν προφητῶν, ὡς Ἰουδαίοις διὰ Μωσέως. καλῶς δὲ τὸ, ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, οἷον πράγμασιν. ἡδὺ γὰρ γῆινον παρ' ἡμῖν, ὡς παρὰ Ἰουδαίοις. ἐκεῖ γὰρ γῆ τε ῥέουσα μέλι καὶ γάλα, καὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάλεται, ἐ εὐλογίᾳ τις τὸν γῆινον. οὐταῦθα δὲ, πάντα περὶ βασιλείας ἡδονῶν. καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ. ὥσπερ εὐλόγησεν ἡμᾶς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ διὰ Χριστοῦ, οὕτως καὶ ἐξελέξατο διʼ αὐτοῦ, καὶ τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως. τὸ δὲ, πρὸ καταβολῆς κόσμου, δηλοῖ, ὅτι τὸν πάλαι ὡρίσθην, ὀφθῆναι διὰ τῆς εἰς χριστὸν πίστεως τοῖς ἐπὶ γῆς. τὸ δὲ, καταβολῆς, δηλοῖ, ὅτι ἀπ' ὑψους τινὸς τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως κατερλήθη ὁ κόσμος. εἶναι ἡμᾶς ἁγίους. ἐξελέξατο ἡμᾶς, φησιν, ἐπὶ τούτῳ τῷ ὅρῳ, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ πίστιν, ἀμώμους κατὰ βίον. κατʼ ὐτὸν αὐτοῦ, φησιν. εἰσὶ γάρ τινες ἄμωμοι τοῖς ἀνθρώποις δοκοῦντες, ἀλλ' ἐ τοῦτο, φησὶν, ἀλλὰ κατʼ ὐτὸν αὐτοῦ. τοῦτο δέ, φησι, διὰ τὸν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην ἐποίησεν.

» Προορίσας ἡμᾶς εἰς ὑοθεσίαν, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς αὐτὸν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ » θελήματος αὐτοῦ εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἧς ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ὐ τῷ » ἠγαπημένῳ. ὐ ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν ὧν » παραπτωμάτων, κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἧς ἐπερίστευσεν εἰς ἡμᾶς, » ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει. Μέγα μὲν, καὶ τὸ εἰς ὑοθεσίαν ἁσα χθῆναι θεοῦ,

μεῖζον δὲ τὸ καὶ διὰ τοῦ υἱοῦ τοῦτο μεσιτευθῆναι. εἰς υἱοθεσίαν δὲ πρίαν; πῶς εἰς αὐτὸν, φησι, φέρουσαν τὸν θεόν. κατὰ πὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ. εὐδοκίαν γὰρ, πὴν ἐπʼ ἐυεργεσίᾳ βούλησιν ἔθος τῇ θείᾳ καλεῖν γραφῇ. τοῦ θελήματος αὐτοῦ. ταῦτα δὲ πάντα ἐποίησεν εἰς ἡμᾶς διʼ ἄλλο μὲν γόν, πλὴν ὅτι ἠβουλήθη καὶ σφόδρα ἐσπούδασε χάριτι σῶσαι τοὺς ἐπὶ γῆς, πρὸς τὸ ἐκ τούτου ἐπαινεῖσθαι καὶ δοξάζεσθαι πὴν ἁγίαν αὐτοῦ δόξαν πῆς χάριτος. ἣν ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς. ἐχαρίτωσε δέ, πρῶτον μὲν ἐνώπιον ὧν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, ἐπʼ φʼ ἐτεράσους ἐποίησεν ἀγγέλους, ἀρχαγγέλους, ταῖς ἄνω δυνάμεσι, τοῖς ἐυρεσκομένοις αὐτῷ ἁγίοις. ἐπῃνήσει γὰρ ὁ βασιλεὺς τοὺς πάλλους θυ. πῶς δὲ χάριν ταύτην διὰ τοῦ ἠγαπημένου Χριστοῦ τοῖς ἐπὶ γῆς δέδωκεν. αὐτὸς γὰρ ὁ μεσίτης. ἐν ᾧ ἔχομεν πὴν ἀπολύτρωσιν. Διʼ οὗ, φησὶν, ἔχομεν πὴν ἄφεσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ὑπάρξασαν ἡμῖν. ἐθαυμασόν γὰρ τὸ μὴ μόνον ὑπὲρ ἐχθρῶν, ἀλλὰ καὶ τὸν υἱὸν δοῦναι καὶ πρὸς θάνατον. Διὰ τοῦ αἵματος. τοῦτο γὰρ ὧν δωρεῶν τὸ φρικωδέσατον. κατὰ τὸν πλοῦτον πῆς χάριτος αὐτοῦ. ταῦτα δὲ ἐποίησέ, φησι, κατὰ τὸν πλοῦτον, τουτέστιν ὐ τῷ πλούτῳ πῆς χάριτος αὐτοῦ, ἧς ἐπερίστευσεν εἰς ἡμᾶς. πάντα χρὴ ὑπολαμβάνειν. ὅτι τε πλοῦτος ἐδόθη, καὶ πλοῦτος θεοῦ, καὶ χάριτος πλοῦτος, καὶ ὅτι ἐπερίστευσε, τουτέστι περιστευθῆναι ἐποίησεν. ὐ πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει. ἢ σοφῶς καὶ φρονίμως ἐγνώρισεν ἡμῖν, ἢ σόφους καὶ φρονίμους ποιήσας, οὕτως ἐγνώρισεν ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ὡσεὶ εἶπε. τὰ ὐ πῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐγνώρισε. τί γὰρ ἴδιον τοῦ μυστηρίου τούτου τὸ δοῦναι τὸν υἱὸν ὑπὲρ ὧν ἐχθρῶν;

» Γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέ» θετο ἐν αὐτῷ, εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος ὧν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάν» τα ὐ τῷ χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς ὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ὐ αὐτῷ. ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώ» θημὲν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος, κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ » θελήματος αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον πῆς δόξης αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότας » τῷ χριστῷ. Γνωρίσας ἡμῖν καὶ τὴν βουλὴν αὐτοῦ. ἣν βουλὴν προέθετο ἐν αὐτῷ, τουτέστι τῷ χριστῷ, πληρῶσαι. καὶ ἀπλῶς τοῦτο προέθετο, φησί. τοῦτο ἐβουλεύετο ὁ πατὴρ, πὴν ἀπαρχὴν τοῦ φυράματος ἡμῶν, ἐκδεξιῶν αὐτοῦ καθίσαι. Φωτ.
Ἢ ὅτι, ἡ μόνον τὸ ὠφελήθην τὸ περὶ ἡμᾶς μυστήριον διὰ τοῦ υἱοῦ, προωρίσθη γνέσθαι κατʼ εὐδοκίαν τοῦ θελήματος τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀξιωθῆναι ἡμᾶς μαθεῖν τοῦτο, ὁμοίως διὰ τοῦ υἱοῦ ἡμῖν γέγονε κατʼ εὐδοκίαν τοῦ πατρός. πάντα μὲν γὰρ ὁ υἱὸς ἐποίησε καὶ ἔπαθεν, ἵνα υἱοθετήσῃ, καὶ υἱοθέτησε, καὶ ἀπεκαλυψεν ὅτι υἱοθέτησεν. ἀλλὰ ἐ ἐν πᾶσι τούτοις, ἠυδόκησεν ὁ πατὴρ καὶ ἠθέλησεν. ἢ οὖν, ὡς προεγράφη, ἐκληπτέον τὸ εἶπεν ἑκδευτέρου τὸν θεῖον Παῦλον, τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ κατὰ τὴν εὐδοκίαν καὶ ἕξις, ἤτοι νῦν ἀνεῳγύχθη. ἑκατέρα γὰρ διάνοια, ἡ δίδαται τοῦ εὐλόγου. εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος. ταύτην δὲ τὴν εὐδοκίαν, διατί προέθετο, διατί; εἰς οἰκονομίαν φησὶ, τουτέστιν εἰς χρησὴν καὶ ὠφελῆ διοίκησιν τοῦ πέρατος ὧν καιρῶν. ὐ γὰρ τοῖς ἐσχάτοις καιροῖς ἡ σωτήριος οἰκονομία γέγονε πῆς ὐ ἀνθρωπίνεως.

ἀνθρωπίνεως. ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα. σωάψαι, ἑνῶσαι, μίαν κεφαλὴν παρασχεῖν ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις τὸν χριστόν. ἀπεσχισμένοι γὰρ ἦσαν οἱ ἄγγελοι ἀπὸ οἱ ἄνθρωποι. σωῆψεν οὖν αὐτοὺς, καὶ ἤνωσε διὰ χριστοῦ. ΑΛΛΩΣ.
Φωτ. ἀνακεφαλαίωσιν καλεῖ, τὸν ζῆνγμον ὧν πραγμάτων βούλη. διὰ γὰρ τῆς κατὰ τὸν δεσπότην χριστὸν οἰκονομίας, καὶ ὧν ἀνθρώπων ἡ φύσις ἀνίσατο, καὶ τὸν ἀφθαρσίαν ἐνδύεται, καὶ ἡ ὁρωμένη κτίσις τῆς φθορᾶς ἐλευθερουμένη, τένξεται τῆς ἀφθαρσίας, καὶ ὧν ἀοράτων οἱ δήμιοι ἐν εὐφροζύνῃ διατελέβυσιν, ἐπειδὴ ἀπεδράσθωσαν καὶ λύτρα καὶ σεναγμὸς. τὸν δὲ τούτων ὧν ῥημάτων ἐδήλωσεν ὁ θεῖος ἀπόστολος. ἁρπαγὼς εἶπε τὸν ὑρανὸν καὶ τὸν γῆν ἀμᾶ καὶ τὰ ἐπὶ τοῖς ὑρανοῖς, καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ δεικνὺς τὸ τῆς οἰκονομίας μυστήριον, ἐπάγαγεν, ἐν αὐτῷ, τουτέστιν ἐν τῷ Χριστῷ. πάλιν γὰρ τὸ ἐν αὐτῷ, τουτέστι δι' αὐτοῦ τοῦ χριστοῦ. ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν. Διὸ οὖ φησί, χριστοῦ καὶ ἐκληρώθημεν. ἀντὶ ἐπειδὴ ὁ κλῆρος, συνωρίας μᾶλλον καὶ ὑκ ἀρετῆς ἐστι, διορθοῦται αὐτὸ καὶ φησι. προορισθέντες. ὑκ ἀπὸ δὲ προωρίσθημεν, ἢ ἀναξιοι ἤμεν. ἀνωθεν γὰρ προορίσας ἡμᾶς, ἐς παῦτα ἀπεκλήρωσε τὸν ζωὴν ὁ πάντα ποιῶν ὅσα βούλεται. διὸ καὶ σοφίστερον, ἐς πρῖον προωρίσθημεν κλῆρον. κατὰ πρόθεσιν δὲ τοῦ πάντα ἐνεργοῦντος. κατὰ τὴν γνωμην δὲ τοῦ πάντα ἐνεργοῦντος θεοῦ ὥστε ὑρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. καὶ τοῦ τὸν βουλὴν τὸ θελήματος αὐτοῦ. εἶτα ὑκ ἀρκεθεὶς τῷ ἁπλῶς προορισθέντες καὶ κατὰ πρόθεσιν, ἐπάγει κατὰ τὸν βουλὴν τὸ θελήματος αὐτοῦ. δεῖξαι γὰρ βούλεται, ὅτι ὑκ ἐν τῷ παρεπιδήμῳ ἐκλήθη τοῦτο ἔθνη, διὰ τὸ ἀπειρτῆσαι Ιουδαίους, ἀπ' ἄνωθεν τὸν προορισμὸν τοῦτον ἐκεῖνο. ἐπεὶ δὲ γὰρ ὁ χριστὸς πρῶτος πρόπλους τοῖς Ιουδαίοις, φησὶν, ὑκ ἤλθον ἢ μὴ ἐς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἶκου Ἰσὴλ, ϵ πάλιν, ἐς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, ἀπουδάζει νῶν δεῖξαι ὁ Παῦλος, ὁτι προτροπῆς ἕνεκεν καὶ ἐφελκύσεως Ιουδαίων ἐκεῖνα εἴρηται, ὡς τὸν ἀληθὲς, ἄνωθεν ὥρισε ἡ κλῆσις ὧν ἐθνῶν. ἐς τὸ εἶναι ἡμᾶς. ἡμᾶς, τίνας; τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ χριστῷ, φησὶ, τουτέστι τῇ πίστει. ἐκεῖ καθ' ἡμᾶς γὰρ πρὸ γματος μάλιστα δοξαστέος ὁ θεὸς, ὅτι οὕτως αὐτοῦ ἠλλοτριωμένους ἔσωσεν. ἐς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ. πάντες γὰρ ὁρῶντες τοὺς ἐς τὸν δεσπότην πεπιστευκότας χρι
» στὸν ἀνυμνοῦσι τὸν τούτων αἴτιον ὧν ἀγαθῶν. Ἐν ᾧ καὶ ἡμεῖς ἀκούσαντες τὸν λό
» γον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφρα
» γίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, ὅς ἐστιν ἀρραβὼν τῆς κληρονομίας
» ἡμῶν, ἐς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, ἐς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

Ἐν ᾧ καὶ ἡμεῖς. δι' οὗ χριστοῦ. οὕτως καὶ πρὸς Εβραίους, ἐλάλησε, φησὶν, ἡμῖν ἐν υἱῷ, τουτέστι διὰ τοῦ υἱοῦ. τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. ὑκ ἔστι γὰρ τύπος, ὡς ἐπὶ Ιουδαίων, ἀλλ' αὐτὴ ἡ ἀλήθεια. τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας. εὐαγγέλιον σωτηρίας ἐστὶ μὲν καὶ ὡς πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ νόμου, ἔστι δὲ καὶ ὅτι τοὺς πιστεύοντας σώζει. ἐν ᾧ ϵ πιστεύσαντες. δι' οὗ εὐαγγελίου ϵ τὸν αὐτῷ πίστεως ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας, ἢ τῷ ἐπαγγελλομένῳ τὰ μύρια ἀγαθὰ, ἢ ἵνα διὰ τῆς σφραγῖδος τύχητε ὧν ἐπαγγελιῶν. ὥσπερ γὰρ ὅπλους πρῶν τοὺς αὐτοῦ ὁ θεὸς, σφραγίζει

σφραγίζει αὐτοὺς τῷ ἁγίῳ πνεύματι. ἐσφραγίσθητε. οἷόν τινα σφραγῖδα, τὸν τῷ πνεύματος ἐκομίσασθε δωρεάν. ἐπαγγελίαν δὲ, ὡς τὸ κυρίου ἐπαγγειλαμένου πέμψειν τὸ ἅγιον πνεῦμα. ὅς ἐστιν ἀρραβών. ὁ ἀρραβὼν πιστοῦται τὸ ὅλον. τὸν τρίτην ὑποθεσίαν καὶ τὰ μύρια ἀγαθὰ πιστούμενος ὁ θεὸς, δέδωκεν ἀρραβῶνα τῆς ἐπουρανίου κληρονομίας, τὸ ἅγιον πνεῦμα. ὅς ἐστι τὸ πνεῦμά, φησιν. ἐποίησε δὲ τὸν μετάληψιν τοῦ ἄρτου, ὑκ ἀπὸ τῆς προφορᾶς τῆς καθ' ὃ τὸ πνεῦμα, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐννοίας τῆς ἀπὸ τοῦ θεοῦ. ἐπεὶ γὰρ εἷς ἐστι πνεύματος, τὸν δὲ ἐστι θεὸς, ἐπάγει οἰκείως καὶ βαθύτερον σωτάσιον, ὅς ἐστιν ἀρραβὼν καὶ ἔξης. τῆς περιποιήσεως. περιποιήσιν ἡμᾶς καλεῖ, διὰ τὸ περιποιήσασθαι ἡμᾶς τὸν θεόν. ὁ οὖν ἀρραβών, φησι, καὶ πρὸς τοῦτό ἐστι, τοῦ ἀπολυτρώσασθαι τὴν περιποίησιν αὐτοῦ. ἐκεῖ δὲ ἔσται ἡ καθαρὰ ἀπολύτρωσις, ὅταν μὴ μόνον ἁμαρτιῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦ μετὰ ἁμαρτωλῶν σωοικεῖν, λυτρωθῶσιν οἱ ἅγιοι. ἐς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ. τοῦτο σωεχῶς ἐπιλέγει, πιστούμενος τὸ πάντως ἔσεσθαι τὰ ἐπηγγελμένα, ὡσεὶ ἔλεγε, ἢ μὴν ἡμῶν ἕνεκεν ταῦτα ἐπηγγείλατο, κἂν ἀμφιβάλλητε ἵνα, ἢ δὲ διὰ τὸ θαυμαθῆναι τὴν δόξαν αὐτοῦ, τίς
» ἀντερεῖ λοιπόν; Διὰ τοῦτο κἀγὼ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ κυρίῳ Ιησοῦ, Κεφ. β'.
» καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ὑ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, μνείαν
» ὑμῶν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ
» ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δώῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ
» πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλ
» πὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁ
» γίοις, καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύον
» τας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ χριστῷ,
» ἐγείρας αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις.

Διὰ τοῦτο κἀγώ. διὰ τὰ προκείμενα ἀγαθὰ τοῖς ὀρθῶς πιστεύουσι ϵ βιοῦσι. ϵ διὰ τὸ ἐν τοῖς σωθησομένοις τεπέχθαι ὑμᾶς. τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν. τελεῖον γὰρ ἀπάντων διὰ τὴν πίστιν ὑμῶν εὐχαριστητέον τῷ θεῷ, ὅτι νομῶν ὑμῖν πρὸς τὸ πιστεῦσαι δέδωκεν. ἐν τῷ κυρίῳ Ιησοῦ. καθ' ὑπερβατὸν, τὴν ἐν κυρίῳ Ιησοῦ πίστιν, ἣν ὑμεῖς, φησι, κέκτησθε. ἀεὶ δὲ τὴν πίστει σωάπτει τὴν ἀγάπην, καλλίστην ἀρετῶν ξενωρίδα. τὴν ἐς πάντας. ὑ τὴν παρ' αὐτοῖς μόνοις. ἵνα ὁ θεός. τί δὲ παρακαλεῖς, ϵ τοιαύτην μνείαν ποιῇ; ἵνα, φησὶν, ὁ θεὸς, ἔ κυρίου ἡμῶν. ἔ τρικαὶ τὸ διαίρεσιν τέτακται. τὸν γὰρ αὐτὸν τὸν αὐτὸν ϵ θεὸν ἐκάλεσε καὶ πατέρα, θεὸν μὲν ὡς ἀνθρώπου, πατέρα δὲ ὡς θεοῦ. δόξαν γὰρ, τὴν θείαν φύσιν ὠνόμασεν. ὁ θεὸς τὸ κυρίου ἡμῶν. τοῦτο, διὰ τὴν σάρκα φησίν. ὁ πῆρ τῆς δόξης. ἀεὶ πρὸς τὸ προκείμενον ὀνομάζει τὸν θεὸν, θεὸν οἰκτιρμῶν καλῶν, ϵ θεὸν ἀρήνης, ϵ θεὸν δυνάμεων. νῦν δὲ αὐτὸν, ὡραῖα δόξης καλεῖ. μεγίστην γὰρ δόξαν ϵ τιμὴν ἐχαρίσατο τῷ γένει ὧν ἀνῶν, ἅτινα πρασχεθέντα ἡμῖν, γνησίῳ ὀνόματι καλεῖ δόξαν, διὰ τὸ λαμπρότερον πᾶν ἡμῖν ὄνομα. ταύτης οὖν τῆς δόξης φησὶν αὐτὸν ὡραῖα, καὶ οἷον δημιουργόν. δῶη ὑμῖν πνᾶ σοφίας. ἆρα πνευματικῆς δεῖ σοφίας ἡμῖν, ἐς τὸ ἐπιγνῶναι τὰ πρὸ τοῦ δωρηθέντα ἡμῖν. ψυχικὸς γὰρ ἄνος, ἃ δέχεται τὰ τοῦ πνς.

μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστιν. πεφωτισμένους τῇ ὀφθαλμοῖς. ὁ γὰρ τὸν θεὸν γνοὺς ὡς ἐχρῆν, ἢ κἂν ἄλλου τινὸς ὧν ὑπὸ θεοῦ λογισθῆναι ἀμφιβάλλοι, ὡς δὲ σωματὸν, ἢ δὲ ἀδύνατον αὐτῷ. πάντα γὰρ σωματὰ τῇ θείᾳ φύσει. παύτῳ δὲ κἂν ἄλλως σχοίη τις τὴν γνῶσιν, ἢ μὴ διὰ πνεύματος ἁγίου. τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς. ἄλλως γὰρ κἂν δύναιτο ἐπιγνῶναι θεὸν, ἢ μὴ φωτισθῇ τοῦ ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας. τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ. ἐπειδὴ γὰρ τὸ μέλλον ἐστὶ, πνευματικῆς δεῖται ἀποκαλύψεως. κλῆσιν δέ φησι, τὸ ἐπὶ τοῖσδε ἐλπίσιν ἐκλήθημεν. δῆλον δὲ, ὡς ἐπὶ ᾧ σοφίᾳ ἐς κληρονομίαν βασιλείας οὐρανῶν, ἐς ἐπὶ τῷ λυθέντι ἡμῶν κεφαλαίῳ τὸν Χν. ἐς τίς ὁ πλοῦτος. βαβαὶ πρὸς ὑπερέχοντα ῥήματα. πλοῦτος, δόξα, κληρονομία θεοῦ. ᾧ τοῖς ἁγίοις δὲ ἔσαι ταῦτα. ὧν γὰρ τοιούτων ἄξιοι, οἱ ἅγιοι. καὶ τὸ τοιαῦτον, πνευματικῆς δεῖται χάριτος. καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος. εἴτε τινὰ μέλλοντα, λέγει καὶ μεγονὸς, ἵνα ἐκ τούτου πιστώσηται κἀκεῖνα. ποῖον δὲ τοῦτο; αὐτὸ τὸ πιστεῦσαι ἡμᾶς. ὄντως γὰρ μέγιστον δωρεὰν θεοῦ δεῖγμα, τὸ ἡμᾶς τοῖς οὕτω θυριῶδες πιστεῦσαι θεῷ καὶ τὸ χρᾶναι φιλοσοφεῖν. Τὸ γὰρ καθ' ὑπερβολὴν μέγεθος τῆς ἀφάρτου δωρεᾶς αὐτοῦ, καὶ ἐς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας ἐπιδείκνυται. πῶς; ὅτι τοῖς πάθεσι πᾶσας τὰς αἰσθήσεις νενεκρωμένους ἔχοντες, καὶ αὐτὸν τὸν λογισμὸν τούτοις ὑποτεταμένον καὶ συγκεχωμένον, ἀνέστησε ἐξ ἐλεώσεν ἐς τὸ δέξασθαι ἡμᾶς τῆς πίστεως αὐτοῦ τὸν αὐγάλιον καὶ τὸν λαμπρότητα. ὄντως τοῦτο κράτος ἰσχύος αὐτοῦ. διὸ καὶ σωτήριαν αὐτοῖς δῆλα τῆς τοῦ πνεύματος σοφίας ἐστεύχεται τοῦτο. οὐ γὰρ σωτωθησόμενοι ἐνεργετήματα, μᾶλλον τε τὸ δῶρον ποριζώμεθα, καὶ τῷ ἐνεργήτῃ εὐχαρίστως ἐσόμεθα δεδεικέναι. τὸ δὲ κατὰ τὸν ὑπὲρ γειαν ὡς ὑπήργησεν ἐν τῷ χῷ. ἢ ὅτι τῆς αὐτῆς ἐστὶν ἰσχύος καὶ ὑπεργείας τὸ ἀναστῆναι ἡμᾶς τοῦ πυχικοῦ θανάτου, καὶ τὸ ἀναστῆναι τοῦ σωματικοῦ τὸν χριστὸν καὶ θεὸν ἡμῶν, ἵνα κατὰ τὸν ὑπὲρ φυσιν, αἰτίαν ἀποδιδοὺς τῆς ἐγέρσεως ἡμῶν, οἷον δι' ὧν πεπιστεύκαμεν, καὶ δι' ἣν ἀνέστημεν τοῦ πυχικοῦ θανάτου. ἡ γὰρ ὑπέργεια ἣν ὑπήργησεν ἐν τῷ χῷ, ἐγείρας αὐτὸν καὶ ἐξῆς, αὕτη γέγονεν αἰτία τοῦ πιστεῦσαι καὶ ἀνενεγκεῖν ἡμᾶς τῆς πρότερας πλάνης. ἀνέστη γὰρ, ὅτι τέθνηκε. τέθνηκε δὲ, ὅτι σεσάρκωται. σεσάρκωται δὲ, ἵνα ἡμᾶς ὑποποιήσηται. καὶ ταῦτα πάντα τῆς ἐνεργείας ἐστὶ τῆς αὐτῆς, τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. τὸ οὖν, κατὰ τὴν ἐνέργειαν, ἵνα εἴπῃ διὰ τὴν ὑπέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. κατ' ἐκείνην γὰρ καὶ δι' ἐκείνην, καὶ πεπιστεύκαμεν καὶ σεσώσμεθα. ἢ καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος αὐτοῦ ἐς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας, τὸ φησιν, ὅτι τὴν ἀπαρχὴν ἡμῶν ὑποδάτων πάσης ἀρχῆς καὶ δυνάμεως καὶ ἐξουσίας καὶ κυριότητος ἀναστήσας τὸν χριστὸν, ᾧ δεξιᾷ αὐτοῦ ἐκάθισεν. ἐ γὰρ καὶ ἐξ ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου φυράματος τὸ προσλήμμα ἡμῶν ὁ λόγος καὶ θεὸς ἡμῶν προσελάβετο, ἀλλ' οὖν ἀπαρχὴ ὧν πιστευόντων ἐστὶ μόνον, καὶ αὐτῷ καταπολουθούντων, ὥσπερ καὶ πρωτότοκος ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς, τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλ' οὐκ ᾧ πᾶσιν. οὐ γὰρ κἂν τοῖς ἀπίστοις. οὕτως οὖν ἐκλαμβανομένου, καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος καὶ ἐξῆς. (τοῦτο γὰρ ἐ τὸ καθ' ὑπερβολὴν μέγεθος αὐτοῦ μάλιστα παρίστησι, τὸ τῆς γνησίας φύσιν ὑπεράνω ὧν ἁπάντων ἀνυψῶσαι, καὶ ὑπὲρ ὧν ἀσωμάτων τάξεων προσκυνουμένου δεῖξαι.) οὕτως οὖν παραλιφθείσης τῆς τοῦ ῥητοῦ διανοίας, ἀκόλουθός τε καὶ σαφὴς καὶ ἰδίωνοια ὧν ἐφ' ἑξῆς. ἐκ γὰρ τῆς ἐνεργείας ἧς ὑπήργησεν ἀναστήσας τὸν χριστὸν, καὶ τὸ τῆς μετέραν ἀπαρχὴν σωεδριάσαι, γέγονε τῷ πατρὶ καὶ ἡμῖν τοῖς πιστοῖς τὸ ὑπερσεμνύνεσθαι καὶ ὑπερκαλλωπίζεσθαι ἐπὶ τούτῳ. ᾗς ἰδιμᾶς τοὺς πιστεύοντας. γέγονε, φησί. γέγονε δὲ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. ἢ γὰρ μὴ ἐνήργησεν ἐν ἡμῖν, κἂν ἀπεστεύσαμεν. ἰῶ ἐνήργησεν. ποίαν δὲ ὑπέργειαν λέγεις ἐνηργηκέναι ᾗς ἡμᾶς ἵνα πιστεύσωμεν; ἰῶ, φησιν, ἐνήργησε καὶ ὑπὸ τῷ χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ὅτι δὲ καὶ ἑαυτὸν ἐγηγερκέναι εἴρηται πολλαχοῦ, δῆλον.

» Ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος, καὶ παντὸς ὀνό
» ματος ὀνομαζομένου, οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. καὶ
» πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα, τῇ ἐκ
» κλησίᾳ, ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου.

Ὑπεράνω. οὐ λέγει ἄνω, ἀλλὰ τὸ ἄγαν ὑψηλὸν δηλῶν, ὑπεράνω φησίν. πάσης ἀρχῆς οὐ τῆς μὲν οὔ, τῆς δὲ ναί, ἀλλὰ πάσης ἀφωρισμένου δυνάμεως. παῦτα δὲ, μετὰ τὴν ὑποσαρκον οἰκονομίαν νόει ἐρῆσθαι τῷ Παύλῳ. πρὸ γὰρ τῆς σαρκώσεως, πρόδηλον ὡς ὁ θεὸς λόγος ἴσα εἶχε τῷ πατρὶ καὶ τὴν ἐξουσίαν, ὥστερ οὖν καὶ νῦν ἔχει μετὰ σαρκώσεως. καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου. ἀντὶ καὶ παντὸς ῥητοῦ καὶ ὀνόματος, οὐ μόνον τοῦ νῦν ὀνομαζομένου, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐκεῖσε δυναμένου ῥηθῆναι καὶ ὀνομασθῆναι. ὑπεράνω γὰρ πάντων ὁ υἱὸς, ἢ καὶ σεσάρκωται. οὐ μόνον δὲ τῷ αἰῶνι τούτῳ. ἆρα ἔστιν ἀγγελικῶν δυνάμεων ὀνόματα, νῦν μὲν ἀνατωνόματα, ὄντε δὲ γνωσθησόμενα. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. εἶτα δὲ ᾧ οὐρανῷ, φησι, πάντων ἀνωτέρω κεκάθικε. καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. εἶτα ἵνα μὴ ἀκούων, ἐκάθισεν ὑπεράνω, νομίσῃς αὐτὸν πρωτετιμῆσθαι μόνον, δείκνυσιν ὅτι ἐ διαπόντως αὐτὸν ἐποίησε πάντων. τὴν γὰρ σφοδρὰν καὶ ἧς κἂν δύνοι μείζων ὑπεροχὴν δεῖξαι θέλων, ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ εἶπε. καὶ αὐτὸν ἔδωκε. καὶ τὴν ἐκκλησίαν δυνάμει σωεκάθισε τῷ Χριστῷ. ᾗς ἐκεῖνον τὸν θρόνον. ὅπου γὰρ ἡ κεφαλή, ἐκεῖ καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα. κεφαλὴν. ἤτοι τὸν Χριστὸν κεφαλὴν ὧν πίστων, ἤτοι τοὺς πιστοὺς σῶμα αὐτοῦ, καὶ πλήρωμα αὐτοῦ, καὶ πολλὰ τῆς περὶ ἡμᾶς φιλανθρωπίας καὶ οἰκονομίας ἐνεργετήματα, ἐπάγει καὶ τῆς θείας αὐτοῦ καὶ ἀκηράτου χρίσεως ὑπόδειγμα. ἀλλὰ τίνος ἐστὶ σῶμα; φησὶ, τίνος πλήρωμα; τίνος; τοῦ πληροῦντος τὰ πάντα. χῷ τοῦτο ἐνεργείᾳ καὶ διοικήσει, ἀλλὰ τῷ πᾶσιν. αὐτὸς ἐδημιούργησε πάντα. αὐτὸς ἔδωκε πνοὴν τοῖς ζῶσιν. αὐτὸς σωέχει. αὐτὸς προνοεῖται. αὐτὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσι πράγμασι πληροῖ καὶ διέπει. τούτου οὖν τοῦ πληκτικοῦ καὶ τροσυτικοῦ, τοῦ ᾗς πάντα καὶ τῷ πᾶσιν ἁρμοστικοῦ αὐτοῦ τὰς ἐνεργείας, σῶμα καὶ πλήρωμα ἠξιώθημεν καλεῖσθαι. ἀλλ' ἢ οὕτως νοητέον τὸ, πληρουμένου, ἀντὶ τοῦ πληροῦντος ἐκλιφθήσεται. ἀκολουθότερον οὖν τῇ λέξει, ὡς ᾠήσαν οἱ πρὸ ἡμῶν.

Οἰκουμ. ὑπὸρ πάντα τὴ ἐκκλησίᾳ. ἢ ὑπὸρ ἀγγέλοισ, φησί, καὶ ἀρχαγγέλοισ αὐτὸμ τὸν ὕϑον ἔδωκε κεφαλὴν, ἢ τὸν ὄντα ὑπὸρ πάντα τὰ ὁρώμενα καὶ νοούμενα χρισόν. ἢ ὑπὲρ πάντα τὰ ἀγαϑὰ τὸν πεποίηκε, τὸ τὸν ὕϑον δοῦναι κεφαλήν. ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ. ὑπερβολή τις ἐστιν. ἵνα γὰρ μὴ ἀκούσας κεφαλὴν, ἀρχήν τινα καὶ ἐξουσίαν νομίσῃς, σωματικῶς, φησὶν, ἡμῶν ἐστὶ κεφαλὴ, καὶ ἡ ἐκκλησία πλήρωμά ἐστι τοῦ Χριστοῦ. ἀπρεπλήρωσε γὰρ καὶ τέλειον ποιεῖ σῶμα τὸν κεφαλὴν, ὥσπερ καὶ ἡ κεφαλὴ πλήρωτικὴ ἐστὶ τοῦ λοιποῦ σώματος. τὸ πλήρωμα. ὀδενὸς φείδεται ῥήματος ὁ ἀπόστολος, πρὸς τὸ δεῖξαι τὴν συγγένειαν καὶ τὴν ἕνωσιν ἡμῶν τὴν πρὸς τὸν χριστόν. διόφησι, τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου, δεικνὺς ἡ κοινὴ τῆς ἐκκλησίας χρήζοντα τὸν χριστὸν, πρὸς τὸ ἀναπληρωθῆναι, ἀφ' ἑνὸς ἑκάστου ἀνθρώπου πιστοῦ. οὐ γὰρ μὴ ὦμεν ὁ μύϑος αὐτῷ πρὸς, ὁ δὲ χεὶρ, ὁ δὲ ἕτερόν τι μέλος, ἢ ἀναπληροῦται αὐτοῦ τὸ σῶμα. ἤκιστα οὖν καὶ ὁ καϑ' ἕις ἡμῶν, χρεωδὸς ἐστὶ πρὸς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ σώματος αὐτοῦ. ὅτε οὖν ἀναπληρούμεϑα, ὅταν ὦμεν ἅπαντες ἡνωμένοι. ἡ οὖν ἐκκλησία πλήρωμα ἐστὶ τῆς κεφαλῆς, τουτέστι τοῦ χριστοῦ. τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσι. τοῦ πάντα αὐτοῦ, φησὶ, τὰ μέλη διὰ τῶν πάντων ἀνθρώπων πληρουμένου Χυ.

Κεφ. γ'. 2 » Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι καὶ ταῖς ἁμαρτίαις, ἐν αἷς πότε » περιεπατήσατε, κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας » τοῦ ἀέρος τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας, ἐν οἷς » καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, » ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ ὧν διανοιῶν, καὶ ἤμεν τέκνα φύσει ὀρ- » γῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποί. Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς, τῷ σωματικῷ λέ- γει, τῷ ἐκ τοῦ Αδὰμ ἀρξαμένῳ νέκρωσιν, ἀλλὰ τῷ ψυχικῷ, τῷ δι' ἁμαρ- τιῶν. ἡ ἀνϑρώδοσις, μετὰ πολλῆς σύμφρασιν. καὶ ὑμᾶς ὄντας, φησὶ, νε- κροὺς τοῖς παραπτώμασιν. εἶτα πολλαῖς περιβολαῖς μετώσας τὸν λόγον, μετὰ ἐπαναλήψεως τοῦ αὐτοῦ ῥητοῦ, οἷον, καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν, ἀπέδωκε τὸ καϑ' πρᾶς, συνεξωποίησε τῷ χριστῷ. πολλὴ δὲ αὐτῷ τοῦ τοῦ σχήματος ἡ χρῆσις. ᾗ αἷς ποτε περιεπατήσατε. ἡ ἀπελευμένως νόησον, ὅτι ἐν τῷ νῦν φησι κόσμῳ περιεπατήσατε ἐν ἁμαρτίαις. καϑ' τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου. αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, τὸν διεφαρμένον λέγει βίον, καὶ τὸν ᾗ ἁμαρτίαις, διὰ τὸ πολιτεύεσϑαι ᾗ τῷ παρόντι βίῳ τὰς ἁμαρτίας. ἄρχοντα δέ φησιν ἐξουσίας, τὸν Σατανᾶν, διὰ τὸ τοὺς πολλοὺς ἡμῶν ἐκόντας ἐκ δεδωκέναι ἑαυτοὺς, ὑπὸ τὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν. οὔτε γὰρ ἐκ ϑεοῦ, ἀφ' ἑξῆς ἀρχὴν κεχειροτόνηται. ἄρχοντα οὖν αὐτὸν λέγει, πρὸς τὸ παρόντα ὁρῶν. τῆς ἐξουσίας. ἄρχει γὰρ καὶ ἐξουσιάζει ὁ Σατανᾶς, ὧν πνευμάτων καὶ πονηρῶν πνευμάτων. καϑ' οὗ. τουτέστι καϑ' οὗ βούλομαι καὶ ϑέλημα ὑμεῖς ἀπεστήσαντες καὶ νεκρωϑέντες, καὶ ὀργῆς τέκνα γεγονότες, τῷ πλούσιῳ ἐλέῃ τοῦ ϑεοῦ καὶ τῇ ἀνυπερβλήτῳ ἀγάπῃ, ἀνέσησεν καὶ ἐζωοποίησεν. τὸ λέγος. σαφῶς ἡμᾶς ἐδίδαξεν, ὡς πάλαι μὲν ὁ Διάβολος τὸ λέγος ἐψεύσϑη τὴν ἐξουσίαν. ἐκ τούτων δὲ ταύτης διὰ τὴν πονηρίαν, διδάσκαλος δυσσεβείας καὶ πονηρίας

ἐλύετο. ὃ μὴν ἀπάντων κρατεῖ, ἀλλὰ μόνων ὧν ὑπεστεμένων τὰ ϑεῖα κηρύγματα. τούτοις γὰρ ὑμῖς ἀποδείας εἶπε, τῆς ϑείας ἐνεργείας τοῖς Εφεσίοις ἀναμιμνήσκων, ὅτι νεκροὺς ἦσϑε παραπτώμασιν, καὶ ὑπὲρ τὴν ἐξουσίαν τελοῦντας τοῦ Διαβόλου, τῆς σωτηρίας ἠξίωσεν. ΑΛΛΑ. καλῶς τὸ, τὸ ἄλλος, πεσόϑηκεν. ἦ γὰρ καὶ ἄρχοντα αὐτὸν ἡμεῖς ἐχϑροτονήσαμεν, ὑπὸ τὸν οὐρανόν ἐστιν αὐτοῦ ἡ ἀρχή, ὑπὸ τὸν οὐρανόν. ὁ δὲ ὢν ὑπὲρ τὸν οὐρανὸν, ἢ ἐν τῇ γῇ ἐστιν ἢ ἐν τῷ ἀέρι. οὔτε δὲ ὡς ὢν πνεῦμα ἐν τῷ ἀέρι ἐστί. φύσις γὰρ τῆς πνεύμασιν, ἡ ῥωαέριος διατριβή. ὅρα δὲ τὸ καϑ' πρὸς τοῦ χωρίου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας. πῶν τοῦτον; τὸν τοῦ ἀέρος ἄρχοντα, τουτέστι τὸν ῥωαέριον ἄρχοντα. ὑπὸ γὰρ ἀέρος ἄρχει, ἀλλὰ ἀεριῶν. εἶτα πάλιν ἐπισαφηνίζων αὐτὸ, φησὶ, τοῦ πνεύματος. πνεῦμα γὰρ ὁ Σατανᾶς, ἐπειδὴ ὡς πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἀσώματος. ἢ ὅτι ἄρχων ἐστὶ τοῦ ἀέρος τοῦ πνεύματος, τουτέστι τοῦ ὄντος ἐν τῷ ἀέρι πνεύματος, οἷον ὧν ἀεριῶν πονηρῶν πνευμάτων. ἄρχων γὰρ αὐτῶν πολίν πάσι, ἄρχει καὶ μᾶλλον τοῦ πάσιν. Ὥστε καὶ τὸ νόημα τοῦτο, ὃ μᾶλλον καὶ ὁ ἅγιος Κύριλλος καὶ ὁ ἅγιος Ιωάννης δέχεται, ἄρχων μὲν ἐστὶ ὧν μετ' αὐτοῦ πεσόντων, ἡμῶν δὲ, οὐκ ἄρχει γὰρ ἡμῶν, ἀλλὰ μόνον ῥωεργεῖ, ἔξον ἡμῖν, μὴ δέξασϑαι αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν. τοῦ νῦν ῥωεργοῦντος. ὁρᾷς ὅτι γὰρ εἶπεν ἀναγκάζοντος ἢ βιαζομένου, ἀλλ' ῥωεργοῦντος; καίτοι ἦ ἄρχων ἐν τῇ ἀληϑείᾳ, καὶ μὴ ἐκτὸς ἡμῶν ῥαϑυμίας καὶ πονηρίας κεχειροτόνητο, καὶ τοῦ ἀναγκάζειν ἐξουσίαν ἂν. νῦν γὰρ τὸ, ἐνεργοῦντος, δηλοῖ, ὅτι ἑκόντες αὐτὸν παραδεχόμεϑα. καὶ ὅτι τοῦτο ἐστὶν, ἐπάγει, τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας, τουτέστι τοῖς ϑεῷ μὲν μὴ πειϑομένοις, ἐκείνῳ δὲ οὐ μὴν ἀναγκαζομένοις. εἶτα ἐπάγει, ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημεν. ἐπειδὴ γὰρ ἤγαγε μνήμην ὧν ἁμαρτημάτων αὐτῶν, ἵνα μὴ αἰσχύνωνται ἐαυτοὺς, καὶ ἑαυτὸν κοινωνὸν ποιεῖ, καὶ ὃ μόνον ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ πάντας, ταύτῃ καὶ τῷ δυνάμενον τοῦ λυτρωσαμένου Χριστοῦ ἀνακηρύττων. σαρκὸς δέφησι, ὧν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν. τῆς σαρκὸς καὶ ὧν διανοιῶν. ὡς ἦ εἶπε, καὶ σωματικῶς καὶ ψυχικῶς ἁμαρτάνοντες. καὶ ἦμεν τέκνα φύσει ὀργῆς. ὥσπερ τέκνα ἀπωλείας καὶ γεέννης εἴρηνται οἱ ἄξια ἀπωλείας καὶ γεέννης πράττοντες, οὕτω καὶ τέκνα ὀργῆς οἱ ἄξια ὀργῆς. οὕτω καὶ ὁ Ιούδας υἱὸς ἀπωλείας, τῷ τὰ τῆς ἀπωλείας πεπραχέναι. τὸ δὲ, φύσει, οἷον ἀληϑῶς, γνησίως, ὡς οἱ λοιποί. οὐδεὶς γὰρ ἴσως τοιούτων ἐλεύϑερος.

» Ὁ δὲ ϑεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπη- » σεν ἡμᾶς, καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι, συνεζωοποίησε τῷ Χριστῷ. » χάριτί ἐστε σεσωσμένοι, καὶ συνήγειρε καὶ συνεκάϑισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν χρι- » στῷ Ιησοῦ, ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις, τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦ- » τον τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν χριστῷ Ιησοῦ.

Οὐκ ἀπλῶς ἐλεήμων, ἀλλὰ πλούσιος ἐν ἐλέει. ἐν μὲν τοῖς πλουσίοις χρῶ Φωτ. ἀνενέργητός ἐστιν, οὐδὲν ἰσχύει, μηδὲν ἐξουσιάζει. οἱ δὲ αὐτοῖς υἱοὶ καὶ κληρονόμοις τῆς ἀπειθείας αὐτοῦ ἀπορυασάμενοι, οὗτοι καὶ ἐνεργοῦνται καὶ ἐξουσιά-

ζονται ὑπ' αὐτῦ, καὶ ἡμεν ἡμεῖς ὑπ' τὴν ἐξουσίαν αὐτῦ. πῶς; ὃν τῷ πρεῖν τὰ θελήματα αὐτῦ. ἀλλ' ὁ θεὸς πλούτῳ ἐλέους καὶ ὑπεραγαπήσεως ἐρρύσατο ἐκεῖθεν, καὶ νεκροθέντας ἀνέστησε. διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτῦ. τίνα δέ, ἀλλὰ τὸ πολλοῦ ἐλέους γέγονε. πῶς γάρ; οὐ οἱ τέκνα ὀργῆς ὄντες ἠγαπήθημεν; καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκρούς. νεκροὺς, ὅσον πρὸς ἐνέργειαν ἀγαθοῦ τινος. τίνα δέ γέγονε, φησί, διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν. συνεζωοποίησε τῷ χριστῷ. πάλιν τὸν χριστὸν ἡμῶν φέρει, ἀξιόπιστον τὸ πρᾶγμα ποιῶν. ἦ γὰρ ἡ ἀπαρχὴ ζῇ, καὶ ἡμᾶς τὸ λοιπὸν αὐτῦ σῶμα συνεζωοποίησεν. Νῦν μὲν τῇ δυνάμει, ὕστερον δὲ καὶ ἐνεργείᾳ. χάριτι ἐστὲ σεσωσμένοι. ἢ καὶ πάτῳ, ἢ καπραπτώμασιν ἰδίοις. δεῖ γὰρ κολάσαι τὸ γλωμένους τέκνα, φησὶν, ὀργῆς, ῥυτις ἔβοσε χάριτι μόνη. καὶ συνήγειρε καὶ συνεκάθισεν. ὥστερ γὰρ τῆς ἀπαρχῆς ἡμῶν καὶ τῆς κεφαλῆς τὸ χριστῦ ἐγηγερμένης, καὶ ἡμᾶς δι' αὐτῆς ἤγειρεν, οὕτως αὐτῆς καθεζομένης, καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα συγκαθηται. διόφησιν, ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, τυτέστι διὰ χριστῦ Ἰησοῦ. ὅπερ δὲ καθίσουσιν οἱ ἄξιοι, ἄκουε τῦ Χρισοῦ λέγοντος τοῖς μαθηταῖς. καθήσεσθε ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τῦ Ἰσραήλ. καὶ πάλιν. τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ ἐυωνύμων, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασαι παρὰ τῦ πατρός μου. τέως οὖν ἡτοίμασαι. καὶ πάλιν. θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ οἱ διάκονοι οἱ ἐμοί. ἵνα ἐνδείξηται τοῖς αἰῶσι. ἵνα μὴ τις ἀπιστήσῃ τοῖς ἁγιωθεῖσι, ὅρα πῶς αὐτὸ πιθανὸν ποιεῖ καὶ φησιν. ταῦτα δὲ ἐγρσοῦν δὲ διὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην μόνον, ὅσον ἵνα καὶ ἐνδείξηται τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτῦ ἐν τοῖς μέλλουσιν αἰῶσι, φησιν. ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. τυτέστιν ἐκ ἀχρι τῦ χριστοῦ ταῦτα μόνον φαίη, ἀλλὰ διαὐτῦ ἤρξεται καὶ ἐς ἡμᾶς ὡς ἀπαρχῆς πρὸς τὸ ὅλον. τί δὲ ἤρξε; τὸ συζωοποιηθῆναι, τὸ συγκαθίσαι.

» Τῇ γὰρ χάριτι ἐστὲ σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως, καὶ τῦτο ἐκ ἐξ ὑμῶν. θεοῦ τὸ δῶρον.
» οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται. αὐτῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν χῷ Ἰησοῦ
» ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ θεὸς, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

Τῇ γὰρ χάριτι. τῇ διὰ τῆς πίστεως χάριτι. καὶ τῦτο ἐκ ἐξ ὑμῶν. ἐξ ὑμῶν μὲν ἡ πίστις, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς πρόφασις ὁ θεός. ἦ γὰρ μὴ ἐνηυθρώπησε, πῶς ἐκ ἐχομεν πιστεῦσαι; πῶς γάρ, φησι, πιστεύσυσιν, ἐὰν μὴ ἀκούσωσι; διὸ δῶρον θεοῦ καλεῖ τὴν πίστιν. ἢ καὶ δῶρον διὰ τῦτο, ὅτι ἀπὸ ὑ πίστις σῶσαι ἴσχυε καθ' ἑαυτὴν, ἢ μὴ ὁ θεὸς ἠβουλήθη διὰ τῆς πίστεως σῶσαι. ὥστε τὸ πιστεῦσαι ἡμᾶς, δῶρον θεοῦ, καὶ τὸ διὰ πίστεως σωθῆναι, δῶρον θεοῦ. ἐκ ἐξ ἔργων ἵνα μή τις καυχήσηται. ἐκ ἐπὶ δὲ οὐκ ἐβούλετο ἐξ ἔργων σῶσαι, ἀλλ' ὅτι ἀπὸ ἐκ ἴσχυεν ἐξ ἔργων σωθῆναι, ἢ μὴ διὰ πίστεως. ἐπεὶ οὖν οὐδεὶς ἴσχυσεν ἐξ ἔργων σωθῆναι, ἀπὸ καυχήσεται.

Φωτ. οὐκ ἐξ ἔργων. ἵνα μή τις ἀφορμὴν ἀπονοίας λάβῃ, ὡς ἐξ οἰκείων ἔργων σωθείς, καίτοι καὶ ἡ ἐξ ἔργων σὺν σώζεσθαι, οὐδ' οὕτως, φησὶν, ἐχρῶ εἰς ἀπόνοιαν καὶ καυχησιν ἐκτεσεῖν. διὰ τί; ὅτι ποίημα ἐσμὲν τῦ θεοῦ. καὶ οὐ τῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῷ ἀγαθοεργεῖν κτισθέντες. ὥς τε καὶ ἡ ἐξ ἔργων ἐφιζόμεθα, εἰς θεὸν ἀναπέμπειν δίκαιοι

ἀναφέρειν πῶν αἰτίαν καὶ πῶν εὐχαριστίαν, ὅτι αὐτὸς ἡμᾶς ἐπὶ τῦτο ἔκτισεν, ἀπὸ χὶ εἰς ἐυεργεσίαν τὴν τῆς ἀπονοίας κρατυνῶμεν. ὅτε δὲ καὶ πεισθέντες, ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς ἐ μόνον ὀφθέν ἠγαθουργήσαμεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ναντίον ἀπενέχθημεν, καὶ ἀπενεχθέντες ὑκ ἐξεσώθημεν, ἀλλὰ χάριτι καὶ δωρήματι θεοῦ, πολλάκις δὲ εὐχαριστία παρ' ἡμῶν ὀφείλεται τῷ θεῷ; τὸ δὲ, ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς κτισθέντες, ἅμα καὶ προτρέπτικός ἐστι καὶ διανισώντος ἐπὶ πράξεις ἀγαθάς. ἵνα εἴπῃ, χρεὼ ἐστὲ ποιεῖν τὸ ἀγαθὸν, καὶ ἀρχαῖον ἐστὶ τὸ χρέος. ἐπὶ τῦτο γὰρ ἐκτίσθητε, ἀλλὰ καὶ τόκοις αὐτὸ πολλοῖς ἐβαρώσατε καὶ ἠυξήσατε, μηδὲν ἀποδιδόντες, ἀλλὰ καὶ διὰ παραβάσεως περεσπιθέντες. χρέα οὖν πολλῆς σπουδῆς καὶ ἐπιμελείας, ἧς τὸ ὀφειλόμενα ἀπῆσαι. κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. εἶτα ἵνα μὴ ἀκούσαντες ὅτι ὑκ ἐξ ἔργων ἐσώθημεν ἀλλὰ χάριτι, ῥαθυμότεροι γλυώμεθα, δείκνυσιν ὅτι μετὰ πίστιν, καὶ ἔργων χρεία. αὐτὸς γάρ ἐσμεν, φησι, ποίημα, κτισθέντες διὰ Ἰησῦ Χρισοῦ, οὐ πῶ πρώτῳ ἡμῶν δημιουργίαν λέγων, ἀλλὰ πῶ δευτέραν πῶ ᾧ τῷ βαπίσματι. ἐκτίσθημεν δέ, φησιν, ἐπ' ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ θεὸς, ἵς τὸ ἐν αὐτοῖς, φησι, περιπατῆν. ᾧσει δὲ ταῦτα καὶ περὶ τῆς πρώτης δημιουργίας νοεῖν. οἷς προητοίμασεν ὁ θεός. οἷς καὶ πὸ τὸ βαπίσματος, φησὶν, ἡτοίμασεν. ἵνα ᾧ αὐτοῖς περιπατήσωμεν. πῶ ἐπ' αὐ-
» τοῖς ἄπαυσον σχέσιν δηλοῖ. Διὸ μνημονεύετε ὅτι ὑμεῖς πτὲ τὰ ἔθνη ᾧ
» σαρκὶ οἱ λεγόμενοι ἀκροβυσία, ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτμῆς ᾧ σαρκὶ χειροποιήτου,
» ὅτι ἦτε ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τῦ
» Ἰσραὴλ, καὶ ξένοι ὢν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ᾧ
» τῷ κόσμῳ. νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες μακρὰν, ἐγγὺς ἐγενήθητε
» ἐν τῷ αἵματι τῦ χριστοῦ. Διὸ μνημονεύετε. ἐπεὶ οὖν ὅλως ἐπ' ἔργοις ἀγαθοῖς ἐκτίσθημεν, μνημονεύετε. καὶ γὰρ ἔθος τοῖς ἀπὸ πολλῆς εὐτελείας ἧς ὕψος ἀναβραμοῦσι, μὴ δὲ μεμνῆσθαι ὧν πετέρων. ὅτι ὑμεῖς ποτέ. δηλῶ ἡμεῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκρόβυσοι, ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις, ἀμήτριοι ἦτε τῦ θεοῦ καὶ ὧν ἐπαγγελιῶν. νυνὶ δὲ, οἱ τότε ὄντες ἀλλότριοι καὶ πόρρω, εἰγγὺς ἐγενήθητε. δείκνυσι δὲ ἐκ τύτου, τὸ χρισοῦ πῶ κηδεμονίαν, ὅτι τοὺς ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐλπίδα μὴ ἔχοντας ἔσωσεν. ὅρα δὲ εὐφυῶς πῶς καταβάλλει πῶ περιτμήν, δείκνυς ᾧ λόγῳ μόνον καὶ ὑκ ἔργῳ τινὶ γλυαίως ἔχειν αὐτῷ, ὡς πρὸς πῶ ἀκροβυσίαν τὸ Διάφορον. ὑμεῖς γάρ, φησι, τὰ ἔθνη οἱ ἐν σαρκὶ, ἀλλ' ὑκ ᾧ πνεύματι, καὶ οἱ λεγόμενοι. (ὑ γὰρ ὄντες κατὰ τὸν πνευματικὸν λόγον.) ὡσεὶ εἶπεν, ἐν σαρκὶ καὶ ἐν λόγοις τὸ ἐλαττον, ὑδαμοῦ ἐν πνεύματι. εἶτα πάλιν περὶ τῆς περιτμῆς λέγων φησὶν, ὑπὸ τῆς λεγομένης καὶ χειροποιήτου, πῶ ἐν λόγοις μόνον καὶ σαρκὶ πρεπίμησιν δηλῶν. ὅπ ἦτε. τί μνημονεύετε, ὅτι ἦτε, φησὶν, ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς χῦ; τύτο ἰῶ, φησι, τὸ δεινόν. τὸ δὲ τῆς ἀκροβυσίας, ἄχρι σαρκὸς ἐ ὀνόματος ἰῶ ψιλοῦ. εἶτα ὅτι καὶ ἀπηλλοτριωμένοι ἦτε τῆς πολιτείας τῦ Ἰσ, ἐ τύτο δεινόν. ἦ γὰρ καὶ ἀνάξιοι ὤφθησαν οἱ ἐξ Ἰσ, πολὺ μᾶλλον ἦσαν θεόν. καὶ ξένοι ὢν διαθηκῶν.

ἢ τῶ νόμου, ἢ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἐπαγγελίας. οὐκ εἶτε δὲ κεχωρισμένοι, οὐδ' ἀπηλλοτριωμένοι, οὔτε πάλιν, οὐ μετέχοντες, οὐδὲ ξένοι. ἅπερ πολλὴν δείκνυσι τὴν οἰκειότητα. ἐλπίδα μὴ ἔχοντες. οἱ Ἰουδαῖοι γὰρ καὶ ἀπέτυχον δι' ἀναξιότητα, εἶχον μέντοι ἐλπίδα ἐκ τῆς ἐπαγγελίας. τί πρὸς ὑμᾶς, φησι, τοὺς ἔθνη τοὺς μὴ ἔχοντα ἐλπίδα; καὶ ἄθεοι, φησὶν, τῶ κόσμω. καίτοι προσκύνουσι θεούς, οὐκ ἦσαν θεοί. ὑμεῖς οὖν, φησιν, ἄθεοι ἦτε. οἱ γὰρ Ἰουδαῖοι καὶ προσέκρουον, ἤδεισαν μόνον θεόν. καὶ ἄθεοι ὄντω κόσμω. τῆ καθ' ὃν παρόντα βίον πολιτείᾳ ὑμῶν καὶ λατρείᾳ. ὃν γὰρ τρόπον μέλλοντι, καὶ ἄκοντες ἐπιγνώσονται τὸν θεόν. οὐ μόνον δὲ, οὐδὲ καὶ κατὰ τὸν παρόντα ὡς δημιουργήματα καὶ προνοούμενα, οὐκ ἦσαν ἄθεοι. πῶς οὖν ἄθεοι; ἀπὸ τῆς καθ' ὃν κόσμον πολιτείας, ἀπὸ τῆς λατρείας, ἀπὸ τῆς βεβήλου προαιρέσεως. νυνὶ δὲ ὃν Χριστῶ Ἰησοῦ. δείξας πολὺ καὶ σφόδρα ἀφεσιμότατα τοὺς ἔθνη τὴν θεοῦ τὴν πρὸς Ἰουδαίους παραθέσει, δείκνυσιν ὅτι δι' μόνω φιλανθρωπίαν θεοῦ ἐγγὺς γεγόνασι. τὸν δὲ πάντα κεκίνηκε τὸν λόγον, δείκνυσι πῶ πρὸς τὰ ἔθνη τοῦ θεοῦ κηδεμονίαν. ὅσῳ γὰρ πρόρρω ὄντες ἐγγὺς γεγόνασι, τοσούτῳ μᾶλλον δείκνυται ἡ τοῦ θεοῦ πρόνοια περὶ αὐτούς. ἐγγὺς ἐλήλυθατε. τὸ ἐγγὺς καὶ τὸ μακρὰν προαιρέσεως ἐστὶν οὐ τόπου. οἱ μακρὰν οὖν ὄντες τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ δι' αἷμα τοῦ καὶ τοῦ θεοῦ, ἐγγὺς γεγόνατε. ἢ οἱ μακρὰν ὄντες τῆς τοῦ Ἰσραὴλ πολιτείας, τῆς κατὰ θεὸν ἐγγὺς γεγόνατε. τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ ἐπήμφιον, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἕν. καὶ τὸ πρῶτον δὲ καλῶς ἔχει, τοῦτῳ αἵματι, φησὶ τοῦ Χριστοῦ, τουτέστι δι' αὐτοῦ αἵματος αὐτοῦ. αὐτὸς γὰρ τὸ αἷμα ἐκχέας ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ τοῦτῳ λύσας τὴν ἁμαρτίαν, πάντας ἤγαγεν ἐγγύς. αὐτὸς γάρ ἐστι, φησὶν, ἡ εἰρήνη ἡμῶν. πρὸς γὰρ τὴν ἀνθρωποποίησιν, βδελυκτὴν ἦμεν καὶ ἀγγέλοις καὶ Ἰουδαίοις, οὐ μόνον ἐχθροί. Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἕν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας τὴν ἔχθραν ἐν τῆ σαρκὶ αὐτοῦ, τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν αὐτῶ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην, καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῶ θεῶ, διὰ τοῦ σταυροῦ ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῶ. καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγύς. ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα.

Ο τρίσας τὰ ἀμφότερα ἕν. τοὺς τε Ἰουδαίους καὶ τοὺς ἐξ ἐθνῶν. τοῦτο δὲ λέγει, οὐχ ὅτι ἐξ ἀρχῆς τῶν Ἰουδαίων ἡμᾶς πολιτείαν ἤγαγεν, ἀλλ' ὅτι ἐκείνους καὶ ἡμᾶς διαζεύξας τῶν πατρῴων ἐθῶν καὶ παραδόσεων καὶ ἀλλήλοις συζεύξας, ἐξ ἀρχῆς αὐτοῖς πίστιν ἤγαγεν ὁ Χριστός. πολὺν τὰ ἔθνη μάλιστα εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν, ὅσῳ καὶ μάλιστα ξένοι ἦμεν. καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ. μεσότοιχον φραγμοῦ, φησι, τὴν ἔχθραν τὴν πρὸς θεὸν, ἡμῶν τε καὶ Ἰουδαίων, ἥτις ἐκείνων ἡμετέρων ἐγίνετο παραβαμάτων, ὡς καὶ αὐτός φησι, διὰ τοῦ προφήτου. οὐχὶ αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν διίστασιν ἀναμέσον ὑμῶν καὶ ἐμοῦ; τοῖον δὲ μεσότοιχον; τὴν ἔχθραν φησὶ, τὴν πρὸς θεόν. τοῦτ' ἔστι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ. ἡ γὰρ μὴ ἀποθανοῦσα

θανοῦσα ὑπὲρ ἡμῶν, οὐκ ἂν ἐλύθη ἡ ἁμαρτία ἡ χωρίζουσα ἡμᾶς ἀπὸ θεοῦ. διπλῆν ἦν ἡ ἔχθρα, καὶ Διπλοῦν τὸ μεσότοιχον, μᾶλλον δὲ καὶ τριπλῆ. ἅμα καὶ πρὸς ἀγγέλους ἐξεπολέμωτο τὸ ἀνθρώπινον. νυνὶ δὲ τέως περὶ τῶν δύο διαλαμβάνει, ἦν εἶχον οἱ ἐξ ἐθνῶν πρὸς τοὺς ἐξ Ἰουδαίων, καὶ ἦν ἄμφω πρὸς τὸν θεὸν τῶν ὅλων, οὐκ ἑκατέραν ἔχθραν ἑκατέρου μεσότοιχον, ἔλυσε Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν. τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν. ἐπειδὴ ἔδωκε τὸν νόμον, ἀσφαλιζόμενον ἡμᾶς, ἡμεῖς δὲ παρέβημεν αὐτὸν οἱ ἀνθρωποι, ἔλυσε καὶ αὐτὸν τὸν νόμον. ὥσπερ οὐκ εἴ τις παιδαγωγὸν δοὺς παιδίῳ, ἐπεὶ μὴ ἤκουε τοῦ παιδαγωγοῦ, ἐλεύθερον ἐποίησε τοῦ παιδαγωγοῦ, δέον κολάσαι, καταργήσας δέ, φησι, τὸν νόμον τῶν δόγμασιν, ἢ τῆ πίστει, ἢ οἷς αὐτὸς εἶπεν, ἐγὼ δέ, φησι λέγω ὑμῖν. ἵνα τῆ δύο πίσῃ. ὁρᾶς ὅτι οὐχὶ Ἕλλην γέγονεν Ἰουδαῖος, ἀλλὰ καὶ οὗτος κἀκεῖνος εἰς ἀμείνω πάντα πάσασιν ἦλθον; πίσῃ, φησί, δείκνυσι τὴν ἀναλύνσιν. εἰς ἕνα γὰρ πάντες ἐσμὲν ἐνπεπισμένοι νέον τινὰ καὶ πιστὸν ἄνθρωπον, καὶ τὸ γήρως τῶν ἁμαρτιῶν ἀποτρίψαντα. ἐν ἑαυτῶ. οἷον δι' ἑαυτοῦ. οὐδὲ δι' ἀγγέλων, ἢ ἄλλων τινῶν δωμάτων, ἀλλὰ δι' ἑαυτοῦ. ἢ ὅτι, φησὶ, τὸν πρῶτον γεγόμενος, καὶ τὸν πρὸ αὐτοῦ πρόδειγμα παρασχών. καὶ ἀποκαταλλάξῃ. πρὸς τὸν θεὸν τοὺς ἀνθρώπους. οὐδὲ γὰρ ἀνθρωποκατηλλάγησαν τῶ θεῶ, μένοντες Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλληνες. ὅτι μὲν πρὸ τοῦ σφόδρα ἦσαν ἀποκαταλλακτοὶ πρὸς τὸν θεὸν, δείκνυσιν ἡ ἐμφασις τοῦ, ἀποκαταλλάξῃ. ἐν ἑνὶ σώματι τῶ θεῶ. οἷον γενομένους ἓν σῶμα, οὗ αὐτός ἐστι κεφαλή. Διὰ μὲν τοῦ, ἐν ἑνὶ σώματι, τὴν πρὸς ἀλλήλους ἐμφαίνει καταλλαγήν. διὰ δὲ τοῦ, τῶ θεῶ, τὴν πρὸς θεὸν ἀμφοτέρων. διὰ τοῦ σταυροῦ ἀποκτείνας. πῶς δὲ ἀποκατήλλαξε τῶ θεῶ; ἀποκτείνας, φησὶ, τὴν ἔχθραν δι' αὐτοῦ. διὰ τοῦ σταυροῦ γὰρ λύσας τῶ θανάτω αὐτοῦ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὴν ἔχθραν ἔλυσεν. σαφὲν δὲ ἐμφανεστικώτερον τοῦτο, ἀποκτείνας. τὸ γὰρ ἀσάλευτον τῆς λύσεως δηλοῖ. πῶς οὖν νῦν φαίνῃς, πάλιν ἁμαρτάνομεν, ἑτέρας ἁμαρτίας χωνεύοντες; αἱ γὰρ πρότεραι ἀπεκτάνθησαν. καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο. μηδένα πέμψας, ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτῶ διακονησάμενος. μακρὰν δὲ, τοὺς ἔθνη καλεῖ, καὶ ἐγγὺς τοὺς Ἰουδαίους. ἔχομεν τὴν προσαγωγήν. τὴν καταλλαγὴν, καὶ τὴν εἰρήνην τὴν πρὸς τὸν θεόν. ὃν γὰρ ἀφ' ἑαυτῶν ἀπωλέσαμεν, ἀλλ' ὑπὸ Χριστοῦ προσήχθημεν. ἐν ἑνὶ πνεύματι. οὐκ ἐκεῖνοι μὲν ἄπτε ἐγγὺς ὄντες, οὐ μείζονι, ἡμεῖς δὲ ὡς μακρὰν, οὐκ ἐλάττονι. διὰ γὰρ τοῦ πνεύματος ἐσφάσοις πρίσας, προσήγαγε τῶ πατρί. καὶ ὅτι διατεέαυτῶ καὶ τῶ πνεύματος προσήγαγε. Ἆρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ συμπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ, ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη, αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ, ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

Οὐκέτι ἐστὲ ξένοι. οἱ γὰρ μὴ ἔχοντες πάλαι ἐλπίδα τεύξασθαι τῶν ἐπουρανίων, ξένοι ἦσαν καὶ πάροικοι. τῶν ἁγίων. ναῶ δέ, φησι, τὸν αὐτὸν ἔχετε τοῖς ἁγίοις πάλιν, τὸν ἐπουράνιον Ἱερουσαλήμ. ὅρα δὲ, οὐκ εἶτε τῶν Ἰουδαίων, ἀλλὰ τῶν ἁγίων,

ὧν ἀμφὶ ὧν Αβραάμ, φησιν. καὶ οἱ κεῖοι τᾶ θεοῦ. ὅτω γαρ ἔχον ἐκεῖνοι; φησί, μυρίοις πρόνοις, τᾶρ ὑμῖν διὰ τᾶς πίστως δεδώρηται. τὰν δ' ἄγαν ἕνωσιν τὰν πρὸς τὸς προφήτας καὶ ἀποστόλους ὧν ἐθνῶν σημᾶναι θέλων, ἐποικοδομηθέντες φησίν, ὥστε εἶπε. θεμελίῳ ἀπόκεινται οἱ προφῆται, καὶ οἱ ἀπόστολοι, ὑμεῖς τὰν λοιπὰν οἰκοδομιὰν ἀναπληροῦτε. ἵνα γένηθε οἱ πάντες ἁγιεῖν, ναὸς θεοῦ. εἶον δέ ἐστν, ἐπάνω προφητῶν καὶ ἀποστόλων οἰκοδομεῖσθαι. ὧν ἀποστόλων καὶ προφητῶν. ὅρα ὅτι πρῶτοι οἱ ἀπόστολοι. ὀντως ἀκρογωνιαίου. αὐτὸς γαρ ὁ καὶ τὸν θεμέλιον καὶ τὸν οἰκοδόμημα συνέχων καὶ συσφίγγων, καὶ ὅρα. πρτὲ ἄνωθεν αὐτὸν συσφίγγειν λέγει, ὕθα κεφαλιὰ αὐτὸν λέγει, πρτὲ δὲ κάτωθεν, ὡς ἐπὶ τᾶ ἀκρογωνιαίου, ἀμαχοῦ δὲ καὶ θεμέλιον φησὶ τὸν χρισόν. ἐν ᾧ πᾶσα. ἐν ᾧ ἀκρογωνιαίῳ. συναρμολογουμένη. δείκνυσι τὰν ἀκριβῆ οἰκοδομὰν, ἅμα διὰ λίθων, μὴ ἄλλως εἰς ναὸν αὔξειν ἅγιον ἢ ὅλως σώζεσθαι, ἢ μὴ μετὰ ἀκριβεστέρου βίου. αὔξει εἰς ναόν. ἐν γαρ οἰκοδομᾶ αὖτᾳ αὔξουσα καὶ πληρουμένη, ἀποτελεῖται ναὸς θεοῦ. συνοικίσω γαρ ἐν αὐτοῖς, φησι. καὶ κοινὰ γαρ εἰς τὰν ἐκκλησίαν οἰκεῖ ὁ θεὸς, καὶ διὰ εἰς ἕκαστον ὧν ἀξίων. ἐν κυρίῳ. τὸ, ἐν κυρίῳ, διὰ κυρίου, καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε, τᾶν πρώτην οἰκοδομιὰν, τᾶς καθόλου ἐκκλησίας εἴρηκε. ταύτην δὲ, ὧν ἐν Εφέσῳ. ἐν πνέυματι. ἢ διὰ πνεύ-

Κεφ. Ν. 3 » ματος, ἢ ἐν πνευματικᾶ οἰκοδομᾶ. Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τᾶ » χριστοῦ Ιησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν ὧν ἐθνῶν, εἴγε ἠκούσατε τᾶν οἰκονομίαν τᾶς χάριτος τοῦ » θεοῦ τᾶς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνώρισέ μοι τὸ μυστήριον κα» θὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τᾶν ξύνεσίν μου » ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ, ὃ ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς ὧν ἀνθρώπων ὡς » νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι, εἶναι » τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμέτοχα τᾶς ἐπαγγελίας αὐτοῦ ἐν τῷ » χριστῷ διὰ τοῦ εὐαγγελίου. Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ ὑπὲρ ὑμῶν ὧν ἐθνῶν δέσμιος τοῦ χριστοῦ Ιησοῦ. ἐστι γαρ εἶναι μὲν δέσμιον τοῦ χριστοῦ, τούτεστι διὰ τᾶν εἰς αὐτὸν ἁμαρτημάτων πίστιν δεδέσθαι καὶ κολάζεσθαι, ἀπ' ὄχλου καὶ ὑπὲρ ὧν ἐθνῶν. τουτέστι διὰ τᾶν διδασκαλίαν καὶ τὸ κήρυγμα ὁ κηρύσσων τὰς ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὥστε πολλοὶ ὧν μαρτύρων. ὄχ ὅτι γαρ ἐδίδασκον τὰ ἔθνη, ἀπ' ὅτι ὄκ ἤθελον, ἐκολάζοντο. ὁ δὲ Παῦλος, διὰ ἀμφότερα καὶ ὑπὲρ τοῦ χριστοῦ, καὶ ὑπὲρ ὧν ἐθνῶν. ὁ δέσμιος τοῦ χριστοῦ Ιησοῦ. ἐπεδείκνυ, φησιν, ὁ δεσπότης μου τοιαῦτα ἐποδείξατο εἰς ὑμᾶς, ἀνάγκη κἀμὲ τὰ κατὰ δύναμιν ἐσπουδακέναι. ὁ δέσμιος. τοῦ δεσμοῖς γαρ ὧν ἐγραφον. ἅμα δὲ καὶ τὸν διδάσκαλοι, ὁ δεσπότης μου ἐσταυρώθη, ἐγὼ δὲ τέως δέδεμαι ὑπὲρ ὑμῶν ὧν ἐθνῶν. εἴγε ἠκούσατε. τᾶν πρόῤῥησιν λέγει, τᾶν πρὸς τὸν Ανανίαν λεχθεῖσαν, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς μοι ἐστὶν οὗτος, τὸ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ὧν ἐθνῶν. τᾶν οἰκονομίαν τᾶς χάριτος τοῦ θεοῦ. οἰκονομίαν χάριτος, τᾶν ἀποκάλυψιν φησὶν, ὅτι γ' παρὰ ἀνθρώπου ἔμαθον, ἀπ' οὕτως ᾠκονόμησεν ἡ χάρις τοῦ θεοῦ, ὥστε μοι δι' γράμματος ἀποκαλυφθῆναι. χάριτος γαρ τό, τε καλέσαι, καὶ τὸ πληρῶσαι τῷ φωτὶ, ἵν' εὐσεβέστερος γένηται. τᾶς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς. αὐτὸς γαρ μοι εἶπε, φησὶν,

φησὶν, ὅτι εἰς ἔθνη μακρὰν ἀποστελῶ σε. ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνώρισέ μοι τὸ μυστήριον. μυστήριον γαρ ἀληθῶς τὸ τοῖς Ελλησι λίθοις πεποικιλωμένοις, εἰς τοσαύτην ἐπαρθῆναι δόξαν καὶ εὐγλωττίαν, ὃ καὶ αὐτὸ ἀπεκαλύπτετο αὐτῷ. καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ. ὡς προλεχθείσας ἀνω λέγει οἰκονομίας, ὅτι ἐκλήθη ἐπ' ἔθνη ὄντα μακρὰν καὶ ἐπῳκοδομήθη, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ἐν ὀλίγῳ. ἢ πρὸ ὀλίγου, ἢ διὰ βραχέων. πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι. βαβαὶ, ὥστε γὰρ ἐγραψεν ὅσα ἐχρῆν, ἀπ' ὅσα ἐχώρουν νοεῖν. ξύνεσιν δὲ φησιν, ὅτως τὸ μυστήριον σωῆκεν, ὅτως αὐτὸ κατενόησε. ξύνεσις γαρ ἐστι μὲ ἐπίδοσις, ἢ γνῶσις μὲ ἐπὶ τῷ μυστηρίῳ τᾶ χριστοῦ. ὃ ἑτέραις γενεαῖς γὰρ ἐγνωρίσθη. ὅτω μυστήριον, φησὶν, ἑτέραις γενεαῖς γὰρ ἐγνωρίσθη. πάντα δὲ ταῦτα εἰς μυστήριον τᾶ χριστοῦ συντελεῖ. μὲ ἀναθεώρησις, ὁ σωτὴρ, ἢ ἀνάστασις, ἢ ἐκ δεξιῶν τᾶ πατρὸς καθέδρα, μὲ κλῆσις ὧν ἐθνῶν, μὲ διὰ τᾶς πίστεως σωτηρία, ἢ ἐκ βολὴ τᾶ κατὰ σάρκα Ιουδαίου, μὲ σωάφεια ὧν δύο λαῶν εἰς ἓν σῶμα χριστοῦ χρηματίζουσα, μᾶλλον δὲ οὖσα, μὲ δευτέρα παρουσία, καὶ ἡ ἀπόδοσις τᾶ κατ' ἀξίαν, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ὡς νῦν ἀποκαλύφθη. τί οὖν οἱ πάλαι προφῆται γὰρ ἤδεισαν; πῶς οὖν ὁ χρισὸς φησι, Μωσῆς καὶ οἱ προφῆται περὶ ἐμοῦ ταῦτα ἔγραψαν; καὶ πάλιν φησὶ περὶ ὧν γραφῶν, ὅτι ἐκεῖναι μοῦσιν αἱ μαρτυροῦσαί μοι; καὶ φαμὲν. ἢ τᾶρ εἶπεν, ὅτι πᾶσιν ἀνθρώποις γὰρ ἐγνωρίσθη. εἶπε γαρ ἔμπροσθεν τοῖς υἱοῖς ὧν ἀνθρώπων. νῦν γαρ μετὰ τὰν ἀναθεώρησιν, πάντες αὐτὰς ἐθεάσαντο. ἢ ὅτι γὰρ οἱ προφῆται εἶδον ὡς νῦν ὡράθη, ῥητέσι ῥηματικῶς. ἢ ὅτι περὶ ὧν ἐθνῶν γένει οὕτως ἐγνώσθη, εἶναι ταῦτα συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμέτοχα τᾶς ἐπαγγελίας. καὶ προφήτας ἐν πνέυματι. διὰ πνέυματος γαρ καὶ νῦν ἡ ἀποκάλυψις ὧν τοιούτων. ἀμέλει οἱ ἑστερημένοι τᾶ πνέυματος, καὶ νῦν πλανῶνται. ὅτι μὲν γαρ κλιθήσεται τὰ ἔθνη, ἤδεσαν οἱ προφῆται. ὅτι δὲ συγκληρονόμα καὶ συμμέτοχα ἔσαι, γὰρ ἤδεσαν. καὶ σύσσωμα. τὸ ἓν ἔχειν χριστῷ σῶμα, διὰ τὸ εἶναι αὐτᾶ μέλη. τᾶς ἐπαγγελίας αὐτᾶ ἐν τῷ Χριστῷ. βασιλεία μὲν γὰρ ἐπήγγελται παρὰ τᾶ πατρός. διὰ Χριστοῦ δὲ τὰ ἔθνη καὶ τᾶς εἰς αὐτὸν πίστεως, τᾶς τοιαύτης ἐστὶν ἐπαγγελίας συμμέτοχα. τᾶς πίστεως αὐτοῖς, φησι, τὸ εὐαγγέλιον ὁδηγόν καὶ πρόξενον. Οὗ ἐγενόμην διάκονος, κατὰ τᾶν δωρεὰν τᾶς χάριτος τᾶ θεοῦ τᾶν δοθεῖσαν μοι, κατὰ τᾶν ἐνέργειαν τᾶς δυνάμεως αὐτᾶ, ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸν ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον τᾶ Χριστοῦ, καὶ φωτίσαι πάντας τίς ἡ οἰκονομία τᾶ μυστηρίου τᾶ ἀπεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι διὰ Ιησοῦ Χριστοῦ.

Εὐηγήθη, φησὶ, τᾶ εὐαγγελίου διάκονος, ἐν δωρεᾶ χάριτος τᾶρ λαβών. ᾗδεν γαρ ἐγὼ ἔργον ἐμὸν σωφσήνεγκα τᾷ χάριτι ταύτᾳ. ὅρα Παῦλον ταῦτα λέγοντα, τὸν καθ' ἡμέραν ἀπροθήσοντα. κατὰ τᾶν ἐνέργειαν τᾶς δωρεᾶς. καὶ οὐ μόνον, φησὶν, ἐδωρήθημοι ἡ χάρις αὕτη, ἀλλὰ πρὸς τᾷ δωρεᾷ καὶ ἐνεργεῖμοι δύναμιν εἰς τὸ ἰσχύειν πρὸς τᾶν διακονίαν τᾶ εὐαγγελίου. ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ. ὅρα ὑπερβολᾶ ταπεινοφροσύνης. ἁμαρτοῦ μὲν, μὴ εἶναι ἱκανὸν εἰς ἀποστολᾶ

ἔλεγλο

ἑλεγλυ ἑαυτὸν, νυῶ δέ, καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἐλαχιστότερον λέγει. ἐμοὶ οὗ, φησίν. ἐδόθη μὶ χάρις, αὕτη. καὶ ἠκότως χάρις, εἴγε τῷ πάντων, ὥς φησιν, ἐλαχιστοτέρῳ, τὸ κήρυγμα τῶν ἐθνῶν ἐσωτράπη. ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων. λέσσει τὸ γὰρ. οἷον, ἐμοί γε, ἢ μᾶλλον γόδεν ἐλλείσει, ἀμὰ ἀνταπόδοσις ἐσὶ τούτου χάριν. οἷον τούτου χάριν ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη, καὶ ἑξῆς. σπόσῳ δέ ὅτι ἀρξάμλνος τῆς περιόδου καὶ τὸ ὀρθὸν σχῆμα, ἐν τῇ ἀνταπόδοσι ἐσλαγίωσε, σχηματίσας τὼ ἀνταπόδοσιν, πρὸς ὃν τῶν περιβολῶν τύπον. οὕτως καὶ Θουκυδίδης καὶ Δημοσθένης πλλαχοῦ. τὸ δὲ τούτου χάριν φησὶν, οἷον χάριν τῦ σωοικοδομηθῆναι ὑμᾶς εἰς κατοικητήριον θεοῦ. ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη. ποία χάρις; τὸ εὐ τοῖς ἔθνεσι, φησίν, εὐαγγελίζεσθαι. τὸν ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον. ἢ ὁ πλοῦτος αὐτῦ ἀνεξιχνίαστός ἐσι, τί δεῖ περὶ τῆς χάσεως αὐτῦ φιλοπραγμονεῖν; τίς μὶ οἰκονομία τῦ μυστηρίου. ὅτι μὲν γὰρ κλιθήσεται καὶ ἔθνη, ἤδεσαν τινες διὰ τῦ πνεύματος. ὅτι δὲ ἐπὶ τοσούτοις ὥστε ἀπαρχὼ αὐτῶν γνέσθαι τὸν θεῖον λόγον, γκ ἤδεσαν. τοῦτο οὗ φησι, μυστήριον ἀποκεκρυμμλνον. ἀπὸ τῶν αἰώνων. ὥστε γ νεαρὸς ἐσὶ τὸ κατὰ τὰ ἔθνη σὴ ἄνωθεν ἐδόκδο. ἠκότως δὲ πᾶσιν ἄγνωσον ὧν ὅτι καὶ ἔθνη τοσούτων ἀξιωθήσονται. ἢ γὰρ ἐν τῷ θεῷ ἐκέκρυπτο, τίς ὧν ὁ ἀποκαλύπτων; τῷ τὰ πάντα κτίσαντι. ὁ γὰρ καὶ πάντα δι' αὐτῦ κτίσας πῶς, ὁ τὸν δι' αὐτῦ ἀποκαλύψων.

» Ἵνα γνωρισθῆ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις, ὧν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκ-
» κλησίας, ἡ πολυποίκιλος σοφία τῦ θεοῦ, κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων ὧν ἐποίησεν
» ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ἐν ᾧ ἔχομλν τὴν παῤῥησίαν καὶ τὴν προσαγωγὴν
» ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτῦ. διὸ αἰτῶμαι μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί-
» μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐσὶ δόξα ὑμῶν. Ἵνα γνωρισθῆ νῦν. ὅτι μὲν γὰρ ἐλύσε τὸ
μερὶς κυρίου λαὸς ὁ τῦ Ιακὼβ, ἤδεισαν, καὶ ὅτι σώσει τὸν λαὸν αὐτῦ, εἶπεν ὁ Γα-
βριὴλ περὶ τῦ Ισραὴλ λέγων, ὅτι δὲ ἐπὶ τούτοις τὰ ἔθνη κληθήσεται, γκ ἤδεσαν.
ἢ δὲ ἀρχαὶ καὶ ἐξουσίαι γκ ἤδεισαν, δῆλον ὡς γδὲ ἄγγελοι ἢ ἀρχάγγελοι. ταῖς
ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις. γδὲ γὰρ αἱ λόγαι δυάμεις ἤδεισαν τὸ μυστήριον, ἀμὰ
διὰ τῆς περὶ τὴν ἐκκλησίαν οἰκονομίας, τὴν ἄῤῥητον τῦ θεοῦ σοφίαν κατέμαθον.
κατὰ πρόθεσιν δὲ τῶν αἰώνων λέγει, ἀντὶ τῦ, ταῦτα πρὸ αἰώνων μὲν προέθετο,
ἐποίησε δὲ, διὰ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ οἰκονομίας. ἣν τοῖς ἐπουρανίοις.
ταῖς ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις. διὰ τῆς ἐκκλησίας. ὅτε γὰρ ἡμεῖς
ἐμάθομλν, ὅτε κἀκεῖνοι δι' ἡμῶν, ὁρῶντες τὴν ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίαν, καὶ δι' αὐτῆς
Οἰκουμ. εἰς γνῶσιν ὁδηγούμλνοι. ἡ πολυποίκιλος. πρὸ τῶν τῆς ἀναστροφήσεως ἡμῶν χρόνων, ἀπλῶς ἐγίνωσκον αἱ οὐράνιαι δυάμεις τὴν σοφίαν τῦ θεοῦ, ἐκ μόνου τῦ δυατῦ καταρθουμλύμλνον. ὁ γὰρ τῇ ὁρμῇ τῦ οἰκείου θελήματος ὑσιώσας τὰ πάντα θεὸς, δυάμει ἀπαταλήπτῳ διετήρει πρὸς δαιμονίων τὰ δημιουργηθέντα, καὶ γδὲν ἦν ποικίλον, ἀμὴ οἷον ἐθεωρεῖτο, τριῶν καὶ ὑπῆρχε. νῦν δὲ διὰ τῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἀνθρώπινον γένος οἰκονομίας, οὐκέτι μόνον ἀπλῆ, ἀμὰ καὶ πολυποίκιλος ἐγνώσθη ἡ σοφία τῦ θεοῦ, διὰ ὧν ἐναντίων τὰ ἐναντία καταρθοῦσα.

διὰ θανάτου, ζωῆς. διὰ ἀτιμίας, δόξαν. διὰ σαυρῦ, τρόπαιον. διὰ πάντων τῶν ἐντελῶν, τὸ θεοσεβεῖν. διὰ οὗ τῆς ἡμῶν οἰκονομίας τῆς ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ νομοθεσίᾳ, πολυποίκιλος ἐγνώσθη ἡ σοφία καὶ ἡ δυάμις τῦ θεοῦ ταῖς ὑρανίαις δυάμεσιν. οὕτως ὁ ἐν ἁγίοις Γρηγόριος, ἐν τῇ ὀγδόῃ ὁμιλίᾳ τῆς ἑρμηνείας ὧν ἁσμάτων. ᾠδὴ μονογενοῦς ποικίλη, ἀμὰ καὶ πολυποίκιλος ἡ οὖσα, φησὶ, καθ' πρόθεσιν ὧν αἰώνων, τουτέστι καθ' πρόγνωσιν καὶ πρόθεσιν καὶ προοικονομίαν. τὸ σὶ γὰρ προορισμοὺς, προθέσεις εἶπεν. νῦν μὲν γὰρ γέγονέ, φησὶν, ἄνωθεν δὲ ταῦτα ἐδόκει. ΑΛΛΟ. Φωτ.
Η καθ' πρόθεσιν ὧν αἰώνων πολυποίκιλος σοφία τῦ θεοῦ. αὕτη γὰρ καὶ ὧν αἰώνων προετίθετο καὶ προώρισε, ἣ καὶ ἐν ἐσχάτοις καιροῖς διὰ τῆς ἐκκλησίας ἐγνώσθη. τὸ δὲ, ὃν ἐποίησεν, ὅτι καὶ ταύτην διὰ τῦ Χριστοῦ, καὶ προέθετο ὧν αἰώνων καὶ προώρισεν. γδὲν γὰρ ἄνευ τῦ ὑοῦ, οὔτε βεβούλητο, οὔτε ὥρισεν, οὔτε ἐποίησεν. ὧ Χριστῷ Ιησοῦ. διὰ αὐτῦ γὰρ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν. ἐν ᾧ ἔχομλν τὴν παῤῥησίαν. προσήχθημλν οὖν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ, διὰ Χριστοῦ. προσήχθημλν δὲ, γὰρ ὡς αἰχμάλωτοι, γδὲ ὡς συγγνώμης ἀξιωθησόμλνοι, ἐφ' οἷς ἡμάρτομλν, ἀμὰ μετὰ παῤῥησίας, φησί, καὶ παῤῥησίας οὐκ ἀπλῶς, ἀμὰ ἐν θάρσει τινὶ καὶ πεποιθήσει. ἀγιάσας γὰρ ἡμᾶς διὰ τῦ ἰδίου αἵματος, προσήγαγε θαῤῥοῦντας. λοιπὸν, τὸ προσελθεῖν διὰ τῆς αὐτοῦ πίστεως. διὸ αἰτῶμαι. διὸ, φησὶν, αὐτῷ μὴ ἐκκακεῖν μὴ δὲ θορυβεῖσθαι ἐν ταῖς θλίψεσίμου, αἵτινες ὑπὲρ ὑμῶν καὶ δι' ὑμᾶς ἐσὶμοι. πῶς; ὅτι οὕτως ὑμᾶς ἠγάπησεν ὁ θεὸς, ὡς τε καὶ τὸν ὑὸν αὐτῦ δοῦναι, καὶ τοὺς δούλους αὐτῦ κακοῦσθαι, ὑπὲρ τῦ ὑμᾶς σωθῆναι. ἆρα γε δόξα τὸ οὕτως ἀγαπᾶσθαι ὑπὸ θεοῦ; διὸ αἰτῶμαι μὴ Φωτ.
ἐκκακεῖν τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν θλίψεσίμου. καθ' ὑπερβατὸν γὰρ ἡ ζήτησις. ἐν ταῖς θλίψεσίμου. ἐπειδὴ, φησὶ, τοσαῦτα ἔθνη ἐπιστεύθη, ἀνάγκη ἐσὶ καὶ δεδόσθαι παρὰ τῶν ἀντιλεγόντων τῷ κηρύγματι.

» Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα τῦ κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Κεφ. ε'.
» Χριστοῦ, ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, ἵνα δῶη ὑμῖν
» κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτῦ, δυάμει κραταιωθῆναι διὰ τῦ πνεύματος αὐ-
» τοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑ-
» μῶν, ἐν ἀγάπῃ ἐῤῥιζωμλνοι καὶ τεθεμελιωμλνοι.

Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου. ἐπειδὴ οὕτως ἠγατήθητε παρὰ θεοῦ, δέομαι, φησὶν, ὑπὲρ ὑμῶν. ἐξ οὗ πᾶσα πατριά. ἐπὶ μὲν γῆς πατριὰς τὰ χύη καλεῖ, ἀφ' ὧν καὶ πατέρες καλοῦνται, τὰ δὲ ὑρανῷ, ζῶντα γκ ἔσιν ὅτε ἐκ τῦδε, πατριὰς τὰ συζήματα λέγει. αὐτὸς γὰρ πάντα ἄνω καὶ τὰς κάτω φυλὰς ἐδημιούργησε. δυάμει κραταιωθῆναι. ὅρα μετ' ὅσης ἀπολογίας ἐπεύχεται αὐτοῖς τὰ ἀγαθά. δυάμει κραταιωθῆναι φησὶν, ἵνα τὸ μὴ περιφέρεσθαι. πῶς δὲ τοῦτο ἔσαι; διὰ πνεύματος ἁγίου. τὸ δὲ κραταιωθῆναι, ὡς πρὸς τὸ στηριγμοὺς νόει. εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον κατοικῆσαι. εἰς τὸ κατοικῆσαι, φησὶ, τὸν χριστὸν εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ἵνα δῶη ὑμῖν εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον κατοικῆσαι τὸν χριστόν. ἵνα, φησὶ, ναὸς θεοῦ χύησθε, καὶ γκ ἀπλῶς κατοικῆσαι, ἀμὰ καὶ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. μὴ δέν, φησὶν, ἐπιπρ-

λαιον. ὁ

λαιον. ὁ γὰρ ἔφ᾽ ἁνθρωπος καὶ αἱ καρδίαι, τὴν καθ᾽ ἑαυτοὺς οἰκοῦσιν καὶ τὸν ἴδιον
συμφυῆ καὶ ἐρριζωμένον διλοῖ. διὰ τῆς πίστεως. πῶς δὲ ἔσται τοῦτο; διὰ τῆς πίστεως
φησί, καὶ τὸ ἐν ἀγάπῃ εἶναι ὑμᾶς ἐρριζωμένους καὶ τεθεμελιωμένους, ὑπὸ μηδενὸς
Φωτ. κινουμένους. ἢ ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι. Τὸ, ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, ἢ
σφάλμα ἐστὶ γραφικὸν, δέον κατ᾽ ἀπαρτικὴν γράψαι ἐρριζωμένους καὶ τεθεμελιω
μένους. ἢ ἡμετέρα, κατ᾽ ἔθος ἀρχαϊκῆς συντάξεως ἐχρήσατο ὁ θεῖος Παῦλος, ἀντὶ
ἀπαρτικῆς μετοχικὴν ἐνθεὶς. πλὴν δὲ καὶ παρὰ τοῖς ἔξω τὸ τοιοῦτον σχῆμα, καὶ
μάλιστα παρὰ Θουκυδίδῃ. ἢ δὲ δεῖ καὶ τὸν ἐνθεῖαν πρὸς ἐνθεῖαν, ἀμὰ μὴ καμὰ
ἀντὶ πῶσιν ἐκ λαβεῖν, καὶ οὕτως τὸ ἀκόλουθον φυλαχθήσεται, καθ᾽ ὑπόβασιν
τὴν ζήτησιν ποιουμένων, ᾧ καὶ μάλιστα σχήματι φαίνεται κεχρημένος ὁ θεῖος Παῦ-
λος, οἷον ἵνα ἢ σωτεθυμημένον τὸ ἐντεῦθεν οὕτως. ἵνα οὖν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τε-
θεμελιωμένοι, ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι ζῶν πᾶσι τοῖς ἁγίοις, τί τὸ πλάτος καὶ
» μῆκος καὶ ἔξῆς Ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι ζῶν πᾶσι τοῖς ἁγίοις, καὶ τί τὸ πλά
» τος, καὶ μῆκος, καὶ βάθος, καὶ ὕψος, γνῶναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως
» ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ. τῷ δὲ δυναμέ-
» νῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερ ἐκ περισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύνα
» μιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν Χῷ Ιηοῦ, εἰς πάσας
» τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων. ἀμήν. Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐπεύχομαι, φησιν, ἵνα
ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι. πλὴν δὲ ἔδειξε τὸν κάματον, τῷ τε ἐξισχύσαι, καὶ τῷ
καταλαβέσθαι ἢ σῆναι. τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος. σωματικοῖς ὑπογράφει σχήμασι
Φωτ. τὸ τοῦ μυστηρίου μέγεθος τῶν ὑπερ τῶν ἐθνῶν οἰκονομηθέντος. Τίνος πλάτος καὶ
μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος; ἢ τοῦ μυστηρίου, ἵνα ᾖ κατ᾽ ἐλλεῖψιν ἠρημένον. ἢ καὶ
χωρὶς ἐλλείψεως, καθ᾽ ὑπόβασιν δὲ, ἵνα ἐξισχύσητέ, φησι, καταλαβέσθαι, τί
τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος τῆς γνώσεως τοῦ Χριστοῦ, γνῶναί τε τὴν ὑ-
περβάλλουσαν τῆς ἡμᾶς ἀγάπην αὐτοῦ. ἔστι δὲ γνῶσις μὲν χριστοῦ, ἢ τῆς περὶ ἡμᾶς
αὐτοῦ οἰκονομίας φανέρωσις. γνῶσις δέ ἐστι χυ, ὅτε τε πὼ πρᾶξιν αὐτὴν τὴν ὑπερ-
θαύμαστον, αὐτὸς καὶ γὰ ἄλλος ὑπὲρ ἡμῶν ἠργάσατο, καὶ ὅτι αὐτός ἐστιν ἡμῖν χο-
ρηγὸς ταύτης τῆς γνώσεως, καὶ ὅτι δι᾽ αὐτῆς μάλιστα ἐπιγνωσθήσεται ὁ χριστός. ἀμὰ
γνῶσις μὲν χριστοῦ αὕτη. μῆκος δέ ἐστιν αὐτῆς, τὸ ἀπὸ τῶν αἰώνων αὐτὴν προωρίσθαι.
πλάτος δὲ, ὅτι ἐς πάντας αὐτῆς ἡ ἐνεργεσία διατείνεται, ἐς τοὺς πρὸ νόμου, ἐς τοὺς
ὑπὸ νόμῳ, καὶ μετὰ τὸν νόμον, ἐς τοὺς ζῶντας, ἐς τοὺς τελευτηκότας, ἐς τοὺς Ιου-
δαίους, ἐς τοὺς Ελλήνας, ἐς τοὺς Βαρβάρους, ἐς πάντα δὲ ἔθνη, ἐς δὲ οὐρά-
νια, ἐς τὰ ἐπίγεια. ἠρήμωται γὰρ ἠργάσατο ὑπὸ αὐτοῖς ὁ Χριστὸς, πρότερον ἐκπεπο-
λεμωμένοις οὖσιν ἐς ἀλλήλους τοῖς ἀγγέλοις καὶ τοῖς ἀνθρώποις. ἔυχεται οὖν
αὐτοῖς ταῦτα καταλαβέσθαι, καὶ γὰ ταῦτα μόνον, ἀμὰ καὶ τὸ βάθος αὐτῆς καὶ τὸ
ὕψος, ὅτι μέχριτῶν τοῦ Αδου δεσμῶν πὼ ἄφατον αὐτοῦ δύναμιν καὶ ἐνεργείαν
ἐπεδείξατο, ἐκεῖνον μὲν καταργήσας καὶ αἰχμαλωτίσας, τοὺς δὲ αἰχμαλώτους
ἀναῤῥυσάμενος καὶ ἐλευθερώσας. εἶτα καὶ τὸ ὕψος, ὅτι ὁ καταβὰς αὐτός ἐστι
καὶ ὁ ἀναβάς,

καὶ ὁ ἀναβάς, ὅτι ὑπεράνω ὧν γρανδυναμήγαγε πὼ ἀπαρχηνίμων, ὅτι ὑπεράνω
πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος. ὁρᾷς ὕψος ἄφατον τῆς
οἰκονομίας Χριστοῦ καὶ τῆς γνώσεως αὐτοῦ; ταῦτα ἐπεύχεται αὐτοῖς ὁ Παῦλος κα-
τανοῆσαι, ταῦτα καταλαβέσθαι. ἀν δὲ ταῦτα καταλάβωνται, τί; τότε γνώσονται
πὼ ἀγάπην ὑπερβάλλουσαν ἀγάπην αὐτοῦ. ἀν δὲ γνῶσιν, τί; τίς ἀντερεῖ τὸ
μὴ οὐχὶ, χρεὼν εἶναι πληρωθῆναι πὸ παντὶ πλήρωμα θεοῦ; οἷον ὅλον αὐτὸν δι᾽
ὧν ἔργων τὸν οὕτως ἀγαπήσαντα ἐξ δέξασθαι; τί δὲ τὸ πλάτος τῆς μεγαλομηνίας οἰ
κονομίας, τὸ μέγεθος παρεδήλωσεν, ἐπειδὴ ταῦτα μεγέθους δηλωτικά. καὶ
ὕψος. οἷον τὸ μυστηρίου. γνῶναί τε. ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἵνα ἐξισχύσητε, οἷον ἵνα ἐξι
σχύσητε καταλαβέσθαι καὶ γνῶναι. πὼ ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως. καὶ ἵνα,
φησί, γνῶτε πὼ ὑπερβάλλουσαν πᾶσαν ἀνθρωπίνην γνῶσιν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ.
καὶ οἷον τῆς γνώσεως ὑπεράνω. ἔστι μὲν γάρ, φησιν, ὑπεράνω γνώσεως, πλὴν ὑ-
μεῖς γνῶσεσθε, ἢ τὸν Χριστὸν σχόντε ῥοικοδομῶ, ἵνα ἐκ τούτου πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ
πλήρωμα τοῦ θεοῦ. πλήρωμα δὲ τοῦ θεοῦ ἐστιν, ἢ τὸ γνῶναι ὡς ἐν πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ
πνεύματι ἁγίῳ προσκυνεῖται ἡμῖν ὁ θεὸς, ἢ ἵνα ἦτε, φησί, πεπληρωμένοι πά-
σης ἀρετῆς, ἧς πλήρης ὁ θεός. τῷ δὲ δυναμένῳ. τῷ δὲ δυναμένῳ θεῷ γ᾽ μό-
νον καθ᾽ λέγομεν, ἀμὰ ὑπερεκπερισσοῦ πάντα, ὃ γ᾽ μόνον πάντα, ἀμὰ καὶ
ὑπὲρ πάντα, αὐτῷ, φησὶν, ἡ δόξα, ἀμήν. ὁρᾳ δὲ δύο ὑπερβολάς. τὸ ὑπὲρ
πάντα ποιῆσαι τὰ ἡρημένα, καὶ ὑπερεκπερισσοῦ ποιῆσαι ἃ ποιεῖ. δῆλον γὰρ καὶ πλείο-
να ποιοῦντα ὧν αἰτηθέντων κεφάλαια, μὴ πλουσίως μήτε διαφερόντως ἕκαστον ποιῆσαι.
κατὰ πὼ δύναμιν πὼ ἐνεργουμένην. καὶ ὅτι ἐκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν
δυνατός ἐστι ποιῆσαι, δῆλον ἐκ τῆς ἐνεργούσης ἡμῖν δυνάμεως αὐτοῦ. τίς γὰρ
τῶν προσεδόκησε περὶ ὧν ἐποίησεν, ὅτι οἱ τοσοῦτον ἀπεῤῥωγότες θεοῦ, καὶ τοῖς ἤθε
σιν ἀλλότριοι ἦσαν; αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐπειδὴ δεῖ τὸν τοσαῦτα δωρησάμενον
δοξάζεσθαι. ὥστε καὶ ἡ δοξολογία δείγμα ὑπάρχει τοῦ μεγέθους ὧν ὑπεργεγμένων
ἡμῖν παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα καὶ προσδοκίαν ἀνθρωπίνην ἀγαθῶν. καλῶς δὲ, ἡ δό-
ξα αὐτοῦ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις. ἐπειδὴ γὰρ αὗται δυνατῶς μένουσιν, ἐν ταύταις εἶπ,
φησὶν, ἡ δόξα τοῦ θεοῦ, ἵνα ἡμῖν ᾖ δυνατῶς δοξαζόμενος, καὶ ἐς πάσας ἐλθῃ τὸν
γενεάς. Η ὅτι τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπεύχεται ὥστε διατηρεῖν ἀεὶ πὼ δοξολογίαν τοῦ Οἰκουμ.
θεοῦ, καὶ μήποτε παρατραπῆναι. τὸ δὲ, ἐν Χριστῷ Ιηοῦ, ἢ ἐν Χριστῷ Ιηοῦ νοῇ, ἢ
ἡ νοήσεις διὰ Ιηοῦ Χριστοῦ, διὰ τὸν σάρκα τὸν νόει ἡρῆσθαι.

» Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως Κεφ. ϛ΄.
» ἧς ἐκλήθητε μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος. μετὰ μακροθυμίας ἀνεχό- 4
» μενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, σπουδάζοντες τηρεῖν πὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος, ἐν τῷ
» συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι
» τῆς κλήσεως ὑμῶν, εἷς κς, μία πίστις, ἓν βάπτισμα, εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων ὁ
» ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν ὑμῖν.

Ο διὰ τὸν κν, φησὶ, δέσμιος. βαβαὶ ὅσον τὸ ἀξίωμα, τὸ δεδέσθαι διὰ τὸν
χριστόν.

χρισόν. βραβεῖ ὅσα εἶπεν ὁ μακάριος Ἰωάννης εἰς τὴν ἄλυσιν τοῦ Παύλου. καὶ αὐτὸς γάρ ὁ ἀπόστολος ταύτην προβάλλεται, ὡς δηλοῖ ταύτης δυσωπήσων αὐτούς. τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε. μεγάλη γὰρ ἡ κλῆσις, καὶ ἐπὶ μεγάλοις, ἐπὶ τῷ ἔχειν κεφαλὴν τὸν χριστόν, ἐπὶ τῷ εἰς υἱοὺς εἶναι θεοῦ. μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης. ταύτης ἐν παντὶ πράγματι, ἐπὶ παντὸς προσώπου. οὕτω γάρ ἐστιν ἀξίως τῆς κλήσεως περιπατῆσαι, μετὰ ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος καὶ μακροθυμίας, καὶ τοῦ ἀνέχεσθαι ἀλλήλων. ὅθεν γάρ ἐστιν ἀγάπη, πάντα ἐστὶν ἀνεκτά. σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος, ἢ τῷ ζωοδοτεῖσθαι ἀλλήλοις ἀρρήκτως, καθ' ἓν σῶμα καὶ καθ' ἓν πνεῦμα. τοῦτο γάρ ἐστιν ἡ ἑνότης τοῦ πνεύματος, ἣν ἔνωσεν ἡμᾶς ἐκεῖνο. καὶ οὕτως ἐκλήθητε. ἢ σπουδάζοντες ἀμήλους τηρεῖν καὶ φυλάττειν ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα κατὰ τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος, καθὼς ἡμᾶς τὸ ἅγιον ἔνωσε πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε. τὴν τοιαύτην δὲ φυλάττει ἕνωσιν, ὁ τῆς ἀγάπης ζώνδεσμος. ἀπῆ μὲν, ὡς τὸ πρότερον, ἐλλιπὴς ἂν εἴη μόνον ἡ ζώνταξις, λελυμένης τῆς, κατὰ, προθέσεως, οἷον καθ' ἓν σῶμα καὶ καθ' ἓν πνεῦμα. ἧδ', ὡς τὸ δεύτερον, τρεῖς ἔχει τρόπους, ὑπορραζόν, καὶ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ ζεύγματος, καὶ πρῖτον, ἐλλιπῶν, κἀνταῦθα τῆς αὐτῆς μὲν προθέσεως ἐλλειπούσης, οἷον, κατὰ τὴν ἑνότητα, τὸ δὲ, ἀμήλους, ἀπὸ κοινοῦ μετὰ ζεύγματος λαμβανομένου. ἀμήλους γὰρ ὀφακουσθήσεται. τὸ δὲ ὑπορραζόν ἐνυδρίλον. τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος. καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῶν ἡμετέρων σωμάτων, ἔστι τὸ ἡμῶν πνεῦμα ἐνεργοῦν ἐν πᾶσι τοῖς μέλεσι καὶ πάντα σωζέχων, οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἡμῖν ἐδόθη, τοῖς χριθεῖσι καὶ προσῳκειωθεῖσι διαλλάσοντας ἑνοῦν εἰς τοιοῦτο ἡμᾶς ἓν σῶμα. ταύτην φυλάξωμεν τὴν ἑνότητα, τὴν διὰ τοῦ ἁγίου δοθεῖσαν ἡμῖν πνεύματος. ἥτις, φησὶ, γίνεται διὰ τοῦ συνδέσμου τῆς εἰρήνης. ἓν σῶμα. χριόμεθα, φησιν, οὕτω σωλωσώμενοι, οὕτως ἀμήλων κυβόμενοι. ἐκ τούτου γάρ, φησιν, ἔσεσθε καὶ ἓν πνεῦμα ἔχοντες, τοῦτέστιν ὁμότιμον τὴν χάριν τοῦ πνεύματος. ἢ ὅτι, ἐσόμεν ἓν σῶμα εἶναι, ὀχεῖν δὲ πνεῦμα, ὡς ὅταν τις αἱρετικῶν φίλος ᾖ. ἢ ὅτι, τοῦτο, φησιν, ἓν πνεῦμα λαβόντες, ὀφείλετε διχονοεῖν, ἀμὴ ἓν εἶναι σῶμα. ἢ ὅτι, πνεῦμα νῦν τοῦτο τὴν προθυμίαν καλεῖ. Ἡ ὡς ἓν ὄντες πνεῦμα, καὶ ἓν σῶμα. οὕτως γὰρ ἐκλήθητε. ἐν μιᾷ ἐλπίδι. ὁ θεὸς ἡμᾶς, φησιν, ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐκάλεσεν, ὀδενὶ πλεῖον ἀπονείμας. πᾶσιν ἀθανασίαν, πᾶσι ζωὴν ἀώνιον ἐπηγγείλατο, πᾶσι δόξαν ἀθάνατον, πᾶσιν ἀπλησφότητα, πᾶσι κληρονομίαν. κοινὴ πάντων ἐλπὶς κεφαλή. πάντας σωπήσειε καὶ σωπεκάθισεν. ἢ τί νῦν ἐν τοῖς πνευματικοῖς, φησι, τοσοῦτον ἔχετε κοινωνίαν, ὀφείλετε καὶ ἓν σῶμα εἶναι ἐν τῇ τῆς ἀγάπης ἀνακράσει. τῆς κλήσεως ὑμῶν. πάντα γὰρ τὰ ἡρημένα κοινὴ ἐστιν ἡμῶν ἐλπὶς ἐκ τῆς κλήσεως χωρολύη. εἷς κύ, μία πίστις. ἰδοὺ καὶ ἄλλη κοινωνία. εἷς κύριος κύ, μία πίστις, ἓν βάπτισμα. ὀφείλομεν οὖν ἡμᾶς διεγείρειν. εἷς θεὸς καὶ πατήρ. ἰδοὺ καὶ ἄλλη κοινωνία, καὶ ἀγάπης πρόφασις, τὸ εἶναι ἡμῖν ἕνα πατέρα τὸν θεόν. καὶ ἐπὶ πάντων, τοῦτέστιν ὁ ἐπάνω πάντων. καὶ διὰ πάντων, τοῦτέστιν ὁ τρόνοις διὰ πάντων ἡμῶν. καὶ ἐν πᾶσιν ἡμῖν, τοῦτέστιν ὁ ἐνοικῶν

ἐν πᾶσιν

ἐν πᾶσιν ἡμῖν. Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. Διὸ λέγει. ἀναβὰς εἰς ὕψος ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, καὶ ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις. τὸ δὲ ἀνέβη τί ἐστιν, ἢ μὴ ὅτι καὶ κατέβη εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; ὁ καταβὰς αὐτός ἐστι καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. καὶ αὐτὸς ἔδωκε τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστὰς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων, εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ.

Εἰ πάντα ἐστὶν ὡς λέγεις κοινά, πρᾶγμα ὁ μὲν μεῖζον, ὁ δὲ ἔλαττον ἔχει χάρισμα; τοῦτο γὰρ αὐτοὺς εἰς φθόνον μάλισα ἦλθε, καὶ φησιν. ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἐδόθη ἡ χάρις, τοῦτέστι τὸ χάρισμα, κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ, ὥστε εἶπεν. ἧ αὐτὸς ἐμέτρησε, πάντως ὅτι καλῶς ἐμέτρησε, πάντως καὶ συμφερόντως. καὶ ἡ δωρεᾶς ἐστὶ πᾶν, ὑπὸρ μὲν οὗ ἔλαβες εὐχαρίστει, ὑπὸρ δὲ οὗ οὐκ ἔλαβες, μὴ φθόνει. δωρεὰ γάρ ἐστιν, ὡσεὶ εἶπεν. οἶδεν ὁ μετρήσας καὶ δωρησάμενος ὡς καλῶς καὶ συμφερόντως τοῦτο πεποίηκε. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα, κοινὰ πρόκειται, τὰ δὲ χαρίσματα δέδοται κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς ἑκάστου καθαρότητος. διὸ λέγει, ἀναβὰς εἰς ὕψος. καὶ ὅτι, φησὶν, ἡ χάρις δωρεά ἐστι τοῦ Χριστοῦ, καὶ αὐτὸς μετρήσας ἔδωκεν, ἄκουε, φησὶ, τοῦ Δαυίδ. τὸ δὲ, ἀναβὰς εἰς ὕψος, αἰχμαλώτευσεν λέγει, ὅτι ἐπήρθη ἡ μεγαλοπρέπειά σου ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν. Τίνα δὲ ᾐχμαλώτευσεν; ἡμᾶς δηλονότι, τὴν καλὴν καὶ συμφέρουσαν αἰχμαλωσίαν. πολέμῳ γὰρ νοητῷ νικήσας τὸν Διάβολον, αἰχμαλώτισεν ἡμᾶς, ὄχ' ἵνα καταδουλώσηται, (πῶς γὰρ τοὺς ὄντας δούλους καὶ πάλαι;) ἀμὴ ἵνα τῆς πικρᾶς ἀπαλλάξῃ τυραννίδος τοῦ πονηροῦ. τινὲς δὲ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τοῦτο φασίν. ἀναβὰς ἐπὶ τὸ σταυροῦ, ᾐχμαλώτευσεν.

Φωτ. Ἠχμαλώτευσε μὲν τὸν Διάβολον. ἔδωκε δὲ αὐτὸ τιμωρίας δόματα καὶ χαρίσματα τοῖς αἰχμαλωτισθεῖσι. καὶ ἔδωκε δόματα. ὥστε τοῦ Χριστοῦ τὰ δόματα. τί οὖν ἀδημονεῖς πρὸ μικροῦ ἔχων, ἢ φθονεῖς τῷ ἔχοντι; καὶ ὧδε μὲν, οὕτως. παρακατιὼν δὲ δείκνυσιν ὅτι πρὸς ὠφέλειαν τῆς ἐκκλησίας ἕκαστος ἔλαβε τὸ χάρισμα, καὶ ὁ τὸ μέγα λαβὼν καὶ ὁ τὸ μικρὸν τοῦτο, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκείων ἔργων, ἀπὸ τοῦ ἀξίου εἶναί τινα τοῦ λαβεῖν. τίς οὖν φθονήσειε τῷ διάτι ἠλιφότι, καὶ πρὸς ἑτέρων ὠφέλειαν; ὅσον γὰρ μεῖζον τὸ χάρισμα, τοσοῦτον ἀκριβέστεραι αἱ εὐθῦναι. καὶ ἔδωκε δόματα. λαβὼν γὰρ τὴν πίστιν, ἀντιδίδωσι τὴν χάριν. τὸ δὲ, ἀνέβη, τί ἐστιν; ὄκ ἂν δέ, φησιν, ἐδεήθη ὁ προφήτης τοῦ εἰπεῖν, ἀνέβη, ἢ μὴ ᾔδει ὅτι καταβὴ πρῶτον. περὶ γὰρ τοῦ καταβάντος, τὸ, ἀνέβη, λέγεται. Ἐπειδὴ ὁ ἀναβαίνων, ἢ τὸ τῷ ἀναβαίνειν λαμβάνει τὴν ἀρχὴν τοῦ ἄνω γίνεσθαι, ὥσπερ ὅτε τις ἀπάρχεται ἀναβαίνειν μὴ ὢν ἐξ ἀρχῆς ἄνω, ἢ ὃ νῦν λαμβάνει τὴν ἀρχὴν τῆς ἀνόδου, ἀμὴ ἀπ' ἀρχῆς μὲν ἐν ἄνω, καταβὰς δὲ ἐκεῖθεν, νῦν πάλιν ἄνεισιν, ἤτων ἀναβὰς, ἑρμηνεύει πῶς δεῖ νοεῖν τὸ ἀναβάς. ὅτι ὄχ ὡσανεῖ, φησιν, ἀρξάμενος ἀναβαίνειν, (ἐν ἀρχῆς γὰρ

ἐξ ἀρχῆς

ὄς ἀρχῆς ἐν τῷ ὕψει τῆς θειϊκῆς ἀξίας καὶ τῆς πατρικῆς δόξης,) ἀνῳὼς ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν οἰκονομίαν συγκαταβάσεως, καὶ μέχρι τῆς εἰς Ἅδου καθόδου, εἰς τὴν ὑπερέκτασιν τοῦ θειϊκοῦ ὕψους φανέρωσιν ἀνελθὼν πάλιν, λέγεται, φησὶν, ὅτι ἀνέβη. εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς. τουτέστι μεθ' ὑγκύου κατώτερα. λέγει δὲ τὸν Ἅδην, ὡς πρὸς τὴν κοινὴν φωνὴν εἰθισμένην ἀφορῶν. οὕτως γὰρ λέγειν ἐώθασιν. διὸ καὶ ὁ Ἰακὼβ φησι. καὶ καταξέτε τὸ γῆρας μου μετ' ὀδύνης εἰς Ἅδου. καὶ ὁ Δαυὶδ. καὶ ὁμοιωθήσομαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον. κατώτερα γὰρ μέρη τῆς γῆς τὸν θάνατον ἐκάλεσεν. αὐτός ἐστι καὶ ὁ ἀναβάς. τὸν τῶν Νεστορίου καταβάλλει βλασφημίαν. ὁ αὐτός, φησιν, ἐστὶν ὁ καταβὰς καὶ ὁ ἀναβάς. καταβαίνει μὲν γὰρ εἰς τὴν σάρκωσιν ὡς θεός, ἀναβαίνει δὲ ὡς ἄνθρωπος. καὶ καταβαίνει μὲν εἰς τὸν Ἅδην ὡς ἄνθρωπος, ἀνίσταται δὲ ὡς θεός. ὑ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ὑπεράνω γίνεται ὧν ὑρανῶν, καὶ ὑχ ἁπλῶς, ἀπὸ πάντων, τῆς ἐκείσε λήξεως καὶ καθέδρας, τὸ περίλημμα ἡμῶν ἀξιῶν. ὑπεράνω πάντων ὧν ὑρανῶν. τὸν φησὶν, ὅτι ὑδὲν αὐτῷ πρὸς τὴν ἄνοδον ὑποπέπτωκεν ἢ εἰς τὸ κατώτατα κάθοδος. ὥστε, φησὶ, καὶ ἡμῶν ὅσῳ ἄντις ταπεινοφροσύνῃ, τοσούτῳ μᾶλλον ὑψοῦται. ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. καὶ γὰρ καὶ γυμνῇ τῇ θεότητι πάλαι τὰ πάντα ἐπλήρου. καὶ σαρκωθεὶς ἵνα τὰ πάντα μετὰ σαρκὸς πληρώσῃ, κατέβη καὶ ἀνέβη. καὶ αὐτὸς ἔδωκεν. ὁ μὲν παραπτώσαντος, φησὶ, διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν εἰς τὸ κατὰ τὸ τέλος, αὐτὸς τὴν Διανομὴν ὧν χαρισμάτων ἐποίησεν. ἆρα οὖν ὑ χρὴ ἀναπλῆσαι πρὸς τὴν Διανομήν. ἦ γὰρ αὐτὸς ἔδωκε, τί ἀντιλέγῃς; ἀκουσον δὲ φησι, τὸ πνεῦμα διδόναι τὰ χαρίσματα. πάντα γὰρ ταῦτα, φησὶν ἐνεργεῖ, τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα. ἀκουσον γὰρ πατέρα φησὶν, ὡς τὸ, ἐγὼ ἐφύτευσα Ἀπολλὼς ἐπότισε, ἀλλ' ὁ θεὸς ηὔξανεν. ὑπαῦθα τὸν υἱόν. κοινὰ γὰρ τὰ πάντα τῇ ἁγίᾳ καὶ μακαρίᾳ τριάδι. τὸ μὲν ἀποστόλοις, τὸ δὲ προφήτας. οἱ μὲν γὰρ ἀπόστολοι καὶ προφητείαν εἶχον, οἱ δὲ τότε προφῆται, ὑκ εἶχον ἀποστολήν. τὸς δὲ εὐαγγελιστάς. τὸς τὸ εὐαγγέλιον γράψαντας. τὸ δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους. τὸς τοὺς ἐκκλησίας ἐμπεπιστευμένους λέγει, τὸς ἐπισκόπους, οἷος ὁ Τιμόθεος, οἷος ὁ Τίτος ἐν. πρὸς τὸν καταρτισμὸν ὧν ἁγίων. ὁρᾷς τὴν αἰτίαν τῆς δόσεως ὧν χαρισμάτων; πρὸς τὸν καταρτισμόν, φησι, τουτέστι πρὸς ἀπαρτισμόν, πρὸς πλήρωσιν, εἰς τὸ ὑπηρέτης διακονεῖν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ οἰκοδομεῖν αὐτήν. ὅσῳ οὖν τις μεῖζον ἔλαβε χάρισμα, τοσούτῳ μεῖζον ἔχει τὸ φορτίον. ταῦτα δέ φησι πρὸς τὸν τῷ φθόνῳ ὧν μὲν ὄνομα χαρισμάτων ἀπηκεκομμένους τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας, δεικνὺς ὅτι πάντων τὸ ἔργον εἰς ἓν ὁρᾷ τέλος, τὸν καταρτισμὸν ὧν ἁγίων. πρὸς οὓς χρεία φθόνου; ἁγίων δὲ ὧν πιστῶν. καταντήσωμεν φθάσωμεν, εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως. τουτέστιν ἕως ἂν οἱ πάντες μίαν πίστιν σχῶμεν, ἕκαστος κάμνει, καὶ ἕκαστος διακονεῖ. ἑνότης γὰρ πίστεως τὸ μὴ διαφωνεῖν περὶ τὰ δόγματα. τοῦτο γὰρ ἐπίγνωσις τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, τὸ μὴ διαφωνεῖν περὶ αὐτόν. ἄνδρα δὲ τέλειον ἐ μέτρου ἡλικίας λέγει, τὴν τελείαν τοῦ χῦ γνῶσιν ἐ εἴδησιν. τοῦ πληρώματος τοῦ χριστοῦ. πλήρωμα χριστοῦ φησι, τὴν περὶ χριστοῦ ὁλοτελῆ

Οἰκουμ.

ὁλοτελῆ γνῶσιν καὶ πίστιν, οἷον ὅτι ἐκ παρθένου σάρκα ἔλαβεν, ὅτι ἐκ θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος εἰς μίαν ὑπῆρξεν ὑπόστασιν. ἵνα γὰρ μὴ ἀκούσας ἄνδρα τέλειον καὶ μέτρον ἡλικίας, τὴν σωματικὴν νοήσῃς, ἐπήγαγε, τοῦ πληρώματος τοῦ χριστοῦ, ὡσεὶ ἔλεγε. μέχρις οὗ εἰς τελειότητα φθάσωμεν τῆς ὁλοτελοῦς τοῦ χριστοῦ πίστεως καὶ γνώσεως. ὑ γὰρ ὁ τυχὼν γίνεται μέρος τοῦ ὅλου πληρώματος, ἤγουν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ὁ εἰς ἄνδρα τέλειον τῆς ἐπιγνώσεως αὐτοῦ καταντήσας, καὶ εἰς μέτρον ἡλικίας ἀξίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ. Φωτ.

» Ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς δι-
» δασκαλίας ἐν τῇ κυβείᾳ ὧν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλά-
» νης. ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ, αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφα-
» λή ὁ Χριστός. ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον, διὰ
» πάσης ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας, κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέρους τὴν αὔξη-
» σιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

Ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι. δείκνυσι παθόντας αὐτοὺς τὸν πάλαι, καὶ ὡς ἐνδυναμώσαντας τάξει ἐπανορθοῦται αὐτοὺς, καὶ ἑαυτὸν ζωτάττων διὰ τὸ ἀνεπαχθές. νήπιοις δέ, τῇ πίστει φησί. καὶ περιφερόμενοι. νηπίων γὰρ ὄντως τὸ περιφέρεσθαι, καὶ ὑ βεβηκότων καὶ στερρῶν. παντὶ ἀνέμῳ. ἤτοι κλυδωνιζόμενοι, ἐπέμφυε τῇ τροπῇ, καὶ ἀνέμου διδασκαλίας πρσειτῶν. ἐν τῇ κυβείᾳ ὧν ἀνθρώπων. κυβευταὶ λόγων λέγονται, οἱ μὲν τὸν, τὸ δὲ ἐκεῖνο διδάσκοντες, καὶ μεταβαίνοντες ἀεὶ ἀπὸ τούτου εἰς τὸν πανοῦργος. τοιοῦτοι οἱ αἱρετικοί. οἱ δὲ τοιοῦτοι, φησὶ, καὶ πανοῦργοι πρὸς τὸ μεθοδεύειν καὶ πρέφασιν πλάνης, πάντα πρὸς τὸ ἁπατῆσαι μηχανώμενοι. κυβείαν τὴν πανουργίαν καλεῖ. περιῄνται δὲ ἀπὸ τοῦ κυβεύειν τὸ ὄνομα. ἴδιον δὲ τούτου, τὸ τῇ δὲ κρίσει μεταφέρειν τὰς ψήφους πανουργευομένους. ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ. ἐκεῖνοι μὲν νόθα, φησὶ, καὶ ψευδῆ διδάσκουσι περὶ ὧν ὁ λόγος, ἡμεῖς δὲ ἀληθεύοντες ὄντε δόγμασι καὶ βίῳ καὶ λόγῳ ἐν ἀγάπῃ. ἄλλως γὰρ ὑκ ὄντι ἀληθεύειν. αὐξήσωμεν καὶ ἐποικοδομήσωμεν εἰς τὸν Χριστὸν τὴν κεφαλὴν ἡμῶν, τὰ πάντα ἡμῶν, καὶ βίον, καὶ λόγον, καὶ δόγματα. ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα. καθάπερ ἡ ἕν ὧν ἡμετέρων σωμάτων τὸ πνεῦμα τὸ ζωτικὸν τὸ ἀπ' ἐγκεφάλου διὰ ὧν νεύρων κατὸν, ὑχ ἁπλῶς πᾶσιν ἐμπνεῖ τοῖς μέλεσι δυνάμεις, ἀλλὰ τῷ μὲν πλεῖόν τι δέξασθαι δυναμένῳ πλεῖον δίδωσι, τῷ δὲ ἔλαττον, ἔλαττον, οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς, καθάπερ μελῶν ὧν ἡμετέρων ψυχῶν ἐξ αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἀπκρεμαμένων, ἡ πνευματικὴ αὐτοῦ δύναμις καὶ ἡ ὧν χαρισμάτων διανομὴ, καθ' ἀναλογίαν ἑνὸς ἑκάστου μέλους αὐτοῦ προσαρμόζει, τὴν αὔξησιν ποιεῖται τῆς πνευματικῆς ἡλικίας. διὰ τῆς ἁφῆς, φησὶ, τῆς ἐπιχορηγίας, τουτέστι διὰ τῆς ἐν τῇ ἁφῇ καὶ οἷον ἐρεύνῃ τοῦ ἐπιτηδείου ἐπιχορηγίας γινομένης. ἐκείνη γὰρ ἡ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ κατιοῦσα πνευματικὴ δύναμις, ἑνὸς ἑκάστου μέλους αὐτοῦ ἀπαρμόζει, οὕτως ἐνεργεῖ, ὡς ἂν εὕρῃ τινὰ πρὸς ὑποδοχὴν ἐπιτήδειον, ὡς ἡ ἔλεγε. τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ἡμεῖς, φησιν, οἱ ἄνθρωποι καθ' ἓν ἀναλογίαν τοῦ οἰκείου πνευματικοῦ

πικοῦ μέτρου δεχόμενοι τὴν ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ἐπιχορηγίαν, αὔξομεν. τὸ γὰρ πνεῦμα
ἀνωθεν ἐπιρρέον ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ἀφθόνως καὶ χορηγούμενον, πάντων ἐφαπτόμενον
ὧν εἰς μέλη τελουμένων τοῦ χριστοῦ, πρὸς τὴν ἀναλογίαν τῆς ἑκάστου δυνάμεως τὴν
Οἰκουμ. αὔξησιν ποιεῖται. ὅρα τί καγὼ νοήσας. οὔτε γὰρ ἐχώρησα τὸ τῆς μακαριότητος νοῆ-
Ἰωάννου. σαι. ἐξ οὗ χριστοῦ πᾶν τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας συναρμολογούμενον αὐτῷ καὶ συμ
βιβαζόμενον, ταῖς συγκειμέναις ἁπάσαις ἁφαῖς καὶ πεσυνωμένον, ὡς ἰδίᾳ κεφαλῇ.
ἐξ αὐτοῦ γὰρ ἡμῖν τὸ κεκλῆσθαι αὐτῷ. κεκλημένον δὲ, διὰ πάσης ἁφῆς, ταυ-
τέστιν αἰσθήσεως τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέργειαν τοῦ μέτρου ἑνὸς ἑκάστου μέρους,
ταυτέστι διὰ τῆς κατ' ἐνέργειαν χριστοῦ ἐπιχορηγίας τοῦ ἁγίου πνεύματος τῆς καθ' ἑκά-
στου μέτρου καὶ τὴν τῆς ὑποδοχῆς δυνάμεν ἑνὸς ἑκάστου μέλους τοῦ χριστοῦ γινομένης τὴν
αὔξησιν τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ, ταυτέστι τῆς ἐκκλησίας, ποιεῖται. αὔξησιν δὲ δη-
λαδὴ πνευματικήν. διὰ γὰρ τῆς ἐπιχορηγίας τοῦ ἁγίου πνεύματος, αὐξεται ἡς μέ-
Φωτ. τρου τελείου πνευματικῆς ἡλικίας ἡ ἐκκλησία, εἴτε διὰ χαρισμάτων, εἴτε διὰ γνώ-
σεως, εἴτε διὰ πίστεως. Ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα, ἤγουν οἱ πιστοὶ, συναρμολογού-
μενον καὶ συμβιβαζόμενον, τὴν αὔξησιν τὴν ἰδίαν ποιεῖται ἐπὶ ἰδίᾳ οἰκοδομῇ καὶ
τελειότητι, οὐχὶ ἑτέρου τινὸς χάριν. τὸ δὲ, ἐν ἀγάπῃ, ὅτι οὐδ' ἄλλο μηδὲ
ὧν καλῶν χωρὶς ἀγάπης σώζεται καὶ τελειοῦται, μάλιστα δὲ, ἡ κατὰ πίστιν ἑ-
νότης καὶ ἁρμολογία. ἀμὰ γὰρ ἁρμολογοῦνται καὶ συμβιβάζονται οἱ πιστοί· διὰ πά
σης ἁφῆς, φησι, ἵνα μὴ ὁ μὲν τῷδε σωάζηται, ὁ δὲ τῷδε, ἀμὰ πάντες πᾶσι.
διὰ γὰρ τῆς ἀπάντων συναφῆς, ἡ κοινὴ τοῦ σώματος πάντως αὔξησις γίνεται. αὕτη δὲ
ἡ ἀφὴ καὶ σωάφεια πόθεν φύεται; τῆς ἐπιχορηγίας ἐστὶ τοῦ Χριστοῦ, φησιν. ἐπιχο-
ρηγίας δὲ, ὅτι μετὰ ὧν ἄλλων αὐτοῦ ἐνεργεσιῶν, καὶ τὴν ἀμήλων σωάφειαν αὐτὸς
ἐπιχορηγεῖ. τὸ δὲ, κατ' ἐνέργειαν, ὅτι γ μόνον τὸ ἐπιτηδείως ἔχειν πρὸς τὴν σωά-
φειαν, ἀμὰ καὶ αὐτὸ τὸ ζωάσθεσθαι, τῆς αὐτοῦ ἐστὶ ἐπιχορηγίας ἐστί. τὸ δὲ, ἐν μέτρῳ
ἑνὸς ἑκάστου μέρους, ἵνα μὴ ἀκούσας, ὅτι αὐτὸς ἡμᾶς ἀλλήλοις συναρμολογεῖ,
αὐτὸς ἐπιχορηγεῖ καὶ τὴν κατ' ἐνέργειαν σωάφειαν, τῆς αὐτοῦ ἐστι δωρεᾶς καὶ ἐπι-
χορηγίας ἅπαντα, ἵνα μὴ τῷ λογισάμενος αὐτὸς ἡς ῥαθυμίαν ἀπόκλινῃς ὡς πάν-
τα ἔχων ἐκεῖθεν πρᾶγμα, προσπίθησι τοῦτο, ὅτι γ καὶ πρᾶγμα ἐπιχορηγεῖται, ἀμὰ
καὶ τὸ μέτρον τῆς προθυμίας ἑνὸς ἑκάστου ὧν δεχομένων ἡ διανομὴ γίνεται. ἡς
οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ. αὔξων γὰρ τὴν ἐκκλησίαν ὁ Χριστὸς πνευματικῶς καὶ ἀοράτως,
ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ, ἐπιδιὰ τὸ ἴδιον αὐξῆ σῶμα, ὡς κεφαλὴ τὰ μέλη. καλῶς δὲ
τὸ οὐ ἀγάπη. ἄνευ γὰρ τοῦ τοῦτο ἡμῖν προσεῖναι, ὑδὲν ῥυτὸν ἡμῖν ἔσται.
Οἰκουμ. ἢ, ἐν ἀγάπῃ, ἢ αὐτὸς ἡμᾶς ἀγαπᾷ. διὰ γὰρ τὸ ἀγαπᾶν ἡμᾶς, φησι, τοῦτα
ποιεῖ. καὶ καλῶς προσέθηκε τὸ, ἐν ἀγάπῃ. ἄνευ γὰρ ταύτης χρὴ οὐ εἴρηνα κα-
» ταβαίνῃ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι οὐ κυρίῳ, μηκέ-
Κεφ. ζ'. » τι ὑμᾶς περιπατεῖν καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη περιπατεῖ, οὐ ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐ
» τῶν ἐσκοτισμένοι, τῇ διανοίᾳ ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ διὰ τὴν ἄ-
γνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν. οἵτινες ἀπηλγηκότες,
ἑαυτοὺς

» ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ.
Ἐρῶ μὴ μόνον διὰ τοῦ παραινεῖν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ φοβεῖν καὶ τῷ θεῷ
παραδιδόναι, τὴν διδασκαλίαν ἐργάζεσθαι. μαρτύρομαι, φησιν, οὐ κυρίῳ,
τυτέστι μάρτυρα τὸν κύριον καλῶ, ὅτι εἶπον τί δεῖ ὑμᾶς πράττειν. ὅρα δὲ
σοφίαν. οὐκ εἶπε, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς περιπατεῖτε. (ἐπλη-
ξε γὰρ ἄν.) ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐδήλωσεν, ἀπὸ δὲ ἑτέρων ἤγαγε τὸ παρά-
δειγμα. ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν. ἡς τὸ μὴ περὶ τὰ μάταια ἀσχο-
λεῖσθαι τὸν νοῦν ὑμῶν. Οὐ τὰ τῆς ἀληθείας φρονοῦντες καὶ πιστεύοντες Φωτ.
καὶ ἀπρόσκοποι, ἀλλ' ἄπορ αὐ ὁ νοῦς αὐτῶν μάτην ἀναπλάσῃ καὶ λογίσηται.
τί δ' αὖ καὶ λογίσοιτο τῶν καλῶν, ὁ ἐσκοτισμένον ἔχων τὴν διάνοιαν;
ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ. τὸ γὰρ πλῆθος ὧν βιωτικῶν ἁμαρτιῶν, τὸ διορα-
τικὸν τῆς διανοίας ἐπισκοτίζον, ἰδεῖν οὐκ ἐᾷ τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης Χριστόν.
θεῖον γίνεται ἡ πώρωσις τῆς καρδίας. ὅπερ παρακαλιὼν φησιν, οἱονεὶ πέ-
ρωσίς τις οὖσα καὶ ἀναισθησία. τὸ γὰρ ἐσκοτισμένον, ἀναίσθητον. διὰ τὴν
ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς. ἣ οὖν ἀγνοοῦσι, φησίν τις, καὶ ἡ πεπώρωνται,
οὐκ ἄξιοι ἐγκλημάτων εἰσὶ καὶ τιμωριῶν, ἀλλὰ μᾶλλον τοῦ μαθεῖν. ἀλλ' ὅ-
ρα πῶς αὐτῶν ἀφαιρεῖται τὴν συγγνώμην. οἵτινες, φησὶν, ἀπηλγηκότες ἑαυ-
τοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης. δείκνυσι γὰρ
ὅτι τῆς ἀγνοίας καὶ τῆς πωρώσεως, ὁ βίος αὐτοῖς αἴτιος. ὁ δὲ βίος, ἐξ οἰκείας
μέντοι ῥαθυμίας καὶ ἀναλγησίας. ἑαυτοὺς γάρ, φησι, παρέδωκαν. ὅταν οὖν εἰς τὴν
πρὸς Ρωμαίους ἔυρεις, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, κατὰ τὴν οὐ
ταῦτα διάνοιαν αὐτὸ νόει. συνεχώρησε γὰρ ὁ θεὸς παραδοθῆναι αὐτοὺς, ἐπιδιὰ τοῦ
του ἀξίους ἑαυτοὺς ἐποίησαν. διὰ τὴν πώρωσιν. διὰ τὴν ἀναισθησίαν. ἀναισθη-
σίαν γὰρ φέρει τὸ φωτὸς ἡ σκότωσις, τῷ μὴ ἔχειν οὐ ἑαυτοῖς φόβον θεοῦ. οἵτινες.
εἰς τὸν παρανομον ἐξοκείλαντες βίον, καταβραχὺ τὴν ἀναλγησίαν ἐπόησαν.
ἀπηλγηκότες. οἷον ἀναλγήτως ἐσχηκότες καὶ ῥαθυμήσαντες, καὶ καμεῖν μὴ
βουληθέντες πρὸς ἔυρεσιν τοῦ καλοῦ. ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ.
πῶς γὰρ ὁ οὐ ἀσελγείᾳ ἐξεταζόμενος, δυνηθείη γνῶναι θεὸν; οὐκοῦν ἡ αἰτία τῆς
ἀγνοίας, ἡ ἀσέλγεια, ἥτις καὶ γνώμην ἀμαρτάνεται. εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας.
ὡς ἔργῳ, φησὶ, τῷ ἀσελγαίνειν ἐχρήσαντο καὶ πλεονεκτεῖν. ἆρα οὐκ ἔχω αὐ-
τοῖς μὴ ἀσελγαίνειν; μὴ πλεονεκτεῖν; παντέλου δῆλον. ὁρᾷς ὅτι παρ' αὐτῶν
γέγονεν ἡ τύφλωσις; ἐν πλεονεξίᾳ. ἢ ὅτι δυσὶν ἑαυτοὺς παρέδωκαν πάθεσιν,
ἀσελγείᾳ καὶ πλεονεξίᾳ, ἃ ἐστιν ἐπιπλάζοντα μᾶλλον τῶν ἄλλων ἁμαρτιῶν,
ἢ ὅτι τὴν ἀσέλγειαν καὶ ἀκαθαρσίαν ἁπλῶς οὐ πλεονεξίᾳ, τυτέστι καθυ-
περβολὴν καὶ ἀνενδότως ἠργάσαντο.
» Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστὸν, εἴγε αὐτὸν ἠκούσατε, καὶ ἐν
» αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθώς ἐστιν ἀλήθεια οὐ τῷ Ἰησοῦ ἀπρόσκοπον εἶναι ὑμᾶς καὶ
» τὴν πρότερον ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπι-

» θυμίας τῆς ἀπάτης. ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν, καὶ ἐνδύσα-
» σθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι
» τῆς ἀληθείας. Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε. γε ἐπὶ τούτῳ, φησί,
τῷ ὄρῳ, ὥστε τὰ ὅμοια ποιεῖν ἐκείνοις. τὸ δέ, εἴγε αὐτὸν ἠκούσατε, ὁ ἅγιος
Ἰωάννης βεβαιωτικὸν ἐδίδαξε, καθώς, φησιν, αὐτὸν ἠκούσατε. δύναται δέ-
τις καὶ ᾧ ἀμφιβολίᾳ αὐτὸ δέχεσθαι, ἵνα καὶ μᾶλλον αὐτοὺς πλήξῃ, ὡσεὶ
εἴπωμεν. ἀμφιβάλλω γάρ ἔτις τὸν Χριστὸν ἀκούσας καὶ διδαχθεὶς ᾧ αὐτῷ,
ποιῶ τὰ πρακτέα. καθώς ἐστιν ἀλήθεια. τὸ, καθώς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ
Ἰησοῦ, δύνῃ καὶ τῷ ἄνω ἁρμόσαι, ὅτον καὶ ᾧ αὐτῷ ἐδιδάχθητε. τί ἐδιδά-
χθημεν; καθώς ἐστιν ἀλήθεια ᾧ αὐτῷ, ἀλήθεια λέγων τὸν Δικαιοζήνω.
τὸ γὰρ ψεῦδος ἐστὶν ἁμαρτία. καθὼς οὖν ἐστιν ᾧ αὐτῷ ἀλήθεια, οὕτως καὶ
ὑμεῖς ἐδιδάχθητε. καθ' ἁρπαὐτὸν ἐδιδάχθητε. δύνῃ δὲ καὶ τῷ ἐγκλίνῳ
ἁρμόσαι αὐτὸ, καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε καθώς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ ἀληθεύειν ὑμᾶς. τὸν γὰρ ἐδιδάχθητε, καὶ αὐτό ἐστιν οὐκ ἐν τῷ Ἰησοῦ ἀλήθεια, τὸ
ἀποθέσθαι ὑμᾶς τὸν κατὰ τὸν πρότερον ἀναστροφὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν συν-
μαρτίας. παλαιὸν γὰρ ἄνθρωπον, ὃν τὸν φύσιν ὠνόμασεν, ἀλλὰ τὸν τῆς ἁ-
μαρτίας ἐνέργειαν. τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας. ἢ τὸ κατὰ τὰς
ἐπιθυμίας, ἀντὶ τοῦ διὰ τῶν ἐπιθυμιῶν κεῖται. (δι' αὐτῶν γὰρ φθείρεται ὁ ἄνθρω-
πος, ὥσπερ τὸ ἔριον δι' ὧν πίκτει σκωλήκων. φθείρεται δὲ καὶ ᾧ τῇ γεέννῃ, καὶ ᾧ τῷ
νῦν βίῳ. αἱ γὰρ ἀκολασίαι, καὶ αὐτὰ τὰ σώματα ὃ μόνον τῆς ψυχῆς ἐστι
φθαρτικαί.) ἢ ὥσπερ, φησίν, αἱ ἐπιθυμίαι φθείρονται, (φθείρονται δὲ καὶ νό-
σῳ καὶ χρόνῳ, καὶ τελευταίῳ θανάτῳ,) οὕτω καὶ αὐτὸς ὁ τὰς ἐπιθυμίας τι-
κτων ἀνθρωπος. καλῶς δὲ τῶν ἐκ τῶν ἐπιθυμιῶν ἀποτελουμένων ἁμαρτιῶν,
ἀπάτην ἐπάλεσεν. ἀπάτη γάρ, καὶ ὃ κυρίως ἡδονή. ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ
πνεύματι. ἀνανεοῦσθαι δὲ διὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος, τοῦ ὄντος ἐν τῷ νῷ ὑμῶν.
τὸ γὰρ πνεῦμα παλαιῶν οὐκ ἀνέχεται πράξεων. καλῶς δὲ τὸν τοιοῦτον ἀνα-
καινίσιν, ᾧ πνεύματι γίνεσθαι λέγει. ὃ γὰρ σωματικῶς ἄλλοι ἀντ' ἄλλων γι-
νόμενα, ἀλλὰ διὰ πνεύματος ἐστὶν ἡ ἀνακαίνισις, μετανοίας ἡγουμένης, καὶ
τῆς ἄνωθεν τῶν ἁμαρτιῶν ἀφέσεως. καὶ ἐνδύσασθαι. ἐδιδάχθητε ἀπο-
θέσθαι, ἐδιδάχθητε ᾧ δύσασθαι. ἀπὸ κοινοῦ γὰρ τὸ ἐδιδάχθητε.

ΑΛΛΩΣ. ᾧ δύσασθαι, φησὶν, ἐν τῷ βαπτίσματι, ᾧ δύσασθαι καὶ διὰ
μετανοίας καὶ πολιτείας χρηστῆς. τὸν καινὸν ἄνθρωπον. ὁρᾷς ὅτι ἑκούσιόν
ἐστι τὸ πρᾶγμα καὶ μᾶλλον ἐυχερές; καινὸν δὲ ἄνθρωπον φησὶ, τὸν ᾧ ἀρετῇ
διαζῶντα, ὥσπερ παλαιὸν, τὸν ἐν ἁμαρτίαις. τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα.
ὁ γὰρ ἐν ἀρετῇ ζῶν, κατὰ θεὸν ἔκτισαι καὶ κατὰ θεὸν πολιτεύεται. δικαιοζήνη
δὲ ἡ καθολικὴ λέγεται ἀρετὴ, ὁσιότης δὲ, ἡ καθαρότης. καὶ ὁσιότητι τῆς
ἀληθείας. ὧν καὶ παρὰ Ἰουδαίοις δικαιοζήνη καὶ ὁσιότης, σημαὶ τυπική. σωρὶ
γὰρ σώματος καθαρσιν ἠσχόλητο, ἀλλὰ μὴ ταύτῳ, ἀλλὰ τῷ ἐν ψυχῇ δικαιο-
ζήνῳ καὶ

ζήνῳ καὶ ὁσιότητα ἐνδύσασθε. αὕτη γὰρ ἡ τῆς ἀληθείας. ἢ δικαιοζήνω ἀ-
ληθείας λέγω, πρὸς ἀντιδιαστολὴ τῆς ᾧ ὑποκρίσει.

» Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον
» αὐτοῦ, ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε. ὁ ἥλιος
» μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν, μηδὲ δίδοτε τόπον τῷ Διαβό-
» λῳ. ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος τὸ ἀ-
» γαθὸν ταῖς χερσὶν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἐχοντι. πᾶς λόγος σα-
» πρὸς, ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ' εἴτις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν
» τῆς χρείας ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσιν.

Εἶπε τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον καθολικῶς, λοιπὸν καὶ ἰδικῶς αὐτὸν δια-
γράφει. καὶ πρῶτον αὐτοῦ τὸ ψεῦδος ἀποκτέμνει, ὡς ἀπὸ οἰκείων μελῶν, ὡ-
σεὶ εἴπε. μὴ ὀφθαλμὸς ἰδὼν πηρὸν, οὐ δίδωσι φυγεῖν τοῖς πρόσω; ἢ χεὶρ
ψηλαφήσασά τι πονηρὸν, ψεύδεται τὰ λοιπὰ μέλη; οὕτως, φησὶ, καὶ ὑμᾶς
χρὴ διακεῖσθαι. ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε. εἶπε μὴ ψεύδεσθε. ἐπεὶ
οὖν πολλάκις τὸ ψευδόμενος, ὀργῆς πρόφασιν παρεῖχε, φησί. καλὸν μὲν
τὸ μὴ ὀργίζεσθαι καθόλου. ἡ δὲ ἀρα, κἂν μὴ πρὸς ἁμαρτίαν ὀφλισκάνητε,
μὴ δὲ παραμυέτω ὑμῖν ἐπὶ πολὺ τὸ πάθος. ὑπὸ γὰρ, ὡς λέγεται, ὀρ-
γῆς δικαίας πρὸς ὥραν ἐμπολιθῆναι. λῦσον δὲ αὐτῷ πρὸ ἡλίου δύσεως, διά-
τε τὸ μὴ δόξαι τῇ ἀναξίοις ἀνατεθαλκέναι τὸν ἥλιον, καὶ ἵνα μηδὲ νὺξ δι' ὧν
ἐννοιῶν χαλεπωτέραν ἐργάσηται τῷ πυρᾷ. Ηκουσάτινων ἑρμηνευσάντων. Οἰκουμ.
μία, φησὶν, ἀναμάρτητος ὀργὴ, ἡ πρὸς τοὺς Δαίμονας καὶ τὸ πάθη. μὴ
δὲ δίδοτε τόπον. ἢ ὅτι τοῦ ἄνω ἥρτηται, μὴ ἐπιδυέτω, φησὶν, ὁ ἥλιος
ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν, ἵνα μὴ δῶτε χώραν τῷ Διαβόλῳ διὰ τῶν καθ'
ἡμῶν νύκτα λογισμῶν, πλεῖον ὑμᾶς ἐκκαίειν καθ' τῶν ἀδελφῶν. τῷ Δια-
βόλῳ. ὡς τε τὸ ἀλλήλοις πολεμεῖν, τόπον ἐστὶ δίδοναι τῷ Διαβόλῳ καθ'
ἡμῶν αὐτῶν. ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω. ἰδοὺ τὰ μέλη τοῦ πα-
λαιοῦ ἀνθρώπου. πρῶ δὲ ἐπὶ νῶ οἱ ῥύπου γέμοντες, ἑαυτοὺς δὲ καθαροὺς
ἐπικαλοῦντες, οἱ μὴ δεχόμενοι τὴν μετάνοιαν; ἰδοὺ γὰρ φανερῶς ἀκούου-
σιν, ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω. μᾶλλον δὲ κοπιάτω. γὰρ ἀρκεῖ
παύσασθαι ἁμαρτίας τὸν μετανοοῦντα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐναντίαν αὐτῇ ὀφειλέτω
αὐτῷ. κοπιάτω, δὲ, φησὶν, τὸ ἐπίπονον τοῦ ἔργου ἐδήλωσε. τὸ ἀγαθὸν,
φησὶ. καὶ γὰρ καὶ ὁ κλέπτων ἐργάζεται, ἀλλὰ κακόν. πᾶς λόγος σαπρὸς.
σαπρὸν, ἢ τὸν αργὸν καὶ ἄκαιρον καλεῖ, ἢ τὸν σεσηπότα καὶ δυσώδη. τί γὰρ
λοιδορίας, καταλαλιᾶς, αἰσχρολογίας, ἐυτραπελίας, δυσωδέστερον ἢ πολέμ
σεσηπός; πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας. ποίας χρείας; τῆς παρούσης, φησὶ,
περὶ ἧς ἡ διάλεξις. δεῖ γὰρ τὸν πνευματικὸν ἄνθρωπον, πᾶσαν περικλείειν διά-
λεξιν προτρέπειν εἰς οἰκοδομὴν ὧν συμπαρόντων. ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσιν.
ἵνα δῷ χάριν θεοῦ, φησὶ, τοῖς ἀκούουσιν, ἢ ἵνα χάριν σοι ἔσωνται θεοῦ, ἐφ' οἷς λαλεῖς,

ἢ ἵνα ἐυχαρὶς αὐτῖς γλύῃ πνευματικῶς. ἔσαι δὲ τοῦτο, ἐὰν τορὶ σωφρο-
ζύνης, τορὶ δικαιοζύνης, τορὶ ἐλεημοζύνης λαλῆς.

» Καὶ μὴ λυτεῖτε τὸ τνεῦμα τὸ ἅγιον τῦ θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε ἁγ ἡμέ-
» ραν ἀπολυτρώσεως. πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασ-
» φημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν ζὺν πάσῃ κακίᾳ.

Φοβερόντι λέγω. δείκνυσι γὰρ, ὅτι πᾶς ὁ σατρὸν λόγον λαλῶν, τὸ πνεῦ-
μα λυτεῖ τὸ ἅγιον. εἶτα καὶ ἐκ τῆς ἐυεργεσίας τῦ τνεύματος, φοβερώτερον τὸν
λόγον ποιεῖ. ἐν ᾧ γάρ, φησιν, ἐσφραγίσθητε. ὥσατορ γὰρ δίλοις τοιῶν ἡμᾶς
ὅτι ἐσμὲν θεῦ λαὸς, ἐσφράγισεν ἡμᾶς ἐν τῷ βαπτίσματι. αὕτη γὰρ ἡ ἡμέρα
τῆς ἀπολυτρώσεως. πᾶσα πικρία. πικρίαν μὲν λέγει, τὴν δ' ἁνότητα καὶ
τὴν καθαστηνιώ. ὁ δὲ θυμὸς ζυνητικός ἐστι τῆς ὀργῆς. ἐκ δὲ τῆς ὀργῆς ἡ κραυ-
γὴ πρέσεισιν. ἐκ δὲ ταύτης ἡ βλασφημία, οἷον ἡ λοιδορία. ταῦτα τοιγαροῦν ἅ-
παντα ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν. ἁ λέγω κατεχέσθω ἢ κολαζέσθω, ἀλλὰ τὴν τελείαν
αὐτῶν δίλυσιν ἀναίρεσιν, ἀρθήτω ζὺν πάσῃ, φησὶ, κακίᾳ. ἐσθδὲ γάρ ἐστιν ἀν-
θρωπροι ὥσατορ τῶν κυνῶν οἱ λαθροδάκται, οἳ οὔτε κράζουσιν, οὔτε δίλως τοιοῦ-
σι τὸν ὀργιλὸν, ἀμὰ καθ' ψυχὴν ἔχοντες ἀμυόνται τὸν καιρὸν τὸν λυτήσαντα, βού
λεται καὶ τὴν ἐνδομυχοῦσαν κακίαν αἴρεσθαι καὶ ἐξορίζεσθαι.

5 » Γίνεσθε δὲ ἁγάθοις χρησοὶ, ἐυσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ θεὸς
» ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν. γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητὰ, καὶ
» τορίπατεῖτε τὸν ἀγάπην, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν
» ὑατὸρ ἡμῶν τροσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὀσμὴν ἐυωδίας.

Οὐδὲ γὰρ ἀρκεῖ μόνη τῶν κακῶν ἡ ἀτοχὴ ἀπαλλάξαι τιμωρίας, ἢ μὴ καὶ ἀ-
γαθόντις τροσεργάσηται. καὶ τὸτο δηλοῦσιν οἱ ἐξ ἐυαγυμων, οἳ ἁδὲν ἐγκαλοῦν-
ται κακόν. ὅτι δὲ μὴ ἐθρεψαν, καὶ ἐτότισαν, καὶ ἐσκέπασαν, ἅσατορ ἐστὶ τῶν κα-
λῶν ἐργασία. δεῖ οὖν ἡμῖν καὶ καλῶν ἐργασίας. Διὸ τὰ φαῦλα ἀνελῶν ὁ
Παῦλος, ἐτὶ τὰ τῶν ἁγαθῶν ἐργασίαν παρακαλεῖ. χρησοί. ὡς τρὸς ἀντι-
διαστολὴν τῆς ὀργῆς. ἐυσπλαγχνοι. ὡς τρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς πικρίας. τὸ δὲ,
χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ὅ ἐστι συγγνωμονικοὶ γίνεσθε, τρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς κα-
κίας καὶ βλασφημίας τέθεικε. καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ. μεγίστη μὲν
τροτροτὴ τρὸς τὸ χαρίζεσθαι ἑαυτοῖς, τὸ ἁτεῖν τὸν Χριστὸν, ἄφετε καὶ ἀφεθή-
σεται ὑμῖν. ἀλλ' ἐπειδὴ τολλοὶ ἁ σφόδρα τοῖς μάλλουσι τιστεύουσιν, αὐτὸ ζὺν
τρὸ τῦ τυργμῶν τοιῆται τὴν τροκλησιν. χαριζόμενοι γάρ, φησιν, ἑαυτοῖς, κα-
θὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν. τί ἐστιν ἐν Χριστῷ; ῥυτέσι μᾶλ κιν-
δυνοῦσι τὸ ὑοῦ αὐτῦ, διὰ τῆς σφαγῆς αὐτῦ καὶ τῦ σταυροῦ. καὶ σὺ μὴ, φησὶν,
ἀκινδύνως χαρίζῃ, ὁ δὲ θεὸς μᾶλ τὸ θανάτου τὸ μονογλυοῖς αὐτὸς ἐχαρίσατο ὑ-
μῖν. ὁρᾶς ὑτορβολήν; γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τῦ θεοῦ. ἀρκεῖ τέτε τρὸς μισθὸν τῷ
χαριζομένῳ, τὸ γλυέσθαι μιμητὰς τῦ θεοῦ. ὡς τέκνα ἀγαπητά. ἰδὺ καὶ ἄλλη
τρὸς τὸ χαρίζεσθαι τροτροτή, μᾶλλον δὲ ἀνάγκη. ἀνάγκην γὰρ ἔχετέ, φησι,

μιμεῖσθαι

μιμεῖσθαι τὸν τατέρα ὑμῶν. εἶτα ἐτεδὴ μὴ τάντα τὰ τέκνα μιμεῖται τὸν τα-
τέρα, τεσσάρακε τὸ, ἀγαπητά. τοῖς γὰρ τιούτοις, ἐξ ἀνάγκης τινὸς ἡ μίμη-
σις. καὶ τορίπατεῖτε τὴν ἀγάπην. ἰδὺ τάντων τῶν καλῶν ἡ ῥίζα. ταύτης
γὰρ οὔσης, καὶ ἡ φυγὴ ὧν κακῶν, καὶ ἡ τοίησις τῶν ἁγαθῶν, ἐυχερῶς κατερ-
θῦται. καθώς, φησιν, ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς. καίτοι γε ἔστιν ὅμοιον τῆς
τῦ Χριστῦ ἀγάτης τὸ ἡμέτερον. ὁ μὲν γὰρ ἐχθροὶς ὄντας ἡμᾶς ἠγάτησε,
σὺ δὲ, φησί, τέτε κἂν ἐς τοὺς φλησίον ἐπίδῃξον. ὁ μὲν Χριστὸς ἑαυτὸν ἐς θά-
νατον παρέδωκε, σοὶ δὲ ἀκινδύνως καὶ ἀζήμιος ἔσαι ἡ τρὸς τὸν φλησίον ἀγά-
τη. ἡ δὲ ἐχθροὶς ἀγαπήσεις κατὰ μίμησιν τῦ Χριστῦ, γλυήσῃ καὶ σὺ θυσία
τῷ θεῷ καὶ τροσφορὰ, ἐς ὀσμὴν ἐυωδίας λογιζομένη. οὕτως ὁ Χριστὸς γέγονε,
οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐὰν θελήτωμεν ἐσόμεθα.

» Τορνεία δὲ καὶ τᾶσα ἀκαθαρσία ἢ τλεονεξία, μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν,
» καθὼς τρέτει ἁγίοις. καὶ αἰσχρότης καὶ μωρολογία, ἢ ἐυτραπελία, τὰ οὐκ ἀνή-
» κοντα. ἀλλὰ μᾶλλον ἐυχαριστία. τῦτο γὰρ ἴστε γινώσκοντες, ὅτι πᾶς τόρνος
» ἢ ἀκάθαρτος, ἢ τλεονέκτης, ὅς ἐστιν ἑδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν
» ἐν τῇ βασιλείᾳ τῦ χριστῦ καὶ θεοῦ. μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις.
» διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς ὑοὺς τῆς ἀπειθείας. μὴ οὖν
» γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν. ἦτε γάρ τοτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ.

Εἶτα τορὶ τῦ θυμικοῦ τάθους, τῦ θυμοῦ καὶ τῆς ὀργῆς, καὶ τῆς τικρίας.
ἦλθε λοιτὸν ἐς τὸ ἐτιθυμητικὸν, τὸ τῆς τρυφῆς. καὶ γὰρ καὶ ὁ νόμος τρῶτος
ἔτων, ὃ φονεύσεις, ὅσατορ τῦ θυμικοῦ τάθους ὑτάρχει, τότε εἶτεν, ὃ μοι-
χεύσεις, ὅσατορ τῦ ἐτιθυμητικοῦ καθέσηκε. καθάτορ γὰρ ἡ τικρία καὶ
ἡ κραυγὴ καὶ ἡ κακία καὶ ἡ βλασφημία τῦ θυμικοῦ τάθους ἐστὶν, ὕτω τῦ
ἐτιθυμητικοῦ, τορνεία, μοιχεία, ἀκαθαρσία, τλεονεξία. ἡ γὰρ καὶ μὴ σωμά-
των, χρημάτων μόνον ἐτιθυμεῖ. μὴ δὲ ὀνομαζέσθω. διὸ δὲ γὰρ τοὺς τορὶ τύ-
των λόγους, ὑτόκαυμα καὶ τεττροτὰς ὧν ἔργων γινομένους. καθὼς τρέτει ἁγίοις.
ὕτω γὰρ τρέτει τοῖς ἁγίοις εἶναι τουδαίζουσιν. καὶ αἰσχρότης. ὥσατορ ἄνω
τὴν κραυγὴν τορισεῖλεν ὄχημα τῆς ὀργῆς ὑτάρχουσαν, οὕτω νῦν τὴν αἰσχρολο
γίαν καὶ τὴν ἐυτραπελίαν καὶ μωρολογίαν, ὑτόκαυμα τῆς τορνείας τυγχάνου
σαν. τὰ δὲ ἀνήκοντα. ἵνα μὴ δόξῃ φορτικὸς εἶναι καὶ τὴν ἐυτραπελίαν ἐκκό
τῶν, τὴν αἰτίαν ἐτάγει, τὰ μὴ ἀνήκοντα, φησίν. τί γὰρ τρὸς ἡμᾶς ταῦτα;
ἁδὲν κοινὸν ἡμῖν τρὸς αὐτά. ἁ γὰρ γέλωτος ἢ ἐυτραπελίας ὁ τερὼν καιρὸς,
ἀλλὰ τάθους καὶ ἀγῶνος, ὡσεὶ ἔλεγεν, ἐφέσηκεν ὁ Διάβολος τάντοτε,
τρίζων τοὺς ὀδόντας καθ' ἡμῶν καὶ ὠρυόμενος, καὶ σὺ τοίζεις καὶ ἀστεῖα λα-
λεῖς; καὶ τῶς αὐτὸν τορίεσῃ; δυσχερὲς γὰρ ἀγωνιζόμενον αὐτὸν τορικνέσθαι,
μὴτι τοίζοντα. ἀλλὰ μᾶλλον ἐυχαριστία. ἀνθ' ὧν γὰρ τὰ ἁμάρτια σου
μὴ φθέγγῃ, ἐυχαρίστει τῷ θεῷ. τῦτο γὰρ ἴστε. ἦσαν ἴσως τινὲς τερ' αὐ-
τοῖς οἱ λέγοντες, ὅτι φοβῆσαι θέλων ὁ θεὸς ταῦτα ἀτιγόρευσε τὰ ἐκτελῆ, ἢ καὶ

ἐξεφαύλιξον τὰ ῥιῶντα, ἀχίκιαν ὄντα εἰς γέενναν ἐμβαλεῖν, οἷα καὶ νῦν γίνεται. τί γάρ, φασι, τὸ ἄτρυν, ἢ ἡτῶν, μωρέ, ὄνος γλυκύτεται γένυις; καὶ πῶς ἡ πλεονεξία εἰδωλολατρεία; Θύρις οὖν ἀνίπτεται ὁ ἀπόστολος. δηλοῖ γὰρ ἡ ἐπαγωγή. μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω, φησί, κενοῖς λόγοις. κενοῖς δέ, τοῖς μὴ ἔχουσι τὸ ἐλπιζόμενον αὐτῆς πέρας, μὴ δὲ εἰς ἔργον ἐκβαίνουσι. μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω. ἆρα ἀπάτης ἐστὶ, τὸ τὰ ῥιῶντα λαλεῖν. διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ· διὰ τὴν πορνείαν καὶ ἀκαθαρσίαν καὶ τὰ λοιπά, ἢ διὰ τοὺς ῥιούτους λόγους. ἀπειθείας δὲ υἱοὺς, τοὺς ἀπειθοῦντας τοῖς ῥιούτοις δόγμασι λέγει. ἦτε γάρ ποτε σκότος. ἀναμιμνήσκει αὐτοὺς τῆς πρώτης πολιτείας. σκότος ἦτε φησί. σκότος δὲ λέγει, τὸν ἐν πλάνῃ βίον. μὴ γίνῳ παλινδρομήσητε πρὸς τὸ σκότος.

» Ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε. ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐν πάσῃ ἀγα
» θωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ, δοκιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ.
» καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους. μᾶλλον δὲ καὶ ἐ
» λέγχετε. τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν, αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν. τὰ δὲ
» πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται. πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς
» ἐστι. Διὸ λέγει, ἔγειρε ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει
» σοι ὁ Χριστός. Ὡς τέκνα φωτὸς. ῥυτέσιν ἐυσχημόνως. τῷ γὰρ φωτὶ, πᾶς τις τοῦ ἐυσχήμου πρόνοεῖ. ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος. ῥιῶντα καρποφορεῖ τὸ πνεῦμα, καὶ οἱ πνευματικοὶ, ὡς πάγυ ἕτερα, τοῦ Σατανᾶ ἤστι καρποί. τῷ πάσῃ ἀγαθωσύνῃ. τοῦτο ὡς πρὸς τοὺς ὀρυζομένους, πρὸς τοὺς πικρούς. τὸ δὲ, δικαιοσύνῃ, ὡς πρὸς τοὺς πλεονέκτας. τὸ δὲ, ἀληθείᾳ, ὡς πρὸς τοὺς τῷ ψευδῆ τῆς ἀκολασίας καὶ ἁμαρτίας διώκοντας ἡδονήν. δοκιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ. ἆρα ἀδοκίμου καὶ παιδικῆς Διανοίας τὰ ἄλ
Φωτ. λα. καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις. ἔργα σκότους εἴτε γλυκὺς ὀνόμασας πᾶσαν ἁμαρτίαν. διὰ τί δέ, φησιν, ἀκ ἐπεξῆλθον ἑκάστην αὐτῶν ὀνομασὶ πρᾶξιν; ὅτι καὶ ἐν αὐτῷ τῷ λέγειν αὐτὸς, αἰσχρότητος πλησθοῦται καὶ ὁ ἐπεξιὼν αὐτάς. ἢ οὕτως. ἐλεγχετε, φησὶ, τῇ παραθέσει τοῦ οἰκείου βίου. ἀδὲ γὰρ λέγω ἐλέγχειν αὐτὰς, τὰς πράξεις αὐτῶν ἐπεξιόντας αὐτοῖς καὶ ὀνειδίζοντας. οἶδα γὰρ ὅτι τοῖς πονηροῖς καὶ τὸ ὅλως μνημονεύειν αὐτῶν, αἰσχρότης νομίζεται. ἀδὲν γὰρ ἔλαττον, φησὶ, τῶν ὑμετέρων ἔργων ταῖς ἀρεταῖς ἀφαιρεθέντων ἐλεγχθήσονται. ἢ ἡ διὰ λόγων τὰς αὐτὰς ἀνακαλυφθεῖσαν, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἅπαντα τὰ ἔργα αὐτῶν, διὰ τοῦ φωτὸς τοῦ ὑμετέρου βίου ἐλέγχεται καὶ ἀνακαλύφθεται καὶ φανεροῦται. φανερούμενα δὲ φωτίζεται καὶ εἰς τὸ ἄμεινον μετάγεται καὶ μεταποιεῖται. ἡ γὰρ τῶν κρυφίων διὰ τῆς ἐναρέτου πολιτείας φανέρωσις, εἰς κατάγνωσιν προτρέπεται, ἡ δὲ ἀρχὴ γίνεται ἐπιστροφῆς. αὕτη δὲ εἰς ἐργασίαν ἀρετῆς καταλήγει, ὅπερ ἐστὶ φῶς, ὡς πρόξενον τοῦ ἐκεῖθεν φωτός. καὶ φῶς πάλιν, ὅτι τυφλωθὲν τὸ ἡμῖν πρότερον περὶ τὰ πάθη, αὖτη καταλάμψασα τὸ ἡγεμονικὸν,

τὸ ἡγεμονικὸν, πρεῖ αὐτὸ καθορᾶν πῶν ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ἀσχημοζόμενα καὶ αἰσχρότητα καὶ ἀμορφίαν. τὸ δὲ, πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστιν, ἢ, ὡς ἔρηται, λυπθέον, ἢ καθασκευαστικὸν, τοῦ δύναθαι ἐλέγχειν τοὺς ἀπουδαίους διὰ τοῦ οἰκείου βίου, πῶν ὧν φαύλων πολιτείαν. φανεροῦται μὲν γὰρ ὁ τοῦ ἀπουδαίου βίος, φησί. φανερούμενος δὲ, φῶς ἐστί. φῶτὸς δὲ λάμπροτος, τὸ σκότος ἐλέγχεται, ὅπερ ἐστὶν ὁ ὧν φαύλων βίος. τοῖς ἀκάρποις. τοῖς γὰρ καρποῖς, τοῖον ὄφελος ἐξ ἐκείνων; θάνατος μὲν οὖν. σκότος δὲ λέγει, ὧν πλάνῃ καὶ ἁμαρτίαις ἀνθρώπων. καὶ τί λέγω, μὴ συγκοινωνεῖτε; μᾶλλον, φησὶ, καὶ ἐλέγχετε, παιδεύοντες αὐτοὺς διὰ ὧν ἐλέγχων. πῶτο δὲ γένεσιν φαντάζουτῷ, μὴ κρίνετε. ὥδε γὰρ τὸ ἐλέγχετε, ἀντὶ τοῦ, παιδεύετε, κεῖται. ἐκεῖ δὲ τὸ, καθακρίνετε. Η οὕτως. ἐλέγχετε αὐτοὶ διὰ τοῦ ὑμετέρου λαμ- Φωτ.
προῦ καὶ ἀπουδαίου βίου, καὶ μὴ ἀναμένετε ἐκείνους, ἑαυτοὺς προσαγγέλλειν, καὶ κωμῳδεῖν τὰ οἰκεῖα, καὶ εἰς μέσον ἄγειν, καὶ οὕτως βελτιοῦσθαι. ἡ γὰρ καὶ πράπουσιν ἃ μὴ θέμις, ἀγνοοῦντες τὴν ἐμφύτου γνώσεως ἡδότες αὐτῶν πῶν αἰσχρότητα, αἰσχύνονται, καίτοι δέον ἀνακαλύπθειν πῶν ἀσχημοζόμενα ἑαυτῶν. τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα. ῥυτέσιν ἀνίτε ὑμεῖς ἐναρέτοι, ἀδύναται λανθάνειν οἱ πονηροί, ἀλλ' αὐτὸς ὑμῶν ὁ βίος, καὶ πρὸς ὧν ὑμετέρων λόγων κατήγορός ἐστι, καὶ ἔλεγχος αὐτῶν. ἐὰν γὰρ λανθάνωσιν, ἀδιόρθωτοι μένουσι. φανερούμενοι δὲ διορθωθήσονται. πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστί. ἢ τοῦτο φησίν, ὅτι τὰ ἁμαρτήματα ἐφ' ᾧ φανερωθῇ, φῶς γίνεται, ῥυτέσιν εἰς διόρθωσιν τρέπεται ἐκ μετανοίας. ἢ ὅτι ἐναρέτου βίου δύναται κρυβῆναι. διὸ ἐλέγχει τὸ σκότος, ῥυτέσι τοὺς πονηροὺς. Ὅτι, φησὶ, τὸ φανερούμενον καὶ ἀνακαλυπθόμενον Φωτ.
φῶς γίνεται, μαρτυρεῖ καὶ ἡ χρῆσις. ἔγειρε γάρ, φησιν, ὁ καθεύδων, οἷον Διανάστηθι ἀπὸ τῆς πρὸς τὰ πάθη κατακλίσεως καὶ πρωτοδρείας, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν. ἔασον αὐτὰ νεκρὰ καὶ αἰσχρὰ καθὼς ἐστι φανερωθῆναι. καὶ ἀνάστα ταῦτα γίνεται, ἐπιφαύσει σοι τότε καὶ φωτίσει καὶ καταυγάσει ὁ Χριστὸς, ὥστε τὸ φανερούμενον φῶς γίνεται καὶ φωτίζεται. ἔγειρε ὁ καθεύδων. καθεύδοντα καὶ νεκρὸν, τὸν διὰ ἁμαρτίας, λέγει. καὶ γὰρ ἀνενέργητός ἐστι πρὸς τὸ ἀγαθὸν, ὡς ὁ νεκρὸς, καὶ φαντασιοῦται ὡς ὁ καθεύδων, καὶ ἡδὺς χθὲς ἐστι καὶ δυσφόρας χίμει, ὡς ὁ νεκρὸς πάλιν. καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός. ὅτι δὲ σκότος ἐστὶ, φησὶν, ὁ ἐν ἁμαρτίαις, ἄκουσον πῶς αὐτὸν καθεύδοντα καὶ νεκρὸν ἡ γραφὴ καλεῖ, καὶ ὡς γὰρ ἄν ἄλλως ἐπλάμψειν αὐτῷ ὁ Χριστὸς, πλὴν ἢ μὴ παύσηται τῆς ἁμαρτίας. τὸ γὰρ ἔγειρε, παῦσον ἐστί. ταῦτα καὶ πρὸς ἀπίστους, καὶ πρὸς πιστοὺς ἁμαρτωλοὺς ἁρμόζει. τὸ δὲ ἐπιφαύσει, ἐπλάμψει ἐστίν.

» Βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοὶ.
» ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί ἐσι. διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄ-
» φρονες, ἀλλὰ συνίεντες τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου. καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ ἐν
» ᾧ ἐστιν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς

» καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ᾄδοντες, καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ
» ὑμῶν τῷ κυρίῳ, εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου
» ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ θεοῦ.

Βλέπετε οὖν. πρόβατα ἐστὲ ἐν μέσῳ λύκων. διὸ πολλῆς παραφυλακῆς χρεία μὴ ἀναζέσθαι ἔχθρας, πολὺν δὲ τὸ κήρυγμα. μὴ ὡς ἄσοφοι. οἱ μὲν σοφοί, ἴσασι πῶς δεῖ πορεύεσθαι. πάντα μὲν δεῖ, φησί, ποιεῖσθαι, καὶ ἀγοράζειν τὸ μὴ πορεύεσθαι τὴν πίστιν ναυαγῆσαι. Η οὕτως. ὁ καιρὸς γάρ ἐστιν ἡμῖν βέβαιος. πάροικοι γάρ ἐσμεν. ἀγόραζον οὖν αὐτὸν καὶ πρίασον ἴδιον. πῶς δὲ τοῦτο ἔσται; δεῖ τὸ μὴ αὐτῷ ἐναρεσῆσαι τῷ θεῷ. Τότε γὰρ οὗτος ἴδιος γίνεται, ὅτε αἱ ἐν αὐτῷ καλαὶ πράξεις ἐπακολουθοῦσιν, ἐκεῖ δοξάζουσαι, ὥσπερ αἱ κακαὶ κατακρίνουσαι. ὅπου αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσιν. ἀλλ' ἐκ τῶν μὴ αὐτοῦ παρ' ἡμῶν γινομένων κακῶν, ἃς ἡμέρας πονηρὰς ἐκάλεσεν, ὡς ἡμεῖς λέγομεν, καλὴν ἢ κακὴν ἡμέραν ἐτέθησε, οὐ τότε λέγοντες, ὅτι αὐτὴ ἡ φύσις τῆς ἡμέρας καλὴ ἢ κακή, ἀλλ' ἐκ τῶν ἡμῖν συμβαινόντων, οὕτως αὐτὴν ὀνομάζοντες. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστός φησιν, ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς, τουτέστι τὰ μὴ αὐτῇ κακὰ παρ' ἡμῶν γινόμενα. διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες. ἐπειδὴ ἡ πονηρία, φησίν, αὐξεῖ καὶ ἐπικρατεῖ τοῦ παρόντος βίου καὶ τῶν ἡμερῶν, μὴ γίνεσθε ἄφρονες ὥστε ἁλίσκεσθαι αὐτῇ. ἀγοράζοντες. Σωιζόντες πορεύεσθε, (ἀπὸ κοινοῦ γάρ,) ὥσπερ καὶ τὸ, πολιτεύεσθε, πάλιν ἐστὶν ἀπὸ κοινοῦ. πρὸς τὸ, λαλοῦντες μὲν καὶ ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες καὶ εὐχαριστοῦντες, ἀπροσίδοται, καὶ πρὸς τὸ, ὑποτασσόμενοι. Τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου. Θέλημα τοῦ κυρίου, τὸ τὸν παρόντα καιρὸν ἐξαγοράζεσθαι. καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ. ὁ μὲν οἶνος, πρὸς εὐφροζύνην, ἡ πρὸς μέθην δίδοται. ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία. θυμώδης πρίει καὶ θρασεῖς καὶ ἀκροσφαλεῖς καὶ πρὸς ἀσέλγειαν ἐπιρρεπεῖς. ἀλλὰ πληροῦσθε. θέλεις πληροῦσθαι, φησί, καὶ, ὡς ἐπεῖπε, μεθύσκεσθαι; τότε πρίει ἐν τῷ ἁγίῳ πνεύματι, πληρούμενος αὐτοῦ. ἔσται δὲ τότε, διὰ ψαλμῶν καὶ ᾠδῶν, φησι. καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς. ἤσι μὲν καὶ διαβολικαί. ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν. μὴ τοῖς χείλεσι μόνον, ἀλλὰ καὶ καρδίαν. ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν. διὰ μὲν τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, πάντα ἡμῖν ὑπάρχει. ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις. ὅταν μὲν ἕκαστος ἑκάστῳ εἶη ὑποτεταγμένος, καὶ μὴ διάταγμα κοσμικὸν ἢ ἄτοπον, ἀλλὰ διὰ φόβον Χριστοῦ, τί ἔσται λοιπὸν ἐν μέσῳ κακόν;

Οἰκουμ.

Φωτ.

Κεφ. ϛ'. » Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε ὡς τῷ κυρίῳ. ὅτι ἀνήρ ἐστι
» κεφαλὴ τῆς γυναικὸς, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ αὐτός ἐστι
» σωτὴρ τοῦ σώματος. ἀλλ' ὥσπερ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτω
» καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν παντί.

Ἐὰν γὰρ ὦσιν οὗτοι ἐν εἰρήνῃ, πᾶσα ἡ οἰκία εἰρηνεύσει, καὶ πάντες ἀπολαύσουσι τῆς ὄντως ὠφελείας. ὡς τῷ κυρίῳ. βαβαί, ὑπεραγὴς ἐπίτασις.

ὥσπερ οὖν

ὥσπερ οὖν φησιν ὁ Χριστὸς, ἐὰν μήτις ἀπορράπτηται καὶ γυναικὶ καὶ ἀνδρὶ, ἢ δύναται ἀκολουθῆσαί μοι; καὶ φαμὲν, ὅτι τὸ, ὥς, ἢ πάντως ἰσότητα σημαινέ. ἢ πάντως φησίν. ὡς εἰδῆναι ὅτι τῷ χριστῷ ἐστὶν ὑποτασσόμενοι ἐκ πόθου. Καὶ αὐτός ἐστι σωτὴρ τοῦ σώματος. καὶ αὐτὸς ὁ ἀνήρ. καὶ μὲν κεφαλὴ σωτηρία ἐστὶ τοῦ λοιποῦ σώματος, μικροῦ δεῖς πᾶσαν αἰσθήσεις ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ. ἢ οὖν καὶ ὁ ἀνὴρ τῆς γυναικός. ὅρα δὲ πῶς τὸ ἀρχικὸν καὶ προνοητικὸν ἀπένειμε τῷ ἀνδρὶ, τὸ δὲ ἡκτικὸν τῇ γυναικί. ἀλλ' ὥσπερ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ χριστῷ. τὸ ἅπαν πολίθος. ἐν μὲν γὰρ τοῖς καθ' ἕκασον ἔνι καὶ ἀνυπόταικτος.

» Οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἠγάπησε τὴν
» ἐκκλησίαν. καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ, καθαρίσας
» τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκ-
» κλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ἦ ἁγία καὶ ἄμωμος.

Θέλεις αὐτὴν ὑποτεταχθαι ὡς τῷ κυρίῳ; ἀγάπα αὐτὴν ὡς ὁ κύριος τὴν ἐκκλησίαν. κἂν δέῃτι παθεῖν ὑπὲρ αὐτῆς, κἂν ἀπρεπὲς ᾖ, μὴ παραιτήσῃ. σὺ μὲν γὰρ ἴσως, ἃς ὑποτεταγμένην καὶ ἀγαπῶσαν ταῦτα ἐπιδείξῃ, ὁ δὲ χριστὸς, ἃς ἐχθρὰν καὶ ἀπροσφορομένην, καὶ φεύγουσαν. ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ. ἆρα οὖν, ἀναγνοὺς καὶ ἀκαθάρτος. οἱανοῦν ἢ λάβοις γυναῖκα, ἐκ ἂν οὕτως ἀκάθαρτον λίψῃ. ἀλλ' ἐκ ἀνείδισεν ὁ χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν, ὅταν αὐτὴν οὖσαν. ἐκοῦν μὴ δὲ σὺ τὴν σαυτοῦ γυναῖκα. καὶ καθαρίσας τῷ λουτρῷ. ῥυτίδι τῷ βαπτίσματι. ἀπόλουσε γὰρ αὐτῆς τὴν ἀκαθαρσίαν. ᾧ ῥήματι. ποίῳ ῥήματι; ὃ αὐτὸς εἶπε τοῖς ἀποστόλοις, βαπτίζοντες αὐτοὺς φησιν, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν. ἐχ ἁπλῶς καθαράν, ἀλλ' ἔνδοξον. ὥσπερ γὰρ ὁ χριστὸς πάντων αἴτιος ὢν ἀγαθῶν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ σὺ κατὰ δύναμιν ἓν τῇ σῇ γυναικί. καὶ ὥσπερ αὐτὸς σώματος ἐκ ἐπιζητεῖ κάλλος, ἀλλὰ ψυχῆς, οὕτω καὶ σύ. οὐ γὰρ ψυχῆς κάλλος ἐπιζητεῖς, καὶ εἰς τοῦτο αὐτὴν ἁρμόσεις καὶ τῷ θεῷ καὶ σαυτῷ καλὴν ἐργάσῃ. σπίλον ἢ ῥυτίδα. διὰ τούτων δὲ τὰ ψυχικὰ λέγει πάθη, τὰ δυσειδῆ τὸν ἐντὸς τριῶν τὰ ἀνθρωπον.

» Οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα.
» ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ. ἐδείς γάρποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα
» ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτὴν, καθὼς καὶ ὁ κὺς τὴν ἐκκλησίαν, ὅτι
» μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ. ἀντὶ τού-
» του καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται
» πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο ἃς σάρκα μίαν.

Οὐχ ὡς ἃς μεῖζον ἐρχόμενος ὑπόδειγμα, τὸ τοῦ οἰκείου σώματος εἴρηκεν; (ὑπερβάλλει γὰρ τὸ κατὰ χριστὸν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλ' ὡς ἃς οἰκειότερον καὶ ἐγγύτερον. ἐκ τούτου γὰρ καὶ ὀφελεῖ τὸ πρᾶγμα δεικνυσιν. ἢ γὰρ σῶμα ἐστὶ σὸν ἡ γυνή, (ἔσονται γὰρ φησιν οἱ δύο ἃς σάρκα μίαν,) κατὰ ὀφελεῖ προνοήσεις αὐτῆς ὡς σαρκός σου. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ.

θθ 5 ὅτι γὰρ

ὅτι μάρ ἐστι σάρξ τοῦ ἀνδρὸς ἡ γυνή, ἄκουε τοῦ Ἀδὰμ λέγοντος. τοῦτο νῦν ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστῶν μου, καὶ σάρξ ἐκ τῆς σαρκός μου. καθὼς καὶ ὁ κύριος τὴν ἐκκλησίαν. σωτεχῶς τῷ τοῦ Χριστοῦ χρῆται παραδείγματι, πρὸς ἀγάπην τοὺς ἄνδρας ἐκτρύπων παρακαλῶν. ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ. ὡστεί εἶτα, γνησίως ἐσμὲν ἐξ αὐτοῦ. ἐπειδὴ γὰρ τὸ ὀστᾶ καὶ τὸ σῶμα χαρακτηρίζει τὸν ἄνθρωπον, διὰ τὴν γνησιότητα, φησὶν ἐξ αὐτῶν ἡμᾶς εἶναι.

Οἰκουμ. Ἐξ αὐτοῦ δέ, καθὸ ἀπαρχὴ ἡμῶν ἐστὶ τῆς δευτέρας πλάσεως, ὥσπερ ἐκ τοῦ Ἀδὰμ διὰ τὴν πρώτην. ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ. τὴν ὑπερβολικὴν ἕνωσιν καὶ ἀγάπην δηλοῖ. καὶ προσκολληθήσεται. ἰδοὺ καὶ ἕτερον δικαίωμα ἀγάπης, ὅτι σῶμα ἀλλήλων ἐσμέν.

» Τὸ μυστήριον τοῦτο, μέγα ἐστίν. ἐγὼ δὲ λέγω, εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλη-
» σίαν. πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπά-
» τω, ὡς ἑαυτὸν, ἡ δὲ γυνὴ, ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

Πῶς μέγα; ὅτι τῷ Χριστῷ ἔξον πλύνειν ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ δόξῃ, ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν ἀναθρωπήσας ἵνα προσκολληθῇ τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐλθόντα οἱ δύο εἰς πνεῦμα ἕν. ὁ γὰρ κολλώμενος, φησὶ, τῷ κυρίῳ, ἓν πνεῦμά ἐστί. πλὴν καὶ ὑμεῖς. ὡστεί ἔλεγλν, χὴ ἀναγωγὴ τὸ ὀνόματος καὶ ἡ πνευματικὴ ἕνωσις, ἀνατρέπει τὸ ἰδικόν. δύναται γὰρ καὶ πνευματικῶς καὶ ἰδικῶς ἑρμηνεύεσθαι. οἱ καθ' ἕνα. οἷον οἱ ἄνθρωποι. τὸ γὰρ τὸ κατὰ ἀναγωγὴν νοήματος, εἰς κοινότητα ὁρᾷ, τρύτεσι τὴν ἐκκλησίαν. ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα. οἵδε γὰρ ἡ ἰσοτιμία γίνεσθαι ἀκαταστασίας ὑπόθεσις, διὰ τοῦτο μίαν ἀρχὴν εἶναι κελεύει, τὴν τοῦ ἀνδρός. Τί δήποτε δὲ περὶ τῆς ἀγάπης πολλὰ διαλεχθείς, περὶ τοῦ φόβου χὲ οὕτως ἐποίησεν; ὅτι πεπηγυμένως τὴν ἀγάπην εἶναι δεῖ. οὕτω γὰρ καὶ ὁ φόβος ἕψεται. τὸ δὲ φοβεῖσθαι νόει, ὡς πρέπει γυναῖκα φο-
» βεῖσθαι, μὴ δουλοπρεπῶς. Τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν
6 » ἐν κυρίῳ. τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἥτις
» ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος
» ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ' ἐκτρέφε-
» τε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου.

Εἶπε περὶ τῆς πρώτης ἀρχῆς τῆς κατὰ τὸν ἄνδρα, νῦν περὶ τῆς δευτέρας λέγει τῆς κατὰ τοὺς γονεῖς. ἡ μὲν γὰρ γυνὴ, τῷ ἀνδρὶ, τὰ δὲ τέκνα, καὶ τῇ γυναικὶ ὑπόκειται. ἐν κυρίῳ. τρυτέσι κατὰ κύριον, ἐν οἷς μὴ βλάπτεται ἡ εὐσέβεια. Τί γάρ ὅτι πρεσβῦσαι βούλεται ὁ πατὴρ τὴν θυγατέρα; ἢ αἰσχρὰν διδάξαι τέχνην τὸν υἱόν; ἢ πρὸς ἑλληνισμὸν ἀγαγεῖν; τὰ γὰρ τοιαῦτα, χὴ ἐν κυρίῳ ἐστίν. ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη. καίτοι χὲ ἔστιν αὕτη πρώτη. ἔστι γὰρ πρώτη ὑ φονέυσεις, ὑ μοιχεύσεις. ἀλλ' ὅρα τί προστέθεικεν, ἐν ἐπαγγελίᾳ. ἐκεῖναι γὰρ αἱ πρῶται, χὲ ἔχουσιν ἐπαγγελίας. ἀναχωρήσας γάρ ἐστι πάντων, οὐκ ἀγαθοῦ ἐργασία. αὕτη τοιγαροῦν, καθὸ τὴν τῆς ἐπαγγελίας λόγον ἔχει πρώτη.

ἀγαθοῦ

ἀγαθοῦ γάρ ἐστιν ἐργασία. καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. ὅρα σοφίαν. ἐπειδὴ πρὸς νηπίους ὁ λόγος αὐτῷ, (πρὸς γὰρ τὰ τέκνα λαλεῖ,) αὐτίκα τὰ κειμήλια ἀμοιβὴν εἴρηκε, καὶ χάριν ὑψηλόν, ἃ περὶ βασιλείας χαρακῶν, οὐ περὶ μιμήσεως Χριστοῦ, ὅπερ ἐπὶ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς εἴρηκεν. Τί γὰρ ἀδύνατον ἦσαν τῆς μακροχρονίας; καὶ γὰρ καὶ τοῖς Ἰουδαίοις, ὡς νηπίοις τὰς φρένας ταῦτα νομοθετήθη. ἃ γὰρ ἰσχυνον τελείων ἀκούειν. οἱ πατέρες μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν. χὲ ἔστιν, ἀγαπᾶτε. τοῦτο γὰρ αὐτοῖς φύσει καὶ ἄκοντας ἀναπείθει. ὁπὰ μὴ παροργίζετε. τρυτέσι μὴ ἀπροκληρονόμους, μὴ ἀπροκρύκτους ποιεῖτε, μὴ φορτικὰ καὶ δούλοις πρέποντα αὐτοῖς ἐπιτάττετε, ἐπὶ πᾶσιν αὐτοῖς ἀεὶ δυσχεραίνετε. ἐν παιδείᾳ ἐ νουθεσίᾳ κυρίου. τοῦτο τῆς παραινέσεως τὸ κεφάλαιον. ὧν πνευματικῶν γὰρ ὄντων, καὶ τὰ σαρκικὰ ἀκολουθήσει. τοῦτο γὰρ αὐτοῖς μάλιστα πειθηνίους ποιεῖ.

» Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς κυρίοις καθὰ σάρκα, μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐν
» ἁπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν ὡς τῷ Χριστῷ, μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλίαν ὡς ἀν-
» θρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἐκ ψυχῆς
» μετ' εὐνοίας δουλεύοντες τῷ κυρίῳ καὶ ἐκ ἀνθρώποις, εἰδότες ὅτι ὃ ἐάντις ἕκα-
» στος ποιήσῃ ἀγαθὸν, τοῦτο κομιεῖται παρὰ τοῦ κυρίου, εἴτε δοῦλος εἴτε ἐλεύθερος.

Τοὺς δούλους ἐσχάτης τέθεικεν, ἐπειδὴ καὶ ἧσσι τῷ ἀξιώματι. χὲ ἔτι δὲ τρύτοις ὡς παιδίοις διαλέγεται, ἀλλὰ τελείως, καθὰ σάρκα δέ, τρυτέσι τοῖς πρόσκαιροις. ἐκ τρύτου δὲ καὶ παραμυθεῖται αὐτούς. μετὰ φόβου καὶ τρόμου. ἦ γὰρ τις ἐλευθέρους ἀνθρώπους ὑποτάσσει, πόσῳ μᾶλλον τρύτοις; τὴν δὲ τοιαύτην χὲ ἀπαιτεῖ παρὰ γυναικῶν φόβον, ἐπειδὴ μήτε ἧσσι δοῦλοι, ἀλλ' οἰκέται. καλῶς δὲ τὸ ἐν ἁπλότητι καρδίας. ζῆλος γὰρ καὶ μετὰ φόβου καὶ τρόμου δουλεύειν, ἀλλὰ χὲ ἐξ εὐνοίας, ἀλλὰ κακούργως. μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν μὴ ὅταν πάρεισιν οἱ δεσπόται καὶ ὁρῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἀπόντων αὐτῶν, ἵνα τὰ δέοντα ποιῶσιν. ἀλλὰ ὡς δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ. ἆρα οὖν ὁ ἀνθρωπάρεσκος χὲ ἔστι δοῦλος Χριστοῦ. ἐκ ψυχῆς μετ' εὐνοίας. ζῆλος γὰρ καὶ τὸ ἀπολέσθαι τι κακούργως ἐργάζεσθαι, μὰ μὴν ὅσα δύναμις πάρεστιν, ἀλλὰ τὸ ὡρισμένον μόνον. τῷ κυρίῳ, καὶ χὲ ἀνθρώποις. μὴ καθ' ἡδονὴν, ἀλλ' ἐκ προαιρέσεως. τοῦτο κομιεῖται παρὰ τοῦ κυρίου. ἐπειδὴ ἦκός ἐστι πολλοὺς ὧν δεσποτῶν, μὴ ἀμείβεσθαι τῆς εὐνοίας τοὺς δούλους,
» ἐκεῖ αὐτοῖς ὑπισχνεῖται τὴν ἀμοιβήν. Καὶ οἱ κύριοι τὰ αὐτὰ ποιεῖ-
» τε πρὸς αὐτοὺς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλὴν, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμῶν αὐτῶν ὁ κύριός ἐστιν
» ἐν οὐρανοῖς. καὶ προσωπολημψία χὲ ἔστι παρ' αὐτῷ.

Τὰ αὐτὰ. ποία; μετ' εὐνοίας δουλεύετε, μὴ ὡς ἀνθρωπάρεσκοι. ἀλλὰ ταῦτα χὲ λέγει φανερῶς, καίτοι τὰ αὐτὰ διανοηθείς. καὶ γὰρ καὶ οἱ κύριοι δουλεύουσι τοῖς δούλοις. ὅταν γὰρ ἐκείνου κοιμωμένου καὶ ῥέγχοντος, ὁ δεσπότης περὶ τροφῶν, περὶ ῥυπαρμάτων μιμνῶν χὲ καθεύδει ἆρα χὲ δουλεύει; ἔστι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν κυρίων, τὸ, μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἁρμόσαι, τῷ πρὸς θεὸν δηλονότι.

ἀνιέντες

ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν. μὴ φορτικοί, φησι, μὴ ἐπαχθεῖς. ἴδετε ὅτι καὶ ὑμῶν ὁ κύριος. ᾧ γὰρ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν, φησι. μὴ ἀκούσῃς καὶ σὺ, δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν ἐκείνην τὴν ὀφειλὴν ἀφῆκα σοι, καὶ τὸ τρύτων ἐξῆς. καὶ προσωπολημψία οὐκ ἔστι παρ' αὐτῷ. μὴ νομίσῃς ὅτι τῶν Εἰς τὸν δοῦλον γνωμῶν κακῶν καταφρονεῖ διὰ τὸ τοῦ προσώπου εὐτελές. οὐκ ἔνι παρὰ Θεῷ
» δοῦλος καὶ ἐλεύθερος. Τὸ λοιπὸν ἀδελφοί μου, τῷ δυναμοῦσθε ἐν
» κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. τῷ δύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ,
» πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς σῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ Διαβόλου. ὅτι οὐκ ἔστι
» ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸς τὰς ἐξουσίας,
» πρὸς τὴν κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας
» ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε,
» ἀντισῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι σῆναι.

Μετὰ τὸ διατάξαι, φησὶ, τὰ ἡκότα, τοῦτο ἀκόλουθον καὶ ὑπόλοιπον, τὸ τῷ δυναμοῦσθαι ὑμᾶς ἐν κυρίῳ, τουτέστι τῇ εἰς αὐτὸν ἐλπίδι, καὶ τῷ τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. διὰ γὰρ τῆς αὐτοῦ βοηθείας ἐστὶν ἡμῖν τὸ ἐλπίζειν εἰς αὐτόν. ἰσχυρὸς γάρ ἐστι, φησὶ, καὶ ἱκανὸς πάντα κατορθῶσαι. ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ. μετὰ τὸ διοικῆσαι πάντας κατὰ τάξιν, λοιπὸν καὶ ὁπλίζει αὐτοὺς ὡς πρὸς πόλεμον. πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ Διαβόλου. οὐκ εἶπε μάχας, ἀλλὰ μεθοδείας, ὅπερ ἐστὶ χαλεπώτερον, οἷον πρὸς τὰς ἐπιβουλὰς, πρὸς τὰς ὑπάδρας, πρὸς τοὺς δόλους. οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα. τοῦτό φησι δηλονότι ὅτι νήψεως χρεία καὶ ἐγρηγόρσεως πρὸς τὸν πόλεμον, ὃ βοῦλονται βουλόμενος. ὁ γὰρ Διάβολος τὸ ἐχθρὸν τῶν δυνάμεων, ἀσφαλεστέρους τοὺς τοὺς οἰκείους. πρὸς τὰς ἀρχάς. περὶ Δαιμόνων λέγει, οὓς ἡμεῖς ἑαυτῶν πεπιπλάμεθα ἄρχοντας, ἐκόντες αὐτοῖς ὑποκλινόμενοι. οὐ γὰρ ἔλαχον τὴν ἀρχὴν ἡμῶν, ἀλλὰ πατεῖται ὑφ' ἡμῶν. ἰδοὺ γὰρ δέδωκα ὑμῖν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων. πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας. ἐξουσίαι λέγονται, ὡς δηλονότι μόνων τῶν παθῶν κατεξουσιάζοντες ἡμῶν. κοσμοκράτορες δὲ, ὡς κατακρατοῦντες τῶν τὰ κοσμικὰ φρονούντων. οὐ γὰρ ἔξει περαιτέρω τοῦ κόσμου χώραν. κόσμον οἶδεν ἡ γραφὴ, τὰς πονηρὰς πράξεις καλοῦσα. οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς πρὸς τοὺς μαθητάς. ὑμεῖς οὐκ ἐστέ, φησι, τοῦ κόσμου τούτου, καίτοι ὄντες. ἀλλὰ τὰς πονηρὰς πράξεις λέγων, οὕτως εἶπε. κοσμοκράτορας οὖν φησι τοὺς Δαίμονας, ὡς τῶν πονηρῶν πράξεων καθηγεμόνας. Τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου. ἵνα μὴ φοβηθῇς ἀκούων κοσμοκράτορας, ἐπήγαγε τίνος ἄρχουσι. τῆς πονηρίας, φησί. σκότος γὰρ τὰ αἰῶνος τούτου, τὰς πονηρὰς λέγει πράξεις. πρὸς τὰ πνευματικά. τουτέστι τὰ Δαιμόνια τὰ ὄντα ἢ τῆς πονηρίας, οἷον τοῦ Διαβόλου, (ταὐτὸν γὰρ τελοῦσιν.) ἢ τῶν πονηρῶν πράξεων καθηγηταί. ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. ὡσεὶ ἔλεγε. ἔστι δὲ καὶ ἡμῖν ἡ πρὸς τοὺς τοῦτο πάλιν.

τοῦτο πάλιν, ὑπὲρ μικρῶν πινῶν, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν οἱ τοῖς ἐπουρανίοις πραγμάτων, οἷον βασιλείας χρεῶν, καὶ ὑποστάσεως. διὸ νήφειν χρή. ἡ δὲ ἀγωνίλεξις, ἰδικῶς. διὰ τὰ ἐπουράνια φησί. τὸ γὰρ ἐν, διὰ, ἐστιν. διὰ τοῦτο ἀναλάβετε. ἐπειδή, φησι, χαλεποὶ οἱ ἐχθροί. ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ. ἡμέραν πονηρὰν τὸν παρόντα καλεῖ βίον, διὰ τὸ ἐν αὐτῷ πονηρὰ πράγματα, δεικνὺς βραχὺν τὸν τοῦ πολέμου καιρόν, καὶ ταύτῃ προθυμίαν αὐτοῖς διδούς. καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι σῆναι. ἅπαντα, οἷον τὰ πάθη, τὰς ἐπιθυμίας. κατεργασάμενοι, οἷον καταπολεμήσαντες σῶσαι, νικηφόροι τινὲς καὶ λαμπροὶ τῷ προσώπῳ. πολλοὶ γὰρ μετὰ τὸ νικῆσαι, πάλιν ἔπεσον. ἀλλ' ἵνα
» ἐν σῆτε τῇ νίκῃ. Στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφῦν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς Δικαιοσύνης, καὶ ὑποδυσάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης. ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι, καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθαι, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστι ῥῆμα θεοῦ, διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως.

Ἐπὶ πόλεμον παρατέτακται τὸ πρᾶγμα, ἐν οἷς τακτικοῖς παραινεῖ τὸ σῆναι εὐτάκτως. εἶτα λοιπὸν καθοπλίζει, καὶ πρῶτον ζώννυσι τὸν διαῤῥέοντα, καὶ διακεχυμένον τὰς ἐπιθυμίας καὶ χαμαὶ ῥιπτοῦντας λογισμοὺς συρομένους ἔχοντα πρατιώτην, καὶ ἀνατέλλει τῇ νοητῇ ταύτῃ ζώσει. τὴν ὀσφῦν ὑμῶν. ὥσπερ ἐπὶ τῶν νοητῶν ἡ τροπὴ τὸ πᾶν σωέχει, θεμέλιός τις οὖσα, οὕτως ἐφ' ὑμῶν ἡ ὀσφῦς. οἱ γοῦν ἀπολαμβάνοντες πολλάκις ὥσπερ εἴς τινα θεμέλιον, ἐκεῖ τὰς χεῖρας ἐπιτιθέντες, ἐπαναπαύονται. τὴν τοίνυν ἀρχὴν ἡμῶν, πρῶτον συσφίγγει, οἷον τὸν τοῦ ἡμῖν τόνον τῆς ψυχῆς, ὃν τροπικῶς, ὀσφῦν ἐκάλεσε. τοῦτον τὴν ἀληθείᾳ πορίζωννυσιν. ἡ δὲ ἀλήθεια ἡ πολλὰ νοεῖται. ἀλήθεια δογμάτων. ἀλήθεια βίου χρηστοῦ, ὑποκρίσεως κεχωρισμένου. ἀλήθεια λόγων, τὸ δολεροὺ ἀρνουμένων. ἀλήθεια ἐνθυμήσεως, χρῆν ἐχούσης τὸ νόητον καὶ κιβδήλου ὧν Δαιμόνων ἄπορον. δυνὴ δὲ ὡς πρὸς τὸν Χριστὸν νοῆσαι, τὸν ὄντως ἀλήθειαν. ἐγὼ γάρ ἡμι, φησὶν, ἡ ἀλήθεια. ὃν καὶ τοῦ δεδύσθαι, χρὴ μόνον περιεζῶσθαι τοῖς ἀνθρώποις δεδώρηται. ὅσοι γάρ, φησιν, εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης. τὸν καθόλου φησὶν ἐνάρετον βίον. θώραξ δέ ἐστιν, ὁ σιδηροῦς χιτών. καὶ ὑποδυσάμενοι τοὺς πόδας. ἢ τὸν φησὶν, ὅτι χρὴ τοὺς πόδας ἡμῶν ἑτοίμους εἶναι πρὸς τὸ εὐαγγελίζεσθαι. ὡς ὡραῖοι γάρ, φησιν, οἱ πόδες ὧν εὐαγγελιζομένων ἀκούω. ἢ ὅτι εὐέτοιμα ὀφείλομεν εἶναι καὶ βίον ἔχειν, ὡς τὸ εὐαγγέλιον ὑφυγεῖται. τὴν γὰρ ἑτοιμασίαν τῆς καρδίας αὐτῶν, φησὶν ὁ προφήτης, πεσόσχε τὸ οἷς ὄν. τῷ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης. τὸ γὰρ εὐαγγέλιον, εἰρήνην μὲν πρὸς τὸν θεὸν ποιεῖ, πόλεμον δὲ πρὸς τοὺς Δαίμονας. ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόντες. δεῖ γὰρ ἐκεῖνα προηγεῖσθαι.

πίστιν

πίστιν δέφισι, τὴν ἀλικρινῆ καὶ διάπυρον, περὶ ἧς ὁ κύριος φησὶν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ μετάβηθι, καὶ μεταβήσεται. τὰ βέλη τὰ πονηρά. βέλη φησὶ, τὰς ἐπιθυμίας, τοὺς λογισμοὺς, τοὺς πειρασμούς. καλῶς δὲ τὸ, πεπυρωμένα. φλογοῦται γὰρ αἱ ἄτοπαι ἐπιθυμίαι. καὶ τὴν περικεφαλαίαν τὸ σωτήριον. τῆς σωτηρίας ὑμῶν, φησὶ τῆς ἐλπίδος. τὸ δὲ, δέξασθαι, οἷον φορέσαι καὶ δέξασθαι τὴν κεφαλήν. καὶ τὴν μάχαιραν τὸ πνεύματος. εἶπε τὸ πνεῦμα περιφρασικῶς εἰπὼν, δηλονότι τὸ ῥημα καὶ μαρτυρικὴν ζωὴν φανερὰν ἔχειν, εἴτε τὴν πνευματικὴν ζωὴν καὶ πολιτείαν, ἥτις ὡς μάχαιρα φοβερὰ γίνεται, φησὶ, καθ' ὧν νοημάτων ἐχθρῶν. εἴτε ὅτι τὰ πνευματικὰ φησι χαρίσματα, ἅπερ ἐστὶ διὰ ῥήματος καὶ προστάγματος θεοῦ. εἴτε, ὅπερ ἐστὶ ῥῆμα θεοῦ, τοῦτο κατὰ συζευκτέον, ἵνα ᾖ οὕτως, ὅπερ ἐστὶ ῥῆμα θεοῦ καὶ πρόσταγμα, τοῦτο, φησὶ, ποιεῖτε. ποῖον; διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἵνα εἴπητε, φησὶν. εἴτε καθ' ὃ τὸ φοβερὸν καὶ τέμνειν τὰ πνευματικὰ χαρίσματα, ῥῆμά ἐστι θεοῦ. τομικὸν γὰρ τὸ ῥῆμα τοῦ θεοῦ. οὕτως μᾶλλον καὶ ὁ μακάριος Ἰωάννης. διὰ γὰρ ῥήματος θεοῦ ἐπιτελεῖτο τὰ χαρίσματα. πᾶν γὰρ ὃ ἐὰν αἰτήσητε, φησὶν, ὡς τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν, φησὶν, ὁ Χριστός.

Οἰκουμ.

» Προσευχόμενοι ὡς παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο ἀγρυπνοῦν-
» τες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ,
» ἵνα μοι δοθείη λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου ὡς παῤῥησίας γνωρίσαι τὸ μυστή-
» ριον τοῦ εὐαγγελίου, ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ὡς αὐτῷ παῤῥησιά-
» σωμαι ὡς δεῖ με λαλῆσαι. Μετὰ τὸ καθοπλίσαι, τὸν βασιλέα λοι-
πὸν καλεῖ ἵνα δῶ χεῖρα. ἐν πνεύματι. μὴ ἐν βαττολογίαις. καὶ εἰς αὐτὸ ἀ-
γρυπνοῦντες. μηδὲν, φησὶ, ῥᾳθύμον ἢ ἀμελημόρμ. καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ.
καὶ γὰρ καὶ τὸν Πέτρον, φησὶν, ἡ εὐχὴ τῆς ἐκκλησίας ἔλυσε τῶν δεσμῶν. ὡς
ἀνοίξῃ τὸ στόμα τοῦς μου. καλῶς τὸ, ἀνοίξῃ. ᾔδει γὰρ προειμένα τὰ λαλή-
σῃ, Χριστῷ πειθόμενος, ἀλλ' ἐξ ὑπογύου καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἀνοῖξαι τὸ στόμα,
ὁ λόγος πρᾴει. ὡς παῤῥησίας γνωρίσαι. ἢ ἵνα ἐν παῤῥησίᾳ ἀπολογήσωμαι, ἢ
ἵνα εὐαγγελίζωμαι. ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω. ὑπὲρ οὗ εὐαγγελίου πρεσβεύω
πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ἵνα, φησὶν, αὐτῷ καὶ οἱ ἐν αὐτῷ καταλλαγῶσιν. ὑπὲρ
Χριστοῦ γάρ, φησὶ, πρεσβεύομεν. ἵνα ὡς αὐτῷ παῤῥησιάσωμαι. ὡς δεσμοῖς
ὢν, καὶ ἀπολογεῖσθαι ἐμελλον. ἵνα οὖν, φησὶ, μετὰ παῤῥησίας, καὶ οὕτως ὡς
χρὴ τὸν ὑπὲρ τηλικούτων ἀπολογούμενον, ἀπολογήσωμαι.

» Ἵνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμὲ τί πράττω, πάντα ὑμῖν γνωρίσῃ Τυχικὸς
» ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ, ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ
» τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.

Ἅπερ ἐν παραινέσεως καὶ δογμάτων, ἔγραψε, τὰ δὲ κατ' αὐτὸν, τῷ φέροντι τὴν ἐπιστολὴν λαλῆσαι ἐπέτρεψε. καὶ πιστὸς διάκονος. ἢ πιστὸς, οὐκεῖ καὶ ἀληθεύσῃ.

ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν. τοῦτο καὶ τῆς Παύλου ἀγάπης καὶ τῆς ἐκείνων, σκοπεῖον ἴσως, τὸ, ἐθέλειν παντὶ τρόπῳ γνωσθῆναι αὐτοῖς, ὡς οἷς ἴσω. καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν. ἐπειδὴ γὰρ ἐν ἁλύσεσιν ἦν ὁ διδάσκαλος, ἐχρῆζον οἱ μαθηταὶ παρακλήσεως, τοῦ μὴ καταπεσεῖν.

» Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ
» Χριστοῦ. ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χρι-
» στὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ, ἀμήν. Εὐχεται αὐτοῖς ἡρῴως, καὶ τὴν μετὰ πί-
στεως ἀγάπην, ἵνα μὴ πρὸς ἑτεροδόξοις ᾖ, ἀλλὰ μόνοις τοῖς πιστοῖς.
ἢ ὅτι ἡδὺ ἐστὶ τῆς ἀγάπης κέρδος, μὴ καὶ μετὰ πίστεως οὔσης.
τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν
ἀφθαρσίᾳ. ἡ γὰρ εἰς τὸν Χριστὸν ἀγάπη,
ἄφθαρτος καὶ ἀμείωτος, μᾶλλον δὲ
καθεκάστην ἐπιδιδοῦσα τὴν
ἡμέραν ὤφειλεν εἶναι.

Τέλος ἐπὶ τῷ, τῆς πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῆς.

Ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ.

Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολῆς.

Αὕτη ἐπιστέλλει ἀπὸ Ρώμης, ἐφ' ἃ κἀκεῖσε αὐτὸν ἅμα καὶ διδάξας. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. πεμψάντων Φιλιππησίων Ἐπαφρόδιτον τῷ Παύλῳ, καὶ τινων πορισμῶν καὶ διαφθειρόντων τὰς ἀκτὰς ὧν ἀκεραίων πρόφασιν τῆς σωτηρίας τοῦ νόμου καὶ τῆς περιτομῆς, καὶ λεγόντων χωρὶς ταύτης μὴ δύνασθαι δικαιωθῆναι, μαθὼν ὁ ἀπόστολος, γράφει Φιλιππησίοις. καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται αὐτῶν τὴν πίστιν καὶ σημαίνει μνημονεύειν αὐτῶν. ἔπειτα διηγεῖται ὡς ἀπελογήσατο ἐν Ρώμῃ, καὶ ὅτι τινὲς αὐτῷ βαρεῖς γεγόνασιν ἐν τοῖς δεσμοῖς, φθόνον αὐτῷ κινοῦντες. ἔπειτα αὐτοὺς προτρέπεται ἀγγέλοις ἀγαπᾶν, ἡγούμενος τὴν τοῦ Χριστοῦ φιλανθρωπίαν, ὅτι θεὸς ὢν, ἄνθρωπος γέγονε δι' ἡμᾶς. εἶτα περὶ τῆς περιτομῆς καὶ τοῦ παλαιοῦ νόμου διαλαβών, ἀποδείκνυσιν ἀργὸν γεγονέναι λοιπὸν τὴν περιτομήν, λαμβάνων ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ παράδειγμα καὶ λέγων, ὅτι ταῦτα πάντα ἤγημαι διὰ τὸν χριστοῦ ζημίαν. διὸ καὶ τοῖς μὲν διδάσκουσί τι περιτομὴν καὶ θέλουσι αὐτοῖς ἁπτῆσαι μεμψάμενος καὶ ψευδῶν ἐλέγχοις αὐτοῖς εἶναι τοῦ χριστοῦ, ἀποδέχεται Φιλιππησίους διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν τῆς κοινωνίας δόσιν. καὶ προτρεψάμενος πάλιν ἐφ' οἷς ἔπαθεν αὐτὸς, τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

Θεοδωρήτου.

Ι Φιλιππήσιοι τῆς Μακεδονίας ἦσαν, ἣν μητρόπολιν Θεσσαλονίκην. πολλαὶ δὲ αὐτῆς ὁ Παῦλος χρηταὶ μαρτυρεῖ. τῷ δεσμοῖς δὲ ὢν ἔγραψε τὴν ἐπιστολήν. μετὰ γὰρ τὴν πρώτην ἀπολογίαν ἧς ἐμνήσθη ἐν τῇ πρὸς Τιμόθεον, αὖθις ἐδέθη. ἦσαν δὲ οἱ Φιλιππήσιοι δι' Ἐπαφροδίτου τοῦ πρὸς τὴν χρείαν πεμψάντες αὐτῷ, ἐν ταυτῷ, καὶ γνωσόμενοι τὰ κατ' αὐτόν. ἐπειδὴ δὲ ἐθορυβοῦντο λέγοντες τῷ δεσμοῖς εἶναι τὸν διδάσκαλον, αὐτὸ τοῦτο γράφει αὐτοῖς, ὡς τὰ δεσμά γε θορύβου πρόξενα, χαρᾶς δὲ μᾶλλον ὠφέλειαν εἶναι, διὰ τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ εἶναι. καθάπτεται δὲ καὶ τῶν Ιουδαίων, οἵτινες ἐν σχήματι Χριστιανισμοῦ, διέφθειρον τὸ κήρυγμα. μετὰ τιμῆς δὲ φαίνεται γράφων τοῖς Φιλιππησίοις. ἐναρέτοι γὰρ ἦσαν. ἐνταῦθα ἦν ἡ Πορφυρόπωλις. ἐνταῦθα ὁ Ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν. ἐνταῦθα ἐτυπτήθη μετὰ τοῦ Σίλα ὁ Παῦλος ὑπὲρ ὧν φρατηγῶν, οἱ ἐκσωστραπαγῆς αὐτὸν τυπτήσαντες, τέλος ἀπελογήσαντο. ἐνταῦθα ὁ δεσμοφύλαξ πιστεύσας, ζῶν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐβαπτίσθη. ταῦτα πάντα αἱ πράξεις φασί. μαρτυρεῖ δὲ αὐτοῖς πίστιν, καὶ κεκλιμένους ὑπὲρ αὐτῆς, καὶ πρὸς εὐσεβείαν ἐπιρρέπως ἔχειν. διὰ πάντα σφόδρα φιλῶν αὐτοὺς φαίνεται.

Κεφάλαια, τῆς πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολῆς.

α΄ Εὐχαριστία ὑπὲρ τῆς Φιλιππησίων ἀρετῆς, καὶ εὐχὴ τελειώσεως.

β΄ Διήγησις τῆς ἑαυτοῦ διαγωγῆς ἀγωνιστικῆς, καὶ τῆς προθυμίας.

γ΄ Παραίνεσις τῆς καθ' θεὸν πολιτείας, καὶ τῆς ἐνθέου ζωῆς.

δ΄ Περὶ Τιμοθέου καὶ Ἐπαφροδίτου οὓς ἀπέστειλε πρὸς αὐτούς.

ε΄ Περὶ πνευματικοῦ βίου τὸ μὴ ὡς ἐν σαρκὶ, ὅ ἐστι μίμησις θανάτου χριστοῦ.

ς΄ Παραινέσεις ἴδιαι τινῶν καὶ κοιναὶ πάντων.

ζ Ἀποδοχὴ τῆς ἀποσταλείσης αὐτῷ διακονίας.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

ΠΑΥΛΟΣ καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Ἰῦ Χριστοῦ, πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἐν Χρι- 1
στῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις. χάρις ὑμῖν καὶ
εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἐνταῦθα ὡς πρὸς ὁμοτίμους ἀπέστειλεν, ἀφ' ὑψηλοτέρου αὐτὸ τὸ ἀξίωμα, οὐ τούτοις τὴν ἀπόστολον, ἀλλὰ τῷ κοινῷ πάντων ὀνόματι κέχρηται. δοῦλος φησὶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ. τοῖς ἁγίοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. ἦσαν γὰρ καὶ Ἰουδαῖοι λέγοντες ἑαυτοὺς ἁγίους, ἀλλὰ τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, φησί. σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις. τί δήποτε ὧδε τῷ κλήρῳ γράφει, καὶ ἔχων ἔθος; ὅτι αὐτοῖ οἱ κληρικοὶ ἦσαν τὸν Ἐπαφρόδιτον πέμψαντες σὺν τοῖς ἀναλώμασι. σὺν ἐπισκόποις. καὶ ἐπειδὴ ἐν μιᾷ πόλει, πολλοὶ ἦσαν ἐπίσκοποι, ἀλλ' ἐπισκόπους τοὺς πρεσβυτέρους καλεῖ. Οὕτε γὰρ ἔτι ἐκοινώνουν τοῖς ὀνόμασι, καὶ οἱ ἐπίσκοποι, διάκονοι, καὶ πρεσβύτεροι ἐκαλοῦντο, καὶ τὸ ἔμπαλιν, οἱ πρεσβύτεροι ἐπίσκοποι.

Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑ- Κεφ. ά.
πὲρ πάντων ὑμῶν, μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς
τὸ εὐαγγέλιον, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν.

Ἐπειδὴ ἦσαν εἰς ἀρετὴν πεκόψαντες, μετὰ εὐχαριστίας τῆς εἰς θεὸν ἐμέμνητο αὐτῶν. ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν. καθὼς ἀν μνημονῶ, φησιν, εὐχαριστῶ. πάντοτε δὲ μέμνημαι. μετὰ χαρᾶς. θλῖψις γὰρ καὶ μετὰ λύπης μεμνῆσθαι ἐπὶ ὧν μὴ ἐναρέτων. ἐκ γὰρ θλίψεως, φησὶν ἀμαχοῦ, καὶ συνοχῆς καρδίας, ἔγραψα ὑμῖν. τὸ μνήμη μετὰ χαρᾶς μεμνῆσθαι, σημεῖον ἦν τῆς ἐκείνων ἀρετῆς. τὴν δέησιν προσ-
φερόμενος. καὶ τὴν δέησιν προσφερόμενος ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν, ἤγουν τῇ ἐλεημοσύνῃ. τί εὐχαριστῶ, φησι, τῷ θεῷ; ἐπὶ τῇ κοινωνείᾳ ὑμῶν. μέγιστα καὶ ἀποστολικὸν αὐτοῖς μαρτυρεῖ. ὅτι, φησὶν, ἐξ οὗ ἐπιστεύσατε μέχρι καὶ νῦν, πάντα πράττετε πρὸς τὸ κοινωνοὶ γενέσθαι τοῦ εὐαγγελίου. συμπαρόντες ἀεὶμοι, φησὶ, τῷ ἀποστέλλειν τὰ πρὸς τὴν χρείαν. κοινωνίαν. ποίαν; τὴν ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἐξ ἧς ἐπιστεύσατε, φησὶν, ἄχρι τοῦ νῦν. Ἐπὶ τῇ ἧς τὸ εὐαγγέλιον κοινωνίᾳ ὑμῶν. τὸ δὲ ἀπὸ πρώτης ἡμέρας, ἢ ὅτι ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' οὗ ἐπιστεύσατε μέχρι τοῦ νῦν, εὐχαριστῶ τῷ θεῷμου, ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος. ἢ ἐπὶ τῇ ἧς τὸ εὐαγγέλιον κοινωνίᾳ ὑμῶν, τῇ ἀπὸ πρώτης ἡμέρας μέχρι τοῦ νῦν διακονου μένῃ. ἔοικε δὲ τὸ ἐφεξῆς μᾶλλον τῇ πρωτέρᾳ ἐκδοχῇ συμφωνεῖν. πῶς γὰρ ἀπ' ἀρχῆς ηὐχαρίστει, μήπω βεβαιωθέντας ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ἰδών; πεποιθὼς, φησὶν, ὅτι ὁ ποιήσας πρόθυμον καὶ θέρμης γέμουσαν ἀρχὴν ἐνθεὶς, αὐτὸς καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦτο τὸ ἔργου παύσῃ προαγάγοι. Πεποιθὼς δὲ αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρις ἡμέρας Ἰησοῦ Χριστοῦ, καθώς ἐστι δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ὄντε τοῖς δεσμοῖς Φωτ.

» τῆς δεσμοῖς μου, καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τὸ εὐαγγελίου, συγκοι-
» νωνούς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας.

Εὐχαριστῶ δὲ τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν, πεποιθὼς τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ποιεῖν, τοῦτο καὶ ἐπιτελέσει καὶ πληρώσει ἄχρι τῆς σωτελείας. ὅρα δὲ πῶς πάντα ἐπὶ τὸν θεὸν ἀνέθηκεν, ἵνα μὴ φρονῶσι μέγα, ὅμως καὶ οὕτως ἐγκώμιον μέγα τὸ ὅλως ἰσχύσαι ἐπαγάσασθαι τὸν θεὸν εἰς τὸ ὑπὲρ ἡμῶν εἶναι εἰς αὐτούς. τοῦτο γὰρ ἄνευ μεγίστης ἀρετῆς οὐκ ἂν ἐγένετο. ἄχρις ἡμέρας Ἰησοῦ Χριστοῦ. ὑπὲρ ὑμῶν γάρ, φησι, μόνον θαρρῶ, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ ἐξ ὑμῶν. καθώς ἐστι δίκαιον. πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο καθώς ἐστι δίκαιον, φυτεύειν ἐπειδὴ δίκαιόν ἐστιν ἐμοὶ τῷ ἀκριβῶς εἰδότι τὰ καθ' ὑμᾶς, τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν. τοῦτο; ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν, ἐπιτελέσει αὐτὸ ἄχρις ἡμέρας Ἰησοῦ Χριστοῦ. τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν. φρονεῖ γὰρ καὶ λογίζεται ἀγαθὰ καὶ μεγάλα δίκαιον εἶναι τοῖς μαθηταῖς, ὁ μεγάλως σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν εἰς αὐτοὺς καταβεβλημένος. ἐν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο λογίζεσθαι, τῷ τοιοῦτον ἔχοντι διάθεσιν ὑπὲρ ὑμᾶς, ὥστε μὴ δὲ ἐν τοῖς δεσμοῖς μου ἐπλανᾶσθαι ἡμῶν, ἀλλ' ἐγκαρδίους ἀεὶ περιφέρειν. τί δὲ τὸ αἴτιον τὸ ἐγκαρδίους αὐτοὺς καὶ ἀνεπιλήστους ἔχειν; ὅτι συγκοινωνούς μου, φησὶ, τῆς χάριτός ἐστιν. ἢ τῆς διὰ πίστεως ἐπιχορηγουμένης αὐτοῖς πνευματικῆς δωρεᾶς, πικίλως αὐτοῖς ἐνεργουμένης τότε. ἢ ἁπλῶς χάριτος, τῆς διὰ τὸ βαπτίσματος παλιγγενεσίας καὶ ὑοθεσίας. ἢ ἐν τῇ καρδίᾳ εἶπεν ἔχειν, φησὶ, συγκοινωνούς μου ὄντας ὑμᾶς ὄντε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει. τὸ δὲ τῆς χάριτος, ἀντὶ τοῦ διὰ τῆς χάριτος. ἄνευ γὰρ θείας χάριτος, οὐδεὶς ἀξιοῦται τῆς τοιαύτης κοινωνίας. διὰ τὸ ἔχειν με. εἴτουν τοιαύτην, καθ' ἣν δίκαιον ἐμοὶ αὐτὸ τοῦτο φρονεῖν, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος θεὸς καὶ πληρώσει, διὰ τὸ ἔχειν με, φησὶν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς. ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς. ὡς ἐγκώμιον, τὸ εἶναι ἐν τῇ καρδίᾳ Παύλου. οὐ γὰρ ἁπλῶς τοῦτο ἐμοί. τὸ δὲ καὶ, ἐν τοῖς δεσμοῖς, καὶ τῇ ἀπολογίᾳ, μεῖζον. καὶ βεβαιώσει τὸ εὐαγγελίου. βεβαίωσιν τὸ εὐαγγελίου, τοὺς πειρασμοὺς λέγει, καὶ τοὺς θλίψεις, καὶ τὰ δεσμά. πῶς; ὅτι οὐκ ἐρεῖ τοῦτο. καὶ τοιοῦτον αὐτῷ μὴ ὑπομένειν, ἐβεβαίου τὸν ἀνάστασιν, καὶ τὸν ἀντάρδοσιν. οὐ γὰρ ἂν, φησι, τοῦτο ὑπομένειν ἐνεχόμην, μὴ ὄντων ἀληθῶν ἐμῶν κηρυσσομένων παρ' ἐμοῦ. Οὐ γὰρ μόνον ἀνιστάμενοι νεκροὶ, οὐδὲ λεπροὶ καθαιρόμενοι, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς δεσμούμενοι, βεβαιοῦμεν τὸ εὐαγγέλιον. πῶς καὶ τίνι τρόπῳ; ὅτι μυρία πάσχοντες καὶ μὴ ἐνδιδόντες, ἀλλὰ πρόθυμότεροι γινόμενοι, ἱκανὴν παρέχομεν ἀπόδειξιν, τὸ ἀληθείας εἶναι κήρυκες, καὶ θείαν τινὰ δύναμιν ἐν ἡμῖν εἶναι, καὶ ταῦτα πάντα ὀξυμαρίζουσαν, καὶ οὐκ ἐῶσαν τῶν πρασμῶν τὸ πλῆθος περιλυέσθαι τῶν κηρυττόντων. οὐ γάρ ἐστιν ἀνθρωπίνης δυνάμεως, διαρρύτων κρατῆσαι κωλυμάτων. οὐ τοῖς ἄλλοις δὲ μόνον τοῦτο βεβαίωσις τὸ εὐαγγελίου, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν αὐτοῖς. δοκιμωτέρους γὰρ ἡμᾶς ἐργάζεται, καὶ ἰσχυροτέρους μᾶλλον καταφρονεῖν ὧν ἐπβουλῶν. συγκοινωνούσμου τῆς χάριτος. διὰ τί δὲ μαρτυρῶ

Χρυσ.

ὑμῖν ταῦτα,

ὑμῖν ταῦτα, καὶ διὰ τί ὑμᾶς ἔχω ἐν τῇ καρδίᾳ μου; ἐπειδὴ, φησὶ, συγκοινωνοί μου τῆς χάριτός ἐστε, ἢ τῆς ἀπολῆς λέγων, ἢ ὧν θλίψεων. ἡ γὰρ δύναμίς μου, φησὶν, ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται. ζώνεσθλίβουτο γὰρ αὐτῷ ὡς διδασκάλῳ καὶ πατρὶ πνευματικῷ. ὅρα δὲ πῶς ἐκείνους κοινωνούς, ἀλλὰ συγκοινωνούς, δεικνὺς ὅτι καὶ αὐτὸς κοινωνός ἐστιν. ἀναχοῦ γὰρ φησιν αὐτὸς, ἵνα κοινωνὸς γένωμαι τὸ εὐαγγελίου, φυτέυειν ἵνα κοινωνήσω ὧν ἐπαγγελμένων ἀλαθῶν τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν.

» Μάρτυς γὰρ μου ἐστὶν ὁ θεὸς, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις Ἰησοῦ Χριστοῦ.
» καὶ τοῦτο προσεύχομαι ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν
» ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρι-
» νεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, πεπληρωμένοι καρπὸν δικαιοσύνης τὸν διὰ
» Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ. Μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ θεός. ὡς ἀπιστούμενος μάρτυρα τὸν θεὸν καλεῖ, ἀναφόρα τε ἀληθεύων, καὶ σφόδρα ἀγαπῶν πάντας. πάντες γὰρ ἦσαν ἐναρέτοι. ἐν σπλάγχνοις. τὸ ἐπιτατικὸν τῆς ἀγάπης, διὰ τῶν σπλάγχνων ἐσήμανεν. Ἰησοῦ Χριστοῦ. φυτέυειν ἐν ἀγάπῃ τῇ διὰ Χριστόν, ὅτι πιστοί ἐστε. τοῦτο δὲ φησιν, ἵνα μὴ νομίσωσι διὰ τὸ πέμψαι αὐτῷ τὰ πρὸς χρείαν, φιλεῖσθαι παρ' αὐτοῦ. ἢ ὅτι προθύμως, τοῖς ἐκ τοῦ Χριστοῦ δοθεῖσιμοι σπλάγχνοις. ἐν σπλάγχνοις Ἰησοῦ Χριστοῦ. οἷον οὐκ ἀνθρωπίνοις, οὐδέ τι ἀνθρώπινον πάσχουσιν, ἀλλ' ὅλον καὶ τὸ χριστὸν Ἰησοῦ διακειμένοις. μέγα μὲν, τὸ τοῦ Παύλου προτεῖσθαι. τὸ δὲ ἐν σπλάγχνοις, μεῖζον. τὸ δὲ καὶ ἐν σπλάγχνοις Ἰησοῦ Χῦ, οὐδὲ μίαν ὑποβολὴν ἀπολιμπάνει. ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν. οὕτως ἀγαπώμενος παρ' αὐτῶν, εὔχεται ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον φιλεῖσθαι. ἐκ ὄψει γὰρ τῆς καὶ τὸ Χριστὸν ἀγάπης τοῦτο, ἢ καὶ περὶ ὧν ἄλλων φησὶν, ἵνα κἀκείνοις ἀγαπῶτιν. ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει. τοῦτό ἐστιν ἵνα μὴ ἁπλῶς πάντας ἀγαπᾶτε, ἀλλὰ μετὰ δοκιμασίας καὶ γνώσεως. μήτως, φησὶν, ἐπὶ πρὸς αἱρετικοὺς φιλία βλάψῃ ὑμᾶς. ἐὰν γὰρ, φησιν, οὕτως ἀγαπᾶτε, δείκνυτε τὸ συμφέρον δοκιμάσαι, τίνας χρὴ φιλεῖν, ὅτι τοὺς πιστοὺς, ἐ τίνας μὴ, ὅτι τοὺς ἀπίστους καὶ αἱρετικούς. πῶς οὖν ἀλλαχοῦ φησιν, ἢ δύνασθον τὸ ἐξ ὑμῶν μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύετε; καὶ φαμέν. ὅτι ἕτερόν ἐστιν εἰρηνεύειν, καὶ ἕτερον ἀγαπᾶν. Διαφέροντα δὲ, τὰ συμφέροντα φησίν. ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς. ἵνα μηδὲν, φησι, νόθον δόγμα τῷ τῆς ἀγάπης πρόσχημα πεφυρῇ ἐς ὑμᾶς. εἰλικρινεῖς μὲν, ὡς πρὸς θεὸν, ἀπρόσκοποι δὲ, ὡς πρὸς ἀνθρώπους. πολλοὺς γὰρ σκανδαλίζει τὸ ἰδεῖν πιστὸν μετὰ ἀπίστου ἢ αἱρετικοῦ φιλίαν ἔχοντα. τὸ δὲ σκανδαλίζειν τινὰ, ὑπὸ τιμωρίαν ἐστίν. πεπληρωμένοι καρπὸν Δικαιοσύνης. μετὰ γὰρ τῶν δογμάτων ὀρθότητα, καὶ βίου ἐπιμελητέον. ὑπὲρ ἁπλῶς δὲ εἶπεν, ἵνα ἐσὲ δίκαιοι, ἀλλ' ἵνα πεπληρωμένοι ἐν τούτῳ. καρπὸν δέ φησι, τὸν διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. ἔστι γὰρ δῆτον Δικαιοσύνη, ἀλλ' οὐ καὶ τὸ χριστὸν, ὅια μὴ ὧν Ἑλλήνων, οἳ διὰ κενοδοξίαν καὶ ἀνθρωπαρεσκίαν, τὸ δικαίου δῆτον ἐπιμελοῦνται. τοιοῦτοι δὲ ἡ ἐστὲ, εἰς δόξαν θεοῦ τὸ πρᾶγμα ἔσαι, ὑκ εἰς δόξαν ἐμήν. οὐ γὰρ διὰ τὸ ἐμὲ δοξασθῆναι τὸν Διδάσκαλον, ταῦτα παραινῶ, φησι, καὶ εὔχομαι. τὸ γὰρ

γνόμενον, φησὶν, εἰς δόξαν θεοῦ ἐ ἔπαινον περιχωρεῖ, τὸ καὶ συνεργοῦντες πρὸς τοῦτο.

Κεφ. ϛ'. » Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι ἀδελφοὶ, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ, μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ Πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσι, καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον λαλεῖν. Εἰκὸς ἴσως αὐτοὺς μαθόντας ὅτι δέδεται, θορυβεῖσθαι ὡς τοῦ κηρύγματος διὰ τοῦτο ἐμποδισμένου. τοῦτο οὖν φησὶ, δεικνὺς ὅτι οὐ μόνον οὐκ ἐμποδισμὸς τὰ δεσμὰ γέγονε τοῦ εὐαγγελίου, ἀλλὰ καὶ προκοπή. καὶ λέγει τὸν αἰτίαν. ὅτι τὰ κατ' ἐμέ. φιλοῦντες ἴσως, τὸ διαλοιδοῦν τὰ κατ' αὐτόν. ὥστε τοὺς δεσμούς μου. οὔτε γὰρ οἱ δεσμοί μου, φησὶν, οἱ κατὰ Χριστὸν ἐκρύβησαν, ἀλλὰ δῆλοι γεγόνασιν ὄντες τῷ Πραιτωρίῳ, τουτέστι τῷ Παλατίῳ, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς. καὶ τί πρὸς τοῦτο; ὅτι, φησὶν, ἐκ τούτου θάρσος γέγονε τοῖς πιστοῖς, καὶ ὁδὸς ἐπιφροφῆς πολλοῖς ὧν ἀπίστων. ἐν Χριστῷ δέδεσθαι. ἢ τοὺς ὑπὲρ Χριστοῦ δεσμοὺς, τουτέστι τοὺς διὰ Χριστόν, ἵνα ᾖ καθ' ὑπερβολὴν ἡ ζήτησις. ἢ τοὺς δεσμοὺς φησι, τοὺς ἐν Χριστῷ φανεροὺς γενομένους. τουτέστιν εὐδοκίας καὶ οἰκονομίας Χριστοῦ φανερωθέντος. καὶ μᾶλλον ὧν ὁ πάσχων καὶ παρρησιαζόμενος Παῦλος ἢ ἐκ ἀνέφερον εἰς Χριστόν. ἢ ἐκείνων ἐν Χριστῷ οἱ δεσμοὶ φανεροῦνται, ὧν μὴ κατ' ἐπίδειξιν τῶν πραττόντων, ἀλλ' οὕτως πραττόντων, ὥστε τοὺς ὁρῶντας ὠφελεῖσθαι, καὶ τὸν ἐν ὑγρανοῖς δοξάζειν θεόν. καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ. ἐπαδὶ εἴτε θάρσος οἱ δεσμοὶ παρέσχον, μέγα δὲ τὸ ῥῆμα ἐδόκει, ἐπάγει, τῷ κυρίῳ, τουτέστι διὰ τὸν κύριον. πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου. θάρσος γὰρ αὐτοὺς ἔλαβε, βεβαιωθέντας διὰ τῶν Παύλου δεσμῶν πρὸς τὴν πίστιν. ἢ γὰρ μὴ θεῖον ἴσως, φησὶ, τὸ κήρυγμα ἐκ ἂν ὁ Παῦλος ὑπὲρ αὐτοῦ δέδεται. τοῦτο καὶ ἄνω εἶπε. βεβαιώσει, φησὶ, τὸ εὐαγγελίου. βεβαίωσις γὰρ τὸ κηρύγματος, τὰ δεσμὰ τοῦ ἁγίου Παύλου. περισσοτέρως τολμᾶν. καὶ γὰρ καὶ πρότερον ἐλάλουν, νῦν δὲ πλεῖον.

» Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ διὰ εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν » κηρύσσουσιν. οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν ἐκ ἁγνῶς, οἰόμενοι » θλῖψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου. οἱ δὲ ἐξ εὐδοκίας ἐδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ » εὐαγγελίου κεῖμαι. τί γάρ; πλὴν παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει, εἴτε ἀληθείᾳ » Χριστὸς καταγγέλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι.

Ἐπειδὴ γὰρ κατεσχέθη ὁ Παῦλος, πολλοὶ ὧν ἀπίστων βουλόμενοι εἰς ὀργὴν ἀγαγεῖν τὸν Νέρωνα εἰς τὸ πάντως αὐτὸν φονεῦσαι, ἐκήρυσσον τὸν Χριστὸν, ἵνα ἀκούσας ὁ Νέρων τὸ κήρυγμα καταταράξῃ, τὸν τούτου αἴτιον Παῦλον ἀποκτείνῃ. ἢ ὅτι αὐτοὶ τιμᾶσθαι βουλόμενοι, (μεγάλη γὰρ ἴσως ἡ τιμὴ τοῦ Παύλου,) καὶ ταῦτα ἄπιστοι ὄντες, ἐκήρυσσον τὸν Χριστόν. τινὲς δὲ καὶ διὰ εὐδοκίαν. διὰ πίστιν, δι' ἀγάπην, διὰ γνώμην καὶ βουλὴν ἀγαθήν. οἱ μὲν δὲ ἐριθείας. ἐκφιλονεικίας καὶ φθόνου καὶ ἔριδος. οὐχ ἁγνῶς. τουτέστιν ἐκ ἀπὸ καθαρᾶς καρδίας, νομίζοντες ἐκ τούτου εἰς μείζονα κίνδυνον καὶ θλῖψιν καθίσαι, καθὼ τὸ ἄνω παραλέλεγραμμένα.

Οἰόμενοι

Οἰόμενοι θλῖψιν. ἐγὼ γὰρ οὕτως ἀπέβαινεν ὡς ἐνόμιζον. ἐγὼ γὰρ πλέον ἐπὶ τούτοις ἔχαιρον. οἱ δὲ ἐξ ἀληθείας. οἱ δὲ, φησὶν, ἀπ' ἀγάπης τῆς εἰς ἐμὲ καὶ εἰς ἐμὲ, ἐδόντες, φησὶν, ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι. ἴσασι, φησὶν, ὅτι ἐλεύσομαι παρὰ θεοῦ, κηρύξαι τὸ εὐαγγέλιον, καὶ ὅτι εὐθυμίας ὑπὲρ τούτου δώσω. ἐπικυφίζει δέμοι, φησὶ, τὸν περὶ τούτου εὐτύχιας, τὸ πλέον κατισχῦσαι καὶ δεδραμηκέναι τὸ κήρυγμα. τοῦτο οὖν ἐδότες, φησὶν, ἐκεῖνοι, ἵνα μοι τὰς πρὸς τὸν θεὸν εὐτύχιας ἐπικουφίσωσι, κατισχύουσι πλλοί, τὸν λόγον κηρύσσοντες. τί γάρ; ἢ τί γὰρ ἄλλο, φησὶν, ἢ μὴ τοῦτο; οἷον τί ἄλλο γέ, ἢ μὴ εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι; τί γάρ, φησι, μακρολογῶ; ἢ τί μοι, φησὶ, μέλει ποίῳ σκοπῷ τις κηρύσσει, ὁ πρότερον ὀρθῶς κηρύσσει; εἴτε προφάσει. διὰ τὸν πρὸς ἐμὲ φθόνον. εἴτε ἀληθείᾳ χρισὸς καταγγέλεται. ἐκ τούτων τινὲς ἄφρονες ὑπολήφασιν, ὅτι πάσας ταῖς Αἱρέσεσι πάροδον ἔδωκεν ὁ ἀπόστολος, τῷ ἢ ποιεῖν, εἴτε προφάσει, εἴτε ἀληθείᾳ χριστὸς καταγγέλεται. ἀλλὰ σὺ πρόσχες. πρῶτον μὲν γὰρ εἴτε, καταγγελλέσθω, ἵνα τοῦτο νομοθετῇ νομοθείᾳ, ἀλλὰ καταγγέλλεται, τὸ γινόμενον ἐξηγούμενος. ἔπειτα ἢ καὶ ὡς νομοθετῶν ἥρκει. (καὶ γὰρ πολλοὶ ὧν Αἱρετικῶν πεποίησαν τὰ γραφῶ, ὡς ἔχουσαν, χριστὸς καταγγελέσθω.) ἀλλὰ οὕτως πάροδον ταῖς αἱρέσεσι δέδωκε, πῶς; ὅτι οὗτοι περὶ ὧν φησιν, ἃ νόθα δόγματα ἐκήρυσσον, ἀλλ' ὀρθῶς μὲν τὸ δόγμα ἐκήρυσσον, διανοίᾳ δὲ πονηρᾷ, ὡς βουλόμενοι ἢ τιμᾶσθαι, ἢ εἰς μείζονα κίνδυνον τὸν ἀπόστολον ἐμβαλεῖν. οἱ δὲ Αἱρετικοὶ, μετὰ τοῦ καὶ διάνοιαν ἔχειν πονηράν, (οἱ γὰρ πλείους καὶ τοῦτο ἔχουσι,) καὶ δόγματα ἡσυχοῦσι νόθα, οἱ μὲν γὰρ ὁμολογοῦντες τὸν σωτῆρα θεὸν, οἱ δὲ δύο λέγοντες ὑποστάσεις μετὰ τὴν ἕνωσιν, οἱ δὲ ὡς ἔκ ἔλαβε σάρκα ὁμοούσιον ἡμῖν, οἱ δὲ ἕνα τοῦ πατρὸς τὸν υἱὸν καθ' ἕξιν καὶ νοεῖται θεὸς, οἱ δὲ σύγχυσιν εἰς τὴν ἁγίαν τριάδος πεπλάσμενοι. καὶ ἐν τούτῳ χαίρω. ἐκεῖνοι μὲν, φησι, περὶ τὸ λυπῆσαί με, ταῦτα πρεσβεύουσιν, ἐγὼ δὲ χαίρω. τί λέγω χαίρω; χαρήσομαι, φησι, τὴν αἰώνιον χαράν.

» Οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως, καὶ ἐ» πιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ χριστοῦ κατὰ τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδαμου, ὅτι » ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παῤῥησίᾳ ὡς πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται » Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς, εἴτε διὰ θανάτου.

Τοῦτο. ἢ τὸ δεδέσθαι, ἢ τὸ κηρύσσεσθαι τὸν χριστὸν παῤ αὐτῶν, ἢ καὶ τὸ ἐπιβουλεύεσθαι παῤ αὐτῶν. εἰς σωτηρίαν. σωτηρίαν δέ φησι, τὸ ὄφελον δέδεσθαι μαρτύρησον. διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως. ὅρα πανταχοῦ, ἀπὸ μυρίων κατορθωμάτων ἔχωλ ὀφλομένην τὴν σωτηρίαν, φησὶ διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως. ἢ γὰρ φησὶ ὧν ἐυχῶλ ὑμῶν ἐυπρεπῶ, ἔσαμοι διαφιλεία καὶ οἷον προσθήκη πνεύματος καθὼ τὴν καραδοκίαν. ἀποκαραδοκίαν φησὶ τὴν σφοδρὰν καὶ ἐπιτεταμένην ἐλπίδα, ὡς τίς, καὶ αὐτὴν ἐπικινδυνεύουσαν τὴν κεφαλήν, δοκέυσ καὶ διορισκοπεῖ. καὶ ἐλπίδα μου. ἐκ τούτων διδάσκει μὴ δεῖν ἐπὶ μόνας ταῖς ἑτέρων ἐυχαῖς παρέρχεσθαι, ἢ μὴ καὶ οἰκοθεν συνεισενέγκητις. παραινῶ, φησι, καὶ ἐγὼ συνεισφέρω

πὼ ἐλπίδα, ἧς μεῖζον οὐδέν. ἡ γὰρ ἐλπὶς, φησὶν ἀλλαχοῦ, ϗ καταισχύνει. καὶ γένοιτο κἀγὼ τοῦ ἐλεηθῆναι ὑφ' ἡμῶν καταπορνήσαμεν ἐπὶ σοί. ὅτι οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι. ὅτι, φησὶν, ϗ πορισθήσονται οἱ ἐπίβουλοι. οὐ γὰρ ἀποκτείνωσι, τότε μάλιστα παῤῥησιάζομαι. οὐχὶ πάσῃ παῤῥησίᾳ. οἷον σαφῶς, φανερῶς, ϗ σωτηρίως. μλῶς. καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς. Πάντοτε ἐμεγαλύνετο Χριστὸς ἐν τῷ Παύλῳ, καὶ ὅτε παρεχώρει αὐτὸν τοῖς δεσμοῖς καὶ ταῖς μάστιξιν ὡς βλασφημοῦντα, καὶ ὅτε ἐξεῖλκε καὶ ἐλυτροῦτο αὐτόν. Διὰ μὲν γὰρ ἐκείνου ἐβεβαιοῦτο καὶ ἐκρατύνετο τὸ κήρυγμα, λογιζομένων ὧν ὁρῶντων τὰ Παύλου δεσμὰ καὶ τὰς θλίψεις, ὡς ϗ μὴ θεῖόν τι καὶ πανάληθες αὐτὸ τὸ κήρυγμα, ϗκ ἂν ἑαυτὸν μυρίοις χαίροντα ἐξεδίδου κακοῖς, ἑνὸν, παυσάμενον ἀπαλλάττεσθαι. διὸ ϗκέτως ἐμεγαλύνετο ὁ Χριστὸς, τοῦ κηρύγματος βεβαιουμένου. πάλιν δὲ ὅτε ἐξεῖλκε καὶ ἐξήρπαζεν αὐτὸν ἐκ τῶν κινδύνων, αὖ πάλιν ἐμεγαλύνετο. ϗ μὴ γὰρ θεάτρις καὶ ὑποκρίτης ἀνθρώπων ἐν ἀμφιβόλῳ τὴν Παύλου χάριν, πῶς ἐλύετο τὰ δεσμά; πῶς ἀνεῳγμένη αἱ θύραι; πῶς τὰ μυρία θαύματα ἐκεῖνα ἐλέγοντο; ἐμαρτύρει οὖν ὁ Χριστὸς δι' ὧν ἐῤῥύετο ὧν κινδύνων Παύλῳ, καὶ Παῦλος πάλιν, δι' ὧν ῥύεται πάρεστι τοῖς παῤῥησμοῖς, ἐμαρτύρει τῷ κηρύγματι, καὶ δι' ἀμφοῖν ὁ Χριστὸς ἐμεγαλύνετο. οὕτως οὖν καὶ νῦν, φησὶν, εἴτε ἐξαιρεῖταί με τὸ θανάτου, εἴτε μὴ ὁ Χριστὸς, τῷ ἐμοὶ μεγαλυνθήσεται. ὑμῶ γὰρ καὶ ζῶν, πῆς ὑποκρίσεως τοῦ κηρύγματος παῤῥησίας ϗκ ἀποκρύψομαι, κἂν δέῃμε τεθνάναι, μετὰ ταύτης τεθνήξομαι. ἐν τῷ σώματί μου. ἐκεῖνοι διὰ τοῦ ἐξ ἐριθείας τὸν χριστὸν καταγγέλλειν, ᾠόμην αὐτὸν ἀναιρεῖν. τὸ δὲ ϗχ οὕτως ἔσται, ἀλλὰ μεγαλυνθήσεται ὁ χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, ὡς πάντοτε ἐξαιρούμενός με ὡς ἕτος αὐτῷ καὶ λυτρούμενος. εἶτα ἐπειδὴ πὼ μὲν πρώτων ἀπολογίαν Διαφυγὼν αὖθις ἀνῃρέθη, φησὶ, μεγαλύνεται χριστός. εἴτε διὰ ζωῆς. ἐπειδὴ ἐξήρπασέ με ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Νέρωνος. εἴτε διὰ θανάτου. ἐπειδὴ ἐνέργησέ με ὥστε δι' αὐτὸν καταφρονῆσαι θανάτου. τότε δέ φησιν, οὐχ ὡς εὐθέως ἀποθανούμενος, ἀλλ' ἀσφαλιζόμενος αὐτὸς, μὴ θορυβεῖσθαι τοὺς νομίμους.

Φωτ.

» Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸς, καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος. ϗ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκὶ, τοῦτό » μοι καρπὸς ἔργου, καὶ τί αἱρήσομαι ϗ γνωρίζω. συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, πὼ ἐπι» θυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ ζῶ χριστῷ εἶναι, πολλῷ μᾶλλον κρεῖσσον. τὸ δὲ » ἐπιμένειν ἐν τῇ σαρκὶ, ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς.

Ἀλλαχοῦ φησιν, ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκὶ, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με. τότε καὶ νῦν λέγει. αὐτὸν ἔχω πὼ ζῶν. ϗδὲ γὰρ ὁ τοῦ κόσμου καταφρονῶν, πὼ κοσμικὼ ἔξη ζωὼ, ἀλλὰ πὼ χριστοῦ, ὧν ὁ Χριστὸς ἠβούλετο. κέρδος δὲ τὸ ἀποθανεῖν φησι, διὰ τὸ ζῶν χριστῷ εἶναι ἐκ τῶν στεφάνων ἐπιτυχεῖν. ϗ δὲ τὸ ζῶν ἐν σαρκὶ. εἴτε τὸ ἀποθανεῖν κέρδος. ἵνα δὲ μή τις νομίσῃ πὼ ζῶν αὐτὸν διαβάλλειν, ὅρα τί φησι. ϗ δὲ τὸ ζῶν. ἐπειδὴ δέ, φησι, τὸ ζῶν ἐν σαρκὶ καρπὸς ἔργου ἐστὶ. (δ' ὡς γὰρ πίστει ζωῇ χρήσασθαι ἧς καρπὸν ἔργων ἀγαθῶν. καρποφοροῦντες γάρ, φησι, ἐ αὐξανόμενοι. ἐπεὶ οὖν ἐ τὸ ζῶν πρὸς τὸ καρποφορῆσαι συντελεῖ, ϗκ οἶδα ϗδὲ γνωρίζω τί αἱρήσομαι

αἱρήσομαι καὶ ἐπιλέξομαι, τὸ ζῶ, φησι, καὶ καρποφορεῖν τῷ θεῷ, ἢ τὸ ἀποθανεῖν καὶ ζῶ χριστῷ εἶναι. ὅρα δὲ, ἐδείξεν ἑαυτὸν κύριον τοῦ ζῶ καὶ μή. σωέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο. ἐπεὶ οὖν τί αἱρήσομαι ϗ γνωρίζω, ἡνίκα σωέχομαι ἐκ τῶν δύο, τότε ἀναλῦσαι, καὶ τὸ συμπεῖναι τῇ ζωῇ. εἶτα ὦ Παῦλε, ὁ τοιοῦτον χριστὸν ἀγαπῶν, ὅλως διαξάγεις καὶ ἀμφιβάλλεις τίσι δεῖ αἱρεῖσθαι; καίτοι ἀναμφιβολόμοι ὠφελὸν εἶναι καλὸν, τὸ ἀναλῦσαι καὶ ζῶ χριστῷ εἶναι. οἶδα, φησὶ, τότε κἀγὼ, ἀμέλει πὼ ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ ζῶ χριστῷ εἶναι, καὶ ταύτῃ πολλῷ μᾶλλον κρείσσονά μοι οὖσαν ἥδως, εἶπεν ὅτι σωέχομαι ἐκ τῶν δύο. διὰ τί δὲ τότε; διὰ πὼ ὑμετέραν σωτηρίαν, φησὶ, καὶ δι' ὑμᾶς, ὅπερ ἀναγκαιότερον ἡγοῦμαι, ἐπειδὴ ϗ τὸ ἐμὸν σῴζω, ἀλλὰ τὸ ὑμῶν συμφέρον. ὁρᾶς ψυχὴν πρωτιμῶσαν τὸ οἰκεῖον συμφέρον τῶν μαθητῶν ὠφέλειαν; ἐπιμενῶν γάρ, τοὺς τε πρωτακτηθέντας ἐβεβαίου καὶ ἄλλοις προσελάμβανε. πολλῷ μᾶλλον κρεῖσσον. τὸ, ἔχων, ἀντὶ κοινοῦ, οἷον πὼ ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι, καὶ ἔχων πολλῷ μᾶλλον κρεῖσσον, τὸ ζῶ χριστῷ εἶναι. ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. καὶ κατ' ἄλλο ἀναγκαιότερον, ὅτι τὸ προσάγειν θεῷ διὰ πίστεως πλείονας, πλείου αὐτὸν οἰκοῖ τῷ Χριστῷ.

» Καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα ὅτι μενῶ καὶ συμπαραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν, εἰς πὼ ὑμῶν » προκοπὼ καὶ χαρὰν πῆς πίστεως, ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ » ἐν ἐμοὶ, διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

Καὶ τοῦτο θαῤῥῶν οἶδα, τὸ εἶναι ἀναγκαιότεραν πὼ ἐν σαρκὶ προσμονήν. Καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα, ἀντὶ τοῦ καὶ τοῦτο πεθαῤῥηκὼς καὶ οὐ διαζάζων οἶδα. τί δέ ἐστιν ὁ θαῤῥῶν καὶ ϗ διαζάζων οἶδεν; ὅτι ἀναγκαιότερον τὸ δι' αὐτοὺς ἐπιμένειν τῇ σαρκί. εἶτα οἶδα ὅτι μενῶ καὶ συμπαραμενῶ. ἀπὸ κοινοῦ γὰρ τὸ, οἶδα. ἢ καὶ τὸ, ὅλον ἀπὸ κοινοῦ. οἷον ὅτι θαῤῥῶν οἶδα, οὐ μόνον ὅτι ἀναγκαιότερον τὸ ἐπιμένειν με τῇ σαρκὶ, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐπιμενῶ καὶ συμπαραμενῶ. ὁ γὰρ ὧν ἀπορρήτων καὶ ὑπερουρανίων μύστης, ϗδὲ πὼ ἑαυτοῦ ζωὼ ἐν διαγωμῷ ἥδεται, καὶ ὅτι ἔτι νῦν ἐπιβιώσεται. δυνάται δέτις καὶ ἑτέρως τὸ ῥητὸν σωτάξας, οὕτως ἐκλαβεῖν ἐρωμώτερον. τὸ ἐπιμένειν, φησὶν, ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. εἶτα καὶ ἧς τοῦ θαῤῥῶν ὅτι ἀναγκαιότερόν ἐστι, φησὶν, οἶδα ὅτι μενῶ καὶ συμπαραμενῶ καὶ ἐξῆς. καὶ συμπαραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν. οἶδα, φησὶν, ὅτι μενῶ καὶ συμπαραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν. ἐπειδὴ γὰρ θαῤῥῶ ἀναγκαιότερον εἶναι τὸ μενῶν, οἶδα ὅτι μενῶ, οὐ μόνον ὑποδρομῆς, ἀλλὰ καὶ σὺν ὑμῖν, καὶ ὄψομαι ὑμᾶς. μενῶ δέ, φησιν, ἧς πὼ ὑμῶν προκοπὼ καὶ χαρὰν πῆς πίστεως. θῦμι γὰρ ἐν πίστει προκόψαι, τὸ μᾶλλον ἧς αὐτὼ βεβαιωθῆναι καὶ χαίρειν πὼ πνευματικὼ χαρὰν. τότε δὲ ῥῆμα καὶ φοβοῦμαι ὡς ἐστιν. ϗ γὰρ δι' ὑμᾶς μενῶ, ὁρᾶται μὴ καταισχύνητέ μου πὼ ἐπιμονὼ. ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν. πῶς δ' ἂν αὐτῶν περισσεύσοι τὸ καύχημα; διὰ τοῦ ἐσῆρχθαι ἐν τῇ πίστει, καὶ ὀρθῶς βιοῦν διλονότι, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοί. ἐπειδὴ εἴτε πὼ ἐπιμονὼ αὐτοῦ ἧς πὼ ἐκείνων χλεύαθαι προσκοπὼ, νῦν θέλει δεῖξαι ὅτι οὐ προσκοπὴ αὐτῶν, καὶ ἧς πὼ αὐτοῦ ὠφέλειαν συντείνει, ἵνα μὴ δόξῃ βαρεῖν αὐτὸς, ὡς δι' αὐτοὺς

τὰ τοῦ οἰκείου συμφέροντας, ὅτι, φησί, τὸ ὑμῶν κοίνημα, καὶ ἐν ἐμοὶ στηριεῖ. αὐτὸ γὰρ ὑμεῖς ἦτε δόκιμοι, ἡ κοίνησις καὶ εἰς ἐμὲ ἀναπέχει τὸν διδάσκαλον. δηλοῖ τῆς ἐμῆς παρουσίας. ἡ γὰρ Παύλου παρουσία, ὠφέλεια ἦν τῶν ἁπάντων. ἔδειξε δέ, ὅτι ἀπελεύσεται.

Κεφ. γ'. » Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, » εἴτε ἀπὼν, ἀκούσω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦν- » τες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων, ἥτις » αὐτοῖς μέν ἐστιν ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῖν δὲ σωτηρίας. ἐκ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ, ὅτι ὑμῖν ἐχα- » ρίσθη τὸ ὑπὲρ Χοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν.

Μόνον ἀξίως. ὁμοῦ μὲν οὖν συμπαραμυθεῖται πρὸς τὸν προκοπὴν ὑμῶν, μόνον, φησί, τοῦτο ποιήσατε, ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου πολιτεύεσθε, τουτέστι πρὸς ἀρετὴν ἐπίδοτε. καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, εὐφρανθῶ, φησιν. εἴτε ἀπών. οὐ τοῦτο εἶπεν ὡς μεταθέμενος τὸ ἀπελθεῖν, ἀλλὰ τὸ συμβαῖνον εἶπεν. ἐὰν γάρ, φησιν, ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου πολιτεύησθε, ἐλθὼν καὶ ὁρῶν ὑμᾶς, εὐφρανθήσομαι, (τοῦτο γὰρ προσυπακουστέον,) εἰ δὲ μὴ ἐλθεῖν, ἀπὼν καὶ ἀκούων, εὐφρανθήσομαι. τῷ ἑνὶ πνεύματι. ἐνὶ ἑνὶ χαρίσματι, ἀγάπῃ καὶ ὁμονοίᾳ. μιᾷ ψυχῇ. τοσοῦτον τῇ ἀγάπῃ συνδεδεμένοι, ὡς μίαν ἔχειν δοκοῦντες ψυχήν, συναναλαμβάνεσθαι ἀλλήλων ἐν τοῖς ὑπὲρ τοῦ εὐαγγελίου ἄθλοις καὶ ἀγῶσι. καὶ μὴ πτυρόμενοι. ὃ λέγω, φησί, μὴ καταπίπτοντες, ἀλλὰ μὴ πτυρόμενοι, τουτέστι θορυβούμενοι τῷ μηδενί, κἂν θάνατον ἀπειλῶσιν οἱ ἀντικείμενοι, κἂν ὀνειδίζωσιν ὑμᾶς τὰ ἐμὰ δεσμά. ἥτις αὐτοῖς μέν ἐστιν. ἐὰν ἦτε, φησί, μὴ πτυρόμενοι ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων, ἡ ἐπανάστασις αὐτῶν ἡ κατ' ὑμῶν, πρασσήσεται αὐτοῖς εἰς ὄνδειξιν ἀπωλείας. οἷον, ἡ ὅτι ἐπιδείξεται αὐτοῖς καὶ φανερωθήσεται δηλαδὴ τῆς ὑμῶν στερρότητος τὴν τῆς ἀπωλείας, ἐπ' ἀρχῆς οὖσαν αὐτοῖς καὶ ματαίας δόξης ἐπὶ τὸ ἐπιθύμημα τῶν αὐτῶν, ἐξ ἐκ τούτου ἔσαι ὑμῖν μᾶλλον πολυτρόπως σωτηρίας, ὡς καὶ ἑτέροις προξενήσασι φυγεῖν τὴν ἀπώλειαν, καὶ κερδῆσαι τὴν σωτηρίαν. ἡ οὖν οὕτως νοητέον, ἡ ἀπωλούστερον, ὅτι ἡ ἐπιχείρησις αὐτῶν καὶ ὁ πόλεμος αὐτὸ ὁ κατ' ὑμῶν, ὑμῶν μὴ πτυρομένων, ἐκείνοις μέν, πολλὴ τὴν ἰδίαν ἀπωλείας, οὐδὲν ἄλλο ἐνδείξεται οὐδὲ προξενήσῃ, ὑμῖν δὲ ἀντὶ βλάβης, καὶ σωτηρίας ὑπόθεσις, καὶ ἀφορμὴ τελειοτέρας ἀρετῆς χρηματίσει. τοῦτο ἔνδειξις ἀπωλείας. ἥτις ἐπιχείρησις αὐτῶν, ἔσαι αὐτοῖς δεῖγμα ἀπωλείας, ἡ ὑμεῖς σῴζεσθε ἀθόρυβοι. πῶς; ἡ γὰρ πάντα πρόσφορον ἐπιβουλὴν κινήσαντες οὐ λέγω μὴ καταβάλωσιν ἀλλὰ μήτε θορυβήσωσιν ὑμᾶς, γνώσονται ὅτι ἀληθῆ καὶ θεῖα τὰ ὑμῶν, καὶ σωτηρίας πρόξενα, ψευδῆ δὲ τὰ ἐκείνων, καὶ ἀπωλείας αἴτια. λέγει δὲ περιττῶν ἀπίστων ἀντικειμένων τῷ κηρύγματι. ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη. ὅρα πῶς γε οἶδε διαφορὰν τῆς τοῦ πατρὸς ἡ τῆς τοῦ υἱοῦ βουλῆς. ἴσων γὰρ ὅτι καὶ τοῦ ἀπὸ θεοῦ, ἐπάγει, ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη ὑπὲρ Χριστοῦ, κοινὴ δωρεὰν πατρὸς καὶ υἱοῦ πρόκειται τὸ πρᾶγμα. τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ. μεῖζον καὶ ἀξιολογώτερον ποιῶν τὸ ὑπὲρ τῶν ἀντικειμένων τῷ κηρύγματι διενοχλεῖσθαι, ὑπὲρ θεοῦ λέγει αὐτοῖς τοῦτο

τοῦτο δεδωρῆσθαι, τὸ πιστεῦσαι Χριστῷ, καὶ τὸ πάσχειν ὑπὲρ αὐτοῦ τοῖς πειρασμοῖς.

» Τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες, οἷον εἴδετε ἐν ἐμοὶ, καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί. εἴτις 2
» οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴτι παραμύθιον ἀγάπης, εἴτις κοινωνία πνεύματος,
» εἴτις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν, ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν
» αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες, μηδὲν κατ' ἐριθείαν, ἢ κα-
» τὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν.
» μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοπεῖτε, ἀλλὰ καὶ τὸ ἑτέρων ἕκαστος.

Βαβαὶ οἷον ἐστὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα Παύλῳ ἔχειν. τίνος γὰρ αὐτοῖς ὁ Παῦλος ἐλύπησε τὰ Φιλίππους, ὥστε ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀγωνίζεσθαι. εἴτις οὖν παράκλησις. εἴτις, φησίν, ὑμῖν ἐμοῦ γίνεται λόγος, καὶ εἴτινά μοι βούλεσθε παράκλησιν ἐν τοῖς πειρασμοῖς δοῦναι, καὶ εἴτινα παραμυθίαν ἐξ ἀγάπης κινούμενοι, πληρώσατέ μου τὴν χαράν. εἴτις κοινωνία πνεύματος. ἦ ἔχετέ, φησι, μετ' ἐμοῦ κοινωνίαν τῷ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, καὶ ἦ ἐστιν ἐν ὑμῖν σπλάγχνων καὶ οἰκτιρμῶν τί, πληρώσατέ μου, φησί, τὴν χαρὰν ἐν τῷ ἀλλήλους ἀγαπᾶν, ὡσεὶ ἔλεγε. εἴτινα ἀμοιβὴν μοι δοῦναι ἐπιφέλετε ὑπὲρ ὧν ἐμὰς τέκνων μου, τὴν τοῦτο μοι ἀπόδοτε, τὴν τῷ ἀλλήλους ἀγαπᾶν. ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε. καὶ τί ἐστιν ὃ βούλει ἀντὶ πάντων παρασχεθῆναι σοι παρ' ἡμῶν; ἵνα, φησί, τὸ αὐτὸ φρονῆτε, καὶ μηδεὶς πρὸς τὸν ἕτερον στασιάζῃ. ἢ καὶ περὶ τοῦ δόγματος λέγει, ἀντὶ πάντων ζητῶν τὸ ὁμόγνωμον ἐμοὶ εἶναι τὴν πίστιν. τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες. μὴ εἰς πολλὰ καὶ εἰς ὀλίγα, ἀλλὰ τὴν ἴσην καὶ τὴν αὐτὴν ἅπαντες. ὁμόψυχοι γινόμενοι. τοῦτο γὰρ τὸ σύμψυχοι. πάλιν διαλαμβάνει τὸ ὁμοφρονεῖν. μηδὲν κατ' ἐριθείαν. λοιπὸν καὶ δηλοῦσι, τοῦτο ὁμοψύχους εἶναι. μηδέν, φησι, κατὰ ἐριθείαν, τουτέστι ζῆλον ἢ φιλονεικίαν, ἢ κατὰ κενοδοξίαν ποιοῦντες. ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ. βαβαὶ οἷον λέγει, δηλαδὴ τῆς ταπεινοφροσύνης, φησὶν, ἕκαστος ἡγείσθω τὸν ἕτερον ὑπερέχειν, καὶ μείζονα εἶναι κατὰ πάντα αὐτοῦ. μέγα μὲν γὰρ, τὸ κἂν τὸ ἓν μέρος ἡγεῖσθαι, ὅτι ὁ δεῖνα μου πρόκειται. ἦ γὰρ τάχα ἡγήσεται, καὶ τιμήσει, καὶ αἰσχυνθήσεται, καὶ ἀγαπήσει, καὶ χάριν φθονήσει. κρεῖττον γὰρ φθόνου τὸ ὑπερέχον, ἐπεὶ πρὸς τὸν ἀντίπαλον ὁ φθόνος γίνεται φιλεῖ. ἦ δὲ καὶ ἐκ δύο μερῶν ἔσαι αὕτη ἡ οἴησις, ὅρα τὴν ἀριθμὸν ὅση. ὅρα δέ. οὐκ εἶπε μείζονας, ἀλλ', ὃ πολλοῦ ἐστιν, ὑπερέχοντας φησὶν ἑαυτῶν. μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος. ὅταν γὰρ τὸ ἴδιον συμφέρον ἕκαστος ἀφεὶς, τὸ συμφέροντος γίνηται τὸ ἀδελφοῦ, ὡς σὺ μὲν τὸ ἐμὸν συμφέρον σκοπεῖν, ἐμὲ δὲ τὸν σὸν, οὐ πολὺς γε κἂ ἔτι ἀνθρώπινος, ἀλλ' ἀγγελικὸς βίος.

» Τοῦτο γὰρ φρονείσθω ἐν ὑμῖν, ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρ-
» χων, οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο εἶναι ἴσα θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λα-
» βών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, ἐτα-
» πείνωσεν ἑαυτὸν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ.

Περὶ ταπεινοφροσύνης διαλαμβάνειν μέλλει. τί γὰρ ἐν Χριστῷ καὶ δηλαδὴ Χριστοῦ ἐφρονήθη; ἢ ἄκρα ταπεινοφροσύνη. Βούλεσθε ἴδειναι ὅτι ἡ ταπεινοφροσύνη Φωτ.

ᾠδὴν ὑμᾶς βλάψῃ, ᾠδὲ ζημιοῖ, ᾠδὲ καταβιβάζῃ τῆς προσόντος ὕψους, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπόδειξις αὐτὴ γίνεται; τὴν χρισὸν, φησὶν, ὠνοήσατε. μάλιστα γὰρ ὧν τούτῳ δείκνυται φύσει θεὸς εἶναι, ἐν τῷ ταπεινωθῆναι καὶ φορέσαι τὸν ἄνθρωπον. ἢδη γὰρ ὡς ἐκ ταύτης τῆς ταπεινώσεως, ᾠδὲν ζημιωθήσεται τὸ προσόντος αὐτῷ κατὰ φύσιν τῆς θεότητος ὕψους. ἢ δὲ ταύτην ἐπίκτητον εἶχον, ἐδεδοίκει ἀφέωτον ταπεινῶσαι, ἵνα μὴ ἐκπέσῃ τῆς μόλις αὐτῷ ἐπικτηθέντος ἀξιώματος. ἀπόδειξις οὖν ἡ ταπείνωσις, τῆς καθ' φύσιν ὕψους αὐτὸ τῆς θεότητος. εἴπερ οὖν ὑψηλὸς κατ' ἀρετὴν καὶ μέγας ἐφίεται εἶναι, ταπεινοφρονείτω. ἡ γὰρ ταπείνωσις ἐστὶν ἡ δὴ κινοῦσα καὶ μαρτυροῦσα τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς. μιμείσθω τὸν χρισὸν, ᾠδὲν ἀπολέσει ταπεινούμενος, μᾶλλον δὲ μεγάλα κερδανεῖ. ὁ πένης τὴν ἀρετὴν, ᾧ δύναται θαφνωθῆναι. φοβεῖται γὰρ μὴ ἐκπέσῃ τῆς ἐπιπλάσου καὶ κατεσχηματισμένου ὕψους. ὁ πλούσιος δὲ ὑψηλὸς τὴν ἀρετὴν, ταπεινούσθω. ἐν τούτῳ γὰρ μᾶλλον ἑαυτὸν δείκνυσιν ὡς ἀληθῶς ὑψηλὸν, ὅτι γε δέδοικε ταπεινωθῆναι, ἐ οἶδεν ὅτι ὕδρασαι. ὡς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων. ὅρα πῶς ἐκ ὧν ὀλίγων ῥημάτων τῆς πνεύματος, πᾶσαι καταλύονται αἱ αἱρέσεις. πρῶτον μὲν γὰρ ὑπάρχων ἦτων, τῷ σωαΐδιον τῷ πατρὶ δεδήλωκε, καὶ καταβέβληκεν Ἄρειον, εἶτα καὶ Μαρκίωνα τὸν Ποντικόν. ἢ γὰρ ἰῶ ἐν μορφῇ θεοῦ, πῶς σὺ λέγεις ὅτι ἀπὸ Μαρίας ἤρξατο; ζῶ τούτῳ καὶ Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς καταλύεται, ὃς ἔφη, ψιλὸν εἶναι τὸν κύριον ἄνθρωπον, ἐνεργούμενον ὑπὸ θεοῦ. καὶ γὰρ ἑτοιμῶ πρὸς αὐτόν. ὥσπερ μορφὴ δούλου, φύσις δούλου, οὐχ ὑπάρχει ἐστὶ, οὕτω καὶ μορφὴ θεοῦ φύσις θεοῦ, οὐχ ὑπάρχει ἐστί. καὶ Νεστόριος τὰ αὐτὰ φρονῶν, συγκαταλύεται. ζῶ τούτῳ καὶ Μάρκελλος ὁ Γαλάτης, καὶ Σωφρόνιος καὶ Φωτεινὸς ἀνετράπησαν. ὅρα δὲ καὶ Σαβέλλιον πεσόντα. οὐχ ἁρπαγμὸν, φησὶν, ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ. ἴσον γάρ, ἐπὶ ἑνὸς λέγεται προσώπου, οὐχ ἐπὶ δύο καὶ πλειόνων. πῶς οὖν σὺ φίλε φὴς ὀνόματα ἐπὶ μιᾶς ὑποστάσεως λεγόμενα τὸ, πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος; ὅρα ἐκδυτέρου τὸν Ἄρειον πολιτόμενον. εἰποιμι γὰρ αὐτῷ. τί ἐστὶ, μορφὴ δούλου ἔλαβεν; εὔδηλον ὅτι ἄνθρωπος ἐλήλυθε. γκοῦν καὶ μορφὴ θεοῦ λεγόμενος ἔχειν, θεὸς ἰῶ. ἐπὶ γὰρ ὧν δύο, μορφὴ κεῖται. ἀλλὰ τί Ἄρειος; οὕτως, φησὶν, ὑποδεέστερος ἐστὶν ὁ υἱὸς, ὅτι οὐχ ἥρπασε τὸ εἶναι ἴσα, φησὶ, θεῷ τῷ μεγάλῳ. ἐκεῖνο γὰρ ἁρπάζῃ τις, ὃ οὐκ ἔχει, φησὶ. ἀλλὰ τί ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν; πρῶτον μὲν οὐδαμοῦ αἱ γραφαὶ μέγαν ἡμῖν ἢ μικρὸν ἡγησῶνται θεόν. ἔπειτα ὁ μικρὸς, καὶ τὸν ὑμῶν λόγον, πῶς οὐχ ἥρπασε τὸ εἶναι μέγας; οὐ γὰρ ἠδυνάτο κἂν ἤθου λάβῃ. ἔστατα ὁ Παῦλος ταπεινοφροσύνης ἡγήσατο παράδειγμα. οὐκ ἀν οὖν εἶπεν, ἐπειδὴ ὁ μικρὸς τῷ μεγάλῳ οὐκ ἐπανέσῃ θεῷ, ὀφείλετε ὑποκαταβαίνειν ἀλλήλοις. ἀλλὰ δείξας τὸ ἴσον πατρὸς καὶ υἱοῦ, εἶπεν ὅτι ἀπὸ ταπεινοφροσύνης σάρκα ἐφόρεσε. τὸ γὰρ μὴ ἐπαναβῆναι τῷ μείζονι, ποία ταπεινοφροσύνη; ἀθενείας μᾶλλον τὸ οὖν καὶ ἀδυναμίας. ἀλλὰ τὸ μὲν ἴσον καὶ ὁμοούσιον ἑαυτὸν ταπεινωθῆναι καὶ ἄνθρωπον γενέσθαι, τὸ ταπεινοφροσύνης. ὅρα δὲ αὐτὸν τὴν βίβλον,

τὴν βίβλον. ὧδε γὰρ ὡς ἐν αἰνίγματι γέγραπται. οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο. τουτέστι καθ' ἁρπαγήν. τὸ εἶναι ἴσα θεῷ. ὅταν τις ἁρπάσῃ τι, ᾠδὲ ἀπρεθέσθαι αὐτὸ βούλεται, φοβούμενος τὴν ἀπώλειαν αὐτοῦ. ὅταν δέ τις ἔχῃ φυσικὴν καὶ ἴδιον, εὐχερῶς αὐτὸ ἀποτίθεται. οἶδε γὰρ ὅτι ὅταν θέλῃ, πάλιν λαμβάνῃ αὐτό. τί οὖν φησίν; ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ οὐκ ἐφοβήθη καταβῆναι τὸ ἀξίωματος. οὐ γὰρ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὴν θεότητα αὐτοῦ. τουτέστιν οὐ γὰρ ἥδη τινὶ ἁρπαγὴν ἔχων τὸ εἶναι ἴσος τῷ πατρὶ, ἀλλὰ καθ' φυσικὴν ἀξίωμα, φησί. διὰ τοῦτο ἑαυτὸν ἐκένωσεν ἄχρι τῆς δούλου μορφῆς ὢν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γινόμενος. τί δέ ἐστιν ὁμοίωμα ἀνθρώπου; διὰ τί δὲ εἶπεν ὁμοίωμα ἀνθρώπου; ὅτι εἶχε τινὰ ὑποῤῥὰ ἄνθρωπον; τὸ εἶναι καὶ θεὸς, τὸ ἄνευ σωμούσιας τετυχθῶναι. τὸ, σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, φασὶν οἱ Εὐτυχιανισταί, ἰδοὺ οὐκ ἰῶ φύσει ἄνθρωπος. ἀλλὰ φαμὲν τοῦτο ῥηθῆναι, ἵνα μὴ νομισθῇ τῆς ἀνθρωπότητα τετραφθαι ἡ θεότης. σχήματι δέ, φησιν, οἷον ἐν σαρκί. σαρκὸς γὰρ ἴδιον, τὸ ἐσχηματίσθαι ὡς ἄνθρωπος. οὐ γὰρ ἰῶ ἐξ ὧν πολλῶν, ἀλλὰ ἐ παρειλλαμένα εἶχεν. ἢ τὸ, ὡς ἄνθρωπος, διὰ ἀνθρωπος φησί. καὶ γὰρ καὶ ὡσὶ βασιλέως μὴ δόξης περιελθόντος φαμὲν, ὀξὴ λθεν ὡς βασιλεύς. λέγῃ δὲ καὶ ὁ εὐαγγελιστής. καὶ ἴδομεν τὴν δόξαν αὐτοῦ δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρὸς, τουτέστιν, οἷα μονογενοῦς. Ὁ γὰρ χρισὸς καὶ θεὸς ἡμῶν, ᾧ τὸ ἑαυτοῦ ἐσπούδασεν, ἀλλὰ τὸ πάντων συμφέρον καὶ σωτήριον. Φωτ.
διὰ τοῦτο ταπεινοῖ ἑαυτὸν διὰ σαρκώσεως, καὶ ὑψοῖ πάντας ἡμᾶς διὰ τῆς οἰκείας ταπεινώσεως. ὁ οὕτω ἑαυτὸν ταπεινῶν, χρισοῦ γίνεται μιμητής. καίτοι αὐτὸς θεὸς ὢν φύσει, καὶ ὑψηλὸς κατ' οὐσίαν. οἱ δὲ παρὰ ἀνθρώποις ὑψηλοὶ, ὃς ἁρπαγῆς, ἕκ πλεονεξίας, προσεποίησαντο τὸ ἐναὐτοῖς ὑψηλόν. ἐπεὶ ἦλε φύσις κοινὴ καὶ ἴση καὶ ὁμότιμος ἀνθρώπων ἁπάντων. ἢ οὕτω ὁ φύσει θεὸς καὶ φύσει ὑψηλὸς ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν δι' ἡμᾶς, οἱ φύσει ὁμότιμοι καὶ ὁμοίως ταπεινοὶ οὐκ ὀφείλομεν ἀλλήλοις καταπεινοῦσθαι, καὶ τὰ οἰκεῖα σωτηρίσασθαι μόνα; ἐὰν δὲ καταπεινωθῶμεν, ὑπερυψοῖ καὶ ἡμᾶς ὁ θεὸς, χαριζόμενος ἡμῖν ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη. μακάριοι, φησὶν, οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. καίτοι καὶ ἡ μὴ τοῦ ἰῶ, αὐτόθεον ἐστὶν ὑψηλὸν ἐ μέγα τὸ ἀξιωθῆναι μιμητὰς γενέσθαι Χρισοῦ. ἀλλ' ἑαυτόν. τοῦτ' ἔστιν οἱ λέγοντες ὅτι κατὰ ἀνάγκην καὶ ἐπιταγὴν τοῦ πατρὸς ἄκων ἐνηνθρώπησεν; ἐκένωσεν. ἔπειδὴ γὰρ μὴ κατὰ ἁρπαγὴν ἦδη ἔχων τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, ἀλλ' ἀπὸ φύσεως καὶ σωαΐδιον ἀξιώματος, διὰ τοῦτο θαῤῥῶν ἐκένωσεν ἑαυτὸν, τουτέστιν ἐταπείνωσε καὶ γέγονεν ἄνθρωπος, τὸ εἶναι θεὸς μὴ ἀπωβαλών. ὡς εἶπε ἦδη καθ' ἁρπαγὴν ἔχων τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, οὐκ ἄν ποτε ἐνηνθρώπησε, σπουδυλος, μὴ καταβιβασθῇ. μορφὴν δούλου λαβών. ὅρα ἀσφάλειαν τοῦ Παύλου. ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς θεότητος, τὸ ὑπάρχων τέθεικε, τὸ σωαΐδιον δηλῶν. ἐπὶ δὲ τῆς ἀνθρωπότητος, τὸ λαβὼν, καὶ τὸ, γενόμενος, δηλονότι ταύτην ἐπίκτητον. εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος. οἷα ἄνθρωποι. ὅρα δὲ πάλιν τὸ κάτω παραγραφήν. ἐταπείνωσεν ἑαυτόν. ἢ οὕτω ἄνθρωπος ἰῶ φιλος ὃ δοκεῖ τοῖς αἱρετικοῖς, πῶς ἐταπεινοῦτο γενόμενος ὁ ἰῶ; πάλιν δὲ τὸ, ἑαυτὸν,

τὸ ἑκούσιον ὑμῖν δείκνυσιν. χωόμενος ὑπήκοος. ὡς υἱός, οὐχ ὡς δοῦλος. διὰ τοῦτο μάλιστα ἔδειξεν ὅτι ἔστι γνήσιος υἱός, ᾧ ὑπήκουσε. διὰ τοῦτο γάρ φησιν, ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, ἵνα μὴ δουλοπρεπώς τι φθυμηθῇς. διὰ τοῦτο δὲ ὑπήκοος ἦτων, ἵνα τὴν πρὸς τὸν πατέρα ὡς αἴτιον δείξῃ τιμήν. μέχρι θανάτου. πολλαὶ ὑπερβολαὶ ταπεινώσεως, τὸ ἄνθρωπον γενέσθαι, τὸ ἀποθανεῖν, τὸ δὲ σταυροῦ.

» Διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα, τὸ ὑπὲρ πᾶν
» ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ, πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ
» καταχθονίων, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται, ὅτι κς Ἰησοῦς χς, εἰς δόξαν θυ πρς.

Ὅταν τις ἀνθρωπίνως ἐπιλάβηται ὁ ἀπόστολος, πάντα λοιπὸν τὰ παρὰ ἀξίως φθέγγεται, τῆς σαρκὸς τὰ ταπεινὰ διεκμηλῆς. καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα. περὶ τῆς σαρκὸς παῦτα δέξαι, μηδαμοῦ διαιρῶν. ποῖον δὲ τὸ χαριστὲν ὄνομα; τὸ χριστὸς, τὸ υἱὸς, τὸ θεὸς. ταῦτα γάρ καὶ μετὰ σαρκὸς καλεῖται.

Βασιλείῳ. Εἰ μετὰ τὴν ἀνθρώπησιν διὰ τὴν ὑπακοὴν τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα τῷ υἱῷ θεῷ ὅτι ὁ πατὴρ ἐχαρίσατο, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσατο κύριον, πρὸ τῆς ἀνθρωπήσεως δέ, οὔτε τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα εἶχεν, οὔτε παρὰ πάντων τὴν ὁμολογίαν τὸ εἶναι κύριος, μείζων οὖν ἐλύετο μετὰ τὴν ἀνθρώπησιν τοῦ πρὸ τῆς ἀνθρωπήσεως. ὥστε ἄρτιον. τριοῦτον δέ ἐστι καὶ τὸ, ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. ἀπὸ τὴν ἀνθρώπησιν οὖν καὶ ἀπὸ τὴν θεότητα ταῦτα δεῖ ἐννοεῖν. πᾶν γόνυ κάμψῃ. ἀπὸ προσκυνήσιν διλονότι. ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων. ἀγγέλων, καὶ ἀνθρώπων, καὶ δαιμόνων. καὶ γάρ καὶ δαίμονες ἐπέγνωσαν. (διό φασιν. οἶδαμέν σε τίς εἶ, ὅτι ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ.) καὶ ἐπιγνώσονται, ὅταν ὡς κριτὴς καθίσῃ. ἢ ὅτι καὶ οἱ δίκαιοι καὶ οἱ ἁμαρτωλοί. καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται. τί ἐξομολογήσεται; ὅτι κύριος Ἰησοῦς Χριστός. εἰς δόξαν θεοῦ πατρός. δόξα γάρ πατρὸς, τὸ ἔχειν τριοῦτον υἱὸν, πάντων δεσπότην, καὶ προπάτωρ καὶ θεὸν, καὶ ᾧ κλίνει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται.

» Ὥστε ἀγαπητοί μου καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου
» μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρό-
» μου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε.

Ταῖς γάρ μετ' ἐγκωμίων παραινέσεις, εὐχερῶς ἕκαστος δέχεται. καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, ὡσεὶ ἔλεγε. ἑαυτοὺς καὶ νῦν μιμήσασθε, καὶ ἃ ἐπριεῖτε, πάλιν ποιήσατε. μὴ ὡς πρὸ τῆς παρουσίας μου μόνον. ὅτε μὲν γάρ ἴσως ἐδοκεῖτε, διὰ τὸν πρὸς ἐμὲ αἰδῶ πάντα πράττειν, νῦν δὲ ἐὰν ἐπιτείνητε τὴν ἀρετὴν διὰ τὸν θεὸν δόξετε μᾶλλον ποιεῖν. μετὰ φόβου καὶ τρόμου. ἀγαθὸν γάρ ἐστιν ἄνευ εὐλαβείας εἰς τὸ διαλοικέναι εἰς τρέμειν, ἀγαθόν τι πρᾶξαι. πῶς δέ ἐστι τὸ τρέμειν; ἐὰν ἐνθυμώμεθα ὅτι πάντα χοῦ πάρεσιν ὁ θεὸς, καὶ πάντα ὁρᾷ καὶ ἀκούει. καὶ ὅτι χαλεπαὶ αἱ ἐνθῦναι. δουλεύσατέ, φησι, τῷ κυρίῳ ἐν φόβῳ καὶ ἀγαλλιᾶσθε αὐτῷ
Φωτ. ἐν τρόμῳ. μετὰ φόβου καὶ τρόμου. Καλῶς. δεῖ γάρ φοβεῖσθαι καὶ τρέμειν τὸν τῷ ἐργάζεσθαι τὴν ἰδίαν σωτηρίαν ἕκαστον, μήτε ὑπερπελιθεὶς ἐκπέσῃ ταύ-

τῆς. πολλοὶ γάρ εἰσιν οἱ πειρασμοὶ, καὶ πολλοὶ οἱ ἐπιβουλεύοντες, ὅπου καὶ αὐτὸν τὸν ἀρετὴν ἀναπῆσαι ἐνίοις εἰς ὑπεναντίον ἐκβέβηκεν, ἀπονοίας καὶ ὑπερηφανίας ὑπόθεσις γιγνόμενον. δεῖ οὖν διὰ ταῦτα διεγειρόντας καὶ τρέμοντας, τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθαι. ἵνα μὴ γάρ ὁ θεὸς τὸν ἀγῶνα καὶ τὸν μετὰ φόβου ἀπουσιν βλέπων σωπῇ παρέλθῃ, καὶ τὸ θέλειν αὐτὸ ἐκ εἰς ἀγαθὸν ἀποβήσεται τέλος, καὶ τὸ ἐνεργεῖν ἐκ αὐ κριθείη πρᾶξις ἀγαθή. ἠθέλησε γάρ ὁ Κάϊν θυσίαν θεῷ προσαγαγεῖν, πρᾶγμα θελήσας τότε μάλιστα ἐπαινετὸν, καὶ ἐνήργησεν. ἔθυσε γάρ· ἀλλ' ἐχθέστερον ἀπεδέχθη παρὰ θεοῦ. ἐγγὺς γάρ ἦν μετὰ φόβου καὶ τρόμου. διὸ ἐχθὲς σωπῇ τελάβετο τὸ θεῖον, ἐχθὲς τέλος αὐτῷ ταῦτα ἔρεθι χρηστόν. αὐτὸς δὲ ἐνεργεῖν φησι τὸν θεὸν ἑκάστως. καὶ γάρ σωπῇ παλαμβανόμενος ἡμῶν, αὐτός ἐστιν ὁ τελειῶν καὶ οἱονεὶ μορφοποιῶν τὴν ἡμετέραν καὶ θέλησιν καὶ ἐνέργειαν. δικαίως δὲ τὸ, ὁ θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν καὶ ἔξης, καὶ ὡς αἴτια ἥρηται τοῦ χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν. τί γάρ γογγύζῃς, φησὶν, ὡς κοπιῶν; ὁ θεός ἐστιν ὁ πάντα ἐνεργῶν, καὶ τί διαλογίζῃ τὸ ἐπίπονον τῆς ἀρετῆς, θεὸν ἔχων συνεργόν;

» Ὁ θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν, καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας.
» πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι,
» τέκνα θεοῦ ἀμώμητα, ἐν μέσῳ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς
» φωστῆρες ἐν κόσμῳ λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἐμοὶ, εἰς ἡμέραν χριστοῦ,
» ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα.

Ἐπειδὴ εἶπεν ἐν φόβῳ καὶ τρόμῳ, φησὶν, ἀλλὰ μὴ φοβεῖσθε διὰ τοῦτο. ὁ θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν, τουτέστι τὸ πρόθυμον τὸ ἀγαθόν. ὥστε ὑμᾶς χρὴ μόνον γνώμην εὐλαβῆ προσενεγκεῖν, καὶ τὸ θέλειν τὰ ἀγαθὰ μετὰ φόβου καὶ τρόμου. ὅταν γάρ ᾖ τοῦτο, λοιπὸν ὁ θεὸς καὶ τὸ θέλειν αὐτὸ αὔξει. καὶ τὸ κατεργάζεσθαι τὰ ἀγαθὰ ἐνεργήσει. ἢ ὅτι διὰ πολλὴν εὐγνωμοσύνην ὁ Παῦλος ἐκ αὐτὸ τὸ θέλειν λέγει ἐκ τοῦ θυ ἐνεργεῖσθαι, ὡς ὅταν τὰ κατορθώματα αὐτοῦ, πολλάκις χαρίσματα καλεῖ, ὑκ ἀναιρῶν τὸ αὐτεξούσιον, ἄπαγε, ἀλλὰ σφόδρα ὢν εὐχάριστος καὶ πάντα ἀνατιθεὶς τῷ θεῷ, ἵνα καὶ ὑπὲρ ὧν ἡμεῖς κατορθοῦμεν, χάριν ἔχωμεν τῷ θεῷ. ἐν ὑμῖν. ἐν ὑμῖν τοῖς μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργαζομένοις. τοῖς γάρ τοιούτοις συνεργεῖ. ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. ὑπὲρ τοῦ πληρωθῆναι εἰς ὑμᾶς τὴν εὐδοκίαν καὶ τὴν βουλὴν αὐτοῦ. χωρὶς γογγυσμῶν. ὁ γάρ γογγύζων, ἀχαριστεῖ τῷ θεῷ. ὁ δὲ ἀχαριστῶν, δυσφημεῖ. διαλογισμοὺς δέ φησι τοὺς ἀμφιβολίας. ἐνταῦθα γάρ θεοῦ προκειμένου, ἃ δεῖ ἀμφιβάλλειν ἄρα δεῖ πρᾶξαι ἢ μὴ ποιῆσαι, ἀλλὰ πάντα ποιεῖν. ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι. ἵνα γένησθε, φησὶν, ἀληθινοὶ καὶ ἀπρόσκοποι καὶ ἄψεκτοι. ἐν μέσῳ γενεᾶς σκολιᾶς. δείκνυσιν ὅτι πολλοὶ ἦσαν οἱ πολεμοῦντες, καὶ πρὸς γογγυσμὸν ἄγοντες. ἀλλὰ τοῦτο φυάρειζόν, φησὶ, τὸ παρακινούμενον μήτε γογγύσαι, μήτε εἰς ἀμφιβολίαν πεσεῖν ἢ διαγμόν. ἐν οἷς φαίνεσθε. ἐν οἷς σκολιοῖς καὶ διεστραμμένοις, ὡς φωστῆρες φαίνεσθε. καὶ γάρ ὥσπερ οἱ φωστῆρες ἐν σκότει λάμπουσι, καὶ ὑμεῖς ἐν μέσῳ τῷ σκότει ὢν

ἁμαρτιῶν

ἁμαρτιῶν αὐτῶν λάμψετε. λόγον ζωῆς ἐπέχοντες. τουτέστι σπέρματα ζωῆς καὶ ἐφόδια ἔχοντες, ὡστε ἔλεγε, γινωσκόμενοι ὅτι ὑμεῖς ὧν ζηλωτὴς ἐστὲ τοῦ ἀθανάτου ζωήν. ἐκεῖνοι γάρ, ὧν τεθνηξόμενοι ἦσαν θάνατον θάνατον. ὁρᾶς καὶ πολιτεύεσθαι εὐθὺς τὰς ἀμοιβὰς τῆς ἀρετῆς; ἡ καύχημα ἐμοί. τοῦτο γὰρ ἡ μόνον ὑμῖν, ἀλλὰ καὶ ἐμοὶ φέρει καύχημα, ὅτι τοιούτοις ἐπαύσασα. ὅτι γὰρ ἧς κενὸν ἔδραμον. τοῦτον καύχημα ἔχεις ὦ μακαρία ψυχή; ὅτι γὰρ ἧς κενόν, φησιν, ἔδραμον, γὰρ ἐκοπίασα. τουτέστιν ὅτι γὰρ ματαία καὶ ἀνωφελὴς γέγονέ μοι ἡ ἧς ὑμᾶς διδασκαλία. ἀλλὰ, ἡ ἀπένδομαι, τουτέστιν ἡ καὶ ἀπροθυμήσω, φησὶ, καὶ οἷον θυσίαν μέλλω καὶ σπονδὴν ἐμαυτὸν προσφέρειν Χριστῷ, (τὸ γὰρ ὑπὲρ Χριστοῦ ἀποθανεῖν, θυσίαν ἐστιν ἑαυτὸν προσενέγκαι Χριστῷ,) χαίρω, φησίν. γὰρ δεῖσεν, ὡς νῦν ἀποθυήσκειν μέλλων, ἀλλὰ τὸ ὕστερον ἐσόμενον προεξηγεῖται, καὶ προπαραμυθεῖται τοὺς μαθητὰς, δεικνὺς ὡς χρὴ λυπεῖσθαι ἐπὶ τῇ τελευτῇ αὐτοῦ, ἥτις ὡς σπονδὴ καὶ θυσία προσάγεται Χριστῷ, ἀλλὰ καὶ χαίρειν.

» Αλλ' ἡ καὶ ἀπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ
» συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.

Φωτ. Τὸ χωρίον τοῦτο, ἢ ὡς οἱ πρὸ ἡμῶν ἐξηγήσαντο ἐκληπτέον, ἢ καὶ οὕτως. ἀνῆ καὶ θύομαι δηλονότι τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, ἵνα ἱερούργησα τῷ θεῷ, χαίρω μὲν ὡς ἀληθῶς. χαρὰ γὰρ διδασκάλου, ἐπὶ οἷς μαθητευθέντων τελειότης. συγχαίρω δὲ, ὅτι καὶ αὐτοὶ τελειούμενοι χαρᾶς ἀπολαύετε μεγίστης. ὥστε ἐγὼ μὲν διὰ τοῦτο χαίρω καὶ συγχαίρω ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς δὲ ὀφείλετε χαίρειν, ὅτι γένεσθε τῷ τελειότητι, καὶ συγχαίρειν ἐμοί, ὅτι ὑπεφάνατε τὸν διδάσκαλον. δοκεῖ δὲ ἴδιος τὸ, ἀνῆ καὶ ἀπένδομαι, ξυνοίαν παρασάγειν, ὅτι ἡ μὲν ἐπὶ τῇ θυσίᾳ αὐτῶν ἐπένδετο, ἐλυπεῖτο ἄν. τοῦτο γὰρ ὑποφαίνει ὁ τοῦ λόγου σχηματισμὸς, καὶ φαμὲν, ὅτι γὰρ τοῦτο ἄρτιον. ἡ γὰρ αὐτὸς προέφη ἀναγκαιότερον ἡγεῖσθαι τὸ ἐπιμένειν αὐτὸν τῇ σαρκὶ διὰ τοὺς προκοπὴν καὶ τοὺς τελείωσιν ὧν μαθητῶν, πάντως ἂν ἐλυπήθη θυόμενος, ἐκείνους μήπω τελειώσας, μὴ δὲ τὸν πίστιν αὐτῶν ὡς θυσίαν ἔχων καὶ λειτουργίαν προσαγαγεῖν τῷ Χριστῷ. καὶ ἄλλως δὲ, γὰρ ἀπλῶς ἂν ἠρεύσαρο θύεσθαι, ἡ μὴ ἐφ' ᾧ ἀπουσιῶσι καὶ θερμὸς κῆρυξ τῆς πίστεως γέγονε, καὶ ἐφ' ᾧ τοὺς μαθητὰς οὕτως κατήρτισεν, ὥστε δύνασθαι αὐτῶν ὡς θυσίαν καὶ λειτουργίαν τὸν πίστιν προσάγειν τῷ θεῷ. ὁ γὰρ διὰ πάντα θυόμενος, οὗτος ὡς ἀληθῶς χαίρει καὶ ἀγάλλεται θυόμενος. γὰρ εἷς γὰρ μάτην αἱρεῖται σφάττεσθαι. δοκεῖ δὲ καὶ οὕτως. ἀπένδομαι νῦν τοῖς πειρασμοῖς καὶ ταῖς θλίψεσι. καὶ γὰρ ἀμαχοῦ φησι, καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω. ἀλλ' ἡ καὶ θύομαι, φησὶ, τοῖς πειρασμοῖς καὶ ταῖς θλίψεσι, (δεσμὰ γὰρ περιέκειτο αὐτῷ,) ἀνῆ οὖν ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν χαίρω καὶ ἔξωθεν. ἡ καὶ οὕτως. ἀνῆ οὖν ὅτι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ, τουτέστιν ἕνεκεν ὑμῶν καὶ τοῦ ἐξ ὑμᾶς κηρύγματος, χαίρω καὶ ἔξωθεν. ἐπὶ τῇ θυσίᾳ. ἡ καὶ τελευτῶ, φησι, καὶ ἀπένδομαι, χαίρω καὶ συγχαίρω ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, τουτέστι χαίρω ὅτι καὶ ὑμᾶς ὡς θυσίαν καὶ λειτουργίαν προσφέρω

προσφέρω χριστῷ μᾶλλον δὲ χ' ὑμᾶς, ἀνῆ τὴν πίστιν ὑμῶν, ὡς θυσίαν καὶ λειτουργίαν προσφέρω. χαίρω οὖν, ὅτι ἐγὼ ἀπένδομαι. συγχαίρω δὲ καὶ ὑμῖν, ὅτι τὴν πίστιν ὑμῶν ὡς θυσίαν καὶ λειτουργίαν προσφέρειν μέλλω χριστῷ. χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι. Ἐπὶ μὲν τῇ πίστει ὑμῶν χαίρετε, ἐφ' οἷς δὲ ἀπένδεσθαι
» μέλλω, συγχαίρετέ μοι. Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, Τιμόθεον ταχέως πέμψαι Κεφ. δ'.
» ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν. γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅς τις γνη-
» σίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει. οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν γὰρ τὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ.
» τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγ-
» γέλιον. τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι ὡς ἂν ἀπίδω τὰ περὶ ἐμὲ ἐξαυτῆς.
» πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι.

Καὶ τὸν πέμψαι Τιμόθεον, τὴν γνώμην τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀναπαύσησιν. ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ. καθὼς, φησιν, ὑμεῖς εὐψυχεῖτε μαθόντες τὰ καθ' ἐμὲ, ὅτι τε εἰς προκοπὴν ἦλθε τὸ εὐαγγέλιον, καὶ ὅτι οἱ ἐχθροί κατησχύνθησαν, ὧν κατασκευασμάτων αὐτῶν ἦ ἀγαθὸν ἐμοὶ περιτραπέντων. ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ, καὶ εὐθυμῶ, γνοὺς τὰ καθ' ὑμᾶς. γὰρ ἕνα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον. ἀλωμαίνην μέν, φησι, καὶ ἄλλον πέμψαι, πλὴν οὕτως ὑμῶν ἀντιλαμβανόμενον ἢ μεριμνῶντα τὰ καθ' ἡμᾶς, δ' ἕναὲ χω ἕτερον. ἰσοψυχίας γὰρ τὸ ὁμοίως Παύλου κήδεσθαι αὐτῶν καὶ τὸν Τιμόθεον. οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσι. τουτέστι πρὸς ἰδίαν ἀνάπαυσιν. οὐδεὶς γάρ, φησιν, ἐνχερῶς πρόσεται τὸ τῷ χριστῷ δοκοῦν καὶ τὸ ὑμῶν συμφέρον, ἕλοιτο τοσαύτην ἀποδημίαν στείλασθαι πρὸς ὑμῶν. τοῦτο δέφησιν, ἡ τοὺς ἄλλους λοιδορῶν, ἀνῆ τὸν Τιμόθεον ἐγκωμιάζων, καὶ ἡμᾶς διδάσκων μὴ τοῖς ἴσοις περιπίπτειν. πλὴν ὅρα, ὅτι ὁ ἄνεσιν ζητῶν, ἢ τὸ οἰκεῖον μόνον συμφέρον, ἡ τὰ Χριστοῦ ζητεῖ. ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον. ἡ δεῖδε, φησὶ, παρ' ἐμοῦ μαθεῖν, ὅτι μετὰ τὸ ἐμοὶ ὑπερτεθῆναι, ἐδούλευσεν εἰς τὸ κήρυγμα. παρατίθεται δὲ αὐτὸν ἠθικῶς, καὶ τὸν διὰ τὸ ἐκείνων συμφέρον, ἵνα εὔτιμον ἔχοντες αὐτὸν, πλέον ἀκούσωσι καὶ πλέον ὠφεληθῶσιν. ὡς ἂν ἐλπίδω τὰ περὶ ἐμέ. ὅταν ἴδω, φησὶν, εἰς πρῶτον ἥξει τὰ κατ' ἐμὲ πράγματα. ἑξαυτῆς. εὐθέως. πέποιθα δὲ τῷ κυρίῳ. οὐχ ὡς μὴ ἐρχόμενος, φησὶ, τὸν Τιμόθεον πέμπω, ἀνῆ ἵνα ὂν τῷ μέσῳ χρόνῳ εὐψυχῶ, γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν. ὅρα δὲ πάντα τῷ θεῷ ἀναπέμπει, καὶ οὐδὲν ἀφ' ἑαυτοῦ λαλεῖ.

» Αναγκαῖον δὲ ἡγησάμην Επαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρα-
» τιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον, καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου πέμψαι πρὸς ὑμᾶς.
» ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς καὶ ἀδημονῶν διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησε. καὶ
» γὰρ ἠσθένησε παραπλήσιον θανάτῳ, ἀνῆ ὁ θεὸς αὐτὸν ἠλέησεν, οὐκ αὐτὸν δὲ
» μόνον, ἀνῆ καὶ ἐμὲ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην σχῶ.

Μετὰ ἐπαίνων καὶ τοῦτον ἀποστέλλει ὡς τὸν Τιμόθεον, διὰ τὴν ἐκεῖ γεγραμμένην αἰτίαν. καὶ συστρατιώτην μου. τοῦτο μεῖζον τοῦ συνεργοῦ. δεῖ γὰρ καὶ ὁν φιλοῖς συνεργεῖν. ὁ δὲ συστρατιώτης, ἐν κινδύνοις καὶ πειρασμοῖς συνεργεῖ. ὑμῶν δὲ ἀπόστολος, καὶ λειτουργὸς τῆς χρείας μου. Διὰ αὐτοῦ γὰρ ἦσαν αὐτῷ τὰ πρὸς χρείαν πέμψαντες.

πέμψαντες. διὸ ἀπόσολον ἐκείνων, καὶ τᾶς οἰκείας χρείας λειτουργὸν αὐτὸν καλεῖ. ἐπειδὴ ἔπαθεν ὑπὲρ αὐτᾶς, ἃς σύσασιν πεποίηται. καὶ ἀδιαμονᾶν. ἀδιαμένει ἁδονᾶς ὅτι φιλεῖται παρ' ὑμῶν, καὶ διὰ τᾶτο γινώσκων ὅτι λυπηθήσεσθε ἐπὶ τᾷ ἀῤῥωστίᾳ αὐτᾶ. καὶ γὰρ ἠσθένησε. δείκνυσιν ὅτι γὰρ ἀμελήσας ἤργησε πέμψαι τινὰ πὰς αὐτᾶς, ἀλλ' ἠναγκάσθη. ὁ γὰρ Ἐπαφρόδιτος ἠῤῥώσθη. Τιμάσεον δὲ τὸν καὶ ἐλθεῖν δυνάμενον, μόνον εἶχε. πῶς ὦν ἀπεστειλεν ἂν αὐτόν; ἀλλ' ὁ θεὸς αὐτὸν ἠλέησε. τί ἐροῦσιν οἱ αἱρετικοί, οἱ λέγοντες καὶ τὸν κόσμον; ἰδοὺ γὰρ ὁ ἀπόσολος ἔλεον θεοῦ καλεῖ, τὸ ἐαθῆναι τὸν Ἐπαφρόδιτον ἀπὸ τᾶς ζωᾶς. ἀλλά τί δὲ ὅλως, (τοῦτο γὰρ ὡς πὰς Χριστιανοὺς ζητητέον, ἢ τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι καλὸν,) ἔλεον λέγει τὰν ἀπὸ ταῦθα ζωάν; καὶ φαμεν, ὅτι δι' ἣν αἰτίαν ἄνω ἔστιν, ἀναγκαιότερον δὲ τὸ ἐπιμεῖναι τᾷ σαρκὶ Διὰ ὑμᾶς, διὰ τᾶτο καὶ νῦν τοῦτο φησίν. ἀμὰ καὶ ἐμέ. ὅρα πῶς ἀσφαλέστερον αὐτὸν πρεῖ, ὡς τᾷ ἐκείνου ὑγείᾳ ἑαυτὸν ἠλεῆσθαι λέγειν. ἵνα μὴ λύπωμαι ἐπὶ λύπῃ σχῶ. πὰς τᾷ αὐτὰ τᾶς ἀῤῥωστίας αὐτοῦ, καὶ τὰν αὐτὰ τοῦ θανάτου, φυτέσιν, ἵνα μὴ λύπωμαι τὰν τᾶς ἀῤῥωστίας αὐτᾶ, ἐπὶ λύπῃ τὰν τοῦ θανάτου, κρατήσω.

» Σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτὸν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρῆτε, κἀγὼ » ἀλυπότερος ὦ. προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιού- » τους ἐντίμους ἔχετε. ὅτι διὰ τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ, μέχρι θανάτου ἤγγισε, παρα- » βουλευσάμενος τᾷ ψυχᾷ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, τᾶς πρός με λειτουργίας.

Πάλιν χαρῆτε. μὴ μόνον ἐκ τᾶς ἀκοᾶς ὅτι ὑγιαίνων ἀμὰ καὶ ἐκ τᾶς θέας. κἀγὼ ἀλυπότερος ὦ. ἐὰν γὰρ ὑμεῖς χαρῆτε, καὶ ἐγὼ χαίρω, ἀλλ' ἂν εἴπω, χαίρω, ἀλλ' οὐδὲ ἄλυπος ἔσομαι, ἀμὰ ἀλυπότερος, δείκνυς ὅτι χαίρητε ἐὰν χωρὶς λύπας τᾶς ὑπὲρ ἐμᾶν μαθητᾶν, καὶ τᾶς ὑπὲρ τοῦ πολέμου τᾶς πίστεως. ὑπὲρ γὰρ τᾶς ἐλπίδος ἀεὶ ἔχαιρε. προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν, ἤ διὰ τὸν κύριον, ἢ θεοῦ θέλοντος. ἐπὶ τοιούτοις ἐντίμους ἔχετε, καὶ δι' αὐτᾶ ἐκείνους, ἀμὰ δι' ὑμᾶς τοὺς δεχομένους, ἵνα πλεονάσῃ ὑμῶν ὁ μισθός. ὅτι διὰ τὸ ἔργον τοῦ χριστοῦ. οὗτος ἀπελθὼν ἐν τᾷ Ρώμᾳ ἐν τῷ ἀπροσμίζην τὰ πὰς τὰν χρείαν τῷ Παύλῳ, ἤκουσ ὅτι ἔρχεται αὐτὸν ἐν πολλῷ κινδύνῳ, ὡς μὴ δὲ τὸ ἐγγίζειν αὐτῷ, ἐφίεσθαί τινι, ἀμὰ καὶ κίνδυνον εἶναι τοῖς ἐντυγχάνουσιν. ὁ οὖν Ἐπαφρόδιτος τοιοῦτου κινδύνου καταφρονήσας, καὶ ζωᾶς ἔτυχε, καὶ τὰ πὰς τὰν χρείαν ἔδωκε, καὶ δικόνει αὐτῷ. ἔργον δὲ κυρίου καλεῖ τὸ τοιοῦτον. ὁ γὰρ ἐμέ, φησιν, ἀναπαύων, ἢ δι' ἐμὲ τοῦτο πρεῖ, ἀμὰ διὰ τὸν κύριον.

Φωτ. Διὰ τὸ ἔργον τοῦ χριστοῦ. καλῶς ἔργον αὐτὸ χριστοῦ καλεῖ. ἢ γὰρ ὁ δεχόμενος τοιαῦτα μαθητᾶς, αὐτὸν δέχεται τὸν χριστὸν, (ὁ γὰρ δεχόμενος ὑμᾶς, φησιν, ἐμὲ δέχεται,) καὶ ὁ ὑπηρετῶν τινι τοῖς μαθηταῖς, χριστῷ ὑπηρετεῖ. καὶ ἄλλως δὲ ἔργον ἐστὶ χριστοῦ ὅτι πολλᾶς ἐστι Χριστοῦ, τὸ πιθέναι ὑπὲρ τῶν φίλων τὰν ἰδίαν ψυχάν. ἢ δὲ ὑπὲρ φίλων, πόσῳ μᾶλλον ὑπὲρ διδασκάλων; Παραβουλευσάμενος τᾷ ψυχᾷ. τί γὰρ ἢ ὁ θεὸς αὐτὸν, φησιν, ἔσωσεν ἐκ παραδόξου; πλὴν αὐτὸς παρεβουλεύσατο, καὶ ἐς κίνδυνον ἔῤῥιψεν ἑαυτόν. ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα.

ἀπεστείλατέ μοι,

ἀπεστείλατέ μοι, φησὶ, τὰ πὰς τὰν χρείαν, καὶ ἐμνήσθητέ μου ἀπόντος, καὶ τὰν ἀγάπαν ἐδείξατε. ἐλέησεν γὰρ τὸν παντὶ ἔργῳ, καὶ τὸ ἀπολαβεῖν μὲ τὰ ἀπολέντα, καὶ τὸν ὑστερῆσε μόνον. οὗτος πληροῖ τὸ περιλιμπανόμενον ὑστέρημα ἐς τὰν ἐμὰν λῃτουργίαν ἐπλήρωσε παραβουλευσάμενος τᾷ ψυχᾷ. δείκνυσι δὲ ὅτι ὑπὲρ τούτου καὶ τοῖς ἀπεστείλασιν ἔσται μισθός, εἴγε τὸ ἐλλεῖπον τᾶ ἀπαρτισθῆναι τὸ καθ' ἑαυτὸν ἔργον οὗτος περισσευπλήρωσεν ὁ Ἐπαφρόδιτος. ἤτων δὲ, τὸ ὑμῶν ὑστέρημα καὶ λειτουργίας, ἔδειξεν ὀφθαλμόμενον τὸ ἀπεστάλλεσθαι παρὰ ὦν ἐν ἀσφαλείᾳ ὄντων, τοῖς ἐν κινδυνίοις οὖσι. τᾶτο δέφησι, καταγέλλων αὐτοῖς καὶ δεικνὺς χρέος πεπληρωκέναι.

» Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοίμου, χαίρετε ἐν κυρίῳ, τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν, ἐμοὶ μὲν Κεφ. έ.
» γὰρ ὀκνηρὸν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. βλέπετε τὴν κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, 3
» βλέπετε τὰν κατατομήν. ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομὴ, οἱ πνεύματι θεῷ λατρεύον-
» τες, καὶ καυχώμενοι τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες, καίπερ ἐγὼ
» ἔχων πεποίθησιν καὶ σαρκί. Εἴ τις ἐγὼ, φησιν, δοκεῖ πεποίθησιν ἔχειν, καὶ τὸ εὐαγ-
γέλιον ἐς ἐπίδοσιν ἐλήλυθε καὶ οἱ ἐχθροὶ κατασχύνονται, χαίρειν ὀφείλετε τῷ κυ- Φωτ.
ρίῳ. τὰ γὰρ συμβάντα, ἐς δόξαν σωτείᾳ τοῦ κυρίου. Καὶ ἐπ. ἃ ὁ ἀπόσολος ὑμᾶς ἀνέῤῥωσε, καὶ ἀπέσταλκα πάλιν πὰς ὑμᾶς, καὶ ἐγὼ τᾶς ἐπ' αὐτῷ λύπας ἀπήλλαγμαι, καὶ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα ἀναπεπλήρωται, χαίρειν ὀφείλετε χαρὰν πνευματικὰν καὶ ἀξίαν κυρίου. βλέπετε. ἦσαν δυσδιάγνωστοι. Διόφησι, βλέπετε, φυτέσι τηρεῖτε ἑαυτοὺς καὶ φυλάττεσθε. τοὺς κύνας. ἦσαν ἀπὸ Ἰουδαίων τινὲς δοκοῦντες πιστοί, οἳ μετὰ τᾶς πίστεως καὶ τὸν Ἰουδαϊσμὸν ἀνεμίγνυον, καὶ διέφθειρον τὸ κήρυγμα, οὓς κύνας καλεῖ. κύνες δέκονται οἱ ἐθνικοὶ ἐλέγοντο διὰ τὸ ἀγνοεῖν τὸν θεόν. καὶ γὰρ καὶ οἱ κύνες καὶ τὸν διδόντα ὑλακτοῦσι. νῦν δὲ οὐχὶ κύνες, (οἱ γὰρ τὸν ὕδωρ ἀρνούμενοι, δῆλοι τὸν πατέρα ἴσασιν.) ἀλλὰ διὰ τὸ ἀναίσχυντον, ἢ ὡσπερ ἐπιφέροντες ἐς τὸ Ἅγιον ἔθεραμα, ἢ διὰ τὸ λαθραιόδικτον. τᾶ κακοὺς ἐργάτας. ἐργάζονται μὲν γὰρ, οὐ πὰ τῷ κακῷ. τὰ γὰρ καλῶς φυτευθέντα ἀναπαύσει. πὰν κατατομήν. τοὺς περιτεμνομένους φησίν. οὐ γὰρ ἐπειδὴ ἔκ τινος νόμιμος ἐλήνετο πρὸς Ἰουδαίους ἡ περιτομὴ, (ἦν γὰρ νόμιμη νῦν ἐστὶ τὸ πνεύματι περιτέμνεσθαι πὰν ψυχὰν,) καταγνώμην αὐτὰν ἐκάλεσε, δηλῶν ὅτι χάριν ἕτερόν ἐστιν ἡ περιτομὴ, ἢ σώματος κατατομή. τᾶς γὰρ ἀληθείας ἐλπούσης, ἀνάγκη τὰς τύπους ἀργεῖν. ἢ ὅτι πὰν περιτομὰν κυρίπουτες, κατατέμνειν πειρῶνται τὸ σῶμα τᾶς ἐκκλησίας. οἱ πνεύματι θεῷ λατρεύοντες. οἱ πνευματικῶς τῷ θεῷ λατρεύοντες, καὶ πνευματικῶς περιτεμνόμενοι. ἄλλως γὰρ οὔτε λατρεύειν δύνανται τινες. καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ὅρα πῶς πὰν διαφορὰν ἔδειξε. ποῖον γὰρ ἄμεινον, Χριστῷ πεποιθέναι, ἢ σαρκί; δηλονότι τῷ Χριστῷ. οὐκοῦν ἀληθὴς ἐστιν ἡμῶν ἡ περιτομὴ, οἳ ἐν Χριστῷ καυχώμενοι, καὶ οὐκ ἐν σαρκί. καίπερ ἐγώ. ἢ ἐβουλόμην, φησὶ, καυχήσασθαι ὥσπερ ἐκεῖνοι, ἔχω μᾶλλον πεπίθησιν κἀγὼ ἐν σαρκί. οἷον ἠδυνάμην κἀγὼ ὡς ἐκεῖνοι ἐπὶ τᾷ τᾶς σαρκὸς περιτομῇ καυχήσασθαι μᾶλλον ἐκείνων.

ἐκείνων. ἔχων πεποίθησιν. ἡ ἰδοὺ δὲ ἐγὼ ὁ ἀπόστολος, εἰ καὶ ἄλλος δοκεῖ πέρ, δίκαιος ἐλπίζειν αὐτὸν πρὸ ἐμοῦ τῶν Ἰουδαίων, ὡς ἀπεσταλμένον τῆς αὐτῶν εὐγλωττίας. καὶ δέφησι, καὶ σαρκὶ ἔχων πεποίθησιν ἐν σαρκί, ταῦτα λέγω, οὐκ ἐπειδὴ καὶ χρῆσίς ἐστιν αὐτῷ αὕτη, (τοῦτο γὰρ ἡ πεποίθησις,) ἀλλὰ διὰ ἐκείνους οὕτως εἶπε. ἐν σαρκί. ἔχω μὲν, φησὶν, ἐν χριστῷ, ἀλλὰ καὶ τὴν δοκοῦσαν ἐν σαρκὶ ἔχω. Διὸ δέ φέγω αὐτὴν ὡς ἀπεσταλμένος τῆς κατὰ σάρκα εὐγλωττίας.

» Εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον, περιτομῇ ὀκταήμερος,
» ἐκ γένους Ἰσραήλ, φυλῆς Βενιαμίν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος,
» κατὰ ζῆλον διώκων τὴν ἐκκλησίαν, τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ, γενόμενος ἄμεμπτος.

Καλῶς τὸ δοκεῖ. ἢ ὡς γὰρ ἐχόντων τοσαύτην πεποίθησιν ἐκείνων, ὅσην αὐτὸς ἔχει, ἢ ὡς τῆς ἐν σαρκὶ πεποιθήσεως, μὴ δὲ οὔσης κυρίως πεποιθήσεως. εἶτα δὲ, ἄλλος, δείκνυς ὡς γὰρ ἀπὸ τοιούτων λόγους τινὰς ἐλήλυθεν, ἢ μὴ ἄλλοι ἐκ τῶν σάρκα πεποιθότες, ἐκ τούτων αὐτὸν ἤγαγον. ὅρα δὲ πῶς ἀνωνύμως αὐτῶν κατηγόρηται, φοβούμενος μὴ ἀναισχυντέρους ποιήσῃ. περιτομῇ ὀκταήμερος. τὸ ἄμεμπτον παρ' αὐτοῖς τέθηκε πρῶτον, πρὸ περιτομῆς. ὅρα δὲ πόσην σωματικὴν εὐγλωττίαν λέγει, ἵνα μὴ νομίσωσιν οἱ Ἰουδαῖοι, ὡς τούτων αὐτὸν ἀπεστερημένον, λέγειν ἄπορ εἴρηκεν. ἄλλως γὰρ κατισχύουτο, ἐκείνου φέγοντος τὰ παρ' αὐτοῖς, τῷ μάλιστα πάντα ἔχοντος, καὶ φησι, περιτομῇ ὀκταήμερος. τέως δείκνυσιν ὅτι γνήσιος προσήλυτος. ἐκ γένους Ἰσραήλ. δείκνυσιν ὅτι γνήσιος ἐκ προσηλύτων γονέων. φυλῆς Βενιαμίν. τῆς εὐδοκιμούσης, φησὶ, παρὰ Ἰουδαίοις. Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων. ἀνωθέν, φησι, ὢν εὐδοκίμων Ἰουδαίων ἦμι, (τοῦτο γὰρ εἶναι ἐκ γένους Ἰσραήλ, καὶ μὴ Ἑβραῖον,) τὸ, Ἑβραῖον, ὡς πρὸς τὴν ἐπίθεσιν τῆς Ἑβραΐδος γλώττης δέξαμενος. μετὰ γὰρ τὸ καταπαρεῖναι ἐν τῇσδε τῇσι, πολλῇ τῇ ἀγνοίᾳ τῆς πατρίου γλώττης, ἐκ ἀκριβῶν τὰς παρὰ Ἰουδαίοις γραφὰς, γνοὺς τὸν νόμον αὐτῶν. κατὰ νόμον Φαρισαῖος. ἡ εὐδόκιμος παρὰ Ἰουδαίοις αἵρεσις αὕτη. λοιπὸν γὰρ καὶ τὴν ἐκ προαιρέσεως ἀρετὴν λέγει. τὸ γὰρ πρῶτον, ἀπὸ προαίρετα ἦν. ἐκ προαιρέσεως ὁ ζῆλος, ἀπὸ προαίρετα δὲ ἡ περιτομή, ἐκ γένους Ἰσραήλ, φυλῆς Βενιαμίν, καὶ τὸ ἑξῆς. κατὰ ζῆλον. ἔστι γὰρ εἶναι μὲν Φαρισαῖον, γνήσιον μὴν ζηλωτήν. κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ· ἐπεὶ δὲ ἐν Ἰουδαίοι ἐδόγμασιν τὴν ἐκκλησίαν, γνήσιον δὲ ζῆλον θεοῦ, ἀλλὰ δὲ φιλαρχίαν, ἐτέρως ἀσφαλίζεται. ὁ γὰρ κατὰ τὴν ἐν νόμῳ δικαιοσύνην ἄμεμπτος ὤν, πῶς ἂν δὲ φιλαρχίαν ἔμελλε διώκειν, καὶ γνήσιος κατὰ ζῆλον θεοῦ;

» Ἀλλ' ἅτινά μοι ἦν κέρδη, ταῦτα ἡγημαι δὲ τὸν χριστὸν ζημίαν. ἀλλὰ μὲν δὴ
» καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι, δὲ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυ-
» ρίου μου, δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα εἶναι, ἵνα χριστὸν κερ-
» δήσω, καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν
» διὰ πίστεως χριστοῦ. Κέρδος λέγει, τὰ ἀπὸ τοῦ νόμου συλλεγόμενα αὐτῷ.
Φωτ. ὥς τε γὰρ κακίζει τὸν νόμον, ὡς οἱ ἀπὸ Μαρκίωνος λυροῦσιν. ἡ δὲ καὶ ἡγεῖται αὐτὰ ζημίαν, οὐχ ἁπλῶς λέγει τοῦτο, ὅπερ οἱ τὸν κακίζοντες τὸν νόμον, ἀλλὰ ζημίαν αὐτὰ καλεῖ,

καλεῖ, τὴν πρὸς χριστὸν συγκρίσει καὶ παραθέσει, ὅπερ μᾶλλον ἐγκώμιον τοῦ νόμου τελεῖ, τὸ μὴ ἁπλῶς ζημίαν αὐτὸν καλεῖν, ἀλλὰ μὴ τὴν πρὸς χριστὸν παραθέσει καὶ συγκρίσει. Ταῦτα ἡγημαι. ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν ὦ Παῦλε, καὶ αὐτὰ τὰ σωματικῶς φυλαττόμενα τοῦ νόμου, διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς γνώσεως χριστοῦ, πῶς λέγεις ἐνταῦθα, διὰ οὗ πάντα ἐζημιώθην; τὸ γὰρ λέγειν, ἐζημιώθην, οὐκ ἔστι ζημίαν ἀπορραλεῖν, (πέρ γὰρ μᾶλλον κερδῆσαι ἐστὶ, τὸ ἐλευθερωθῆναι ζημίας,) ἀλλὰ μᾶλλον πραγμάτων λυσιτελῶν τινῶν σημαίνει ἀπορολήν. πῶς οὖν ἃ ἡγήσατο ζημίαν, ταῦτα ἀπιθέμενος λέγεις, ὅτι ἐζημιώθην; καὶ φαμὲν, ὅτι οὐκ ἀπλῶς ταῦτα ἡγεῖτο ζημίαν, ἀλλὰ πρὸς σύγκρισιν τελειοτέρας τοῦ καθ' Χριστὸν γνώσεως, ἐπεὶ καθ' αὑτὰ, κέρδος αὐτὰ νομίζων. διὸ τὸ μὲν, ἡγοῦμαι ζημίαν, πρὸς σύγκρισιν ὧν βελτίονων, τὸ δὲ, ἐζημιώθην, καθ' αὑτὸ πρὸς τὴν φύσιν τοῦ νόμου. ἢ καὶ πέρ δεῖ ἡμᾶς, ὡς γέμει τῷ θεαστρίῳ Παύλῳ περὶ ἐκλογῆς Ἑλληνικῶν ὀνομάτων. μόνον τὸ ὑποκείμενον δηλῶσαι σπουδῇ. ὥσπερ γὰρ ἀπὸ τοῦ πλούσιον τὸν ἔξουσίαν τοῦ θανάτου τῶν ἡμῶν δηλῶσαι θέλων, ὁδὸν περὶ τῶν λέξιν ἀκριβώσατο, ἀπ' ἀντὶ τοῦ ἡττᾶν, ἐτυράννησεν ἢ ἐβιάσατο, εἴτουν, ἐβασίλευσεν, ὀνόματι ἐυφήμῳ τὸν δύσφημον αὐτῆς τυραννίδα σημαίνων, οὕτω καὶ νῦν, τὸν ἀπορολὴν ὧν ἡζημίων εὔφημον οὖσαν, λέξει παρεδήλωσεν ὀκ εὐφήμῳ, ἤτοι ἐζημιώθην. ζημίαν. φασί τινες τῶν αἱρετικῶν, ἰδοὺ ὁ νόμος ζημία ἐστὶ καὶ σκύβαλα. πῶς οὖν φατὲ, ὑπὸ θεοῦ αὐτὸν δεδόσθαι; ἀπ' ὄρα. ὀκ εἴτε ζημία ἐστὶν, ἀπ' ἡγοῦμαι αὐτὸν ζημίαν. καὶ γὰρ τῆς τῷ γράμματι παρακαθημένους καὶ ἀφισαμένους χριστοῦ, ζημίας γίνεται πρόξενος, ὀ παρὰ τὴν οἰκείαν φύσιν, ἀλλὰ παρὰ τὴν ἀπόφασιν τῶν κακῶς αὐτῷ χρωμένων. καὶ γὰρ καὶ χρυσοῦ καὶ μολίβδου κειμένων, καὶ ἀνάγκης οὔσης ἐν τῶν δύο λαβεῖν, ἡ ἁπλέξεταί τις τὸν μόλιβδον, ζημίαν τοῦτον ἡγήσεται, ὀ τῆς μολίβδου φύσει ζημίας οὔσης, ἀλλὰ τῇ τοῦ βελτίονος ἀπορρίσει. τοίνυν καὶ ὁ νόμος, ἡ μή τις αὐτῷ χρήσαιτο ὡς δεῖ, κέρδος ἐστί. χριστῷ γὰρ παραπέμπει. ὁ γὰρ νομοθέτης Μωσῆς περὶ τοῦ χριστοῦ ἤτων ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ὡς ἐμέ, ὡς ἐμὲ δὲ, διά τε τὴν σάρκα καὶ τὴν μεσιτείαν, εἶπεν αὐτοῦ δεῖν ἀκούειν. ἡ δὲ τῷ γράμματι παρακαθίσει, ζημίας ἐστὶ πρόφασις. ταῦτα καὶ περὶ τοῦ, ἡγοῦμαι σκύβαλα εἶναι, νοεῖν ἔχεις. καὶ πρῶτον μὲν ἡγεῖται ὄντι, ὅτι γε περὶ τοῦ νόμου τὸ, σκύβαλα, εἶπεν, ἀλλὰ καὶ περὶ ὧν κοσμικῶν πραγμάτων. ἡ δὲ καὶ περὶ τοῦ νόμου, καὶ τὴν τῆς ζημίας διάνοιαν νοήσεις καὶ τὸν καλόν. σκύβαλα γὰρ εἴρηται ἡ καλάμη τοῦ σίτου. ἀπ' ἄχρι μὲν μήπω φανῇ ὁ σῖτος, ἀναγκαία ἡ καλάμη ὡς σωτηρικὴ οὖσα, τοῦ ἐσομένου σίτου, φανέντος δὲ, ἄχρηστος ἀνθρώποις ἡ καλάμη. οὕτω καὶ ὁ νόμος. ἄχρι μὲν μὴ ὤφθη ἀνθρωπίνῃ ὁ χριστὸς, χρήσιμος ἦν. αὐτῷ γὰρ παρέπεμπε. φανέντος δὲ, περιττὸς ὅσον πρὸς τὸ σωματικῶς φυλάττεσθαι τὰ ὑπ' αὐτῷ. ἦν δὲ καὶ ἄλλῳ πρόσωπῳ χρειώδης ὁ νόμος πρὸ χριστοῦ. φιλοσοφώτερος μὲν γὰρ ἦν τῶν Ἑλληνικῶν δογμάτων, παχύτερος δὲ τῆς ἐν χῷ φιλοσοφίας. μέσος οὖν τῆς ἀθωλατρείας ἐ τῆς χῦ πίστεως παρεντεθεὶς ὠφέλησε, καὶ μικρὸν ὑπεξαγαγὼν τ' ἀθωλατρείας,

καὶ τὸ

Τοῦ αὐτ

καὶ τὸ ἐκεῖθεν πάχους, καὶ ἁπτικωτέρους ποιῶν, χρισῷ φανέντι πιστεῦσαι. ἐπεὶ οὖν τὸ οἰκεῖον πεπλήρωκε καὶ χρισῷ παρέπεμψε, φησὶ πρὸς λοιπὸν ἡς τὸ σωματικῶς φυλάττεσθαι, ὥσπερ καὶ παιδὶ ἡς ἀνδρας τελέσαντι λοιπὸν παιδικὴ ἐφ' ἡς καὶ ἀγωγή. Οἰκουμ. Δῶμεν δὲ καὶ καθ' ἄλλο σύμβαλα νοῆσαι τὸν νόμον. τὸ γὰρ σύμβαλον, κτηνώδης ἐστὶ τροφή. καὶ ὁ νόμος γέγονε μετὰ τὴν πίστιν, ἀλογωτέροις ἀνθρώποις ἐστὶν ὁ παραφυλακή. δηλοῖ δὲ ὅλως ἤγνοει αὐτὸν ξυμβαλα καὶ σύμβαλα ὦ Παῦλε; ὅτι ἦλθε πολὺ χρόνον ἐξεμισώσεμε χριστοῦ, τῷ γράμματι παρακαθήμενον, ὃν ὅτι νῦν ἐξεμισοῦν ἐξ αὐτοῦ. ἤδει γὰρ αὐτῷ πνευματικῶς χρήσασθαι, ἀλλὰ περὶ τῆς ξυμβας ἐκείνης φησὶ, τῆς πρὸ τῆς πίστεως αὐτοῦ. καὶ γὰρ μετὰ τὸ παρελθεῖν τὴν ξυμβαν ξυμβασαν ἡμᾶς, ἔτι αὐτῆς μεμνημένοι, ξυμβαν αὐτὴν καλοῦμεν. ὅρα γὰρ πῶς ἀσφαλῶς εἶπεν, ἡγοῦμαι αὐτὸν ξυμβαν, δηλῶν τὸ ὑπερβάλλον τῆς γνώσεως τοῦ χριστοῦ, ὡσεὶ εἶπε, φύσει μὲν γὰρ ἔστι ξυμβα, ἀλλ' ἐπειδὴ δι' ἡμᾶς φυλάττων αὐτὸν γὰρ ἐπεγίνωσκον τὸν χριστὸν, ἡς ξυμβαν μοι ἐλύετο. ἀλλὰ μὲν οὖν καὶ ἡγοῦμαι. ἐπειδὴ τὸ, ἤγημαι, παρελήλυθε χρόνου ἐμφασιν εἶχε, φησὶν ὅτι καὶ νῦν ἡγοῦμαι. καὶ γὰρ, φησι, πολὺ με χρόνου ἐξεμίωσε τοῦ χριστοῦ, ὁ παρὰ τὴν οἰκείαν, ὡς αὐτὸς ἔπρι, θέλησιν, ἀλλὰ παρὰ τὴν ἐμὴν πρὸς αὐτὸν ὁ κατ' ἐπίγνωσιν σχέσιν. πάντα ξυμίαν εἶναι. ἡ γὰρ, φησιν, ἀντιπαράθεσίς τις τῶν τοῦ νόμου θρησκικὴν παραφυλακὴν πρὸς τὸν τοῦ χριστοῦ γνῶσιν, ξυμικὴν εὑρήσει τὸν νόμον. ταύτη διαφορὰ τῆς χριστοῦ, φησι, γνώσεως. δι' ὃν τὰ πάντα ἐξεμιώθη. ὁ μόνον νόμον ἐακὼς ἡς τὸ μὴ σωματικῶς αὐτὸν καὶ τὰ ὧν αὐτῷ τηρεῖν, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ ὧν τῷ κόσμῳ. τὸ γὰρ ἐξεμιώθη, οἷον ἔπασα καὶ ἀπεστερήθη αὐτῶν, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοζύνιν, ἐμὴν, φησι, τὴν οἷον δὴ ἔργων ἐμῶν καὶ πόνων ὧν κατὰ νόμον. ἣ γὰρ τοιαύτη, φησὶν, οὐδέ ἐστι κυρίως δικαιοζύνη. (εἰ γὰρ καὶ πρὸ σοῦ ἄνθρωπος;) ἀλλὰ διὰ χάριτος καὶ πίστεως Χριστοῦ, ἔστι κυρίως δικαιοζύνη. ἡ οὖν ὁ ἔχων δι' ἔργων δικαιοζύνην, πρόσθραμε τῇ ἐκ πίστεως ἵνα ᾖ τῇ, ὁ μὴ δὲ ἔχων καὶ μὴ πρόσθρέχων, τί πείσεται;

Τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοζύνην ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ γνῶναι αὐτὸν, καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, καὶ τὴν κοινωνίαν ὧν παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφούμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν ὧν νεκρῶν.

Τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοζύνην. ἡ γὰρ διὰ πίστεως Χριστοῦ, ἐκ θεοῦ ἐστιν ὅτε ἐκ νόμου. ἐπὶ τῇ πίστει. ἤτις ἐκ θεοῦ, φησι, δικαιοζύνη, ἐπὶ τῇ πίστει καὶ ἐρρήθη τοῦ γνῶναι αὐτόν. ὁ γὰρ τὸν υἱὸν γινώσκων, γινώσκει τὸν πατέρα, καὶ ἀμπαλιν. καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ. ἡ γὰρ μὴ πίστις ἡμῖν δηλώσει τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως, πρὸς παρασήσει λόγος; καὶ τὴν κοινωνίαν ὧν παθημάτων αὐτοῦ. καὶ γὰρ καὶ τὸ δεῖν κοινωνεῖν ὧν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ, διὰ πίστεως ἐγνωμεν τε καὶ ἐπιτελοῦμεν. ὁ γὰρ μὴ πιστεύων ὅτι συμπάσχων καὶ συμβασιλεύσει, οὐδέποτε συμπάθοι. συμμορφούμενος. τουτέστιν ὁμοιούμενος. ὥσπερ γὰρ αὐτὸς, φησιν, ὑπὲρ ἀνθρώπων ἀπέθανεν, οὕτως κἀγὼ ὑπὲρ ὠφελείας ἀνθρώπων ἀποθνήσκω. τὸ δέ ἐστι, καὶ ὑπὲρ Χριστοῦ ἀποθανεῖν. εἴπως καταντήσω. εἴπως, φησίν. ὁρᾷς αὐτὸν μὴ ῥᾳθυμοῦντα ἐπὶ ἀμφιβάλλοντι; ἡς τὴν ἐξανάστασιν ὧν νεκρῶν. τὴν ἀνάστασιν ἐκείνην τὴν ὧδον, τὴν πρὸς αὐτὸν ἄγουσαν, πρὸ ἧς ἀγαχοῦ φησι, καὶ πάντες ζῶν κωρίως ἐσόμεθα. Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελείωμαι. διώκω δὲ ἡ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελήφθην ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ. ἀδελφοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν οὔπω λογίζομαι κατειληφέναι. ἓν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν διώκω εἰς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἐπειδὴ εἴτε συμμορφούμενος τῷ θανάτῳ τοῦ χριστοῦ, μέγα δὲ ἦν τὸ ῥῆμα, ὃ μόνον ἱκανὸν ἦν τῷ ἔπεσθαι, εἴτως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν, ἀλλὰ καὶ σαφέστερον ἡμῖν ἐν δεικνύμενος, ὅτι καὶ συμμορφούμενος τῷ θανάτῳ τοῦ χριστοῦ, οὐπω τι ἄξιον πρεῖ τοῦ σωροῦ τοῦ χριστοῦ, ἐπάγει. ὃ οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον, φησὶ, τὸ βραβεῖον δηλονότι τοῦ συμμορφωθῆναι τῷ θανάτῳ τοῦ χριστοῦ, ἢ ἤδη ἐκ τούτου τετελείωμαι. διώκω δὲ ἡ καὶ καταλάβω. διώκω δὲ, φησι, τὸ βραβεῖον, ἡ ἄρα καταλάβω αὐτό. ὅρα δὲ πόσην ἐμφασιν ἔχει ὁ λόγος τοῦ, διώκω, καὶ, ἡ καταλάβω. οὐ γὰρ διώκων ἐξ ἀμφιβόλως ἔχων ἡ ἄρα καταλάβοι, οὐδὲν ἄλλο ὁρᾷ, οὐδὲν ἄλλο λογίζεται, ἢ ἐπιτυχεῖν τοῦ διωκομένου. ἐφ' ᾧ καὶ κατελήφθην ὑπὸ Χριστοῦ Ἰησοῦ. τουτέστιν ὧν ὥραγματι ὑπ' ἐκατελήφθην ὑπὸ χριστοῦ. ἤδη γὰρ με, φησὶ, φεύγοντα κατέλαβε, καὶ πιστεῦσαι πεποίηκεν. ἐφ' οἷς οὖν κατελήφθην, οἷον ἐπὶ τῷ κηρύξαι, ἐπὶ τῷ βασάσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐμπροσθεν ἐθνῶν καὶ βασιλέων, ἐπὶ τούτοις ἐγὼ τρέχω, ἡ καταλάβω τούτοις γένεσθαι οἷος ἐτελέχθην. ἢ τὸ, ἐφ' ᾧ, ἐπειδὴ νόει, ἵνα οὕτως ᾖ. διώκω δὲ ἡ καταλάβω, ἐπειδὴ κἀγὼ κατελήφθην, ὀφείλω τὸ ὥραγμα λέγων. ἐγὼ ἐμαυτόν. ἅμα δὲ τὸ παθεῖν ἑαυτὸν ὑπόδειγματος κἀκείνους διδάσκων μετριοφρονεῖν, ἐὰ μὴ φιστοῦσθαι ὡς κατειληφότες. οὕτω λογίζομαι. ὡς ἐπὶ δρομέως τὰ πάντα λέγει. τί δὲ οὐ λογίζη κατειληφέναι; τὸν σκοπὸν, φησιν, ἐφ' ᾧ ἀπέσαλμαι, τὸ βραβεῖον, τὸ εἶναι ἄξιος τῆς ἀποστολῆς. ἡ δὲ Παῦλος ὁ ποσοῦτος μὴ κατειληφε, τί μὴ μεῖς ἐροῦμεν; πῶς οὖν ἀγαχοῦ φησι, τὸν ἀγῶνα ἠγώνισμαι καὶ τὸν δρόμον τετέλεκα; ἐπειδὴ πρὸς τὴν ἀναλύσει ἐὼν τότε. ἓν δέ. ἓν δὲ πρῶ, φησι, καὶ ἑνὸς γίνομαι μόνου. Τὸ, ἓν δέ, ἢ κατ' ἔλλειψιν ἐρῆσθαι νομιστέον, ὡς οἱ πρὸ ἡμῶν ἐξέλιφασι. καὶ γὰρ καὶ ἐν τούτῳ σχήματι πλεονάζει, ἵνα λείπῃ, ἓν δὲ φρονοῦίζω, ἓν μελετῶ καὶ δαμερισμῶ. τί τοῦτο; τὰ μὲν ὀπίσω, φησὶ, καὶ ἐξῆς. ἢ οὖν οὕτως ἐκλητέον, ἢ ἑτέρῳ μᾶλλον ὑποπτεῦσαι σχήματι τῷ αὐτὸ κοινοῦ. πολὺς γάρ ἐστι καὶ ἐν τούτῳ ὁ θεῖος Παῦλος. ἵνα ᾖ τὸ, λογίζομαι κατειληφέναι αὐτὸ κοινοῦ. οἷον οὐδὲν λογίζομαι κατειληφέναι, ἀλλ' ἢ ἕν. τοῖον δέ ἐστιν ὃ λογίζομαι κατειληφέναι; ὅτι τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν διώκω καὶ ἐξῆς. ἐδεῖ γὰρ αὐτὸν κατειληφέναι ὅτι καὶ σκοπὸν διώκει, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτῷ μάταιος ὁ δρόμος. διὸ καὶ ἀγαχοῦ φησιν. οὕτως τρέχω, ὡς οὐκ ἀδήλως, οὕτως πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα δέρων. καὶ πάλιν. οὕτως τρέχετε, ἵνα καταλάβητε. τὰ μὲν ὀπίσω, ἐπιλανθανόμενος. τοῦτο γὰρ αὐτὸν ἐποίει τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτείνεσθαι, τὸ

νεσθαι, τὸ ὧν ὀπίσω ἐπιλανθάνεσθαι καταδρομάτων. ἔμπροσθεν δέ φησιν, ὡς πρὸς τὸ ἀποκείμενον βραβεῖον. ἀεὶ γὰρ ἔμπροσθέν μου νομίζων αὐτὸ καὶ σπουδαίου ἀντέχον, τρέχω ἐπ' αὐτό. τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος. τὸν ζώντων διαῦλον δρόμον τὸ, ἐπεκτεινόμενος, ὡσεὶ εἶπεν. ἔπι ἔχομαι τοῦ δρόμου, ὡς ἔμπροσθεν καὶ σπουδαίου ἀντέχοντος τοῦ βραβείου. ἐκεῖνος γὰρ ἐπεκτείνεται, ὅς τις καὶ ὧν ποδῶν τρεχόντων, τὸ λοιπὸν ἐπινένευκε σῶμα πρὸς τὸν σκοπόν, καὶ μικροῦ τοῖς πόδας παραλαμβάνων ῥῦ τῇ ἐπικλίσει τοῦ λοιποῦ σώματος. τοῦτο δὲ ἀπὸ πολλῆς γίνεται προθυμίας καὶ θερμότητος. κατὰ σκοπὸν διώκω. τίς δὲ τοῦ δρόμου αὐτῷ σκοπός; ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἣν καὶ βραβεῖον καλεῖ. ἑφερμηνεύων γὰρ ἑαυτὸν φησι. τίς δὲ ὁ σκοπός; τὸ βραβεῖον, φησὶ, τῆς ἄνω κλήσεως. ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. ὅλα τῷ χριστῷ ἀναθήσειν. ἐν χριστῷ γάρ, φησι, τρέχω. ἄνευ γὰρ χριστοῦ καὶ τῆς ἐκείνου ῥοπῆς οὐκ ἦν τὸν δρόμον, καὶ βουληθῆναι.

» Ὅσοι οὖν τέλειοι τοῦτο φρονοῦμεν, καὶ εἴ τι ἕτερος φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑ-
» μῖν ἀποκαλύψει. πλὴν ἐφ' ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν.

Τοῦτο φρονοῦμεν. τὸ τίνος; ὅτι δεῖ ὧν μὲν ὀπίσω ἐπιλανθάνεσθαι, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτείνεσθαι. τοῦτο γὰρ ποιεῖ τελείους, τὸ νομίζειν ἀπολείπεσθαι τοῦ βραβείου. καὶ εἴ τι ἕτερος. εἴ τι ἕτερος, φησί, κατορθώσατε, ὅτι οὐκ ἀπολείπεσθε τοῦ βραβείου, ἀλλ' ἤδη ἐφθάσατε αὐτό, ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει, ὅτι, φησὶν, οὐ καλῶς οὕτω φρονεῖτε. ὁ γὰρ οὕτως φρονῶν, ῥαθυμότερος γίνεται. τὸ δὲ, καὶ τοῦτο, ὡς καὶ τὰ ἄλλα πάντα, φησί. πλὴν διὰ οἰκείαν διδασκαλίαν τῷ θεῷ ἀναθήσει. πλὴν ἐφ' ὃ ἐφθάσαμεν. τέως δέ, φησιν, ἐν ὅσῳ ἐκεῖνο ἀποκαλύπτει ὁ θεὸς, ἐφ' ὃ ἐφθάσαμεν μέτρον καὶ κανόνα, ἐφ' οὗτον τὸν τρόπον, τουτέστι τὸ μὴ ἀπολείπεσθαι τῶν προειλημμένων. τὸ δὲ, στοιχεῖν, οἷον ἀρκεῖσθαι, πείθεσθαι, ἐφαρμόσαι. ἢ κανόνα πρὸς πίστιν φησὶν. ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τοῦ κανόνος, καὶ ἀφέλης, καὶ προσθῇς, ἐλυμήνω τὸ πᾶν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς πίστεως. Τέως, φησὶν, ἕως ἂν ὑμῖν ἀποκαλύψῃ τὸ ἀληθές, ὃ κατελάβομεν, μὴ ἀπολέσωμεν. ἀπόλλυται δὲ πῶς; ἂν μὴ νήφωμεν τῆς πρώτης ἀπουδῆς καὶ τοῦ δρόμου παρατραπῶμεν. οἰηθῆναι δεῖ τῷ αὐτῷ κανόνι στοιχεῖν, τουτέστι τὸν αὐτὸν ἀγῶνα σωτηρεῖν. τὸν αὐτὸν ἐπιδεικνυσθαι τρόπον, τὸ αὐτὸ φρονεῖν, πρίτε τῆς πολιτείας, πρίτε τῶν δογμάτων. ὥσπερ γὰρ ὅ, τι τῶν δογμάτων ἀμοιώσας, ἅπαντα κατέλυσε καὶ τὸ ἔμπροσθεν, οὕτω καὶ τῆς πολιτείας ὅ, τι μεταθέμενος καὶ καθυφεὶς καὶ μὴ τῷ αὐτῷ φυλάττων ἀκριβείᾳ, καὶ τὸ προλαβόντα ἐλυμήνατο. εἶτα ἵνα μὴ δόξῃ δυσκατόρθωτον καὶ δύσκολον ἐπιτάττειν, τὸ δι' ὅλου τοῦ βίου ἀρετᾶς καὶ εὐσεβείας σωσασκεῖσθαι, ἐπάγει. μιμηταί μου γίνεσθε. ῥᾷον, φησὶν, ἐθέλειν ἀδωάτων ἀνθρώπῳ, ἀνθρωπος κἀγὼ ὁμοίου πάθους, ὡς ὁρᾶτε μὲ, οὕτω καὶ αὐτοὶ ἀγωνίζεσθε. τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι. τὸ χωρίον τοῦτο, ἢ προτροπῆς ἐστιν, ἢ εὐχῆς. οἰηθῆναι μὲν προτροπῆς, λέγει τὸ, δεῖ. δεῖ ὑμᾶς στοιχεῖν τῷ αὐτῷ κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν. ἢ ὀφείλετε στοιχεῖν τῷ αὐτῷ κανόνι, ὀφείλετε τὸ αὐτὸ φρονεῖν. ἢ δὲ εὐχή,

φωτ.

Τοῦ αὐτοῦ.

ἢ δὲ εὐχή, ἀπὸ κοινοῦ ληφθήσεται τὸ, ἀποκαλύψει. δίον ἀποκαλύψει ὑμῖν τῷ αὐτῷ κανόνι στοιχεῖν, καὶ ἑξῆς. οὐδὲ γὰρ ἄνευ τῆς θείας ῥοπῆς, μηδὲν κατορθούμενον. τὸ αὐτὸ φρονεῖν, φησιν, ἃς ὁ ἐφθάσαμεν ἐν τῇ πίστει, μὴ πλέον, μὴ ἔλαττον.

» Συμμιμηταί μου γίνεσθε ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτως περιπατοῦντας, καθὼς
» ἔχετε τύπον ἡμᾶς. πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν. νῦν δὲ καὶ
» κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χῦ, ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοι-
» λία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες.

Συμμιμηταί μου γίνεσθε. γέγραπται μόνον ἐδίδασκεν ὁ μακάριος οὗτος, ἀλλὰ καὶ ἐν ἔργοις τύπος αὐτῶν ἐγένετο. καὶ σκοπεῖτε. ἄνω μὲν ἔλεγε, βλέπετε τοὺς κύνας καὶ τοὺς κακοὺς ἐργάτας, τοὺς ἔτι καὶ μετὰ τὸν πίστιν ἰουδαΐζοντας. νῦν δὲ, κοινὸν αὐτοῖς δίδωσι παρατήρησιν, ἵνα τύπους, φησὶν, ἀναμίγνυσθε, οἷον τύπον φέρουσι τῆς ἐμῆς πρὸς ὑμᾶς ἀναφορᾶς. τοὺς οὕτως περιπατοῦντας. Περιπατεῖν ἐνταῦθα, τὸ βιοῦν καὶ πολιτεύεσθαι λαμβάνει ἁπλῶς. ἐπεδή, φησι, πολλοὶ περιπατοῦσιν, ἧς διάκρισιν ὧν ὀρθῶς περιπατούντων καὶ μή, σκοπεῖτε τίνες περιπατοῦσι κατὰ τὸν τύπον, ὃν πεποιήκαμεν ἡμεῖς, καὶ τύπους ἔσεσθε. πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσι. κακῶς, φησὶν, ἅπερ ἐγώ. νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω. ὅρα δὲ παλάγχνα Παύλου, ἐπὶ τοῖς ἑτέρων κλαίοντα κακοῖς. ἐπεδὴ γὰρ αὐτοῖς ἐφύτευνε τὸ νόσημα, πενθεῖ αὐτούς. τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ χριστοῦ. ποίους τύπους κελεύει ἡμᾶς παραφυλάττεσθαι; τοὺς ἐχθροὺς, φησι, τοῦ σταυροῦ τοῦ χριστοῦ. ἦσαν γάρ τινες Χριστιανοὶ μὲν δοκοῦντες, ἐν τρυφῇ δὲ καὶ ἀνέσει ζῶντες, οὓς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ φησιν. ἦσαν δὲ αὐτῷ πράττουσιν. ὁ μὲν γὰρ ψυχῆς δεῖται γυναίας, παρατεταγμένης εἰς κινδύνους, καὶ μιμουμένης τὸν ἴδιον διδάσκαλον, οἱ δὲ γαστρὶ δουλεύουσιν. ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια. καλῶς τὸ τέλος εἶπεν ἀπώλειαν, ἐὰν ἄχρι τέλους μείνωσι τοιοῦτοι. ἦκούς γὰρ ὧν καὶ μεταβληθῶσι. ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία. ὡς διάνοιαν γὰρ, μᾶλλον δὲ ὡς θεῷ δουλεύουσιν αὐτῇ. περὶ ὧν ἀμαχοῦ φησι, φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. καὶ γὰρ κἀκεῖ περὶ γαστρὸς ἔλεγε. καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν. πολλοί φασι, τὴν περιτομὴν αὐτὴν δόξαν τούτων ἡγήσεσθαι, ἀλλ' οὐκ ἔστιν. ἀνὴ ὅτι, φησὶν, ἐφ' οἷς ἐγκαλύπτεσθαι καὶ αἰσχύνεσθαι ἔδει, ἐπὶ τούτοις καυχῶνται. οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. οἱ γάρ εἰσιν καὶ πτυφλοῦ πεξηρωμένοι τὰ ἐπίγεια φρονοῦσιν.

» Ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα
» κύριον Ἰησοῦν χριστὸν, ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν εἰς τὸ
» γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνα-
» σθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι ἑαυτῷ τὰ πάντα. Δεῖ οὖν τὸ ἐν οὐρανῷ ζητεῖν, οὗ θα ἡμῶν τὸ πολίτευμά ἐστιν. ἐκεῖ γὰρ στρατευόμεθα, ἐκεῖ πολιτευόμεθα. ἐξ οὗ καὶ σῴζ. ἐξ οὐρανοῦ τὸν κύριον ἡμῶν καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα, οὐ τὴν πατρῴαν φανησόμενον δόξαν, οὐ τὴν δευτέραν παρουσίαν μετὰ ὧν ἁγίων αὐτοῦ ἀγγέλων, ὅς, φησι, καὶ μετασχηματίσει καὶ μεταβαλεῖ τὸ νῦν σῶμα. τὸ ταπεινώσεως δὲ αὐτὸ ἐκάλεσε, διὰ τὸ ὑπόκεῖ

θαι φθορᾶς καὶ πάθεσι καὶ ὀδυνίαις. καὶ ποιήσει, φησίν, ὅμοιον ἐκείνῳ τῷ σώματι αὐτοῦ, τῷ ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρὸς καθημένῳ, τῷ προσκυνουμένῳ παρὰ πάντων ἀγγέλων. καὶ γὰρ εἰς ἀφθαρσίαν καὶ τὸ ἡμῶν μεταβληθήσεται σῶμα, χάριτι τοῦ θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ᾧ καὶ τῆς ἐκπωμούσης πάντας τῆς δόξης, καὶ μετὰ δαιμόνων παρομοίως. ὃς μετασχηματίσει. πολλοὶ νομίζουσιν ἕτερον σῶμα πνευματικὸν ἐγείρεσθαι τῇ ἀναστάσει, καὶ γὰρ οὗ νῦν προσκείμεθα, διὰ τὸ ἡρῆσθαι μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, εἰς τὸ σῶμα τῆς δόξης αὐτοῦ. ἀκούσατε τί φησι Μεθόδιος ἐν τῷ περὶ ἀναστάσεως λόγῳ. καὶ γὰρ πρὸ τελείων τὸ σῶμα, σῶμα δόξης ἐστὶ πρὸ τῆς παραβάσεως, καὶ οὕτως ἔνδοξον ἦν, ὅτι γυμνὸς μετὰ τὴν παράβασιν, σῶμα ταπεινώσεως λέγεται. ὁ γὰρ ἀνὴρ ἡ μὴ ἔνδοξον ἦν, ταπεινώσεως γυμνὸς ἐκλήθη. ταπεινοῦται γὰρ ἀπὸ σφάλματος τὸ ἔνδοξον. τὸ γὰρ ἀεὶ ταπεινὸν γνῶτε ἄντις ἔστοι ὅτι διὰ τὴν παράβασιν ἐταπεινώθη. καὶ γὰρ καὶ περὶ τοῦ ἰσραὴλ φησί, λέγομεν ὅτι ἔστοσε, περὶ δὲ τοῦ ἀεὶ κλαίοντος, οὐκ ἄντις ἔστοι ὅτι ἁμαρτήσας ἔστοσεν. ὥστε τὸ σῶμα ἄφθαρτον καὶ ἔνδοξον γινόμενον, ἀνίσταται, καὶ γὰρ ἕτερον. εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον. ἰσχυρὰν καὶ ἀναμφίλεκτον πᾶσιν τίθησι τὸ πάντως μετασχηματισθῆναι τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν οὐ μόνον βουλώμεθα, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον τῆς δόξης αὐτοῦ. ἢ γάρ, φησίν, ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ χριστὸς ἐπὶ γῆς παραγίνεται, τίς ἀμφισβητήσει ὅτι γε πάντως ἔσται τότε; εἶτα ἕτερα καὶ ἕτερα ἀπόδειξιν ὑποτάξαι ἑαυτῷ βούλεται πάντα. δεῖ γὰρ αὐτὸν, φησι, βασιλεύειν ἄχρις οὗ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα. καὶ ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα. ἢ ὅταν αὐτὸς ὁ υἱὸς βασιλεύσει, ἵνα ὑποτάξῃ αὐτῷ τὰ πάντα, καὶ πάντα ὑποταγήσεται αὐτῷ πάντως, δηλονότι καὶ τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν ἄνθρωπον ἡμεῖς τελείσωμεν, ὑποταγήσεται αὐτῷ. ὑποτάσσεται δὲ, ὅτε μηδὲν φασιδὲς καὶ πολέμιον πρὸς τὸν ὑποτάξαντα αὐτῷ ἑαυτῷ φέρῃ, ἀλλὰ πάντα σύμφωνα καὶ σωάδοντα, ὥστε πίστει καὶ ἐν πολιτείᾳ. ὅτε δὲ οὕτως ὑποταγῇ αὐτῷ τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, μεταχηματίσεται δηλονότι ἀπὸ τῆς ταπεινώσεως τῆς κατὰ τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν φθοράν, καὶ γίνεται σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ. μάταιος ὁ φόβος. ᾧ δεῖ δὲ λέγειν ὅτι τῷ σώματι τοῦ υἱοῦ, ὁ υἱὸς ὑποτάξῃ τὰ πάντα, διὰ ὅτι αὐτὸς ἑαυτῷ, ὁ πατὴρ ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. ὡς καὶ ὁ Παῦλος ἀλαχοῦ φησι. δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν ἄχρις οὗ θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. καὶ ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα. ὧν ὅσων θείων λογίων πρὸς ταῦτα λεγόντων, πῶς γὰρ δεῖ λέγειν ὅτι ὁ κύριος ἡμῶν καὶ σωτὴρ Ἰησοῦς ὁ χριστὸς αὐτός ἐστιν ὁ καὶ τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν μετασχηματίζων, καὶ ὁ ἐνεργῶν τοῦ εἰς αὐτὸν τῶν πάντων ὑποταγήν; τοῦ δὲ υἱοῦ ὑποτάσσοντος, καὶ ὁ πατὴρ ὑποτάσσει. κοινὰ γὰρ τὰ τοῦ πατρὸς καὶ υἱοῦ. καὶ τοῦ τοῦ ἐνεργείας. εἶτα λοιπὸν, καὶ λογισμὸν δίδωσι τοῦ οὕτω παραδόξου πράγματος. ἔστι γὰρ παράδοξον, τὸ γίνεσθαι σύμμορφον τὸ ἡμῶν σῶμα, τοῦ θείου ἐκείνου σώματος.

τοῦτο

τοῦτο γάρ, φησιν, ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ποιήσῃ, ἀπὸ τῆς ἐνεργείας, τουτέστι καθὼς τὴν ἐνέργειαν ἐκείνου, ἐξ ἧς δύναται καὶ ἐδυνήθη ὑποτάξαι τῷ υἱῷ αὐτοῦ τὰ πάντα. τοῦτο γὰρ οὖν, φησι, δουλώσεται αὐτῷ, εἰς τὸ ἐξαφθαρσίαν μεταβαλεῖν. ὅρα δὲ πρόσην οἶδεν ὁμογωμοζύγιον τῆς ἁγίας τριάδος, ὅτι ἄνω τὸν υἱὸν ἐφθέμενος τὴν ἀναγκὴν τοῦ σώματος ἡμῶν βοηθεῖσθαι, νῦν τὸν πατέρα τοῦτο ποιεῖν λέγει. ἆρα δὴ ἐὰν οὕτω νοήσωμεν, μὴ γλυκερόν ἐστιν ὅτι ὁ υἱὸς τοῦτο ποιήσῃ κατὰ τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἐκείνου, ἐν ᾗ ὑπέταξε τῷ ἰδίῳ σώματι τὰ πάντα; ἀλλ' ἡ οὕτω νοήσομεν, δέος ἐστὶ μὴ δόξωμεν διαιρεῖν μετὰ τὴν ἕνωσιν, τὴν μίαν συναρκοῦσαν τοῦ θεοῦ λόγου φύσιν.

Κεφ. δ'. 4

» Ὥστε ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν
» κυρίῳ ἀγαπητοί. εὐοδίαν παρακαλῶ, καὶ Συντύχην παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ. ναὶ
» ἐρωτῶ καὶ σέ σύζυγε γνήσιε, συλλαμβάνου αὐταῖς. αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλη-
» σάν μοι μετὰ Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.

Μεγάλα τοῦ ἐγκώμια, τὸ εἶναι Παύλου ἀδελφούς. καὶ γὰρ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀγαπητούς, καὶ ἐπιπόθητους, καὶ γὰρ μόνον, ἀλλὰ καὶ χαρὰν αὐτοῦ καὶ στέφανον. οὕτως στήκετε. οὕτως. πῶς; ὡς νῦν, φησίν, ἀκλινεῖς καὶ ἑδραῖοι ἐν τῇ πίστει Χριστοῦ. Εὐοδίαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην. αὗται αἱ γυναῖκες, αἳ ἐν εὐδοκίμων ἦσαν σφόδρα. τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ. ὅπερ νῦν φρονοῦσιν. ἐρωτῶ καὶ σέ. παρακαλῶ καὶ σὲ, ὥσπερ ἐκείνας, φησίν. σύζυγε γνήσιε. ἐκ τούτου τινὲς ὑπενόησαν, γυναῖκα ἔχειν τὸν Παῦλον, καὶ αὐτὴν γράφειν. ἀγαθὸν τὸ τοιοῦτον. δίον γὰρ ἴσως, ἡ ἐν Φιλίπποις ἡ ξένιον καὶ ἀγοστρίαν καθελεῖσθαι αὐτῷ, καὶ οὔτε ἐν Ταρσῷ, οὔθ' ἑκάστοτε, οὔτε ἐν Ἱερουσαλήμ, οὔθ' ἑτέρᾳ πόλει ἀνήρομεν, ἢ ὅτι ἀνὴρ μιᾶς ἦν ὧν δύο ὧν ἐμνήσθη, ἢ ὄνομα κύριον, εὐδόκιμος δέτις, ᾧ καὶ πραπίδεται τοὺς ἀριθμοὺς γυναῖκας. συλλαμβάνου αὐταῖς. σύμβραβε εἰς τὰ πρὸς τὸν θεόν. συνήθλησάν μοι. κινδύνοις ἀνίπεται, οἷς καὶ αὐταὶ συνυπέμειναν. καὶ ὧν λοιπῶν συνεργῶν μου. ἦσαν μὲν, φησι, καὶ ἕτεροι πρὸς τὸ κήρυγμα συνεργοί, πολλοὶ καὶ αἱ γυναῖκες αὗται συνήθλησαν. ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς. ὅσον μέγιστον ὧν εἶπεν ὁ θεὸς τῆς ἑαυτοῦ μαθητάς, τοῦτο δὲ ὁ Παῦλος περὶ ἐκείνων λέγει. τί γὰρ ὁ χς; μὴ χαίρετε, φησίν, ὅτι τὰ δαιμόνια ὑμῖν ὑποτάσσεται, ἀλλ' ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν γέγραπται ἐν βίβλῳ ζωῆς.

» Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε, πάλιν ἐρῶ χαίρετε. τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν
» ἀνθρώποις. ὁ κύριος ἐγγύς, μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετ' εὐχα
» ριστίας, τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν θεόν. καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχου
» σα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν, καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χῷ Ἰησοῦ.

Ὁ Χριστός, φησι, μακάριοι οἱ πενθοῦντες, καὶ γὰρ τρὶς μακάριοι. πῶς οὖν φησὶν ὁ Γαῦλος, χαίρετε; ᾧδε ὁ Χριστὸς τὸ πένθος τὸ κοσμικὸν ἐπέταξεν, οἷον τὸ πενθεῖν ἐπὶ ἀπωλείᾳ προσκόντων, ἀλλὰ τὸ πνευματικὸν, τὸ πενθεῖν τὰς ἁμαρτίας. ᾧδε ὁ Παῦλος τὸν κοσμικὸν λέγει χαράν. διὸ καὶ ἐπάγει, ἐν κυρίῳ. ὡς τὸ πένθος ἐκεῖνο, τοιαύτης τῆς χαρᾶς γίνεται πρόφασις. ὁ γὰρ τὰς οἰκείας ἁμαρτίας πενθῶν, ἔξει πάντοτε χαρὰν, ταύτῃ ἀπαλείψας τὰς ἁμαρτίας διὰ τῶν πενθούντων,

καὶ τῷ χριστῷ σωφρονοῦντι καὶ τὰ θεῖα χαίρειν. τί δὲ βούλεται τὸ ἐπιδιαβεβαιάζειν αὐτὸν, πάλιν ἐρῶ χαίρετε; ἦσαν γὰρ λυπηρὰ τοῖς πρασμοῖς καὶ τοῖς θλίψεσιν ὑπόμενον. δεῖκνυσιν οὖν τὸ ὑπὲρ χριστοῦ πάσχειν καὶ λυπεῖσθαι, χαρᾶς ὂν τοῖς ἀληθῶς πρᾶγμα. ἢ ὅτι καὶ ὑπερ χριστοῦ λύπη ἀπὸ τῶν διωκόντων συμβαίνουσα, αὐτοχαρά ἐστιν ἐπισκοπιζούσης τῆς ἐν προθυμίᾳ χαρᾶς τὴν πρὸς πόθεν λύπην.

τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ἐπιδιὰ ἀνωτέρω διέβαλε τινας, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία, λέγων, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, ἧκεν ἵν' διὰ ταῦτα ἐκ πολεμοῦσθαι πρὸς ἐκείνους τοὺς πιστούς. φησὶν οὖν, μὴ ὡς πολεμίοις χρῆσθε, ἀνεπιεικῶς, καὶ οὐ μόνον αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ κύριος ἐγγύς, μηδὲν μεριμνᾶτε. τί γὰρ ἀλύετέ, φησι, διὰ τοὺς ἐκείνων ἀπρονοήτους, ἢ τοὺς ἄλλους πειρασμούς; ὁ κύριος ἐγγύς, φησιν, ἡ κρίσις ἐφέστηκε, καὶ ὑμεῖς κἀκεῖνοι τὰς ἀνταποδόσεις ἕξετε. μηδὲν οὖν, φησι, μεριμνᾶτε, ἀνεξόντως παντὶ, φυτέσει πράγματι, τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει κέχρησθε. ἔστι μὲν οὖν τοῖς θλιβομένοις μείζων παραψυχὴ, τὸ ἐγγὺς εἶναι τὸν κύριον. ἰδοὺ δὲ καὶ ἄλλο προστήσει φάρμακον, τὴν μετὰ εὐχαριστίας εὐχήν. αὕτη γὰρ καὶ κυρίως εὐχή. διὰ οὖν τῆς μετὰ εὐχαριστίας εὐχῆς καὶ δεήσεως, τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν θεόν. ὡς αἴνιγμα μὴ ἔχουσαι εὐχαριστίαν εὐχαὶ, οὔτε γνωρίζονται πρὸς τὸν θεόν. ὁ γὰρ μὴ εὐχαριστῶν ἐπὶ τοῖς παρελθυθόσι, πῶς ἂν αἰτήσαιτο ἢ λήψεται τὰ μέλλοντα; ἀλλ' ἐν παντὶ πράγματι τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει κέχρησθε, δι' ὧν τὰ αἰτήματα ὑμῶν, μετὰ εὐχαριστίας γνωριζέσθω. καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ. εἰρωνίαν λέγει, τὴν καταλλαγὴν τοῦ θεοῦ πρὸς ἡμᾶς. καλῶς δὲ εἶπεν εἰρωνίαν. ἦμεν γὰρ αὐτῷ ἐκπεπολεμωμένοι, διὰ δὲ τοῦ αἵματος τοῦ μονογενοῦς κατηλλάξαμεν ἡμᾶς ἑαυτῷ. ἤγουν περὶ ἐκείνης λέγει, περὶ ἧς φησιν ὁ Χριστός. εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν ἀφίημι ὑμῖν. ὅταν γὰρ λέγῃ καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς εἰρηνεύειν, οὐχ ὑπερβαίνει πάντα νοῦν; ἢ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν. ἡ δὲ ἢ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ὑπερβαίνει πάντα νοῦν, τί εἰκὸς τοὺς πρὸς τοὺς τὴν σταυρὸν αὐτοῦ περιεργαζομένους; φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν. ὡς τε μὴ ἐκ πειρασμῶν καταβαπτίζεσθαι, μήτε ἐκ ἀπάτης περιφέρεσθαι. ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἢ διὰ αὐτοῦ φυλάξει, ὡς τε μένειν καὶ μὴ ἐκπίπτειν αὐτὸ, ἢ δι' αὐτοῦ φυλάξει.

» Τὸ λοιπὸν ἀδελφοὶ, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνὰ,
» ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα. εἴτις ἀρετὴ, καὶ εἴτις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε.
» ἃ καὶ ἐμάθετε, καὶ παρελάβετε, καὶ ἠκούσατε, καὶ εἴδετε ἐν ἐμοὶ, ταῦτα πράσσετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

Πάντα ὑμῖν εἴρηται, τὸν λειπόμενον νῦν. ἐπεισερχομένου δὲ τὰ ῥήματα. ἀληθῆ δέφησι τὰ φάρετα. ψεύδος γὰρ ἡ κακία. σεμνὰ δὲ, τὰ ὅσα ἐν σχήμασι καὶ λόγοις καὶ βαδίσμασι καὶ πράξεσιν. ἁγνὰ δὲ, ὡς πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν γήϊνα φρονούντων. προσφιλῆ δὲ, ἢ τῷ θεῷ, ἢ τοῖς πιστοῖς. εἴτις ἀρετὴ, καὶ εἴτις ἔπαινος. βούλεται οὕτως ζῆν αὐτοὺς, ὡς καὶ ἀνοῖς ἀρέσκειν. (ἀπρέσκοποι γάρ, φησι, γίνεσθε.)

ὑ πρὸς

ὑ πρὸς ἔπαινον ὁρῶντας, ἀλλ' ἔπαινετοὺς ζῶντας. ταῦτα λογίζεσθε. ὁρᾶς ὅτι καὶ ζῶνοιαν πακιὰ ἐκ ζῶν ἡμετέρων ἀζορίσαι βούλεται ψυχῶν; ἃ καὶ ἐμάθετε. δηλὰ δηλαδὴ σαλίας ἐμάθετε ἐ παρελάβετε ἐ ἠκούσατε. δι' ἔργων δὲ ἴδετε, ἐ τὸ αὐτὸν τύπον αὐτοῖς ζωέσθαι, τὸ, ἴδετε ἐν ἐμοί. ἐπηδὴ γὰρ ἐκ ἦν ἐμοὶ περὶ πάντων γράφειν, περὶ σχημάτων, περὶ βαδίσεως, περὶ ῥημάτων, περὶ κίνησεως ἐ ὅσα λοιπὰ, ἑνὶ λόγῳ ἐδίδαξε πάντα, τῷ, καὶ ἴδετε ἐν ἐμοί. καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. οὐ γὰρ ταῦτα ποιῆτε, φησὶν, ἔσεσθε ἐν ἀδείᾳ, ἐν εἰρήνῃ, ἐν ἀσφαλείᾳ. ἦ γὰρ ἡμεῖς διὰ τῆς ἀρετῆς εἰρηνεύομεν πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς ἀνθρώπους, (διὰ γὰρ ὧν μισούντων, φησὶ, τὸν εἰρηνικὸν ἡμῖν εἰρηνικὸς,) καὶ ὁ θεὸς ἔσται μεθ' ὑμῶν. θεοῦ δὲ ὄντος μεθ' ὑμῶν, τί χρὴ τὰ λοιπὰ συνεργάζεσθαι;

» Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν,
» ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δὲ, οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω. ἐγὼ γὰρ ἔμαθον οἷς
» εἰμὶ, αὐτάρκης εἶναι, οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν, ἐν παντὶ καὶ ἐν
» πᾶσι μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι. πάντα
» ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με χριστῷ. πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοινωνήσαντές
» μου τῇ θλίψει. Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως. διὰ τὸν μεγάλως, ἐπηδὴ οὐ σαρκικῶς ἴσως εἶπε χαρὰν, ἀλλ' ἐν κυρίῳ. ἐχάρη δὲ, οὐκ ἐπηδὴ αὐτὸς ἔλαβον, ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ δόντες ὠφελήθησαν. ὅτι ἤδη ποτέ. τὸ, ἤδη ποτὲ, χρόνον δηλοῦντός ἐστι πολὺ, ἐν ᾧ τὸν ποιεῖν ἠμέλησαν, τὸ πέμψαι αὐτῷ τὰ πρὸς τὴν χρείαν. τὸ δὲ, ἀνεθάλετε, ὡς ἐπὶ καρπῶν ξηρανθέντων καὶ αὖθις ἀναβλαστησάντων. οὕτω, γάρ, φησι, καὶ ὑμεῖς ἀπραγμονηθέντες ἐν τῇ ἐλεημοσύνῃ, αὖθις ἀνεθάλετε. τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν. ἔδειξεν ὅτι ἐν τοῖς πρὸς αὐτὸν μόνον ἦσαν ἠμελικότες, ἐν μὴν καὶ ἐν τοῖς πρὸς πάντας, ὅπερ ἀνακτωμένου ἴσως τὴν ἐπίπληξιν. τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ γάρ, φησι, φρονεῖν, τοῦτέστι τὸ μεμνῆσθαί μου ὥσπερ ἀεὶ ἐμέμνησθε, φησίν. εἶτα ὥσπερ ἀπρολογούμενος ὑπὲρ τῆς εἰς αὐτὸν ῥᾳθυμίας, φησίν. ἠκαιρεῖσθε δέ. τοῦτέστιν ἐ ῥᾳθυμήσαντες ἠμελήσατέ μου, ἀλλὰ καιρὸν ἐκ εἴχετε τὸ πέμψαι, ἢ διὰ τὸ μὴ εἶναι ἐν ἀφθονίᾳ ὑμᾶς, ἢ διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὸν αὐτὸν κομίσοντα. τί δήποτε δὲ ἀεὶ ἐγκαλῶν χώμενος τῷ μὴ λαμβάνειν, (καλὸν γάρ μοι, φησὶ, μᾶλλον ἀπρᾳαεῖν, ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ.) νῦν εἴληφε; καὶ φαμὲν ὅτι ἐκεῖ πὶ τῶν Κορινθίων, διὰ τοὺς ψευδαπρόλοις ἐκ ἐλάμβανεν. ἵνα γάρ, φησιν, ἐν ᾧ καυχῶνται, εὑρεθῶσιν ὡς κἀγώ. ἐπεὶ ἐλάμβανεν, ἐ τρυφῶν διὰ τὴν χρείαν, ὅσον ἵνα ὠφελῶνται οἱ παρέχοντες. πόθεν γὰρ ἐ τρέφεσθαι εἶχεν ἐν ξένῃ γῇ, μήτε ὑπὸ φερόμενος, μήτε τῷ ἐργοχειρῷ ἅμα τῷ κηρύγματι σχολάζων; ἐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω. ἐπειδὴ ἤρεμα ἐπετίμησεν αὐτοῖς γράψας, ἤδη ποτέ, φησίν. ἅπερ εἶπον, ἐ διὰ τὸν εἶπον ὡς ἐν ἐνδείᾳ ὤν, ἀλλὰ πρὸς τὸ ὑμῶν συμφέρον, φησὶν, εἶπον, ἵνα μὴ ἄκαρποι ἦτε, ἅπερ καὶ τὸ λέγει. Εἶπον ὅτι ἐχάρην ἐν κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν. ἀλλὰ μὴ νομίσητε, φησὶν, ἐπεῖν με τοῦτο, διὰ τὴν ὑστέρησιν ἣν εἶχον. ἐγὼ γάρ, φησιν, ἔμαθον καὶ ἔξῆς. γεγυμνασμένος, φησὶν, ἐμοὶ πᾶσι, καὶ ἐκ ὑστερούμενος Φωτ.

κκ 3 δυσχεραίνω.

δυσχεραίνω. ἐχάρλω δὲ ὅμως ἐφ' ὑμῖν, ὅτι καλῶς ἐποιήσατε. κοινωνοὶ γὰρ ἐαυτοὶς πῆς ἐμῆς θλίψεως ποιήσαντες, καὶ οἶν βραβείων κοινωνήσετε. οἶδὰ τὸρ ἐχάρλω μεγάλως. ἐπειδὴ εἴπεν ὅτι ἐχάρλω μεγάλως, διότι ὑμεῖς καλῶς ἐποιήσατε συγκοινωνοὶ γεγονότες μου πῆς θλίψεως, ἐπαναμιμνήσκει αὐτοὶς, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ταύτλω αὐτοῖς πὼ χάριν καὶ πὼ εὐεργεσίαν κατεζίφερ, τὸ δεξ αὐῶν λαμβάνειν τὰ πρὸς πὼ χρείαν, καὶ κοινωνοὶς αὐτοὶς δλὰ τύπου παρασκευάζειν καὶ οἶν δλὰ χρισὸν θλίψεων, καὶ οἶν ἐπὶ τύπους κλμῶσιν βραβείων. μὴ γὰρ νομίσητέ, φησιν, ὅτι νῦν δλὰ τὸ μακρὰν με γλνέσθαι, καὶ ὀν τότῳ ὀν ᾧ τὸ κήρυγμα ὥσπερ ὀν ὑμῖν ὐκ ἐσπλατύνθη δὲ ἡσὶν οἱ προθύμως οὕτω τὰ πρὸς χρείαν ἐπιχορηγοῦντες, δλὰ τὸρ πὼν ὑμῶν χορηγίαν ἀποδεξάμην καὶ ἠξίωσα ὑμᾶς κοινωνοὶς καὶ πῆς θλίψεώς μου καὶ πῆς μεταδόσεως γενέσθαι. καὶ γὰρ καὶ ἐγγὶς ἔπεσῶν, καὶ πλλοὶς ἔχων εἴπορ ἤθελον πὶς χορηγοῦντας, ὑμᾶς πρέκρινα. καὶ ἀξερχόμενος γὰρ ἀπὸ Μακεδονίας, καὶ πὼ Θεσσαλονίκη, ὑμᾶς ἠξίουν χορηγοὶς εἶναι πῆς χρείας μου. μὴ νομίσητε δὲ ταῦτα λέγφν με καὶ ἐπαίρφν πὼ πρᾶξιν ὑμῶν ταύτλω, ἵνα ἔτι ἐ ἔτι χορηγῆτε, ἐ πᾶς χρείαις μου ἐπαρκῆτε. τοσοῦτον γὰρ δέω δλὰ τὸρ ἡσεῖν αὐτὰ, ὅπ ἰδοὺ λέγω, ἀπέχω πάντα, ἀντὶ δ' ἀπίλλαγμαι πρὸς πάντα τὰ πρὸς πὼ χρείαν, ἀπίλλαγμαι δὲ, οἷον, ὐκ ἔτι χρείαν ἔχω τύτων. εἶτα ἵνα μὴ λυπήσῃ ὡς ἀπαξιῶν, ὑχί, φησιν, ἀλλ' ὅτι πορισάτυω καὶ ἔξης. ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ὀν οἷς ἐμί. Διδαχῆς ἄρα τὸ πρᾶγμα καὶ ἀσκήσεως. Τί δὲ ἔμαθες ὦ θεία ψυχή; ὀν οἷς ἐμί. τυτέστι τοῖς παροῦσιν ἀρκεῖσθαι, φησι, καὶ αὐτάρκης εἶναι. οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι. ἵνα φῇς ἐρεῖ τις, τὸ μὲν ἡδέως λιμὸν φέρειν, ἀρετῆς, τὸ δὲ χορτάζεσθαι, πρίας ἀρετῆς; καὶ σφόδρα ἀρετῆς. ὥσπερ γὰρ ἡ σφυροχωρία, ὕτως καὶ ἡ ἄδεια οἶδε τίκτειν πολλὰ κακά. πολλοὶ γὰρ τὸ ἀφθονίᾳ μνόμενοι, ῥᾳθυμότεροι γεγόλωται, καὶ ὐκ ἴσχυσαν φύγειν καὶ κολίαν κεχορτασμένλν. καὶ γὰρ ὁ Ισραὴλ, ὐκ ἤνεγκε τὸν κόρον, ἀλλ' ἐπελάκτισεν. ἀλλ' ὐχ ὁ Παῦλος. ταπεινοῦσθαι. οἷον λιμώττειν. πορισάτυφν. οἷον κρέννυσθαι. τὸ παντὶ καὶ τὸ πᾶσι μεμύημαι. τὸ παντὶ πράγματι, φησὶ, καὶ ὀν πᾶσι τοῖς πρεμπίπτουσι, μεμύημαι. τυτέστι. πεῖραν ἀπάντων ἔχω. πάντα ἰσχύω ὀν τῷ ὀνλαμοῦντί με χῷ. ἵνα μὴ δόξῃ μεγαλορρημονεῖν, ἄλλως τε καὶ ὡς ἐυχάριστος, πάντα τῷ χῷ ἀναπίθησιν. ὐκ ἐμόν, φησι, κατόρθωμα τὰ θρύλλα, ἀλλὰ τὸ πὼ ἰσχύϊ μοι ταύτλω παρέχοντος Χρισοῦ. πλὴ καλῶς ἐποιήσατε. καὶ τύτων οὕτως ἐχόντων, φησὶ, καὶ ἐμοῦ πάντα φέρφν ἰσχύοντος, καλῶς, φησιν, ἐποιήσατε συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει. ἵνα γὰρ μὴ ῥᾳθυμότεροι γλύωνται ἀκύσαντες ὅτι ὐδενὸς δέομαι, ἄλλως μεταχειρίζει τὸν λόγον. δλὰ μὴν ὧν ἔμπροσθεν, τὸ φρόνημα αὐῶν κατέσειλε, δλὰ δὲ ὧν νῦν, προθυμοτέρους ποιεῖ. ὐκ εἶπε, δεδωκότες δὲ πάυσαντές μου πὼ λύπω, ἀλλ' ὃ σεμνότερον λίαν, συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει. οἷον δὲ ἐσὶ δὲ κοινωνὸν γλυέσθαι Παύλου, ἐ ὀν τῇ ὑπὲρ χῦ θλίψει.

» Οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς Φιλιππήσιοι, ὅτι πὼ ἀρχῇ τὸ ἐυαγγελίου ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ
» Μακεδονίας, ὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως ἐ λήψεως, εἰ μὴ ὑ-
» μεῖς μόνοι. ὅτι καὶ πὼ Θεσσαλονίκη ἅπαξ καὶ δὶς, πὼ χρείαν μοι ἐπέμψατε.

Υπὲρ τῆς

Υπὲρ τῆς ἄνω ἡρημλύης ἐπιπλήξως ζῶθα εἶπε τὸ, μὴ δι' ἣν πρτέρησατε, νῦν ἠρέμα ἀπολογεῖται. μὴ γὰρ, φησιν, ὡς χρήζοντά με ἢ ἀπορῶν νομίσητε ἠρηκέναι, οὐ ὅτι παρρῆσίᾳ ὑμῖν, φησι. τὸ δὲ παρρεῖν ὑμεῖς δεδώκατε τοῖς ἀφορμὰς, ὀν ἀρχῇ τὸ ἐυαγγελίου μοι παρασχόντες. ὀν ἀρχῇ τὸ ἐυαγγελίου. πρὶν ὅλως, φησὶ, βεβαιωθῆτε. ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας. ὐκ ἔσι, φησὶν, ἡ εἰπεῖν, ὅτι ὡς παρ' ὑμῖν ὄντι δεδώκατε. ὅτε φησὶν ἐξῆλθον, ὐ μόνον τ πόλεως ὑμῶν, ἀλλὰ ἐ πᾶς ἐπαρχίας. ὐδὲ μία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησε. ὐκ εἶπεν ὐδὲ μία ἐκκλησία δεδωκεν, ἀλλ' ἐκοινώνησε. κοινωνία γὰρ ἐσι τὸ πρᾶγμα. ἐδίδοσαν γάρ, φησι, πνευματικὰ, καὶ ἐλάμβανον σαρκικὰ, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ φησιν. ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσωμεν; τὸ δὲ ἐλόγον δόσεως καὶ λήψεως, καὶ ἄλλως ἔχει πὼ κατάγνωσιν. ὐκ ἐδώκαν γὰρ σαρκικὰ, ἀλλ' ὐδὲ λαβεῖν ἠθέλησαν πτικά. ὅτι γὰρ Θεσσαλονίκη. ὅπερ τὸ πλέον ἐσὶν, ὅτι ὀν αὐτῇ τῇ μητροπόλει αὐῶν διαίων, πρὰ ῥυτ ἐπρέφερ. διόφησιν ὅτι γὰρ Θεσσαλονίκη ἅπαξ τ' χρείαν, οἷον ἅπαξ τὰ χρειώδη δαπανήματα.

» Οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν, τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον
» ὑμῶν. ἀπέχω δὲ πάντα ἐ πορισύυω. πεπλήρωμαι δεξάμενος πρὰ Επαφροδίτου
» τὰ παρ' ὑμῶν, ὀσμὴν ἐυωδίας, θυσίαν δεκτὴν ἐυάρεσον τῷ θεῷ. ὁ δὲ θεός μου πλη-
» ρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸν πλοῦτον αὐτῦ ὐ δόξῃ ὐ Χριστῷ Ιησοῦ.

Επειδὴ παφνῶς ἐφθέγξατο εἰπὼν εἰς τὰς χρείας μου, ἵνα μὴ ἐκ τύπου ἐπαρθῶσιν ἐκεῖνοι, φησίν. ὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα ὑμῶν, δλὰ τὸρ ταῦτα λέγω, ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν ὑμῶν, τὸν εἰς λόγον ὑμῶν, ὐκ ἐμοῦ, πλεονάζοντα. ὁρᾶς ὅτι αὐτοὶ ὠφελοῦντος ἐκτὸς πρέχειν; ὡσεὶ ἔλεγε. δλὰ τὸ ὑμῶν συμφέρον ταῦτα ζητῶ, ἵνα ὑμεῖς καρπὸν φείλκητε. ἀπέχω δὲ πάντα. ἐκ τύπου πάλιν πεθυμοτέρους αὐτοὶς ποιεῖ. ἀπέχω, φησὶ, πάντα καὶ πορισύυω, ρυτέστι καὶ τὰ ὑπὸρ τὸ πρτέρου χρόνου, καθ' ὃν ὐκ ἐπέμψατε. καὶ πορισύυω. ρυτέστι πλείω ὧν πρλφθέντων δεδέχθαι ἤγημαι. πεπλήρωμαι. πάντα, φησὶ, τὰ χρεωσθέντα μοι. χρέος γὰρ οἶδε τὸ πρᾶγμα, πεπλήρωμαι, φησὶ, δεξάμενος πρὰ Επαφροδίτου. δλὰ τύτου ἦσαν ἀπρσείλαντες. ὀσμὴν ἐυωδίας. ὀσμὴν ἐυωδίας καὶ θυσίαν δεκτὴν τῷ θεῷ ὑπάρχοντα φησί. βαβαὶ πῦ τὰ δοθέντα ἀγήαλα. ὐκ ἐμοί, φησιν, ἀλλὰ τῷ θεῷ, δεδώκατε. ἐδεχόμλν γὰρ τὰ παρ' ὑμῶν, φησιν, ὀσμὴν ἐυωδίας καὶ θυσίαν θεῷ ὑπάρχοντα. καὶ γὰρ θυμία μάτε καὶ θυσία λογικὴ θεῷ μόνῳ πρσάγεται. καὶ τὰ παρ' ὑμῶν, φησι, δῶρα, θεῷ πεσσα φέντα τυγχάνει. ὁ δὲ θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν. ἐπειδὴ εἶπεν ἄνω ἠκαιρεῖσθε δέ. ρυτέσιν ὀν ἐνδείᾳ ἦτε, νῦν ἐπεύχεται αὐτοῖς πὼ αὐτάρκειαν, εἰς τὸ καὶ ἑτέρους δύνασθαι χορηγεῖν. κατὰ τὸν πλοῦτον αὐτῦ ὀν δόξῃ. τὸρ εἶπε, δῆλον ὅτι καὶ ἐυκολον αὐτῷ δοῦναι. πλούσιος γάρ ἐσι. δώσει δὲ ὑμῖν ὀν δόξῃ. ρυτέσιν ὥστε εἰς δόξαν αὐτῦ πὼ δόσιν πρσχωρῆσαι. ζῶ χριστῷ Ιησοῦ. ἢ δλὰ Ιησοῦ χῦ δώσει. ὁ γὰρ πεπληρωμλύος τοῖς χρῄζουσιν, ἐυχαριστεῖ τῷ δεδοκότι.

» Τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ὧν αἰώνων ἀμήν. ἀσπάσασθε
» πάντα ἅγιον ὐ χριστῷ Ιησοῦ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ζῶ ἐμοὶ ἀδελφοὶ ἀσπάζονται

» ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ, οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκείας. Ἡ χάρις τοῦ
» κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, μετὰ πάντων ὑμῶν, ἀμήν.

Ἐπειδὴ εἶπε, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν, δοξολογεῖ καὶ τὸν πατέρα, τὸν διὰ τοῦ υἱοῦ δόντα τὴν αὐτάρκειαν. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἐμοί. ἦσαν γὰρ πλείονες μετ' αὐτοῦ, πλὴν ὅτι μόνος ἰσόψυχος ὁ Τιμόθεος, ὡς ἄνω φησίν. ὅμως ὅρα τοῦ Παύλου τὴν ἀλάζονα, ὅτι καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καλεῖ. ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι. σημεῖον ἴσως ὅτι ὁ Παῦλος παρ' αὐτοῖς ἐπῆνε τοὺς Φιλιππησίους. διὸ καὶ ἀσπάζονται αὐτούς. μάλιστα δὲ, οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας. ἀνέρρωσεν αὐτοὺς ὅτι καὶ τῶν βασιλικῶν οἰκίαν ἐφθασε τὸ κήρυγμα. γὰρ ἂν μὴ πιστεύσαντες, ἠσπάσαντο τοὺς Φιλιππησίους. πρὸς τοῦτοις καὶ τόδε διδάσκει. ἦ οἱ μὲν τοῖς βασιλείοις πάντων καταφρόνησαν καὶ τῷ χριστῷ ἐπίστευσαν, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς τοὺς πένητας δεῖ ποιεῖν; Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. τὸ ζῆν- θες αὐτῷ, ἐυχῇ πάνει τῷ ἐπιστολῷ καὶ νῦν.

Τέλος τῷ θεῷ τῆς πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολῆς.

Ἐγράφη ἀπὸ Ρώμης, διὰ Ἐπαφροδίτου.

Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Κολοσσαεῖς ἐπιστολῆς.

Αὐτῷ ἐπιστέλλει οὗτος Ρώμης, οὐχ ἑωρακὼς μὲν αὐτοὺς, ἀκούσας δὲ περὶ αὐτῶν. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. τινὲς Κολοσσαεῖς ἠβούλοντο τινες ἀπὸ τῆσαι σοφίσμασιν ἑλληνικοῖς καὶ τῆς κατὰ χριστὸν πίστεως, ἐ περὶ τῶν ἐν νόμῳ βρωμάτων, ἐ περιτομῆς. ταῦτα τοίνυν μαθὼν ὁ ἀπόστολος, γράφει τὴν ἐπιστολὴν ὡς ἂν παντελῆ αὐτοῖς ταύτην. καὶ πρῶτον μὲν εὐχαριστῶν τῷ θεῷ, σημαίνει ἀπὸ τοῦ σώτηρος αὐτοὺς μεταβεβηκέναι ἐκ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας. καὶ ὅτι ὁ χριστὸς ἐκ οὐ ἐπίστευσαν, ἡνίκα ἔστι τοῦ θεοῦ καὶ λόγος, δι' οὗ καὶ τὰ πάντα γέγονε. καὶ ὅτι ἐ πρέπει αὐτὸν δημιουργὸν ὄντα, γενέσθαι καὶ πρωτότοκον πάσης κτίσεως, καὶ πρωτότοκον ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα τὰ ἀμφότερα σωλήνη, καὶ ζωοποιήσῃ τὰ πάντα. προέτρεπε τε αὐτοὺς ἐμμένειν τῇ πίστει, σημαίνων ὅτι αὐτὸς ὁ Παῦλος, διάκονός ἐστι τοῦ εὐαγγελίου οὗ ὧν κατηχήθησαν. εἶτα καὶ περὶ τοῦ νόμου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ βρωμάτων, καὶ περὶ μερῶν ἐ νουμηνιῶν ἐξηγεῖται, καὶ ἀποδείκνυσιν ἠργηκέναι λοιπὸν τὰ παλαιὰ, καὶ πᾶν περιτομήν. συμβουλεύει τε αὐτοῖς, μὴ πλανᾶσθαι ἀπὸ τῶν ὀφειλομένων καὶ πλανᾶν αὐτοὺς θελόντων. καὶ λοιπὸν παραινέσας καὶ ὧδε γονεῦσι καὶ τέκνοις, ἀνδράσι καὶ γυναιξὶ, δούλοις καὶ κυρίοις, καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρὸς ἦθη συμβουλεύσας, τελεῖοι πᾶν τὴν ἐπιστολὴν, παραγγείλας τοῖς αὐτοῖς, ἵνα ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' αὐτοῖς ἡ ἐπιστολὴ, ποιήσωσι καὶ ἐν τῇ Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ αὐτὴν ἀναγνωσθῆναι, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας, καὶ ἵνα αὐτοὺς ἀναγνωσθῆναι.

Θεοδωρήτου.

Ἐν πολλοῖς ὁ ἀπόστολος δηλοῖ τὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ πατέρα μεσιτείαν καὶ καταλλαγὴν τοῖς ἀνθρώποις διὰ τοῦ υἱοῦ γεγονέναι. εἷς γὰρ θεός, φησι, καὶ εἷς μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἄνθρωπος Ἰησοῦς χριστός. καὶ πάλιν, δι' οὗ, φησι, τὴν καταλλαγὴν ἐσχήκαμεν. καὶ ὁ κύριος θύραν ἑαυτὸν καὶ ὁδὸν καλεῖ. ὁ μὲν γὰρ ἕτερος, ἡ μὴ δι' αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ ἀπέλθοιτις πρὸς τὸν πατέρα. διὰ τοῦτο γὰρ ὢν θεὸς, καὶ ἄνθρωπος γέγονεν, ἵνα θεῷ καὶ ἀνθρώποις μεσιτεύσῃ, τοῦτο τὲ ὢν κἀκεῖνο. οὐκοῦν οἱ Κολοσσαεῖς, ὑπὲρ ἀγγέλων φρονοῦντες τὴν προσαγωγὴν ἡνέσθαι πρὸς τὸν πατέρα, ἐ διὰ τοῦ χριστοῦ. ἔπειτα, πολλὰς εἶχον πρατηρήσεις Ἰουδαϊκὰς καὶ Ἑλληνικὰς, ἡμέρας πρατηρούμενοι ἐ καιροὺς ἐ ὅσα τοιαῦτα. ἅπαντα πάντα, γράφων τὴν ἐπιστολὴν, διορθοῦται ὁ Παῦλος.

Κεφάλαια τῆς πρὸς Κολοσσαεῖς ἐπιστολῆς.

α΄ Εὐχαριστία ὑπὲρ Κολοσσαέων, οἰκοθεν των θεῷ ἐπ' ἐλπίδι.

β΄ Εὐχὴ ὑπὲρ αὐτῶν εἰς σοφίαν πρακτικὴν, εἰς δύναμιν ἁρμονῆς, ζῷ εὐχαριστία τῆς οἰκειώσεως τῆς ἐν καθάρσει.

γ΄ Περὶ τῆς ἐν χριστῷ κτίσεως καὶ ἀνακτίσεως τῆς κατὰ σωτάφειαν θεοῦ.

δ΄ Περὶ ἐθνῶν προσαγωγῆς τῆς ἐν σώματι χριστοῦ καὶ πάθη διὰ πίστεως.

ε΄ Περὶ τῆς διὰ ὧν πόνων αὐτὸ διδαχῆς, ἀνακτικτικῆς εἰς παράστασιν θεοῦ.

ϛ΄ Περὶ τοῦ μὴ ὑπάγεσθαι ἀνθρωπίνῃ σοφίᾳ ἀπατηλῇ, ἣς ἐν χριστῷ πᾶν σοφίαν ἔχοντας.

ζ΄ Οτι ἡ πρὸς θεὸν σωτάφεια ἐκ τοῦ νόμου προεικει πνευματικῶς, ἐν τῷ συζῆν χριστῷ.

η΄ Οτι οἱ τῷ σαρκικοῦ νόμου τύποι, σαρκικοῖς χρήσιμοι, ἀπνευματικοῖς τοῖς ἐν δυνάμει χριστοῦ ζῶσιν.

θ΄ Παραίνεσις καθάρσεως, ἁγιασμοῦ, φιλανθρωπίας, φιλοθεότητος, φιλομαθείας, ψαλμῳδίας, εὐφήμου εἰς θεὸν διαγωγῆς, εὐχαριστίας.

ι΄ Τὰ πρὸς τοὺς οἰκείους ὁμονοητικῶς.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ.

ΠΑΥΛΟΣ Απόστολος Ιησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Τιμό- ι.
θεος, ὁ ἀδελφὸς τοῖς ἐν Κολοσσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ.
χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη, ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου Ιησοῦ Χῦ.

Εἰ Ιησοῦ Χριστοῦ ἐμὶ ἀπόστολος, καὶ θέλημα τοῦτο τὸ πατρός ἐστιν, εὐδόκη-
λον ὡς ἀληθῆ τὰ παρ' ἐμοῦ. πιστοῦμαι, φησι, γινώσκετε ὅτι ἔχω ὑμᾶς προ-
σάγεσθαι. διὰ θελήματος θεοῦ. σημειοῦ τὸ, διὰ, ἐπὶ πατρὸς ἀρνημένου. τοῖς ἐν
Κολοσσαῖς. πόλις Φρυγίας αὐτη, ἡ λεγομένη νυν Χώνα. ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελ-
φοῖς ἐν χριστῷ. ἡ ἐν χριστῷ τὸ εἶναι, φησίν, ἅγιοι καὶ πιστοὶ ἔχετε, ἆρα διὰ χριστοῦ
ἡ προσαγωγὴ καὶ ἡ δι' ἀγγέλων. Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου Κεφ. ά.
ἡμῶν Ιησοῦ χριστοῦ πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν
χριστῷ Ιησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην ἣν ἔχετε εἰς πάντας τοὺς ἁγίους διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀπο-
κειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Επὶ τὸν πατέρα ἅπαντα ἀναπέμπουσιν, ἵνα μὴ ἐν-
θεὶς προσῇ αὐτοῖς νηπίοις οὖσιν. πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι. διὰ τῆς συνε-
χείας, τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην δηλοῖ. ἀκούσαντες. ὁ Επαφρᾶς ἐν ἀπαγγελικὸς
τῷ Παύλῳ. τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ. ἐγὼ, φησιν, ἀκήκοα, ὅτι ἐς Χριστὸν ἔχετε
τὴν πίστιν. οἱ δὲ οὕτως ἔχοντες, πῶς δι' ἀγγέλων τὴν προσαγωγὴν εἶναι ὑπολή-
φατε; καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας. ἣ εἰς πάντας, ἀκοὴν καὶ εἰς ὑμᾶς. διὰ
τὴν ἐλπίδα. ἀναδεῖ γὰρ τὰ ὑπαῦτα, ἀγαθὰ ἐκεῖ ἐκδέχεσθαι, καὶ μὴ ἀπεκεῖσθαι πρὸς
τοὺς ὧδε πειρασμούς. Ην προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου
τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ καὶ ἔστι καρποφορούμενον, κα-
θὼς καὶ ἐν ὑμῖν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ,
καθὼς ἐμάθετε ἀπὸ Επαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν. ὅς ἐστι πιστὸς ὑπὲρ
ὑμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ. ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι.

Ην προηκούσατε. λόγον ἀληθείας τὸ κηρύγματός φησι. προηκούσατε δὲ, πρὸ
ἐμοῦ, φησι, πρὸ τῆς ταύτης ἐπιστολῆς. ἡ λέγει δὲ κηρύγματος, ἀντὶ εὐαγγελίου,
δηλῶν ὅτι Χριστοῦ ἐνεργείας. Τίς γὰρ ἂν εὐαγγελίσηται, ἢ μὴ τὰ χριστοῦ; τοῦ πα-
ρόντος εἰς ὑμᾶς. τοῦ ἐνεργοῦντος καὶ πιστευομένου, φησί. καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ
κόσμῳ. προθυμοτέρους αὐτοὺς ποιεῖ πρὸς τὴν πίστιν ποιεῖ ἐκ τοῦ ἔχειν πάντας κοινωνούς.
καὶ ἔστι καρποφορούμενον. καρποφορεῖται δὲ ἐξ αὔξεται ὅσημέραι, προσιόντων πλη-
θῆ πίστει πάντως. τοῦτο γὰρ καρπὸς καὶ αὔξησις εὐαγγελίου, τὸ πολλοὺς ποιεῖν μα-
θητάς. ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε. ἔχετέ, φησι, καὶ τοὺς ἄλλους ἐξ ὑμῶν ἔχειν.
ἔπαινος δὲ αὐτῶν ὅτι ἀφ' ἧς ἤκουσαν ἐν παύονται τῆ πίστει προσιόντες. τὴν χάριν τοῦ
θεοῦ τὴν ἀληθείας. ἐκ τῶν ἀπατηλῶν δὲ λόγοις ἢ καινοῖς, οὐ τὴν ἀληθείαν. ἀπὸ Επαφρᾶ.
ἐκεῖ πάντως ἐκήρυξεν ὁ Επαφρᾶς. τὸ ἀγαπητὸν δὲ, καὶ συνδούλου εἶπεν, ἵνα ἀ-
ξιόπιστον τὸν ἄνδρα δείξῃ. ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος. πρὸς αὐτὸν τὸν Παῦλον ἀπελθών,

διάκονος ὑπὲρ

Διαθήκης ὑπὲρ αὐτῶν γέγονε. τῷ Χριστῷ δέφησιν, ἐπειδὴ ὑπὲρ ὧν εἰς χριστὸν ἀνηκόντων πραγμάτων Διενόησε. τὴν ὑμῶν ἀγάπην. ἣν ἔχετε, φησίν, εἰς ἐμέ. ἀγάπην δὲ ὑ σαρκικὴν, ἀλλὰ πνευματικήν. ἐν πνεύματι γάρ φησι.

Κεφ. ϛ'. » Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, ὑ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προ-
» σευχόμενοι καὶ αἰτούμενοι, ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ἐν
» πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ κυρίου, εἰς πᾶσαν
» ἀρέσκειαν ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφορούντες, καὶ αὐξανόμενοι τῇ ἐπίγνω-
» σει τοῦ θεοῦ, ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι, κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ, εἰς
» πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς.

Ἐπειδή, φησιν, ἠκούσαμεν τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ τὴν ἀγάπην, ὑ παυόμεθα δεόμενοι. τοῦτο δὲ τῆς Παύλου ἀγάπης ἔλεγχος, κἀκείνων ῥῆμα καταγνώσεως, ὅτι καὶ ἐυχαῖς βοηθούμενοι, ὑκ ἀνεκλήσαντο ἑαυτοῖς. ἵνα πληρωθῆτε. ῥῆμα ἀνίπτεται, ὅτι ὑδέπω πρὸς τὸ τέλειον ἔφθασαν, ἀλλ' ἵνα μὴ λυπήσῃ, εἴπω τὸ, πληρωθῆτε, δέον, χαρίχθητε, ἢ πεῖν. καὶ τὸ, ἐν πάσῃ δὲ σοφίᾳ, τὸ αὐτὸ δηλοῖ. τὸ θελήματος αὐτοῦ. Τί δὲ τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς; τὸ δι' ἡμῶν πρασσόμενα αὐτῷ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μὴ δι' ἀγγέλων. καὶ συνέσει πνευματικῇ. μὴ κατὰ τὴν ζήνεσιν, φησί, τῶν παρ' ὑμῖν σοφῶν. περιπατῆσαι ὑμᾶς. Τίς δὲ ὁ ἀξίως τοῦ κυρίου περιπατῶν; δῆλον ὡς ὁ ῥᾳδίαν πολιτείαν ἔχων. τὸ δὲ περιπατῆσαι, τὴν ἀνένδοτον ἧπ μονὴν πρὸς τὸ καλὸν δηλοῖ. εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν. τουτέστιν εἰς τὸ πάντων ἀρέσκειν αὐτῷ, καὶ ἔργῳ, καὶ λόγῳ, καὶ δόγμασι. τοῦτο γὰρ τὸ ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ. καρποφορούντες καὶ αὐξανόμενοι. τὴν μὲν πίστιν, φησὶν, ἐσχήκατε. δεῖ δὲ καὶ καρπὸν καὶ αὔξησιν, τὴν πίστιν πρίνασθαι, τὴν δὲ χρηστῶν ἔργων ζωὴν, καὶ τὴν ἐντελῆ τῶν δογμάτων ἐπίγνωσιν. τοῦτο δὲ παραδηλοῦ τός ἐστι, ὅτι προσαγωγέα τὸν υἱὸν νομίζει καὶ μεσίτην καὶ διαλλακτὴν πρὸς τὸν πατέρα, τῷ οἰκείῳ αἵματι τὴν καταλλαγὴν ἐργασάμενον. ἐν πάσῃ δυνάμει. ἵνα, φησὶ, πρὸς τοὺς πειρασμοὺς καὶ τοὺς ὑπὲρ πίστεως κινδύνους ἀντίσχητε ἀξίως τοῦ κράτους τῆς δόξης αὐτοῦ. εἰς πᾶσαν ὑπομονήν. ὑπομονὴν μὲν πρὸς τοὺς ἔξωθεν πολεμοῦντας, οἷς ὑδὲ ἀμύνασθαι ῥᾴδιον. μακροθυμίαν δὲ πρὸς τοὺς ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἐπιβουλεύοντας, οἷς ἐ ἀμύνασθαι δυνατόν. μετὰ χαρᾶς. μὴ μετὰ ἀνάγκης καὶ φόβου, ἀλλὰ μετὰ χαρᾶς εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ. δείκνυσι δὲ διὰ τούτων, μεγίστοις πειρασμοὺς ὑπ-
» μένειν αὐτούς. Εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ
» κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί, ὃς ἐῤῥύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους, καὶ
» μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ.

Ὅτι, φησὶ, κατηξίωσεν ἡμᾶς, διὰ τῶν ὁμοίων παθημάτων τοῦ κλήρου καὶ τῆς μερίδος τῶν ἁγίων, καὶ ἐχαρίσατο ἱκανοῖς ἡμᾶς γενέσθαι εἰς τε τὸ πάσχειν, εἰς τε τῶν ἐκείνων κλῆρον. καλῶς δὲ κλῆρον, οἱονεὶ κληρονομίαν τινὰ καὶ δωρεάν. ἐῤῥᾴθη γὰρ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν ἀποκαλύπτεσθαι δόξαν. εἰς τὴν μερίδα. τὴν αὐτὴν, φησι, μερίδα τῶν ἁγίων, τὸν αὐτὸν ἡμῖν ἔδωκε κλῆρον. ἐν τῷ φωτί.

τῷ φωτί. τουτέστιν ἐν τῇ γνώσει τοῦ θεοῦ. ὃς ἐῤῥύσατο ἡμᾶς. ὑπὲρ γὰρ τὴν τυραννίδα ἦλθε τοῦ Διαβόλου, ἀφ' ἧς ἐλκύσας εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ ἀγαπητοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἠγάγεν ἡμᾶς. τοῦτο λέγει, τὸ υἱοῦ τῆς ἀγάπης, ἤγουν τοῦ ἀγαπητοῦ υἱοῦ. πολλαὶ δὲ ἐν ἑκάστῃ λέξει ὑποβολαί. τὸ ὡς ἐν σιότητι ὄντας καὶ ὑπὸ τὴν τοῦ Διαβόλου ἐξουσίαν ῥυσθῆναι, καὶ ὑ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ μεταθῆναι βασιλείαν. τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ. τοῦ ἀγαπητοῦ υἱοῦ περιφρασικῶς.

» Ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν. Κεφ. γ'.
» ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως. ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη
» τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ, καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρό-
» νοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαὶ, εἴτε ἐξουσίαι. τὰ πάντα δι' αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται.

Ἵνα μὴ νομίσῃς εἶναι τὸ πᾶν τοῦ πατρὸς, κοινωνοποιεῖται τὴν χάριν. ἐν ᾧ γάρ, φησιν, ᾧ. τουτέστι δι' οὗ υἱοῦ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, ὡσεὶ ἔλεγεν. ὁ μὲν πατὴρ μετέθηκε, ὁ δὲ υἱὸς δέδωκε τὴν ἄφεσιν, τῷ αἵματι αὐτοῦ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν ἐργασάμενος. εἰ γὰρ μὴ ἀφείθημεν τῶν ἁμαρτιῶν, ὑκ ἂν εἰς τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν μετέσημεν. ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. διὰ τὸ ἀπαράλλακτον καὶ πάντῃ θεῖον ἴσον δὲ ὅμοιον, εἰκόνα καλεῖ τὸν υἱὸν, οἱονεὶ ἐκμαγεῖον τοῦ ἀρχετύπου καὶ ἄλλους. πρωτότοκος πάσης κτίσεως. ὁρατῆς τε καὶ ἀοράτου, χυνηθεὶς σωαϊδίως. πρωτότοκος πάσης κτίσεως. Οἰκουμ.
τουτέστι πρὸ πάσης κτίσεως, πρωτοτόκως καὶ μονογενῶς χυνηθείς. Τινὲς ἐκ τῶν εἰκόνων τῶν ἐν ἡμῖν πλανηθέντες, αἳ εἰσιν ἐκ σανίδων καὶ κηροῦ, οὕτως ὑνόμασαν καὶ περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. ὡσπερεῖ, φησιν, αἱ τοιαῦται εἴδους μὲν καὶ ὁμοίωμα σώζουσιν ἀνθρώπου, ᾗ μὴν φύσιν ἢ οὐσίαν, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς τοῦ πατρός. Ἀρειανικὸν δὲ τὸ δυσσέβημα. ἀλλὰ τοῖς τοῦτο λέγουσιν, ἀντιθετέον τὸ κείμενον ἐν τῇ χυνέσει τῆς ἡ. ὅτι, φησὶν, ὁ Ἀδὲμ ἐχύνισε καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ. πολὺ γὰρ ἁρμοδιώτερον ἐκεῖνα δέξασθαι περὶ εἰκόνος, ὅσα ἡ γραφὴ φησι περὶ τοῦ υἱοῦ καὶ πατρὸς ἀνθρώπων, (ἐπειδὴ καὶ τὸ πρεσκείμενον θεώρημα εἰς πατέρα καὶ υἱὸν θεοῦ ἀνήκει,) ἢ τὸ, ἐπὶ τῆς αὐτοῦ ξύλου καὶ κηροῦ εἰκόνος, ἥτις εἰκὼ ἔστιμεν κυρίως, λέγεται δὲ καταχρηστικῶς εἰκών. ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα. πάντα γὰρ δι' αὐτοῦ ἐχύνετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐχύνετο οὐδὲ ἕν, ὁ λέγομεν. ἢ δὲ πάντα, οὐκοῦν καὶ ἄγγελοι. πῶς οὖν δι' ἀγγέλων νομίζετε ἔχειν τὴν προσαγωγὴν, καὶ οὐ διὰ τοῦ υἱοῦ, τοῦ δεσπότου τῶν ἀγγέλων; εἴτε θρόνοι. ἐπὶ ὁμάδος ἦσαν τὰ ὁράματα, πάλιν ὥστερ καθ' ἕνος ἐπεξέρχεται τῷ λόγῳ. τὰ πάντα δι' αὐτοῦ. ἄνωθεν αὐτῷ ἦσαν ἐκτίσθαι τὰ πάντα, νοῦν ὥσπερ ἑρμηνεύων ἑαυτὸν φησι, πάντα δι' αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν ἐκτίσται, δηλῶν ὅτι τὸ ἀρημμένον ἄνω, ἓν, ὅτιά ἐστι. καὶ εἰς αὐτὸν ἐκτίσται. τουτέστιν εἰς αὐτὸν ἥρτηται ἡ πάντων ὑπόστασις. χωρὶς μόνου ἐκτὸς μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παρέγαλμα, ἀλλὰ καὶ χωόμενα διακρατεῖ.

» Καὶ αὐτός ἐστι πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφα-
» λὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας, ὅς ἐστιν ἀρχὴ, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται
» ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων. ὅτι ἐν αὐτῷ ἐυδόκησε πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι, καὶ
» δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτὸν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυ-

ροῦ αὐτοῦ

» ρου αὐτὸ Δι' αὐτὸ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς.

Φωτ. Καὶ αὐτός ἐστι πρὸ πάντων. ὑκ εἶπεν ἐλεύτερ πρὸ πάντων, ἀλλ' ἐστι πρὸ πάντων, ρυτέστι πᾶν ὅ ἐὰν νοήσης, αὐτὸν προόντα καὶ πρεῦφεσῶτα εὑρήσεις, ἀϊδίως συνυπάρχοντα τῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι. τὸ γὰρ ἄχρονον, ἁρμόδιον θεῷ. ὲν αὐτῷ ζωὲ ςηκε. Δι' αὐτὸ τὼ λύεσιν καὶ τὼ διαμονὴν ἔχει. καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τὸ σώματος. δείξας καὶ θεῶν αὐτὸ τὼ δυώαμιν, λοιπὸν λέγει καὶ τὼ φιλανθρωπίαν, ὅτι πάντων ὑπάρχων δεατότης, τοῖς κάτω σωὴψεν ἑαυτόν. τῆς ἐκκλησίας. τὸ πάντων ἀνθρώτων λύους. πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν. ἀρχὴ, φησιν, ἀναςάσεως καὶ πρόφασις νοούμενος. ἡ ἀπαρχὴ δὲ, δηλονότι καὶ τὸ πᾶν ἔχει ἑπόμενον. ἀπαρχὴ δὲ νοεῖται, τὸ ἐξαίρετον ἐ θεῷ ἢς θυσίαν προσαγόμενον. τὸτο γὰρ καὶ ὁ Χριςὸς πεποίηκεν. ὲν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων. καὶ γὰρ καὶ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων μεμένηκε ἐκτὸς πατρὸς, καὶ πρὸ πάντων ἀνθρώτων ἀνέςη ἐκ τῶν νεκρῶν, ἀνάςασιν τὼ χκ' ἔπ' ὀφθαλμῶν θάνατον. ὅτι ὲν αὐτῷ ἐυδόκησεν. θέλησις, φησὶ, καὶ ἐυδοκία γέγονεν τὸ αὐτῷ, ρυτέστι τῷ Χριςῷ. ἅπαν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι τῆς θεότητος, ὡσανεὶ εἶπεν. ἐπὶ τῶ ὁ Θεὸς λόγος, ἐκεῖ ᾤκησε. πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι. Οἰκουμ.

Οὐ σχετικῶς, ἀλλ' ὑσιωδῶς, ὡς ψυχὴ ὲν σώματι, ἡ ψυχὴ νοούμενος τῷ σώματι, ἀλλ' ὲν σώματι τῷ ψυχωθέντι ἑνωθείς, ὃν τρόπον ἑνοῦται ψυχὴ σώματι.

Ιωάν. Τὸ πλήρωμα, οἱ μὲν τῆς θεότητος φασὶ, καθάπερ ὁ Ἰωάννης ἔλεγεν, ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, ρυτέστιν ἐπὶ τῶ ὁ υἱὸς, ὅλος ὁ υἱὸς ἐκεῖ ᾤκησεν, ἡ χὶ ἐνέργειά τις, ἀλλ' ὑσία. ἡ κ' ἔχει δὲ αἰτίαν ἵνα τῆν ἡ δημίαν, ἀλλ' ἡ τὼ θέλησιν τ' θεοῦ. τοῦτο γάρ ἐστι, ὅτι τῷ αὐτῷ ἐυδόκησεν. ἀρηνοποιήσας. τὼ οὖσαν πάλαι ἔχθραν λύσας. εἶτα ἵνα μὴ νομίσης αὐτὸν ὑστερέρου τάξει τοῦτο ποιῆσαι, φησὶν, ἢς αὐτὸν, ρυτέστιν αὐτὸς ἑαυτῷ τε καὶ τῷ πατρὶ τοὺς ἀνθρώτους κατήλλαξε. λύσας γὰρ τὼ πάλαι ἔχθραν πρὸς θεόν τε καὶ ἀγγέλους καὶ ἀνθρώτους ἀρήνην ἐποίησεν. ὅρα δὲ ὧν λέξεων ὦς ἐμφάσεις. κατήλλαξε, φησὶ, καὶ ἀρήνευσεν ἡμᾶς δ' αὐτῷ, ρυτέστιν ἡ λόγῳ κελεύσας, ἀλλὰ σωματικῶς θυεργήσας, καὶ χὶ ἁπλῶς δ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ δι' τοῦ αἵματος ἐκ χθέντος, καὶ ἐκ χθέντος δὲ τὸ πρωτοτόκου θανάτου τὸ σωροῦ. Τὸ ὑστερβατὸν, ἀρηνοποιήσας δι' ἑαυτοῦ, ρυτέστιν αὐτουργήσας, ἀλλ' οὐ δι' ἑτέρων ἡμῖν πραγματευσάμενος τὼ ἀρήνην. πρὸ δὲ τούτου τούτων ἀρχάσατο; δηλ. τὸ αἵματος, φησὶ, τῆς σωροῦ αὐτοῦ. σωροῦντες γὰρ ὑπὸ ἡμῶν, ἀρήνευσε καὶ κατήλλαξεν ἡμᾶς. εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς πρὸς ἑαυτοὺς ἐςασιάζομεν, καὶ πρὸς τοὺς ἀγγέλους ἔχθρα ἦν, ἀπὸ τε χθανομένους ἡμῖν, δηλ. τὸ ὑβρίζεσθαι τὸν αὐτῶν δεατότην ὑπὸ τῶν ἀνθρώτων. πῶς οὖν ἀρήνην γέγονεν; ἀπὸ γαλὼ ὲν χράνῳ τὸ σῶμα αὐτὸ, τὸ ἐχθρὸν πάλαι. ὤφθησαν δὲ καὶ ἐπὶ γῆς ἄγγελοι, καὶ γέγονε φιλία λοιπὸν καὶ ἀρήνη. πῶς οὖν δ' ἀγγέλων πρεσβεύεσθαι, φησὶν, ὑπενοῆτε τῶν ἐκπολεμωθέντων, ἡ μὴ αὐτὸς ἀρήνευσεν;

Κεφ. δ΄. » Καὶ ὑμᾶς πότε ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθρούς τῇ διανοίᾳ, ὲν τοῖς ἔργοις » τοῖς πονηροῖς. νυνὶ δὲ ἀπεκατήλλαξε τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτὸ, διὰ τὸ θανάτου

παραςῆσαι

» παραςῆσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους, καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ.

Ενταῦθα δείκνυσιν, ὅτι καὶ ἀναξίους ὄντας τῆς καταλλαγῆς κατήλλαξε. ἦ τε γὰρ, φησὶν, ἐχθροὶ καὶ ἀπηλλοτριωμένοι. ἡ γὰρ μόνον ἡμᾶς ὑπὸ τὼ ἐξουσίαν τὸ Σατανᾶ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ἀπεχθῶς εἴχομεν. καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ.

Φωτ. Αντὶ τοῦ γὰρ κακοῦντες ἑωρᾶτο μεν τὰ ἔργα τὰ πονηρὰ καὶ κατὰ σωαρταγὴν, ἀλλὰ μᾶλλον μελέτης, καὶ τὼ ἔχθραν τὼ πρὸς Θεὸν τοῖς λογισμοῖς πεπυτωκότες, οὕτως ἐπὶ τοῖς ἐχθραῖς αὐτοῦ τραξεις ἐχωροῦμεν. Διὸ ἄφατος ἡ Θεία φιλανθρωπία, ὅτι καὶ τοιούτους ὄντας, κατήλλαξε καὶ πεποιθέναι. ὲν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς. ἡ μέχρι διανοίας ἴσως ἡ ἀλλοτρίωσις, ἡ δὲ ἄχρι πραξεως, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις ἐχθροὶ ἦτε, φησὶ, τὰ ἐχθρῶν τραττοντες. ὲν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ. πάλιν τὸν τρόπον τῆς καταλλαγῆς δείκνυσιν, ἡδὺς Θεῖον αὐτὸν ὑπάρχοντα, ὅτι διὰ τὸ σώματος αὐτὸ, φησι, κατήλλαξεν, ἡ μόνον θλιγεὶς ἢ ῥαπισθεὶς, ἀλλὰ καὶ ἀποθανών, καὶ τῷ ἀισχίςῳ θανάτῳ. παραςῆσαι ὑμᾶς ἁγίους. ὅτερ ἄνω φησὶ, τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς, τὸτο καὶ νῦν αἰνίτεται. ὅτι ἡ χ ἁμαρτιῶν ἐῤῥύσατο μόνον διὰ τῆς καταλλαγῆς, ἀλλὰ καὶ ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους παρέςησε. καὶ ἀνεγκλήτους. ὥςτερ μὴ δὲ λαβὴν ἁμαρτίας δεδωκότας. κατενώπιον αὐτοῦ. τὼ κατενώπιον αὐτὸ ἀκριβῆ λέγω χαρισαμένος.

» Εἴγε ἐπιμένετε τῇ πίςει τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι, καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ » τῆς ἐλπίδος τὸ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ κτίσει τῇ ὑπὸ » τὸν οὐρανὸν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

Ινα μὴ χαύνους αὐτοὺς ποιήσῃ, καὶ νομίσωσιν ὅτι ὁ θάνατος τὸ χριστοῦ τὸ πᾶν ἠργάσατο καὶ λοιπὸν χρεία τινὸς ἡμετέρου, πρὸς τοῦτο φησιν. εἶγε, φησὶν, ἐπιμένετε τῇ πίςει τῆς ἐλπίδος τὸ εὐαγγελίου, καὶ χὶ ἁπλῶς ἐπιμένετε, (δεῖ γὰρ καὶ σαλευόμενον ἐπιμένειν,) ἀλλὰ τεθεμελιωμένοι, φησὶ, καὶ ἑδραῖοι, καὶ μὴ μετακινούμενοι. ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τὸ εὐαγγελίου. Τίς δὲ ἡ ἐλπὶς τὸ εὐαγγελίου; ὁ χριστὸς. οὗ ἠκούσατε τὸ κηρυχθέντος. αὐτοὺς πρώτους καλέσας μάρτυρας, οὕτως εἶπε τὼ οἰκουμένην. χκ εἶπε δὲ κηρυσσομένου, ἀλλὰ κηρυχθέντος, τουτέστι πιστευθέντος λοιπόν. οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος. τὸ ἀξιοθαύμαστον τὸ εὐαγγελίου δηλοῖ. οὗ, φησὶ, διάκονος ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος. λοιπὸν γὰρ μέγα ἦν τὸ Παύλου ὄνομα. καλῶς δὲ τὸ διάκονος. ὑδέν, φησιν, ἴδιον λέγω, ἀλλὰ Θεῷ διακονῶ.

» Νῦν χαίρω ὲν τοῖς παθήμασί μου ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα Κεφ. ε΄.
» τῶν θλίψεων τὸ χριστοῦ ὑπὲρ τῆς σαρκός μου, ὑπὲρ τὸ σώματος αὐτὸ, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία.
» ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὼ οἰκονομίαν τὸ θεοῦ τὼ δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τὸ Θεοῦ. Καὶ τοῦτον, φησὶν, ἐστιν ἀληθὴς ἡ ἐλπὶς τὸ εὐαγγελίου, ὅτι καὶ πάσχειν αἱροῦμαι δι' αὐτὼ, καὶ χαίρω πάσχων. πάσχω δὲ, χὶ ὑπὲρ ἐμαυτὸ, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς, ἵνα ὑμᾶς ὠφελῆσαι δυνηθῶ. καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα. βαβαὶ οἷον λέγει. ἡ ὁ χριστὸς ἐναθρωτώσας, ἐμτυχθεὶς καὶ ῥαπισθεὶς ὲ σωρωθεὶς καὶ ἀποθανών, ὀφείλων τί καὶ χρῶστῶν ὑμῖν ἀπῆλθεν ὡς μείζονα

παθεῖν

παθεῖν ὀφείλων, τοῦτα ἐγὼ ἀναπληρῶ. ἔτι γὰρ ὑστέρησε παθεῖν, ἐγὼ πάσχω,
Φωτ. φησίν. Ὁ Χριστὸς γὰρ ἅπαξ θεὶς καὶ ἐμπαιχθεὶς καὶ μαστιχθεὶς ἑαυτὸν σωρωθεὶς ὑπὲρ
ἡμῶν, οὐκ ἀπλῶς ἐπλήρωσε πάντα, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ νοῦν, καὶ ἐφράσω λόγῳ ἐξε-
πλήρωσε. χρεωστοῦμεν οὖν πάντες παθεῖν καθ' ἡμέραν, ἀντὶ τῶν μυρίων ἐκείνων καὶ σωτη-
ρίων παθῶν, καὶ αὐτοὶ ὑπομένειν καὶ ἀντεισάγειν παθήματα καὶ θλίψεις ὑπὲρ
Χριστοῦ καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἵνα ἀνταναπληρώσωμεν ἃ ἔπαθεν ὁ Χριστὸς ὑπὲρ
ἡμῶν. ἀλλὰ μὴν ἀνταναπληρῶσαι αὐτὰ, ῥητέον ἵνα καὶ ὁμοίως παθεῖν, καὶ μηδενὶ ἐλ-
λιπεῖν δυνάμενον. ἀλλ' ὅσα οὐ πάσχομεν, ὑστερημά ἐστι πρὸς τὰς θλίψεις τοῦ Χριστοῦ.
πῶς γὰρ οὖν καὶ ἀνταναπληρωθείη τὸ, δεσπότου ὑπὲρ δούλου παθεῖν, δηλαδὴ τοῦ δούλου
ὑπὲρ δεσπότου; οὐ γὰρ ἴσον τοῦτο οὐδὲ ὅμοιον, πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἢ τὸ ἀναμάρ-
τητον ὑπὲρ ἁμαρτωλῶν καὶ προσκεκρουκότων, δηλαδὴ τοῦ τῆς ἁμαρτίας ὑπὲρ ἐνερ-
γήτου καὶ ἀναμαρτήτου; καὶ μυρία. Διὸ ὅσα ἄπτεσθαι πάσχοι ἀνταναπληρῶσαι θέ-
λων, ὑστέρημα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἀνταναπληροῖ. Διὸ καὶ ὁ μακάριος Παῦ-
λος, ὁ πάντων πλέον ὑπὲρ Χριστοῦ δραμών, ὁ καθ' ἑκάστην ἡμέραν μυρία πάσχων
δεινά, τοῦτ' ἔλεγε καὶ διδάσκων ἔλεγεν. ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ. ἄνω ἔφην ὅτι
ὑπὲρ ὑμῶν πάσχω, νυνὶ βεβαιότερον καὶ ἀξιοπιστότερον αὐτὸ λέγω. μὴ γάρ, φη-
σιν, ἀπιστήσητε, ἢ ἆρα ὑπὲρ ὑμῶν ἀνέχομαι παθεῖν. ὑπ' ὑμῶν γὰρ πάσχων, ὑπὲρ
τοῦ σώματος τοῦ θεοῦ μου πάσχω. σῶμα γὰρ αὐτοῦ ἡ ἐκκλησία, ἣν ἐξίωσεν εἶναι κε-
φαλή. μέρος δὲ τῆς καθόλου ἐκκλησίας καὶ ὑμεῖς. ἧς ἐγὼμην ἐγὼ Διάκονος.
πείθεσθαι τοίνυν ὀφείλετε τῷ ὑπὸ θεοῦ γνωσθέντι Διακόνῳ. κατὰ τὴν οἰκονο-
μίαν τοῦ θεοῦ. ἣ τοῦτ' φησιν, ὅτι αὐτὸς ἀναλιφθεὶς, ἡμᾶς εἴασε κυρίαν, ἵνα μὴ
ἔγκαταλελεῖφθαι νομίσητε, ἢ ὅτι πλέον πάντων ἐμὲ δίωξαι συνεχώρησεν, ἵνα
ἀξιοπιστότερος κήρυξ, ἢ ὅτι γὰρ οὐ τοῦτ' ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον, δίχα θεοῦ οἰκονο-
μίας. ἧς ὑμᾶς. ῥητέον ἧς τοῦτ' ἔθνη. πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. δείκνυσιν
» ὅτι ἔτι ἀπληρώτως εἶχον. Τὸ μυστήριον τὸ ἀπεκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ
» ἀπὸ τῶν γενεῶν, νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρί-
» σαι τί τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστι Χριστὸς ἐν
» ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης, ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν.

Τὸ μυστήριον τὸ ἀπεκεκρυμμένον. τοῦτ' ἔστι τοῦ θεοῦ ἐνεργησίων, ὅπ τὸ πᾶσιν
ἄγνωστον καὶ θεῷ μόνῳ ἐγνωσμένον, καὶ βεβουλευμένον μὲν ἀπὸ τῶν αἰώνων, ἀπε-
κεκρυμμένον δὲ, ἐφανέρωσε τοῖς ἀνθρώποις, ᾧ πᾶσιν, οἷς ἠθέλησεν. ἠθέλησε δὲ,
τοῖς ἀξίοις τοῦ γνῶναι. Τί τὸ πλοῦτος τῆς δόξης. οἰκονομία γέγονε, φησὶ, θεοῦ,
δι' ἐμοῦ γνωρισθῆναι τοῖς ἔθνεσι, τίς ἐστιν ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ καταγγελλομέ-
νου μυστηρίου. λέγει δὲ περὶ τῆς ἀνανθρωπήσεως, ἐπὶ δὲ, καὶ περὶ τῆς τῶν ἐθνῶν κλή
σεως. ὧν τοῖς ἔθνεσιν. τοῦτ' ἐν τοῖς ἔθνεσι, φησὶ, γνωμένου. οὐχ ὅτι ἐν τοῖς ἔθνεσι
μόνοις γέγονεν, ἀλλ' ὅτι τοῦτ παραδοξότερον ἦν, τὸ προσκληθῆναι τοὺς τοσοῦτον ἀπὸ
χοντας θεοῦ. ὅς ἐστι Χριστὸς ὑμῖν. ὃς πλοῦτος μυστηρίου, φησίν, ἐστὶν ὁ Χριστός.
δι' αὐτοῦ πιστεύω καὶ πιστεύετε προσάγεσθαι, ὡς ὑμῖν ὄντος δηλαδὴ τῆς πίστεως.

Δι' οὗ,

δι' οὗ, φησιν, ἐλπίζομεν τῆς αἰωνίου δόξης τυχεῖν.

» Νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σο-
» φίᾳ. ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς ὃ καὶ κοπιῶ ἀ-
» γωνιζόμενος, κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

Νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον. οὐκ ἐξ ἀνάγκης, φησὶν, ἀλλ' ὡς πατέρες νου-
θετοῦντες. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο θεοῦ μυστήριον, τὸ πείθειν καὶ μὴ βιάζειν τοὺς
ἐπὶ γῆς. ἐν πάσῃ σοφίᾳ. πῶς γὰρ οὐ σοφίας, τὸ πείθειν ἀλλ' ἀναγκάζειν ἔδοξε; ἵνα πα-
στήσωμεν πάντα ἄνθρωπον. ἀπλήστως γὰρ εἶχεν ἡ ἁγία αὐτοῦ ψυχὴ, καὶ πάντα ἄνθρω-
πον ἠβούλετο χριστῷ προσενέγκαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐκοπία καὶ ἠγωνίζετο. εἶχε γὰρ καὶ
πρὸς ἀντιπάλους νουθετήσεις καὶ ἀπαθεῖς. κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ. εἶτα ἐπαινεῖ,
κοπιῶ, εἴτε, καὶ ἀγωνιζόμενος, τὸν αὐτὸν πόνον καὶ ἀγῶνα τῷ χριστῷ ἀναπείθει,
ὡσπερεί εἴπεν. οὐκ ἐμὸν τοῦτο ἔργον. ὁ γὰρ ἰσχυρόνους ποιῶν καὶ ἀρκοῦντα πρὸς τοὺς ἀναν
πίους, ὁ χριστός ἐστιν, ἐνεργῶν τὸ ἐμοὶ τὸ δύνασθαι. ταύτην δὲ προτρέπεται αὐτοὺς
πείθεσθαι αὐτῷ, ὡς θεοῦ συνεργοῦντος αὐτῷ περὶ τὸ κήρυγμα. Κεφ. 5'. 2

» Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω περὶ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ, καὶ
» ὅσοι οὐχ ἑωράκασι τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκὶ, ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμ
» βιβασθέντων ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς πάντα πλοῦτον τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς
» ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς, καὶ τοῦ χριστοῦ ἐν ᾧ εἰσι πάντες οἱ θησαυ-
» ροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι. Ἵνα μήτις αὐτῶν ἐραθυμίας καὶ
ἀδθενείας ἕνεκεν δόξῃ λέγεσθαι τὸ λεγόμενον, καὶ τοῖς Λαοδικείας προσέθηκε. καὶ
ἵνα μὴ δοκῇ κατεγνωκέναι αὐτῶν, καὶ τῶν ἀξίαν τέθηκε τοῦ ὑπὲρ αὐτῶν ἀγῶνος καὶ
φόβου, ὅπ, φησὶν, οὕτωμεν ἐν σαρκὶ ἑωράκατε. ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι
αὐτῶν. λοιπὸν ἐμβάλλει εἰς τὸ δόγμα. ἀγῶνα ἔχω, φησὶν, ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρ
δίαι αὐτῶν, ἑνωθέντων καὶ σπάντων ἐν ἀγάπῃ. ἓν γὰρ καὶ ἄλλως δοκεῖν ἑσπάσαι,
ἀλλ' ἐν ἀγάπῃ, φησί. τοῦτο γὰρ τὸ ὄντως ἑσπάσαι. συμβιβασθέντων. οἷον ἑνωθέντων.
καὶ εἰς πάντα πλοῦτον τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως. ἵνα πλουσίως, φησὶν, ἡ πλη
ροφορία ὑμῶν γένηται διὰ τῆς συνέσεως, ἧς χωρὶς, οὐκ ἂν ἄλλως τις πληροφορηθείη
πλουσίως ἐν τῇ πίστει καὶ τῇ ἐπιγνώσει τοῦ μυστηρίου. τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ καὶ
πατρός. τί δὲ πατρὸς καὶ ὅτου μυστήριον; τὸ τῶν προσαγωγῶν τῶν πρὸς τὸν πατέρα
διὰ τοῦ ὅτου γίνεσθαι, ἐν ᾧ διὰ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. ᾧ ᾧ εἰσι πάντες οἱ θησαυροί.
ἢ ὅπου εἰσὶν ᾧ αὐτῷ πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας, καλῶς καὶ γνῶ ἦλθε, καὶ πά
λιν ἐκ ἦλθεν. ἐγκαλοῦσι γάρ τινες τῶν ἀσεβῶν. τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως.
ἐν ᾧ Χριστῷ, πάντες εἰσὶν οἱ θησαυροί. ἐδέξεν, φησὶν, ὧν εἶδεν ὁ πατὴρ, αὐτὸς
ἐγνοεῖ. ἀπόκρυφοι. αὐτός, φησὶν, οἶδε μόνος. αὕτη δὲ ἡ διασολὴ πρὸς τὴν
κτίσιν ὁρᾷ, ἐκ πρὸς τὴν ἁγίαν καὶ μακαρίαν τριάδα.

» Τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα μήτις ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ. εἰ γὰρ καὶ
» τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι ξὺν ὑμῖν εἰμὶ, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν
» τὴν τάξιν, καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν.

Τοῦτο δὲ

Τοῦτο δέ λέγω. τοῦτο δέ εἶπεν, φησίν, ἵνα μή τις ὑμᾶς ἀπατᾷ ἐν πιθανολογίᾳ, ὡς ἡδύς τι. ἡδεῖς ἀνθρώπων οἶδεν, φησί, τι. Θεοῦ γάρ ἐστι τὸ πάντα ἡδέναι. ἢ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι. ἀκόλουθον ἦν εἰπεῖν. ἢ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, πλὴν ἀλλὰ τῷ πνεύματος οἶδα τίς ἀπατῶν ὑμᾶς. ἀμφὶ τοῦτο μὲν, πρὸς τὸ μὴ σφόδρα πλῆξαι ἐσιώπησεν. ἐς ἀγάπης δὲ δεικτικὸν ῥῆμα, καὶ ἐς ἐγκώμιον αὐτῶν κατέλιξεν. ὑμῶν τὼ τάξιν. οἷον τὼ εὐταξίαν. καὶ τὸ στερέωμα. χὴ εἶτε πίστιν, ἀμφὶ στερέωμα πίστεως, τὸ βέβαιον καὶ καθηρὸν δηλῶν. Τοῦτο δέ φησιν, ἅμα μὲν ἐγκωμιάζων, ἅμα δὲ αἰνιττόμενος ἐκείνῳ εἶναι κυρίως πίστιν, τὼ τὸ βέβαιον καὶ τὸ καθηρὸν ἔχουσαν. Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, ἐῤῥιζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι ἐν τῇ πίστει καθὼς ἐδιδάχθητε περισσεύοντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ.

Οἰκουμ.

Μηδεὶς, φησίν, ἐπεισαγέτω ἀκούετε, μηδὲ παρελάβετε κρατεῖτε. ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε. καλῶς τὸ περιπατεῖτε, δηλονότι αὐτός ἐστιν ἡ ὁδὸς ἡ πρὸς τὸν πατέρα ἄγουσα, ἐ γὰρ οἱ ἄγγελοι. ἐῤῥιζωμένοι. μὴ ποτὲ μὲν ἐν Χριστῷ, ποτὲ δὲ ἐν ἄλλῳ περιπατεῖτε. καὶ ἐποικοδομούμενοι, ῥυτέον αὔξοντες ἐν τῷ θεμελίῳ τοῦ χριστοῦ καὶ βεβαιούμενοι. μηδὲν, φησίν, ἀμφίβολον, μὴ δὲ τῷ Διφαγμῷ. καθὼς ἐδιδάχθητε. ἐδιδάχθητε μὲν τὼ πίστιν, δεῖ μέντοι καὶ περισσεύειν τῷ αὐτῇ ὁσημέραι, διὰ πύρου τὼ πίστιν κτωμένους ζῷα εὐχαριστίας. ὅτι τις οὕτω μακράν, εἴγις περιῴκισεν ὁ θεὸς. Βλέπετε μήτις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν, διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὼ παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ ἐ κατὰ χριστόν, ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς. καὶ ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας.

Διδασκαλία μετὰ παραγγελίας, ἐκφοβοῦσα τὴς ἀκροατάς. συλαγωγῶν δέ, ἀντὶ τῆς πίστεως, φησὶν, ἀφανέσι καὶ ληθραίαις ἐπιβουλαῖς. διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης. ἐπειδὴ τὸ τῆς φιλοσοφίας ὄνομα σεμνὸν εἶναι δοκεῖ, τὼ ἀπάτῳ προσέζευξε. κενὴν δέ φησι, τὼ ματαίαν, ἢ τὼ νεωτέρα τινὰ καὶ ἀπάδοντα διδάσκουσαν. καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου. ἢ τὸ σχῆμα παντὸς τοῦ κόσμου παράγει, πολλῷ μᾶλλον ὧν ἐν αὐτῷ στοιχείων. καὶ ἡ κατὰ Χριστόν. ἤδη λοιπὸν τοῦ ἐλέγχου ἄρχεται, τῆς ὧν ἡμερῶν παρατηρήσεως. στοιχεῖα δέ φησι κόσμου, ἡλίου καὶ σελήνης, δι' ὧν τοῖς ἄφροσιν, αἱ ὧν ἡμερῶν παρατηρήσεις ἐν ταῖς ἀφωτίστοις φαύσεσι καὶ ἐκλείψεσιν. ἢ καὶ ἰδιμισείας, φησὶν, ὄνειν καὶ τῷ Χριστῷ καὶ τοῖς στοιχείοις προσέχειν, καὶ οὕτως ἀφόρητον. νυνὶ δέ, φησι, παντελῶς ὑμᾶς ἀπάγουσι τοῦ χριστοῦ. ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ. καὶ πῶς; ὅτι σαρκὶ χῳσιωδῶς κατοικεῖν τὸν θεὸν λόγον καὶ καθ' ὑπόστασιν αὐτῆς ἑνῶσθαι, καὶ παντοχοῦ εἶναι μὴ περικλώμενον ἐν αὐτῇ; τοιοῦτόν τι χεχυῆσθαι νοήσομεν, ὅσον καὶ ἐπὶ τοῦ φωτός. ἐλαττοῦται δὲ πᾶσα ἡκὼν καὶ ἄπαν παράδειγμα τῆς ἀληθείας. πῶς γὰρ ἂν τὰ ἀθάνατα, δηλασημανεῖ τὰ θεῖα, πλὴν λεπτέον. ὥσπερ τὸ πρωτόγονον φῶς ἐν ἀρχῇ, ἀσώματον ἐ ἄϋλον ὑπάρχον, ἐνεκράθη τῷ ἰλιακῷ σώματι, ἐ γέγονε πρότερον τινὰ τὼ σώματον,

σώματον, πλὴν καὶ ἐν αὐτῷ ὑπάρχον, χ περιείργεται οὔτε κωλύεται καταφωτίζειν τὰ πάντα, οὕτως ὁ ἐν ἀρχῇ ἄσαρκος θεὸς λόγος, σαρκωθεὶς, χ κωλύεται καὶ σαρκὶ ἑνῶσθαι καθ' ὑπόστασιν, καὶ μὴ συγκεκλεῖσθαι ἐν αὐτῇ. ἀμφὶ τὰ πάντα πλήρωσις. καὶ δηλὰ τοῦτο οἶμαι αὐτὸς τὸ ἑαυτὸν ὁ κύριος φῶς ὀνομάζει, καὶ ὁ Μαλαχίας αὐτὸν ἥλιον κέκληκε δικαιοσύνης. ἔτι δὲ καὶ ὁ ψαλμῳδὸς, λέγων. ἔθεσε πῦρ ἐν αὐτοῖς, καὶ χκ εἶδον τὸν ἥλιον. πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος. εἴτι ἐστί, φησιν, ὁ θεὸς λόγος, ἐν αὐτῷ κατοικεῖ. ἀμφὶ μὴ νομίσῃς αὐτὸν ἐκ μέρους συγκεκλεῖσθαι. καὶ γὰρ ἐσαρκώθη ἅπας, καὶ μετὰ τοῦ πατρός ἐστιν ἅπας, σώματι περιγραπτὸς ὤν, θεότητι δὲ ἀπερίγραπτος. σωματικῶς. ῥυτέον χῳσιωδῶς, χ σχετικῶς. καὶ ὡς ἀνθρώπου, φησὶν, ἡ σώματι ψυχὴ οὕτως ἐνῴκησε τῷ προσληφθέντι ἀνθρώπῳ. πῶς δὲ ἡνοικεῖ ψυχὴ σώματι; δηλονότι ἀσυγχύτως, ἀδιαιρέτως. ἐπειδὴ γὰρ εἶπε, κατοικεῖ, ἵνα μὴ νομίσῃς ὅτι ἐνηργήθη ὡς καὶ οἱ προφῆται, (ἐνῴκει γὰρ αὐτοῖς ὁ θεὸς κατὰ τὸ, ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω,) προστίθησι τὸ σωματικῶς, ῥυτέον χῳσιωδῶς, χ σχετικῶς, ὡς ἡ σώματι ψυχή. οὕτως καὶ ὁ Κύριλλος. ἀμὴ μὲν ψυχὴ ἐ χωρίζεται τοῦ σώματος ἐν τῷ θανάτῳ, ὁ δὲ θεὸς λόγος χκ ἔτι ἐκ τῆς ἀναληφθείσης καὶ οἰκείας αὐτῷ καὶ ἰδίας γνωμένης σαρκὸς, ἐμψυχωμένης δηλονότι ψυχῇ νοερᾷ. Ἡ σωματικῶς νόει, οἷον σεσαρκωμένως. χ γὰρ οἰκήσας, φησὶ, πάλιν μετοικεῖ, ἀλλ' ἐσαρκώθη, μίαν λοιπὸν μετὰ τῆς ἰδίας σαρκὸς ὑπόστασιν ἔχων, καὶ ἐκ δύο συνέσεων ὧν ἀνθρώπων. ἐ ἐστὲν αὐτῷ πεπληρωμένοι. ἐπεὶ οὖν πληρὴς, φησὶ, καὶ ἀπαλλαγῆς ἀνθρωπίνης, προσήκει ἐ ὑμᾶς πλήρεις εἶναι ἐν αὐτῷ, ἐ μὴ ἡμερίζεσθαι πρὸς τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου. ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς ἐ ἐξουσίας. κεφαλὴν ἐνταῦθα, τὴν αἰτίαν λέγει. πάσης γὰρ γενητῆς φύσεως ἐπουρανίου ἐ ἐπιγείου, αἴτιος ὁ χριστὸς ὡς δημιουργὸς ἐ πρωτότοκος αὐτῆς. χωρὶς γὰρ αὐτοῦ, φησιν, ἐγένετο χδὲ ἓν ὃ γέγονε. γεγόνασι δὲ αἱ χράμιαι δυνάμεις. ὁ πρὸ ὧν γάρ, φησι, τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ πνεύματα. ἆρα δηλὰ Χῦ ἐ παρὰ Χῦ γεγένηται εὐδοκίᾳ πατρὸς, καὶ συνεργίᾳ τοῦ παναγίου πνεύματος. Ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκὸς ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ χριστοῦ, συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι. ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν.

Οἰκουμ.

Κεφ. ζ'.

Οὐ γὰρ χειροποίητον, ἀμὴ πνεῦμα ἅγιον ὑμᾶς περιέτεμε, φησὶν, ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν. ἐν τῇ ἀπεκδύσει. πῶς δὲ ἐξεδύσασθε; ἐν τῷ βαπτίσματι δηλονότι. τοῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν. ἀμφὶ χοῦ φησι, τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου, ῥυτέον τὸν ἁμαρτίας βίου. ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ. Χριστῷ γὰρ πιστεύσαντες, πλὴν ἀχειροποίητον περιετμήθητε περιτομήν. Ὅρα δέ, ποτὲ πνεύματος, ποτὲ δὲ χριστοῦ πλὴν περιτομὴν λέγει. ἓν γὰρ ἔργον καὶ μίαν ἐνέργειαν τῆς ἁγίας οἶδε τριάδος. συνταφέντες αὐτῷ. τῆς γὰρ τοῦ κυρίου ταφῆς πλὴν εἰκόνα ἀναπληροῦμεν ἐν τῷ βαπτίσματι. συνταφέντες οὖν, ἐ συνηγέρθητε, φησίν. ἐν ᾧ. διὸ, φησί, ἐ συνηγέρθητε. ἐ συνηγέρθητε. πιστεύσαντες γὰρ ὅτι ἐνεργεῖ ἐ ἰσχύει ὁ θεὸς ἐγείρειν ἐκ νεκρῶν, ἠγέρθητε, φησὶ,

Οἰκουμ.

φησί, ϵ̓ ὑμεῖς. καὶ γὰρ ἐγηγέρμεθα τῇ δυνάμϵι, ἢ καὶ μὴ τῇ ἐνεργείᾳ. ἤδη δϵ τῇ πϵρὶ
» ἀναστάσϵως καταβάλλϵι λόγοις. Καὶ ὑμᾶς νϵκροὺς ὄντας τοῖς παραπτώμασι
» καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωοποίησϵν ὑμᾶς ζῶν αὐτῷ, χαρισάμϵνος
» ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα, ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χϵιρόγραφον τοῖς δόγμασιν
» ὃ ἦν ὑπϵναντίον ἡμῖν. καὶ αὐτὸ ἦρκϵν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ.
» ἀπϵκδυσάμϵνος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, ἐδϵιγμάτισϵν ἐν παρρησίᾳ. θριαμ-
» βϵύσας αὐτὸς ἐν αὐτῷ Η πορνϵία τὸ πορνϵῖον πορνϵύϵι, ὡς τῆς ἀκροβυ-
στίας τὸ πορνϵῖον ἐχούσης. πορνϵῖοι οὖν, φησιν, ἢ τϵ καὶ ὑμϵῖς, τὰ μὴ καθήκοντα ποι-
οῦντϵς. πᾶν γὰρ τὸ ἔξωθϵν πρέπον, πορνϵῖόν ἐστιν. ὄντας οὖν νϵκροὺς τοὺς ἁ-
μαρτίαις διὰ τὴν πρὸς τὸ καλὸν ἀνϵνϵργισίαν καὶ ἀκροβυστίαν, συνϵζωοποίησϵ τϵ νοητῶς,
καὶ ἐξωοποίησϵν. συνϵζωοποίησϵν ὑμᾶς ζῷα αὐτῷ. τὸν μϵν χριστὸν, ἐκ νϵκρῶν ἀναστάντα
θανάτου, ὑμᾶς δϵ καὶ τὰ ἀναστάντα καὶ τὰ νοητῶν τῶν ζῴων ἁμαρτιῶν. μὴ θαύμαζϵ δέ,
ἢ τὸν πατέρα λέγϵι ἐξωποιηκέναι τὸν χριστόν. καὶ γὰρ καὶ ἀναχωρεῖν εἴρηται, ὅτι ἑαυ-
τὸν ἤγϵιρϵ. κοινὰ γὰρ πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ πνεύματος τὰ γινόμϵνα. χαρισάμϵνος ἡ-
μῖν πάντα τὰ παραπτώματα, τὰ τῶν νοητῶν προιοῦτα νϵκρότητα. ἐξαλείψας τὸ καθ'
ἡμῶν χϵιρόγραφον. ἐξαλείψας μὲν οἱονϵὶ τϵλϵίως ἀφανίσας. χϵιρόγραφον δϵ
λέγϵ, ἢ ἐκϵίνων τῶν ἴδιον ἰδιόχϵιρον ἢ ἰδιόφωνον ὁμολογίαν ὧν ἔλϵγον πρὸς Μωϋσῆν,
ὅτι πάντα ὅσα εἶπϵν ὁ θϵὸς ποιήσομϵν καὶ ἀκουσόμϵθα, ἢ τῶν ὀφϵιλομϵνων τῷ
θϵῷ ὑπακοὴν, ἢ ἐκϵίνων τὴν ἐντολὴν, ὧν ἐνϵτϵίλατο ὁ θϵὸς τῷ Ἀδὰμ, ἢ δ' ἂν
ἡμέρᾳ φάγῃς ἀπὸ τοῦ ξύλου, ἀποθανῇ. ἐκ τῆς ἀνθρωποποιήσϵως οὖν, λϵλυ-
ται τότϵ τὸ χϵιρόγραφον. τοὺς γὰρ ἁμαρτίας ἡμῶν ἀναλαβὼν ὁ κύριος καὶ οἰκϵιο-
ποιησάμϵνος, τῶν ἡμῖν ὀφϵιλομϵνων δίκην αὐτὸς ἔδωκϵν ὑπὲρ αὐτῶν, ἡμᾶς ἐλϵυ-
θέρους ἀφϵὶς, τὸ ὑπϵναντίον ἡμῖν καὶ καθ' ἡμῶν ὄντος τῆς ὀφλῆς χϵιρογρά-
φου. καὶ γὰρ παραβάντϵς τὰ προσομολογηθέντα, ζυοχοι ἦμϵν τῷ χϵιρογρά-
φῳ. τοῖς δόγμασιν. οἷον τῇ ὡς αὐτὸν πίστϵι. ἀρκϵῖ γάρ, φησι, πιστϵύσαι μόνον,
καὶ τῷ βαπτίσματι ἐξαλϵίφϵται τὸ χϵιρόγραφον. τοῖς δόγμασιν, οἷον διὰ τῶν τῆς
ϵὐσϵβϵίας δογμάτων. ὃ ἦν ὑπϵναντίον ἡμῖν. ἐπίτασιν καὶ βϵβαίωσιν συγχω-
ρήσϵως ὁ λόγος ἔχϵι. ἐχαρίσατο, φησιν, ἀλλὰ δίκος μὴ ἐκμϵταμϵλϵίας ἀπαιτήσῃ;
ἀλλὰ καὶ ἐξήλϵιψϵν. ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο, φησί, τὸ ὅλως κεῖσθαι ἢ καὶ ἐξαλϵιφθὲν, φόβον
ἡμῖν ἐμποιεῖ. ἀλλὰ καὶ ἦρκϵν αὐτὸ ἐκτὸς μέσου μὴ ἀφϵὶς ἐπὶ χώρας καὶ ἔσχισϵν αὐ-
τό. τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ. ἀπϵκδυσάμϵνος τὰς ἀρ-
χάς. πολλοὺς εἶχϵ καθ' ἡμῶν λαβὰς ὁ πονηρὸς, δι' ὧν ἡμῶν ἐβασίλϵυϵν ἁρχά-
μϵνος μὲν ἀπὸ τῆς παραβάσϵως Ἀδὰμ, παρ' ἡμῶν δὲ ἐπαυξηθϵίσας. τούτας
ἐξεδύσατο μονονουχὶ γυμνούμϵνος ἄνθρωπος, καὶ ἠλϵυθέρωσϵν ἡμᾶς ὧν προύτων δϵ-
σμῶν. ἐσφιγμένοι γὰρ ταῖς σειραῖς ὧν ἡμετέρων ἁμαρτιῶν ἐδουλϵύομϵν ἐκϵίνῳ.
ἀφϵὶς μὲν γὰρ καὶ ἡμῖν ταύτας, καὶ ὧν δϵσμῶν ἀφῆκϵ, καὶ τῆς ἐκϵίνου τυραννίδος.
ἐδϵιγμάτισϵν τῇ παρρησίᾳ. ὠδέπτϵ γὰρ, οὕτως κατϵσχημάτισϵ καὶ ἠτιμάσθη ὁ Διά-
βολος. καὶ γὰρ ἔχϵιν αὐτὸν ὑπϵνόησας, καὶ οὓς εἶχον ἀπώλϵσϵ. θριαμβϵύσας
αὐτὸς

αὐτὸς ἐν αὐτῷ. θριάμβος λέγϵται, ἢ καθ' ὧν ἡττωμένων πομπὴ καὶ πανή-
γυρις. ἐθριάμβϵυσϵν οὖν αὐτὸν διὰ τοῦ σταυροῦ, τουτέστιν ἐνίκησϵ, καὶ κατ' αὐ-
τοῦ θρίαμβον νοητὸν ἐπϵτέλϵσϵν. γδϵν γὰρ οὕτως ἐνίκησϵ τὸν Διάβολον, ὡς τὸ ϵ̓
σωρωθῶσαι τὸν κύριον, καὶ παρρησίᾳ τῶν παθῶν καὶ φανϵρῶς. πάντα γὰρ ἂν ἐπράη-
σϵν ὁ Διάβολος, πϵῖσαι θέλων ὅτι γκ ἀπϵθάνϵν, ἢ μὴ τὸ σαφὲς αὐτῷ ἦναντιοῦ-
το. ἢ γὰρ μὴ ἀπϵθάνϵν, γκ ἂν ἀνέστη. ἢ μὴ ἀνέστη, γκ ἂν ἀνϵλήφθη. ἢ μὴ
ταῦτα, γκωῶ γ θϵός. ὁρᾷς ὅτι τὸ θανάτου πανταχοῦ ἥρτηται;
» Μή οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσϵι ἢ ἐν πόσϵι, ἢ ἐν μϵρϵι ἑορτῆς, ἢ νουμηνίας, Κϵφ. ἡ.
» ἢ σαββάτων, ἃ ἐστι σκιὰ ὧν μϵλλόντων. τὸ δϵ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, μηδϵὶς ὑμᾶς
» καταβραβϵυϵτω θέλων ἐν ταπϵινοφροσύνῃ καὶ θρησκϵίᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ ἑώ-
» ρακϵν ἐμβατϵύων, γκῆ φυσιούμϵνος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ οὐ κρα-
» τῶν τὴν κϵφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα, διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδϵσμων ἐπιχορη-
» γούμϵνον καὶ συμβιβαζόμενον, αὔξϵι τὴν αὔξησιν τοῦ θϵοῦ.

Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω. οἷον κατακρινέτω ὡς κακῶς ποιοῦντας, ἐν τῷ μὴ
φυλάττϵιν μέρη ἑορτῶν, ἢ νουμηνιῶν, ἢ βρῶμα ἢ πόμα. καὶ γὰρ τὰ μὲν ἐφύλαττον ὡς
Ἰουδαΐζοντϵς, τὰ δϵ γκ ἐφύλαττον ὡς Χριστιανίζοντϵς. διὰ τοῦτο, φησίν, ἐν μϵρϵι
ἑορτῆς τῆσδϵ, ἢ ἐν μϵρϵι νουμηνίας τῆσδϵ. ἃ ἐστι σκιὰ ὧν μϵλλόντων. μϵλλουσαν φησὶν,
τὴν καινὴν διαθήκην, γκ ἐπϵιδὴ οὕτω νῦν πολιτϵυομένην, (νῦν γάρ,) ἀλλὰ πρὸς
τὴν τότϵ τότϵ καὶ τὰς σκιὰς, μϵλλουσα νῦν. τὸ δϵ σῶμα τοῦ Χριστοῦ.
οἱ μὲν οὕτως γίζουσι. τὸ δϵ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τουτέστιν ἡ ἀλήθϵια, ἐπὶ χριστοῦ γϵγο-
νϵν. οἱ δϵ τὸ σῶμα τοῦ χριστοῦ, μηδϵὶς ὑμᾶς καταβραβϵυϵτω. καταβραβϵυθῆναι
δϵ ἐστιν ὅταν παρ' ἑτϵρου μὲν ἡ νίκη, παρ' ἑτϵρου δϵ τὸ βραβϵῖον. Δικαίως ἐγχωρεῖ γί- Φωτ.
ζϵσθαι, καὶ ἐν τῷ, σῶμα, ὑπονοίζοντας, καὶ τὸ τῷ, χριστοῦ. μηδϵὶς ὑμᾶς κατα-
βραβϵυϵτω. μηδϵὶς ὑμᾶς καθκρινέτω, τὸ σῶμα χριστοῦ δϵχομϵνους. τότϵ γὰρ ὑ-
πακουστέον. θέλων τότϵ ποιεῖν, φησιν, ἐν ταπϵινοφροσύνῃ, μᾶλλον δϵ τῇ θρησκϵίᾳ
τῶν ἀγγέλων. ἃ μὴ ἑώρακϵν ἐμβατϵύων. τί ἐστι τότϵ; ἦσαν τινϵς παρ' αὐτοῖς, οἵτι-
νϵς ἐν ὑποκρίσϵι ταπϵινοφροσύνης ἐκώλυον αὐτοὺς τῇ δωρϵᾷ προσϵίναι τῷ Χρι-
στοῦ, ὡς γκ ἀξίους ὧν τηλικούτων, καὶ ὅτι ἀγγέλους παρακλητέον προσάγϵιν ἡ-
μᾶς τῷ θϵῷ, ὡς καὶ αὐῶν πρότϵρον τὴν κοινὴν προσαγωγὴν ποιησαμένων, μεῖζον ἢ
καθ' ἡμᾶς λέγοντϵς τὸ διὰ χριστοῦ προσάγϵσθαι, ἐκ τούτου ἐσάγοντϵς τὴν ὧν ἀγγέ-
λων θρησκϵίαν, ὅϵς, φησιν, γδϵὶς ἑωράκασι πώποτϵ. καταβραβϵυϵτω. βρα- Θϵοδώρ.
βϵυτὰς καλοῦσι τοὺς ὧν ἀγωνιζομϵνων κριτάς. οὗτοι γὰρ τοῖς νικῶσι, τῆς νίκης τὴν
ψῆφον ὀρέγουσι. καταβραβϵύϵιν δϵ ἐστι, τὸ ἀδίκως βραβϵύϵιν. ἐπϵιδὴ τοί-
νυν ϵ̓ οἱ τὰς νομικὰς παρατηρήσϵις τῷ ϵὐαγγϵλίῳ παραμιγνύντϵς, ἀπὸ τ κρϵιττό-
νων αὐτοὺς ἐπὶ τὰ ἐλάττω μϵτέφϵρον, ἡκότως ἔφη, μηδϵὶς ὑμᾶς καταβραβϵυϵτω.
γκῆ φυσιούμϵνος. ὁ γὰρ μάγα φρονῶν ὡς τὰ ὑπνώσας μάτα τῶν ὧν ἀγγέλων θρησκϵίαν,
γκῆ φυσιοῦται ὑπὸ σαρκικοῦ λογισμοῦ, τοῖς ὁράσϵσιν ἐπιχϵιρῶν. καὶ γ κραῶν τὴν κϵ-
φαλήν. κϵφαλὴν γὰρ καὶ ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων ὁ χς, ὡς ποιητὴς καὶ δημιουργός.

ἐξ οὗ, φησι, χριστοῦ, πᾶν τὸ τῆς ἐκκλησίας σῶμα. εἶτα λοιπὸν σῶμα ἁγίων, τὰ οἰκεῖα σώματος λέγει. πᾶν οὖν, φησι, τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας διὰ ὧν ἐπαφῶν καὶ πρόσεγ γίσεων, ἤγουν συζεύξεων, (τοῦτο γὰρ τὸ, συνδέσμων,) τοῦ χριστοῦ ἐπιχορηγούμενον, διὰ πάσης αὐτοῦ χάριτος, καὶ συμβιβαζόμενον, οἷον καταπαυόμενον καὶ ἁρμοζόμενον, πρὸς τέλειον τὸ καὶ πρὸς τὸν χριστὸν, αὔξησιν ποιᾶ δὲ καὶ καθ' ἡτὸν αὔξησιν; σωματικῶς αὔξει, ἀλλὰ τῇ πολιτείᾳ.

» Εἰ οὖν ἀπεθάνετε ζῶν χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ
» δογματίζεσθε, μὴ ἅψῃ, μηδὲ γεύσῃ, μηδὲ θίγεις ἅ ἐστι πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀπο-
» χρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων, ἅτινά ἐστι λόγον μὲν ἔ-
» χοντα σοφίας, ἐν ἐθελοθρησκείᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τι-
» μῇ τινι πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός. Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ
» ὁ Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος. Τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. ἀ-
» πεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ χριστῷ ἐν τῷ θεῷ.

Τὸ γὰρ βάπτισμα, καὶ θανάτου καὶ ἐγέρσεως τύπον ἔχει, ὡσεὶ εἶπεν. ἡ ἐπιστεύσατε χριστῷ καὶ πιστεύσαντες ἐβαπτίσθητε, τὰ ἄνω ζητεῖτε. τὰ οὐρανοῦ. ταῦτα γὰρ γνῶναι ἐστὶ τὰ δόγματα καὶ σπουδαῖα. οὗ ὁ χριστός ἐστι. πλέον ὑμῶν ἀνήγαγε τὸν νοῦν. μὴ μόνον ἀρκεσθείς τῷ ἁπτεῖν τὰ ἄνω, ἀλλὰ καὶ, οὗ ὁ χριστὸς οὐ δεξιᾷ τοῦ πατρὸς καθήμενος. μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. εἴρηται γὰρ ὅτι τὰ τοιοῦτρο δόγματα, ἀνθρώπων ἐστὶν ἐπίνοιαι καὶ ἐντάλματα. τὰ δὲ τοιαῦτα, γνῶναι ὁμολογουμένως ἐστιν, ἐπεὶ καὶ γνῶναι οἱ εὑρόντες ἄνθρωποι ταῦτα. καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται. ὧν γὰρ ἀληθῶς

Χριστιανῶν

Χριστιανῶν ζωὴ ἐστὶν ἡ μέλλουσα. ἡ μὲν τοι παροῦσα, ἡ κόνα μᾶλλον θανάτου ἢ ζωῆς ἔχει, ὅταν τέως μελέτωμεν θανάτου πρᾶξαι τὰ ζωώδη. τοῦτο γὰρ φιλοσοφίας ὅρος.

» Ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δό- Κεφ. θ'.
» ξῃ. νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυ
» μίαν κακήν, καὶ τὴν πλεονεξίαν ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία, δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ
» ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν αὐτοῖς.

Ὅταν ὁ χς φανερωθῇ. φανεροῦται δὲ πᾶσιν ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ, ὅταν ἀπ' ἀγγέλων ἐπάγῃ καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ, τοῖς μὲν ζωὴν, τοῖς δὲ θάνατον νοητόν. ζῶν αὐτῷ φανερωθήσεσθε τὴν δόξαν. νῦν γὰρ τὰ ἑκάστου κέκρυπται ἔργα. Τότε δὲ φανερούται, ὧν μὲν τὴν δόξαν, ὧν δὲ τὴν αἰσχύνην. νεκρώσατε οὖν. πῶς οὖν ἀνωτέρω εἶπας νεκροὺς ὄντας ἐζωοποίησε συνεζωοποίησε τῷ χῷ, ἢ πάλιν νεκρῶσαι χρείας ἐ φαμεν, ὅτι τὸν μὲν πρώτον νέκρωσιν ἐξωοποίησεν ἀφεὶς ἐν τῷ βαπτίσματι τὰς ἁμαρτίας ἡμῖν, ἀπὸ δὲ ἡμῖν ἑτέρας νεκρώσεως, χν ἵνα ἑαυτοῖς ταῖς ἁμαρτίαις νεκρώσωμεν, ἀπ' ἵνα τὰ πάθη πρὸς τὸ μὴ ἐνεργεῖν ἐν ἡμᾶς. τὰ μέλη ὑμῶν. ρυτέοι τὰ γύνια τοῦ σώματος καὶ ὧν μελῶν φρονήματα. πορνείαν. τὸ μάλιστα προσοχλοῦν φυσικῶς, ὥσπερ τῷ σώματι πρόσθηκεν. εἶτα ἐπεξελθεῖν ταῖς ἀσεβείαις ὀνόμασι ἐρυθριάσας, φησὶν ἀκαθαρσίαν. ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία. ὑοὶ ἀπειθείας, πορικφρασικῶς τοὺς ἀπειθοῦντας τοῖς τοῦ θεοῦ νόμοις λέγει. περιεπατήσατέ ποτε. μετ' ἐγκωμίου ὁ λόγος, ὡς νῦν τῶν ἐν αὐτοῖς. καὶ οὕτως διὰ μόνου ἐγκώμιον εἶπεν, ἐπειδὴ πάντων
» ἀπηλθέσθαι αὐτὸ ἔπαθεν. τὰ δὲ, ὃ τὰ ἔχθη ἀπέθετο. Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ Βασιλ.
» ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμὸν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν.
» μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους. Ὡσπερ τὰ ὀνόματα διάφορα, θυμοῦ δὲ ὀργῆς, οὕτως δὲ τὰ ὑπ' αὐτῶν σημαινόμενα πλεῖσον ἀλλήλων διαφέρει. ἔστι γὰρ θυμὸς μέν, οἷον ἔξαψίς τις δὲ ἀναθυμίασις ὀξεῖα τοῦ πάθους, ὀργὴ δὲ, ἔμμονος λύπη, καὶ ὁρμὴ διαρκὴς, πρὸς τὸν ὧν ἠδικηκότων ἀντίδοσιν, ὥσπερ ὀργώσης τῆς ψυχῆς πρὸς τὴν ἄμυναν. ἴδεναι δὲ χρὴ, ὅτι κατ' ἀμφοτέρας τὰς διαθέσεις πλημμελοῦσιν οἱ ἄνοι, ἢ μανικῶς δὲ ἐμπλήκτως τοῦ τῶν προσωπείων κινούμενοι, ἢ δολερῶς δὲ ἐπιβούλως τοῦ λυπήσαντος ἐνδρεύοντες, ἀπ' ἀμφότερα φυλακτέον ἡμῖν, τὸν ταπεινοφροσύνην προσταδευθέντας. αἰσχρολογίαν. ῥυπρὸν γὰρ τὸ τῆς δοξολογίαν θεοῦ πεποιημένου σόμα.

» Ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον
» τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτὸν, ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλη
» καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, Βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ
» πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός. Παλαιὸν ἄνθρωπον ἔθος καλεῖν τὴν γραφὴν, τὸν πεπαλαιω
μένον καὶ κατασκηπτὰ καὶ ἐνηδυπνοούντα ταῖς ἁμαρτίαις βίον, τὸν μήπω διὰ τῆς εἰς χριστὸν πίστεως τῷ βαπτίσματι ἀναλυνηθέντα καὶ καινοποιηθέντα. τὸν νέον, τὸν ἀνακαινούμενον. ὁ γὰρ ἐν ἀρετῇ βίος, ἀεὶ νεάζει, κἂν δόξῃ γηρᾶν σωματικῶς, ἀλλὰ θάλλει πνευματικῶς. κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν. ὁ γὰρ τρισὸς, τὴν εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτὸν θεοῦ κεκαθαρμένην φυλάττει, ἀμιγῆ ὧν κάτω χαρακτήρων καὶ πλα

νομιῶν. ὁ πνευματικὸν. ρυτέσι παρὰ χῷ, παρὰ τῇ πίστει. ὃ πάντα καὶ ἐν πᾶσι
χρισός. ἐπειδὴ γὰρ οἱ πάντες ἓν σῶμα γινόμεθα χν ἔχοντες κεφαλήν, ἡνίκα πάν-
τα ἡμῖν ὁ Χς, ὁ σὴρ, καὶ ἡς, καὶ θεὸς, καὶ κεφαλὴ, καὶ ἀρχιερεὺς, καὶ θῦμα. ἐν πᾶσιν
ὢν, φησὶν, ἢ πράγμασιν, ἢ τοῖς τῆς ζωῆς ἡμῶν σωτηρικοῖς, ἢ τῷ πᾶσιν ἡμῖν. ὃ κ ἐσὶ γὰρ,
» φησι, περιφάνεια παρὰ τῷ θεῷ. Ενδύσασθε οὖν ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ ἅγιοι
» καὶ ἠγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμῶν, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μα
» κροθυμίαν, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, ἐ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ μομφήν.
» καθὼς καὶ ὁ Χς ἐχαρίσατο ὑμῖν, οὕτως καὶ ὑμεῖς. Ωςπερ γὰρ ὁ γυμνὸς ἑαυτῆς
ἀσχημονεῖ, οὕτως ἐ ὁ ὢν ἀρετῶν γυμνός. ἢ ἐπειδὴ ἀεὶ ἀχώριστον ἡμῶν εἶναι δεῖ τὴν
ἀρετὴν, ὥσπερ τὸ ἱμάτιον. σπλάγχνα οἰκτιρμῶν. ὃ κ ἁπλῶς ἀγάπην, ἀλλὰ τὴν
κατὰ φύσιν τοῖς γονεῦσι πρὸς τὰ τέκνα σὺν παῤῥησίᾳ οὖσαν. μομφήν. ψόγον μέμψιν.
καθὼς ὁ χρισὸς ἐχαρίσατο ὑμῖν. τὸ παράδειγμα τῆ χριστοῦ ἐλθὼν ἐν μέσῳ, ὃ μό
νον τὸ συγχωρεῖν συμβουλεύει, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀγαπᾶν καὶ ἐνεργητεῖν τὴ προσκεκρουκό
τας ἡμῖν, καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν ὑπὲρ ὧν ἐχθρῶν καὶ προσκεκρουκότων τιθέναι. οὕτω
» γὰρ καὶ ὁ Χρισὸς ἐποίησεν. Επὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἥτις ἐσὶ σύν-
» δεσμος τῆς τελειότητος, καὶ ἡ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν
» καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. Επειδὴ οὖν ἐ χαριζόμενον μὴ ἀγα
πᾶν ἐ τὸ ἀγαπᾶν παραινεῖ. ζῆν δεσμὸν δὲ τὴν ἀγάπην καλεῖ, ὅ πλῶν εὐθὺς δηλοῦ
σθαι τὰ ἡνιοῦντα ἄνω, χωρὶς ἀγάπης ὄντα. ἐ ἡνιῶν. καίτοι φασὶν ἀγάπην, οὐκέτι
ὠφελεῖν ἡνιῶν συμβουλεύειν. ἀλλ' ἐπειδὴ οὖν ἐκπλῆξαι ἀγάπης ἐγκαλεῖν ἀεὶ, ἐ
ἐκτύπου δηλοῦσιν τὴν ἀγάπην, καὶ τὸ ἡνιῶν ἔχειν παραινεῖ. τὸ θεοῦ. οὖν γὰρ καὶ
κακῶς ἡνιᾶσιν, ὥσπερ καὶ καλῶς μάχεσθαι. ἀγαθὴν τὴν καθ' θεὸν ἡνίαν λέγω,
φησὶν. βραβευέτω οὖν τὰς καρδίας ὑμῶν. ἐπειδὴ οἱ λογισμοὶ πολεμοῦσι πολ-
λάκις, μετατίθεσθαι ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἡνιῶν βούλεται καὶ ἐξορίζειν τοὺς ἐναντίους
λογισμούς. οὗ ἑνὶ σώματι. δηλαδὴ τὸ ἡνίαν ἔχειν, ὡκονόμησεν ὁ χρισὸς τοὺς πάν-
τας ἓν σῶμα ποιῆσαι, καὶ αὐτὸς εἶναι ἡμῶν κεφαλὴ, ἵνα οὕτω τῷ τρόπῳ τῆς πρὸς
ἀλλήλους ἀπροσκόμεθα μάχης, καὶ εὐχαριστῶμεν τῷ ταύτην ἡμῖν παρασκευάσαντι
Κεφ. ί. » χαρισαμένῳ. Ο λόγος τὸ χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ,
» διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτοὺς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν
» χάριτι, ᾄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, καὶ πᾶν ὅτι ἂν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ
» ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ιησοῦ εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

Εσαι δὲ, ὁ τῆς διδασκαλίας ἐ τὰ δόγματα τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ιησοῦ χν ἐνοικεῖν ἐν
ἡμῖν ἐν πολλῇ δαψιλείᾳ δηλ' τῶν γραφῶν ἑρεύνης. ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις. πρῶτον
τὸ ἄρτον εἶπεν, ὅτι δηλ' τερπνότητα ἕλκει τὸν κόπον. ὁ δὲ ὕμνος τοῦ ψαλμοῦ
ἀξιώτερος. αἰνῶ γὰρ ἄνω δωρεάν, ὑμνοῦσι τὸν θν, ἢ ψάλλουσι. ἐν χάριτι. δηλ' τῆς
παρὰ τοῦ ἁγίου πνς δοθείσης χάριτος ταῦτα ποιεῖν παραινεῖ, δηλονὶ διὰ χάριτος μὴ
δυνάσθαι πληροῦν τὰ τοιαῦτα. ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν. μὴ ἁπλῶς μόνῳ στόματι. τοῦτο γὰρ
ὑκ ἔσιν ἄδειν θῷ, ἀλλ' ἑτέρα λαλεῖν. ἐ μὴ πρὸς ἐπίδειξιν, ἀλλὰ δι' ὑποκρίσεως ἐργασίας.

πάντα τῷ

πάντα τῷ ὀνόματι κυ. αὐτὸν πάντες ἔργου ἐ λόγου σωτῆρα ἐ βοηθὸν ἁπαλούμενοι.
Διὰ αὐτό. τὸ δι' αὐτὸ καὶ ζῶ αὐτῷ καλῶς λέγεται, τὸ μὲν δι' ὃ τὸ ἴσον καὶ ὁμοούσιον
τῷ πατρί, τὸ δὲ, ἐπειδὴ μεσίτης ἡμῶν καὶ ἀρχιερεὺς ἠξίωσε γενέσθαι, ὅταν ὁ λόγος
» σὰρξ ἐλθὼν ὑπὲρ τῶν γραφῶν. Αἱ γυναῖκες ὑποτάσσεσθε τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὡς ἀνή-
» κον ἐν κῷ. οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. τὰ τέκνα
» ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα. τοῦτο γάρ ἐστιν εὐάρεστον τῷ κῷ. οἱ πατέρες μὴ ἐρεθίζετε
» τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. Οταν γὰρ σὺ μὲν ἐμοὶ, ἐγὼ δέ σοι ὑποτετα-
γμαι, πῶς ἂν τῶν βουλήτων συμβαίη; τὸν δὲ ὑπαγωγὴ, ἢ καθ' ὑπόκρισιν ἢ
ἀνθρωπαρέσκειαν βουλῇ εἶναι, ἀλλ' ἐν φόβῳ Χυ. ὡς ἀνῆκον τῷ κῷ. ρυτέσιν ὡς πρέ-
πον τῷ κῷ. τῷ δὲ κῷ πρέπει, τοὺς μὲν γυναῖκα ὑποτάσσεσθαι, τὸν δὲ ἄνδρα ἀγαπᾶν
αὐτήν. οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας. ὅτι τῇ τοῦ ὑπακοὴ ὀφείλοντας ὑπέ-
χειν, ἀγαπᾶν προστάσσει, τὰς γυναῖκας, τὰ τέκνα, τῇ δούλους, ἕκαστον πιστεῖς κατὰ τὴν
ἀναλογίαν τῆς ὑπακοῆς. καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. οἶδε καὶ αὐτὸ πολλῆς ἀγά
πης, μάχας πικρίας, διὸ τοῦ ἀγάπην προτάσσει, τὸ μὴ πικραίνεσθε ἐπάγαγε.
τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα. Δίκαια γὰρ ἀσέβειαν φερόντων. τοῦτο γάρ ἐστιν εὐάρεστον τῷ
κυρίῳ. καὶ νόμον τίθησι τοῦ ὑπακοὴ νομοθετοῦντα, πολέον δὲ τρέπων τὰ τέ-
κνα. ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. ἔστιν ὅτε καὶ πλοῦτον ὀφείλετε, φησὶν, ἵνα μὴ ἀθυμοῦντες
» ἀεὶ φιλονικότεροι γίνωνται. Οἱ δοῦλοι ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυ-
» ρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείαις ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλὰ ἁπλότητι καρδίας, φοβού-
» μενοι τὸν θεόν. καὶ πᾶν ὅτι ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε ὡς τῷ κῷ, καὶ ὐκ ἀνθρώ
» ποις, εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυ ἀπολήψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας. τῷ γὰρ κῷ χῷ
» δουλεύετε. ὁ δὲ ἀδικῶν, κομιεῖται ὃ ἠδίκησεν, καὶ ὐκ ἔσι προσωπολημψία.

Παραμυθεῖται τοὺς δούλους, μονονουχὶ λέγων, σαρκὸς ἐσὶν οὗτοι κύριοι. τὸ κρεῖτ
τον ἐν σοί, ἡ ψυχὴ, ὐχ ὑπόκεισθαι ἀνθρωπίνῳ δουλείας ζυγῷ. μὴ ἐν ὀφθαλμοδου-
λείαις. μὴ μόνον, φησὶν, ὁρῶντος τοῦ δεσπότου πράττετε τὰ δέοντα, ἀλλὰ καὶ μὴ ὁρῶν
τος. ὡς ἀνθρωπάρεσκοι. τὸ γὰρ ὁρώντων μόνων κῶν δεσποτῶν πράττῃ τὰ δέοντα, ἀν-
θρωπαρεσκείας ἐσὶ καὶ ὑ φόβου θεοῦ. ὁ γὰρ τὸν θεὸν φοβούμενος, μᾶλλον ἀπλότητι πάν-
τα πράττει. ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε. ὑ μόνον ὑποκρίσεως καὶ ἀνθρωπαρεσκείας βούλῃ
αὐτοὺς ἐλευθέρους εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀρετῆς ἐ νοθείας. τὸ δὲ, ἐκ ψυχῆς, ρυτέσιν ἐξ εὐ- Φωτ.
νοίας ἐ ὅση δυνάμις, φησίν. Ως τῷ κῷ. αὐτὸ κοινοῦ τὸ, ἐργάζεσθε, καὶ μετάπεσον,
ὡς τῷ κῷ, ἐ ὑκ ἀνοήτοις ἐργαζόμενοι. εἰδότες ὅτι αὐτὸ κῶ. καὶ τίς ἡ ἀνταπόδοσις τοῦ
δούλου, ἐκ ψυχῆς ἐργαζομένου; πρῶτον μέν, ὁ ἀπὸ θεοῦ μισθός. ἔσι δέ ὅτε, καὶ ἀπὸ τῆς
δεσποτείας. τῷ γὰρ κῷ χῷ δουλεύετε. ὅτι δὲ τῷ κῷ χῷ ἐργάζεσθε, δῆλον ἔκτε τὸ
ἐννοοῦντα πῶς αὐτὸ ἀνταπόδοσιν λαμβάνειν, ἐ τὸν ἀδικοῦντα πρέπουσαν ἀντέκτισιν.
καὶ ὐκ ἔσι προσωπολημψία. ἐπὶ τῶν δεσποτῶν ἁρμόδιον ἦν ἡπεῖν τὸ τῆς προσωπολη-
μψίας. τί οὖν αὐτὸ ἐπὶ τῶν δούλων τέθεικεν; ἢ ὅτι ὐκ ἐλεήσει πολὺ μᾶλλον ἐν κρί-
σει ὁ θεὸς, ἢ πρὸς Χριστιανοὺς δούλους λέγῃ, οἷς ἔσι δεσπόται Ελλῆνες.

» Οἱ κύριοι τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις πρέχετε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς 4

» ἔχητε κύριον τὸν ἄρανοῖς. τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχα
» ριστίᾳ, προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλῆ
» σαι τὸ μυστήριον τοῦ Χυ̃, δι' ὃ καὶ δέδεμαι, ἵνα φανερώσω αὐτὸ, ὡς δεῖμε λαλῆσαι.

Τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα ἐσὶ τὸ ἀμείβεσθαι τοῖς πόνοις τοὺς δούλους, καὶ τὸ ἀφθονίας πάντων τοῖς πρὸς χρείαν καθιστᾶσιν. μὴ γάρ, φησιν, ἐπαθλὶ ἔκθυσας ὅτι παρὰ τοῦ λήψῃ τὸν μισθόν, ἴσθι σὺ ἀπαιτέρει τὸ ὀφειλόμενον. τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε. οἶδεν ὅτι τὸν προσκαρτερεῖν τῇ εὐχῇ ἀπουδάζοντα, ἐς ἀκηδίαν ἐμβάλλουσιν οἱ Δαίμονες. Διὸ ἐπάγει, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ, ῥυτέσι μὴ ῥεμβόμενοι, μήτε νωχελευόμενοι. ἀνῆ ἐστὶ δὲ ὅτι ἐ ἐν εὐχῇ ἀλόγων αὐτόσων, ἐ τὸ, πί δεῖ εὔχεσθαι διδάσκει. ἐν εὐχαριστίᾳ, φησὶν, ἡ εὐχὴ πεβαινέτω πρὸς τὸν θεόν. προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν. ὧ ταπεινοφροσύνης, ἡ Παῦλος πῆς τούτων ἐχρίζων εὐχῆς. θύραν τοῦ λόγου. μεταφορικῶς εἴρηε θύραν, οἷον ἔισοδον ἐ παῤῥησίαν. ὅρα δὲ τὸν Παύλου ζῆλον, ἐν δεσμοῖς ὑπάρχων τοσαῦ
Φωτ. ρασμοῖς, οὐκ αὐτοῦ λύσιν, ἀλλὰ πάλιν κηρύττειν, ἐ πάλιν πειρασμοὺς ἔχειν. Τὸ κοινὸν πῆς σωτηρίας, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χυ̃, ὡς δεῖμε λαλῆσαι, δι' ὃ ἐ δέδεμαι, ἵνα φανερώσω αὐτό. ὁ δὲ θεῖος Παῦλος, καθ' ὑπερβατὸν τὸν λόγον πεποίηκεν. Δι' ὃ ἐ δέδεμαι. Ἐπειδή, φησιν, ἐφανέρωσα αὐτὸ, ὡς ἔδεμε λαλῆσαι. πῶς δὲ αὐτὸν ἔδει λαλῆσαι; ἐν παῤῥησίᾳ, φησὶ, ἐ φανερῶς,
» μηδὲν ὑποστελλόμενον, μήτε τὰ δεσμὰ πτοηθέντα. Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε, πρὸς
» τοὺς ἔξω τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι. ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι ἅλατι ἠρτυμέ
» νος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι. Φυλακτικοί, φησι, γίνεσθε, μη
δεμίαν παρέχοντες καθ' ἑαυτῶν λαβήν. τοὺς ἔξω δὲ, τοὺς Ἕλληνας λέγει. καλῶς δὲ πρὸς ἐκείνους εἶναι φυλακτικοὺς παραινεῖ. οἱ γὰρ ἀδελφοὶ, οὐχ οὕτως πάντα ἡ-
μῶν ἐ τὰ βραχύτατα σωρισποιοῦσι, πεφάσεις διαβολῶν ἐπιζητοῦντες. τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι. βραχὺς, φησιν, ὁ παρὼν καιρὸς, κερδάνωμεν αὐτόν. πῶς δὲ ἔνι τὸν παρόντα κερδάναι καιρόν; δηλονότι διὰ τῆ ἐν σοφίᾳ ἐ ἐπιτηρήσει περιπατεῖν, ὡσεὶ ἔλεγε. γὰρ ἐσὶν ἡμῶν ὁ καιρὸς, ἡ γὰρ ζωὴ ἡμῶν κέκρυπται ζὺν τῷ Χῷ ἐν τῷ θῷ, ἀνῆ ἐκείνων ἐσί. κτησώμεθα οὖν αὐτὸ καὶ οἷον κερδάνωμεν διὰ τῆ ἐνταῦθα καλῶς βιοῦν τὰ μέλλοντα κληρονομοῦντες. ὁ λόγος ὑμῶν, πάντοτε ἐν χάριτι. μὴ μωρολογία, φησὶν, ἡ ἀκαιρία ἀρέλθοι τοῦ στόματος ὑμῶν, ἀλλὰ πεσκηνωτως ἑκάστῳ λαλεῖτε, κἂν ἀπολῦσαι δέοι, κἂν θεραπεῦσαι ἐ ἀνακλῆσαθαι μέ χάριτος, φησὶ, πνικῆς, μὴ τὰ χάριτος ἐς ἀδία
Φωτ. φοριαν ἢ ἐυτραπελίαν ἐκπεσούσης. Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ὥσπερ ἅλατι ἔσω ἠρτυμένος. ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα τρέφοντος σχεδὸν χωρὶς ἅλατος ἡδύνει, ἐ ἐς τροφὴν ἔυχυμον ἀναδίδοσι), οὕτω ἐ ὁδηδασκαλικὸς λόγος ὁ τὴν ψυχὴν τρέφων, ἀν μὴ ᾖ τῇ χάριτι ἠρτυμένος, οὔτε θρέψει, οὔτε ἀναδοθήσεται. Εἰδέναι ὑμᾶς χρὴ ἐ δεῖ. ἐς τὸ εἰδέναι, φησὶ, πῶς δεῖ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι. ἀμέλει γὰρ τοῖς ἀδελφοῖς, ἐ ἄλλως τοῖς Ἕλλησι λαλητέον.

» Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς ἐ πιστὸς διά
» κονος ἐ ζύνδουλος ἐν κῷ, ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς ἐς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῷ τὰ περὶ ὑμῶν ἐ
» παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν, ζὺν Ονησίμῳ τῷ πισῷ ἐ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐσιν
ἐξ ὑμῶν.

» ἐξ ὑμῶν. πάντα ὑμῖν γνωριοῦσι τὰ ὧδε. Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα. ἵνα ἅπινα ἐδῇ μὴ γράφειν δῆλον τὸ πλῆθος. ἄλλως τε ἔδει καὶ τὸν Τυχικὸν ἔχειν ἃ ἐ αὐτὸ σόματος λαλῆσει, ὅτι ἐ ἐνδεσμοῖς ἐ θλίψεσιν ὁ διδάσκαλος. ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφός. ἀγαπητὸς, πάντα εἰδέναι. γὰρ αὐτῷ ἀπόκρυφά, φησιν. πιστὸς, ἀληθεύσει πάντως. ζύνδουλος, κεκοινώνικεν ἡμῖν ἐ ὧν πειρασμῶν. τὸ ἀξιόπιστον δὲ τοῦ Τυχικοῦ, πάνυ τοῦτο σωήγαγε. ὃν ἔπεμψα. δεῖγμα μείζους ἀγάπης τὸ δι' αὐτὸν μόνον ἀποστάληαι τὸν Τυχικὸν, ἵνατε ἀπαγγείλῃ τὰ κατ' αὐτὸν Παῦλον, ἐ τῷ Παύλῳ πάλιν, μαθὼν τὰ κατ' αὐτούς. καὶ ἵνα, φησὶ, παρακαλέσῃ ὑμᾶς. δείκνυσι δὲ τὸν, ὂν πειρασμοῖς αὐτοῖς ὄντας. ζὺν Ονησίμῳ. θέα, τὸν δοῦλον ἀδελφὸν ὀνομάζει. τὸ δὲ, ἐξ ὑμῶν, προσέθηκε, ἵνα μὴ μόνον μὴ ἀπιστήσωσιν αὐτῷ, ἀλλὰ ἐ ἐπαινέσωσιν ἐν αὐτῷ.

» Ασπάζεται ὑμᾶς Αρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρ
» νάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς, ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς δέξασθε αὐτόν, καὶ Ιησοῦς ὁ
» λεγόμενος Ιοῦστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς. οὗτοι μόνοι συνεργοὶ, ἐς τὴν βασιλείαν τοῦ Θῦ,
» οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. Καθάπερ γὰρ Αἰχμάλωτοι, οὕτως ἀπήγοντο ἐ
» ἤγοντο, καὶ πᾶσιν ἐς τὸ κακῶς ποιεῖν πρόκειντο. ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα. τὴν ἀπὸ τῆς συγγενείας τοῦ Βαρνάβα ἐγκωμιάζει. μίμησος γὰρ ἦν ὁ Βαρνάβας. περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς. ἀγράφως αὐτοῖς πολλάκις διατίνων ἐτέλετο. μετὰ σπουδῆς, φησι, καὶ ἐπιμελείας. οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς. ὀνειδος Ιουδαίων, τὸ οὕτως ὀλίγοις ἐξ Ιουδαίων εἶναι τοῦ Παύλου ζυνεργοὺς, τοὺς δὲ ἄλλοις ἐθνικοῖς. συνεργοί. ζὺν ἐμοὶ ἐργάζονται, φησι, τὰ ἐς τὴν βασιλείαν ἀγάγοντα πράγματα. ἡ δὲ ἱστοσυναιχμάλωτοι καὶ ὧν πειρασμῶν κοινωνοί, κοινωνήσουσι ἐ ὧν στεφάνων. ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. μέγα ἐγκώμιον τὸ εἶναι Παύλου παραμυθίαν. δηλοῖ δὲ ἐκ τούτου, πῶς ὧν πει-
» ρασμῶν σφοδρότητα. Ασπάζεται ὑμᾶς Επαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν δοῦλος Χριστοῦ πάν
» τοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα στῆτε τέλειοι ἐ πεπληρωμέ
» νοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει ζῆλον πολὺν ὑπὲρ ὑμῶν,
» ἐ ὧν ἐν Λαοδικείᾳ, ἐ ὧν ἐν Ιεραπόλει. Επαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν. καὶ τὴν ἀρχὴν πῆς ἐπιστολῆς, καὶ νῦν αὐτὸν σωίζησι. πάντοτε ἀγωνιζόμενος. γὰρ ἀπλῶς ἐν χρόνοις, ἀλλὰ μετ' ἀγῶνος ἐ πόνου. ἵνα στῆτε τέλειοι. δηλοῖ αὐτὴν ἀτελεῖς ὄντας ἐ ἀπολιμπάνειν. ἐπεὶ δὲν ἦν εἶναι ἀτελῶς, φησὶν, ἵνα στῆτε τέλειοι. τὸ πάντι θελήματι τοῦ θεοῦ. πάλιν ἀνίπτεται τὸ δεῖν δηλαδὴ χριστοῦ πεσάκεσθαι, καὶ ἡ δι' ἀγγέλων. τοῦτο
» γὰρ φησι θέλημα τοῦ πατρός. Ασπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ Ιατρὸς ὁ ἀγαπητὸς
» καὶ Δημᾶς. ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς, καὶ Νυμφᾶν, ἐ τὴν κατ' οἶκον
» αὐτοῦ ἐκκλησίαν. καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ πῆ ὑμῶν ἡ ἐπιστολὴ, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ
» Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε.

Ασπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ. ζὺν ἁπᾶσι αὐτοῖς διὰ τὸν ὧν ἀσπασμῶν, ἐ τὸ κοινώσασθαι τὴν παροῦσαν ἐπιστολὴν, ὅπερ κατω φησί. καὶ Νυμφᾶν. μέγας ὁ ἀνὴρ. τὴν γὰρ οἰκίαν αὐτοῦ, ἐκκλησίαν πεποίηκεν. ἐ ὅταν ἀναγνωσθῇ πῆ ὑμῖν. ἐμοὶ δοκεῖ εἶναι τινὰ ὧν γραφέντων ἐκεῖ, ἃ καὶ τοῦτοις ἐχρῆν ἀκοῦσαι, καὶ τούτοις μέ-

ζων ἵνα μὴ ὠφέλφα, ὅταν ἑτέρων ἐγκαλουμένων, τὰ οἰκεῖα ἁμαρτήματα ὑπονώσκωσιν.
Φωτ. ἵνα καὶ οὗτοι τὴν Λαοδικέων. ὡσπερ πάντως τῶν γραφέντων, καὶ πρὸς τὸν διόρθωσιν τῶν
Λαοδικέων σωτείνων. ἢ ὅτι τὸ πλέον ἐμελλον προσέχφ ἑαυτοῖς, ὁρῶντες τὰ ἑτέρων
ἐλεγχόμενα τὰ πλημμελήματα. καὶ τὸν ἐκ Λαοδικείας. τινὲς λέγουσιν ὅτι γράφει τὴν
Παύλου πρὸς αὐτὴν ἀπεσταλμένην, ἀλλὰ τὸν παρ' αὐτῶν Παύλῳ. γράφει εἴτε τὸν πρὸς
Φωτ. Λαοδικεῖς, ἀλλὰ τὴν ἐκ Λαοδικείας γραφεῖσαν. γράφει τὸν αὐτὸν Παύλου πρὸς Λαοδικείας,
(ἢ γράφει οὐκ εἴτε, ἐκ τοῦ ἐν Λαοδικείᾳ, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν Λαοδικέων πρὸς Παῦλον. ἵνα γάρ τι
» πάντως τῶν αὐτὴν ὠφελοῦσα τὴν Κολοσσαεῖς. Καὶ εἴπατε Ἀρχίππῳ, βλέπετε τὴν διακο-
» νίαν ἣν παρέλαβες ἐν κῷ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς. ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνη-
» μονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. ἀμήν. Τίνος ἕνεκεν γράφει πρὸς
αὐτόν; ἴσως γὰρ ἐδεῖτο, ἀλλὰ φιλῆς μόνης ὑπομνήσεως, ὡς τὸ σπουδαιότερον εἶναι, μᾶλ-
λιστα αὐτῇ αὐτῷ ὑπὲρ τάσσειν. γὰρ ἐπὶ μὲν ἐχοιεν ἐγκαλεῖν ἐκείνῳ ἐπιτιμῶντι αὐ-
τοῖς, ὅταν αὐτοὶ ὦσιν ἀνασεσεγμένοι τὰ πάντα. ἐπεὶ γὰρ εἶχε λόγον, τοῖς μαθηταῖς πῶς
Φωτ. διδασκάλου λέγειν. ἀλλ' ἐπισομίζων αὐτῇ ταῦτα γράφει. ΑΛΛΟ. περὶ τοῦ διδα-
σκάλου γράφφ, ἵνα ἐπιτιμῶντι ἐπαινοῦντα πείθωνται, ἰδόντες δι' ἀκριβείας αὐ-
τῷ παρὰ τοῦ ἀποστόλου. ἴσως δὲ ἐπίσκοπος ἦν αὐτῶν, ἢ ἄλλως ἐγκεχείρισο ψυχῶν
διακονίαν. διόφησιν, ὃν κῷ διακονίαν, ἐγκατ' ἄνδρα οὖσαν. βλέπετε τὴν διακονίαν.
φοβούμενος ἐπὶ τῷ ῥῆμα τοῦτο πάντα χοῦ, ὡς ὅταν λέγῃ. βλέπετε τὴν πόνας. βλέπε-
τε μήτις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν. βλέπετε μήποτε ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη, πρόσκομ-
μα γένηται τοῖς ἀσθενοῦσιν. ὡς παρέλαβες ἐν κῷ. πάλιν τὸ, ἐν κῷ, διὰ κυρίου ἐστί,
διωκεῖν κεχρημένος τῇ αὐτῇ σπουδῇ. ὁ ἀσπασμός. τοῦ γνησιότητος καὶ φιλίας
τεκμήριον, τὸ δὲ γράμματα ὁρᾷν, ἐπάσχφν τι πρὸς ταῦτα. τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου.
μᾶλλον αὐτὸν τὸ ἀσπασμοῦ τὴν λέξιν διὰ χειρὸς ἔγραψεν, ἵνα πάσχωσί τι πλέον
τὸν χεῖρα ὁρῶντες τοῦ Γαύλου. μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. βαβαὶ πρὸς παρά-
κλησις. τοῦτο γὰρ ἱκανὸν ἦς πάντα αὐτῇ προτρέψασθαι, ἐγλυκαιτέρους ποιῆσαι πρὸς τὴν
ἀγῶνας. ἆρα ἐδιφοτέρους αὐτῇ ἐποίησε, ἐδὲν φόβου ἔλυσεν. ἦ γὰρ ὁ διδάσκαλος
τῶν δεσμοῖς, ἀλλὰ χάρις αὐτὸν λύει. καὶ τοῦτο γὰρ τῆς χάριτος, τὸ συγχωρεῖν δεθῆναι.
ΑΛΛΩΣ. Μεγίστη προτροπὴ πρὸς τὸ φέρειν γενναίως τὴν πόρασμοὺς, τὸ ἠξιῶσθαι
Φωτ. καὶ διὰ πάντος μνημονεύειν, εἶναι τοῦτον ἐν δεσμοῖς. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν ἀμήν. δῆλο
νότι μεθ' ἧς πάντα τὰ ὑπαλγόντα πληρώσουσι, χάριτος ἦς τὸ σωθῆναι δέονται. τί
Οἰκουμ. γὰρ ἂν ποιήσει ἄνθρωπος, ἄνευ χάριτος; Ἐκ τῆς ἀντιγράφου μὴ εὑρὼν καλῶς τῆς πα
ραγραφὰς τοῦ μακαρίου Ἰωάννου τῆς πρὸς Κολοσσαεῖς ἐπιστολῆς, συνέγραψα αὐτὰς
ὅπως μὴ ἁμάρτωμεν. ἦ ὅπως εὑρεθῇ τι ἐν αὐταῖς, ἢ κοῦφον, ἢ ἐπιλήψιμον, ἴσως ἀναγ
νώσεων, ἐμὸν εἶναι τὸ πρωτοῦργον τοῦτο.

Τέλος ἔχει τῆς, τῆς πρὸς Κολοσσαεῖς ἐπιστολῆς.

Ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ καὶ Ὀνησίμου.

Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτης ἐπιστολῆς.

Αὐτὸν ἐπιστέλλφ ὡσὰ Ἀθηνῶν, ἑωρακὼς πρότερον αὐτοὺς, καὶ διατρίψας παρ-
αὐτοῖς. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. ὁ ἀπόστολος πολλὰς θλίψεις πα-
θὼν ἐν Βεροίᾳ καὶ ἐν Φιλίπποις τῆς Μακεδονίας καὶ ἐν Κορίνθῳ, γινώσκων τε ὅσα
πρότερον καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ, φοβούμενος μὴ ἀκούσαντες Θεσσαλονικεῖς ἃ πρότερ-
θεν ἐν ταῖς προειρημέναις πόλεσι, πειρασθῶσιν ὑπὸ τῶν πειράζοντος καὶ σκανδαλι-
σθῶσι, μαθὼν δὲ ὅτι καὶ τοῖς ἀπρονοήτοις καὶ τῶν ἐγένοντο, ἀπέστελλε Τι-
μόθεον πρὸς αὐτοὺς μετὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης. καὶ πρῶτον μὲν ἐπιστηρίζει αὐτοὺς ἐπὶ
τῇ πίστει, ὥστε μὴ σαλεύεσθαι ὑπὸ τῶν θλίψεως, καὶ μηδὲν ξένον αὐτοῖς πεπρυθέ-
ναι ὑπὲρ τῶν Ἰουδαίων, τῶν καὶ τὸν κύριον ἀπεκτεινάντων. Χριστιανῶν γὰρ ἴδιον τὸ θλί
βεσθαι ὑπὸ τοῦ βίου τούτου ἔλεγε. πολλὰ δὲ παραινέσας αὐτοῖς, οὕτως ὡς παρέλα
βον ἀπ' αὐτοῦ ἀναφέρεσθαι, γράφει περὶ τῶν τελευτώντων, παραμυθούμενος αὐτοὺς
καὶ διδάσκων μὴ βαρέως φέρειν. γὰρ εἶναι τὸν θάνατον ἀπώλειαν, ἀλλ' ὁδὸν ἀναστά-
σεως. ἔπειτα καὶ περὶ τῶν χρόνων αὐτοὺς διδάσκει, ἵνα ἄδηλον τὴν ἡμέραν γινώ-
σκοντες, ἀεὶ ἑτοιμοι γίνωνται, καὶ μηδενὶ προσέχωσιν ἐπαγγελλομένῳ περὶ αὐ-
τῆς. ἔσεσθαι χαρίσεται τὴν παρουσίαν οὕτως, ὥστε τοῖς περιλελειμμένοις καὶ εὑρισκο
μένοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ μὴ φθάσειν τοὺς ἐκ νεκρῶν ἐγειρομένους. ἅμα γὰρ γίνε-
σθαι τὴν πάντων ἀναγωγήν. διδάσκει πρὸς τούτοις, προτρέπων αὐτοὺς βελτιοῦ-
σθαι ἐν τοῖς ἤθεσι, καὶ χαίρειν τῇ ἐλπίδι, ἐπροσεύχεσθαι καὶ εὐχαριστεῖν αὐτοὺς
ἀεὶ τῷ κυρίῳ, ἐνορκίζων αὐτοὺς ἀναγνῶναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς,
καὶ οὕτως τελεῖσθαι τὴν ἐπιστολήν.

Κεφάλαια τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτης ἐπιστολῆς.

α΄ Ἐπαινος Θεσσαλονικέων ἀπὸ τῆς ἀξίοις ὧν ἀποστόλων ἀγωγῆς.

β΄ Πόθος αὐτῶν καὶ χαρὰ ἐν αὐτοῖς καὶ μέριμνα, ὅπως τελεωθῶσιν.

γ΄ Εὐχὴ πρὸς θεὸν περὶ ἀφίξεως τῆς αὐτοῦ, καὶ τῆς αὐξήσεως καὶ βεβαιώσεως Θεσσαλονικέων, ἕως τῆς παρουσίας χριστοῦ.

δ΄ Παραίνεσις σωφροσύνης, δικαιοσύνης, ὡς ἀπὸ κρίσει φιλαδελφίας, ἐργασίας ἰδιοπραγμονος.

ε΄ Διδασκαλία περὶ τῆς τοῦ θανάτου καταλύσεως ἀπ' ἐόντων καὶ νεκρῶν ἐπιφανεια χριστοῦ.

ς΄ Περὶ τοῦ αἰφνιδίως ἥξειν τὸν χριστὸν ὥστε δεῖν εὐτρεπίζεσθαι σπουδῇ, πίστει, ἐλπίδι, ἀγάπῃ, τιμῇ, εἰρήνῃ, μακροθυμίᾳ, φιλοπονίᾳ.

ζ Εὐχὴ περὶ ἁγιασμοῦ πνεύματος, καὶ ψυχῆς, καὶ σώματος.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ. α΄.

ΠΑΥΛΟΣ Καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος, τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων Κεφ. α΄
ἐν θεῷ πατρὶ, καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χῷ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς 1
ἡμῶν, καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διατί οὔτε λόγου, οὔτε δοῦλον χριστοῦ ἑαυτὸν καλεῖ; ὅτι νεοκατήχητον ἦσαν οὔπω, καὶ ὑκ ἐδύνει πρὸς αὐτοὺς ἀξιώματος μνησθῆναι. ἡκὸς γὰρ ἦν αὐτοὺς καὶ σκανδαλισθῆναι. καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος. Τί δήποτε προέταξε τῆ Τιμοθέου οὕτως ὄντος ὀνόματος τὸν Σιλουανόν; ἴσως δὲ καὶ περιεφρόνησε ὁ Τιμόθεος τῆς ἀρχῆς, καὶ ἐν τούτῳ μιμούμενος τὸν ἑαυτῆ διδάσκαλον Παῦλον, ὃς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἑαυτὸν συναριθμεῖ. διατί δὲ ἐνταῦθα τῆ Τιμοθέου μέμνηται, ἐν τῇ πρὸς Εφεσίους ὑκ ἔτι; ὅτι ἐκεῖ ἔμελλον εὐθὺς πρὸς αὐτοὺς ἀπέναι, ἐνταῦθα δὲ, νεωστὶ ὢν ἀπ' αὐτῶν πρὸς Παῦλον ἐλήφθη. τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων. ὀλίγους ὄντας, εὐφήμῳ ὀνόματι ἐκκλησίαν αὐτοὺς καλεῖ, ἅτις ἐστὶ πολίτευμα σημαντικόν. ἐν θεῷ καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ χριστῷ. ἐπειδὴ ἦσαν καὶ Ἑλληνικαὶ καὶ Ἰουδαϊκαὶ ἐκκλησίαι, αὐτὸς ἐκείνων διαιρῶν αὐτὰς, φησὶ, τῇ ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ χριστῷ. σημειώσαι τὸ ἓν, ἐπὶ πατρὸς κείμενον.

Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνείαν ὑμῶν ποιούμενοι ἐπὶ
τῶν προσευχῶν ἡμῶν, ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, καὶ
τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν. Εὐθέως δὲ ἐγκωμίου τὸ προοίμιον. τὸ γὰρ ὑπὲρ αὐτῶν εὐχαριστεῖν θεῷ, δείκνυσιν ἐκείνους κατορθωκότας. εἶτα καὶ ταπεινοφρονῶν διδάσκει, ὡς τοῦ θεοῦ παραιτοῦ τοῦ κατορθοῦν αὐτούς. ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν. ὢ τῆς Παύλου ἀγάπης. τοῖς γὰρ πολλοῖσι καὶ πᾶσι σχεδὸν τοῦτο γράφει, ὅτι ἀδιαλείπτως αὐτῶν μέμνηται. τοῦ ἔργου τῆς πίστεως. ὅτι ὐδὲν ὑμᾶς, φησι, παρέκλινεν ἀπὸ τῆς πίστεως· τοῦτο γὰρ ἔργον πίστεως. ἢ ἔργον πίστεως φησὶ, τὸ μὴ μόνον λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἔργοις δεικνύειν αὐτὴν, ὅτι ὑπὲρ τῆς τοῦ θεοῦ ἀγάπης ἢ τῆς ἐμῆς, φησι, κόπτεσθε καὶ κινδύνοις ὑπομένετε. τοῦτο γὰρ τὸ ὄντως ἀγαπᾶν, τὸ πάντα ὑπὲρ τοῦ ἀγαπωμένου πάσχειν ἀνέχεσθαι. καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος. ὑ γὰρ ἐπὶ τῷ ὀφασμῷ, οὔτε οἱ ὄντες μικροὶ ἦσαν, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ καὶ μεγάλοι. διόφησι, τῆς ὑπομονῆς, τῆς ἐλπίδος, τοιαύτης τῆς γινομένης διὰ τὴν ἐλπίδα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὡσεὶ ἔλεγεν. ὑχ ἁπλῶς, ὑδὲ ἀνόητα πάσχετε, ἀλλ' ἔστιν ἐλπὶς ἀντιδόσεως. ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν. ἢ μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἢ τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, τοῦ ὄντος ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ὡσεὶ ἔλεγε. πάνυ δὲ ὁρᾷ, καὶ ὑ λέληθεν αὐτὸν τὸ παρ' ὑμῶν γινόμενον.

Εἰδότες ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ θεοῦ τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν ὅτι τὸ εὐαγγέλιον

» ἡμῶν γὰρ εὐηγγελίσθη ἡ ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει, καὶ ἐν πνεύματι ἁ-
» γίῳ, καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς.

Τί ἐστε; οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς, καὶ ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν γὰρ ἐγε-
νήθη πρὸς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, καὶ πῶς ἐκ λογίων ὑμῶν. πρὸς πολλά γὰρ τὸ, ἀδόκτες, ὁρᾶται. ὑπὲρ θεοῦ πῶς ἐκλογὴν ὑμῶν. ἐπειδή, φησιν, ἴσμεν ὅτι παρὰ θεοῦ ἄξι-
λέχθητε καὶ ἠγαπήθητε, μᾶλλον πολλῆς πεθυμίας τὸ εὐαγγέλιον ὑμῖν ἐκηρύξαμεν. τίς γὰρ ἂν ἀντιδάσειε περὶ τῆ ὑπὲρ θεοῦ πεφιλημένως; ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν. μνημονεύομεν, φησιν, ὑμῶν ἀδιαλείπτως, ἀδόκτες ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, γὰρ ἐγενήθη πρὸς ὑμᾶς οὐ λόγῳ μόνον. γὰρ μόνον, φησιν, ἐκηρύξαμεν, ἀλλὰ καὶ σημεῖα καὶ δυνά-
μεις πολλὰς ἐπετελέσαμεν ἐν ὑμᾶς, πρὸς πῶν ὑμῶν πληροφορίαν. ἔδει οὖν ἢ καὶ μὴ δι' ἄλλο τι, διά γοῦν τὸν ἠπειλημένα ἐν ὑμᾶς κόπον τὸν κηρύγματος καὶ ὧν ση-
μείων, μεμνῆσθαι ἀδιαλείπτως ὑμῶν. καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ἢ ὅτι οὐ πνεύματι ἁ-
γίῳ ἐκηρύξαμεν, φησιν, ἢ ὅτι πνεῦμα ἄγιον ἐλάβετε, φησι, διὰ τὸ κηρύγματος. καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ. τὰ γὰρ σημεῖα, διὰ πῶν αὐῶν ἐπὶ πληροφορίαν. καθὼς οἴδατε. καὶ τί, φησι, μακρηγορῶ; αὐτοὶ ὑμεῖς μάρτυρες ἐστέ, οἷοι ἐγενήθημεν πρὸς ὑμᾶς. Διὰ ὑμᾶς, φησιν, ἐπειδὴ ὑμεῖς ἦτε ἐκλεκτοὶ θεῷ, ὥστε ἔλεγε. τίς ἐμῆς ἀπουδῆς τῆς ἐς ὑμᾶς, ἢ ὑμῶν παρὰ θεοῦ ἐκλογὴ πρόφασις γέγονεν.

» Καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τῶ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου, ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπον πᾶσι τοῖς πι-
» στεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ. Διδασκάλου ὧν τὸ ἀναρρῶσαι αὐτοὺς ἔδωκεν ἐκεῖνοι ὑπέμειναν, καίφησιν, γὰρ ἡμεῖς μὲν τριάκοντα ἐς ὑμᾶς ἀπουδὴν ἐποιησά-
μεθα, ὑμεῖς δὲ ῥᾴθυμοι ἦτε. ἀλλὰ τί; καὶ ὑμεῖς, φησι, μιμηταὶ ἡμῶν ἐγένεσθε καὶ τῶ κυρίου. πῶς; δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ, μετὰ χαρᾶς πνευμα-
τικῆς. βραβαῖον λέγει. ἅμα ἐδέξαντο τὸν λόγον ὑπερέπυσαν ἅπαντα, καὶ μι-
μηταὶ Χριστοῦ γεγόνασι. ἡμῶν ἐγενήθητε. πῶς; ὅτι αὐτοὶ πασχίζομενοι ὑπὸ τῶ κυρίου ἔχαιρον, ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τῶ ὀνόματος αὐτοῦ ἀτιμασθῆναι. καὶ τῶ κυρίου. πῶς; ὅτι καὶ αὐτὸς ῥαπιζόμενος καὶ πάσχων ἔχαιρεν. εἰκὸν γὰρ ἔπα-
σχε, καὶ ἁδὼς τὸ τοῦτα σώσαντα πῶν ὑπ' οὐρανόν. ὅθεν καὶ ἔλεγε, πάτερ δόξασόν σου τὸν υἱόν, περὶ τῶ σωτῆρος λέγων. μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου. ὧν γὰρ τοῖς πα-
σχοῦσι λυπούμενοι, ἐν τοῖς πνευματικοῖς ἔχαιρετε. ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπον. καὶ πῶς; οὔπω τύποι γεγόνασιν ἐκεῖνοι, ἐκείνων πρώτων πιστευσάντων; ὅτι οὕτως, φησὶν, εὐδοκιμήσατε ἐκ προοιμίων, ὅτι καὶ τοῖς ἤδη πεπιστευκόσι τύπος ἐγένεσθε, ὅια δεῖ φέρειν διὰ πῶν πίστιν. καὶ Ἀχαΐᾳ. ἐν τῇ Ἑλλάδι.

» Ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τῶ κυρίου, οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ
» Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελήλυθεν.
» ὥστε μὴ χρείαν ἡμᾶς ἔχειν λαλεῖν τί. Ἡ ὅτι περὶ ὑμῶν πᾶς πίστεως ἕνε-
κεν φησιν, παντοχοῦ διέδραμεν. ἢ ὅτι πάροδον δεδώκατε τῷ λόγῳ τῶ θεοῦ, ἐξ ὧν ἠθλήσατε. ἢ ὅτι παντοχοῦ ἤκουσα τὸ κήρυγμα, ἐκ πῶς ὑμῶν εὐδοκιμήσεως.

ἀλλὰ καὶ

ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ. τὸ μὲν οὖν λόγου, φησὶ, τῶ θεοῦ, ἐστὶ χείρονας ῥύε-
πωλήσατε. ζηλώσαντες γὰρ ὑμᾶς, τῇ πίστει πεσόδραμον. τὸδὲ θαύμαρος ἐν οὕτω βραχεῖ χρόνῳ τοσούτῳ πίστιν ἐπεδείξασθε καὶ ἀθλησιν, ὡς ἅπαντα τὸν κόσμον χή-
μειν. ὥστε μὴ χρείαν ἡμᾶς ἔχειν λαλεῖν τι. ἅ γὰρ ὑμᾶς, φησιν, ἐχρῆν περὶ ὑμῶν λαλεῖν, ἵνα ἐ ἦλοι τῆς ἐς ἴδιον ἀναγάγωμεν ζῆλον, ἐκεῖνοι πεφθάνουτες λέγουσιν.

» Αὐτοὶ γὰρ περὶ ὑμῶν ἀπαγγέλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς
» ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, καὶ
» ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡ-
» μᾶς ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης. Ὅτι, φησὶ, μετὰ πειρασμῶν καὶ κινδύνων ὧν οἱ ἀνθιστάμενοι ἐπέφερον, ἠσθόμεθα πρὸς ὑμᾶς, ὑμεῖς δὲ γὰρ διὰ ταῦτα ἐσκανδαλίσθητε ἢ ἦπου ἐπίστευσατε. καὶ γὰρ ἀπελθὼν ἐν Βεροίᾳ ὡς αἱ πράξεις λέ-
γουσιν, ἐδιώχθην. καὶ μετὰ τὸ διωχθῆναι, πάλιν, φησι, πρὸς ὑμᾶς ἐλθὼν, ἐδέχθην ὡς ἐνδοκιμήκως. πῶς ἐπεστρέψατε. πῶς; ἁληκρινῶς. πῶς; μετὰ σφοδρᾶς καὶ δικαιοις πίστεως. καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ. ἐνταῦθα διὰ τῆς διηγήσεως καὶ τοῦ ἐπαίνου, διδάσκει λελυθότως καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκῶν οὐρανῶν. εἶτα ὡς ἢ ἀντιθέσει. καὶ πῶς, φησὶ, τὸν ἀποθανόντα ἐ χρὴ περιμένειν ἐκῶν οὐρανῶν; ὃν ἤγειρε, φησὶν, ἐκῶν νεκρῶν. ὅρα πῶς ἦλθεν ἐς τὸ ἀνάστασιν. ἐ γὰρ μὴ τοῦ-
τον ἀνεμένετε, οὐκ ἂν τοσαῦτα ὑπεμένετε. οὐδὲ τὸν Χριστὸν ἀναμένων, ἐπέ-
χεται διελόντι παντὸς πονηροῦ πράγματος. τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὀργῆς. εἴτε τὸ ἀνάστασιν, λέγει καὶ τὸ ἀνταπόδοσιν, ὡσὶ ἡμέραν ὀργῆς καλεῖ. αὐτὸς γὰρ ἐῤῥύσατο ἡμᾶς ἐξ αὐτῆς, ὡς ἁμαρτίας ἡμῶν ἀφείς.

» Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ἀδελφοὶ τὸ εἴσοδον ἡμῶν τὸ πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν, ἀλλὰ 2
» προπαθόντες καὶ ὑβριθέντες, καθὼς οἴδατε ἐν Φιλίπποις, ἐπαῤῥησιασάμεθα ἐν
» τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι.

Ὑμεῖς μὲν, φησι, τριοῦτοι, ἀλλ' οὐδὲ ἡμεῖς ἀνθρώπινόν τι ἐκηρύξαμεν ἐς ὑμᾶς, ἀλλὰ θεοῦ λόγος. ὅτι οὐ κενὴ γέγονε. ῥητέον οὐ ματαία. οὐ μῦθοι γὰρ ψευδεῖς καὶ λῆροι ἦσαν ἡμέτερα κηρύγματα. ἀλλὰ προπαθόντες. πόθεν τοῦτο, φησὶν, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν; ὅτι, φησὶν, ἀπὸ κινδύνων ἐκφυγόντες ὧν ἐν Φιλίπποις, πάλιν ἐς ἑτέρους κινδύνους ἐμβαλεῖν ἐθαῤῥήσαμεν, ὅπερ οὐκ ἂν ἐθαῤῥήσαμεν, εἰ μὴ θεῖον ἦν τὸ κήρυγμα. ἐπαῤῥησιασάμεθα. οὐχ ὑπερηλήμεν διὰ τοῦτο καὶ παῤῥησίαν ἐκ ὧν ἐναντίων κινδύνων, ἀλλ' ἐπαῤῥησιασάμεθα. ὁρᾶς πῶς ἐθαῤῥοῦμεν τῷ κηρυττομένῳ; ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν, φησι. τὸ πᾶν τῷ θεῷ ἀνατίθησι, ῥητέον διὰ τὸν ἐνδυναμοῦντα θεὸν, τὸ ποιῆσαι τεθαῤῥήκαμεν. ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν θαῤῥήσαντες. ἐν πολλῷ ἀγῶνι. ὁρᾶς ὅτι καὶ παρὰ Θεσσαλονικεῦσι κίνδυνος ὧν ὁ μικρός; Οἰκουμ.

» Ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας, οὔτε ἐν δόλῳ. ἀλλὰ κα-
» θὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ
» ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν.

Τίνος δὲ χάριν φησὶν, ἀπὸ κινδύνων ἐς κινδύνους ἐμβαλεῖν ἐθαῤῥήσαμεν; ὅτι ἡ παράκλησις

λὶ παράκλησις λἰμῶν, ρυτέσιν λὶ διδαχὴ, ὑ πεπλανημλύου τι ἢ δεδολωμλύου ἢ ἀ-
καθάρτου, ρυτέσι μυσαρὸν, ἢ γοητικὸν ἔχει, ἀμὰ θεία ἐσί, φησι, διδαχή. καὶ
ρύρυ δεῖγμα αὐτὸ τὸ καταθαρρεῖν ὧν κινδυώων. ἀμὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα.
ἀμὴ οὕτως ἐλαλήσαμλυ ὑμῖν, φησιν, ὡς ἐδοκιμάθημλυ παρὰ θεοῦ ἄξιοι γλυέσθαι,
τῷ πισευθῆναι τὸ ἐυαγγέλιον, ὡσεὶ ἔλεγεν. ὁ θεὸς ἐδοκίμασεν ἡμᾶς, μηδὲν πρὸς δό-
ξαν λαλεῖν ἀνθρώπων μέλλοντας. Διὸ καὶ ἐπίσευσαν ἡμῖν τὸ ἐυαγγέλιον. οὕ-
τως οὖν ἐλαλήσαμλυ ὑμῖν, ὡς ἐδοκίμασε καὶ ἔγνω λἰμᾶς ὁ θεὸς, ρυτέσιν ἄνευ κε-
νοδοξίας, ἄνευ τῦ θέλειν ὑμῖν ἀρέσκειν, ἄνευ δόλου καὶ ἀκαθαρσίας. γχ' ὡς ἀνθρώ
πρις ἀρέσκοντες. λἱρμήνευσεν ἑαυτόν. οἱ γὰρ δόλια καὶ ψευδῆ διδάσκοντες, δι᾽
τὸ ἀρέσαι ἀνθρώπρις διδάσκουσιν. ἡμεῖς δέ, φησιν, γχ' οὕτως. γὰρ ψεῦδος ἐδι-
δάσκομλυ. ἐπειδὴ γὰρ ἐπήνεσεν αὐτὸς, ἵνα μὴ κολακείαν ὑπονοήσῃ, ἧς τῦρον
ἦλθε τὸν λόγον. τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας. τῷ δὲ τὰς καρδίας δοκιμάζοντι, γκ
ρῶι τὸν δόλους λαλοῦῶ καὶ πρὸς ἀνθρωπαρεσίαν λαλοῦῶ, ἀρέσαι.

» Οὔτε γάρ ποτε ρῷ λόγῳ κολακείας ἐγλυήθημεν καθὼς οἴδατε, οὔτε ρῷ πρόφασει
» πλεονεξίας. θεὸς μάρτυς. οὔτε ζητοῦντες δι᾽ ἀνῶν δόξαν, οὔτε ἀφ᾽ ὑμῶν, οὔτε ἀπ᾽
» ἄλλων, δυνάμλυοι ρὺ βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι. ἀμὴ ἐγλυήθημεν νήπιοι ἐν μέ
» σῳ ὑμῶν ὡσὰν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα, οὕτως ἱμειρόμλυοι ὑμῶν εὐδοκοῦμλυ
» μεταδοῦναι ὑμῖν. γ μόνον τὸ ἐυαγγέλιον τῦ θεοῦ, ἀμὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, διότι
» ἀγαπητοὶ ἡμῖν γεγλύησθε. Οὔτε γὰρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας, ὅπερ ἴσασθε πά-
Φωτ. πάντων ἴδιόν ἐσιν. καθὼς οἴδατε. τῦ μὲν μὴ ρῷ λόγῳ κολακείας ἐλθεῖν, αὐ-
τὸς καλεῖ μάρτυρας, καὶ γκότος. (αὐτοὶ γὰρ ὧν ἄλλων μᾶλλον τὰ περὶ αὐτὸς
ἴσασιν.) ὅτι δὲ γδὲ ἐν προφάσει καὶ σκοπῷ τῦ λαβεῖν, τὸν θεὸν καλεῖ μάρτυ-
ρα. ἄδηλα γὰρ ἀνθρώπρις τὰ ἐν διανοίᾳ ἑκάστου μελετώμλυα. τὸ μὲν γὰρ λαβεῖν,
ἢ μὴ λαβεῖν, γνωσὸν ἀνθρώπρις γίνεται καὶ μαρτυρεῖται, τὸ δὲ μὴ δὲ σκοπὸν πρὸ κτί
σασθαι τῦ λαβεῖν, θεῷ γινώσκεται μόνῳ, χρόνῳ δὲ καὶ ἀνθρώπρις ἀποκαλύπτε-
ται. ὁ γὰρ ἔχων τὸν σκοπὸν, πάντως ἢ μὴ μεταβάλλει τὸν σκοπὸν, ὅτε δήποτε λή
ψεται. Παύλῳ δὲ, γδὲ ἦν νοῦ ἦκε τὸ ἦν πρόφασει κέρδος κηρύξαι. Διὸ ἡ-
κότως οὖν ρὺ διανοίᾳ τὸν κύριον μάρτυρα καλεῖ. ὁ αὐτὸς δὲ μάρτυς, φησὶν, ὅτι
γδὲ δόξαν γδὲ ἀνθρώπων ζητοῦντες κηρύττομεν. καλῶς δὲ γδὲ ἀνθρώπων. τῶν γὰρ
ἐκ θεοῦ, καὶ ἐξήτουν καὶ ἐλάμβανον. σοφῶς δὲ λίαν, καὶ τὸ, ζητοῦντες. ἢ γὰρ καὶ
ἐδοξάζοντο ὑπ᾽ ἀνθρώπων, ἀλλ᾽ γ ζητοῦντες γδὲ ἦν πιθανεύοντες τὸ δοξασθῆναι. διὸ
καὶ τοῦτο μάρτυς ὁ θεὸς, ὅπου κοινοῦ γὰρ λυπρὸν αὐτό. οὔτε ζητοῦντες δι᾽ ἀν-
θρώπων. γδ᾽ ἵνα, φησὶ, λάβωμεν παρ᾽ ὑμῶν, ἢ ἀπ᾽ ἄλλων δόξαν, ἐλαλήσα-
μλυ ὑμῖν ψευδῆ τινα. γ γὰρ ζητοῦμεν τὴν παρὰ ἀνθρώπων δόξαν. καὶ ταῦῶ, φη-
σι, δυνάμενοι εἶναι ρὺ δόξῃ, καὶ μὴ ἐκ τούτου ἁμαρτάνοντες. ἐσμὲν γὰρ Χριστοῦ ἀ-
πόστολοι. οἱ οὖν καὶ τὴν ὀφειλομλύην ἡμῖν δόξαν ἀρνησάμενοι, φησὶ, πῶς δὴ δόξαν
ἀπαιτῶ, ἐμὲ λλομλύῃ δεδολωμλύον κηρύσσειν; δυνάμλυοι ὲν βάρει εἶναι. ἢ ρὺ
τιμὴ καὶ δόξῃ, ἢ ρὺ βάρει, ρυτέσι λαμβάνειν καὶ πρέφεσθαι. ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι.
γὰρ οἱ

γὰρ οἱ παρὰ βασιλέως ἀποστελλόμλυοι ἐν τιμῇ ἦσι, πόσῳ μᾶλλον οἱ ἀπὸ Χριστοῦ;
ἀλλ᾽ ἐγλυήθημεν νήπιοι. γδὲν βαρὺ, γδὲν φορτικὸν, γδένα κόμπον ἔχοντες, ὡς μέ
σῳ ὑμῶν, φησι. ρυτέσιν γ πὼ ἀνωτέρω λαβόντες τάξιν, ἀμὴ ὡς ἐξ ὑμῶν ἐγλυή-
θημεν. οὕτως ἱμειρόμλυοι ὑμῶν. οὕτως ὑμᾶς ἀγαπῶντες καὶ ἀντεχόμλυοι ὑμῶν,
καὶ θάλποντες τῷ πνεύματι, ὡς τροφὸς τὰ ἑαυτῆς τρόφιμα παιδία. εὐδοκοῦμλυ
μεταδοῦναι ὑμῖν. πθοῶντες ὑμᾶς καὶ ἱμειρόμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦμλυ, ρυτέσι καὶ σου
δάζομλυ. ἢ βουλόμεθα, μᾶλλον τῦ κηρύγματος, καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς ἢ δοῦναι
ὑμῖν, καὶ ὑπὲρ ὑμῶν. ὁ δὲ πῦρ βουλόμενος, πῶς βιωτικοῦ τινος ἕνεκεν ἐκή-
ρυξε; πῶς δὲ σαρκικῆς ὅλως μετεῖχε διανοίας; διότι ἀγαπητοὶ λἰμῶν. καὶ τίς
λὶ τούτων αἰτία; εἴπερ τις αὐτῶν. λὶ ἀγάπη, φησίν.

» Μνημονεύετε γὰρ ἀδελφοὶ τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον. νυκτὸς γὰρ καὶ λὶμέ-
» ρας ἐργαζόμλυοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν, ἐκηρύξαμλυ ἐς ὑμᾶς τὸ ἐυαγγέ-
» λιον τῦ θεοῦ. ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεὸς, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν
» τοῖς πισεύουσιν ἐγλυήθημεν, καθάπερ οἴδατε, ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν ὡς πατὴρ τέ-
» κνα ἑαυτῦ παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμλυοι. καὶ μαρτυρόμλυοι ἐς τὸ πε-
» ριπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τῦ θεοῦ καλοῦντος ὑμᾶς ἐς τὴν ἑαυτῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

Τὸν κόπον λἰμῶν. γκεῖται τὰς ἐυεργεσίας ἃς ἐυηργετήσαμλυ ὑμᾶς, ἀλλ᾽ ὁ μᾶλ
λον ἰῶ ρὺ τρεπτικώτερον, τὸν κόπον λἰμῶν, φησι, καὶ τὸν μόχθον. πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆ-
σαί τινα ὑμῶν. καίτοι ἔχοντες ἐξουσίαν ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι, καθὼς ἀνωτέρω εἴ-
πεν. ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός. ἀξιόπιστος μὲν ὁ θεὸς μάρτυς. πῶς γὰρ οὔ; ἐπεὶ
δὲ ἄδηλον τοῖς ἀνθρώποις ἦ ὁ θεὸς ἐς τὸν μαρτυρεῖ, καὶ αὐτὸς τις πρὸς οὓς ὁ λό- Φωτ.
γος καλεῖ μάρτυρας. Μάρτυρες ὑμεῖς, ὧν ἐθεάσασθε. ὧν δὲ ὑμεῖς γκ ἐθεά-
σασθε, ὁ θεὸς ὁ πάντα ἰδώς. οὕτως γδὲ ὑπονοίας αὐτοῖς λαβὴν ἐβούλετο κατα-
λιπεῖν. ὡς ὁσίως. ὅτι ἀδόλως, ὅτι γχ ὑπούλως, ὅτι γ καθ᾽ ἀνθρωπαρεσίαν,
ὅτι ἄνευ προθέσεως τῦ λαβεῖν τι. ὑμῖν τοῖς πισεύουσι. τοῖς γὰρ ἀπίσοις, γκ ἄμεμ
πτος. πολλὰ γὰρ αὐτῦ κατεμέμφοντο, καὶ πρῶτον ὅτι ἐκήρυσσεν ἀπὸ ὧν ἰδίων
ἀφίσασθαι. καθάπερ οἴδατε. πάλιν αὐτοὶς καλεῖ μάρτυρας, ὅτι, φησὶ, καὶ πλούσιον καὶ πένητα, καὶ πανοῦργον καὶ ἁπλοῦν, καὶ δυσεπαγωγὸν καὶ εὐκατάσχετον. βαβαὶ οἷον
ἰῶ, τὸ μηδένα παραλιπεῖν ρὺ τοσούτῳ πλήθει. ὡς πατὴρ τέκνα. ἄνω ὡς τρο-
φὸς ἦν, νῦν ὡς πατήρ, φησιν, ὃ καὶ ἀγάπῃ καὶ πρόθεσιν δηλοῖ, καὶ ὅτι ἀ-
τύφως πάντα ἐπράττετο. Τίς γὰρ οὐ πρὸς τέκνα ἐπαρρησιάζεται; καὶ παραμυθούμλυοι. ἦς τὸ
φέρειν γλυαίως τοὺς ἐπανισταμλύους ὑμῖν πειρασμούς. καὶ μαρτυρόμλυοι, φησιν.
ὁ οὖν μαρτυρόμλυος, δηλονότι πρὸς τὸ κολακεύειν καὶ ἀνθρωπαρεσκεῖν ἀφέσηκεν.
ἦς τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς. παρακαλοῦμλυ δέ, φησιν, γχ' ἵνα τι λἰμῖν χαρίσησθε,
ἀμὴ ἵνα ὑμεῖς ὠφεληθῆτε, καὶ βαπτὼ ὑμῖν αὐτοῖς πὼ βασιλείαν ὧν γραφῶν κατα-
σκευάσητε, ἀξίως αὐτῆς περιπατοῦντες. ὅρα δὲ αὐτὸν, ἑαυτῷ καὶ διδάσκοντα.
ἦ γὰρ θεοῦ βασιλεία τὸ ἔπαθλον, δεῖ πάντα φέρειν προθύμως.

» Διὰ τῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμλυ τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες

λόγον

» λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τὸ θεοῦ, ἐδέξασθε γὰρ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καθώς ἐστιν ἀλη
» θῶς λόγος θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν.

Εἶτα καὶ ἐγκωμιάζει αὐτούς. γὰρ ἡμεῖς μὲν ἀδόλως, φησί, καὶ, ὡς εἴρηται, ἀνε
φράφημεν εἰς ὑμᾶς, ὑμεῖς δὲ ἀναξιόν τι τῆς πίστεως πεποιήκατε, ἀλλὰ παρελάβε
τε λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν, τουτέστι λόγον ἀκουσθέντα εἰς ὑμᾶς, τὸν τὸ κηρύγματος
δηλονότι. ἢ λόγον ἀκοῆς φησι, τὸν δηλ. τῆς ἀκοῆς παραληφθέντα. λόγον τῆς πί
στεως ἐδέξασθε, φησιν. ἐδέξασθε δὲ πῶς; ἆρα καὶ εὐφρονημόνως; οὐ φησιν. ἀλ'
οὕτως ἐδέξασθε, οὐχ ὡς λόγον ἀνθρώπου δεχόμενοι, τουτέστιν ἐμοῦ, ἀλ' ὡς λόγον
θεοῦ. δι' ἐμοῦ γάρ, φησιν, ὁ θεὸς ἐφθέγξατο. ἢ λόγον ἀκουσθέντα, ἢ λόγον δηλ.
Φωτ. τῆς ἀκοῆς παραλαβόντες. Λόγον ἀκοῆς. καλῶς. γὰρ αὐτός πάντες ἰδύ
ναντο γίνεσθαι τοῦ κηρυττομένου. ἔλεγε δὲ καὶ ὁ κύριος. μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ
πιστεύσαντες, δι' ἀκοῆς δηλονότι ἐκ λόγου παραδεξάμενοι τὴν εὐσέβειαν. παρ' ἡ
μῶν τοῦ θεοῦ. παρ' ἡμῶν μὲν παρελάβετε, οὐχ ἡμέτερον δὲ ὄντα, ἀλλὰ τοῦ θεοῦ
τὸν λόγον. οὐ λόγον ἀνθρώπων. οὐχ ὡς λόγον, φησίν, ἀνθρώπων, ἀλλὰ καθώς ἐστιν ἀλη
θῶς λόγος θεοῦ. ἢ ἐδέξασθε, οὐχ ὡς λόγον ἀνῶν, ἀλλ' ὡς λόγον θεοῦ. καθώς, φησι, καὶ ἔστι
λόγος θεοῦ. ἢ ἐδέξασθε καθώς ἐστιν ἐπρέπε δέξασθαι λόγον θεοῦ, τουτέστι μετὰ φόβου, μετὰ
Οἰκουμ. πεποιθήσεως. ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν. Ἡ ἐνεργεῖ ἐν ὑμῖν, τουτέστι τὴν οἰκείαν δύναμιν
ἐπιδείκνυσιν, ἴσως διὰ σημείων τινῶν, ἢ ἐνεργεῖ), τουτέστιν αὔξει διὰ τῆς ὑμετέρας βίου.

» Ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε ἀδελφοὶ ὄντες ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ ὄντων ἐν τῇ
» Ἰουδαίᾳ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλε
» τῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς
» ἰδίους προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀν
» θρώποις ἐναντίων, κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπλη
» ρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας πάντοτε. ἔφθασε δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

Καὶ ὅτι, φησίν, ὡς λόγον θεοῦ ἐδέξασθε, δῆλον ἐστιν, ἐξ ὧν ὑπὲρ αὐτῶν πε
σαυτὰ παθεῖν ὑπέσχεθε. ὥσπερ γὰρ ἐξ ὧν αὐτὸς ἔπασχεν, ἐπίστευτο τὸ θεῖα τινὰ κη
ρύσσειν, οὕτως καὶ ἐξ ὧν οὗτοι ἔπαθον, πιστοῦνται, ὅτι ὡς θεοῦ λόγον ἐδέξαντο τὸ
κήρυγμα. τῶν γὰρ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν χριστῷ. εὐφυῶς δηλονότι. ἐπεὶ γὰρ καὶ αἱ
συναγωγαὶ τῶν Ἰουδαίων τοῦ θεοῦ εἶναι δοκοῦσι, τῆς τῶν πιστῶν ἐκκλησίας, καὶ ἐν τῷ
θεῷ καὶ τοῦ ἑνὸς αὐτὸ λέγει εἶναι. τῶν ἐκκλησιῶν γάρ, φησι, τὸ θεοῦ, τῶν οὐσῶν ἐν
χριστῷ Ἰησοῦ. ὁ δὲ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν, καὶ τὸν πατέρα ἄρνηται. ὅτι τὰ αὐτὰ ἐ
πάθετε. καὶ οὗτοι πολλοὶ ὑπέμειναν ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυτελῶν πειρασμοὺς,
ὥσπερ οἱ ἐκ προτερημῆς πιστοὶ, ὑπὸ τῶν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ἐναπομεμενάντων. τῶν καὶ τοῦ
κυρίου ἀποκτεινάντων. εἰ τὶ θαυμαστόν, φησιν, ἢ τοὺς ἰδίους συμφυλέτας ἐκάκωσαν οἱ
Ἰουδαῖοι, ὅπου γε καὶ τὸν κύριον ἐσταύρωσαν; μεγάλη γὰρ πρὸς πειρασμοὺς παραμυ
θία τὰ τοῦ χριστοῦ παθήματα. διὸ καὶ ἀεὶ αὐτῶν μέμνηται. καὶ τοὺς ἰδίους προφή
τας. ἴσως, φησίν, ἐρεῖτις, ὅτι τὸν κύριον ἀγνοήσαντες ἀπέκτεινον. ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς
προφήτας τῶν τὰς βίβλους μετεχειρίζοντο ἠγνόουν; ἀλλ' ὅμως καὶ αὐτοὺς ἀπέκτεινον.

καὶ ἡμᾶς

καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων. καὶ ἡμῖν δέ, φησιν, ἀπεφήναντο. δεῖ οὖν ὑμᾶς γενναίως φέ
ρειν τοὺς πειρασμούς, ἀφορῶντας πρὸς τοὺς προπάτορας. καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων.
πῶς γὰρ τῷ παραυτῶν σταυρωθέντι ἀρέσαιεν; καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις, φησίν, ἐναν
τίων. ἢ γὰρ τῇ οἰκουμένῃ τὸ κήρυγμα λαληθῆναι θεοῦ ἐστιν ἵνα σωθῇ, αὐτοὶ δὲ κωλύ
σει λαλῆσαι, καὶ πάντων τῶν σωτηρίαν ἐμποδίζουσιν, ἆρα κοινοὶ τῆς οἰκουμένης
ἐστὶν ἐχθροί, πρὸς τῶν πάντων σωτηρίαν ῥᾳδίως ἔχοντες. Εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι. Φωτ.
τοῦτο δὲ καὶ πάλαι ἐπὶ τῶν προφητῶν, καὶ νῦν ἐπὶ τοῦ χριστοῦ καὶ ἐφ' ἡμῶν ἔφθασεν,
ἵνα πάντοτε ἀναπληρωθῶσιν αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν. ἐπειδὴ γὰρ πάντοτε τοῦτο ἔφαττε
ον, πάντοτε ἀνεπληροῦτο τῶν ἁμαρτίας αὐτῶν. αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας. Ὁρᾷς ἐπι- Οἰκουμ.
τεταμμένως τῶν Ἰουδαίων κατηγορίαν, καὶ ἀξίαν τῆς αὐτῶν μανφονίας. φησὶ γὰρ ὅτι
πάντα ἃ ἐπρίσαν οἱ Ἰουδαῖοι, σπουδῇ τοῦ ἁμαρτάνειν ἐπρίοντο, τουτέστιν ἠδέσαν ὅτι
ἁμαρτάνουσι, καὶ ἡμάρτανον. εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι γάρ, φησιν, αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας.
οἷον ὅτι, ὥσπερ χρεωστοῦντες ἁμαρτάνειν, οὕτως ἡμάρτανον. ἔσωθεν γὰρ τὸν κύριον ἀγνο
οῦντες ἀπέκτειναν, τοῖς προφήταις δηλ. τί, ἐφ' οἷς σημαίνονται; ἡμᾶς δηλ. τί διώκουσιν;
ὑμᾶς δηλ. τί κακοῦσι; τὰ ἔθνη δηλ. τί κωλύουσι σωθῆναι; ἢ ἀγαθόν ἐστι τὸ προσελ
θεῖν τῇ πίστει Χριστοῦ τὰ ἔθνη, τί μὴ προστρέχουσι καὶ αὐτοί; ἀλλὰ καὶ τοῖς προστρέ
χοντας ἐπιχειροῦσι κωλύειν; ἢ δὲ ὄκ ἀγαθὸν ἡγοῦνται, τί διαφθονοῦνται τοῖς
προσιοῦσι; τί δὲ αὐτοῖς καὶ ὧν ἔθνων μέλει; ὁρᾷς πῶς ἑκουσίως ἁμαρτάνουσι, καὶ
πάντα πρίουσιν εἰς τὸ πάντοτε ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας, τουτέστιν ἕνεκα τοῦ
μηδέποτε ἀφεῖναι αὐτοῖς τὸ ἁμαρτάνειν; διὰ τοῦτο φησι, καὶ ἐφθασεν ἐπ' αὐτοὺς ἡ
ὀργὴ εἰς τέλος. ἀεὶ μὲν γὰρ ἁμαρτανόντων, ἕστερον ἡ ὀργή. ἀνεβάλλετο δὲ, τὴν
μετάνοιαν χώραν διδοῦσα, νῦν δὲ κατέλαβεν αὐτούς. ἔφθασε δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀρ
γή. δῆλον ὅτι οὐχ ὁ πολλοὺς ἔχειν τῶν πειρασμῶν κοινωνοὺς τοσοῦτον παραμυθεῖται,
ὡς τὸ ἐκδικεῖσθαι ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν. ἡ ὀργή, φησι. τὸ ἄρθρου ἡ προστακτικὴ, δείκνυ
σιν ὀφειλομένην αὐτοῖς πάλαι τὴν ὀργήν. εἰς τέλος. ὄκ ἔτι, φησὶν, ὡς πάλαι δου
λεία καὶ πάλιν ἐλευθερία, ἀλλαλωσία καὶ πάλιν ἐπανόδος, καὶ ὀργὴ θεοῦ καὶ πά
λιν καταλλαγή, ἀλλ' εἰς τέλος, φησὶν, ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπ' αὐτοὺς, τουτέστιν ἄχρι τέ-
» λους. οὐκέτι λύσις τῶν κακῶν. Ἡμεῖς δὲ ἀδελφοὶ ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν Κεφ. β'.
» πρὸς καιρὸν ὥρας, προσώπῳ, οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑ-
» μῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. διὸ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. ἐγὼ μὲν Παῦ-
» λος καὶ ἅπαξ καὶ δίς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς.

Ἀνωτέρω, ὅπως πατὴρ τέκνοις σωζόμην, νῦν ὡς τέκνον πατέρας ἐζήτει.
τοῦτο γὰρ τὸ, ἀπορφανισθέντες, ἀντὶ τοῦ ὀρφανοὶ καταλειφθέντες ἀφ' ὑμῶν. ὁρᾷς ὅση
τοῦ χωρισμοῦ ἡ λύπη; τοῦτο δὲ διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην. πρὸς καιρὸν ὥρας. οὐκ οἶδε
φῆσεῖν, φησιν, ὅτι ὁ χρόνος τοῦ χωρισμοῦ τὴν ἀθυμίαν ἐποίησεν, ἀλλ' ἡ ἀγάπη. πρὸς
ὥρας γὰρ καιρὸν ἐχωρίσθημεν. προσώπῳ, οὐ καρδίᾳ. καὶ γὰρ καρδίᾳ ἐχωρίσθη
μεν, φησίν, ἀλλὰ προσώπῳ μόνῳ, καὶ ὅμως οὕτως ἐθυμήσαμεν. ὁρᾷς ὅση ἡ ἀγάπη;
ἵνα τοι καὶ πρὸς ὥραν καὶ προσώπῳ χωρισθείς. οὐ γὰρ καρδίᾳ ἡμῶν, ὑμᾶς ἔχομεν,
φησιν.

BIBLIOTECA
UNIVERSITARIA
SALAMANCA

φησιν. πλειοτέρως ἐσπουδάσαμεν. ἢ, ὡς ἔγωγε ἴσως, τοῖς πρὸς ὥραν ἀπολειφθέντας. ὅρα δὴ ἀγάπωμεν, ὅτι διὰ τοῦτον ἕτερον παρακινέσθαι θέλω, φησὶν, ἀλλ' ἵνα τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἴδω. διὸ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν. ὅρα αὐτὸν, μικροῦ καὶ ἐγκαλλωπιζόμενον τῇ ἀγάπῃ. πάντες μὲν, φησιν, οἱ μετ' ἐμοῦ, ἐσπούδαζον ἐλθεῖν, ἐγὼ δὲ ἅπαξ ἐβουλήθησαν. ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς. ἐσχέσχον τὴν προθυμίαν, φησὶν, οἱ ἐπάλληλοι πειρασμοί. τοῦτο δὲ ὁ κοινὸς κινεῖν πολέμιος εἴωθεν, οὗ δὴ χάριν κεκωλύθαι τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐκδημίαν. τί φής; ἐνέκοψέσε ὁ Σατανᾶς; ναί, φησιν. διὰ τοῦτο τοῦτο ἔργον ἴσως, τὸ ἡμᾶς πειρασμοῖς με καὶ θλίψεις ἐμπεσεῖν, ὡς καὶ κωλυθῆναί μου τὴν πρὸς ὑμᾶς ὁδόν. τοῦτο γὰρ ἐγκοπὴν τὸ Σατανᾶ λέγει. ἡ μὲν Ῥωμαίων λέγει, ὁ θεὸς ἐκώλυσέ με. ἡ δὲ Κορινθίων, τὸ πνεύματος ἔργον ἐλεγεν τὸ μὴ ἐλθεῖν με. ὥδε δὲ ἐπῳδὴ τῷ πειρασμοῖς ἐμπεσεῖν ἐνεργάζεται, τὸ Σατανᾶ λέγει αὐτὸ ἔργον, καθὸ συγχώρησιν τοῦ θεοῦ γεγονός.

» Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ, ἢ στέφανος καυχήσεως; ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς ἔμπροσθεν
» τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά. διὸ μη
3 » κέτι στέγοντες, εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι.

Ὡ τρόπος ἀγάπης ταῦτα τὰ ῥήματα. αἱ μερίδες ἀεὶ πρὸς τὰ παιδία ταῦτα λαλοῦσιν. ἢ στέφανος καυχήσεως. ἤρκει καὶ ὁ στέφανος δεῖξαι, ἢν ἔχει δι' αὐτοὺς λαμπρότητα καὶ καύχημα, ἀλλὰ δεῖ πολλὴν ἔνδειξιν, καὶ καυχήσεως προσήκοντος, ὥστε εἶπεν. ἐφ' ὑμῖν μᾶλλον, ἢ ἐπὶ στέφανῳ ἀγάλλομαι. ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς; τί οὖν Θεσσαλονικεῖς ἔσται ἐλπὶς σου, ὦ μακαρία ψυχή; οὐχ οὗτοι μόνοι, φησί. διὸ ἐπάγει τὸ, καὶ, δεικνὺς καὶ ἄλλους ὄντας. ὑμεῖς γὰρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν. ὡσπερ γὰρ αὐτὸν οἶδε διατίθεσθαι, ὥστε πανταχοῦ ἐκκλησίαν πιστῶν ὑπ' αὐτοῦ φυτευθεῖσαν προσάγοντα τῷ χῷ; εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι. εἰλόμεθα, φησὶ, καὶ ἀνεσχόμεθα.

» Καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ Διάκονον τοῦ θεοῦ καὶ συνερ-
» γὸν ἡμῶν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑμᾶς
» περὶ τῆς πίστεως ὑμῶν, τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσι ταύταις. αὐτοὶ γὰρ οἴδα-
» τε, ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα. Τοιαύτη τοῦ ἁγίου Πνεύματος μέθοδος. ὅταν δὲ πει-
ρασμοὺς καὶ τὸν ῥᾳθυμότερον βίαν μὴ δύνηται πρός τινας ὧν μαθητῶν ἀπελθεῖν, ἑτέρους πέμπει, καὶ διὰ μέσου αὐτῶν ζώντες καὶ σωματιστρίβει αὐτοῖς. τοῦτο πρὸς Φιλιππησίους, τοῦτο πρὸς Κορινθίους πρεῖ, τὸν αὐτὸν Τιμόθεον πέμψας, καὶ διὰ μέσου αὐτοῦ ὁμιλῶν αὐτοῖς. τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διάκονον τοῦ θεοῦ. τοῦτο φησὶν, ὃ προσῆκον τὸν Τιμόθεον ἐπαίρων, ὅσον τὸν πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἀποστολήν. ὅτον, φησὶν, ὑμῖν ἔπεμψα. καὶ συνεργὸν ἡμῶν. ὥστε εἶπε, ῥιούργου ἔργου αὐτὸν ἀποστάσαμεν διὰ τὸν πρὸς ὑμᾶς ἀγάπην. ὡς σαλευομένοις ἐφ' οἷς ἴσως ὁ Διάβολος ἐν πειρασμοῖς. μέγας γὰρ ὄντως θόρυβος τοῖς μαθηταῖς, τὸ εἶναι τὸν διδάσκαλον ἐν πειρασμοῖς. καὶ παρακαλέσαι ὑμᾶς. ἡ γὰρ πρόκλησις, ὑπὲρ τοῦ μὴ σαλευθῆναι εἰς τὴν πίστιν ἐγένετο. τὸ μηδένα σαίνεσθαι. οἷον θορυβεῖσθαι, ταράττεσθαι ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ὑδάτων παρασυόντων κυμάτων, μὴ κινεῖσθαι, μηδὲ ὑποτέρας

τέρας ἐξίστασθαι γνώμης. ἐν ταῖς θλίψεσι ταύταις. πολλὰ γὰρ ἴσως τότε θλιβεῖς, ὡς καὶ αὐτὸς ἔφη, ὅτι ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς. ἐδεῖ δὲ ὑμᾶς θορυβηθῆναι, φησὶν, ἵνα σαινθαλισθῆναι, ἐφ' οἷς ἐγὼ θλίβομαι. διὰ τί; καὶ ὑμεῖς γὰρ αὐτοὶ οἴδατε, φησὶν, ὅτι εἰς τὸ θλίβεσθαι κείμεθα, τοῦτέστιν εἰς τοῦτο κεκλημώμεθα, εἰς τοῦτο ἀπολογούμεθα. καὶ ἀνέχου φησι. διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀνάγκαις, ἐν θλίψεσι. καὶ πάλιν ἡθφαπίους τοὺς ἀπροσόλοις καλεῖ. ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα. καὶ ὑποδεῖξαι μελλουσῶν θλίψεων αὐτοὺς παραμυθεῖται. αὐτοὶ γὰρ εἰς τοῦτο κεῖσθαι ἀνάγκη, τὸ ἀεὶ θλίβεσθαι.

» Καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, κα-
» θὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε. διὰ τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων, ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν
» πίστιν ὑμῶν, μήπως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν.

Πολλὴ παραμυθία τοῖς μαθηταῖς, ὅτι προεῖπε μέλλειν θλίβεσθαι. λοιπὸν γὰρ οὐχὶ ὡς ἐπ' ἀπροσδοκήτου ἐθορυβοῦντο. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς ἔλεγε τοῖς ἀπροσόλοις. ἄρτι εἶπεν ὑμῖν πρὸ τοῦ γένεσθαι, ἵνα ὅταν γένηται, πιστεύσητε. καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε. μαρτυρεῖτε, φησὶ, καὶ ὑμεῖς, ὃ λέλειπεν ὑμᾶς ἡ μέλλουσα θλῖψις. διὰ τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων. ἡ προεῖπας αὐτοῖς ὅτι θλιβήσῃ, καὶ ὅτι δεῖ αὐτοὺς ἐπὶ τῇ θλίψει θορυβεῖσθαι, τί πάλιν πέμπεις; ἀπὸ πολλῆς ἀγάπης, φησίν. οἱ γὰρ ἀγαπῶντες, καὶ τὸ ἀσφαλὲς ὑποπτεύουσι. καὶ ὅτι τοῦτο ἦσαν οἱ πάλαι πειρασμοὶ, ὡς καὶ ἔτι φοβῆσαι τὸν Παῦλον. ὅρα δέ. ἐνέτεινεν ἀμφιβάλλων περὶ ὑμῶν, ἀλλ' ὁ πολλῆς ἀγάπης δεινότερον, μηκέτι στέγων, φησίν. ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι. Εντεῦθα πινές ζητοῦσι, τί δήποτε ὁ ἕως τρίτου οὐρανοῦ ἀναβὰς, καὶ ἀῤῥήτα ἀκούσας ῥήματα, εἶπεν εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν. τί γὰρ ἠγνόει τοῦτο δεύτερον, ὁ τὸν Χριστὸν ἔχων ἐν ἑαυτῷ λαλοῦντα; καὶ φαμεν, ὅτι οὐ πάντα ᾔδεσαν οἱ ἀπόστολοι, ἀλλὰ καὶ ἠγνόουν πινά. τοιοῦτο δὲ τὸ ἄγνοιαν καὶ ἐπὶ τῶν παλαιῶν εὑροιτις. καὶ γὰρ Ἐλισσαῖος ἀγνοῶν τὸν θάνατον τοῦ παιδὸς τῆς Σαραφθίας, ἔλεγε πρὸς Γιεζί, καὶ κύριος ἀπέκρυψεν ἀπ' ἐμοῦ. ἠγνόουν δὲ διὰ τρεῖς μάλιστα αἰτίας. πρῶτον, ἵνα καταστέλληται αὐτῶν τὸ φρόνημα. ἐδόθη γάρ μοι, φησὶν, ἄγγελος Σατᾶν. δεύτερον, ἵνα μὴ λογίσωνται αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, μείζους ἢ καθ' ἀνθρωπίνην φύσιν. τρίτον, ἵνα γνῶμεν πάντες ὅτι ὁμοιοπαθεῖς ἡμῖν ὄντες ἀνθρωποι, οἰκείοις πόνοις ἐπ' ἀρετὴν κατορθοῦμεν ἃ κατορθοῦμεν, καὶ μὴ ἀπὸ θείας ἀπονήλαιου ἡπωνοίας, ἵνα μὴ δόξωσι χάριτι καὶ μὴ ἀρετῇ εἶναι οἷοι ἦσαν. μήπως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων. οὐ γὰρ ὑποπτεύσαμεν ὑμᾶς σεσαλεῦσθαι, φησὶν, ἀλλὰ μόνον πεπειράσθαι. ἆρα τὸ ἐν πειρασμοῖς θορυβεῖσθαι, διαβολικόν ἐστι, καὶ μάλιστα ἐξ ὧν ἄλλοι θλίβονται τὸ, ἄλλοις σκανδαλίζεσθαι. καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. διὰ τί; ἡ γὰρ καὶ πρέπρακώσαν, μὴ παρὰ τὴν ἀπίαν τοῦ γέγονεν; οὐχί φησιν. ἀλλ' ὅμως καὶ οὕτως δέδοικα διὰ τὴν ἀγάπην. Ιωάν.

» Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν
» πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν. καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν, πάντοτε ἐπιπο-
» θοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς. Ὁρᾶς τὴν πολιχάρειαν αὐτοῦ; οὐ γὰρ εἶπεν ἀπαγγείλαντος, ἀλλὰ εὐαγγελισαμένου. καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν.

τῆς γὰρ

τῆς γὰρ πίστεως βεβαίας οὔσης, ἀνάγκη καὶ τῶν πρὸς ἡμᾶς μνήμην εἶναι βεβαίαν. καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς. μεθ' ἑτοιμίου. ὅτι οὕτως, φησὶν, ἀγαπᾶτε, ὡς ἀγαπᾶσθε. διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν. ἀλλὰ μᾶλλον, φησὶν, ἠλπίσαμεν, μήπως ἐπειράσθητε καὶ ἐληγοῦμεν, ἐπεὶ δὲ Τιμόθεος ἀπήγγειλεν ἃ ἀπήγγειλεν, οὐ μόνον τοῦ ἀλγεῖν ἐπαυσάμεθα, ἀλλὰ καὶ χαρᾶς ἐπλήσθημεν.

» Διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν ἀδελφοὶ ἐφ' ὑμῖν, ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ ἡμῶν, διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως, ὅτι νῦν ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς στήκητε ἐν κυρίῳ. τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν.

Ὢ ψυχὴ ἁγία καὶ θεοφιλής. ἐπὶ πάσῃ, φησὶ, τῇ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ ἡμῶν, ἐφ' ὑμῖν καὶ ἐπὶ τῇ ὑμετέρᾳ πίστει παρεκλήθημεν καὶ παρεμυθήθημεν, ὥστε εἶπεν. ὅτι δὲ αἴσθησις ἡμῖν τῆς λύπης γεγένηται διὰ τοῦτο ἐφ' ὑμῖν χαράν. διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως. αὕτη γὰρ ἀσάλευτος μένασα, τοῦτο παράκλησιν ἡμῖν ἠργάσατο. ὅτι νῦν ζῶμεν. ὑκ εἴτε παρεμυθήθημεν ἢ ἀνεστενύξαμεν ἐκ τῶν κακῶν, ἀλλ' ὁ μεῖζον ἴσως, νῦν ζῶμεν, φησὶ, ζωὴν ἡγούμενος τοῦτο ἐκείνων τὴν πίστεως βεβαίωσιν, ἐ θάνατον τὸ αὐτῆς παρασαλευθῆναι. ἐὰν ὑμεῖς στήκητε ἐν κυρίῳ. ἐν κυρίῳ δὲ ἵστανται, οἱ τοῦτο πίστιν αὐτὸ ἀκλινῆ φυλάττοντες, καὶ τὸν βίον ἴσον τῆς πίστεως παρέχοντες. τίνα γὰρ εὐχαριστίαν. καὶ τοσαύτη, φησὶν, ἡ διὰ ὑμᾶς χαρὰ, ὅτι οὐδὲ εὐχαριστεῖν κατ' ἀξίαν εὑρίσκομεν. ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν. ἡνίκα ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ χαίρομεν. αὐτὸς γὰρ παντὸς ἡμῖν τῆς χαρᾶς αἴτιος, ἐ αὐτὸ τὸ δῶρον. ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι. ἐκ κεχυμένοι, φησὶ, πρὸς τὸ τοιαῦτα δέησιν, ἐ πλέον δεόμενοι ἢ πρὸς ἡνίκα δεῖσθαι τὸν ἰδεῖν μαθητὰς βουλόμενον. καὶ καταρτίσαι. ἐπὶ οὖν σαλευομένων τῇ πίστει, στηρίξαι λέγει. ἐπὶ δὲ οὖν τῇ πίστει μὴ ἐστηριγμένων, μικρὸν δὲ πρὸς διδαχὴν ἐλλειπόντων, καταρτίσαι λέγει, οἷον ἀναπληρῶσαι. τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν. καίτοι ἄνω, τὸ ἑστάναι αὐτοὺς ἐμαρτύρησε. τοῦτο γὰρ ἐ Τιμόθεος, ὡς φησὶν, ἐμαρτύρησε. πῶς οὖν λέγει τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως αὐτῶν; ἐ φαμὲν, ὅτι ἠθέλησεν αὐτοὺς εἰς διδασκαλίαν ἴσως τὰ περὶ ἀναστάσεως ἢ τι τοιοῦτον. ἐν μὲν οὖν τῇ εἰς χριστὸν πίστει βέβαιοι ἦσαν, μὴ πλατυνθέντες τοῖς πειρασμοῖς καὶ ταῖς θλίψεσιν. ἔδει δὲ αὐτοὺς καὶ τὰ λοιπὰ τῶν καθ'

Κεφ. γ'. » ἡμᾶς δόγματος μαθεῖν. Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κατευθῦναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς. ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἁγιωσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

Ἐνταῦθα διὰ τῆς εὐχῆς ἅμα καὶ ἀπολογεῖται, ὅτι οὐ παρέμεινα, φησὶν, ἀμέλειαν οὐκ ἦλθον. καὶ γὰρ καὶ εὐχόμενοι, φησὶ, τὸ ἐλθεῖν, ὡσανεὶ ἔλεγε. ὁ θεὸς ἐκκόψαι τὰς Σατανᾶς τὸν πάντα χοῦν ἡμῖν διὰ τῶν πειρασμῶν ἐμποδίζοντα, ἵνα ὀρθὴν ὁδὸν πρὸς ὑμᾶς ποιησώμεθα. πλεονάσαι. ὅρα πρόθυμον ἀγάπην εἶναι βούλεται, ὅτι ἐ πλεονάσαι καὶ

νάσαι καὶ περισσεύσαι αὐτοὺς ἐν τῇ ἀγάπῃ εὔχεται. εἰς ἀμπλοιοὺς καὶ εἰς πάντας. τοῦτο γὰρ χριστιανῶν, τὸ μὴ μόνον τοὺς ἀδελφοὺς ἀγαπᾶν, ἀλλὰ καὶ πάντας ἀνθρώπους, καὶ πιστοὺς, καὶ ἀπίστους. καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς. τὸ μὲν ἡμῶν πάρεστι, φησὶ, τὸ δὲ ὑμῶν γένεσθαι, εὐχόμεθα. εἰς τὸ στηρίξαι. εἰς τὸ πῶς ἀγάπῃ, φησὶ, στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας. ἀν γὰρ αὐτὴ περισσεύῃ, στηριγμὸς ἐστὶ τῶν κεκτημένων αὐτήν. τὰς καρδίας φησὶν. ἐαυτῶν γὰρ καὶ τὸν ἔσω ἄνθρωπον στηρίζειν σπεύδει. κωλύει γὰρ ἐκ βαίνειν ἐξ αὐτῆς διαλογισμοὺς πονηροὺς. ὁ μακάριος Βασίλειος ἐν τῷ πρὸς Ἀμφιλόχιον ζητᾷ θεολογεῖ τὸ πνεῦμα, φησὶ τὸν Παῦλον, αὐτὸ τὸ ἅγιον ἐυχεσθαι πνεῦμα νῦν. τίς γὰρ ὁ στηρίξαι, φησὶν, ἐν ἀγάπῃ τὰς καρδίας αὐτῶν ἔχων ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ ἰησοῦ; δηλονότι τὸ πνεῦμα. τίς δὲ ἐυχεται ἑτέρῳ, πλὴν θεῷ; τίς ἐυχάς μου γάρ, φησὶ, τῷ κυρίῳ ἀπροσώπῳ. ἐκεῖ πρόσχες. ἀμέμπτοις ἐν ἁγιωσύνῃ. ἵνα μὲν τὸ ἀμέμπτοις, νῦν δὲ ἐ τὸ, ἐν ἁγιωσύνῃ, πρόσθεκεν, οἷον ἐν καθαρότητι. ἱκανὸς μὲν τὸ ἀμέμπτοις, νῦν δὲ ἐ τὸ, ἐν ἁγιωσύνῃ, πρόσθεκεν, οἷον ἐν καθαρότητι. ἀλλ' ὁ μὲν λέγει δὲ περὶ σωφροσύνης μόνης, ἀλλὰ καὶ περὶ πάσης ἀρετῆς. τοῦτο γὰρ ἁγιασμὸς, τὸ πάντες ἐν σπουδὴν καθαρὸν εἶναι. ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ. ἢ τοῦτο φησὶν, ἐν ἁγιωσύνῃ τῇ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός. αὕτη γὰρ ἡ ὄντως ἁγιωσύνη, τὸ ἔχειν αὐτὴν τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ θεοῦ μαρτυρουμένους. ἢ ὅτι κρίνοντος τοῦ χριστοῦ, ἥτις κρίσις ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς γίνεται. πρὸ γὰρ καὶ ἀστεῖναι εἶχεν ὁ πάντα σωτῆρα πατήρ;

» Τὸ λοιπὸν οὖν ἀδελφοὶ, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, καθὼς » παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. » τοῦτο γάρ ἐστι θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν.

Τὸ λοιπὸν οὖν ἀδελφοί. τοῦτο γὰρ λέγειν, τὸ εἰς παραίνεσιν ἐλθεῖν. ἢ τὸ λοιπὸν αὐτὶ τοῦ ἀπροσδοκήτως ἐστίν. ἐρωτῶμεν ὑμᾶς. τὸ ἐρωτῶμεν καὶ παρακαλοῦμεν, ταυτόν ἐστι καὶ ἰσοδυναμεῖ. ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ. ὅρα τὰ εὐνοφροσύνια. ἐπὶ πρὸς πρᾶκλησιν ἑαυτὸν ἀξιόπιστον εἶναι νομίζει, ἀλλὰ τὸν χριστὸν παραλαμβάνει. διὰ τοῦ χριστοῦ γάρ, φησὶν, ὑμᾶς παρακαλῶ. καθὼς παρελάβετε. τὸ παρελάβετε, οὐχὶ ῥήματα τῶν μόνον ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ πραγμάτων. ἐξ ὧν γὰρ αὐτὸς ἐβίου, τύπος τοῖς μαθηταῖς ἐγίνετο. ἵνα περισσεύητε. καὶ πλέον τί, φησὶν, ὧν ἠκούσατε ποιεῖτε. ὡς νηπίοις γὰρ τὰ τέλεια ἐτάττετο, φησί. προβαίνοντες δὲ τῇ πίστει, προβαίνετε καὶ τῇ πολιτείᾳ. οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας. τῇ ἐκείνων μνήμῃ ἐγκεγραμμένας αὐτοῖς καταλιμπάνει. ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν. θέλημα γὰρ θεοῦ, φησὶν, ἡ σωφροσύνη ὑμῶν. ὧν ἑκάστῃ δὲ ἐπιστολῇ, τῆς σωφροσύνης μάλιστα πολὺ ποιεῖται λόγον. οἶδε γὰρ τὸ πάθος τὸ » τυραννικὸν καὶ δυσπαράβατον. Ἀπέχεσθαι ὑμᾶς αὐτοὺς τῆς πορνείας, ἕδνα ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεὸν, τὸ μὴ ὑπερβαίνειν ἐ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἔκδικος ὁ κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς ἐ προείπαμεν ὑμῖν ἐ διεμαρτυράμεθα. γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν, οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν καὶ δόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ὑμᾶς.

Τίς δὲ ὁ ἁγιασμὸν; ἀπέχεσθαι ὑμᾶς, φησιν, ἀπὸ πάσης πορνείας. πολλαὶ γὰρ ἀκολασίαι ἦσαν. ἤδεναι ἕκαστον ὑμῶν. ἆρα ἀσκήσεως καὶ μαθήσεως ἐστι τὸ σωφρονεῖν. τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος. σκεῦος, τὸ σῶμα φησίν. ἐὰν οὖν αὐτὸ τῷ ἁγιασμῷ ἔχωμεν, ἡμεῖς αὐτὸ κεκτήμεθα, ἐὰν δὲ ἐν πορνείᾳ, ἡ ἁμαρτία αὐτὸ κέκτηται. τινὲς τὸ ἑαυτῶν σκεῦος, τὴν ὁμόζυγον ἡρμήνευσαν. ἐγὼ δὲ νομίζω, τὸ ἕκαστον σῶμα οὕτως αὐτὸν κεκλικέναι. ἡ γὰρ τοῖς γεγαμηκόσι μόνοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀγάμοις, καὶ ταῖς χήραις ἡ νομοθεσία προσφέρει. μὴ τῷ πάθει ἐπιθυμίας. ποῖα δὲ τὰ πάθη τῆς ἐπιθυμίας; τὰ ὑποκαύματα ταύτης, οἷον τρυφή, πλοῦτος, ῥαθυμία, ἀργία. ταῦτα γὰρ πάθη ἐπιθυμίας ἐστίν, ὡσεὶ εἴτις, δυνάμεις καὶ ἰσχὺς αὐτῆς. τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα θεόν. τὰ γὰρ ἔθνη τὸν θεὸν ἀγνοοῦντα, οὔτε ἐλπίδα ἀντιδόσεως ἔχῃ. πρὸς οὐδὲν πάντα πρὸς ἡδονὴν πράττει. τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν. ἐπάγω ὁ θεὸς, φησὶν, ἀτίνεσι μὲν χωλαῖνα, καὶ ὅροις τέθεικε, τὴν πρὸς τὴν μίαν μῖξιν. ὥστε ἡ πρὸς ἑτέραν μῖξις, παράβασίς ἐστι καὶ πλεονεξία ἐστίν. ἐν τῷ πράγματι. τουτέστιν ἐν τῇ μίξει. ἐνταῦθα γὰρ περὶ μοιχείας λέγῃ, ἄνω δὲ περὶ πάσης πορνείας. διότι ἔκδικος. παρεκάλεσε πρώτην, εἶτα ἐνέτρεψεν ἡμῶν, καθάπερ τὰ ἔθνη. εἶτα ἀπὸ λογισμῶν ἔπεισε, πλεονέκτην καλέσας. λοιπὸν φοβεῖ. γὰρ ἀτιμωρησία, φησι, τοῦτο πράττετε. ἔκδικος γὰρ ὁ θεὸς τότε πλεονεκτουμένῳ, καὶ ἑαυτῷ. ἑαυτὸν γὰρ ἐκδικεῖ πρακουόμενος. γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς. καὶ ἑαυτὸν δὲ ὁ θεὸς ἐκδικεῖ, ἀμυνόμενος τὸν ἐν τούτῳ πλεονέκτην. κατὰ τότε ἐκλήθημεν ἐπὶ καθαρότητι παρ' αὐτοῦ. πιστεύω ὁ παρὰ τὴν κλῆσιν πράττων, οὗτος γὰρ ὁ ἀθετῶν, τὸν καλέσαντα ὕβρισε μᾶλλον, ἢ τὸ πλεονεκτηθέντα. τότε δὲ εἶπε, δεικνὺς ὡς οὐ μόνον οὗτος ὁ ἀδελφὸς ὁ ἀδικούμενος ἢ, δεῖ φεύγειν τὴν μοιχείαν, ἀλλὰ κἂν ἄπιστος ἦ. ὁ γὰρ θεὸς ὑβρίζεται, ὁ καθαρόν σε βουλόμενος εἶναι καὶ παρακουόμενος. μολύνεις γὰρ σαυτὸν, κἂν μὴ ἀδελφοῦ ἀλλὰ τοῦ τυχόντος ἀπίστου γυναῖκα μοιχεύσῃς, ἢ δούλην, ἢ τινα τῶν προεστώτων. τὸν καὶ δόντα τὸ πνεῦμα. αὐτὸς, φησι, τὸ ἅγιον ἔδωκε πνεῦμα ἡμῖν, καὶ οὐ μεῖς δυνάμεθα αὐτὸ δίχα τῆς ἀναθαρσίας ἡμῶν. καὶ πῶς γὰρ καὶ τὸ δοθὲν καὶ τὸν δόντα ὑβρίζομεν;

Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας, οὐ χρείαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν. αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους. καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς, τοὺς ὄντας ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. Οὐ λέγει πέως περὶ τῆς εἰς πάντα ἀγάπης, ἀλλὰ περὶ τῆς εἰς ἀδελφούς. ἐκ δὲ τοῦ παραλιπεῖν, δύο καθασπευάζῃ, ὅτι, φησὶν, οὕτως ἀναγκαῖον καὶ ὠφέλιμόν ἐστι τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους, ὡς μὴ δὲ χρείαν εἶναι τοῦ ἐμὲ τότε γράφειν, ἀλλ' ὑμᾶς αὐτὸ διδέναι. ἐπὶ γὰρ τὸ πάνυ δῆλον, οὐδὲ συμβουλεύειν χρή. καὶ ὅτι ὁ νομίζων αὐτοὺς κατορθωκέναι καὶ πεπεισμένος, καὶ μὴ κατορθοῦν, μᾶλλον ἐνάγῃ πρὸς τότε, φοβούμενος μήπως ἡ ῥαιστώνη περὶ αὐτῶν φθόνον ἐν δόξα ἀσχήσῃ. Θεοδίδακτοί ἐστε. ὡς ἐγκώμιον. τὸν θεὸν διδάσκαλον αὐτοῖς ἐπέστησε. τότε καὶ ὁ προφήτης ἔλεγε. ἔσονται, φησι πάντες διδακτοὶ θεοῦ. καὶ γὰρ πρεῖττε αὐτό. διὰ τότε γὰρ οὐ χρείαν ἔχομεν γράφειν, ὅπερ διδαχθέντες περὶ τούτου ὑπομένουσιν, ἀλλὰ πρεῖττε αὐτό. ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. Μακεδονίας γὰρ μητρόπολις, καὶ Θεσσαλονίκη.

Παρακαλοῦμεν

Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς ἀδελφοὶ περισσεύειν μᾶλλον καὶ φιλοτιμεῖσθαι, ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν, ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πὸς τοὺς ἔξω, καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε.

Ποιεῖτε μὲν, ἀλλ' οὕτως τῷ ποιεῖν περισσεύητε, καὶ φιλοτιμότερον μᾶλλον, παρακαλοῦμεν, (πένητες δὲ ἦσαν, ὧν ὑπαρχόντων αὐτῶν ἁρπαζόντων, ὡς ἄνω φησὶν,) ἐργάζεσθαι καὶ μᾶλλον. ἡσυχάζειν. φιλοτιμεῖσθαι. ἵς τί; ἵς τὸ ἡσυχάζειν καὶ πράττειν τὰ ἴδια, ὡς αὖ ἔπος. μὴ αἰσχύνεσθε ὅτι πένητες δι' τὸν χριστὸν γεγόνατε, ἀλλὰ καὶ φιλοτιμίαν τοῦτο ἡγεῖσθε, τὸ ἡσυχάζειν καὶ πράττειν τὰ ἴδια καὶ ἔξωθεν. ἡ φιλοτιμεῖσθαι, τὸ εὐεργετεῖν πὸς ἀδελφοὺς καὶ φιλοφρονεῖσθαι φησίν. εἶτα, ἀλλὰ πένητες ἐσμέν. ἀλλ' οὐ τῷ ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν, φησὶ, τὰ ἴδια, ἔσαι ὑμῖν πόρος καὶ δύναμις, δι' οὗ κἀκείνους ἕξετε φιλοτιμεῖσθαι καὶ εὐεργετεῖν. καὶ πράσσειν τὰ ἴδια. τῶς δὲ ἔσαι ὑμῖν πένησιν οὖσι, τὸ φιλοτιμεῖσθαι; διὰ τὸ ἡσυχάζειν φησὶ, καὶ πράττειν τὰ ἴδια. εἶτα ἐφερμηνεύων, φησίν. ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις χερσίν. ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως. ἵνα, φησὶ, μὴ ἀσχημονῆτε ἐαυτοῖς τες. τότε γὰρ λέγει, ἃ καὶ εὐφημοτέρως αὐτὸ εἶπεν. ἡ γὰρ πιστοὶ ὀρύσσοντες ὑμαίνοντας ἐαυτοῖς σκανδαλιζόμεθα ὅτι ἐργάζεσθαι δυνάμενοι ἀργοὶ περιΐασι, πρόσωπα μᾶλλον οἱ ἄπιστοι, οἷς καλεῖ πὸς ἔξω, οἷον πὸς πίστεως;

Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν ἀδελφοὶ περὶ τῶν κεκοιμημένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. Κεφ. ε'.

Εσί γάρ τινα, ἅτινα ἐξ ἀγνοίας λύπωσι ἐμποιεῖ, γνωσθέντα δὲ πάντα πὸν λύπων. περὶ τῶν κεκοιμημένων. ὅρα, κἂν εἴπεν ἀποθανόντων, ἀλλὰ κεκοιμημένων, δεικνὺς εἶναι καὶ ἔγερσιν. οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. ἐλπίδα, τουτέστιν ἀναστάσεως. τῶν γὰρ τοιούτων τὸ ἐπὶ τοῖς τελευτῶσι λυπεῖσθαι. γὰρ πιστεύομεν. γὰρ, ἐπειδὴ γάρ. οὕτως. γὰρ ὅλως, φησὶ, πιστεύομεν καὶ μὴ μεμώρανται ἡμῶν ἡ ψυχὴ, οὕτως, φησὶ, καὶ ὁ θεὸς, τουτέστι καθάπερ τὸν κύριον, ἐκ θανάτου ἤγειρεν. ὅρα δὲ ἀσφαλείαν λόγου. ἐπὶ μὲν τοῦ κυρίου διὰ τὸ καὶ πὸν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, παῤῥοῦντος λέγῃ τὸ, ἀνέστησεν, ἐπὶ δὲ ἡμῶν, διὰ τὸ μέλλειν ἔτι πὸν ἀνάστασιν, πὸς κοιμηθέντας, φησὶ, δεικνὺς οὖσαν καὶ ἔγερσιν. μὴ ὁ κοιμώμενος γάρ, φησιν, οὐχὶ προσθήσει τὸ ἀναστῆναι; πὸς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ. ἢ διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει, ὅτι ὁ ὑὸς αἴτιος πῆς ἀναστάσεως καὶ τοῦ ὀφθῆναι ἡμᾶς τῷ προσώπῳ τοῦ πατρός. ἢ, πὸς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ, τουτέστι πὸς τοὺς πίστει τοῦ Ἰησοῦ κοιμηθέντας ἄξει, φησὶ, τουτέστιν ἢ ἐις πρόσωπον Ἴδιον, ἢ ἐις τὸ ἀναστῆναι. τί οὖν ἐποιησε ὡς πὸς πὸν δευτέραν ἐξήγησιν, μερικὴν ἔσαι ἡ ἀνάστασις, ὡς τῶν ἀπίστων μὴ ἀναμενόντων; γὰρ. ἀλλ' ὅτι πάντες μὲν ἀναστήσονται, πάντες δὲ ἀλλαγήσονται. τὸ γὰρ ἀλλαγῆναι, πὸν μετὰ τιμῆς παντοχόθεν ἐν νεφέλαις ἁρπαγὴν καὶ ἀπαντὴν πὸν πρὸς τὸν κύριον οἱ μὲν γὰρ πιστοὶ καὶ ἐκ ἐπίστασον ἔχοντες τότε τὸ ὄνομα, ἐν νεφέλαις ἁρπαγήσονται ἐις ἀπάντησιν τοῦ Χριστοῦ. οἱ δὲ ἄπιστοι, κατὰ τὸ πλημμοῦσιν

αὐτὸν ἐρχόμενον, μὴ ἀξιοῦμεν οἱ πάντες. ἵνα τί γὰρ μὴ ἔστιν, ἵνα τιμωρηθῆτε ὡς μὴ ὁμολογοῦντες ἀνάστασιν; ἢ ὡς ὁμολογουμένου τοῦ παρέσεσθαι, καὶ φησίν, ἵνα μὴ μετὰ τῆς τιμωρίας τῆς ἐκεῖ, καὶ τὰ ῥιπτάσια λυπῆσθε. ἢ ὅτι τῇ μὲν ἀναστάσει, γκ ἀπίσουν, (καὶ δηλοῖ τὸ μετὰ τῶν χρόνων αὐτοῖς ἀμφιβάλλειν ὅσον κατὰ τὴν φησίν,) ἀλλὰ μόνον ἀδημόνουν ἐπὶ τοῖς τελευτῶσιν. Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου γ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας, ὅτι αὐτὸς ὁ κς, ἐν κελεύσματι ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον, ἔπειτα οἱ ζῶντες ἡμεῖς οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις, εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα, καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις. Μέγα ἔμελλε λέγειν μυστήριον, καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἀξιόπιστον ἐφύλαξεν. γχλιὸ μέτερος, φησίν, ὁ λόγος, ἀλλὰ τοῦ κυρίου. τοῦ λόγῳ κυρίου. ἴσως καὶ τοῦτο ἓν τῶν ἀῤῥήτων. πάντα δὲ γκ ἐξῆν. τοῦτο δὲ ἐξὸν λαλῆσαι. ὅτι ἡμεῖς. γ περὶ ἑαυτοῦ τοῦτο φησίν. γ γὰρ ἔμελλε ζῆν σωματικῶς ἕως τότε, ἀλλὰ λόγου χάριν τὸ ἑαυτὸν λέγει πρόσωπον. οἱ ζῶντες. ζῶντας τὰς ψυχάς, κοιμηθέντας δὲ τὰ σώματα λέγει. γκ ἂν οὖν προλάβωσιν αἱ ψυχαί. πρῶτον γὰρ ἐγείρεται τὰ σώματα ἵνα αὖθις ἁρπαγῶσιν αἱ ψυχαί, ἃς καὶ περιλιμπάνεσθαι, φησί, διὰ τὸ ἀθάνατον. οὐ γὰρ οὐ γ μὴ περὶ ψυχῶν ἔλεγεν εἶναι τὸ, ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι, τελευτήσειν μέλλων. λέγει οὖν ὅτι οἱ ζῶντες αἱ ψυχαί, γκ αὖ τὰ σώματα προφθάσωμεν τῇ ἀναστάσει, ἀλλὰ μετ' αὐτῶν, τῆς ἀναστάσεως πεύξόμεθα. οὕτως ὁ ἐν ἁγίοις μαθόδιος, ἐν τῷ περὶ ἀναστάσεως λόγῳ. οἱ περιλειπόμενοι. τότε γὰρ οἱ εὑρισκόμενοι ζῶντες, ἐν ἀτόμῳ ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἀλλαγήσονται ὡς ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους πρώτῃ φησίν. γ μὴ φθάσωμεν, φυτέσι προφθάσωμεν. προλάβωμεν. ἐπειδὴ γὰρ ἐυχερὲς ἐδόκει, τοῖς δέ τε φθαρέντας ἐν ζωῇ, ἀναλύσαντας ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἁρπαθῆναι ἅπερ τοῖς κοίμη γεγονότας, φησίν, ὅτι οἱ ζῶντες γ μὴ προφθάσωσι τοὺς τελευτήσαντας, τοσαύτη τὸ ἀνισωτὸς διὰμις. ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος. καὶ τὴν αἰτίαν λέγει τοῦ μὴ προληφθῆναι τοὺς προαποθανόντας. ἐν κελεύσματι. ἐν τῷ αὐτὸν κελεῦσαι, καὶ ἐν τῷ τὸν ἀρχάγγελον φωνεῖν, καὶ ἐν τῷ τὰς σάλπιγγας ἠχεῖν καταβήσεται. Κελεύει μὲν ὁ κύριος, καὶ φωνεῖ ὁ ἀρχάγγελος τὸ διαστολικὸν κέλευσμα, καὶ ἠχοῦσιν αἱ ἄλλαι τάξεις αἱ χράναι, ἃς προπικῶς σάλπιγγας καλεῖ, ὥσπερ ἐ τὸ ἠχοῦσιν, ἀλλ' ὁ μὲν κύριος, ὥσπερ ἔφημεν, κελεύει. ὁ δὲ ἀρχάγγελος, τὸ διαστολικὸν κέλευσμα μηνύει τοῖς ὑπ' αὐτὸν, οἱ δὲ διακονοῦσιν αὐτὸ καὶ διηχοῦσιν εἰς τὰ τοῦ κόσμου πέρατα, καὶ οἱ νεκροὶ οἱ ἐκ πάσης τῆς οἰκουμένης ἀνίστανται καὶ συνάγονται. ὅρα δὲ πῶς εὐφυῶς καὶ λεπτομερῶς ὑπογράφει τὴν τῶν νεκρῶν ἀνάστασιν, ἵνα μᾶλλον ταῖς τῶν λεπτομερῶν ἐπιτετυπωμένη διανοίαις. τῇ φωνῇ ἀρχαγγέλου. φωνὴ ἀρχαγγέλου φησί, τὴν ἐπὶ τὸ συνάγειν τεταγμένοις ἀγγέλοις ἐγκελευομένῳ, πάντας ἑτοίμους ποιεῖν, ὡς τὸ κριτὸ φθάσαντες. τὸ μὲν γὰρ ἀναδῦναι τὴν γῆν οἷς ἐδέξατο ἐν ἀφθαρσίᾳ μεταβληθέντας τὸ κέλευσμα ποιεῖ τὸ

Φωτ.

τοῦ κυ. τὸ δὲ τοῦτο τὰς ἑκατέρας τὸ κόσμου διεσταλμένους εἰς ἓν συναγαγεῖν ἀγγέλους παρασκευάζουσιν, ἀρχαγγέλου τοῦ ἐγκελευομένου. ἐν σάλπιγγι θεοῦ. τοῦτων ἄρα ὧν σάλπιγγων τύπος ἦσαν, αἱ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ. ὅτε γὰρ βασιλέως ἐφισταμένου, ἡκότως σάλπιγγες ἠχήσουσι. σάλπιγγας δὲ καλεῖ τὰς ἀγγελικὰς δυνάμεις, ὅτι ὥσπερ ἡ σάλπιγξ ᾠδὴν ἴδιον ἠχεῖ, οὕτω ὅπερ αὐτὸ τεχνίτης ἐμπνεύσῃ, οὕτως καὶ αἱ τοῦ θεοῦ σάλπιγγες ᾠδὴν ἴδιον φθέγξονται ἠχῆσαι, οὕτω περ αὐτὸ κοινὸς δεσπότης καὶ δημιουργὸς διὰ τοῦ ἀρχαγγέλου αὐτοῖς ἐγκελεύσῃ. καὶ οἱ νεκροὶ ἐν χριστῷ. οἱ ἐν χριστῷ, φυτέσιν οἱ πιστοί, πρῶτον ἀναστήσονται, οἱ δὲ λοιποὶ ἔσχατοι, ὡς μὴ ἁρπάζεσθαι, μήτε ἀπαντᾶν μέλλοντες. ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες. μετὰ τοῦτο, φησί, καὶ ὧν ζώντων καὶ περιλιμπανομένων ὅσοι ἄξιοι, ἅμα τοῖς προτετελευτηκόσιν ἁρπαγησόμεθα, φησί. μὴ οὖν νομίσητε τοὺς νεκροὺς δυσχερεστέρως ἐνίρεσθαι. ἡ γὰρ ἁρπαγὴ ἅμα ἔσται. ἐν νεφέλαις. ἐν τῷ τοῦ θεοῦ ὀχήματι. καὶ γὰρ καὶ τὸν χριστὸν νεφέλη ὑπέλαβεν. ἐλεύσεσθαι δὲ μέλλει, τὰ δή ποτε ἁρπάζονται οἱ πιστοί, ἵνα ὑπαντήσωσι; τιμῆς δὲ τοῦτο. ὥσπερ γὰρ βασιλέως εἰς πόλιν ἐπερχομένου, οἱ μὲν ἔντιμοι ὑπαντῶσιν, οἱ δὲ κατάδικοι ἔνδον μένουσι τὸν κριτήν, οὕτω καὶ ὅτε οἱ μὲν δίκαιοι ἁρπάζονται, οἱ δὲ ἁμαρτωλοὶ κἂν πιστοὶ ὦσι, μένουσιν. εἰς ἀέρα. διὰ γὰρ νεφελῶν εἰς ἀέρα ἀπελεύσονται, φυτέσι μετέωροι. πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. εἶτα λέγει καὶ τὴν κορωνίδα τῆς μακαριότητος, τὸ εἶναι σὺν χριστῷ πάντοτε. Ἐπισήσεις δὲ ὅτι τὴν ἀνάστασιν διαγράφων, γκ ἐμνήσθη ῥητῶς ὧν πρὸ τιμωρίαν καὶ κόλασιν ἀνισαμένων. τοῦτο δὲ διὰ τρεῖς αἰτίας, οἶμαι ποιεῖ. πρῶτον μὲν ὅτι πραμυθούμενος τοὺς Θεσσαλονικεῖς, τῆς ἀναστάσεως μνημονεύει. γ θέλω γὰρ ὑμᾶς, φησι, περὶ ὧν κεκοιμημένων ἀγνοεῖν, ἵνα μὴ λυπῆσθε. γκ ἐδύνατο οὖν παραμυθεῖσθαι μᾶλλον, καταμηνύσας τὸ συμφερόν. πρὸς παραίνησις, τιμωρία καὶ κόλασις διωκεκὼς, καὶ σκότος, καὶ σκώληξ, καὶ πῦρ; μᾶλλον μὲν οὖν καὶ οὕτως ἐγράφετο, ἐστέτεινεν ἂν τὴν λύπην, ἀλλ' γ παρεκάλεσε πρὸς τὰς ψυχὰς αὐτῶν. δεύτερον δὲ, ὅτι πιστοῖς διηκεῖτο τὴν ἀνάστασιν. ἡκότως οὖν γ μνημονεύει ὧν εἰς τιμωρίαν ἁλισκομένων. οἱ γὰρ πιστοὶ κατὰ τὰς διαστολικὰς φωνὰς προλυτευόμενοι, γδὲ μιᾶς τιμωρίας λαμβάνουσι πεῖραν, ἀλλ' ἐν ἀϊδίῳ χαρᾷ καὶ εὐφροσύνῃ διατελοῦσιν. γκ ἴσασιν οὖν μεγέθη ἀλγοτρίων παθῶν μνήμην καὶ κάκοσιν ἐν τῇ τῆς πιστοῖς ἑτοιμαζομένῃ δόξῃ ἐ τρυφῇ ἐ μακαριότητι, ἐ τότε πιστοῖς γράφοντι, ποιεῖται. τρίτον δὲ, ὅτι αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τὴν ἀνάστασιν, ἐ δ' ὀλίγον, καθ' αὑτὸ νοῦν ἔχειν εἴληπται. καὶ γὰρ τὴν ἀνάστασιν ὁ θεὸς τὴν σωτηρίαν ὧν ἀνθρώπων πάντων, καὶ ἀφθαρσίᾳ καὶ ἀφράστῳ δόξῃ καὶ χαρᾷ, καὶ ἀπολαύσει ὧν αἰωνίων ἀγαθῶν ἐτοίμασε. τὴν γὰρ κόλασιν, τῷ Διαβόλῳ ἐ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ, ὡς ἐ τῷ εὐαγγελίῳ φησίν, ἀλλ' γ τοῖς ἀνοσίοις ἡτοίμασεν. ἡδέτινες οἰκίας μοχθηρίας, ἀντὶ τῶν ἑτοιμασθέντων αὐτοῖς ἀγαθῶν, τὰ τῷ Διαβόλῳ ἑτοιμασθέντα ἐκ λέξου) γ πρὸς τὴν διαστολικὴν φιλανθρωπίαν ἐ πρόνοιαν τοῦτο γίνεται). διὸ ἐ ὁ θεῖος Παῦλος αὐτῷ τὴν φύσιν τῆς ἀναστάσεως, ἐ ἐφ' ᾧ τῶν τῷ διμιοργὸς ὑφίστησι λέγων, ὧν εἰς τιμωρίαν ἁλισκομένων, (γὰρ ἐπὶ τιμωρίᾳ, ἀλλ' ἐπὶ μαθαποδοσίᾳ γίνεται,) ἡκότως γ μνημονεύει. ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους,

ἵς τὸ μὴ λυπεῖσθαι ὡς οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα.

Κεφ. ε'. 5

» Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν ἀδελφοί, οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι. αὐ-
» τοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε, ὅτι ἡμέρα κυρίου, ὡς κλέπτης ἐν νυκτί, οὕτως ἔρχεται.
» ὅταν γὰρ λέγωσιν εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος,
» ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν.

Οὐ χρείαν ἔχετε. ὡς ἀσύμφορον. ὁ δὲν Παῦλος ἴσως ἤδει αὐτὸ, ἐκ τῶν ἀρρήτων καὶ τοῦ μαθεῖν. ὅτι ἡ ἡμέρα κυρίου. τοῦτο καὶ περὶ τῆς κοινῆς σωτελείας εἴρηται, καὶ περὶ τῆς ἰδίας ἑκάστου. ὡς κλέπτης. δηλ. τί ὡς κλέπτης; δηλ. τούτων γὰρ, τὸ λαθραῖον καὶ ἀφνίδιον δηλοῖ. καὶ φαμὲν ὅτι τοῦτο καὶ πολλοὺς πρότερον ὠφέλιμόν ἐστι. πρῶτον μὲν ὅτι ἡ ἡδονὴ τῆς ἐσχάτης ἡμέρας, οὐκ ἔμελλον ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι, ἀλλὰ μυρία ποιῶν κακὰ, τῷ βαπίσματι πρὸς ἐσχάτας ἀναπνοὰς πρασπέσῃ. δεύτερον, ὅτι πολλαὶ ἁμαρτίαι δέονται τοῦ θανάτου ἀνακόπτονται. ὡς εἶπε δίλον ἵνα ὅτι τέως νῦν οὐ τεθνήξεται τις, πάντα ἀδεῶς ἐπράττε. τρίτον, ὅτι ἡ ἡδονὴ τῆς ὅτι πάντως ἐν τῷδε τῷ χρόνῳ τεθνήξεται, ᾧ ἀθυμίᾳ διάγων διετέλει. νῦν δὲ τῇ ἀδηλίᾳ ἀεὶ ᾧ χρηταῖς ἐλπίσι τρεφόμενα. τέταρτον, ὅτι γὰρ ὑπὸρ ὧν ἐς κινδύνοις ἀδήλοις ἑαυτοὺς ῥίπτουσιν οἱ ἄγιοι, μαθὸν ἔμελλον ἔχειν. ἡ γὰρ ἵνα δίλον ὡς μετὰ τρία ἔτη τὸν χὸν τελευτήσει, καὶ ἄλλως γὰρ νῦν, ἅπαντες αὐτῶν κινδυνῶν καταφρονήσαμεν, ἡδόντες μηδὲν ἐκ τούτων βλάπτεσθαι, ὅσῳ πρὸς ἀρετήν; ταῦτα δὲ εἴρηται, ὡς καὶ τῆς ἑκάστου ἰδίας τελευτῆς λαθραίως ἐρχομένης. εἴρηται γὰρ ὅτι ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης νυκτὶ οὕτως ἔρχεται, ἁρμόζει δὲ καὶ ἐπὶ τῆς κοινῆς σωτελείας, καὶ ἐπὶ τῆς ἰδίας ἑκάστου. ὅταν γὰρ λέγωσιν, εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια. τοῦτο καὶ πρὸς παραμυθίαν αὐτῶν εἶπε. μὴ γὰρ ἐνδιδῶ, φησιν, ὡς ἐνημερίᾳ διάγουσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμᾶς, προσδοκήσωσι μήτε ἥξειν τὸ τέλος. ἥξει γὰρ πάντως. τότε καὶ αἰφνίδιος αὐτοῖς. ἵνα μὴ ἀπαραμύθητος παντελῶς γένοιτο ἡ τιμωρία τῶν ἀδικουμένων ἐ πολεμουμένων, καὶ ἔτι ἵνα μὴ προσδόκητος πρὸ τοῦ τελευτῆσαι, ἀνιλεῶς ὅλως καὶ ἀφιλανθρώπως τοῖς ἀσθενεστέροις οἱ δυνατώτεροι ἐπεμβαίνοντες, ἐς βλασφημίαν καὶ ἀμηχανίαν σωτελάσωσι. καὶ πῶς αἰφνίδιον λέγει ἔρχεσθαι τὸν ὄλεθρον, τὸ Ηλιου προερχομένου καὶ τὸ Αντιχρίσου; φαμὲν ὅτι, τὰ μὲν τέλους σημεῖα ταῦτα, τῆς δὲ παρουσίας τοῦ χριστοῦ οὐκ ἔτι. αἰφνίδιος γὰρ ἔσαι. αὐτὸς δὲ ἀπροδώσῃ ἑκάστῳ καθ' ἃ ἔργα αὐτοῦ. καλῶς δὲ τὸ ὑπόδειγμα τέθεικε τῆς ὠδῖνος ἐχούσης. καὶ γὰρ ἐ αὖτη, σημεῖα μὲν ἔχει τοῦ τόκου πολλὰ, αὐτῆς δὲ τῆς ὥρας ἢ τῆς ἡμέρας οὐκ ἔτι. ἄλλος δὲ, καὶ δηλ. τὸ τῆς ὀδῖνος δριμὺ, ἃς μέλλον ταύτην ἕξει. ὁ δὲ χριστὸς καὶ θεός μου, περὶ τῆς σωτελείας μνημονέυων, τῷ τοῦ Λὼτ καὶ τοῦ Νῶε παραδείγματι ἐχρήσατο. ταῦτα περὶ τῆς κοινῆς σωτελείας. ἡ γὰρ ἰδία ἑκάστου, οὐδὲ ἀμφίβολόν ἐστιν ὅτι οὕτως ἔσαι. καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσι. φεύγετε φόνον καὶ ὀλεθρον, οἱ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀσφάλειαν λέγοντες. περὶ ἁμαρτωλῶν δὲ λέγει.

» Υμεῖς δὲ ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης καταλάβῃ.
» πάντες ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε, καὶ υἱοὶ ἡμέρας, οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους.

Οὐκ ἐστὲ

Οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει. ἐν βίῳ ὑπὸ ἁμαρτιῶν σκοτιζομένῳ. ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης καταλάβῃ. τί οὖν; καὶ αὐτοῖς οὐκ ἀδήλως ἐφίσταται; ναί. οὐδὲ γὰρ πρὸς τὸ μὴ ἀδήλως μέλλειν ἐφίσασθαι, εἴρηται τὸ, ὡς κλέπτης, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἐπὶ βουλῇ ἥξει ἡ ἡμέρα ἡμῖν, οὐδὲ ἐπὶ κακῷ καὶ ζημίᾳ, ὥσπερ ὁ κλέπτης. οὗτος γὰρ ἐπὶ κακῷ ἄπεισι πρὸς οὓς ἄπεισιν. υἱοὶ φωτός ἐστε ὥσπερ γὰρ υἱοὶ χεννης λέγονται, οἱ τὰ χεννης ἄξια πράττοντες, καὶ υἱοὶ ἀπειθείας οἱ ἀπειθῆς, οὕτως υἱοὶ φωτὸς καὶ ἡμέρας, οἱ τὰ δίκαια καὶ πεφωτισμένα πράττοντες. οὐκ ἐσμὲν νυκτός. φυτέσιν ἁμαρτίας υἱοί.

» Αρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. οἱ γὰρ
» καθεύδοντες, νυκτὸς καθεύδουσιν, καὶ οἱ μεθυσκόμενοι, νυκτὸς μεθύουσιν. ἡμεῖς δὲ
» ἡμέρας ὄντες, νήφωμεν. ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης, καὶ περικεφα-
» λαίαν, ἐλπίδα σωτηρίας. Μὴ καθεύδωμεν. οἷον ἀπὸ τῶν καλῶν ἔργων μὴ ῥᾳθυμῶμεν. καὶ νήφωμεν. ἐπίτασις ἐγρηγόρσεως, τὸ νήφειν. δύο γὰρ καὶ ἐγρηγορέναι, καὶ μηδὲν διαφέρειν καθεύδοντας, ὡσεὶ ἔλεγε. νηφόντως τὰ ἀγαθὰ πράττωμεν, καὶ τὸν οἰκεῖον βίον οἰκονομῶμεν. οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσι. καθεύδειν φησὶ τοὺς ἀνενεργήτως ἔχοντας πρὸς τὰ τῶν καλῶν ἐργασίαν, τούτους τοὺς ἁμαρτάνοντας. ἐπεὶ οὖν καθ' ὁ ἀκόλουθον οἱ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν, ὑμᾶς δὲ οὐ καθεύδειν, ἡμέρας καὶ οὐ νυκτὸς ὄντας υἱοὺς, ὡσεὶ εἶπεν. οἱ ἁμαρτάνοντες, ἐν τῷ ζόφῳ τῆς ἁμαρτίας διάγουσι. τοὺς δὲ τὰ δίκαια πράττειν προαιρουμένους, οὐ δεῖ καθεύδειν, οἷον ἀπρακτεῖν ἀρετῆς. ἐπεὶ μήτε διαφέρουσι τῇ νυκτὶ τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ τῷ φωτὶ τῆς ἀρετῆς ἐ δικαιοπραγίας. ἐ οἱ μεθυσκόμενοι, νυκτὸς μεθύουσι. μέθην οὐ ταῦτα, οὐ τὸν ἐξ οἴνου μόνον λέγει, ἀλλὰ τὸν ἐξ ἁμαρτημάτων ἀχλὺν ἐ σκότωσιν. ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες. οἷον υἱοί. ἐνδυσάμενοι θώρακα. ἄνω εἶπε, δεῖν ἐγρηγορέναι καὶ νήφειν, νῦν πρὸς τίθησιν, ὅτι πρὸς τούτοις, καὶ καθωπλισμένοις εἶναι χρή. ἐπεὶ ἀόπλοις εὑρὼν ὁ Διάβολος, ἐπηρεάζει, κἂν μάλισα γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. θώρακα δέφησι πίστεως καὶ ἀγάπης, δηλ. τὸ στέρεον αὐτῶν καὶ ἄτμητον. τριαύτην γὰρ εἶναι δεῖ τὴν πίστιν καὶ ἀγάπην. ἀπρόσιτα δὲ τῷ ταύτας ἔχοντι, τὰ Διαβόλου τὰ βέλη. ἐλπίδα σωτηρίας. ἡ γὰρ ἐλπὶς τῆς σωτηρίας τάξει περικεφαλαίας τὸ ἀναγκαῖον ἐν ἡμῖν, τὸν νοῦν γὰρ ἐκ περιτραπῆναι. ἐ γὰρ ἡ περικεφαλαία, τὸ κυριώτατον σώζει τὴν κεφαλήν. καὶ ἅμα χοῦ δὲ τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἀγάπην προτίθησι ἐν ἐν λοιπῶν ἀρετῶν, καὶ νῦν ταύτας κτᾶσθαι κελεύει.

» Οτι γὰρ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐς ὀργὴν, ἀλλ' ἐς περιποίησιν σωτηρίας, διὰ τοῦ κυρίου
» ἡμῶν Ιησοῦ χριστοῦ, τοῦ ἀποθανόντος ὑπὸρ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύ-
» δωμεν, ἅμα ζῷ αὐτῷ ζήσωμεν. Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς
» τὸν ἕνα καθὼς καὶ ποιεῖτε. Ταῦτα δὲ ἡμῖν, φησι, κτητέον τὰ ὅπλα. ἐπειδὴ καὶ ὁ θεὸς ἕτερ ὑδὲ ἀφώρισεν ὑδὲ ἐπὶ τούτῳ ἐποίησεν, ἵνα τῆς ὀργῆς αὐτοῦ λυώμεθα δεκτικοὶ, ἀλλ' ἵνα σώσῃ ἡμᾶς. ἐπεὶ οὖν θέλημα θεοῦ τὸ σώζεσθαι ἡμᾶς, αὐτὸς καὶ ζωεργήσει πρὸς τὴν τῶν ὅπλων κτῆσιν. ὃ δὲ ἐς περιποίησιν σωτηρίας. ὃ δὲ ἑαυτῷ, φησι, περιεποίησατο ἡμᾶς, καὶ οἷον ἐκτήσατο ἡμᾶς,

δοις ὑωρ ἡμῶν τιμὴν, ὧν εἶχε τὸ τιμιώταρον. τὸ γὰρ αἷμα τὸ μονογλωσσοις δέδωκεν. ἔχοντες οὖω, φησι, τὴς ἀγάωσις τὸ θεοῦ τὸν ἔλεγχον, πίσιν ἔχωμλυ τὼ ἐις αὐτὸν, ἀγάωσιν τὼ τε ἐις αὐτὸν καὶ τὸν πλησίον, ἐλπίδα χρησὴν ὅτι σώσει οὓς ἔκτισαρ. ἵνα εἴτε γρηγορῶμλυ. διὰ τὸρ δὲ, φησιν, ὑωρ ἡμῶν ἀωέθαναν ὁ χρισὸς, ἵνα εἴτε γρηγορῶμλυ, ρυτέσι ζῶμεν, εἴτε καθεύδωμεν, ρυτέσι εἴτε ἀρθάνωμλυ, (ἄλλως γὰρ οὐδὲ τὸ καθεύδειν καὶ ὑχ ὡς ἄνω ὠφέλαβεν,) ἅμα ζῷ αὐτῷ ζήσωμλυ. οἱ γὰρ ζῶμλυα ὅπλα κτησάμενοι, συζήσουσι καὶ συμβασιλέυσουσι τῷ χριςῷ. διὸ παρακαλεῖτε ἀηλοις. ἐωδὲ γὰρ ὑκ ἰσχύουσιν οἱ διδάσκαλοι πὼς τὼ ὧν ἁπάντων νουθεσίαν, καὶ ἐωρῖς τὸ πραύνειν καὶ διδάσκειν αὐτοὺς ἐπιτρέωει.

» Ερωτῶμλυ δὲ ὑμᾶς ἀδελφοὶ, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν, καὶ πρωϊσαμλύους » ὑμῶν ἐν κυρίῳ, καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑωρεκωρίσου ἐν ἀγά » πη διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. ἡρωύετε ἐν ἑωρῖς. Ερωτῶμλυ δὲ ὑμᾶς. ὅι ον παρακαλοῦμεν. εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας. εἶτα ἵνα μὴ νομίσωσιν ἀρκεκινικέναι αὐτῶν τοὺς διδασκάλους διὰ τὸ ἐπιτρέψαι αὐτοῖς τὼ ἀηλων οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν, εὐθέως ὧν διδασκάλων αὐτῶν μνήμην ἐωοίησαρ. καὶ πρωϊσαμλύους ὑμῶν. ἡμῖν γὰρ τοὺς ἀνθρώπων διωαῶν πρωϊσαμλύους πάσης ἀξιοῦμεν τιμῆς, πολλῷ μᾶλλον δεῖ τοὺς ἱερέας, οἳ πὼς τὸν θεὸν πρωϊσανται. ὅθεν φησὶν, ῷ κυρίῳ, ρυτέσι κατὰ κύριον πρωϊσαμλύους, ἤγουν ἐπὶ τὸ κυρίου πρωϊσαμλύους. καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς. καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ἐν ἀγάπῃ τῇ ὑμῶν ὀφείλειν εἶναι, ρυτέσιν ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ἀξίους τὸ ἀγαπᾶσθαι, καὶ ὑ μικρῶς, ἀηλ ὑωρεκωρίσου. πολλὴ δὲ ἡ ἐπίτασις, τὸ ὑωρ, καὶ τὸ ἐπ. διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν, φησὶν, ὃ ἐπιτελοῦσιν ἐις ὑμᾶς. βαωτίσματος γὰρ καὶ διδαχὴς καὶ γνώσεως καὶ μυστηρίων μετοχὴς οὔτι ὑμῖν ἔστι πρόξενοι. ἡρωύετε ἐν ἑωρῖς. ὁρᾷς ὅπως οἶδεν ἔχθρας πὼς τοὺς διδασκάλους πικραίνειν; ὀξὺν γὰρ τὰ φαῦλα ἐλέγχουσι, καὶ ὧν κακῶν ἀπείργουσι, μισοῦνται, καίτοι ἀγαπᾶσθαι ὀφείλοντες.

» Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς ἀδελφοὶ, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε » τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πὼς πάντας, ὁρᾶτε » μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδῷ, ἀηλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε, καὶ εἰς ἀλ » λήλους καὶ εἰς πάντας. Ενταῦθα πὼς τοὺς διδασκάλους ἀπροτείνεται. νουθετεῖ τε φησί. μὴ ἀπὸ αὐθαδείας ἐπιπλήπτετε, ἀηλὰ μετὰ πραότητος νουθετεῖτε. ἐωεὶ δι' ὀλιγοψύχους. διεφραμμένοι εἰσὶ, πλεῖον αὐτοὺς ἡ ἐπίπληξις ἀγριοῖ. ἀτάκτους δέ φησι τοὺς παρὰ τὼ τάξιν τὼ ὑπ' ἐκείνου ὁριθεῖσαν πράττοντας. παραμυθεῖτε τοὺς ὀλιγοψύχους. ὀλιγόψυχος ἐστὶν ὁ ῥάθυμος καὶ ἀνατετπωκὼς, καὶ μὴ φέρων ὕβριν ἢ θλῖψιν ἢ πειρασμὸν ὑπὲρ χριςοῦ. τοὺς ὧω τοιούτους, ὡς ἐκλελυμλύοις παραμυθεῖσθε. ἀντέχεσθε ὧν ἀσθενούντων. ἀντιποιεῖσθε, ὑπερηρίζετε. ἀσθενεῖς δέ φησι τοὺς ὠρὶ τὼ πίσιν τοιούτους. οὔτε γὰρ τούτων καταφρονεῖν χρὴ, ὡς καὶ ἀηλαχοῦ φησι. τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίσ, προσλαμβάνεσθε. μακροθυμεῖτε πὼς πάντας. τοῦτο γὰρ μάλισα, ἁρμόδιον διδασκάλῳ, τὸ μακροθυμεῖν. τοῦτο καὶ τοὺς ἀναμπτεῖς καμψεῖν πέφυκε. μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῷ. ἀλλὰ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ζητεῖτε

δοτέον, τί πάθωμεν οἱ κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν ἀποδιδόντες; ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε. οὔτε γὰρ ἀρκεῖ, φησι, τὸ μὴ ἀποδοῦναι κακὸν τὸ κακῷ, ἀλλὰ χρὴ καὶ ἀγαθῶν αὐτὸν ἀμείβεσθαι. τοῦτο γὰρ τὸ διώκειν τὸ ἀγαθόν. τὸ δὲ διώκειν, πολλῆς σπουδῆς ἐις τὸ τὰ ἀγαθὰ πράττειν, ἔμφασιν ἔχει. καὶ εἰς ἀηλους. ἀλλήλοις μὲν, φησὶ ἀδελφοὺς λέγει. τῷ δὲ πάντας ἐωεῖν, καὶ φησὶ ἀ» πίστους συμπεριλάβε. Πάντοτε χαίρετε, ἀδιαλείπτως πεσεύχε» σθε, ἐν παντὶ εὐχαριςεῖτε. τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν Χριςῷ Ιησοῦ εἰς ὑμᾶς. » τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε, πεφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε, πάντα δοκιμάζετε, καὶ τὸ » καλὸν κατέχετε, ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.

Κεφ. ζ'.

Πάντοτε χαίρετε, κἂν εἰς πειρασμοὺς, φησι, κἂν εἰς λύπας ἐμπέσητε. τῷ γὰρ νοῦν ἔχοντι, πάντα ταῦτα χαρᾶς καὶ στεφάνων γίνεται πρόξενα. τὸ δὲ χαίρειν, φησὶν, ἐπὶ πᾶσιν, ἀπὸ τοῦ ἀεὶ εὐχεσθαι κατωρθωθείη. ῷ παντὶ εὐχαριςεῖτε. ῷ παντὶ, ρυτέσι καὶ ἐπὶ τοῖς δοκοῦσιν ἀναγκαίοις καὶ παρὰ σποδὸν πράγμασι. πάντα γὰρ πρὸς τὸ συμφέρον ποιεῖ ὁ θεὸς, κἂν ἡμεῖς ἀγνοῶμεν αὐτοῦ τὰς οἰκονομίας. τοῦτο γάρ, φησι, θέλημα θεοῦ, τὸ εὐχαρίσους εἶναι πρὸς τὸν ἀεὶ εὐεργετοῦντα. ἐν χριςῷ Ιησοῦ. οἷον διὰ χριςοῦ Ιησοῦ. αὐτὸς γὰρ ταύτην ἐδίδαξε τὼ φιλοσοφίαν. τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε. ἐπειδὴ γὰρ ὁ παρὼν βίος ἐν σκότει διαπρέπεται, ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς τὼ λαμπάδα τὸ ἁγίου πνεύματος φωτίζουσαν ἡμῶν τὸ ἡγεμονικόν. ταύτην οὖω, φησι, τὼ χάριν τὸ πνεύματος μὴ σβέννυτε ὡς αἱ πέντε παρθένοι. σβέννυσι δὲ αὐτὼ καὶ ἀνενέργητον ποιεῖ ἀκάθαρτος βίος καὶ ἀνελεημοσύνη. ἢ οὕτως. ἦσαν παρ' αὐτοῖς πεφῆται καὶ ψευδοπεφῆται, ἀηλ' ὡς ὁ ἀληθὴς πὸ ἐκ βάσεως ἄδηλος ἦω. ἐπεὶ οὖω γνῶσα ἦσαν τοὺς ψευδεῖς πάντες λοιδορίαν μίγδην ἀνεφέροντο. φησὶν οὖω, τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε, ρυτέσι τὸ χάρισμα μὴ ἐκφράσετε καὶ κωλύετε τῷ ἀποφέρεσθαι καὶ μὴ ἐὰν λαλεῖν. πεφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε. εἴρηται γὰρ ὅτι πεφάσει ὧν ψευδοπεφητῶν, καὶ τοὺς ἀληθεῖς διέπτυον. πάντα δοκιμάζετε. τί οὖω ποιήσωμεν, φησὶ, διὰ τοὺς ψευδοπεφήτας; τί; πάντα δοκιμάζετε καὶ τὸ καλὸν, ρυτέσι τοὺς ἀληθεῖς πεφήτας κατέχετε καὶ πορὶ πολλοῦ ποιεῖσθε. ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε. διώαται μὲν κατὰ τὸ ἀκόλουθον, καὶ εἰς τοὺς ψευδοπεφήτας τοῦτο νοηθῆναι, » διώαται δὲ καὶ εἰς ἁμαρτήματα. Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης, ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁ» λοτελεῖς. καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν » τῇ παρουσίᾳ τὸ κυ ἡμῶν Ιησοῦ χυ τηρηθείη. πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς ὃς καὶ ποιήσει.

Μετὰ ταῦτα συμβουλεύει εὔχεσθαι αὐτοῖς, ἵνα δι' ἑκατέρου, τὸ ἀσφαλὲς ἔχωσιν. ὁλοτελεῖς. ρυτέσιν ὅλοις διὰ ὅλων. τὸ πνᾶ δὲ ἡ ψυχή. τὸ πνᾶ φησι, αὐτὸ τὸ ἅγιον πνεῦμα, ἤγουν τὼ ἀπ' αὐτὸ χάριν, ὅπερ αὐτοῖς τηρηθῆναι εὔχεται. ἐὰν γὰρ λάμπῃ ἐν ἡμῖν καὶ ἡμεῖς ἡμῖν, σωθησόμεθα. ἢ γὰρ μὴ σβέσωμεν αὐτὸ πονηραῖς πράξεσι καὶ τὼ ἄνω πρώτων ὀφίγνυσιν, ἵνα προεγράψαμεν, τηρεῖται ἡμῖν καὶ φυλάπεται, φαιδρὰς ἀνάπτων τοῖς ἡμετέρας λαμπάδας. τὸ δὲ, ἀμέμπτως, δώαται μὲν καὶ ἐπὶ τὸ πνεύματος ἁρμοδῆναι, ἵνα ἄμεμπτον καὶ ἀκηλίδωτον αὐτὸ

φυλάξωμεν, δι' ὧν αἰτιᾶται δι' μάλιστα ἐπὶ ψυχῆς καὶ σώματος. τῷ γὰρ πνεύματος παρ' ἡμῖν βλομένου, ταῦτα ἔστιν ἀμεμπτία. πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς. ὅρα τὰ πειναφρόσυνα. ἐστειδὴ ἐπιμένει αὐτοῖς, φησί. μὴ νομίσητε ὅτι ἐκεῖνοι ἐμοῦ ἐυχῶν σωθήσεσθε ἀλλὰ ἐκ τῆς τοῦ καλέσαντος ἀγαθωζήνης θεοῦ. ἡ γὰρ εἰς σωτηρίαν ἐκάλεσε, πιστός ἐστι, ὃς καὶ ποιήσει. ἐφ' ᾧ ἐκάλεσε, φησιν, ἐπὶ σωτηρίᾳ δι' ἐκάλεσεν.

» Ἀδελφοί, πεσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλή-
» ματι ἁγίῳ. ὁρκίζω δι' ὑμᾶς τὸν κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσι τοῖς ἁγίοις
» ἀδελφοῖς. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

Ὅρα τὴν πραότητα, ἣν Παῦλος ἐδείκνυτο πρὸς τοὺτων ἐυχῆς. ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφούς. ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸς ἀπὸ τῶν χειρῶν δι' σώματος καὶ τοῦτο ἀσπάσασθαι φιλήματος. δι' ἑτέρων αὐτοὺς ἀσπάσασθαι βούλεται. ὃν λέγω, φησίν, οὐκ γὰρ καὶ δουλεύων, ὡς ὁ τοῦ Ἰούδα. ὁρκίζω ὑμᾶς. διὰ τοῦτο ὁρκίζει, ἵνα κἂν αὐτοὶ καταφρονήσωσι, διά γοῦν τὸν ὅρκον, πράξωσι τὸ ῥηθέν. ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολήν.

τοῦτο πάθου μᾶλλον, ἢ διδασκαλίας χάριν,
ἵνα κἀκεῖνος ᾧ πεσδιαλεγόμενος, φη-
σίν. ἡ χάρις τοῦτο ἡμῶν. ὅπου
δὲ χάρις Χριστοῦ, πάν-
τα τὰ ἀγαθὰ πα
ρομαρτεῖ.

Τέλος εἰς τὴν πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτης ἐπιστολῆς.

Ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς. β'. Ἐπιστολῆς.

Αὕτη ἐπιστέλλει ἀπὸ Ρώμης. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. τινὲς ἀπὸ Θεσσαλονίκης ἀργοὶ καὶ ἄτακτοι περιερχόμενοι, τοὺς ἀδελφοὺς ὑφήρπαζον, ὡς ἤδη τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ὑφεστάσης. ἀπάτων δὲ τοὺς ἀκούοντας ὡς τοῦ ἀποστόλου τοῦτο διαλογῶτος, καὶ ὑπὲρ πνεύματος ἀκούσαντες. ταῦτα οὖν μαθὼν ὁ ἀπόστολος, γράφει τῇ Ἐπιστολήν. καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται τὴν πίστιν αὐτῶν αὐξανουσαν. καὶ ὅτι ἐν αὐτοῖς ἐκαυχᾶτο τὰς θλίψεις γενναίως ὑποφέρουσι διὰ τὸν χριστόν. καὶ παραμυθεῖται δι' αὐτοὺς ὡς ἐσομένης ἐκδικίας παρὰ τοῦ θεοῦ, καὶ τῶν αὐτοὺς ἀδικούντων. ἔπειτα περὶ τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ διδάσκει μηδένι αὐτοὺς πείθεσθαι, μήτε θροεῖσθαι αὐτοὺς, μήτε διὰ πνεύματος, μήτε ὡς αὐτοῦ γράψαντος, μὴ δ' ὅλως νομίζειν ἤδη παρεῖναι αὐτόν. μὴ γὰρ πρότερον ἔσεσθαι αὐτὴν, ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἀποστασία πρῶτον ἐλθῃ, καὶ μετὰ ταύτην ὁ Ἀντίχριστος, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, οὗ τὴν παρουσίαν ἐν σημείοις καὶ τέρασι ψεύδεσι κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ, ἔσεσθαι σημαίνει. εἶτα παραινέσας αὐτοῖς στήκειν γενναίως καὶ κρατεῖν τὰς παραδόσεις ἃς ἐδίδαξεν παρ' αὐτοῦ, παραγγέλλει μηδεμίαν κοινωνίαν ἔχειν μετὰ τῶν ἀτάκτων, σημαίνων καὶ ἀποβάλλειν αὐτούς. εἶναι γὰρ καὶ περιέργους καὶ ταλαίπωρος ἐδίδαξε τοὺς τοιούτους. καὶ παρήγγελε, τὸν μὴ ὑπακούοντα τοῖς λόγοις αὐτοῦ, τοῦτον ἀποσυναγωγον γίνεσθαι. καὶ λοιπὸν ἐπευξάμενος αὐτοῖς εἰρήνην, τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν, τὸν ἀσπασμὸν τῇ ἰδίᾳ χειρὶ γράψας, ὅπερ σημεῖον εἶναι πάσης ἐπιστολῆς ἐδήλωκεν.

Θεοδωρήτου.

Πᾶσι μὲν τῇ πρώτῃ ἐπιστολῇ ἔγραψεν ὡς πάντως ἀπὼν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἀναπληροῦν μέλλων τὰ ὑστερήματα αὐτῶν, καὶ πολλά τινα ἀγάπης σημαντικὰ, οὐκ ἀπῄλθε δέ, τούτου προφασισθέντος τὴν ἐπιστολὴν ἀντὶ τῆς παρουσίας αὐτοῦ. ὅτι δὲ μὴ ἀπῄλθε πρὸς αὐτοὺς δῆλον ἐκ τοιούτου. ἐν τῇ πρώτῃ περὶ ὧν χρόνων τῆς τοῦ κυρίου παρουσίας ὑπερθέμενος γράψαι ὡς ἐβούλετο αὐτοῖς, νῦν γράφει, ἐν πρῶτον τοῦτο, εἶτα αὐτὸς ἀπελήλυθε. γράφει δὲ περὶ ὧν χρόνων διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν. λυμαίνες τινὲς ἔλεγον παρεῖναι λοιπὸν τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου. ἡ δὲ τοῦτο ἴσως ἀληθὲς, ὁ Χριστὸς ψεύστης ἐυρίσκετο. αὐτὸς γὰρ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις σημεῖον τῆς παρουσίας αὐτοῦ δέδωκεν, ἅτινα οὐκ ἴσως ἐκβαντα. ἀναγκάζεται οὖν καὶ αὐτὸς διαλαβεῖν περὶ ὧν τε τῆς παρουσίας σημείων, καὶ τῆς τοῦ Ἀντιχρίστου ἐλεύσεως, διὰ πάντων ἀληθεῖς τὰς τοῦ κυρίου προρρήσεις φανῆναι.

Κεφάλαια τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρας ἐπιστολῆς.

α΄ Εὐχαριστία ὑπὲρ τῆς ὧν Θεσσαλονικέων πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ ὑπομονῆς ἐπὶ τιμῇ αὐτῶν, καὶ κολάσθων τῶν θλιβόντων, ϵ᾽ εὐχὴ ὑπὲρ τελειώσεως αὐτῶν ἐν δόξῃ ἐπὶ δόξῃ χριστοῦ.

β΄ Περὶ τέλους, ὅτι μετὰ Ἀντίχριστον τὸν πεπλανημένον ἐπὶ ἐλέγχῳ Ἰουδαίων ἀπιστησάντων χριστῷ.

γ΄ Εὐχαριστία τῆς κλήσεως.

δ΄ Παράκλησις εὐχῆς ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τοῦ ἔργου.

ε΄ Προτροπὴ ἐργασίας καὶ παραιτήσεως τῶν ἀργῶν καὶ περιέργων.

ϛ΄ Εὐχὴ περὶ ῥυσίας τῆς παρὰ θεοῦ.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ. β΄.

ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων
» τῷ θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ
» πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οὕτως καὶ ἐν τῇ πρώτῃ ἤρξατο ἐπιστολῇ, καὶ πρόσχες τὰς ἐκεῖ προγραφάς. Τῷ θεῷ πατρὶ ἡμῶν. Τῷ γὰρ ἐκκλησίᾳ, μὴ ἐν πατρὶ καὶ ἡμῖν, ὡς αἱ τῶν Ἑλλήνων, καὶ πολλῶν ἄλλων αἱρετικῶν. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη. οἶδα γὰρ ὅτως μεγάλη χάρις καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ, καὶ ὅτι περὶ προσμοὺς κουφισμὸν ἀπεργάζεται. διὸ σωεχῶς αὐτῷς ἐπεύχεται.
» Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν ἀδελφοί καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑ- Κεφ. α΄.
» περαυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν, ϵ᾽ πλεονάζει ἑνὸς ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους. 1

Δύο διδάσκει αὐτῇ, ὅτι καὶ οἱ συμβαίνοντες αὐτῇς πειρασμοὶ, γ᾽ θρίνων, ἀλλ᾽ εὐχαριστῶν ἐστιν ἄξιοι, καὶ ὅτι ὑπὲρ ὧν πάσχουσιν, ὑπέρτεων ὑπομένουσιν, τῷ θεῷ χάριν ἰσέον. Εἰ εὐχαριστεῖν δεῖ περὶ ὧν ἕτεροις κατορθωμάτων, τί πάθωσιν οἱ βασκαί- Φωτ.
νοντες τοῖς κατορθοῦσι; καθὼς ἄξιόν ἐστιν. ἢ ὅτι, φησὶ, δίκαιον ἐστὶ, νοήσεις, ἢ τὸ, μεγάλως, βραχυστέον, ἵνα ᾖ, μεγάλως καθὼς ἄξιον τῷ μεγάλα παρέχοντι. ὅτι ὑπεραυξάνει. ὑπερβολῆς τὸ, ὑπὲρ, σημαντικὸν ἐστι. πῶς δὲ δύνασθαι πίστιν αὐξηθῆναι; ὅταν πειρασμῶν καὶ θλίψεων ἐπελθουσῶν, μὴ σαλευθῆται. καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη. ἆρα καὶ πρὸς τὸ φέρειν πειρασμοὺς, τὸ ἀγαπᾶν καὶ ἀλλήλων ἔχεσθαι, πολλὰ συμβάλλεται. ἐδήλωσε γὰρ ἐκ τούτων, ὅτι πάντων μὲ πρὸς ἀλλήλοις ἀγάπη ἴσην ἦν, καὶ ὑδεὶς τὸ πλέον καὶ ἔλαττον εἶχεν ἐν αὐτῇ.
» Ὥστε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν ὑμῖν καυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ τῆς ὑπο-
» μονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε,
» ἔνδειγμα τῆς δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ
» ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε. Εν τῇ πρώτῃ εἶπεν, ὅτι αἱ ἐκκλησίαι χρήζουσι παρ᾽ ἡμῶν μανθάνειν τὰ περὶ ὑμῶν. ἴσασι γάρ. πῶς οὖν ὧδε λέγει ὅτι καυχώμεθα ἐφ᾽ ὑμῖν; ἴσως εἴπε διδάσομεν, ἀλλὰ καυχώμεθα. Ἐν δὲ καὶ πρὸς τοῖς ἔθεσι καυχᾶσθαι. ἔοικεν, φησὶ, τὰ παρ᾽ ὑμῶν κατορθούμενα καὶ ἡμῖν πρέχει καυχήσεως ἀφορμὰς, διὰ τί ὑμεῖς ἐπὶ τοῖς περιεστικοῖς τῶν κατορθωμάτων πειρασμοῖς ἀλύετε καὶ ἀθυμοῦντε; ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν. δείκνυσιν ὅτι καὶ πρὸ τοῦ εἶχον ἐν τοῖς πειρασμοῖς χρόνον. τοῦτο γὰρ ἡ ὑπομονὴ δηλοῖ. Ἐν πᾶσι τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν. ὑπομονὴ μείζων ὅλου, καὶ τὸ ἀνέχεσθαι τῆς ὑποστάσεως τῶν ἀντιδόσεων, μείζων δὲ καὶ θαυμασιωτέρα ἡ ἐν πειρασμοῖς καὶ θλίψεσιν. Ἔνδειγμα τῆς δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ. Ἔνδειγμα φησὶ, πρὸ ἀπόδειξιν καὶ τὸν ἔλεγχον. ταῦτα γὰρ ὑπομένετε πρὸς τὸ ἀποδειχθῆναι πρὸ δικαιοκρισίαν τοῦ θεοῦ, καὶ πρὸς τὸ καταξιωθῆναι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ὡσεὶ ἔλεγε. διὰ τοῦτο συγχωρεῖ ὁ θεὸς τὰς θλίψεσιν ὑμᾶς εἶναι ὁ θεὸς, ἵνα ὅταν ἀποδίδωσιν ὑμῖν πρὸ βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, Ἔνδειχται, καὶ οἷον ἀπόπειραν καὶ

ἀπόδειξιν

ἀπόδειξιν καὶ ἔλεγχον δῶν τῆς οἰκείας Δικαιοκρισίας. ὅρα δὲ ὅπ τὸ ὑπερ' Χριστοῦ πάσχειν, κατὰ δικαιοκρισίαν πρέχει τὴν βασιλείαν τῶν ἐρανῶν, καὶ ἡ κατὰ χάριν. πρὸ δὲ αὐτῶν ἐκ τύπου ἡς ὕψος ἐπῆρε τὰ φρονήματα, καὶ ἔπεισε καταφρονεῖν τῶν θλι
» ψεων. ὑπερ' ἧς καὶ πάσχετε. ἧς ἕνεκεν φησίν. Εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀν-
» ταπόδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλῖψιν, ἐ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν ἐν
» τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ, μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, ἐν πυ-
» ρὶ φλογὸς διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι θεὸν, καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσι τῷ εὐαγ-
» γελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ. οἵτινες δίκην τίσουσιν, ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ πρόσω-
» που τοῦ κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἔλθη ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις
» αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύσασιν. Εἴπερ δίκαιον παρὰ τῷ
θεῷ. τὸ ἐπείπερ, ἐπειδήπερ νόει κατὰ ἀπόφασιν καὶ βεβαίωσιν ἀρνηθέν. ἢ κατά τινα ἐρώτησιν, ὡσεὶ εἴπεν. ἦ ἄρα τὸ δίκαιόν ὁ θεὸς, ὡς πάντως δικαιοῦντος. τὸ γὰρ λέγειν ἐώφαμεν, ἢ μισεῖ ὁ θεὸς τοὺς πονηρούς, ὡς δηλοῦν ὅτι μισεῖ. ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν. ἐπιδιὰ εἶπεν ἄνεσιν, ἵνα μὴ λέγωσι, τί ὅτω ἄχρι τοῦ λύσιν εὑρεῖν τῶν κακῶν, φασὶ τὰ καθ' ἡμᾶς, ἀντίδοσις δὲ οὐδαμοῦ; ἐπάγει τὸ μεθ' ἡμῶν, ἵνα κοι-
νωνοὶ αὐτοῖς λάβη καὶ τῶν ἀγώνων, καὶ στεφάνων τῶν ἀπροσκόπων. ἐν τῇ ἀποκαλύ-
ψει τοῦ κυρίου. ἀποκάλυψιν, τὴν παρουσίαν φησί. δηλοῖ δὲ τοῦ προφάσειν τὴν δευ-
τέραν τοῦ Χριστοῦ παρουσίαν, δίδωσιν αὐτοῖς μίμησιν προσδοκᾶν, καὶ ἵστασθαι δὲ αὐτῆς
τῆς παρουσίας ἐκ πόσων ἀποιβῶν. μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, ὡσεὶ εἴπε, μετὰ
τῶν ἀγγέλων τῶν δοξαζόντων τὴν δυνάμει αὐτοῦ, ἢ ὡς τῶν ἀγγέλων δυνατῶν ὄν-
των, τουτέστι μετὰ τῶν δυνατῶν αὐτοῦ ἀγγέλων. ἐν πυρὶ φλογός. ἐν τῇ ἀποκαλύ-
ψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, τῇ ἐν φλογὶ πυρὸς γυμνουμένῃ. πυρὶ γὰρ τοιούτῳ ἐ ὁ Δαυὶδ φησι.
Φωτ. πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύσεται καὶ φλογιεῖ κύκλῳ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Ἡ ἐν πυ-
ρὶ φλογὸς φησι, τὴν εἶδος τῆς τιμωρίας ἀνιπόμφως, ἐν τύπου οἱ μὴ εἰδότες θεὸν, μη-
δὲ ὑπακούσαντες τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. ἢ ἐν φρογὶ πυρὸς, αὐτὸν τὸν δικαστι-
κὸν παρουσίαν, ὅτι μετὰ πυρὸς φλέγοντος γυμνοῦται δηλῶν. οὕτως γὰρ καὶ οἱ πρὸ ἡ-
μῶν ἐξεφλόφασιν. τοῖς μὴ εἰδόσι θεὸν. ἐν τοῦτο τὰ λέγῃ κατασκευασι-
κὸν, ὅτι πάντως δώσουσι δίκην οἱ θλίβοντες αὐτούς. ἐπειδὴ γὰρ ἄνω φησὶ, τοῖς θλί
βουσιν ὑμᾶς ἵνα μὴ ἀπιστήσωσιν ἢ ἄρα δι' αὐτοὺς μέλλῃ κολάζειν ὁ θεὸς τοὺς δικόκον
τας αὐτούς, φησὶν, ὅτι ἢ καὶ μὴ δι' ὑμᾶς, δι' ἑαυτὸν κολάσει αὐτούς. καὶ γὰρ ἀπρδί-
δωσι δίκην τοῖς μὴ εἰδόσι θεὸν, καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσι τῷ εὐαγγελίῳ αὐτοῦ. ἢ δὲ
τύπος ἀπροδίδωσι, πολλῷ μᾶλλον τοῖς κολούουσι καὶ ἄλλοισ ὑπακοῦσαι, οἷοι ἐ-
στὲν οἱ νῦν ὑμᾶς θλίβοντες, φησίν. ὄλεθρον αἰώνιον. ποῦ εἰσιν οἱ λέγοντες, μὴ δίκαιο
νίζειν τὰς ἐκεῖ τιμωρίας; ἀπὸ πρόσωπου τοῦ κυρίου. ἀγὰρ χρεία, φησί, πρὸς τὸν ἐρ-
γωδίας τινός. ἀπὸ γὰρ μόνου τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ, τουτέστι τῆς φανείας αὐ-
τοῦ, οἱ μὲν ἐν κολάσει, οἱ δὲ τῶν τιμὴ ἔσονται. ἥτις ἔσαι, φησὶ, μετὰ δόξης τῆς ἰσχύος
αὐτοῦ, ὡσεὶ εἴπεν. ἅμα ἐπιφανῇ αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, καὶ ἅμα ἡ δόξα τῆς ἰσχύος αὐ-
τοῦ, ἐυθὺς ἐν κολάσει ἀπάρπασοι οἱ ἁμαρτωλοί. ὅταν ἔλθη ἐνδοξασθῆναι. τὸ ἐν
δοξασθῆναι,

δοξασθῆναι, κατὰ δύο νοεῖται, ὅτι τε δόξα αὐτῷ ἐστὶ τὸ πλείους εἶναι τοὺς ἁγίους, οἷς μέλει μισθὸν δίδοναι τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ, (ὡσπερ γὰρ πλοῦτος αὐτοῦ ἡ μετέρα σωτηρία, οὕτως καὶ δόξα αὐτοῦ τὸ πλείους ἐνδοξῆ εὑρεθῆναι.) καὶ ὅτι δοξασθήσεται ὑπὲρ τῶν ἁγίων ὁρώντων αὐτὸν ἐν τῇ πατρῴᾳ δόξῃ θεὸν πάντων καὶ κριτὴν προκαθεζόμενον. ἔστι καὶ πιστῶς νοῆσαι, ὅτι δοξασθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἁγιωμάτων δυνάμεων, οἱ ἅγιοι παρασκευάσουσι, θεωρουσῶν, ὅσον αὐτοῖς ἀξιώσει ἀποιβῶν. ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύσασιν. ἐν πᾶσι, δηλ. πάντων. ὥσπερ γὰρ προφασιν δώσουσιν οἱ ἅγιοι δοξασθῆναι αὐτὸν, οὕτως ἐ θαυμασθῆναι, πῶς τις οὕτω δόξαν ὄψεται ἐν τῷ παρόντι βίῳ ἐυτελεῖς καὶ ἀπερίμυθους ὡς καὶ παρὰ πάντων διώκεσθαι καὶ φονεύεσθαι, τοιούτων καὶ τοιούτων
» ἀγίσωσιν ἀγαθῶν. Οτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ
» ἐκείνῃ, ἧς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ
» θεὸς ἡμῶν, καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνά-
» μει, ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ κα
» τὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Θαυμασθήσεται δὲ ὁ θεὸς, ἐπειδὴ ἐπιστεύθη ἐφ' ὑμᾶς ἡ μαρτυρία ἡμῶν καὶ τὸ κήρυγμα. καὶ πῶς ἐκ τοῦ πιστεῦσαι αὐτοῖς τῷ κηρύγματι αὐτῶν μέλλει ὁ θεὸς θαυμάζεσθαι; ὅτι ἡ μὴ ἠκούσατε ἡμῶν, φησιν, οὐκ ἐμέλλετε τούτων ἀγαθῶν ἀξιοῦσθαι. μὴ ἀξιούμενοι δὲ, οὐκ ἂν πρόφασιν δοξολογίας καὶ θαύματος τῷ Χριστῷ παρέσχετε ἐφ' οἷς ὑμᾶς ἐδόξασεν. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ἐν γὰρ τῇ τελείᾳ ἡμέρᾳ, γνώσεται φανερὸν ὅτι ἐπιστεύσατε. νῦν γὰρ πολλοὶ καὶ ὑποκρίνονται τὴν πίστιν. ἧς ὃ καὶ προσευχόμεθα. ἧς τὸν αὐτὸν, φησι, προσευχόμεθα ἵνα καὶ ἐν ὑμῖν δοξασθῇ καὶ θαυμασθῇ ὁ θεὸς. ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως. τί γὰρ, οὐκ ἦσαν κεκλημένοι; ναί. καὶ γὰρ πάντες κεκλήμεθα, ἀλλ' οὐ πάντες ἐσερχόμεθα. καὶ τοῦτο δηλοῦσιν αἱ φρόνιμοι παρθένοι, καὶ ὁ τὸν ἐυπαράϊματον. κλῆσιν οὖν φησι, τὴν καὶ τὸ ἐσελθεῖν ἔχουσαν. ἐυχόμεθα δὲ φησιν, ἵνα πληρώσῃ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἀγαθὴν βουλὴν ἧς ὑμᾶς ὁ θεὸς. βουλὴ δὲ καὶ ἐυδοκία θεοῦ, τὸ πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι, καὶ τῶν αἰωνίων τυχεῖν ἀγαθῶν. πληρώσει δὲ καὶ ἔργον πίστεως ἡμῶν ἐν τῇ οἰκείᾳ δυνάμει. τοῦτο γὰρ ἐκείνου γνωστικόν ἐστιν. ἐὰν γὰρ πληρώσῃ τὸ ἔργον πίστεως ὑμᾶς ἐπιτελέσαι, πάντως αὐτοῦ καὶ τὴν ἐυδοκίαν πληρώσει. ὅρα δὲ, οὐκ εἶπε πίστιν, ἀλλ' ἔργον πίστεως. ὅπως ἡ δοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου. ἧ γὰρ ταῦτα γνώσεται, φησιν, ὡσπερ ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ ἐν δοξασθήσεται ὁ θεὸς καθὼς ἄνω εἶπεν, οὕτως καὶ ἐν ὑμῖν. δοξάζεται γὰρ καθὼς καὶ ἄνω εἶπομεν, τοιούτων ἀξιῶν τοὺς δούλους αὐτοῦ. καὶ αὐτοῖς δὲ δοξάζεσαι, τὸ τοιούτων ἀξιωθῆναι. ἢ οὕτως νόησον. ἢ πληρώσει τὸ ἔργον τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν δυνάμει, τουτέστιν ἡ ὑπομονὴ τῆς πρασμῶν, δοξασθήσεται ὁ θεὸς ἡ ὑμῖν, ὅτι σωτοὺς κατέστησε πρὸς τὸν καὶ ἐνέυρωσε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ θεῷ, ὅτι ἀξίους ἐδείξατε ἑαυτοὺς τῆς θείας ἀγάπης καὶ ὑπομονῆς. κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν. χάρις γὰρ ταῦτα πάντα Χριστοῦ. ἐ γὰρ ἡμεῖς, φησι, πρὸς ταῦτα ἐσμεν ἱκανοὶ ἢ ἄξιοι, ἀλλ' ἡ
» χάρις αὐτοῦ δι' ἡμῶν πάντα κατόρθοι. Ερωτῶμεν δὲ ὑμᾶς ἀδελφοὶ ὑπερ' τῆς Κεφ. β'.

» προυσίας τοῦ κῡ ἡμῶν Ιῡ Χῡ ἐπ' ἡμῶν τὴν ἐπισυναγωγὴν ἐπ' αὐτὸν, εἰς τὸ μὴ ταχέως σα-
» λευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς, μήτε θροεῖσθαι διὰ πνὸς, μήτε διὰ λόγου, μήτε δι' ἐπι-
» στολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ Χῡ. Ω ἐγκώμιον τῶν ἁγίων.
ἔδειξε γὰρ ὅτι ἐκ αὐτοῦ ἐπισυναχθήσονται τῷ Χῷ, ὡς ἐκ αὐτῆ μετ' αὐτοῦ φαίνεσθαι, ἐκ
ἅμα αὐτῷ σωθῆναι. εἰς τὸ μὴ ταχέως. Τί δὲ ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν;
εἰς τὸ μὴ ταχέως, φησὶ, σαλευθῆναι ἀπὸ τοῦ νοὸς, ἐνεστάναι ἐκ φοβεῖσθαι ἐκ-
πλῆς τοῦ νοῦ ἀγνοίας ἐκ δειλίας. ἰσέον γὰρ ὅτι τινὲς ἀνεφάνησαν παρ' αὐτοῖς,
φάσκοντες ἐφεστάναι τὴν ἡμέραν τὴν δευτέραν τοῦ Χῡ παρουσίας, ἐ ἐθρόουν αὐτοὺς καὶ ἐ-
βόουν. εἶτα ὁ Παῦλος, πρὸς μὲν ἃ λέγει, ὅτι δὲ γε νῦν ἐφέστηκεν ἀποδείκνυσι,
σημεῖα λέγων τῆς παρουσίας. μήτε διὰ πνὸς. ψευδοπροφῆται γὰρ ταῦτα ἔλεγον.
φησὶ δέ τινα, οἷον χάρισμα. ἵνα γὰρ σωτήριος τις ψευδοπροφήτας, καθολικῶς εἶ-
πεν, ὅτι κἂν χάρισμά τις ἔχων προφητείας τύχῃ εἰπὴ, μὴ πιστεύσητε. ἢ τινα λέγει
τὸν ἀνάθαρτον. διὰ γὰρ ἀναθάρτου πνὸς ἐλάλουν οἱ ψευδοπροφῆται. ταύτην τὴν δευ
τέραν ἑρμηνείαν, ἔθετο ὁ μακάριος Ιωάννης. μήτε διὰ λόγου. πλανολογίαν γάρ τινα,
ἔπλαττον ἐφεστηκέναι τὴν ἡμέραν τοῦ κῡ. μήτε δι' ἐπιστολῆς. ἐ' ἐπιστολὰς γὰρ ὡς ὀξ ὀνό
» ματος τοῦ Παύλου ἔπλαττον, τύχῃ δ' ἔθεν δ' ἐκλούσας. Μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κα
» τὰ μηδένα τρόπον, ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρώτην, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρω
» πος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάν-
» τα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καθίσαι ἀποδεικ-
» νύοντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶ θεός. Επειδὴ εἴτε μὴ ἐφεστάναι, αὐτῆς λοιπὸν τῆς ἀπο-
στασίας σημεῖα λέγει, ἐ μίαν μυστήριον ἀποκαλύπτει. καθ' μηδένα τρόπον. μὴ
κατὰ τινα, φησὶ, μὴ καθ' λόγον, μὴ καθ' ἐπιστολήν. ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία. ἀ-
ποστασίαν αὐτὸν λέγει τὸν Αντίχριστον, ὡς ἀφιστᾶν μέλλοντα πολλοὺς ἀπὸ τοῦ Χῡ.
ἢ ἀποστασίαν, αὐτὴν τὴν ἀπὸ θῡ ἀναχώρησιν, ἐ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. ἐ ἀποκαλυφθῇ.
Θεοδωρ. Σβεσθήσεται γὰρ ἡ κατέχουσα πλάνη, ἐ λήξει ὧν ἐδόλωσεν ἡ ἐξαπάτη, καὶ τότε
ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος. τότε γὰρ ἐ ὁ κς ἔσται. κηρυχθήσεται τὸ εὐαγγέλιον
εἰς πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς, ἐ τότε ἥξει τὸ τέλος. ὁ υἱὸς τῆς
Ιωάν. ἁμαρτίας. Τίς οὗτος ἐστὶν; ἆρα ὁ Σατανᾶς; ἐδαμῶς. ἀλλ' υἱὸς τις, πᾶσαν αὐτῷ δε
Σευηρ. χόμενος τὴν ἐνέργειαν. Καθ' μίμησιν τοῦ πρὸ ἔρχεται ὁ Σατανᾶς, ὧν ἀνὼ ὁλο-
κλήρω. ΑΛΛΩΣ. ἀνὸν ἁμαρτίας αὐτὸν λέγει τὸν Αντίχριστον. ἐ γὰρ ὁ Σα
τανᾶς ἔσται ὁ Αντίχριστος, ἀλλ' ἀνὸς ἐνεργούμενος ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ. ἀνὸν δὲ ἁμαρτίας
αὐτὸν καλεῖ, ὅτι ἐ αὐτὸς πλεῖστα ἁμαρτήσεται, ἐ ἄλλοις εἰς τοῦτο ἀναγκάσει.
ὑὸν δὲ ἀπωλείας αὐτὸν καλεῖ, διὰ τὸ ἀπολύειν πολλοὺς, ἐ αὐτὸν ἀπόλλυσθαι.
ἀνὸν δέ τινα Εβραῖον, πάσης μαγείας ἐ φαρμακείας ὧν ἐπιτηδεύμενον αὐτὸν φη-
σιν. ὁ ἀντικείμενος ἐ ὑπεραιρόμενος. ἀντιτεθήσεται γὰρ ἐ ὑπεραρθήσεται τῇ
ἹΔιὰ ὑπερηφανίαν γ' μόνον κατὰ τοῦ ἐπὶ πάντων θῡ, ἀλλὰ ἐ κατὰ τῶν ἐδώλων. ἐ γὰρ
πρὸς ἐδωλολατρείαν ἄξει τις ἀνθρώπους, ἀλλ' εἰς τὸ αὐτὸν ὡς θν̄ προσκυνεῖν. διὰ τοῦτο
φησὶν, ὑπερηρθήσεται ἐπὶ πάντα λεγόμενον θν̄ ἢ σέβασμα. εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ.

γὰρ τὸν ὄν

γὰρ τὸν ὀν Ιλὴμ λέγει, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θῡ. ἀποδεικνύοντα. γκεῖται λέγοντα,
ἀλλ' ἀποδεικνύοντα, τυτέστι πειρῶν ἀποδείξαι δι' ἔργων ἐ σημείων ἐ θαυματ. ὅτι
» ἔστι θς. ἐξωθεν ὑπακουστέον, γ μὴ ἔλθῃ, φησὶν, ἡ παρουσία τοῦ κῡ. Οὐ μνημονεύετε
» ὅτι ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε εἰς τὸ ἀποκαλυ-
» φθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ. Ἆρα ἀγράφως πολλὰ παρέδιδου τὰ μυστήρια, ἐ
γὰρ δι' ἐπιστολῶν μόνον, ὡσπερεί φασιν. γὰρ ἦν ξένον ἐρωτᾶν, ἀλλ' ὃ πρὸ ἔλεγον. ἐ νῦν τὸ κατέ
χον οἴδατε. κατέχον φησὶ, τὸ κωλύον ἐ ἐμποδίζον. Τί δὲ τοῦτο; πολλοὶ τὸ πνᾶ
τὸ ἄγιον φασὶν, ἄλλοι δὲ τὴν Ρωμαίων ἀρχήν, οἱ ἐ βέλτιον λέγουσιν. ἀὐ γὰρ μὴ αὕτη
λυθῇ, ἐκεῖνος γ' χθῆναι. διὰ γὰρ τοῦτο ἐ οὕτως σωτηριασμένως εἶπεν ὁ μακάριος Παῦ-
λος, μὴ βουλόμενος ἐχθρας ἀκαίρους ἀναδέχεσθαι πρὸς τοὺς Ρωμαίων. ἐμελλον γὰρ ἀκούον
τες ὅτι καταλυθήσεται ἡ Ρωμαίων ἀρχὴ, ἐ αὐτὴν κακοῦν ἐ τὴν πίστιν ἅπαντας, ὡς τὴν
κατάλυσιν αὐτῆς προσδοκῶντας. ἢ γὰρ μὴ οὗτος φανῇ, γ φανεῖ ὁ χς. διὰ τοῦτο τὸ φανῆ
ναι τὸν χν̄ φησι βούλεσθαι αὐτὸν, ταχὺ ἐλθεῖν, ἐ τὴν Ρωμαίων μεμονίας κατάλυσιν με
νέσθαι. ἢ δὲ ἴσως περὶ τοῦ ἁγίου πνς, τί ἐκώλυεν αὐτὸν ἤδειν σαφῶς, ὅτι μὴ τὸ πνς αὐτὸ
χάρις κατέχει πρὸς τὸ μὴ φανῆναι; Καὶ νῦν τὸ κατέχον φησὶν οἴδατε εἰς τὸ μὴ νῦν ἀπο φωτ.
καλυφθῆναι αὐτὸν, ἀλλ' αὐτῷ ἑαυτοῦ καιρῷ. οἷον ὅταν ὁ ὁρισθεὶς αὐτῷ ἐ συγχωρηθεὶς ὑπὸ
θῡ χρόνος ἐπίσῃ. ἢ ὃ μὴ κατεῖχεν, ἐ νῦν ἂν ἐποίει. οὕτως ἀεί τινα τῶν πίστων ὀργᾷ, ἐ τὴν
κάκωσιν αὐτοῦ ὁ πνηρὸς ἐπιθυμεῖ, ἀλλὰ κατέχει ἐ κωλύει). ΑΛΛΟ. κατέχει ἐ
κωλύει τὸν ἀνόμου τὴν προυσίαν, τὸ πνᾶ τὸ ἅγιον. ἐποδ' ἀνοῶ, φησι, τὸν διὰ τῶν Σευηρια.
ἀνῶν κακίαν, ἐκ μέσου γένῃ) ἐ ἀρχῆς, τὸ πνικαῦμα χώραν ἔχει ὁ ἄνομος ἀποκαλυ
φθῆναι ἐ ἐπαναστῆναι, μηδενὸς κωλύοντος. ἔφη δὲ ὅτι ἐ ἀρχὴν εἴληφε τὸ μυστήριον
τῆς ἀνομίας, ἐπειδὴ ἐ Μανιχαῖοι εἶπον τὸν Διάβολον θεὸν τοῦ νόμου, ἐ Μαρκίων φησὶν
γὰρ τὸν πρὸ εἶναι τοῦ χῦ τὸν θν̄ τοῦ νόμου. λέγει δὲ ἐ χν̄ ἑαυτὸν ὁ Μάνης ἐ παράκλητον,
» ἐ ἐκστῆναι τῆς ἀπιστίας τῶν ἀνῶν ὁ Διάβολος ἔσεσθαι. Τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖ τῆς
» ἀνομίας. μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένῃ), ἐ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν
» ὁ κς ἀναλώσει τῷ πνὶ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἐ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ.

Μυστήριον τῆς ἀνομίας τὸν Νέρωνα λέγει, ὡς ἐκ τύπον ὄντα τοῦ Αντιχρίστου. καὶ γὰρ
καὶ ὁ Νέρων, φασὶν τινες, ἐ θς ἐζήτει λέγεσθαι. μυστήριον δὲ αὐτὸν φησι, διὰ τὸ μὴ
ἀπερυθριασμένως ποιεῖν τὸν Νέρωνα οἷα ὁ Αντίχριστος ποιήσει, ἀλλ' ὑφειμένως. ἤδη
φησὶν, ἐνεργεῖται, τυτέστιν ἐκ τῶν Σατανᾶ. ἐργάζεται γὰρ διὰ μέσου τοῦ Νέρωνος ὁ
Σατανᾶς τὰ αὐτῷ δοκοῦντα. οὕτως δὲ σωτηριασμένως εἶπεν, γ διὰ δειλίαν, ἀλλὰ
παιδεύων ἡμᾶς, ἀνονήτους ἐ χθρας ἐ πρίπας μὴ ἀναδέχεσθαι. μόνον ὁ κατέχων ἄρτι.
τυτέστιν ὁ Ρωμαίων θρόνος ἐ ἡ βασιλεία νῦν ἐμποδίζουσα, ὅταν πάυσῃ), φησὶ,
ἐ τέλος λάβῃ, τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, τυτέστιν ὁ Αντίχριστος. ὅταν γὰρ κα
ταλυθῇ ἡ Ρωμαίων ἀρχὴ, τότε ὁ Αντίχριστος πιστεθήσεται τὴν ἀναρχίαν ἐ κρατῆσαι
πειρήσεται, γ μόνον τῶν ἀνῶν, ἀλλὰ ἐ τῆς θῡ ἀρχήν. τῆ γὰρ Ρωμαίων ἀρχὴν, αὐτὸς τέ
λεον καταργήσει ὁ Αντίχριστος. ὥσπερ γὰρ ἡ Μήδων ἐβη Βαβυλωνίων κατελύθη, καὶ ἡ
Βαβυλωνίων ἐβη Περσῶν, καὶ ἡ Περσῶν ἐβη Μακεδόνων, καὶ ἡ Μακεδόνων ἐβη

Ρωμαίων,

Ρωμαίων οὕτως ἡ Ρωμαίων ὑποτ Ἀντιχρίσου, ἐ ἡ τ Ἀντιχρίστου ὑπερτ ἡμῶν δεσπό-
Γενικὸν. του. ταῦτα δὲ ὁ Δανιὴλ φησιν. Ὅταν μὴν τὸ τέρας ἐπισχῇ τ τ θῦ προφέσως, ἐ ὁ νῦν κατέχων αὐτὸν ὅρος ἐκστῇ πληρωθείς, ἑτοίμως τότε ἐ Δίκα πάσης ἀναβολῆς ὁ ἄνομος ἀποκαλυφθήσε). ὃν ὁ κς ἀνελῶσει. λοιπὸν ἐ ἡ πλάνη. ὃν ὁ χς, φησιν, ἀνελώσει. ὥσπερ γὰρ πυρὸς ἐπὶ πλέον ὄντος, τὰ μικρὰ ξυλάρια ἐκ τῆς θερμότητος ἀναλίσκε), οὕτω ἐ ὁ Ἀντίχριστος ὑπ αὐτῆς τ ἐπιφανείας τ Χυ, ἐ τ πνς τ στόματος αὐτῦ, ἀναλωθήσεται, πνεύματος, τ ἐπιταγμα ἐ κέλευσμα καλῶν, καὶ ὅλον ἐμφύσημα, ἢ τ ἄγιον πνεῦμα. καταργήσει. ὅλον παύσῃ, ἀπολέσει.

» Οὗ ἐστιν ἡ παρουσία κατ ἐνέργειαν τ Σατανᾶ, ἐν πάσῃ δυνάμ ἐ σημείοις ἐ τέ-
» ρασι ψεύδοις, ἐ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ τ ἀδικίας ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ ὧν τ ἀγά-
» πην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τ σωθῆναι αὐτούς. Καὶ καταργήσει, φησί, τῇ παρουσίᾳ αὐτῦ ὁ κς τὸν Ἀντίχριστον, οὗ Ἀντιχρίστου ἔσται ἡ παρουσία κατ ἐνέργειαν τῦ Σατανᾶ. διὰ μέσου γὰρ αὐτ πάντα πράξει ὁ Διάβολος. ἐν πάσῃ δυνάμ ἐ σημείοις. ταῦτα προεῖπεν, ἵνα μὴ ἀπατηθῶσιν οἱ τότε. πᾶσαν, φησίν, ἐπιδείξε) δύναμιν. ψεύδοις δέ, ἤ ὅτι κἂν φαντασίαν μέλλει ποιεῖν, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀπατᾶν, ἢ ἐπιδὴ πρὸς τὸ ψεῦδος ἄγουσιν, ἢ ὃν παντὶ πράγματι ἀπατῆσαι ἐ ἀδικῆσαι τοὺς πιστεύοντας δυναμένω. ἢ, ὡς εἴρηται, φαντασίᾳ ἐ δοκήσει τὰ σημεῖα ποιήσει. ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις. μὴ φοβηθῆς ταῦτα ἀκούων περὶ αὐτῦ. ὧν τοῖς ἀπολλυμένοις γὰρ ἰσχύσει, οἳ ἐ πρὸ αὐτῦ, διὰ ἐπίστευσαν τῷ χῷ. ἀνθ ὧν τ ἀγάπην τ ἀληθείας διὰ ἐδέξαντο. ἀγάπην ἀληθείας τὸν χν λέγει. διὰ γὰρ ἀγάπην τ πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἵνα τ ἀληθῆ διδαχὴν, σωθρωπῆσαι κατηξίωσεν. ἀνίπεται δέ, ὅτι πρὸ Ἰουδαίοις ἰσχύσει. οὐ γὰρ τὸν Χν διὰ ἐδέξαντο, οὔτε ἐπίστευσαν αὐτῷ, ὃ ἐ ὁ Χς αὐτοῖς φησιν. ἐγὼ ἦλθον ἐν τῷ ὀνόματι τ πρς μου, ἐ διὰ ἐδέξασθέμε, ἐὰ ἄλλος ἐν τῷ οἰκείῳ ὀνόματι
» ἐ αὐτὸν δέξεσθε, φησι. Διὰ τοῦτο πέμψει αὐτοῖς ὁ θς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ
» πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει, ἵνα κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ
» εὐδοκήσαντες ἐν τῇ ἀδικίᾳ. Τὸ πέμψει, μὴ οὕτω δέξῃ, ὡς τὸ θεοῦ πέμπειν τινάς, ἀλλὰ πρὸ τοῦ θεοῦ συγχωρήσιν. οὕτως ἔθος καλεῖν τῷ Παύλῳ. ἐνέργειαν δέ φησι πλάνης, ἐπειδὴ πλάνην ἐνεργὸν ἐ πλανῶσαι ἰσχύουσαν. ὅρα δὲ ἀσφάλειαν λόγου. ἵνα εἴπεν, ἵνα κολασθῶσιν. ἐμελλον γὰρ κολάζεσθαι πάντες οἱ ἀπιστήσαντες τῷ Χῷ καὶ ὁ Ἀντίχριστος μὴ ἐλπιζέτω, μὴ δὲ ἐπιστεύθη πρ αὐτῶν, ἀλλ ἵνα κριθῶσι, ἐπειδὴ καὶ κριθῶσι καὶ ἐν ἐκείνῳ, ἐ ἐμφραγῇ αὐτῶν ἐ ἡ στόματα. τί γὰρ εἴπωσιν, διὰ τί μὴ ἐπίστευσαν τῷ Χῷ; ὅτι, φησίν, εἴρηται, πς ὁ θεὸς ὑμῶν εἷς ἐστιν. ἀλλ ἀκούσθω πρώην μέ τ φανερῶς. τὴν τριάδα κηρύσσει. πλὴν ἐάσωμεν τὴν συγχώρησιν, τὸ μονάρχιαν δεῖν σέβειν πλεονάζειν. πῶς οὖν τῷ Ἀντιχρίστῳ ὡς θεῷ πιστεύσατε; ὁρᾶς ὅτι ἀπεκλείοντας; τῷ μὲ χῷ διὰ ἐπίστευσαν ὅτι ἦσθεός, τῷ δὲ Ἀντιχρίστῳ ὡς θεῷ ἐ πιστεύσουσι ἐ προσκυνήσουσι, ἐ ταῦτα διαρρήδην λέγοντι, ὅτι ἐγώ εἰμι θεός. τί λοιπὸν ἐροῦσιν; ὅτι σημεῖα ποιεῖ; ἀλλὰ ἐ πλείω ἐ μείζω ἐποίησεν ὁ χς. ἀλλ ὅτι παρὰ ὧν γραφῶν ἐμαρτυρεῖτο; καίτοι ὁ μὲν χς, ὡς σήμ, ὁ δὲ Ἀντίχριστος, ὡς λυμεὼν μεμαρ-
τύρηται

τύρηται. τί δὲ ὅλως ἐ καταβλάψει τῇ πίστοις ἡ παρουσία αὐτῦ; ἐ πρόφασις αὐτοῖς μᾶλλον σεφάνων γένηται. ἐκείνοις δὲ ἀπατήσει, τῇ ἐ τύπου χωρὶς αὐτὰ κατακρίσιν ὄντας. φησὶ γὰρ, ὅτι ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἰσχύσ μόνοις. διὰ εὐδοκήσαντες ἐν τῇ ἀδικίᾳ. πολλοὶ γὰρ (ἴσμεν, τί δ ἦ πρότερ ἔρχε) ὁ Ἀντίχριστος ἢ τί γὰρ ὠφέλιμος ἡ παρουσία αὐτῦ; καὶ φαμεν, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται. ἢ δὲ μὴ δέχῃ τὸν λόγον τόπον, δέξαι τὸν Ἀπόστολον μικροῦ πρὸ αἰτίαν λέγοντα. ἵνα κριθῶσι πάντες, φησίν, οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ. ἐπιδὴ γὰρ οἱ τῷ Χῷ μὴ πιστεύσαντες Ἰουδαῖοι, εἶχον ἐν τῇ κρίσει περβάλλεσθαι, διὰ τόπον γὲ ἐπιστεύσαμεν εἶναι τὸν χν θεὸν, ὅτι γέγραπται εἰς θεὸς ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ κῷ τῷ θεῷ σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. ἵνα οὖν μὴ δὲ ταῦτα προϊσχόντα, ὁ Ἀντίχριστος αὐτῶν ἀποβράψει τὰ σώματα. πῶς; ὅταν γὰρ τῷ μὲ χῷ οὐκ ἐπίστευσαν ὅτι εἷς θεὸς, ἐ ταῦτα διαρρήδην λέγοντες χῦ ὅτι θς ἦμι, τῷ δὲ Ἀντιχρίστῳ, ὡς θῷ ἐ πιστεύσωσι ἐ προσκυνήσωσι, τί λοιπὸν ἐροῦσιν; ὅτι σημεῖα ἐποίᾳ; ἀλλὰ ἐ πλείω ἐ μείζω ἐποίᾳ ὁ χς. ἀλλ ὅτι πρὰ ὧν γραφῶν ἐμαρτυρεῖτο; καίτοι ὁ μὲν χς ὡς σήμ, ὁ δὲ Ἀντίχριστος, ὡς λυμεών. ἐ ἀπλῶς, τ ἀνωπράγραφον ἀνάγνωθι. εὐδοκήσαντες δὲ, οἷον ζηλοτυπήσαντες ἐ συμπράξαντες τῇ ἀδικίᾳ, τυτέστι τῷ Ἀντιχρίστῳ.

» Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν ἀδελφοὶ ἠγαπη- Κεφ. γ'.
» μένοι ὑπὸ κυ, ὅτι εἵλετο ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπαρχὴς εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνς, καὶ πίστει
» ἀληθείας, εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τ εὐαγγελίου ἡμῶν εἰς περιποίησιν δόξης τ κυ
» ἡμῶν Ιυ Χριστοῦ. Καὶ ταῦτα μέν, φησίν, ἐν τῷ Δίῳ κωμῳδῶ, ἡμεῖς δὲ, ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ. ὅτι εἵλετο ὑμᾶς. ὅσον ἐτελέξατο. εἵλετο μέν, πρὸς τὸ σῶσαι, εἵλετο δὲ ἐν ἁγιασμῷ πνς, τυτέστι διὰ τ ἁγιάσαι ἡμᾶς τῷ ἁγίῳ αὐτ πνι. καὶ τῷ πίστει ἀληθείας. τυτέστι διὰ πίστεως ἀληθοῦς. ταύτην γὰρ μόνην ἡμῶν σωσιστικὴν ὄντων, ἡγίασεν αὐτὸς διὰ τ πνς. διὰ τ τρίτον δὲ πρῶτον εἶπε τὸν ἁγιασμὸν τ πνς, διελῶν ὡς χρὴ πιστεύσαμεν, ἢ μὴ ἡ χάρις τ πνεύματος ἡγήσατο. εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς. εἰς ὃ πνα, ἢ εἰς οὐ ἁγιασμὸν ἐκάλεσε, φησὶν, ὑμᾶς ὁ θεὸς διὰ τ εὐαγγελίου. ἐκεῖθεν γὰρ καλούμθοι, χῷ πιστεύομεν, ὅθεν δὲ τὸ πνς ἁγιαζόμεθα. εἰς περιποίησιν δόξης. διὰ τόπον δέ, φησιν, ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ἁγιασμὸν πνευματικὸν, ἵνα δόξαν περιποίσῃ τῷ υἱῷ αὐτῦ. δόξα γὰρ χῷ, τὸ πλοῦτος εἶναι τῇ μέλλοντας σώζεσθαι διὰ τῆς πίστεως αὐτῦ, καθὼς ἐ ἄνωθεν εἶπεν, ἐν δοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτῦ. ὅρα δὲ πῶς τελείωται ὁ ἀνός, ὅτι δόξαν αὐτῦ ἡγεῖται χς τὴν ἡμῶν σωτηρίαν.

» Ἄρα οὖν ἀδελφοί, στήκετε ἐ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ λό-
» γου, εἴτε δι ἐπιστολῆς ἡμῶν. αὐτὸς δὲ ὁ πς ἡμῶν Ιυς Χς, ἐ ὁ θεὸς ἐ πρ ἡμῶν ὁ
» ἀγαπήσας ἡμᾶς, ἐ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν ἐ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, παρακαλέ-
» σαι ὑμῶν τὰς καρδίας, ἐ στηρίξαι ἐν παντὶ λόγῳ ἐ ἔργῳ ἀγαθῷ. Στήκετε. μὴ καταβλιθῆτε, φησὶ, τοῖς πειρασμοῖς. εἴτε διὰ λόγου. ἐ γὰρ ἐ ἀγράφως ἐ ἐγγράφως παρέδωκαν οἱ ἀπόστολοι, ἐ ἀξιοφύλακτα ἀμφότερα. ῥιζαροῦ ἐ ἡ ἄγραφος τῆς ἐκκλησίας παράδοσις, φύλακτέα ἐστίν. αὐτὸς δὲ ὁ πς ἡμῶν. πάλιν μετὰ παραίνεσιν,
εὐχὴν

ἐυχῇ βεβαιοῖ· φαινέτω. ε ὁ θς ε πίρ ἡμῶν. πῶς ἐστὶν οἱ λέγοντες δλ τὸ μείζονα τὸν πρᾶ, ὅπ πρῶτος ὀνομάζ; ἰδοὺ γὰρ ἐνταῦθα, πρῶτος ὁ υἱὸς ὀνομάζ. πρόκλησιν ἀωνίαν. τίς δὲ ἡ ἀωνία πρόκλησις; ἡ ἐλπὶς ὧν μελλόντων ἀγαθῶν, ἃ δλ τὸ ε ἀγαθὴν καλεῖ. δι' χάριτι. ταύτην δὲ τὴν ἐλπίδα, δλ οἰκείας χάριτος ὁ θεὸς ἔδωκεν. ᾗ δλ καρδιώματα ἡμέτερα. πρόκλησιν ὑμῶν τῆς καρδίας. τὸ γὰρ πρόκλησις ἀληθῶς Χριστιανοῖς πρὸ τῆς ὧν μελλόντων ἐλπίδος, τὸ ἐστηρίχθαι ε βεβαίοις εἶναι ἐν παντὶ ἔργῳ ε λόγῳ ἀγαθῷ. τί γὰρ πρὸς πρόκλησιν ἴσον ὡς τὸ σωεῖ δένα ἡμᾶς ὅτι χῷ ἀρέσομεν δεῖ ὧν ζῶμεν καὶ πολιτευόμεθα; δι' παντὶ λόγῳ. τῷ μὲν ἔργῳ, τὰς πράξεις δηλοῖ, τῷ δὲ λόγῳ, τὰ ὀρθὰ δόγματα.

Κεφ. δ'. 3 » Τὸ λοιπὸν πρσεύχεσθε ἀδελφοὶ πρὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τ κυ τρέχῃ ε δοξάζ, » καθὼς ε πρὸς ὑμᾶς, ε ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων ε πονηρῶν ἀνῶν. οὐ γὰρ πάντων » ἡ πίστις. πιστὸς δέ ἐστιν ὁ κς ὃς στηρίξει ὑμᾶς καὶ φυλάξ ἀπὸ τ πονηροῦ.

Ανωτέρω εὐχάμενος ὑπρ αὐτῶν, νῦν αἰτεῖ εὐχὴν πρ αὐτῶν. ἅμα δὲ καὶ τὰ φρονήματα αὐτῶν ἐπαίρει, ὅτι ἱκανοί ἦσιν ὑπρ τ διδασκάλου εὔχεσθαι. ἵνα ὁ λόγος τ κυ τρέχῃ. χ ἵνα ἀπαλλαγῇ κινδώνων, (ὡς τότε γὰρ ἐκεῖτο, ὡς ὂν τῇ πρώτῃ πόλει φησίν,) ἀλ' ἵνα τὸ κήρυγμα τρέχῃ, ε ᾧ πᾶσι πιστεύεται. καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς. τότε ε ἐγκώμιον ἔχεται. ὡσπερ παρ' ὑμῖν, φησίν, ἔδραμε ε ἐπιστεύθη. ἀπὸ ὧν λ'τ ων καὶ πονηρῶν ἀνῶν. περὶ ὧν ἀντιλεγόντων τῷ κηρύγματι λέγ, ὅτος ἰω Αλέξανδρος ὁ χαλκεύς. χ γὰρ πάντων ἡ πίστις, ὡσεὶ ἔλεγε. χ πάντων ἐστὶ τὸ πιστεῦσαι, ἀλλ' ὧν ἀξίων τ πιστεῦσαι, ὡς ἔτις εἶπε. χ πάντων ἐστὶ τὸ σχρατεύεσθαι τῷ τῶς βασιλείοις αὐλαῖς, ἀλλ' ὧν ἀξίων. ἐκεῖνοι προαιροῦμαι ἀνθίστασθαι, ὧν χ ἐστιν ἡ πίστις. πιστὸς δέ ἐστιν ὁ κς. ἐπειδὴ γὰρ ἔλειπε ὑμᾶς ἡ φρτηρίαν, καθὼς ἄνω φησί, πιστός ἐστι, ῥυτέσται ἀληθῶς, στηρίξαι ὑμᾶς ὡς σαλευομένους, φυλάξαι δέ, ἡ τὸ μὴ ἰσχύσαι τὸν Σατανᾶν » καθ' ὑμῶν. Πεποίθαμεν δὲ ἐν κῷ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν ὑμῖν, » καὶ ποιεῖτε, καὶ ποιήσετε. ὁ δὲ κς κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας ἡ τὴν ἀγάπην τοῦ » τ θεοῦ, καὶ ἡ τὴν ὑπομονὴν τ χῦ. Ινα μὴ νομίσῃσι πάντα αὐτῆς ἐσεσθαι ἀπὸ τ ἐπαγγειλαμένου θεοῦ, καὶ ἑλόμενοι ἡ σωτηρίαν, ε ῥᾳθυμοι μείνωσι, καὶ τὴν αὐ ὧν ἐργασίαν λ'ωσιτεῖ. ἃ παραγγέλλομεν ὑμῖν, φησι, ε ποιεῖτε καὶ ποιήσετε, ὡσεὶ εἶπεν. ἀληθὴς μὲν ὁ θεὸς ὁ ἡ τὴν σωτηρίαν ὑμᾶς ἑλόμενος, τοιοῦτο δὲ καὶ ὑμετέρων ἔργων. Διὸ χ δὲ ἐθάρσησεν ἡμᾶς, ὡς πεποίθαμεν δὲ ἡ ὑμᾶς, ἀλ', ἐν κῷ, πεσεπεθήκειν. ὁ δὲ κς κατευθύναι. ἐπ' ἐυθείας, φησίν, ὁδὸν ποιήσαι. πολλὰ γὰρ τὰ ὄντα ἀφέλοντα. Οἰκουμ. Ο μακάριος Βασίλειος ἐν τῇ πρὸς Αμφιλόχιον τότε σημειοῦται, ὅτι τῷ πνὶ ἔυχεται ὁ Παῦλος λέγων, ὁ δὲ κς κατευθύναι ἡ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ ε πατρὸς, καὶ ἡ τὴν ὑπομονὴν τ χῦ. ποῖος γὰρ κς πρὸ τοῦ πνα ἔμελλε κατευθύνειν τὰς καρδίας αὐτῶν ἡ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ ἡ τὴν ὑπομονὴν τ Χῦ; ἁδὲὶς δὲ ἔυχεται, πλὴν θῷ. καὶ ἡ τὴν ὑπομονὴν τ Χῦ. ὅπου δὲ ὑπομονὴν λέγει, θλίψεις ἀνίπεται. ὑπομονὴν δέφησιν, ἵνα ὑπομείνωμεν, τουτέστιν ἵνα ἐμπράσμενοι » ὄντες, αὐτὸν προσδεχώμεθα. Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν ἀδελφοὶ ἐν ὀνόματι τ κυρίου ἡμῶν

» κυρίου ἡμῶν Ιηῦ χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περι» πατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρέλαβον πρ' ἡμῶν. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ » μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐλάβομεν παρά τι» νος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί » τινα ὑμῶν. Φοβερωτέραν τὴν παραγγελίαν ἐργάσατο, ὡς ἔπεσεν. διὰ τὸ χῦ παραγγέλλομεν ὑμῖν. ἢ μᾶλλον ὄντες τὸ ὀνόματος αὐτὸ ε μαρτυρόμενοι ὅτι πνί γείλαμεν, ἢ ὅτι αὐτὸς ἐστὶ λόγος ὁ ῥηθησόμενος, οὐκ ἐμός. στέλλεσθαι. ὑποστέλλεσθαι, χωρίζεσθαι. ἄτακτος δέ ἐστιν ὁ δίχα τάξεως καὶ ὧν τὸ θεοῦ νόμων περιπατῶν. ἡσυχεῖν δὲ θέλει τοὺτους περιττῶν ἀργῶς περιϊόντων καὶ μὴ ἐργαζομένων. καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν. ἣν διὰ ὧν ἔργων ὑμῖν πρέδωκα, τύπος ἐχόμενος ὑμῖν, φησιν. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε. ᾗ ὧν γὰρ ἐποιούμεν, δεδώκαμεν ὑμῖν ὑπόμνατα καὶ ἡνόνας μιμήσεως. ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ. βαβαὶ ἐπίτασις. πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν. βάρος μὲν κυρίως λέγεται, τὸ παρὰ ἀνόντων λαβεῖν. πλὴν γὰρ διὰ τοῦτο λέγει, ἀλλ' ὅτι » σφόδρα πόνητες ἦσαν. Οὐχ ὅτι χ ἐκὲ χομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶ» μεν ὑμῖν, ἡ τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. ε γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, » ὅτι εἴτις γ θέλει ἐργάζεσθαι, μὴ δὲ ἐσθιέτω. ἀκούομεν γὰρ τινας περιπατοῦντας ἐν » ὑμῖν ἀτάκτως μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους.

Εἶχε γὰρ ἐξουσίαν ἀργεῖν ἐκτὸς ἔργου ὧν χῴρει, ἀλ' σχολημένος τῷ κηρύγματι, καὶ πρέφεσθαι παρὰ ὧν μαθητευομένων. ἄξιος γάρ, φησιν, ὁ ἐργάτης τ μισθοῦ αὐτοῦ. ἀλλ' ἐκ περιουσίας καὶ φιλοτιμίας, καὶ ἐργάζετο. καὶ ἑαυτὸν ἐτρέφε, καὶ τοὺς ζῶ αὐτῷ. ὁ καὶ ἀλαχοῦ φησιν. ἀλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν. ἵνα, φησίν, ἡκόνα ἑαυτοῖς δῶμεν ὑμῖν, ὧν ἐσθιομεν. ὅτι εἴτις γ θέλει ἐργάζεσθαι, μὴ δὲ ἐσθιέτω. ἐργασίαν, πλὴν διὰ ὧν χειρῶν φησιν. ἀνάγκη γὰρ πάντως τι ποιεῖν. ἀλλὰ περιεργαζομένους. ὁ γὰρ θεὸς ἐνεργὸν ἡμῖν δέδωκε τὸν νοῦν. ὅταν οὖν αὐτὸν ὧν ἔργων ἀπαγάγωμεν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἀργεῖν γ δύναται, λοιπὸν ἡς ἐργασίας ἔρχεται Διαβολικὰς, ἡς περιεργίαν, φλυαρίαν, καταλαλιὰν, ἐυτραπελίαν, καὶ τὰ ὅμοια.

» Τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ πρακαλοῦμεν διὰ τ κυρίου ἡμῶν Ιηῦ » χριστοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι, τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. ὑμεῖς δὲ ἀδελ» φοὶ μὴ ἐκκακήσητε καλοποιοῦντες. εἴτις χ ὑπακούσ τῷ λόγῳ ἡμῶν, διὰ τῆς » ἐπιστολῆς τοῦτον σημειοῦσθε, καὶ μὴ συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ. καὶ μὴ ὡς » ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν. Ορᾷς πῶς φοβερὰν ἠργάσατο τὴν πρόκλησιν; διὰ τ κυρίου, φησί, τουτέστιν αὐτός ἐστιν ὁ παρακαλῶν, χ ἐγώ. μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι. χ μόνον ἡσυχάζ, ἀλλὰ καὶ ἐργάζεσθαι κελεύει. ἔτι πορρωτέρω ὁ λόγος, ἁρμόζει δὲ καὶ περὶ ὧν ἁμαρτανόντων λέγεσθαι. τὸν ἑαυτῶν ἄρτον. μὴ τὸν ἀμότροφον διὰ τ ἐσθιέτω. ὑμεῖς δὲ ἀδελφοί. ὅρα παλάγχνα πατρικά. χ περίγαλυ ἐπὶ πολὺ τὴν ἐπιμέμψιν, δεδικὼς μὴ λιμῷ φθαρῶσιν οἱ ἄθλιοι, καί φησι, στέλλεσθαι μὲν ἀπ' αὐτῶν, ῥυτέσι χωρίζεσθαι, καὶ διὰ τ χωρισμοῦ ἐπιμᾶσθαι. ᾧ ὅσῳ δὲ διορθοῦται, φησί, μετὰ δίδοτε αὐτοῖς ἵνα

μὴ λιμώττωσιν. ἀρκεῖ γὰρ μὴ διορθουμένοις, ἡ ἐπιμίμησις τοῦ στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπ' αὐτῶν. ἡδέως γὰρ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν. ἢ τῷ διὰ τῆς ἐπιστολῆς οἷον λαλοῦντι, ἢ τῷ διὰ τῆς ἐπιστολῆς ἀναπαλέντι. τοῦτο σημαίνουσι. ἵνα μὴ λάθη ὑμᾶς, φησι. μείζων δὲ ἡ τροπή, τὸ πάντας ἔχειν ἀπρόσκοπους. καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε. ὥσπερ ἄνω φησὶν μὴ δεῖν τὸν ἀργὸν ἐσθίειν, δείσας μὴ λιμῷ φθαρῇ, ἐπάγων, ὑμεῖς δὲ ἀδελφοί μὴ ἐγκακήσητε καλοποιοῦντες, οὕτως καὶ ὧδε φησὶν, μὴ σωφρονίζετε, ἵνα μὴ ἀπροσκαθεῖς, τῇ σωφρονεστέρᾳ λύπῃ καταρρᾳ, ὅσπερ πρὸς Κορινθίους ἔγραψε. διὸ ἐπάγει, μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε, ὡς ἔφην. ἐπιμαρτυρεῖ δὲ αὐτῷ, μὴ ὡς ἐχθρῷ δὲ ὀργιζόμενοι, ἀλλ' ὡς ἀδελφὸν ὄντα λαπῃ νουθετοῦντες.

Κεφ. ε'. » Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης, δῴη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ.
» ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν. ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὅ ἐστι σημεῖον ἐν
» πάσῃ ἐπιστολῇ, οὕτως γράφω. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων
» ὑμῶν, ἀμήν. Ἐπειδὴ οἶδεν ἐκ τοῦ νουθετεῖσθαι καὶ ἐπιμᾶσθαι, ἔρεις καὶ μάχας πικρολόγους, ὧν τότε πασχόντων πρὸς τοὺς ἐλέγχοις τραχυνομένων, ἐπεύχεται αὐτοῖς εἰρήνην, πρὸ τοῦ θεοῦ τῆς εἰρήνης. ἣν παντὶ τρόπῳ. ὡς τε μηδεμίαν ὑπολειφθῆναι μάχης ἀφορμήν. ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. τοῦτο ἰδιόχειρον ὑπογράφων, οἷον τὸ ἀσπάζομαι ὑμᾶς, ἢ τὸ ἔρρωσθε, ἢ τὶ τοιοῦτον, ἵνα μὴ παραποιῆτε τὰ γράμματα. εἶπε δὲ ἄνω, ὡς ἀπ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς πλαστόμενοι, διέφθορον αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ὀρθῶν δογμάτων. ὅ ἐστι σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ. τοῦτο δὲ σημεῖον πρὸς τὸ μὴ μάταιοι εἶναι. ἐν πάσῃ δὲ, τῇ ὡς ἐκεῖ προμφθησομένην πρὸς ὑμᾶς. ὡς ἔφην, ἢ μὴ ἔχοι τοῦτο, οὐκ ἔστιμου ἐπιστολή. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν. πάλιν ὡς ἔθος αὐτῷ, εὐχῇ κατέλυσε τὴν ἐπιστολήν.

Τέλος τῷ θεῷ, τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρας ἐπιστολῆς.

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς, β', ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Τιμόθεον, α', ἐπιστολῆς.

Αὐτῷ ἐπιστέλλει οὗτος Λαοδικείας. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς, αὕτη. ἐν τῇ Ἐφέσῳ τινὲς Ἰουδαΐζοντες, ἐπεχείρουν ἑτεροδιδασκαλεῖν καὶ ἀπατῶν τοὺς ἀκεραιοτέρους, προφάσει τοῦ νόμου. τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ ἀπόστολος, προτρέπει τὸν Τιμόθεον ἐκεῖ προσμεῖναι πρὸς διόρθωσιν αὐτῶν, γράφει τε τὴν ἐπιστολήν. καὶ πρῶτον μὲν ὑπομιμνήσκει Τιμόθεον ἧς δέδοται τὴν χάριν, διδάσκων αὐτὸν περὶ τοῦ νόμου, κωλύειν τοὺς παρὰ τὴν ὀρθὴν διδασκαλίαν λαλοῦντας, ἐπιτιμᾶν τε αὐτοῖς. καὶ γὰρ αὐτὸς Ὑμέναιον καὶ Ἀλέξανδρον ναυαγήσαντας περὶ τὴν πίστιν παρέδωκε τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν. ταῦτα ὑπομνήσας, λοιπὸν διατάσσει αὐτῷ καὶ νόμους ἐκκλησιαστικούς. πρῶτον, περὶ προσευχῆς, πῶς καὶ ποῦ, καὶ περὶ τίνων δεῖ προσεύχεσθαι. δεύτερον, περὶ τοῦ σιγᾶν ἐν ἐκκλησίᾳ τὰς γυναῖκας, καὶ μᾶλλον μανθάνειν ἐθέλειν, ἢ μὴ διδάσκειν αὐτάς. τρίτον περὶ ἐπισκόπων, καὶ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων, πῶς καὶ οἵους εἶναι δεῖ τοὺς καθιζομένους. τέταρτον, περὶ ὧν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ χηρῶν, αὖθις πρόσωπα ἐξῶν χρὴ ταύτας καταλέγεσθαι, καὶ ποίας αὐτὰς εἶναι δεῖ, καὶ πῶς αὐτὰς δεῖ πενθεῖν. πέμπτον, περὶ τοῦ σωφρονεῖν τοὺς νεωτέρους, καὶ γαμεῖν μᾶλλον, καὶ μὴ αἰσχρῶς ζῆν. ἕκτον, περὶ τοῦ παραγγέλλειν τοῖς πλουσίοις μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἐλπίζειν ἐπὶ πλούτῳ. περὶ γούτων διατάξάμενος, προτρέπεται αὐτὸν ταῦτα διδάσκειν, ἐμμένειν δὲ ἑαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ, ἐδόθη τε ἔσεσθαι καιροὺς ἐν οἷς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, διδάξας δὲ καθαρὰ εἶναι καὶ τὰ βρώματα, καὶ παραγγείλας αὐτῷ ἐκτρέπεσθαι τοὺς ἐμφιλονείκους ζητήσεις ὡς βεβήλους οὔσας, ἐφ' αἷς καί τινες καὶ χώμηνοι παρέβησαν τὴν πίστιν, καὶ τέλος οὗ χρὴ τρόπον ἄρχειν τε καὶ διατάσσεσθαι, τελοῖ τὴν ἐπιστολήν.

Θεοδωρήτου.

Ἰδιάτε καὶ ἄλλοις ἔχων μαθητὰς ὁ Παῦλος οἷον τὸν Σίλαν, τὸν Λουκᾶν καὶ ἑτέρους, πρὸς Τιμόθεον μόνον καὶ πρὸς Τίτον ὀνόματι γράφει; καὶ φαμὲν, ὅτι τούτοις ἦν ἤδη ἐκκλησίας ἐγκεχειρικώς, τοὺς δὲ ἄλλους, ἐπεῖχε μεθ' ἑαυτοῦ. γράφει δὲ πρὸς Τιμόθεον, τὰ διδασκάλῳ πρέποντα λοιπόν.

Κεφάλαια τῆς πρὸς Τιμόθεον, α', ἐπιστολῆς.

α' Περὶ τῆς ἁγίας τριάδος θεοῦ οἰκονομίας, καὶ ἀπροσδέκτου νομικῆς ἀναγκῆς.

β' Περὶ τῆς ἑαυτοῦ ἐκλογῆς εἰς εὐαγγελισμὸν ἐκδιώξεως, κατὰ χάριν θεοῦ.

γ' Παραγγελία περὶ πίστεως καὶ εὐσυνειδήτου διακονίας, ἧς ἄνευ κίνδυνος.

δ' Περὶ εὐχῆς, ὅτι ὑπὲρ πάντων, ὅτι παντὸς μὲν ἀκάκου, ἀπαράκλητος, σεμνῶς.

ε' Περὶ διδασκάλων, ὅτι ἄνδρας χρὴ, καὶ γυναῖκας εἶναι διὰ τὴν φύσιν, καὶ τὸ πάθος τὸ ἐξ ἀπάτης.

ς' Περὶ ἀρετῆς ἐπισκόπων.

ζ' Περὶ θείας σαρκώσεως.

η' Περὶ ἀγῶνος εὐσεβείας ἐπ' ἐλπίδι.

θ' Περὶ ἐπιμελείας αὐτοῦ, καὶ τῆς ἐκκλησίας.

ι' Περὶ τοῦ ἁρμοζόντως ἑκάστῳ προσφέρεσθαι.

ια' Περὶ χηρῶν ἡλικίας, καὶ τρόπου, καὶ διοικήσεως.

ιβ' Περὶ πρεσβυτέρων τιμῆς.

ιγ' Περὶ σφοδρύνας ἀσφαλοῦς.

ιδ' Ὅτι ὀφείλει ἔργον λαμβάνειν.

ιε' Περὶ δούλων ὑπακοῆς.

ις' Κατὰ φιλοκερδῶν, καὶ ψευδοδιδασκάλων.

ιζ' Παραγγελία φοβερὰ περὶ καταφρονητῶν ὑπακοῆς ἄχρι τέλους.

ιη' Πλουσίων ὁδηγία ἐπὶ τὸν ὄντως ζῶντα.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ. α'.

ΠΑΥΛΟΣ Ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατ' ἐπιταγὴν θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει. χάρις ἔλεος εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. Τὸ ἄτυφον καὶ νῦν δείκνυσιν, ὅτι, φησὶν, οὐκ ἀπ' ἐμαυτοῦ προσῆλθον, ἀλλ' ἐντεταλμένῳ παρὰ θεοῦ. πῦ δὲ ἐντάγη; ὅτε τὰς πράξεσιν ὅτε φησὶ τὸ πνεῦμα, ἀφορίσατέ μοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Βαρνάβαν, καὶ ὅτε ὁ κύριος πρὸς αὐτὸν, ἧς ἐθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε. ἀμέσως ὁ υἱὸς ἢ τὸ πνεῦμα ἐπιτάξει, ταῦτα τὸν πατέρα φησὶν ἐπιτεταχέναι. ἔνθεν δὲ λημα ἐστὶ τῆς ἁγίας τριάδος. καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν. πολλαχοῦ μὲν, φησιν, οἱ ἀπόστολοι πάσχομεν, ἀλλ' ἐχόμεθα τοῦ θεὸν σωτῆρα ἡμῶν, καὶ τὸν Χριστὸν σωτῆρα τῆς ἐλπίδος ἡμῶν. τὸ γὰρ, σωτῆρα, ἀπὸ κοινοῦ νοητέον. αὐτὸς γὰρ παρέχει, φησὶν, ἐλπίδα ὅτι σωθησόμεθα. γνησίῳ τέκνῳ. βραχεῖαν ἐπεδείξαρτο πίστιν ὁ Τιμόθεος, ὡς καὶ διὰ ταύτης γνήσιον τοῦ Παύλου τέκνον γνήσιον. χρὴ γὰρ ἐναλλὰξ καὶ τὰ τῶν πίστιν. χάρις ἔλεος. τὸ ἔλεον ἐνταῦθα ἐπεύχεται, μὴ ἀγνοῶν, ὅ γνωσὶ τότε πρὸς αὐτὸν πρόθυμον, ἐ ὅτι πλείονος ἐλέους χρήζουσιν οἱ διδάσκαλοι.

Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶ μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν, μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις. αἵτινες ζητήσεις παρέχουσι μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει. Κεφ. α'

Ὅρα ἱκέτου καὶ διδασκάλου ῥήματα. προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ. (μᾶλλον γὰρ ἐκκλησιν ἢ Παύλου ἐπιστολὴ τούτοις διορθώσασθαι.) ὅτε ταῦθα δὲ αὐτὸν ἐπισκοπεῖν κελεύει. ἵνα παραγγείλῃς τισίν. οὐκ εἶπε παρακαλέσας, ὡς πρὸς διεφθαρμένους, μετὰ αὐθεντίας παραγγείλῃς, φησίν. μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν. ἦσαν ψευδαπόστολοί τινες ἐκ τῶν Ἰουδαίων, πάλιν ἐπὶ τὸν νόμον ἕλκοντες, καὶ νόθα ἄλλα κατηχοῦντες δόγματα. μηδὲ προσέχειν μύθοις. μύθους λέγει, τὰ παρατετοιμασμένα δόγματα. ὁ γὰρ ταῦτα λαλῶν, ἑτεροδιδασκαλεῖ. καὶ γενεαλογίας ἀπεράντους. πάσσοις γὰρ καὶ προγόνοις ἠρίθμουν, οἷον οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ἀμφὶ τὸν θεσπέσιον Ἀβραάμ, ἐν αὐτοῖς ἑκάλλωπιζόμενοι, ἐ μηδὲν αὐτοῖ χρησὸν πράττοντες. τὸ δὲ, ἀπεράντους, οἷον τοῖς μὴ ἔχουσι πέρας τί χρησὸν, ἢ τοῖς λέγουσιν, ἢ τοῖς ἀκούουσιν. αἵτινες, ζητήσεις παρέχουσι μᾶλλον. ἃ αἱ ζητήσεις ἐν καταγνώσει ἐσὶ, τοῦτο ὁ χρησὸς λέγει, ζητεῖτε ἐ εὑρήσετε; ἐ ζητεῖτε τὰς γραφάς; ὅτι μὴ ζήτησις τοῦ μίσους ἐσίν. οὗτοι γὰρ ζητεῖν χρησὰ, ὡς τὸ ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τῶν γραμμῶν. οὗτοι καὶ ζητεῖν κακὰ, ὡς οἱ φιλόθεοι τὰ χρήσια καὶ χρήσιμα θεοῦ. ἐνταῦθα ὃ ἐν ζητήσεις, τὰς ἀνοήτους φησὶ, τὰς ἐμφιλονείκους. ἢ οἰκονομίαν θεοῦ. τί δὲ οἰκονομήσει ὁ θεός;

τὸ πίστει δέχεσθαι τὰ αὐτῦ. ἀκαταλήπτα γάρ. τῷ δὲ λογισμοὺς καὶ ἀπόδειξις ζητεῖν, (τοῦτο γὰρ αἱ ζητήσεις,) τῆ τῦ θεοῦ οἰκονομίᾳ ἀνθίστανται.

» Τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως
» ἀγαθῆς, καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, ὧν τινὲς ἀστοχήσαντες, ἐξετράπησαν εἰς ματαιολο-
» γίαν, θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων
» διαβεβαιοῦνται. Ταύτης γάρ οὔσης, καὶ τὸ ἑτεροδιδασκαλεῖν ἐπάνειμι. πῶς; ὅτι
ἐκ τῦ μὴ ἀγαπᾶν φθόνος ἠσήλθε τισὶ πρὸς τοὺς διδασκάλους ἐκτὸς θέλειν αὐτοὺς εἶναι
διδασκάλους. λοιπὸν ἐκ τούτου, τὸ ἑτεροδιδασκαλεῖν. ἐκ καθαρᾶς, φησι, καρδίας.
ἔστι γάρ καὶ ἐξ ἀκαθάρτου καρδίας ἀγαπᾶν, οἷαι εἰσὶν αἱ ὧν λήξων πρὸς τοὺς λήξας
φιλίαι. ἐκ καθαρᾶς καρδίας. ἵνα ἐπ' ἀγάπῃ ᾖ τελῆ, φησι, παραγγελίας αὐτοῖς.
τὰ γὰρ ὧν λόγων κεφάλαιον δεύτερα, ἢ ἐν πρώτοις ἢ ἐν τελευταίοις δηλῶ τὸ ἐμμενῶ-
νευτον, λέγουσιν οἱ παραγγέλλοντες. ἐ συνειδήσεως ἀγαθῆς. ἑ μόνον, φησί, πῶ ἀχρι-
ξημάτων ζητῶ, ἵνα καὶ ἐν ὑποκρίσει δύωνται εἶναι, ἀλλὰ πῶ αὐτὸ καρδίας, καὶ τοῦ
τῆς καθαρᾶς, πῶ αὐτὸ συνειδήσεως, καὶ τὸ ὧν ἕνεκα λογισμοῦ, ὃς μόνος τὸ ἀνυπόκριτον
ἔχει. τίς γὰρ ἔσται ὃς αὐτὸς ἑαυτὸν ὑποκρίνεται; ἢ κρύπτειν πειρᾶται; ὧν τινές.
ὧν. ὧν ἡμεῖς, τῆς τῦ πίστει οἰκονομίας τῦ θεοῦ, καὶ τῆς ἀνυποκρίτου ἀγάπης.
ἀστοχήσαντες. τέχνης γὰρ δέονται, ὥστε μὴ ἔξω τῦ σκόπου τῆς ἀληθείας πεσεῖν.
ἡς ματαιολογίαν. ὃ εἶπον ἄνω, ἡς ζητήσεις καὶ ληρολογίας, νῦν λέγει ματαιολο-
γίαν. θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι. ἄλλη πρόφασις ἀστοχίας. ἑ γὰρ μόνον, φησί,
τὸ μισάλληλον, ἀλλὰ καὶ τὸ φιλαρχον ἡς τῦτο ἄγει, ὅπερ καὶ αὐτὸ, ἐκ τῦ μίσους ἐγέ-
ρεται καὶ τῦ φθόνου. μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσι. δεῖξαι θέλει, ὅτι ὄντως αὐτὸ
φιλαρχίας ἦλθον ἡς τὸ θέλειν εἶναι διδάσκαλοι. οὔτε γὰρ τὸν νόμον ἴσασιν, οὔτε πε-
ρὶ ὧν διαβεβαιοῦνται. ἡ γὰρ ἠδεισαν τὸν νόμον, χριστῷ ἂν ἐπίστευον, ὃ ἐ μόνον φησί.
λέγετέ μοι οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; ἢ γὰρ ἠδεισαν τὸν
» νόμον, ἠπίστησαν ἂν ὅτι Χῷ παρατέμπτῳ. Οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νό-
» μος, ἐάντις αὐτῷ νομίμως χρῆται, ἤδως τῦτο ὅτι δικαίῳ νόμος ἑ κεῖται, ἀνόμοις δὲ
» καὶ ἀνυπότακτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, πατρολῴαις καὶ
» μητρολῴαις, ἀνδροφόνοις, πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπίορ-
» κοις, καὶ εἴτι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, κατὰ τὸ εὐαγγέλιον
» τῆς δόξης τῦ μακαρίου θεοῦ ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ.

Ὅτι καλὸς ὁ νόμος. ὡς εἶγε μὴ ἦν τῦτο, ἑ καλός. Τίς δὲ ὁ νομίμως αὐτῷ χρώ
μενος; ὁ διὰ αὐτὸ ἡς πῶ πίστιν παρατεμπόμενος. μὴ ἰσχύων γὰρ ὁ νόμος δικαιῶσαι,
εἰ μὴ τὸν δικαιοῦν δυάμενον παρατέμψει χριστόν. ὁ γὰρ πληρῶν ἑχὸ ὑπεναντιούμενος,
νομίμως αὐτῷ χρῆται. ἤδως τῦτο. καὶ ἐκεῖνος, φησί, νομίμως αὐτῷ κέχρηται
ὁ ἤδως ὅτι ἑ χρείᾳ αὐτὸ πρὸς τὸ ὀρθῶς βιοῦν. τίς δὲ οὗτος; ὁ διὰ ἀρετὴν ὀρ-
θῶς βιῶν, καὶ ἑ διὰ τὸν φόβον τῦ νόμου. ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυπότακτοις.
τῦτο καὶ ἀλλαχοῦ φησιν. ὁ νόμος ὧν παραβάσεων χάριν πρόσκειται. ὥστε τῷ
δικαίῳ καὶ μὴ παραβάντι οὔτε ἔσται νόμος, ἀλλ' ἐκείνοις τοῖς μὴ ἀφ' ἑαυτῶν τῆς
τῶν ἀρετῶν

τῶν ἀρετῶν μεποῦσιν, ἀλλὰ δεομένοις τῆς ἀσφαλείας τῦ νόμου. καὶ λοιπὸν αὐτοῖς
καλέγει, τοῖς ἔχειν τοὺς Ιουδαίοις ἀνιπόμενος. ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς.
οἱ γὰρ συνεχῶς ἤδωλοις προσκυνοῦντες, οἱ τὰ τέκνα τοῖς δαίμοσι θύοντες, οἱ τὸν Μω
σέα λοιδοροῦντες, καὶ φόνοις ἐμφυλίοις μολυνόμενοι Ιουδαῖοι, ταῦτα πάντα γὰρ οὗ
τοί εἰσι· καὶ εἴτι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται. ταῦτα γὰρ πάντα πά-
σῃ ψυχῇ ἐστι διεφθαρμένης. ἡ δὲ τοιαύτη ψυχὴ τῇ ὑγιαινούσῃ καὶ καλῶς ἐχούσῃ δι-
δασκαλίᾳ ἀντιπράττει. καλῶ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης. τοία ὑγιαινούσῃ φησί; τῇ
οὔσῃ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῦ θεοῦ. εὐαγγέλιον δὲ δόξης αὐτὸ καλεῖ, ὅτι δι' αὐτῦ
μάλιστα δοξάζεται ὁ χριστὸς, σωζόν ἐλόμενος. ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ. ἥκος γὰρ ἵν ἐ-
χθῇ τοῖς ψευδαπρόλοις πεπλασμένα εὐαγγέλια.

» Καὶ χάριν ἔχω τῷ ὧ δυαμώσαντί με χριστῷ Ιησῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν- Κεφ. β'.
» με ἡγήσατο θέμενος εἰς διακονίαν τὸν πρότερον ὄντα βλάσφημον, καὶ διώκτην καὶ ὑ-
» βριστήν, ἀλλὰ καὶ ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ. ὑπερεπλεόνασε δὲ ἡ
» χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν χριστῷ Ιησοῦ.

Επιστὰς εἶπεν, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ, ἵνα μὴ δόξῃ κομπάζειν, ἢ πὶ τὸν θεὸν τὸ πᾶν ἀνάγει
καὶ φησι. χάριν ἔχω τῷ τοιούτῳ μοι τῷ δυναμιν δεδωκότι, ἐς τὸ ὅλως πιστευθῆναι
τὸ εὐαγγέλιον. τῷ ἐν δυναμώσαντί με. φορτίον γὰρ ὑπεσῆλθον μέγα, φησὶ, καὶ
πολλῆς δεόμενον τῆς παρὰ θεοῦ ἰσχύος. ὅτι πιστόν με ἡγήσατο. εἶτα δείκνυσιν ὅτι
δεῖ καὶ παρ' ἡμῶν ἴσσειν χθήναι τινά. ἑ γὰρ ἀκρίτως θεὸς ἐπλέγεται τινάς. ἢ γὰρ
οὐ ἴσῶ ἀδοκία τὸ πρᾶγμα. καὶ φησιν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο. τὸν δὲ μὴ ὄντα πίστεως
ἄξιον, πῶς ἂν πιστὸν ἡγήσατο ὁ θεός; πιστὸς δὲ, ὁ μηδὲν ὧν τῦ θεοῦ σφετεριζόμενος,
ἀλλὰ καὶ ὧ ἑαυτὸ τῷ θεῷ ἀνατιθείς. ἡς διακονίαν. ρυτέσι τὸ εὐαγγελίου. διά-
κονον δὲ λέγει δηλῶν τὸ κηρύσσειν. ἀπόδειξις δὲ τῦ ἡγήσασθαί με πιστὸν, τὸ πῶ διακ-
κονίαν μοι πιστευθῆναι τῦ εὐαγγελίου. τὸν πρότερον ὄντα βλάσφημον. ὅρα πῶς αὖ
ξει τὸν ἔλεον τῦ θεοῦ, τῦ προτέρου μεμνημένος βίου, καὶ δίκης, τίνα ἐλεῆσαι ἔλεγε.
καὶ, διώκτην, φησὶν, ὡς ἤλεγχον. ἑ μόνον ἐβλασφήμουν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις διώκων
βλασφημεῖν ἠνάγκαζον. ἀλλὰ καὶ ἠλεήθην. δείκνυσιν ἑαυτὸν, τιμωρίας ἄξιον. ὁ
γὰρ ἔλεος, ἢ πὶ τούτοις γίνεται. ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα. ἢ ἐπὶ δὲ ἀγνοῶν ἐποίησεν ἠλεήθη,
τί δὲ ἄρτε καὶ οἱ Ιουδαῖοι ἐκ ἠλεήθησαν; καὶ φαμεν, πρῶτον μὲν, ὅτι ἑ βούλονται.
οἱ γὰρ πεσελθόντες τῷ χριστῷ ἠλεήθησαν. δηλᾶ τὶ δὲ ἑ πάντες εἶδον ὁ πασίαν ὡς ὁ
Παῦλος, ἢ γὰρ οὐ πάντες πεσῆλθον. ὅτι ὁ μὲν Παῦλος ἐξ ἀγνοίας ἐδίωκεν, ἐκεῖνοι
δὲ ἐξ ἤδησεν. ἄκουε τῦ εὐαγγελιστοῦ λέγοντος, ὅτι πολλοὶ ἐκῶν Φαρισαίων καὶ Ιε
δαίων ἐπίστευον, ἐκ ὁμολόγουν δέ. ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν ὧν ἀνθρώπων μᾶλλον
ἤπερ τὴν δόξαν τῦ θεοῦ. καὶ πάλιν πρὸς αὐτοὺς ὁ χριστὸς, πῶς δύωσθε πιστεῦσαι, δό-
ξαν παρ' ἀλλήλων λαμβάνοντες; καὶ πάλιν τῦτο εἶπεν, φησὶν, οἱ γονεῖς τῦ τυφλοῦ διὰ τὸν
Ιουδαίους, ἵνα μὴ ἐ αὐτοὶ ἀποσυνάγωγοι γένωνται. ἐ αὐτοὶ δὲ οἱ Ιουδαῖοι ἔλεγον.
ὁρᾶτε ὅτι ἐδὲν ὠφελοῦμεν; ἴδε πᾶς ὁ κόσμος ὑπάγει ὀπίσω αὐτῦ. εἶδες αὐτὴν ἐν ἡδὴ
σῃ παίοντας, φιλαρχίας ἕνεκεν; τότε ὁ Παῦλος ἴσως πρὸ τῆς πράξεως ἦν Γαμαλιήλ

μὴ ἐπικοινωνῶν τῷ ὄχλῳ, καὶ μᾶλλον τοῦτο ὁρῶν τὸν τοῦ Χυ πίστιν αὐξανόμενον, ἐζήλω τύπει ζήλου θεοῦ ἔχων, ἀλλ' οὐ μὴν κατ' ἐπίγνωσιν. ἀγνοίᾳ. ἐκ τοῦ νόμου, ὃ ὡρίζην ἀνεγώκει. ἐπεὶ οὖν εὐθέως μὴ ἐπίστευσε τῷ Χῷ, ἄγνοιαν τὸ πρᾶγμα καλεῖ, ὃς ἀπιστίας τετυχέναι. ὑπερεπλεόνασε δὲ ἡ χάρις. ἃ μόνον γάρ, φησιν, ἄξιον ὄντα τιμωρίας, ἔσωσεν ἀτιμώρητον, ἀλλὰ καὶ ἐδικαίωσε, καὶ υἱὸν, καὶ φίλον, καὶ κληρονόμον ἐποίησε. μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης. ὑπερεπλεόνασε δὲ μετὰ τῆς ἐμῆς πίστεως καὶ ἀγάπης, τῆς καὶ αὐτῆς δηλαδὴ χῦ μοι ὑπαρχέσης. τῆς γὰρ ἐν Χῷ Ιησοῦ φησι. πίστεως δὲ εἶπε καὶ ἀγάπης, ὅτι ἐμὲ μὲν πιστεῦσαι, μὴ πρᾶξαι δὲ τὰ ὧν ἀγαπῶντων τὸν χριστόν. δείκνυσι δὲ ὅτι ἐπάναγκες καὶ ἡμᾶς τι συμφιλονεικεῖν.

» Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι χριστὸς Ιησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁ-
» μαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐν
» δείξηται Ιησοῦς χριστὸς τὴν πᾶσαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων
» πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ, εἰς ζωὴν αἰώνιον. τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ,
» μόνῳ σοφῷ θεῷ, τιμὴ, δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

Πιστὸς ὁ λόγος, τουτέστιν ἀληθὴς ὁ ῥηθησόμενος λόγος. ὃς ἐμοῦ, φησι, γνώσεσθε. ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ. καίτοι ἀναχοῦ λέγω. κατὰ τὴν δικαιοζώην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος, πῶς οὖν ὧδε ἁμαρτωλὸν καὶ πρῶτον ὧν ἁμαρτωλῶν λέγει ἑαυτόν; καὶ φασιν, ὅτι ἡ ἐκ νόμου δικαιοζώνη, πρὸς τὴν ἐκ πίστεως παραβαλλομένη, οὐ μόνον οὐκ ἔστι δικαιοζώνη, ἀλλὰ καὶ πρώτη ἁμαρτία. πάντες γὰρ ἥμαρτον, φησι, καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. ταύτην δὲ τὴν συγκρίσει καὶ ἀλλαχοῦ κέχρηται, δῆθεν φησί. καὶ γὰρ οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ὡς τοῦτο τῷ μέρει, ἕνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην. ὅρα δὲ ταπεινὸν εἶπεν. ἐμοῦ, φησί, σωθέντος τοῦ πάντων ἁμαρτωλοτέρου, οὐ δεῖ λοιπὸν ἀμφιβάλλειν περὶ σωτηρίας. δεῖξαι γὰρ θέλει ὅτι οὐ σέσωται ὡς ἄξιος σωτηρίας, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἄλλοις μὴ ἀπελπίσαι τῆς σφῶν σωτηρίας. τὴν πᾶσαν μακροθυμίαν. ὡς τῆς Παύλου ταπεινώσεως. ἡς πᾶν, φησὶν, εἶδος ἐλθὼν κακίας, τῆς πάσης ἐδεόμην μακροθυμίας, οὐ μέρους αὐτῆς, ὥσπερ οἱ ἐν μέρει ἡμαρτηκότες. πρὸς ὑποτύπωσιν. πρὸς ὑπόδειγμα, πρὸς πρόκλησιν, πρὸς ἀπόδειξιν. ἡς ζωὴν αἰώνιον. ἐπὶ γὰρ τῷ σχόντι ζωὴ αἰώνιος, ἡ ἐξ ἧς τις γίνεται πίστις. τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων. ταῦτα περὶ τῆς ἁγίας δέξαι τριάδος. κοινὰ γὰρ ἔργα ἐστὶν οὐ μόνου τοῦ ἁγίου πνεύματος αἱ νομιζόμενα πρόσηγορίαι. δῆλον γὰρ ἀναχοῦ περὶ τοῦ ἑνὸς ταῦτα εὑρεῖν, ἀναχοῦ περὶ τοῦ πνεύματος, νῦν δὲ περὶ τοῦ ἔργου. μόνῳ σοφῷ θεῷ. ταῦτα περὶ τοῦ χῦ τῆς ἀγάπης φιλοσοφήσας, μέμνηται καὶ δοξολογίαν ἀναπέμπει αὐτῷ, ἵνα μή τις νομίσῃ ἄμοιρον τῆς εἰς ἡμᾶς ἀγάπης εἶναι τὸν πρᾶ. ὑπερ γὰρ τῆς εἰς ἡμᾶς ἀγάπης, τὴν ἁγίαν τριάδα δοξάζεσθαι πρέπει, κοινῆς οὔσης τῆς ἀγάπης.

Κεφ. γ'. » Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας
» ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, ἔχων πίστιν καὶ ἀγα-
» θὴν συνείδησιν, ἣν τινες ἀπωσάμενοι, περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν. ὧν ἐστιν Υμέναιος καὶ
» Αλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν.

Ταύτην

Ταύτην τὴν παραγγελίαν. δηλοῖ τῆς φυλακῆς τὸ ἀκριβές. παρατίθεμαί σοι. ὡς τέκνῳ, φησί, παραγγέλλω, ἃ κατά τινα ἐξουσίαν διαπόταις πρέπουσαν. κατὰ τὰς προαγούσας. μετ' ὑπερβατόν κεῖται. ἦλθ' ζώνταξις αὕτη, ἵνα στρατεύῃ κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, τουτέστιν ἵνα στρατεύῃ ἀξίως ὧν ἐπί σοι προφητειῶν. κατὰ γὰρ πνεύματος ἀνεκάλυψιν, καὶ ἡρέθη πρὸ τοῦ Παύλου ἡς μαθητοῦ, καὶ συριετμήθη, καὶ ἐπίσκοπος ἐχειροτονήθη. ἵνα στρατεύῃ. ὡς Χριστοῦ στρατιώτης μετὰ ὧν πνευματικῶν ὅλων τῶν νοητῶν ἐχθρῶν πολεμῶν. ἐν αὐταῖς. ταῖς προφητείαις, φησίν. ἐκεῖναι γὰρ εἶπόν σε. δι' ἃς οὖν ἡρέθης, ἐν ἃς ἐν ἐνελέγης, ἐν αὐταῖς καὶ διὰ αὐτῶν στρατεύων, διὰ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος, δι' οὗ καὶ αἱ προφητεῖαι. τὴν καλὴν στρατείαν. ἤγουν καὶ καλὴν στρατείαν, συρὶ ἧς φησιν. ὥστε προέσθαι τινὰ μέλη ὑμῶν ὅλα τῇ ἁμαρτίᾳ καὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ. ἔχων πίστιν. τὸν γὰρ διδάσκαλον χρὴ, ἑαυτὸν πρῶτον εἶναι διδάσκαλον. πίστιν δέφησι τὴν συρὶ τὰ δόγματα, συνείδησιν δέ, τὴν συρὶ τῆς πολιτείας. ἥντινες ἀπωσάμενοι. ἥντινα, φησί, συνείδησιν τὴν περὶ τὸ ὀρθῶς βιοῦν. ὅταν γάρ τις ἀδοκίμως ζῇ, ἐ συρὶ τὴν πίστιν ναυαγεῖ. ἵνα γὰρ μὴ τῷ φόβῳ ὧν μελλόντων βασανίζωνται, ἀπουδάζουσι πείθειν τὴν ἑαυῶν ψυχὴν ὅτι ψευδῆ πάντα τὰ παρ' ἡμῖν τότε συρὶ ἀναστάσεως καὶ κρίσεως. παρέδωκα τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι. ὅ ἐστιν ἐὰν μὴ παιδεύων Σατανᾶς, ὡς τοῖς ἄλλοις γίνεται χρηστὴ παιδεία πρόξενος; καὶ φασιν. ὥσπερ οἱ δήμιοι μυρίων γίνοντες κακῶν, τοῖς ἄλλοις σωφρονεῖν παιδεύουσιν, οὕτως καὶ ὁ Σατανᾶς. παράδοσις γὰρ ὅταν γένηται τῷ Σατανᾷ, δι' ἀφορισμοῦ τῆς κοινωνίας γίνεται. λοιπὸν παραλαβὼν ὁ Δαίμων γυμνὸν τῆς τοῦ θεοῦ βοηθείας τὸν ἄνθρωπον, παιδεύῃ. καὶ τοῦτο γίνεται αὐτῷ πρὸς σωφρονισμόν. δηλαδὴ δὲ τῷ Σατανᾷ παραδίδωσι, καὶ μὴ αὐτὸς παιδεύει; ἵνα δείξῃ ὅτι καὶ τῷ Σατανᾷ πιστὸν ἦν ὅσος τε ἐστὶ, καὶ ἵνα μετὰ τῆς κολάσεως καὶ ὑβρίζωνται, τοῦ Σατανᾶ τιμωρουμένου. τοὺς μὲν γὰρ ἀπίστους, δι' ἑαυῶν ἐκόλαζον οἱ ἀπόστολοι, ὥσπερ τὸν Βαρισσοῦ ὁ αὐτὸς Παῦλος καὶ τὸν Ελύμαν, καὶ ὁ Πέτρος τὸν Ανανίαν. ἵνα δείξωσιν ὅτι δίωνται. τοὺς δὲ τούτοις μὲν μανθάνοντας, ἐκπατοῦντας δέ, τῷ Σατανᾷ παραδίδωσι. μὴ βλασφημεῖν. οὗτοι γὰρ λογισμοῖς ἀνθρωπίνοις τὴν πίστιν ὑποβάλλοντες, ἐξετράπησαν καὶ βλασφημεῖν, ὅσπερ νῦν
» Νεστοριανοὶ πάσχουσι, καὶ αἱ λοιπαὶ αἱρέσεις. Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάν- Κεφ. δ'.
» των, ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχὰς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας ὑπὲρ πάντων ἀνθρώ- 2
» πων, ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον
» διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. τοῦτο γὰρ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον
» τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀλη-
» θείας ἐλθεῖν. Εν τῇ καθημερινῇ λατρείᾳ, τοῦτο πρὸ τῶν ὧν ἄλλων μνήμης ἐστὶν, φησί. ποιεῖσθαι δεήσεις. δέησις μέν ἐστιν ἱκεσία ὑπὲρ ἀπαλλαγῆς λυπηρῶν προσφερομένη. προσευχὴ δέ, αἴτησις ἀγαθῶν. ἔντευξις δέ, κατηγορία ὧν ἀδικούντων. εὐχαριστία. δεῖ γὰρ εὐχαριστεῖν ὑπὲρ ὧν εἰς ἡμᾶς μονονουχὶ μυρίων ἀγαθῶν. ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων. τὸν γὰρ ἐπίσκοπον κοινὸν πρᾶ ὄντα, χρὴ ὑπὲρ πάντων

ἀνθρώπων εὔχεσθαι, πιστῶν, ἀπίστων, φίλων, ἐχθρῶν, ἐπηρεαζόντων, θλιβόντων. ὑπὲρ βασιλέων. εἶτα ἵνα μὴ κολακείας εἶναι τὸ πρᾶγμα ὑπολάβῃς, πρῶτον ἅπτεται ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, οὕτως ἐπήγαγε, ὑπὲρ βασιλέων καὶ ὧν ἐν ὑπεροχῇ. ἵνα ἥρεμον καὶ ἡσύχιον βίον. ἵνα μὴ παράπτηται ὁ χριστιανός, τί δήποτε ἐν καιρῷ μυρίων μέμνηται βασιλέως, πολλάκις καὶ ἀπίστου ὄντος, δείκνυσιν ἡμῖν κέρδος ὅλον τὸν ἐκείνων σωτηρίαν. πῶς ἡμῶν τὸ κέρδος; ἐκείνων σωτηρία; πῶς; ἂν γὰρ ἐκεῖνοι σώζονται καὶ εὐδοκιμῶσιν ἐν τοῖς πρὸς ἐχθροὺς πολέμοις, ἡμεῖς ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἠρεμίᾳ διάγομεν, μηδενὸς ἡμᾶς παράπτοντος. καὶ γὰρ ἐὰν ἄρπαγ, αὐτοῖς μὲν ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας μοχθεῖν, ἡμᾶς δέ, μηδὲ τὸ καθ' ἡμέραν ἀμοιβητήριον, τῶν εὐχῶν λέγω, ὑπὲρ αὐτῶν συνεισφέρειν. ἡ πᾶσα εὐσεβεία. τρεῖς ἐστι πόλεμοι. εἷς ὁ ἐκῶν βαρβάρων ἐπιφερόμενος. εἷς ὁ ἐκῶν ὁμοφύλων. τρίτος, ὃν ἡ ψυχὴ στασιάζει πρὸς τὸ σῶμα, ὁ καὶ πάντων χαλεπώτερος. ὁ μὲν γὰρ ἐκῶν βαρβάρων, θάνατον ἢ δουλείαν ἐπιφέρει μόνον. τὸν δὲ ἐκῶν ὁμοφύλων, ἔστι καὶ δι' ἀπιστείας ἐκφυγεῖν. ἀντὶ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ ἄνομα, φησὶν, ἐν διέβαλλόν με, ἐγὼ δὲ προσηυχόμην. καὶ μετὰ τῶν μιθωτῶν τὴν εἰρήνην, ἦμην εἰρηνικός. ὁ δὲ τὴν μὲν αὐτοῖς, δυσκατόρθωτός ἐστι, καὶ τὴν ψυχὴν τὴν βλάβην ἐπιφέρει. βούλεται οὖν ὑπὲρ βασιλέων εὐχεσθαι, ἵνα τε νικῶσι διαμένωσιν, ἡδὺς τὸν ἀπὸ τῶν βαρβάρων εἰρήνην πολὺ σωτελοῦσαν ἢ τὴν πρὸς αὐτοῖς αὐτῆς εἰρήνην. ἢ γὰρ δεῖ σχολάσαι καὶ γνῶναι θεόν, ἆρα σχολῆς καὶ ἡσυχίας χρεία ἢ ἐπίγνωσίν τε θεοῦ καὶ ἀγαθοεργίας. πῶς δ' ἂν οἱ πολέμοις ὄντες ἐχόμενοι βαρβαρικοῖς, σχολάσειαν. τὸν γὰρ καλὸν καὶ ἀποδεκτόν. τὸ εὔχεσθαι ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων; καὶ Ἑλλήνων, ἵνα ἐπιγράφωσιν. ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι. ἢ αὐτός, φησι, θέλει πάντας σωθῆναι ὁ καὶ σώζων κύριος, τίς χρεία ἐμῶν εὐχῶν; ναί. αὐτοῖς τε γὰρ ἐκείνοις ἢ ἀγάπω ἕλκεις, καὶ τὸ φιλόστοργον δεικνύεις. μιμοῦ, φησι, τὸν σπόρον τοῦ θεοῦ. αὐτὸς γὰρ πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι, καὶ σὺ ὑπὲρ πάντων εὔχου ἀνθρώπων. καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. εἶπεν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, λοιπὸν λέγει τρία ἃ ἦν δόγματα ἀληθῆ. ἢ ὅπου θέλει, φησὶν, ὁ θεὸς, τί μὴ γίνεται ὃ θέλει; ἢ γίνεται, ὅτι ἐκεῖνοι ἢ θέλουσιν. ἢ δεῖ γὰρ πρὸς ἀνάγκην πρίεσθαι ὁ θεὸς. Εἷς γὰρ θεὸς, εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς, ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις, εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος. ἀλήθειαν λέγω οὐ Χριστῷ ἢ ψεύδομαι, διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.

Εἷς γὰρ θεὸς εἷς καὶ μεσίτης. ὅρα, ἢκ εἴτε δύο, ἀλλ' εἷς καὶ εἷς, ταύτῃ τὴν πλανηθεῖαν φεύγων. ἐπεὶ οὖν ἔδει τὸν μεσιτεύειν μέλλοντα, ἀμφοτέρων μετέχειν, ἵνα καὶ μεσιτεῦσαι δυνηθῇ ὁ ὑὸς τοῦ θεοῦ ὁ πρωαιώνιος λόγος, σαρκωθεὶς παρήγορον, ἐκ δύο φύσεων, οἷον ἐκθεότητος καὶ ἀνθρωπότητος ὑπάρχων, καὶ ἐν μιᾷ ὑποστάσει μετὰ τὴν ἕνωσιν νοούμενος καὶ προσκυνούμενος. ἢ γὰρ γυμνὴ τῆ θεότητι ἐπιφάνη μὴν ὁ μονογενὴς, ἢκ ἂν ἤνεγκεν ἡ κτίσις αὐτὸν, ὅπου γε τὸ πρόσωπον Μωσέως ἰδεῖν ἢκ ἴσχυον οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ. τὸ δὲ, εἷς θεὸς, ἢ πρὸς ἀντιθεσολὴν κεῖται τὸ υἱοῦ ἢ τὸ πνεύματος

πνεῦ, ἄπαγε, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἢκ ὄντας, λεγομένους δὲ θεούς. ζητεῖται δὲ, διὰ τί τὸ πνεύματος ἢκ ἐμνήσθη. ἐπειδὴ περὶ Ἑλλήνων ὁ λόγος ἦν. περὶ αὐτῶν γὰρ τὸ, καὶ ἵνα ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. παρ' αὐτῶν δὲ, πολυθεΐαν ἦν, καὶ ἐφυλάξατο οἰκονομικῶς τὸ πνεύματος μνησθῆναι, μήτως δόξῃ πολυθεΐαν ἰσάγειν. ἐπεὶ οὖθα πιστοῖς διαλέγεται, σωτεχῶς αὐτὸ μέμνηται πολλάκις καὶ μόνου, μὴ φέρων μνήμην πατρὸς καὶ υἱοῦ. ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς. ὥσπερ ἦν ἄνθρωπος, οὕτως ἦν καὶ θεὸς, ἀδιαιρέτως, ἀσυγχύτως. ὁ δοὺς ἑαυτόν. ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, καὶ Ἑλλήνων. ἐκεῖνος μὲν οὖν ἀπέθανεν ὑπὲρ πάντων, σὺ δὲ εὔχεσθαι ἢκ ἀνέχει; ὅρα δὲ, τὸ, δοὺς ἑαυτόν. κατὰ Ἀρειανῶν γὰρ τῶν, ὧν λεγόντων ὅτι ἄκων παρεδόθη. τί δέ ἐστιν ἀντίλυτρον; ζῦλοχος ἦν ἡ φύσις, ὥστε ἀπολέσθαι, ἀλλ' ἀντ' ἐκείνης, ἑαυτὸν ἔδωκε. τὸ μαρτύριον. πυτέσι δὲ τὸ μαρτυρίου ἐλθὼν ὁ ὑὸς ἀντίλυτρον. ὁ ἑφερμηνεύων, τὸν φησὶ νῦν, ὅτι ἀντίλυτρον τὸ μαρτύριον λέγει, πυτέσι τὸ πάθος. ἦλθε γὰρ μαρτυρήσων τὴν ἀληθείας. ἐμαρτύρησε γὰρ Διὼν ἔπαθεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ χριστὸς ὁ ὑὸς τοῦ θεοῦ, μέχρι θανάτου. καὶ γὰρ αὐτὸς τὸν πατέρα ἐφανέρωσε, καὶ τὸ ἀληθὲς δόγμα καὶ τὸν ἀληθῆ καὶ ἀγγελικὸν βίον αὐτὸς ἤσκησε. καιροῖς ἰδίοις φησὶ, πυτέσιν ὅτε ἐπιτηδείως ἦν πρὸς τὴν πίστιν οἱ ἄνθρωποι. οὕτως ὁ Κλήμης ἐν ζ' ὑποτυπώσεων. καιροῖς ἰδίοις. διὰ τὸ μαρτυρίου ἔδωκεν ἑαυτὸν, φησιν, ἀντίλυτρον. διὰ τὸ μαρτυρίου, πυτέσι τὸ πάθοις. ἢ αὐτῷ γὰρ ἐμαρτύρῃ τὴν τὸ πατρὸς ἀγαθότητι, ὅτι αὐτὸς καὶ τὸν υἱὸν ἔδωκεν. αὐτοῖ δὲ τῆς πρὸς αὐτὸ ἐχθρας ἢκ ἐπαύσαντο, ἀλλὰ καὶ τὸν υἱὸν σταυροῦσι. καὶ ὅτι αὐτὸς τὰς ἐπαγγελίας αὐτοῖς πληρῶσαι θέλει, αὐτοῖ δὲ ἃ βούλονται. τὸ, καιροῖς ἰδίοις, φησὶ, μυομένου, πυτέσι πεπιστευωμένοις καὶ προορισθεῖσιν ὑπὸ τῆς ἁγίας καὶ μακαρίας τριάδος. εἷς ὃ ἐτέθην ἐγώ. εἷς ὃ μαρτύριον καὶ πάθος ἐγὼ ἐτέθην καὶ ἀφορίσθην κήρυξ, ἵνα πάντα χοῦ καταφανῆ ποιήσω τὸ ῥηθέν. ἐπειδὴ ἤμελλε λέγειν διδάσκαλος ἐθνῶν, ἄπιστον δὲ ἐδόκει ἢ προσκληθῆναι οἱ ἀδωλολάτραι, πεναφωνεῖ, ἀλήθειαν λέγω ἢ ψεύδομαι. διδάσκαλος ἐθνῶν. ἐπειδὴ οὖν καὶ πρᾶτε χόντως κηρύξαι, ἐπήγαγε, διδάσκαλος. ἢ γὰρ ἐκήρυξα μόνον, ἀλλὰ καὶ παραμυθῶν ἐδίδασκον. τὸν δὲ τὸ περὶ τοῦ ἐθνῶν αὐτοῦ τοῦ θεοῦ ἐνδείκνυται. οὗ πίστει καὶ ἀληθείᾳ. ἐπειδὴ εἶπεν, οὗ πίστει, ἵνα μή τις νομίσῃ, ὅτι ἀπάτη ἐστὶν, ἐπάγει ἐν ἀληθείᾳ. ἢ κηρύσσω ἐν συλλογισμοῖς καὶ τοιαῦταις ῥητορικαῖς, ἀλλ' ἐν πίστει. τὸν γὰρ δημηγόρον τὸ κηρύγματος τὸν δόγματος.

» Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. ὡσαύτως καὶ τὰς γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ » μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης, κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ τοῖς πλέγμασιν ἢ χρυσῷ ἢ μαργαρίταις, » ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ἀλλ' ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν δι' ἔργων ἀγαθῶν. Πῶς οὖν ὁ Χριστὸς ἐκώλυε τὸ φανερῶς εὔχεσθαι; σὺ γάρ, φησιν, εἴσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου. ἢ δὲ ὁ Χριστὸς ἐκώλυε τὸ ἐν παντὶ τόπῳ εὔχεσθαι, ἀλλὰ τὸν εἶπεν, ἐκ περιουσίας ἀναιρῶν τὸ πρὸς ἐπίδειξιν εὔχεσθαι, ὥσπερ καὶ τὸ, μὴ γνώτω ἡ δεξιά σου τί ποιεῖ ἡ ἀριστερά σου, ἢ περὶ χειρῶν φησιν, ἀλλ' ὅτως ἀκινοδόξως ἐ

μὴ πρὸς

μὴ πὼς ἐπίδ ξιν ἐυ ποιωμλυ. ὑ γὰ ὁ τόπος ἔχει διαφοραν, ἀμὰ παντα χοῦ, τὸ μὴ ἐπιδ ικτικῶν ἐφόντισε. πὼς γύρις, ἐ τὸν διλοῖ ὁ ἀπόστολος. ὑχ ὥς ωρ τοῖς Ιου δαίοις ὑκόξιν ἐξω τὸ ναοῦ θύειν, οὕτως ἐ ἡμῖν ἐυχεσθαι. ἡμῖν γαὶ, φησι, πᾶς τόπος ἐπὶ τίδ ειος, μόνον ὑ ὁσίας αἴρομεν χεῖρας, ρυτέσι καθαράς. καθαραὶ δ ἁρπαγῆς, πλεονεξίας φόνων, δλὰ ἐλεημοζύνης καθαιρομλύας. χωρὶς ὀργῆς. χωρὶς μνησικακίας, χωρὶς τὸ ἐπαρᾶσθαι τινί. τὸν γαὶ ὄντως ὀργὴ, τὸ μὴ δ ἐυχόμλυον ασείσασθαι πὼς τὸν ἀδελφόν. καὶ Διαλογισμοῦ, ἆρα ἀκούσειμου ὁ θεός; ἆρα μὴ ἀπλῶς καὶ μά πω ἔυχομαι; πεπεῖσθαι γὰ χρὴ ὅτι ὑσακούσεται ὁ θεὸς ὑ τὰ αὐτῷ φίλα αὐτόμλυ καθαροὶ ὄντες. ὡσαύτως ἐ τὰς γυναῖκας. ρυτέσι βούλομαι ὁσίας αἴρειν χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. πλέον τί ἀπαιτεῖ πρὰ ὧν γυναικῶν, τὸ ἐσολίσθαι κοσμίως. τὸ δ, ὲν καταστολῇ, διλοῖ, τὸ πάντοθεν κεκαλύφθαι. κοσμίως φησὶ, μὴ πορίεργως ὡς τέρψαι τὰς ὁρώσας. μδὲ αἰδοῦς καὶ ἐυλαβείας. μὴ τίνων μιμοῦ τὰς ἑταιριζομλύας, ἀναίσχυντον βλεπούσας καὶ πρνικόν. μὴ ὢ πλέγμασιν. μὴ γὰ ἁς σηλωθῇ ἐλίλυθας, φησίν; ἦλθες διακρῦσαι τὰς ἁμαρτίας σου. ὑκ ἔστι δ σχῆμα ἱκετίδος ἢ πρλυτέλεια, οὔτε ἁς ἁμαρτίας πενθούσης, ὁ κόμπος τὸ πορίεργα τὸ κόσμου. ἡ δ παῦτ ἐκώλυσεν ἃ πλοῦτον ἐνδείκνυται, πλλῷ μᾶλλον τὰ πορίεργα, οἷον ἐπιτρίμματα, ὑπογραφὰς ὀφθαλμῶν, διατεθυμμένον βάδισμα, τὸ κεκλασμένῳ φωνῷ, ὄμμα ὑγρὸν καὶ πορίεργον, ἀναβολὴ τὸ χιτωνίσκου πρνικῷ, ξώνῃ πορισργοτέρᾳ, ὑποδήματα ἀπιρτισμένα. ἅπαντα γὰ ταῦτα, δλὰ τὸ ἡδῦναι, ὧν κατασολὴ κοσμίῳ, ἀρέβαλεν. ἐπαγγελλομλύας θεοσέβειαν. ἔστι γὰ δλὰ λόγων μόνων ἐπαγγέλλεσθαι θεοσέβειαν, τοῖς δ ἔργοις αὐτὸ ἀρνεῖσθαι. εἶτα ἐπειδὴ
» τὰ ἔργα τῶν μέσων ἐστὶν, ἐπήγαγε, ἀγαθῶν. Γυνὴ ὲν ἡσυχίᾳ μανθανέτω, ὲν
» πάσῃ ὑποταγῇ. γυναικὶ δ διδάσκειν ὐκ ἐπιτρέπω, ὐδ αὐθεντεῖν ἀνδρὸς, ἀλλ εἶναι
» ἐν ἡσυχίᾳ. Ἀδὰμ γαὶ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Ευα, καὶ Ἀδὰμ ὐκ ἠπατήθη, ἡ δ
» γυνὴ ἀπαπηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονε. Οὐ μόνον κοσμίας ἀπαιτεῖ τὰς γυναῖκας εἶναι, ἀλὰ καὶ σιγηρὰς καὶ ὑποτεταγμλύας. διὰ γὰ τῆς σιγῆς, τὴν ὑποταγὴν σημαίνουσι. γυναικὶ δ διδάσκειν ὐκ ἐπιτρέπω. πᾶσαν ἀφορμὴν λαλιᾶς ἀνεῖλε τῇ γυναικί. ἐπειδὴ γὰ σιγᾶν αὐτὰς πρήγγελεν, ἵνα μὴ πρόφασιν ἐυλόγῳ τὸ διδάσκειν λαλοῖεν, μηδ διδάσκειν ἐπηγόρευσεν ἐν ἐκκλησίᾳ. ὑ γὰ πανταπασιν αὐτὰς ἠθόησε διδάσκειν ἀλὰ πρὸς τοὺς ἄνδρας. ἐπεὶ γαὶ ἐν τῇ Εὔᾳ πᾶσα παρέβησαν.
» Σωθήσεται δ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν τῇ πίστει, καὶ ἀγάπῃ, καὶ ἁ-
» γιασμῷ μετὰ σωφροσύνης. Ὁρᾷς ὅτι ὑ περὶ τῆς Εὔας ἐν μόνης ὁ λόγος αὐτῷ, ἀλὰ πορὶ τὸ κοινοῦ ὧν γυναικῶν συσήματος; σωθήσεται γὰ, φησὶ, διὰ τῆς τεκνογονίας ὑχ ἡ Εὔα μόνον, ἀλὰ πᾶσα γυνή. τεκνογονίαν δ φησὶ, τὸ μὴ μόνον τεκεῖν, ἀλὰ καὶ παιδαγωγεῖν. τί ὖν ἐποίησε, αἱ πρφῆτιδες καὶ σεῖραι, καὶ ἄπαιδες καὶ χῆραι ἀπλώλασιν; ἅπασι. ὑ γὰ τὸν φησὶν, ὅτι ἐξ οἰκείας ἀρετῆς οὐ σωθήσονται, ἀλὰ ὅτι καὶ ἡ τεκνογονία ἔσται αὐτῆς πρόφασις σωτηρίας, ἐκείνου ὁμολογημένου, τὸ ἐξ οἰκείας ἀρετῆς σώζεσθαι. ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει. ἐάν, φησι, πεφανίτας χρισῷ θρέψῃ, καὶ ἐμμείνωσι τῇ ἀρετῇ. τί ὖν ἡ αὐτὴ κακὴ ἦ, ἀναθρέψει καλῶς; ἀδ ὡς ἀρ μὲν τὼ κακὴν ἀναγαγεῖν καλῶς. πλὴν ἡ χήνητα, μοδὸν ἔξῃ. τί δ ἡ καλὴ οὖσα κακῶς ἀπάξει; ἀπώναρ τῆς κακίας ὧν παίδων. καὶ μάρτυς Ηλεὶ ὁ ἱερεύς. πισὸς ὁ λόγος. ὅτι σωήθηται, φησιν, οἱ πατέρες καὶ αἱ μητέ-
» ρες, σωαπολαύειν τῆς ἀρετῆς ὧν παίδων. Πισὸς ὁ λόγος εἴτις ἐπισκοπῆς ὀρέγε-
» καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. δεῖ ὖν τὸν ἐπίσκοπον, ἀνεπίλημπτον εἶναι, μᾶς γυναικὸς ἀν-
» δρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν. μὴ πάροινον, μὴ πλή-
» κτην, μὴ αἰσχροκερδῆ. ἀλὰ ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον. τὸ ἰδίου οἴκου καλῶς
» προϊσταμλυον. τέκνα ἔχοντα ὑποταγῆς, μετὰ πάσης σεμνότητος.

Κεφ. ς'. 3

Πρὸς Τιμόθεον γράφων, δείκνυσι καθολικῶς ὁ ποῖον εἶναι χρὴ τὸν ἐπίσκοπον. καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. ὐκ ἐγκαλῶ, φησί. καλοῦ ἔργου, ρυτέσι λειτουργίας καὶ προεδρίας ἐπιθυμεῖ, εἴγε δλὰ τὼ ὧν πολλῶν ὀδηγίαν, καὶ ὐ δλὰ δόξαν ἐπιθυμεῖ. ἐπίσκοπος γὰ ἔρηται, δλὰ τὸ ἐπισκοπεῖν ἅπαντας. ἐπεὶ καὶ Μωϋσῆς ἐπεθύμησεν, ἀλ ὐ δλὰ δόξαν, ἀλὰ δλὰ τὸ συμφέρον τοῖς πολλοῖς. ἀνεπίλημπτον εἶναι. ἵνα μηδὲν ἑαυτῷ κακὸν ζηνοίδεν. ἡ γὰ ζήνοίδε, κακῶς πρίεται ἐπιθυμῶν ἐπισκοπῆς, ἧς δλὰ ὧν ἔργων ἑαυτὸν ἀλλοτρίωσεν. μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα. ὑ γὰ νομοθετεῖ ὅτι ἀπὸ γυναικὸς εἶναι δεῖ πάντως τὸν ἐπίσκοπον, ἀλ ἡ γίνεται, φησιν, ἀπὸ κοσμικῶν, μὴ ἓν δευτερόγαμος. ἢ ὅτι μίαν ἰδέτω πὸς μῖξιν γυναῖκα τὼ νομίμην, πλὴν ἵνα πὸς ἐπισκοπὴν κληθεὶς, ἐκεῖνο πλιρῶι. ἵνα οἱ ἔχοντες, φησί, γυναῖκας, ὡς μὴ
ἔχοντες

ἠπατήθη. πρόσχες. σωυπακούεται πρῶτος. ΚΑΙ ΑΛΛΩΣ. Πῶς γὰ ἠπατήθη ὁ Ἀδάμ; ὅτι γὰρ ἡ γραφὴ τὸν λέγει. ἀλ ἡ μὲν γυνὴ, φησὶν, ὅτι ὁ Οφις ἠπάτησέ με. ὁ δ Ἀδὰμ, γὰ λέγει ὅτι ἡ γυνὴ ἠπάτησέ με, ἀλ ὅτι ἔδωκέ μοι. ὑκ ἔστι δ ἴδιον τὸ πειθῆναι ὁμολογεῖ καὶ βοηθῷ, καὶ τὸ πειθῆναι θηρίῳ δούλῳ καὶ ὑποτεταγμλύῳ. ὥστε ἐκεῖνο ἀπάτης. ἀλ ὐ δ Ἀδὰμ εἶδε τὸ ξύλον ὅτι καλὸν εἰς βρῶσιν, ἀλ ἡ γυνή. ἡ δ γυνὴ ἀπατηθεῖσα. τὸν ὡς πὸς τὸ μὴ δηδάσκειν γυναῖκα. ἅπαξ γὰρ, φησιν, ἐδίδαξεν ἡ γυνὴ, καὶ πάντα ἀνέτρεψε, καὶ τὴν πρακλῆ ὑπεύθυνον ἐποίησε τὸν ἄνδρα. αὕτη γὰ ἤσκησεν αὐτῷ τὸ φαγεῖν. Διὸ ὑκ εἶπεν ἡ Εὔα ἀπατηθεῖσα, ἀλ ἡ γυνὴ, πὼ ἐυεξαπάτητον φύσιν δηλοῦν. ὃν παραβάσει γέγονε. ὧ πραβάσει γέγονεν, ὑχ ἡ Εὔα μόνη, ἀλλ ὅλη ἡ γυναικῶν σύγκρισις. ὥσπορ γὰ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀπεθνήσκομεν, οὕτως ἐν τῇ Εὔᾳ πᾶσα παρέβησαν.
» Σωθήσεται δ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν τῇ πίστει, καὶ ἀγάπῃ, καὶ ἁ-
» γιασμῷ μετὰ σωφροσύνης. Ὁρᾷς ὅτι ὑ περὶ τῆς Εὔας ἐν μόνης ὁ λόγος αὐτῷ, ἀλὰ πορὶ τὸ κοινοῦ ὧν γυναικῶν συσήματος; σωθήσεται γὰ, φησι, διὰ τῆς τεκνογονίας ὑχ ἡ Εὔα μόνον, ἀλὰ πᾶσα γυνή. τεκνογονίαν δ φησὶ, τὸ μὴ μόνον τεκεῖν, ἀλὰ καὶ παιδαγωγεῖν. τί ὖν ἐποίησε, αἱ πρφῆτιδες καὶ σεῖραι, καὶ ἄπαιδες καὶ χῆραι ἀπλώλασιν; ἅπασι. ὑ γὰ τὸν φησὶν, ὅτι ἐξ οἰκείας ἀρετῆς οὐ σωθήσονται, ἀλ ὅτι καὶ ἡ τεκνογονία ἔσται αὐτῆς πρόφασις σωτηρίας, ἐκείνου ὁμολογημένου, τὸ ἐξ οἰκείας ἀρετῆς σώζεσθαι. ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει. ἐάν, φησι, πεφανίτας χρισῷ θρέψῃ, καὶ ἐμμείνωσι τῇ ἀρετῇ. τί ὖν ἡ αὐτὴ κακὴ ἦ, ἀναθρέψει καλῶς; ἀδ ὡς ἀρ μὲν τὼ κακὴν ἀναγαγεῖν καλῶς. πλὴν ἡ χήνητα, μοδὸν ἔξῃ. τί δ ἡ καλὴ οὖσα κακῶς ἀπάξει; ἀπώναρ τῆς κακίας ὧν παίδων. καὶ μάρτυς Ηλεὶ ὁ ἱερεύς. πισὸς ὁ λόγος. ὅτι σωήθηται, φησιν, οἱ πατέρες καὶ αἱ μητέ-
» ρες, σωαπολαύειν τῆς ἀρετῆς ὧν παίδων. Πισὸς ὁ λόγος εἴτις ἐπισκοπῆς ὀρέγε-
» καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. δεῖ ὖν τὸν ἐπίσκοπον, ἀνεπίλημπτον εἶναι, μᾶς γυναικὸς ἀν-
» δρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν. μὴ πάροινον, μὴ πλή-
» κτην, μὴ αἰσχροκερδῆ. ἀλ ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον. τὸ ἰδίου οἴκου καλῶς
» προϊσταμλυον. τέκνα ἔχοντα ὑποταγῆς, μετὰ πάσης σεμνότητος.

ἔχοντες ὦσι. καὶ θέλω πάντας εἶναι ὡς κἀγώ, φησίν, ὁ Παῦλος. καὶ ὁ γαμήσας, μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου. πῶς οὖν Δίκαιον φρονητίζειν κοσμικῶν πραγμάτων τὸν ἐπίσκοπον; τινές δέ, περὶ ἐκκλησίας τοῦτο φασὶν αὐτὸν ἠρηκέναι, ἵνα μὴ μεταβῇ ἀπὸ ἄλλης ἡς ἄλλην. μοιχεία γὰρ τὸ πρᾶγμα. νηφάλιον. ἄγρυπνον, Διορατικόν, ζέοντα τῷ πνεύματι. διδακτικόν. πῶς γὰρ σωφρονίζων, καὶ πῶς κοσμιότητα, καὶ πῶς φιλοξενίαν καὶ πρὸς ἀρχομένους ἔχειν χρή. προσέθηκεν οὖν τὸ διδασκάλου ἴδιον, διδακτικὸν ἤτοι. μὴ πάροινον. πάροινον, ὁ τὸν μέθυσον λέγει, (πολὺ γὰρ ἰῶ τοῦτο παχύ,) ἀμφὶ μὴ τὸν ὑβριστὴν καὶ αὐθάδη. πλήκτην πάλιν, ὁ τὸν ταῖς χερσὶ πρόιοντα, ἀμφὶ τὸν πῶς συνείδησιν πλήττοντα τῶν ἀδελφῶν. τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον. ὁ γὰρ ἑνὸς οἴκου προστῆναι μὴ ἱκανῶς, ἢ πρὸς φύσιν ὑγιοῦς δύο ἢ τρεῖς μὴ ἰσχύσας οἰκονομῆσαι καλῶς, πῶς ἐκκλησίας καὶ λαοῦ τοσούτου προστάτης δεόντως; δεῖ γὰρ αὐτὸν οἰκοθεν ἔχοντα φέρειν τὰ παραδείγματα.

» Εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι μὴ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται; μὴ » νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς ἡς κρῖμα ἐμπέσῃ τοῦ Διαβόλου. δεῖ δὲ αὐτὸν καὶ μαρτυ » ρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ ἡς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ Διαβόλου.

Τί δήποτε τοῖς ἐπισκόποις τὰ παχέα ταῦτα ἐτάραξε; μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, ἀλλ' ἐπιεικῆ καὶ τὰ ὅμοια, ὁ τοῖς μαθηταῖς ἐπιτάσσων, νεκρώσατε τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς; καὶ ἵσταντο οἱ πῶς τὸ Χριστοῦ σάρκα ἐσαώρωσαν; καὶ ὁ Χριστὸς δὲ αἴρειν τὸν σταυρὸν καὶ ἀκολουθεῖν πᾶσιν ἐτέταξε; ἀλλὰ τί γὰρ μὴ ἀγγέλοις αὐτοῖς εἶναι ἐτάξατο, ὡς πρὸς πῶν ὧν λαϊκῶν ἀναλογίαν; καὶ φαμὲν, ὅτι ἡ ὑπερβάλλουσα ἀρετή, ὀλίγων ἐστίν. ἐπισκόπων δὲ πολλῶν ἦν χρεία καθεσταμένων ἐκκλησίαν εἶναι ὀφειλόντων. ἵνα οὖν μὴ ἀπάνιον ἢ ἀδύνατον πρίνοι τὸ τῶν ἐπισκόπων χρεωδοῦν ὄντων, πῶς μέσην ἐπιτάσσει ἀρετὴν, εὐπρόσιτον πρίνων τὸ πρᾶγμα. πῶς ἐκκλησίαν θεοῦ. ὁρᾷς καὶ μείζων, φησὶ, καὶ πλείων τὰ πράγματα. μὴ νεόφυτον. ἡ γὰρ νεώτερον λέγει, ἀμφὶ τὸν νεοκατήχητον. ἐπεὶ καὶ αὐτὸς νεώτερος ἦν ὁ Τιμόθεος. μηδείς γάρ σου τῆς νεότητος καταφρονείτω, πρεσβιῶν φησι. τὸν γὰρ ἐπὶ μαθητὴν εἶναι ὀφείλοντα εἴτις διδάσκαλον ποιήσει, φυσᾶται καὶ ἐπαίρεται. ἡς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ Διαβόλου. ἡς πῶν αὐτήν, φησι, τῷ Διαβόλῳ καταδίκῃ, ἡς ὧν δὲ ἀπονοίας ἔπεσεν ἐκεῖνος. αὖθις ὧν ἔξωθεν. ἔξωθεν, ὧν Ἑλλήνων φησίν. ὁρᾷ πῶν ἀκρίβειαν. τί οὖν ἡ κακὸς ἐστιν, ἔχει δὲ μαρτυρίαν καλήν; τοῦτο ἀδύνατον. ἀγαπητὸν γὰρ τὸν ὀρθῶς μαρτυρεῖσθαι ὑπὸ ὧν ἐχθρῶν. πλὴν τοῦτο μετὰ ὧν ἄλλων ἀπαιτεῖ καλῶν. ὁ γὰρ, καὶ, ζήνδεσμος, δηλοῖ. Τί δὲ ἡ καλὸς ὢν λοιδορεῖται πρὸς τὸν βίον; δυσχερὲς μὲν, πλὴν ὁ πριοῦτος, μὴ γένεσθω ἐπίσκοπος. ἡ δὲ ἀπὸ ὧν ἔξωθεν, πολλῷ μᾶλλον ἀπὸ ὧν ἀδελφῶν. ἵνα μὴ ἡς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ. μᾶλλον κακὸς ὢν ὀνειδίζεσθαι καὶ ὑβρίζεσθαι. καὶ παγίδα τοῦ Διαβόλου. ἡ γὰρ ἤ, φησι, κατάτι κακὸς, ἐ ἄλλως αὐτῷ ἐυχερῶς πίθηται παγίδα. ἡ γὰρ ἐκτὸς ὀνειδίζεσθαι καὶ ὑβρίζεσθαι ἡς ἁμαρτίας ἐκ τρέπεται, ἐμπίπτει ἡς ἕτερον πάθος πῆς ὀργῆς καὶ τῆ μνησικακίας. χαλεπὸς γὰρ ὀργιτὴ φέρειν ὀνειδισμὸν δύναται.

Διακόνους

» Διακόνους ὡσαύτως, σεμνοὺς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰ» σχροκερδεῖς, ἔχοντας τὸ μυστήριον πῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. καὶ οὗτοι δὲ » δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν ἀνέγκλητοι ὄντες.

Τί δήποτε τοὺς πρεσβυτέρους παρέλιπεν; ὅτι ἀνέμιξεν αὐτῇ τοῖς ἐπισκόποις. ἃ γὰρ περὶ ἐπισκόπων εἶπε, ταῦτα ἐ περὶ πρεσβυτέρων ἁρμόζει. ὁμοίως γὰρ ἐ αὐτοί, ἱερεῖς τέ ἐσι καὶ διδασκαλίαν ἐσὶ πεπιστευμένοι. μὴ διλόγους. οἷον ὑπούλους ἐ δολεροὺς. μὴ οἴνῳ πολλῷ. χαλεπὸν μὴ μεθύσους, (τοῦτο γὰρ πολὺ παχὺ ἦν,) ἀμφὶ μὴ πότας. κἂν γάρ, φησι, μὴ μεθύσκωνται, χαυνοῦσι μέντοι πῆ καρδίας τὸν τόνον. ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. πίστιν ἀπαιτεῖ καὶ βίον. καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν. ὡς» περ, φησίν, οἱ ἐπίσκοποι, ἵνα μὴ ὦσι νεόφυτοι. Γυναῖκας ὡσαύτως, σεμνὰς, » μὴ διαβόλους, νηφαλίους, πιστὰς ἐν πᾶσι. διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέ » κνων καλῶς προϊστάμενοι, καὶ ὧν ἰδίων οἴκων. οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες, βαθμὸν » ἑαυτοῖς καλὸν περιποιῶνται, καὶ πολλὴν παῤῥησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Γυναῖκας, ἐ τὰς οἱασδήποτε λέγει, ἀλλὰ τὰς διακόνους. Τί γὰρ ἐβούλετο μεταξὺ ὧν ἐν τῷ κλήρῳ, ὧν οἱωνδήποτε γυναικῶν ἀπεμνῆσθαι; μὴ διαβόλους. ὃ εἶπεν ἄνωθι διλόγους. νηφαλίους. ἐναπάτησεν γὰρ τὸ ὧν γυναικῶν γένος. δεῖ οὖν νήφειν καὶ ἀγρυπνεῖν. ὅσῳ γὰρ ἐυχείρωτοι τοῖς ἀπάταις ἐσί, τοσούτῳ νήψεως χρήζουσι. πιστὰς ἐν πᾶσι. ἐν πίστει καὶ βίῳ. μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες. ὁρᾷς πῶς τὸ αὐτὸ καὶ παρὰ διακόνων ἀπαιτεῖ, ἃ παρὰ ἐπισκόπων; ταῦτα δὲ καὶ περὶ διακονισσῶν δεῖ δέχεσθαι. τέκνων καλῶς προϊστάμενοι. πανταχοῦ τοῦτο τίθησι, βουλόμενος οἰκοθεν αὐτοὺς φέρειν τὸν ἔλεγχον. οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες. οἱ ἐν τοῖς κάτω πειραθέντες ἑαυτῶν δεδωκότες χρησὶν, ταχέως ἡς προκοπὴν ἐ πὶ ἐρσίαν ἐλεύζονται τ' ἐπὶ τὸ χῦ. ἐ πλείονα πῤῥησίαν. τίς δὲ σχοίη πῤῥησίαν ἐν τῇ τοῦ χῦ πίστει, ἢ μὴ ὁ μετὰ τ πί» στεως ἐ ὀρθῶς βιούς; Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σὲ τάχιον. ἐὰν » δὲ βραδύνω, ἵνα ἦδῆς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ » ζώντος, στῦλος καὶ ἑδραίωμα πῆς ἀληθείας. Ἵνα μὴ τὸ περὶ τούτων διαπάσασθαι, ἡς ἀθυμίαν ἐμβάλῃ τὸν Τιμόθεον τοῦ μηκέτι τὸν Παῦλον παραινέσθαι, ὅρα τί φησιν. ἐὰν δὲ βραδύνω. ἐπειδὴ πνεύματι ἦλθε, καὶ ἐκ πίστεως πῦ κελεύεται ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἀπελθεῖν, διὰ τοῦτο ἀεὶ ἀμφιβάλλει. ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζώντος. ὅστις οἶκος, ἐκκλησία ἐσὶ θεοῦ ζώντος. ἐχ ὡς ὁ Ἰουδαϊκὸς ναὸς, ἀμφὶ στῦλος ἐσὶ καὶ ἑδραίωμα, τυτέσι βεβαίωσις πῆς ἀληθείας. ὁ γὰρ ναός, φησι, ὧν τύπων πῆς ἀληθείας ἦν ἑδραίωμα. καλῶς δὲ τὸ θεοῦ ζώντος. μὴ γάρ, φησι, προσχῆς ὅτι δὲ ἀνθρώπων πλινροῦται, θεῷ διαφέρει, καὶ αὐτῷ ἀνάκειται, καὶ αὐτὸν ᾠκονόμηκε.

» Καὶ ὁμολογουμένως, μέγα ἐσὶ τὸ πῆς εὐσεβείας μυστήριον. θεὸς ἐφανερώθη ἐν Κεφ. ζ.
» σαρκὶ, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν
» κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ. Ὁμολογουμένως. χαλεπὸν γάρ πῆς ἀμφιβάλλει περὶ τούτου. καὶ μέγα ἐσὶ, καὶ μυστήριον ἐσὶ, καὶ εὐσεβείας ἐσὶ μυστήριον ἡ καθ' ἡμᾶς πίστις, ἐ οὔτε ἀμφισβητήσιμον ἔχει τί. ὁρᾷς ἀναβαθμοὺς; θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί. εἶτα

λέγει τὸ

λέγῃ τὸ μυστήριον. ἐκεῖνος γὰρ ὁ τῷ σαρκὶ τοῖς ἀνθρώποις φανερωθείς, οὗτος δὲ πρὸς ἀνθρωπίνοις ὀφθαλμοῖς δίκαιος ἐκρίθη, ἀλλὰ τοῖς τῷ πνεύματος ὀφθαλμοῖς, τοῖς ἐρευνῶσι τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. τὸ δὲ ἐδικαιώθη, διὰ τῶν σαρκα. καθὸ γὰρ ἐστὶ θεὸς, οὐδὲ δικαιοῦται, ἀλλὰ δίκαιος. τοῦτο δὲ ὁ προφήτης ἔλεγεν, ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος τῷ στόματι αὐτοῦ. ὁ ἐν ἁγίοις Κύριλλος ἐν τῷ δωδεκάτῳ κεφαλαίῳ ὧν σχολίων φησιν. ὃς ἐφανερώθη τῷ σαρκὶ, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι. κατ' οὐδένα γὰρ τρόπον, ταῖς ἡμετέραις ἀθενείαις ἦλω. ὥφθη ἀγγέλοις. οὐ γὰρ ἠγνόησαν τὸν κατὰ σάρκα αὐτοῦ χένωσιν. Ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι. καὶ ποίαν ἐδικαιώθη δικαιοζήλωσιν καὶ αὐτοδικαιοζήνη καὶ ἀπολύτρωσις, ὁ τῆς δικαιοζήλως ἥλιος κατὰ τὸν Μαλαχίαν; ὁ δ' ἥλιος τῶν ἀκραιφνεστάτων καὶ καθαρωτάτων δικαιοζήλων, τῶν ἐκπληρωσιν δίκην ὁτι ὧν νομικῶν δικαιωμάτων, περὶ ὧν τῷ Ἰωάννῃ ἔλεγεν. ἄφες ἄρτι. οὕτω γὰρ πρέπον ἡμῖν ἐστὶ πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοζήλων. ἐπειδὴ γὰρ καὶ περίβα πίσματα τῶν νεκρῶν ὁ νόμος, ἦλθεν ὁ Ἰορδάνης καὶ βύτιον πλῆρωσαι, ὥσπερ ἀμέλει τῶν περιτομήν, καὶ τὰς ὑπὲρ ὧν προφητικοὺς πεσφορὰς. τί δὲ βούλεται τὸ ὑπνί; ἀντὶ δουλείας ἵνα τεσφιγμένος ὁ Ἰὴλ, διὰ τὸ κολάζοντος νόμου. ἀλλ' εἶχε τὸ ἀνὰ τῆς ὑποθέσιας. τὸν γὰρ Χριστιανοῖς δεδώρηται, καθὼς φησι ὁ Παῦλος. ἡ δὲ ἄνω Ἰερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστὶν, ἥτις ἐστὶ μήτηρ πάντων ἡμῶν. λέγει δῶν, ἡ ἐκ τοῦ νομικοῦ ἐκπλήρου δικαιοζήνας, ἀλλ' ἐν τῷ τῆς δουλείας πνεῦμα, (ἀπὸς γὰρ, ὁ δὲ τρὶς ἄλλοις ἐλευθερωθείς;) ἀλλὰ τῷ ἁγίῳ πνεύματι τῷ τῆς ὑποθέσιας, ὅπερ ἔλαβεν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, ἡμῖν τὸ δῶρον πρεσβεύων ὁ γνήσιος υἱὸς, ὁ ὁμοούσιος τῷ πνεύματι, ὁ ἐν ἐαυτῷ. ὥσπερ ἀμέλει ἐπήκοον, τὰς ἡμῶν εὐχὰς εὐπρεσδέκτους ποιῶν, ὁ ναὸν τὸ οἰκεῖον ἐκάλεσε σῶμα, ναοὺς ἡμᾶς θεοῦ γενέσθαι πρεσβεύων. ὁ γὰρ ὁ οἱ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον Δίκαιοι, ὄντως πνευματικοὶ, πρὸ λῶν ὧν νόμῳ Δικαιουμένων πάλαι ὑποφέροντες. ΑΛΛΩΣ. ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι. ἀντὶ τοῦ πνευματικῶς ἐδικαιώθη, ἀλλ' οὐ νομικῶς. ὁ γὰρ ὁ τοῖς νομικοῖς πληρῶν ὑπὸ νόμον, οὐ νομικῶς αὐτοῖς, ἀλλὰ πνευματικῶς ἐξεπλήρωσεν. ἢ ὅτι ἡ ὁ τοῖς σαρκικοῖς ὁ βαρυκάρδιοις οὐκ ἐδόκει δεδικαιῶσθαι. (ἔλεγον γὰρ, φάγος ὁ οἰνοπότης.) ἀλλὰ τοῖς ὁ ἐν πνεύματι θεῖοις περιζομένοις δεδικαίωται). καὶ ἐθεασάμεθα γὰρ τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς ὁ ἐξῆς. ὥφθη ἀγγέλοις. (ὦ μυστήριον. μεθ' ἡμῶν εἶδον οἱ ἄγγελοι τὸν Χν πρότερον οὐχ ὁρῶντες.) οὐχ ὡς τοῖς ἀνοῖς. οὕτως ὁ Κλήμης ὁ τῷ ἑβδόμῳ ὧν ὑποτυπώσεων. ἐπιστεύθη ὁ κόσμῳ. ὄντως μέγα τὸ μυστήριον. πανταχοῦ γὰρ τῆς οἰκουμένης ἐπιστεύθη. ἀνελήφθη ὁ δόξῃ. δηλονότι γὰρ αὐτῷ ἀναλαμβανομένῳ οἱ ἄγγελοι ἐπὶ ὧν νεφελῶν. διὰ τοῦτο φησὶν, ὁ δόξῃ, ὅτι ἐν αὐτῷ τὸ ἀναληφθῆναι, ὁ δόξαν ἐστι.

Οἰκουμ.

4 » Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ὁ ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέ» χοντες πνεύμασι πλάνης, ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, » κεκαυτηριασμένων τὸν ἰδίαν συνείδησιν, κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων ἃ ὁ » θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετ' εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς, καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. » ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλὸν, ὁ οὐδὲν ἀπόβλητον μετ' εὐχαριστίας λαμβανόμενον. ἁγιά» ζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ ὁ ἐντεύξεως. Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει. φυτέσι, σαφῶς, φανερῶς.

φῶς, φανερῶς. μὴ θαυμάσῃς δέ, φησιν, ἐὰν τὴν τῆς πίστεως ἀποστάντες τινὲς, Ἰουδαΐσουσιν. ἔσται, φησὶ, καιρὸς ὅτε ὁ μᾶλλον ἡ πίστις πλατυνθήσεται, οὐ μὴν ὁ χείρονα πράξουσιν, ἀλλὰ μέχρι βρωμάτων παρατηρούμενοι, ἀλλὰ ὁ γάμων, ὁ ὧν λοιπῶν, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις. ἐὰν γὰρ τῆς πίστεως ἀποστῇ τις, πάντα λοιπὸν ἕψει τὰ χαλεπά. λοιπὸν γὰρ ἀνάγκη πᾶσιν ἀκαθαρσίας καὶ Δαίμοσι προσέχειν, πλανῶσιν αὐτὸ τὸ ὀρθότητος τέλος. ὁ διδασκαλίαις Δαιμονίων. διὰ τούτων πᾶσαν αἵρεσιν ἐδήλωσε, μάλιστα δὲ Μανιχαίοις, Εγκρατίσας, Μαρκιωνίσας. ἐν ὑποκρίσει. τουτέστιν ὑπνῷδύσει. δείκνυσιν δὲ ὅτι ψεύδεται ὁτι ψευδὴς αὐτῶν ἡ ὑπνώδυσις τῶν δογμάτων, ὑπνῷδύουσι τὸ ψευδολογεῖν. ψευδολόγων δέφησι, τῶν κεκαυτηριασμένων τὸν συνείδησιν ἀπὸ πρωτοῦ βίου. τουτέστι πρωτοῦ βίου ἄρχι. ὁ ἐπειδὴ σωφρονίσασιν ἑαυτοῖς ἀκαθαρσίαν πολλὴν, διὰ τὸν τὸ συνειδὸς αὐτῶν ἀνεξαλείπτοισι ἔχειν τὰς καυτήρας τὸ ἁμαρτωλοῦ βίου. ὄντως γὰρ οἱ πιοῦσι δέει τῶν ἀποδόσεων, διαφθείρουσι τὰ ἀληθῆ δόγματα, πάντα πείθοντες αὐτὴ εἶναι ἢ μόνον θεὸν κριτὴ δίκαιον, ἀφάσασιν, ἀπόλαυσιν καλῶν ὁ κακῶν. κωλυόντων γαμεῖν. τί δῶν, οἱ Χριστιανοὶ κωλύουσι γαμεῖν; μὴ γένοιτο. τίμιος γὰρ ὁ γάμος, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος. ἀλλὰ τοῖς μὴ βουλομένοις γαμεῖν, ἢ παρθενίαν προτρέπουσιν. οἱ δὲ κωλύοντες γαμεῖν, ὡς ἐξ ἀκαθάρτου κωλύουσιν. ἀπέχεσθαι βρωμάτων. οὐκ ἐστὶ σφάλμα καλλιγραφικὸν τὸ, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ὡς ἐνίοις ἔδοξεν, οὐδὲ παράφραμα ἀποστολικὸν, ἀλλὰ καὶ ὀρθῶς ἔχει. Ἀθηδίδα γὰρ ἀθέσθαι διαστρεφασμένον. ὥσπερ τὸ, ἐκώλυσεν αὐτὸν μὴ πρῖαι τὸ ἄρπα, οὐ λέγει ὡς ἐξ ἁρπίαν αὐτὸν προύτρεπεν, ἀλλὰ τὸ ἀπέτρεπεν αὐτὸν μὴ προσκρούειν φίλοις, οὐχὶ φίλοις προσκρούειν, ἀλλὰ τοὐναντίον. ὁ πάλιν ἐκώλυσε μὴ κλέπτειν, οὐχ ὅτι ἐπέτρεπε τὸν κλοπὸν. ὁ ἐκώλυεν ἀπέχεσθαι ἀρρητουρίας, ἀντὶ τοῦ ἀπὸ τῆς τοιαύτης πράξεως. οὕτως ὁ ἐκώλυον ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἀντὶ τοῦ ἐκώλυον ἀπὸ τροφῆς. πολλὴ δὲ ἐπὶ τοῖς ἐξῆς χρῆσις. ἧς μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας. ὅρα πῶς ἐξέβαλε τὸν τρυφὸν τῷ ὀνόματι τῆς μεταλήψεως. ἡ γὰρ μετάληψις, τὸν μεμετρημένον λῆψιν δηλοῖ. ὁ αὐτὸ δὲ τὸν τρυφὴν, οὐχ ὡς ἀκάθαρτον ἐξέβαλλον, ἀλλ' ὡς ἐκλύουσαν διὰ τῆς ἀμετρίας ὁ τῆς ὅλου διαῤῥήξεως τὸν ψυχήν. τοῖς πιστοῖς, φησιν, ἧς εὐχαρίστου μετάληψιν ἔκτισεν ὁ θεὸς τὰ βρώματα. τοῖς γὰρ ἀπίστοις οὐκ ἔστι. νόμοις γὰρ ἰδίοις ἑαυτοὺς ἀπείργουσιν αὐτῶν. καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. ἀρα τὰ Ιουδαϊκὰ τύπος ἦν. νῦν γὰρ ἡ ἀλήθεια. ἐκωλύθησαν δὲ ὧν πολλῶν ἐκεῖνοι, οὐχ ὡς ἀκαθάρτων, ἀλλ' ἵνα τὸ τρυφὰν ἐπισχεθῶσιν. ἀλήθειαν δέφησι, τὸν ἧς χριστὸν πίστιν. πᾶν γὰρ κτίσμα θεοῦ καλόν. περὶ ὧν ἐδωδίμων λέγει. προκαταβάλλει δὲ ἤδη τὸν αἵρεσιν ὧν τὸν ἀλλόννηρον ὕλιν ἡσαγόντων, καὶ ἐκείνης τὰ βρώματα λεγόντων. καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον. οὐκοῦν καὶ τὸ ἠδωλόθυτον οὐκ ἔστιν ἀπόβλητον μετὰ εὐχῆς λαμβανόμενον ἐὰν ἀγνοῆς σύ, ἐπεὶ ὑπεύθυνος γίνῃ τῷ νόμῳ τῷ ἀπαγορεύοντι μὴ κοινωνεῖν ἠδώλων πράξεις. ἐκτὸς τοῦ νόμου οὖν παραβάσεως κοινοῦται, ὥσπερ οὖν καὶ τὸ καθαρὸν παντελῶς εὐχαριστίας λαμβανόμενον οὐκ ἄχα, κοινοῦται, διὰ τὸν ἀχάριστόν σου προαίρεσιν. ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θῦ ὁ ἐντεύξεως. ἢ ἁγιάζεται, οὐκοῦν

ξεται, γκοιῶ ὅτι ἀπάθαρτόν ἐστι; μὴ γένοιτο. πάντα γὰρ καθαρά. ἀλλὰ δύο πίθησιν
ἐντεῦθα κεφάλαια πρὸς ἐκείνους τῆ ἀκαθαρτότητα τῶν βρωμάτων λέγοντας. ὅτι
πρῶτον μὲν, πᾶν κτίσμα θεοῦ καλὸν, ϛ γδὲν ἀπάθαρτον. ἤδε τις δώη καθ' συγ-
χώρησιν εἶναί τι ἀπάθαρτον, φησὶν ὁ οὕτως φαρμακόν, φησιν. ἁγιάζεται γὰρ διὰ λό
γου θεοῦ, ῥυτέσι δι' ἐυχῆς. πρωθύστερον δὲ κεῖται. διὰ γὰρ λόγου ϵ῾ ῥυτένξεως τῆς
» πρὸς θεὸν γνομβύλης. Ταῦτα ὑπιθέμενος τῆς ἀδελφοῖς, καλὸς ἔσῃ διάκονος
» Ιησοῦ χριστοῦ, ἐντρεφόμενος τῆς λόγοις τῆς πίστεως ϵ῾ τ καλῆς διδασκαλίας. ἣ πα-
» ρηκολούθηκας. τῆς δὲ βεβήλοις καὶ γραώδεις μύθοις παραιτοῦ.

Ταῦτα. ποῖα; τὰ πρὸ τὸ μυστηρίου, τὰ πρὸ ὧν αἱρέσεων, τὰ πρὸ ὧν βρωμά-
των, ἃ πρὸ κατέλιξεν. ὅρα δὲ, γκ εἶπε κελεύων, ἀλλ' ὑποτιθέμενος, ῥυτέσι συμβου-
λεύων. συγκαταβατικὸν γὰρ, ἢ ἀρχοντικὸν εἶναι δεῖ τὸν ἐπίσκοπον. καλὸς ἔσῃ
διάκονος. Διακονεῖ γὰρ τῷ Χριϛῷ Διδάσκων, ἃ διδάσκεσθαι ὁ Χριϛὸς βούλεται.
Ῥυτρεφόμενος, φησι, τῆς λόγοις τῆς πίστεως. ὥσπερ γὰρ τροφῆς, φησιν, γκ ἀφίσασι,
οὕτως μὴ δὲ ὧν λόγων τούτων. ἢ ὅτι τρεφόμενος ἐν αὐτοῖς τῶν πνευματικὴν τροφήν.
ϗ γὰρ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος. ϗ γὰρ μόνου σε δεῖ τῆς ἀδελφοῖς ταῦτα ὑπο
τίθεσθαι, ἀλλὰ ϵ῾ σαυτὸν τρέφειν. ϵ῾ τ καλῆς διδασκαλίας. ᾧτινι γὰρ ϵ῾ κακὴ διδα-
σκαλία ἢ ὧν αἱρετικῶν. ἣ παρηκολούθηκας. ῥυτέσιν ἧς ἐλπίου τρόφιμος. τῆς
δὲ βεβήλοις ϵ῾ γραώδεις μύθοις, ὧς Ιουδαϊκὰς λέγει πρατηρήσεις. ὧν ται γὰρ,
ἐν μᾶ τῷ οἰκείῳ καιρῷ χρήσιμοι ἦσαν, νῦν δὲ γραώδεις ϵ῾ σεσηπῦαι. ἢ ϵ῾ πρὶ Ελλη
κῶν ϵ῾ αἱρετικῶν φλυαριῶν ταῦτα λέγει. ὄντως γὰρ βέβηλοι ϵ῾ ἀνόσιοι, ϵ῾ γραϊδίων
λελησμονότων ῥήματα. ὁ Ζεὺς φησι σωεμβύεται τῆ Ηρᾳ. ϵ῾ ὁ Αρης ἐμοίχευσε. ϵ῾ ὁ
Κεφ. ε'. » Ηφαιϛος ἐρρίφη χραιὸν ἄθεν. Γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς ἐυσέβειαν. ἡ γὰρ σωματι-
» κὴ γυμνασία, πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος. ἡ δὲ ἐυσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν,
» ἐπαγγελίας ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης.

Γύμναζε δὲ, ἀντὶ τῦ ἔθιζε. πρὸς ἐυσέβειαν. ἐυσέβεια ἐστὶν, ἡ μετὰ πίστεως ὀρθῆς
τιμέλεια τῦ βίου. ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία. ἡ τῶ σώματα, φησὶν, ὑγιαίνειν ποιοῦ
σα. ἣ δὲ σύγκρισις ἀπὸ τῦ ἐλάττονος. πρὸς ὀλίγον, φησὶν, ἐστὶν ὠφέλιμος, οἷον ἄχρι
τῦ σώματος, ϵ῾ ἄχρι τῦ πόντος βίου. ἐπαγγελίας ἔχουσα ζωῆς. ὁρᾶς τ ὠφέλειαν;
ὅτι ϵ῾ ὲν τῷ νῦν ϵ῾ ῥ τῷ μέλλοντι βίῳ ἡ ἐυσέβεια ζωοτρεῖ τὼ πνευματικὴν ζωήν.

» Πιστὸς ὁ λόγος, ϵ῾ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος. ἧς τῦτο γὰρ ϵ῾ κοπιῶμεν ϵ῾ ὀνειδιζόμε-
» θα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν.

Πιστὸς ϵ῾ ἀποδεκτὸς ὁ τρισσὸς λόγος. ποῖος; ὅτι ϵ῾ ῥωτῶθα ϵ῾ ἐκεῖ ζωοτρεῖ.
ὅρα δὲ ὅτι καὶ πιστὸν αὐτὸν εἶπεν, οἱονεὶ ἀληθῆ, ϵ῾ πᾶσιν ἀποδεκτόν. ῥῶι γὰρ ϵ῾ ἀλη
θῆ μὲν εἶναι, ἀμφίβολον δέ. διὰ δὲ τὸ θαρρεῖν τῷ μαθητῆ, ἀπροφανιτικῶς ῥῶ ὅλῃ λα
λεῖ τῆ ἱσολῆ. ἧς τ γὰρ ϵ῾ κοπιῶμεν. ἧς τῦτο, ποῖον; ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶν
τι. ϵ῾ ἡμεῖς γὰρ τῷ τῦτο σωειδέναι, κάμομεν ἀνειδιάστως. ϵ῾ οἱ ἐχθροὶ διὰ τῦτο λι-
μᾶς μάλιστα πολεμοῦσιν. ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων. σωτὴρ πάντων ἐστὶν ἐνταῦθα. ἐκεῖ γὰρ
ϗ πάντων, ἀλλὰ ὧν ἀξίων τῦ σώζεσθαι. ϵ῾ ἐνταῦθα δὲ, ὧν πιστῶν μάλιστα πρνοεῖ. καὶ
γὰρ ὁ

γὰρ ὁ ἐκ τρούτων πολεμούμενοι, ϛζόμεθα. προρμᾷ δὲ τὸν Τιμόθεον ἧς τοῖς ὑπορ
» πίστεως κινδυνεύουσι, θεὸν ἔχοντα ϛτῆρα. Παράγγελλε ταῦτα ϵ῾ δίδασκε, μη- Κεφ. ϛ'.
» δείς σου τ νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν, ἢ λόγῳ, ἢ ἀναστρο
» φῇ, ἢ ἀγάπῃ, ἢ πνεύματι, ἢ πίστει, ἢ ἁγνείᾳ, ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει,
» τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. Επὶ μὲν ὧν ἢ γνώσει ἁμαρτανόντων, παρ-
γέλλειν μετὰ αὐθεντείας χρεία, ἐπὶ δὲ ὧν ἢ ἀγνοίᾳ, διδάσκειν ϵ῾ ἀσφαλῶς. ὁ μὲν
ἐπὶ ἀγαθὰ πρεπτρέπων διδάσκει, ὁ δὲ κακοῦ κωλύων, παραγγέλλει. μηδείς σου
τ νεότητος. δεῖ γὰρ ϵ῾ αὐθεντικώτερον διαλέγεσθαι τὸν ἐπίσκοπον. πρῦ ὅω, τὸ ἐπι-
κὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις; καὶ φαμέν. ὅτι ἢ μὲν δίς αὐτὸς ἀδικεῖται,
πρῶος εἶναι ὀφείλει, ἐν δίς δὲ οἱ ἀδελφοὶ ἁμαρτάνοντες ἀδικῶνται, αὐστηρός. ἢ οὕ-
τως. ἐὰν κοσμιώτερον ἀσκεῖς βίον, ϗ καταφρονεῖσθαι ἰ νεότης, φύσει τὸ ἐυκαταφρόνητον ἔχουσα. ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν. ὥσπερ γὰρ ἔμψυχος ϵ῾ ὅρος εὐζωΐας.
ἢ λόγῳ, φησὶν, ἐν τῷ λαλεῖν, ἃ δεῖ διδάσκαλον. ὅρα δὲ, ὁ τι δεῖ τὸν διδάσκαλον,
πρασευὴν ἔχειν λόγου. ἐν ἀναστροφῇ. οἷον βίῳ ϵ῾ πολιτείᾳ. ἢ ἀγάπῃ. τῇ πρὸς
πάντας. ἐν πνεύματι. ἢ τῇ πνευματικῇ κατασάσει, ἢ ἐν τῷ χαρίσματι, ὥστε μὴ
ἐπαίρεσθαι ἢ τούτῳ. ἐν πίστει. τῇ ὀρθῇ, ἢ ϵ῾ τῇ ἀδιασάκτῳ, ὁτάν τις πιστεύῃ τῷ θεῷ,
ϵ῾ πὶ ὧν ἀσωμάτων. ἐν ἁγνείᾳ. τουτέσι καθαρότητι, πρόνοίᾳ, σωφροσύνῃ. ἕως
ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει. ἠκούσαν ἀντὶ ἀπροφανισθέντα τῦ Παύλου, ξητεῖν
αὐτόν. διατῶς ὅω αὐτὸν πραμυθῆται, τῇ τε τῆς ἀφίξεως ἐπαγγελίᾳ, ϵ῾ τῇ ἐκ τῶν γρα
φῶν πραμυθίᾳ. ὅρα δὲ, ἢ Τιμόθεος ἀναγινώσκειν ἐπιτάσσεται, τί δεῖ πρὸ ἡμᾶς; τῇ
» παρακλήσει. τῇ πρὸς τὸν λαόν. Μὴ ἀμέλει τῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ
» πεφητείας, μετὰ ἐπιθέσεως ὧν χειρῶν τῦ πρεσβυτερίου. ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις
» ἴσθι, ἵνα σου ἡ πρκοπὴ φανερὰ ᾖ τῶ πᾶσιν, ἔσεχε σεαυτῷ ϵ῾ τῇ διδασκαλίᾳ, ἐπιμέ
» νε αὐτοῖς. τῦτο γὰρ ποιῶν, καὶ σεαυτὸν σώσεις, καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

Μὴ ἀμέλει τῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, τουτέσι τῆς διδασκαλίας, ἢ τῆς ἐπισκοπῆς.
χάρις γὰρ θεοῦ, τὸ πιμῶμα ἐυρεθῆναι τὸν νέον. ὃ ἐδόθη σοι διὰ πεφητείας. πνεύματος
γὰρ πεστάξει ἐλήνοντο οἱ ἐπίσκοποι, ϵ῾ ᾧ χύδην. πεφητείας δὲ εἶδος, ϵ῾ τὸ τὰ ἐνεστῶτα
λέγειν, ὡς ἐκεῖ. ἀφορίσατέ μοι τὸν Βαρνάβαν ϵ῾ τὸν Παῦλον. ὧν χειρῶν τῦ πρεσ-
βυτερίου. πρεσβυτέροις τοὺς ἐπισκόποις φησίν. ᾧ γὰρ οὐ οἱ πρεσβύτεροι ἐχειροθό-
νησαν τὸν ἐπίσκοπον. ταῦτα μελέτα. ποῖα; ἃ εἶπεν ἄνω. ἐν λόγῳ, φησίν, ἢ ἀναστρο
φῇ, ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ, ἐκ δὲ τῦ πολλάκις ϗ αὐτὰ παρεγγυᾶν, δείκνυσι τὸν ἐπίσκο
πον δεῖν ἀναπρέπτους ταῦτα φυλάττειν. φανερὰ ᾖ ἐν πᾶσιν. ᾧ δὲ μὴ γένηται σφό
δρα μεγάλη, γκ οὐ γένηται καταφανής. ἐν πᾶσι δέ, ἢ ἀνθρώποις, ἢ πράγμασιν. ἔσε
χε σεαυτῷ. οἷον πρόσεχε, ϵ῾ μὴ μόνον σαυτῷ, ἀλλὰ ϵ῾ τῇ διδασκαλίᾳ, ἵνα ϵ῾ ἄλλους
ὠφελήσῃς. εἶτα ϵ῾ τὸ ἀνένδοτον παρεγγυᾶν, φησὶν, ἐπίμενε αὐτοῖς. τῦτο γὰρ πρῶον
ϵ῾ σεαυτὸν σώσεις. ἐν γὰρ τῷ παραινεῖν ἕτερος, ϵ῾ ὁ παινῶν καταγύπεται καὶ ὠφελεῖ
ται, ἐρυθριῶν ὑπευθύνως γένεσθαι, ὧν ἄλλοισ ἀποτρέπει.

» Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα. νεωτέρους, ὡς ἀδελφούς. Κεφ. ζ'.

πρεσβυτέρας 5

» πρεσβυτέρας, ὡς μητέρας. νεωτέρας, ὡς ἀδελφὰς, ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ.

Οὐ τὸ ἀξίωμα, φησὶν, ἀλλὰ πάντα γυναικότα. τί δῶ, φησὶν; ἀὼ δέονται διορθώσεως; ὡς ἀὼ πρὶ πρεσυτέχοντι, μὴ πρεσυτέρας διδάσκων. ἐπειδὴ γὰρ φορτικὸν ἡ ἐπιτίμησις, μάλιστα ἡ τὸ νέου πρὸς γυναικότα, τῇ εἰκείᾳ ὑποτέμνεται τὸ φορτικόν. νεωτέροις ὡς ἀδελφοῖς. αὐτὼ κοινοῦ τὸ παράκλη. ὡς ἀδελφοὺς δὲ διὰ τοῦτο, ἵνα τὸ θρασὺ αὐτῶν καταστείλῃ. πρεσβυτέρας, ὡς μητέρας. διὰ τὼ ἡλικίαν ἐπὶ τῶν πρεσβυτέρων αἰτίαν. ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ. ἐπειδὴ γὰρ αἱ πρὸς νεωτέρας ὁμιλίαι, δυσκόλως διαφεύγουσιν ὑποψίαν, σὺ μὴ πάσης ἁγνείας τοῦτο ποιῇ, φυτέσι μὲν δὲ μὴ χριλῆς ἐννοίας. ΑΛΛΩΣ. γὰ Τιμοθέῳ δὲ μόνῳ, ἀλλὰ δι' παντὶ ἡσυχίου πρέπει.

Κεφ. ιά.

» Χήρας τίμα, τὰς ὄντως χήρας. ἡ δέτις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν
» πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδίδοναι τοῖς προγόνοις. τοῦτο γάρ ἐστιν
» ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Διὰ τί πρὶ πρεσβυτέρων γδέν λέγει; ἴσως γὰρ ἦσαν ἀκμήν. τίς δέ ἐστιν ἡ ὄντως χήρα, πρεῖον λέγει. τιμᾶσθαι ἢ αὐτὰς πρεσέταξε, διότι ἄνδρας γὰρ ἔχουσιν γδὲ τέκνα, ἐ τὸ πρᾶγμα ἱκανὰ πάραρεν πολλοῖς εἶναι δοκεῖ. διὰ τοῦτο πολλῆς, φησὶ, πὰ τ ἱερέως ἀπολαύετω τιμῆς, ὥσπ ἀνορθοῦντος τὸ πρὸ τ ἄλλων ὀνείδη. ἢ τιμὴν τ ὢν ἀναγκαίων λέγει χορηγίαν. ἡδέτις χήρα τέκνα. αὗται, γὰ φησὶν ὄντως χῆραι. ὄντως γὰρ φησὶ, αἱ πάντοτε μεμονωμέναι. τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν. τοῦτέστι διατιθέναι καλῶς. καὶ ἀμοιβὰς ἀποδίδοναι τοῖς προγόνοις. ὁρᾶς ζῆτε σ μακαρίου Παύλου. πολλάκις ἐ ἀπ' ἀνθρωπίνων πρέπει λογισμῶν. ἐπειδὴ γὰρ, φησὶν, οἱ πρόγονοι ἀπῄξαν τε ἐπιμελείας ἠξίωσαν, σὺ δὲ ἐκείνοις τὰς ἀμοιβὰς γὰ ἴσχυσας ἀποδοῦναι, (ἀπέθανον γὰρ,) διὰ τῶν ἐκγόνων τῶν ἐκείνων, τέκνων δὲ σῶν, ἄμειψαι αὐτοὺς, ἃς ὤφειλες ἐκείνοις χάριτας τούτοις ἀποδιδοῦσα. ΚΑΙ ΑΛΛΩΣ. ἢς τὸ μανθανέτωσαν τὰ τέκνα ἐ τὰ ἔκγονα πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν. τοῦτέστι, μανθανέτωσαν τὰ τέκνα ἐ τὰ ἔκγονα, τιμᾶν τ οἰκείαν μοῖραν ἐ πρέφειν ἐ εὖ ποιῶν. τοῦτο γὰρ λέγει εὐσεβεῖν. ἐ τοῖς προγόνοις, τοῦτέστι τῇ μάμμῃ. πρὸς τοῦτο δὲ λογισμῷ, ὅτι
» ἐ τῷ θεῷ τοῦτο ἀπόδεκτόν. Ἡσὰν ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη, ἤλπικεν ἐπὶ τὸν
» θεὸν, ἐ προσμένει ταῖς δεήσεσι καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς ἐ ἡμέρας. ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκε. ἐ ταῦτα πρόαγγελλε, ἵνα ἀνεπίληπτοι ὦσιν. ἡδέτις ὢν ἰδίων
» καὶ μάλιστα ὢν οἰκείων γὰ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται, καὶ ἐστιν ἀπίστου χείρων.

Εἰκότως τὰς ὄντως χήρας τιμᾶσθαι προσέταξε, νῦν λέγει τίνας ἐστὶν αἱ ὄντως, ὡς ἂν ῥᾴδιον γένοιτο χαρακτηρίζων αὐτάς. μεμονωμένη δέφησι, καὶ αὐτὸ τέκνων καὶ αὐτὸ ἐκγόνων. καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσι. οὗτοι τοιγαροῦν ἡ ὄντως χήρα, ἡ ἐλπίζουσα ἐπὶ τὸν θεὸν, καὶ προσμένουσα ταῖς δεήσεσιν. ἐπειδὴ γὰρ ἔρημος ἀνθρωπίνης ὑπάρχει βοηθείας, ἡκότως ἐπὶ τὸν θεὸν καταφεύγει. ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκε. ἐπειδὴ γὰρ πολλαὶ τῶν χηρείαν αἱροῦνται, ἵνα μᾶλλον πλείονος ἐξουσίας πράττωσιν ἀποροῦσαι χρημάτων, φησίν. ἡ δὲ σπαταλῶσα, τοῦτέστιν ἡ τρυφῶσα, ζῶσα τέθνηκε. πῶς; ζῆν γὰρ δοκοῦσα τῶν νεῶν ζωὴν, τῶν ἀιδίων ζωὴν ἀπώλεσε. τέθνηκεν οὖν διὰ τῆς ἁμαρτίας, ὅθεν πρὸς ἐκείνην τῶν ζωήν. καὶ ταῦτα πρόαγγελλε. ὁρᾶς ὅτι ὡς νόμον τὸ πρᾶγμα

εἶναι θέλει; γὰ γὰρ τῇ προαιρέσει τὸ μὴ τρυφᾶν ἐπιτρέπει, ὥσπ τὰ παραθώματα, οὐχ ὡς ἁμαρτίαν ἀπαγορεύει. ἡδέτις οὖν ἰδίων. γὰ γὰρ ἀρκεῖ πρὸς σωτηρίαν ἡ οἰκεία μόνον ἀρετὴ, ἂν μὴ ἐ ἄλλων προνοῆται. πρὶ δὲ τῆς χήρας ταῦτα φησίν. οἰκείοις δὲ λέγει, τοὺς τῷ γένει προσήκοντας. δεῖ γὰρ εἶναι ἰδίοις, οἷον φίλοις, γὰ μὲν ἐ οἰκείοις. προνοητέον οὖν αὐτῆ τῶν ἰδίων, μάλιστα δὲ τῶν οἰκείων. ὅπ ἡ ἀποταλῶσα γὰ πρίεται, τῇ τρυφῇ μόνῃ προσέχουσα. ἐ μάλιστα τ οἰκείων. τῶν ἰδίων ἐ τ οἰκείων προνοεῖ, ὁ μὴ μόνον τ προσηκόντων προνοᾶν, ἀλλὰ ἐ αὐτὸς ἑαυτ δεῖ ἐκκόπτειν τὰ πάθη. οὕτως ὁ Κλήμης ἐν ἑβδόμῳ ὑποτυπώσεων. πρέποιαν, τούτε τὴ ψυχὴν, τούτε τὴ τὸ σῶμα λέγει. τ πίστιν ἤρνηται). ἐ ὡς ἡ ἀποταλῶσα ἐ τ ἰδίων ἐ τῶν οἰκείων γὰ προνοοῦσα, τ πίστιν ἤρνηται; ὅτι, φησὶν, ἑαυτ) ἐ ἐκτῶν οἰκείων τ ἀπέρματος τῆς θυγὰ τύφλ. ἡ δὲ δοκεῖς μὴ τ θεὸν μὴ ἀρνεῖσθαι, τῇ δὲ νόμοις αὐτ πραβαίνεις, τ θεὸν ἀρνῇ. ἤρνηται γὰρ, θεὸν ὁμολογοῦσιν ἡδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται. πῶς δέ ἐστιν ἐ ἄπιστου χείρων; ὅτι οἱ ἄπιστοι, ἡ καὶ μὴ πάντων, τῶν συγγλωῶν μᾶλλον προνοοῦσι διὰ τὸν νόμον τῆς φύσεως.

» Χήρα καταλεγέσθω, μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα, γεγοιῖα ἑνὸς ἀνδρὸς γυνή, ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, ἡ ἐτεκνοτρόφησεν, ἡ ξενοδόχησεν, ἡ ἁγίων πόδας νιψεν, ἡ
» θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, ἡ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπακολούθησε. Ἐνταῦθα ἐ τὼ ἡλικίαν ζῶν τοῖς ἄλλοις συνεργάζεται, ἐ τὼ αἰτίαν προϊὼν λέγει. ὡς εἰγε ἐ ἑξήκοντα ἦν ἐτῶν τὰ δὲ λοιπὰ μὴ ἔχῃ, μὴ καταλεγέσθω. φασὶ δέ τινες τῆς τὸ χρεικὸν τεταγμένας λέγειν. ἐν ἔργοις καλοῖς. ἡ ὧν γνησίως ἐν ἔργοις καλοῖς, λοιπὸν ἐ τοῖς καθέκαστον ἐπεξέρχεται. τὸ δὲ τῆς τεκνοτροφίας ἐ ἄνω ἐστί. τί δῶ, ἡ μὴ ἔχῃ παῖδας; τὰ λοιπὰ πριέσθω. ἡ ξενοδόχησεν. ὁρᾶς ὅτι ἐ ἐν ταῦθα τὰς τῶν οἰκείων ἐυεργεσίας προτίθησι τῶν ἐς τοὺς ἀλλοτρίους; ἡ ὧν γὰρ ὧν, ἡ ἐτεκνοτρόφησεν, οὕτως ἐπάγει τὸ, ξενοδόχησεν. ἡ ἁγίων πόδας νιψεν. ἀκήκοεί ὅτι ἔστι χρὰ ἡμῖν καὶ ξενοτροφεῖν γὰ ἐυτρεῖ, οὔτε θλιβομένοις ἐπῆκέσαι. μὴ ἁγίων, φησὶ, πόδας νίψαι γὰ ἔχῃς; μὴ τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ ἐπακολουθεῖν ἐυτρεῖας χρῄζει; κἄ γὰρ τὸ ἐγχωροῦντα τούτων ἕκαστον ἐργάζεται. ἡ ἁγίων πόδας νίψε. τοῦτέστιν ἡ τὰς ἐσχάτας ὑπηρεσίας τοῖς ἁγίοις ἀνεπαισχύντως ἐξετέλεσεν. οὕτως ὁ Κλήμης ἐν ἑβδόμῳ ὑποτυπώσεων. ἡ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ. οἷον ἐκοινώνησεν, ὑπηρέτησεν. ἡ γὰ ἐ ἐργάσασθαι γὰ ἐυτρεῖ, ὑπηρέτησαι μᾶλλον ἐυτρεῖ. Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ. ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσι τοῦ χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, ἔχουσαι κρίμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν. ἅμα δὲ ἐ ἀργαὶ μανθάνουσι, περιέρχονται τὰς οἰκίας. ἀ μόνον δὲ ἀργαὶ, ἀλλὰ ἐ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσα τὰ μὴ δέοντα. Τί δήποτε καίτοι μείζονος ἀγῶνος ὄντος ἐπὶ τῶν παρθένων, γδαμοῦ φαίνεται χρόνου παρατήρησιν ἡτῶν; ὅτι ἐκεῖναι αὐτὸ μείζονος τῆς ἐν πίστ θερμότητος ἢς τὸ ἦλθον, αὗται δὲ καὶ ἀνάγκη τινὶ τῇ ἐκ τῆς ἐρημίας, ἡ ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν παρθένων ἡτῶν, εὐπρόσοδον καὶ τὸ τοῦ κυρίου μεριμνῶσαν, πολλὴν ἀκρίβειαν ἐπεζήτησεν. ὅταν καταχειροτονήσωσι τοῦ χριστοῦ. ἦσαν τὸ τοιοῦτον τινές. ὁρᾶς δὲ, ὅτι καὶ αἱ ὄντως χῆραι, τῷ χριστῷ ἁρμόζονται. ἁρμοζόμεναι δὲ, τῷ τάξει παρθένων καθίστανται. ἁρμοσάμην γὰ ὑμᾶς, φησὶν, ἑνὶ

Οἰκουμ.

ἀνδρὶ πρεσβύτερον ἀγνῶ, πρασσῆσαι τῷ χριστῷ. ταῦτα δὲ πρὸς πᾶσαν ἐκκλησίαν ἁρμόζει. Τί δέ τὸ, ὅταν καταξιωσθῶσι βουλῆ; φυτέσιν ὅταν καταβλακευθῶσιν, ὅταν καταθρυφθῶσι, φυτέσιν ὅταν ἀκκισθῶσιν, ὅταν καυτοπροφανεύσωσι τῷ χῷ, μὴ καταδεχόμενα αὐτὴν νυμφίον, ἐκπίπτουσι λοιπὸν τῆς τὸν γάμον. ὁ γὰρ εἴλοντο τὼ χηρείαν μετὰ κρίσεως λογισμοῦ. ὅτι τὼ πρώτω πίστιν ἠθέτησαν. τὼ πρὸς τὸν χὸν σωθῆκαι φησί. σωθέμεναι γὰρ αὐτῷ ἡρμόσθαι, ἀθετοῦσιν αὐτὸν, ἐπὶ ἀνθρώπινον ἐρχόμεναι γάμον. μετὰ δὲ τοῦτο, ἐ ἄλλῳ ἁμαρτήματι, φησὶν, ὑποπίπτουσι, τῇ ἀργίᾳ. ὁ μόνον περιγαροῦσιν ἀνδράσι τὸ ἐργάζεσθαι πρεσπάτειν, ἀλλὰ ἐ γυναιξί. πᾶν γὰρ κακὸν, ἐξ ἀργίας πίκτεται. ἅμα δὲ ἐ ἀργαὶ μανθάνουσι. πῶς δὲ ἀργαὶ μανθάνουσιν; ἔχουσαι τοὺς ἐπεισάκτους ἄνδρας χορηγοῦντας αὐταῖς τὰ πρὸς χρείαν, τοὺς μὴ ἔργων ἐραθυμοῦσιν, ὅπως δὲ ἐν πρέσωσι τοῖς ἀνδράσι δόξωσιν, ἀμελοῦνται. ὁ μόνον δὲ ἀργαὶ, ἀλλὰ καὶ φλύαροι. ἐνεργὸς γὰρ ὁ νοῦς ἡμῶν πρὸς τὸ δημιουργοῦ κατεπείγεσθαι. ὅταν οὖν αὐτῷ μὴ δῶμεν ἐργασίαν χριστὼ, αὐτὸς ἐπιλαμβάνει ἐργασίας ἀθέτου.

» Βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν. ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ.

Τὸ μὲν καλὸν οὖν, ἅπας ταῖς χήραις καταλεγείσας, μὴ καταξιοῦν τοῦ χῦ, μηδὲ ἀθετεῖν τὸ πρώτω πίστιν. ἐπειδὴ ὃ τὸ ποιοῦσι, γαμεῖσθαι ἐ μὴ κατεγγυάσθαι ἑαυτὰς τῷ χῷ, ἐ οὕτως γαμεῖσθαι. τὸ μὲν γὰρ ἁμαρτίαν, τὸ δ' ἀνόσιον. τὸ γὰρ κεχηνὸς αὐτῶν ἐ ῥάθυμον, οὕτω γοῦν καταξιοῦν, τῇ πρεσβυτέρᾳ θλίψει ἐ φρονεῖν. μηδὲ μίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ. ἀνὴρ γὰρ ὀρθοῦν γαμήσωσι μὴ πρότερον ἑαυτὰς χῷ καταγγείλασαι, ἐκ ἦς ἀφορμὴν λοιδορίας ἔχουσιν. ἵνα ἢ ἀδεῶς ζῶσι, γαμεῖν προστάττει, ἀλλ' ἵνα ταῖς φροντίσι γοῦν περιέρωνται, τὸ κοσμίως ζῆν προνοήσωσιν. ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν. διὰ τί δὲ τοσαύτην πρόφυλακὴν περὶ αὐτῶν ἐποιήσω ἐ πλείω ἢ περὶ ἐπὶ ὧν πρεσβύτερον; ὅτι αὐταί, φησι, τὴν ἀφορμὴν δεδώκασιν ἐκ πραττῆσαι ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ. ταῦτα γάρ, φησι, λέγω, ἐχ' ἵνα μὴ ὦσι νεώτεραι χήραι, ἀλλὰ δεδοικῶς μὴ τὸν χὸν ἀθετήσωσι. Εἴ τις πιστὸς ἢ πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

Καλῶς τὸ, πιστὸς ἢ πιστή. ἦσαν γὰρ ἄπιστοι, ἐκ ἔδει παρ' αὐτῶν τρέφεσθαι, ἵνα μὴ δόξωσι δίκαιαι αἱ πιστοὶ ὧν ἀπίστων. ἄλλως δὲ καὶ πρὸς τοὺς πειθομένους αἱ νομοθεσίαι, οὐ τοὺς ἐ πειθησομένους. ἐπαρκείτω αὐταῖς. ἀβαρὲς ποιείτω τὸ πρᾶγμα. διὰ γὰρ τὸ ἐπαρκείτω, τὼ ἀναγκαίαν ἐδήλωσε τροφώ. καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία. ὥστε οἱ πιστοὶ τρέφοντες ταῖς ἑαυτῶν χήρας, καὶ ταῖς τῆς ἐκκλησίας χήραις συμβάλλονται. ἵα δὲ μὴ βαρουμένης τῆς ἐκκλησίας, καὶ διὰ τὸ ἀφθονώτερον τρέφούσκς, ἃς τρέφῃ, τὰς ὄντως δηλαδὴ χήρας, φυτέσι ταῖς ἀπροσατεύτοις, καὶ μεμονωμένας. ἵνα ταῖς ὄντως χήραις. ὄντως χήραι αἱ πάντῃ ἔρημοι. ὁ γὰρ τὸ ποιῶν, φησιν, ἐ μόνον ἑαυτὸν τρέφῃ τρέφῃ, ἀλλὰ καὶ ταῖς λοιπαῖς πολὺ συμβάλλεται, πλάτος αὐταῖς προξενῶν.

» Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι, διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν. μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ

» καὶ διδασκαλίᾳ. λέγει γὰρ ἡ γραφή, βοῦν ἀλοῶντα ἐ φιμώσεις. καὶ ἄξιος ὁ » ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. Τίνες δὲ οἱ καλῶς προεστῶτες, ὁ Χριστὸς ἐδήλωσεν. ὁ πρεσβύτερος, φησὶν, ὁ καλὸς, τὸ ψυχικὸν αὐτοῦ πίθησιν ὑπὲρ τοῦ πρεσβατοῦ. διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν. τιμὴν φησι τὴν ὧν ἀναγκαίων χρείαν, μᾶλλον χορηγίαν. βοῦν φιμώσεις γάρ, φησι, βοῦν ἀλοῶντα, ἐ ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. διπλῆς ἢ, ὡς πρὸς τὰς χήρας. ὁ γὰρ ὡς πρὸς τὴν μὴ καλῶς προεστῶτας πρεσβυτέρους. ἐκεῖνοι γὰρ ὁ καλῶς ἀξιωθῶσι διπλῆς, ἀλλὰ διπλοῦν). ἢ διπλῆς τῆς πολλῆς λέγει. οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ. ἐν λόγῳ ὁ τῷ κοπιῶντι δηλαδὴ, ἀλλὰ τῷ πιστῶς τρέφειν ἰσχύοντι. τοῦ δὲ νῦν ἤσιν οἱ λέγοντες, μηδεῖσθαι λόγων μὴ δὲ διδασκαλίας τὸ προεστῶτα, ἀλλὰ βίου. ἀκουέτωσαν νῦν Παύλου τῶς τὸ λόγον τιμᾶ, μάλιστα λέγων. δεῖ γὰρ ἐ τοῦτο ἑτέρου ἄλλου. ὅταν γὰρ περὶ δογμάτων ἡ ὁ λόγος, πῶς βίος ὠφεῖται ἰσχύῃ; ὅρα δὲ τὸ ἀντιδιαστελλόμενον τῷ, ὁ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. τὸ γὰρ μὴ ἀλοῶντα φιμωτέον. ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. ἐ ὁ χῆς σύμφωνα τῷ νόμῳ λέγει. τοῦ μισθοῦ. τῆς τροφῆς δηλονότι. ἐργάτην δὲ λέγῃ, τὸ κάμνοντα. ὡς ὅτε μὴ κάμνων, ἀνάξιος τροφῆς. ταῦτα λέγῃ πρὸς τοὺς διδασκάλους τοὺς » κοπιῶντας ἐν τῇ διδασκαλίᾳ. Καθ' προεστῶτέρου κατηγορίαν μὴ πράδεχου, ἐκτὸς » εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων. τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα ἐ οἱ » λοιποὶ φόβον ἔχωσι. Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐ κὺ Ιυ χῦ ἐ τῶν ἐκλεκτῶν » ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν

Καθ' προεστῶτέρου κατηγορίαν μὴ πράδεχου. Τί γάρ; καθ' νεωτέρου τοιαύτην καταδεκτέον κατηγορίαν; μὴ γένοιτο. ἀλλ' ὡς ἤλεγχε, τοὺς μηδενὸς ὄντος, καὶ προεστῶτέρου ὄντος, μάλιστα. ἔχουσι γὰρ ἐ τὴν αὐτὴν τοῖς ἰλλικίας χαλινόν. προεστῶτέρου δὲ, τὸν ἐν γήρᾳ φησίν. τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε. ξήτει μῶν, φησιν, ἐπιμελῶς, εὑρίσκων δὲ, μετὰ σωφροσύνης ἐπιτίμα. τοῦτο γὰρ τὸ ἔλεγχε. ἐνώπιον ἢ πάντων, ἵνα ἐ οἱ λοιποὶ σωφρονισθῶσι. τοῦτο ὁ θεὸς ἐποίησεν, ἐπὶ τετῶ Φαραὼ, ἐ τῶ Ναβουχοδονόσορ. Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θῦ. ὅρα σφοδρότητος. ὁ γὰρ ἐπιδὼ Τιμόθεος ἦν, πάντοτε τῷ, ἀλλὰ διαμαρτύρῃ), τὸ ἑαυτὸν ἀσφαλιζόμενος, εἴπερ τοῖς μὴ δόντων χύσῃ). Τί δήποτε δὲ τοὺς ἐ τοὺς ἐ τὸν ἰδὸν καλέσας μάρτυρας, ἐ τοὺς ἀγγέλους συγκέκληκεν; ὅτι ἐ αὐτοὶ τῆς κρίσεως ἀνομβλεῖς, μετὰ τοῦ οἰκείου δικαστοῦ πρέπειν μέλλουσι ἐ μαρτυρεῖν τῷ λόγῳ. ἔθος δὲ ἐστι ἐ ἡμῖν, ἐ ὑποκρίνοντα ἐ ἑλάττονα πρόσωπα ἧς μαρτυρίαν λαμβάνειν. ἐ ὁ Ιακὼβ, ἐ τὸν θεὸν ἐ βουνὸν μάρτυρα παραλαμβάνει. ἐ τοὺς ἐκλεκτοὺς ἀγγέλους. Οἰκουμ.
ἐκλεκτοὺς δὲ ἀγγέλους εἶπε, διότι ἄγγελοι ἐ οἱ Δαίμονες, ἀλλ' ἀπλῶς τοὺς. ΑΛΛΟ. Ἢ τὸ ὂν εἶπεν, ἢ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ ἀποῤῥίψαντος. ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος. ταῦτα μὲν ἅπαξ εἴρηκε, χωρὶς δὲ προκρίματος, φυτέσι χωρὶς τοῦ προκεῖσθαι τι ἐ ἀπλῶς ἐ δίκαι κεκριμένης βουλῆς πρᾶξαί τι ἐν τοῖς ἡρημένοις. κὺ πρόσκλισιν, οἷον κὺ πρόληψιν. αἱ γὰρ προλήψεις πολλάκις γίνεται ἀληθεῖς. πρόσκλισις γάρ ἐστιν, ἡ προκαλουμένη τινὰ ὅδε τι πρᾶξαι δίκαι κρίσεως. χωρὶς προκρίματος. οἷον ἄνευ τοῦ εἰδέναι τὰ ἐγκλήματα ἐν τῇ κρίσει ἐ τῇ τοῦ πλησίον κολάσει. οὕτως ὁ Κλήμης ἐν ἑβδόμῳ ὑποτυπώσεων. ὁ δὲ ἁγίοις Βασίλειος ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ ὧν προοιμίων

φησι, κἀ πρόσκλισιν, οἷον μὴ ἐπιλινόμλυος εἰς τὸ μὴ ὀρθὸν, ἀλ' εὐθεῖαν τ κρίσιν ἐκφέρων. φησὶ γὰρ οὕτως. μηδὲν πρὸν κὰ πρόσκλισιν, ἀλ' εὐθείας ἐ ἀδιαστρόφους ἐκφέρων
Κεφ. ιγ'. » τὰς κρίσεις. Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλοτρίαις.
» σεαυτ ἁγνὸν τήρει. μηκέτι ὑδροπότει, ἀλ' οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τ στόμαχόν σου καὶ τὰς
» πυκνάσθυ ἀσθενείας. Καὶ περὶ χηρῶν διαλαμβάνει. ἐπισκόπῳ γὰρ ἔγραφε. τὰς
δὲ τὰ χέως, οἷον μὴ ἐκπρώτης δοκιμασίας ἢ δευτέρας, ἀλλὰ πολλάκις ἐξετάσας ἐ ἀκρι
βῶς. μὴ δὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλοτρίαις. τ ἀνάξιον, λαοῦ μυσαγωγὸν προχειρίζων.
σεαυτ ἁγνὸν τήρει. περὶ σφροζύνης αὐτῷ παραγγέλλει. ᾗ δὲ ἀνδρὶ νηστείας ἐ ὑδρο
ποσίας ἑαυτ ἐκτὸς ἀκηκοτι, ὡς λοιπὸν ἐ ἀσθενῆν, γράφει ταῦτα, τί ἡμᾶς χρὴ ποιεῖν; ἢ
πῶς παφυλάττεσθαι; μηκέτι ὑδροπότει. τί δ' ἤπερ μὴ ἐρέωσεν αὐτ τὸν στόμα
χον ὁ Παῦλος, ὃς ἐ ἀπὸ τ χρωτὸς ἰάσεις ἐποτέλει; ἀλλὰ διατὴ αὐτὸν θεραπεύ
σαι βούλεται; ἵνα ἐγραμμὸς ἡμῖν γλύπ) μὴ σκανδαλίζεσθαι ῥᾳδίετων ἀσθενούν
των, καὶ ἵνα αὐτὸς ὁ Τιμόθεος καταστέλληται τὴ νόσῳ τὸ φρόνημα, καὶ ἵνα γνῶμλυ
ἡμεῖς, ὅτι τῆς αὐτῆς ἡμῖν φύσεως ὄντες, καταῤῥᾳθοιμεν ἃ καταῤῥᾳθοιμεν. ἐσθεὶ ἰσχυρὸν
ὁ Παῦλος, μᾶς ἐυχὴ αὐτὸν ἰάσασθαι, ἀλλὰ πάντως γ σωέφερε. πολλὰ δὲ λέγει ὁ
Χρυσόστομος εἰς τὸν τ. πῶ βίβλον γίνω ἄθρει πῶ χρηματίζουσαν ὧν Ἀνδριάντων,
ἐ εἰσὶ ἐῦ μάλα τὰ ῷ τῷδε τῷ χωρίῳ ἐν αὐτῇ θαυμασίως διαγορευθέντα. ὁ δ' θεο
σόφου Χρυσοστόμου, ᾧτῷ πεποιμακῷ ὡς οἶμαι ἐπῇ. ἀλ' οἴνῳ ὀλίγῳ. ὅθς πὸς ὑγίειαν
σωτελεῖ. οἷδε γὰρ τ πλείονα, ἐ πεσαδηκοῦντα. δ' ηλοῖ ᾗ ὧθεν ὅτι γ μόνον τὸν σόμα
Κεφ. ιδ'. » χον ἠσθενῆ, ἀλλὰ ἐ ἄλλα μέρη τὸ σώματος. Τινῶν ἀνῶν αἱ ἁμαρτίαι πρόδ ηλοί εἰσι
» πραγίουσαι εἰς κρίσιν, πισὶ δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. ὡσαύτως ἐ τὰ καλὰ ἔργα πρόδη
» λά ἐστι, ἐ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι γ δ' ὑνάσται. Επειδὴ εἶπεν ἄνω, μὴ κοινώνει
ἁμαρτίαις ἀλοτρίαις, ὡς ῥᾳδίως ἐπῆλυέι τὸ ἡρημένον. τί γὰρ αὖ ὁ Τιμόθεος; ἢ
ἀγνοῶ τ χειροτονουμλύου τὰς ἁμαρτίας; μὴ ἄρα κοινωνός ἡμι; καὶ φησί. πινῶν ἀνῶν,
πρόδηλοί εἰσιν αἱ ἁμαρτίαι πράγουσαι εἰς κρίσιν. ᾗ τοιόυτος τοιγοῦν αὖ ἐπιμελῶς
ζητήσης, γνώσῃ πάντως. πισὶ ἐ ἐπακολουθοῦσι. τυτέστι μὴ τ χειροτονίαν ἀκο
λουθοῦσι. τὰς πρώτας μὲν οὖν κοινωνήσεις. ἀμελείας γὰρ τὸ τὰς προδήλους μὴ γνῶ
ναι. τὰς δὲ δευτέρας γκ ἔπι. γδεν γὰρ πρὸς σέ. Οἷδα τοιοῦτόν πρᾶ τινι τ ἀγίων
ἀναγωγὴς ἑρμηνείαν. ὧν μέν, φησι, προάγουσιν αἱ ἁμαρτίαι, οὗτοι πᾶσιν ᾖσι πρόδηλοι.
ἔσωσαν τοιγοῦν ἐθί. οἷς ᾖ ἐπακολυθοῦσι, τύτοις σὺ φυλάξῃ τῷ προορατικῷ ὀφθαλ
μῷ. ἔπι οὖν πρᾶ τ ποιήσεις, κοινωνήσῃς τοῖς ἁμαρτίαις. ὁ δὲ μακάριος Βασίλειος
οὕτως ἑρμήνευσεν, ὡς γδεν τ κεφαλαίᾳ πὸς χειροτονίαν ζητέτουτες. οἵτινες, φησὶν,
αὐτοὶ ἥμαρτον, μόνοι τὰς ἁμαρτίας ἔχουσιν ἐπὶ κρίσιν πραγούσας. ὅθι ᾖ ἐ μὴ τὸ ὧθεν
ἀπελθεῖν, ἑτέροις κὰ λελοίπασι πρόφασις τῆς ἁμαρτιῶν, ὡς Νεστόριος ἐ οἱ λοιποὶ Αἱρε
τικοί. τυτοις ἐ ἀπελθοῦσιν ἐπακολυθοῦσιν αἱ ἁμαρτίαι. τ γὰρ δ' αὐτῇ σφαλλομλύῃ,
καὶ ἐκείνοις αἱ ἁμαρτίαι λογίζονται. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ καλὰ ἔργα. τυτέστι πρά
δηλα ὄντα. ὅσα, φησὶν, εἴρηται περὶ ἁμαρτιῶν, ταῦτα δέξαι ἐ ἐπὶ τῆς καλῆς ἐργοις.
ᾖσι γὰρ αἱ πρόφασις γεγόνασιν ἑτέροις σεῖας. τύτων αἱ καταῤῥώσεις, ἐ τοῖς τὰ αὐτέρμα
τα δεδωκόσιν,

τα δεδωκόσιν, ὑπολαμβάνου). ΑΛΛΩΣ. Τοῦτο περὶ τ ἀνοσίων Αἱρεσιαρχῶν φησιν. ἀναστάσιν
ἔχουσι γὰρ ἐ παθολουθοῦσαν μὲν θάνατον τ ἁμαρτίαν, ἤγουν τ ὀλέθριου διδαχήν, ὧν τὸν Σινᾶ
κατέληλυθὸν τῷδε τῷ βίῳ. ἡ γὰρ ἀπώλεια τ ὑπ' αὐτ διδαχθέντων, πρόφασις αὐ ὄρους.
» τοῖς μέλλ) αἰωνίου κολάσεως. Οθι ἐστὶν ὁ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίοις δεσπόταις πά- Κεφ. ιε'.
» σης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τ θυ ἐ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται.
» οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντας δεσπότας, μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί ἐσιν, ἀλλὰ μᾶλλον
» δουλευέτωσαν, ὅτι πισοί ἐσι ἐ ἀγαπητοὶ οἱ τ ἐυεργεσίας ἀντιλαμβανόμλυοι. ταῦτα
» δίδασκε ἐ παρακάλει. Περὶ πιστῶν δούλων διαλέγε) τ ἐχόντων ἀπίστους δεσπό
τας ἵνα, φησὶ, ἐ ταῦτα παίνῃς. ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τ θυ. ἐὰν γὰρ, φησι, διὰ τὸ εἶναι τοὺς
δεσπότας ἀπίστους οἱ πισοὶ δοῦλοι παροῦσι καὶ ἀπαυθαδιάζωσι), πρόφασιν τοῖς οἰ
κείοις πρέχουσι δεσπόταις βλασφημεῖν τ χν ἐ τὸ κήρυγμα, ὡς αὐτὸν τ αὐθαδείας τ
δούλων γλυόμλυον. μὴ καταφρονείτωσαν ὅτι ἀδελφοί ἐσιν. μὴ τὸ εἶναί σε ἀδελφὸν,
αὐτὸν γνέσθω, φησὶ, καταφρονήσως, ἀλ' ἐνθυμούμλυ ὅτι πισοί ἐσι ἐ ἀγαπητοὶ θυ
οἱ δεσπόται, μᾶλλον δουλευέτωσαν, μιγνὺς τῷ φόβῳ ἐ τ ἀγάπιον. ὅθεν γὰρ ἐυεργέτηνται ἀ-
δελφοὶ ἔχοντες τοὺς δεσπότας, τοῦτον ἐ ὑμεῖς εὐχάριστοι γίνεσθε ἐν τῷ μᾶλλον δουλέ
υειν. ἢ ὅτι ἀντευεργετοῦμλυ πρὸς τ δεσποτ, διὰ τ πρέφεσθαι ἐ ῥᾳδιουργεῖν. ἀλλὰ μᾶλλον
δουλευέτωσαν. τυτέστιν οἱ δοῦλοι. καθ' ὑπερβατὸν γὰρ κεῖται. διὰ μέσου δέ, ὅτι πισοὶ
ἐσι ἐ ἀγαπητοὶ, ἐ πεσυπακουέτων, οἱ δεσπόται. ἢ ἁπλῶς, ὥσπερ κεῖ), νοητέον, τὸ, οἱ
τῆς ἐυεργεσίας ἀντιλαμβανόμλυοι, τυτέστιν οἱ δεσπόται οἱ φρονπίζοντες τ ἐυεργετεῖν
τοὺς δούλους. ταῦτα δίδασκε ἐ παρακάλει. γκ ἄρα αὐθεντίας, ἀλλὰ πρεσβείας χρή
» ζει ὁ διδάσκαλος. Εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ, ἐ μὴ πρόσεχε) ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς Κεφ. ις'.
» τ κ ἡμῶν Ιυ χυ ἐ τὴ κατ' ἐυσέβειαν διδασκαλίᾳ, τετύφωται μηδὲν ἐπισάμλυος,
» ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις ἐ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνε) φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι
» πονηραὶ, διαπαρατριβαὶ διεφθαρμλύων ἀνῶν τὸν νοῦν, ἐ ἀπεστερημλύων τ ἀληθείας,
» νομιζόντ πρισμὸν εἶναι τ ἐυσέβειαν. ἀφίστασθαι ἀπὸ τ τοιύτων. Ετεροδιδασκαλεῖ,
τυτέστιν ἕτερα παρὰ τὰ ὀρθὰ διδάσκει. ἐ τῇ κατ' ἐυσέβειαν διδασκαλίᾳ. ὃ εἴπεν
ὑγιαίνουσι λόγοις, τοῦτο φησὶ, ἐ τῇ κατ' ἐυσέβειαν διδασκαλίᾳ, τῇ τ πίστεως δηλονότι.
τετύφω) μηδὲν ἐπισάμλυος. ὁ γὰρ μὴ ᾖδὼς ἃ δεῖ ᾖδέναι, γδεν ἐπίσταται. ὁ ᾗ τὰ ὑγιῆ
μὴ ἐπισάμλυος, δηλονότι τὰ δαιμονιώδη ἐπίσταται. φίλον δὲ τοῖς Δαίμοσι καὶ
οἰκεῖον ὁ τῦφος. περὶ ζητήσεις ἐ λογομαχίας. ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύῃς, ζητεῖς δὲ, ἀνάγ
κη λογομαχίας εἶναι ἐ σάσεις λογισμῶν. ἐπειδὴ γὰρ ὁ χριστιανισμὸς τὰ μὲλλοντα
ἐπαγγέλλε), γκ ἔστι ᾗ ταῦτα ὀφθαλμοῖς ὑπὸ εἶξαι, ἀνάγκη πίστεως χρεία. ὅρα ᾗ ὅτι
τὸ ζητεῖν νοσεῖν ἐστι. βλασφημίαι. ἀνάγκη γὰρ τ λογισμοῖς ἀνθρωπίνοις τὰ κὶ θν ὑπὲρ
τρέπτα ἐ βλασφημεῖν ἐκ τ ζητήσεων. ὑπόνοιαι πονηραί. οἷον δόξαι, ἐ δόγματα νό
θα. διαπαρατριβαί. τῆς νόθου τ κακῶν δογματ μεταδόσεις, ἀπὸ μεταφορᾶς τ ψωρα
λέων πρόβατ. παρατριβόμλυα γὰρ, νόθου πλησθὲν ἐ τὰ ὑγιαίνοντα. νομιζόντων πρισμὸν
εἶναι τ ἐυσέβειαν. ὁρᾷς ὅπι ἐ αἱ λογομαχίαι ἐ αἰσχροκέρδειαν πίκρυσιν; ἡκότως.
ἐ γὰρ μαθητὰς πολείονας οἱ λογομάχοι ἐπισυρόμλυοι, ἐκ τυτ χρηματίζου) πρισμὸν,

οἷον χρημάτων κέρδος. ὑποκρίνου) γὰρ εὐσέβειαν, ἵνα δι' αὐτῆς πλουτήσωσι. ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων. ἂν εἴτις συμβολέκου τῆς τοιούτοις ἐν ἀτιμίᾳ χου, ἀπὸ ἀφίστασο μὴ μίαν ἐν δευτέραν νουθεσίαν. ἀνόητοι γὰρ χρημάτων ἕνεκα μαχόμενοι, πότε σωθήσονται; ἀδιορθώτοις γὰρ νῦν ὄντας ἐκτρέπου. Ἐστι δὲ πρισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετ' αὐταρκείας. οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, δηλονότι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα. ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. Οἱ μὲν οὖν θέλοντες πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβερὰς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς. Οὐ γὰρ καλῶς τῷ πλούτῳ χρωμένους λέγει, ἀλλὰ τοὺς ἐπιθυμοῦντας αὐτόν. ὁ δὲ μὴ ἐπιθυμῶν, οὐκ ἀν ἕτερῳ παραδοίη, ἵνα μὴ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῷ ἐλαττώσῃ. ἐπιρρέων γὰρ ὁ πλοῦτος ἐπὶ τὸ σωματον ἔχων, τὰς ἐπιθυμίας αὔξειν ποιεῖ. βυθίζουσι τοὺς ἀνοήτους. τὰς τὸ μὴ δεῖ ἀναπτύσσειν. ἀπεπλανήθησαν. ἴσασι γὰρ ἡ φιλαργυρία τῷ τῆς ψυχῆς ὄμματι, καὶ οὐκ ἐξαβλέψαν ὀρθά. καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν. ἀναπτύσσων γὰρ δίκην, ἡ φιλαργυρία, τὰς χεῖρας τοῦ περιφανοῦντος αἱμάσσειν ποιεῖ. ὀδύναις πολλαῖς. ἃ μόνον, φησὶν, ἀπὸ τοῦ πλουτεῖν, ἀλλὰ καὶ θρῆνος ἐμποδίζει τὸ θέλειν πλουτεῖν, ἀλλὰ καὶ ὡμασι κακῶς καθάπτεται ὧν ἐρασῶν, φρουτίσι, καὶ ἀγρυπνίαις, καὶ φόβοις αὐτοὺς περιπείρων.

Κεφ. ιζ'. » Σὺ δὲ ὦ ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ταῦτα φεῦγε. Δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, » ὑπομονὴν, πραότητα. ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως. ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, » εἰς ἣν ἐκλήθης καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων.

Μέγα τὸ ἀξίωμα. πάντες γὰρ ἄνθρωποι καὶ δοῦλοι θεοῦ, μάλιστα δὲ οἱ δίκαιοι, κατὰ τὸν τῆς δημιουργίας λόγον μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν τῆς οἰκειώσεως. ταῦτα φεῦγε. ἀμφότερα μετὰ πάσης. οὐκ εἴτε γὰρ τὰδε μὲν ἀπόστηθι, τοῦδε δὲ πρόσιθι, ἀλλὰ φεῦγε καὶ δίωκε. Δίωκε δικαιοσύνην. δικαιοσύνην, ἐν τῷ μὴ πλέον ἔχειν τοῦ ἐξαρκοῦς. εὐσέβειαν. τὴν ἐν δόγμασι. πίστιν. τὴν χωρὶς ζητήσεων. ἀγάπην. τὴν τῆς πίστεως ἔκγονον, καὶ πρὸς θεὸν καὶ ἀνθρώπους. καλὴ δὲ καὶ τάξις τοῦ λόγου. ἀπὸ μὲν γὰρ πίστεως, ἀγάπη πήγνυται. ἀπὸ δὲ ἀγάπης, ἁρμονή. καὶ δὲ ὑπομονὴ ὁδοῦ βαδίζουσα, πρὸς τοῦτο ποιεῖ. τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως. ὁ δὲ τῆς πίστεως ἀγών, πάντες ἀθρήσαι, ἐν τῷ ἐν πειρασμοῖς ἀνδρεῖον. καὶ εὐθέως καὶ ἀνταπόδοσις τοῦ τοιούτου ἀγῶνος, καὶ αἰώνιος ζωή. ἧς καὶ ὤφησι ἐκλήθης. πᾶς γὰρ ἧς

γὰρ ἧς βαπτίσματι ἐρχόμενος, ἧς ταύτην καλεῖται. τὴν καλὴν ὁμολογίαν. ὁμολογίαν μᾶλλον, ἢ οὐ τῷ βαπτίσματι λέγει, ὅταν ὁμολογοῦμεν ἀποτάσεσθαι μὲν τῷ Διαβόλῳ, σωτάσεσθαι δὲ ἐν πιστεύειν τῷ χῷ. Πρὸ ἐλλωθι οὐδὲν τοῦ θεοῦ τοῦ ζωοποιοῦντος πάντα, ἐν χῦ Ιηῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον, μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυ ἡμῶν Ιῦ χῦ, ὃν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος ἐν μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, ἐν κῶν κυριεύοντων, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον. ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται). ᾧ τιμὴ ἐν κράτος αἰώνιον, ἀμήν. Πάλιν τὸν θεὸν ποιεῖται μάρτυρα, αὔξοντα τὸν φόβον, ἐν ἀσφαλέστερον ποιῶν τὸν μαθητὴν, τῷ τὸν μαρτυρηθέντα ἔχειν οὐ νῷ. τὸ ζωοποιοῦντος τὰ πάντα. τὸ δὲ πρὸς κυδώνιος ἐστὶ παράκλησις. ἢ γὰρ ὁ θεὸς, φησὶ, ζωογονεῖ τὰ πάντα, τί περίκαμνον ὑπὸ πίστεως ἀζώνας; ἐν ὅτι ἐς τὸ πρέπει, δῆλον ἐκ τοῦ ἑπομένου, Ιῦ χῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου. ἢ γὰρ ὁ δεσπότης ἐμαρτύρησε, δηλὰ τί ἡμεῖς ἀναβαλλόμεθα; τὸ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου. ἐμαρτύρησε γὰρ δι' ὧν ἔπραξεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ χς ὁ υἱὸς τοῦ θυ. οὕτως ὁ Κλήμης οὐ ἑβδόμῳ ὑποτυπώσεων. τὴν καλὴν ὁμολογίαν. ποίαν λέγει καλὴν ὁμολογίαν; οὐ ἢ ἐ αἰνιγματωδῶς, ὡμολόγησε μὴν εἶναι θς. ἦν πάντες γὰρ τὸ Πιλάτου ἡ βασιλεύσ ἐστιν, εἶπεν, ἐγὼ ἐς τοῦτο γεγένημαι. τὴν οὖν καλὴν ὁμολογίαν. τουτέστι μήτε δογμάτων, μήτε βίου κηλίδα περιστριβόμενον. μέχρι τῆς ἐπιφανείας. μέχρι, φησὶ, τῆς ἐσχάτης ὥρας ἀναπνοῆς. ἀπὸ οὕτως μὴ ὀκ εἶπεν. ὅπως δὲ αὐτὸν διεγείρῃ μεζόνως, τὴν ἐπιφανείας ἐμνήσθη τοῦ κυ, ἐν τῆς δόξης τῆς φρικτῆς. ὃν καιροῖς ἰδίοις. τουτέστι τοῖς προσήκουσι, τοῖς ἀφορισμένοις. μὴ γένοιτο λυπεῖσθαι, ὅτι μὴ ἤδη γέγονεν. ὁ μακάριος. ταῦτα περὶ τοῦ ἔρηται. τὸν γὰρ παρουσίαν ὁ ἐρχόμενος δείκνυσι. ἡ δὲ ὁ τῆρ ὀκ ἤρεσε, ἀπὸ ὁ ὑὸς ἐπὶ κρίσιν, περὶ τοῦ ἐρχομένου ταῦτα ἔρηται. ὁ μακάριος, καὶ αὐτάρκης βιότης. πᾶν αὐτῷ γὰρ ἀνέδρα πᾶσα λύπη ἐν ὀδυνῶν. οὗτος ἐν δυνάστης, ἐν ἀγαθὸς βασιλεύς. ὁ φοβητέος οὐ ὑπὸ ἡμῶν ὑπὸ. ἐν μόνος δυνάστης. ᾧ τὰ ὅλα ἀκούεις περὶ μιᾶς τῶν τριῶν ἀλήθων ἐστάσεων, ὁ μόνος ὧδε ἢ τόδε, μὴ πρὸς ἀντιδιαστολὴν δέχου τὸ ἑρμηνεύον ὧν ἄλλων δύο, ἀλλὰ περὶ τῶν μὴ ὄντων μὲν, λεγομένων δὲ θεῶν. ἰδοὺ γὰρ ναῦν περὶ τοῦ ὑοῦ ταῦτα λέγων, ἅπερ ἀλλαχοῦ ἐν περὶ ὧν ἐν περὶ τινος εἴρηκεν, ὁ μόνος εἶπεν. ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν. τῶς, φησὶ, περὶ τοῦ θυ ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν; ὁ πρὸ τε ἄγγελοι ἐν ψυχαὶ ἐν δαίμονες ἔχουσιν ἀθανασίαν; οὕτω λέγων, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, περὶ θυ, ἢ ἀφαιρεῖται τῶν ἑρμηνῶν τὴν ἀθανασίαν, ἢ ψεύδεται. καὶ φαμὲν, ὅτι οὗτοι περὶ ὧν ὁ λόγος, οὐκ ἔχουσιν ἀθανασίαν, ἀλλὰ μετέχουσιν αὐτῆς, χάριτι τοῦ μόνου ἀθανάτου φύσει. ἦρ θυ γὰρ αὐτοῖς τὸ δεδώρηται). θς γὰρ ἐστιν οὗ πάντες μετέχομεν, ὥσπερ τῶν ἄλλων τῶν πρὸς τὸ κρεῖττον νοουμένων, οὕτω δὴ ἐ ἀθανασίας. φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον. ὁ ὢν αὐτοαθανασία, ἐ φῶς τὸ ἀπρόσιτον. ἆρα πρός τι πρείληπται; ἆρα ἄλλο τὸ φῶς ἐ ἄλλο αὐτός; ἐ μὴν αὐτοφῶς ἐστιν. ὁρᾷς ὅτι ἐ ὅταν μέλλῃ τι φθέγξασθαι βουληθῶμεν ἀδιαπτεῖ ἡ γλῶσσα; ἀπρόσιτον ἢ, ᾧ οὐδεὶς προσελθεῖν δύναται) δηλονότι ἄγαν λαμπρότητος. οὐ εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων. οὐδὲ γὰρ τοῦ τι θεότητος εἶδέ τις, ὥσπερ

γὰρ τ̃ ὧρ ἐ τ̃ σάρκα ὡράθη. ᾧ τιμὴ ἐ κράτ. ἡ δὲ τιμὴ αὐτ̃ ἐ τὸ κράτ αἰώνιον ἔσαι, πάντ ἐ ἡ ἐπιφάνια αὐτ̃. ὑπόσχετ γὰρ, ἐ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ'
Κεφ. ιη'. » ὑμῶν πάσας τ̃ς ἡμέρας. Τοῖς πλουσίοις, ἐν τ̃ νῦν αἰῶνι παράγγελλε μὴ ὑψηλο
» φρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐπὶ τ̃ θεῷ τ̃ ζῶντι τ̃ παρέχον
» τι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμε
» τα δότους εἶναι, κοινωνικούς, ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον
» ἵνα ἐπιλάβωνται τ̃ αἰωνίου ζωῆς. Εἰσὶ γὰρ ἐ ἄλλοι πλούσιοι, ἀλλ' οὐκ ἐν τ̃ αἰῶνι τού
τῳ. οἱ ὄντως πλούσιοι, οἱ δίκαιοι δηλαδή. μὴ ὑψηλοφρονεῖν, φησίν. ἄδηλον γὰρ ὄν
τως, ὡς χρήματα φυσᾷ ἐ μετεωρίζει. ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι. ὅρα πῶς αὐτὴ, ἐ
ὡς ἀνοήτου δηλαβάλλει. Τίς γὰρ ἐπὶ ἀδήλῳ ἐλπίζει; ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ. ὁ γὰρ εἰς θεὸν
ἐλπίζων οὐκ ἐπαίρεται, φησίν. τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως. αὐτὸς γὰρ ὁ θεὸς
εἰς αὐτ̃ ἥκει, πάντα πᾶσι κοινὰ προὐθηκε ἐ ἄφθονα, ἥλιον, γῆν, ὕδωρ, ἀέρα, ζῶα, τροφάς. ἀλλ'
ἡ πλεονεξία λαβοῦσα συνεργὸν τ̃ σωτηρίαν, πολλὰ τ̃ κοινῶν ἐσφετερίσατο ἐ ἐποίη
σεν ἴδια. πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς. ἦ πλουτοῦντες ζητεῖς, τ̃ ὄντως ζητεῖ, τ̃ οὐκ ἄδηλον.
ποῖον δὲ τοῦτο; τὸ ἀγαθοεργεῖν, φησίν, εὐμεταδότους εἶναι, τοῦτο τὸ χρήματ. κοινωνι
κούς. φυτεῦσαι θρέμμα, πτῆσιν, ἀτύφους, συγκαταβατικούς. ἀποθησαυρίζοντας
ἑαυτοῖς. δίον ἀποτιθεμένους, φησὶ, θεμέλιον καλόν. ὅθεν ὁ καλὸς ὁ θεμέλιος, πάν
τα ἀσφαλῆ ἐ βέβαια. ἵνα ἐπιλάβωνται τ̃ αἰωνίου ζωῆς. ἆρα δηλ. ταύτην τὴν ζωὴν
δεῖ ἀποθησαυρίζειν τ̃ θεμέλιον. πῶς δ' ἂν εἴη τοῦτο; ἦ δηλ. τὸ εὖ ποιεῖν ἐνταῦθα,
ἀποθώμεθα ἑαυτοῖς τ̃ ζωῆς ταύτης τὸν θεμέλιον ἐ τ̃ ἀσφάλειαν. ἡ γὰρ τ̃ ἀγαθῶν
ἔργων πρᾶξις, ᾗ ἐ θεμέλιον ὠνόμασε, τὴν ἀπόλαυσιν ἐκείνης προξενῆσαι δύναται.
» Ω Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τ̃ς βεβήλους κενοφωνίας, ἐ
» ἀντιθέσεις τ̃ς ψευδωνύμου γνώσεως, ἣν τινες ἐπαγγελλόμενοι, περὶ τὴν πίστιν ἠστό-
» χησαν. ἡ χάρις μετὰ σοῦ, ἀμήν. Τὴν παραθήκην φύλαξον. τὴν σωτηρίαν φησὶ,
τὸ θεοῦ, ἣν δι' ἐμοῦ σοι παρέθετο, ἢ τὴν χάριν τὸ πνς, ἣν διὰ τ̃ς χειροτονίας ἐδέξατο.
ἐκτρεπόμενος τ̃ς βεβήλους κενοφωνίας. τ̃ς ἀκαθάρτους, τὰς ματαίας. κενοφωνίας δὲ,
τὰς ματαιολογίας. ἆρα οὖν ἐστὶ καὶ κενοφωνία ἡ βέβηλος. ὁ δὲ μακάριος Ἰωάννης
τὰς νεωτέρας παραινέσεις κενοφωνίας εἶπε, διὰ τ̃ς αἱ διδασκάλου, τὸ καὶ γράφων,
ὡς ἔοικε. καὶ ἀντιθέσεις. ἆρα ἔστιν ἀντίθεσις πρὸς ἣν οὔτε ἀποκρίνασθαι χρὴ, διὰ
τὴν ἀρπίαν. τ̃ς ψευδωνύμου γνώσεως. ὅταν γὰρ πίστις μὴ ᾖ, γνῶσις οὐκ ἔστιν. ἡ δὲ
εἶναι δοκοῦσα, ψευδὴς ἐστίν. ἣν τινες ἐπαγγελλόμενοι. τὴν ψευδομηνύουσι φησὶ, ἐ
νόθον γνῶσιν. ἴσως γάρ εἰσιν τινὲς γνῶσιν ἐπαγγελλόμενοι τ̃ ἀπὸ λογισμῶν ἀνθρωπί
νων ἐυρεθεῖσαν, ἥτις ἐναντία τ̃ πίστει ἀνατέθεικε. καὶ δῆλον ἐξ ὧν πρὸ τ̃ πίστιν ἐνανα
γνῶσαν. ἡ χάρις μετὰ σοῦ, ἀμήν. τὴν σφραγῖδα πάντων ἐπεύχεται αὐτῷ, τὴν χάριν
τὸ θεοῦ, ἀφ' ἧς καὶ δίδοται πᾶν ἀγαθὸν καὶ φυλάττεται.

Τέλος ζῶ θεῷ τ̃ς πρὸς Τιμόθεον πρώτης ἐπιστολῆς.

Ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις Φρυγίας τ̃ς Πακατιανῆς.

Ὑπόθεσις τ̃ς πρὸς Τιμόθεον, δευτέρας ἐπιστολῆς.

Αὕτη ἀπρόσκλητ ἀπὸ Ρώμης. ἡ δὲ πρόφασις τ̃ς ἐπιστολῆς αὕτη. ὧν συναπο
δημούντων τῷ Παύλῳ καταλειφάντων αὐτὸν, βουλόμενος ὁ ἀπόστολος ἐλθεῖν
Τιμόθεον πρὸς αὐτὸν, γράφει πρὸ τ̃ ἐπιστολῆ. καὶ πρῶτον μὲν δηλοῖ αὐτῷ μνημο-
νεύειν αὐτὸ τ̃ τ̃ εὐσεβείας καὶ τ̃ ὧν προγόνων αὐτὸ πίστεως. ἔπειτα δηλοῖ, ὅτι
οἱ ἀπ' Ἀσίας, ὧν ἐστι Φύγελλος καὶ Ἑρμογένης, ἀποστραφέντες αὐτὸν ὁρῶντες αὐτὸ
τὰς ἁλύσεις. μόνῳ δὲ Ὀνησιφόρῳ μαρτυρεῖ ἀπουδίως πολλάκις, καὶ τὸν ἀποδέ-
ξασθαι ἐλθόντα ἐπὶ τὴν Ρώμην καὶ προσμείναντα αὐτῷ. παραγγέλλει δὲ αὐτὸν, πρᾶ
τεσθαι τὰς μωρὰς ζητήσεις, διὰ τὸ ἐξ αὐτῶν γίνεσθαι μάχας. καὶ γὰρ Ὑμέναιος καὶ
Φίλητος οὕτως ἐκτραπέντες, παρέβησαν τὴν ἀλήθειαν, λέγοντες ἀνάστασιν ἤδη γε
γονέναι, καὶ πίστιν ἀνατρέπουσι. μᾶλλον δὲ παραινεῖ αὐτῷ πρόσκαιρον ἑαυτῷ καὶ τὴν
διδασκαλίαν, καὶ ἡδέως μὲν, ὅτι ἐν ἐσχάτοις καιροῖς, ἔσονται ἄνθρωποι φίλαυτοι
ἐ φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, πρόβλεπτα δὲ μᾶλλον ταῦτα, ἀσφαλίζεσθαι τὴν
λαὸς μήτις ὑφ' αὑτῶν ἀπατηθῇ. ἐ ἧς ἕνεκα δὲ, καὶ ἧς τὴν τ̃ς διδασκαλίας ἀκρί-
βειαν πολλὰ προτρεψάμενος αὐτὸν καὶ σημήνας τὸν καιρὸν τ̃ς ἀναλύσεως αὐτὸ ἐν
στῆναι καὶ μέλλειν ἀπενδεῖσθαι καὶ μαρτυρεῖν, ὡς τείλαχε αὐτῷ ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν τα-
χέως, κομίζοντα τὸν φαιλόνιον ἐ τὰ βιβλία. πρήνησε δὲ αὐτῷ Ἀλέξανδρον τὸν χαλ-
κέα φυλάττεσθαι, ὡς πολλὰ κακὰ ἐνδειξάμενος αὐτῷ, καὶ οὕτως τελειοῖ τὴν
ἐπιστολήν.

Θεοδωρήτου.

Ἡ δὲ πρώτη δευτέραν γράφει πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολήν, εἶναι δὲ ἐν τ̃ πρώτῃ, ἐλπίζω
ἐλθεῖν πρὸς σὲ τάχιον. οὐκ ἀσωπήθη ἀπελθεῖν. ἤδη γὰρ κατεῖχε τὸν Νέρωνος.
ἔδει οὖν ἀντὶ τ̃ παρουσίας, γράμματα γοῦν πέμψαι, ὁμοῦ μὲν, τὸ μὴ ἐλθεῖν πρα
μυθούμενον, ὁμοῦ δὲ, ἐπιῤῥωννύντα τὸν Τιμόθεον, οὕτω τὴν φρόνησιν δὲ τ̃ ἐκκλησίας,
ἐγκεχρονικότα.

Κεφάλαια τῆς πρὸς Τιμόθεον, β΄, ἐπιστολῆς.

α΄ Ἔπαινος τῆς Τιμοθέου πίστεως, καὶ προτροπὴ ὑπομονῆς, κατὰ τὸ πρέπον τῇ χάριτι, ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς φησι διακαρτερεῖ πάσχων.

β΄ Περὶ τῆς ἁρμοζούσης μεταδόσεως ὧν θείων δογμάτων.

γ΄ Περὶ τῆς ἀφρονιπόδους ἐν τῷ νῦν βίῳ πολιτείας, καὶ τῆς ἀπρεπείας τροφῆς.

δ΄ Περὶ τῆς ἐς χριστὸν πίστεως καὶ ὑπομονῆς, ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς.

ε΄ Περὶ θείας διδασκαλίας καὶ βίου καθαροῦ καὶ ἡρωικοῦ, καὶ κατὰ ὧν ψευδῶν.

ς΄ Προτροπὴ περὶ κακίας ἀνθρώπων πλεοναζούσης, ἀπὸ τῆς ἐλεγχομένης.

ζ΄ Προτροπὴ τῆς ἑαυτοῦ μιμήσεως ἐς ἐναντίου τοῖς φαύλοις, καὶ ὁρμονῆ θεοῦ.

η΄ Περὶ ὧν καινοτομησάντων, οἷς ἀντιπάσχει ὁ Τιμόθεος.

θ΄ Περὶ τῆς ἑαυτοῦ μελλούσης ἀναλύσεως, ἐπὶ δόξῃ αἰωνίᾳ.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ, β΄.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ. χάρις, ἔλεος, εἰρήνη, ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Ἀποστολός εἰμι, φησὶν, ἐπὶ τῇ ἐπαγγελθείσῃ ζωῇ τῇ οὔσῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, τουτέστι διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ δοθῆναι μελλούσῃ. κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς. μήποτε, φησὶ, τις ἐνταῦθα κινδυνεύοις ἐπεῖν. οὐ γὰρ πάντως ἐπαγγελθείσῃ ζωὴν αἰώνιον πίστευσιν. ἐπεὶ ὅσων ἐπήγγελται, ἐκεῖ αὐτὰ ζήτει, φησίν. ἐκ προοιμίων δὲ ὑποῤῥῆσιν ἑαυτὸ πφρασμῶν τοῦτον πραμυθεῖται. ἀπόστολόν με προσβάλητε, φησὶν, ὁ δικαιοκρίτης θεὸς, συμψηφισαμένου καὶ τὸ Χριστοῦ, ὥστε με διὰ τὴν ἐπαγγελθεῖσαν αἰώνιον ζωὴν τοῖς ἀνθρώποις κηρύξαι. ἀγαπητῷ τέκνῳ. ὅτι μὲν εἶναι τέκνον, ἀγαπητόν. ἢ μὴν δὲ σφόδρα ἐναρέτης, ἀκ οἶδα εἰ καὶ τέκνον, καὶ ἀγαπητὸν, καὶ μάλιστα Παύλου. χάρις ἔλεος. ὅπερ καὶ πρότερον, ταῦτα ἐκ νοῦ αὐτῷ ἐπεύχεται. Θεοδωρ.

Χάριν ἔχω τῷ θεῷ ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περί σου μνείαν ἐπὶ τῶν δεήσεών μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ. Κεφ. α

Ὁρᾶς ἀγάπης ὑπερβολήν; εὐχαριστῶ, φησι, τῷ θεῷ ὅτι μέμνημαί σου, τοῦτο ἔστιν ἀγάπη, ὅταν τις ἐγκαλλωπίζηται ὑπὲρ τοῦ, τοῦδε φιλεῖν. ἵν' καθαρᾷ συνειδήσει. πῶς ἵν' καθαρᾷ συνειδήσει, ὅπου γε ἠγνόει τὸν Χριστὸν ἐξ ἀρχῆς; δείκνυσιν ὅτι χθὲς πονηρὸν ἑαυτῷ ξύνοιδεν. ἢ γὰρ ἐδίωκε, καὶ ζῆλον ἐδίωκε, ἐχ καὶ ἀνεπίληπτον λογισμὸν, ὡς οἱ πολλοὶ διὰ δόξαν, αἵρεσιν σωιζόντες, οἱ σωίζεσθαι πολλὴν τὴν σαθρότητα. καλῶς δὲ σωίζησιν ἑαυτὸν, ἵνα καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν Τιμόθεον, δείξῃ ἀληθεύων, καὶ μὴ ἀφίλου λάβῃ δόξαν μὴ ἀπελθὼν πρὸς αὐτὸν, καὶ ταῦτα ὑπερχόμενος. ὡς ἀδιάλειπτον. ἐπειδὴ ἀδιάλειπτον. ἐν ταῖς δεήσεσί μου. ἐχ ἁπλῶς μέμνημαι, ἀλλὰ τῶν δεήσεσι, καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας. ἵπποθῶν σε ἰδεῖν. ἐκοῦ, φησι, τοσαύτης ἡδονῆς ἐκὼν ἐμαυτὸν ἀπεστέρησα. φιλεῖσθαι γὰρ ἄξιος ὑπάρχω, διά τε τὰ δάκρυα, διά τε πίστιν καὶ τῶν ὧν προγόνων πίστιν. ὅρα δὲ, ἢ βούλεται αὐτὸν ἐκ προοιμίων λυπῆσαι ὡς μὴ ἐρχόμενος, ἀλλ' ἐλπίδα δίδωσι τοῦ ἰδεῖν αὐτόν. πρὸς τῷ τέλει δὲ, τὸ μὴ ἰδεῖν αὐτὸν ἔτι ὂν σαρκὶ δηλοῖ, ἡττώμενον. ἐγὼ γὰρ ἥδιον ἂν ἔμοιγε. ἡ δὲ τάξις αὕτη. χάριν, φησὶν, ἔχω τῷ θεῷ, ἐπειδὴ σου μέμνημαι, ἵπποθῶν σε ἰδεῖν, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ. εἶτα διὰ μέσου, μεμνημένος σου τῶν δακρύων. εἶτα ἵνα μὴ δόξῃ ἁπλῶς φιλεῖν, λέγει καὶ τὴν αἰτίαν. μεμνημένος σου, φησὶ, τῶν δακρύων. ἴσως γὰρ χωρίζόμενος τοῦ Παύλου οὕτως ἔκλαυσε, ὡς καὶ δακρύειν. τὸ δὲ ὑποβαλόν. ἵπποθῶν σε ἰδεῖν ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ, ὡς τῆς θέας μόνης, χαρᾶς πληρωτικῆς ὑπαρχούσης. Ὑπόμνησιν λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησε πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι, εἶτα τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ. πέπεισμαι δὲ, ὅτι

» δέ, ὅτι καὶ οἱ τοί. δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ,
» ὃ ἐστιν οἱ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου. Ἐμεμνήμην σου, φησίν, οἱ τῶν
πεσευχαῖς μου, ἁρμιμνησκόμενος τε δακρύων σου καὶ τῆς ἀνυποκρίτου πίστεως.
πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου. ἄλλο ἐγκώμιον. ὅτι οὔτε ἐξ Ἑλλήνων τὸ πρὸς μητρὸς
λύος ἦν, ἀλλ' ἐξ Ἰουδαίων πεπιστευκότων Χριστῷ. ὁ δὲ πάππου πατὴρ Ἕλλην ὤν, δηλο-
τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων περιετμήθη. καὶ οἱ τῇ μητρί σου. τὰ τῶν προγόνων ἐγκώ-
μια, ὅταν μὲν καὶ ἡμεῖς αὐτῶν μετέχωμεν, εἰς δόξαν ἡμῖν γίνεται, ὅταν δὲ μή, κα-
τακρίνει μᾶλλον ἡμᾶς. οὗτος δὲ μετεῖχε. πέπεισμαι γάρ, φησίν, ὅτι καὶ ἐν σοί.
ἡκότως δῶν ἀνυπόκριτον ταύτην ἔχεις, ὡς ἀνωθεν πεπεμελιωμένην καὶ σαλεύεσθαι
σκ ἐχουσαν. δι' ἣν αἰτίαν. ἐπειδὴ τοῖς βιζύοιδα, φησιν. ἀναζωπυρεῖν τὸ χά-
ρισμα. χαρίσματος ἦν πνευματικοῦ ἀξιωματος, καὶ συμβουλεύει αὐτῷ τὸν σφο-
δρότερον καὶ ἐνεργέστερον ἀπτελεῖν δηλονότι προθυμίας, δηλονότι πολυχῆς, διὰ νήψεως.
τὰ γὰρ ῥᾳθυμίαν τρέφοντα, ἀπομαραίνει αὐτὸ, ὡς ἀμαχοῦ φησι, τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε.
διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου. ἅμα γὰρ αὐτῷ χεῖρας ὁ Παῦλος ἐπέθηκε χει-
ροτονῶν ἐπίσκοπον, καὶ χάρισμα ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτῷ, ἀφ' σημείων πίστιν, ἀφ' διδα-
» σκαλίαν, ἀφ' προφασίαν τῆς ἐκκλησίας. Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δει-
» λίας, ἀλλὰ δυνάμεως, καὶ ἀγάπης, καὶ σωφρονισμοῦ. μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύ-
» ριον τοῦ κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ. ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγε-
» λίῳ, κατὰ δύναμιν θεοῦ τοῦ σώσαντος ἡμᾶς, καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ, οὐ κατὰ
» τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
» πρὸ χρόνων αἰωνίων. Πῶς δὲ ἀναζωπυρῶ τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ; ἐὰν γὰρ πρὸς
πφρασμοὺς γυναίως. οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν πνεῦμα δειλίας. (οὐδὲ γὰρ καὶ πνεῦμα, οἷον
χάρισμα δειλίας, ὡς ἐν ταῖς βασιλείαις φησί. καὶ ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτοὺς πνεῦμα
δειλίας. ὥθα συμφέρει πάντως τὸ δειλιᾶν,) ἀλλ' ἡμῖν, φησι, χάρισμα δυνάμεως
δέδοται. δυνάμεως. τῆς πρὸς πειρασμούς. ἀγάπης. τῆς πρὸς τοὺς ἀδελφούς.
σωφρονισμοῦ. περὶ βίου ὀρθοῦ. ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις, καὶ ἡμᾶς σωφρονιστέον τὴν
προθυμίαν. μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν. πολλοὶ τρισάθλιοι
ἀνθρωποι λογισμοῖς ἀνθρωπίνοις τὰ κατὰ τὴν οἰκονομίαν ἐξετάζοντες μυστήριον, αἰ-
σχύνῃ εἶναι λέγουσιν ἢ τὸν ὑὸν τοῦ θεοῦ σταυρωθέντα κηρύσσειν, ἀγνοοῦντες τί κα-
τορθοῦτο διὰ τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ θανάτου τοῦ κυρίου. σὺ δὲ οὖν, φησι, μὴ ἐπαισχυ-
νθῇς τὸ μαρτύριον, τουτέστι τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ κήρυσσε παῤῥησίᾳ. μὴ δὲ ἐ-
μὲ τὸν δέσμιον. μὴ δὲ ὅτι ἔχεις δέσμιον διδάσκαλον ἐπαισχυνθῇς. ἢ γὰρ ὁ χρι-
στὸς οὐκ ἐπαισχύνθη τὸν σταυρὸν, οὐδὲ ἐγὼ τὰ δεσμά. ἀλλὰ συγκακοπάθησον. ἐὰν μὴ ἐ-
παισχυνθῇς μόνον, ἀλλὰ ἐὰν συγκακοπάθησον μετ' ἐμοῦ. τουτέστιν ἢ δέοι καὶ σὲ πειρᾶ-
σθαι παθεῖν διὰ τὸ εὐαγγέλιον, μὴ δειλιάσῃς. τότε γὰρ ἡνίξατο καὶ ἀνωθεν ὥθα φησὶν,
οὐ γὰρ ἐλάβομεν πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως. καὶ δυνάμει θεοῦ. εἶτα
καὶ προτρέπεται αὐτὸν. μὴ γὰρ οἰκείᾳ, φησί, δυνάμει ἔχεις κακοπαθῆσαι; ὁ θεὸς πάν-
τοις πᾶσιν ἔδωκέ τε ἐδώσει δύναμιν, σὺ μόνον τὸ προθυμηθῆναι ἠσάγαγε. τὸν σώ-
σαντος ἡμᾶς.

σαντος ἡμᾶς. εἶτα καὶ τῆς συμπροάξεως τοῦ θεοῦ καὶ τῆς δυνάμεως, τῆς φέρειν γεν-
ναίως περιούσης τοὺς πειρασμοὺς καὶ πᾶν κακοπάθειαν, λέγει τὰς ἀποδείξεις. ἐσωσεν
ἡμᾶς, φησιν, ἐκτὸς θανάτου τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς κλήσει ἁγίᾳ, ἀπρο-
σιρέτων ὄντας, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἀξίοι ἦμεν τῆς κλήσεως, ἀφ' αὐτοῦ οἰκείᾳ προθέσει καὶ χά-
ριτι τοῦ πεποίηκεν. ὃ δῶν φησι, (τοῦτο γὰρ τὸ ἀποτέλεσμα,) ἐχθροὺς ὄντας οὕτω
διατεθῆκώς, πολλῷ μᾶλλον φίλους γεγονόσι καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ πακοπαθεῖν βουλη-
θεῖσι, δώσει δύναμιν εἰς τὸ ὑπομεῖναι. καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ.
δείκνυσιν ὅτι τὸ δοθῆναι ἡμῖν χάριτι τὴν σωτηρίαν διὰ τοῦ χρισοῦ, (τοῦτο λέγει ἐν
χριστῷ Ἰησοῦ,) προτέτυπωμένον ἦν ἀνωθεν πρὸ χρόνων αἰωνίων.

» Φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, κατ-
» γήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου,
» εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν. Δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα
» πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι. οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα καὶ πέπεισμαι, ὅτι δυνατός
» ἐστι τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόν-
» των λόγων ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. τὴν καλὴν
» παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.

Ἤδη μὲν πάλαι τὸ σωθῆναι ἡμᾶς προτετύπωτο, νῦν δὲ ἐκτὸς ἀναστροπίσεως
τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, γέγονε καταφανές. εἷς γὰρ ἡ αἰώνιος βουλὴ τοῦ θεοῦ, τὸ σωθῆ-
ναι τὸν κόσμον διὰ τῆς πίστεως, νῦν καὶ σὰ ἄλλοτε γέγονε καταφανής. καταργή-
σαντος μὲν τὸν θάνατον. τὸ τὴν ἁμαρτίαν συγχωρῆσαι, καὶ ἀνάστασιν δωρήσασθαι.
φωτίσαντος δὲ ζωήν. τοῦτέστι φανερώσαντος. ἀξία δὲ τῆς ζωῆς εἷς λέξις. Διὰ τοῦ
εὐαγγελίου, φησί. δι' αὐτοῦ γὰρ ἤρξατο αἰώνιος ζωὴ καὶ εἷς ἀνάστασις δηλη γέγονεν.
ἀφ' ὃ ἐτέθην ἐγώ. πρῶτον μὲν τὸ ὃν λέγει, ἔπειτα καὶ τὸν ἀνίπεται, ὅτι χρή
σε καὶ ἑαυτὸν παρίστανε ἀκλινιάζειν. ἄλλως τε, καὶ ἀξιόπιστον τὸν λόγον ποιεῖ. δι' ἣν αἰ-
τίαν καὶ ταῦτα πάσχω. ποίαν; διὰ τὸ εἶναι κῆρυξ καὶ ἀπόστολος, ὡς ἡ ἔλεγχος. σὺ δὲ οὐκ
κακοῦργος δέδεμαι, καὶ ἀφ' φυλακαῖς ἔλκομαι. ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι. καὶ χρισις
γὰρ μείζων, τὸ ὑπὲρ χριστοῦ τι πάσχειν. ὁρᾷς πῶς ἀλείφει πρὸς πφρασμὸν τὸν μα-
θητὴν, δεικνὺς ὡς ἡ μὴ τις αἰσχυνόμενος ὑποσαλῇ, αὐτὸς ὁ κίνδυνος ῥᾴων ἔσαι τῇ τοῦ
χριστοῦ βοηθείᾳ. ὅτι δυνατός ἐστι τὴν παραθήκην μου φυλάξαι. παραθήκην, φησί,
τὴν πίστιν, ἣν πέπιστευται αὐτῷ ὁ χριστὸς κηρύσσειν. ἢ τὰς πιστοὺς λέγει, οἷς αὐτῷ ὁ
θεὸς παρέθετο διδάξαι, ἢ οἷς αὐτὸς τῷ θεῷ παρέθετο. ἰδοὺ γάρ, φησι, παρατίθη-
μι ὑμᾶς τῷ κυρίῳ. εἰσὶ δὲ ὧν παρατεθέντων καὶ ὁ Τιμόθεος. φησὶν οὖν. οἶδα
ὅτι ἐκεῖνος ᾧ πεπίστευκα καὶ πέπεισμαι, δύναται φυλάξαι τὴν παραθήκην ἀσάλ-
λευτον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων. οἷον ἤκουα, ὁμοίω
σιν, μίμησιν. ὑγιαινόντων δὲ, ὧν περὶ πίστιν καὶ βίον. ὡς οἵδε περὶ ἄλλων, οὐκ
ὑγιαίνουσιν. ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας. οὐ διὰ γραμμάτων μόνον τὰ παραπλέα ὑποθέτο
τῷ μαθητῇ, ἀλλὰ δὲ στόμα πρὸς στόμα φθέγγεται αὐτῷ. οὕτω γὰρ καὶ ἐπὶ πάντων ἐ-
πρίσ. Διὸ μηδεὶς νομίζετω ἐλλιπῶς ἔχειν ὧν ἐπιστολάς, ὅτι μὴ περὶ πάντων διαλέγονται.

λέγονται. ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ. ἐν πίστει γὰρ καὶ ἀγάπῃ τῇ διὰ χριστοῦ δοθείσῃ
αὐτῷ οἱ λόγοι ἐγίνοντο καὶ αἱ διδαχαί. τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον. παραθή-
κην φησὶ τὴν πίστιν καὶ ἐπιμέλειαν τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ ἐκκλησίας. εἶτα δεί-
κνυσιν ὅτι γε ἀνθρωπίνη ἰσχὺς ἀρκεῖ τὰ τοσαῦτα φυλάξαι. πολλὰ γὰρ τὰ κωλύ-
ματα. ὑποδείκνυσιν δὲ ὧν ὁδὸν φυλακῆς. φύλαττε γάρ, φησι, διὰ πνεύματος ἁ-
γίου, ὡς ἔθος ἦν. ἀπορώτερον ἔχειν τὸ πνεῦμα πρὸς σοί μόνον, ἐὰν μὴ ἀπελάσῃς αὐτὸ διὰ
φαύλης ἀναστροφῆς, ἐὰν φυλάξεις τὴν παραθήκην. ἐὰν γὰρ μὴ κύριος, φησίν, οἰκοδομή-
σῃ οἶκον ἐν τῇ λίθῳ φυλάξῃ, ἧς μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες ἐὰν οἱ φυλάσσοντες.

Κεφ. β'. » Οἶδας τοῦτο ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστι Φύγελλος καὶ
» Ἑρμογένης. δῴη ἔλεος ὁ κύριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξε,
» καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ ἐπῃσχύνθη, ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ σπουδαιότερον ἐζήτη-
» σέ με καὶ εὗρε. δῴη αὐτῷ ὁ κύριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ
» ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησε, βέλτιον σὺ γινώσκεις. Ἐξηγεῖται τρισὶ πειρασμοῖς,
οὐχ ἵνα καταβάλῃ τὸν μαθητὴν, ἀλλ' ἵνα διδάξῃ πῶς τοῖς ὁμοίοις καρτερῶς φέρειν.
συλληφθέντα γὰρ αὐτὸν παρὰ Νέρωνος, οἱ φίλοι κατέλιπον οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ. ἦσαν
γὰρ ἐν Ῥώμῃ πολλοὶ ἐκ τῆς Ἀσίας ἐρχόμενοι τῷ Παύλῳ, ἢ ἄλλως πιστοί. πάντες δὲ
ἀπεσχοίνισαν ἑαυτοὺς μὴ τὸ ἐπὶ Νέρωνος σύλλυπον. οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ. τυτέσιν οἱ ἐκ τῆς
Ἀσίας. δῴη ἔλεος ὁ κς. ὅρα φιλοσοφίαν. τρὶς μὲν καταλιπόντας, ἀλλὰ κατηράσατο,
ἀλλὰ μόνον τὰ κατ' αὐτοὺς διηγήσατο. τῷ δὲ συμπαραξάντι πολλὰ ἐπεύχεται,
καὶ οὐκ αὐτῷ μόνῳ, ἀλλὰ καὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. οὕτως ἦσαν ἐπάρατοι, οὕτως αὖ-
τοὺς Ὀνησιφόρος ἐπαίδευσεν. τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ. ὦ μακαρίου Ὀνησιφόρου ὃς
ἐξιόντος ἀναψύξαι Παῦλον, εἴπερ ἡμῖν μερὶς μετὰ σοῦ. πολλάκις με ἀνέψυξε.
καταφρονήσας ἀθλητήν τινα ὑπὸ τοῦ αὐχμοῦ τῆς πάλαι κατεχόμενον. καὶ τὴν ἅλυσίν
μου οὐκ ἐπῃσχύνθη. τοῖς κινδυνώδεσι λέγει, τὴν αἰσχύνην περίπαξε, πείθων τὸν
μαθητὴν θαρρεῖν, ὡς αἰσχύνης μόνης τυγχανούσης ἐκτὸς πράγματος, καὶ οὐ κινδυ-
νεύοντες, καίτοι καὶ κίνδυνος προσῆν. ὁ γὰρ Νέρων ἐμαίνετο κατὰ Παύλου ὡς
καθηρημένου τινὰ τῶν οἰκείων αὐλῶ. σπουδαιότερον ἐζήτησέ με. οὐ μόνον, φησίν, οὐκ
ἐφυλάκισε μου τὴν σωτηρίαν, καίτοι κινδύνου ὄντος καὶ σωτηρίαν αὐλῷ μετὰ τὸ ἐγκλη-
θῆναι, ἀλλὰ καὶ σπουδαιότερον τοῦ ὀφείλοντος ἐζήτησέ με ἕως εὗρε με. οἱ κοινωνοῦν-
τες δὲ τῶν πόνων τοῖς ἁγίοις, κοινωνήσουσι καὶ τῶν στεφάνων, ὡς καὶ αὐλός φησι. καλῶς
ἐποίησατε, κοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει. δῴη αὐλῷ ὁ κς, εὑρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου.
οἱ τὰ Μαρκίωνος φρονοῦντες ἐπιγινώσκουσι τὴν γραφὴν, ὡς δύο κυρίων ὄντων. ἀλλ' εἷς κύ-
ριος, ἀλλ' αὐτοῦ φησιν. ἡμῖν δὲ εἷς κς Ἰησοῦς Χριστὸς δι' οὗ τὰ πάντα. τί οὖν ἐροῦμεν; ἡ
σωτηρία ἢ ζώωσις αὕτη τῇ θείᾳ γραφῇ. ὡς ἐκεῖ. εἶπεν Ἀβραὰμ, ἡ μὴ ἀσέλθῃ
Ἀβραὰμ, ὡς ἠθέλησε. παράσχῃ αὐλῷ ὁ κς εὑρεῖν ἔλεος παρ' αὐλῷ. ἠδὲ καὶ τὸν πα-
τέρα καὶ τὸν υἱὸν δικαιοῦσθαι ἐνταῦθα δόξῃ, γε τὸ ἄτοπον. καὶ ὁ πατὴρ γὰρ καὶ ὁ
υἱὸς κς, καὶ τὸ πνεῦμα κς, ἀλλ' εἷς κύριος τῇ τριάδι ὑποτασσόμενος. εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου. ἢ ὅτι διευκρινοῦντός ἐστι τὸ οὕτως ἠθέλειν τὰς ἁγίας ἐκφάσεις, ὡς

σεις, ὡς ἐκεῖ. εὗρεν κύριος παρὰ κυρίου πῦρ καὶ θεῖον. εὑρεῖν ἔλεος. ἠδὲ ὀνησιφό-
ρος ἐλέους δεῖται πρὸς τὸ φθῆναι ὁ ῥυθὺς, τί πάθωμεν ἡμεῖς; καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ
διηκόνησε. λέγει διηκόνει, ἐν Ἐφέσῳ, ἐν Ῥώμῃ. ῥιοῦτον γὰρ εἶναι δεῖ τὸν ἀπουσιαζό-
» τερον, ἐνέργῳ ἀεί. Σὺ οὖν τέκνον μου ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν χριστῷ 2
» Ἰησοῦ, καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώ-
» ποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι. Πολὺ φιλοσόργως τὸ, μοῦ,
πρόσκειται. ἢ τέκνον μοῦ εἶ, φησι, τὸν πατέρα μιμοῦ. οἷδε γὰρ θάρσος ἐμβάλλειν
μαθητῇ, διδασκάλου πυρασμός. διό, φησιν, ἐνδυναμοῦ. οὐ γὰρ πίθοι, φησί, ῥιοῦτο
ῥοσῳτέσι, μὴ κατατέσῃς, πρὸς ἐμὲ ὁρῶν. ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι. ἐν δυναμοῦ
δέ, φησι, μὴ μόνον τῷ ἐμῷ παραδείγματι, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς χάριτος τῆς διὰ χριστοῦ
δοθείσης. ἢ γὰρ μὴ αὐτὸς τῷ Διῷ αἵματι ἐδικαίωσεν, οὐκ ἂν ἡ χάρις τὸ πνεύματος
παρεμύθητο. ἔχε οὖν, φησι, τὸ πνεῦμα συμμαχοῦν. ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν
μαρτύρων. τυτέσιν οὐ κρύφα σοι εἶπον, ἀλλὰ μετὰ παῤῥησίας πολλῶν παρόντων.
σοὶ τὸ κήρυγμα δὲ ταῦτα λέγει. πιστοῖς, φησιν, οὐ ζητητικοῖς, οὐδὲ συλλογισμοῖς,
ἀλλὰ τοῖς μὴ προδιδοῦσι τὰ παραθέμενα. οὐκ εἶπε δὲ ἁπλῶς, ἀλλὰ παράθου. τί γὰρ
ὄφελος ἢ πιστοὶ μόνῃσιν, οὐκ ἱκανοὶ δὲ ἀφ' ἑτέρους ἐξάγειν τὰ πιστευθέντα; δεῖ γὰρ καὶ
πιστοὺς καὶ διδακτικοὺς εἶναι τοὺς διδασκάλους. πιστοῖς ἀνθρώποις. Ἡγοῦμαι ἐπι- Φωτ.
σκόποις, πρεσβυτέροις, οἷς ἔμελλον ὁ Τιμόθεος χειροτονεῖν, διὰ πολλῶν μαρτύρων,
τυτέσι νόμου καὶ προφητῶν. Καὶ γὰρ ὡς ἡγοῦμαι, περὶ ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέ- Οἰκουμ.
ρων ὧν παρ' αὐτοῦ χειροτονεῖσθαι μελλόντων, ταῦτα αὐτῷ παραγγέλλει. οὐκ ἂν γὰρ
περὶ λαϊκῶν ῥιαῦτα ἔγραψεν. εἶου γάρ τὸ, ἢ μὴ εὗρε τινὰ πιστὸν καὶ διδακτικὸν, οὐκ
ἀν καθίκετο εἰς τὴν πίστιν, αὐτοῦ τοῦ Παύλου καὶ τοῖς φονῶσιν Ἰουδαίοις καὶ Ἕλλησιν ἀ-
παραπαιόντως κηρύσσοντος τὸν λόγον. διὰ πολλῶν μαρτύρων. τυτέσι νόμου καὶ προ-
φητῶν. Οὗτος γὰρ ἀπόστολος ἐποιεῖτο μάρτυρας τοῦ Διὸς κηρύγματος. οὕτως ὁ
» Κλήμης ἐν ἑβδόμῳ ὑποτυπώσεων. Σὺ οὖν κοπιάτω ὡς καλὸς στρατιώτης
» Ἰησοῦ χριστοῦ. οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ
» στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ.
» τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν.

Βαβαὶ ὅσον τὸ ἀξίωμα, στρατιώτας εἶναι χριστοῦ. δεῖγμα δὲ στρατιώτου τὸ κοπι-
ᾶν. οὐδεὶς στρατευόμενος. στρατιώτου ἐμνήσθη, οὐχὶς ὡς πρόθυμον καὶ ῥωμαλέαν εἶναι δεῖ τὸν χριστοῦ δοῦλον, ἀθλητὴν δὲ, οὐχὶς ὅτι ἀσκήσεως αὐτῷ χρεία διὰ νεκοῖς. ἢ οὖν, φησιν, ὁ τῷ ἐπιγείῳ βασιλεῖ στρατευόμενος οὐκ ἐμπλέκεται πράγμασι τοῖς ἀφέλκουσιν αὐτὸν τῶν ὅπλων, πόσῳ μᾶλλον ὁ τῷ οὐρανίῳ βασιλεῖ ἑαυτὸν ἀναθεὶς καὶ στρατολογήσας; ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. οὐ γὰρ ἀρκεῖ μόνον, φησί, τὸ ἀλείψασθαι ἢ ἁπλῶς σπάσμα ἀσκεῖσθαι, ἢ συμπλακῆναι τῷ ἀντιπάλῳ, ἀλλὰ δεῖ καὶ ἐγκρατεύεσθαι καὶ νικῆσαι. οὕτως γὰρ νόμος ἀθλήσεως. τὸν κοπιῶντα γεωργόν. οὐ τὸν ἀμελῆ, ἀλλὰ τὸν κοπιῶντα. καὶ γὰρ καὶ διδάσκαλος ὁ κοπιῶν περὶ τοὺς μαθητὰς, μοιβαῖς ἔχει πρὸς θεοῦ ὑπὲρ τῆς τῶν μαθητῶν ὠφελείας. δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν.

ὡς τῶν

Γρηγορίῳ Νύσσης. Ὡς ὧν διδασκάλων πρῶτον ἑαυτοῖς καρπούμενον ἄπορ διδάσκουσι. τὸ γὰρ ἐσθίειν πρῶτον ὧν καρπῶν μεταλαμβάνειν, ὧν πρὸ ὧν ἄλλων ἑαυτοῖς διὰ ὧν ἀρετῶν γεωργοῦσιν. τὸ μὲν τὸ γεωργοῦντος καὶ ἀθλητοῦ πρᾶγμα, καὶ μαθηταῖς ἁρμόζει, τὸ δὲ γεωργοῦ, διδασκάλοις μόνοις. ὥσπορ γάρ, φησιν, ὁ γεωργὸς πρῶτος γῆς καὶ ὧν καρπῶν ποιεῖται φροντίδα, οὕτω καὶ σὺ ὧν μαθητῶν καὶ τὸ κηρύγματος. καὶ ὅρα πρὸς ἀντίδοσιν. πρὸς ὠφελείας, φησί, ὧν μαθητῶν, πρῶτος ὁ διδάσκαλος ἀπολαύειν πρὰ ἄλλου, ὥσπορ ὧν καρπῶν ὁ γεωργός.

Κεφ. γ'. » Νόει ἃ λέγω. δῶη γάρ σοι ὁ κύριος ζύνεσιν ἐν πᾶσι. μνημόνευε Ἰησοῦ Χριστὸν
» ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, ἐν ᾧ κακοπα-
» θῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακοῦργος. ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ θεοῦ δέδεται. διὰ τοῦτο πάν-
» τα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσι, τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ
» μετὰ δόξης αἰωνίου. Εἰ δὲ πάντα ἐν παραβολαῖς εἶπε, τί τὸ γεωργοῦ, φησί, νόει ἃ λέγω. τίνος χάριν λέγω; ἐν πᾶσι, φησὶν, ἵνα καὶ ταῦτα νοῆς ὡς χρή, καὶ τἆλλα πράττῃς ὡς δεῖ. μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγηγερμένον. ἅμα καὶ πρὸς αἱρετικοὺς ἀσφαλέστερον τρέπει καὶ διηγείρει, δεικνὺς ὡς καὶ ὁ Χριστὸς διὰ παθημάτων ἦλθε, καὶ διὰ θανάτου τὸν θάνατον κατήγωνίσατο. ἐκ σπέρματος Δαυίδ. ἤδη γὰρ ἐξ ἐκείνου τινὲς ὧν αἱρετικῶν τὴν οἰκονομίαν ἠρνοῦντο, οἱ ἀσχημόνως ὑπέμιζον, τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ παθεῖν. καὶ διὰ τοῦτο ἴσως τὴν φαντασίαν ἐσήγον, ἀγνοοῦντες ὅτι τῆς ἄκρας αὐτοῦ φιλανθρωπίας καὶ ἀγαθότητος τοῦτο μάλιστα δεῖγμα κατέσκε. κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου. ἐπειδὴ καὶ οἱ ψευδοπρόφητοι εὐαγγελίζονται κακῶς, ὡς τὸ ἐμὸν κήρυγμα, φησὶν, ἐκφεύγει. ἐν ᾧ κακοπαθῶ. τὸ ἀληθὲς τοῦ εὐαγγελίου παρίστησι, τὰ Παύλου παθήματα. ᾧ ὡς εὐαγγελίῳ κακοπαθῶ. ὡς γὰρ μὴ ἀληθῆ κηρύγματα καὶ ἐφ' οἷς πεπληροφόρηται, ἕλοιτ' ἂν τοιαῦτα πάσχειν; ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ θεοῦ δέδεται. ἐμοῦ δεδεμένου, φησὶν, ἐκείνου δεδέσθαι τὸ κήρυγμα, ἀναπόστατον. ὧν γὰρ χεῖρας δεσμουμένων, οὐ γλῶσσα λαλεῖ. γλῶσσα γὰρ δεσμὸς, δειλία μόνον ἐκ ἀπιστία. τοῦτο δέφησι, ἐκ ἂς προτροπὴν ὧν λελυμένων. ἢ γὰρ ἐγὼ δεδεμένος κηρύσσω, ποία συγγνώμη, φησὶ, τοῖς λελυμένοις καὶ ἀμελοῦσι; διὰ τοὺς ἐκλεκτούς. διὰ τοὺς πιστοὺς, φησιν, οὓς ὁ θεὸς ἐξελέξατο, ἐπειδὴ γὰρ αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐξελέξατο, δεῖ καὶ ἐμὲ πάντα πάσχειν ὑπὲρ αὐτῶν, ἐπειδὴ καὶ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἔπαθεν, ὡς εἶναι ἀντιμισθίαν τὸ πρᾶγμα, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὡς καὶ ἡμεῖς, φησι, σωτηρίας τύχωσιν, ὡς ἦ ἔλεγλε. ἔξον ἦν μοι ζῆν ἀκινδύνως ἢ τὸ ἐμὸν ἐσπόρων μόνον, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ἀποτρίων ταῦτα πάσχω ἀγαθῶν, ἵνα ἄλλοι τύχωσι σωτηρίας. τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἢ σαυτῷ, φησιν, ὁ σωζόμενος σωτηρίαν περιποιεῖται ἀλλὰ δυνήσεται μέλλεις, ὡς ἕτεροις προξενεῖς; καὶ φησιν. ὁ περὶ τούτης λέγω τῆς προσκαίρου, ἀλλὰ τὸ ἐν Χῷ Ἰῦ, τουτέστι τῆς διὰ χῦ δωρηθείσης, τῆς ἀιωνίου, τῆς μετὰ δόξης ἐσομένης. ἐν γὰρ τῷ κόσμου σωτηρία, ἀδοξίαν ἔχει.

Κεφ. δ'. » Πιστὸς ὁ λόγος. ἢ γὰρ συναποθάνομεν, καὶ συζήσομεν. ἢ ὑπομένομεν, καὶ συμβα-
» σιλεύσομεν. ἢ ἀρνούμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς. ἢ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει.

» μένει. ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν γὰρ δύναται. Πιστὸς ὁ λόγος, ὅτι οἱ ἐκλεκτοὶ δόξης καὶ αἰωνίας τύχωσι σωτηρίας. ἐπιδὴ γάρ τινες διαμφέβαλλον πρὸς τὴν ἀνάστασιν, ταύτης ἐδείχθη τῆς βεβαιώσεως. ὅτι δὲ πιστὸς ὁ λόγος, καὶ ἀπὸ λογισμῶν αὐτὸν πατασπευάζει. ἢ γὰρ συναποθάνομεν τῷ χριστῷ, (θάνατον λέγων τὸ ἐν διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν διὰ παθημάτων, οὗτον δὴ τὸν αἰώνιον,) καὶ συμβασιλεύσομεν. γίνεις γάρ, φησι, τῆς ὧν συνδρομῶν κοινωνήσαντας, ὧν χριστῶν ἀπορεῖ, μήτιγε χριστὸς, ἢ αὐτὸ ἀγαθότης καὶ φιλανθρωπία. ἢ ἀρνούμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς. εἶτα καὶ ἀπὸ ὧν φαύλων αὐτὸς φοβεῖ. τὸν δίκαιον ἀρνησάμενον γὰρ χριστοῦ, συνοίσει τί παθεῖν ἡμᾶς. ἢ ἀπιστοῦμεν ἐκεῖνος πιστὸς μένει. ἢ ἀπιστοῦμεν ὅτι ἀνάστασις, ἢ ὅτι θεός ἐστιν, ἐκεῖνος πιστὸς, τουτέστιν ἀληθὴς μένει. ἢ πῶν γὰρ ὅτι ἀναστήσεται, καὶ ὅτι θεός ἐστιν, (ἐν πολλοῖς γὰρ τὸν ἐσήμανεν,) ἀληθὴς ἐστιν. ἀνάστασις γὰρ καὶ θεός ἐστιν. ἀρνήσασθαι, φησὶν, ἑαυτὸν γὰρ δύναται, ἢ ἐγηγέρθαι, ὡς ἦ εἶπεν. γίνεν παραλαμβάνεται διὰ τὴν ἡμετέραν ἀρνησιν, ἀλλὰ πιστὸς μένει καὶ ἀληθὴς ἑαυτῷ. καὶ ἀρνήσασθαι, τουτέστι ψεύσασθαι ἑαυτὸν γὰρ δύναται, ἐν τῷ μὴ ἐγηγέρθαι ἢ μὴ εἶναι θεός. ἐπαγγελλόμενος γὰρ πρὸ ἑαυτοῦ, γὰρ δύναται ἑαυτὸν ψεύσασθαι καὶ μὴ πληρῶσαι τὰ ἐπαγγελλόμενα. Οὔτε γὰρ πιστεύοντες, θεὸν αὐτὸν ἀποφαίνομεν, οὔτε ἀπιστοῦντες τῆς θείας ἐκβάλλομεν φύσεως, ἀλλὰ καὶ πιστεύοντων ἡμῶν καὶ ἀπιστούντων αὐτὸς θεός ἐστι. ἡμεῖς μὲν οὖν πιστεύοντες τὴν ὠφέλειαν καρπούμεθα. τὸ δὲ γάρ δύναται, ἀντὶ τοῦ, γὰρ δέχεται. ἐκεῖνος πιστὸς μένει. ὥστε διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἀναστρέφει ἡμῶν τὴν εἰς αὐτὸν συγκατάθεσιν. γὰρ καταβλάπτεται, φησὶν,
» ἐκτὸς ἡμετέρας ἀρνήσεως. Ταῦτα ὑπομίμνησκε διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ κυ-
» ρίου, μὴ λογομαχεῖν εἰς γάρ χρήσιμον ἐπὶ καταφθορᾷ ὧν ἀκουόντων. σπούδασον
» σεαυτὸν δόκιμον παρασῆσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον
» τῆς ἀληθείας. Ἵνα μὴ τις νομίσῃ τούτων δεῖσθαι ὧν λόγων τὸν Τιμόθεον, φησὶ. ταῦτα ὑπομίμνησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ κυρίου. φοβερὸν δέ, τὸ ἐπὶ μάρτυρι θεῷ λέγειν. μὴ λογομαχεῖν. ἐπειδὴ λιχνείαν ἔχει τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀεὶ βούλεται ἐν ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ συζητεῖν καὶ λογομαχεῖν, σύ, φησι, διαμαρτύρου αὐτοῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, μὴ λογομαχεῖν, ἀντὶ τοῦ παραγγέλλει, μάρτυρα παραλαμβάνων τὸν θεὸν, ἵνα ἴδωσιν ὅτι ἐὰν σοῦ καταφρονῶσιν, ἐκεῖνος αὐτοὺς κρινεῖ. εἰς γάρ χρήσιμον. γὰρ μόνον γὰρ τὰ περὶ ζητήματα καὶ λογισμοὺς καὶ μάχας εἰλεῖσθαι γάρ ὄφελος ἔχει, ἀλλὰ καὶ εἰς βλάβην γίνεται τοῖς ἀσθενεστέροις ὧν ἀκουόντων. σεαυτὸν δόκιμον. οἷον ἀνεπίλημπτον. ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον. πολλὰ περὶ τῆς αἰσχύνης ταύτης διελέχθη. ἡνὸς γάρ τινας ἀπολλυμένους ἐπαισχύνεσθαι τὸ κήρυγμα, ὡς ὧν ἀπροσόλων κακῶς πασχόντων, καὶ ὡς τοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ σταυροῦ κηρυσσομένου, ἢ γοῦν ὡς ἐυθελῶν ὄντων ὧν κηρύκων, οἷον ὡς σκηνορράφου τοῦ Παύλου, καὶ ἁλιέων ὧν ἀμφὶ τὸν Πέτρον. ἢ ὅτι μὴ καταισχυντῆς, διὰ τὸ πρᾶξαί τι φαῦλον. ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. μαχαίρας δίκην τέμνε τὰ πρόσφατα ἐνόθα δόγματα, ἃ οἱ ἀπολλύμενοι προσετρίψαντο τῷ κηρύγματι, ἐξ ἧς τὸ εὐθὲς ἄγλε διὰ τοῦτο.

Τοὺς δὲ

» Τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περίστασο. Ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας,
» καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἕξει. Ὧν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Φίλητος, οἵτι-
» νες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνα-
» τρέπουσι τῶν τινων πίστιν. ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ, ἕστηκεν ἔχων τὴν σφραγῖ-
» δα ταύτην. ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ. καὶ ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ
» ὄνομα κυ. Τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας. ἔτι γὰρ καινὸν ἐν τῷ κηρύγματι ὀξὺ ἐπινοίας νῦν
» τέρας ἐπεισάχθη, πάντως φαῦλον καὶ βέβηλον. τὸ δὲ, περίστασο, ἢ φαιρεῖ, ἢ
περιστοῦ ἵστασο ἐπὶ τὸ σῶσαι καὶ κωλύσαι. Ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας.
ἔστι γὰρ νόσον ἔσχηκεν, φησὶν, ἀεὶ βαδίζει πρὸς ἀρπίαν. καὶ μείζονα τὴν ἐπίδοσιν
ὡσημέραι λαμβάνει. ὡς γάγγραινα. ἡ γάγγραινα ἕλκος σηπτικὸν, καὶ νεμόμενον τὸν τόπον, σηπεδόνας ἐργαζόμενον. ὧν τινες ἔρχω φασὶν, ἢ ἔρυσιπέλω.
ὧν ἐστιν Ὑμέναιος. ὧν τὰς βεβήλους κενοφωνίας φερόντων. λέγοντες τὴν ἀνάστα-
Θεοδώρ. σιν. Τὰς ἐκ παιδοτριίας διαδοχὰς, ἀνάστασιν οἱ δυσώνυμοι προσηγόρευον, καὶ
τινας ὄξη πάτησαν τῆς ἀποστολικῆς παρῆναι διδασκαλίας. τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι. καλῶς ἄνω φησὶν, Ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας. ὅρα γὰρ ὅσα πέπτωκε, ἐκ τοῦ λέγειν, ἤδη τὴν ἀνάστασιν γεγονέναι, καινά. ἀποστερήμεθα τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, οὐ τί γένοιτ' ἂν ἀνιαρότερον; ἀκήκοεν ἀνατίδοσις, ἀδὲ κόλασις. ψεύδεται ὁ ταῦτα ἐπαγγελλόμενος Χριστός. καὶ ὅμοια πολλά. οἷον, ἡ ἀνάστασις ἀκήκοεν, ἀδὲ Χριστὸς ἐγήγερται, οὔτε κριτὴς καθεδεῖται ζώντων καὶ νεκρῶν. καὶ ἀνατρέπουσι τῶν τινῶν πίστιν. ὧν ἀφελεστέρων καὶ ἀθρησεστέρων. ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος. ἀνατρέπεται μὲν ὧν ἀθρησεστέρων ἡ πίστις, ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος ἕστηκε, τοὺς ἀποστρέφοντας λέγων ὧν πιστῶν. ἔχων, φησὶ, τὴν σφραγῖδα καὶ τὸ γνώρισμα τοῦτο. ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ. πάλαι γὰρ προεγνώσθησαν ὡς ὄντες ὁλοτελῶς θεοῦ καὶ ἀμετανόητοι. δόγμα γὰρ τὸ γνωσθῆναι πρὸ κυρίου, τὸ μὴ ἀνατετράφθαι καὶ ἀπρασῆναι ὑπὸ τῆς ἀσεβείας. καὶ ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας. εἶτα καὶ ἄλλο γνώρισμα, τὸ, ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας, (τοῦτέστι τῆς ἐν δόγμασι πλάνης,) πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα κυρίου, ὡς ὀνομάζειν χρή. οἱ γὰρ ἀποστερίτρεποι, φησὶν, ὥσπερ σῆπαί τινες ἐμψυχοι ἴσανται, ταῦτα διὰ ὧν οἰκείων ἔρ-
» γων φέροντες τὰ ἐπιγράμματα. Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ, οὐκ ἔστι μόνον σκεύη
» χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτι-
» μίαν. ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν ἡγιασμένον εὔ-
» χρηστον τῷ δεσπότῃ εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον.

Ἐπὶ δὲ νῦν ἔστι τινὲς θαυμάζοντες ἵνα τί μὴ ἀπόλλωνται οἱ κακοί. καὶ φαμέν. ὅτι ὥσπερ ἐν οἰκίᾳ μεγάλῃ διαφορὰ σκεύη, οὕτω καὶ ἐν τῷ κόσμῳ διάφοροι ἄνθρωποι· οὐ τοῦ θεοῦ οὕτως ἀποτρίκοτος. ἐπεὶ τοῦς ἰσχυσαν ἐκκαθάραι ἑαυτῆ οἱ κακοί; τοῦτο γὰρ πρώτων ἐγκελεύεται τοῖς ἑαυτοὺς εἰς τοῦτο ἀγονίζειν. ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. οἷον τὰ ξύλινα καὶ ὀστράκινα. ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτόν. ἢ τὸ ὀστράκινον εἶναί τινα ἄτιμον ἐπὶ δὲ ἀκαθάρτου, (εἴπερ γὰρ ἑαυτὸν ἐκκαθάρῃ ἑαυτόν,) πῶς αὐτὸς περὶ ὧν ἀποστόλων

φησὶν,

φησὶν, ἔχοντες δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσι; φαμέν. ὅτι ἐκεῖ περὶ αὐτῆς φύσεως τοῦ σώματος διαλέγεται. ὑπὲρ ὡς περὶ ἀκαθάρτου, ἀλλ' ὡς περὶ πηλίνου ἐκ γῆς ἐκτυπωθέντος ὑπὸ τοῦ ὀστράκου. ἢ τὸ ὀστράκινον ἐκεῖ δόξαι ὡς πρὸς τὴν σύγκρισιν τοῦ ἐν αὐτῷ θησαυροῦ. ὧδε μέντοι περὶ ἀρετῆς ἐστι φαυλότητος διαλέγεται, ὀστρακίνοις τοῖς φαύλοις ἐ χρυσοῖς τοῖς ἐναρέτοις λέγων. οἱ δὲ τοιοῦτοι δύνανται αὐτὸ περαιρέσεως μὴ ταλανθιῶσαι, καὶ ἐπὶ τὸ χρυσὸν καὶ ἐπὶ τὸ φαῦλον. ἔστι σκεῦος εἰς τιμήν. ἐπὶ μὲν ὧν χρυσῶν καὶ ὀστρακίνων ἐν οἰκίᾳ σκευῶν, ἀεὶ τὸ σκεῦος ὡσαύτως ἔχει. ἐπὶ δὲ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων, ἔστιν αὐτὸ ταυτόν, τὸ ὀστράκινον γένεσθαι χρυσοῦν, καὶ τὸ χρυσοῦν αὐτὸ ῥαθυμίας γένεσθαι ὀστράκινον. ἐὰν οὖν τις, φησὶν, ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων οἷον ξυλίνων ἐ ὀστρακοδῶν ἀνθρώπων, ὡς μηδὲν ἔχειν τῆς ἐκείνων μοίρας, ἔν χρηστὸς τῷ δεσπότῃ γίνεται, ὡς ἐκείνων διαλαδὶ ἀχρήστων ὄντων. εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον, κἂν μὴ τὸν πράττειν ἢ καιρὸς. δεῖ μέντοι ἡτοιμάσθαι καὶ ἑτοίμως ἔχειν, καὶ πρὸς διωγμοὺς, καὶ πρὸς λύπας, καὶ πρὸς μαρτύριον.

» Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε. Διώκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην,
» εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας.

Νεωτερικὴ δὲ ἐπιθυμία, οὐχὶ περιττεία μόνη, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἄτοπος ἐπιθυμία, κἂν ἀσωτείας ἐράσῃ, κἂν χρημάτων. ἀνόητοι γὰρ αὐτῶν αἱ φαντασίαι, ἐ φρενῶν ἀρτεβαίων. ὅρα πῶς καὶ γέρων νεωτερίζεται. Διώκε δὲ δικαιοσύνην. δικαιοσύνην δὲ λέγει, τὴν ἀληθῆ καὶ βεβαίαν πρὸς τοὺς φιλουμένους σωτηρίαν. ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον. τουτέστιν ἐκείνοις τοῖς ῥήτορσι μόνοις, τοῖς ἀνυπόκριτος καὶ ἀδόλως ἐπικαλουμένοις τὸν κύριον, τοῖς εἰρηνικοῖς, τοῖς ἀμάχοις. μετ' ἐκείνων ἀναμίγνυθι, μετ' ἐκείνων Διώκε τὰ εἰρηνικά. ἐκ καθαρᾶς καρδίας. ὧν γὰρ καὶ ἐν ὑπο-
» κρίσει ἐυλαβείας ἐπικαλεῖσθαι. Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις, παραι-
» τοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶσι μάχας. δοῦλον δὲ κυρίου, οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' ἤπιον εἶναι πρὸς
» πάντας, διδακτικὸν, ἀνεξίκακον, ἐν πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους,
» μήποτε δῷ αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς
» τοῦ Διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

Εἰσὶ γὰρ καὶ φρόνιμοι ζητήσεις αἱ ὧν ἁγίων γραφῶν. διὰ τί δὲ παιτοῦ, καὶ μὴ μᾶλλον εἶπε, νίκα αὐτὰς καὶ ἀπέλεγχε; ὅτι γόνιν ἔχει τὸ πρᾶγμα χρηστὸν ἀπότελεσμα. μάχας γὰρ γεννῶσι. δοῦλον δὲ οὐ, γόνιν δεῖ μάχεσθαι. ἡρωϊκὸν γὰρ εἶναι τὴν χῦ δούλους χρή. ἀλλ' ἤπιον εἶναι πρὸς πάντας. ἀλλ' ἤπιον εἶναι δεῖ καὶ πρᾴον, πῶς εἶπεν ἄνω, ἔλεγχε ἀπόστο ἀπρόμως, καὶ μηδεὶς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω; ὅτι ὧν καὶ μετὰ πραότητος σφοδρότερον ἐπιπλῆξαι, ἢ μετὰ θρασύτητος. Διδακτικόν. πρὸς τοὺς μαθεῖν βουλομένους. αἱρετικὸν δὲ ἄνθρωπον μετὰ πρώτην καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ. ἀνεξίκακον. μάλιστα γὰρ θρασύτης ἀλλοῖ, πραότης δὲ, πεῖσαι οἶδε. πῶς γὰρ πεισθείη τῷ θρασυνομένῳ, ᾧ πολλάκις καὶ ἀντιπάσχει ὁ παρανομούμενος; πῶς οὖν ἀλλαχοῦ λέγει, μετὰ πρώτην καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτεῖσθαι τοὺς αἱρετικούς; ἰδοὺ γὰρ καὶ ὧδε φησὶν ἀντιδιατιθεμένους, τοὺς αἱρετικοὺς ἐσήμανε. καὶ

φασὶν

φαμεν, ὅτι τοὺς ὁμολογημένους καὶ ἀνίατα νοσοῦντας, παραιτεῖσθαι χρή. οὗτοι δὲ περὶ ὧν ὁ λόγος, ἀμφίβολοι ἦσαν, καὶ δῆλον ἐκ τῶ ἔπεσιν, μήποτε δῶ αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν. τὸ γὰρ μήποτε, ἐπὶ ὧν ἀδήλων ἔθος ἡμῖν λέγειν. ὧ προσέχητε παραδεύοντα. μάλιστα γὰρ τούτου χρεία. πολλάκις γὰρ ὁ δεικάκις συμβουλευθεὶς καὶ μὴ ἀκούσας, ἄλλῳ ἅπαξ συμβουλευομένῳ πείθεται, ὧν πρώτων δεῖκα συμβούλων ἀφανῶς ἐργασαμένων τὸ οἰκεῖον. μήποτε δῶ αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν. κἂν γένηται, φησι, τοῦ θεοῦ ἐστὶν ἔργον, ὃ τῆς σῆς μόνον προσέχητε. καταγέλλει δὲ ὧν διδασκάλων τὸ φρόνημα ἐπὶ τὸν θεὸν ἀνάγων τὸ γεγονός. καὶ ἀναπίψωσιν ἐκ τῆς τοῦ Διαβόλου παγίδος. Τίς δὲ ἡ ἐπίγνωσις τῆς ἀληθείας; τὸ ἀναπῆναι ἐκ τοῦ Διαβόλου καὶ ὧν νόθων δογμάτων, πρὸς τὸν ὀρθότητα τῆς πίστεως. ὅρα δὲ, ὡς ἐπὶ μέθης ἢ μανίας, ἀναπῆναι εἶπεν ἐκ τῆς τοῦ Διαβόλου παγίδος. ὥσπερ γὰρ τὸ φρουθίον, κἂν ἐκτὸς ἄκρου πρὸς κατέχηται ὑπὸ τῆς παγίδος ὑπ' αὐτῷ ἐστιν, οὕτως καὶ ἡμεῖς, κἂν φιλόνικοι παρατραπῶμεν ἐπὶ τὸ δόγματος, ὑπὸ τὸν παγίδα πράττομεν τοῦ Διαβόλου. ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ. ἀναπίψωσιν ὄντες ἐζωγρημένοι, φυτέσι τῇ πλάνῃ ἐνειλημμένοι καὶ ἀπεκκλεισμένοι ἀπὸ τὸ τοῦ Διαβόλου θέλημα. τοὺς γὰρ ἀναλόγους τοῖς πονηροῖς δόγμασιν, ἀπὸ τὸ οἰκεῖον θέλημα ἐνειλημμένους ἔχει ὁ Διάβολος.

Κεφ. ε'. 3

» Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. ἔσονται
» γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν
» ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμε-
» ροι, ἀφιλάγαθοι, προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φι-
» λόθεοι, ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι, καὶ τού-
» τους ἀποτρέπου. Καὶ οὗτοι ἦσαν ἐπὶ Μωσέως Ιαννῆς καὶ Ιαμβρῆς, αὐτὸς πρεῖον
λέγει, καὶ τότε ἦσαν. τὸ γὰρ ὧν χρυσῶν καὶ ὀφρακίνων σκευῶν, τοῦτο δῆλοι. ὥστε ἔστιν
ἀεὶ, ἐνυστέρω δὲ μᾶλλον. καιροὶ χαλεποί. ἢ τοὺς καιροὺς ἢ τὰς ἡμέρας διαβάλ
λει, σημαίνει δὲ ἐν αὐτοῖς πονηροὺς ἀνθρώπους. καιροὺς γὰρ καλοὺς καὶ κακοὺς φαμεν,
ἐκ τῶν ἐν αὐτοῖς γινομένων. φίλαυτοι. τοῦτο ἡ ῥίζα τῶν κακῶν, τὸ τὰ ἑαυτοῦ σπουδάζειν
μόνον, οἱ δὲ τοιοῦτοι ἀμελοῦντες τῶν ἀδελφῶν, τὰ ἑαυτῶν πρῶτον διαφθείρουσιν.
ἀλαζόνες. οὗτοι φιλαυτίας ἢ φιλαργυρία πίκτεται. ταύτης δὲ γεννήματα, ἀλα
ζονεία καὶ ὑπερηφανία, εἶτα ἐκ τούτων ἡ βλασφημία. ἀλλήλων γὰρ ἔχεται τὰ κα-
κά, ὥσπερ καὶ τὰ καλά. ἐκ γὰρ ἀγάπης, ἅπαν πίκτεται καλόν. γονεῦσιν ἀπειθεῖς. οἷδε γὰρ ἡ ἀλαζονεία, καὶ κατὰ τῆς φύσεως ἐξανίστασθαι. ἀχάριστοι. οἱ φι-
λάργυροι καὶ ἀχάριστοι. τότε γὰρ εὐχαριστοῦσι μόνον, ὅταν αὐτῶν πληρώσωσι τὴν ἐ-
πιθυμίαν, ὅσπερ γὰρ δέ ποτέ ἐστιν αὐτοῖς κερδαθῆναι. ὁσίους, ἐ ἀνόσιος. ὁ γὰρ τῷ
εὐεργέτῃ θεῷ χάριν οὐκ ἀδῶς, πῶς ἑτέροις ἔσεται χάριν; ἄστοργοι. οἷον ἀφίλοι πρὸς
τοὺς οἰκείους. ἄσπονδοι. μηδενὶ ἀσπονδομένοις. διάβολοι. οἷον κακήγοροι. ὁ
γὰρ μηδὲν ἀγαθὸν ἑαυτῷ συνειδώς, πάντας διαβάλλει, ἑαυτῷ τινὰ παραμυθίαν ἐπὶ
νοῶν. ἀκρατεῖς. τυτέσι γλώσσης καὶ γαστρὸς καὶ ὧν ὑπὸ τούτων. ἀνήμεροι.
ὠμοί τινες καὶ ἀπάνθρωποι. ἀφιλάγαθοι. τυτέσιν ἐχθροὶ πάντες ἀγαθοῦ. προ-
δόται.

δόται. φιλίας καὶ ἑταιρίας. προπετεῖς. οἷον θρασεῖς καὶ ὀργὴν βεβηκὸς ἔχοντες.
τετυφωμένοι. οἷον ἀνοήτους πλήρεις. φιλήδονοι καὶ ὀ φιλόθεοι. οἱ ἀντικατα
λαλούμενοι τοῦ θείου πόθου τὸ αἰσχρόν. ἡ δὲ μόρφωσις τῆς εὐσεβείας, καὶ ὑποκρι-
τὰς καὶ πλάνοις αὐτοὺς πράττεται. ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας. ὃς ὧν λέγουσιν, εὐσεβεῖς ἦσιν, ὃς ὧν δὲ πράττουσιν, ἀναντίοι ὧν λόγων εὑρίσκονται καὶ ἐλέγ-
χονται. καὶ τούτοις ἀπότρεπου. ὡς ἐκείνοις, περὶ ὧν ἄνω διεξῆλθε μᾶλλον. Τι
μοθέῳ δὲ γράφων, τῆς μετὰ Τιμοθέου συμβουλεύει, ἀποτρέπεσθαι τοιούτοις. ὀ γὰρ οὐδεὶς ἐν ἐσχάταις ἡμέραις εἶχεν ἁπτέσθαι, ἀλλὰ τὰς εὐθὺς μετὰ τὼ Παύλου τελευτὼ, ὧν ἐπὶ Τιμοθέου ἐμελλον.

» Ἐκ τούτων γάρ ἦσιν οἱ ἐνδυνόντες εἰς τοὺς οἰκείας, καὶ αἰχμαλωτίζοντες γυναικά
» ρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, πάντοτε μανθάνοντα,
» καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα.

Ὅρα πῶς τὸ λαθραῖον αὐτῶν ἐ ἀναίσχυντον τῆς ἐπιβουλῆς ἐδήλωσε διὰ τὸ εἰς δυόντες καὶ αἰχμαλωτίζοντες. γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις. ὁρᾷς αὐτοὺς τὴ τὸ ὄφως ἀπάτῃ κεχρημένους ἢ κατὰ τὸ Ἀδὰμ ἐχρήσαντο; ἦκοὺς γὰρ εἰς καὶ τούτους δι' ἐκ γυναικῶν, καὶ τοὺς ἄνδρας ἀπατᾷν. γυναικάρια δὲ ἦσιν, μόνον τὸ ἐνεξα-
πάτητον ἠνίξατο. ὁ τοίνυν ἀπατώμενος κἂν ἀνὴρ ᾖ, ὀδὲν διαφέρει κατὰ τοῦτο, γυναι
κός. τὸ δὲ σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, τὸ πλῆθος δηλοῖ καὶ τὼ σύγχυσιν ἐκ ἁμαρ-
τιῶν. ὀ γὰρ ἁπλῶς, φησι, γυναῖκας ἀπατῶσιν, (ἔστι γὰρ καὶ γυναῖκες ἀνδρείας φύ
σεως, ὥσπερ καὶ ἄνδρες γυναικείας,) ἀλλὰ τὰ σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ῥᾴθυμοι γὰρ αὐτοῖς καὶ τὰ τῆς ἀπάτης. ἀγόμενα ἐπιθυμίαις. ὀ τῆς φύσεως κατηγόρησεν, ἀλ-
λὰ τῆς τοιᾶσδε γυναικός. ῥᾳθυμίαν δὲ πολλαχοῦ ἠνίξατο ἐπιθυμίας, σωματικάς τε ἐ ψυχικάς. ὅρα δὲ καὶ τὸ, ἀγόμενα ὡς ἐπὶ ἀλόγων. πάντοτε μανθάνοντα. ὀ συγ
γνώσιον αὐτοῖς ταῦτα φησὶν, ἀλλὰ καὶ σφόδρα μεμφόμενος. ἐπειδὴ γὰρ ἐσωθῆς ἐσώρευσαν ἁμαρτίας, ἐπωρώθη αὐτῶν ἡ νόησις ἢ Διάνοια.

» Ον τρόπον δὲ Ιαννῆς καὶ Ιαμβρῆς ἀντέστησαν Μωσῆ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ
» ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. ἀλλ' ὀ προ-
» κόψουσιν ἐπὶ πλεῖον. ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν, ἔκδηλος ἔσαι πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐλθύσης.

Ιαννῆς καὶ Ιαμβρῆς. οὗτοι ἦσαν οἱ ἐπὶ τὸ Φαραὼ μάγοι. πῶς δὲ τὰ ὀνόματα αὐ-
τῶν οἶδε τῆς γραφῆς μὴ λεγούσης; φαμὲν ὅτι ἐκ ἀγράφου παραδόσεως, ἢ ἐκ πνεύ-
ματος ἁγίου ἦκοὺς ἴσως ἔδεναι τὸν Παῦλον. καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ. τῇ ἀληθινῇ πίστει. ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν. ὅταν τις τὸν νοῦν φθαρῇ ὑπὸ τῶν πάθεσι, τότε ἀδόκιμος περὶ τὴν πίστιν γίνεται. πῶς ἄνω ἡρμοὺς ἐπὶ πλεῖον προκόψουσιν ἀσεβείας, ᾧ δὲ λέγει ὀ προκόψουσιν; ἐκεῖ λέ-
γει ὅτι ἀρξάμενοι πλανᾶν, ὀδαμοῦ στήσονται, ἀλλ' ἀεὶ χείρονα ἐπινοήσουσιν, ᾧ δὲ δὲ, ὅτι οὐκ ἀπατήσουσιν ὀδὲ σωφρονήσουσιν ἐπὶ πολὺ τοῖς ἀρτίφρονας. προϊόντων γὰρ ἐκ-
τὸς, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. πρὸ οὖν τῆς ἐνεξαπατήσεως αὐτῆς ἡ ἰσχύς. ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσαι πᾶσι. πόθεν τοῦτο; ἐκ τῶν πάλαι, φησὶ, πεπωθότι.

ἐυέλεγκτον γὰρ ἡ κακία. ΑΛΛΩΣ. ἢ ἀπίστεῖς, μάθε ἀπὸ ὧν τοῖς μάγοις ἐκείνοις συμβάντων. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἠλέγχθησαν κατὰ φανερὸσίαν θαύματα ποιοῦντες καὶ ἀπατῶντες, ὅτε Μωσῆς ἐτεραγύργησεν ἀληθῶς, ὥστε πάντας τοὺς ἀ-
» πάτους πρὸς καιρὸν ἀνθεῖ. Σὺ δὲ παρηκολούθηκάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀ-
Κεφ. ζ'. » γωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, τοῖς
» διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν. οἷαμοι ἐλύστρ ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ὧν Λύστροις, οἵους
» διωγμοὺς ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ κύριος.

Ἐκεῖνοι μέν, φησι, τοιοῦτοι, σὺ δὲ οἶδας τὰ ἀκριβέστερα ἀκριβῶς ἃ τοιαῦτα. ἃ γὰρ ἀπλῶς σωεκύου, ἀλλὰ παρηκολούθηκας, τυτέστι μακρὸν σωεκύουσι χρόνον, καὶ πάντι πεσῆχες τοῖς ἐμοῖς. δεῖ οὖν σε ὀνέξεσθαι γινώσκοντα ὧν ἐυσεβῶν διδαγμάτων, ἀ-
πορίπτεσθον εἶναι. τῇ διδασκαλίᾳ. τῇ πορὶ τὰ δόγματα ἀγωγῇ, τῇ πορὶ τὸν βίον. τοῦτο γὰρ λέγω, φησὶν, ἐν τῇ πολιτείᾳ. τῇ προθέσει. οἷον τῇ προθυμίᾳ, καὶ τῷ πρασίματι τῆς ψυχῆς. τῇ πίστει. τῇ ἐν τοῖς κινδύνοις, τῇ μὴ ἀπογινώσκειν προϊούσῃ, ἀλλὰ πιστεύειν τῷ θεῷ ὅτι ὀξελεῖται. τῇ μακροθυμίᾳ. τοῦτο, φησιν, ἃ δέν με ὧν πειρασμῶν ναρκότερον ἠργάζετο; τῇ ὑπομονῇ τῇ πρὸς τοὺς διωγμούς. οἷαμοι ἐλύστρ. ἃ μόνον ἐδιωκόμην, φησὶν, ἀλλὰ καὶ ἔπασχον. εἶτα λοιπὸν καὶ κατ' εἶδος διεξέρχεται τοὺς πάσμους, ταύτῃ θαρσαλεώτερον τὸν μαθητὴν προτρ. ὅτε γὰρ ὅλως ἔξεστι ζῶντα μνήμην ὧν πάσμων, πάντα ἀρρύεται ψυχήν. τυτων δὲ μόνου ἐμνήσθη, ἢ ὡς νεωτέρων, ἢ ὡς καὶ τῷ Τιμοθέῳ ἐγνωσμένων, ὅπερ καὶ ἄμεινον. ἐν Ἀντιοχείᾳ. ἃ καταριθμεῖται καὶ εἶδος τοὺς πειρασμούς. ἃ γὰρ αὐτῷ ὁ λόγος πρὸς φιλοτιμίαν ὁρᾷ, ἀλλὰ πρὸς ὀδηγίαν τὸ μαθητ. δύο δὲ ταῦτα λέγει ἃς πρεπροπῶ πτήσεια, ὅτι τε ἐγώ, φησι, προθυμίαν πρέσχον, καὶ ὁ θεὸς βοήθειαν.

Οἰκουμ. Ἀντιοχείαν δὲ, τὼ Πισιδίας λέγει. ἐν Λύστροις. ἠγοῦμαι κατά τινα ἐυτελισμὸν, ἐσχάτης αὐτὴν τῆς Λυκίας μνησθῆναι, ἐξ ἧς ἦν ὁ Τιμόθεος, ὡσεὶ εἴτε καὶ ἃς τοὺς πλυανθρώπους πόλις, ἔπαθον ἃ σοφὲ ἔπαθον, τί καὶ ἐν Λύστροις; πόθεν ἐυρέθησαν οἱ κακοῦντες με ὧν Λύστροις ἀνθρωποι;

» Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες ἐυσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται. πονη-
» ροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι.
» σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, ἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες, καὶ ὅτι ἀπὸ βρέ-
» φους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε ὠφέλησαι εἰς σωτηρίαν, διὰ πίστεως
» τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Καὶ τί λέγω, φησὶ, πεῖ ἐμαυτῷ. πάντες γὰρ οἱ θέλοντες ἐυσεβῶς ζῆν, διωχθήσονται, διωγμὸν λέγων, ἃ μόνον παρὰ ὧν ἰδωλολατρῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν θλίψεως καὶ τοὺς πειρασμούς. γενήσεται γὰρ καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς τῆς ζωῆς. ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. αὕτη γὰρ μόνη ἐυσεβὴς ζωὴ, ἢ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. διωχθήσονται. οὕτως ἡ φύσις ἐστὶ ὧν πραγμάτων. ἐπειδὴ ἃ κ ἔστιν ἡ νῦν ζωὴ ὧν ἐυσεβῶν, ἀλλὰ ὧν πονηρῶν. ἃ δὲ γὰρ ὧν πλεμοῦσα καὶ πυκτεύουσα ἐν ἀνέσει ζῆν. προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον. ἡ γὰρ προκοπὴ ὧν μόσων ἐστὶ, καὶ ἐπὶ τὸ βέλτιον καὶ ἐπὶ τὸ χεῖρον. οὕτω τοιγαροῦν ἐπὶ τὸ χεῖρον προκόψουσιν. ἑρμηνεύων γὰρ, τί ἐστι τὸ χεῖρον, εἴτε πλανᾶν καὶ πλανᾶσθαι.

καὶ πλανᾶσθαι. σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες. ὅμοιον ὁ Δαυὶδ, μὴ παζήλου ἐν πονηρευομένοις, μὴ δὲ ἐν ἀνθρώπῳ κατευοδυμένῳ ἐν τῇ ὁδῷ αὐτῦ. καὶ ἐπιστώθης φησὶ, τυτέστι μετὰ πληροφορίας ἔμαθες. ἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες. δύο αἰτίας λέγει τὸ δεῖν αὐτὸν ἀπορίπτεσθον μένειν, ὅτι τε ἃ παρὰ τῦ τυχόντος ἔμαθες ἀλλὰ ἀπὸ Παύλου, καὶ ὅτι ἁβάτοις ἢ ῥίζασοι κεῖται ὧν γραφῶν, ἐν χρόνῳ γραφεῖσα πολλῷ. ἱερὰ δὲ γράμματα, πνευσον λέγει γραφήν. τὸ δυνάμενά σε ὠφέλησαι. ἃ κ ἀφέλησε ἀνόητόν τι παθεῖν, καὶ οἷον οἱ πολλοί. ὁ γὰρ τὰς γραφὰς ἰδὼς ὡς ἰδέναι χρή, ἃ κ ἀν πορίπτεσθον πρτέ. ἃς σωτηρίαν δὲ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ὠφέλει δέσε, ἃ κατὰ τὼ ἔξω ὠφέλειαν τὼ λόγῳ καὶ ἀπάτητε κφώνῃ, ἀλλὰ ἃς σωτηρίαν διὰ τῆς ἐν Χριστῷ πίστεως. αἱ γὰρ ἅγιαι γραφαὶ, καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν ὠφέλεια, ἃς
» πίστιν ἄγουσι τὸ Χριστοῦ. Πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδα-
» σκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὼ ἐν δικαιοσύνῃ, ἵνα
» ἄρτιος ἢ ὁ τῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος.

Πολλοὺς ἑρμηνεὺς πραμυθίας πρόπους, νυνὶ καὶ τὸν μέγιστον λέγει, τὸν ἐκπλῆς ἀναγνώσεως ὧν γραφῶν. λυπηρὸν γὰρ μέλλει λέγειν ὅτι τελιοῦται. ἃ δὲ Τιμοθέῳ δεῖ ἀναγνώσεως, πρὸ μᾶλλον ἡμῖν; πρὸς διδασκαλίαν. ἐπειδὴ τὰ χριστὰ διδάσκει δόγματα καὶ πράγματα. πρὸς ἔλεγχον. ἃς τὸ, τὰ ψευδῆ ἐλέγχειν. πρὸς ἐπανόρθωσιν. ἃς τὸ διορθοῦσθαι τοὺς ἀδελφούς. πρὸς παιδείαν τὼ ἐν δικαιοσύνῃ. πρὸς τὸ παιδεῦσαι καὶ ἐν ἀγαγεῖν ἃς δικαιοσύνην. ἐκ γὰρ δὴ τύτων, φησὶ, πορίμνεταί τινι, τὸ ἄρτιον εἶναι. ἄρτιος δέ ἐστιν, ὁ ἀεὶ ἶσος, καὶ μήτε τοῖς λυπηροῖς κλινόμενος καὶ ταπεινούμενος, μήτε τοῖς χρηστοῖς ἐπαιρόμενος καὶ φυσιούμενος, ἀλλὰ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχων ἐν πράγμασιν ἀνίσοις. πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν. ἃ κ ἀπλῶς μετέχων, ἀλλ' ἀπηρτισμένος καὶ πεπληρωμένος.

» Διαμαρτύρομαι οὖν ἐγὼ ἐνώπιον τῦ θεοῦ καὶ τῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τῦ μέλλοντος 4
» κρίνειν ζῶντας καὶ νεκροὺς κατὰ τὼ ἐπιφάνειαν αὐτῦ καὶ τὼ βασιλείαν αὐτῦ, κήρυξον
» τὸν λόγον, ἐπίστηθι ἐυκαίρως, ἀκαίρως. ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον ἐν πάσῃ
» μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. Ἡ σωεχὴς διαμαρτυρία ἤτοι παγγελία, τρία πίκτει, φοβερωτέραν τε τὼ παγγελίαν καὶ ἀπαραίτητον τοιεῖ, καὶ τὸ ὀπτηριώδες τῦ λόγου πατίθεται. ἃ γὰρ ἡ μὴ τοιῦτος ἦν, ἔδει αὐτὸν μετὰ τοσαύτης ἀνυποστάτου κηρύττεσθαι. καὶ ὅτι τὸ οἰκεῖον πληροῖ ὁ παγγέλλων, μηκέτι ὀρκείμενος τῇ, ὡς ἡμῶν, γνωμῇ ποιεῖ τὸ κήρυγμα ἀμελείᾳ. τῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς. ἢ ἁμαρτολοὺς λέγει καὶ δικαίους, ἢ τοὺς προαπελθόντας, καὶ τοὺς ἔτι ζῶντας, ἢ ὅτι πολλοὶ καταλειφθήσονται ζῶντες τότε. ὃ καὶ ὀπτὶ χοῦ φησι, πάντες μὲν ἃ κοιμηθησόμεθα. κατὰ τὼ ἐπιφάνειαν αὐτῦ. πότε μέλλοντος κρίνειν; ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ αὐτῦ, τῇ μετὰ βασιλείας καὶ δόξης γνωσθείσῃ. ἃ δὲ γὰρ οὕτως ἥξει ὡς ἦλθε πρότερον. κήρυξον τὸν λόγον. τί δὲ διαμαρτύρομαι; μὴ κατακρύψῃς τὸν λόγον, φησὶν, ἀλλὰ κήρυξον. ἐπίστηθι. δίον ἀφνίδιον ἐπισπάσῃ. ἐφόρα μήτις ἁμαρτάνῃ, καὶ τύτο τοιεῖ, ἐυκαίρως, ἀκαίρως, τυτέστι μὴ ἐσωθι καιρὸς πρὸς τύτο ὡρισμένος, ἀλλ' ἐν

ἑνάστῳ καιρῷ κἂν μὴ πεσῆκον ᾖ, ἐπισπάσει. καὶ ἐὰν εὕρῃς, φησὶν, ἡμαρτηκότα, ἔλεγ
ξον. δεῖν γὰρ δεῖ πρὸ ἐλέγχου ποιεῖν. καὶ μετὰ τὸ ἀπροσδεῖξαι τὸ σῶμα, ἐπι-
μηθῶν, μέμψαι, ἐγκάλεσον. εἶτα μετὰ τῶ σλησμονῆ, ἐπίστες φάρμακον. μακρά
λεσον γάρ, φησιν, ἵνα μὴ τῇ σωρισοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ σοιοῦτος. ἐν πάσῃ μα-
κροθυμίᾳ. μακροθυμίας γὰρ δεῖται τὸ σρᾶγμα, ὥστε μὴ ἁσλῶς σοῖς λέγουσι σεί
θεσθαι, ἀλλὰ δι' πάσης ἐρέυνης ἐρχεσθαι καὶ σήρας τὰ ἀληθοῦς. καὶ Διδαχῇ, φησι.
τῶ ἐπιμησιν μετὰ τὸ νουθετεῖν, φησιν, ὡς τέκνου ἅπτες, μὴ ὡς ἐχθρὸν τιμωρούμε-
νος. οἶδε γὰρ ἔσθ' ὅτε παραίνεσις καὶ σλέον ἰσχύσαι τῆς ἐπιτιμήσεως.

» Ἕξει γὰρ καιρὸς, ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κα τὰ ἴδια
» ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους, κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν, καὶ
» ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποσρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκσραπήσονται.

Πρὶν ἢ ὅλως ἐκσραχηλισθῆναι, πρᾶγμα λαβε αὐτοὺς εἰκοντάσθαι. δεῖ γὰρ τὸν
φησὶν, εὐκαίρως ἀκαίρως, ἕως οὗ ἀνέχονται. δεῖ γὰρ αὐτοὺς ἑστίσαι πρὸς σειθώ, πρὶν
ἀποσιρτήσωσιν. ὅρα δὲ ἀποσίαν ὧν διδασκάλων, ὅτι σρόφασις αὐτοῖς πρὸς ασίας
αἱ ὧν λαῶν ἐπιθυμίαι. ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους. τὸ δὲ διάκριτον σλή
θος ὧν διδασκάλων, καὶ τὸ ὑπὸ ὧν μαθητῶν χειροτονεῖσθαι αὐτοὺς, δηλᾶ τὸ, ἐπισωρεύ
σουσι διδασκάλους ἐδήλωσε. κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν. οἷον τερπόμενοι τὴν ἀ-
κοὴν ἀκοῦσαι τὰ πρὸς ὄρεξιν, καὶ ἀεὶ ἐπιθυμοῦντες τὰ πρὸς χάριν ἀκούειν. καὶ ἀ-
πὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποσρέψουσι. ταῦτα προλέγει, ὡς ἵνα λυσιτήσῃ,
μηδὲ διδάσκων, δεῖν σρισμαθητὰς ἕως ὅτε πειθήνιοι καὶ ἑκτικοὶ τυγχάνωσι, σλαθῆ
ναι καλῶς καὶ ἀχθῆναι, καὶ ἵνα ὅταν ταῦτα ἀπραίσι, μὴ ἀθυμῇ. ἠσιμάθην γάρ
φησι, καὶ οὐκ ἑταράχθω. ὁρᾶς ἔσι ὡς ἀγνοοῦντες σφάλλονται, μηδὲ ἑκόντες; ἀσ
ρέψουσι γὰρ τὴν ἀκοήν, φησι, καὶ ἐκσραπήσονται. ὥστε ἑκούσιον τὸ κακόν.

» Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον, ἔργον σοίησον εὐαγγελισοῦ, τὴν διακονίαν σου
» σληροφόρησον. Διὰ τοῦτο τὸ νήφειν ἐδιηγήσατο, ταῦτα εἰσω. κακοπάθησον. ἀγώ
νισαι, φησι, κοπίασον, πρᾶγμα λαβε ὧν μαθητῶν τὰς ἀκοὰς ἐν χρισοῖς καὶ ἀληθέσι
δόγμασι σρὶν ἢ τὴν λύμην ἐκείνην ὑπεισελθεῖν. τὴν διακονίαν σου σληροφόρη
σον. καὶ γὰρ καὶ ὁ Τιμόθεος διηκόνει τῷ κηρύγματι. ἐκήρυσσε γάρ. σληροῦτο οὖν ὁ
ἐνήρξω, φησὶ, καὶ καταπαιρον αὐτοῖς, ἕως ὑγιαίνουσι, τὸ κήρυγμα.

Κεφ. Ε'. » Ἐγὼ γάρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέσηκε. τὸν ἀγῶνα τὸν
» καλὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν σίσιν τετήρηκα. λοιπὸν ἀπόκειταί
» μοι ὁ τῆς Δικαιοσύνης σέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ὁ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁ Δί-
» καιος κριτὴς, οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

Ἐγὼ γάρ, φησιν, ἤδη θυσίαν ἐμαυτὸν προσφέρω χριστῷ. οὐκ εἶπε δὲ θυσίαν, ἀλλὰ
σπονδὴν, τὸ σλεῖον λέγων καὶ ἱερώτερον. τῆς μὲν γὰρ θυσίας μέρος τι μόνον θεῷ ἦς
θυμίαμα ἀφιεροῦτο. ἡ δὲ σπονδὴ ἅπασα αὐτῷ ἀφιέρωτο. τοῦτο δὲ ποιεῖν καὶ αὐτὸς
τοῖς μαθηταῖς ἐπάσῃ λέγων. πραγήσατε τὰ μὴ λυμαινόμενα θυσίαν ζῶσαν. ἑαυτὸν
γὰρ ἱερουργεῖ ὁ ὑπὲρ χριστοῦ θυόμενος. ἢ τὸ σπένδομαι νόει, οἷον καταλύω τὸν πρὸς
πάντας

πάντας πόλεμον. οὔτε πολεμῶν, οὔτε πολεμούμενος, τελειοῦμαι γάρ. τῆς
ἐμῆς ἀναλύσεως. ἀνάλυσιν γὰρ λέγει τὸν θάνατον, ἢ ὅλως τὸ ἀναλύειν ὀξέως ἐλί- Οἰκουμ.
φθημον γῆς, ἢ πρὸς τὸν δημιουργήσαντα χν. τὸν ἀγῶνα. ταῦτα λέγει, ὡς μεγα
ληγορῶν, ἅπαξ, σημεῖον μαθητῶν πραμυθούμενος, ὡς ἐπὶ σεφάνοις ἀπίων καὶ ἀντι
δόσεως ἀγαθῶν, ὡς ἔλεγλε. χαίρειν σε μᾶλλον δεῖ ἢ σορ ἀλγεῖν, ὅτι τοιαύτης
ἐπυγχάνω τελευτῆς. τὸν καλὸν ἠγώνισμαι. πᾶς γὰρ ὁ ὑσορ Χριστοῦ ἀγὼν κα
λὸς, κἂν ἀλύσεις ἔχῃ, κἂν διωγμοὺς, κἂν θανάτους. ἢ ὅσω καλὸς, φησιν, ἐπλαβοῦ
δῆτα καὶ σὺ αὐτοῦ. τὸν δρόμον τετέλεκα. σορίεδραμε γὰρ τὴν οἰκουμένην, πάν-
τας ἀς θεογνωσίαν ἄγων. ὥστε ἀσὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ
πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον. τὴν σίσιν τετήρηκα. πολλοὶ γὰρ αὐτὴν συλῆσαι
παρ' αὐτοῦ ἤθελον, φίλοι ψευδεῖς, ἐχθροί, Ἕλληνες, Ἰουδαῖοι. λοιπὸν ἀπόκειταί
μοι ὁ τῆς δικαιοζύνης σέφανος. εἶτα καὶ ἀσὸ ὧν ἐπάλων πραμυθεῖται αὐτόν. τίς
γὰρ ἀνάλυσις ἐπὶ τῷ ἀπολαμβάνοντι σέφανον; δικαιοζύνης δὲ, οἷον τῆς καθό-
λου ἀρετῆς. οὗ ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. μὴ γάρ μοι, φησὶ, τὰ
ὧδε εἴωθε τὰ σρόσκαιρα, ἐμὲ γὰρ τὰ ἐκεῖ ζητῷ. ὅρα δὲ πῶς χρέος αὐτὸν ἀπαιτεῖ,
διάτε τὸ ἀποδώσει μοι, ἀνάγκη εἶσε δώσει, τοῦτο δηλῶν καὶ διὰ τὸ, ὁ Δίκαιος
κριτής. ἢ μόνον δὲ ἐμοί. ἐνταῦθα καὶ αὐτὸν ἀνέσησε τὸν Τιμόθεον, ὅτι, φησὶ, καὶ
σοὶ ἀποδώσει. ἢ γὰρ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ σέφανον δίδωσι, πολ
λῷ μᾶλλον σοί. τίς δὲ ἀγαπᾷ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ; ὁ ἄξια σραττων ἀμοι-
» βῶν χριστῶν. Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως. Δημᾶς γάρ με ἐγκατέλιπεν
» ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην, Κρήσης εἰς Γαλατίαν,
» Τίτος εἰς Δελματίαν, Λουκᾶς ἐσι μόνος μετ' ἐμοῦ. Μᾶρκον ἀναλαβὼν, ἄγε μετ'
» σεαυτοῦ. ἐσι γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν. Τυχικὸν δὲ ἀπέσειλα εἰς Ἔφε-
» σον. τὸν φαιλόνην ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι σαρὰ Κάρπῳ ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ
» βιβλία, μάλισα τὰς μεμβράνας. Τί δι' ὅτε τὴν Ἐφεσίων ἐκκλησίαν ἐμ-
πεσευμένον, πρὸς ἑαυτὸν καλεῖ; ὅτι ἦν φυλακὴ ὢν αὐτὸς, ἀπελθεῖν σκ ἠδυνάσα-
το. βούλεται οὖν ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν τὸν Τιμόθεον, διάτε τὸ, μόνος εἶναι, καὶ διὰ
τὸ, πνὰ αὐτῷ ἐντείλασθαι. σπούδασον ταχέως. ἢ λέγει ἦν ὅσῳ ζῶ. ἢδε γὰρ λυπη
σαι ἤθελον. ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα. τὸ ἀσφαλοῖς καὶ τὸ ἀκινδύνου χωμένους,
ὡς ἐνόμισεν. εἵλετο γὰρ μᾶλλον οἴκοι τρυφᾶν, ἢ μετ' ἐμοῦ πολαιπωρεῖσθαι. ἢ τάχα
τον δὲ διαβαλεῖν θέλει, ἀνίμας σπιζαι μὴ μαλακίζεσθαι. Κρήσης εἰς Γαλα-
τίαν. οὗτοι γνώμης αὐτοῦ ἀπελιλύθεισαν. Διὸ ἢ λέγει σπὶ αὐτῶν τὸ, ἐγκατέλι-
πον. τέως γὰρ ὁ Τίτος ὧν θαυμασίων ἦν, τοῦτο καὶ ἐπισοσπὴν ἐπεσεύκει τῆς
Κρήτης. Λουκᾶς ἐσι μόνος μετ' ἐμοῦ. Λουκᾶς οὗτός ἐσιν ὁ τὸ εὐαγγέλιον γρά-
ψας, καὶ τὰς σράξεις ὧν ἀποσόλων. φιλομαθὴς δὲ ὢν ὁ ἅγιος καὶ καρτερικὸς, ἀ-
διαπαύσως εἶχε τοῦ Παύλου. ἐσι γάρ μοι εὔχρηστος. ἢ ἐς τὴν μὲν ἀναπαυσιν,
φησὶν, ἀλλ' ἐς διακονίαν τοῦ εὐαγγελίου. ἆρα καὶ τὸν Τιμόθεον τοῦτο χάριν ἐκάλει,

ἵνα μετ' αὐτοῦ τελείωσιν παμυθῆται τοὺς ἀδελφούς. εἰς Διακονίαν. τέλευταῖον, φησίν. Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα. ὅρα δηλ. πάντων τῶν μόνωσιν. τὸν φαιλόνην ὃν ἀπέλειπον. ἱμάτιόν τι λέγει νῦν παῦθα. ζητεῖ δέ τινα, ὥστε μὴ δεηθῆναι τινός. παντα χοῦ γὰρ τοὺς αὐτῷ τύπτυλόγους. ΑΛΛΩΣ.

Ιωάν. ἱμάτιον νῦν παῦτα λέγει. τινὲς δὲ τὸ γλωσσόκομον, φασὶ τὰ βιβλία ἐκφέρ. τί δὲ αὐτῷ ὧν βιβλίων ἔδει, μέλλοντι ἀπδημεῖν πρὸς τὸν θεόν; καὶ μάλιστα ἔδει, ὥστε αὐτὰ τοῖς πιστοῖς παραθέσθαι, καὶ αὐτοὶ τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας ἔχειν αὐτά. τὸν δὲ

Θεοδωρ. φαιλόνην ἐζήτει, ὥστε μὴ δεηθῆναι παρ' ἑτέρων λαβεῖν. μάλιστα τὰς μεμβράνας μεμβράνας Ρωμαϊκώτερον, τὰ εἰλητὰ ἐκάλεσεν, ὡς αὐτὸ τοῦτο τῆς νῦν Ρώμης σωζομένας ἀδιαφόρως τῇ λέξει καταχρησάμενος, ἀφ' ἧς δηλ. καὶ ἔγραφε τὴν ἐπιστολήν. νῦν εἰλητοῖς γὰρ εἶχον τὰ παλαιὰ τῆς θείας γραφῆς. ὥστερ οὖν καὶ ἄχρι τῆς δεῦρο οἱ Ιουδαῖοι τὰ παλαῖα ἔχουσι. βιβλία δὲ εἶπε καὶ κοινῶς, ὡς ἂν καὶ νῦν ἑτέρῳ σχήματι τυχὸν ἔχων βιβλία. μάλιστα τὰς μεμβράνας. ἴσως γὰρ αὗται ὠφελιμώτεραι ἦσαν. μελάσαι ἄξιον οὖν νῦν παῦτα ἑρμηνεῦσαι τὸν ἀπόστολον, ἢ τὸ νῦν μα καλεῖν, ἀφ' οὗ τι εἶδος βιβλίου, οἱ δὲ προσέχοντες τῇ ἐπαγωγῇ. πορισάμενον γὰρ αὐτὸν ἔφησεν καὶ τὰ βιβλία, εἴπερ δὴ κἀκεῖνο βιβλίου εἶδος ἦν, σωζόμενον τοῖς λοιποῖς συσ-

» σημαίνεσθαι. Αλέξανδρος ὁ χαλκεύς, πολλά μοι κακὰ νῦν δείξας, (ἀποδῶν
» αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ,) ὃν καὶ σὺ φυλάσσου. λίαν γὰρ ἀνθέστηκε τοῖς ἡ-
» μετέροις λόγοις. ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ, οὐδείς μοι συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάν-
» τες με ἐγκατέλιπον. μὴ αὐτοῖς λογισθείη. Απροσδεικτουσιν αὐτῷ καὶ τὰς ἀ-
πὸ τῶν ἐντελῶν θλίψεις, γυναικῶς φέρειν. τὸ γὰρ ἀδικεῖσθαι λυπηρὸν, μάλιστα δὲ παρὰ τῶν ἐντελῶν. ἀποδῶν αὐτῷ ὁ κύριος. γράφει δὴ Παῦλος ἐχαιρε τῇ τιμωρίᾳ, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀθενεστέρους ἐν τοῖς πιστοῖς ἔδει τοὺς ἄγαν ἐναντιουμένους πάσχειν κακῶς, ἵνα μὴ ἀδυναμίαν καταγνῶσι τοῦ κηρύγματος. καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ἢ ὅτι προῤῥήσεις ἐστὶ τῶν μελλόντων, γράφει. ὃν καὶ σὺ φυλάσσου. γράφε, τιμώρησαι, κόλαθι, (ἐξὸν γὰρ τὸν τιμᾶν Τιμοθέῳ διὰ τὸ πνεύματος,) ἀλλὰ φυλάσσου. ὁρᾷς ὅτι γράφει τὴν τιμωρίαν· τὸ δὲ φυλάσσου, οἷον πρᾶυνοῦ. τοῖς ἡμετέροις λόγοις. τοῖς τοῦ κηρύγματος δηλαδή. ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ. παρέσχηνδὴ τῷ Νέρωνι ἐκδίεφυγὴν. ἀλλ' ὅταν τὸν ὀνοχόον αὐτοῦ κατέτριψε, τότε αὐτὸν ἀπετέμνε. γοῦν γὰρ οὕτω πρὸς τὰ εἰδωλα ζηλον εἶχεν ὁ Νέρων. οὕτως ἦν ζηλότυπος ἐν πᾶσιν. ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον. οἱ Ιουδαῖοι, φησὶν, οἱ ἀδελφοί. μὴ αὐτοῖς λογισθείη. ὁρᾷς αὐτὸν μὴ μόνον γε βουλόμενον τιμωρεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ συγχώρησιν ἐν χρόνῳ; καὶ τοι δεινὰ ἐπεπόνθει. γὰρ ἴσον τὸ ἀπ' ἀλλοτρίων προσδοκᾶσθαι, ὅθεν τὸ αὐτὸ
» τῶν οἰκείων. Ο δὲ κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κή-
» ρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ ἀκούσῃ πάντα τὰ ἔθνη. καὶ ἐῤῥύσθην ἐκ στόματος λέοντος.
» καὶ ῥύσεταί με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐ-
» τοῦ τὴν ἐπουράνιον. ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

Τὸν γὰρ

Τὸν γὰρ ὑπὸ ἀνθρώπων ἐγκαταλιμπανόμενον ὁ κύριος οὐκ ἀφίησιν. ἐνεδυνάμωσέ μοι, φησί. τοῦτέστι παῤῥησίαν ἐχαρίσατο, καὶ οὐκ ἀφῆκε καταισχυνθῆναι. ὁρᾷς πρόθυμον πρὸς τὸν μαθητήν, καὶ πάλιν ἑτέραν παραμυθίαν; ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα. ὅρα τὰ σεμνοφροζήλω. γὰρ ὡς ἄξιος ὑπηκοΐας ἐβοηθήθη, ἀλλὰ δηλὰ τὸ κήρυγμα, ἵνα πληρωθῇ καὶ ἡ σωτηρία ἔλθῃ. καὶ ἀκούσῃ, φησὶ, πάντα τὰ ἔθνη. ἵνα πᾶσι, φησὶ, καταδηλος γένηται καὶ τὸ κηρύγματος ἰσχὺς δύναμις, καὶ τῆς σορὶ ἐμὲ προνοίας ἡ κυβερνησία. ἐκ στόματος λέοντος. λέοντα, τὸν Νέρωνα λέγει, δηλὰ τὸ ὠμὸν καὶ θηριῶδες. καὶ ῥύσεταί με ὁ κύριος. ἡ ῥύσεται, πῶς, φησιν, ἐγὼ ἤδη σπένδομαι; ἀλλ' ὅρα. τὸ μὲν ἐκτὸς Νέρωνος ἐῤῥύσατο, νῦν δὲ οὐκ ἔτι ἐκτὸς Νέρωνος, (τὸ ἱκανὸν γὰρ τῷ εὐαγγελίῳ ἐκλογὴ,) ἀλλ' ὁ πανὸς ἁμαρτήματος. τοῦτέστιν οὐκ ἀφήσει καταγνωσθέντα οὕτινι ἀπελθεῖν, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἀιώνιον. ἁρπάσει με, φησὶν, οὕτω, καὶ φυλάξει. τοῦτο γὰρ τὸ, σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. ἆρα ἡ οὕτως σωτηρία αὕτη ἐστὶν, ὅταν ἐκεῖ διαλάμπωμεν. ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. ὅρα δοξολογίαν υἱοῦ, ὡς καὶ τοῦ πατρὸς, καὶ ἄλλο τι πνεύματος. οὕτως γὰρ ὁ κύριος ἡμῶν ὁ υἱός.

» Ασπασαι Πρίσκιλλαν καὶ Ακύλαν, καὶ τὸν Ονησιφόρου οἶκον. ἔραστος ἔμεινεν ἐν
» Κορίνθῳ. Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. σπούδασον πρὸ χειμῶ-
» νος ἐλθεῖν. ἀσπάζεταί σε Ευβουλος & Σπούδις καὶ Λῖνος, καὶ Κλαυδία, καὶ οἱ ἀ-
» δελφοὶ πάντες. ὁ κύριος Ιησοῦς Χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν, ἀμήν.

Οὗτοι εἰσὶν οὓς συνεχῶς μέμνηται τῶν συνοικιῶν, παρ' οἷς καὶ κατέμεινεν. τῆς δὲ γυναικὸς ὡς πιστοτέρας καὶ σπουδαιοτέρας πρώτης μέμνηται. καὶ γὰρ καὶ τὸν Απολλὼ αὕτη κατέπεισε. τὸν δὲ ἀσπασμὸν τριῶν ἐστι, ὁμοῦ μὲν παραμυθούμενος, ὁμοῦ δὲ καὶ τιμὴν καὶ ἀγάπην ἐνδεικνύμενος διὰ τούτου, τὸ δὲ μεῖζον, καὶ πολλῆς ἐκπλήσας χάριτος τὸν προσαγορευόμενον. καὶ τὸν Ονησιφόρου οἶκον. ὁ γὰρ Ονησιφόρος ἐν Ρώμῃ ὢν. τοῦ οὖν πρὸς τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀπάζεται, παύτῃ διεκείρων πρὸς τὸ ὅμοιον τῷ Ονησιφόρῳ ζῆλον. Ερασος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ. ἐπειδὴ τούτων γὰρ ἐμνήσθη, νῦν μέμνηται, ἵνα δείξῃ ὅτι πάντοθεν μεμόνωται καὶ χρῄζει τοῦ Τιμοθέου. Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπεν ἐν Μιλήτῳ. ἡ Μίλητος ἐγγύς ἐστιν Εφέσου. ἆρα ὅτε ἀπέστελλεν ἐπὶ τὸν Ιουδαίαν, ἀφῆκεν αὐτὸν ἐν Μιλήτῳ ὁ Παῦλος; ἢ μετὰ τὸ γενέσθαι ἐν Ρώμῃ πάλιν εἰς ταῦτα τὰ μέρη; γὰρ ἐκεῖ χρόνῳ ἐφοίτων. ἀσθενοῦντα. ἵνα τί γὰρ μὴ ἰάσατο αὐτὸν, ἢ ἐίασεν αὐτὸν; ὅτι γὰρ πάντα ἐποίουν οἱ ἅγιοι, ἵνα μὴ νομισθῶσι κρείττονες ἢ καθ' ἀνθρώπου φύσιν. σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. ἕως οὗ, φησι, ξῶ, ἵνα μὴ τῷ χειμῶνι ἐπισχεθείς, γένωμαι. καὶ Λῖνος. οὗτον φασὶ τὸν Λῖνον, δεύτερον τῆς Ρώμης ἐπίσκοπον γενόμενα μετὰ τὸν Πέτρον. καὶ Κλαυδία. ὁρᾷς πῶς καὶ γυναῖκες διάπυροι ἦσαν καὶ θερμοὶ καὶ ἐναυρωμέναι τῷ κόσμῳ; καὶ γὰρ ἡδὺν ἐλατρεῦται τὸ γένος τοῦτο τῶν ἀνδρῶν ἐὰν θέλῃ. καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες. οἱ ὀνομαστὶ μνησθέντες θερμότεροι τῶν πίστιν ἦσαν. ὁ κύριος Ιησοῦς Χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός σου. δηλονὴ ἵνα βοηθῇ, ἤτε τοῦ χριστοῦ, καὶ ἢ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, ὡς ἤθελε, μετὰ τῆς

ἐπιφοιτήσεως τοῦ ἁγίου πνεύματος οὗ νῦν ἔχῃς. ἔστω καὶ ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς μεθ' ὑμῶν. χάριτι δέσποτα ὑπάρξαντος, ὑκ ἀλλογήσεως ἐπὶ τῇ ἐμῇ ἀναλύσει. ἢ ὅτι ὑκ ἄνευ τῆς παρουσίας ἐυρήσει τὸ χριστοῦ τὸν μὴ χάριτι πνευματικὴν κατεσκευάσθαι, ἵνα ἢ ὡς πρὸς παῦλον τὴν ἑρμηνείαν, τὸ πνεύματος θυ, φυτέσει τῆς πνευματικῆς χάριτος. ἢ χάρις μεθ' ἡμῶν. καὶ ἑαυτῷ ἐυχεται, ἢ ὥστε ἀεὶ ἐυχαρίστους εἶναι, ἢ ὥστε ἀεὶ χάρισμα ἔχειν πνευματικόν:~

Τέλος ἐν θεῷ τῆς πρὸς Τιμόθεον δευτέρας ἐπιστολῆς:~

Προς Τιμόθεον δευτέρα, τῆς Ἐφεσίων ἐκκλησίας ἐπίσκοπον χειροτονηθέντος.

Ἐγράφη δὲ ἀπὸ Ῥώμης ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη Παῦλος τῷ καίσαρι Ῥώμης Νέρωνι.

Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Τίτον ἐπιστολῆς.

Μαὐτὸν ἐπιστέλλει ὧδε Νικόπολις. ἐκεῖ γὰρ παρεχείμαζεν. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. ἧς μὲν τὸν Κρήτην ἀπολιπὼν τὸν Τίτον, ἵνα κατασήσῃ κατὰ πόλεις κληρικούς. πολλῶν δὲ ὄντων ἐκεῖ ὧν ἐπιχειρούντων προφάσει τοῦ νόμου ἀπατᾶν τοὺς λαούς, μαθὼν ὁ Παῦλος γράφει. καὶ πρῶτον μὲν ἐυχαριστῶν τῷ θεῷ δι' ὧν αὐτὸν ἐυλάβεται, σημαίνει πρὸς ὃν χριστῷ πίστιν μὴ νωθρὰν εἶναι, ἀλλ' ὄξυν ἀνάγκη μανθάνειν καὶ ἐπιγινώσκεσθαι παρὰ τοῦ θεοῦ ταῦτα. ἔπειτα περὶ τῆς κατασκευῆς ὧν κληρικῶν, καὶ τῶν διδάσκειν ὡς καὶ οἵους αὐτοὺς εἶναι δεῖ. καὶ ἐπιμᾶν δὲ βούλεται αὐτῷ τοῖς ἀντιλέγουσι τὴν ὑγιαινούσῃ πίστει, μάλιστα δὲ τοῖς ἐκ περιτομῆς, ἐλέγχειν τε τοὺς Κρῆτας ὄντι ἀργοὶ ἦσι, καὶ χρήζουσιν ἐπιτιμίας, διδάξας τε πάντα τὰ βρώματα καθαρὰ εἶναι τοῖς καθαροῖς, καὶ ὁρίας εἶναι δεῖ τοὺς πρεσβύτιδας τὰς ὀφειλούσας σωφρονίζειν τὰς νέας. παινεῖ δὲ, ὡς δεῖ τοὺς δούλους τοῖς ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι. καὶ τέλος ὑπομνήσας ὅτι ἡ τοῦ πνεύματος χάρις ὑκ ἐξ ἔργων ἡμᾶς ἐδικαίωσεν, ἀγαθὴ τῇ Διὶ φιλανθρωπίᾳ. καὶ παραγγέλλας τὰς νομικὰς μάχας ἐκτρέπεσθαι ὡς ἀνασχινούσας, δι' ὃ λοιδὸν αὐτῷ μέλλει τὸ πέμψαι πρὸς αὐτὸν Ἀρτεμᾶν, ἵνα ἔλθῃ πρὸς αὐτόν. ἐντέλλεται τε αὐτῷ ὥστε διδάσκειν καὶ τοὺς αὐτοῦ καλῶν ἔργων προΐσταθαι, καὶ οὕτως τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν:~

Θεοδωρήτου.

Τίτος θαυμάσιός τις ἦν μαθητὴς τοῦ Παύλου. ἐπίσκοπος δὲ τῆς Κρήτης μεμένης οὔσης, κεχειροτόνητο ὑπὸ τοῦ Παύλου. ἐπιστέτραπτο δὲ τοῦτο ὑπ' αὐτοῦ ἐπισκόπους χειροτονῆσαι. γράφων δὲ ταῦτα ὁ Παῦλος, μᾶλλον ὢν ἀδείας ἦν. ὑδαμοῦ γοῦν πειρασμῶν μέμνηται. ἀπτείνεται δὲ καὶ πρὸς Ἰουδαίους ἡ ἐπιστολή. πρώτη δὲ αὕτη τῆς πρὸς Τιμόθεον μᾶλλον ἐστίν:~

Κεφάλαια τῆς πρὸς Τίτον ἐπιστολῆς.

α' Περὶ διδασκάλων ἐπιτηδείων ἧς ἀγαθονίσθω, καὶ ἐλέγχου ἀπειθῶν.

β' Κατὰ τῶν σαρκικὰς καθάρσεις πρεσβευόντων, καὶ ὑπὲρ πνευματικῆς ἀρετῆς.

γ' Παραινέσεις ἃς δεῖ παινεῖν καθ' ἡλικίαν ἑκάστοις.

δ' Περὶ δούλων, ὡς ἂν καὶ αὐτοὶ τῆς χριστοῦ χάριτος ἀξίως δουλεύσειαν.

ε' Περὶ ἀρχόντων ὑπακοῆς πρεπούσης τῇ ἐπιεικείᾳ τοῦ χριστοῦ.

ς' Παραινέσεις πρὸ τοῦ ἐκκλίνειν τοὺς αἱρετικοὺς ζητητάς.

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ.

ΠΑΥΛΟΣ δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ πίστιν ἐκ
λεκτῶν θεοῦ, καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν, ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς
αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων, ἐφανέρωσε δὲ
καιροῖς ἰδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι, ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν
τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν. χάρις, ἔ-
λεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

Ἀδιαφόρως ταῦτα τίθησι, πότε δοῦλον χριστοῦ, ἀπόστολον δὲ θεοῦ, νῦν δὲ τὸ ἀνά
παλιν. κατὰ πίστιν. δηλ. πίστιν, τουτέστι δηλ. τὸ πιστευθῆναί μοι τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ θεοῦ
πρὸς τὸ διδάξαι ἐλεύσομαι ἀπόστολος. ἢ οὕτως. ἀπόστολος ἡμὶ πρὸς τὸ πιστεῦσαι τοὺς
ἐκλεκτοὺς δι' ἐμοῦ, καὶ ἐπιγνῶναι τὴν ἀλήθειαν τῆς εὐσεβείας τὸν χριστόν. ἢ οὕ-
τως. τὸ γενέσθαι ἀπόστολον καὶ πιστευθῆναι τοὺς ἐκλεκτοὺς ὑχ' ἁπλῶς ὑπῆρξέμοι,
ἀλλ' ἐπ' ἐλπίδι ἐπέγνων τὴν τῆς εὐσεβείας ἀλήθειαν. τίς δὲ αὕτη ἡ ἀλήθεια; ὁ χρι-
στός. καλῶς δὲ τῆς κατ' εὐσέβειαν ἀληθείας, ὡς οὔσης καὶ ἄλλης ἀληθείας, ὑ μὴν
κατ' εὐσέβειαν, ὡς τὸ ᾄδεσθαι τέχνην τινά. ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου. ἤρκει μὲν ἐ
αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ ἐπιγνῶναι τὴν ἀλήθειαν, ἀντὶ μυρίων ἀμοιβῶν, νῦν δὲ ὁ μεγαλό-
δωρος θεὸς καὶ ὑπὲρ τούτου αὐτῷ ἀμοιβὰς δίδωσι, ζωὴν αἰώνιον. ἧς ἐπίγνωσιν γὰρ ἀ-
ληθείας φησὶ, τῆς ἐπ' ἐλπίδι γινομένης ζωῆς αἰωνίου. τὸ δὲ αἰωνίου, ὡς πρὸς τὸ Ἰου
δαϊκά. ἐκείνη γὰρ τῆς πρόσκαιρος εἶχεν ἐπαγγελίαν ζωῆς. ὁ ἀψευδὴς θεός. ἡ ἀψευ
δὴς, πληρώσει πάντως ἃ ἐπηγγείλατο. πρὸ χρόνων αἰωνίων. ὑκ ἐξ ὑστέρας βουλῆς
ἢ μεταγνοίας, φησὶ, τότε ὥρισεν ὁ θεός, ἀλ' ἐξ ἀρχῆς. μέγιστον δὲ ἄξίωμα, τὸ ἐξ ἀρ-
χῆς ἡμᾶς ἠγαπῆσθαι. ἐφανέρωσε δέ. τί ἐφανέρωσεν ἐν καιροῖς ἰδίοις καὶ πρόσ-
κοισιν; ἵνα πρὸ χρόνων αἰωνίων ἐπηγγείλατο ζωήν. ὁ γὰρ λόγος αὐτοῦ, τουτέστιν ὁ
χριστὸς ἐστὶ ζωὴ, καὶ ζωῆς δοτήρ. δηλ. τότε ἤτων ὅτε ἐπηγγείλατο ζωήν, ὑκ ἐπ
ἐπήγαγεν, ὅτι ἐφανέρωσε δὲ καιροῖς ἰδίοις ἵνα ἐπηγγείλατο ζωήν, ἀλλὰ τὸν λόγον αὐ
τοῦ δηλ. τὸ κηρύγματος, ὡς τὸ λόγου αὐτοῦ τουτέστι τὸ χριστοῦ, τῆς ζωῆς ἐκείνης αἰτίου τε
όντος καὶ δοτῆρος. τὸ δὲ ᾧ κηρύγματι, τουτέστι φανερῶς καὶ μετὰ παῤῥησίας. ὁ ἐπι-
στεύθην ἐγώ. ὅπερ κήρυγμα ἐπιστεύθην ἐγώ. ἐκ δὲ τοῦ ἠπείγεν ἐπιστεύθην καὶ κατ'
ἐπιταγὴν θεοῦ, δηλοῖ δεῖν δὲ ἀναγκῆς καὶ ἀπαραιτήτως καὶ θέλοντα καὶ μὴ, κη
ρύσσειν. τότε καὶ σύ, φησὶ πρὸς ὦ Τίτε. Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ. ἔσει γὰρ εἶναι τέκνον
δηλ. τὸ βεβαπτίσθαι πρ' αὐτοῦ, οὐ γνήσιον δὲ, δηλ. τὸ εἶναι ἁμαρτωλόν. τοῦ δὲ εἶναι σὸν
τέκνον ἐμὸν, αἰτία, φησὶν, ἡ κοινὴ πίστις. ἐσαινεῖ δὲ τὸν Τίτον ὡς ὑδὲν αὐτοῦ πλέον κέ
τὴν πίστιν ἔχων. ΑΛΛΩΣ. Τέκνον ὁ Τίτος τοῦ Παύλου, καθὸ ἐδιδάσκετο
πρ' αὐτοῦ τὴν πίστιν, κατὰ δὲ κοινὴν πίστιν, ἤγουν ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος, ἀδελφὸς τοῦ Παύ
λου. εἷς γὰρ πατὴρ ὁ χριστὸς, καὶ μία μήτηρ ἡ κολυμβήθρα. χάρις ἔλεος. ἡκότως
χάριν καὶ ἔλεον ἐπεύχεται τῷ Τίτῳ διδασκάλῳ ὄντι. ἡ γὰρ μὴ μετὰ τῶν οἰάκων τού
των κυβερνήσεις,

των κυβερνήσεις, φησὶ, τὸν λαὸν τουτέστι χάριτος ἐλέους καὶ ἡμέρως, ἀναπαυσέ-
ται τὸ τῆς ἐκκλησίας σκάφος. Τούτου χάριν κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ ἵνα τὰ λεί- Κεφ. α'.
πόντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξά-
μην, εἴτις ἐστὶν ἀνέγκλητος μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀ-
σωτίας, ἢ ἀνυπότακτα. Ὁρᾷς αὖθις ὡς περὶ οἰκίαν μίαν τὴν οἰκουμένην διανει-
μάμενος, καὶ ἕνα σον πρᾶπόντα τι; ὅρα δὲ τὸν ἀθλητὴν τοῦ χριστοῦ. θύτα μὲν κινη-
δυνεύειν ὠνῶ, αὖθις πράγματα, θύθα δὲ τιμῆτις ἰῶ τὸ γνόμιον, τοὺς μαθητὰς πέμ-
πων. τὸν γὰρ ἐπὶ τὴν κρήτην καταστῆσαι ἐπισκόπους καταλέλοιπεν, ἐπίσκοπον πρέ-
σβυτερον τιθέσας. καὶ ὅρα, ὑκ αἰσχύνεται τῷ μαθητῇ γράφων, ἐπιδιορθώσῃ τὰ παρ'
ἐμοῦ, φησὶν, ἐλλιφθέντα. ἑνὸς γὰρ ἐλθόντος μόνου, πᾶς σωτηρίας ὧν ἁπάντων. καὶ
πόλιν πρεσβυτέρους. ἠβούλετο πᾶσαν τὴν νῆσον τὴν Κρήτην μεγάλην οὖσαν,
ἐπιτετράφθαι ἑνὶ ἐπισκόπῳ, ἀλλ' ἑπτὰ σὺν πόλιν, ἔχειν ἴδιον τρίμοιρα. πρεσβυτέρους
δὲ, τοὺς ἐπισκόπους καλεῖ. εἴτις ἐστὶν ἀνέγκλητος. κατηγορίας, φησὶ, καθαρὸς αὐ-
τῷ ὁ βίος τυγχανέτω, καὶ μηδεὶς ἐχέτω ἀφορμὴν ἐπισκῶψαι αὐτοῦ τὴν ζωήν. μιᾶς
γυναικὸς ἀνήρ. αὖθις, φησὶν, ἡδέτω τὴν νομίμην μόνην. τοὺς τὸν γάμου ἐβελυσγομέ-
νους αἱρετικοὺς ἐπισημίζει, ὡς διγαμίαν καὶ μὴ γάμου ἐπισκοπῆς πενοεῖν τινός.
τὸν δὲ δευτερόγαμον, ὡς ὄντα ὑκ κατὰ γνῶσιν κωλύει. τέκνα ἔχων πιστά. ὁ γὰρ τὰ
τέκνα μὴ ῥυθμίσας, πῶς ἑτέρους διευθυνεῖ; Δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι
ὡς θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ.
ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, ἀντεχόμενον τοῦ κα-
τὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαι-
νούσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν. Ἀνέγκλητον εἶναι. τὸ γενικὸν λέγει. τὸ γὰρ ἀνέγ
κλητον, πάντα περιέχει τὰ ῥηθησόμενα, τουτέστιν ἀκατηγόρητον. ὡς θεοῦ οἰκονόμον.
εἰκότως φησὶ τὸ ἀξίωμα μέγα, μεγάλης δεῖται τὲ φυλακῆς. μὴ αὐθάδη. ὁ γὰρ
ἑαυτοῦ μὴ κρατῶν, πῶς ἑτέρων κρατήσειεν; μὴ πάροινον. πάροινον, ὑβριστὴν. πλήκτην,
πλήττοντα τὸν συνέδουσιν ὧν ἀδελφῶν. μὴ αἰσχροκερδῆ. οἷον λυπήμονα. ὡς πα-
ρὰ τοῦ κέρδους καὶ δίκαιον εἶναι δοκῆ, αἰσχροῦ ὄντος ὑποπτεύω. ὅσιον. καθαρὸν πά-
θοις. ἐγκρατῆ. μὴ περὶ σιτία μόνον, ἀλλὰ παντὸς πάθους. πιστοῦ λόγου. ἢ τοῦ
ἀληθοῦς, ἢ τοῦ δι' πίστεως χορηγουμένου, καὶ ὑκ ἀπὸ λογισμῶν. δηλ. τότε δὲ εἶπε τοῦ
κατ' διδαχήν, δηλῶν ὅτι καὶ χωρὶς τῆς ἔξω σοφίας, διδάσκειν δύναται. γὰρ ὑποδεί
ξως, φησὶ, χρεία, ἀλλὰ διδαχῆς καὶ ὠφελείας. ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν. τότε
δὲ ἔσαι, ἀπότε φρονήσεως, καὶ τῆς ἐξ ὧν γραφῶν ἱστορήσεως. ὑγιαίνουσα δὲ διδασκα-
λία ἐστὶν, ἣ καὶ δόγματα ἀληθῆ καὶ βίον ὀρθὸν διδάσκουσα. καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐ-
λέγχειν. ὁ γὰρ μὴ ἡδέως μάχεσθαι τοῖς ἐχθροῖς, καὶ ἀχαλινωτίζειν πᾶν νόημα ἐς τὸν
ὑπακοὴν τοῦ χριστοῦ, ὑδέν πρήσει ὧν δεόντων. Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ ἀνυπότακτοι καὶ Κεφ. β'.
ματαιολόγοι καὶ φρενοπάται, μάλιστα οἱ ἐκ περιτομῆς. οὓς δεῖ ἐπισημίζειν, οἵτινες
ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσι, διδάσκοντες, ἃ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν.

Τὸν ῥίζαν εἶπε πάντων, ἐξ ἧς καὶ τὰ λοιπὰ φύεται. ὁ γὰρ ἀνυπότακτος, αὐτὸς μὲν
ἔκειτο ὑ

ἐικφν ϒ βούλεται, ἀ῾ρχειν δ῾ι καὶ ἐπισατεῖν ἑτέρων ἐπιθυμεῖ. εἶτα δ῾ει τὸν ἄ῾ρχοντα τὼ ἐκκλησιασικὼ ἀ῾ρχὴν, ϵ᾽ διδάσκφν. ὁ δ῾ι ὠφ῾ιν μαθεῖν δ῾λὰ τὸ ἀνυπόταικτος γελυῖνεσθαι διδάσκων, ἠκότως ματαιολόγος καὶ φρεναπάτης ἐυρίσκεται. μάλισα οἱ ἐκπίπτρμῆς. ρύτρις μ῾ὶ καὶ ὁ χρισὸς φιλαρχίαν ὠνείδιζεν, οἱ καὶ μ῾ὰ τὼ πῆσιν ϒκ ἀ῾ὼθεντο τὸ νόσκμα. οἱς δ῾ει ἐπισομίζειν. ἦ μ῾ὶ ὧν ἄλλων πεϙασίαν καὶ ὁδιγίαν ὁ ἐπίσοπος ἐγκειρίσαι, ἀγνοεῖ δ῾ὲ τὸις ματαιολόγοις καὶ φρεναπάτας, ἐλέϊχθν καὶ ἐπισομίζθν τῆς ὧν ἀ῾πλυμλύων βλάβις αἴτιος γίνεται. καλῶς δ῾ὲ τὸ ἐπισομίζθν, τὸ οἷον μὴ τε λαλεῖν ἐᾶν ἐκτῆς ὧν ἐλέγχων ἰσχύος, ἵνα καὶ οἱ ἀκούοντες ὠφελῶνται. διδάσκοντες ἃ μὴ δ῾ει. ϒσὲν γάρ ἐσιν ὁ μὴ πειθ῾ὼ παρανομεῖν, τὰρ τὸ πάθος.

» Εἶ πότις ἐξ αὐῶν ἴδιος αὐῶν πεφήτης. κρῆτες ἀ῾ὲι ψεῦσαι, κακὰ θηρία, γασέ
» ρας ἀργαί. ἰμ῾αρτυρία αὕτη ἐσὶν ἀληθής. δ῾ι᾽ ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐὸις ἀ῾πότμως,
» ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίϛει. μὴ πρσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώ-
» πων, ἀ῾πορεφομένων τὼ ἀληθειαν. Ζητεῖται, τί δ῾ήποτε ἐξ Ἑλλήνων ἤγαγε μαρτυρίαν, καὶ ἔθετο αὐτῇ, μήτε καλῶς ἐχούσῃ. Τίς δ῾ὲ ἡ μαρτυρία; οἱ κρῆτες τὸ μῦθον κατεσκέυασαν τῷ Διΐ. λέγϵ ὅωτις ὧν τρικῶν. τάφον ἄνα σεῖο κρῆτες ἐτεκτήναντο. σὺ δ῾ὲ ϒ θάνες, ἐσὶ μ῾ὰ ἀ῾εί. ταύτης τῆς χρήσεως μέρος ἐσὶ τὸ, κρῆτες ἀ῾εὶ ψεῦσαι καὶ θ῾ὰ λοιπά. ἐμαρτύρησε δ῾ὲ ἀληθῆ εἶναι τὸν λόγον τᾶτον. ἦ οὖν ἀληθὴς ἡ μαρτυρία, ϵ᾽ ὁ Ζεὺς ἀθάνατός ἐσιν. ἀμὰ φαμὲν, ὅτι πὸς τᾶτο εἶτε τὼ μαρτυρίαν μόνον ἀληθῆ εἶναι, ὅτι ψεύσας αὐὸις ἐπάλεσεν. ὅτϵν φησὶν. ἰμ῾αρτυρία αὕτη. ἰμ῾ωρὶ τὸ ὅτι ψεῦσαι ἦσὶ λέγουσα, φησί. ναὶ τᾶτο ἔτωσι τις οὕτως εἶναι. δ῾λὰ τί δ῾ὲ ἐξ Ἑλλωικῶν ἤγαγε τὼ μαρτυρίαν; καὶ φαμὲν, ὅτι μάλισα τᾶτο αὐὸις ϑ῾ύπρεπεν, ὅτι οἰκθϵν καὶ ἐκῶν ἰδίων, τὼ τῆς ἰδρῶς μαρτυρίαν πρσέβαλεν. ἐτωειδὴ γὰρ τῆς παρ῾ημῖν ϒ πείθονται, ἢ ἰδίοις αὐὸις ἐτάσησι καὶ ψόγοις. τᾶτο καὶ ὁ θεὸς ἐπ῾ί϶, τῆς μάγοις δ῾ι᾽ ἀστέρος μηνύων τὸν χρισὸν, ὡς πρ῾ὶ ἀφρονομίας ἀσχολουμένοις, αὐτῶν ἰδίων πείθων. καὶ πάλιν ὑπὸ μάντεις, αὐτῶ τ῾ βοῶν ὧν συρόντων τὼ Κιθῶν. καὶ τὸν Σαοὺλ ἀ῾πὸ τῆς ἐγγαστριμύθου, ἐπειδὴ αὐτὴ ἐπίστευε. ταῦτα δ῾ὲ συγκαταβάσεις ἐσίν. ἦ δ῾ὲ ὁ χρισὸς καὶ ὕστερον οἱ ἀ῾πόστολοι ἐκώλυον τὸις δαίμοσιν λαλεῖν, ϒκ ἦν πία ἦσὶν, ἀμὰ μ῾ὰ σημεῖα ἐμίνετο πείθειν ὁμωάμενα, καὶ ϒ χρεία ἦν τὸις ἀνθρώποις, ὑπ῾ὸ ὧν ἐπίστευον, ἐξ αὐτ῾ πειθεσθαι. δ῾ιὼ αἰτίαν ἔλεγχε αὐὸις. ἐτωειδὴ ὅω, φησὶν, ἰταμοί πινες ἦσὶ, πλικπικώτερον ἔλεγχε αὐὸις. οὕτρι γάρ, φησὶν, ϒκ ἀὐ ἀ῾πὸ ἐπιθκείας πειαθεῖεν. ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίϛει. ὑγιαίνειν δ῾ὲ ἐσὶν ἐν τῇ πίϛει, ὅταν μηδὲν ἔξωθϵν ἐπεισαγάγητις αὐτῇ, μήτε Ἰουδαϊκὸν, μήτε Ἑλλωικόν. Ἰουδαϊκοῖς μύθοις. δ῾ιπλῷ λόγῳ μῦθοι ἦσὶ τὰ Ἰουδαϊκὰ, ὅτι τε ἐξέλιπεν αὐῶν ὁ καιρὸς, καὶ ὅτι ϙ῾ὼ ἦ κμαζον, τύπος ἦν ἀληθείας καὶ ϒκ ἀλήθϵια. καὶ ϙ῾υλαῖς ἀνθρώπων. τὰ᾽ς πρ῾ὶ τὰ βρώματα παρατηρήσις λέγϵ, καὶ δ῾ῆλον ἐκῶν ἐπομλύων.

» Πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς, τοῖς δ῾ὲ μεμασμένοις καὶ ἀ῾πίστοις, ϒδὲν κα
» θαρὸν, ἀμὰ μέμανται αὐῶν καὶ ὁ νοῖς καὶ ἡ συνείδησις. θεὸν ὁμολογοῦσιν ἦδέναι,
» τοῖς δ῾ὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες ϵ᾽ ἀπειθεῖς, ϵ᾽ πὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδό-

κιμοι. σὺ

» κιμοι. σὺ δ῾ὲ λάλϵ ἃ πρέπϵ τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ. Τί δ῾ήποτε ὅων ὁ Ἰου-
δαίοις δοθεὶς νόμος εἶχεν ἀναθάρτων πρατήρισιν; ϵ᾽ φαμὲν, ϒκ ἐπειδὴ ἀκάθαρτα ἦν, οὕτως νομοθέτησεν ὁ θ῾ς, ἀμὰ ταύτῃ τ῾ πολλῶ πρφῶ ϵ᾽ διαφορίαν τ῾ Ἰουδαίων ὑπ῾ρτεμούμ῾ν. τὸ μ῾ὲ καθαρὸν ϵ᾽ ἀκάθαρτον, κυρίως αὐτὸ τ῾ ὧν λαμβανόντ῾ διανοίας μένϵ. ἐπεὶ κὰ᾽ φύσιν πάντα καθαρά, τοῖς μὴ ἀκριβολογουμλοις. τοῖς δ῾ὲ μὴ ριούτοις πάντϵ ἀκάθαρτα μὴ ὄντα ἀκάθαρτα. ἀκάθαρτος μ῾ὲ μόνη ἡ ἁμαρτία. τοῖς δ῾ὲ μεμιασμλοις. ὥστε πρὰ᾽ τ῾ μεμιασμλῶ γνώμλω ἀκάθαρτϵ μένϵ). ὥσπ῾ ϵ᾽ τῷ ἀ῾ρρώσῳ πάντα ἀνδ῾ῆ δ῾ὰ τ῾ νόϵν. ἀμὰ μιαίνϵ) αὐτ῾ ὁ νοῦς. βρῶμα μλν, φησὶν, ἀκάθαρτον ϒδέν. ὁ νοῦς δ῾ὲ αὐτ῾ ϵ᾽ ἡ συνείδησις ἐσὶν ἀκάθαρτος, ϵ᾽ συναχρῶ τὰ βρώματα τῇ ἰδίᾳ ὑπ῾ρνοίᾳ. θϵὸν ὁμολογοῦσιν ἦδέναι. τᾶτο ὄντως ἀκάθαρτον. ἄνευ μ῾ὲ ἔργων νεκρὰ ἡ πίϛις. σὺ δ῾ὲ λάλει ἃ πρέπει. ἀμ῾ὴ ϵ᾽ οὗτοι ριοῦτοι, φησὶ, σὺ μὴ δ῾ὲ τᾶτο οἰκήσῃς, ἀμὰ τὸ σαυτῆ
» πρέπει ϵ᾽ διδάσκε, κὰ᾽ μηδεὶς ὁ πειφρόμ. Πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνούς, Κεφ. γ᾽.
» σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίϛει, τῇ ἀ῾γάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, πρεσβύτισας ὡσαύτως ἐν κα
» τήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μὴ οἴνῳ πολλῷ δεδουλομένας, καλοδιδασκά
» λους, ἵνα σωφρονίζωσι τὰς νέας, φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, σώφρονας, ἁγνὰς, οἰκευ
» ρούς, ἀγαθὰς, ὑποτασομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τ῾ θ῾ῦ βλασφημῆ᾽.

Πρεσβύτας νηφαλίους. μάλισα μ῾ὲ τῷ γήρᾳ τὸ βραδὺ ϵ᾽ νωχελὲς ἕπεται. ὅθϵν τ῾ ἐπανορθοῖ. εἶναι. εἶναι δ῾ει. ἀ῾πὸ κοινοῦ μ῾ὲ τὸ, εἶναι δ῾ει. σώφρονας. φρονίμους φησί. σωφροσύνη μ῾ὲ ἐσιν, οἱονεὶ σασοφροσύνη, ἰμ῾ὼν σωφρόνων φρενῶν σωτηρία. ϒ γὰρ ἀν᾽ ἡ μεγηρακὼ᾽ τ῾ ἡ τῇ ἀσελγεία σωφροσύνη ἀπῆτησεν, ὡς ὁμολογουμένϒ τύγχανϵ. τῇ ὑπομονῇ. καλῶς τῇ ὑπομονῇ. τὸ μ῾ὲ ἀκρόχολον τῷ γήρᾳ πρέπϵ). πρεσβύτισας ὡσαύτως. τὰς δ῾ιακόνους λέγει. κατάσημα δ῾ὲ, τὰ πρίβόλαια λέγϵ. ἱεροπρεπεῖς. ἀπ῾ αὐτ῾, φησὶ, τ῾ ἀμφιάσεως τ῾ κοσμότητα δεικνύτωσαν, ϵ᾽ τὸ, ἱερᾶς ἐμπρέπειν ὑπηρεσίαις. μὴ διαβόλους. ἐκμ῾ὲ τ῾ οἴνου τὸ διάβολον. μάλισα ἦ, ὡς ἀδενεςέρῳ τῷ γήρᾳ, πρλέμος ἡ τ῾ οἴνου σφοδρότης. καλοδιδασκάλους. ϵ᾽ πῶς ἀμὰ χοῦ κωλύϵ τὰς γωαῖκας διδάσκειν; ϵ᾽ φαμὲν, ὅτι ϙ῾ὰ τᾶθα πρὶ πραινετικοῦ λέγει λόγου τ῾ ἡ οἴκου νομούντου, ἐκεῖ ἦ πρὶ τὸ μὴ πρσκαθῆσθαι διδιμωσίᾳ ϵ᾽ διμηγορεῖν. ϵ᾽ ὅτι τ῾ ἐν οἰκίᾳ μόνης διδαχῆς αὐτὰς μετέδωκε, δ῾ιλοῖ τὸ ἐπαγόμ῾ν. ἵνα σωφρονίζωσι, φησὶ, τὰς νέας. ϒ πρὶ θυγατέρων μόνον τ῾ φησὶν, ἀμὰ καθόλϒ τ῾ νεότητα ὑπ῾ τάστϵ τῷ γήρᾳ. φιλάνδρους εἶναι. τ῾ τὸ κεφάλαιον τ῾ ἐν οἰκείᾳ ἀ῾γαθῶν. ἐξ αὐτ῾ ϵ᾽ τὰ λοιπὰ πίπτϵ). φιλοτέκνους φησίν. ἡ μ῾ὲ τ῾ ῥίζαν ἀγαπῶσα, ϵ᾽ τοῖς κλάδοις ἀγαπήσει. οἰκουρούς. οἰκουρούς φησι, τὰς οἰκονομικάς. αἱ ἦ ριοῦτοι, οὔτε πρὶ τροφῶ, οὔτε πρὶ ἐξόδους ἀκαίρους ἀσχολοῦνται. ἵνα μὴ ὁ λόγος τ῾ θ῾ῦ βλασφημῆται. ἦ μ῾ὲ ἔτι ἄπιστος ἀνὴρ γωαῖκα ἔχων πίϛιν μὴ, ἀνυπόταικτον ἦ ϵ᾽ φαύλῳ, τ῾ πίϛιν αὐτ῾ βλασφημήσει ριοῦτος ἐχούσαν γωαῖκας. ὁρᾶς ὅτι πεφυγομένως
» τ῾ κηρύγματος φρονεῖζον, ταῦτα γράφει; Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως, πρακάλει σω
» φρονεῖν, πρὶ πάντα σεαυτ῾ πρέχοντα τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀδιαφθο
» ρίαν, σεμνότητα, ἀφθαρσίαν, λόγον ὑγιῆ, ἀκαταγνωσον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, μη
» δὲν ἔχων πρὶ ἡμῶν λέγειν φαῦλον. Ὁρᾷς πῶς πεσκηόντως διέταξε; τὰς μ῾ὲ γωαῖξὶ, γωαῖκας καὶ

γωνᾶσας ἐ πρεσβύτιδας διδασκάλοις ἐπικόσας, τοῖς ὑ ἀνδράσιν αὐτ᾽ τ᾽ Τίτ᾽ν; ὥφρο
νεῖν φησιν. ὑδὲν γὰρ οὕτως τὴ νεότητι πολέμιον, ὡς ὁ τ᾽ σωματ᾽ ἔρως. σαυτὸν παρέχου
τύπ᾽ν. ἔτω, φησί, κοινὸν ἅ πᾶσι διδασκαλεῖον ὁ σὸς βίος ἐ ὑπόδειγμα. μὴ τὴ διδα
σκαλίᾳ. τὸ, παρέχομενος, ἀπὸ κοινοῦ. ὃν τὴ ὅλων διδασκαλίᾳ, παρέχου ἀφθορίαν. ρυτέ
τι κοινότητα ἐ οἷον ἀτυφότητ᾽. ἐ σεμνότητα. ρυτέσι, μὴ ὡς ἄρχοντις, μὴ ὡς ὑπο
τελέσι δηλαδὴ, ἀλλ᾽ πίως ὡς τέκνοις. ἐ λόγον ὑγι῀ν. τ᾽ τ᾽ δογματ᾽ διλονότι. ρυτ᾽
γὰρ προθυτ᾽ τὴ διδασκαλίᾳ, μὴ τραπήσῃ) ὁ ὀξ ἐναντίας, ἢ ὁ Διάβολος, ἢ ὁ αἱρετικὸς,
Κεφ. δ'. » μὴ ἢ μίαν ἐυρίσκων λαβὴ καθ᾽ ἡμῶν. Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν
» πᾶσιν ἐυαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυ
» μένους ἀγαθὴ, ἵνα τὴν διδασκαλίαν τ᾽ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.

Οὐ χρὴ ὧν πεφάσει ἐυλαβείας, αἴρειν δούλους ἀπὸ δεσποτῶν. μὴ ἀντιλέγοντας.
τὸ πειθήνιον καὶ ἄκλοπον φανερ῀. τῦτο γὰρ μάλισα δούλους ἁρμόδιον. ἵνα τὴν διδα
σκαλίαν τ᾽ σωτῆρος. ἡκόπως ἔλεγλυ ἀπὸ χῦ, ὡς τῷ θεῷ δουλεύοντες ἐ ὐκ ἀνθρώποις.
κἂν γὰρ τῷ δεσπότῃ, φησὶ, δι᾽ακονῆς μετ᾽ ἐυνοίας, ἀπλῆ πρόφασις ἀπὸ τ᾽ φόβου τ᾽ θῦ
τ᾽ ἀρχὴν ἔχει. ἁγὰρ φαῦλοι ὦσι, φησὶ, τ᾽ χριστιανισμὸν ἐνυβρίζουσι. τὸ γὰρ ὄνομα τ᾽ θῦ
δι᾽ ὑμᾶς βλασφημῖται, φησί. ἃ δὲ ἁρμόνα ποιοῦντες, κοσμοῦσι τὸ κήρυγμα, πίστως
» δουλεύοντες. Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τ᾽ θῦ ἡ σώζουσα πᾶσιν ἀνθ᾽ις, παιδεύουσα ἡμᾶς
» ἵνα ἀρνησάμενοι τ᾽ ἀσέβειαν τ᾽ κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως ἐ δικαίως ἐ ἐυσε
» βῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσδεχόμενοι τ᾽ μακαρίαν ἐλπίδα ἐ ἐπιφάνειαν τ᾽ δό
» ξης τ᾽ μεγάλ᾽ θῦ ἐ σ῀ρ῀ς ἡμῶν Ἰῦ Χῦ, ὃς ἔδωκεν ἑαυτ᾽ ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσηται
» ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, ἐ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον ζηλωτ᾽ καλῶν ἔργων.
» Εἶτα ἐ ἀπάντ᾽ τ᾽ χρῶαι τῇ δούλοις πιούτοις εἶναι πρὸς τὴ δεσπότας πίθησιν. ἐπεφά
νη γὰρ, φησιν, ἡ χάρις τ᾽ θῦ παιδεύουσα ἡμᾶς. οἱ πίνων θ᾽ παιδευτ᾽ τυχόντες, πῶς ὐκ
ὀφείλομεν ἄξια τῆς αὐτ᾽ πρα῀τειν διδαχῆς; ἵνα ἀρνησάμενοι, μὴ ἢ ἐπιφάνεια τ᾽ σωτῆ
ρος ἡμῶν θῦ, ρυτέσιν ἡ μ᾽ σαρκὸς ἐπιθυμία, χ᾽ μόνον τ᾽ πρωτέρων ἀπάλλαξον ἁμαρ
τημα᾽, ἀλλὰ ἐ πρὸς τὸ μέλλον ἀσφαλεςέρους ἐποίησεν. ἵνα γὰρ, φησιν, ἀρνησάμενοι.
τ᾽ πολλὴν ἀρχὴν σημαίνῃ. τ᾽ ἀσέβειαν ἐ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας. ἀσεβῆαι μὲν
φησι, πῶν῀ πονηρῶν δογμα᾽, κοσμικὰς δὲ ἐπιθυμίας, ὅσαι τε ψυχικαὶ, ἐ ὅσαι σαρ
κικαὶ, ἐ ὅσαι ἁπλῶς μὴ δηλαδήνουσι μεθ᾽ ἡμῶν ἡς τ᾽ οἰωνόν. τὸ ἢ σωφρόνως, ἡ τ᾽ πρὸς
τὰ σώματα ἐ τ᾽ ρυτ᾽ ἔρωτα ἀρχὴν δηλοῖ μόνον, ἀλλὰ ἐ πρὸς πᾶν πάθος. ἐν τῷ νῦν
αἰῶνι. οὗτος γὰρ ἔχει τὸν ἀγῶνα, ὁ δὲ μέλλων, τὰς ἀνταδόσεις. προσδεχόμενοι τὴν μα
καριαν. ἰδὺ ἐ τὰ ἑξῆς πάθλα. ἡδέν γὰρ ὄντως ἐκείνης μακαριώτερον τῆς ἐπιφανείας. τῆς
δόξης. ἡ γὰρ δευτέρα ἐπιφάνεια, μετὰ δόξης ἔσαι, τῆς πρώτης ἐν ἐυτελείᾳ γενομένης.
τ᾽ μεγάλου θεοῦ. πῦ νῦν ἐσιν οἱ τ᾽ ἀνοσίων δογμάτων ἐυρεταὶ, οἵφασιν ὅτι ὁ Χς,
ἡ θεὸς; ἢ ὅτι ἐλάτων τ᾽ πατρὸς; ὧδε γὰρ φανερῶς, ἐ θ᾽ μέγαν τ᾽ Χν῀ ὁμολογεῖ. τὸ
ἢ μόνας, ἡ πρὸς πνα θῦ μικρὸν ἀνταιρεῖ τ᾽, ἄπαγε, ἀλλὰ ἁπλύτως οὕτως μόνας, οὐ
μετζόν τι ἡκάτης ἐπινόησιον. λαὸν περιούσιον. οἷον ἐξηλλαγμ῀ν, ἐκ πολιτείας ἀλλοτρίας,
ἡδέν ἔχοντα κοινὸν πρὸς τὰς λοιπὰς λαούς. ζηλωτὰς καλῶν ἔργων. ὁρᾷς ὅτι καὶ ὧν
πρ᾽ ἡμῶν

πρ᾽ ἡμῶν χρεία; ζηλωτήν, φησι, ρυτέσι μ᾽ πολλῆς προθυμίας ἐπ᾽ αὐτ᾽ ἰόντας τ᾽ ἀρε
τήν. τὸ μὲν γὰρ ὧν πάλαι ἁμαρτημάτων ἀπαλλάξαι, πῶς αὐτὸ μόνης χάριτος ἦν φιλαν
» θρωπίας. τὸ δὲ καταργάσασθαι πῶν ἀρετῶν, ἐ αὐτὸ ἐ ἡμῶν. Ταῦτα λάλει καὶ Κεφ. ε'.
» παρακάλ᾽, ἐ ἔλεγχε μ᾽ πάσης ἐπιταγῆς. μηδεὶς θ᾽ περιφρονείτω. ὑπομίμνησκε αὐτ῀ 3
» ἀρχαῖς ἐ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἑτοίμους εἶναι,
» μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐπιδεικνυμένους πραότητα πρὸς
» πάντας ἀνθρώπους. Ἦμεν γὰρ ποτὲ καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες
ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ ἐ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοὶ, μισοῦντες ἀλλήλους.
Μηδενὶ, φησιν, ὀνειδίσης. ἐ γὰρ καὶ ἡμεῖς καποτ᾽ ἦμεν, μὴ ὅτι ἐ ἐμοῦ. ὁ ποτὲ οὖν
καὶ σὺ ἦθα ποιοῦτος, ἐ χάριτι χῦ ἐσώθης ἐ ὐκ ἐξ οἰκείων κατορθωμάτων, πῶς τολ
μᾷς ἄλλῳ ὀνειδίσαι; πότε δὲ ἦμεν ποιοῦτοι; ὅταν, φησὶν, ἦμεν ἐν πλάνῃ, ὅταν ἡδὺ
λοις προσεκκωοῦμεν. δῆλον γὰρ ὅτως διάγουσιν Ἕλληνες ἀσεβῶς. μοιχεῖαι γὰρ πᾶ
σαι, πορνεῖαι, φόνοι, πάννυχίδες αἰσχραὶ, ἐ ταῦτα ὡς ἐς τιμὴν θεῶν ἐπιτελοῦσιν.
στυγητοί. ὅταν γὰρ τις ἐς ἄκρον ἔλθῃ κακίας, πάντας μισεῖ. ἡκόπως οὖν ἐ πρὸς πάν
» των μισεῖται. Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης ἐ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τ᾽ σ῀ρ῀ς ἡμῶν θ᾽,
» ὐκ ἐξ ἔργων ὧν ἐν δικαιοσύνῃ ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατ᾽ τὸν αὐτ᾽ ἔλεον ἔσωσεν
» ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας ἐ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, οὗ ἐξέχεεν ἐφ᾽
» ἡμᾶς πλουσίως, διὰ Ἰησῦ Χριστοῦ τ᾽ σωτῆρος ἡμῶν, ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χά
» ριτι, κληρονόμοι γενώμεθα κατ᾽ ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. Καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφά
νη. διὰ τῆς ἀναθρωπήσεως αὐτ῀. ὐκ ἐξ ἔργων ὧν ἐν δικαιοσύνῃ. ὐκ ἐπειδὴ, φη
σιν, ἡμεῖς οὕτως ἐυσεβῶς ἐζήσαμεν ὡς προτρέψασθαι αὐτ᾽ πρὸς ἀνθρωπήσαι, ἀλλ᾽ ὅτι αὐτὸς
ἀναξίους ἡμᾶς ὄντας, ἐλεῆσαι ἠβουλήθη. ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς. ὐκ ἐποιήσαμεν γάρ.
οὗ ἐξέχεεν ἐφ᾽ ἡμᾶς. ποίου πνεύματος; οὗ ἐξέχεεν ἐφ᾽ ἡμᾶς, φησὶ, πλουσίως διὰ Ἰῦ
Χριστοῦ. πολλῆς, φησιν, ἐδεόμεθα χαριτος πνευματικῆς, ἵνα μὴ μόνον δικαιωθῶ
μὲν ὧν πάλαι ἁμαρτιῶν, ἀλλὰ καὶ κληρονόμοι γενώμεθα ζωῆς, διὰ τὸν ἐξέχεεν. τῇ
ἐκείνου χάριτι. τ᾽ Χριστοῦ, ἡ τ᾽ ἁγίου πνεύματος. κληρονόμοι γενώμεθα. κληρο
νόμοι, φησὶ, γενώμεθα τῆς αἰωνίου ζωῆς, τῆς νῦν δ᾽ ἐλπίδι οὔσης ἡμῖν. ἡ οὕτως. κλη
» ρονόμοι γενώμεθα τ᾽ αἰωνίου ζωῆς, καθὼς ἐ ἐλπίζομεν. Πιστὸς ὁ λόγος, ἐ περὶ τού
» των βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προΐσασθαι οἱ πεπι
» στευκότες τῷ θεῷ. ταῦτά ἐσι τὰ καλὰ ἐ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθ᾽ις. μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ
» γενεαλογίας καὶ ἔριδας ἐ μάχας νομικὰς παρίσασθε. εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι.

Εστιν ὅτε περὶ μελλόντων ἐλάλησε, ὡς περὶ παλλῶν ἀδήλων, ἐπαίδευε, πιστὸς ὁ λόγος, τοῦτέστιν ἀληθής, ὡς πάντως ἐκβησόμενος. ὡς περὶ τοῦτο βούλομαί σε. ὡς περὶ τοῦτο ἄνω ἡρημένης, ὡς τοῦτο. πρίων; ἵνα φροντίζωσι, φησὶ, καλῶν ἔργων προΐστασθαι, τοῦτέστι χηρῶν, ὀρφανῶν, καταπονουμένων, ἐπιδεομένων, μὴ χήραις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπορουμένοις. ταῦτα ἐστὶ τὰ καλά. τὸ, ἔργων καλῶν προΐστασθαι. μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας. τὸ γενεαλογίας, ἃ περὶ Ἑλλήνων φησὶν, οἱ τῶν θεοὺς αὐτῶν γενεαλογοῦσιν. ὁ δεῖνα, φησὶν, ἐγέννησε τόνδε. ἃ περὶ Ἰουδαίων τῶν μηδὲν μὴ καταρθούντων, ἀλλὰ τὰ χείρω καὶ φεύγοντων, ὡς ἐξ αὐτῶν μέγα φρονούντων. ὁ Αβραὰμ, φησὶ, καὶ ὁ Ἰσαὰκ καὶ ὁ Ἰακὼβ, πρόγονοι ἡμῶν. μωρὰς δὲ, ὡς οἷον ἀνωφελεῖς. τί γὰρ ὄφελος τῷ ἁμαρτάνοντι ἔχειν πρὸ τοῦ Αβραὰμ; ἐλάβομεν μέντοι, ὅτι ἐκ τούτου ὁρμώμενοι. ἀδόκιμοι γεγόνασι περὶ ἴσασθε. οἷον παραιτοῦ. τῶς οὖν αὐτῷ ἀπαχοῦ κελεύεις τὴν ἀντιλέγοντας ἐπιστομίζειν, ἢ ὅλως ἐντέλλεσθαι αὐτῷ χρὴ καὶ παραιτεῖσθαι; καὶ φαμέν. ἢ ἵνα μὴ λύμη τινῶν διδάσκοντας, ἐπιστομίζειν χρὴ, ὅταν ἢ πρὸς σὲ μάχωνται γε περὶ δογμάτων, περὶ ἴσασθαι καὶ παραιτεῖσθαι. ἐστὶ γὰρ ἀνωφελεῖς.

Κεφ. ε'. γὰρ, φησὶν, ἔξουσι τοῦτο χρησόν. Αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἁμαρτάνει ὢν αὐτοκατάκριτος. ὅταν πέμψω Αρτεμᾶν πρὸς σὲ ἢ Τυχικὸν, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν. ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. Ζηνᾶν νομικὸν καὶ Απολλὼ, σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. Καιρὶ ἀπαχοῦ φησι, μήπως δῷ αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν. τῶς οὖν ὧδε παραιτεῖται κελεύει; ἐκεῖ περὶ τοῦ ἐλπίδα ἐχόντος διορθώσεως λέγει, ὧδε δὲ, περὶ τοῦ ἀνίατα νοθεύοντος. ὧν αὐτοκατάκριτος. οὔτε γὰρ ἔχει πρὸς ἀπολογίαν προβαλέσθαι, ὅτι ἀγνοισμοῖ εἶχον, ἀγνοισμοὶ παύονται. τὸ δὲ αὐτοκατάκριτος, ἢ ἀναπολόγητος ἔοικεν, ἢ αὐτὸς ὑφ' ἑαυτοῦ ἐστὶ τῆς οἰκείας σωτηρίας κατακρινόμενος. σπούδασον ἐλθεῖν πρός με. τί δὲ πρὸ τοῦ ἔπεισας αὐτὸν τὴν Κρήτην, πάλιν καλεῖ πρὸς ἑαυτόν; ἵνα πλέον ῥυθμίσῃ, ὡς τοῦτο πλέα συμβουλεύσῃ. ἢ Νικόπολις τῆς Θρᾴκης ἐστὶ πόλις. ἡ Νικόπολις. τῆς Θρᾴκης ἐστὶν ἡ Νικόπολις, τῆς δὲ Μακεδονίας πελάζει. δῆλον γοῦν ὡς καὶ ἐκεῖνον τοῦ καιρὸν καθ' ὃν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ ὢν Αχαΐας διέτριβον, ἔγραψε τὴν Τίτου. Ζηνᾶν τὸν νομικόν. τὸν οὖν Ιουδαϊκῶν νόμων ἕμπειρον. οὕτω δὲ ἦσαν οὗτοι ἐγχειριδέντες ἐκκλησίας. ὁ δὲ Απολλὼς οὗτος, μέγας τις ὢν ἐν λόγοις καὶ δυνατὸς ἐν ταῖς γραφαῖς. ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. ἐν πάσῃ ἀφθονίᾳ κατασταθῶσιν, τροφῆς ἴσως καὶ χρημάτων.
» Μανθανέτωσαν δὲ καὶ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας,
» ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι. ἀπαξίουται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς
» ἐν πίστει. ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν, ἀμήν. Η περὶ διδασκαλείας λέγει, ἢ περὶ μεταδόσεως, ὡς ἤδη εἴπαμεν. αὐτοὺς πρὸς τὴν ἀνομβρίους φιλανθρωπίαν ὁράτωσαν, καὶ παρακαθησάσθωσαν αὐτῇ, κἂν τε διδασκαλίας δέωνται, κἂν τε ἀναγκαίων. ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι. αὐτοὺς μᾶλλον τοὺς διδόντας, ἢ τοὺς λαμβάνοντας ὠφελεῖν βούλεται. ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς. ἢ τοὺς αὐτοὺς φιλοῦντας λέγει, ἢ καθόλου τοὺς πιστούς. τὸ δὲ, ἐν πίστει, οἷον διὰ τῆς πίστεως.

Τέλος ἔχει τῷ πρὸς Τίτον ἐπιστολή.

Πρὸς Τίτον τῆς Κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα.

Εγράφη ἀπὸ Νικοπόλεως τῆς Μακεδονίας.

Θεοδωρ.

Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Φιλήμονα ἐπιστολῆς.

Αὕτη ἐπιστέλλει ἀπὸ Ρώμης. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. Ονήσιμος ὁ οἰκέτης Φιλήμονος ἔφυγε, καὶ ἀπελθὼν πρὸς τὸν ἀπόστολον, κατηχήθη παρ' αὐτοῦ, καὶ γέγονεν αὐτῷ χρήσιμος εἰς διακονίαν. περὶ τούτου γράφει Φιλήμονι, παραπέμπων αὐτῷ τὸν Ονήσιμον, ἵνα πρόσχῃ αὐτῷ γνησίως, καὶ μηκέτι ἔχῃ αὐτὸν ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὡς ἀδελφόν. προετρέψατο δὲ αὐτὸν καὶ ξενίαν αὐτῷ ἑτοιμάσαι, ἵνα ἐλθὼν, ἴδῃ παρ' αὐτοῦ μείνῃ. καὶ οὕτως τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν. ἰστέον δὲ, ὅτι οὗτος ὁ Ονήσιμος, μαρτυρίου ἠξιώθη ὑπὸ τῆς Ρωμαίων πόλεως, Τερτύλλου τὸν τηνικαῦτα τῆς ἐπαρχούσης διέποντος, τῇ τῶν σταυρῶν κλάσει τὴν ψῆφον ἐπιμείνας τῷ μαρτυρίου.

Θεοδωρήτου.

Φιλήμων θαυμασίως τις ὢν ἀνὴρ, φύσει μὲν τὸ ἦθος, πιστὸς δὲ τὸν τρόπον, καὶ ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνῶν. τούτου δοῦλος Ονήσιμος ἀπέδρα, κεκλοφὼς αὐτόν. ὃς παραχωλύμενος ὑπὸ Ρώμην πρὸς τὸν Παῦλον, κατηχήθη παρ' αὐτοῦ, καὶ βαπτισθείς, τῶν δεσμῶν ὄντος τοῦ Παύλου, θαυμάσιος γέγονε. τοῦτον ἀποπέμπει πρὸς τὸν Φιλήμονα παραθετικὴν αὐτῷ ταύτην πρίσας τὴν ἐπιστολήν. φασί δέ τινες, μὴ χρῆναι σωφρονιστὴν τοῖς λοιποῖς ἐπιστολὰς, ὑπ' εὐτελοῦς γραφεῖσα πράγματος. ἀλλ' ὅρα πόσα ἐκτοῦτου χρήσιμα. πρῶτον παιδεύει ὑποτελῶν εἶναι ἀπροσδοκήτους. δεύτερον ὅτι ἡ δοῦλος οὕτως ἁπαλὸς ἐπέφρεψεν, ἢ δεῖ ὧν ἐλευθέρων ἀπρονόητον. πρίν ὅτι ἢ προσήκει προφάσει εὐλαβείας, δοῦλοις ἀπρεπῶν ἀκόντων ὧν δικαίων. τέταρτον ὅτι ἢ χρὴ ἡμᾶς τοῖς δούλοις ἐπαισχύνεσθαι ὡς ἀδέλφοις, ὁπότε Παῦλος τέκνον καλεῖ τὸν Ονήσιμον. πῶς οὖν τοσούτων ὠφέλειαν ἔχουσαν ἐπιστολὴν, ἢ κεδηλοῦσθαι παριμεῖσθαι τοῖς λοιποῖς;

Κεφάλαια τῆς πρὸς Φιλήμονα ἐπιστολῆς.

α' Επαινος Φιλήμονος καὶ εὐχαριστία ὑπὲρ αὐτοῦ.

β' Σύστασις Ονησίμου φυγάδος οἰκέτου, ὡς πρόκλησις ὑπ' αὐτοῦ βοθέντος διὰ πίστεως.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ.

» ΠΑΥΛΟΣ δέσμιος Ιῦ χῦ, ὁ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ
» ὡς συνεργῷ ἡμῶν, ὡς Απφίᾳ τῇ ἀγαπητῇ ὡς Αρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν,
» ὡς τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ. χάρις ὑμῖν ὡς εἰρήνη ἀπὸ θῦ πρὸς ἡμῶν ὡς κῦ Ιῦ χῦ.

Εὐθέως ἐκπροοιμίων ποιεῖται τὸν δικαστήν, μὴ ἐπαισχύνεσθαι τὸν δοῦλον. πάντα γὰρ ὡς δεσμὰ διὰ τὸν χῦν καλά. καὶ ὅτι δίκαιον τῷ διὰ χῦν δεσμίῳ δοθῆναι τὴν χάριν. καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός. συμπαραλαμβάνει τῆς ἱκεσίας κοινωνὸν τὸν

Τιμόθεον. Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ. ἢ ἀγαπητὸς, ἐ δώσει τ χάριν. ἢ συνεργὸς, δώ
σ ἡ τ δοῦλον πρὸς ὑπηρεσίαν τ κηρύγματος. ἔργον γ ἐ τ διακόνου Φιλήμονος ἀνα
πληρώσει δοθεὶς ὁ Ὀνήσιμος. ἐ Ἀπφίᾳ. ἴσως ἡ Ἀπφία γαμετὴ ἦν, ἐ ὁ Ἀρχιπ
πος φίλος. ὁρᾶ ἢ παραινοφροζήλω, ὅτι ἐ τύχοις παρακαλεῖ συλλαβέσθαι τ ἱκεσίας.
τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν. ἢ συστρατιώτης, ἐ ὃν τύπῳ ἀγωνιεῖ τ. οὗτος ἦν πρίου γράφει
Κολοσσαεῦσιν. εἴπατε Ἀρχίππῳ, βλέπε τ διακονίαν ἣν παρέλαβες. ἐ τὴ κατ' οἶ
κον σου ἐκκλησίᾳ. πᾶσαν τ οἰκίαν παρακαλεῖ, ἐ δούλους. χάρις ἡμῖν. πῶς δὲ ἔσαι
ἡ χάρις τ θῦ ἐν ὑμῖν; ἐὰν ἐ ὑμεῖς τῆς ὀφειλέτας χαρίσησθε. πῶς γὰ ἥρπνης; ἐὰν κα-
Κεφ. α'. » ταλλαγῆτε τῷ δούλῳ. Εὐχαριστῶ τῷ θῷ μου πάντοτε μνείαν σου ποιούμενος ἐπὶ
» τ προσευχῶν μου, ἀκούων σου τ ἀγάπου ἐ τ πίστιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν κν Ἰν, καὶ ἧς
» πάντας τοὺς ἁγίους, ὅπως ἡ κοινωνία τ πίστεώς σου ἐνεργὴς γένῃ ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀ-
» γαθοῦ τοῦ ἡμῖν εἰς Χν Ἰν. Εἴπερ σου, φησὶ, μνείαν ποιήσομαι, (ἀεὶ γὰ ποιοῦ-
μαι,) εὐχαριστῶ τῷ θῷ ὑπὲ σοῦ. διατί; ἀκούων σου, φησὶ, τ ἀγάπων. ὁρᾶς αὐτὸν
μὴ ἐκ προοιμίων τ χάριν αἰτοῦντας; ἀκούων σου τ ἀγάπων. ἢ δὲ μὴ μισήσει ἴσως, ἢ κ οὐ
σσο Φρυγίας εἰς Ῥώμην ἥκουεν. ὅπως ἡ κοινωνία τ πίστως. σωσάσει αὐτ πρὸς ἐαυ
τὸν, εἰς ἢ ἔλεγλν. ἡ κοινὴ πίστις, ἐ ἡ κοινοποιός. τίνος δὲ ἕνεκεν εὐχαριστεῖς τῷ θῷ; ὅ-
τως, φησὶν, ἡ κοινωνία τ πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται. πῶς δὲ ἔσαι ἐνεργής; ἐν τῷ ἐπιγ
νῶδος ἀρετῆς αὐτ ἐν ἡμῖν. ἑρμήνευσε δὲ ἑαυτ ὁ μακάριος Παῦλος. πῶς δ ἔσαι ἐνερ
γὴς; διὰ τ ἐπιγνῶναισε, φησὶ, ἐ πρᾶτ ἦν πᾶν ἀγαθὸν. τὸ ἐν ἡμῖν. τ ὄντος ἐ νῦν
ἐν ὑμῖν, φησὶν. εἰς Χν Ἰν. ὁ ἀγ ποιῶν τινὶ καλῶς, χῷ πρεῖ, μάλισα ἢ ἁγίοις ποιῶν.
» χάριν γὰ ἔχομεν πολλὴν ἐ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τ
» ἁγίων ἀναπέπαυται διὰ σοῦ ἀδελφέ. διὸ πολλὴν ἐν χῷ παῤῥησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν
» σοι τὸ ἀνῆκον διὰ τ ἀγάπην, μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτης,
» νυνὶ δὲ ἐ δέσμιος Ἰῦ χῦ. Οὐ μόνον, φησὶν, ἤδομεθα, ἀλλὰ τοσαύτη ἡ ἡδονή, ὡς
ἐ παράκλησιν λαμβάνειν ἐν τοῖς δεσμοῖς ἐμποιεῖν. ὅτι σου τὰ σπλάγχνα ἐπὶ ἁγίων. ὅρα. θέλων
ἢ πεῖν ἢ ἄλλοις παρέχειν χάριτας, πολλῷ μᾶλλον ἐμοὶ πράσχοις, οὕτως μὴ, ἡ λέγει,
ἄλλως ἢ εὐφυεστέρως. οἶδε γὰ τ μιμνήσκων τ πρὸς ἄλλους εὐεργεσιῶν, πειθηνίους μᾶλ
λον ποιοῦσα τοὺς παρακαλουμένους. ἀναπέπαυται διὰ σοῦ. ἀναπαύονται γάρ,
φησὶν, ἡ τῇ σῇ ἀγάπῃ. διὸ πολλὴν. ἐπειδὴ τοιοῦτος εἶ πρὸς τοὺς ἁγίους ὥστε ἐ ἀ-
ναπαύειν αὐτ, παῤῥησίαν ἔχω ἐπιτάσσειν σοι. ἔχων παῤῥησίαν διὰ τ Χν, ἐπιτάσσω σοι
τοῦτο πρᾶγμα πρέπον. τοῦτο γὰ τὸ ἀνῆκον. ἐπιτάσσειν ἦν εἶπεν, ἡ κ ἐπιδὴ ἀρχοσον, οὐχὶ δὲ διὰ
τ ἀγάπην ὡς ἀγαπῶντες ἐ ἀγαπῶμαι ὑπ σοῦ. ἐπιτάσσω μὲν, ἡ κ ἐπιτάσσω.
ἢ δὲ φαίνομαι ἐπιτάσσων σοι. Διὰ ἀγάπην, ἡ κ ἐπιτάσσω, παρακαλῶ δὲ μᾶλλον. οὕτω,
φησὶ, πρὸ πολλοῦ τὸ πρᾶγμα πρεῖσθαι. τοιοῦτος ὤν, ὡς Παῦλος πρεσβύτης. παρακα
λῶ δὲ, τοιοῦτος ὑπάρχων, οἷός περ ὤφειλον εἶναι, φησὶ, πρὸς τὸ πεῖσαι, Παῦλος. ἤρκε
δὲ αὐτὸ τοῦτο μόνον πρὸς τὸ πεῖσαι, πρεσβύτης δέσμιος ὑπὲ χριστοῦ. ὁρᾶς ὅσα πρὸς τὸ
Κεφ. β'. » πεῖσαι ἀφορμαί; Παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, οὐ ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς
» μου, Ὀνήσιμον τὸν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ δέ σοι καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, οὐ ἀνέπεμψα. σὺ δὲ
αὐτὸν

» αὐτὸν τουτέστι τὰ ἐμὰ σπλάγχνα προσλαβοῦ, οὐκ ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέ-
» σχειν, ἵνα ὑπὲ σοῦ διακονῇ μοι ἐν τοῖς δεσμοῖς τ εὐαγγελίου. χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης
» οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατ' ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ, ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον.
Προκαλεῖται τὸν Φιλήμονα ἐγκωμιάζων τὸν οἰκέτην τέκνον καλῶν, ὅτι ἐ αὐ
τόν, φησὶν, ἐβάπτισα. τὸ γὰ τὸ, ἐλλιπῶς ἐν τοῖς δεσμοῖς ὑπάρχων. διὰ τούτων οὖν
πρὸς κατασκευὴν τὸν θυμὸν αὐτοῦ, οὕτως ὀξονομάζει τὸ ὄνομα, ὀνήσιμον φησὶν, τὸν πο-
τέ σοι ἄχρηστον. οἶδε γὰ ὁμολογούμενον τὸ ἁμάρτημα, σβεννύειν τὸν θυμὸν τοῦ δεσπό-
του. νυνὶ δὲ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον. ἢ Παύλῳ εὔχρηστος τοσούτῳ ἀκριβέστερον ἀπαιτοῦ
τι, δι' ὃ λόγου πέμπει τῷ Φιλήμονι. οὐκ ἀνέπεμψα. τῷ παραδοῦναι αὐτὸν τῷ δεσπότῃ, μᾶλ
λον τὸν θυμὸν ἔσβεσεν. τουτέστι τὰ ἐμὰ σπλάγχνα. τί λέγω αὐτὸν προσλαβοῦ; τοῦ-
τον προσλαμβανόμενος, τὰ ἐμὰ σπλάγχνα προσλήψῃ. οὕτως αὐτὸν ἀγαπῶ, φησὶν, ὡς
ἐ σπλάγχνα καλεῖν. τὸ δὲ, προσλαβοῦ, οἷον μὴ ἀγάπως δέξαι. ἵνα ὑπὲ σοῦ διακο
νῇ μοι. ὁρᾶς ὅτι κἀ μικρὸν ἦς τ τρόπον αὐτὸν ἠγάπησε τοῦ δεσπότου; ἵνα γὰ, φησὶ, ὑπὲ
σοῦ μοι διακονῇ. ὑποπτεύθα δὲ δεικνυσιν ὅτι τῷ δεσπότῃ συμφέρον βουλεῦ) μᾶλλον.
ἢ γὰ σύ, φησὶ, χρεωστεῖς διακονεῖν, οὕτως δὲ αὐτὶ σοῦ τοῦτον πρεῖ, σὸν ὄφελος τὸ γινόμε
νον. ἐν τοῖς δεσμοῖς τ εὐαγγελίου. ἐν τοῖς ὑπὲ τ εὐαγγελίου δεσμοῖς. χωρὶς δὲ τ σῆς
γνώμης. τοῦτο μάλιστα αὐτὸν ἐκώλυσον, ὅτι πρᾶγμα οὕτως ἀναγκαῖον αὐτῷ, πρὸ γνώ
μην αὐτοῦ ἐκ ἐποίησεν. ἵνα μὴ ὡς κατ' ἀνάγκην. ἐκ εἴπερ κατ' ἀνάγκην, ἀλλ' ὡς κατ' ἀνά
γκην, ὡς ἢ εἶεν. ἤδη ἦν ὅτι ἐ πρὸ γνώμην σου ποιήσω. ἀλλ' ἵνα
» μὴ δόξῃ ὡς κατ' ἀνάγκην γίνεσθαι, ἐκ ἐβουλήθη, φησὶν. Τάχα γὰ διὰ τοῦτο ἐκο-
» ρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς, ἐκ ἔτι ὡς δοῦλον, ἀλλ ὑπὲ δοῦλον, ἀδελ-
» φὸν ἀγαπητὸν, μάλιστα ἐμοί. πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ ἐ ἐν σαρκὶ ἐ κῷ κυρίῳ. ἢ οὖν με
» ἔχεις κοινωνὸν, προσλαβοῦ αὐτ, ὡς ἐμέ. ἢδέτι ἠδίκησέ σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει.
Ἐπειδὴ ὁ Ὀνήσιμος ἀπὸ κακούργου γνώμης ἔφυγε, μεταχρέφει αὐτ αὐτὸς πρὸ
τὸ ἀμφίβολον, ὡς ἢ εἶπεν. τάχα γὰ κατ' οἰκονομίαν ἔφυγεν. διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη. ἐυ-
φήμῳ ὀνόματι, τ φυγὴν χωρισμὸν εἶπεν, ἵνα μὴ τῇ μνήμῃ τῆς φυγῆς, πρεγείρῃ τ δε-
σπότην. εἶτα ἐ τ χρόνου συστέλλει, καταπαύων τ ὀργὴν, ἢ πρὸς ὥραν ἔτος λέγει. ἵνα
αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς. ἀπόχῃς, ἤγουν ἀπολάβῃς. ἀλλ ὑπὲρ δοῦλον. ὁρᾶς ὅτι πρὸς
πολλὰ ὠφέλησεν ἡ φυγή; αὐτὶ γὰ ὥρας φυγῆς, ἔχεις αὐτὸν αἰώνιον. (ὥρα γὰ μία ἡ φυ
γὴ ὡς πρὸς τ αἰῶνα.) ἐ ἀντὶ δούλου ἀδελφὸν ἀγαπητὸν ἀδελφὸν ἀγαπητὸν. πόσῳ
δὲ μᾶλλον σοί. ἢ ἐμοὶ, πολλῷ μᾶλλον σοί. ἐ τῷ σαρκί. ἐ ἐν ταῖς κοσμικαῖς ὑπηρεσίαις. τοῦτο
γὰ τὸ, τῷ σαρκί. ἐ ἐν ταῖς πνευματικαῖς. τοῦτο γὰ τὸ ἐν κυρίῳ. ἢ οὖν με ἔχεις κοινω
νόν. τουτέστιν ἢ τὰ αὐτά μοι φρονεῖς ἐ βούλῃ, προσλαβοῦ αὐτ ὡς ἐμέ. βαβαὶ τῆς με
γάθους τῆς ῥήματος. ἢδέτι ἠδίκησέ σε. ἐκ εἴπερ ἐκλεψεν, ἀλλ ὑποτέμνεται τὸ ῥῆμα.
ἠδίκησέ, φησὶ, ἢ ὀφείλει. τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει. ἢκὸς γὰ ἦν αὐτῇ καταναλῶσαι τὰ κλα
πέντα, καὶ φησὶ, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει. τουτέστιν ἐμοὶ αὐτὰ λόγισαι ἃς χρέος, πρὸς ἐμὲ ἔχε
» τ ὀφλήν. Ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, ἐγὼ ἀποτίσω, ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι
» καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλῃς. ναὶ ἀδελφέ. ἐγώ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ, ἀνάπαυσόν-
μου τὰ

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA - SALAMANCA

» μου τὰ σπλάγχνα ἐν κυρίῳ. πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ὃ
» λέγω ποιήσεις. ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν. ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν
» ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν. Μετὰ χάριτος πνευματικῆς ἔγραψεν, ὡς ἦν εἰκὸς.
πρὸς ἣν ἀσφάλειαν ὅτι ἀποδώσω τὸ χρέος, ἰδιόχειρα σου ποιήσομαι τὰ γράμματα. ἵνα μὴ
λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις. ἵνα μὴ δόξῃ αὐτὸν ὑβρίζειν ὅτι οὐκ ἐθαρρύνθη
σεν ὑπὲρ κλοπῆς οἰκέτου ὃν παρρησίᾳ αὐτὸν παρακαλέσαι, (τοῦτο γὰρ ὠμόν τινα ἐδείκνυ τὸν Φιλήμονα,) δείκνυσιν ὅτι καὶ σφόδρα αὐτῷ θαρρεῖ. ἡ μόνον γάρ, φησι, σὺ σαυτὸν, ἀλλὰ καὶ σαυτόν μοι προσοφείλεις. ναὶ ἀδελφέ. ἦλθε πάλιν ἀπὸ τοῦ χαρίσασθαι, ἢ τοῦ ἀπολαῦσαι. ναί, φησιν, ἀδελφέ. τί; προσλαβοῦ αὐτόν. ἐγώ σου, φησὶν, ἀπολαύσαιμι ἐν τοῖς κυρίοις. ἐγώ σου ἀναίμην. ἀντὶ τοῦ ἀπολαῦσαι μίσθου ὧν ἡ Χῷ καρδιωμάτων. ἴδιόμι σε πλουτοῦντα ἐν ἅπασι τοῖς πνευματικοῖς ἀγαθοῖς. ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα. ἀνάπαυσόν μου, φησὶ, τὴν καρδίαν ἀπὸ τοῦ χριστοῦ. οὐκ ἐμοί, φησι, τὴν χάριν δίδως, ἀλλὰ τῷ Χῷ. πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου. οὐκ ἀπὸ τῶν φησὶν, οὐδὲ αὐθαδιζόμενος ἔγραψά σοι, ἀλλὰ θαρρῶν τῇ ὑπακοῇ. ποῖον τοῦτο σίδηρον οὐκ ἐμάλαξεν; ἡδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ὃ λέγω ποιήσεις. τοῦτο εἶπεν, ἐκεῖνον πάσι τρόποις ὠφελῆσαι θέλων καὶ ξενίσαι τὸν Ονήσιμον. ἢ καὶ μηδὲν ἄλλο, ἀλλὰ μόνον τοῦ μὴ ἀλλαφθεῖραι τὴν ἑαυτοῦ δόξαν ὡς εἶχε παρὰ τῷ ἀποστόλῳ. ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν. οὐ γὰρ Ονήσιμον, φησὶν, ἔγραψα μόνον, (εἶπεν γὰρ αὐτὸ ὁ Φιλήμων, ἢ μὴ δι' ἑαυτὸν, οὔτε λόγου μείζους,) ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο ἔγραψα, φησὶν, ἵνα ἑτοιμάσῃς μοι ξενίαν. ἤμελλε δὲ καὶ φοβεῖσθαι αὐτὸς μὴ δεχόμενος τὸν Ονήσιμον, ὅτι ἦζεν ὁ ἀπόστολος εἰς γνῶσίν σε παρακουσθείς. ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν. πολλὴ μὲν ἡ τῶν εὐχῶν δύναμις, πολλὴ δὲ καὶ τὰ τοῦ Παύλου, ὅτι τῶν ἐκείνων εὐχῶν ἐχρῄζεν.

» Ασπάζονταί σε Επαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν Χῷ Ιῦ, Μάρκος, Αρίσταρ
« χος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ιῦ Χῦ μετὰ τοῦ πνεύ
» ματος ὑμῶν, ἀμήν. Επαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου. οὗτος πρὸ Κολοσσαέων ἦν ἀπόστολος πρὸς τοὺς Παῦλον. ὡς εἶναι δῆλον, ὅτι αὐτὸς Κολοσσαέων ἦν ὁ Φιλήμων. συναιχμάλωτον δὲ αὐτὸν καλεῖ, δεικνὺς ὅτι αὐτῇ ἐν πολλῇ θλίψει. ἄλλως δὲ ὁ ἐν πρέσει αὐτόν, εἴγε ὁ Επαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτος ἦν. οὗτος δὲ μὴ δὲ τῶν περὶ Ονησίμου χάριν παράσχῃ αὐτῷ, ὁ διὰ τί αἰχμάλωτος. Αρίσταρχος, Δημᾶς. περὶ τούτου ἔγραψε Τιμοθέῳ Δημᾶς με ἐγκατέλιπεν. Τοῦτον δὲ Δημᾶν φασιν ἐς Ελληνισμὸν πάλιν ἐκκλῖναι, ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἱερέα ἡδόλων. ὁ ἢ μὲν πρώτη ἐκείνη, νεῶ μετέγνω. ἡ δὲ ὑστέρα, μετὰ ταῦτα ἐραστύμησεν. Λουκᾶς. ὁ τελευταῖος γέγονε πρῶτος. ἐν γὰρ τῇ πρὸς Τιμόθεον δευτέρᾳ φησί, Λουκᾶς ἐστί μόνος μετ' ἐμοῦ. συνεργοὺς δὲ καλεῖ, δεικνὺς ὅτι ὁ οὗτοι, φησι, ζῷ ἐμοὶ παρακαλοῦσί σε·

Τέλος ζῷ θεῷ τῆς πρὸς Φιλήμονα Ἐπιστολῆς.

Εγράφη ἀπὸ Ρώμης, διὰ Ονησίμου οἰκέτου.

Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Εβραίους Ἐπιστολῆς.

Αὕτη Ἐπιστέλλει ἀπὸ Ιταλίας. ἡ δὲ πρόφασις τῆς Ἐπιστολῆς αὕτη. ἐπειδὴ οἱ Ιουδαῖοι ἐνίσταντο τῷ νόμῳ καὶ ταῖς κακίαις, διὰ τοῦτο ὁ ἀπόστολος Παῦλος διδάσκαλος ἐθνῶν γινόμενος, καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσι ἀποστελεὶς, κηρύττει τὸ εὐαγγέλιον. γράψας τε πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, γράφει λοιπὸν καὶ τοῖς ἐκ περιτομῆς πιστεύσασιν Εβραίοις ἀποστολικῶς· καὶ περὶ τῆς Ἐπιστολῆς, περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ προυσίας καὶ τοῦ τε παύσασθαι τῶν σκιῶν τὸν νόμον. καὶ πρῶτον μὲν ἀποδείκνυσι τοὺς προφήτας διὰ τοῦτο ἀπεσταλθαι, ἵνα περὶ τοῦ σωτῆρος ἀπαγγείλωσι, καὶ μετ' αὐτοὺς αὐτὸς ἔλθῃ, δούλοις τε εἶναι τοὺς προφήτας καὶ μηνυτὰς τῆς αὐτοῦ προυσίας, αὐτὸν δὲ τὸν Χριστὸν υἱὸν εἶναι θεοῦ, δι' οὗ τὰ πάντα γέγονε, καὶ ὅτι τοῦτον τὸν υἱὸν ἐδεῖ ἀνθρωπον γενέσθαι, ἵνα διὰ τῆς τοῦ σώματος αὐτοῦ θυσίας καταργήσῃ τὸν θάνατον. διὰ γὰρ διὰ αἵματος μόσχου ἢ τράγου, ἀλλὰ διὰ αἵματος Χριστοῦ, ἔσεσθαι τοῖς ἀνθρώποις τὴν σωτηρίαν. ἀποδείκνυσι δὲ ὅτι ὁ νόμος σκιὰν εἶχε τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, καὶ διὰ παύσεσθαι ὁ λαὸς, ἀλλὰ κοινὴ πᾶσιν ἡμῖν ἀπολέλειπται ἡμέρα τῆς καταπαύσεως. πάλιν δὲ ἀποδείκνυσιν ὅτι ἡ ἀρχιερατικὴ λειτουργία μετετέθη ἀπὸ Ααρὼν εἰς τὸν Χριστὸν, οὗ τύπος ἦν ὁ Μελχισεδέκ, οὐκ ὢν ἐκ τοῦ Λευΐ. πίστει δὲ δεδικαιῶσθαι τοὺς πατέρας σημαίνει, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου. εἶτα πάλιν εἰς τὸ ἦθος τροπρεπάμενος καὶ σύντομος, καὶ ἀποδεξάμενος αὐτῶν τὸν διὰ Χριστὸν ὑπομονὴν, καὶ πείσας τιμᾶν τοὺς πρεσβυτέρους, τελεῖ τὴν Ἐπιστολήν·

Ὑπόθεσις ἑτέρα.

Πρὸς Εβραίους ἐπιστολὴ, δοκεῖ μὲν οὐκ εἶναι Παύλου, διά τε τὸν χαρακτῆρα, καὶ τὸ μὴ προγράφειν ὡς ἐν ἁπάσαις ταῖς ἄλλαις ἐπιστολαῖς, καὶ τὸ λέγειν, πῶς ἡμεῖς ἐκφευξώμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας, ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου διὰ ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις καὶ τέρασι. τὸ μὲν οὖν ἄλλα χθαι τὸν χαρακτῆρα τῆς Ἐπιστολῆς, φανερὰ ἡ αἰτία. πρὸς μὲν Εβραίους τῇ σφῶν διαλέκτῳ γραφεῖσα, ὕστερον μεταρμηνευθῆναι λέγεται, ὡς μάρτυρες διὰ Λουκᾶς, ὡς δὲ οἱ πολλοὶ διὰ Κλήμης. τοῦτο μὲν καὶ σώζει τὸν χαρακτῆρα. τὸ δὲ μὴ προγράφειν τῷ Ἐπιστολῷ τὸ ὄνομα, αἴτιον ἡ ἀκολουθία. ἀπόστολος μὲν ἐθνῶν ὑπῆρχον ὁ Παῦλος, οὐ γὰρ Ιουδαίων, ἐντεῦθεν δεξιὰς ἔδωκε τῷ Πέτρῳ οἱ τοῖς ἀποστόλοις κοινωνίας, ἵνα αὐτὸς μὲν εἰς Βαρνάβα εἰς τὰ ἔθνη, οἱ δὲ περὶ τὸν Πέτρον, εἰς τὴν περιτομήν. ἐπειδὴ δὲ κοινωνία τὸ κήρυγμα, καὶ κατηχηθέντες ὑπῆρχον οἱ ἐξ Ιουδαίων ὡς ἀποστασίαν διδάσκει Παῦλος, ἠκόντως τὸ γνωρίσαι χάριν τῇ συμφωνίαν, Εβραίοις ἐπιστέλλει. γράφοντα δὲ πρὸς τούτους, προγράφειν ἀπόστολον οὐ θέμις. μαρτυρεῖται δὲ καὶ οὐ τοῖς ἑξῆς ἡ Ἐπιστολὴ ὑπάρχουσα

Παύλου τῷ γράφειν, ὅτι καὶ τῆς δεσμοῖσμου σωεπαθήσατε. καὶ ἐκτ λέγειν, σπουδαιότερον ἐυχεσθε ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν. καὶ ἐκτὸς λέγειν, γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ ἐὰν τάχιον ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς. ὁρᾷς γὰρ ἂν οἶμαι ἀπόλυσιν εἰς διακονίαν Τιμόθεον, ἢ μὴ Παῦλος. καὶ ἕτερον τάχιον προσδοκῶν, πῶς ἰδίαν αὐτῆς, ὡς ἔθος πολλαχοῦ ζῶν αὐτῷ προυσίαν ἐπαγγέλλεται. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα γνωρίζουσιν ἡμῖν αὐτὸ τυγχάνειν τῶν ἐπιστολῶν, ὡς καὶ ἡ ἀνάγνωσις αὐτὴ προϊοῦσα διδάσκει:~

Θεοδωρήτου.

Ἵνος ἕνεκεν ἐθνῶν ἀπόστολος ὑπάρχων ὁ Παῦλος, Ἑβραίοις ἐπιστέλλει; καὶ ταῦτα ἀπεχθῶς ἔχουσι πρὸς αὐτὸν τῷ τὸν νόμον παλύειν; οἱ μὲν ἀμφὶ Πέτρον συγκατατιθέμενοι αὐτῷ, ἡρέμα εἶχον καὶ τὸ νόμου. φαμὲν. ὥσπερ βαπτίζειν γὰρ ἐπιτεταγμένος, ἐκπορευόμενος ἐβάπτιζεν, οὕτως καὶ Ἑβραίοις ἐπιστέλλει, πρὸς τὰ ἔθνη ἀποστελεῖς. ἐκινδύνευον μὲν αὐῶν, ὡς καὶ λέγων, ἤθελον ἀνάθεμα εἶναι ὑπὲρ αὐῶν. καὶ πάλιν, πρεύομαι εἰς Ἱεροσόλυμα διακονῶν τοῖς ἁγίοις. ἐπιστέλλει μὲν οὖν τοῖς ἤδη πεπιστευκόσιν τῷ τῆ Ἱερουσαλὴμ καὶ παλαιστίνῃ. ἐπιστέλλει δὲ, παμυθούμενος αὐτοὺς πλεῖστα καὶ πεπονθότας ὑπὲρ ὧν ἰδίων συμφυλετῶν ὧν μὴ πεπιστευκότων, ὡς καὶ αὐτὸς διελθὼν λέγων. ἓξ πρεμβύας χεῖρας, καὶ τὰ παλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε. δύο δὲ μάλιστα κατασκευάζει τῷ τῆ ἐπιστολῆ, παραμυθεῖται αὐτοὺς τὸ φέρειν γενναίως τοὺς πειρασμούς, καὶ ὅτι ἔσται τούτων ἀντίδοσις ἀγαθή. πολλὰ δὲ περὶ τῆς πίστεως φιλοσοφεῖ, δείκνυς τὰ μὲν Ἰουδαϊκὰ μηκέτι ἀναγκαῖα ὡς τύπον ὄντα τῆς ἀληθείας, τὰ δὲ ἠμέτερα ἀναγκαῖα, ὡς ὄντα ἀλήθειαν. τίνι δὲ τρόπῳ γὰρ ἐτέθη τῷ Ἀβραὰμ ὀνομασία Ἑβραίοις γράφων; Κλίμης ἐν ταῖς ὑπομνήσεσι γράφει λέγων οὕτως. ἤδει δὲ ὡς ὁ μακάριος Ἔλεγε πρεσβύτερος, ἐπεὶ ὁ κύριος ὡς ἀπόστολος τῶ παντοκράτορος ἀπεστάλη πρὸς Ἑβραίους, διὰ μετριότητα ὁ Παῦλος ὡς αὐτὸς ἦς τοῦ ἔθνη ἀπεσταλμένος, γὰρ ἐγράφει ἑαυτὸν Ἑβραίων ἀπόστολον, διὰ τὸν πρὸς τὸν κύριον τιμὴν. διάτε τὸ ἐκπορευόμενος, ἐθνῶν κήρυκα καὶ ἀπόστολον εἶναι, ἐπιστέλλει καὶ τοῖς Ἑβραίοις:~

Κεφάλαια τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς.

α΄ Θεολογία χριστοῦ ἐν δόξῃ πατρὸς, καὶ ἐξουσίας ὧν πάντων, μετὰ τῆς καθάρσεως ὧν ἐπὶ γῆς. ἀφ' ἧς ἀνέβη εἰς τὸν ἐπουράνιον δόξαν.

β΄ Ὅτι ἡ λειτουργικὴ δόξα χριστοῦ, ἀγγελικὴ καὶ πρωτική. διὸ γὰρ ἐπὶ τοῦ παρόντος αἰῶνος ἐν ᾧ οἱ λειτουργοὶ, ἀλλ' ἐπὶ τῆς μελλούσης οἰκουμένης.

γ΄ Ὅτι ἐσαρκώθη κατὰ διάθεσιν καὶ συμπάθειαν καὶ οἰκειότητα τὸν πρὸς ἡμᾶς ἐπὶ σωτηρίᾳ ἀνθρώπων τῆ ἐκπαιδεύσεως, διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν οἰκειώσεως.

δ΄ Ὅτι πιστευτέον χριστῷ ὡς Μωσεῖ ἐπίστευσαν, καθ' ὑπεροχὴν δὲ τὸν τοῦ θεοῦ πρὸς ἄνθρωπον.

ε΄ Προτροπὴ παυδιάσαι εἰς τὸν περδιλουμένου κατάπαυσιν.

ς΄ Τὸ φοβερὸν τῆς κρίσεως παρὰ τῷ λόγῳ τῷ διὰ πάντων, καὶ τὸ χρηστὸν τῆς χάριτος τῆς ἱερατικῆς παρὰ τῷ ὁμοιοπαθήσαντι ἡμῖν ἀνθρωπίνως.

ζ΄ Ἐπίμησις τοῖς δεομένοις ἀναγωγῆς.

η΄ Ὅτι βεβαία ἡ ἐπαγγελία τοῦ θεοῦ, καὶ ταῦτα ζῶν ὅρκῳ.

θ΄ Περὶ τοῦ Μελχισεδὲκ τοῦ εἰς χριστὸν τύπου κατὰ τὸ ὄνομα, καὶ τὸν πόλιν, καὶ τὸν ζωὴν, καὶ τὸν ἱερωσύνην.

ι΄ Ὅτι πάυσεται ἡ τοῦ Ἀαρὼν ἱερωσύνη ἐπὶ γῆς οὖσα, ἴσται δὲ ἡ χάρις ἡ χριστοῦ ἀφ' ἑτέρου γένους, γὰρ κατὰ σάρκα, γὰρ διὰ νόμου σαρκίνου.

ια΄ Ὑπεροχὴ τῆς δευτέρας διαθήκης ὑπὲρ τὴν πρώτην, ἐν ἁγιασμῷ καὶ ἁγιασμῷ.

ιβ΄ Περὶ τοῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ νέα διαθήκη, ὅτι τοῦτο ἀληθὲς καθάρσιον ἔσται, γὰρ τοῦ αἵματι ζώων πολλάκις προσφερόμενα.

ιγ΄ Μαρτυρία περὶ τῆς μόνης καθάρσεως καὶ προσαγωγῆς πρὸς θεόν.

ιδ΄ Προτροπὴ ἀπουδῆς καὶ φόβου τῆς μελλούσης κρίσεως.

ιε΄ Περὶ τοῦ καλὴν ἀρχὴν ἡς καλὸν τέλος περαγαγεῖν.

ις΄ Περὶ πίστεως τῆς καὶ τοῖς παλαιοῖς δοξασάσης.

ιζ΄ Περὶ ὑπομονῆς ᾧ ἀκολουθήσει χρισοῦ.

ιη΄ Περὶ ἐφροζύνης ἕως καιροῦ καταρθώσεως, μὴ ἀπρύχωλον αὐτῆς ὡς Ησαῦ μὴ εὑρὼν τὸν μετανοίας.

ιθ΄ Οτι φοβερώτερα ὧν ἡ Μωϋσέως τὰ μέλλοντα, καὶ πολείονος ἄξια ἀπουδῆς τὰ νῦν.

κ΄ Περὶ φιλαδελφίας καὶ φιλοξενίας.

κα΄ Περὶ τοῦ μὴ σωματικῶς ζῆν κατὰ νόμον, ἀλλὰ πνευματικῶς κατὰ χρισὸν ἐν ἀρετῇ.

κβ΄ Εὐχὴ πρὸς τὸν θεὸν περὶ τῆς ἡς ἀρετῶν ἀγωγῆς καὶ οἰκονομίας.

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ.

Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκε κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν. ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. Διαφόρως καὶ ποικίλως ἐλάλησε δηλονότι τῶν προφητῶν ὁ θεὸς τοῖς πάλαι, ἡμῖν δὲ διὰ τοῦ υἱοῦ. πολλαὶ γὰρ ἔσχον διαφοραὶ πρὸς τοὺς ἡμετέρους πατέρας. διὰ μὲν γὰρ τὸ, ὡς προτέθειται καὶ πάλαι, οὐχ οὕτως ἐπὶ μείζον προφέρεσθαι παρὰ θεοῦ ὡς οἱ πατέρες αὐτῶν. δεικνυσιν οὖν πλέον προφέροντες μένοντες. ἐφ' ἑσχάτων τῶν ἡμερῶν τούτων. ἀπηρκότας πρὸς τὰ δεινά, παραμυθεῖται τῷ ἤξειν, ἐφ' ἑσχάτων. ἐγγὺς γάρ, φησι, τὸ τέλος. καὶ τῶν μὲν πρώην ἀναπαυσις, τῶν δὲ λοιπῶν ἀρχή. ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ. ὑπεῖπεν ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν χρισῷ, τοῦτέστι διὰ τοῦ χρισοῦ, (ἐπὶ μὲν αὐτοπρεπέστερον πρὸ τὸν χρισὸν Διάκονον, δοκεῖ δὲ ὑῷ, τοῦτέστι διὰ τοῦ υἱοῦ. ὃν ἔθηκε κληρονόμον. ὃν, φησι, παντὸς τοῦ κόσμου κληρονόμον ἐποίησε. τὸ δὲ, ἐποίησεν, ἁρμόδιον μετὰ τῶν ῥωμανθρώπησιν. Κεφ. α΄.

Ον ἔθηκε κληρονόμον. τίνων; πάντων. πάντων ὧν προσίντων τῇ ἀκηράτῳ καὶ θείᾳ φύσει. κληρονόμος μὲν καὶ μέτοχος τῆς πατρικῆς οὐσίας καὶ ἐξουσίας καὶ σωμάτως ὁ υἱός, εἶτα ἡττων ὅτι κληρονόμος ἐστὶ ὧν πατρῴων πλεονεκτημάτων ὁ υἱός, ἐπεξεργάζεται καὶ πῶς. δι' αὐτοῦ, φησιν, οἱ αἰῶνες ἐποιήθησαν, τοῦτέστι κοινά ἐστιν ἔργα οἱ αἰῶνες, αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρός. ἡ δὲ οἱ αἰῶνες κοινὸν ἔργον πατρὸς καὶ υἱοῦ, καὶ διὰ τοῦ τῆς αἰῶσι πάντως κοινὰ πατρὸς καὶ υἱοῦ. ἡ δὲ διὰ τοῦ τῆς αἰῶσι, πολλῷ μᾶλλον τὰ μετὰ τοῖς αἰῶνας, οἷον ὁ κόσμος, καὶ διὰ ἐν αὐτῷ. εἶτα ἵνα μὴ κληρονόμον ἀκούσας, νομίσῃς γε κατὰ φύσιν χρηματίσαι κληρονόμον, ἀλλὰ χάριτι τινὶ καὶ ἧς ποιήσει, ἐπάγει. ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης, μονονουχὶ λέγων, ὡς ἡ καὶ κληρονόμον αὐτὸν εἶπεν ὅτι ἐθήκεν ὁ πατὴρ, μηδὲν ταπεινὸν ἢ ἀνάξιον θεοῦ νοήσῃς. τὸ γὰρ, ἔθηκεν, οὐχὶ τῆς ἧς ποιήσεως ἐστὶ τὸ θετὸν εἶναι τὸν κληρονόμον, εἰρηταί μοι διϊλωτικὸν, ἀλλὰ τῆς τοῦ υἱοῦ πρὸς τὸν πατέρα ὡς αἴτιον κατὰ φύσιν ἀναφορᾶς ἐστὶ συνένευσεως ἐστὶν ἵνα μὴ ἀναίτιον τὸν υἱὸν λάβῃς, τὴν πατρικῆς συγγενείας ἀποτριώσῃς, εἰς δύο ἀρχὰς ἀποσχισμένας ἀπίλων ἐννοήσῃς. (διὰ τοῦτο γάρ μοι εἰρηται καὶ κληρονόμος εἰρηται) ἵνα τὸν αἴτιον ὅθεν καί τεσιν οὐ κληρονομίαν αὐτίκα ἐννοῆς, εἰ μὴ ἀγνοήσεν ὡσαύτως τὸν πατέρα ὑπονοῆς. διὰ τοῦτο γάρ μοι εἰρηται καὶ τὸ κληρονόμον εἰς τὸ ἔθηκε. διὸ ἐποίησαγον αὐτίκα, ὃς ὢν ἀπαύγασμα. ἡ δὲ οὐκ ἐτέθη, ἀπαύγασμα εἶναι, ἀπλῶς ἀπαύγασμα, (ὃς ὢν γὰρ ἀπαύγασμα ἔφυ.) οὐδὲ κληρονόμος διϊλονότι ἐτέθη, ἀπ' ἣν καθ' ὃν εἰρηταί μοι πρότερον. ὅρα δὲ πῶς ἐμφαντικῶς εἰς ἀκριβῶς εἶπεν, ἀπαύγασμα ἡττων, καὶ ὢν, καὶ τῆς δόξης. διὰ μὲν γὰρ τὸ ἀπαύγασμα, πρὸς τὴν φύσιν ἐκ τοῦ πατρὸς πρόοδον τοῦ υἱοῦ διϊλοῖ. οὐδὲν γὰρ ὅλος οὐδαμοῦ κατὰ χάριν εἰς ἧς ποίησιν πρόεισιν ἀπαύγασμα τινός, οὐκ αὐτὸ τοῦ ἡλίου, οὐκ

ἀπὸ τοῦ πυρός, ἢ κἀφ' ἑτέρου τινὸς, ἀφ' οὗ πέφυκεν ἀπύγασμα προϊέναι. ἀλλὰ δὴ τοῦτο, ὦν, ὅπερ ἐστὶ πρόσφατον ἔχει τὸ εἶναι ἀπύγασμα, ἀεὶ ἐξ ἀϊδίου, καὶ ἀεὶ ὤν. εἶτα δὲ καὶ τὸ θεϊκὸν ἀξίωμα, ἀλλὰ τοῦ, ὦν, πίστας. οὕτως γὰρ καὶ ὁ πατὴρ, ἐγώ εἰμι ὁ ὤν, φησὶ χρηματίζων τῷ Μωυσεῖ. ἵνα τοίνυν ὅλως καὶ τὸ ἀπαύγασμα, καὶ τὸ ὤν, τῷ τε κατὰ φύσιν πρόοδον πρᾶσσῃ τοῦ ἰδίου ἐκ τοῦ πατρὸς, καὶ τὸ ὁμοούσιον καὶ συναΐδιον. ὁ δὲ, καὶ δόξης προσπίπτουσιν, ἵνα εἴπῃς, τοῦ πρωτοτύπου καὶ κατ' οὐσίαν προσόντος, καὶ οὐ μεῖζον γάρ ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ πατρὶ, ἐκείνου ὁ υἱὸς ἐστιν ἀπαύγασμα. ὁρᾷς πῶς καὶ τίνων ἐστὶ κληρονόμος ὁ υἱὸς; εἶτα ἐπισαφηνίζων τὸ ῥηθὲν, ἐπάγει. καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ. οἷον ὅλως ἐν ἑαυτῷ ἀπομάξας πᾶν τὸ οὐσίαν καὶ πᾶν τὸ ὑπάρχειν. θεός ἐστιν, ὄντως οὐσίας ἐστί, παντοκράτωρ, δημιουργός, καὶ εἴτι ἄλλο πᾶν τὸ πατρικὸν ὑπάρχειν χαρακτηρίζει. πλὴν τοῦ εἶναι πατὴρ, πάντα ἐστὶν ὁ υἱός. διὸ καὶ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως φορτίζει καὶ ζωοῖ καὶ συνέχει καὶ διαλογίζεται. εἶδες κληρονόμον ἀληθῶς, ὃς ἅπαντα κέκτηται τὰ τοῦ πατρός; εἶτα ἡμῶν τὰ θεῖα περὶ τοῦ υἱοῦ καὶ ὑποφυῆ, μήτε σὺ καὶ ἐπὶ τὰ λοιπὰ, ἃ ὑποθώμασα μᾶλλον ἢ σὺν ζήλῳ ἐλαττοῦ καὶ ὑποφυῆ, ταπεινὰ δὲ ὅμως ἀκοῦσαι δόξαι καὶ εὐτελῆ. θάνατος καὶ σφαγή. ἀλλὰ

. διὸ οὗ καὶ πρὸ αἰώνων ἐποίησε. πρὸ ἧσιν οἱ λέγοντες, ὡς ὅτε γὰρ ὢν ὁ υἱός; ἦν γὰρ ὅτε χρόνου ὁ πρωτὸς ὢν αἰώνων. ἐπιδὴ δὲ αἴτιος ὁ πατὴρ τοῦ υἱοῦ, ἡνίκα καὶ ὢν ὑπ' αὐτοῦ γεγονότων. διὰ τοῦτο φησὶ, διὸ οὗ. ὁ πατὴρ γὰρ δοκεῖ πρὶν, ὃς τὸν πρίσαντα υἱὸν ἐλλύνσεν. ὃς ὢν ἀπαύγασμα. ἀπαύγασμα καλεῖται, δεικνὺς πῶν ἐκ πατρὸς οἱονεὶ τοῦς τὸ ἔξω διεκδρομὸν, οὔτε ἡσὰς παῤ ἀπολλαγμένου τῆς ὅθεν ἐστὶν ὑποστάσεως, οὔτε ἡς ἅπαν συνεσαλμένου, προεκπίπτουσαν δὲ ὥσπερ ἡς τὸ ὑφεστάναι καθ' ἑαυτὸν, καὶ ἡς ὑπάρχειν ἰδικῶς ἐμφιλοχρούσαν. οὕτως ὁ ἐν ἁγίοις Κύριλλος ἐν βιβλίῳ πεμπτῳ περὶ τριάδος. ἀπαύγασμα, τὸ ὁμοούσιον καὶ συναΐδιον δηλοῖ. οἷον φῶς ἐκ φωτός. χαρακτὴρ, οἷον ὁμοίωμα τῆς δόξης ὁ υἱὸς τοῦ πατρός. ὅμοιος γὰρ καὶ ἀπαραλλακτος ὁ υἱὸς τοῦ πατρὸς, καὶ οἷον ἐκ χαρακτὴρ ἐν διαφόροις ὑποστάσεσι. φέρων τε τὰ πάντα. οἷον τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ὁρατὰ ἐν τῷ ῥήματι τοῦ φορτίζων καὶ κυβερνῶν. ῥῆμα δὲ εἶπε, δεικνὺς πάντα εὐκόλως αὐτὸν ἄγειν καὶ φέρειν. Δι' ἑαυτοῦ καθαρισμὸν ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, τοσούτῳ κρείττων γενόμενος ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα.

Εἰκὸς περὶ γυμνοῦ τοῦ θεοῦ λόγου, ἢ λθεν ἡς τὸν ἀνθρώπινον, ἵνα μὴ τῷ ὑψει τῶν ἑρμηνέων ἰλιγγιάσῃ. δι' ἑαυτὸν, φησὶ, τοιοῦτόν τι ἐποίησε διάκονον τῷ, ἀλλὰ δι' ἑαυτοῦ καθαρισμὸν ἠργάσατο, διὰ τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐλευθερώσας τῶν ἁμαρτιῶν ἡμᾶς ἐν τῷ βαπτίσματι. τῆς μεγαλωσύνης, οἷον τοῦ πρὸς. πρῶτον γὰρ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος μετὰ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ἐκάθισεν ἐνδεξιᾷ τοῦ θεοῦ. ἐν ὑψηλοῖς. πάντων ἐπάνω, φησὶν, ἡς αὐτὸν τὸν πατρῷον θρόνον. ταῦτα γὰρ ὁμοούσιον δηλοῖ. τοσοῦτον κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων. περὶ τῆς οἰκονομίας ὁ λόγος αὐτῷ. ἡνίκα γὰρ σὰρξ αὐτοῦ ἐγένετο. ὁ γὰρ θεὸς λόγος γέγονεν, ἀεὶ γενόμενος.

τοσούτῳ

τοσούτῳ οὖν κρείττων ἐν σαρκὶ αὐτοῦ αὐτῶν γέγονε τῶν ἀγγέλων, ὅθεν ἐστὶ, φησὶν, ἐκτῆς τῶν ὀνομάτων διαφορᾶς γνῶναι. Ἡ τὸ, γενόμενος, ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐκ λαβοὶς ἵνα μὴ διαιρεῖν νομισθῇς, ἀπὸ τοῦ χριστοῦ τοῦ ἐν μιᾷ ὑποστάσει προσκυνουμένου, καὶ μετὰ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ. ἅπαξ γὰρ τῆς οἰκονομίας ἐπιλαβόμενος, ἀδιαλείπτως τὰ ταπεινὰ φθέγγεται. κεκληρονόμηκεν ὄνομα. τὸ γὰρ, υἱὸς, ὄνομα ἔχων ἀπ' ἀρχῆς ὁ λόγος, καὶ μετὰ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ἔσχεν. ἡνίκα οὖν τὸ ἐκληρονόμησε κεῖται ὡς διὰ τὴν ἀναθρώπωσιν. ἐκληρονόμησε δὲ, τὸ λέγεσθαι χριστός. ἐκτίσατο οὖν, ὃ καὶ πάλαι εἶχεν. ΑΛΛΩΣ. ἡ κληρονομία κυρίως ὧν προσηκόντων γίνεται ἀπὸ γὰρ ὧν ἀλλοτριωμένων. ἐκληρονόμησεν οὖν, ὅπερ ἀνωθεν ἐνῶν τῷ λόγῳ, τοῦτο κατενεχθὲν δι' αὐτὸν, καὶ ἡ προσληφθεῖσα σάρξ. Τί δέ ἐστι τοῦτο; τὸ υἱὸς, τὸ λέγεσθαι τὸν ὧν ὅλων θεὸν πατέρα αὐτῆς, τὸ μεμονωμένως. τὸ δὲ, σήμερον, ὁ χρόνου διαλωτικὸν, ἀπὸ τοῦ μηδέποτε διεστάθαι τὸν πατέρα τῆς γνησιότητος τῆς πρὸς τὸν υἱόν. οἷον ἀεί, φησὶν, οὕτως πρὸς σὲ διάκειμαι ὡς παρελθούσης τῆς γεννήσεως, ἀπὸ ὡς ἐνεστηκυίας διαπαντὸς καὶ καθεπάσην ἀρχὴν, ἀπὸ τέλος λαμβανούσης. σκόπει δὲ, μήποτε μᾶλλον οὕτως ἁρμόζῃ, ἀμφω μὲν ἠρῆσθαι ἐπὶ τοῦ χριστοῦ, τό, τε υἱός μου εἶ σύ, καὶ τὸ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. ἀλλὰ τὸ μὲν, υἱός μου εἶ, καθὸ λόγος. πῶν γὰρ ἀΐδιον ἀπὸ τοῦ, εἶ, γέννησιν σημαίνει. τὸ δὲ, σήμερον γεγέννηκά σε, καθὸ σάρξ. πῶν γὰρ πρόσφατον γέννησιν ἐμφαίνει. εὐδοκίας γὰρ τοῦ πατρὸς γεγένηται. πνεῦμα γάρ, φησιν, ὁ ἄγγελος, ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ, εἶτα καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι.

Τίνι γὰρ εἶπε ποτὲ τῶν ἀγγέλων, υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ Κεφ. β'.
πάλιν. ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν. ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει. καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει. ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα.

Ἠκούσαμεν καὶ ἄνθρωποι υἱοί, ἀπὸ καθ' χάριν. οἱ δὲ ἄγγελοι ἐκ ἥκουσαν, ἵνα μὴ τὸ μεγαλεῖον αὐτῶν, μὴ ἐπιδέξηται τὸ καθ' χάριν, ἀπὸ κατὰ φύσιν νομισθῇ. ὁ δὲ χριστὸς ἐκ καθ' χάριν, ἀλλὰ καθ' φύσιν. ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. οἰκονομεῖται ὁ πατὴρ πῶν καθ' σάρκα γέννησιν τοῦ υἱοῦ. διὰ τοῦτο εἶπε τὸ σήμερον. οὕτως ὁ θεῖος Ἀθανάσιος. ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα. καὶ γοῦν πάλιν δείξαι ὡς οἰκονομουμένου τοῦ πατρὸς πῶν καθ' σάρκα γέννησιν τοῦ υἱοῦ. τὸ γὰρ ἔσομαι, σαφῶς ἐπὶ τοῦ κατὰ σάρκα εἴρηται. ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ. πάντα δείξας μετὰ πῶν ἀναθρώπων. τὸ γὰρ εἰσαγάγῃ, οἷον ἐγχειρίσῃ κεῖται. τότε γὰρ ἐκτίσατο αὐτῷ, ἐκοῦσαν παῤ αὐτοῦ βασιλευομένῳ, ὅτε ὑπὲρ πάντος ἐλεύσας θανάτου, καὶ ὅτε ἐπιστεύθη θεὸς ὤν. ἐυπρόσδεκτον δὲ ποιῶν τὸν λόγον, τὸν πατέρα εἶπεν εἰσαγαγόντα τὸν υἱόν. τὸ δὲ εἰσαγαγεῖν νόει, ἐκ ἐπειδὴ πάλαι ἐξῆν τῆς πίστεως τρόπως, (πῶς γὰρ ὁ πάντα πλήρων;) ἀλλ' ὅτι γε δὴν εἶχε πρὸς αὐτὸν κοινὸν θεὸς ὤν. ἀπ' ὅτε ἐσαρκώθη, ὅτε ἐκοινώνησε τῇ κτίσει, κτίσιν ἑνώσας ἑαυτῷ. οὕτως ὁ ἐν ἁγίοις Κύριλλος, ἐν τῷ, θεὸς ὁ χριστὸς, πνεύματι. καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Γρηγόριος ὁ Νύσσης ἐν τοῖς κατὰ Εὐ-

νομίου. τὸ δὲ πρωτότοκον, οὐκ ἐπὶ δευτέρου λέγει, ἀλλ' ἐπὶ ἑνὸς καὶ μόνου τοῦ
Φωτ. γλυκυθέντος ἐκ τοῦ πατρός. ΑΛΛΩΣ. Ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον. ῥητέον ὅταν ἠυδόκησε μὴ τῆς σαρκὸς ἐμφανισθῆναι τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ υἱὸν τοῖς κατοικοῦσι τὴν οἰκουμένην. φησὶ γάρ. καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. καὶ ἀπαρτὶ ὑφέσθε τοὺς ἀγγέλους καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. εἰσαγάγῃ. ῥητέον μὴ σαρκὸς προσκυνησάτωσαν οἱ ἄγγελοι τὸν υἱόν. ἐπροσκυνησάτωσαν αὐτῷ. τῷ μετὰ σαρκός. ὁ πρωτὸς τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα. κλίσμα γάρ ἐστι,
» δηλαδὴ τοῦ, πρωτός. Πρὸς δὲ τὸν υἱόν. ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. ῥάβδος
» εὐθύτητος, ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. ἠγάπησας δικαιοσύνην, ἐμίσησας ἀνομίαν.
» διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ θεὸς ὁ θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.

Εἶτα διὰ μὴ κτίσμα, ἀλλὰ γέννημα γνήσιον ὑιὸς, ὅτι ἐπὶ ὁ πρωτὸς, εἶπεν, ὅπερ ἐπὶ τῶν ἀγγέλων, ἀλλὰ τί; ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα. ὁ δὲ θρόνος, βασιλείας γνώρισμα. ῥάβδος εὐθύτητος. ἰδοὺ καὶ ἕτερον βασιλείας σύμβολον, ἡ βασιλικὴ ῥάβδος, καὶ τὸ σκῆπτρον. ἠγάπησας δικαιοσύνην. ἀρμόδια πάντα μετὰ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ τοῦ παθεῖν, εἰς σαρκὸς ὑπόδοχὴν τοῦ ἐντελῆ δικαιολογίας. διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ θεὸς ὁ θεός σου. ὦ θεὲ ἔχρισέ σε ὁ θεός σου. τὸ, σοῦ, διὰ τὴν σάρκα. χρίεται γὰρ ἡ ἀνθρωπότης τῷ ἁγίῳ πνεύματι, οὐκ ἐνεργεῖται δὲ καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἁγίων, οἷον προφητῶν, πατριαρχῶν. χρίσις δέ ἐστιν, οἷον ὅλη τοῦ χρίοντος προυσία. οὕτως ὁ ἅγιος Κύριλλος. ὅρα τὸν Εὐσέβιον, ὡς ἔφη τὸν Σύμμαχον ἀναγαγεῖν τοῦτο τὸ χρῖσαι. διὰ τοῦτο ἔφη, ἔχρισέ σε ὁ θεὸς ὁ θεός σου ἔλαιον χαρᾶς παρὰ τοὺς μετόχους σου. ἔλαιον ἀγαλλιάσεως. ἔλαιον μὲν ἀγαλλιάσεως, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. μέτοχοι δὲ Χριστοῦ οἱ ἄνθρωποι. ὁ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν. οὐχ ὡς πᾶς, φησὶν, οἱ φίλοι ἀνθρώπῳ, οὕτως ἐχρίσθη ὁ Χς τῷ ἁγίῳ πνεύματι ἐκ μέτρου, ἀλλὰ ἅπαν ἐχρίσθη τὸ πνεῦμα.

» Καὶ σὺ κατ' ἀρχὰς κύριε τὸν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου ἐστὶν οἱ οὐ-
» ρανοί. αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις, καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ
» ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτοὺς καὶ ἀλλαγήσονται. σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ
» ἐκλείψουσι. Ἵνα γὰρ μὴ ἀκούσας, ὅταν δὲ εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, νομίσῃς ὡς δῶρημα ὕστερον τῆς οἰκουμένης δοθῆναι παρὰ τοῦ πατρὸς τῷ υἱῷ, αὐτὸν δείκνυσι δημιουργὸν αὐτῆς. ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρὸ τῆς ἀνθρωπήσεως, ἐκεῖνα δὲ μετὰ τὴν ἀνθρώπησιν νόει. αὐτοὶ ἀπολοῦνται. μεταχηματισθήσονται γὰρ πάντα τὰ ὁρώμενα, καὶ εἰς ἀφθαρσίαν ἥξουσι. τὸ οὖν ἀπολοῦνται, ἐκτὸς τοῦ ὁρᾶν φησι. καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτούς. τὴν ἐυκολίαν τῆς μεταλλαγῆς αὐτῶν ἐσήμανεν. σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ. πάντα μὲν, φησὶν, μεταλλάξεις καὶ νεουργήσεις, καὶ ἄφθαρτα ποιήσεις ἀντὶ φθαρτῶν. σὺ δὲ ἀπείρως ζήσεις καὶ διαμενεῖς
» διὰ παντός. Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέ ποτε, κάθου ἐκ δεξιῶν μου
» ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύ-
2 » ματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα, διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;
» διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν τοῖς ἀκουσθεῖσι μήποτε παραῤῥυῶμεν.

Ἀνήνεγκε

Ἀνήνεγκε γοῦν τὴν ἀπαρχὴν τῆς φύσεως τῆς ἡμετέρας τῷ πατρὶ, καὶ τοῦτο ἐ- Φωτ.
θαύμασε τὸ δῶρον ὁ πατήρ, καὶ διὰ τὴν ἀξίαν τῶν προσενεγκάντων, καὶ διὰ τὸ ἄμωμον τῶν προσενεχθέντων, ὡς οἰκείας αὐτὸ δέξασθαι χερσὶ, καὶ θεῖναι πλησίον τὸ δῶρον, καὶ ἰδεῖν, πάσου ἐκ δεξιῶν μου. τὸ πάσου εἶπεν, ἡ δεῖξαι θέλων ὅτι ἄλλως, φησὶν, οὐκ ἂν ἐβούλησε καθίσαι ἢ μὴ ἐκελεύσθη, μὴ χλοιστε, ἀλλ' ἵνα μὴ νομίσῃς αὐτὸν ἄναρχον καὶ ἀναίτιον. ὅτι γὰρ τοῦτ' ἔστι, δηλοῖ καὶ ὁ Παῦλος τῆς καθέδρας, τὸ ὁμότιμον σημαίνων, δηλοῖ καὶ τὸ ἐπὶ τὰ ἀνωτέρω, ἐπάθισε, μὴ πρότερον ἀκούσας, πάσου. ἢ ὅτι πρὸ συγκαταθέσεων ἐν τῇ βουλήσει τοῦ ἐπὶ τῷ καθίσαι τοῦ πατρὸς οὐκ ἄλλως σημαίνει σωάμλιος ὁ προφήτης, τῷ, πάσου, ἐχρήσατο ῥήματι. Μέγα μὲν οὖν καὶ τοῦτο, καὶ οὐ μόνον ὑπὲρ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἅπασαν τὴν κτίσιν. πολλὴ ἀνθρωπίνως καὶ αὐτῷ εἴρηται. ὡς γὰρ θεὸς ὁ υἱὸς, ἀιώνιον ἔχει τὸν θρόνον. ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς, φησὶν, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. οὐ γὰρ μετὸν σωρὸν καὶ τὸ πάθος, ταύτης ὡς θεὸς τῆς τιμῆς ἠξιώθη, ἀλλ' ἔλαβεν ὡς ἄνθρωπος ὅπερ εἶχεν ὡς θεός. ὑπὲρ γὰρ τὰπεινὸς ὢν ὑψώθη, ἀλλ' ὑψωσε ὢν καὶ ὢν μορφὴ θεοῦ ὑπάρχων, ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν μορφὴν δούλου λαβών. διὸ καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς βοᾷ. ὁ μονογενὴς υἱὸς ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο. καὶ ὁ κύριος φησιν, ἐγὼ οὐ τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατήρ μου ἐμοί. καὶ ἀλλαχοῦ. δόξασόν με πάτερ τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον γενέσθαι. ὡς ἄνθρωπος γοῦν αἰτεῖ, κάθου ἐκ δεξιῶν μου. ὡς γὰρ θεὸς, ἀιώνιον ἔχει τὸ κράτος. ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου. ὅρα γνησιότητος τοῦ υἱοῦ, ἀπόδειξιν. ὀργίζεται ὁ πατὴρ καθ' ὧν ἐχθρῶν τοῦ υἱοῦ, ὡς τοῦ υἱοῦ ἀλλοτρίους μόνου θέσθαι αὐτοὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, τοῦτ' ἐστικὸν, ἵνα τῶν τοιούτων τῆς γνώμης δηλώσῃ. τὸ δὲ, ἕως, χρόνου δηλωτικὸν, ὡς μετὰ τὸ θεῖναι ὑποπόδιον αὐτοῦ τοὺς ἐχθροὺς, πάλιν ἀίστασθαι μέλλοντας, ἄπαγε. ἀλλὰ δεῖξαι βούλεται, ὅτι οὐκ ἀνήσει τὸ θεῖναι πάντας ὑποπόδιον. τὸ μὲν ἕως, τὸ μὲν ἄχρις ἐκείνου πράττεται, τὸ μετ' ἐκεῖνο δὲ οὐκ ἀναιρεῖ. οὕτως ὁ ἁγίοις Γρηγόριος ὁ θεολόγος. ὑπὲρ τοῦ δευτέρου περὶ υἱοῦ λόγου φησίν. οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα; παραπαρρύνει αὐτοὺς λέγων. ὅπι μὲν χριστὸς, φησὶν, υἱὸς τοῦ θεοῦ γνήσιός ἐστιν, οἱ δὲ ἄγγελοι, ὁμόδουλοι ἡμῖν, ταύτῃ τεταγμένοι τῇ λειτουργίᾳ, τὸ πάντα πράττειν καὶ διακονεῖν, ὅσως ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι θεσμοῦ. πολλαχοῦ γὰρ ἄγγελοι διάκονοι γεγόνασιν ἐν ἀνθρώποις, πρὸς τὴν Μαρίαν, καὶ ἐν τῷ τάφῳ τοῦ κυρίου, καὶ πρὸς τὸν Κορνήλιον. διὰ τοῦτο περισσότερος ἐστιν ὁ λεγόμενος ἐστὶ καὶ ἰσχνὰ τὰ κατὰ τὴν ἀνθρώπησιν, δεῖ ἡμᾶς περισσοτέρως προσέχειν, ἤπερ, φησὶν, ὡς προσέχομεν τῷ νόμῳ. μήποτε παραῤῥυῶμεν. τοῦτέστιν ἐκτρεπόμενοι τὰ παθήκοντα, καὶ τῆς ἐπὶ σωτηρίαν ὁδοῦ.

» Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παρά-
» βασις καὶ παρακοὴ, ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τη-
» λικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυ-
» ρίου, ὑπ' αὐτῶν εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη.

Η περὶ τοῦ νόμου, φησὶν, ὅτι δι' ἀγγέλων ἐδόθη, ὡς καὶ ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας φησί, διαταγεὶς δι' ἀγγέλων, ἤγουν διακονητείς, ἢ περὶ ὧν ὑπ' ἀγγέλων ἄλλος λαλη-
θέντων, ὡς ἐπὶ τῶν Σοδομιτῶν, ὡς ἐπὶ τοῦ κλαυθμῶνος ἐν τοῖς κριταῖς, ὅτε ἦλθεν ἄγ-
γελος κυρίου πρὸς τοὺς Ισραηλίτας καὶ ἃ λέγειν αὐτῶν τὰ παρανομίαν. δέον γάρ, φησι, πάντως ἀφανίσαι, ὑμεῖς δὲ καὶ σωθῆναι ἐθέσθε πρὸς αὐτούς. διὰ τοῦτο γὰρ ὁ θεὸς τὰ ὁλεθρεύσει ὁ θεὸς τὰ ὁλεθρεύματα ἔθνη. ταῦτα ἀκούσαντες ἐκλαυσαν ὁμοθυμα-
δόν. ὅθεν καὶ κλαυθμὼν ὁ τόπος ἐκλήθη. ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν. ἡ γάρ, φησι, τὰ ὑπ' ἀγγέλων λαληθέντα ἔβεβη καὶ πρᾶξιν ἔσχε, πρόσω μᾶλλον τὰ πρὸ τοῦ ἐμοῦ τοῦ θεοῦ λαληθέντα ἐκβήσεται; ῥᾴδιον. δικαίαν. μαθαπρόδοσιαν. τοιοῦτόν ἐστιν ἀμοι-
βή. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν. ἡ τὰ παρὰ ἀγγέλων λαληθέντα ῥᾴδιον τῇ παλαιᾷ βέβαι-
ον, ἐὰν οἱ ἁμαρτήσαντες πάντες ἀτέλαβον, ποίαν ἔχομεν συγγνώμην ἡμεῖς ἐκείνους ἀπολαβόντας ὁρῶντες καὶ ἀμελοῦντες; τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας. ἡ δὲ ἀγαθὰ τῆς γῆς ἐπαγγελλομένης, καθὼς ἡ παλαιὰ, ἀπὸ βασιλείαν ὑρανῶν καὶ υἱοθεσίαν. σωτηρίας δέφησι, τῆς ἀπὸ χριστοῦ δεικθείσης ἐ φανερωθείσης, τυτέστι τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως. ταύτην δὲ εἶπε σωτηρίαν, δεικνὺς ὅτι ἐν τῇ παλαιᾷ μὴ οὕτως οὖσα σωτήρια. λαλεῖσθαι δὲ τὸ κυρίου. εἶτα δείκνυσι τὸ ἀξιόπιστον αὐτῆς. ὑ γάρ τις ἕτερος, φησί, διεκόνησεν αὐτῇ καθάπερ Μωσῆς τῇ παλαιᾷ, ἀλλ' αὐτὸς ὁ χριστός. ἀπὸ τῶν ἀκουσάντων. ἀπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ὑνεχθεῖσα, ἐβεβαιώθη καὶ ἐπιστεύθη. Τίνες δὲ οἱ ἀκούσαντες; οἱ θεασάμενοι δηλονότι μαθηταί. ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσῃ, ὑ λέγει καὶ ἐὰν τὸν ἀκηκοέναι παρὰ χριστοῦ, καίτοι ἠκουσεν.

» Συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις καὶ τέρασι καὶ ποικίλαις δυνάμεσι, καὶ
» πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν. ὑ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξε τὴν οἰ-
» κουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. διεμαρτύραντο δέ τινες λέγων, Τί
» ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι μιμνήσκει αὐτοῦ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν; ἠλάττωσας
» αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν, πάντα ὑπέταξας ὑπο-
» κάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ἐν γὰρ τῷ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυ-
» πότακτον. νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα.

Εἶτα ὡσεὶ ψεύδονται οἱ ἀκούσαντες παρὰ χριστοῦ, καὶ ἄλλα αὐτ' ἄλλων λέγουσιν; οὐ φησιν. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς μαρτυρεῖ αὐτοῖς ἀληθῆ, διὰ σημείων καὶ τε-
ράτων καὶ ποικίλων δυνάμεων ὧν ἐνεργεῖ δι' αὐτῶν. καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς. καὶ διὰ χαρισμάτων καὶ ἐπιφοιτήσεως πνεύματος ἁγίου, τὰ τῆς τοῦ θεοῦ μαρτυρίας γίνεται. μερισμοῖς δέφησι, διὰ τὸ οἷον καταμερίζεσθαι τὴν πνευματικὴν χάριν, κα-
τά τε τὸ μέτρον ἑκάστου, καὶ τὴν τῆς πίστεως ἀναλογίαν, καὶ ὅπως αὐτῷ συμφέρει. κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν. τὸ παρακλήτου δηλονότι. διαιρῶν, φησιν, ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται. ὑ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξε τὴν οἰκουμένην. τοῦτο ἀκόλουθόν ἐστι, τῇ ἄνω ὧν ἀγγέλων συγκρίσει. ἔδει γὰρ τῷ μείζονι κτίσματι τῆς ἀγγέλοις, τυτέστι τὴν κατὰ σάρκα Χριστὸν συγκρίνοντα, μείζονα αὐτὸν διαστῆσαι δεικνύειν. μέλλουσαν δὲ οἰκουμένην φησὶ, τὴν ἐσομένην κόσμον. περὶ οὗ, φησιν, ὁ ἅπας

λόγος

λόγος ἡμῖν. αὐτὸς γὰρ κριτὴς ὁ Χριστὸς ἐκείνης καθεδεῖται τῆς οἰκουμένης. οἱ δὲ ἄγγελοι, ὡς λειτουργοὶ καὶ δοῦλοι παρίστανται. διεμαρτύραντο δέ τινες λέγων. ὡς πρὸς ἑβδομήκοντα γραφὰς διαλεγόμενος, ὑ πίστιν ὧν λεγόντων τὰ ὀνόματα. Τί ἐστιν ἄνθρωπος. Τίνος χάριν παράγεις νῦν, τὸ, Τί ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι μιμνήσκει αὐτοῦ; ἐπειδὴ ἀντιπίπτειν αὐτῷ ἐδόκει πρὸς τὰ πρόβατα, (ὁ μὲν γὰρ, μείζονα δείκνυσι τὸν Χριστὸν ὧν ἀγγέλων,) τὸ, βραχύτι ἠλαττῶσθαι παρ' αὐτούς. διὸ πί-
στησιν αὐτὸ, ἵνα τὰ δοκοῦσαν ἀντίστασιν λύσῃ. καὶ λύων φησὶν ἠρῆσθαι αὐτὸν ἠλατ-
τωμένον, διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου. ἔβραμεν γὰρ αὐτὸν, καὶ ὑκ εἶχεν εἶδος ὑδὲ κάλ-
λος. συγχωρεῖ δὲ τέως καὶ τὸ ῥηθὲν ἠρῆσθαι ἐπὶ τοῦ Δαυΐδ, ἐπειδὴ ἐχρήσατο αὐτῷ καὶ ἀντὶ τὸ ἐκείνους παραμυθήσασθαι, τὸ πάντα ὑποτάξας ὑρκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Οτι μιμνήσκει αὐτοῦ. ὑ γὰρ μόνον ἀπὸ τὸ εἶναι πρόγαλμα, καὶ τὸ εὖ εἶναι δε- Θεοδωρ.
δώρηται, καὶ μεμνημένος διατελεῖ, καὶ κακῶς διακειμένων ἐπισκέπτεται. ἠλάτ-
τωσας αὐτόν. ἐν παθήματι τῆς μετὰ τὴν παράβασιν ἐμνημόνευσεν ἀπροφάσεως. τῷ θανάτῳ γὰρ, ὧν ἀγγέλων ἠλάττωται. ταῦτα ἁρμόζει μὲν καὶ ἀπὸ τὴν κοινὴν ἀνθρω-
πότητα, μάλιστα δὲ ἀπὸ τὸν κατὰ σάρκα Χριστόν. νῦν δὲ οὕτω ὁρᾶται αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. ἐπειδὴ γὰρ εἶπεν, ὑδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον, οὐχ ὁ-
ρῶμεν δὲ κακῶς ἔπασχον καὶ ὑπέμενον παρὰ τῶν Ιουδαίων ὧν ἐμμεινάντων τῇ ἀπιστίᾳ, ἵνα μὴ ἀμφιβάλωσι πρὸς τὰ ἠρημένα, φησί. μὴ θορυβεῖσθε. οὕτω γὰρ πάντα αὐτῷ ὑποτέτακται, οὕτω τὸ κήρυγμα κατέσταρται, οὕτω ἐκράτησεν ὁ βασιλεὺς καθαρῶς.

» Τὸν δὲ βραχύτι παρ' ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν Ιησοῦν διὰ τὸ πάθη- Κεφ. γ'.
» μα τοῦ θανάτου, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύση-
» ται θανάτου. ἔπρεπεν γὰρ αὐτῷ δι' ὃν τὰ πάντα, καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς
» δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν, διὰ παθημάτων τελειῶσαι.

Βραχύ δέφησι, διὰ τὸ, τρεῖς ἡμέρας ἐν τῷ ᾅδῃ γενέσθαι. διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου. πάθημα θανάτου ἤτοι, τὸν ἀληθῆ ἐνέφηνε θάνατον. δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστε-
φανωμένον. δόξαν καὶ τιμήν, τὸν σωρὸν καλεῖ. ὑ γὰρ οὕτως ἄξιον τοῦ θεοῦ καὶ ὑ-
περένδοξον τὸ ποιῆσαι ὑρανὸν καὶ γῆν καὶ ἄνθρωπον καὶ τὰς ἄνω δυνάμεις, ὡς τὸ κα-
ταξιῶσαι δι' ἡμᾶς σωρωθῆναι. τοῦτο δέφησι, καὶ αὐτὸς παραμυθούμενος. ἡ γὰρ ταῦτα δι' ἡμᾶς ὁ Χριστὸς ὑπέμεινε, τί μέγα ἡ καὶ ὑμεῖς δι' αὐτὸν ὑπομένετε πειρα-
μούς; ὅπως χάριτι θεοῦ. χάρις γὰρ τῆς ἁγίας τριάδος, τὸ παθεῖν τὸν υἱόν. ὑ γὰρ κατ' ὀφειλὴν ὁ πατὴρ τὸν υἱὸν ἔδωκεν, ἢ ὁ υἱὸς κατεδέξατο, ἢ τὸ πνεῦμα συνή-
γαγεν εἰς τὸν σωρὸν, ἀλλὰ πάντα χάριτι λέγονται. καλῶς δὲ τὸ γεύσηται. ὑ γὰρ ἐνέ-
μεινε τῷ θανάτῳ, ἀλλὰ μίαν αὐτοῦ πρόσωπον πικρὰν ἀπεγεύσατο. Ιστέον ὅτι οἱ Νεσ- Οἰκουμ.
τοριανοὶ παραποιοῦσι τὴν γραφὴν, καὶ οὕτως ἀναγινώσκουσιν, ὅπως χωρὶς θεοῦ ὑπὲρ
παντὸς γεύσηται θανάτου, τὸν καταισχυνάζοντες, ὅτι ἐνοίκησιν ἔσχεν ὁ Χς, φασι, τὸ θῦ λόγου ἐ ὑχ ἕνωσιν, ὅτι σωρουμένῳ αὐτῷ ὑ σωῆν ἡ θεότης. ἔρηται γάρ, φα-
σι, χωρὶς θῦ γεύσηται θανάτου. ἀλλ' ὅρα πῶς ὀρθόδοξός τις ἀπεκρίθη. πρῶτον μὲν, χά-
ριτι θῦ κεῖται. εἶτα ὑπὲρ ἡμῶν χωρὶς θῦ εἴρηται), οὕτως δεκτέον αὐτό. ὅτι χωρὶς τοῦ θῦ

ὑπὲρ

ὑπὲρ παντὸς ἄλλου ἀποθανὼν ὁ χς. εἰ γὰρ μόνον ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ ἐὰν ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἀποθανόντων ἀποθάνῃ, ἵνα λύσῃ τὸ μεσότυχον τοῦ φραγμοῦ καὶ ἑνώσῃ τὰ κάτω τοῖς ἄνω. τοῦτο ὅμοιον τὸ σημαχοῦν ἀριμηλοῦον. ὅταν δὲ εἴπωμεν ὅτι πάντα ὑποτέταχται, δηλονότι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου. ἦν γὰρ καὶ μὴ πάντες ἐσώθησαν διὰ τὴν οἰκείαν ἀπιστίαν, αὐτὸς μέντοι τὸ οἰκεῖον ἔπαθε πάντας καὶ ὑπὲρ πάντων ἐποίησεν. ἔπρεπε γάρ φησι, τῷ θεῷ καὶ πατρί, δι' ὃν τὰ πάντα, αὐτὸς διὰ πάντων αἴτιος. εἰ δι' οὗ τὰ πάντα, ὁ πατήρ ἐστιν ὁ τὰ πάντα δημιουργήσας, ὁ τὴν δημιουργὸν μεγυνικῶς. καὶ δι' οὗ τὰ πάντα. τὸ δι' οὗ, ἐπὶ τοῦ πατρὸς κείμενον. πολλοὶς υἱοὺς. υἱοὺς ἑαυτοῦθα, τοὺς ἀνθρώπους καλεῖ. τὸν ἡσαγαγόντα, φησὶν, ἐν τῇ τῶν μονογλυοὺς δόξῃ τοὺς ἀνθρώπους τῇ τῆς υἱοθεσίας δωρεᾷ, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας τούτων ὧν υἱῶν, τοῦτέστι τὸν χριστὸν, διὰ παθημάτων τελειῶσαι, δίον διὰ τοῦ σταυροῦ τέλφον ἀπρόσιξαι καὶ ἑνδοξον. τὸ δὲ τέλειον ὡς πρὸς ἡμᾶς εἴρηται τοὺς τελείως αὐτὸν καταλιφότας ἀγαθὸν καὶ φιλάνθρωπον διὰ τοῦ σταυροῦ, ἐπεὶ ἀεὶ αὐτὸς παντέλφος ἦν, καὶ ἀεὶ ὑπερένδοξος. ὅρα δὲ πῶς διαφορὰν ὧν υἱῶν. ὁ μὲν γὰρ γνήσιος, ἡμεῖς δὲ θετοί. ὁ μὲν σώζει, ἡμεῖς δὲ σωζόμεθα. διὰ παθημάτων τελειῶσαι. τοῦτέστι τὸ ἐλλεῖπον αὐτῷ ἀναπλήρωσαι. τί δὲ ἐνέλειπε τῷ χριστῷ καθ' ὸ νοεῖται ἄνθρωπος; τὸ ἀθάνατον δηλαδὴ, ἵνα τὸ κατ' εἰκόνα ἔχῃ ἀνελλιπῶς. ἀνεπλήρωσεν οὖν αὐτῷ τὸ λεῖπον ὁ πατὴρ διὰ τῆς ἀναστάσεως. διὰ μέθυ δὲ αὐτὸ, πάντας ἀνθρώπους ἀναπλήρων, καθὼς καὶ σημαχοῦν φησιν ὁ αὐτὸς ἀπόστολος. καὶ τελφωθεὶς, γέγονε τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἐλπίζουσι πρόξενος σωτηρίας ἀναπαλύτου. οὕτως ὁ ἐν ἁγίοις Κύριλλος καὶ Σευῆρος ὁ τῷ θεοδ' κεφαλαίῳ τῆς Φιλαλήθους. Ὅτε γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι, ἐξ ἑνὸς πάντες. δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, λέγων. ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. καὶ πάλιν. ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ. καὶ πάλιν. ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἅ μοι ἔδωκεν ὁ θεός

Ὁ ἁγιάζων, τοῦτέστιν ὁ χριστὸς, καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι, τοῦτέστιν οἱ ἄνθρωποι, ἐξ ἑνὸς ἐσμὲν τοῦ θεοῦ καὶ πατρός. ἀμφότεροι μὲν γὰρ χριστὸς ὡς υἱὸς καὶ γνήσιον ζώνυμα καὶ ἐκτῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς, ἡμεῖς δὲ ὡς πίστιμα καὶ υἱοθεσίας χάριτι ἠξιωμένοι. ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν. ἅμα γὰρ τὴν σάρκα ἑαυτῷ ἕνωσε, καὶ τὴν ἀδελφότητα ἐνεδύσατο. Εἰ τῶν ἀνθρώπων, ἐδείξε τὸ διάφορον. ἀνθρώπων μὲν γὰρ κατὰ φιλανθρωπίαν, ἐπειδὴ ἔστι καὶ ἀληθῶς θεός. ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ. ἐπειδὴ ἄνωθεν αὐτὸν ἀδελφὸν καὶ κάτω πατέρα, ἐν μέσῳ ἐσήμανεν ὅτι τοῦτο μὲν φιλανθρωπίας ὀνόματα καὶ χάριτος τῆς αὐτοῦ, τῇ δὲ φύσει καὶ ἀληθῶς θεός ἐστι φησί. τίς γὰρ πεποιθεν ἐπὶ ἑτέρῳ τινί, ἢ μὴ ἐπὶ μόνῳ θεῷ; ὡσεί ἔλεγε. μὴ ἀκούοντες αὐτὸν ἀδελφὸν καὶ πατέρα, νομίσητε ἕνα εἶναι τῶν πολλῶν. θεός ἐστι φησὶν, ἐφ' ὃν γέγραπται πεποιθέναι χρεών. ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία. πατέρα τὸν χριστὸν ἐποίησεν ἡμῶν. τὸ δὲ ἔδωκε, διὰ τὴν ἀνθρωπότητα. ὁμοίου τοῦ, αἴτησαι παρ' ἐμοῦ, καὶ δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου. Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκε σαρκὸς

Φωτ.

» σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου
» καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτέστι τὸν Διάβολον, καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας.

Ἐπεὶ οὖν, φησὶ, τὰ παιδία τοῦτέστιν οἱ ἄνθρωποι κεκοινώνηκαν σαρκὸς καὶ αἵματος παραπλησίως, τοῦτέστιν ὁμοίως δὲ ἀληθείας γε καταφανοῦσίαν τινὰ, ὥστινες αἱρετικοὶ λέγουσι, καὶ αὐτὸς σαρκὸς καὶ αἵματος μέτοχος γέγονεν ἵνα καὶ οὗτοι τοῦτο δείξῃ τὸ φιλόστοργος εἶναι. ΑΛΛΩΣ. Ἡμεῖς οἱ οὐ τέκνοις ἐριθμημένοι θεοῦ κεκοινώνηκαμεν αἵματος καὶ σαρκὸς, τοῦτέστιν, ἐν αἵματι ἐσμὲν καὶ ἐν σαρκὶ, καὶ ἐν φθαρτοῖς καὶ γενητοῖς σώμασι. ταύτης ἕνεκα τῆς αἰτίας ὁ μονογλυὴς τοῦ θεοῦ λόγος ζωὴ κατὰ φύσιν ὑπάρχων μετέσχε τῶν αὐτῶν καὶ γε καθ' ἕτερον τρόπον ἀμὰ παρακλησίως ἡμῖν. ἵνα διὰ τοῦ θανάτου. εἶτα καὶ τῆς οὐσιανθρωπήσεως λέγει τὴν αἰτίαν. ἵνα, φησὶ, καταργηθῇ ὁ τὸ κράτος ἔχων τοῦ θανάτου Διάβολος. καταργηθῇ δὲ διὰ τοῦ θανάτου, ὡς ἦ εἶπεν. ὢ βοφίας θεοῦ. διὰ τοῦ θανάτου ἔσχε τὸ κράτος ὁ Διάβολος, διὰ τοῦ θανάτου καταλυθήσεται. ᾧ γὰρ ἴσχυσεν ὤλω, τούτῳ καθ' αὐτοῦ ὁ Χριστὸς ἐχρήσατο. πῶς δὲ ἀρχὴ τοῦ θανάτου; ὅτι τῆς ἁμαρτίας ἄρχων ὢν ἦς ὁ θάνατος, καὶ τοῦ θανάτου ἄρχει, ἤγουν κράτος θανάτου ἡ ἁμαρτία. ἔχων οὖν τὴν ἁμαρτίαν καὶ εὑρετὴς αὐτῆς ὑπάρχων, τὸ κράτος ἔχει τοῦ θανάτου, (εἰρηκὼς γὰρ τὴν ἁμαρτίαν εἶναι τὸ κράτος τοῦ θανάτου,) ἵνα οὕτως εἴπῃ. διὰ τοῦ οἰκείου θανάτου κατεργάσηται τὴν ἁμαρτίαν ὑποχείριον ἔχοντα τὸν Διάβολον, ἥτις ἐστὶν ἰσχὺς καὶ κράτος τοῦ θανάτου. ἐπεὶ μὴ οὕτω καθίσχυσε τὸ ἀνθρώπου, ἐξ οὗ ὁ θάνατος εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον. ὅθεν φόβῳ θανάτου. τοῦτ', φησὶ, καταργηθῇ ὁ θάνατος, δι' ὅλου τοῦ ζῆν οἱ ἀνθρωποι ἔνοχοι ἦσαν, καὶ ὑποκειντο φόβῳ δουλείας. ἐδεδίκεσαν γὰρ τὸν οὕτω καταργηθέντα θάνατον. καὶ ἐνδεῶς, φησὶ, τοὺς ἀρτίφρονας ἴσχυε τέρψαι ὧν τὸ βίου τερπνῶν, τὸ διὰ τὸν θάνατον φόβου, δηλῶ ὁμοῦ καὶ ἀπηνοῦς δεσπότου ἐφισταμένου καὶ ἐκ φοβουμένους τοὺς ἐπὶ γῆς. ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. ἐδεδίκεσαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, ὡς ἔνοχοι ὄντες τῆς τούτου δουλείας. δουλεία δὲ τοῦ θανάτου τὸ ἕλκεσθαι καὶ ὑπακεῖσθαι τῇ ἁμαρτίᾳ. ἰσχὺς γὰρ καὶ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία. ἐπεὶ οὖν ὁ χριστὸς διὰ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτέστι τὸν Διάβολον, τὸν εὑρετὴν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ἁμαρτίας, ἥκοτος ἀθανὴς γενεῖ ἡ ἁμαρτία. ἥκοτος ἀπηλλάγημεν τῆς ἐπικρατείας αὐτῆς δουλείας. ἥκοτος ἠλευθερώμεθα τοῦ θάνατον φόβου. ἐστὶ δὲ τοῦτο ἐν τοῖς ἔργοις σαφῶς καταδεῖν. οἱ γὰρ πρὶν ὡς μέγιστον κακὸν καὶ ἀνυπέρβλητον φοβούμενοί τε καὶ ἀποτρεμοῦντες τὸν θάνατον, νῦν ὡς βελτίονος βίου μεταβολὴν καὶ πρόοιμον, χαίροντες πρὸς αὐτὸν χωροῦσιν, ὅταν ὑπὸ Χριστοῦ καὶ ὧν αὐτοῦ νόμων πρὸς ὧν διωκόντων ἐπάγηται. ἆρα γε φανερῶς ἀπηλλαξεν ἡμᾶς ὁ σωτὴρ τοῦ καθ' ὃν θάνατον φόβου, καὶ τῆς ἐκεῖθεν δουλείας;

» Οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀμὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. ὅθεν ὤφελε κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται
» καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεὸν, εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν

Φωτ.

Κυρίλ.

» γὰρ τοῦ πρώτου αὐτὸς πειραθεὶς, δύναται τοῖς πραζομένοις βοηθῆσαι.

Ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. τὸ ἐπιλαμβάνεται δηλοῖ, ὅτι ἡμεῖς μὲν αὐτὸν ἐφεύγομεν οἱ ἄνθρωποι, ὁ δὲ Χριστὸς ἐδίωκε, καὶ διώκων ἔφθασε, καὶ φθάσας ἐπελάβετο. γὰρ ἀγγέλων φύσεως ἐδράξατο γάρ, ἀνέλαβεν, ἀλλ' σπέρματος Ἀβραάμ. ὅθεν ὤφειλε. ἐπειδὴ ὅλως ἁπλαβέσθαι ἠξίωσε, τοῦτο λοιπὸν καὶ τὸ ἀκόλουθον, ὤφειλε κατὰ πάντα ὁμοιωθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. ἐγγὺς ἐλθὼν θανάτου, ἐδειλίασε, ἔφριξε, ἔπτηξε, ὑπνωσεν, ἀπέθανεν, ἀνέστη. ἵνα ἐλεήμων γένηται). ταῦτα δὲ πάντα, φησὶν, ὡφειλόμησε κατ' ἄλλο μὲν γάρ, ἢ ἵνα ἐλεήσῃ τοὺς ἁπλῶς, καὶ ἀνελκύσῃ ἐκτὸς βάραθρου. καὶ πιστὸς ἀρχιερεύς. πιστὸς, ἀληθής. ἴδιον γὰρ τοῦ ὄντως καὶ ἀληθῶς ἀρχιερέως, τοιοῦτον εἶναι ἀρχιερέα, ἀπαλλάξαι τῶν ἁμαρτιῶν. ἵνα ὃν προσενέγκῃ θυσίαν σωτηρίου ἡμᾶς καθαρίσαι, γένωνται ἄνθρωποι καὶ ἑαυτὸν προσενέγκῃ. εἶτα ἐπάγει πῶς γένοιτο, καὶ διατί πιστὸς ἀρχιερεύς. ἵνα τὸ ἱλάσκεσθαι, φησὶ τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. διὰ τοῦτο γὰρ γέγονεν, ἵνα τὸ ἐξιλεώσασθαι ἡμᾶς καὶ καθαρίσαι τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. τὰ πρὸς τὸν θεόν. τῶν πρὸς θεὸν, καὶ ἵνα θεὸν ἀνικόντων πραγμάτων. οὐ γὰρ γέγονεν ἡμῶν ἀρχιερεὺς, ἵνα τῷ σωματικὰς δικαστὰς καὶ ἀπαρχὰς ἀπαιτῆσαι. ἀλλ' ἵνα ἡμᾶς ἐκ περιλειμμένους πρὸς τὸν θεὸν καὶ ἀπερίμενους, καὶ ἐλεήσας ἡμᾶς, ἑαυτὸν ἡμῖν ἔδωκεν ἀρχιέρεα. ᾧ γὰρ τοῦτο πάθει αὐτὸς πειραθείς. ταπεινὸν τὸ ἀνθρώπινον, πολὺ μᾶλλον ἐξ ὧν πέπονθε πρὸς νόσεως μέτρον. ἔπειτα καὶ διὰ τὸ νηπιόδες ὧν ἀκουόντων εἴρηται. τί γὰρ φησιν; ᾧ γὰρ πάθει, φυτέσιν ἐπειδὴ πάθει αὐτὸς ἰδίου σώματι πειραθείς, προθυμότερον βοηθήσει τοῖς πειραζομένοις, ὡς ἔστιν. πείρᾳ μαθὼν τί ἐστι τὸ πάσχειν, οἷς ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄνθρωπος πείρᾳ μαθὼν τὸ πάθος, δύναται, φυτέσι προθυμότερον ὀρέξῃ χεῖρα τοῖς πραζομένοις. Ἡ δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι, οὕτως ἐκληπτέον.) ἐπειδὴ γάρ, φησιν, ἀναμαρτήτῳ σώματι τῷ δεσποτικῷ ἐνεπήδησεν ὁ πονηρὸς, καὶ πάσχειν ἐπράθη. (διὰ γὰρ ἑαυτὸν προσέβαλε πράζων. καὶ τις Ἰουδαίους αὐτὸς ἰῶν ὁ ἀναιρεθίζων εἰς πάθος τοῦ δεσπότου μαιφονίαν.) ἐπεὶ οὖν ἀναμάρτητον ἔχων σῶμα ἐπάσχεν ἐκ πρώτου, ἴσχυε δικαίαν ἐξ ἐλογον ἔχει κατὰ τοῦ πονηροῦ, ἐξ τις ὑφ' ἁμαρτίαν τελοῦντας ἀνθρώπους ἁφαρπάζειν ὧν ἐκεῖθεν ἐπαγομένων πειρασμῶν, καὶ βοηθοὺς καθίσασθαι τοῖς πειραζομένοις. ᾗ γὰρ καὶ τοῦ ἀναμαρτήτου σώματος θρασύτητα τοῦ πονηροῦ ἔλογον καὶ δικαίαν τῷ δεσπότῃ παρέσχηται ἴσχυε, εἰς τὸ εὑρεθῆναι τοὺς ὑφ' ἁμαρτίαν ὧν ἐκεῖθεν πράσμων, καὶ βοηθὸν εὑρίσκεσθαι τοῖς πειραζομένοις.

Κεφ. δ'. 3 » Ὅθεν ἀδελφοὶ ἅγιοι κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον » καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτὸν, ὡς » καὶ Μωσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. πλείονος γὰρ δόξης οὗτος παρὰ Μωσῆν ἠξίωται, » καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν.

Εἰ οὖν μέτοχοι καὶ κοινωνοὶ ἐστὲ τῆς κλήσεως τῆς ἐπουρανίου, τὰ ἐκεῖ ζητεῖτε, καὶ ὧν ἐνταῦθα

ὧν ἐνταῦθα λόγος ὑμῖν ἔσω μηδείς. τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα. ἐλθὼν ἐς τὴν οἰκονομίαν, ἅπαντα λοιπὸν ἀληθῶς τὰ θεῖα φθέγγεται. ἀπόστολον δὲ αὐτὸν φησι, διότι ἀπέσταλται παρὰ τοῦ πατρὸς ὡς ἄνθρωπος. ὁμολογίας δὲ, τῆς πίστεως. πιστὸν ὄντα. εὐνοϊκὸν φησι, πίστιν τετηρηκότα τῷ πατρὶ, καὶ τὰ αὐτὰ φρονοῦντα αὐτῷ σωρὶ τὸ σῶσαι τὸν λαόν. τῷ ποιήσαντι αὐτὸν, φησιν, ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα, τουτέστι τῷ πατρὶ αὐτοῦ. γὰρ δὲ ἐνταῦθα θαυμαστὸν ἢ οὕτω λέγει, ἅπαξ τῆς οἰκονομίας ἁπλαβόμενος. τῷ ποιήσαντι αὐτὸν. τί ποιήσαντι; ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα. ἐνταῦθα γὰρ περὶ θεότητος φησιν, ἀλλὰ σωρὶ ἀξιωμάτων ἀνθρωπίνων. ὡς καὶ Μωσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. μᾶλλον πρεσβεῖον τὸν κατὰ σάρκα χρισὸν, παρεθέναι Μωϋσέως. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ πιστοί ἦσαν οὗτοι πρὸς οὓς ὁ λόγος, μεγάλας ἐδόξας εἶχον σωρὶ Μωσέως, ἵνα μὴ εὐθέως ἀπροφράξωσιν αὐτῶν τὰ ὦτα, γὰρ εὐθέως προσέθεσι Μωσέως τὸν Χριστὸν, ἀλλὰ τέως ὑπιβῖ. εἶτα προσῶν παρεθέσιν. οἶκον δὲ αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐκάλεσεν. αὐτοῦ δὲ τὸν λαὸν εἶπε τοῦ Μωσέως, διότι προσήκει αὐτῶν. καὶ γὰρ ὁ θεός φησι πρὸς αὐτὸν, ὁ λαός σου ἥμαρτεν. Ὡς καὶ Μωϋσῆς φησιν. ὥστε μάτην διαλοιδοροῦνταί μοι πρὸς ὑμᾶς οἱ ἀποστασίαν με λέγοντες Φωτ. ἀπὸ Μωσέως διδάσκειν, καὶ πρὸς αὐτὸν δυσμενῶς διακεῖσθαι. λελήθασι δὲ τοῦτο καὶ γὰρ παρηγορημένον λόγον ἔσαγε, ἵνα μᾶλλον πείσῃ. τοῦ γὰρ ἐς ἀπολογίαν παρεσκευασμένου μᾶλλον ὕστερον. πλείονος γὰρ δόξης οὗτος. ἤτων τὸν πρὸς Μωσῆν ἰσότητα τοῦ Χριστοῦ, νῦν ὑπέρεμα τὸν ὑπερεχὴν λέγει. πλείονος οὗτος. τίς; ὁ κατὰ σάρκα νοούμενος χριστός. παρὰ Μωσῆν δόξης ἠξίωται. καθ' ὅσον, φησὶ, πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου, ὁ κατασκευάσας αὐτόν. νῦν τὸν ὑπάτον ὑπερεχὼ, καὶ ὅσῃ θεοῦ πρὸς ἄνθρωπον λέγει, καὶ φησι. πιστὸς μὲν ὢν Μωσῆς ὑπὲρ πάντα τὸν οἶκον, φυτέσι τὸν λαόν. πλὴν καὶ αὐτὸς τοῦ οἴκου ἦν, καὶ τοῦ λαοῦ εἷς. τοσοῦτον ὅσον πλείονος δόξης ὁ κατὰ σάρκα χριστὸς παρὰ Μωσῆν ἠξίωται, ὅσον ἡκὼς, φησι, τὸν δημιουργὸν τοῦ δημιουργήματος. ὅσον γάρ, φησι, πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. οἶκον γὰρ ἐνταῦθα, τὸν λαὸν ζῶν τῷ Μωσεῖ λέγει, ἐπειδὴ καὶ Μωσῆς, εἷς ἦν τοῦ λαοῦ, ποιητὴς δὲ τοῦ οἴκου ὁ χριστός.

» Πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπό τινος. ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας θεός.
» καὶ Μωσῆς μὲν πιστὸς ἦν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θεράπων εἰς μαρτύριον ὧν λαληθη-
» σομένων. χριστὸς δὲ, ὡς υἱὸς, ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐάν σωρ τὴν » παῤῥησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν.

Ἐπειδὴ οἶκον τὸν λαὸν καὶ τὸν Μωσῆν ἐκάλεσεν, ῥύεται τὴν τροπὴν, καὶ φησι. δημιούργημα οὗτοι ἦσαν καὶ δοῦλοι. γὰρ ἦν οἶκος, ἢ μήτι κατεσκευάσθη. κατεσκευάσατο δὲ τὰ πάντα μετ' ὧν καὶ ὁ οἶκος ὁ τοῦ Χριστοῦ. ὅσην οὖν ἡκὸς, φησι, διαφορὰν ἔχειν ποιητὴν τρίμαρος, τοσαύτην ἔχει ὁ χριστὸς πρὸς Μωσῆν. καὶ Μωσῆς μὲν πιστὸς ἦν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. εἶτα καὶ ἄλλως λέγει διαφορὰν χριστοῦ καὶ Μωσέως, ὅτι ὁ μὲν ὡς δοῦλος ἦν πιστὸς, ὁ δὲ ὡς υἱὸς γνήσιος καὶ ὁμοούσιος. ἐπειδὴ γὰρ ἄνω πιστὸν ἐκάλεσε τὸν χριστὸν, πιστὸν δὲ καὶ τὸν Μωσῆν, ἵνα διαφορὰν τοῦ

πιστοῦ

πιστοῦ ἐρημῖται. ἡς μαρτύριον ὧν λαλημένων. ἡς τὸ εἶναι μάρτυρα ὧν λαλουμένων παρὰ θεοῦ τοῖς Ἰουδαίοις, ἵνα μὴ ἐν καιρῷ κρίσεως ἀρνήσωνται. ἔθος γὰρ τῷ θεῷ καὶ οὐρανὸν καὶ γῆν καὶ φάραγγας περιλαμβάνειν ἡς μαρτυρίαν. ἄκουε γάρ, φησιν, οὐρανέ, καὶ ἐνωτίζου ἡ γῆ. καὶ πάλιν. ἀκούσατε φάραγγες. Χριστὸς δὲ ὡς υἱός. ἡ γὰρ καὶ πιστός, φησι, παρ' ἐμοῦ ὠνόμασαι, ὡς ὡς υἱὸς γνήσιος ἐστι πιστὸς, τὸ πατρῷον ἀπολαμβάνων θέλημα, μᾶλλον δὲ τὸ κοινὸν τῆς ἁγίας τριάδος. οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς. οὗ χριστοῦ οἶκος ἐσμὲν οἱ πιστοὶ, καθὼς τὸ, ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς. ἐὰν τὴν παῤῥησίαν. ἐσόμεθα αὐτοῦ οἶκος, ἐὰν μὴ ἐγκαλυπτώμεθα ἐπὶ τῇ ἡς αὐτὸν πίστει, ἀλλὰ μετὰ παῤῥησίας καυχώμεθα, καὶ τὸ χρηστὰ λήψεσθαι παρ' αὐτοῦ ὡς θεοῦ ἐλπίζωμεν, μὴ σαλευόμενοι μηδὲ διστάζοντες ὅτινι.

» Διὸ καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, » μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πει» ρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὗ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες ὑμῶν. ἐδοκίμασάν με καὶ εἶδον τὰ » ἔργα μου τεσσαράκοντα ἔτη. διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ, καὶ εἶπον ἀεὶ πλανῶν » ται τῇ καρδίᾳ. αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου, ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου εἰ » σελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. Εἰπὼν ὅτι χρὴ τὰ χρηστὰ ἐλπίζειν παρὰ τοῦ χριστοῦ, νῦν φησιν ὅτι χρὴ πρὸς τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐλπίδα ταύτην προσηλυτῆσαι τὴν καρδίαν ἡμῶν, ἵνα μὴ πάθωμεν ἄπορ οἱ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἀπιστήσαντες πονηθῆναι. τὸ δὲ σήμερον, τὸ ἀεὶ διηλοῖ, ὥστε εἰ ἔλεγεν. ὅτε δ' ἂν τε καὶ ἕως ἐστὶ τὸ σήμερον ἐὰν ἀκούσητε τὴν φωνὴν τοῦ καλοῦντος Χριστοῦ, μὴ σκληροὶ καὶ δυσήνιοι γένησθε ταῖς καρδίαις ἡς τὸ μὴ ἀκοῦσαι αὐτοῦ. μὴ σκληρύνητε. τὸ γὰρ σκληρὸν καὶ δύσεικτον καὶ ἀναμετὸς, πρὸς τὸν διαλεγόμενόν ἐστιν. ταῖς καρδίαις ὑμῶν. ἐγὼ γὰρ οἱ Ἰσραηλῖται, φησὶ, σκληροὶ τὰς καρδίας γενόμενοι, παρεπίκραναν τὸν λαλοῦντα αὐτοῖς θεόν. καθὼ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ. καὶ ποῖος οὗτος ὁ παραπικρασμὸς ὁ καθὼ τὴν ἡμέραν γενόμενος; ὅτε ἀπιστοῦντες τῷ θεῷ, ἐπείραζον αὐτὸν. μὴ δυνήσεται, φησὶ, καὶ ἄρτον δοῦναι; ἢ ἑτοιμάσαι τράπεζαν τῷ λαῷ αὐτοῦ; οὗ ἐπείρασάν με. οὗ, ὅπου, φυτέψιν ἐν τῇ ἐρήμῳ. ἢ οὗ ἐπείρασαν παραπικρασμοῦ, ἵνα ᾖ τὸ, οὗ, ἀρθρον, ἀλλὰ μὴ ὅπου δηλωτικόν. προσώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ. οἷον ἐπαχθῶς ἔσχον πρὸς αὐτὴν, διὰ τὸ ἀεὶ ἀπιστεῖν καὶ πειράζειν με. ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου. ἡς τοιοῦτον, φησὶν, ὀκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου, ἕως οὗ ἡς τοῦτο με ἤγαγον, ὥστε ὀμόσαι μὴ ἀσελεύσεσθαι αὐτοὺς ἡς τὴν κατάπαυσίν μου, τουτέστι τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ἐν ᾗ ἀσελθόντες ἐμελλον αὖθις ὧν πολέμων ἀναπαύεσθαι. ἢ ἀσελεύσονται ἡς τὴν κατάπαυσίν μου. οὐ γὰρ ἐκείνοι μὲν ἀπιστήσαντες καὶ παροργίσαντες τὸν θεὸν, ὀκ ἀσῴθησαν ἡς Παλαιστίνην. αὕτη γὰρ ἡ κατάπαυσις. ἡμῖν δὲ τί ἔοικε, φησὶ, μὴ οὔσης ἑτέρας καταπαύσεως ἐπὶ γῆς, ἧς μέλλομεν τρέπεσθαι ἀπειθοῦντες θεωρεῖσθαι, φησὶν, ἔοικε καὶ νῦν κατάπαυσις ἡ ἀληθινὴ, ἧς τύπος ἦν ἐκείνη ἡ παλαιὰ, καὶ μέλλετε παντὸς τρέπεσθαι, εἰ μὴ πιστεύσετε τῷ χριστῷ. καὶ γὰρ τρεῖς εἰσι καταπάυσεις. μία μὲν σάββατον, ἐν ᾧ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἀπὸ ὧν ἔργων αὐτοῦ. δευτέρα, ἡ

τέρα, ἡ ἐπηγγελμένη τῆς Παλαιστίνης γῆ. τρίτη, ἡ ὄντως καὶ ἀληθὴς, ἧς τύπος ἦσαν αἱ ἑπτὰ μὲν δύο, ἡ βασιλεία ὧν ὡρανῶν, ὅταν ἀποδοθῇ πᾶσα λύπη καὶ ὀδύνη καὶ στεναγμός. παύτης δὴ ὦν, φησι, μέλλετε στερεῖσθαι ἀπειθήσαντες τῷ χῷ.

» Βλέπετε ἀδελφοὶ, μήποτε ἔσται τινὶ ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀπο» στῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντος. ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ » τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ ἐξ ὑμῶν τις ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας. μέτοχοι γὰρ γεγόναμεν τοῦ χριστοῦ, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους » βεβαίαν κατάσχωμεν, ἐν τῷ λέγεσθαι, σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ » σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ.

Φοβοῦντος τὸ ῥῆμα. βλέπετε, φησὶ, μὴ καὶ ἡμεῖς διὰ τὴν ἀπιστίαν στερηθῶμεν τῆς ὄντως ἀναπαύσεως, τῆς βασιλείας ὧν ὡρανῶν. καρδία πονηρά. πολλαὶ μέν εἰσι καρδίαι πονηραὶ ἀπιστίας. ἔστι γὰρ καρδία πονηρὰ ἀπιστίας, τὸ μὴ πιστεύειν καλὸν εἶναι, τὸ φιλοχρηματεῖν, τὸ ἄρχειν ὕβρεως, τὸ μεθύσκεσθαι, καὶ μυρία ἄλλα. μεῖζον δὲ καὶ ἀσυγκρίτως καρδία ἐστὶ πονηρὰ ἀπιστίας, ἡ ἀφισταμένη τῆς πίστεως τῆς πρὸς τὸν θεόν. βλέπετε δῶν, φησι, μήποτε ἔσται τινὶ ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας. ἀπιστίας δέφημι, φησὶ τῆς ἀφισώσης ἀπὸ θεοῦ ζῶντος. καλῶς δέφησι, καρδία πονηρὰ ἀπιστίας. ἔστι γὰρ καὶ καρδία ἀγαθὴ ἀπιστίας, ὡς τὸ μὴ πιστεύετε παντὶ πνεύματι, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ θεοῦ ἐστιν. ὧν τῷ ἀποστῆναι. φυτέσι δὲ τῆς ἀπιστίας ἀπὸ θεοῦ ζῶντος. ἀλλὰ παρακαλεῖτε. οἰκοδομεῖτε ἀλλήλους, καὶ προτρέπεσθε, καὶ διορθοῦτε. ἄχρις οὗ τὸ σήμερον καλεῖται. ἕως τέλους, φησίν. ἄχρι γὰρ τέλους, τὸ σήμερον καλεῖται. ἐπειδὴ γὰρ εἴτε, σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, φησὶν, ἄχρις οὗ ἐστιν ἐκεῖνο τὸ ἡμέρα σήμερον. ἵνα μὴ σκληρυνθῇ ἐξ ὑμῶν τις. ἵνα μὴ κλίνηται, φησὶν, ἄπορ ἐπὶ ὧν προγόνων λέγομεν, καὶ δυσήνιος ἐσκληρά ἡ ψυχὴ κλίνηται ἀπατηθεῖσα διὰ τῆς ἀπιστίας, ὧν νῦν ἁμαρτίαν ἐναλεσε. μέτοχοι γὰρ γεγόναμεν τοῦ χῦ. ἔν, φησι, γεγόναμεν ὑμεῖς ἐὸ χῦ, ἐπειδὴ αὐτὸς κεφαλὴ ἡμῶν ἠξίωσεν εἶναι, καὶ ἡμᾶς μέλη αὐτοῦ ποιῆσαι. ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως. ἀρχὴν ὑποστάσεως τὴν πρὸς τὸν χριστὸν πίστιν φησί. Διὰ αὐτῆς γὰρ ὑποστήμεθα καὶ γεγενήμεθα μέχρι τοῦ χριστοῦ. μέχρι τέλους. τὸ μέχρι τέλους δηλοῖ, ὅτι ἀναρξάμενοι ἦσαν. ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ. τὸ ὑποστατὸν, φοβηθῶμεν.

» Τινὲς γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν, ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋ» σέως. Τίσι δὲ προσώχθισε τεσσαράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα » ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; τίσι δὲ ὤμοσε μὴ ἀσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, ἢ » μὴ τοῖς ἀπειθήσασι; καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν διὰ τὴν ἀπιστίαν.

Τινὲς γὰρ ἀκούσαντες καὶ ὅτε ἐξεστράγγισε τὸ θεοῦ, ὥσπερ καὶ ἡμεῖς νῦν ἀκούομεν, τῇ ἀπιστίᾳ παρεπίκραναν τὸν θεόν. βούλεται γὰρ δεῖξαι καὶ ἐκείνους ὥσπερ τούτους ἀκηκοότας, καὶ μηδὲν ὠφελημένους ἐκ μόνης τῆς ἀκοῆς τῆς ἐξαγγελίας. ὥστε, φησὶ, εἰ ὑμεῖς ὀκ ἐκβαλεῖτε ἀκηκόατε τὸ κήρυγμα, τὸ πᾶν πεπληρώκατε, ἐὰν μὴ καὶ πιστεύσητε. καὶ ὅπου πίστεως χρεία, ἐκεῖ πάλαι ἀκουσάντων μὲν διὰ δὲ τὸ μὴ πιστεύσαι

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SALAMANCA

στεῦσαι ἀπολομένου, τὸν λόγον πιστοῦται. ὥσπερ γὰρ ἐκείνοις, φησίν, οὐκ ἤρκεσε τὸ ἀξιωθῆναι φωνῆς θεοῦ, ἀλλὰ μὴ πιστεύσαντες ἀπώλοντο, οὕτως οὐδὲ ὑμῖν ἀρκέσει τὸ ἀκροατὰς γενέσθαι τῆς πίστεως, ἂν μὴ καὶ πιστεύσητε εἰλικρινῶς. μᾶλλον δὲ οὔπω τὸ αὐτάρκεις ἔχειν νομίζον ἐκ μόνου τοῦ ἀκηκοέναι τοῦ κηρύγματος. τοῦτο γάρ καὶ πρεσβῦται λοῖ, φησὶ τῷ λέγειν. καὶ γὰρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι, καθάπερ κἀκεῖνοι. ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου. ὁ γὰρ Χαλὲβ καὶ ὁ Ἰησοῦς ἐκ ἠπίστησαν, ὅθεν καὶ ἐσῆλθον εἰς τὴν ἐπηγγελμένην γῆν. πῶς δὲ πρεσβύτερος; κατὰ ἐρώτησιν τοῦτο. πρὸς τίνας, φησὶν, ἔσχεν ἐπαχθῶς; τίνι δὲ ὤμοσε; καὶ τοῦτο ὁμοίως κατὰ ἐρώτησιν. καὶ βλέπομεν ὅτι ἐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν. ἰδοὺ γάρ, φησι, πρὸς ὀφθαλμῶν ἡμῶν κεῖται τὸ τῆς ἀπιστίας ἐπιτίμιον. ἐκεῖνοι γὰρ ἀπιστήσαντες ἐκ ἐσῆλθον εἰς τὴν ἐπηγγελμένην γῆν. Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις ὑμῶν ὑστερηκέναι. καὶ γὰρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι καθάπερ κἀκεῖνοι. ἀλλ' ἐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους μὴ συγκεκραμένους τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν.

Ἐν τῷ λέγεσθαι, φησὶ, σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, φοβηθῶμεν λοιπόν. τὸ δέ, ὅμως, πάθραμε. δεῖ γὰρ τὸ εἶναι μακροθύμους ἵνα μὴ δόξῃ ἀσωμάρτητος εἶναι ἡ ζώντάξις, τὸ, ὅμως, τέθηκε. φοβηθῶμεν, φησὶ, μήποτε καταλιμπανομένης ἐπαγγελίας εἰς τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ ὑστερήσωμεν. καὶ γὰρ ἀπολείπεται ἡ ἐπαγγελία τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ τὴν ἀληθινὴν τοῖς βουλομένοις. οὗτοι δέ ἐσιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. δοκῇ τις ὑμῶν ὑστερηκέναι. ὑστερηκέναι εἰς τὸ εἰσελθεῖν. ἀνεσχέθη δὲ τὸν λόγον πρώην γὰρ εἴπωμεν, ὑστέρησε, ἀλλὰ δοκῇ ὑστερίζειν. ἀλλ' ἐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος. ὁρᾷς ὅτι τοῦτο λέγει ὅτι οὐδὲν ὑμᾶς ὠφελήσει τὸ ἀκροᾶσθαι τοῦ κηρύγματος, ἐὰν μὴ ἐκ τοῦ παρεῤῥωκότες εἰσενέγκητε, τοῦτέστι πίστιν; ἐπεὶ μὴ δὲ τοῖς πάλαι ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς καθ' ἑαυτόν. μὴ συγκεκραμένοις τῇ πίστει. τοῦτέστι μὴ ἀνακεκραμένοις πρὸς αὐτόν. ἐκ δὲ τούτου, τὸ ἀναμφιδιάστως πιστεῦσαι ἀνίπτεται. ἀκούσαντας δέ φησι τοὺς πιστεύσαντας. ἐκεῖνοι γὰρ ὄντως ἤκουσαν, οἱ καὶ πιστεύσαντες. λέγει δὲ περὶ Ἰησοῦ καὶ Χαλέβ. τοῦτο δέ φησιν. ἐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς τὸν λαὸν, μὴ συγκεκραμένον καὶ οἷον ἀνακεκραμένον καὶ μεμιγμένον καὶ ἡνωμένον τῷ τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν, ἤγουν τοῖς ἀμφὶ τὸν Ἰησοῦν πιστεύσασι. μὴ συγκεκραμένους, φησὶ, τοῖς ἀκούσασι, τοῦτέστι τοῖς πεπιστευκόσι. πῶς δὲ ἴσως αὐτοῖς συγκραθῆναι; ὄντι τῇ πίστει, φησὶ, τοῦτέστι δηλαδὴ πίστεως. εἰ γὰρ ἐπίστευσαν οὗτοι ὥσπερ κἀκεῖνοι, ἐξ ἐν ἂν σωπλαούνοντο, τῆς πίστεως οἷον κολλώσης αὐτοὺς καὶ συγκρινώσης. Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες καθὼς εἴρηκεν, ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου, καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων.

Φωτ.

Καὶ πρόσθεν δ' οὖν, ἐπήγαγε τὴν μαρτυρίαν. ὅρα οἷον κατασκευάζων. πᾶσα, φησὶν, ἀνάγκη τινὰς εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν τοῦ θεοῦ, ἵνα μὴ μάτην καὶ ἀπωλῶσι ἡ ἐπηγγελμένη.

ἡ ἐπηγγελμένη. ἐπεὶ οὖν ἐκεῖνοι χάριν οὐκ εἰσῆλθον, (ὤμοσε γὰρ μὴ εἰσελθεῖν αὐτοὺς,) ἀνάγκη ἡμᾶς, (ἐὰν βουληθείημεν,) εἰσελθεῖν, ἀλλ' ἐκ ἐπὶ τῆς πρώην τυπικῆς κατάπαυσιν, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἀληθινὴν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ἐὰν γὰρ καὶ οἱ υἱοὶ ἐκείνων εἰσῆλθον εἰς τὴν ἐπηγγελμένην γῆν, ἀλλὰ καὶ νῦν ἑτέραν ὁρίζει διὰ τοῦ Δαυὶδ κατάπαυσιν. ἐπεὶ τί βούλεται αὐτῷ, τὸ, σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε; ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου. καίτοι αὐτὴ μαρτυρία, ὁ τοὺς ἡμᾶς τοὺς πιστεύσαντας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν τοῦ θεοῦ ἐστὶ σημαντική, ἀλλὰ τοὺς ἐκείνους μὴ εἰσελθεῖν. ἀλλ' αὐτῷ, φησιν, ᾧ ἐκεῖνοι ἐκ εἰσῆλθον, ἡμᾶς χρὴ εἰσελθεῖν. τοῦτο μὲν οὖν πρεσβῦται λέγει σαφέστερον. νῦν δὲ πρὸς τοῦτο καὶ ἐκεῖνο θέλει δεῖξαι, ὅτι ὥσπερ ἡ τοῦ σαββάτου κατάπαυσις οὐκ ἐκώλυε καὶ ἄλλην λέγεσθαι κατάπαυσιν τὴν τῆς ἐπηγγελμένης γῆς, οὕτως οὐδὲ ἡ τῆς ἐπηγγελμένης γῆς κατοχὴ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν λέγεσθαι κατάπαυσιν. ὅθεν καὶ προσέθηκε. καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενομένων, ἔξεσιν ἀνεπαύσατο ὁ θεός. οὐκ ἐκώλυσε, φησὶ, καὶ τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, καίπαυσιν λεχθῆναι. καίτοι τῶν ἔργων. εἶτα ἐπάδει εἶπε καίπαυσιν, (ἐλέγετο δὲ ἡ τοῦ σαββάτου καίπαυσις,) αὐτὸς ἐπιλύει αὐτὸ καὶ φησιν. ἤδη τῆς καταπαύσεως τῶν ἔργων γενομένης. καὶ τοῦτο καλεῖ καίπαυσιν, τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας.

Εἴρηκε γάρπου περὶ τῆς ἑβδόμης, οὕτως. καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. καὶ ἐν τούτῳ πάλιν, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. Ὁρᾷς, φησιν, ὅτι δύο ἐσὶ καίπαύσεις; μία ἡ τῆς ἑβδόμης ἐν ᾗ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, καὶ μία ἡ τῆς γῆς, περὶ ἧς φησι νῦν ὁ Δαυίδ. ὥσπερ οὖν, φησιν, ἡ πρώτη καίπαυσις οὐκ ἐκώλυσε δευτέραν καίπαυσιν ὀνομασθῆναι, οὕτως οὐδὲ ἡ δευτέρα κωλύσει τὴν τρίτην τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ταῦτα δὲ κατασκευάζει ὅτι μέλλει λέγειν, ἡμεῖς, φησιν, ἐχρὴν εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἀκούσῃ, καίτοι ἐσῆλθον ἐκεῖνοι, καὶ τέλος ἔχει τὸ εἶναι ἄλλην κατάπαυσιν. ἔστι, φησὶ, τρίτη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. καὶ ἐν τούτῳ πάλιν, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. ἰδοὺ οὖν, φησὶ, δύο καίπαύσεις. μία μὲν οὖν ἐκατέπαυσεν ὁ θεὸς ἀπὸ τῶν ἔργων, ἑτέρα δὲ, ἡ πρὸ τοῦ Δαυὶδ ἡρημωμένη, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.

Ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεταί τινας εἰσελθεῖν εἰς αὐτὴν καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες ἐκ εἰσῆλθον δι' ἀπείθειαν, πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν σήμερον ἐν Δαυὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς εἴρηται, σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, ἐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ.

Ἐπεὶ οὖν ὀφείλουσί τινες πάντως εἰσελθεῖν, ἐκεῖνοι δὲ ἐκ εἰσῆλθον εἰς τὴν τῆς ἐπηγγελμένης γῆς κατάπαυσιν, πάλιν ἄλλην τρίτην ὁρίζει κατάπαυσιν. ἵνα, φησὶ, κἂν εἰς αὐτὴν εἰσέλθωσί τινες. ἐκ γὰρ ἂν ἡ μὴ τρίτην εἶχε κατάπαυσιν ὁ θεὸς, ἔμελλε, φησὶ, λέγειν. σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς πάντως οὔσης καταπαύσεως, οὗ δεῖ εἰσελθεῖν τινὰς μὴ σκληρύνοντας τὰς καρδίας

καρδίας αὐτῶν. ἐπεὶ τοίνυν ἀνωφελὴς αὐτοῖς ἡ ὑπακοή, μὴ οὔσης κατὰ πίστεως, μὴ δὲ οὔσης ἀντιμισθίας. εἴδες πῶς καθεστήκασιν; μὴ σκληρύνητε. ἵνα, φησίν, εἰσέλθητε εἰς τὴν κατάπαυσιν. ὁ γὰρ ἔφην, ὅτι ἐκεῖνοι σκληρύναντες οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὴν κατάπαυσιν, δείκνυται ὅτι οἱ μὴ σκληρύναντες εἰσελεύσονται. πᾶσα γὰρ ἐντολὴ θεοῦ, ἔχει καὶ ἀντιμισθίαν ἐθελοῦσιν. ἡ γὰρ αὐτοῖς Ἰησοῦς κατέπαυσεν. ἡ γὰρ ἐκείνη μόνον ἐστὶ κατάπαυσις ἡ ἐπηγγελμένη γῆ, εἰς ἣν διὰ Ἰησοῦ εἰσῆλθον, οὐκ ἄν, φησι, περὶ ἄλλης διὰ τοῦ Δαυὶδ ἐλάλει καὶ σαββατισμοῦ ἡμέρας. ἀφ' ἑβδόμης γάρ, φησίν, ἡμέρας ἐμνήσθη, σήμερον λέγων, καὶ ἐντολὴν ἔδωκε μὴ σκληρύνητε λέγων, ὡς οὔσης τινὸς κατὰ πίστεως, ᾗ δεῖ τοὺς ὑπακούοντας εἰσελθεῖν. ἆρα ἀπολείπεται σαββατισμός. σαββατισμὸς, ἤγουν κατάπαυσις. Σάββατον γάρ, ἡ κατάπαυσις ἑρμηνεύεται. ὑπολέλειπται οὖν τινὰ τὴν κατάπαυσιν, ἣν τῆς βασιλείας ὤφειλον οὐρανῶν. σαββατισμὸν δὲ αὐτὴν ἐκάλεσεν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ τῆς τοῦ σαββατισμοῦ καταπαύσεως. τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. τοῖς πιστοῖς, φησι. καὶ πρόθεν τοῦτο δῆλον; ἐκεῖ προαγγέλλειν τὸν Δαυὶδ, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. ὁ γὰρ ἡμῖν σαββατισμὸς καὶ κατάπαυσις, ταῦτα παρήγγειλε, (τίνου γὰρ ὤφελος τοῖς πεισθεῖσιν; ὅθεν ἐκελευόμεθα τοῦ αὐτοῦ πρεῖν τοῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἰουδαίοις, ἵνα μὴ ὁμοίως ἐκείνοις ἀπερισθήμεν τῆς κατάπαυσεως. Ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτὸς, καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός.

Οἰκουμ.

Ἐπειδὴ ἀπρονόητες ἦσαν πρὸς κακοῖς, ἀφεὶς ἔφειν τὰ μυρία τὰ τῆς σωτηρίας ἀγαθὰ, ἐκ τούτου αὐτοὺς παραμυθεῖται τῷ τῷ λέγειν, ὅτι ὁ εἰσελθὼν εἰς τὴν πίστιν κατέπαυσεν, τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀναπαύεται ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ, τουτέστι τῶν διωγμῶν, τῶν πειρασμῶν, τῶν θλίψεων, ὥσπερ ἀπέλιπε καὶ ὁ θεὸς ἐν τῇ πρώτῃ καταπαύσει ἀνεπαύσατο ἀπὸ τῶν ἔργων ὧν ἐποίησεν. ΑΛΛΩΣ. ἐπειδὴ ἀπεδείξεν ὡς ἐστὶ τρίτη κατάπαυσις, ἐν ᾗ εἰσελεύσονται τινες ἐν αὐτῇ, ἣν τὸ συμπόρασμα ἦκε, φησίν. ἐξ ὧν εἴρηται φανερὸν ἄρα, ὅτι ἐστὶ τις κατάπαυσις ἄλλη πρὸ τῆς ἐρήμου, καὶ αὕτη γε τοῖς τυχοῦσιν, ἀλλὰ τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἀφιερωμένη. λαὸς δὲ ἀληθῶς τοῦ θεοῦ, οἱ πιστεύσαντες εἰς αὐτὸν, καὶ φυλάττοντες τὰ προστάγματα αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν. οἱονεὶ ἀνεπαύσατο. Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργὴς, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐννοιῶν καρδίας, καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

Φωτ.

Ἀπεδείξας εἶναι καὶ τρίτην κατάπαυσιν. λοιπὸν εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς αὐτὴν προτρέπεται. καλῶς δὲ τὸ σπουδάσωμεν. οὐ γὰρ μόνον ἡ πίστις ἀρκεῖ εἰσαγαγεῖν εἰς αὐτὴν, ἂν μὴ καὶ πολιτεία χρηστὴ ᾖ. ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ. ἐν τῷ αὐτῷ τοῖς Ἰσραηλίταις. ὥσπερ γὰρ οὗτοι, φησί, τὸ πολὺν ἀνύσαντες τῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁδοῦ, τὸ πάντες ἐξέπεσον διὰ τὴν ἀπιστίαν, μηκέτις ἐξ ὑμῶν, φησι, τῷ ἴσῳ

πρόσωπο καὶ

πρόσωπο καὶ ὑποδείγματι, μᾶλλον δὲ σὺν τοῖς οὖσιν ὑπεύθυνον ἀγῶνας πέσῃ, μὴ ἄχρι τέλους ἀνδρισάμενος. ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. δείκνυσιν ῥῆμα ἐκ τοῦ τὸν Ἰσραὴλ τὸν Χρισὸν πνευματικόν, καὶ ἄλλον. ζῶν γάρ ἐστι, φησὶ, καὶ ζήσεται εἰς αἰῶνα. ἵνα δὲ μὴ νομίσωσιν ἐκπίπτοντες καὶ προρίζοντες τὸν Χρισὸν, ὑπὲρ οὗ ἐπετυγχάνῃ ὥσπερ οἱ πάλαι, φοβερώτερον πρόκειται τὸ πρᾶγμα. καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον. ἵνα μὴ λόγον ἀκούσαντες, μηδὲν φοβερὸν ἐπιπέσωσιν, ἐπεξήγηται τὸ ῥηθὲν, ὧν πάλαι ἐνήστευσαν ὑποδείγματος. ζῶν γάρ, ἀλλως ἴσως γνωσθήσεται τὸ λεγόμενον. ὑπὲρ πᾶσαν φησὶ, μάχαιραν δίστομον. καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος. ὁ μὲν ἁγίος Κύριλλος ἐν πρεσφόρῳ χωρίῳ καὶ οὕτως ἐξέδωκε τὸ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος. τὸ περὶ τοῦ θεοῦ κήρυγμα διαιρεῖ, φησὶ, καὶ μερίζει τὸ τῆς ψυχῆς μέρη, δεκτικὸν μὲν ἐν χωρητικὸν ὧν ἀκουσμάτων. ἢ ὅτι καὶ αὐτῶν καθικνεῖται, φησὶ, τῶν ἀδιαιρέτων, καὶ ψυχὴν κολάζει. ἢ ὅτι μερισμὸν ἐργάζεται ψυχῆς καὶ πνεύματος. ὁ ἐστι φοβερόν. ΑΛΛΩΣ. Τὸ μὲν τοῖς ἐναγγελίοις ἀπειλουμένοις διχομοιρίαν οἱ πατέρες ἐξέδωκαν, τὸν τελείαν τοῦ ἁγίου πνεύματος ἔγκατάλειψιν. ἡγοῦμαι οὖν νῦν τοῦτο ῥηθῆναι, ὅτι χωρισμὸν ἐργάζεται τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἐξαφαιρεῖται αὐτὸ ἀπὸ τῆς ψυχῆς. οὐ θελομένου, πάντα λοιπὸν ἔχει τὰ ἀγαθά. ἁρμοὺς τε καὶ μυελούς. ἤτοι τὰ ἀσώματα, εἴτε καὶ τὰ σωματικά. καὶ κριτικὸς θυμήσεων. διακρίνει καὶ ἀνακρίνει ἰσχύν καὶ τὰς ἐν θυμήσεις, φησίν, αὐτὰς, ἐξ ἧς ἀφανεῖς ἐννοίας τῆς καρδίας. καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ. Τί δὲ λέγω, φησίν, ἀνθρώπους; οὐδὲ ἄλλη μὲν οὐκ κτίσις διαλαθεῖν ἢ κρυβῆναι ἰσχύσῃ ἀπὸ τοῦ ἀκοιμήτου ἐκείνου ὀφθαλμοῦ, κἂν ἀγγέλους, φησίν, εἴπωμεν, κἂν Χερουβὶμ, κἂν Σεραφὶμ, πάντα γυμνά. οὐδὲν ἔστι, φησίν, ὃ λαθεῖν δύναται τὸν ἐπικτίνον δύναμιν τοῦ Χρισοῦ. πάντα γυμνὰ ἀπ' αὐτῷ, καὶ οὐδενὶ προκαλύμματι ἢ προσωπεῖῳ τις ἑαυτὸν ὑποκλέψαι δύναται ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐκείνων. τετραχηλισμένα δὲ, φησι, τὰ γυμνὰ ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν προβάτων τῶν ἐκτὸς τραχήλου κρατουμένων ἐπὶ ἀγομένων τῆς δορᾶς. ἢ τὰ, τετραχηλισμένα, ἀντὶ τοῦ κάτω κύπτοντα, καὶ τὸν τράχηλον ἐπικλίνοντα, διὰ τὸ μὴ ἰσχύειν ἀντενίσαι τῇ δόξῃ ἐκείνῃ τοῦ κριτοῦ καὶ θεοῦ ὑμῶν Ἰησοῦ. πρὸς ὃν ὑμῖν ὁ λόγος. αὐτῷ, φησιν, ἔχομεν δοῦναι εὐθύνας ὧν πεπραγμένων, ἐπὶ πρὸς αὐτὸν ἔχομεν τὴν ἀπολογίαν πρὸς ὃν καὶ ὁ λόγος. Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. διὰ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας. προσερχώμεθα οὖν μετὰ παῤῥησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον, καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.

Οἰκουμ.

Ἵνα οὖν μὴ ὑποπέσωμεν ταῖς φοβεραῖς ἐκείναις εὐθύναις, ἔχοντες μέγαν ἀρχιερέα, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας, τουτέστι μὴ ἐάσωμεν πίστιν εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ ἅπαξ λαβόντες, ἀπροφιλοξώμεν αὐτὸν πρὸ ἑαυτοῖς. τί δέ ἐστι διεληλυθότα τοὺς οὐρανούς; οὐχ ὥσπερ, φησί, μὴ ἰσχύσας Μωσῆς εἰσελθεῖν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, οὐδὲ τὸν λαὸν εἰσάγαγε, οὗτος Χς καὶ διῆλθε τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τὸν πατρικὸν θρόνον.

ριζαροῦν καὶ ἡμᾶς ἰσχύει ἡσυχάζειν. ἀρχιερέα δὲ αὐτὸν καλεῖ, διὰ τὸ θυσίαν ἑαυτὸν προσενέγκαι καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τῷ πατρί. τὸ γὰρ προσφέρειν ὑπὲρ λαοῦ θυσίας ἰδίον ἱερέως. ἔχομεν ἀρχιερέα. κρατῶμεν οὖν τῆς ὁμολογίας εἰς πίστιν. ἔχει γὰρ τι οὗτος ἔχον, φησίν, ἀρχιερέα, ὃς καὶ οἶδε συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν. οἶδε, φησίν, ὅτι δεῖ τοὺς πολλοὺς πειρασμοὺς ἐκλελυθότες ἀσθενήκατε. δικαίως οὖν συγγινώσκει. πεπείραται γάρ, φησι, κατὰ πάντα ὡς καθ' ἡμᾶς, καὶ ἐδοκίμασθη, καὶ ἐσκώφθη, καὶ ὑπεμείνατο. τέλος δὲ καὶ ἐσταυρώθη. αὐτὸς δὲ ταῦτα πάντων, φησιν, ἁμαρτίαν ἐμποιοῦντας ἐκ τῶν πειρασμῶν τῷ ἄγαν ἐκλελύσθαι καὶ ἀσθενηκέναι. διὸ χρὴ καταπαύειν ὅτι συμπαθήσει ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν. καθ' ἕνα μὲν τρόπον, ὅτι μέγας ἐστὶ καὶ δυνατὸς, ὡς υἱὸς θεοῦ καὶ θεός. καθ' ἕτερον δὲ, ὅτι καὶ αὐτὸς ὡς ἄνθρωπος ἔπαθε, καὶ πεῖραν ἔχει ὧν θλίψεων, καὶ πῆς κατὰ σάρκα ἀσθενείας, καὶ διὰ ἄμφω ταῦτα πάντως συμπαθὴς ἔσται τῆς ἀσθενείας ἡμῶν. χωρὶς ἁμαρτίας. ὅτι γὰρ ἁμαρτιῶν ἐπίνυσε δίκην ταύτην, φησὶ, πάσχων. προσερχώμεθα οὖν μετὰ παῤῥησίας. προσέλθωμεν, φησὶ, τῷ πατρῴῳ αὐτοῦ θρόνῳ, ὃν θεὶς κεκάθικε μετὰ παῤῥησίας. μετὰ παῤῥησίας δὲ, ἵ μηδὲν πρὸς τὴν πίστιν διασάζοντες, ἢ ὅτι νενίκηκε τὸν κόσμον. δῆλον οὖν ὅτι νικήσει καὶ τοὺς νῦν ἡμᾶς θλίβοντας. ἢ ὅτι γε ἔστι νῦν ὁ θρόνος, θρόνος κρίσεως, ἀλλὰ χάριτος. προσέλθωμεν οὖν καὶ ἁμαρτωλὸς ὤν. τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος. θρόνον χάριτος, τὸν θρόνον τὸν βασιλικὸν φησιν. πρὸς οὗ φησιν. εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου κάθου ἐκ δεξιῶν μου. θρόνος γὰρ χάριτός ἐστιν, ὁ θρόνος κρίσεως νῦν. διὰ τοῦτο μετὰ παῤῥησίας. ἵνα λάβωμεν ἔλεον, καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν. καλῶς δὲ εἶπεν εὔκαιρον βοήθειαν. ἀὐ νῦν προσέρχῃ, φησὶ, λήψῃ χάριν καὶ ἔλεον. εὐκαίρως γὰρ προσέρχῃ. ἀὐ δὲ τότε προσέλθῃς, οὐκέτι. ἄκαιρος γὰρ ἡ πρόοδος. ὅταν γὰρ ἡ σωτέλεια, τότε ἐκλείεται εἰς κρίσιν. εἰς εὔκαιρον βοήθειαν. νῦν γὰρ ὁ προσιὼν λαμβάνει ἔλεον καὶ χάριν. εὔκαιρος γὰρ νῦν καὶ ἁπλῆ ἡ πρόοδος, καὶ ἡ πρὸς βοηθείας αἴτησις. ὡς ἦλθε τῇ κρίσει ἐπὶ βοηθείᾳ πρόοδος, ἄκαιρος. ἐκεῖ γὰρ, οὐκέτι κατὰ χάριν πρέχει τὴν βοήθειαν ὡς τότε νῦν, ἀλλὰ κατὰ κρίσιν.

5 » Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς
» τὸν θεὸν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, μετριοπαθῶν δυνάμενος
» τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις. ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν. καὶ διὰ ταύτην
» ὀφείλει καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. καὶ
» οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ καθάπερ καὶ Aα-
» ρών. οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς, οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας
» πρὸς αὐτὸν, υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει. σὺ ἱε-
» ρεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. Θέλει δὲ ταῦτα δεῖξαι, ὅτι μείζων
ἡ νέα διαθήκη τῆς παλαιᾶς. ἐκ τῶν τριῶν τέως ὡς ἀπὸ τῶν ἱερέων τὴν σύγκρισιν ἡσά
γων. ὅτι ἐκείνη μὲν, ἀνθ' ἧς εἶχεν ἱερέας, οὐ τὴν δὲ τὸν χριστόν. ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμε-
νος. τουτέστι προβαλλόμενος. ἢ δὲ ὁ ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος μετριοπαθεῖ τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ
πλανωμένοις,

πλανωμένοις, πόσῳ μᾶλλον ὁ μετὰ τὸ ἀνὸς εἶναι καὶ θεὸς ὢν μετριοπαθήσει ἐπὶ χεῖρα ὀρέξει τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις; ἀλλ' οὕτως νοητέον, καὶ τὸ λαμβανόμενος ἐπιμότερον ἐκληφθήσεται ἀντὶ τοῦ ἀφοριζόμενος. εἰς ὧν ὧν ἀνθρώπων, καὶ ἐξ αὐτῶν ἵς ἱερέα λαμβανόμενος, φησιν. ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν. ἐξ ἀνῶν, φησὶ, προβαλλόμενος ὑπὲρ ὧν προβαλλομένων ἀνθρώπων γίνεται ἢ τοῖς ἵς θεὸν ἀνήκουσι πράγμασι. ποῖα δὲ τὰ ἵς θεὸν ἀνήκοντα πράγματα; αὐτός, φησιν, ἵνα προσφέρῃ δῶρα ἐ θυσίας ὑπὲρ ὧν τ λαοῦ ἁμαρτημάτων. μετριοπαθεῖν. ἤγουν συμπαθεῖν. ἐ πλανωμένοις ἐκ τ λαοῦ. πορίκειται ἀσθένειαν. μόνον γὰρ τούτῳ διαφέρει τὰ λαοῦ ὁ ἱερεὺς ἢ τῷ μετριοπαθεῖν ἐ συγγινώσκειν τοῖς πλανωμένοις, ἐπεὶ ἐ αὐτός, φησι, πρὸς ἀσθένειαν, τουτέστιν ἁμαρτίας, ἢ θλίψεις ἐ πειρασμούς. ἀμφὶ τὸ, περὶ ἁμαρτιῶν, ἤτοι, σαφῶς ἐδήλωσεν ὅτι ἀσθένειαν τ ἁμαρτίαν ἐκάλεσεν. ἐ δὲ ταύτην ὀφείλει. ἐπειδὴ καὶ αὐτός, φησιν, ὑπὸ ἁμαρτίας ἐστὶ, ἐ ὀφείλει τὴν προσφορὰν κοινὴν ποιεῖσθαι ὑπέρτε τ ἰδίων, καὶ ὧν τὰ λαοῦ ἁμαρτημάτων. προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. τ περὶ ἁμαρτιῶν, φησι, θυσίαν. ἐ ὑχ' ἑαυτῷ τις λαμβάνει. ἕτερον λέγει γνώρισμα ἱερέως, τὸ μὴ ἑαυτῷ ἐπιτιθέναι πρὸς τ τ ἱερωσύνης τιμήν. ὅπερ ἐ αἰνιττόμενος εἶπε τῆς ἱερέας τοὺς τότε ὧν Ιουδαίων, μὴ ὄντας τὴν ἀληθῆ ἱερέας, διὰ τὸ αὐτοὺς ἐπιτιθέναι ἐ ὤφθη τοῦ προνικέναι τ ἱερωσύνῃ. καθάπερ ἐ Ααρών. πλαχοῦ γὰρ ὁ Ααρὼν ἐχειροτονήθη ὑπὸ θεοῦ ἐπὶ τετράδος βλασημίας ῥάβδου, καὶ ἐπὶ τῷ πυρὸς τὸ ἀναλῶσαι τοὺς ἐπιπηδῶντας τῇ ἱερωσύνῃ. οὕτως καὶ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε γενηθῆναι ἀρχιερέα. τέως καὶ τοῦτο φησιν. πρώτος ἀρχιερεὺς ὁ χριστὸς, ὅτι μὴ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐς τὴν ἱερωσύνην ἦλθεν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ πατρὸς κεχειροτονημένος. δεικνύων οὖν ἢ φανεροῖς ἐμάσιν ὅτα αὐτὸν ἱερέα καθ' ἡμῶν ἐν τῶν ἱερέων συνήγαγεν, ἢ τοῖς ἄλλοις ὑπερτίθησι καθόσον ὑπερέχειν ὤφειλε θεὸς ἀνθρώπων. ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν. ὁ τοῦτο, φησὶν, ἑρμηνεὺς πρὸς αὐτὸν θεὸς, ἐχρημάτισεν αὐτὸν ἱερέα. καθὼς καὶ ἢ ἑτέρῳ λέγει. τὸ, καὶ, ὡς πρὸς τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἑρμηνείας παρείληπται. καθ' τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. ὅτερ πρώτος ἀναίμακτον θυσίαν προσήνεγκε τῷ θεῷ, ἄρτον καὶ οἶνον. Η ὅτι καὶ ὁ Χριστὸς ἀναίμακτον θυσίαν προσήνεγκεν, εἶθ' ὕστερον καὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα. διὰ τοῦτο οὖν ἀναλόγως εἴρηται ἱερέα εἶναι τὸν Χριστὸν, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. Οτι γὰρ Διὸς ἐλαίου ἐς ἱερωσύνην ἐχρίσθη ὁ Μελχισεδὲκ ὡς Ααρών, καὶ ὅτι γε Διὸς αἵματος προσήγαγε θυσίας, καὶ ὅτι ὧν ἐνῶν ἓν ἀρχιερεύς, καὶ ὅτι δι' ἄρτου καὶ οἴνου ἠυλόγησε τὸν Αβραάμ. Δηλοῦντος τὸ λόγου, ὅτι ἡ μὴ αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἀναίμακτον προσήγαγε θυσίαν, (προσήγαγε γὰρ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα, διὰ οἵλε λόγου ἐπ' αὐτῷ ἱερεῖς ὧν θεὸς καὶ ἀρχιερεῖς ἀξιοῖ εἶναι, ἀναίμακτον προσοίσουσι. τοῦτο γὰρ δηλοῖ, τὸ, ἐς τὸν αἰῶνα. ἐ γὰρ τῶν πρὸς ἅπαξ γινομένων ὑπὸ θεοῦ θυσίαν καὶ προσφορὰν εἶπεν ἂν ἐς τὸν αἰῶνα, ἀλλ' ἀφορῶν ἐς τὰς νῦν ἱερουργίας, δι' ὧν μέσων Χριστὸς ἱερουργεῖ καὶ ἱερουργεῖται, ὁ καὶ παραδοὺς αὐτὰς τῷ μυστικῷ δείκνυσι τὸν τρόπον
» τῆς τοιαύτης ἱερουργίας. Ος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε
» καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς

Φωτ. Αθαν. Οἰκουμ.

» καὶ δακρύων προσενέγκας καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, καίπερ ὢν υἱὸς, ἐμα-
» θεν ἀφ' ὧν ἔπαθε, τὴν ὑπακοήν. καὶ τελειωθεὶς, ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶ-
» σιν αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου, προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς, κατὰ τὴν τάξιν
» Μελχισεδέκ. Ος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ. ἡ δὲ τὸν εἶπεν ἡμέρας
σαρκὸς, ὅτε ὅταν ἐν τῷ κύκλῳ τῆς γῆς ἀνθρώπων, ὡς νῦν ἀπερισπάστου αὐτοῦ τὴν σάρκα,
ἄπαξ. (ἔχει γὰρ αὐτὴν, ἣ καὶ ἄφθαρτον.) ἀεὶ δὲ ἡμέρας φησὶ σαρκὸς, οἷον ὅτε ἐν τῇ
σαρκίνῃ ζωῇ αὐτοῦ ἡμέρας. δεήσεις καὶ ἱκετηρίας. ἡ μόνον δεήσεις καὶ ἱκετηρίας,
ἀλλὰ καὶ μετὰ κραυγῆς καὶ δακρύων προσέφερε. τὸν δὲ συγκαταβαίνων αὐτοῖς ὁ
Παῦλος εἶπε. καὶ εἰσακουσθείς. τοῦτον, φησὶν, εἰσηκούσθη, ὅτι καὶ ἀνέστη. τὸν δὲ
εἶπε δι' τὴν ἀσθένειαν ὧν ἀκούοντων, οὕτω μεγάλας ἐχόντων περὶ Χριστοῦ δόξας.
ἀπὸ τῆς εὐλαβείας. ἡ τοῦτον, φησὶ, χάριτι τοῦ πατρὸς, ὃ ἐν ἀπὸ τῆς οἰκείας
εὐλαβείας ἠκούσθη. τοσαύτη γὰρ ἦν αὐτοῦ, φησὶν, ἡ εὐλάβεια, ὅτι καὶ ἠδέσθη αὐτὸν ὁ
πατὴρ. ὧν δὲ τοσούτων ῥημάτων δύο αἴτια, ἥτε σάρξ, καὶ ἡ ἀσθένεια ὧν
ἀκουόντων. καίπερ ὢν υἱὸς, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν. τοσοῦτον, φησὶν, ὑπήκουσεν, (ὑ-
πήκουσε δὲ, ὡς πρέπει υἱὸν πατρὶ,) ὅτι μετὰ τὸ ἀνθρωπῆσαι, καὶ σταυρὸν καὶ θάνα-
τον ὑπέμεινεν. ἔμαθεν δὲ ἀφ' ὧν ἔπαθεν. ἦδει μὲν, φησὶ, τίς ὁ θάνατος θεὸς ὤν. τί γὰρ
λέλειπται τούτῳ; ἀλλὰ ἐξ ὧν ἔπαθεν, ἔμαθεν. ἡ μόνον, φησὶ, καθὸ ἦν θεὸς, ἀλλὰ καὶ καθὸ
Φωτ. ἦν ἄνθρωπος, πείρᾳ μαθὼν τὸν θάνατον. ΑΛΛΟ. Δύο ζητεῖται μάλιστα ἐνταῦθα,
ἓν μὲν, πῶς, φησὶν, ὅτι ἠσηκούσθη. καίτοι αὐτὸς μὲν προῄλθεν ἐξελεῖν τὸν θάνατον, ὁ
δὲ ἡ πρᾶξις ἔδειξε. καὶ γὰρ ἐσωρώθη καὶ ἀνέστη. δεύτερον δὲ, ἐν τῇ τοῦ εὐλαβείας ἠ-
σακουσθῆναι αὐτὸν, φησὶ. καίτοι τί, καίπερ ὢν υἱὸς, πάντα ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν
ὑπακοήν. διαφορὰ γὰρ τούτων οὐκ ὀλίγη. ἀλλὰ πρὸς μὲν τὸ πρῶτον φαμεν, ὅτι οὐκ
ἴδιόν τι δέησις μία, ἀλλὰ διπλῆ τις. ἡ μὲν πρὸ τοῦ μέλλειν τὸν θάνατον, ἡ δὲ μετὰ μέλλειν. καὶ
γάρ φησιν ἐν τῇ αὐτῇ εὐχῇ καὶ δέησει. πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέ-
σθω. καὶ τὸν σαφέστερον δηλῶν ὁ Ἰωάννης φησὶν, αἰτεῖσθαι τὸν υἱὸν λέγοντα, πάτερ
δόξασόν σου τὸν υἱὸν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε, δόξαν τὸν σταυρὸν καὶ τὸν θάνατον ὡς
ἴδιον ὀνομάζοντα. ὥστε καλῶς φησιν ὁ θεῖος Παῦλος, ἠσηκούσθη. τὸ δὲ ἀπὸ τῆς
εὐλαβείας ἐγγὺς γέγονεν ἐκεῖνον ἑρμηνεύων τὸ σεσαφηνίσθαι. δύο γὰρ ἔφημεν αἰτήσεις,
τὴν μὲν πρὸ αἰτήσεως τοῦ θανάτου, τὴν δὲ συγκαταθέσεως, ὅπερ ἐστὶν ὡς ἀληθῶς πρὸ
λῆς εὐλαβείας. τοῦτο μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα, ἀλλὰ τὸ σόν. ἠσηκούσθη τοίνυν ὁ Χς, οὐκ
ἀπὸ τῆς πρὸ αἰτήσεως, ἀλλ' ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, ἥτις ἐστὶν ἐκείνη ἡ αἴτησις αὐτοῦ ἔξεβη, οὐ
χὶ δι' τὴν πρὸ αἰτησιν, ἀλλ' ἡ δι' τὴν εὐλάβειαν. διόφησι, δὲ τελεωθείς, ἥτις ἐστὶ πα
θημάτων καὶ σταυροῦ καὶ θανάτου τέλος ἡμῖν ἐπιγνωσθείς, δὲ ὑπὲρ λόγον ἀγαθὸς δὲ
φιλάνθρωπος. τὸν δὲ δὲ ἀνωθεν ὑποδηλοῦ, δέησις λέγων δὲ ἱκετηρίας, τὸ δηλοῦν
τὸ αἰτήσεως ἀνιπόμενος. εἶτα δὲ δέησις ἤτων δὲ ἱκετηρίας, οὐκ ἐπιβαίνου ὑπὲρ τὸ πρέλ
θεῖν τὸν θάνατον, ἀλλὰ πρὸς τὸν δυνάμενον σῴζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου, καλῶς καὶ πανσό-
φως τὸν προσθεὶς, ἵνα ὅταν ἐννοῇς αὐτὸν σταυρούμενον δὲ θανατούμενον, μὴ ἀδυναμίας
τὸ πατρὸς

τὸ πατρὸς αὐτὸν τὸν νομίσῃς ὁρμεμυηκέναι, ἀλλ' ὅτι κοινὸν τέλημα ἦν τὸ ταῦτα πα
θεῖν τὸν χριστὸν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας. δύναται δὲ τὸν ἐρῆσθαι δὲ διὰ τὴν ἀνά
στασιν. πολλαχοῦ γὰρ ταπεινότερα ὁ θεῖος Παῦλος φθεγγόμενος, τὸν πατέρα φησιν
ἀναστῆσαι τὸν χν. ἀναστήσας ὃν αὐτὸν, ἐρρύσατο αὐτὸν ἐκ τοῦ θανάτου καὶ δέδωκεν. ἀλλ'
οὕτως μὲν καθ' ἑαυτὸν γνώμην ταῦτα. τὸ δὲ, καίπερ ὢν υἱὸς, εἴτις καθ' ὑπερβατὸν ἐκλά
βοι, (ἀπρόσφορος δὲ ἡ τοῦτου χρῆσις τῷ θεσπεσίῳ Παύλῳ,) ἀβίαστος αὐτὸν ἡ ὑπόνοια περι-
χθείη, οἷον, ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καίπερ ὢν υἱὸς, δεήσεις καὶ ἱκετηρίας δὲ
ἐξῆς, ταυτὶ καίπερ πρεσβύτερον μείζονα ἔχων ὡς υἱὸς, τὸ χωρὶς δεήσεως καὶ αὐτοπροσεύξεως
αὐτοδεσπότῳ γνώμῃ πάντα πρᾶξαι ἃ καὶ ὁ πατὴρ πρᾶξαι, ὅμως ἐπειδὴ ἐν ἡμέραις ἐν
τῆς σαρκὸς, δεήσεις καὶ ἱκετηρίας προσέφερε. δύναται δὲ καὶ κατὰ ἀκολουθίαν ὡς
ἔχει τάξεως συναφθῆναι τῷ, καὶ ἠσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, οἷον ἠσηκούσθη, φη
σί, καίπερ ὢν υἱὸς, καὶ μὴ δρόμῳ ἠσακουσθῆναι, ἅτε ζήνδρομον ἔχων τὸ θέλημα τῷ
πατρικῷ βουλήματι, καὶ χωρὶς πάσης ἐκπληρουμένου αἰτήσεως. ἡ δὲ ἐ τῆς ἐφεξῆς
αὐτὸ σωάψεως, ὁ νοῦς ἐνσωθήσεται. ἀμφὶ πρότερον τί δι' ὃ οἶσι σκεπτέον τὸ, ἔμαθεν
ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν. ἆρα γὰρ ὅτι ἔμαθεν αὐτὸς ἀφ' ὧν ἔπαθε τῷ περὶ ὑπακούειν,
καὶ πείρᾳ τὴν γνῶσιν ἔσχε τοῦ περιαρχεῖν αὐτῷ; ἢ μᾶλλον ὅτι πείρᾳ ἔμαθε τὸ μέ-
γεθος τῆς ὑπακοῆς οἷον ἦν, ὑπήκουσεν αὐτῷ ὁ πατὴρ, οἷον τὸ σωρωθῆναι αὐτὸν
καὶ ἀποθανεῖν, καὶ ἀναστῆναι, καὶ τῇ δεξιᾷ τοῦ πατρὸς τὸ ἀνθρώπινον φύραμα ἀνυψῶ
σαι, καὶ σῶσαι τὸ γένος ἡμῶν; ταῦτα γὰρ ἐκείνης ἐστὶ τῆς ὑπακοῆς τῆς μεγίστης ἐν
τῷ λέγειν, πάτερ δόξασόν σου τὸν υἱόν. ταύτην γὰρ τὴν ὑπακοὴν ἐμάθομεν καὶ ὅσοι, ἐ πρὸ
τ' ὑπακοῦσαι τὸν πατέρα, ἤδει μὲν ὁ χριστὸς ὡς υἱὸς ἐ θεὸς καθάπερ καὶ ὁ πατήρ, ἠσα
κουσθεὶς δὲ, ἔμαθεν αὐτὸν δι' ὧν ἔπαθε καὶ πείρᾳ. ὡς ἂν ὅσῳ τις ἐκλάβοι, ἐμὴ δὲ μᾶλ
λον ἡ δευτέρα ὑπόνοια συμβαίνειν δοκεῖ. οὐδεμίαν ὅσῳ ἔτι ἀσάφειαν ἔχει τὸ, καίπερ ὢν
υἱός. καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσι. τὸν ἆρα τελείωσις ἐν
ἀνθρώπῃς, τὸ, δι' παθημάτων ἐπιλαβέσθαι τελειότητος. ἀνθρωπῳπρεπὴς δὲ πάν
τα ἐρίκιον. αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου. ἰδοὺ καὶ θεοπρεπῶς.

» Περὶ οὗ πολλὺς ἡμῖν ὁ λόγος, καὶ δυσερμήνευτος λέξαι, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνα Κεφ. ζ'.
» τε ταῖς ἀκοαῖς. καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρείαν ἔ-
» χετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς, τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ. καὶ γεγόνα
» τε χρείαν ἔχοντες γάλακτος, καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς. πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος, ἄ-
» πειρος λόγου δικαιοσύνης. νήπιος γάρ ἐστι. τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφὴ, τῶν διὰ τὴν
» ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

Περὶ οὗ Χριστοῦ, πολλὺς ἐστὶν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος. διὰ τὴν ὑμῶν, φησιν, αἰτίαν, ὅτι νωθροί ἐστε, καὶ τὰ τελειότερα περὶ αὐτοῦ οὐ χωρεῖται. ἡσυχῇ γὰρ τὰ τοσαῦτα ταπεινὰ τῆς ὑπανθρωπήσεως, ἠβούλετο μεταβῆναι καὶ ἐπὶ τὰ θεοπρεπῆ, ἀλλ' ἀθενεῖς ἔτι ὄντες πρὸς οὓς ὁ λόγος, οὐκ ἴσχυον τελειοτέρως ἀκούειν δογμάτων. ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. οἱ πειρασμοί, φησι, καὶ αἱ θλίψεις, νωθροὺς ὑμᾶς ἐποίησαν, καὶ οὐ δύνασθε τελείων ἀκούειν λόγων.

καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι. μετὰ ἐγκωμίου προσάγει τὼ κατηγορίαν. νωθροὶ γὰρ καὶ ῥᾴθυμοι, φησὶν, ἐστὲ, καίπερ ὀφείλοντες καὶ ἑτέροις διδάσκειν δηλ. τὸν λόγον. οὕτω δὲ δείκνυσιν ἐκ πολλοῦ πεπιστευκότας αὐτοῖς. καὶ γὰρ ὀφείλοντες διδάσκαλοι εἶναι, γ' μόνον γε ἐστὲ διδάσκαλοι, ἀλλ' ὑδὲ μανθάνειν δ' ὡς ἄδε, εἰ μὴ τὰ στοιχειωδέστερα καὶ τὰ πεινὰ καὶ ἀπλούστερα, καὶ ταῦτα γ' ἀπλῶς, ἀλλ' ὁ ἐπ' ἀθενέστερον, τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τὸ θεοῦ. γ' τῶν λογίων δέ φησι τὰ στοιχεῖα, ἀντὶ τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων. εἶτα δ' ἀῦ στοιχεῖα μὲν ἁπλοῦστερα τῶν τοῦ θεοῦ λογίων, οἱ περὶ ἀνθρωπίνως λόγοι. ἀρχῆς δὲ λογίων στοιχεῖα, ἃ πρώτιστα λέγει, μὴ πάλιν θεμέλιον, ἐξῆς. πάλιν χρείαν ἔχετε. πάλιν χρείαν ἔχετε τὸ διδάσκειν ὑμᾶς τινά. τί δὲ διδάσκειν; τὰ στοιχεῖα φησί. τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς. στοιχεῖα ἀρχῆς, τὼ ῥωμαϊστὶ πίσιν λέγει. ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τῶν γραμμάτων πρῶτον τὰ στοιχεῖα μανθάνομεν, οὕτως καὶ ἐπὶ τῶν θείων λογίων δεῖ πρῶτον τὰ περὶ τῆς ἀνθρωπίνως διδάσκεσθαι. ταῦτα γὰρ τοῖς ἀπίστοις ἔτι ἐν νηπίαις ἀκοαῖς χωρητά. ὡς τοίνυν περὶ τὸ θεότητος τὸ χριστοῦ φιλοσοφεῖν, τελείων ἐστὶ λοιπόν. ὁρᾷς τὼ αὐξάνειν διὰ τῶν τοιούτων ἐμφιλοχωρεῖ; δηλ. τῶν ἀκουόντων ἀσθένειαν, γ' ἰσχυόντων τὸ τέλεια δέχεσθαι. διὸ ἐπὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπιστολῆς βραχέα φιλοσοφήσας περὶ τῆς θεότητος τὸ χριστοῦ, εὐθὺς κατέπαυσε τὸν λόγον. ὧν μόνων τὰ στοιχεῖα τῆς ἐπιστολῆς μέμει. ΑΛΛΟ. στοιχεῖα τὰ ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θῦ, τοῖς τὰ στοιχειωδεστέροις περὶ χριστοῦ λόγοις ἐοικότες. τοῖς γὰρ μηδέπω τὴν πίστιν ἐσχηκόσι τελείαν, τὰ περὶ τῆς ἀνθρωπότητος προσέφερον μόνα, τῆς ἀληθείας οἰκήρυκες. οὕτως ὁ μακάριος Πέτρος Ἰουδαίοις διὰ μηνυμάτων ἐμέτρησε τὼ διδασκαλίαν τῆ ἀδενείᾳ ὧν ἀκουόντων. Ἰν' γὰρ, ἔφη, τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον ἐς ὑμᾶς. καὶ γεγόνατε χρείαν ἔχοντες. ἀῦλοὶ γεγόνατε, φησὶν, ἐκ ῥᾳθυμίας, γ' ὄντες θριοῦτοι. γάλακτος ἐ οὐ στερεᾶς τροφῆς. γάλα λέγει τοῖς τὰ στοιχειώδη περὶ χριστοῦ λόγοις, τοῖς περὶ τῆς σαρκὸς, στερεὰν δὲ τροφὼ, τοῖς τελείοις τοῖς περὶ τ θεότητος αὐτοῦ. τοῖς οὖν ἐπὶ νηπίοις τ πίστιν, ἔδωκε λόγων τὰ πεινῶν, (κατάλληλον γὰρ τοῖς νηπίοις τὸ γάλα,) τοῖς δὲ τελείοις τὼ πίστιν, τῆς στερεᾶς τροφῆς καὶ τῆς ὑψηλῆς περὶ Χριστοῦ φιλοσοφίας. πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος. πᾶς γάρ, φησὶν ὁ μετέχων λόγων τὰ πεινῶν ὧν περὶ τῆς ἀνθρωπότητος τὸ κῦ, (οὗτοι γὰρ τὸ γάλα,) ἄπειρός ἐστι καὶ ἀμέτοχος λόγου δικαιοσύνης. λόγον δὲ δικαιοσύνης λέγει, τὸν περὶ τ θεότητος τὸ κυρίου. τὶ στερεὰ τροφή. ὁ ὑψηλὸς λόγος, καὶ τὰ ὑψηλὰ περὶ χῦ δόγματα. τ ἕξις τ ἕξιν. πὼ ἕξιν φησὶ, πὼ τελειότητα, τὸ καλῶς ἀνῆχθαι, γεγυμνασμένων τὰ αἰσθητήρια, οἷον ἀκοὼ, γλῶσσαν, ὀφθαλμούς. ἢ γοῦν τὰ τ ψυχῆς αἰσθητήρια λέγει. πρὸς τὸ διακρίνειν, φησὶ, πρὸς τὰ χρηστὰ ἐ ὑψηλὰ δόγματα, καὶ πρὸς τὰ νόθα ἐ διεφθαρμένα. ἀνίπταται δὲ τοῖς πᾶσι τοῖς ὁπδήποτε διδάσκουσιν ἐκ διδόντας ἑαυτοὺς καὶ πεφωτισμένους. ὁ γὰρ πάντα ἀπλῶς δὲ χρόμενος, ἀδιακρίτως ἔχει καλοῦ καὶ κακοῦ. Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τὸ Χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τ τελειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ θεὸν, βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ κρίματος

αἰωνίου. καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ θεός.

Ἀνωτέρω ἀρχικῶς τοὺς περὶ ἀνθρωπότητος τ κῦ λόγους, τελειοτέρους δὲ τοὺς περὶ θεότητος, ἵνα μὴ ἀδιμονῶσιν οὕτως ὡς μὴ ἀξιούμενοι ὧν τελειοτέρων λόγων, λέγων τοὺς τελείους πειρᾶται. λέγει δὲ, γ' ὡς ἄνω τελείοις ἐπάλεσεν, (γ' γὰρ ἴσχυον ἀνῦσαι. ἀλλ' ἑτέρως μεθοδεύει τὸν λόγον, ἀρχικῶς μὲν τὸ βάπτισμα καλῶν, καὶ τὼ ἀῦλῶ ὧν χειρῶν ἐπίθεσιν καὶ σφραγῖδα, τελειότητα δὲ, τὼ διέργων φιλοσοφίαν. παρακατιὼν δὲ σαφέστερον λέγει τίς μὲ ἀρχὴ, ἤτοι ὧν ἀρτι πιστευόντων, καὶ τίς μὲ τελειότης. ΤΟ ΑΚΟΛΟΥΘΟΝ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ.

Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τὸ Χριστοῦ δογμάτων, ἐπὶ τὼ τελειότητα φερώμεθα. καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ θεός. Τοῦ Χριστοῦ λόγον. ποῖον λόγον; τὸν λόγον τῆς διδαχῆς, τὸ δεῖν καταβάλλειν θεμέλιον μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων. τὸν λόγον τ διδαχῆς, τὸ δεῖν πιστεύειν ἐπὶ θεόν. τ λόγον τῆς διδαχῆς, τὸ δεῖν βαπτίζεσθαι. τὸν λόγον τ διδαχῆς, τὸ δεῖν ἐπιτίθεσθαι τὰς χεῖρας ἁγίου. τὸν λόγον τῆς διδαχῆς, ὅτι ἀνάστασις, ὅτι ἔσται κρίσις. ἀπὸ κοινοῦ γὰρ κατὰ πάντων, καὶ ὁ λόγος καὶ ἡ διδαχή. ἐπὶ τὼ τελειότητα. Εἰ τῶν ἀφεῖναι τὸν περὶ Χριστοῦ στοιχειώδη ἐ ἀρχῆς ἐπόμενα τάξιν λόγου, καὶ ἐπὶ τὼ τελειότητα φέρεσθαι, γ' ἀπλῶς φησὶ τ κυρίως τελειότητα, ἀλλ' ὡσανεὶ τὼ μεταξύ τ στοιχειώσεως τε ὧν λογίων τὸ θεοῦ, καὶ μεταξὺ τῆς ἀνωτάτω τελειότητος. ἔστι μὲν γὰρ στοιχεῖα ἀρχῆς λογίων θῦ, τὸ ἀπταίστως ἐν τοῖς ἔργοις αὐτὸ, τὸ πιστεῦσαι ἐπὶ θεὸν, τὸ βαπτισθῆναι, τὸ λαβεῖν πνεῦμα ἅγιον, τὸ ἐγεῖραι νεκρῶν ἀνάστασιν, τὸ πιστεύειν ὅτι ἔσται κρίσις. ταῦτα μὲν στοιχεῖα ἀρχῆς λογίων θῦ. στοιχεῖα ἢ λογίων τοῦ, ἐ γε ἀρχῆς λογίων τοῦ, τὸ ἐγεῖραι ὅτι ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν ὁ Χς, ὅτι ἀνέλαβε τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ὅτι σέσωκεν ἡμᾶς ἐργασάμενος, ὅτι ἀρχιερεὺς ἡμῶν γέγονεν, ὅτι ἐσωτὸν προσήνεγκεν ὑπὲρ ἡμῶν, ἐ ἔτι παραπολήσιον. τελειότητος ἢ τὸ μὴ ἀπταίστως τῷ Σατανᾷ, ἐ τοῖς τοῦτου συστοίχοις, ἡ τὰς ἀρετὰς προσθῆναι, ἃ ὧν θλίψεων καὶ διωγμῶν ἐ πειρασμῶν ὑπομονή. τελειότης δὲ ἡ ἀνωτάτω ἐπὶ τῆς θεολογίας Χριστοῦ καθόλου ἐστὶν ἀνθρώπῳ ὅλως τὸν ἀκριβῆ καὶ πάλιν λῆψις. πρῶτον οὖν πιστεύοντες βαπτιζόμεθα, εἶτα ἐπιγνόσομεν ὅσα ὑπὲρ ἡμῶν ὁ Χριστὸς ἔπαθέ τε καὶ ἐπρίσατο τὸ ἀνθρώπινον, εἶτα ταῖς ἀρεταῖς τελούμεθα, ἔπειτα καὶ τὴν γνῶσιν τῆς κατὰ τὼ θεολογίαν ἀξιούμεθα. μὴ πάλιν θεμέλιον. μὴ πάλιν ἕτερον θεμέλιον καταβαλλόμενοι, οἷον, φησὶ, καταβαλλόμεθα ἐν τῷ βαπτίζεσθαι, ῥυτέον ἀπὸ ταγῆς ὧν ἔργων τὸ Σατανᾷ. ἅπαξ γάρ, φησὶ, μετανοήσαντες ἐπ' αὐτοῖς ἐβαπτίσθημεν, καὶ γ' ἐπὶ δεῖ ταῦτα ὀξ ὑπάρχης πρεῖν. Μεθύστερον δὲ ἡ ῥῆσις ἐστί. τὸ γὰρ διδαχῆς, πρὸς ἅπαν δηλ. μέσου τὸ παρεγκείμενον ἀπροδέδοται. καὶ ἔστι κατὰ τὸν νοῦν αὐτῆς, αὖτη σωτήκη. μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι διδαχῆς, ἀθ' οὕτως τὰ καθ' ἑξῆς ὂν ἀπαριθμήσει διλούμενα, περὶ ὧν τῆς διδαχῆς, οἱ θεμέλιοι. βούλεσθε δὲ ἰδεῖν, ὅτι τοῖς νῦν πρώτοις τὴν πίστ, τ πρὸ τούτ διδασκαλίαν οἱονεὶ θεμέλιον προκαταβαλλόμεθα, μεταγνοεῖν μὲν ἀπὸ ὧν νεκροεργιῶν ἔργων ἠθότως πρώτον αὐτοῖς πρωτρεπόμενοι, μετανοοῦντας δὲ πιστεύειν ἐπὶ τ θῦ, πε-

Φωτ. Τοῦ αὐτ Τοῦ αὐτ Γενναδ. Θεοδωρ.

πεύοντας δὲ βαπτίζεσθαι, βαπτιζομένους δὲ τῇ τῶν ἱερατικῶν χειρῶν ὑπάγειν ἑαυτὴν ἐπὶ θέσει πρὸς μαρτυρίαν τῆς πίστεως, τύπου δὲ μετασχόντας, πρὸ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως μηκέτι διαπίστειν, ἀναστομένους δὲ εἰς αὖθις ἀναβιωσομένους ἐσεσθαι κρίσιν ἡδέναι, εἰ δυνατὴ εἰ δικαίαν ὧν ὑπατῶθα βεβιώκαμεν, τὴν ἀντίδοσιν πρέμνειν. καὶ πίστως τὴν θεόν. ἀρχὴν γὰρ δεῖ νῦν ὥσπερ δὲ ὑπαρχῆς πιστεύειν τὴν θεόν. ἤδει γὰρ ἐπίστευσατε διδαχῆς. ἡ ζώντα ξις οὕτως ἐστί. Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τὸ θεοῦ λόγον. πρῶτον δὲ τύπου, τὸν, ὧν βαπτισμῶν, εἰ διδαχῆς, καὶ ἐπιθέσεως ὧν χερῶν, δι' ὧν, τὸ πνεῦμα, φησίν, ἐλάβετε, καὶ τῆς ὧν νεκρῶν ἀναστάσεως, καὶ τὸ κρίματος τὸ αἰωνίου, ἐπὶ τὰν τελειότητα φερώμεθα. ἀρχὴν δεῖ γάρ, φησιν, ἀεὶ τὸ αὐτὸ λέγεσθαι, εἴρηται ἅπαξ καὶ μεμνῆσθαι, ἀλλὰ δεῖ, φησι, καὶ τὸ πρὸ ὑμῶν ζωεισφέρεσθαι, τυτέστι χρησὶν πολιτείαν, καὶ τὸ πίστεως ἀξίαν. αὔτη γὰρ ἡ τελειότης, τὸ ἀμφιδέξιον εἶναι τὰν ἀρετὰν, ὡσεὶ ἔλεγε, νήψατε. ἀκούει γὰρ ζῆσαι ῥαθύμως, καὶ πάλιν βαπτισθῆναι, καὶ δι' ἐπιθέσεως χερῶν λαβεῖν πνεύματος ἁγίου ἥτοι τὴν. ΑΛΛΟ. μᾶλλον οὖν τι ἰουδαϊκώτερον φρονοῦντες, διὰ τὸ διαφόρους καὶ πολλοὺς ὄν τῷ νόμῳ εἶναι βαπτισμούς, ἠβούλοντο καὶ τὸ τῆς νέας βάπτισμα τὸ τῶν παλιγγενεσίαν δωρούμενον πολλάκις βαπτίζεσθαι, διὰ τὸ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν πολλάκις θέλειν ἀξιοῦσθαι. ἐπιθέσεως ὧν χερῶν. ὧν οὐ τῷ βαπτίσματι γινομένων. ἢ οὕθα ἐπιτιθέντες χεῖρας οἱ ἀπόστολοι, τὸ πνεῦμα ἐδίδοσαν, ὅπερ ἐ ὁ Σίμων, ὠνιον ἐζήτει. καὶ τύπου τρισσῶμεν. πρῶτον τὸ τὴν τελειότητα φέρεσθαι. ἐὰν περ ἐπιτρέπει ὁ θεός. τὸ ἐὰν περ, ἀ πρὸς τύτ' ἔστιν ὡς τὸ θεοῦ ἀ πάντως ἐπιτρέποντος, (ἐπιτρέπει γὰρ ἀεὶ ὁ θεὸς τὰ καλὰ ἐ τέλεια,) δηλῶς ἔθος ἡμῖν λέγειν, » θεοῦ θέλοντος τύδε τρισσῶμεν. Αδύναν γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, γευσα » μένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, ἐ μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου, ἐ » καλὸν γευσαμένους θεοῦ ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, ἐ παραπεσόντας, πά » λιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, ἐ παδειγ » τίζοντας. Αδύναν γάρ. ἀκείτω δυσχερές, δηλ' ἀδύναν. γευσαμένοις τε τῆς δωρεᾶς. τῆς ἀφέσεως ὧν ἁμαρτιῶν, τῆς ἐν τῷ βαπτίσματι. αὔτη γὰρ δωρεὰ ἐπουράνιος. καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου. τὴν ἐπιθέσει ὧν χειρῶν, καθὼς ἄνω φησί. ἐ καλὸν γευσαμένοις θεοῦ ῥῆμα. τὸν περὶ τὸ Χυ διδασκαλίαν. δυνάμεις μέλλοντος αἰῶνος. ὅτι πάντες δώσομεν λόγον ὧν βεβιωμένων, ἐ ὅτι ἥτε κόλασις ἐ ἡ ἀνάπαυσις ἀτελεύτητος. ταῦτα γὰρ ἐ ἐν τύτοις ἡ δύναμις τὰ μέλλοντος αἰῶνος. ἢ ὅτι τὸν ἀῤῥαβῶνα τὰ μέλλοντος αἰῶνος, τυτέστι τὸν ἐς χν πίστιν. δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος. ἀντὶ τὰ ἀ δύναται ὁ μέλλων αἰὼν ἐκμαθόντας. τὸ γὰρ γευσαμένους, ἀπὸ κοινοῦ, ὅπερ προπικῶς ἐλπίσαι, σημαῖνον τὸ, μαθόντας, καταχηθέντας. τί δὲ δύναται ὁ μέλλων αἰών, ἐ τί ἐστιν αὐτὸ ἡ χρεία καὶ τὸ ἔργον; ὅτι τὸ αὐτῷ ἕκασος ὧν ἔπραξε τὸν ἀμοιβὴν εὑρίσκει, ὅτι γὰρ ἔχει τέλος οὔτε ἡ τιμωρία ἡ ἐν αὐτῷ, οὔτε ἡ εὐδαιμονία, ὅτι τότε μᾶλλον τό, τε ἀλάθητον τὸ κριτὸ ἐ τὸ δίκαιον φανερωθήσεται, καὶ πολλὰ ἕτερα. τις οὖν μετὰ ὧν ἄλλων καὶ ταῦτα μαθόντας, φησίν, εἶτα παραπεσόντας, ἀδύναν καὶ ἑξῆς. καὶ παραπεσόντας. ἅπαντα ταῦτα ἀπολέσαντας

Οἰκουμ.

Φωτ.

σαντας ἐ ἐκπεσόντας πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀδύναν τύτε. πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν. τί οὖν; βέβαλε τὴν μετάνοιαν; μὴ γένοιτο. (οὕτως ὁ ἁγίος Κύριλλος ἐν βιβλίῳ ἕκτῳ τῆς β' τῆς ἐν πνεῦ ἐ ἀληθείᾳ λατρείας,) ἀλλὰ τὴν διὰ βαπτίσματος μετάνοιαν. δεῖ γὰρ πρῶτον ἡγήσασθαι μετάνοιαν καὶ ἀπόταξιν ὧν πονηρῶν πραξέων, καὶ οὕτως βαπτισθῆναι. ἐκείνην οὖν, φησι, τὴν ἐν τῷ βαπτίσματι μετάνοιαν, ὅθεν καὶ εἶπεν, ἀνακαινίζειν, ὅπερ ἴδιον βαπτίσματος, καὶ ἀνασταυροῦντας, ὅπερ καὶ τύτε βαπτίσματος ἴδιον. οἱ γὰρ βαπτιζόμενοι συσταυροῦνται τῷ κῷ. ὁ ὅθεν πάλιν διὰ βαπτίσματος δευτέρου μεταποιεῖν θέλων, ἀναταυροῖ τὸν Χριστὸν τῷ συταυροῦσθαι αὐτῷ. ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τὰ θεοῦ. τί ἐστιν ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τὰ θεοῦ καὶ παδειγματίζοντας; ἄνωθεν, φησί, σταυροῦσας ἑαυτοῖς καὶ καταισχύνοντας. ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν. ἅπαξ ἐσταυρώθη ὁ Χριστὸς, καὶ ἡμεῖς ἅπαξ αὐτῷ συσταυρωθῆναι διὰ τὸ βαπτίσματος. ὁ τοίνυν, φησὶν, ὁμολογούμενος εἶναι δεύτερον βάπτισμα, ὅσον τὸ καθ' αὐτὸν, ἄνωθεν σταυροῖ τὸν κύριον. τί γὰρ ἕτερον τοιεῖ ὁ δεύτερον αὐτῷ διὰ τὸ βαπτίσματος συσταυροῦσθαι νομίζων; ἢ ὅτι καὶ αὐτὸν ἡγεῖται δεύτερον ἐσταυρῶσθαι, δι' ὧν τοιεῖ; τὸ δὲ δεύτερον σταυροῖ, φησι, τὸν Χριστὸν, τὸ ὅσον ἧκεν εἰς αὐτὸν, ὑβρίζειν ἕτερόν ἐστιν ἢ παδειγματίσαι αὐτὸν καὶ καταισχῦναι. ἅπαξ γὰρ σταυρωθείς, ἀθανατίζεσθαι ἐσηλοιπόν. ὁ δὲ ἀνασταυρῶν, ψευδὴς τὸν τοιεῖ, ὅπερ αἰσχύνειν αὐτῷ φέρει ὡς ψευσαμένῳ τὸ ἅπαξ ἀποθανεῖν μόνον. ΑΛΛΩΣ. τί ἐστιν ἀνασταυροῦντας; τὴν δευτέραν σαύρωσιν καὶ δεύτερον πάθος καλοῦντας αὐτὸν, εἴπερ ἡ τριάτη μετάνοια, καὶ τὸ ἀξιωθῆναι τῆς διὰ τὸ βαπτίσματος ἀφέσεως, τῷ σταυρῷ τὸ Χριστοῦ μόνῳ καθωρθῶθαι. οἱ τὸν οὖν, φησιν, ὧν νοούμενοι, ἐπιθυμοῦσι πάλιν τὸν Χριστὸν σταυρούμενον καὶ χλευαζόμενον καὶ παδειγματιζόμενον ἰδεῖν. ὧ τὸ μὴς ἐ ἀπονοίας, εἴτις ὧν νοεῖ τοιοῦτα. λίαν δὲ διὰ τύτων κατασείει αὐτῶν τὰς διανοίας, ἵνα ἀνέλπιστοι γενόμενοι τὸ δυνάσθαι τυχεῖν τοιύτης μετανοίας, ἧττον πλέον ἀντιποιῶνται » ἀρετῆς. Γίνεται γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον ὑετὸν, ἐ τίκτουσα βο » τάνην ἔυθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τὸ θεοῦ. » ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας ἐ τριβόλους, ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἧς τὸ τέλος εἰς » καῦσιν. Εν τῇ παβολῇ, γλῶ τοῦτο ἀνθρώποις λέγει, τοὺς πολλάκις μὲν ἀκούσαν τας καὶ οἷον νοητῶς ἀρδευθέντας τῷ θρεπτηρίῳ λόγῳ τῆς πίστεως, καὶ ἢ ὠφεληθέντας, ἢ μηδὲν ἐκ τύτου ὠφεληθέντας. βοτάνην ἔυθετον. τίς δὲ εὐδοκίμησις βοτάνη; ἡ ὀρθὴ πολιτεία. ἐκείνοις δ' οὓς καὶ γεωργεῖται. ἐσφδὴ σοφία γῆς εἶπε καὶ καρπῶν, ἐνέμενε τῇ προφῇ, ἢ ὅτι τοῖς διδασκάλοις, (οὕτω γὰρ οἱ γεωργοῦντες,) τίκτεται ὁ χρηστὸς βίος, ὡς καὶ ἐκείνων μετεχόντων τῆς ἀρετῆς ὧν μαθητῶν. γεωργεῖται δὲ δηλονότι ἡς θρεπτηρίαν καὶ κέρδος αὐτῶν ἐκείνων ὧν καρποφορούντων. ἡ δὲ ἐστί, καθὼς, φησιν ὁ κύριος, γεωργὸς ὁ πατήρ, πάλιν δὲ σπορεὺς ὁ υἱὸς, ὁ τὸ καλὸν σπέρμα σπείρων, ἐὰν ἐπιτύχῃ δος αὐτοῖς ἢ βοτάνη, τυτέστι τὸ γεώργιον ὀφθῇ, (καὶ γὰρ τῷ θεῷ ὀφείλομεν καρποφορεῖν ὡς τρυ φησὶ, νυνὶ δὲ δουλωθέντες τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν.) ἢ οὖν τύτ', δηλονότι διὰ τὸν θεὸν γεωργούμενον ἵνα αὐτῷ ἀρέσῃ

μὴν τὸν ἀφαίρετον βίον. διὸ καὶ ἀξιούμεθα τῆς παρ' αὐτοῦ εὐλογίας. μὴ λαμβάνῃ εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ. ἡ γὰρ ἔυφορος γῆ εὐλογεῖται παρὰ θεοῦ. τίς ἐστιν ἡ ἔυφορος γῆ; ὁ ἀνάρετος ἄνθρωπος. ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας. γκέτι εἶπε πικρυσα, ἀλλ' ἐκφέρουσα, τὸ παρὰ φύσιν τῆς ἐκβολῆς ἀντὶ πόμους, ὡσεὶ εἶπεν, ἐκβράσασα. τὸ δὲ ἐκφέρουσα, τῶν ἄχρι τέλους καὶ θανάτου ἐκφορὰν δηλοῖ. γὰρ εἶπεν ἐξενεγκοῦσα, ἀλλ' ἐκφέρουσα. σημείωσαι τοῦτο. ἀκάνθας δὲ καὶ τριβόλους τὴν ἁμαρτίαν λέγει δηλ. τὸ πάντοθεν αὐτὴν τιλιπεῖν καὶ λυμαίνεσθαι τὰ κραιρῶτα. ἐ καπάρας ἐγγύς. μεγίστην εἶπε παραμυθίαν. γὰρ εἶπεν αὐχημα παρὰ ἐστὶν, ἀλλ' ἐγγὺς καπάρας. ὁ δὲ ἐγγὺς καπάρας γλυόμενος, καὶ μακρὰν γλύεσθαι δύναται δηλ. μὴ ἀνοίας. ἡ μὲν γὰρ ἐγγὺς ἐκεῖ καὶ καπάρα ἐστὶν, ἔδει καὶ ἀπρογνῶναι. νῦν δὲ, ἐγγὺς καπάρας, φησὶ, φοβῶν καὶ μονονουχὶ λέγων, ἰδοὺ ἐγγὺς γεγύνατε τῆς καπάρας, φοβήθητε μὴ ἐκπέσητε ἧς αὐτῶν, καὶ φύγετε αὐτῶν. ὁ γὰρ ἐγγὺς ὢν, καὶ φυγεῖν δύναται. οὕτως γὰρ ἑάλω. ἧς τὸ τέλος ἧς καῦσιν. ὅρα πάλιν πῶς ἀσφαλῶς λαλεῖ, ἵνα μὴ δόξῃ τὸ μίσγον ἐν ἀνθρώπῃς φάρμακον τῶν μετάνοιαν ἐκβάλλειν. γὰρ εἶπεν αὐτὸ ὃ ἔννεγκεν ἀπάνθας καὶ τριβόλοις κάπεται, ἀπὰ ἧς τὸ τέλος ἧς καῦσιν. ἐὰν μέχρι τέλους ἐπιμείνῃ, φησὶ, καὶ μέχρι τελευτῆς ἀπάνθας ἐκφέρων, τότε καυθήσεται, ἐκ τῆς ἀντιδιαστολῆς δηλῶν, ὡς εἶπε μὴ ἄχρι τέλους ἐπιμείνωμεν τῷ ἀκάνθας ἐκβάλλοντες, ἀπὰ μᾶς γνώμην, γὰρ καυθησόμεθα.

» Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν ἀγαπητοὶ τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ
» οὕτως λαλοῦμεν. γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τῆς κόπου τῆς
» ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακο-
» νοῦντες. ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν, τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πλη
» ροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους, ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ ὧν διὰ πίστεως
» καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας. Πλείξας αὐτοὺς ἱκανῶς τῷ
νωθροὺς καλέσαι καὶ τ' ἄλλα ἧττον, νῦν παραμυθεῖται. διὸ γκεῖπε, νομίζω, ἀπὰ τούτοισμαι. καὶ ἐχόμενα σωτηρίας. ἐγγὺς ὄντα. ἡ καὶ οὕτως λαλοῦμεν. οἶδα, φησὶν, ὅτι γὰρ φύσεται ἀκάνθας καὶ τριβόλοις, ἀπὰ ἄχρι λόγων πλήσω, ἵνα ἀσφαλίσηται ροις πρόσω. γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς. διὰ τοῦτο δὲ τὰ χρηστὰ περὶ ὑμῶν πεπείσμεθα, ἤδη τες μὴ ὄντα ἄδικον τὸν θεόν. ἡ δὲ γκ ἄδικος, γκ ἐπιλήσεται τοῦ ἔργου ὑμῶν τ χρηστοῦ, καὶ τῆς ἀγάπης ἣν ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. πάντα δ' αὐτὸν ὑπομεί ναντες. διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις. τοῖς ἤδη πεπιστευκόσιν. οὗτοι γὰρ παρεῖχον τὰ πρὸς τὴν χρείαν, ταύτην τὴν ἀγάπην ἣν ἄχρι τοῦ νῦν τρίετε, φησὶν. ἐπιθυμοῦμεν δέ. γκεῖπε βουλόμεθα. ἀπὸ φιλοσοργοτέρου ἦν, ἐπιθυμοῦμεν, φησὶν. τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδήν. εἶτα εἴρητις, ἡ πεπεισμένος εἶ περὶ ὑμῶν τὰ κρείττονα, καὶ οἶδας ὑμῶν τὰ ἔργα καὶ τὴν εἰς τοὺς ἁγίους διακονίαν, τί δήποτε ἐφόβησας ὑμᾶς νωθροὺς καλέσας, καὶ ἀπανθῶν μεμνημένος; διὰ τί; ὅτι ἐπιθυμοῦμεν ἕκαστον ὑμῶν, φησὶ, τὴν αὐτὴν ἦν ἔχετε ἄχρι τέλους ἐνδείξασθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πλη ροφορίαν τῆς ἐλπίδος, τουτέστι πρὸς τὸ εἶναι ὑμᾶς ἀδιστάκτως περὶ τὴν εἰς Χριστὸν πί-

στιν, καὶ τὴν ὅλην ἐλπίδα. ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε. καίτοι εἴτων ἄνω καὶ τὸ νωθροὶ γενήσθε. ἀπ' ἐκεῖ εἴτε ταῖς ἀκοαῖς, νῦν δὲ ὅλοι δ' ὅλων νωθροὶ γενήσθε. μιμηταὶ δὲ ὧν διὰ πίστεως. εἶτα λοιπὸν καταλέγει τοὺς διὰ πίστεως κληρονομήσαντας τὰς ἐπαγγελίας, οἷον τ' Αβραάμ. πόθεν ἔστι τὸ, διὰ μακροθυμίας; ρυτέστι δ' ὑπομονῆς. ὑπέμεινε γὰρ τὴν ἐπαγγελίαν ὑποστιθεμένου τοσαῦτα ἔτη, καὶ ἔτι ἔμενε πιστεύων. ἡ γὰρ ἅμα τῷ ἐπαγγείλασθαι θεὸν ἡ δόσις ἀκολουθήσει, γκ ἔτι πίστεως ἐστὶν ἡ ὑπομονῆς τοῦ τὴν ἐπαγγελίαν δεξαμένου χρεία τῷ ὅλως ἀληθεύειν τὸν θεόν. ἡ δὲ ἐπαγγειλάμενος ὑστέρηται, καὶ ὁ τὴν ἐπαγγελίαν δεξάμενος μακροθυμήσει, ἤτοι τῇ ὑποστάσει, τότε πιστεύει καθαρῶς, τότε ἐμβριθῶς ἐγκρατῶς.

» Τῷ γὰρ Αβραὰμ ἐπαγγειλαμένος ὁ θεὸς, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχε μείζονος ὀμό Κεφ. ιʹ.
» σαι, ὤμοσε καθ' ἑαυτοῦ λέγων. ἢ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ
» σε. καὶ οὕτως μακροθυμήσας, ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας. ἄνθρωποι μὲν γὰρ, κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσι, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας ἡ ὁρκος βεβαίωσιν ὁ ὅρκος.

Οταν οὖν ὁρᾷς ἐπὶ Χριστὸν λέγοντα ἀμὴν ἀμήν, λέξωσοι, νόει ὅτι κατ' οὐδενὸς ἔχων μείζονος ὀμόσαι, τὸ ἀμὴν ὄμνυσι, μὴ ὅτι καὶ νῦν ὁ υἱὸς ὄμνυσι τῷ Αβραάμ. ὁ λόγος γὰρ ὄμνυσιν, ἢ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω. ὤμοσεν ἑαυτῷ, ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος, φησίν. ἢ μήν. ρυτέστιν ὄντως μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε. καὶ οὕτως μακροθυμήσας. ὁρᾷς ὅτι ἡ μακροθυμία τοῦ Αβραὰμ ἐπρίσατο τὴν ἐπαγγελίαν. καίτοι ἐν τῷ τέλει λέγει. ὅτι οὗτοι πάντες πρέρρωσθεν αὐτοῖς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, χάκεθημίσαντο τὰς ἐπαγγελίας, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελεωθῶσι. πῶς οὖν ὧδε φησὶν, ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας; καὶ φαμὲν, μὴ πρὸ ἐκείνων αὐτῶν ἐληλυθέναι αὐτόν. τὸ μὲν γὰρ ἐπαγγείλασθαι αὐτῷ δέδωκε, πρὸ ἐκείνων νῦν εἶπε. τὸ δὲ ἐκεῖ φυλάττει, πρὸ ἐκείνων τῷ τέλει τῆς ἐπιστολῆς λέγει. καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας. καὶ πέρας πάσης ἀντιλογίας ἐ ἀμφισβητήσεως ἡ ὅρκος τὸ βεβαιῶσαι τὰ λεγόμενα πρὸ αὐτοῦ, ἐστὶν ὁ ὅρκος.

» Εν ᾧ πρὸ ἐστερον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγε-
» λίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, ἵνα διὰ δύο πραγμάτων
» ἀμεταθέτων ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι θεὸν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόν
» τες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος, ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς, ἀσφαλῆ τε ἐ
» βεβαίαν, ἐ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡ-
» μῶν εἰσῆλθεν Ιησοῦς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

Εδύνατο μὲν οὖν, φησι, καὶ χωρὶς ὅρκου πιστευθῆναι ἐπαγγειλάμενον τὸν θεὸν, ἀλλ' ἐπεὶ δὲ πρὸ ἐστερον βουλόμενος ὁ θεὸς τί δέ τι ποιῆσαι, ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ τὴν ὑπόσχεσιν. ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρονόμοις. ἦλθε καὶ εἰς ἡμᾶς. ἡμεῖς γὰρ οἱ κληρονόμοι τῆς ἐπαγγελίας, οἱ κατ' ἐπαγγελίαν σπέρμα ὄντες τοῦ Αβραάμ. εἰ δὲ σπέρμα, καὶ κληρονόμοι. ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ. ὅρα τί κατασπεύαζει. ὅτι ὁ υἱὸς ἔκρτε μεσίτης ἀλλὰ θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. (καὶ γὰρ καὶ νῦν μεσίτης γέγονεν ἀλλὰ τῇ ἀναστάσει.) καὶ πότε ἐμεσίτευσε τῷ πατρὶ καὶ τὸ Αβραὰμ ὅρκῳ αὐτὸν πληροφορήσας. ὁ λόγος γὰρ ἀλλ' ὁ καὶ ἐπὶ Αβραὰμ καὶ λαλῶν καὶ ὀμνύς. καλῶς δὲ ἔχει ἡ ἕννοια τῆς ἑρμηνείας,

ἵνα οὕτως

ἵνα οὕτως ᾖ. ὁ θεὸς, τουτέστιν ὁ λόγος ἐπιδεῖξαι βουλόμενος τὸ ἀμετάθετον τῶν τῷ πατρὶ δοξάντων ἐμεσίτευσε τῷ πατρὶ καὶ τὸ Ἀβραὰμ ὅρκῳ, τουτέστι μεσίτης ὢν τῷ ὅρκῳ γέγονε. δι' αὐτὸ γὰρ ὡς λόγου, ὤμοσεν ὁ θεὸς ὁ πατήρ. ἵνα δὲ δύο πραγμάτων. δύο γὰρ ἦν μάτια, ὅτε ἐπαγγείλαθαι τὸν θεὸν, καὶ τὸ τὸν ὅρκον πεσεῖναι τῇ ἐπαγγελίᾳ. ἀδύνατον. ἀνύσις, ἐξ ὧν πραγμάτων. ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν. πρόκειμαι. οἱ καταφυγόντες. εἰς αὐτὸν, φησι. κρατῆσαι ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν εἰς τὸ κρατῆσαι. τῆς προκειμένης ἐλπίδος. ἀπὸ ἐκείνων, φησι, ὧν πρὸς Ἀβραὰμ ἡρημένων, πίστωσιν καὶ πρὸς τὰ μέλλοντα καὶ τῶν βασιλέων ὧν γράφω. αὕτη γὰρ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν. ἣν ἐγὼ μὲν τὴν ἐλπίδα προκειμένην, ὅτε δὲ ἐκβαθμένην, ὡσεὶ ἔλεγεν. ἐξ ἐκείνων ταῦτα πίστου. ἐκεῖ ἐλήφθευσεν, ἵνα ἐν τούτοις πιστευθῇ. ἢ ὅτι διὰ τὸν ὅμοσε ὅτε, ἵνα νῦν σοὶ ὧν μελλόντων πιστεύσωμεν. χθὲς γὰρ ἴσως ἕτερον, φησι, καὶ τὰ τότε μεθ' ὅρκου ἐπαγγελλόμενα, ἢ μέλλουσα ἐλπὶς ὧν πίστων. ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχωμεν. ἵνα ἐλπίδα, φησὶν, ὡς ἄγκυραν ἔχωμεν, ἥτις τὰ σαλευόμενα ἴσησι σῶα, καὶ ἡ ἐλπὶς τοὺς σαλευομένους τοῖς πειρασμοῖς, ἀνδρείους καὶ ἑδραίους καὶ ὁρμουντικοὺς τριεῖ. ἀσφαλῆτε καὶ βεβαίαν. χθὲς ἀσφαλῆ ἄγκυραν, σημὰ καὶ ἀσφαλῆ καὶ βεβαίαν. ἀνὶ γὰρ ἄγκυρα μὴ διαφυλάττουσα τὸ σκάφος ἀκλυδώνιστον, ὅταν ᾖ μικροτέρα τῶν δεόντος. καὶ ἐπερχομένων. ἵνα ἡμῶν, φησιν, ἐπὶ νῦν ταῦθα ὑπαρχόντων, ἡ ἐλπὶς ἐσέλθοι εἰς τὴν βασιλείαν ὧν χρανῶν, τουτέστιν ἵνα τοῖς ἐλπίσιν ἤδη ἐκεῖ ὦμεν. ὅρα τί τριεῖ ἡ ἐλπίς. προλαμβάνει τὸ ἐσόμενον. εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος. ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, τὸν χρανὸν καλεῖ. ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν. χριστὸς μόνον εἰσῆλθεν, ἀνθ' ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν. ὅπου δὲ ὁ πρόδρομος ἡμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡμᾶς, φησιν, ἀνάγκη εἰσελθεῖν. ἢ τὸ, ὑπὲρ, παρέλκεται, ἵνα ᾖ πρόδρομος ἡμῶν. ἢ τὸ μετὰ σαρκὸς αὐτὸν εἰσελθεῖν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν, ὅπως καὶ ἡμεῖς οἱ σάρκα ἔχοντες, εἴσοδον σχοίημεν. ἀρχιερεὺς γινόμενος. καλῶς τὸ, γινόμενος, διὰ τῶν σάρκα. ὥυθα ὅμως ὁ ἀρχιερεὺς, ἐκεῖ καὶ ὁ λαός.

Κεφ. θ'. 7

» Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδὲκ βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων, καὶ εὐλογήσας αὐτὸν, ᾧ » καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ, πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασιλεὺς » δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ, καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὅ ἐστι βασιλεὺς εἰρήνης, ἀπάτωρ, » ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιω » μένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές. θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ » δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης.

Θέλει δεῖξαι καὶ νῦν πολὺ τὸ διάφορον τῆς νέας διαθήκης, πρὸς τὴν παλαιὰν, καὶ τὸν δείκνυσιν ἐκ τῶν ἱερέων. ἦσαν δὲ κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ, δείκνυσιν ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ τύπος τοῦ Χριστοῦ ὁ Μελχισεδὲκ, (τύπον γὰρ αὐτὸν λέγει τοῦ Χριστοῦ,) πολὺ διέφερε τῶν κατὰ νόμον ἱερέων τῶν παρὰ Ἰουδαίοις, τὸν κατασκευάζων, ἢ ὁ τύπος, φησὶ, τοῦ Χριστοῦ τῶν παρὰ Ἰουδαίοις διέφερε, πόσῳ μᾶλλον ἡ ἀλήθεια; τουτέστιν

τουτέστιν αὐτὸς ὁ Χριστός. βασιλεὺς Σαλήμ. ὄνομα πόλεως. ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων. ὅταν τὴν βασιλεῖς τὴν τῶν Λωτ ἁρπαλωτίσαντας κατακόψας, ὑπέστρεφεν. εἶδας πῶς ἱστορίαν. καὶ εὐλογήσας αὐτόν. ἀντὶ τοῦ εὐλόγησεν αὐτόν. ᾧ καὶ δεκάτην. ᾧ, τουτέστι τῷ Μελχισεδὲκ, δεκάτην ἔδωκεν ὁ Ἀβραάμ, φησιν. πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος. λοιπὸν θέλει δεῖξαι πῶς τύπος ἐστὶ τοῦ Χριστοῦ ὁ Μελχισεδὲκ, καὶ πόθεν ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦτο πρεῖ. πόθεν γὰρ, φησι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἑρμηνεύεται, βασιλεὺς δικαιοσύνης. Μελχὶ, βασιλεύς. Σεδὲκ, Δικαιοσύνης. τίνος δὲ ἑτέρου ὤφειλεν εἶναι τύπος, ἢ τοῦ Χριστοῦ τὸ ἀληθῶς βασιλέως δικαιοσύνης; ἔπεται καὶ τὸν ἄλλον λέγει ἑρμηνείαν, τὸν ἀπὸ τῆς πόλεως. Σαλήμ, εἰρήνη ἐστὶν. γοῦν, γὰ μόνον βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἀλλὰ καὶ εἰρήνης ὡς ἀπὸ τῆς πόλεως ἧς ἐβασίλευεν. ἀμφότερα δὲ ὁ Χριστός, βασιλεὺς τε δικαιοσύνης καὶ βασιλεὺς εἰρήνης. ἀπάτωρ, ἀμήτωρ. καὶ ἐνεχώρει τοῦτον τὸν Μελχισεδὲκ ἄνθρωπον ὄντα, ἀπάτορα εἶναι καὶ ἀμήτορα, καὶ μήτε ἀρχὴν μήτε τέλος ἔχειν ἡμερῶν; οὐ. πῶς οὖν εἴπεν; ὅρα. ἐπεδὴ ἀντέπιπτον αὐτῷ, πῶς κατὰ τὴν τάξιν τοῦ Μελχισεδὲκ ὁ Χριστός ἐστι, τὸ τελευτήσαντος καὶ μὴ γνωρίζου ἀρχιερέως εἰς τὸν αἰῶνα; βλέπωτε τί λέγει. ἴσμεν, φησὶ, τίνα ἔχει πατέρα ἢ μητέρα, ἢ ποῖον γένος ὁ Μελχισεδὲκ, οὔτε πρὸ γεγένηται, ἢ τετελεύτηκε. καὶ τί τοῦτο; φύσιον ἄντις. εἰ γὰρ μὴ ἴσμεν ταῦτα διὰ τὸ μὴ ἐμφέρεσθαι τῇ γραφῇ, ἀλλ' ὅμως καὶ πατέρα καὶ γένος ἔσχε, καὶ γέννησιν, καὶ τελευτήν. πῶς οὖν ὁ τοιοῦτος ἀπάτωρ, καὶ γὰρ ἔχων ἀρχὴν ἢ τέλος ζωῆς; καὶ φησιν. ὥσπερ ὁ Μελχισεδὲκ τῷ μὴ γενεαλογεῖσθαι ἐν τῇ γραφῇ, μίμιν τοῖς ἀγνοοῦσιν δοκεῖ ἔχειν γονέας, ἢ ἀρχὴν ζωῆς καὶ τέλος, οὕτως ὁ Χριστὸς τῇ ἀληθείᾳ. ὥσπερ γάρ, φησι, τοῦτον γὰρ ἴσμεν τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος, οὕτως γὰρ τοῦ Χριστοῦ τῇ ἀληθείᾳ. ἀλλὰ τοῦ μὲν, διὰ τὸ μὴ ἐγγεγράφθαι, τοῦ δὲ Χριστοῦ, διὰ τὴν ἀλήθειαν. ὁ γὰρ τύπος γὰρ καθ' πάντα ἴσος ἐστὶ τῇ ἀληθείᾳ, ζήτει καὶ αὐτὸς ἀληθεία εὑρίσκεται, καὶ τοῦτο μᾶλλον, ἢ τύπος, ἀλλ' ἔκεινος ἔχει τινὰς καὶ ἐνδάλματα. οἷον. ἀπάτωρ ὁ Μελχισεδὲκ τῇ ἀγνοίᾳ ἡμῶν, ἀπάτωρ ὁ χριστὸς τῶν κατὰ γένννησιν. ἀμήτωρ ὁ μελχισεδὲκ, ἀμήτωρ ὁ χριστὸς τῶν ἄνω γένννησιν, οὐ ἢ οὔτε ἀρχὴν ἔσχον ἡμερῶν. πῶς γὰρ ὁ πρωτότης ὧν χρόνων; καὶ οὕτως ἅπαντα νοήσεις ὅσα εἶχεν ὁ Μελχισεδὲκ ἡμῶν ἀγνοούντων τὰ καθ' αὐτὸν, ταῦτα ὁ χριστὸς ἔχει τῇ ἀληθείᾳ. καὶ γὰρ βασιλεὺς εἰρήνης καὶ δικαιοσύνης ὁ Μελχισεδὲκ ἀχρι φίλων ὀνομάτων, ὁ δὲ χριστὸς τῇ ἀληθείᾳ. ἀγενεαλόγητος. ἀγενεαλόγητον τὸν Μελχισεδὲκ, τῷ μὴ εἶναι μὲν ἐκ τοῦ σπέρματος Ἀβραὰμ, μὴ δὲ ἐκ Μωσέως γενεαλογεῖσθαι, εἶναι δὲ Χαναναῖον τὸ γένος, καὶ ἐκ τῆς ἐπαρά του ἐκείνης σπορᾶς ὁρμᾶσθαι, δίκαιον δὲ ὧν καθ' αὐτὸν ἀτροφανέντα, καὶ ὄκ ἐκπεσόντων ὁρμώμενον δικαίων, ὄδε ἀπόστινος δικαίας σπορᾶς, ὃ θέμις ἦν γενεαλογεῖν, τὸν ἐξ ἄκρου δικαιοσύνης νέουντα. ὅτι δὲ Χαναναῖος ἦν τὸ γένος ὁ Μελχισεδὲκ, δείκνυται. ἐξ ἐστι δ' ἡ πρωτοτεκμήραθξ καὶ ἀπ' αὐτῶν ἐκείνων ὧν ἐκράτει καὶ ἐβασίλευε κλιμάτων, ἐξ οἷς ἐπολισίαξε. γείτων μὲν γὰρ ἦν Σοδόμων, πολισιάτερος δὲ τῷ Ἀβραὰμ οἰκοῦντι πρὸς τὴν Δρυὶ τὴν μαμ

βρῆ.

βρη. οἶεσθαι δὲ χρή, ὅτι καὶ Σαλὴμ ἐκείνης ἐτύγχανε βασιλεύσ, ἥτις ἐστὶν Ἱερουσαλήμ. ἀφομοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ. καὶ πῦ ἡ ὁμοιότης; ὅτι καὶ τούτου καὶ τοῦ Χριστοῦ, τὸ τέλος ἀγνοεῖται καὶ ἡ ἀρχή. οὐκ ἐτούτου μὲν, παρὰ τὸ μὴ γεγράφθαι, τοῦ δὲ χριστοῦ, παρὰ τὸ μὴ εἶναι. μένει ἱερεὺσ εἰς τὸ διηνεκές. τούτῳ τῷ τρόπῳ δέξαι τὸ διηνεκές, ᾧ καὶ τἄλλα. ὅτι, φησὶν, ὅδ' ἦκεν εἰς ἡμᾶς ποτ' ἀγνοουμένας πότε τελευτήσας ἀπόθετον τῷ ἱερωζήλῳ, εἰς τὸ διηνεκές ἐστιν ἱερεύς. ὁ γὰρ τύπος ἠκόνας ἀμυδρὰς σώζει τοῦ πρωτοτύπου. ἢ ὅτι καὶ πρόπρος τῆς τοῦ Μελχισεδὲκ ἱερωζήλης, (οἶσθας δὲ τί λέγω,) διηνεκὲς μένει. θεωρεῖτε δὲ πανηλίκως οὗτος. ἐπεὶ δὲ ἐφήρμοσε τῇ ἀληθείᾳ τὸν τύπον, λοιπὸν βούλεται δεῖξαι ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ τύπος τοῦ Χριστοῦ, τουτέστιν ὁ Μελχισεδὲκ, μείζων ἦν αὐτῶν ὧν πρὸ Ἰουδαίοις ἱερέων. καὶ τί λέγω ἱερέων; αὐτοῦ μὲν οὖν τοῦ πατριάρχου Ἀβραὰμ μείζων ἦν. ἦ δὲ ὁ τύπος τοῦ Χριστοῦ, φησὶ, μείζων καὶ αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου, τί οὖν περὶ τοῦ Χριστοῦ; ἄλλως μὲν, κρείττων ἦν ὁ Ἀβραὰμ τοῦ Μελχισεδὲκ, ἀλλ' ὁ τύπος ἦν ὀνικῶν. οὕτως ὁ θεῖος Κύριλλος τῷ βιβλίῳ δευτέρῳ τῆς δεκάτης εἰς τὸ Γαλατικὸν πρόλογον τῆς ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ λατρείας. ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραὰμ μέδωκεν. ἵκετεύειν ἦ πᾶν, φησὶν, ὅτι δέδωκεν αὐτῷ δεκάτας, ὡς κεκοινωνικότι τοῦ πολέμου. (ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἶπεν ἄνω, ὑπερφέροντι τῆς κοπῆς ὑπολήψεως.) ἀλλὰ καὶ σέβας καὶ τιμήν, ὡς πρὸ ἀπαρχὰς Δαβὶδ. ἐκ τῶν ἀκροθινίων. ἐκ τῶν σκύλων καὶ λαφύρων. ἦ δὲ τοῦ πατριάρχου μείζων, (καὶ τοῦτο δηλονότι ὧν δεκατῶν δόσις,) πολλῷ μᾶλλον ὧν παρὰ Ἰουδαίοις ἱερέων. ἵνα μὲν ἀπλῶς ὁ πατριάρχης προσκείται, ἀλλ' ἵνα δείξῃ, ἦ ὁ πατριάρχης, φησὶν, ἔδωκε, τί δεῖ περὶ ἱερέων λέγειν;

» Καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες, τὸν νόμον ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τουτέστι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίτοι ἐξελευθέρους ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ. ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν, δεδεκάτωκε τὸν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας, εὐλόγηκε. χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. Ἐπὶ δὲ κατασκευῇ ὅτι ὁ τύπος τοῦ χριστοῦ, μείζων ὢν παρὰ Ἰουδαίοις ἱερέων. οἱ Λευῖται, φησὶν, ὡς τιμιώτεροι ὄντες τοῦ λοιποῦ λαοῦ, τὰς δεκάτας ἀπολαμβάνουσιν. ἐπεί, τί δήποτε παρὰ ἀδελφῶν, τὸν αὐτὸν ἔχόντων πατέρα λαμβάνουσιν; δῆλον δ' ὡς τιμῆς καὶ τοῦ ἱερωτέρους εἶναι, σύμβολόν ἐστιν αἱ δεκάται. τιμῶσι καὶ ὁ Μελχισεδὲκ, καὶ ταῦτα ἀμήτορος ὢν καὶ ἀγενεαλόγητος, ἐκ παρ' αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου εἴληφε δεκάτας, ἦ μὴ μείζων ἦν αὐτοῦ. τῷ γὰρ μὴ ὄντι μείζονι ἐκ οἰκείου ἔδωκεν ὁ Ἀβραάμ. ἦ δὲ τοῦ πατριάρχου μείζων, δῆλον ὡς πολλῷ μείζων ὢν παρὰ Ἰουδαίοις ἱερέων. ἀποδεκατοῦν τὸν λαόν. δεκάτας οἷον λαμβάνειν παρ' αὐτῶν. ἐλάμβανον γὰρ οἱ Λευῖται δεκάτας ἀπὸ τοῦ λαοῦ. καίτοι ὄντας ἐξελευθέρους. τοῦτο φησί. καίτοι ὁμοτίμων ὄντων κατὰ τἄλλα πάντα, ὅμως ἐκτοῦ, τοὺς μὲν δίδόναι δεκάτας, τοὺς δὲ λαμβάνειν, πολλὴ ἡ ὑποχή. ἦ πᾶν δείκνυται. ἦ δὲ ἐνταῦθα τοῦτο, δῆλον ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀβραὰμ καὶ Μελχισεδὲκ, τοῦ μὲν δόντος, τοῦ δὲ λαβόντος. ὥστε ὁ τοῦ Χριστοῦ τύπος, μείζων τοῦ πατριάρχου Ἀβραάμ.

Ἀβραάμ. ἦ δὲ τοῦ Ἀβραάμ, πολλῷ μᾶλλον ἐκ τῶν ἱερέων. ἦδ' ὁ τύπος, τί οὖν εἴποι περὶ αὐτοῦ τοῦ χριστοῦ; ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν. ἐξ αὐτῶν, φυτέστιν ἐξ αὐτοῦ. ὁ γοῦν μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐγκαταλεγόμενος τῷ γένει αὐτῶν Μελχισεδὲκ εἴληφε τὰς δεκάτας. καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας. ἐξαίρει τὸν Ἀβραάμ, ἵνα πλεῖον ἐξάρῃ τὸν Μελχισεδέκ. τὸ ἔλαττον γὰρ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. ἐκοῦν κρείττων ὁ τύπος τοῦ χριστοῦ, καὶ αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου.

» Καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποδιδόντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν. ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ, καὶ, ὡς ἔπος ἦν εἰπεῖν, δι' Ἀβραὰμ καὶ Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων, δεδεκάτωται. ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήντησεν αὐτῷ ὁ Μελχισεδέκ.

Δεῖξαι θέλει, ὅτι πολὺ τὸ ὑπερέχον τοῦ Μελχισεδὲκ, καὶ διὰ τοῦτο ἔλαβε τὰς δεκάτας, καί φησι. καὶ οἱ Λευῖται μὲν ὧν λαμβάνουσιν, ἀλλ' ὡδέν μοι γα. ἀποδεκατοῦσι γάρ. τίς δὲ φθονήσει τιμῆς τῷ ἀποδεκάτοντι μέλλοντι; ὁ δὲ Μελχισεδὲκ, καὶ ταῦτα μαρτυρούμενος ζῆν, ἔλαβε τὰς δεκάτας. τὸ δὲ, μαρτυρούμενος ζῆν, δεῖξαι κατὰ τὸ τῶν ἀνωφωνοῦντων, διότι, φησὶν, οὐκ εἴρηνεν ἡ γραφὴ τοῦ τελευτᾶν αὐτὸν, ἀλλὰ τοῦ ζῆν μόνον, τὸ ζῆν αὐτῷ μόνον ἔδοξε μαρτυρεῖν, ὡς ἦν εἶπον. προῆλθε δὲ ὁ Ἀβραὰμ ὅτι οὐκ ἔξαι δι' ἣν ἡ τελευτὴ τὸν Μελχισεδέκ. καὶ οὐδὲ τοῦτο ἐποίησεν αὐτὸν φθονῆσαι αὐτῷ τῆς τιμῆς ὧν δεκατῶν. ἤδει γὰρ αὐτοῦ τὸ ὑπερέχον. ἢ ἀπολούστερον δεῖξαι τὸ ἀγνοούμενον, ὅτι ὁ τρόπος τῆς ἱερωζήλης, ὧν μὲν Λευϊτῶν, ἀποδιδόντων. καὶ γὰρ ἐπαύσατο, τῆς ἀληθείας φανείσης. ὁ δὲ τοῦ Μελχισεδὲκ ζῇ. ζῇ γάρ. πῶς δὲ ἐμαρτυρήθη; ᾧ τῷ ἦπειν τὸν θεόν, σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. καὶ ᾗθεν ὅτι τὸ διάφορον τοῦ Μελχισεδὲκ, καὶ ὧν παρὰ Ἰουδαίοις ἱερέων. ἀποδιδόντες ἄνθρωποι. ἀδὲ γὰρ εἶπεν ὑπολαβεῖν, φησὶ, μήποτε πρὸς μίαν καιρὸν ἐλάττων μείζων, μᾶλλον δὲ τὸ ἐλάττονα κατέχει μοῖραν. ἐπεὶ οὖν ᾗθεν μὲν τῷ νόμῳ λαμβάνουσι δεκάτας οἱ Λευῖται, οἱ καὶ τελευτῶντες, τὴν ἀξίαν παραπέμπουσιν εἰς ἕτερον. ὥστε μὴ τις αὐτοὺς εἶναι ἀείποτε τοὺς δεκάτους δεχομένους. ἐκεῖ δὲ, μαρτυρούμενον μεμαθήκαμεν. ὥστε ἀεὶ φαίνεσθαι αὐτὸν ὑπερέχοντα, εἴπερ μένει πάντοτε ἐπὶ τῆς οἰκείας ἀξίας. τὸ γὰρ μένειν αὐτὸν, ὡς ἔφην, ἱερέα διηνεκῆ, ἀπὸ τῆς γραφῆς ἔλαβον, ὡς ἐν τῷ λέγειν, σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ, τοῦτο ἐμφανούσης, ὅτι κἀκεῖνος μοῦνος ἱερεὺς διηνεκής. καὶ ὡς ἔπος ἦν εἰπεῖν. ἵνα μὴ λέγωσι, καὶ τί, φησὶ, πρὸς τοὺς ἱερέας ἡμῶν ἦ ὁ Ἀβραὰμ δεκάτας ἔδωκε; ναί φησιν. ᾧ γὰρ τῷ Ἀβραὰμ ἦν ὁ Λευὶ, ὅταν τὰς δεκάτας ἐδίδου, ἦ ἐ μὴ πω ὢν τῇ ὀσφύϊ. ἦ τοίνυν τῇ σωματικῇ ἐν τῷ Ἀβραὰμ ἦν ὁ Λευὶ, δῆλον ὡς ἐ αὐτὸς ὁ Λευὶ ὁ πρωτόπατωρ ὧν ἱερέων δέδωκε δεκάτας, τῷ Ἀβραὰμ δεδωκότος. ΑΛΛΟ. διότι ὁ Ἀβραὰμ δέδωκε Φωτ.
δεκάτας, δηλονότι τῶν, φησὶ, καὶ Λευὶ ὁ τὰς δεκάτας λαμβάνων, δεδεκάτωται, τουτέστι δέδωκε δεκάτας. ᾧ γοῦν τῷ, δηλονότι Ἀβραὰμ, δεῖ ὑποτίθεσθαι, ἵνα τὸ νόημα παντελῶς ἀβίαστον γένηται). δηλονότι τὸν δεκατωθέντα Ἀβραάμ, φησὶ, πρότερον πῶς ἐ ὁ ἐν τῇ ὀσφύϊ αὐτοῦ ἐτύγχανε ὢν Λευὶ, δεδεκάτωται. ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ. τὸ γὰρ σπέρμα τὸ τῆς ζωῆς αὐτοῦ τοῦ Λευὶ, ᾧδον ἦν ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ Ἀβραάμ. ἦν γὰρ ὁ Ἰσαὰκ ὁ αὐτὸς τοῦ Λευΐ.

Εἰ μὲν

Κεφ. ι'. » Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευϊτικῆς ἱερωσύνης ἦν, (ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῇ νενομο-
» θέτηται,) τίς ἔτι χρεία κατὰ τὼ τάξιν Μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα, καὶ οὐ κατὰ
» τὼ τάξιν Ααρὼν λέγεσθαι; μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης, ἐξ ἀνάγκης, καὶ νόμου
» μετάθεσις γίνεται. ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐ-
» δεὶς προσέσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ. πρόδηλον γάρ, ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν. Ἐις ὣν φυλὴν, οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης Μωσῆς ἐλάλησε.

Δείξας τὸν Μελχισεδὲκ βελτίονα ὄντα τῷ Λευϊ καὶ τῶν ἱερέων, καὶ αὐτῷ τῷ πατριάρχου Αβραὰμ, λοιπὸν δείκνυσιν ὅτι αὕτη ἡ ἱερωσύνη ἡ τῆς νέας, βελτίων τῆς παλαιᾶς, καὶ τῆς διαθήκης, τῆς διαθήκης τελειοτέρα. ἦν τὸ τέλφον εἶχε, φησὶν, ἡ λευϊτικὴ ἱερωσύνη ὧν τοῖς δόγμασι, τίς ἦν χρεία μὴ κατὰ τὼ τάξιν Ααρὼν ὃς καὶ αὐτὸς τῆς λευϊτικῆς ἱερωσύνης ἦν, τὸν Χριστὸν ἀναφῆναι; ἀλ' ἐδεήθη κατὰ τὼ τάξιν ἀναφῆναι τὸν Μελχισεδέκ; γὰρ ἔνδηλον ὅτι διὰ τὸ ἀτελὲς, φησὶ, τῆς λευϊτικῆς ἱερωσύνης τὸν νόμον; ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτὼ νενομοθέτηται. ἦ γὰρ ἦν τελεία ἡ λευϊτικὴ, ἔδει κατὰ τὼ τάξιν Ααρὼν ἀναφῆναι τὸν Χριστὸν, μάλιστα, φησὶν, ὅτι ὁ λαὸς ἐπὶ ταύτῃ τῇ λευϊτικῇ ἱερωσύνῃ νενομοθέτηται, ῥυτέσι ταύτῃ κεχρῆσθαι, ταύτῃ στοιχεῖν, ὑπὸ ταύτης ἄγεσθαι. μεταθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης. ὅρα πῶς ἐυφυῶς ἤγαγε τὼν νέαν διαθήκην. ὁ πότε γὰρ φησι μετάθεσις τῆς ἱερωσύνης γέγονε, τῷ μηκέτι κατὰ τὼ τάξιν Ααρὼν, ἀλλὰ τὸ Μελχισεδὲκ ἀνίστασθαι ἱερέα, καὶ τῷ μηκέτι ἐκ γένους Λευϊ, ἀλλὰ ἐκ γένους Ιούδα, (ἔνθεν γὰρ ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα ἤμελλε ἱερεὺς, ἀναγκαῖον ἦν, φησὶ, καὶ τὸν νόμον καὶ τὼν διαθήκην μεταθεῖναι, ῥυτέσιν ἀναγαῖναι, καὶ ἄλλην κρείττονα ἀντεισαγαγεῖν. ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα. ἐπὶ τὸν χριστὸν δείλονότι εἴρηται, τὸ, σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὼ τάξιν Μελχισεδέκ. φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν. καὶ κρεῖττον, φησὶ, γίνεται μετάθεσις καὶ ἀναλλαγὴ τότε νόμου καὶ τῆς παλαιᾶς διαθήκης, ὅτι καὶ τῆς φυλῆς αὐτῆς, ἥτις τὼν παλαιὰν ἱερωσύνην μετεχειρίζετο, γέγονεν ἀναλλαγή. ὁ γὰρ χριστὸς ἕτερος ἐστὶ φυλῆς, καὶ γὰρ τῆς τοῦ Λευϊ, ἀλλὰ τοῦ Ιούδα, ἥτις Ιούδα φυλὴ, οὐδέποτε ὡς ἱερεύουσα παρέσχηται τῷ θυσιαστηρίῳ. τὸ γὰρ, προσέσχηκεν, ἢ προέσχηται νοήσεις ἢ προσέσχεν. ὅθεν γάρ, φησὶν, εἰς τὸ ἱερατεῦσαι, οὐδεὶς προσέσχε τῷ θυσιαστηρίῳ ἐκ τοῦ Ιούδα φυλῆς. ὅτι δὲ Ιούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν. πρόδηλον ποιεῖ λέξις τὴ καὶ σάρκα χρίσει τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ τὸ, ἀνατέταλκε. Ἐις ὣν φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης Μωσῆς ἐλάλησε. ὧν γὰρ εἰς τὸ τοῦ Λευϊ διαλεχθεὶς
» ὁ Μωσῆς. Καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, ἡνίκα τὼ ὁμοιότητα Μελ-
» χισεδὲκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκικῆς γέγονεν, ἀλλὰ κα-
» τὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. μαρτυρεῖ γὰρ, ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὼ
» τάξιν Μελχισεδέκ. Καὶ οὐ μόνον, φησὶν, ὅθεν δῆλον ἐστὶν ὅτι ἀναλλαγὴ γί-
νεται καὶ ἡ διαθήκη ἐκτὸς οὐκ ἕτερας φυλῆς καὶ οὐ τῆς τοῦ Λευϊ εἶναι τὸν ἀνασάντα ἱερέα, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐκείνου σαφέστατα δῆλόν ἐστι. ποίου δέ τινος ἕνεκα τοῦ κατὰ τὼ τάξιν Μελχισεδὲκ, καὶ οὐ κατὰ τὼ τῶ πάλαι ἱερέως Ααρὼν γίνεσθαι ἱερέα τὸν χριστόν. ἦ κατὰ τὼ ὁμοιότητα. τὸ εἰ, ἀντὶ τοῦ, ὅτι, νοήσεις, ἤγουν ἐφεξῆς, ὥστε εἶπε. καὶ

ἐκ τούτου κατάδηλός ἐστιν ἥτε ἀναλλαγὴ, καὶ ἡ μετάθεσις τῆς παλαιᾶς διαθήκης. εἶτα καὶ τὼ ὁμοιότητα. ἐπειδὴ, φησὶ, κατὰ τὼ ὁμοιότητα τοῦ Μελχισεδὲκ ἀνίσταται ἱερεὺς, καὶ οὐ κατὰ τὼ ὁμοιότητα Ααρών. ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκικῆς γέγονεν. γέγονε γὰρ ὁ Χριστὸς ἀρχιερεὺς, οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. τί ἐστι κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης; ὅτι ὁ νόμος τὰς ἐντολὰς σαρκικὰς εἶχεν, οἷον τροφὰς, ἀρίας, τὰδε φαγεῖν, καὶ τὰδε μὴ φαγεῖν, ἄτορ σαρκὸς ἰῶν καὶ οὐ ψυχῆς καθάρσια. οὐ γέγονεν οὖν, φησὶν, ἱερεὺς ἀνὰ τὸ νόμου τὸ τὰς σαρκικὰς ῥύτρας ἐν τελλομένου. ἐκεῖνος γὰρ τοὺς Λευϊτὰς οἶδεν ἱερεῖς. ἀλλὰ γέγονε, φησὶν, ὁ Χριστὸς ἱερεὺς διὰ τε σωμάτως Διὰς, καὶ τῆς τοῦ πατρὸς, καὶ διὰ ζωῆς ἀτεράντου. μαρτυρεῖ γὰρ. καὶ ὅτι, φησὶν, οὐ κατὰ νόμον ῥύτρας σαρκίνης γέγονεν ἱερεὺς ὁ Χριστὸς, ἀλλὰ μαρτυρία δείλοι τοῦ πατρός. μαρτυρεῖ γὰρ αὐτὸν ὁ πατὴρ λέγων, κατὰ τὼ τάξιν Μελχισεδὲκ ἱερέα. ἦ γὰρ, φησὶ, κατὰ τὸν νόμον
» ἐγίνετο, ἔδει αὐτὸν κατὰ τὼ τάξιν Ααρὼν γένεσθαι. Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται
» προαγούσης ῥύτρας, διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές. οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ
» νόμος. ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ, καὶ καθ' ὅσον
» οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας. οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ὁ δὲ μετὰ ὁρ-
» κωμοσίας διὰ τὸ λέγοντος πρὸς αὐτὸν, ὤμοσε κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, σὺ ἱε-
» ρεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὼ τάξιν Μελχισεδέκ. κατὰ τοσοῦτον κρείττονος διαθήκης
» γέγονεν ἔγγυος Ιησοῦς. καὶ οἱ μὲν πολλοί εἰσι γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ, θανάτῳ
» κωλύεσθαι παραμένειν, ὁ δὲ διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει τὼ
» ἱερωσύνην. ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐ-
» τοῦ τῷ θεῷ πάντοτε ζῶν, εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.

Εἶπεν ὅτι βελτίων ἡ νέα διαθήκη. καὶ τοσοῦτον δείλοι, φησὶ, τὸ τῶν ἱερέων διάφορον. εἶπεν ὅτι καὶ τὼν ἀναλλαγὴν πάντα. λοιπὸν τὼν αἰτίαν τῆς ἀναλλαγῆς λέγει καὶ φησὶν. ἀθέτησις γίνεται, ῥυτέσιν ἄμφις καὶ ἐκ βολῆ. ἀθέτησις τριβοῶ γίνεται προαγούσης ῥύτρας, ῥυτέσι παλαιοτέρου νόμου, διὰ τὸ ἀσθενὲς, διὰ τὸ τὸ νίνικα ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελὲς εὑρέθη. ἐπεὶ μὴ ὄντος μώμου τινὸς, τίς χρεία τῆς ἀναλλαγῆς; τριβοῶ φησι, διὰ τοῦτο καὶ ὁ νόμος. οὔτος γὰρ ἡ προάγουσα ἐντολὴ ἐκβέβληται διὰ τὸ ἀσθενὲς αὐτῆς καὶ ἀνωφελές. οὐδὲ γὰρ ἴσχυεν ὁ νόμος τέλφου τινὰ ἐν αἱρετῇ πρῆσαι. ἔλεγε γὰρ μόνον, τόδε πρῆσαι καὶ τόδε μὴ πρῆσαι, διὰ τὸ καὶ ἐνεδωά μου καὶ σωυπύργῃ πρὸς τὸ γίνεσθαι τὰ λεχθέντα. ἐπάγει δέ. ἀλλὰ κοινοῦ τὸ γίνεται. κρείττονος ἐλπίδος. εἶχε μὲν γὰρ καὶ ὁ νόμος ἐλπίδα, ἀλλὰ τοιαύτην, οἵαν ἀντεισαχθεῖσα. οἱ μὲν γὰρ πολλοὶ τὸν νόμον, ἤλπιζον ἔξειν τὼν γῆν. διὰ τὸ ἀγαθὰ γὰρ, φησὶ, τῆς γῆς φάγεσθε. ἡ δὲ διὰ Χριστοῦ ἐλπὶς, τὼν βασιλείαν δίδωσι τῶν οὐρανῶν, καὶ τὸ ἐγγὺς σήσεσθαι θεοῦ, καὶ λειτουργήσειν αὐτῷ μετὰ ἀγγέλων. καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας ἐστίν. καὶ κρεῖττον, φησὶ, κρείττονος ἀντεισήχθη ἐλπὶς καθ' ὅσον ὁ Χριστὸς οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας γέγονεν ἱερεύς. ἦ γὰρ ὁρκωμοσία τὸ ἀμετάθετον δείλοι τὸ, ἔσεσθαι αὐτὸν ἀρχιερέα εἰς τὸν αἰῶνα. ἡ μὲν γὰρ χωρὶς ὁρκωμοσίας.

εἶπα ἐκτὸς ἐλάττονος αἰ συγκρίσεις ὦν παρὰ Ιουδαίοις ἱερέων καὶ τὸ ἡμῶν ἀρχιερέως. δηλᾷ τὸ λίγοντες πρὸς αὐτόν. οἷον δηλᾷ τὸ θεοῦ. δηλᾷ τὸ Δαυὶδ γάρ ὁ θεὸς ἐλάλη. καὶ τοσοῦτον κρείττονος. καθό, φησιν, οἱ μὲν παρὰ Ιουδαίοις ἱερεῖς δίχα ὅρκου, ὁ δὲ Χριστὸς μετὰ ὅρκου γέγονεν ἀρχιερεύς. οὐκ ἂν δὲ τὸ τηλικοῦτον, φησιν, ἦ μὴ μεγίστη ὦν ἡ διαφορά. τριττῶς καὶ τῆς νέας μεγίστη ἡ διαφορὰ πρὸς τὴν παλαιάν. ἔγγυος. οἷον ἐγγυητής, μεσίτης. καὶ οἱ μὲν πλείονες. καὶ καθ' ἄλλον, φησί, τρόπον μείζονα ἡμῶν ὁ ἀρχιερεύς, ἀ μόνον διὰ τὸν ὅρκον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἀτελεύτητον. διὰ τὸ, θανάτῳ κωλύεσθαι. καθ' ἕτερον γὰρ θάνατον καὶ ἀπαλλαγή, ἱερέως δηλονότι. παραμένειν. ἐν τῇ ἱερωσύνῃ δηλονότι. ἀπαράβατον. ἀδιάδοχον, ἀτελεύτητον. ὅθεν. ἐπειδή, φησιν, ἀεὶ ζῇ. ἐις τὸ παντελές. ἀλλ' οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ. τὸ γὰρ τὸ παντελὲς καὶ παντέλειον. τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ. διὰ τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως. πάντοτε ζῶν. διὰ τὸ, φησίν, εἰς τὸ παντελὲς σώζειν, διὰ τὸ πάντοτε ζῆν. σώζει δέ, φησι, διὰ τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ ὧν προσερχομένων τῷ θεῷ καὶ πατρί. εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν. ὑπὲρ τῶν καθ' σάρκα Χριστοῦ ἔρηται τὸ ταπεινὸν τοῦτο. ὅταν δὲ ἐπὶ τῶν καθ' σάρκα, ἡ διαίρεσιν δηλῶ, μὴ γένοιτο, μηδ' οἶδα αὐτὸ διαιρέτως, ἀσυγχύτως, ἢ μὴ ὑποτάσσει προσκυνούμενον μετὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ σαρκός. τί δὲ τὸ ἐντυγχάνειν; οἷον δέεται τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὑπὲρ ἡμῶν. ἐσφάλη γάρ ἐστιν αὐτὸν ἱερέα, ἴδιον δὲ ἱερέως τὸ, δεῖσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, δηλοῦτο δὲ τοῦτο, τὸ ἐντυγχάνειν. ὅτι γάρ τοῦτό ἐστιν, ὁ οἰκεία αὐθεντίᾳ νεκρῶν ἐγείρων, ἐ ἁμαρτίας ἀφιείς, ἢ καὶ ἐις τὸ σῶσαι ἐδεήθη τοῦ πατρὸς, ὡς αὐτὸς ἀδυνάτους ὢν οἰκείᾳ σῶσαι δυνάμει. Οἰκουμ. Ἡ τὸ, ἐντυγχάνειν δέξαι, καθὼς τὸ, ἔχομεν αὐτὸν παράκλητον πρὸς τὸν πατέρα. ὃς καὶ τῆς, φησι, τῆς ἀνθρωπότητος πρᾶξις καλεῖ καὶ προστρέπεται τὸν πατέρα ἐλεεῖν ἡμᾶς. Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος. ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀναγκαίως ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτημάτων θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ. τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφ' ἅπαξ ἑαυτὸν ἀνενέγκας.

Ὁρᾷς ὅτι περὶ τὰ κατὰ σάρκα ταῦτα λέγει Χριστοῦ; πῶς γὰρ οὐκ ἔλεγε περὶ τῆς θεότητος, ἄκακος, τοῦτέστιν ἄδολος; καὶ δόλος γάρ, φησιν, οὐχ εὑρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος. ἐις αὐτὸν γὰρ τὸν πατρικὸν ἐκάθισε θρόνον. τὸ δὲ γενόμενος οὐ φοᾷ ὅτι περὶ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ταῦτα λέγει; ὁ γὰρ θεὸς λόγος, ἐν ἀεὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν. ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀναγκαίως. οὐ μόνον, φησὶν, ἀλλὰ τὸ ἁμαρτητὸν αὐτὸ εἶναι ἐξαίρει διαφορὰ πρὸς τοὺς Ιουδαίων ἱερεῖς, ἀλλὰ ἐ ἀλλὰ τὸ τρόπου τῆς θυσίας, ὅτι οὐχ ὑπὲρ ἑαυτοῦ προσφέρει πρῶτον, ἔπειτα ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ ὅτι ἅπαξ ἐποίησε τὴν θυσίαν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ μόνον. ὡσπερ οἱ ἀρχιερεῖς. ὧν Ιουδαίων δηλαδή. τὸν γὰρ ἐποίησεν ἐφ' ἅπαξ. τὸν. ποῖον; τὸ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἀνθρώπου καὶ αὐτὸν θυσίαν. ὑπὲρ γὰρ ἑαυτοῦ, οὔτε ἅπαξ πεποίηκεν. οὐ γὰρ ἐδεῖτο ἁμαρτητὸς ὢν ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἀναγαγεῖν. μὴ γένοιτο ἀρχιερέα αὐτὸν ἀκούων, νόμιζε αὐτὸν ἀεὶ ἱερᾶσθαι. καὶ γὰρ τὸν προῖσας ἅπαξ, λοιπὸν ἐις τὸν πατρικὸν

πατρικὸν ἐκάθισε θρόνον. λειτουργοῦ μὲν γὰρ καὶ ἱερέως, τὸ ἑστάναι. τὸ δὲ καθῆσθαι δηλοῖ ὅτι ἅπαξ τὴν θυσίαν προσαγαγών, τετέλεσται τὸ ἴδιον σῶμα, λοιπὸν κεκάθικε λειτουργούμενος ὑπὲρ ὧν ἐσωμάτωσε λόγων.

» Ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν. ὁ λόγος δὲ 8
» τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, ὑὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον. Κεφάλαιον δὲ
» ἐπὶ τοῖς λεγομένοις τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς
» μεγαλωσύνης, λῃτουργὸς τῶν ἁγίων καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς. ὃν ἔπηξεν
» ὁ κύριος καὶ οὐκ ἄνθρωπος. Καὶ πάνυ ἔνεκεν οὐκ ἐδεήθη, φησὶν, ὑπὲρ ἑαυτοῦ θυσίαν ἀναγαγεῖν, οὐδὲ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ πολλάκις ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, ἀλλὰ ἅπαξ ἀνενέγκας ἱκανὸς ἦν; διὰ τί; ὅτι οἱ μὴ ἀπὸ τοῦ νόμου προβαλλόμενοι ἱερεῖς, ὑπὸ ἁμαρτίας ἦσί. διὸ δέονται ἀεὶ ὑπὲρ τε ἑαυτῶν καὶ τοῦ λαοῦ ἀναφέρειν θυσίαν. ὁ δὲ θεὸς διὰ τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον νομοθεσίας προβαλλόμενος ἀρχιερέα τὸν Χριστὸν ὄντα, αὐτὸν κατέστησεν ἱερέα τετελεσφορημένον, καὶ μὴ τὸν ἴσην τοῖς καθ' τὸν νόμον ἱερεῦσι προσκεκλιμένον ἀσθένειαν καὶ ἁμαρτίαν, ἅπαξ ὡς ὑὸν θεοῦ καὶ θεόν. εἰς τὸν αἰῶνα τετελεσφορημένον. ἀπὸ κοινοῦ, καθίστησιν ἱερέα, φησὶν, εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον, τοῦτέστιν γένων ὄντα μόνον ἀναμάρτητον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοιοῦτον ἐσόμενον. ἢ τίνων ὑὸς τέ ἐστι καὶ εἰς τὸν αἰῶνα παντέλειος, τίνος ἕνεκεν ἔμελλε δεῖσθαι πολλῶν θυσιῶν; κεφάλαιον δέ. ἀεὶ τὸ μέσον λέγει κεφάλαιον. τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα. ἀναμίγνυσιν ἑαυτὸν τοῖς ταπεινοῖς τοῖς ὑψηλοῖς, ἵνα δηλῶ ὧν ταπεινῶν, ὁδοποιήσῃ τοῖς ὑψηλοῖς. ταπεινά, τὸ, ἀρχιερέα καὶ λειτουργόν. ὑψηλά, τὸ, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ. καὶ τῶν τοῖς ἁγίοις. ὧν ἁγίων λειτουργός. ἀρχιερεῖς, φησι, ὧν ἡγιασμένων παρ' αὐτοῦ ἀνθρώπων. ἡμῶν γάρ ἐστιν ἀρχιερεύς. ἢ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρὸς, πῶς ἐστι λειτουργός; λειτουργοῦ γὰρ ἴδιον, τὸ ἑστάναι καὶ λειτουργεῖν, τὸ δὲ καθῆσθαι, θεοῦ, ᾧ ἡ λειτουργία ἀναφέρεται. ἀπὸ ὡς εἴρηται, τὰ ταπεινὰ τοῖς ὑψηλοῖς μίγνυσιν, ἵνα δηλᾷ μὲν τὸ καθῆσθαι, τὸν θεότητα δείξῃ, δηλᾷ δὲ τὸ λειτουργεῖν, τὸν περὶ ἡμᾶς κηδεμονίαν καὶ ἀνθρωπότητα. Ἡ τὸν λειτουργῶν καὶ τὸν ἱερατεύων, τὸν τοῖς ἀνθρώποις ἀποκαθαίρειν ὧν ἁμαρτιῶν καὶ ἁγίοις ποιεῖν. τῷ γὰρ τοιούτῳ λειτουργῷ καὶ αὐτουργῷ ὧν ἁγίων, πρέπει ὡς θεῷ ἀληθινῷ καὶ ὑῷ, ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρὸς καθῆσθαι. καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς. σκιὰν τοῦτο τὸν οὐρανὸν φησιν. ἐπειδὴ γὰρ ἔλεγον ἴσως οἱ ἐξ Ιουδαίων πιστοί, ἢ ἀρχιερέως ἐστὶ, πῦ ἡ σκιὰ ἐν ᾗ ἱερουργεῖ; δείκνυσιν εἶναι καὶ σκιὰν, καὶ τὸ διάφορον αὐτῆς ὡς πρὸς τὴν Ιουδαϊκὴν σκιὰν δεῖξαι θέλων, φησὶν, ὃν ἔπηξεν ὁ κύριος καὶ οὐκ ἄνθρωπος. Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται. ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ. ἢ μὲν γὰρ ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεύς ὄντων ἐκ τῶν ἱερέων τῶν προσφερόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα, οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχρημάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκιάν. ὅρα γάρ, φησι, ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει. νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτευχε λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστι διαθήκης μεσίτης. ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται.

» νενομοθέτηται. Επειδὴ γάρ, φησιν, ἱΔιον ἱερέων τὸ προσφέρειν δῶρα καὶ θυσίας, (ἐπὶ τούτῳ γὰρ καθίσανται,) ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τὸν Χριστὸν ὃ προσενέγκη, θυσίας λόγῳ. Διὸ ἔσχε τὼ σάρκα τὼ ἰδίαν, ἵω καὶ προσενέγκε. τοῦτο δὲ εἶπεν, ἵνα μή τις λέγῃ, ἡ ἀρχιερεὺς ἐστιν ἐις τὰ ἄνω, κἀκεῖ ἀπέθανε; δηλονότι; ἵνα προσενέγκῃ θυσίαν ἐαυτόν. Δίχα γὰρ θυσίας, οὐδὲ ἀρχιερεὺς ἂν ἦν. ἀναγκαῖον ἔχειν τι, καὶ τοῦτο ὃ προσενέγκῃ. εἶον τὸν Χριστόν. ἦ μὲν γὰρ ἵω ἐπὶ γῆς. τοῦτο δὲ ἵω, ἦ μὴ ἐτεθνήκη μὴ δὲ ἐκεῖθεν ἀνελήφθη, οὐδ' ἂν ἵω ἱερεύς. ἦσαν γὰρ ἕτεροι, καὶ λοιπὸν ἵω σάρις ὧ τῷ πράγματι. νῦν δὲ ἀπέθανε μόνῳ, ἵνα τὼ θυσίαν προσενέγκῃ. ἀναστὰς δὲ ἐκ νεκρῶν ἀνελήφθη, ἵνα σχοίη ὅθεν τὸν ἀγρίον ἔλαιον αὐτὸν ἱερᾶσθαι δεῖ. ἱερᾶσθαι δὲ νόει, τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ ἡμῶν. ταῦτα δὲ πάντα ὅτε τὰ τοιαῦτα ῥήματα, διά τε τὼ ἀνθρωπότητα εἴρηκε, καὶ ὅλα τὸ νηπιώδες ὧν ἀκουόντων. οἵτινες ὑποδείγματι. οἵτινες, ἱερεῖς ὧν Ιουδαίων, φησί. καὶ τοῖς ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι ὧν ἐπουρανίων; πρεπῶν λέγῃ. ὅρα γάρ, φησι, ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντά σοι ὧ τῷ ὄρει. τὰ δὲ δειχθέντα αὐτῷ, γράμμα ἦν. ἦσαν δὲ καὶ λατρεῖαι, καὶ εὐχαὶ, καὶ θυσίαι, ἐις ἃ τὴ σκηνῆς κατασκευή. καθὼς κεχρημάτισται Μωϋσῆς. ἀκήκοεν, οἶδεν. καὶ κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντά σοι. ἐυμαθέστερα ἢ ὅτις τῆς ἀκοῆς. νυνὶ δὲ διαφορωτέρας. νυνὶ δέ, φησιν, ἐπειδὴ μὴ ἔστιν ὧ τῇ γῇ, οὐδ' ὧ τῷ οὐρανῷ, βελτίονος ἐστὶ τυχεῖν λειτουργίας, ρητέον ἐπὶ βελτίονα λειτουργίαν ἐστὶν ἀρχιερεύς. ὅρα δὲ πῶς οὐ διαπρίβει τοῖς παρεισοῦσι, ἀλλὰ τὸ ὧν ἀκουόντων ἀσθενές. ὑψηλὸν δὲ εἴρηται τοῦτο, εὐθὺς ἀπαλλάττεται, διδοὺς μὴ γε πρὸς δεχθῆ. ὅσῳ κρείττονός ἐστι. ῥητέον, φησίν, ἐστὶν ἡ λειτουργία βελτίων τὴ παλαιᾶς, ὅσῳ καὶ διαθήκη ἡ νέα, ἧς μεσίτης ἐστὶν ὁ Χς, νέαν λέγων διαθήκην, τὴ εἰς αὐτὸν πίστιν. ἐν ᾗ πίστει ἑαυτῷ ἐμεσίτευσε τὸ πατρί. ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. ἥτις διαθήκη, φησίν, ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. εἰ μὲν γὰρ παλαιά, τὰ ἀγαθὰ τὰ γῆς ἐπήγγελτο, ἡ δὲ νέα, βασιλείαν οὐρανῶν. καὶ οὕτως κρείττονες αἱ ἑκατέρας ἐπαγγελίαι, ὅτι ἡ μὲν ἀσθενέχθη, ἐκβέβληται δὲ εἰ παλαιά. διὰ τοῦτο γὰρ εἰ νέα κρατεῖ, ὅτι βελτίων, καὶ ἐπὶ βελτίοσιν. ἐπαγγελίαις δέδοται. ἡ δὲ βελτίους ἔχουσα τὰς ἐπαγγελίας ὅτι βελτίων ἐστὶ, παν

Κεφ. ιά'. » τὸ πρῶτον δῆλον. Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. μεμφόμενος γὰρ αὐτοῖς λέγει. ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κς, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ιούδα διαθήκην καινὴν, οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου. ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος. Εἰ οὐδὲν εἶχε, φησὶν, ἐλλιπτὸς, ἢ ἀμέμπτοις ἐποίει τοὺς ἀνθρώπους, πῶς οὕτως δι' ἐρεύνης; μεμφόμενος γὰρ αὐτοῖς. αὐτοῖς. Τίσι; τοῖς ἐν τῇ παλαιᾷ νομοθετουμένοις καὶ διευθυνομένοις Ιουδαίοις. ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται. μετὰ τὸ δηλῶσαι πολλῶν ἐν τοῖς ἄνω κατασκευάσαι τὼ μέσον τῆς παλαιᾶς ἀμείνω, νῦν φανερῶς καὶ τὼ ἐκβολὼ τῆς παλαιᾶς κομῳδεῖ, ἵνα μὴ ζώντων φορτικὸς, τὸν δὲ Ιερεμίαν παραφέρει λέγοντα, ὧ ἡμέρᾳ ἐπιλα-

βομένου μγ.

βομένου μου. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, φησὶν, ἐν ᾗ ἐπελαβόμην τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐπὶ τῷ ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἵνα μὴ ὑπονοήσωσι τῆς πρὸς τὸν Αβραὰμ διαθήκης εἶναι τὼ ἐκβολώ. ἐις χρισὸν γὰρ ἐκείνη ἐλεγόμη. καὶ τῷ αἱρματίσαι μου χαρ, φησιν, ὅς ἐστι χρισός. ἐπάλαι ποτὲ διαθήκης γέγονεν ἐκβολή. τῆς δὲ τῇ Ἐξόδῳ, φησὶ διὰ Μωσέως γνωμολύης. τῷ γὰρ ἄπειν χ καὶ τὼ διαθήκῃ ἐκείνῃ, δείκνυσιν ἐκβεβλημένῃ, ὡσεὶ ἔλεγεν. ἄλλῃ δώσω διαθήκῃ, χ' οἵαν ἔδωκα ἐκείνῃ. ἐκείνη γὰρ διὰ τὸ ἀσθενὲς αὐτῆς, ἐκβέβληται παρ' ἐμοῦ. ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν· ὥσπερ ἀπολογία ἐστὶ τῆς ἀμελείας τὸ θεοῦ τὸ ἠρημῶσθαι. ὅτι, φησὶν, αὐτοὶ χ' ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου. ἤρξατο γὰρ ὀξ αὐτῶν ἡ πρᾶξις, καὶ οὕτως ἡ τοῦ θεοῦ ἀμέλεια ἐπικολουθήσεν.

» Οτι αὕτη ἡ διαθήκη μου ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ισραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκεί» νας, λέγει κύριος, δοὺς νόμους μου ἐις τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπι» γράψω αὐτούς. καὶ ἔσομαι αὐτοῖς ἐις θεὸν, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι ἐις λαόν. καὶ οὐ μὴ » διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, γνῶθι τὸν » κύριον, ὅτι πάντες εἰδήσουσί με ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν, ἕως μεγάλου αὐτῶν, ὅτι ἵλεως » ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ ὧν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ ὧν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνη» σθῶ ἔτι. Ἐν τῷ λέγειν καινὴν, πεπαλαίωκε τὼ πρώτην. τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ » γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ. Οτι αὕτη ἡ διαθήκη. αὕτη. πρίας ἡμέρα νέα διαθήκη. μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας. πρίας ἡμέρας; τὰς τῆς Ἐξόδου, ἐν αἷς ἔλαβον τὸν νόμον. διδοὺς νόμους μου. ἵω διαθήσομαι, διδοὺς νόμους μου. καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν. χδὲ ἐν γράμμασι νομοθετηθεῖσαν τὼ νέαν πρελάβομεν, ἀλλὰ διὰ πνεύματος ἁγίου. καὶ τοῦτο διηλοῖ ὁ χρισὸς λέγων τοῖς ἀποστόλοις, ἐκεῖνος, τουτέστιν ὁ παράκλητος ἐλθὼν, ἀναμνήσει ὑμᾶς καὶ διδάξῃ ὑμᾶς πάντα. ὁρᾷς ὅτι χὶ ἐν γράμμασιν ἡ νέα, ἀλλὰ διὰ πνεύματος ἁγίου; λογίζου δὲ ὅσω ὅσῃ καὶ ἡ ὑποροχὴ τῆς νέας. καὶ ἔσομαι αὐτοῖς ἐις θεόν. ὅτι γὰρ τοῦτο ἐστὶν, δῆλον διηλον. τίς μετέπεισεν ἐν χερσὶ τινὰ ἐν τῇ παλαιᾷ ἀποστῆναι τῆς Ἰδίας δυσιδαιμονίας; τοὐναντίον μὲν ὅσω ἀπὸ τῆς θεογνωσίας ὁ Ισραὴλ, ἐις τὼ πολύσω μετεπέθη. καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ. διδαχὴν οὐ ταῦθα, πῶ ἐπιπρωτέραν διδασκαλίαν λέγει. ἰδοὺ γὰρ ὁρᾶμεν ὅτι οὔτε πολλῶν λόγων χρεία πρὸς τὸ ὑγιαίνοντας τὸν νοῦν, ἐις τὸ πεῖσαι πιστεύειν χρι» στῷ. Θεοδίδακτοι γὰρ ἅπαντες ἐσὶν ἄνθρωποι. ἐπὶ γὰρ ταῖς καρδίαις ἡμῶν, τοὺς νό» μους αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ χρισός. ὅτι πάντες ἐγνώκασί με. ἡ μὲν γὰρ Ιουδαϊκὴ γνῶσις καὶ πίστις, ἐις μίαν τῆς οἰκουμένης γωνίαν ἐκέκλειστο, τὼ Παλαιστίνῃ, ἡ δὲ ὧν Χριστιανῶν, ἅπασαν ἐπελάβετο τὼ γῆν. ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν. ταῖς πρεσκυνομούσαις. ἵλεως δὲ γίνεται, ἀφεὶς ἡμῖν αὐτὰς ἐν τῷ βαπτίσματι. καὶ ὧν ἀνο» μιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. ὧν γὰρ ἐν τῷ βαπτίσματι ἀφεθῶσιν, οὐκ ἔτι μιμνή» σκεται. ἐν τῷ λέγειν καινὴν. αὐτὸ γὰρ τὸ ὅλως ὀνομάσαι καινὴν, τὼ πρώτην παλαιὰν ἐποίησεν. τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον. νῦν λαβὼν παῤῥησίαν παρὰ τὸ πρεσφύγου, καὶ αὐτὸς ἀποφαίνεται. οὗτοι μὲν, φησι, καινὴ, παλαιὰ δὲ ἐκείνη. τὸ δὲ παλαιούμενον, ἠφάνισαι, φησι. γηγαροῦν καὶ ἐκβέβληται, καὶ καταλέλυται ἐκ

ςς τῆς γήρως,

τῦ γήρως, ὡς ἠέλειψ. ὁκ ἀκαίρως κατέπαυσεν ἡ νέα τὴν παλαιάν, ἀλλὰ δηλᾶ τὸ γῆρας καὶ τὴν παλαιότητα αὐτῆς, ρυτέτηδηλᾶ τὸ ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές. τὸ γὰρ ἀδύνατον, φησὶν ἀμαχοῦ, τῦ νόμου, ᾗ ὦ ἠσθένη δηλᾶ τῆς σαρκός.

» Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη σκηνὴ δικαιώματα λατρείας, τό, τε ἅγιον κοσμικόν.
» σκηνὴ γὰρ κατεσκευάθη ἡ πρώτη, ᾗ ἥ τε λυχνία, καὶ ἡ τράπεζα, καὶ ἡ πρόθε-
» σις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται ἅγια. μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα, σκηνὴ ἡ λε-
» γομένη, ἅγια ἁγίων, χρυσῶν ἔχουσα θυμιατήριον, καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης πα-
» ντοθεν περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ᾗ ἣ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ Μάννα, καὶ ἡ ῥάβ-
» δος Ααρὼν ἡ βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς Διαθήκης. ὑπεράνω δὲ αὐτῆς, Χερου-
» βὶμ δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον. περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέρος.

Εἰσῆλθεν ἅπαξ ἐπὶ τὴν ἁγίαν τὴν ἀλλαγῆς τῦ ἱερέως, τῆς ἱερωσύνης, τῆς Διαθήκης, ὅτι τέλος εἴληφεν ἡ παλαιά, καὶ ὅτι ἀμείνων ἐκείνης ἡ νέα πολλῷ πρόπις, νῦν δεῖξαι θέλᾳ ἐξ αὐτῦ τῦ σχήματος τῆς σκηνῆς, ὅτι τύπος ἦν ἐκεῖνα ὧν ἀληθινῶν. ὁ δὲ τύπος, τῆς ἀληθείας ἐπισάσης, τέλος λαμβάνει. τὸ, εἶχε, δηλοῖ, ὅτι νῦν οὐκ ἔχᾳ. ὥστε ᾗ καὶ μὴ παντελῶς ἐπαύσατο δηλᾶ τὸ, πινας αὐτὴ ἔτι στοιχεῖν, τοῖς μόνοις Δικαιώματα οὐκ ἔχᾳ. ΑΛΛΩΣ. τὸ, εἶχε μὲν ἡ πρώτη Δικαιώματα λατρείας, οὐ περὶ τῆς σκηνῆς ἠρῆσθαι νομίζω, ἀλλὰ περὶ αὐτῆς τῆς παλαιᾶς διαθήκης. οὐ γὰρ τὴν σκηνὴν τὴν νέᾳ συνέκρινε διαθήκῃ, ἀλ' ὅλην τὴν παλαιὰν Διαθήκην τὴν νέᾳ, καὶ πρὸς ὅλην ἐκείνην ταύτης ἐδείκνυ τὴν ὑπεροχήν. ἰδοὺ γὰρ, φησὶν, ἡμέραι ἔρχονται, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ισραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ιούδα διαθήκην καινὴν οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν διεθέμην τοῖς πατράσιν αὐτῶν. καὶ πάλιν. ἐν τῷ λέγειν καινὴν, πεπαλαίωκε τὴν πρώτην. καὶ παλαιούμενον, ἐγγὺς ἀφανισμῦ. εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη. ὥστε δῆλον, ὅτι περὶ τῆς διαθήκης αὐτῷ ἦν ὁ λόγος. ἐστὶ γὰρ κατέβαλον αὐτὴν τῇ πρὸς τὴν νέαν προθέσει, ἵνα μή τις εἴπῃ, ὅτι σκοῦ ἀεὶ ἀπρόβλητος ἦν, πολλαχοῦ, φησὶν, ὅτι εἶχε καὶ κείνη δικαιώματα λατρείας, νόμους, φησὶ, καὶ τάξιν καὶ ἀκολουθίαν ἐμπρέπουσαν λατρείᾳ θεῦ. ἡμῶν δὲ καθ' ἡμᾶς ὅτι εἶχε δικαιώματα λατρείας, ἐπεξέρχεται καὶ καθ' μέρος ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς σκηνῆς. εἶχε, φησὶ, τὸ ἅγιον κοσμικόν. εἶθ' μετὰ τὸ ἅγιον τὸ κοσμικὸν καὶ πᾶσι βατὸν, εἶχε πάλιν ἑτέραν σκηνὴν, μετατεταγμένην τῆς μυστικωτέρας ἔτι καὶ ἁγιωτέρας σκηνῆς. καὶ ἣν μὲν τὴν μετατεταγμένην, ἥτε λυχνία καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις σκηνὴ, ᾗ λέγεται κοσμικὴν ἅγιον, ὡσανεὶ πασῶν σκηνὴ πρώτη, ἀλλὰ ἁπλῶς ἅγια. μετ' ἐκείνην δὲ σκηνή. Η πρώτη, εἶπεν, ὡς πρὸς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ἐστὶ νῦν πρώτη, ἀλλὰ μόνη. πρώτη γὰρ ἦν, ἣν τὸ χαλκῶν θυσιαστήριον τῶν θυσιῶν καὶ τῶν ὁλοκαυτωμάτων. δευτέρα αὖτη, περὶ ἧς φησιν, ἐν ᾗ ἡ λυχνία, καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων ἐν τῇ τραπέζῃ. τρίτη ἐν ᾗ τὸ χρυσοῦν θυμιατήριον καὶ ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης. δικαιώματα λατρείας. σύμβολα, θεσμοὶ σὺ λατρευτῶν καὶ εὐχῶν. Τό τε ἅγιον κοσμικόν. κοσμικὸν αὐτὸ λέγει, διὰ τὸ πᾶσιν ἔξεῖναι ἐσιέναι. ἅγιον δὲ νῦν αὐτὸ καλεῖ τὸν ναὸν ἤγουν, νῦν ᾧ τὴν λειτουργίαν ἀπροδίδοσθαι τῷ θεῷ

Φωτ.

Οἰκουμ.

συνέβαινεν, εἴτε καὶ τὴν σκηνὴν, ἐπειδὴ ταύτην ἐτάξει τὸν ναὸν πρότερον εἶχον, οὕτως αὐτὴν καλοῦντες. καὶ τοῦτο μαθεῖν ἔστιν ἀπὸ τῆς πρώτης τῶν Βασιλειῶν σαφῶς λεγούσης, καὶ Σαμουὴλ ἐκάθευδεν ἐν τῷ ναῷ κυρίου, οὗ ἦν ἡ κιβωτὸς τῦ θεοῦ. τὸ οὖν ἅγιον, φησὶν, ἡ τῆς παλαιᾶς διαθήκης ἦν κοσμικὸν, ἵνα εἴπῃ ὅτι κατεσκεύασε ὁ ναὸς ἡμῖν τὸν τῦ κόσμου. περιῄκε μὲν οὖν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ὡς ὁ Μωυσῆς φησιν, ἐν ἀρχῇ, οὐρανὸν τὸν ἀνώτερον λέγων, τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ, τὸν ὁρώμενον τοῦτον οὐρανὸν ἐν μέσῳ τῶν ὑδάτων ὑπῆναι παρασκευάσας. ὥστε καὶ ὑψωθέντα, ἔχειν ὑπὸ νότον τὰ ὕδατα. ὥσπερ οὖν σύμβολον τὸν κόσμου κατασκευάσας καὶ τὸν πρὸ τὴν Μωσεῖ κελεύων ὁ θεὸς, τὴν σκηνὴν προσέταξεν αὐτῷ, πρίβολον τρισὶ μὲν ἦν κατατεταμάτων μέσῳ διειλημμένον ἑτέρῳ, οὕτω δὴ καὶ ὁ ναὸς κατ' τὸν αὐτὸν ὕστερον ἐλθόντα τύπον. καὶ ἦν ὁ πᾶς οἶκος, μέσῳ διειλημμένος τοίχῳ. ὥστε τὸν μὲν ἐκτὸς οἶκον, ᾧ ᾧ δεῖ τοὺς ἱερεῖς τὴν δι' αὐτῶν θυσιῶν θεραπείαν καὶ ὧν λοιπῶν δὴ πάντων ἀποδιδόναι τῷ θεῷ, συνέβαινε σύμβολον εἶναι τοῦτον δὴ τὸ περὶ ἡμῶν τοῦτο, ἐφ' οὗ διαζῆν νῦν ἡμᾶς συμβέβηκε. τὸν δὲ ἐνδότερον, ᾧ ᾧ τὸν ἀρχιερέα ἅπαξ μόνον τὸ ἐνιαυτῷ ἱστάναι ἐχρῆν, σύμβολον ὧν ὑπουρανίων, ἐν οἷς τὸν θεὸν ἐδόξαζον οἰκεῖν οἱ Ιουδαῖοι. σκηνὴ γὰρ κατεσκευάθη ἡ πρώτη. τρεῖς ἐσημήναμεν ἐν τῷ ὀκτάτευχον σκηνὰς οὔσας. μίαν μὲν, περὶ ἧς φησι τὸ ἅγιον κοσμικὸν, ἔνθα ἦν τὸ χαλκῶν θυσιαστήριον ὧν ὁλοκαυτωμάτων, ἐ παντὶ ἔξὸν τῷ λαῷ ἱστάναι, καὶ τὰς θυσίας ἐπιτελεῖν. δευτέραν δὲ, ἔνθα τῆς ἱερεῦσιν ἔξὸν ἀεὶ τὰς λατρείας ἐπιτελεῖν, ἔνθα ἦν ἡ λυχνία καὶ ἡ τράπεζα, καὶ ἡ πρόθεσις ὧν ἄρτων. τρίτην, ἔνθα ἦν τὸ θυμιατήριον καὶ ἡ κιβωτὸς, ἐν ᾗ ἅπαξ τὸ ἐνιαυτῷ ἱστάναι μόνος ὁ ἀρχιερεύς. μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα. ἀρα γὰρ ἦν ἓν μόνον καταπέτασμα. σκηνὴν δὲ πάντα χοῦ καλεῖ, παρὰ τὸ σκηνοῦν ἐκεῖ. τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης. τὴν φέρουσαν τὰ τῆς διαθήκης σύμβολα, οἷον τὰς πλάκας τὸ νόμου, καὶ τὰ ἄλλα. ἐν ᾗ στάμνος χρυσῆ. πάντα ταῦτα ἦν ἐν τῇ κιβωτῷ, τὴν ἀγνωμοσύνην ὧν Ιουδαίων ἐλέγχοντα. ἡ μὲν ῥάβδος, διὰ τὴν τῦ Ααρὼν ἐπανάστασιν, αἱ δὲ πλάκες, διὰ τὴν πρόφασιν ζηνέσθαι τοῖς Ιουδαίοις καταγῆναι τὰς πλάτας. τὸ δὲ Μάννα, διὰ τὴν τρόγοντας ἀπογογγύζειν. ἔδει οὖν ἐξ ἐκγόνοις ταῦτα τὰ σύμβολα παρατεμφθῆναι πρὸς φόβον αὐτῶν. ὑπεράνω δὲ αὐτῆς. τῆς κιβωτῦ. Χερουβὶμ δόξης. ἡ τὰ ὕδατα, ἡ τὰ ὄντα τῆς δόξης, ρυτέτηδὲ τὸ θεοῦ. κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον. ἦν γὰρ ἐπάνω τῆς κιβωτῦ, ὡσανεὶ τράπεζά τις τετράγωνος χρυσῆ, ὅπερ ἱλαστήριον ἐκαλεῖτο. τυποῦσα τὸν Χριστὸν, τὸν λεγόμενον ἡμῖν ἱλασμὸν καὶ ἀπολύτρωσιν. ὅρα τὰ ὦ τῇ ὁδῷ προγραφῶ, ὦ τοῖς περὶ τούτων τρόποις. περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν. θέλει δεῖξαι ὅτι αἰνίγματά τινα ἦν τὰ ὁρώμενα, ἐ τύποι ὧν ἀληθινῶν. οὐκ ἔστιν οὖν νῦν, φησὶ, καθ' μέρος λέγειν περὶ αὐτῶν. πλειόνων γὰρ δεόνται λόγων, ἢ καθ' τὴν προῦσαν ὁρμήν.

» Τούτων δὲ οὕτως κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διαπαντὸς ἱστᾶσιν
» οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες, εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τὸ ἐνιαυτῷ, μόνος ὁ
» ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτῦ, καὶ ὧν τῦ λαοῦ ἀγνοημάτων.

Καὶ σωέβαινε τοὺς Ιουδαίους μὴ τε ὁρᾶν τὰ γινόμενα, διείργοντος τοῦ καταπετάσματος. ὥστε γὰρ ἐκείνους μᾶλλον ἢ, ἢ οἷς περὶ τυπτῶν, τυτέστιν ἡμῖν. ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεύς. ἐπεὶ διὰ πρόσταγμα αὐτοῖς ἔπ νηπίοις οὖσι, ὡς ἰσχυσε μία θυσία ἡ τοῦ Χριστοῦ, ῥύσασθαι τοὺς τοῦ κόσμου ἁμαρτίας; δείκνυσι καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ τύπον, ἅπις ἢ τύπος τῆς νέας. Οἰκουμ. ᾧ τῇ Ἐξόδῳ ᾧ τοῖς ὠρὶ Ὠυτως Ὠ πρὶς φησὶν, ὅπ δὶς τῆς ἡμέρας ἡσήει ὁ ἀρχιερεύς, τοῖς ἁγίοις ὧν ἁγίων θυμιάσων. γέγραπται δὲ οὕτως. καὶ θυμιάσει ἐπ' αὐτοῦ, τυτέστιν ἅπ τοῦ χρυσοῦ θυμιατηρίου οὗ ἦν ἐν τοῖς ἁγίοις ὧν ἁγίων ὁ Ααρὼν θυμίαμα σωθέσεως λεπτῆς τὸ ὠρὶ ὠρὶ, ὅταν ἅπτηται τοὺς λύχνους, θυμιάσει θυμίαμα ἐνδελεχισμοῦ. πῶς οὖν ᾧδε, φησὶν, ὁ ἅγιος Παῦλος, ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεύς; καὶ φαμὲν, ὅπ μετὰ αἵματος μὲν ἅπαξ ἡσήει τοῦ ἐνιαυτοῦ. ὡς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Ὠτῳ τῆς Ἐξόδου φησί, θυμιάσων δὲ δὶς τῆς ἡμέρας. καὶ γὰρ καὶ ᾧδε φησὶν, ὃ χωρὶς αἵματος, τυτέστι μετὰ αἵματος, ἵνα ᾖ οὕτως, ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ὁ ἀρχιερεὺς μὴ αἵματος, ὃ μὴ θυμιάματος. ὃ χωρὶς αἵματος. μὴ θυσιῶν, φησιν. ὥστε καὶ τὸ τοῦ αἵματος, τύπος ἦν τοῦ Χριστοῦ. ὃ προσφέρῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ. πάντα γὰρ τὸ, ὑπὲρ ἑαυτοῦ πέφυκε, δείκνυς τὸ διάφορον τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ πρὸς Ιουδαίους ἀρχιερέως. καὶ ὧν τοῦ λαοῦ, φησιν, ἀγνοημάτων. καὶ ᾗδεν τὸ διάφορον δείκνυσιν, ὅπ αἱ μὲν κατὰ νόμον θυσίαι, ὑπὲρ ἀγνοημάτων προσέφερον. τὸ γὰρ ᾧ ἀγνοίᾳ σωε
» χώρουν ἁμαρτήματος, ἢ δὲ χριστοῦ θυσία, καὶ τοῦ ᾧ γνώσει. Τοῦτο δηλοῦντος τοῦ
» πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν ὧν ἁγίων ὁδὸν, ἔπ τῆς πρώτης σκηνῆς
» ἐχούσης στάσιν. ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα καθ' ἣν δῶρά τε καὶ θυσίαι
» προσφέρονται, μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελφῶσαι τὸν λατρεύοντα, μόνον ἐπὶ βρώ
» μασι καὶ πόμασι καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, καὶ δικαιώμασι σαρκὸς, μέχρι καιροῦ διορ
» θώσεως ἐπικείμενα. Διὰ τοῦτο δέ, φησιν, οὕτως κατεσκεύασται σκηνὴ, ἵνα τῆς πρώ
της ἐχούσης ᾧθεν ἡ λυχνία καὶ ἡ πρόθεσις ὧν ἄρτων, καὶ ἡγουμένης ἀναβαίνειν τοὺς λοιπὸς ἱερεῖς εἰς τὰ ἅγια ὧν ἁγίων, δῆλον γίνεται ἄβατον ἔτι εἶναι τὸ ὑρανόν. τύπος γὰρ τοῦ ὑρανοῦ, τὰ ἅγια ὧν ἁγίων. τὸ δὲ μόνον τὸν ἀρχιερέα ἡσέναι ᾧ αὐτοῖς, τύπος ἦν τοῦτο τοῦ τὸν χριστὸν μόνον τὸν ἀληθινὸν ἀρχιερέα ἀνελήλυθέναι ᾧτῷ ὑρανῷ. ἀφ' οὗ λοιπὸν ἀνελθὼν, σωεισήγαγε τὸ γένος ὧν ἀνῶν. ἕως μὲν γὰρ πρὸ τούτου ἄβατος. νῦν δὲ διὰ τοῦ χριστοῦ, βατὸς γέγονεν. μήπω πεφανερῶσθαι. μήπω εἶναι βατὴν καὶ λιπαρὴν τὴν εἰς ὑρανοὺς ὁδὸν, ἕως πρῶτος ᾧτεκαίνισεν ὁ χριστός. ἐχούσης στάσιν. ἑστώσης, φησὶ, καὶ ἡγουσης τρόπον τινὰ τῶν εἰς τὰ ἅγια ὧν ἁγίων παροδὸν. ἥτις παραβολή. ὅστις, φησὶ, τύπος ὧν ἐν τῇ σκηνῇ, εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, ὃς ὧν πεπλήρωται, φησὶ, καὶ τέλος ἔλαβε. καὶ δικαίως. ἡ γὰρ τοῦ χριστοῦ ἕως ἐκεῖνα τύπος, ἡκότως τοῦ χριστοῦ φανέντος, καὶ οἱ τύποι πεπλήρωνται, καὶ τέλος ἔχουσι. καθ' ὧν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται. καθ' ὧν παραβολὴν καὶ καθ' ὃν τύπον αἱ προσφοραὶ ὧν δώρων τε καὶ θυσιῶν ἐλέγοντο, ὧν μὴ δυναμένων τελφῶσαι κατὰ συνείδησιν, ὡς ἡ ἐπερὸ ἐν ᾧ τύπῳ, τυτέστιν ἐν τῇ κατὰ νόμον ἱερουργίᾳ προσφέρονται μὲν αἱ θυσίαι, ἰσχύουσαι

ἰσχύουσαι ψυχικῶ καὶ σωτείδησιν καθαρίσαι. σωματικαὶ γὰρ οὖσαι, σῶμα ἐκάθαιρον. κατὰ συνείδησιν. οἷον ψυχικῶς. τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα. ᾗδὲ αὐτὸν τὸν τῆς θυσίας προσφέροντα, φησὶν, ἐδ' ὡσαύτως καθαρίσαι. μόνον. τὸ ὑπερβατὸν ἐπικείμενα. ἅπ' βρώμασι καὶ πόμασι. αἱ θυσίαι αἱ προσφερόμεναι, φησὶ, καὶ αἱ λατρεῖαι, ᾗκ ἴσχυον ψυχικῶς τινὰ τελφῶσαι, ἀφ' ὧν πρὸ τῶν σαρκῶν εἶχον τὸ ᾧ ἐργάζεσθαι καὶ τὸ σαρκικά, καὶ εἰς τὸν διελύοντο τοῖς προσφέρουσι, φησὶν, εἰς τὸ, τὸ δὲ φαγεῖν, ἢ μὴ φαγεῖν, καὶ ὕδατι λούεσθαι τοῖς κεκοινωμένοις. ἅπερ, φησὶ, δικαιώματα σαρκὸς εἰσι, τυτέστι σάρκα καθαίροντα, καὶ ᾗδαμοῦ ψυχήν, ᾗδαμοῦ νοῦν ᾗδὲ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ἀφ' ὧν πρὸ τὸν ἔξω ἠσχολοῦντο. καὶ δικαιώμασι σαρκὸς. εἰς δικαιώματα σαρκὸς, κάτω τὸ, ἐπικείμενα. μέχρι καιροῦ διορθώσεως. δύο, φησὶν, ὅπ τε σωματικὸν μόνον καθαρισμὸν ἐποίουν, καὶ αὐτὸν τοῦτον ᾗκ εἰς, ἀφ' ἅπερ καιροῦ διορθώσεως. πρὸς δὲ ὁ τῆς διορθώσεως καιρὸς; ὁ τῆς τοῦ σωτῆρος ἐπιδημίας δηλονότι, ὡσανεί εἰπων. ἐπέκειτο δὲ αὐτῶν βάρος τοῖς ἀνθρώποις, ἄχρις οὗ φανῇ χριστός. αὐτὸς δὲ φανέντος, ἐπάυσαν. ἐπικείμενα. καλῶς τὸ, ἐπέκειτο, βάρος γὰρ ἦν μόνον τὸ ᾧ τῷ νόμῳ, καθὼς φασιν οἱ ἀπόστολοι. οὐ οὔτε ἡμεῖς, φησιν, οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν ἰσχύσαμεν βαστάσαι.

» Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς ὧν μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ Κεφ. ιβ΄
» τελειοτέρας σκηνῆς χειροποιήτου, τυτέστιν οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, οὐδὲ δι' αἵματος τρά
» γων καὶ μόσχων. διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφ' ἅπαξ εἰς τὰ ἅγια αἰωνίαν λύ
» τρωσιν εὑρόμενος. Επὶ τούτῳ, φησὶ, παραγενόμενος, ἅπ τῷ γενέσθαι ἀρχιερεὺς καὶ προσενέγκαι τὸ θῦμα. ἀφ' οὗ ᾗκ εἶπε τὸ θῦμα. πῶς ἐκ τοῦ θύματος δὲ παρασῶσαι σωτηρίαν βουλόμενος, φησὶ. ὧν μελλομένων ἀγαθῶν εἰς ἡμᾶς δηλονότι. διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς. σκηνὴ τὸ σῶμα χριστοῦ λέγει, διὰ τὸ ἐν αὐτῷ κατῳκικέναι πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς. μείζονα δὲ, διὰ τὸ, θεὸν εἶναι. τελφοτέραν δὲ, διὰ τὸ τελειοῦν τοὺς προσερχομένοις αὐτῷ. οὐ χειροποίητον. οὐ κατὰ μίμησιν, φησὶ, τῆς παρὰ Ιουδαίοις σκηνῆς. ἥτις γὰρ σκηνὴ ἀχειροποίητον, πῶς ἀνθρωπείαν φύσιν ἐπάλεσεν ἵνα ἀνέλαβον ὁ δεσπότης χριστός. οὐ γὰρ κατὰ γαμικὸν ἐλήλυθεν γάμον, ἀφ' ὃ πανάγιον πνεῦμα πῶς σκηνὴ κατεσκεύασε. τὸ δὲ, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, ἀντὶ τοῦ, οὐ κατὰ νόμον φύσεως τῆς ἐν τῇ κτίσει πολιτευομένης. οὐ ταύτης τῆς κτίσεως. τὸ σῶμα χριστοῦ, καὶ ταύτης ἴσα τῆς κτίσεως, καὶ οὐ ταύτης, ταύτης μὲν, κατὰ τὸ ἴδιον εἶναι καὶ διὰ πάντων ὅμοιον τῷ ἡμετέρῳ σώματι, οὐ ταύτης δὲ, κατὰ τὸ ἔχειν ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως πῶς θεότητα. τὸ οὖν ἀρνηθὲν τῷ ἀποστόλῳ, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, δεῖξαι ὡς πρὸς τὸ ἔχειν πῶς θεότητα. ὡς ὅλως σῶμα αὐτὸ καθ' αὑτὸ, ὁμοούσιον ἴσα τῷ ἡμετέρῳ, ἢ ὅπ οὐκ ἴσα ταύτης τῆς κτίσεως, φησὶν, ὡς ἡ Ιουδαίων σκηνή. ἐπειδὴ γὰρ σκηνὴ τὸ σῶμα ἐκάλεσε τοῦ Χριστοῦ, ἐδείκθη τοῦτο τοῦ προσδιορισμοῦ. οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων. ἅπερ ἴσα Ιουδαϊκά, καὶ δι' ὧν ἡσήει ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὰ ἅγια ὧν ἁγίων. αἰωνίαν λύτρωσιν εὑρόμενος. αἰωνίαν λυτρωσάμενος, αἰωνίαν λύτρωσιν εὗρατο. οὐχ ἑαυτῷ, (πῶς γὰρ ὁ ἀναμάρτητος,) ἀλλὰ τῷ λαῷ αὐτοῦ.

ἢ ἐπειδὴ κεφαλὴ τῆς ἀνθρωπότητος ἤξιωσεν εἶναι, τὰ ἡμῖν καταρθωθέντα, αὐτῷ καὶ-
» ταρθῶσθαι λέγει ὁ ἀπόστολος. Εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ τράγων, καὶ σποδὸς
» δαμάλεως ῥαντίζουσα, τὸ κεκοινωμένοις ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα,
» πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου, ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄ-
» μωμον τῷ θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ λατρεύειν
» θεῷ ζῶντι; Εἶτα, ἐπειδὴ ἀπίθανον εἶναι ἐδόκει τὸ διὰ μιᾶς θυσίας καὶ αἵμα-
τος ἑνὸς λύτρωσιν αἰωνίαν παρασχεῖν, κατασκευάζει αὐτὸ, καὶ δείκνυσι πιθανὸν καὶ μὴ
ἀπόδον ὑπάρχον. ἐ σποδὸς δαμάλεως. τὸ αἷμα ἐῤῥαντίζετο, ἡ σποδὸς τῆς δαμά-
λεως ὕδατι μιγνυμένη, ἐπίνετο πρὸς καθαρισμὸν σὺν τῇ παλαιᾷ. ἁγιάζει πρὸς τ' τῆς σαρ
κὸς καθαρότητα. ἁγιάζει δὲ, ὁ ψυχικῶς, ἀλλὰ πρὸς καθαρισμὸν τῆς σαρκός. ὅρα αὐ
τὸν ἀκριβῶς λαλοῦντα. ὃς διὰ πνεύματος. ὁ διὰ πυρὸς καύσας, ὡς ἡ δαμάλης
ἐν τῇ παλαιᾷ, ἀλλὰ διὰ πνεύματος ἁγίου προσενέγκας. ἄμωμον τῷ θεῷ. καὶ τὸ ἐν
τῇ παλαιᾷ προσαγόμενον ἱερεῖον, ἄμωμον εἶναι ἐπεζητεῖτο. τύπος δὲ ἦν τὸ σώμα-
τος τοῦ χριστοῦ τὸ ἀμώμου καὶ πάντοτε καθαροῦ. ἁμαρτίαν γάρ, φησὶν ὁ Ησαΐας
οὐκ ἐποίησε, καὶ δόλος οὐχ εὑρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ὑμῶν.
Ἐπὶ μὲν τὸ αἷμα τῶν ταύρων, καὶ τῆς σποδοῦ τῆς δαμάλεως εἶπε, πρὸς τὴν τῆς
σαρκὸς καθαρότητα, ἐπὶ δὲ τὸ αἷμα τοῦ χριστοῦ, φησὶ, τὴν συνείδησιν ὑμῶν. ὅρα
διαφορὰν καθαρμοῦ. Τί ἐστι τὴν συνείδησιν; φυτεύει, καὶ τὴν ψυχὴν ὑμῶν καθαί-
ρει, ὡς μὴ δὲ συνειδέναι τι ἑαυτῇ τὸ λοιπὸν παράπτωμα. ἀπὸ νεκρῶν ἔργων. ὧν
φαύλων, ὧν μιαινόντων τὴν ψυχήν. ὁ νεκροῦ γὰρ ἅψασθαι παρὰ Ιουδαίοις, ἐμο-
λύνετο, παρ' ἡμῖν δὲ τὰ ἄτοπα ἔργα μολύνει. ἵνα τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι. δι-
ηλοῖ ἄλλως μὴ δύνασθαι λατρεύειν θεῷ, ἡ μὴ καθαρὸν ὄντα ἀπὸ νεκρῶν ἔργων. ὡς οἱ-
μεν μετ' ἐκείνων λατρεύοντες, ἢ λατρεύουσιν, ἀλλὰ κατακρίνονται.

» Καὶ διὰ τοῦτο, διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστὶν, ὅπως θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύ
» τρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων, τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλη
» μένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας. Η βούλεται ὁ παῦλος, κληρονόμους ἡμᾶς γενέ-
σθαι τῶν ἐπαγγελιῶν, ἀφ' ἧς κινδυνεύομεθα ἐκπεσεῖν ὄντες καὶ ἐκ περιτομῆς ἐν πολέμοις πρὸς αὐ
τόν. πῶς; ὁ υἱὸς ἐμεσίτευσε, καὶ κατήλλαξεν ἡμᾶς τῷ οἰκείῳ πατρί. ἀφ' ἑαυτοῦ δὲ
ἔδει καὶ πρωτίαν δοῦναι τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς διὰ ἐσκληκηκέναι. (ὢ τοῦ φιλαν-
θρώπου γὰρ καὶ δικαίου ὁ θεός.) καὶ ταύτην αὐτὴν ὑπὲρ ἡμῶν ὑπέμεινεν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.
ὅπως θανάτου γενομένου. θανάτου γὰρ βεβαιοῦται ἡ διαθήκη. διὰ, τοῦτο ἐγκε-
καίνισται ὁ χριστὸς, ἵνα ἡ ἐξ ἡμᾶς αὐτὸ διαθήκη βεβαιωθῇ. τοῦτο δὲ ἔθεσιν, ἐπειδὴ
μάλιστα τοῖς ἀθετεῖς ὁ θάνατος τοῦ χριστοῦ ἐπάρατος. ἧς ἀπολύτρωσιν. γέγονε γὰρ
ὁ θάνατος τοῦ χριστοῦ πρὸς τὸ ἀπολυτρώσασθαι καὶ παῦσαι τοὺς ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ
παραβάσεις, ἵνα τοῦτο τῷ τρόπῳ τὴν ἐπαγγελίαν λάβωμεν τῆς αἰωνίου κληρο-
νομίας οἱ κεκλημένοι. ἀφ' ἡμετέρας ἑαυτοῖς ἀποστερήσαμεν ἁμαρτήσαντες. τοῦτο δὲ ὧν
» δι ὀρθοῦται ἐπιφανεὶς ὁ Χριστός. Οπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέ
» ρεσθαι τοῦ διαθεμένου. Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία. ἐπεὶ, μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ

ὁ διαθέμενος;

» ὁ διαθέμενος; ὅθεν οὐδὲ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται.

Τοῦτο τὸ παράσημον αὐτοῖς, τὸ θανάτου τοῦ χριστοῦ. ὅπως, φησὶν, ἔχῃ ἡμῖν δοῦναι
τοῖς ἐπαγγελίας ὁ ἀπόστολος; πῶς ἐφθάσαμεν ἐκπεσεῖν, οὐκ ἄλλως ἡμᾶς δυνα-
μένους λαβεῖν τὴν κληρονομίαν ἐ τὴν ἐπαγγελίαν, ἡμῶν ἐτετελευτήκει ὁ χς. ἐπεὶ
μήτε ἰσχύσῃ ὁ πεζὸς ὁ διαθέμενος; καθ' ἑρώτησιν ἀναγνωτ. ὅθεν οὐδὲ ἡ πρώτη.
καὶ οὕτω, φησὶ, θανάτῳ βεβαιοῦται ἡ διαθήκη, ὅτι καὶ ἡ πρώτη ἀντὶ θανάτου, αἷμα
εἶχε τὸ τοῦ θανάτου σύμβολον. Ἐπὶ δὲ τῆς νέας, τὸν ὄντως θάνατον ἔχει. καθὰ ἐκεῖνα
μὲν τύποι ἦσαν, ἀλήθεια δὲ, τὰ τῆς νέας. χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται. ὡς ἔφθην.
οὐ διέλαθε βραχύ γοῦν χρόνον τὸ αἷμα, ἀλλ' ἅμα τὸ ἐγκαινίζεσθαι τὴν διαθήκην,
» καὶ τὸ αἷμα ἔσχε συνακόλουθον. Λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ νόμον ὑπὸ
» Μωσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τράγων μετὰ ὕδατος καὶ
» ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν, ἐῤῥάντισε λέ
» γων. τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης, ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός. καὶ τὴν σκηνὴν
» δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας, τῷ αἵματι ὁμοίως ἐῤῥάντισε.

Μετὰ γὰρ τὸ λαλῆσαι τὴν ἐντολὴν, τότε τῷ αἵματι ἐῤῥάντισεν ὁ Μωσῆς κατὰ
τὸν νόμον, καθὼς, φησὶν, ὁ θεὸς ἐνομοθέτησε. τί τ' τοῦ θεοῦ νόμον. λαβὼν γὰρ τὸ αἷμα
τῶν μόσχων. τοῦτο τὸ αἷμα τοῦ αἵματος τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, τὸ κα-
θαῖρον τοὺς ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κηλίδος. μετὰ ὕδατος. τὸ ὕδωρ, τύπος ἐστὶ τοῦ βαπτίσματος.
καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώπου. ἔῤῥαν καὶ ὕσσωπον ἐλαμβάνετο, διὰ τὸ κρατη-
τικὸν αὐτῶν. τὸ γὰρ ὕσσωπον πυκνὸν ὑπάρχον καὶ ἁπαλὸν, ἐκράτει τὸ αἷμα·
καὶ ἐῤῥάντιζεν, καὶ τὸ ἔριον ὁμοίως. κόκκινον δὲ ἦν τὸ ἔριον, ἵνα ἐκ τῆς χροιᾶς, τύ-
πον φέρῃ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ. αὐτό τε τὸ βιβλίον. τύπος ἦν ὧν πίστων τὸ βι-
βλίον, ὧν ἦσαν οἱ ἐχόντων τὸν νόμον τοῦ θεοῦ. καὶ τὴν σκηνὴν δέ. καὶ ἡ σκηνὴ
τύπος ἦν ὧν πίστων, διὰ τὸ ἐνοικεῖν ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπορεύεσθαι σφῶν.

» Καὶ σχεδὸν τὰ αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον. καὶ χωρὶς αἵματος ἐκχυ-
» σίας, ἄφεσις γίνεται. ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τούτοις
» καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια, κρείττοσι θυσίαις παρὰ ταύτας.

Σχεδὸν διὰ τοῦτο εἶπεν, ἐπειδὴ μὴ καθαρῶς καὶ εἰλικρινῶς τότε ἐκαθαίρετο.
Τότε γὰρ σωματικοὶ ἦσαν οἱ καθαρισμοὶ, τύποι ὄντες τῶν νῦν ψυχὰς καὶ σώματα
καθαιρόντων. καὶ χωρὶς αἵματος ἐκχύσεως οὐ γίνεται ἄφεσις. ἐδόκουν γὰρ καὶ τότε
οἱ τοιοῦτοι καθαρμοὶ ἄφεσιν παρέχειν. ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν
τοῖς οὐρανοῖς. οὐράνια τὰ τῆς καινῆς λέγει, ἐπειδὴ ἐν αὐτῇ μυσταγωγία οὐράνια
ἐστὶ, καὶ οὐρανοπολῖται εἰσὶν οἱ πιστοὶ, ἡ καὶ ἐπὶ γῆς τέως πολιτεύονται. ὑποδείγμα-
τα γὰρ τὰ τῆς παλαιᾶς, ὡς τύποι ὄντα τῆς νέας. τούτοις καθαρίζεσθαι. τοῖς ἐρη-
μένοις. αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια. τὰ τῆς νέας. κρείττοσι θυσίαις. ἐπεὶ οὖν ἐχρη-
ζε καὶ τὰς ἀξίας αὐτῶν κρείττονος θυσίας, αὐτὸς ὁ τοῦ θεοῦ υἱὸς ἐτύθη. ὅς τε ὁ
θάνατος τοῦ κυρίου, οὐ μόνον πρὸς τὸ βεβαιῶσαι τὴν διαθήκην ὠφέλησε καὶ ἐνήρ-
γησεν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ, καθαρισμὸν ἀληθῆ καὶ ψυχικὸν ἀπεργάσασθαι. ἄνω δὲ

καὶ κάτω τὸν θάνατον ἀπροσδεήκτως τὸ κυρίου, τὼ σωτηρίαν τῷ γένει ὧν ἀνθρωπαρέσκως
ἐργασάμενον, δηλ. τὸ τινας ὧν ἀσθενεστέρων σκανδαλίζεσθαι ἢ τῷ σαυρῷ.

» Οὐ γὰρ ἡς χειροποίητα ἅγια εἰσῆλθεν ὁ Χριστὸς ἀντίτυπα ὧν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐ-
» τὸν τὸν οὐρανὸν νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν, οὐδ' ἵνα πολ-
» λάκις προσφέρηται ἑαυτὸν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια καθ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵ-
» ματι ἀλλοτρίῳ. ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

Ἐπειδὴ μέγα ἐφρόνουν ἐπὶ τῷ ναῷ οἱ Ἰουδαῖοι, ὅρα πῶς καθαιρεῖ αὐτὸ τὴν παραθέσει τοῦ οὐρανοῦ. ἀντίτυπα ὧν ἀληθινῶν. ὁ γὰρ ναὸς χειροποίητός τε ἦν, καὶ ἀντίτυπος τοῦ οὐρανοῦ κατεσκέναζο. εἰς εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν. τὸ, εἰς αὐτὸν εἰσῆλθεν τὸν οὐρανὸν, ἀπὸ κοινοῦ λαμβάνεον, οἷον ἀλλ' ἵνα πολλάκις προσφέρηται ἑαυτὸν, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν. τὸ γὰρ πολλάκις θυσίας οὐ αἵματι προσφέρειν, ὧν εἰσερχομένων εἰς τὰ ἀντίτυπα ὧν ἀληθινῶν ἐστιν, εἰ μὴ καὶ τοῦ εἰσελθόντος εἰς τὸν οὐρανὸν αὐτόν. νῦν ἐμφανισθῆναι. μετὰ τῆς σαρκὸς φησιν ἐμφανισθῆναι. τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ. τί λέγεις, ἐὰν μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὸν οὐρανὸν, οὐκ ἐμφανίζεται τῷ προσώπῳ τοῦ πατρὸς, ὁ πάντα χοῦν πλήρων, καὶ τὰ πάντα πληρῶν; ὁρᾷς ὅτι τῆς οἰκονομίας ἐστὶ τὰ τοιαῦτα; ὑπὲρ ἡμῶν. μὴ θυσίας ἀνῆλθε τῆς τοῦ ἰδίου σώματος, ἵνα ὀφθῇ τῷ πατρὶ ὑπὲρ ἡμῶν, τουτέστι καταλλάσσων ἡμᾶς αὐτῷ. τῆς γὰρ σαρκὸς ἐπλαβόμενος ὁ μακάριος Παῦλος, πάντα τὰ ταπεινὰ, ἀδρῶς λαλεῖ. οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρηται ἑαυτόν. τοῦτ' ἐποίησε, φησί, τὸ, ἀνελθεῖν εἰς τὸν οὐρανὸν. ὥσπερ ὁ ἀρχιερεύς. ὁρᾷς διαφοράν; οὗτος καθ' ἑνιαυτὸν, ὁ δὲ Χριστὸς ἅπαξ. οὐ αἵματι ἀλλοτρίῳ. οὗτος ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ, ταύρων καὶ τράγων, ὁ δὲ Χριστὸς οὐ τῷ ἰδίῳ. ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν. ἦ γὰρ ἐχρῆν αὐτὸν πολλάκις προσφέρειν θυσίαν, ἐδείκνυτο ἂν οὗ κατελήφθη εἰς κλῆσιν ὁ κόσμος, πολλάκις ἀπρεπῶν, ὡς οἰκεῖον αἷμα προσφέροντα. Νῦν δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ ὧν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας, διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. ἐ καθόσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις, οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς, ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ, πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκδυτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν. Ἐπὶ συντελείᾳ ὧν αἰώνων. τουτέστιν ἐπ' αὐτῇ τῇ πληρώσει ὧν αἰώνων, καὶ ἐπ' αὐτῷ τῷ τέλει. τὸ ὑπερβατὸν, πεφανέρωται. πεφανέρωται δὲ, εἰς τὸ ἀθετῆσαι καὶ σβέσαι τὼν ἁμαρτίαν τὸ κόσμου διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ, ὡῶ ὑπὲρ ἡμῶν προσήνεγκε. διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ. πεφανέρωται, τουτέστι μετὰ τῆς σαρκὸς οὐ τῷ κόσμῳ. καὶ καθόσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ, φησὶ, τὼν ἀνθρωπότητα πᾶσαν ἐχρῶ ἀποθανεῖν. τοῦτο τὸ ἅπαξ ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανὼν ὁ Χς. ὥστε ἐ ἀποθνήσκοντες νῦν, χ κρατούμεθα ὑπὸ τὸ θανάτου, ὁ τὴ σωτῆρ, χ διὰ ἀποθανεῖν ἐστι. οὕτως ἐ ὁ χς. ἐπεὶ δὲ ἄνοσίων μετὰ τὸ εἶναι θς, ἐαυτὸς, φησι, τὸ κοινὸν ὧν ἀνῶν ὑπέμεινεν. ὥσπερ γὰρ οἱ ἄνοι ἅπαξ ἀποθνήσκουσιν, οὕτως ἐ ὁ χς. ἅπαξ προσενεχθείς. αὐτὸς ἑαυτὸν προσενέγκας. χ γὰρ ἐστι μόνου ἀρχιερέως, ἀλλ' ἐ θύμα. ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας. ἀνήνεγκε τὰς ἁμαρτίας ὧν ἀνῶν τῷ πατρὶ, ἵνα αὐτὸς συγχωρήσῃ ἐ ἐξαλείψῃ αὐτὰς. διὰ τί ἦ εἶπε πολλῶν, ἐ μὴ πάντων; ὅτι μὴ πάντες ἐπίστευσαν.

ἐπίστευσαν. ὧν γὰρ πιστευόντων ἀφαιρεῖται τὰς ἁμαρτίας. ἀπέθανε γὰρ, ἵς τὸ πάντας σῶσαι τοὺς ἤκειν ἐς αὐτὸν, τοὺς δὲ ἁμαρτίας ἀφίησι, τοῖς πιστοῖς μόνοις. ἢ τὸ, εἰς ὧν πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐν τῷ σαυρῷ φησιν, ἵνα αὐτὰς καὶ σβέσῃ, δικαίως τὼν ὑπ' αὐτῶν δίκαιον. ἐκδυτέρου χωρὶς ἁμαρτίας. ἢ τοῦτο λέγει, ὅτι ἐκδυτέρου ἐρχόμενος, χ ἵνα ἐξ ἁμαρτίας πάλιν δικαστὰς ὑμῶν ἁμαρτίας ὀφείλων ἀποθανεῖν, ἢ ὅτι χ κἐτι ῥύσεται ὑμᾶς τοὺς ἁμαρτιῶν ὥσπερ καὶ νῦν ἀφαιρῶν αὐτὰς, ἢ ὅτι χ ἁμαρτήσει κολάζων τοὺς ἀπίστους καὶ ὀνόχους, μᾶλλον τὸ σωθῆναι ὑπὲρ ἡμῶν. νῦν γὰρ ἁμαρτίαν πρίσας αὐτὸν ὁ πατὴρ ἐπεμψε. καὶ γὰρ ἰῶ σφόδρα ἁμαρτωλὸς ὁ Χριστὸς, ὡς τοὺς τὸν κόσμου ἀναλαβὼν καὶ οἰκειωσάμενος ἁμαρτίας. ἀγαπᾷ τὼν ἡμῖν τοῖς ἁμαρτωλοῖς προσήκουσαν καὶ ὀφειλομένην δίκαιον διδοὺς διὰ τὸ σαυροῦ, λοιπὸν μετὰ τῆς πατρῴας ἕξει δόξης, χ κἐπὶ ὡς ἁμαρτωλὸς καὶ μετὰ ἀνόμων καταλογιζόμενος. ὅτι γὰρ ἁμαρτωλὸς ὁ Χριστὸς, ἄκουε. τὸν γὰρ μὴ γνόντα, φησὶν, ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, οἷον αὐτὸ χρῆμα ἁμαρτίαν. Οἰκουμ.

» Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος ὧν μελλόντων ἀγαθῶν οὐκ αὐτὼ τὼν εἰκόνα ὧν πραγμάτων, 10
» καθ' ἰσιαν τὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς, οὐδέποτε δύνασθαι τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι. ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμενοι διὰ τὸ μὴ
» δὲ μίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας ἅπαξ κεκαθαρμένους; ἀλλ' ἐν
» αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν, καθ' ἰσιαν. ἀδύνατον γὰρ αἷμα Ταύρων καὶ Τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος. τύπον μόνου ὧν μελλόντων ἀγαθῶν, τῆς νέας διαθήκης δηλονότι. Δύνη καὶ οὕτως νοῆσαι. εἴρηται τῷ ἐν ἁγίοις Γρηγορίῳ ἐν τῷ ἀπολογητικῷ, καὶ ἐν τῷ πὸς τοὺς πολιτευομένους, τὰ νῦν θεῖα μυστήρια, ἀντίτυπα εἶναι μελλόντων μυστηρίων. καὶ πάλιν ἐν τῷ περὶ ἀναστάσεως. μετὰ λίγον μεθ' τὸ πάσχα, φησί, νῦν μὲν τυπικῶς ἔτι, ἐς ὕστερον δὲ τελειότερον. τὸ γὰρ νομικὸν πάσχα πολλῶ καὶ λέγω, τύπου τύπος ἰῶ. Τούτων οὕτως ἐχόντων, οἶδεν ἐν Τύπος ὁ ἀπόστολος σκιὰν καὶ εἰκόνα, καὶ μέλλοντα ἀγαθὰ, ἃ καὶ πράγματα καλεῖ, τουτέστιν ἀληθῆ. ὡς γὰρ πὸς πρᾶθεσιν σκιᾶς καὶ εἰκόνος, τὰ πράγματα ἀληθειαν δηλοῖ, ἐ χαρέσιν ἀληθῆ. σκιὰν μὲν οὖν οἶδε, τὸ ἐν νόμῳ, εἰκόνα δὲ τὰ ἡμέτερα ὧν Χριστιανῶν, μέλλοντα δὲ καὶ ἀγαθὰ καὶ πράγματα ἀληθῆ, τὸ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι. ἐ γὰρ ὅσον ἀπάδει εἰκὼν ἀληθείας, τοσοῦτον εἰκόνος σκιά. ἢ μὲν γὰρ εἰκὼν ἡ καὶ μὴ αὐτὼ ἔχει τὼ ἀλήθειαν, πλὴν μίμημα ἐναρμόζεσιν ἀληθείας, τὸ σχῆμα σώζουσα διὰ ὧν χρωμάτων, καὶ τὼν ἀναλογίαν ὧν μελῶν, καὶ τὸ χρῶμα τὸ ὑποκειμένου. ἡ δὲ σκιὰ, ἴνδαλμά ἐστιν ἀμυδρὸν τῆς εἰκόνος, οὐδὲν τούτων ὧν ἡ εἰκὼν, ὑποφαίνουσα. ἐ ἡγοῦμαι τὸν θεολόγον, ἐκ τούτων ὧν ἀποστολικῶν ῥητῶν τροαχθῆναι ἢ τὰ προκείμενα. ὁμοια δὲ τούτων, καὶ ἄλλοι πλείους εἶπον πρεῖς. οὐκ αὐτὼ τὼν εἰκόνα. τὼν ἀλήθειαν. ὧν πραγμάτ. πράγματα καλεῖ, τὸν μέλλοντα βίον, εἰκόνα δὲ πραγμάτων, τ' ἐναγγελικὼ πολιτείαν, σκιὰν δὲ τῆς ὧν πραγμάτων εἰκόνος, τὼν παλαιὰν διαθήκων. ἡ γὰρ εἰκὼν ἐναργέστερα δείκνυσι τὰ ἀρχέτυπα. ἡ δὲ σκιαγραφία τ' εἰκόνος ἀμυδρότερον ταῦτα παραδηλοῖ. ταύτη γὰρ τ' παλαιᾶς διαθήκης ἀσθένειαν. πολλὰς

γάρ, φησι, θυσίας καὶ τὰς αὐτῶς κατ' ἰδίαν τὸν προσφέροντες, τελειῶσαι τοὺς κατὰ νόμον πολιτευομένους δύνανται. κατ' ἰδίαν δέ. Τί οὖν; καὶ ἡμεῖς καθ' ἑκάστην θυσίας ἀναμάκτους προσφέρομεν; ἀλλὰ καὶ ἑνὸς θανάτου χριστοῦ ἀναμνήσεις ποιούμεθα. καὶ ἓν δὲ σῶμα χριστοῦ πάντες ἐσθίομεν. ὑγρὸν μὲν ἄλλου χριστοῦ, ἄλλοτε δὲ ἄλλου, ἀλλ' ἀεὶ τοῦ αὐτοῦ. αἱ δὲ τῶν Ἰουδαίων θυσίαι, διάφορα εἶχον θύματα, οἷον πρόβατα βόας, αἶγας. διὸ πολλαὶ θυσίαι. αἱ γὰρ ἡμῶν ἡ καὶ τὴν ὑπερβολὴν πολλαί, τῇ μιᾷ δυνάμει μία. ταῖς αὐταῖς θυσίαις. ταῖς αὐταῖς τῷ τρόπῳ. τίς γὰρ θύμασι διαφόροις. ἐς τὸ διηνεκές. καθ' ἑνὸν γὰρ προσφέροντες ἐς ἀτέλεστον. οὐδέποτε δύνανται. ὁ νόμος φυτέσιν, τοῖς προσερχομένοις τελειῶσαι. δηλονότι τύπος ἐστίν. ἡ γὰρ ἀλήθεια, φυτέσιν ὁ χριστός, τοῦτο ἐτρίησε, δηλαδὴ μιᾶς θυσίας καθαρισμὸν ἐργασάμενος. ἐπεὶ οὖν ἐπαύσαντο, καθ' ἑρώτησιν ἀναγνωθι. ἐπαύσαντο γάρ, φησίν, ἁμαρτίας ἐκεῖναι αἱ θυσίαι, πάντως οὖν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι; δηλονότι μηκέτι περιλείφθαι συνείδησιν ἁμαρτιῶν, δηλονότι καθαρίσθαι; ἀπὸ ταύτης ἀναμνησις ἁμαρτιῶν. ἐν αὐταῖς, φησι, ταῖς θυσίαις, ἀνάμνησις μόνον καὶ ἔλεγχος ἁμαρτιῶν, ἄφεσις δὲ οὐκ ἔτι. καὶ δεῖγμα τὸ μὴ εἶναι ἄφεσιν, τὸ ἀεὶ εἶναι θυσίας. ἡ γὰρ μόνον, φησίν, ἐπὶ ταῖς ἐπιγινομέναις ἁμαρτίαις αἱ θυσίαι προσφέρονται, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπὶ πάσαις, ὡς μὴ ἀφεθείσαις, ταῖς ἤδη γινομέναις θυσίαις. ἀδύνατον γὰρ αἷμα Ταύρων. λοιπὸν δείκνισιν ἀληθῆ τὸ ἐρημόω, ἐκ τῆς ἐντελείας τοῦ ἅμαρτος.

Κεφ. ιγ'. » Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει. Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα
» δὲ κατηρτίσω μοι. ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας. τότε εἶπον ἰδοὺ
» ἥκω. ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι ὁ θεὸς τὸ θέλημά σου,
» ἀνώτερον λέγων ὅτι θυσίαν καὶ προσφορὰν καὶ ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ
» ἠθέλησας οὐδὲ εὐδόκησας, αἵτινες κατὰ τὸν νόμον προσφέρονται. τότε εἴρηκεν. ἰδοὺ ἥ-
» κω τοῦ ποιῆσαι ὁ θεὸς τὸ θέλημά σου. ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ. ἐν ᾧ
» θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν, οἱ διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐφ' ἅπαξ.

Ο χριστὸς, φησίν, ἐν σώματι εἰς τὸν κόσμον εἰσερχόμενος, λέγει διὰ μέσου τοῦ Δαυίδ. ἡ ἀνωφελεῖς, φησιν, αἱ θυσίαι, διὰ τί ὅλως ἐλέγοντο; διὰ τί; διὰ τὴν φιλονεικίαν τῶν Ἰουδαίων, καὶ διὰ τὸ ἀεὶ θύειν τοῦτο τῷ θεῷ. καὶ λοιπὸν δείκνυσιν αὐτοῖς καὶ πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως τὸν κύριον, μεμισημένας θεῷ. ὑγρὸν ἔπειτεν, εἰσελθὼν ὁ χριστὸς,
Φωτ. ἀνῄρησε χόμενος, δείκνυσι ὅτι πρὶν εἰσελθεῖν ἐμεμίσηντο. ΑΛΛΩΣ. Εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον, εἶπεν, ὁ χριστὸς, ἀνῄρηκε τὰ εἰσελθών. εἰσήρχετο δὲ δηλονότι, ὅτε τῷ Δαυὶδ ὑπισχνεῖτο καὶ διετείνετο, ἐκκαρπῦν τῆς κοιλίας αὐτοῦ, καθίσαι αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ ἕως τοῦ αἰῶνος. εἰσερχόμενος οὖν εἰς τὸν κόσμον δηλαδὴ τοῦτον πρὸς τὸν Δαυὶδ σωθηκῶν, καὶ τότε λέγει δι' αὐτοῦ. ὅτι ἐστὶ θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ ηὐδόκησας τὰ ἐν τῷ νόμῳ τελούμενα. καὶ οὐκ ἔπειτεν ὅτι οὐκ εὐδόκεις οὐδὲ θέλεις, ἀλλ' οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ ηὐδόκησας, μονονουχὶ λέγων, ὡς ἀπ' αὐτῆς τῆς καταβολῆς αὐτῶν καὶ τῆς εἰσαγωγῆς, οὐκ ἦσαν θεῷ τὸ ὅλον καταθύμιοι καὶ εὐάρεστοι αἱ θυσίαι. ἀλλὰ καὶ ἔτι αὐτῶν ἀπροδέκτα εἰσὶ διὰ τὸ ἀθέτειν ἀπροδέκτα τῶν προσαγόντων.

ἐπεὶ οὖν

ἐπεὶ οὖν καὶ ταῦτα ἀτόπου, καὶ σῶμα κατηρτίσθαι μοι, τότε ἥκω, ἐπὶ τῷ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου. τοῦτο γὰρ καὶ εἴρηται πρὸ ἐμοῦ ἐκεῖ ἁπλῶς καὶ κατὰ πάροδον, ἀλλὰ κεφάλαιον καὶ ὑπόθεσιν τοῦ βιβλίου τοῦ πρὸ ἐμοῦ προφήτου τοῦ Μωυσέως. βιβλίον δέ, ὅλως λέγει τοὺς παλαιούς. τὸ γὰρ κεφάλαιον καὶ ἡ ἀξιολογωτάτη ὑπόθεσις τῆς παλαιᾶς, αἱ περὶ χριστοῦ προφήτεύσεις ἦσίν. θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας. ἡ τοῦ θεοῦ φωνὴ προσφέρεται τὸ τοῦ χριστοῦ πρόσωπον, λέγον πρὸς τὸν πατέρα. ἐπειδή, φησιν, ὦ πάτερ, θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, τοῦτο καθ' ὁλοκληρίαν τοῦ νόμου διανύουτι προσφερομένου, οὔτε μὴν εὐδόκησας ἡ ὁλοκαυτώμασι περὶ καθ' ὁλοκαυτώματα εὐδόκησας, ἤγουν ἠθέλησας. καὶ περὶ ἁμαρτίας. φυτέσι προσφορὰν περὶ ἁμαρτίας. ἀπὸ κοινοῦ τὸ, εὐδόκησας. καλῶς δέφησι περὶ ἁμαρτίας. ὧν γὰρ θυσιῶν, αἱ μὲν ὑπὲρ σωτηρίας, αἱ δὲ ὑπὲρ ἁμαρτίας προσφέροντο, ὡς ἔφην. ἐπεὶ οὐδένα τρόπον προσφορᾶς οὐδὲ θυσίας ἠβουλήθης, οὐδὲ ὁλοκαυτώματα, οὐ περὶ σωτηρίας, οὐ περὶ ἁμαρτίας, ἥκω σῶμα λαβών, τὸ ὀφεῖλον γενέσθαι θυσία εὐάρεστος, ὅπερ αὐτός μοι κατηρτίσω. τὸ πνεῦμα γὰρ ἅγιον καὶ ὑψίστου δυνάμις, ἐπεσκίασε τῇ παρθένῳ. ἥκω δέ, ἵνα τὸ σὸν πρίσω θέλημα τοῦ πατρός. ἵνα ὅσα δέδωκάς μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτῶν. κεφαλίδα δὲ βιβλίου Ἑβραῖοι τὸν νόμον φασίν. Ησαΐας δὲ τὸ περὶ τῆς γενησομένης ἐνσωμάτωσεως μυστήριον τοῦ μονογενοῦς διδασκόμενος, ἥκουε. γράψον μοι ἐς αὐτὸν γραφίδι ἀνθρώπου. ὅτι θυσίαν καὶ προσφοράν. ὁρᾷς ὅτι αἱ θυσίαι ἐξ ἐβραίων καὶ πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως; μετὰ γὰρ τὸ μὴ θελῆσαι σέ, φησι, τὰς θυσίας καὶ τὰ ὁλοκαυτώματα, τότε εἶπον, ἰδοὺ ἥκω. τίς εἶπεν, ἰδοὺ ἥκω; ὁ Χριστὸς δηλονότι. ἥκω δέ, ἐπὶ τῷ τὸ θέλημά σου ποιῆσαι. τί δὲ τὸ θέλημα τοῦ πατρός; ἵν' ἐν υἱὸν σωθῇ ναι; ὅτι δὲ καὶ ἥξω, φησί, καὶ τὸ θέλημά σου ποιῆσω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται, φησι, περὶ ἐμοῦ ταῦτα. οὕτως χρὴ σωτάξαι. προφητικὰ γὰρ ὄντα, σκολιά ἐστιν. οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ εὐδόκησας. αὐτὸς αὐτὸ ἑρμηνεύει σαφέστερον. οἵτινες κατὰ τὸν νόμον. τὸν Ἰουδαϊκὸν δηλονότι. καὶ οὐδὲ ὧν Ἰουδαίων δὲ προσφέρονται. ὁρᾷς ὅτι πρὸ τῆς καταβάσεως, ἐμεμίσητο αἱ θυσίαι; τὸ ποιῆσαι ὁ θεὸς τὸ θέλημά σου. τί οὖν; αἱ κατὰ νόμον θυσίαι οὐκ ἦσαν θελήματι θεοῦ; ἦσαν μὲν, ἀλλ' ἀναγκαστῶς. μόνον γὰρ ὅτι οὐδὲ τοῦτο εἶπεν αὐτοῖς. καθόλου μὲν αἱ ζωῦλοι θυσίαι ἐμοὶ τῷ αὐλῷ, βδελυκταί φησιν. ἀλλ' ἐπιθυμεῖτε θύειν, ἐμοὶ γοῦν καὶ μὴ τοῖς ἡδώλοις θύετε, ὅπερ οὐκ ἐν καθαροῦ καὶ πρωτοτύπου θελήματος. ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον. ποῖον ἐστὶ τὸ πρῶτον; αἱ θυσίαι. ποῖον δὲ τὸ δεύτερον; ὁ σαυρός. αἱ θυσίαι οὖν ἐκβάλλονται, καὶ ὁ σαυρὸς, φυτέσιν ἐν τῷ χριστοῦ θυσία, ἀντεισάγεται. ἐν ᾧ θελήματι, ἡγιασμένοι ἐσμέν. διὰ οὗ θελήματος, φησίν, ἡγιασμένοι ἐσμέν. ποῖου τοίνυν; τοῦ σαυροῦ, τῆς προσφορᾶς, τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ. οὐ γὰρ μόνον ἀφέσεως τετυχήκαμεν, ἀλλὰ καὶ ἁγιασθημεν. οἱ διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἰδοὺ ἑρμήνευσε, τί ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πατρός. ἐν προσφορὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ. ἐπειδὴ γὰρ ἄνω καὶ κάτω περὶ θελήματος ἔλεγε, εἶπε λοιπὸν τί ἐστι τὸ θέλημα. ἐφάπαξ, φησί, φυτέσιν ὑ κατὰ τὸν τρόπον τῶν Ἰουδαϊκῶν θυσιῶν, ἀλλ' ἐφ' ἅπαξ. ἐφ' ἅπαξ. οἱ διὰ τῆς

ἐφ' ἅπαξ

ἐφ' ἅπαξ προσφορᾶς τῦ σώματος Ιησῦ Χριστοῦ.

» Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἕστηκε καθ' ἡμέραν λειτουργῶν, καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσ-
» φέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας. αὐτὸς δὲ μίαν ὑπὲρ
» ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν, εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῦ θεοῦ, τὸ λοι-
» πὸν ἐκδεχόμενος, ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτῦ.

Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἕστηκε. ἆρα τὸ ἑστάναι, σημεῖον ἐστὶ τῦ λειτουργεῖν. τὸ δὲ καθῆσθαι, ὥσπερ ὁ Χριστὸς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῦ πατρὸς, σημεῖον ἐστὶ τῦ λελειτουργηκέναι οἷα θεὸν ὄντα. καθ' ἡμέραν λειτουργῶν. τὰς αὐτὰς, φησὶν, ὅτι ὑπὲρ τῶν αὐτῶν προσφέροντα ἀεὶ, μὴ ἰσχυόντων τῶν μεγονότων καὶ μνομένων θυσιῶν καὶ προσφορῶν, μηδεμίαν ἁμαρτίαν καθαρῶς περιελεῖν καὶ ὁλοκλήρως. αὐτὸς δὲ μίαν. ὁ Χριστὸς δηλονότι. ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. τῶν ἡμετέρων, ὑπὲρ ὧν πέπονθεν. εἰς τὸ διηνεκὲς. μίαν, εἰς τὸ διηνεκὲς ἀρκοῦσαν. τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος. καὶ τίνος ἕνεκεν οὐκ εὐθέως ἐτέθησαν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῦ οἱ ἐχθροὶ αὐτῦ; δηλ. τοὺς μέλλοντας γίνεσθαι καὶ πίστεσθαι πιστούς. οὐ γὰρ Δαίμονες μόνον ἐστὶν ἐχθροὶ, ἀλλὰ καὶ ἄπιστοι. ἕως τεθῶσιν. οὐκ εἶπεν ὑποταγῶσιν, ἀλλὰ τὸ μέσον τῆς ὑποταγῆς σημαίνων, τεθῶσιν εἶπεν. ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτῦ. τῦ δὲ τεθῆναι αὐτοὺς ὑποπόδιον, ἀπόδειξις τὸ καθῆσθαι αὐτὸν ἐν δεξιᾷ τῦ πατρὸς.

» Μιᾷ γὰρ προσφορᾷ, τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους. μαρτυρεῖ δὲ
» ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. μετὰ γὰρ τὸ προειρηκέναι, αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσο-
» μαι πρὸς αὐτοὺς, μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας λέγει κύριος, δώσω νόμους μου ἐπὶ καρδίας
» αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν διανοιῶν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτοὺς, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν,
» καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκ ἔτι προσφο-
» ρὰ περὶ ἁμαρτίας. Μιᾷ προσφορᾷ. ὡς προσηνέγκατο ὁ Χριστὸς τετελείωκεν. τελείους ἀπεργάσατο, τελείως ἀπήλλαξε τῶν ἁμαρτιῶν. τοὺς ἁγιαζομένους. τουτέστι τοὺς πιστούς. οὐ περὶ γὰρ ἐκτὸς ἀθρήτως προσφορᾶς ἁγιάζονται. μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα. τί μαρτυρεῖ; ὅτι ἀφέθησαν ἡμῶν αἱ ἁμαρτίαι. εἰ δὲ ἁμαρτιῶν αὐτῶν. προσέθηκε, φησὶ, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. ὁρᾶς ὅτι ἐμαρτύρησεν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν; τότε δὲ ἄφηκεν, ὅτε τὴν νέαν ἐδίδου διαθήκην. τὴν δὲ νέαν διαθήκην, διὰ τῆς θυσίας ἔδωκε τῦ ἰδίου αὐτῦ Ιησῦ Χριστῦ τῦ κυρίου ἡμῶν. ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων. τῶν ἁμαρτιῶν δηλονότι. οὐκ ἔτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας. τίς γὰρ φησι χρεία πολλῶν προσφορῶν, τῆς μιᾶς ἵνα τοιαύτης προσήγαγεν, ἰσχυσάσης περιελεῖν
» τὰς ἁμαρτίας; Ἔχοντες οὖν ἀδελφοὶ παῤῥησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ
» αἵματι Ιησοῦ ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τῦ καταπετάσματος
» τουτέστι τῆς σαρκὸς αὐτῦ, καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τῦ θεοῦ, προσερχώμεθα μετὰ
» ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ἐῤῥαντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως
» πονηρᾶς, καὶ λελουσμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ. κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς
» ἐλπίδος ἀκλινῆ. πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος.

Ἐπειδὴ ἀπέδειξε πολὺ τὸ μέσον τῆς νέας ὡς πρὸς τὴν παλαιὰν, ἦλθεν εἰς τὸν περὶ πίστεως

περὶ πίστεως καὶ βίου λόγον. παῤῥησίαν εἰς τὴν εἴσοδον. ὥσπερ φησὶν ἠσχυώμεθα πρότερον ἁμαρτιῶν γέμοντες, οὕτως νῦν ἔχομεν παῤῥησίαν ἑστάναι οὐ τῷ οὐρανῷ, ἀλλὰ τὴν δωρηθεῖσαν ἡμῖν ἄφεσιν. εἴσοδον γὰρ ἁγίων, τὸν οὐρανόν φησι, καὶ τὴν πρόοδον τὴν εἰς τὰ πνευματικά. ἐν τῷ αἵματι Ιησῦ. διὰ τῦ αἵματος. διὰ γὰρ τῦ αἵματος τῦ σταυροῦ τῦ Χριστοῦ, τὴν ἄφεσιν ἔχομεν καὶ τὴν παῤῥησίαν. ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν. ἣν ἐδόθη ὡς ἁγίων, καὶ ὁδὸν ἀπαίρουσαν εἰς αὐτὴν, νῦν νεωστὶ ἔτεμε. τὴν γὰρ, ἐνεκαίνισε. πρόσφατον. ἐκῶν ἡμετέρων, φησὶν, ἀρξαμένων χρόνων. καὶ χάσμα δὲ ἦν τὴν, ὅτι ἐπὶ ὧν χρόνων ὧν ἀμφὶ τὸν Αβραὰμ, ἐκ τῶν αὐτὴ ἦν ὁδὸς, οὐκ ἐφ' ἡμῶν. καὶ ζῶσαν. ἦν γὰρ τρώτη ὁδὸς, ἐπὶ θάνατον ἦγε καὶ εἰς ἀπιστίαν. αὕτη δὲ, καὶ εἰς ζωὴν ὄντως φέρει, ὅτι καὶ αὐτὴ ζῇ καὶ διαιωνίζει, πρόσφατον ἡμῶν, ἵνα μή τις εἴπῃ, ἐκοπίασε καὶ πρόσφατος καὶ παυθήσεται. γηράσκουσα γὰρ καὶ παλαιουμένη καὶ αὕτη, ὥσπερ καὶ ἡ τῆς παλαιᾶς διαθήκης καταλυθήσεται. οὐ μενοῦνα φησιν. ἀλλὰ πρόσφατος οὖσα, ἀεὶ νεάζουσα καὶ ζῶσα ἔσται, οὐδέποτε ἔχουσα θάνατον καὶ κατάλυσιν. διὰ τῦ καταπετάσματος. τοῦτο γὰρ πάντα τὰ ἀγαθὰ, διὰ τῆς τῦ Χριστοῦ σαρκὸς ἐκ τῆς σφαγῆς αὐτῆς, γέγονεν ἡμῖν. αὕτη καὶ κατεσκεύασε τρόσφατος τὴν εἰς οὐρανοὺς ὁδὸν, τρώτη βαδίσασα αὐτήν. καλῶς δὲ τὴν τῦ Χριστοῦ σάρκα καταπέτασμα καλεῖ. ὅτε γὰρ ἐπῆρθη εἰς ὕψος, ῥυτέον ἦν τῷ σταυρῷ, τότε ἐφάνη τὰ ἐν οὐρανοῖς, ὅπερ οἰκεῖον καταπετάσματος, καὶ ὅτι ἐκρύβη ἐν ἑαυτῇ τὴν θεότητα. καὶ τοῦτο γὰρ ἴδιον καταπετάσματος. καὶ ἱερέα μέγαν. τὸ ἔχοντες ἀντὶ τοῦ κοινοῦ. ἱερέα δὲ φησὶ τὸν κύριον. ἐπὶ τὸν οἶκον τῦ θεοῦ. οἶκον θεοῦ, τοὺς πιστοὺς λέγει, κατὰ τὸ, ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, ἐμπεριπατήσω. προσερχώμεθα μετ' ἀληθινῆς καρδίας. τῇ πίστει τῦ Χριστοῦ μετὰ ἀληθείας, μηδὲν νόθον ἢ ὑπουλον ἔχοντες. ἐν πληροφορίᾳ πίστεως. ἐπειδὴ γὰρ λοιπὸν οὐκ ἔστιν ὁρατὸν σκιὰ, οὔτε ὁ ναὸς, τουτέστιν ὁ οὐρανὸς, οὔτε ὁ ἀρχιερεὺς, τουτέστιν ὁ Χριστὸς, οὔτε ἡ θυσία, τουτέστι τὸ σῶμα αὐτῦ, χρεία λοιπὸν πίστεως. καὶ ἐπειδὴ ζῶμεν καὶ πιστεύομεν καὶ διδασκόμεθα, φησὶν, ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, τουτέστιν ἵνα πεπληροφορημένοι ἐσμὲν περὶ τούτων. ἐῤῥαντισμένοι τὰς καρδίας. δείκνυσιν ὅτι οὐ πίστεως μόνης χρεία, ἀλλὰ καὶ ὀρθοῦ βίου. ἐῤῥαντισμένοι. οἱ Ιουδαῖοι, φησὶν, ῥαντίζονται τὰ σώματα αὐτῶν, ἡμεῖς δὲ ῥαντίσωμεν καὶ καθαίρωμεν τὰς συνειδήσεις ἡμῶν, εἰς τὸ μηδὲν ἡμᾶς ἑαυτῆς συνειδέναι πονηρόν. ὕδατι καθαρῷ. τουτέστι τῷ βαπτίσματι. Ιουδαῖοι μὲν γὰρ λουόμενοι, τὸ σῶμα μόνον ἐκάθαιρον, ἡμεῖς δὲ ψυχὴν καθαίρομεν τῷ βαπτίσματι. καθαρὸν γάρ ἐστι τὸ παρ' ἡμῖν ὕδωρ, τουτέστι καθαρτήριον. κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν. κατέχωμεν, φησὶ, τὴν περὶ τῆς ἐλπίδος ταύτης ὁμολογίαν βεβαίαν καὶ ἀσάλευτον. τρίας ἐλπίδος; τὸ ἐλπίζειν διὰ τῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ, τὴν εἰς οὐρανοὺς εἴσοδον. τὸ, ἀφεῖσθαι ἡμῖν διὰ αὐτῦ τὰς ἁμαρτίας. τὸ, ἀξιωθῆσεσθαι ὑποστάσεως δι' αὐτῦ. πιστὸς γὰρ, τουτέστιν ἀληθὴς ὁ ἐπαγγειλάμενος. τί δὲ ἐπηγγείλατο; τὸ σωθῆναι ἡμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν αὐτῦ. θέλω γὰρ, φησὶν, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, καὶ οὗτοι ὦσι μετ' ἐμοῦ. τὸ γὰρ Κεφ. ιδ'
» οὗτοι, διὰ τοὺς πιστοὺς εἶπεν. Καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλοις εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ

» τοις δὲ καλῶν ἔργων, μὴ ἐγκαταλιπόντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τι
» σὶν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ βλέποντες ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν.
Καὶ καταναοήσωμεν ἀλλήλους, ὅτι, φησὶν, ἀδελφοί ἐσμεν, ὅτι ποίμνη μία τοιμὴν εἷς.
τοῦτο γὰρ αὐξήσει τὴν εἰς ἀλλήλους ἀγάπην. ἢ καταναοῶμεν εἴτις θαύμαστος, ἵνα τοῦτον
ζηλώσωμεν. ἢ πρὸς ἐκεῖνα ἀλλήλους κινοῶμεν. ὧν ἡ πλουσιαγαμοζύνη ἐξέρευνα δὲ καταν-
όησις εἰς ἀγάπην ἀκονᾷ καὶ παραθήγει. τοῦτο δέ τοιοῦσιν, οἱ φαῦλον μὲν οὐδὲν ἀλλή-
λων μηδὲν ἀνεχόμενοι, πάντα δὲ εἰς τὸ ἀγαθὸν καὶ ἄμεμπτον ἐκλαμβάνοντες, καὶ ἃ
δοκεῖ εἶναι ἐλαττώματα. εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης. εἰς τὸ παροξύναι καὶ αὐξῆσαι τὴν
εἰς ἀλλήλους ἀγάπην. καὶ καλῶν ἔργων. καὶ ἵνα προκοπτώμεν ζηλοῦντες τοὺς ἐν
ἀγαθοῖς ἔργοις. τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν. τὸ γὰρ ἀεὶ σωὴ χθαι ἐπαναπαύεται, ἀγάπης
ἐστὶ γνωρισμός. διὸ τὸν χωρισμὸν ἀπαγορεύει. ἔργον γὰρ τῆς ἀγάπης, οὐχὶ διαίρεσις, ἀλλ' ἡ ἀκριβὴς ἕνωσις. ἐπισυναγωγὴν, τὴν συμφωνίαν ἐπαίνεσεν. ἀλλὰ πα-
Φωτ. ρακαλοῦντες. Τίνα; τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, τουτέστιν ἀλλήλους. ἀντὶ κοινοῦ γὰρ τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν λητέον. παράκλησις δὲ ἐπισυναγωγῆς, τὸ, προ-
θύμως καὶ διὰ μακροῦ τοῦ χρόνου ἐπισυνάπτεσθαι ἑαυτοῖς. ΑΛΛΩΣ.
Αλλὰ παρακαλοῦντες. τοῖς ἀσθενεστέροις δηλονότι. καὶ τοῦτο, φησὶ, μᾶλ-
λον δεῖ ἡμῖν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων ἀντιποιεῖσθαι, ὅσῳ μᾶλλον τλησιάζῃ ἡ ἡμέρα τῆς κρίσεως. τοῦτο δὲ καὶ πλημμύρια ἴσως αὐτοῖς, ἀπειρηκόσι πρὸς τὴν πειρασμούς.
» Εκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας,
» οὐκ ἔτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία. φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς
» ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. ἀθετήσας τις νόμου Μωυσέως χωρὶς οἰ-
» κτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει. πόσῳ δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται
» τιμωρίας, ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησά
» μενος; ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας. οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα,
» ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω λέγει κύριος. καὶ πάλιν. κύριος κρινεῖ τὸν λαὸν αὐ-
» τοῦ. φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος.
Εκουσίως γάρ. ὡς πάλιν ἀκούσια, ἐλαφροτέραν ἔχει τὴν τιμωρίαν. ἁμαρτανόν-
Οἰκουμ. των ἡμῶν. σημειώσαι ὅτι οὐκ εἶπεν ἁμαρτησάντων, ἀλλὰ τῷ παρατατικῷ ἐχρήσα
το, δεῖξαι θέλων τὸ ἄχρι τελευτῆς ἐπιμένειν τῇ ἁμαρτίᾳ. ὅθεν γὰρ μάλιστα δῆλον, ὅτι οὐκ ἀναιρεῖ τὴν μετάνοιαν. μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν. τουτέστι τὴν περὶ
χριστοῦ πίστιν. οὐκ ἔτι περὶ ἁμαρτιῶν. ἢ τὸ ὁλοσχερὲς ψιλὸν τὰς ἁμαρτίας. ἦσαν γὰρ πρὸ
Ιουδαίοις προσφερόμεναι θυσίαι ὑπὲρ ἀφέσεως αὐτῶν, μὴ ὅτι καὶ ἐκεῖναι ὑπὲρ ἀκουσίων. ἀπολείπεται θυσία. οὐκ ἀναιρεῖ τὴν μετάνοιαν, μὴ γένοιτο, ἀλλὰ τὸ εἶναι δεύτερον βάπτισμα ἀπαγορεύει. θυσίαν γὰρ ὠνόμασε, τὸν σωτῆρα καὶ τὸ βάπτισμα καλεῖ, καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ φησι. μιᾷ γὰρ θυσίᾳ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους. καὶ πυρὸς ζῆλος. ὥσπερ γὰρ ὁ ζῆλος τινὸς κεκτουμένου ἐκεῖνο τὸ πῦρ, δαπανᾷ καὶ κατεσθίει τοὺς ἐμβλιθέντας. ὑπεναντίοις δὲ λέγει, ἢ μόνον τοὺς ἀπί
στους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀντικρισὼς πραγμάτων τὸ χριστοῦ πράττοντας. ἀθετήσας
τὸν νόμου

τὸν νόμου Μωυσέως. ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος ἡ σύγκρισις. βούλεται γὰρ δεῖξαι τὸν τοῦ
πυρὸς καῦσιν δικαίως οἴσειν καὶ τῶν ὑπεναντίων. νόμου δὲ Μωυσέως λέγει, διὰ τὸ
τὰ πολλὰ ὧν ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ διατετάχεναι. ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν. ἐὰν γὰρ
δύο ἢ τρεῖς ἐμαρτύρησαν, οὐκέτι ἦν μοιχὸς ἢ συγγνώμη, ἀλλὰ τεθνήσκει. ἡ δὲ τῶν
ἀνθρώπων τοῦ νόμον, φησὶ, τουτέστι Μωυσέως νόμον παραβαὶς ἀσυγγνώστως μετὰ τῶν
μαρτυρίαν ἀποθνήσκει, τί δοκεῖτε δεῖν ὑπομένειν τοὺς τοῦ Χριστοῦ τοὺς νόμοις καταπα
τήσαντας; ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καταπατήσας. πῶς δὲ τις καταπατεῖ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ;
ὅταν αὐτοῦ παρακούῃ. ὅταν αὐτοῦ μεταλαμβάνων, ἁμαρτίας ἐργάζεται. τοῦτο γὰρ
καταπατήσας, τὸ καταφρονήσας. καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης. αἷμα διαθήκης, τὸ αἷ
μα χριστοῦ φησι. διαθήκην γὰρ τὴν νέαν ἐλήφαμεν διαθήκην. κοινὸν ἡγησάμενος.
κοινὸν, τὸ μηδὲν τῶν ἄλλων διαφέρον, οἷον λέγουσιν οἱ φάσκοντες αὐτὸν φιλὸν ἄν-
θρωπον. οὔτι γὰρ, ὑδὲν τοῦ ἰδιωτέρου διαλάττον ἡγοῦνται αὐτόν. εἶτα τὸ
ἀχάριστον αὐτῶν δεικνὺς, φησὶν, ᾧ τῷ ἰδιώτῃ. καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ὑβρί-
σας. ὁ γὰρ τὸν Διάβολον ἐνεργείαν μὴ δεχόμενος, ὕβρισε τὸν παρέχοντα. ἐποίη
σεν οὖν θεοῦ, σὺ δὲ βούλει εἶναι δοῦλος πάθους. ἦλθον οἰκῆσαι ἐν σοί, σὺ δὲ ἐπει
σάγῃς σαυτῷ τὸν Διάβολον. ἆρα ταῦτα οὐχ ὕβρις κατὰ τοῦ πνεύματος; οἴδαμεν γὰρ τὸ ἡηθέν
τα. ἐὰν ὅτι ταῦτα ἀληθῆ, φησὶν, αὐτὸς ὁ θεὸς μαρτυρεῖ, λέγων. ἐμοὶ ἐκδίκησις. ποῦ
τέστι πᾶν ἐμοὶ τὸ ἐκδικεῖν. ἐγὼ ἀνταποδώσω λέγει κύριος. ῥῆμα δὲ τοῦτο ἔφασαν, ἐπαραμυ
θεῖται αὐτῇ ἐφ' οἷς ἐκακοῖς ἔπασχον ὑπὸ ὧν ἐδόκουν συμφυλετῶν, ὡσεὶ ἔλεγε. τί ἀδη-
μονεῖτε, ἔχετε τὸν ἐκδικοῦντα ἐν ἀνταποδιδόντα τοῖς ἐπηρεάζουσιν ὑμᾶς δίκην.
» Αναμιμνήσκεσθε δὲ τοὺς πρότερον ἡμέρας ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν Κεφ. ιε.
» ὑπεμείνατε παθημάτων, τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσι θεατριζόμενοι, τοῦτο
» δὲ κοινωνοὶ ὧν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες. καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς μου συνεπαθήσα
τε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν ὧν ὑπάρχοντων ὑμῶν, μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔ-
χειν ἐν ἑαυτοῖς κρείττονα ὕπαρξιν ἐν οὐρανοῖς καὶ μένουσαν. μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρ
ρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μεγάλην μισθαποδοσίαν. ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν, ἵνα τὸ
θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες, κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν.
Παρὰ τὴν ἀρχὴν, φησὶ, τῆς πίστεως ὑμῶν ἠγωνίσασθε. τοῦτον οὖν ἔχετε τὸν ἀ-
γῶνα, μὴ ποτὲ διὰ ῥᾳθυμίας ἀπολέσητε τὰ προηγωνισμένα. ὁρᾶ εὐφυΐαν. καταστή
σας αὐτῶν τὰς ψυχὰς ἐπὶ μνήμην τοῦ πυρὸς ἐκείνου, ναὶ δὴ ἐγκωμίων αὐτοὺς ποιεῖται. ἐν αἷς φωτισθέντες. ἢ περὶ τοῦ βαπτίσματος φησὶ, τὸ, φωτισθέντες, ἢ περὶ τῆς ἐ-
πιγνώσεως τοῦ χριστοῦ. τοῦτο μὲν, ὀνειδισμοῖς. γυναῖας δεῖται ψυχῆς τὸ φέγγεσθαι
ὀνειδισμοὺς καὶ ὕβρεις ἢ καὶ κατ' ἰδίαν γίνωνται. ἐπειδὴ δὲ φανερῶς καὶ ἐπὶ πάν-
των, (τοῦτο γὰρ τὸ θεατριζόμενοι,) γυναιοτέρας χρήζει. τοῦτο δὲ κοινωνοί. ἡ μόνον, φησὶ, τοὺς εἰς ὑμᾶς ὕβρεις γυναίως ἠνέγκατε, ἀλλὰ καὶ κοινωνοὶ ὧν ὑβριζομέ-
νων ἐλύσατε, τοῖς ἀναστρεφομένων δὲ. ἐν ὀνειδισμοῖς καὶ θλίψεσι. καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς μου συνεπαθήσατε. ἡ μόνον, φησὶν, ὑμεῖς ἐκεκλήθητε παρα-
κλήσεως, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις δεδεμένοις, χεῖρας ὠρέξητε. καὶ γὰρ τὴν ἁρπαγήν.

μέγα

μέγα τὸ ὑπεγκεῖν τὴν ἀρπαγὴν ὧν ὑπαρχόντων, τὸ δὲ καὶ μετὰ χαρᾶς, ἀπροσδόκητον. μετὰ χαρᾶς προσεδέξαθε. τὴν ἐκούσιον αὐῶν ὑπομονὴν ἐπῄνεσε. γινώσκοντες ἔχειν. ἰδοὺ καὶ πίστιν αὐτῆς μαρτυρεῖ. καὶ μένουσαν. ῥητέσι βεβαίαν, ἀλλ' ὡς τὴν ἐνταῦθα τὴν ἀπρλλυμένην, καὶ μεταβαίνουσαν ἀπ' ἄλλων εἰς ἄλλους. μὴ ἀπροβάλητε οὖν. δείκνυσιν ἐπὶ αὐτοῖς ἐχομένους ὧν αὐῶν. τὴν παῤῥησίαν ὑμῶν. ἔχουσι γὰρ παῤῥησίαν πρὸς θεῷ, οἱ πιστῶς δι' αὐτὸν ὑπομένοντες. Μὴ ἀπροβάλητε οὖν τὴν παῤῥησίαν ὑμῶν, τὴν αὐτὸ τῶν ἔργων ὑμῶν, τὴν αὐτὸ τῆς πίστεως, τὴν ἀπ' ὧν πειρασμῶν, τὴν ἀπὸ τῆς ὑπομονῆς. ταῦτα γὰρ ἔστι τὰ μεγάλα ἡμῖν τὴν παῤῥησίαν, ὅτι τυγχάνομεν τῆς ἐπαγγελίας, χαριζόμενα. ἥτις ἔχει μισθαποδοσίαν. καὶ πρόθεν τὸν δῆλον; ὑμεῖς, φησι, μάρτυρες οἱ γινώσκοντες ἔχειν κρείττονα ὕπαρξιν ἐν οὐρανῷ καὶ μένουσαν. ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν. ἀλλὰ περσθήκλιν. ἀπ' ὑπομονήν, ἵνα τοῖς αὐτοῖς ἡμείνητε. ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ. θέλημα τοῦ θεοῦ, τὸ ἄχρι τέλους ἡμεῖναι τοῖς αὐτοῖς, ἐστὶ τὸ ὑπομεῖναι τὴν ἀναβολὴν τῆ ἀνταποδόσεως ἐπὶ τῆ ἐπαγγελίας. Θέλημα τοῦ θεοῦ, τὸ πιστεύειν ἀληθινῶς εἰς αὐτὸν, ἐστὶ πράττειν τὰς ἀρετάς, ἐστὶ ἔτι τὸ ὑπ' αὐῶν καιροῦ καλοῦντος μὴ χρὶς αἵματος ἀγωνίζεσθαι. οἱ γὰρ τοιοῦτοι κομίζονται τὴν ἐπαγγελίαν.

» Ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἥξει καὶ οὐ χρονιεῖ, ὁ δὲ Δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ. ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

Καὶ πρότε, φησὶν, ἐρχόμενον κομίσασθαι τὴν ἐπαγγελίαν; μὴ ἀποκνήσητε, φησὶν. ἐγγύς ἐστιν ὁ παρέχων. ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἥξει καὶ οὐ χρονιεῖ. τὸ δὲ, ὅσον ὅσον, τὸ πάνυ μικρὸν δηλοῖ. ὁ δὲ Δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. δεῖ οὖν πιστεύειν ὅτι ἥξει. ὁ γὰρ Δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται). ἐὰν δέ, φησὶ, ῥᾳθυμήσας ὑποστηλῆ, ἢ ἐκ τῆς πίστεως, ἢ ἐκ τῶν πειρασμῶν, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ. ὡς ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ δέξασθαι τὸν ὅλον. τὸ δὲ οὐκ εὐδοκεῖ, ῥητέσιν ὡδὲν ἀγαθὸν βουληθῆ ἢ θελήσει ἡ ψυχή μου. ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν. ἐπειδὴ κατέστειλεν αὐτοὺς ἀθρικώς, ἐὰν ὑποστείληται, φησὶν, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ. διορθοῦται αὐτὸ, καὶ φησὶν. ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν τῆς ὑποστολῆς καὶ τῆς ῥᾳθυμίας, ἀφ' ἧς ἀπώλειαν ἄγει, ἀλλὰ τῆς πίστεως, φησὶν, εἰς τὸ περιποιῆσαι ἑαυῶν τὰς ψυχὰς καὶ σωθῆναι.

Κεφ. ιε΄. 11 » Ἐστὶ δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ βλεπόμενα γεγονέναι. πίστει πλείονα θυσίαν Ἄβελ προσήνεγκε τῷ θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι Δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖται.

Λοιπὸν ἐκφράζει τί ἐστι πίστις, καί φησι, πίστις ἐστὶν, αὐτὴ ἡ ὑπόστασις καὶ οὐσία ὧν ἐλπιζομένων πραγμάτων. ἐπειδὴ γὰρ τὰ τῆ ἐλπίσιν ἀνυπόστατά ἐστιν ὡς τέως μὴ παρόντα τῆ πίστις οὐσία τίς αὐῶν καὶ τῆ ὑπόστασις γίνεται, εἶναι αὐτὰ καὶ παρεῖναι τρόπον τινὰ παρασκευάζουσα, διὰ τὸ πιστεύειν εἶναι. ἔστι δὲ τῆ πίστις ἔλεγχος καὶ ἀπόδειξις ὧν οὐ βλεπομένων. ἀποδείκνυσι δὲ ὁρατὰ τὰ ἀόρατα ἡ πίστις. ὡσὼς τῷ νῷ

τῷ νῷ καὶ ταῖς ἐλπίσιν ὁρῶσα τὰ μὴ φανόμενα. ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν. ὧν τῇ πίστει ἐμαρτυρήθησαν ἀπὸ θεοῦ, ἐυαρεσκέναι αὐτῷ. οἱ πρεσβύτεροι. πῶοι; πῶν ὧν μέλλει λέγειν. πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι. πίστει γὰρ ἰσχύει λογισμὸς τὸν παρασῆσαι; δεῖ οὖν αὐτῷ πίστει ἐλθεῖν. ἐστὶ μὴ ἐκ φαινομένων. τὰ γὰρ ἐκ τῶν μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παρακθέντα, τίς παράσησι λόγος; πλείονα θυσίαν Ἄβελ. Τίνα γὰρ ἑωρακὼς ἕτερον, ἐτίμα τὸν θεὸν, ἢ ὅτι πιστεύσας εἶναι τούτων ἀντίδοσιν; Δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος. ὁ γὰρ πρὸς τὸν Κάϊν ἐρικὼς θεὸς, οὐκ οἶν ὀρθῶς μὲν προσενέγκης. ὀρθῶς δὲ μὴ διέλῃς, ἐμαρτύρησε τῷ Ἄβελ καὶ ὀρθῶς προσενεγκόντι, καὶ ὀρθῶς διελόντι λέγεται καὶ πῦρ κατενωκέχθαι ἐπὶ τὴ ὁλοκαυτώσει αὐτὸ, ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ δι' αὐῆς ἀποθανών. τῆς θυσίας τοῦτέστι. πρόφασις γὰρ αὐτῷ γέγονεν ἡ θυσία σφαγῆς. τοῦ, δι' αὐτῆς ἀποθανόντος ἔτι λαλεῖται, ἢ ὅτι αὐτὴ ἡ θυσία κατέστη τῷ ἀδελφῷ εἰς βασανισμὸς πρόφασιν καὶ φθόνου, ὃ δὲ ἔτεκε τὸν φόνον. ἢ ὅτι δι' αὐτῆς λαλεῖται, καὶ τοῖς ἀποθανόντος. αὕτη γὰρ γέγονεν αἰτία, τὸ ἀειμνηστον καὶ ἀλάθητον εἶναι τὸν Ἄβελ. ἢ εἴτις ἀκριβέστερον ἐπισκοπήσοι ἀμφότερα, ἀπὸ κοινοῦ λαμβανομένου τὸ δι' αὐτῆς, οἷον κατάτε τὸ ἀποθανόν, καὶ τὸ λαλεῖται. Ἡ δι' αὐτῆς τῆς πίστεως. λαλεῖ δὲ, τὴ φήμη τὴ δόξη, τὴ μνήμη. Ἐστὶ λαλεῖται. ἀείμνηστός ἐστιν. οὐκ ἐᾷ αὐτὸν ἡ ὥρα εἰς

» αὐτὸ ἡ ἐκ πίστεως, εἰς λήθην, φησὶν, ἐλθεῖν. Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη τὸ μὴ ἰδεῖν

» θάνατον, καὶ οὐχ ηὑρίσκετο, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός. πρὸ γὰρ τῆς μετάθέσεως αὐ-

» τὸ, μεμαρτύρηται ἐυαρεσκέναι θεῷ. χωρὶς δὲ πίστεως, ἀδύνατον ἐυαρεσῆσαι. πιστεῦ-

» σαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ θεῷ, ὅτι ἐστί. καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν, μισθαποδότης

» γίνεται). Πίστει Ἐνὼχ. ἀφ' ἐκείνου πρώτου ἡ ἀναίρεσις τὸ θανάτου. διὰ μὲν γὰρ τὸ Ἄβελ ἐδείχθη τῆς ἀποφάνσεως τὸ βέβαιον. διὰ δὲ τὸ Ἐνὼχ, ἡ ἀναίρεσις αὐτοῦ. ἐπίστευσε δὲ Ἐνὼχ, ὅτι μισθαποδότης ὁ θεὸς, διὸ καὶ ἐυρέσησε. καὶ τοῦτον πίστεως ἦν τὰ ὁρώμενα, ὅτι καὶ τὸ ἐναντίον παρέθετο. ὁ γὰρ Ἄβελ ἐυαρεσήσας θεῷ, καὶ ἐσφάγη, καὶ οὐκ ἐτιμήνυσεν αὐτῷ ὁ θεὸς πρὸς τὸ μὴ ἀποθανεῖν. διὸ πίστει μόνη ὁ Ἐνὼχ ἐυρέσει θεῷ, πιστεύων εἶναι ὧν ἀγαθῶν ἀντίδοσιν. διὰ ὅμως τὴν πίστιν ἐυρέσει, καὶ διὰ τὴν ἐυαρέσησιν, μετετέθη. τὸ μὴ ἰδεῖν θάνατον. ζῶν γὰρ μετετέθη, καὶ ἔτι ζῇ. τοῦ δὲ, ἢ πῶς, ἄδηλον. χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον ἐυαρεσῆσαι. ἡ γὰρ τις μὴ πιστεύσειν ἀντίδοσιν εἶναι καλῶν ἔργων καὶ κακῶν, οὐκ ἂν ἐυαρεσήσῃ. Τίς γὰρ ἂν τὴν ἐπίπονον τῆς ἀρετῆς ὁδεύσῃ τρίβον, μὴ πεπεισμένος εἶναί τινας ἀμοιβάς; πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ θεῷ. οὐ τί ἐστιν, οὐδὲ τὴν οὐσίαν περιεργάσασθαι, ἀλλὰ δεῖ πιστεῦσαι μόνον ὅτι ἐστὶ, καὶ ὅτι ἀποδίδωσι μισθὸν τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτόν.

» Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ ὧν μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε

» κιβωτὸν, εἰς σωτηρίαν τῷ οἴκου αὐτοῦ. δι' ἧς κατέκρινε τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν

» δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος. Τὸ, πίστει, τῷ, εὐλαβηθεὶς, ζήνταξον, ἵνα ᾖ οὕτως. χρηματισθεὶς Νῶε περὶ ὧν μηδέπω βλεπομένων, πίστει εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε κιβωτόν. πίστει γὰρ ὧν τὸ ἀκούσαντα ὅ πέσαι κατακλυσμὸς, εὐλαβηθῆναι ἐποιήσαι. χρηματισθείς. ἀκούσας ἐκ θεοῦ. ἀγαχοῦφησιν, ὧν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ

πισμένον ὑπὸ τοῦ πνός. ὁρᾷς ἰσοτιμίαν; ὥσπερ ὁ πατὴρ χρᾷ, οὕτω καὶ τὸ πνᾶ τὸ ἅγιον: περὶ ὧν μηδέπω βλεπομένων. τοῦ κατακλυσμοῦ, φησιν. διὰ ἣν κατέκρινε τὸν κόσμον. ἔδειξεν αὐτοὺς ἀξίους ὄντας κολάσεως, ὅτι μηδὲ κατασπευαζομένῳ ὁρῶντες τὸν κιβωτὸν, ἐπίστευσαν ἐσεσθαι κατακλυσμόν. καὶ πῶς καὶ τοῦτο πίστιν δικαιοσύνης. πῶς δὲ πίστως συστάσης. ἐκείνη γὰρ αὐτὴν μὲ πίστις ἐδικαίωσεν, ὡς ἐπίστευσε τῷ θεῷ.

» Πίστει καλούμενος Αβραὰμ, ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς τὸν τόπον, ὃν ἤμελλε λαμ
» βάνειν εἰς κληρονομίαν. καὶ ἐξῆλθε μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. πίστει παρῴκησεν εἰς
» γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ισαὰκ καὶ Ιακὼβ τῶν
» συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς. ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχου
» σαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός.

Πίστει καλούμενος Αβραάμ. ὑπήκουσεν ἢ μὴ ἐπίστευσεν ἀληθεύειν τὸν θεὸν, εἰς τὸ παράσχειν τὴν γῆν ἐκείνην. καὶ αὐτὸς δὲ τὸ ἐξελθεῖν πίστως ἦν. θεοῦ γὰρ καλοῦντος ὑπήκουσε πιστεύσας ὅτι ἐπ' ἀγαθῷ καλεῖ. μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. καὶ τὸ μεῖζον τῆς πίστως, ὅτι γὰρ ἐπίστατο ποῦ καλεῖται. πίστει παρῴκησεν εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας. ὁρᾷ τί φησιν, εἰς τὴν γῆν ἣν ἐπηγγείλατο ὁ θεὸς λέγων, δίδωμι σοὶ καὶ τῷ σπέρματί σου, κατῴκει ὡς ἐν ἀλλοτρίᾳ, καὶ ὁρᾷς μὴ ἐκβαίνουσαν τοῦ θεοῦ τὴν ἐπαγγελίαν. ὁ μὲν γὰρ θεὸς, ἔρημα δοῦναι αὐτά. αὐτὸς δὲ ὡς πάροικος, ἐν γῇ ξένῃ ᾤκει, καὶ γὰρ οὕτως ἠθέλησε τὴν πίστιν, ἀλλὰ καὶ ταῦτα μετὰ ὧν ἐκεῖνον οἰκῶν εἰς αὐτὴν ὡς ἀλλοτρίαν, ὁμοίως τι ἐπίστευεν, αὐτῷ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, δοθήσεσθαι αὐτήν. ἐν σκηναῖς κατοικήσας. τὸ γὰρ σκηναῖς πῆξαι, ξένων ἐστὶ καὶ ἀποδημούντων τῆς γῆς. μετὰ Ισαὰκ καὶ Ιακὼβ. καὶ τούτων πίστιν δείκνυσιν, ὅτι καὶ αὐτοὶ συγκληρονόμοι ὄντες, ὡς ξένοι ᾤκουν εἰς τὴν γῆν ἐκείνην. καὶ ὁ μὲν Ισαὰκ, ἐλαυνόμενος ὑπὸ τοῦ Ισμαὴλ, ὁ δὲ Ιακὼβ φυγαδευόμενος ὑπὸ τοῦ Ησαῦ. γὰρ οὕτως ἠπίστησαν μὴ αὐτοῖς δοθήσεσθαι τὴν γῆν ἐκείνην. ἐξεδέχετο γὰρ. καὶ πρὸ λόγου, φησὶν, γὰρ ἠθέλησαν οὕτω τῇ πίστει, ὡς ἀποτρίαν οἰκοῦντες τὴν ἐπηγγελμένην γῆν; ὅτι, φησὶν, γὰρ ἐφρόντιζον γῆς, ἀλλὰ καιρίαν γῆν ἐπαγγελίας δεχόμενοι, τὰ μείζονα ἐζήτουν καὶ ἐξεδέχοντο τὸν ἐπουράνιον πόλιν. ἦσαν γὰρ προσηλωμένοι τῇ γῇ, ἐσαλεύθησαν ἂν τὸ μὴ λαβεῖν αὐτήν. οὕτω δεῖ καὶ ἡμᾶς, φησι, τὰ ἄνω ζητεῖν, καὶ ὧν ἐντεῦθεν λόγον μὴ ἔχειν. τὸν τοι θεμελίους ἐχούσαν πόλιν. ἤγουν τὰ μόνιμον καὶ βέβαιον ἐκείνης λέγει αὐτὴν ἐχούσαν θεμελίους, ἤγουν ἐκείνη μόνη θεμελίους ἔχει. αἱ γὰρ τῆς γῆς ὡς ἐς σύγκρισιν ἐκείνης, γὰρ ἔχουσιν. ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. μᾶλλον τῆς ἐν ὑρανῷ πόλεως τὸ ἐγκώμιον.

» Πίστει καὶ αὐτὴ Σάῤῥα δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβε, καὶ παρὰ
» καιρὸν ἡλικίας ἔτεκεν, ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς
» ἐγεννήθησαν καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ ὑρανοῦ τῷ πλήθει, ὡς καὶ
» ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἀναρίθμητος.

Εντρεπτικόν ἐστι τὸ, καὶ αὐτὴ Σάῤῥα, ὡσεὶ ἔλεγεν. γυνὴ ἐπίστευσεν, αἰσχύνη γὰρ καὶ γυναικὸς ὀλιγοψυχότεροι εὑρεθῆναι. πῶς δὲ ἐπίστευσε; καίτοι ἐγέλασεν. ἀπ' ὕστερον

ἀπ' ὕστερον ἐφοβήθη ἐλεγχθεῖσα, ὅπερ πιστὸν ἐστι. ἧς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβε. ἧς ὑποδοχὴν σπέρματος, τυτέστιν ὠνεσθαμώθη εἰς τὸ ὑποδέχεσθαι παιδοποιΐαν σπέρμα. ἐπὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας ἔτεκε. τὸ, καὶ, ὠπαῦθα τέτε βούλεται. γὰρ μόνον, φησὶν, ὅτι σεῤῥαιῶ ἀπ' ἐπὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας, τυτέστιν ὠ αὐτῷ τῷ ἐσχάτῳ γήρᾳ ἐνεσθαμώθη εἰς ὑποδοχὴν σπέρματος. ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο. πιστὸν, ἀληθῆ. πῶς δὲ ἐπαγγελίας; κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαί, φησι, καὶ ἔσται τῇ Σάῤῥᾳ υἱός. διὸ καὶ ἀφ' ἑνός. Τοῦτο χάριν, φησὶν, ἀφ' ἑνὸς σπέρματος καὶ ταῦτα νεκροῦ ὄντος δηλ. τὸν χρόνον, ἐλυνήθησαν πάντες οἱ τοῦ σπέρματος Αβραὰμ, οἱ καθ' ἑαυτὰ καὶ τὰ ἄῤῥα καὶ τὴν
» ψάμμον τῷ πλήθει. Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ λαβόντες τὰς ἐπαγ
» γελίας, ἀλλὰ πόῤῥωθεν αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες, ὅτι
» ξένοι καὶ παρεπίδημοί ἐσμεν ἐπὶ τῆς γῆς. οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν
» ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι. καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς ἐξῆλθον, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι. νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τυτέστιν ἐπουρανίου. διὸ, γὰρ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ θεὸς, θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν. ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

Δύο ἐνταῦθα ζητεῖται. πῶς ἢ πῶν ἄνω ὅτι μετέθηκε τὸν Ενὼχ ὁ θεὸς τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, νῦν εἶπε καὶ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες. καὶ πάλιν εἶπε, μὴ λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, καίτοι ἢ πῶν ἀνωτέρω ἡλιφότας αὐτοὺς τῆς πίστως μαθούς. ὁ μὲν γὰρ Νῶε, διεσώθη μετὰ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. καὶ ὁ Ενὼχ μετετέθη, καὶ γὰρ εἶδε θάνατον. καὶ ὁ Αβελ ἔτι λαλεῖ δηλ. τῆς δόξης. καὶ ὁ Αβραὰμ ἐπελάβετό τε τῆς ἐπηγγελμένης γῆς, καὶ ἐπαιδοτρίησεν ἐκ τῆς Σάῤῥας. ΛΥΣΙΣ. τὸ μὲν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, δόξαι, ὑπεξηρημένου τοῦ Ενὼχ. τὸ δὲ μὴ λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, πρὸ πάντων λέγει, δεικνὺς ὅτι τῆς πρὸ τὸν Αβραὰμ καὶ Ισαὰκ, καὶ Ιακὼβ γῆν ἐπηγγελμένην μόνον, ἀλλὰ δηλ. τὴς ἀρετῆς αὐτῶν καὶ τὰ γράμια. τοῦτο δὲ καὶ πρὸ τῶν ἄλλων νόει. γὰρ, φησὶν, ὁ μεγαλόδωρος θεὸς διελύσατο αὐ, τῷ μὲν Αβελ εἰς τὸ δοξασθῆναι, τῷ δὲ Ενὼχ εἰς τὸ μετατεθῆναι, τῷ δὲ Νῶε εἰς τὸ ἐκφυγεῖν τὸν παρουσίαν θάνατον, τῷ δὲ Αβραὰμ εἰς τὸ παιδοτριῆσαι, ἢ τῆς γῆς ὡς ἐν παροικίᾳ ἐπιλαβέσθαι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἡ προφητικὴ μέρει αὐτοῖς ἐδωρήθη. γεῦσις δέ τις ἦν τῶν ὄντως ἐπαγγελιῶν. δῆλοι γὰρ ὅτι περὶ βασιλείας ὑρανῶν πεπληροφορημένοι, ἤτοι, πόῤῥωθεν αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι. Αλλὰ πόῤῥωθεν αὐτὰς ἰδόντες. οὕτω, φησὶν, αὐτὰς ἐπίστευον πόῤῥωθεν Δι' ἐλ- Φωτ.
πίδος, ὅτι καὶ ἔχαιρον ἐπ' αὐταῖς, καὶ μονονουχὶ περιπλεκόμενοι κατησπάζοντο. τὸ, πόῤῥωθεν ἰδόντες, φασί τινες, ὅτι προεῖδον οἱ ἀμφὶ τὸν Αβραὰμ τὴν ἐξ Αἰγύπτου ὑποδοχὴν τοῦ σπέρματος αὐτῶν. ἀλλ' ἄτοπον. φαμὲν δὲ, ὅτι περὶ βασιλείας ὑρανῶν ἦσαν ἐναγγελισθέντες, καὶ ὅσα ὁ χριστὸς ἐκήρυξεν. ἢ γὰρ μὴ ταῦτα ἐκινήθεισαν, τί δήποτε ξένους ἑαυτοὺς καὶ παρεπιδήμους ἐκάλουν; γὰρ πατρίδος ἐπιζητοῦντος ὀρεγόμενοι ταῦτα ἔλεγον, ἐπεὶ καὶ ὑποχρέψαι αὐτοῖς εἰς τὴν ἑαυτῶν ἔξιν, ἀλλὰ τὸν ὑρανὸν ἐζήτουν. ἄλλως τε, ἢ μὴ τοῦτο ἴσως, εὑρίσκονται ὅτε Αβελ καὶ Ενὼχ καὶ Νῶε, μηδὲ ἐσχηκότες παρὰ θεοῦ ἐπαγγελίας. γὰρ ἦν αὐτοῖς γήϊνον ἐπηγγείλατο.

λαρ. ὑδὲ γὰρ οὔτε τὸ σωθῆναι ἢ ἐπαγγελίᾳ ἤρκει τῷ Νῶε. καὶ ἀπασασάμενοι. πειθέντες. παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. ὑ τῆς ἐπαγγελμένης, (ὑ γὰρ μέγα τῦτο,) ἀλλὰ πάντες τῦ κόσμου. ἐμφανίζουσι. δεικνύουσιν. ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι. πῶ ὂν ὑρανῷ δῆλονότι. καὶ ἡ μὲν ἐκείνης. ὅτι γὰρ πῶ ἢ ὑρανῷ ἐζήτουν, ἢν ἔσχον δῆλον. ἡ μὲν γὰρ πῶ ἰδίαν ἐζήτουν ἧς ἧς ἐξέβαλον αὐτοὺς ὁ θεὸς, ἰσχυον ὑποτρέφαι. εἶχον γὰρ πρὸς τῦτο καιρὸν ἵνα ἐς πῶ ἐαυτῶν ἐπανέλθωσι. νῦν δὲ τῷ πατρίδα μὲν ζητεῖν, μὴ ὑποτρέφειν δὲ ἐξ ἧς ἐξῆλθον, δῆλον ὅτι κρεῖττονος καὶ ὑρανίου ἐπιθυμοῦσι. διὸ ὑκ ἐπαισχύνεται. ὥσπερ γὰρ καλεῖται θεὸς τῦ κόσμου, οὕτως καὶ Αβραὰμ καὶ Ισαὰκ καὶ Ιακὼβ ἀνυποτρόπους αὐτοὺς τῆς πίστεως ἐποίησε. μᾶλλον δὲ τῦτο ἀξίωμα, τὸ καταξιῶσαι τὸ θεὸν ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν θεόν. ὥσπερ γὰρ ἐγκαλλωπίζόμενος ὁ θεὸς τοῖς Πατριάρχαις, οὕτως καλεῖται θεὸς Αβραὰμ ὁ Ισαὰκ καὶ Ιακώβ. ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν. ὑκ ἐπαισχύνε) αὐτοὺς ὁ θεὸς ἢ τὸ θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν. καὶ οὕτως, φησὶν, ὑκ ἐπαισχύνεται, ὅτι καὶ τὸ θέλημα αὐτῶν ἐπλήρωσε. πόλιν ἐπεθύμουν πῶ ὑρανῷ, καὶ ἡτοίμασεν αὐτοῖς ὂν αὐτῷ πόλιν.

» Πίστει προσενήνοχεν Αβραὰμ τὸν Ισαὰκ, πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσ-
» φέρων ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, πρὸς ὃν ἐλαλήθη ὅτι ἐν Ισαὰκ κληθήσε-
» ται σοι σπέρμα, λογισάμενος, ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγεῖραι δυνατὸς ὁ θεός. ὅθεν αὐ-
» τὸν καὶ πῶ παραβολῇ ἐκομίσατο. πίστει περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ισαὰκ τὸν Ιακὼβ
» καὶ τὸν Ησαῦ. πίστει Ιακὼβ ἀποθνήσκων, ἕκαστον τῶν υἱῶν Ιωσὴφ εὐλόγησε, καὶ
» προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτῦ. πίστει Ιωσὴφ τελευτῶν, περὶ τῆς Ἐξόδου
» τῶν υἱῶν Ισραὴλ ἐμνημόνευσε, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτῦ ἐνετείλατο.

Πίστει προσενήνοχεν Αβραὰμ τὸν Ισαὰκ. πρίᾳ πίστει; ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγεῖραι δυνατὸς ὁ θεός. πῶς δὲ ἐπείραζε δὲ, ὑκ αὐτὸς δεόμενος μαθεῖν τὰ κατὰ τὸν Αβραάμ, (πῶς; γὰρ ὁ ἐρευνῶν καρδίας καὶ νεφρούς;) ἀλλ' ἵνα ἡμῖν αὐτὸν πρόηται παράδειγμα. καὶ τὸν μονογενῆ. ἵνα γὰρ μήτις εἴπῃ ὅτι εἶχεν ἐπὶ πολὺ παῖδα, καὶ δι' αὐτῦ πῶ ἐπαγγελίαν ἐκβιάσεσθαι προσδοκῶν, προθύμως τὸν Ισαὰκ προσέφερεν, οὕφησι. μονογενῆς ἦν. μονογενὴς δὲ, ὅσον ἧς τῆς ἐπαγγελίας λόγον. ἐπεὶ εἶχε καὶ Ισμαήλ. πρὸς οὓς ἐλαλήθη. ὥστε, φησὶν, ὡς πρὸς τὸ φαινόμενον, καὶ ἐναντία δοκεῖ ἐπάγειν ὁ θεὸς ὢν ἐπαγγείλατο. καὶ ὅμως ὑκ ἠπίστησεν Αβραάμ. πῶς γὰρ ἐν Ισαὰκ κληθήσεται αὐτῷ σπέρμα, τὸν Ισαὰκ κελεύσαντος σφάξαι; ἀλλ' ὅμως ὑδὲ οὕτως ἐδίστασεν. λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγεῖραι. ὁρᾷς ὅτι πίστει πάντα ἐπράττετο ὁ Αβραάμ; ἐπίστευσε γὰρ ὅτι καὶ σφαγέντα δυνατὸς αὐτὸν ἀναστῆσαι ὁ θεός. ὅθεν αὐτὸν καὶ πῶ παραβολῇ ἐκομίσατο. καὶ τὸν Αβραάμ, καὶ τὸν Ισαάκ. ἁρμόζει γὰρ ἐπὶ ἀμφῶν δύο. ὅρα δὲ τὸ, ἐν παραβολῇ. ὁ Αβραὰμ τύπος ἦν τῦ θεῦ καὶ πατρὸς, ὁ δὲ Ισαὰκ, τῦ υἱῦ τῦ θεῦ. ἐπεδὴ γὰρ μέγα τι ἔμελλεν ὁ θεὸς ἡμῖν παρέχειν, πῶ σφαγὴν τῦ υἱῦ αὐτῦ, σφόδρα φιλάνθρωπος ὤν, ἵνα μὴ δόξῃ ἡμᾶς χάριτι σώζειν μόνῃ, ἐπρίσατο ὀφειλὴν τῦ παραδῦναι τὸν Χριστόν. ὀφειλὴν δὲ, οὕτως. ὥσπερ, φησὶν, ὁ Αβραὰμ ἠνέσχετο παραδῦναι δι' ἐμὲ τὸν μονογενῆ αὐτῦ εἰς θάνατον, οὕτως καὶ ἐγὼ, φησὶν,

ὀφείλομου

ὀφείλομου παραδῦναι τὸν μονογενῆ εἰς θάνατον ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων. τὸ δὲ ἐν παραβολῇ, δυνάμεθα καὶ ὕτως νοῆσαι, ἁρμόζοντες αὐτὸ, εἰς τὸ τῦ Ισαὰκ πρόσωπον. ἐκομίσατο τὸν Ισαὰκ, καὶ ἐπρίσατο αὐτὸν πῇ παραβολῇ καὶ ἐν τύπῳ καὶ ὑποδείγματι τῦ Χριστοῦ, ἵνα ὥσπερ ὁ Ισαὰκ ἐσφάγη ὅσον πρὸς τὴν προαίρεσιν τῦ Αβραὰμ, ὕτω καὶ ὁ χριστὸς σφαγῇ, κατὰ ἀλήθειαν δέ. ἢ καὶ ὕτως τὸ, πῇ παραβολῇ, νοήσω. ὅτι, φησὶν, ἐκομίσατο τὸν Ισαὰκ ἐν παραβολῇ, τυτέστιν ἀντὶ τῆς παραβολῆς καὶ τῦ ὑποδείγματος. ὑποδείξει γὰρ τὸν κριὸν, καὶ δεδωκὼς αὐτὸν ἀντ' αὐτῦ, ἔλαβε τὸν Ισαάκ. ἡ δὲ πρώτη ἑρμηνεία, ὡς νομίζω, πλύβελτίων. ΑΛΛΩΣ. Τὸ ὅθεν αὐτὸν ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο, δυνατὸν καὶ ὕτως νοῆσαι. ὅθεν καὶ τὸν Ισαὰκ ὁ Αβραὰμ πῇ παραβολῇ ἐκομίσατο. ἐπεὶ γάρ, φησὶν, ἄφαντόν τινα τὸν ὑπακοὴν ἐπεδείξατο, καὶ πίστιν νικῶσαν καὶ αὐτῆς τοὺς νόμους τῆς φύσεως, ἀπελαμβάνει πάλιν τὸν υἱὸν, οὐχ ὅλον προσήνεγκεν, ἀλλὰ μετὰ μεγάλης προσθήκης καὶ ἀξίας τῆς αὐτῦ πίστεως. ἐκομίσατο γὰρ αὐτὸν φέροντα παραβολὴν καὶ ὁμοίωσιν πῶ πρὸς τὸν υἱὸν τῦ θεῦ καὶ θεόν. τοιαῦτα γὰρ ἡ πίστις δύναται κατορθοῦν. ἢ δὲ τρίτη, πῇ παραβολῇ, κοινὸν ἐκλάβοις τῦτε Αβραὰμ καὶ τὸν Ισαάκ, ὅτι ὁ μὲν ἐς τύπον τῦ πατρὸς καὶ ἐς παραβολὴν καὶ ὁμοίωσιν διὰ τῆς προσαγωγῆς τῦ παιδὸς ἐχρημάτισεν, ὁ δὲ Ισαὰκ ἐς τύπον τῦ υἱῦ, καὶ ὕτως ἡ πειρημένη ἐυοδῦται διάνοια. κατῦγον κέρδος, φησὶ, προεξένησε τῷ Αβραὰμ ἡ πίστις αὐτῦ, ὅτι τὸν υἱὸν προσενέγκας, μετὰ μείζονος προσθήκης ἐκομίσατο. τρίας ταύτης; τὸ, ἐν παραβολῇ αὐτὸν καὶ ὁμοίωσει τῇ τε πρὸς τὸν πατέρα καὶ τῇ πρὸς τὸν υἱὸν ἀνακομίσασθαι. τυτέστιν ἐκομίσατο τὸν υἱὸν, ἐπὶ τηλικύτῳ κέρδει, ἐφ' ᾧ τύ πρὶν ἀμφοτέροις γνῶσθαι τῆς προσαγωγῆς ἦν ἐυδόκησεν ὁ πατὴρ τελεσθῆναι ἐπὶ τῷ υἱῷ. Η, πῇ παραβολῇ ἐκομίσατο ὁ θεὸς τὸν Ισαάκ, τυτέστι διὰ πῆς πίστεως καὶ τὸ πρόθυμον τῦ Αβραὰμ, καιρὶ κριοῦ προσαχθέντος, καὶ ὅτε γε παρὰ τῦ Αβραὰμ κομισθέντος, ἀλλὰ παρ' αὐτῦ τῦ θεοῦ, τῦ καὶ κομισαμένου. ὅμως ὅ ὧ ὕτως ὁ θεὸς ἐδέξατο πῇ θυσίαν, ὡς τὸν Ισαὰκ αὐτὸν κομισάμενος διὰ τῆς παραβολῆς καὶ παρουσιάκης τῦ κριοῦ. διὸ φησὶν, ὅθεν αὐτὸν, οἷον τὸν Ισαὰκ, ἐκομίσατο πῇ παραβολῇ καὶ παρουσιάκῃ τῦ κριοῦ, τυτέστιν ὡς τελειωθεῖσαν πῇ πρόθεσιν, ἐκ τῆς πίστεως αὐτῦ τὸ πρόθυμον, ὕτως ἐδέξατο πῇ θυσίαν τῦ Αβραὰμ ὁ θεός. πίστει περὶ μελλόντων. πρῶτον ἐπαγγέλλεται τοῖς υἱοῖς αὐτῦ προσῦπα ἀγαθὰ ἃ μὴ ἐπίστευσεν ὅτι ὁ θεὸς δώσει τὰς ἐπαγγελίας; τί δέεσι περὶ μελλόντων; ἢ πρὶ ὧν μελλόντων αὐτοῖς ἔσεσθαι, ἢ περὶ ὧν μελλόντων τῷ σπέρματι αὐτῶν δοθήσεσθαι. γὰρ γὰρ αὐτοὶ ἀπίλασαν τῆς ἐπαγγελίας. τὸν Ιακὼβ δὲ διὰ πῶν ἀρετῶν πρῶτον ὀνομάζει. πίστει Ιακὼβ ἀποθνήσκων. Ενταῦθα, φησὶν, ἃ μόνον εἶπεν, καὶ ὕτως ἐτάττει τοῖς ἐσομένοις, ὡς καὶ ἐν τῷ ἔργῳ αὐτὸ ἐπιδείξαι. ἐπειδὴ γὰρ ἔμελλεν ἀπὸ τῦ Εφραὶμ ἀνίστασθαι βασιλεῖς ἕτερος, διὰ τῦτο φησὶ, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτῦ, τυτέστι καὶ χερῶν ὢν ἥδιον, προσκυνεῖ τῷ Ιωσὴφ, πῶ παντὸς τῦ λαῦ προσκύνησιν δηλῶν, πῶ ἐσομένην αὐτῷ. καὶ τῦτο δείξειν αὐτῷ ἤδη, ὅτε αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ προσεκύνησαν. ἐκβήσεσθαι δὲ ἔμελλε ὕστερον, διὰ

Φωτ.

τὸ αὐτὸ.

Φωτ.

ὧν δέκα φυλῶν. καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου. τῶν γὰρ τοῦ Ἐφραὶμ προεσήμανε βασιλείαν, καὶ ὧν δέκα φυλῶν τὸν ἀρταγιόν. οὗ δὲ χάριν αὐτὸς προτυπεῖ τῶν ἐκείνου προσκυνήσεται. φησὶν γάρ, φησὶν, ἐπίστευσε πρὸς ἐβραίους. ὅτι καὶ προσεκύνησε τὴν ῥάβδον, δοκῶν ὁρᾶν τὸ ἐσόμενον. ὧν γὰρ δύο ὄντων τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ Ἐφραὶμ καὶ τοῦ Μανασσῆ, ἐκ τοῦ Ἐφραὶμ σπέρματος βασιλεῖς εἶχον ἀναφῆναι. προδηλῶν ὅμως τὴν βασιλείαν τῷ σπέρματι αὐτοῦ. προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου τῆς Μανασσῆ. γέγραπται γὰρ βίβλῳ γενέσεως οὕτως. ἐτέκνωσε δὲ Ἰακὼβ τὴν γῆν Αἰγύπτῳ, δέκα καὶ ἑπτὰ ἔτη. ἐλθόντος δὲ αὐτῷ ἡμέρας Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῶν ζωῆς αὐτοῦ, ᾗ μέλλετη ἥξειν δὲ αἱ ἡμέραι Ἰσραὴλ τοῦ τελευτᾶν, ἐκάλεσε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰωσὴφ καὶ εἶπεν αὐτῷ, εὗρηκα χάριν ἐνώπιον σου, ὑπόθες τὴν χεῖρα σου ἐπὶ τὸν μηρόν μου. καὶ ποιήσεις ἐπ' ἐμὲ ἐλεημοσύνην καὶ ἀλήθειαν, τοῦ μή με θάψαι ἐν Αἰγύπτῳ, ἀλλὰ κοιμηθήσομαι μετὰ τῶν πατέρων μου, καὶ ἀρεῖς με ἐξ Αἰγύπτου καὶ θάψεις με ἐν τῷ τάφῳ αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπεν, ἐγὼ ποιήσω κατὰ τὸ ῥῆμα σου. εἶπε δὲ ὄμοσόν μοι. καὶ ὤμοσεν αὐτῷ. καὶ προσεκύνησεν Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. πίστει Ἰωσὴφ τελευτῶν. περὶ τῶν, φησὶν, ἐπίστευσεν ὅτι ἐξελεύσεται ὁ Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου, ὅτι καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ μετενεχθῆναι ἐνώρκωσε. τί δ' ἦπτε; ἵνα ἀεί με μιμνήσκοι τῶν ὅρκων τοῦ Ἰωσὴφ, ἢ δέον καὶ τὰ περὶ τῆς Ἐξόδου. τίς γὰρ οὐ ὤρκωσε τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ μετενεχθῆναι, ἢ μὴ σφόδρα ἐθαῤῥεῖ ὡς ἐξελευσόμενα;

» Πίστει Μωυσῆς γενηθεὶς, ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. πίστει Μωυσῆς μέγας » γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραὼ, μᾶλλον ἐλόμενος συγκακουχεῖ» σθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ, ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν, μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν, τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ χριστοῦ. ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν » μισθαποδοσίαν. Καταλέξας ἄνδρας μαρτύρους πάντας πίστει πεπρικότας, λέγει δὲ πρὸ ὧν γονέων τοῦ Μωυσέως ἀσήμων ὄντων, ἐντρέπων αὐτοὺς ὅτι εἰ οὗτος ἄσημος, πίστιν εἶχον. υἱοῖς δὲ σαλεύεσθε. τίνος γὰρ ἕνεκεν ἔκρυψαν αὐτὸν τρίμηνον, καὶ τοῦτο προστάγματος ὄντος βασιλικοῦ καὶ ἀῤῥένα εὐθέως ἀναιρεῖσθαι; δῆλον ὅτι ἐπίστευσαν σώζεσθαι αὐτόν. ἡ δὲ πίστις αὐτῶν πόθεν; ἐκ τοῦ εἶναι ἀστεῖον τὸ παιδίον. γὰρ αὐτοῖς, φησὶν, ἄνευ θείας χάριτος ἐνθυμὶς ἐκ παραγγέλματος οὕτως ἂν μέλλειν εἶναι. πίστει Μωυσῆς μέγας γενόμενος. ταῦτα γὰρ ἐπῄνει, μείζονα ὧν παρόντων ἀγαθῶν λήψεσθαι θαῤῥῶν. τὸ δὲ ἠρνήσατο, τὸ μετὰ ταπεινοφροσύνης ἀπορριψάσθαι ἑαυτὸν δηλοῖ. ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν. ἁμαρτίαν ἐκάλεσε, τὸ μὴ συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ, γὰρ ἀπόλαυσιν ὅσων τῆς ἁμαρτίας ταύτης. πρίας; τὸ μὴ συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος. γὰρ εἶπε μείζονα πλοῦτον ἡγήσατο θησαυρῶν, τὰ ἐν οὐρανοῖς ἀπρεπέμνια ἀγαθὰ, ἀπὸ πλέον δεικνύων αὐτοῦ τὸν ἀριθμὸν, εἶπε, τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ χριστοῦ, τυπτέσι τὸ ὀνειδίζεσθαι ὡς ὁ χριστός. τίς σε κατέστησε, φησὶν, ἄρχοντα ἐφ' ἡμᾶς; τύπτει γὰρ καὶ ὁ χριστὸς ἤκουσεν, ἐν πρίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα πρίεις; ἢ τὸ ὀνειδίζεσθαι δηλῶ τὸν χριστόν. (ἦ γὰρ ἦπτρα ἐν ὁ χριστός. ἐοῦτος

στός. ἐοῦτος δὲ ὑπὲρ τῆς πέτρας ἐκείνης καὶ τοῦ δοῦναι ἐξ αὐτῆς τὸ ὕδωρ, πολλὰ ἐλοιδορήθη ὑπὲρ ὧν Ἰουδαίων. τί ὀνειδισμὸν τοῦ χριστοῦ. τί ἐστι, τὸ ὀνειδισμὸν τοῦ χριστοῦ; τυπτέσι τὸ ὀνειδίζεσθαι πιῶτα, δεικνὺς τὸν ὀνειδισμὸν, ὃν ὁ χριστὸς ὑπέμεινεν. ἢ ὅτι δηλῶν τὸν χριστὸν ὑπέμεινεν. ἡ γὰρ πέτρα ἦν ὁ χριστός. ἡνὸς γὰρ ἦν κἀκείνου ὀνειδίζεσθαι ὅτε ἤκουσε, μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις ὃν πρότερον ἀνεῖλες χθὲς τὸν Αἰγύπτιον; τοῦτο ἐστιν ὀνειδισμὸς τοῦ χριστοῦ, μέχρι τέλους καὶ ἐσχάτης ἀνατωνοῆς πάσχειν κακῶς, ὥσπερ αὐτὸς ὠνειδίζετο ἐλθών, ἢ υἱὸς ἐστὶ τοῦ θεοῦ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ἀμφότεροι γὰρ ὧν ἰδίων συμφυλετῶν, ὑπὲρ ὧν ἐνεργήσειν, ὠφελήσοντο. ἀτενίσατε γάρ. ὁρᾶτε. τῶν » πίστιν; Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως, (τὸν γὰρ » ἀόρατον ὡς ὁρῶν, ἐκαρτέρησε πίστει,) πεποίηκε τὸ πάσχα, ἐπῶν προσχυσιν τοῦ αἵματος, » ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν. πίστει διέβησαν τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς δι' ξηρᾶς, ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι, κατεπόθησαν. πίστει τοῖς » χιεριχὼ κατέπεσε, κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασι, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης.

Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον. πίστει ἐξῆλθε, δηλονότι τὸ μὴ πειράσαι τὸν θεὸν ἢ σῶζει. καὶ τὸ μὴ πειράσαι, δηλονότι πίστεως ἦν. ἢ πίστευσας ἦξεν καὶ ἐξόδισιν τὸν λαόν. μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως. καιρὸν γὰρ τῇ Ἐξόδῳ κεῖται τὸ, ἐφοβήθη. ἀνῃρέθη ἂν πόν. τοῦτον γὰρ οὐκ ἐφοβεῖτο, ὅτι πάλιν ἦλθε. φοβουμένου γὰρ ἦν, τὸ μηκέτι ἐπορεύεσθαι εἰς Αἴγυπτον. τὸ οὖν φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως, ὡς πρὸς τὸ πάλιν ἐλθεῖν νοεῖ. τὸ δὲ πρῶτον ἐφοβήθη, οὐ τὸν βασιλέα, ἀλλὰ μὴ βουλόμενος εἰς πρωῒ τὸν κίνδυνον ἑαυτὸν ἐπιρρίψαι. τρίτον γὰρ πειράζοντες ἦν τὸν θεόν. Ἡσθένησε γὰρ ἐφοβήθη μὴ τεθνῆ- Οἰκουμ-
κότα ὁ θυμὸς ὡς καὶ ἀναζητῆσαι αὐτὸν φυγόντα. ὅταν γὰρ μακρὰν, ἀπ' ἐκ μεγίστων ἀπόδρα. τοῦτο δὲ πίστεως ἦν. τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησε. τὸν ἀόρατον θεὸν ὡς πρὸ ὀφθαλμοῖς σαρκικοῖς ὁρῶν. ἐώρα δὲ αὐτὸν διανοίᾳ, ὀφθαλμοῖς καὶ πάντα ὑπομένει καρτερῶν, πρὸ μισθαποδοσίαν, πρὸ τοῦ λαοῦ κακουχίαν, πρὸ φυγὴν, τἄλλα πάντα. μεγάλης γὰρ ὑπομονῆς πρακτικὸν, τὸ ἔχειν ἐν νῷ τὸν θεόν. πίστει πεποίηκε τὸ πάσχα. εἶπε γὰρ Μωσῆς, χρίσατε ἵνα σωθῆτε, καὶ ἐπίστευσαν σῴζεσθαι. ἐκεῖνοι μὲν, φησὶν, αἵματι ἀρνοῦ ἐπίστευσαν σωθήσεσθαι, καὶ ἐπέτυχον. ὑμεῖς δὲ, φησὶ, τῷ αἵματι τοῦ χριστοῦ πῶς γε μᾶλλον πιστεύσετε σῴζεσθε ἀπ' ὧν ἐπιβουλευόντων ὑμῖν; πρὸ πρόσχυσιν τοῦ αἵματος. πρόσχυσιν αἵματος ἐκάλεσε, πρὸ κατὰ ὧν φλιῶν ὧν θυρῶν χρίσιν, ἵνα μὴ θίγῃ αὐτῶν ὁ ὀλοθρεύων. τύπτει δὲ τύπος ἦν τοῦ αἵματος τοῦ ἀμνοῦ τοῦ θεοῦ. δηλονότι γὰρ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὸν ὀλοθρευτὴν Σατᾶν ἀποσοβοῦμεν. πίστει διέβησαν τὴν Ἐρυθράν. ἐπίστευσαν γὰρ διαβήσεσθαι, καὶ διέβησαν. τοῦτον οἶδεν ἡ πίστις, ἐν τῷ δύνασθαι δύνασθαι πρᾶξαι. ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι. ἴσως γὰρ ὑπενόουν αὐτὴν γῆν εἶναι, ἐπειρασαν ἐπ' αὐτῆς παρελθεῖν, ἀπ' ἀὐτῶν ἀπώλεια, ἔδειξεν οὖσαν θάλασσαν ἀληθῶς, καὶ ἦν φαντασίαν πινά. τῷ μὲν γὰρ Ἰσραὴλ πρὸς τὴν οἰκείαν φύσιν σχεθεῖσα, τοῖς δὲ ἐνεργεῖν ἐδίδου. τοῖς δὲ Αἰγυπτίοις, καθ' τὴν οἰκείαν ἐπέκλυζε φύσιν. σποῖς δὲ αὐτῷ ἦν ἀναγαγεῖν αὐτοὺς ἐς τὸ πιστεύθν τοῖς μελλούσαις ἐλ-

πίστει, καὶ διὰ τῆς πάντα τὸν λόγον τῆς ἐκίνησε. πίστει δὲ τεῖχη Ἰεριχὼ. ἐπίστευσαν γὰρ αὐτὰ καταβάλλεσθαι, καὶ διὰ τῆς πίστεως καὶ δὲ παρὰ φύσιν κατώρθωσεν. πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη. ἐκείνη γὰρ ἀκούσασα τῶν ἀνδρῶν ἀπαγγελλόντων, ἐπίστευσε καὶ ὑπεδέξατο αὐτούς, καίτοι τῶν λοιπῶν ἀπιστησάντων.

» Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει γάρμε διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ τε
» καὶ Σαμψὼν δὲ Ἰεφθάε, Δαυίδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν, οἱ διὰ πίστεως κα
» τηγωνίσαντο βασιλείας, ἠργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν σό
» ματα λεόντων, ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐδυναμώθη
» σαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων.
» ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν. ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ
» προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν. ἕτεροι δὲ, ἐμ
» παιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς. ἐλιθάσθησαν, ἐ
» πρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον. περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν
» αἰγείοις δέρμασιν. ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσ
» μος. ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς.

Καταλύσας τὸν λόγον εἰς τὸν πρῶτον, καὶ ἐν τρέψας αὐτοὺς ἀπὸ τῆς τῶ προσώπου τριάτητος, λοιπὸν σωτηρίας χάριν, τὰ μὲν ὀνόματα οὐκ ὀνομάζει πάντων, ἃ μὴν ἐξῆς τὸν λόγον. διηγούμενον ὁ χρόνος. ὁ χρόνος, ὁ τῆ ἱστολῆ, φησὶν, ἁρμόδιος, καὶ οἰονεὶ συμμετρία. περὶ Γεδεών. οἷος ὁ Γεδεών. Δαυίδ τε. οἷος ὁ Δαυίδ, διὰ τὸ καθίσαι ἐπὶ θρόνου αὐτῶν, ἀναθητῶς μὲν, τὸν ἀναθητὸν Σολομῶντα, νοητῶς δὲ, τὸν νοητὸν Σολομῶντα Ἰησοῦν τὸν κύριον. οἱ διὰ πίστεως. πάντες οὗτοι διὰ πίστεως ἐπρίθησαν ἀπορ ἐπρίσαν. Ἀβραὰμ, Μωσῆς, Ἰησοῖς. κατηγωνίσαντο. ἐνίκησαν, κατέβαλον. Τίνας; Ἀβραὰμ νίκησε τοὺς ἀχμαλωτεύσαντας τὸν ἀνεψιὸν αὐτῦ Λὼτ, βασιλεῖς, καὶ τὸν Γεράρων. Μωσῆς, τὸν Αἰγύπτιον, καὶ ἄλλοις πλλοῖς. Ἰησοῦς, πλείοσι. ἠργάσαντο Δικαιοσύνην. Ἀβραὰμ, Φινεές. ἐνταῦθα περὶ τῦ Δαυὶδ οἶμαι λέγει. δικαιοσύνην δὲ, τὴν φιλανθρωπίαν ἐκάλεσεν. ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν. οἱ πατριάρχαι. ὁ Ἠλίας, ὁ Δαυὶδ, Ἰησοῖς, Χάλεβ, καὶ ἕτεροι πλείοις. ἔφραξαν στόματα λεόντων. ὁ Δανιὴλ, ὁ Σαμψών. ἔσβεσαν δύναμιν πυρός. οἱ τρεῖς παῖδες, Ἀνανίας, Ἀζαρίας, Μισαὴλ. ἔφυγον στόματα μαχαίρας. οἷον ὁ Ἠλίας. ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας. καὶ περὶ τῶν ἐπανελθόντων ἐκ Βαβυλῶνος λέγει, καὶ περὶ Ἐξεκίου. ἐνισχύθησαν ἰσχυροί. Ἀβραὰμ, Μωσῆς, Ἰησοῦς, Σαμψὼν, καὶ Δαυίδ. ἢ ὅτι μόνον, φησὶν, ὑπέφρεψαν ἀπὸ τῆς ἀχμαλωσίας διὰ τῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ τὰ πρόβατα ἔθνη νίκησαν. ἔλαβον γυναῖκες. ἢ Σωμανίτης δ' Ἐλισαίου, καὶ πρώην ἡ Σαραφθία διὰ τῦ Ἠλιοῦ. ἐτυμπανίσθησαν. ἢ ἀνετμήθησαν, ὡς ὁ Ἰάκωβος ὁ Ἰωάνης, καὶ ὅσοι ἀπεκεφαλίσθησαν, ἢ διὰ ῥοπάλων ἀπέθανον. ἄλλοι δὲ τὸ τυμπανίζεσθαι, τὸ ἐκδέρεσθαι φασίν. εἴρηται δὲ καὶ περὶ τῶν Μακκαβαίων. ὑπερσεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν. οἷον μὴ δεξάμενοι λυτρωθῆναι τῆς ἐπαγομένης αὐτοῖς πημορίας. ἔζην ἦν αὐτοῖς, φησὶ, ζῆν, οἱ δὲ οὐκ ἠβουλήθησαν. καὶ τὸν δὲ πίστεως ἦν, ὅ-

θεν φησὶν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν, ἢ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι. οὐ μὲν γὰρ ἀνάστασις πᾶσι κοινή, ἀλλ' οὐ περὶ ἀναστήσονται, φησὶν, εἰς ζωὴν αἰώνιον, καὶ οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον. ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν. οἷον ὁ Ἐλισαῖος, οἱ ἀμφὶ τὸν Πέτρον ὕστερον καὶ τὸν Ἰωάννην. ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς. Ἱερεμίας, καὶ Μιχαίας. ἐλιθάσθησαν. περὶ τῦ Στεφάνου λέγει καὶ τῦ Ναβουθέ. ἐπρίσθησαν. περὶ τῦ Ἡσαΐου λέγει, ὃν, ὡς φασι, καὶ ξυλίνῳ πρίονι ἔπρισαν, ἵνα ἅπαξ μᾶλλον δηλαδὴ ἀκριβῶς τιμωρία. ἐπειράσθησαν. οἷον ὁ Ἰώβ. ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον. Μιχαίας. Ἰωάννης, Ἰάκωβος καὶ Ζαχαρίας. περιῆλθον ἐν μηλωταῖς. οἷον ὁ Ἠλίας, ὁ Ἐλισαῖος. τῦτο δὲ, διὰ τὸ λιμοζωνίας ἔπασχον. ὑστερούμενοι. οἱ προφῆται οἷς ἐτρέφον Ἀβδιοῦ. κακουχούμενοι. κακῶς πάσχοντες. ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος. τῦτο καὶ αὐτοῖς παραθαρρύνει. ἢ γὰρ ὧν κακῶς πασχόντων διὰ τὸν θεὸν οὐκ ἄξιος ὁ κόσμος οὗτος, τοιοῦτόν ἐστιν οἱ πάντες ἄνθρωποι καὶ ἡ πίστις αὐτῶν, διὰ τί ὑμεῖς, φησὶ, βούλεσθε ἐν τῷ τῶδε τοὺς ἀμοιβὰς κομίσασθαι ὧν διὰ τὸν Χριστὸν θλίψεων; κρείττονες γὰρ ὄντες τῦ κόσμου μὴ ζητεῖτέ τι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι. ὁ Ἠλίας, οἱ προφῆται, οἷς ἐτρέφεν Ἀβδιοῦ. ὅρα δὲ, ὅτι οὐδὲ πανταχοῦ ἐρημίαν, φησὶ, καταλαβόντες, Ἰησοῦ χίας ἐπέτυχον, ἀλλὰ κακεῖ ἐπλανῶντο, διὰ ταῦτα διωκόντων.

» Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν,
» τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.

Τί, φησὶν, ἀθυμοῦντε καὶ ἀγανακτεῖτε, ἔτι ἐν τῷ ἀγῶνι ὄντες, ἃ μὴ τὰς ἀμοιβὰς δέχεσθε; καίτοι οἱ ἅγιοι πάντες ἅγιοι μαρτυρηθέντες ἐυηρεστηκέναι διὰ τῆς προβύσης αὐτοῖς πίστεως, οὕτω τε τυχόντας ὧν ἐπηγγελμένων τοῖς Δικαίοις ἀγαθῶν. τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου. τῶς κρεῖττόντι; ἵναγε, φησι, μὴ πλέον ἡμῶν σχῶσιν ἐκεῖνοι ἐν τῷ περὶ τεφανωθῆναι, ἕνα καιρὸν ὥρισεν ἀνταπόδοσεως, ἵνα καὶ ἡμεῖς ζῶ αὐτοῖς τεφανωθῶμεν. τὸ δὲ, ὑπερ ἡμῶν ἐστιν. ἐκεῖνοι γὰρ, φησι, καθῶνται ἀγόμενοι, ἐν ἡμῶν περιμένοντες ἐπισασίαν. ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν. ἢ εἴτε τεφανωθῶσιν, ἀλλ' ὅ μείζονα ἔμφασιν ἔχει, τελειωθῶσι, φησί, τυτέστι τὸ πέρας ὧν ἀγαθῶν καὶ ὑπερ οὗ καμνει πᾶσα σπουδαίου κίνησις, ἀπολάβωσι.

» Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων,
» ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν
» προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν, καὶ τελειωτὴν
» Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς, ὑπέμεινε σταυρὸν, αἰσχύνης κατα-
» φρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν.

Οὐκ εἴασεν ἐπαιωρούμενον, ἀλλ' ὁ πλέον ἴσως, περικείμενον. νέφος μαρτύρων. μὲν μνήμη τῶν μαρτύρων, κεῖται εἰς τὸ ἐρεθίσαι αὐτοὺς ἐπὶ τὸν ὅμοιον τῶν ἀγώνων ζῆλον. νέφος δὲ ἐκάλεσεν αὐτοὺς, ἢ ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἐκ καύματος καταφλεγομένων καὶ ὑπεισελθόντων εἰς νεφέλαν δροσίζουσαν καὶ πραμυθουμένων. καὶ γὰρ

λιῶν ἁγίων μνήμη τοὺς ὑπὸ τὸ καύσωνος ὧν πειρασμῷ ἐκλελυμένους παραμυθεῖται. ἢ ὅτι νοητῶν λιμῶν, φησι, δρόσον νέμουσιν ὑπὲρ ἡμῶν τὸν Θεὸν ἱκετεύοντες. ἀπρεμνοι πάντα. ἀπρεμνοι, φησι, τὸ βάρος ὧν βιωτικῶν πραγμάτων, καὶ μετ' αὐξῶν τὴν ὀλιγωρίαν, καὶ τὴν ῥᾳθυμίαν. καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν. ἤγρι τὴν εὐκόλως περιστᾶσάν με λιμᾶς, ἢ τὴν εὐκόλως περίστασιν παθεῖν δυναμένην. Διὰ ὑπομονῆς τρέχωμεν. διὰ γὰρ ἄλλως τις τὸ βάρος ἀποθεῖται ὧν βιωτικῶν, ἢ διὰ ὑπομονῆς. τῆς δὲ ὑπομονῆς ἐμνήσθη, ὡς μάλιστα ἁρμοδίου ἐκείνοις. ὁρᾶς δέ, ὅτι εἶπε πυκτεύωμεν ἢ πολεμῶμεν, ἀλλ' ὁκῦφον ἴσως, τρέχωμεν, φησι, τὸν ἀγῶνα. ὁ γὰρ πρὸς βίος, ἀγών ἐστιν. ἀγὼν δέ, καθ' ὧν ἁμαρτιῶν καὶ ὧν ἡδυπαθειῶν καὶ ὧν νοητῶς ἀντιπαλαιόντων λιμῶν. τὸν οὖν τρέχωμεν καὶ καταρθῶμεν τὸν ἀγῶνα. ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγόν. εἰσὶ δὲ τὸ κεφάλαιον τῆς παρακλήσεως ἦλθε τὸν Χριστόν, καὶ φησιν. ἡ βουλόμεθα ὑπομονώτερ ἔχειν καὶ τρέχειν καλῶς, πρὸς τὸν Χριστὸν ἀπίδωμεν, καὶ μανθάνωμεν καὶ τρέχειν καλῶς καὶ ὑπομένειν. ἀρχηγὸν δὲ αὐτὸν καὶ τελειωτὴν καλεῖ, τὸν δεικνύς, ὅτι αὐτὸς καὶ τὸ ὅλως πιστεῦσαι λιμῖν αὐτὸς γίνεται, καὶ αὐτὸς πόρας ἐπιθήσει τῇ πίστει, ὥστε ἔχειν αὐτὴν βεβαίαν ἡμᾶς καὶ ἀσάλευτον. ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης. ἔξῆν αὐτῷ, φησι, μετὰ δόξης καὶ χαρᾶς διάγειν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐξουσίαν γάρ, φησιν, ἔχων θεῖναι τὴν ψυχήν μου καὶ λαβεῖν αὐτήν, ἀλλ' οὐκ ἐβουλήθη, ἀλλ' ἑκουσίως ὑπέμεινε σταυρὸν, αἰσχύνης καταφρονήσας. καὶ γὰρ ἐν τοῖς εἰρηνεικοῖς Διὸς ἐστὶ καταράτου ὁ διὰ σταυροῦ θάνατος. ἀνθ' ἧς τὴν οὖν ἀπίδωμεν, καὶ ἡμεῖς ὑπομενοῦμεν ὡς καὶ αὐτὸς ὑπέμεινεν. ἢ τὸ, ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς, οὕτως δέξαι, ὡς ἐν Γρηγορίῳ φησίν. ᾧ ἐξὸν, φησι, μένειν ἐπὶ τῆς ἐν Διὸς δόξης τε καὶ θεότητος, ἀλλὰ μόνον ἑαυτὸν ἐκένωσεν ἄχρι τῆς δούλου μορφῆς, ἀλλὰ καὶ σταυρὸν ὑπέμεινεν, αἰσχύνης καταφρονήσας. συνδεξιᾶτε τὸν θρόνον. ἱκανὸς οὖν, φησι, καὶ ἀμείψασθαι ὑμᾶς ὑπὲρ ὧν δι' αὐτὸν θλίψεων. ἀλλὰ μόνον ἐσωρώθη, ἀλλὰ καὶ ἐν δεξιᾷ κάθηται τοῦ θεοῦ, τῆς δεξιᾶς καὶ τῆς καθέδρας τὸ ἰσότιμον πιστώσης.

Οἰκουμ.

Ἀναλογίσασθε γάρ τὸν τοιοῦτον ὑπομεμενηκότα ὑπὲρ ὧν ἁμαρτωλῶν εἰς αὐτὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι. οὕτω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι. καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως. ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται. υἱέ μου μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει. μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. εἰ παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός. τίς γάρ ἐστιν υἱὸς, ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι ἐστὲ καὶ οὐχ υἱοί. εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς καὶ ἐνετρεπόμεθα, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν; Ἀναλογίσασθαι γάρ. εἰ γὰρ ὁ τὰ ὧν ὁμοδούλων λογιζόμενος πάθη, ἔχει παραμυθίαν ἐν τοῖς οἰκείοις πάθεσι, πόσῳ μᾶλλον ὁ τὰ τοῦ δεσπότου; ὑπὲρ τίνων ἁμαρτωλῶν. τὸ δὲ μεῖζον, ὅτι καὶ ὑπὲρ ἁμαρτωλῶν ταῦτα ὑπομεμένηκεν. ἀντιλογίαν δέ φησι τὴν γλῶτταν, δι' ἧς γλαυκίας, δι' ὅσα ἀντέλεγον τοῖς αὐτοῦ δόγμασι καὶ διδάγμασι, καὶ δι' ἧς τὸ Πιλάτου κραυγάς. ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. γάρ ταῦτα λογιεῖσθε, φησι, σωμωθήσεσθε πρὸς τὴν πειρασμοὺς, γάρ τὸ μιμητὰς ἑαυτῆς γινομένους θεῦ. οὕτω μέχρις αἵματος ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς ἀνωτέρω, πλὰ ἠθλικέναι, ὧν δι' φησι, πλλῶ ἆθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων. ἵνα δῶ μὴ ἐπαρθῶσιν ἐκ τούτου, λέγει νῶ ὅτι οὕτω τελείως ἠγωνίσασθε, δεῖ ὑμῖν καὶ ἑτέρου τινὸς, ὅπερ καὶ τῆρ εἴδος ἐστὶ παρακλήσεως. φησὶ γάρ ἄχρι διωγμῶν, ἄχρι ἁρπαγῆς ἐφθάσατε, μὴν ἄχρι θανάτου. ὁ δὲ Ἰησοῦς χριστὸς, ἄχρι θανάτου ἦλθε. πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι. δείκνυσι καὶ τὴν ἁμαρτίαν σφοδρὸν πνέουσαν, καὶ τοὺς ἀγωνιζομένους. τὸ γάρ, ἀντικατέστητε, οἷον ἐς παράταξιν, ἐς πόλεμον, ὡς καὶ τῆς ἁμαρτίας ἀνθεστώσης. καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως. τοῦτον, φησὶν, ἠπιμήσατε καὶ ἐξελύητε, ὥστε καὶ ὧν ἐς ἀνδρείαν λόγων ἐπελέλησθε. τὸν δὲ διαλοῖ αὐτοὺς ἄγαν ἀποκνηκότας. οἱ γάρ τοιοῦτοι, καὶ ὧν τοῖς χερσὶν ἐπλανήσαντο. ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται. υἱέ μου μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει. μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. εἰ παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός. τίς γάρ ἐστιν υἱὸς, ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι ἐστὲ καὶ οὐχ υἱοί. εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς καὶ ἐνετρεπόμεθα, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν;

γὰς, ὃς χλευασίας, ἐ ὅσα ἀντέλεγον τοῖς αὐτοῦ δόγμασι ἐδιδάγμασι, ἐ ὃς ἐπὶ τοῦ Πιλάτου κραυγάς. ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. γὰρ ταῦτα λογιεῖσθε, φησὶ, σωμωθήσεσθε πρὸς τὴν πειρασμοὺς, γὰρ τὸ μιμητὰς ἑαυτῆς γινομένους θῦ. οὕτω μέχρις αἵματος ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς ἀνωτέρω, πλὰ ἠθλικέναι, ὧν δι' φησι, πλλῶ ἆθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων. ἵνα δῶ μὴ ἐπαρθῶσιν ἐκ τούτου, λέγει νῶ ὅτι οὕτω τελείως ἠγωνίσασθε, δεῖ ὑμῖν καὶ ἑτέρου τινὸς, ὅπερ καὶ τῆρ εἴδος ἐστὶ παρακλήσεως. φησὶ γὰρ ἄχρι διωγμῶν, ἄχρι ἁρπαγῆς ἐφθάσατε, μὴν ἄχρι θανάτου. ὁ δὲ Ἰησοῦς χριστὸς, ἄχρι θανάτου ἦλθε. πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι. δείκνυσι καὶ τὴν ἁμαρτίαν σφοδρὸν πνέουσαν, καὶ τοὺς ἀγωνιζομένους. τὸ γὰρ, ἀντικατέστητε, οἷον ἐς παράταξιν, ἐς πόλεμον, ὡς καὶ τῆς ἁμαρτίας ἀνθεστώσης. καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως. τοῦτον, φησὶν, ἠπιμήσατε καὶ ἐξελύητε, ὥστε καὶ ὧν ἐς ἀνδρείαν λόγων ἐπελέλησθε. τὸν δὲ διαλοῖ αὐτοὺς ἄγαν ἀποκνηκότας. οἱ γὰρ τοιοῦτοι, καὶ ὧν τοῖς χερσὶν ἐπλανήσαντο. ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται. υἱέ μου μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει. μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. εἰ παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός. τίς γάρ ἐστιν υἱὸς, ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι ἐστὲ καὶ οὐχ υἱοί. εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς καὶ ἐνετρεπόμεθα, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν;

Οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ. πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι ἀλλὰ λύπης, ὕστερον δὲ, καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης.

Οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας. γὰρ ἰσχύουσι διόλου παιδεύειν ἡμᾶς, ἵνα τελείοις ἐργάσωνται. ὁ δὲ Θεὸς ἀεὶ παιδεύων, τελείους ποιεῖ. ἢ γὰρ θάνατος τὸ πατρὸς, ἢ αὔξησις τὸ παιδὸς, ἴσησι τὴν παιδείαν. καθ' τὸ δοκοῦν αὐτοῖς. τὸ δὲ δοκοῦν τῷ πατρὶ, πάντως λυσιτελεῖ τῷ υἱῷ. καὶ γὰρ πολλάκις καὶ αἰσχρὰς διδάσκοισι τέ

χνας. ὁ δὲ Ἅπ. τὸ συμφέρον. ὁ δὲ θεὸς, τὸ συμφέρον ἡμῖν ἀεὶ θηρᾶται. ᾗ γὰρ ἵνα λάβῃ τι παρ' ἡμῶν ὥσπερ οἱ καθ' σάρκα πατέρες, ζητεῖ καθ' ἡμᾶς οἰκονομεῖ, οὐχ ἵνα δῷ καὶ δῷ μικρόν τι, ἀλλὰ τῆς ἀγιότητος, φυτέσι τῆς καθαρότητος, ὥστε ἀξίους αὐτοῦ, ὅσον ἐφικτὸν, γενέσθαι. πᾶσα δὲ παιδεία. πάλιν ἀπὸ τῆς κοινῆς φωνέως ζητεῖ ἀφορμὰς λαμβάνει τῆς παραινέσεως, καὶ φησι. πᾶσα παιδεία γὰρ μόνου οὐ πνευματικὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ σαρκική, γὰρ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι. καλῶς τὸ, δοκεῖ. γὰρ ἀληθῶς ἐστι λύπη. πῶς γὰρ οὐκ εἴη ικρίως λύπη, εὐφροζύνης οὖσα μήτηρ; οὐχ ὡς πρὸς ἡμᾶς τις δυσχερῶς φέροντας τῆς παιδείας, τὸ δοκεῖ, εἴρηται αὐτῷ. ὕστερον δέ. μετὰ γὰρ τὸ ὑποπαθεῖν παιδείαν, ἐκεῖ λοιπὸν ἡρήνη, εὐφροζύνη, δικαιοζύνη, καὶ ὅσα τοιαῦτα. τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις. γυμνάζει ἄρα ἡ παιδεία πρὸς ἀρετὴν καὶ ἀλείφει. γεγυμνασμένοις δέ φησι, τοῖς μετὰ μακροθυμίας καὶ ὑπομονῆς φωγεγκόντας τὴν παιδείαν.

Κεφ. ιή. » Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας, καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε, καὶ τροχιὰς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον. » ἡρήνην διώκετε μετὰ πάντων καὶ τὸν ἁγιασμὸν, οὗ χωρὶς ὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον. » ἐπισκοποῦντες μήτις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, μήτις ρίζα πικρίας ἄνω φύουσα φοχλῇ, καὶ δι' ταύτης μιανθῶσι πολλοὶ, μήτις πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ησαῦ, ὃς » ἀντὶ βρώσεως μιᾶς, ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ. ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν, ἀπεδοκιμάσθη. μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρε, καίπερ » μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν. Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας. παρειμένας, παραλελυμένας. ἀπὸ μέρους τὸ πᾶν εἶπεν. οὐ γὰρ αἱ χεῖρες μόνον καὶ τὰ γόνατα τοῖς πάθεσμοῖς παρελέλυντο, ἀλλὰ μετὰ τοῦ παντὸς σώματος, καὶ τῆς ψυχῆς καὶ ἡ διάνοια. καὶ γὰρ τοῦ τῆς ἐπιθυμίας πρεῖ καὶ τῆς παραλύσεως. οὐ περὶ γονάτων δὲ καὶ χερῶν λέγει, ἀλλὰ περὶ λογισμῶν χωλευόντων τῷ πολύθεῶν πειρασμῶν καὶ ἐκλυομένων. καὶ προχαὶ ὀρθὰς. οἷον βήματα, δρόμους. ὡς δρομεῦσι καὶ ἀγωνισταῖς αὐτοῖς διαλέγεται. πολλὰ δὲ αὐτοῖς αἰνίττεται δεῖν ὀρθοῦσθαι τοῖς λογισμοῖς, (ὅτι οὐκ ἀπὸ μίσους, ἀλλ' ἀπὸ κηδεμονίας θεοῦ αἱ παιδεῖαι καὶ οἱ πειρασμοὶ,) καὶ τὰς περὶ πίστεως καὶ δογμάτων δόξας. ἔτι γάρ νήπιοι ὄντες, ζητοῦσιν ἔχειν τὸ ἰουδαϊσμοῦ, καὶ τὸν βίον καὶ πολιτείαν. ἵνα, φησὶ, μὴ τὸ ῥωβοηθὲν κακὸν, (τοῦτο γὰρ τὸ, χωλὸν,) ὡς ἀνήκεστον ἕλθῃ, μᾶλλον δὲ διορθωθῇ. ἰδοὺ φανερῶς οἶδε μετάνοιαν, καὶ σημαίνει δι' ὃ τοῦ Ναυατιανοῦς. ἡρήνην διώκετε μετὰ πάντων. μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὧν ἐπηρεαζόντων. πολὺ γὰρ τὸ πολάρες τὸ μετὰ πάντων. μετὰ γὰρ ζῶν μισούντων τὴν ἡρήνην, φησὶν, ἤμην ἡρηνικός. ἐὰν γάρ ὁ μὲν ἀδικῇ, σὺ δὲ οὐκ ἀμύνῃ, ταχέως ἔσται ἡρήνη. καὶ τὸν ἁγιασμόν. ἁγιασμὸν λέγει τὴν καθαρότητα, οἷον τὴν πθενίαν, ἤγουν τὴν σωφροζύνην. ὁ γὰρ καὶ ἐν γάμῳ σφρονῶν, καὶ μὴ κυρίως, ἁγιασμὸν ἐπιτελεῖ. οὐ γὰρ ἅγιος, ἀλλὰ τίμιος ὁ γάμος εἴρηται. ὁμως καὶ οὕτως ἁγιασμὸν ἐπιτελεῖ. οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον. ᾗ γὰρ οὔτε πόρνοι, οὔτε μοιχοὶ ἐ οἱ τοιοῦτοις ὅμοιοι βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσουσι, πῶς οἱ μὴ σφρονοῦντες ἴδιον τὸν κύριον, ὡς ἰδεῖν χρὴ ἄνευ ἁγιασμοῦ;

Φωτ. ἐπισκοποῦντες

ἐπισκοποῦντες μήτις ὑστερῶν. καθάπερ ὁδὸν μακρὰν βαδίζόντων αὐτῶν τὸ σωτηρίας, φησὶν, ἐπισκοποῦντες, τουτέστιν ἀκριβῶς πρόσεχοντες καὶ ἐρευνῶντες μήτις εἴη ἀπολελειμμένος τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ. δεῖ γὰρ καὶ ὑπὲρ ἑαυτῶν καὶ ὧν ἀδελφῶν φροντίζειν μήτις ὑστερήσῃ. χάριν δὲ θεοῦ λέγει τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, ἤγουν τὴν πίστιν, ἢ τὴν χρισὴν πολιτείαν. πάντα γὰρ ταῦτα χάρις θεοῦ ἐστι. μήτις ρίζα πικρίας. ρίζαν πικρίας, τὴν ἁμαρτίαν φησί. λέγει οὖν. κἂν τις ἢ ἐξ ὑμᾶς ἐκ ἀγαθὰ φρονῶν, ἐκποδὼν ἔστω ὁ τοιοῦτος ἐξ ἔργου ἐξάγειν τὴν ἁμαρτίαν, (πέφυκε γὰρ τὸ, ἄνω φύουσα,) ἵνα μὴ καὶ τοῖς λοιποῖς πρόφασις γένηται ἁμαρτίας. καὶ διὰ αὐτὸν γὰρ, φησι, μανθάσι πολλοί. ὁρῶν γὰρ ἕκαστος τὸν πλησίον ἁμαρτάνοντα, ἐξ ξύλου ἕξει τὸ, καὶ αὐτὸς ἁμαρτάνειν. καλῶς δὲ εἶπε ρίζαν πικρίας τὴν ἁμαρτίαν. ἐκ μὲν γὰρ πικρᾶς ρίζης δύναται καρπὸς γλυκὺς φυγεῖν γλυκεῖς. ἐκ δὲ τῆς πικρίας ρίζης ἐαυτῇ τέσι πικρὰ, καὶ ὧν ἐστι ρίζα. πικρίας γὰρ ἐστι ρίζα καὶ ὑπόστασις, καὶ οἷον ὑσία. μήτις πόρνος. τὸ, πόρνος, ἐκ εἶπεν ὡς πρὸς τὸν Ησαῦ, ἀλλὰ πρὸς ἀντιδιαστολὴ κεῖται, τοῦ, τὸν ἁγιασμὸν διώκετε. τὸ δὲ, βέβηλος, ὡς πρὸς τὸν Ησαῦ κεῖται. βέβηλον δέ φησι, τὸν γαφρίμαργον, ἤγουν τὸ, ὑπὸρ βρώσεως μιᾶς, ἀτιμπλῆσαι αὐτὸν τῶν τοῦ θεοῦ δωρεάν, τουτέστι τὰ πρωτοτόκια. γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ Γενέσεως. ἠνέχθησαν δὲ οἱ νεανίσκοι. καὶ ἰδοὺ Ησαῦ ἄνθρωπος ἁδρὸς κυνηγεῖν, ἀγροῖκος. Ιακὼβ δὲ, ἄνθρωπος ἄπλαστος, οἰκῶν οἰκίαν. ἠγάπησε δὲ Ισαὰκ τὸν Ησαῦ, ὅτι ἡ θήρα αὐτοῦ, βρῶσις αὐτῷ. Ρεβέκκα δὲ ἠγάπα τὸν Ιακὼβ. ἔψησε δὲ Ιακὼβ ἔψημα. ἦλθε δὲ Ησαῦ ἐκ τοῦ πεδίου ἐκλείπων. καὶ εἶπεν Ησαῦ τῷ Ιακὼβ. χεῦσόν με ἀπὸ τοῦ ἐψήματος τοῦ πυρροῦ τούτου ὅτι ἐκλείπω. διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Εδώμ. εἶπε δὲ Ιακὼβ τῷ Ησαῦ, ἀπόδου σήμερον τὰ πρωτοτόκιά σου ἐμοί. εἶπε δὲ Ησαῦ, ἰδοὺ ἐγὼ πορεύομαι τελευτᾶν, καὶ ἵνα τί μοι ταῦτα τὰ πρωτοτόκια; καὶ εἶπεν αὐτῷ Ιακὼβ ὀμοσόν μοι σήμερον. καὶ ὤμοσεν αὐτῷ. ἀπέδοτο δὲ Ησαῦ τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ τῷ Ιακὼβ. λοιπὸν οὖν, ἡμῶν, καὶ ζκ Ιουδαίων τὰ πρωτοτόκια. ἐκλήθη Ισαὰκ, καὶ Ιακὼβ καταγόμεθα. ἀπεδοκιμάσθη. ἀπεδοκιμάσθη παρὰ θεοῦ. ὁ γὰρ θεὸς οὔπω τοῦ, τὸν Ισαὰκ ἀπατηθέντα, εὐλογῆσαι τὸν Ιακὼβ. καίπερ μετὰ δακρύων. τινὲς οὕτως ἑρμηνεύουσι. καίτοι μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτὸν, τὴν εὐλογίαν τουτέστι, καὶ τὸ, μετανοίας τόπον οὐχ εὗρε, δηλονότι. ἐκζητήσας αὐτόν. ἆρα μὴ ἐκβάλλει τὴν μετάνοιαν; μὴ γένοιτο. πῶς οὖν ἡ μετὰ δακρύων ἐζήτησεν αὐτὸν, ζκ ἐτύχεν αὐτοῦ; ἐζήτησε μὲν, πλὴν οὐχ εὗρε. ζκ καλῶς ἐζήτησε. πῶς; ὅτι οὐ μετενόησεν οὗ ἐχρῆν τρόπον. πρίαν γὰρ ἂν ἴδῃ μετανοίας τὰ ῥήματα ἃ ἐφθέγξατο; ἐγγίζουσι, φησιν, αἱ ἡμέραι τοῦ πένθους τοῦ πατρός μου, καὶ ἀποκτενῶ Ιακὼβ τὸν ἀδελφόν μου. ὥστε διὰ τοῦτο οὐχ εὗρε τὴν μετάνοιαν, ἐπειδὴ μὴ ὡς ἐχρῆν αὐτὴν ἐζήτησεν. ἢ οὕτω τοῦτ ἐστὶν, ἢ ὅτι τις μηδέπω πεποίηκε τούτῳ τῷ πρόσωπῳ φοβεῖ μὴ πεσεῖν τῷ μὴ εἶναι ἐπὶ τοῖς μεγίστοις ἁμαρτήμασιν ἀξίαν μετάνοιαν. καὶ πρὸς μὲν τοὺς μήπω ἁμαρτήσαντας τοιούτους λέγει, τῷ φόβῳ σωτηρίαν αὐτοῖς μὴ πεσεῖν. ὅταν δὲ ἴδῃ τινὰς τέλειον πεσόντας, ὅρα πῶς μεταβάλλεται. φησὶ γάρ. τεκνία, οὓς πάλιν ὠδίνω, ἄ-

χρις οὗ μορφωθῆ Χριστὸς ἐν ὑμῖν. ὅτι γὰρ πρὸς ἤδη τοσούτους τοῦτο γράφει, δῆλον. φησὶ γάρ. ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσετε. ὁρᾷς ὅτι μαρτυρῶν αὐτοῖς τὸ πεπόνηκέναι, πρὸς τὸ μὴ εἰς ἀπόγνωσιν ἐλθεῖν, εἶτε τὸ, οὓς πάλιν ὠδίνω ἄχρις οὗ μορφωθῆ Χριστὸς ἐν ὑμῖν; εἶδες μὴ ἐκβεβλημένην τὼ μετάνοιαν, ἀλλ' οἰκονομικῶς πάντα φθεγγόμενον τὸν ἅγιον τοῦτον;

Κεφ. ιϛ'. » Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ ὄρει καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ καὶ γνόφῳ καὶ
» σκότῳ καὶ θυέλλῃ, καὶ σάλπιγγος ἤχῳ, καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρη-
» τήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον. οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον, κἂν θηρίον
» θίγῃ τὸ ὄρος, λιθοβοληθήσεται, ἢ βολίδι κατατοξευθήσεται. καὶ οὕτως φοβε-
» ρὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωυσῆς εἶπεν, ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος.

Τὸ πῦρ δηλᾷ τοῦτο, ἵνα φοβερώτερος φανῇ νομοθετῶν ὁ Θεός. καὶ γνόφῳ καὶ σκότῳ. ὁ γνόφος καὶ τὸ σκότος, τὸ σωτηριασμένον τῆς παλαιᾶς δηλοῖ. ἦ γὰρ ἐκείνη τύπος ἦσαν, δῆλον ὅτι ἕως οὗ ἦλθεν ἡ ἀλήθεια, ἀσαφεῖς ἦσαν οἱ τύποι μὴ γινωσκόμενοι τί δηλοῦσι. καὶ τὸ ἀόρατον δὲ τοῦ θεοῦ, ὁ γνόφος δηλοῖ. καὶ γνόφος γάρ, φησιν, ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. καὶ θυέλλῃ. ἡ θύελλα, ῥαθυμοῦσιν ὀντῶς διανίσησιν. ἔστι δὲ θύελλα, ἀνέμου συῤῥοφή. αἱ δὲ σάλπιγγες, ὡς βασιλέως πρόοντες. τοῦτο γὰρ καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ ἔσται. καὶ φωνῇ ῥημάτων. ὁ γὰρ Μωσῆς ἐλάλει, ἀποκρίνατο δὲ ὁ θεός. ἕδει γὰρ τοῦ θεοῦ φέρεσθαι τὼ φωνὼ, ἵνα ἀξιόπιστος ἡ νομοθεσία γένηται, καὶ μὴ νομοθετῶν Μωσέως εἶναι, ἀλλ' οὗ νομοθετεῖν ἤμελλεν ὁ θεός. οὐκ ἔφερον γάρ. εἶτε τὼ αἰτίαν τῆς παραιτήσεως, ὅτι οὐκ ἔφερον τὸ διαστελλόμενον, οἷον τὸ ὑποτελλόμενον καὶ λαλούμενον. καὶ γὰρ εἶπεν Μωσεῖ. λάλησον ἡμῖν σὺ, ἐ μὴ λαλείτω ἡμῖν ὁ Θεός. κἂν θηρίον θίγῃ. τοῦτος ἴσως ὁ φόβος, ὅτι κἂν θηρίον ἅψηται τοῦ ὄρους, ἐλιθοβολεῖτο. καὶ οὕτως φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον. θέλει δεῖξαι ἐκ τοῦ τῷ Διαφορὰν τῆς νέας, ὡς πρὸς τὼ παλαιάν. ἡ γὰρ παλαιὰ καίτοι μηδὲν ἔχουσα τοιοῦτον οἷον ἡ νέα, φοβερά τις ἦν. ἡ δὲ νέα, φησὶν, ἔχουσα τὸ τέλειον, ἥπια ἐστὶ καὶ χωρὶς φόβου, Μωυσῆς εἶπεν, ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος. οὗτος, φησὶν, ὁ ἐκ τὸν γνόφον
» ἐσελθών. Ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιὼν ὄρει καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ
» ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, πανηγύρει καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων τῶν γρα-
» νοῖς ἀπογεγραμμένων, καὶ κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμέ-
» νων, καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ, κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ
» τὸν Ἄβελ. Ἀλλὰ προσεληλύθατε. ἀντὶ τοῦ Σιὼν ὄρους, φησὶν, τοιαῦτά ἐστιν ὁ οὐρανός. τοῦτον γὰρ καλεῖ Σιὼν ὄρος καὶ Ἱερουσαλὴμ. ὅθεν ἐπάγει, ἐπουρανίῳ. καὶ μυριάσιν ἀγγέλων. ἀντὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ἀγγέλοι πάρεισι. καὶ πανηγύρει, φησίν, τῶν μυριάσιν ἀγγέλων ὑπερχούσῃ. πρωτοτόκους δέ, φησι, τοὺς πιστοὺς, ὧν τὰ ὀνόματα τῷ βιβλῳ ζωῆς. τοῦτο γὰρ φησι καὶ ὁ κύριος τοῖς μαθηταῖς. χαίρετε ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν γέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ΑΛΛΟ. πρωτοτόκοις δὲ, τοὺς ἁγίους λέγει, τοὺς τὸ ἀξιέραιτον ἔχοντας παρὰ τοὺς λοιποὺς πιστοὺς, τοὺς τῆς ὑιοθεσίας ἠξιωμένους, ἀπὸ τῶν πρωτοτόκων, οἱ ἐκ τῶν πρωτοτοκίων, ἔχουσι τινὰ πρεσβεῖα. καὶ κριτῇ θεῷ

κριτῇ θεῷ πάντων. ὡσεὶ εἶπεν. ἐκεῖνοι, φησὶν, οὐδὲ ῥημάτων ἔτυχον ἀκοῦσαι, ὑμεῖς δὲ αὐτῷ τῷ κριτῇ προσεληλύθατε, τουτέστι τῷ Χριστῷ. ὁ γὰρ πατὴρ, φησι, κρίνει οὐδένα, πὼ δὲ κρίσιν ἔδωκε τῷ ὑῷ. ἐ πνεύμασι δικαίων. μετ' αὐτῶν γὰρ εἶναι μέλλετε, φησὶν, οἱ τῇ νέᾳ προσελθόντες. τετελειωμένους δ' αὐτῇ καλεῖ, ὡς μελλόντ' αὐτὸ τότε τὸ τέλος ἔξειν, καθὼς ἐ ἄνω φησὶν, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν. καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ. ἀντὶ Μωυσέως, ὁ Χς ἐνταῦθα. αἵματι δὲ ῥαντισμοῦ, τουτέστι καθαρισμοῦ, τὸ τίμιον αἷμα λέγει τὸ Χῦ. κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ. τί γὰρ τὸ Ἄβελ; ἐλάλησε; ναί. Διὰ αὐτῆς γάρ, φησιν, ἀπεθανὼν ἔτι λαλεῖ, τῇ δόξῃ, τῇ φιλανθρωπίᾳ δηλονότι. τὸ δὲ τὸ χῦ αἷμα ἐυδηλον ὅτι τῇ δόξῃ πλέον λαλεῖ, τὸ πάντως τὸ κόσμου καθαρισικόν. ἀεὶ δὲ ἐκ τῶν ἐλαχίστων τὰς συγκρίσεις ποιεῖται, δηλᾷ τὸ νηπιώδες τῶν ἀκουόντων. Τὸ μὲν γὰρ Ἄβελ αἷμα, κατεκεκράγῃ τῦ φονευτῦ. τὸ δὲ χῦ, ὑπὲ ἡμῶν λαλεῖ πρὸς τὸν πατέρα. δηλᾷ τοῦτο φησὶ, κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ τὸ Ἄβελ. Κυρίλ.

» Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα. ἦ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον τὸν ἐπὶ γῆς πα-
» ραιτησάμενοι χρηματίζοντα, πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμε-
» νοι, οὗ ἡ φωνὴ τὼ γῆν ἐσάλευσε τότε, νῦν δὲ ἐπαγγελλεται λέγων, ἔτι ἅπαξ ἐγὼ
» σείω οὐ μόνον τὼ γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. τὸ δὲ, ἔτι ἅπαξ, δηλοῖ ὡν σαλευομένων
» τὼ μετάθεσιν ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα.

Μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα. ἢ διὰ ἀπιστίας, ἢ δηλᾷ ἀπογνώσεως. τίς δὲ ὁ λαλῶν καὶ ἐς τὼ οἰκείαν καλῶν βασιλείαν; ὁ Χριστὸς δηλονότι. ἦ γὰρ τὸ αἷμα αὐτοῦ λαλεῖ, πολλῷ μᾶλλον αὐτὸς ζῇ. ἦ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον. τὸν κίνδυνον, τουτέστι τὼ ἀπώλειαν. τὸν ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι. ἢ τὸν ἐπὶ γῆς χρηματίζοντα, τὸν τὰ γήϊνα καὶ παρερχόμενα ὑπισχνούμενον, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι, ἐχθρῶν ἐπικράτειαν, εὐσαδίαν, καὶ βίον μακροχρόνιον. ἀπ' οὐρανῶν δὲ λαλεῖ, ὁ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἡς κληρονομίαν ἐπαγγελλόμενος, ὁ τῆς ἀφράστου δόξης ἐκείνης καὶ ἀπεράντου τὼ ἀπόλαυσιν χαριζόμενος. ἢ δηλώσαι τὸ, ἐπὶ γῆς, ἤρηται χρηματίζειν, ὅτι σχεδὸν πάντα τῆς δηλᾷ Μωσέως νομοθεσίας, σωματικοὶ καθαρμοὶ ἐτύγχανον. ἡ δὲ νέα καὶ δηλᾷ Χριστοῦ δοθεῖσα ἡμῖν νομοθεσία, ψυχῆς ἐστι καθάρσιον καὶ φωτισμός. ἐπὶ γῆς οὖν ἐστὶν ἐκεῖνα κεχρηματισμένα, ὅτι ταπεινὰ καὶ πρὸς τὸ ὑλῶδες σύνθημα ἀρεφόμενα. ἀπ' οὐρανοῦ δὲ ταῦτα, ὅτι θεῖα καὶ ὑψηλὰ, καὶ τὸ θεοφιλὲς πὼ ψυχὴν ἐκ καθαίροντα, καὶ ἐς οὐρανοὺς ἀναφέροντα. ἐπὶ γῆς γὰρ χρηματίζοντα, τὸν Μωσῆν φησιν. ὁ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν. ἦ οἱ Ἰουδαῖοι παραιτησάμενοι θεσθῆναι Μωσεῖ, οὐκ ἐξέφυγον τὸν ὀλεθρον, πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα παραιτησάμενοι θεσθῆναι τῷ ἐξ οὐρανῶ λαλοῦντι, τουτέστι Χριστῷ; οὐκ ἐπειδὴ πάλαι μὲν ἄλλος ἔδωκε τὸν νόμον, νῦν δὲ ἄλλος λαλεῖ, καὶ ἐς πὼ αὐτὸ καλεῖ βασιλείαν καὶ πίστιν, ἀλλ' ὅτι φοβερώτερός ἐστι νῦν ἐκτὸς οὐρανοῦ καὶ Διἑαυτὸ λαλῶν, ὥσπερ πάλαι αὐτὸ γῆς καὶ δηλᾷ μόνου Μωυσέως, ὅθεν καὶ Δικαιός ἐστι μᾶλλον ἀκουσθῆναι. ὅτι δὲ οὐκ ἄλλος ὁ πάλαι νομοθετῶν παρὰ τὸν νῦν λαλοῦντα, αὐτὸς δηλοῖ φάτων, οὐκ ἐφωνὴ πὼ γῆν ἐσάλευσε τότε. πότε; ὅτε, φησὶν, ἐνομοθέτει ἐν τῷ ὄρει τῷ Σινᾶ. νῦν δέ, φησιν,

δέ, φησιν, ἐπαγγέλλεται λέγων. ὁρᾷς ὅτι ὁ αὐτός ἐστιν ὁ τότε καὶ νῦν; ἀλλὰ διαφορὰ ἦν τῷ τρόπῳ τοῦ κηρύγματος. τότε μὲν γὰρ διὰ γῆς καὶ διὰ Μωυσέως ἐκήρυττε, νῦν δὲ ἀπ' οὐρανοῦ καὶ δι' ἑαυτοῦ. οἱ μὲν ἀπ' οὐρανῶν ἀπροσηγόρευτοι. ἀλλ' κοινοῦ τὸ, χρηματίζοντα, οἷον λαλοῦντα, κηρύττοντα. ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω. τὸ, ἔτι ἅπαξ, δηλοῖ, τὸ μὲν τὸ δεύτερον, πεσθεῖναι ἄλλο ἅπαξ. πρότερον μὲν γὰρ ἐσείσθη ὁ κόσμος ἐπὶ τῆς νῦ Σινᾶ νομοθεσίας. γῆ γάρ, φησιν, ἐσείσθη ὁ Δαυίδ. πάλιν ἐπὶ τῆς ἐν σαρκὶ ἐπιδημίας ἐσείσθη ὁ κόσμος. καὶ γὰρ ἐσείσθη πᾶσα Ιερουσαλήμ. καὶ σεισθήσεται τὰ χειροποίητα Αἰγύπτου. σεισμὸν δὲ λέγει τὸ οἷον βράκουσον τὸ κηρύγματος, διʼ οὗ ἐσείσθησαν ἀπὸ τῆς πάλαι ἐν τῇ πλάνῃ στάσεως καὶ μετανοήσαν οἱ ἄνθρωποι. οὕτως ὁ ἅγιος Κύριλλος. τὸ δέ, ἔτι ἅπαξ, λέγει, νῦν τὴν δευτέραν αὐτοῦ παρουσίαν τὴν μετὰ δόξης νομισομένην, ὅταν μεταποιῇ καὶ ἀναλλάσσῃ τὰ κτίσιν. τότε γὰρ μάλιστα σειθήσεται καὶ κτίσις ἢ τὸν ὄντως σεισμὸν καὶ πάταγον ἢ τὰ μεταθέσιν τῶν ἀπὸ τοῦ κακοῦ εἰς τὸ ἀγαθόν, ὧν τότε φθαρτομένων ἀνθρώπων. πρόσχες καὶ τῇ παραγραφῇ τοῦ μακαρίου Κυρίλλου εἰς τὸν Αγγαῖον. ὧν σαλευομένων τὰ μεταθέσιν. τουτέστι τῆς γῆς, τοῦ οὐρανοῦ, ὧν τότε μελλόντων σαλεύεσθαι ἐκ τῆς νῦν κατασκευῆς ἐν τῇ ἀναγῇ καὶ μεταποιήσει ὡς πεποιημένων, τουτέστι τὰ κατὰ φύσιν παυσόντων. ἐπειδὴ γὰρ τὸ ἀρχαῖον καὶ πάρεργα λαμβάνῃ, φησὶν, ὡς πεποιημένων. ἐπειδὴ γὰρ πεποίηται, καὶ ἀπὸ κινήσεως ἤρξατο τῆς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι, ἤκιστος πάλιν σαλευθήσεται καὶ μετακινηθήσεται ὑπὸ τὴν ἀναγήν. ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. σαλεύει δὲ τὰ κτίσιν τότε καὶ ἀναλλάσσει, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα, τουτέστι τὰ μηκέτι μέλλοντα σαλεύεσθαι καὶ ἀμείβεσθαι, ὡς ἤ ἔλεγεν. διὰ τοῦτο σείῳ καὶ ἀναλλάσσει τὰ κτίσιν, ἵνα λοιπὸν μείνῃ καὶ χώραν μηκέτι μέλλοντα σαλεύεσθαι ἢ ἀναλλάσσεσθαι. μὴ ἀναλλασσόμενα δέ, ἤκιστος ἔτι μέλλῃ σαλεύεσθαι. ἅπαξ γὰρ τὰ τροπὰ ἀναλλαγὴ δεξάμενα, ἄφθαρτα ἔσται. Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λατρεύομεν εὐαρέστως τῷ θεῷ μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας. καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον. Εἰ δὲ πίστις ἀσάλευτος, πολλῷ μᾶλλον ἡ βασιλεία ὧν χρεῶν ἐν παραλαβεῖν μέλλετε ἔπαθλον ὧν ἐστὶ ταῦτα ὑπὲρ χριστοῦ θλίψεων. ἐπεὶ οὖν αἱ θλίψεις πρόξενοι τῆς βασιλείας, χάριν ἔχωμεν δι' ὧν λατρεύομεν. Διʼ ἧς λατρεύομεν. διὰ γὰρ τὰ καὶ ὑπὲρ ὧν θλίψεων καὶ πειρασμῶν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ, ἔστιν αὐτῷ εὐαρέστως λατρεύειν. καὶ γὰρ ἀρκεῖ, φησι, μόνον εὐχαρίστους εἶναι, ἢ μὴ καὶ αἰδοῦς πρὸς πάντας, καὶ πρὸς θεὸν εὐλάβειαν συμπᾶσι. καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον. ἢ αὐτοῦ βούλεσθαι θέλει μὴ ἀχαριστεῖν. μὴ δὲ γογγύζειν ἐπὶ ταῖς θλίψεσι, μήτως, φησὶν, ὀργιζομένου καὶ τιμωρουμένου τύχητε τοῦ θεοῦ, ἢ παραμυθήσασθαι, ὡς ἤ ἔλεγεν. ἡμεῖς ἐπὶ ταῖς θλίψεσιν εὐχαριστήσωμεν. ἐχομεν γὰρ δεκάστου ἐξαναλῶσαι τοὺς ὑπεναντίους σωμάτων.

Κεφ. κ'. 13

» Η φιλαδελφία μενέτω. τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε. διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. μιμνήσκεσθε ὧν δεσμίων, ὡς συνδεδεμένοι, ὧν κακουχουμένων,

» κουχουμένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη » ἀμίαντος. πόρνους δὲ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός. ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος. ἀρκούμενοι » τοῖς παροῦσιν. αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν οὐ μήποτε ἀνῶ, οὐδʼ οὐ μήποτε ἐγκαταλίπω. ὥστε θαρ- » ροῦντας ἡμᾶς λέγειν. κύριός μοι βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.

Η φιλαδελφία μενέτω. δείκνυσιν ὅτι τούτων εἴχοντο πάλαι, ἀπὸ τοῦ ἐκ τῶν θλίψεων ῥᾳθυμήσαντες ἦσαν. πάλιν οὖν αὐτοὺς εἰς ταῦτα παρατρέπεται. διὰ τοῦτο γάρ ἔλαθόν τινες. οὕτω, φησὶ, μεγάλη ἡ φιλοξενία, ὅτι πρόφασις τοῖς ἀμφὶ τὸν Αβραὰμ καὶ τὸν Λὼτ γέγονεν ἀγγέλους ὑποδέξασθαι. ἔλαθόν, φησιν, ἀγνοοῦντες ὅτι ἄγγελοι ἦσαν ἐξένιζον οὕτω φιλοφρόνως. διὸ καὶ μέγας οὗτος ὁ μισθὸς αὐτοῖς, ὡς εἰκὸς ἦδεισαν, ᾠδὴν μέγα, ἐπρίσιον. ὡς συνδεδεμένοι. ὁ δὲ συνδεδεμένος, πῶς οὐ πλάθοιτο; ὧν κακουχουμένων. ἢ ἐν φυλακαῖς, ἢ ἐν λιμῷ, ἢ ἐν ἑτέρᾳ θλίψει. ἢ γάρ τις ἀναλογίσαιτο ὅτι καὶ αὐτὸς περίκειται ὁμοιοπαθὲς ἐκείνοις σῶμα, ἐλεήσει μᾶλλον αὐτούς. Διάτε τὸν συμπάθειαν, καὶ διὰ τὸν φόβον μὴ τὸ ὁμοια ἐκ τῆς ἀνανθρωπίας πάθῃ. τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν. ἐκ μὲν τούτου μὲν τοῦ μέρει τίμιος, ἐν ἑτέρῳ δὲ ἐκεῖ, ἀπὸ ὅλου Διʼ ὅλου πᾶσι τρόπου ἐστὶ τίμιος καὶ ἀμίαντος. πόρνους καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός. καὶ ἤκιστος. ἢ γὰρ ὁ γάμος ἐπιτέτραπται, καὶ ἔξεστιν ἀναμαρτήτως τὸν ἐπιθυμίαν πληροῦν, τίς ἔσται τοῖς μοιχοῖς καὶ τοῖς πόρνοις ἀπολογία; ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος. οὐκ εἶπε, μισθὸν κεκτῆσθαι, (καὶ ὅλως ἐξ ὧν ἐπάγει, ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν, ὅσα αὐτὴ, ἀπὸ γνώμην ἔχειν φιλόθεον καὶ ἀφιλάργυρον. οὐ μήποτε ἀνῶ. ἐπειδὴ ἁρπαγέντες ἦσαν, (λέγει γὰρ, καὶ τὸν ἁρπαγὼν ὧν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε,) παραινεῖ αὐτοῖς, ἀρκεῖσθαι τοῖς παροῦσιν, ἵνα μὴ ἐπρίσιον πρίσις παροῦσιν; ἱερπάγημεν γάρ. φησιν, ἀπὸ κἂν ἡρπάγητε, δύνασθε τοῖς ἀπομείνασι βραχυτάτοις οὖσιν ἀρκεῖσθαι διὰ τὸν ἥκοντα θεόν, ἢ μήποτε ἀνῶ, τουτέστιν οὐ μήποτε ἐάσω, οὐδʼ οὐ μήποτε ἐγκαταλίπω. ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν. ἢ γὰρ ἐᾷ, διὰ ἐγκαταλιμπάνει ὁ θεὸς, θαρροῦντας, φησὶ, λέγειν χρὴ τὸ τοῦ Δαυίδ. ἢ γὰρ ὁ θεὸς βοηθεῖ, ἢ δεῖ ὑπὸ τῶν ἁρπαζόντων ἢ ἐπηρεαζόντων δεδικέναι.

» Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. ὧν » ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν Ιησοῦς Χριστὸς » χθὲς καὶ σήμερον, ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων. τῶν διδασκάλων. ὧν ἀναθεωροῦντες. ἀναλογιζόμενοι, ἐξετάζοντες. δύνασαι τοίνυν καὶ περὶ τετελευτηκότων ἐρωτᾶσθαι, καὶ περὶ ζώντων. τετελευτηκότων μὲν, θεωροῦντες, φησὶ, πῶς ἐξέβησαν τὸν βίον, πρὸς ἀναστροφὴν ἐχρήσαντο τοῦτῳ τῷ κόσμῳ, μιμεῖσθε τὴν πίστιν. ἢ γὰρ μὴ ἐπίστευσαν ἐκεῖνοι τοῖς μέλλουσιν, ἐκ ἂν ἀρίστην ἐπεδείξαντο πολιτείαν. περὶ ζώντων δὲ, θεωροῦντες, φησὶ, πῶς διεξέρχονται καλῶς τὴν τοῦ βίου ἀναστροφὴν, μιμηταὶ γίνεσθε τῆς πίστεως αὐτῶν. τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς. τὴν ἄχρι τέλους πολιτείαν. Ιησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον. ἦσαν τινὲς παρ' αὐτοῖς λέγοντες, ἐκ ἔστιν ὁ σωτὴρ θεὸς, ὁ κατηγγελμένος καὶ προσδοκώμενος Χριστός. ἄλλος, φησὶν, ἥξει. διὸ φησὶν,

Ιησοῦς

Ιησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. διὰ τὸ χθὲς, τοὺς παρελιλυθότας αἰῶνας δηλοῖ. διὰ τὸ, σήμερον, τοὺς ἐνεστῶτας. διὰ τὸ, ὁ αὐτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, τοὺς μέλλοντας, ὡς ἤδειεν. οὐκ ἄλλος ἔτερος Χριστός. ὁ γὰρ ἐλθὼν, οὗτός ἐστιν ὃς πρῶην, καὶ ἔστι, καὶ ἔσται εἰς τοὺς αἰῶνας.

Κεφ. κά. » Διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε. καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι » τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατήσαντες. ἔχομεν » θυσιαστήριον ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. ὧν γὰρ » εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων » τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς.

Διδαχαῖς ποικίλαις. Διδασκαλίαις, φησὶ, ταῖς ὑπὲρ δογμάτων, μήτε διὰ φόρους μήτε ξέναις παρασύρεσθε. ἐνάρετα γὰρ ἐστὶ καὶ αὐτὰ γνώριμα τὰ δόγματα. τὰ δὲ μὴ φέρεσθαι, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν μανομένων, ὧν τῆδε κἀκεῖσε παραφερομένων εἴρηται. καλὸν γὰρ χάριτι. ἢ γὰρ χάριτι θεοῦ βεβαιουμένη πρὸς τὴν πίστιν καρδία, οὔτε ξένῃ οὔτε ποικίλῃ παρενεχθείη διδασκαλίᾳ, ἀλλὰ τῷ ὀρθῷ τηρήσει. ὑ βρώμασιν. ἐν τῇ πίστει οὖν τῇ διὰ χάριτος θεοῦ ἐνεργουμένῃ δεῖ βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, ὑ μὴν βεβαιοῦσθαι πρὸς παρατήρησιν βρωμάτων. οἱ γὰρ εἰς τὰς προπαρήσεις ταύτας περιπατοῦντες, τουτέστιν οἱ ταύτας φυλάττοντες, ὑδὲν ἐξ αὐτῶν ὠφελήθησαν. ἀνίπταται δέ τινας πρὸ αὐτῆς ἕξει Ιουδαϊκῷ προπατρουμένους τὰ βρώματα. ἔχομεν θυσιαστήριον. ἐπειδὴ εἶπεν ὅτι ὑ χρεὶ προπατρεῖσθαι βρώματα, ἵνα μὴ νομίσωσιν ἐυκαταφρόνητα εἶναι τὰ ἡμέτερα τῷ εἶναι ἀπαρατήρητα, φησὶ, μὴ γὰρ καὶ ἡμεῖς ὑκ ἔχομεν προπατρήσεις; ἀπὸ ὑ βρωμάτων, ἀπὸ τὸ θυσιαστηρίου ἡμῶν. ὧν γὰρ ἐκεῖ κειμένων ἐξὸν αὐτοῖς τοῖς τῶν Ιουδαίων ἀρχιερεῦσιν ἐξεσὶ μετασχεῖν. οὗτοι γὰρ οἱ τῇ σκηνῇ, εἶον τῷ τύπῳ καὶ τῇ σκιᾷ, καὶ ὑκ ἀληθείᾳ δουλεύοντες. ἐξ οὗ φαγεῖν ὑκ ἔχουσιν ἐξουσίαν. οὐχ εἷς, φησὶ, τῶ Ιουδαϊκὰ, τριῶν τῶ καὶ τῶ ἡμέτερα, ὡς μὴ δὲ τὸ ἀρχιερεῖ δέμις εἶναι μετασχεῖν αὐτῶν. ὧν γὰρ εἰς φέρεται ζώων. εἶτα δείκνυσι τῶ παρὰ Ιουδαίοις σεμνὰ, τύπου ὄντα τῶν ἡμετέρων, καὶφησιν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν θυσιῶν τῶν ὑπὲρ ἁμαρτίας εἰσφερομένων, τὸ μὲν αἷμα εἰς τὰ ἅγια εἰσέφερεν διὰ τὸ ἀρχιερέως, τὸ δὲ σῶμα ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἐκαίετο, οὕτω καὶ τὸ τὸ Χριστοῦ αἷμα ἐκχυθὲν ὑπὲρ τῶν τὸ κόσμου ἁμαρτιῶν, πάντα τὸν κόσμον ἐκάθαρε, καὶ τὸ σῶμα δὲ αὐτὸ ἔξω τῆς πόλεως Ιερουσαλὴμ ἀνεσολοπίσθη, διὰ τὸ, καὶ τὰ σώματα τῶν ὑπὲρ ἁμαρτίας θυσιῶν, ἔξω τῆς παρεμβολῆς καίεσθαι. τὸ διὸ οὖν τὸ αἷμα διὰ τὸ πρὸ ἡμῶν ἀρχιερέως εἰσφέρεται εἰς τὸ πρὸ ἡμῶν θυσιαστήριον. διὸ καὶ ἔξεσι τοῖς ἰουδαίων ἀρχιερεῦσιν, ἐξ αὐτὸ τὸ θυσιαστηρίου φαγεῖν.

» Διὸ καὶ Ιησοῦς ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τὸ ἰδίου αἵματος τὸν λαὸν, ἔξω τῆς πύλης ἔπα» θε. τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς τὸν ὀνειδισμὸν αὐτὸ φέροντες. » ὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὸν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. δι' αὐτὸ οὖν » ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διὰ παντὸς τῷ θεῷ, τουτέστι καρπὸν χειλέων ὁμολο» γούντων τῷ ὀνόματι αὐτὸ. Διὸ καὶ Ιησοῦς. τοῦτο πρὸς τοὺς ἐπαρρήσαντας τοῖς

οὖν, φῶς λέγεις ἔχειν θυσιαστήριον; πῶς γὰρ ἐτύχθη ὑπὲρ αὐτῶ; καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς οὐκ ἄνω καὶ κάτω περιάγεις ὅτι ἐτύχθη, ὅτι θυσία γέγονεν ὑπὲρ τὸ κόσμου καὶ προσφορά, διὸ αὐτὸς οὖν ὑπὲρ τῶ θυσιαστηρίῳ βῦ τέθυται. φανερὸν γὰρ, ὅτι ἔξω τῆς πόλεως Ιερουσαλὴμ ἔπαθε. πρὸς οὖν τοῦτο, ναίφησιν, ἔξω μὲν ἔπαθον, ἀλλὰ διὰ τοῦτο μᾶλλον κατασκευάζεται, ὅτι ἔχομεν θυσιαστήριον. καὶ γὰρ καὶ πρὸ ἡμῶν, ὑκ ὑπὲρ αὐτοῖς τοῖς θυσιαστηρίοις κατακαίεται ὧν θυομένων τὰ σώματα, ἀλλ' ἔξω τῆς παρεμβολῆς. καὶ ἔτι διὰ τοῦτο ἔξω τῆς πύλης ἔπαθον, ἵνα πάντας καὶ μὴ μόνον τοὺς ἱερεῖς ἁγιάσῃ. ἡ δὲ θυσία γέγονεν ὑπὲρ πάντων, ὥσπερ οὐχὶ καὶ θυσιαστήριόν ἐστι; τὸ δὲ ἵνα ἁγιάσῃ τὸν λαὸν, καὶ ἄλλως ὕννοιαν δίδωσιν. εἶπεν, φησὶν, ὅτι οἱ τῇ σκιᾷ λατρεύοντες οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν φαγεῖν ἐκ τὸ θυσιαστηρίου ἡμῶν, οὐχ ὅτι ἀδύνατον αὐτοῖς τοῦτο, ἀλλ' ὅτι καὶ τῷ γνώμῃ ἑαυτῶν, ἀναξίους ἑαυτοὺς ἀποφαίνουσιν. ἐπεὶ γὰρ ἀπὸ τῆς φιλανθρωπίας τὸ Χριστοῦ, οὐ μόνον οὐ κεκώλυται, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο πρόκειται. ἵνα γὰρ ἁγιάσῃ, φησὶν, οὐχὶ τοῦδε, ἢ τοῦδε, ἀλλὰ σύμπαντα τὸν λαὸν, καὶ πρὶν σημανθῆναι ἐξουσίαν ἔχειν καὶ ἐκ τὸ θυσιαστηρίου αὐτὸ ἐσθίειν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε. πρίνωμεν ἐξερχόμεθα. ἐπεὶ οὖν ὁ Χριστὸς ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἔπαθεν, ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τουτέστιν ἔξω τὸ κόσμου, μηδὲν, φησὶ, κοσμικὸν μήτε γηΐνον μήτε τῆς κατὰ τὸν Ιλίου Ἰπφερόμλιοι. ἢ, ἔξω τὸ κόσμου, ἤ δέοι, φησὶ, καὶ ἀποθανεῖν ὑπὲρ αὐτὸ, τουτέστι τὸ ὅμοια αὐτῷ πάσχοντας ἢ δείξει. τοῦτο γὰρ διηλοῖ καὶ τὸν ὀνειδισμὸν αὐτὸ φέροντες, οὗ αὐτὸς ὑπέμεινε διά τε τῶν σκωμμάτων καὶ τὸ σταυροῦ.

ΑΛΛΟ. Εοικεν ὁ θεσπέσιος Παῦλος ἔξω τῆς παρεμβολῆς, ἔξω τὸ κόσμου λέγειν. ζωῆς γὰρ ἡμᾶς ἀξίωσι κοσμικῆς. ὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν. δεῖ οὖν μὴ πρόθυμίας ἀρεῖσθαι τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ θάνατον. μάλιστα, φησὶν, ὅτι γε ἡμῶν πόλεις αἱ ὧδε πόλεις, ἀλλὰ δεῖ ἑτέραν ζητεῖν τὴν μένουσαν. οὗται γὰρ ἀπόλλυνται. Διὰ οὗτος οὖν. ὡς δι' ἀρχιερέως τὰ καθ' σάρκα. διὰ πάντος τὸ θεῖο. ἢ τὸ πατρὶ, ἢ γοῦν αὐτῷ δι' ἑαυτό. καρπὸν χειλέων. τί δέεσι καρπὸς χειλέων; εὐχαὶ, ὕμνοι, δεήσεις πρὸς τὸν θεόν. ἐπειδὴ γὰρ εἴτε θυσίας, ἵνα μὴ νομίσωσι τὰς διὰ ζώων αὐτὸν λέγειν, ἡρμήνευσεν ἑαυτόν. θυσίας, φησὶ, λέγω, τὰς ἀναιμάκτους, τὰς διὰ χειλέων, τὰς διὰ εὐχαῖς καὶ ὕμνοις καὶ δεήσεσιν. ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτό. ὁμολογούντων τῶν χειλέων τῷ ὀνόματι αὐτό, τουτέστι χάριν ἔδοτων, ὅτι ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἀπέθανεν ἁμαρτιῶν. ἢ ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτό, τουτέστιν ὁμολογούντων τῶν χειλέων ἡμῶν τῷ ὀνόματι αὐτό.

» Τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε. τοιαύτας γὰρ θυσίας εὐα» ρεστεῖται ὁ θεός. πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε. αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι καὶ μὴ στενάζοντες. ἀλυσιτελὲς γὰρ ἡμῖν τοῦτο. προσεύχεσθε περὶ ὑμῶν. πειθόμεθα γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν ἐν πᾶσι καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι. περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

Τῆς δὲ εὐποιΐας. εὐποιΐαν καὶ κοινωνίαν, τῶ αὐτῶ λέγει. εὐαρεστεῖται ὁ θεός.

θεός. ὅιον ἀρέσκεται. τὸ γὰρ εὐαρεστεῖται, καλῶς ἀρέσκεται δηλοῖ. ὥστε χρὴ μόνον καρπὸν χειλέων προσφέρειν, ἀλλὰ καὶ ταῖς τοιαύταις θυσίαις. πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις. πρότερον αὐτοὺς ἠτῶν πιστοὺς καὶ τὸ ζηλοῦσθαι ἀξίους ἐν τῷ λέγειν, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, ζηλοῦτε τὴν πίστιν, ὅτε ἐπάγει, πείθεσθε. τῷ γὰρ κακῶς πιστεύοντι γὲ δεῖ πείθεσθε, τῷ δὲ κακῶς μὴ βιοῦντι, καλῶς δὲ πιστεύοντι πείθεσθαι χρή. πάντα γάρ, φησιν, ὅσα ἂν λέγωσιν ὑμῖν ποιεῖν, ποιεῖτε, καθ' δὲ ὅτι ἔργα αὐτῶν, μὴ ποιεῖτε. ἢ δὲ ὧν περὶ τὴν πίστιν διεφθαρμένων, φησί. Διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε. τί δήποτε; ὅτι ὁ μὲν κακῶς βιῶν, γὴ ἂν κακῶς βιοῦν συμβουλεύσειε τοῖς ἄλλοις. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ταῦτα πράττων αἰσχύνεται, καὶ δηλοῖ τ', κρύβδην μηχανᾶσθαι. ὁ δὲ περὶ τὴν πίστιν κακός, κακῶς καὶ τῷ λαῷ κηρύξει. τοῖς ἡγουμένοις ἡμῶν. περὶ ἐπισκόπων λέγει. καὶ ὑπείκετε. τὸν ἡττεταμένον σφθῶ δηλ' τὸ, ὑπείκετε, δηλοῖ. αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν. ἀκουέτωσαν οἱ ἡγούμενοι, ὅτι ὡσπερ τὸν λαὸν πειθήνιον εἶναι χρὴ, οὕτως τὸν ἱερέα ὑπὲρ ὧν ἁμαρτιῶν τὸ λαοῦ ἄγρυπνον. οἱ γὰρ ἡγούμενοι ὑπὲρ ὧν τὸ λαοῦ ἁμαρτιῶν ὑπόκειν) τιμωρίαι. ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι. αὐτοὶ μὲν ὅιον πάντως ἀγρυπνήσουσιν ὑπὲρ ὧν ψυχῶν ὑμῶν, τὸ δὲ ὑμῶν σφθήνιον ἢ μὴ, ἐκείνοις ἢ μὲν χαρᾶς ἢ μετὰ στεναγμῶν τοῦτο ποιεῖν παρασκευάσει. ὅπερ ἀλυσιτελὲς ὑμῖν ἔσαι, φησί, τουτέστι συμφέρον, ὠφέλιμον. ὁ θεὸς γὰρ ἐπαμυνεῖ. προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. ἐπεδή τινες διέβαλλον τὸν ἀπόστολον ὡς ἀπρασίαν τὸ νόμου διδάσκοντα, ἀπεχθῶς εἶχον πρὸς αὐτόν. Διὸ γὰρ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἐν ἀρχῇ τῆς Ἡσαΐου τέθεικεν, ἵνα μὴ Παύλου τὸ ὄνομα εὑρίσκοντες, μηδὲ ἀναγνῶσι τὼ Ἡσαΐου. ὅθεν νῦν ἀπολογεῖται αὐτοῖς. εὔχεσθε, φησιν, ὑπὲρ ἡμῶν. πεπείθαμεν γὰρ, φησιν, ὅτι καλὼ συνείδησιν ἔχομεν ἐν πᾶσι, καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσι καὶ πρὸς ὑμᾶς, μηδὲν σφαλλόμενοι ὧν λέγουσιν. ὅτι καλὼ συνείδησιν ἔχομεν. γὴ ἀπρασίαν τὸ νόμου κηρύσσοντες καθώς τινες διαβάλλουσιν, οὐ γὰρ τὸ γράμματος ἐστὶ σωτηρία, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὼ ἀληθῆ μετάγοντες. ὅπερ γὴ ἔστιν ἀπρασία, οὐκ ὀλιγωρησις καὶ σωτηρία τὸ νόμου. περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι. τοῦον τοῦτο; τὸ εὔχεσθαι ὑπὲρ ἡμῶν. ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ. τοῦτο θαῤῥοῦντος γὼ ὅτι ἀγαθὼ συνείδησιν εἶχε, τὸ θέλειν καὶ αὐτὸ πεσώτως αὐτοὺς πεῖσαι.

» Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέ» γαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔρ» γῳ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ἡμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, » διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

Εἰ δὲ ὁ θεὸς, θεὸς εἰρήνης ἐστὶν, γὸ δεῖ ὑμᾶς ἀπὸ μονῆς ἀκοῆς ψευδοῦς, διδασκαλίξειν πρὸς ἐμὲ καὶ πολεμίως ἔχειν. τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν. ποῖον; τὸν κὺ ἡμῶν, φησιν, Ἰν. ᾧ αἵματι διαθήκης. ἤγειρον αὐτόν, φησιν, ἐκ νεκρῶν, ἵνα εἴη τὸ αἷμα αὐτοῦ εἰς διαθήκην ἡμῖν αἰώνιον. ἢ οὕτως. ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ζῶν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τουτέστι ζῶν τῇ ἐλπίδι αὐτοῦ, καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ κεχάρισται ἡμῖν εἰς διαθήκην αἰώνιον.

αἰώνιον. ἢ γὰρ μὴ ἐγήγερτο γὴ ἀὼ ἴσῳ ἡμῖν τὸ αἷμα αὐτοῦ εἰς διαθήκην. καταρτίσαι ὑμᾶς. ὅιον πληρῶσαι, τελειῶσαι. ἡμᾶς ὅσον δεῖ ἐνάρξασθαι, ἢ ἢ πληροῦντα ἱκετεύω. εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ. ὁ γὰρ εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν καταρτισμένος καὶ πεπληρωμένος ἰσχύει ποιῆσαι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ. πᾶν δὲ ἔργον λέγει, ἔργον καὶ πίστιν. ποιῶν ἐν ἡμῖν τὸ εὐάρεστον. ὅταν δὲ ἡμᾶς καταρτίσῃ εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν εἰς τὸ ποιεῖν τὸ θέλημα αὐτοῦ, τότε ἐμποιεῖ ἐν ἡμῖν τὸ εὐάρεστον αὐτῷ. τί δέ ἐστιν αὐτῷ εὐάρεστον; τὸ ποιεῖν ἡμᾶς τὸ θέλημα αὐτοῦ. διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ. αὐτός, φησι, ποιεῖ τὸ εὐάρεστον αὐτῷ, διὰ ἡμῶν μόνον. ὁρᾶς ὅτι τὸ πᾶν τοῦ θεοῦ ἐστι; τοῦτο δὲ ποιήσει καὶ ἡτελέσει εἰς ἡμᾶς τὸ εὐάρεστον αὐτῷ διὰ τοῦ χριστοῦ. ἢ γαρ μεσίτης ἠνέῳθαι θεοῦ καὶ ἡμῶν ἠθέλησεν, ἠκότως διὰ αὐτοῦ ὁ πατὴρ τὸ εὐάρεστον αὐτῷ εἰς ἡμᾶς ἠτελέσει.

» Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως. καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν. γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν Τιμόθεον ἀπολελυμένον, » μεθ' οὗ, ἐάν τάχιον ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς. ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑ» μῶν, καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας. ἡ χάρις μετὰ πάν» των ὑμῶν, ἀμήν. Οὐ λέγει συμβουλὴν ἢ παραίνεσιν, ἀγὰ δὲ τὴν θλῖψιν ἐν αἷς ἦσαν, παρακλήσεως φησί. καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα. διὰ βραχέων, ὡς πρὸς τὰ μέλλοντα λέγεσθαι πάνυ πολλὰ ὄντα, εἴπερ πάντα εἴρηται. γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν Τιμόθεον. μᾶλλον πρὸς τὸν Τιμόθεον γὴ εἶχον ἐπαχθῶς, διὸ γράφει περὶ αὐτοῦ. τί δέ ἐστι τὸ ἀπολελυμένον; ἢ τῦ φυλακῆ ἴσῳ, ἢ ὑπὸ Ἀθηνῶν ἀπολύεται. ἐκεῖ γὰρ ἴσῳ. μεθ' οὗ ἐὰν τάχιον ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς. ἀπελύθη μὲν. ἢ δὲ τάχιον ἔλθη πρὸς με, ζῶν αὐτῷ ὄψομαι ὑμᾶς ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς. ἠκότως γὰρ ἴσῳ ἀπολελύσθαι μὲν αὐτὸν, μήπω δὲ ἀπεληλυθέναι πρὸς τὸν Παῦλον. ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. τουτέστιν ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν ἐστὶ ἡ κάθαρσις, εἴπερ μεθ' ὑμῶν. πῶς δ' οὐκ εἴη μὴ πάντων ὑμῶν; ἢ μὴ ὑβρίζοντας εἰς τὴν ἐνεργησίαν τοῦ θεοῦ, ἁμαρτάνοντες δὲ ῥᾳθυμοῦντες·

Τέλος ζῷ θεῷ, τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς.

Ἐγράφη ἀπὸ Ἰταλίας διὰ Τιμοθέου.

ΑΡΕΘΑ ΤΟΥ ΚΑΙΣΑ-
ρείας Καππαδοκίας ἐπισκόπου
συλλογὴ ὑπομνήσεων ἐκ δια-
φόρων ἁγίων ἀνδρῶν
εἰς τὴν Ἰωάννου τοῦ
ἁγιασμένου
καὶ εὐαγγε-
λιστοῦ

ΑΠΟΚΑ-
ΛΥΨΙΝ:-

A
retbæ
Cæſareæ
Cappadociæ epi
ſcopi collectio expoſi
tionum ex diuerſis ſanctis uiꝛ
ris in Ioannis dilecti & Euangeliſtæ
APOCALYPSIN:-

Ἐκ τῶν Ἀνδρέᾳ τῷ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Καισαρείας Καππαδοκίας, εἰς τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ πνευματικοῦ θεαρίστως ζήνωνος σχολικὴ πραγματεῖα· ἧς καὶ Ἀρέθα ἀναξίου ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας.

Τέσσαρά ἐστι τὰ πάσαν πραγματείαν τοῦ προφητικοῦ βιβλίου εἰς ἑπτὰ τεμάχη λόγοις ὁμαρῆ ὄντα καὶ θεοσυνέργητα ἀνήκειν, καὶ εἰς ἑβδομήκοντα δύο κεφάλαια οὐκ ἀσυνέτως διῃρῆσθαι. τριακονταπλοῦς γὰρ ὁ ἑπτὰς τέταρτος ἀριθμὸς, γινόμενος τῶν ἑβδομήκοντα δύο. ὁ δὲ ἑπτὰς τέταρτος, διὰ τοὺς ἑπτὰ τοὺς πρεσβυτέροις οἷς ἐνετάθη ἡ ἀποκάλυψις ἐχρημάτισεν, ἐλήφθη. οἱ σύμβολον ὄντες ἀπ' αἰῶνος καὶ μέχρι συντελείας εὐαρεστηκότων ἑπτὰ θεῷ. ἐτρισχιλιάσθη δὲ οὗτος ὁ ἀριθμὸς ἐπὶ τῶν κεφαλαίων οὐκ ἀσυνέτως, ἐπειδὴ διὰ τοὺς ἐναρεστοῦντας θεῷ τριμερῆ τὴν ὑπόστασιν ἐσχηκότας, ψυχὰς, σώματος, καὶ πνεύματος, εἰς οἰκείωσιν τῆς πανυπεραρρικῆς καταπαύσεως τριάδος. περὶ δὲ τοῦ θεοπνεύστου τῆς βίβλου, ὁ τῶν ἁγίων Βασίλειος, καὶ Γρηγόριος ὁ θεῖος τὸν λόγον, καὶ Κύριλλος, καὶ Παπίας, καὶ Εἰρηναῖος, καὶ Ἱππόλυτος οἱ ἐκκλησιαστικοὶ πατέρες, ἐχέγγυοι πιστώσαιντο·

Κεφάλαια τῆς Ἰωάννου τοῦ θεολόγου Ἀποκαλύψεως.

α΄ Προοίμιον τῆς ἀποκαλύψεως, καὶ ὅτι Δι' ἀγγέλου αὐτῷ δέδοται.

β΄ Ὁπασία τῶν ἐν Ἰησοῦ ἐθεάσατο ἐν μέσῳ λυχνιῶν ἑπτά.

γ΄ Τὰ γεγραμμένα τοῦ τῆς Ἐφεσίων ἐκκλησίας ἀγγέλου.

δ΄ Τὰ διαλαθέντα τῷ τῶν Σμυρναίων ἐκκλησίᾳ ἀγγέλῳ.

ε΄ Τὰ σημανθέντα τῷ τῆς Περγαμηνῶν ἐκκλησίας ἀγγέλῳ.

ϛ΄ Τὰ γεγραμμένα τῷ τῆς Θυατείρων ἐκκλησίας ἀγγέλῳ.

ζ΄ Τὰ ἀποτελεσθέντα τῷ ἀγγέλῳ τῆς τῶν Σάρδεσιν ἐκκλησίας.

η΄ Τὰ γραφέντα πρὸς τὸν τῆς Φιλαδελφέων ἐκκλησίας ἄγγελον.

θ΄ Τὰ διαλαθέντα πρὸς τὸν τῆς Λαοδικέων ἐκκλησίας ἄγγελον.

ι΄ Περὶ τῆς ὁραθείσης αὐτῷ θύρας ἐν τῷ ὐρανῷ, καὶ τοῦ θρόνου, καὶ τῶν κδ΄ πρεσβυτέρων, καὶ τῶν ἐξ ὧν δεδόξασται.

ια΄ Περὶ τῆς βίβλου τῆς ἐσφραγισμένης σφραγῖσιν ἑπτὰ τῆς ἐν τῇ χειρὶ τοῦ θεοῦ, ἣν οὐδεὶς ἀνοῖξαι δυνάσται τῆς κτίσεως φύσεως.

ιβ΄ Περὶ τοῦ ἀρνίου τοῦ ἑπτὰ κέρατα ἔχοντος οὕτως τὴν βίβλον ἀνοίξαι.

ιγ΄ Λύσις τῆς πρώτης σφραγῖδος, τὴν ἀποκαλυψιν διδαχὴν σημαίνουσα.

ιδ΄ Λύσις τῆς δευτέρας σφραγῖδος, δηλοῦσα τὸν ὧν ἀπίστων καὶ ὧν πιστῶν πόλεμον.

ιε΄ Λύσις τῆς τρίτης σφραγῖδος, δηλοῦσα τὴν μὴ παγίως πεπιστευκότων χῶ τὸ ἐκπῶσιν.

ις΄ Λύσις τῆς τετάρτης σφραγῖδος, ἐμφαίνουσα τοὺς ἐπαγομένας παιδευτικὰς μάστιγας τοῖς δι' ἀνυπομονησίας ἀρνησαμένοις τὸν κύριον.

ιζ΄ Λύσις τῆς πέμπτης σφραγῖδος, τὴν ὧν ἁγίων ψυχῶν σημαίνουσα πρὸς κύριον καταβόησιν ὥστε γενέσθαι συντέλειαν.

ιη΄ Λύσις τῆς ἕκτης σφραγῖδος, τοὺς ἐν τῇ συντελείᾳ ἐπαγομένας θλίψεις σημαίνουσα.

ιθ΄ Περὶ ὧν σφραγισμένων ἐκ πληγῆς ὧν τεσσάρων ἀγγέλων χιλιάδων ϱμ δ΄.

κ΄ Περὶ τοῦ ἀναριθμήτου ὄχλου ὧν ἐξ ἐθνῶν Χριστῷ συμβασιλευσάντων.

κα΄ Λύσις τῆς ἑβδόμης σφραγῖδος, δηλοῦσα ἀγγελικὰς δυνάμεις προσάγειν θεῷ τοὺς ὧν ἁγίων προσευχὰς ὡς θυμιάματα.

κβ΄ Περὶ ὧν ἑπτὰ ἀγγέλων, ὧν τὸ πρῶτον σαλπίσαντος, χάλαζα καὶ πῦρ καὶ αἷμα ἐπὶ τῆς γῆς φέρεται.

κγ΄ Περὶ τοῦ δευτέρου ἀγγέλου, οὗ σαλπίσαντος, τὸ ἐν θαλάσσῃ ἐμψύχων ἀπώλεια γίνεται.

κδ΄ Ὁ τρίτος ἄγγελος, τὰ ὧν ποταμῶν πικραίνει ὕδατα.

κε΄ Ο τέταρτος ἄγγελος τὸ τρίτον τοῦ ἡλιακοῦ καὶ σεληνιακοῦ φωτὸς σκοτίζει.

κς΄ Περὶ τοῦ πέμπτου ἀγγέλου, καὶ ὧν ἐκγὺς ἀβύσσου ἀνερχομένων νοσῶν ἀκρίδων, καὶ τοῦ ποικίλου τῆς μορφῆς αὐτῶν.

κζ΄ Περὶ τοῦ ἕκτου ἀγγέλου, ἐφ' ὧν ἐπὶ τῷ Εὐφράτῃ λυομένων ἀγγέλων ἐπίλυσις.

κη΄ Περὶ ἀγγέλου προβεβλημένου νεφέλιν καὶ Ἶριν, ἐπὶ τὸ κοινὸν τέλος πεσμηνύοντος.

κθ΄ Οτως τὸ βιβλιδάριον ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ὁ εὐαγγελιστὴς ἔλαβε.

λ΄ Περὶ Ενὼχ καὶ Ηλίου διελέγχειν μελλόντων τὸν Αντίχριστον.

λα΄ Οτως ἀναιρεθέντες ὑπὸ τοῦ Αντιχρίστου ἀνασήσονται, καὶ τοὺς ἀπατηθέντας ἐκπλήξουσιν.

λβ΄ Περὶ τῆς ἑβδόμης σάλπιγγος, καὶ ὧν ὑμνούντων τῷ θεῷ ἀγίων ἐπὶ τῇ μελλούσῃ κρίσει.

λγ΄ Περὶ ὧν διωγμῶν τῆς ἐκκλησίας ὧν πρότερον, καὶ ὧν ἐπὶ τοῦ Αντιχρίστου.

λδ΄ Περὶ τοῦ γινομένου πολέμου μεταξὺ ὧν ἁγίων ἀγγέλων, καὶ ὧν πονηρῶν δαιμόνων, καὶ τῆς κατα-πτώσεως τοῦ δράκοντος.

λε΄ Οτως ὁ δράκων διώκων τὴν ἐκκλησίαν χάνεται.

λς΄ Περὶ τοῦ θηρίου τοῦ ἔχοντος κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτά. ὧν μίαν ὡς ἐσφαγμένην εἶφη.

λζ΄ Περὶ ἑτέρου θηρίου δύο κέρατα ἔχοντος, καὶ τῷ πρώτῳ τῆς ἀνθρώπους προσάγοντος.

λη΄ Περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ θηρίου.

λθ΄ Περὶ ὧν ρμδ χιλιάδων ὧν ζῷα τῷ ἀρνίῳ ἑστῶτων ἐν ὄρει Σιών.

μ΄ Περὶ ἀγγέλου προαγορεύοντος τὴν ἐγγύτητα τῆς κρίσεως τῆς μελλούσης.

μα΄ Περὶ δευτέρου ἀγγέλου, τὴν πτῶσιν Βαβυλῶνος κηρύσσοντος.

μβ΄ Περὶ τρίτου ἀγγέλου ἀσφαλιζομένου τὸν τῶν λαὸν, μὴ δέχεσθαι τὸν Αντίχριστον.

μγ΄ Οτι ὁ ἐν τῇ νεφέλῃ καθήμενος, τῷ δρεπάνῳ σωτελεῖ τὸ ἐκ τῆς γῆς βλασταίνοντα.

μδ΄ Περὶ ἑτέρου ἀγγέλου τρυγῶντος τὴν τῆς πικρίας ἄμπελον.

με΄ Περὶ ὧν ἑπτὰ ἀγγέλων ὧν ἐπαγόντων τοῖς ἀνθρώποις τὰς πληγὰς πρὸ τῆς συντελείας. καὶ πορὶ τῆς ὑαλίνης θαλάσσης, ὃν ἡ τοὺς ἁγίους ἐστεφάσατο.

μς΄ Οτως τῆς πρώτης φιάλης ἐκχυθείσης, ἕλκος κακὸν ὧν ἀνθρώπων γίνεται.

μζ΄ Πληγὴ δευτέρα κακὸν ὧν τὴν θαλάσσην ἐπιμωμένων.

μη΄ Οτως δὲ τῆς τρίτης, οἱ ποταμοὶ τὸ αἷμα μεταβαλλόμενοι.

μθ΄ Οτως δὲ τῆς τετάρτης, καυματίζονται οἱ ἄνθρωποι.

ν΄ Οτως δὲ τῆς πέμπτης, ἡ βασιλεία τοῦ θηρίου σκοτίζεται.

να΄ Οτως δὲ τῆς ἕκτης, ἡ ὁδὸς δὲ τοῦ Εὐφράτου τοῖς ἀπ' ἀνατολῶν ἡλίου βασιλεῦσιν ἀνοίγεται.

νβ΄ Οτως δὲ τῆς ἑβδόμης, χάλαζα καὶ σεισμὸς κατὰ ὧν ἀνθρώπων γίνεται.

νγ΄ Περὶ τοῦ ἑνὸς τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων δεικνύοντος τῷ εὐαγγελιστῇ τὴν τῆς πόρνης πόλεως καθαίρεσιν. καὶ πορὶ ὧν ἑπτὰ κεφαλῶν, καὶ ὧν δέκα κεράτων.

νδ΄ Οτως ὁ ἄγγελος τὸ ὁραθὲν αὐτῷ μυστήριον ἑρμήνευσεν.

νε΄ Περὶ ἑτέρου ἀγγέλου τὴν πτῶσιν Βαβυλῶνος διαλοιῶντος, καὶ χρηνίου φωνῆς τὴν ἐκ τῆς πόλεως φυγὴν ὠτελλομένης, καὶ τῆς ἀπολῆς ὧν πεπτωκότων τὸ πορὶν ὠκείωσε.

νς΄ Περὶ τῆς ὧν ἀγίων ὑμνῳδίας, καὶ τοῦ πρωτοῦ ἀγγέλου ὅτε ἔψαλλον ἐπὶ τῇ καθαιρέσει Βαβυλῶνος.

νζ΄ Περὶ τοῦ μυστικοῦ γάμου, καὶ τοῦ διατάγου τοῦ ἀρνίου.

νη΄ Πῶς τὸν χριστὸν ὁ εὐαγγελιστὴς ἐφίππον μετὰ ἀναιμάκτων ἀγγελικῶν ἐθεάσατο ζῴῳ φόβῳ.

νθ΄ Περὶ τοῦ Ἀντιχρίστου, καὶ τῶν ζῴων αὐτῷ βαλλομένων εἰς γέενναν.

ξ΄ Ὅτως ὁ Σατανᾶς ἐδέθη ἀπὸ τῆς χριστοῦ παρουσίας μέχρι τῆς συντελείας. καὶ περὶ τῶν χιλίων ἐτῶν.

ξα΄ Περὶ τῶν ἡτοιμασμένων θρόνων τοῖς φυλάξασι τὸν χριστοῦ ὁμολογίαν.

ξβ΄ Τί ἐστιν ἡ πρώτη ἀνάστασις, καὶ τίς ὁ δεύτερος θάνατος.

ξγ΄ Περὶ τοῦ Γὼγ καὶ Μαγώγ.

ξδ΄ Περὶ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ τῆς κοινῆς ἀναστάσεως καὶ κρίσεως.

ξε΄ Περὶ καινοῦ οὐρανοῦ τε καὶ γῆς, καὶ τῆς ἄνω Ἱερουσαλήμ.

ξς΄ Περὶ ὧν εἶπεν ὁ νὺ τῷ θρόνῳ καθήμενος καὶ ὁρατός.

ξζ΄ Περὶ τοῦ ἀγγέλου δεικνύοντος αὐτῷ τὸν ὡραῖον πόλιν καὶ τὸ τετράγωνον τεῖχος, ζῴοις πυλῶσι διαμετροῦντος.

ξη΄ Περὶ τοῦ καθαροῦ ποταμοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἐκ τοῦ θρόνου πρέποντος.

ξθ΄ Περὶ τοῦ ἀξιοπίστου ὧν πεπραγμένων τῷ ἀποστόλῳ.

ο΄ Ὅτι θεὸς ὢν πεφιλῶν ὁ χριστὸς καὶ δικαιότης ὢν ἁπάντων.

οα΄ Ὅτως ἐκελεύσθη μὴ σφραγίσαι, ἀλλὰ κηρύξαι τὴν Ἀποκάλυψιν.

οβ΄ Ὅτως ἡ ἐκκλησία καὶ τὸ νῦν αὐτῆς πνεῦμα προσκαλοῦνται τὴν τοῦ χριστοῦ νυμφίου ἐπιφάνειαν. καὶ περὶ τῆς ὥρας ἣν ἐκβάλλονται οἱ τὴν βίβλον φυλάττοντες ὡς ἄκυρον.

Τέλος ὧν ἑβδομηκονταδύο κεφαλαίων τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΗΓΑΠΗΜΕΝΟΥ ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ, ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ, τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ, ὃς ἐμαρτύρησε τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τινὲς μὲν ἀρχαιοτέρων νοθεύουσι ταύτην τῆς Ἰωάννου τὴν ἀγαπημένου γλῶτταν, ἑτέρῳ ταύτην ἀναπλάττοντες. οὐκ ἔστι δὲ οὕτως. ὁ γὰρ σωτεράνυμος Γρηγόριος ἐνέκρινε ταύτην ταῖς ἀποστόλοις, ὡς τὴν Ἰωάννου, φήσας, διδάσκειν ἀποκάλυψις. Ἀρχόμενος δὲ γράφειν τὸ εὐαγγέλιον, τὸν χριστὸν θεολογῶν πρόεισιν. ἐν ἀρχῇ, φησὶν, ἦν ὁ λόγος. καὶ τῆς ἐπιστολῆς δὲ αὖ τὸ πρόοιμον τῆς αὐτῆς ἔχεται θεολογίας, ὃ ἦν ἀπ' ἀρχῆς πρεβαλλόμην. ἀποκάλυψις Ἰησοῦ χριστοῦ ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς, ὡσπερεὶ ἔλεγεν. ἣν πρὸ οὐσάμου ἀποκάλυψις, δέδοται μὲν πρὸ τοῦ πατρὸς τῷ υἱῷ, δέδοται δὲ πρὸ τοῦ υἱοῦ ἡμῖν τοῖς δούλοις αὐτοῦ. ἀπὸ ὧν ταπεινοτέρων μὲν τῆς οἰκονομίας ἀρξάμενος, ἐπὶ τὰ θεοπρεπέστερα πρέβη. ὡς μὲν καὶ Πέτρος ὁ θεῖος ἀπόστολος ἐν τῇ ἑαυτοῦ ὁμολογίᾳ τὸ, χριστὸς, ἤτων ὄνομα, τὸ τελειότατον ἐπήνεγκε τὸ, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὡς τοῦ χριστοῦ ἐκ ἀξιολόγως τὴν οἰκονομίαν πίστας ἔχοντες, οὕτως οἱ καὶ νῦν τῷ, χριστὸς, ὀνόματι οὗτος σωσάσας τὸ, τοῖς δούλοις αὐτοῦ, τὴν ἐν τῷ χριστῷ θεότητα ὑποσήμανε. τίνος μὲν ἦσαν οἱ ἅγιοι δοῦλοι, ἢ μὴ τοῦ θεοῦ; πρὸς ὃν καὶ ἔφηται, ὅτι σὺ μόνος δοῦλος σός. ἐποιήσαντο δὲ, τὴν τῶν μυσταγωγίαν ὑπὲρ τὸν χριστὸν αὐτοῦ χρῖσμα αὐτῷ καταπραΰξαι ἢ μὴ δηλαδὴ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ, τὸ φιλάληθες τοῦ τῶν ἀποκαλύψεων ἠληθότερος ὑποδείξαν. ἀποκάλυψις δέ ἐστιν ἡ ὧν κρυπτῶν μυστηρίων δήλωσις, καταυγαζομένου τοῦ ἡγεμονικοῦ τῆς ψυχῆς, εἴτε διὰ θείων ὀνειράτων, εἴτε καθ' ὑπαρ ἐκθέσεως ἑλλαμπόμενος. δεδῆναι δὲ τῷ ἀποκάλυψιν ταύτην φησὶν, ἀνθρωπινώτερον διαχειριζόμενος τὸν λόγον ὁ θεῖος οὗτος ἀπόστολος, ἀμηχάνως ἂν τῷ εὐαγγελίῳ καὶ τῇ ἐπιστολῇ αὐτοῦ, ἀπὸ ὧν θάτερον τοῦ χριστοῦ μᾶλλον προϊόμενος τὸν λόγον καὶ ἐν διατρίβων αὐτοῖς, οὕτω ἐ νῦν, ἀμηχάνως ἂν ταπεινοτέρων, ὡς ἂν ὑποφήνησαφῶς, ὡς ἄμφω τὰ θειότερα λέγω καὶ τὸ ἀνθρώπινα, τῷ ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ νῦ θεωρεῖται χριστῷ μεταπρέποντα. διὰ γὰρ τὸ διακονοῦντος ἀγγέλου, καὶ τὸ ὀνόματος ὧν μαθητῶν, ὅτι δοῦλοι, τὸ τῆς θεότητος χριστοῦ ἐμφαίνει μέγεθος, καθὸ καὶ ἔφηται, ὅτι σὺ μόνος δοῦλος σός. πῶν ἔκβασιν δὲ ὧν χρηματιζομένων ἐν τάχει ὑπισχνεῖται πεσθῆναι, ἀκαίρως ἔτυχεν, ἀμὰ πραμετρῶν τὸ ἀνθρώπινα τοῖς θείοις, οἷς καὶ τὸ πολυχρονίως καὶ χιλιοσῶς ἐκτελούμενα, ὡς μὲ χθὲς ἡμέρα, καὶ μὲ ἐν νυκτὶ φυλακὴ κρίνεται. ἢ καὶ φιλοτιμότερον πεσβαλεῖν τῷ, ἐν τάχει, ἅτ' ἀνυποστάτως πρισῶντες ἐπὶ πῶν ἐκβασιν λήψεσθαι τὸ δηλούμενα, μηδὲν τῆς πράσεως οἵας τε οὔσης τὸ συντελεσθῆναι λυμήνασθαι, ὡς γὰρ τὸ σήμερον τὸ ἐχθὲς πρατεινομένου, ἐὰν μὴ ἐς ὥσπερ ἀφίχθαι ἀπεκόμενον εὐκαίρως πῦ μηδεμιᾶς ὑπολειπομένης τῷ πράγματι βραδυτῆτος πρὸς καταδοχὴν, ἀπὸ διαπεμπόμενα

Κεφ. α΄. 1

προφητεύσαθαι εὐαρεστῶς. Δι' ἀγγέλου δὲ ὁ χρηματισμὸς τῷ δούλῳ αὐτοῦ, ὃς δοῦλος ἐμαρτύρησε τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ, φησί. τούτῳ τῷ σχήματι τὸν Διδασκαλικὸν αὐτὸ ἀλήθειαν σωιζῶν, καὶ ὡς εὐαγγελίοις ἐχρήσατο ἡμῶν, οὕτως ἐστὶν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτου καὶ γράψας ταῦτα, ἐ οἴδαμεν ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. ὡς ὃν ὧν ἐκείνῳ, οὕτω καὶ νῦν φησιν, ὅτι μάρτυς ἐστὶ τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ διὰ τῆς ἀποκαλύψεως τῆς δοθείσης αὐτῷ παρὰ τοῦ χριστοῦ μαρτυρίας, μαρτυρίας λέγων, οἱονεὶ διαμαρτυρίας τὸ διαμαρτύραθαι δηλονότι πρὸς οὓς ὁ λόγος αὐτῷ, ἃς ὀφθέντως ἑαυτοῦ, μάρτυρα εἶναι ἑαυτὸν τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ θείου λόγου διὰ τῆς ἀποκαλύψεως. Τίνα δὲ διαμαρτύραθαι καὶ κηρύξαι ἃς ὀφθῶσιν ἑαυτοῦ; πότε ὄντα, πότε ἐσόμενα, ἃ καὶ πραξαπικά, ἄτε προφήτου, τοῦτε ἐνεστῶτος χρόνου καὶ τοῦ μέλλοντος. Ὅσα τε εἶδεν. Ἑνέτερῳ ἀντιγράφῳ προσκείται, ἐ ταῦτα.
» Καὶ ὅσα ἤκουσε, καὶ ἅπινα ἐστί, καὶ ἅπινα δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα.

Ὁ χριστός μοι, φησίν, ἐφανέρωσεν ὡς ἕκαστος τῷ δούλῳ αὐτοῦ, ἐφ' ᾧ διὰ ὧν ὁραθέντων διαμαρτύραθαι ἐ κηρύξαι πρὸς ἐπιφροφὴν ὧν ἀκούοντων, τότε ὄντα ἐ τῇ ἀνθρώπρις λαμβάνοντα, τότε μέλλοντα ἔσεσθαι. προφητικῶς γὰρ ἑώρακεν ἀμφότερα. καὶ δηλον ἐκτὸς ἐρεῖσθαι, ἅπινά ἐστι, ἐ ἃ χρὴ γενέσθαι. ταῦτα μὴ παρασατικὰ τοῦ ἐνεστῶτος χρόνου καὶ τοῦ μέλλοντος, περὶ ἃ καὶ ὧν προφητῶν τὸ εὐδόκιμον.

» Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας, ἐτηροῦ
» ντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα. Μακαρίζει προμηθῶς ἄγαν οὐ τοὺς ἀναγινώσκοντας μόνους, ἀ πολλοὶ μὲν ἦσαν μακάριοι οὕτως οἱ ἀναγινώσκοντες, ὀφειλὰ ἐ τοὺς ἀκούοντας ἐμπράκτως διαλαδὴ ἀκοῆ. ὃς καὶ ὁ κύριος τῷ ὄντι ἐμαρτύρησεν ἀκολου, πρὸς ὧν, ἐν οἷς φησίν, ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. καὶ τίς οὗτος; ὁ τὴν ἀκουστικὴν ἕξιν εὐαρεπὴς ἐς τὸ διατηρεῖν καὶ φυλάσσειν ὡς θείους νόμους τὰ ἐνιαυτὰ, ὃς ἐ πνευματικῶς ζῶν κατηρτισμένος, ἀλλ' ὡς ὁ ψυχικὸς ἄνθρωπος, ἕτερα ὁ κατ' αἴσθησιν ζῶν προαιρούμενος, ὥστερ τὸ λόγου ἔρημα ζῶα, οἳ ἀτιμάσας μὲν πᾶν τὸ περὶ τὸ ζώτροφον τοῦτο ζῶν καὶ χειρονιδύ, μεταξάμενος δὲ πρὸς τὸ θεῖον τὸ ἐν ἡμῖν, ὅλος γέγονε τῆς κατ' ἀρχὰς τοῦ πλάστου ἐπὶ τῷ κατ' εἰκόνα ἑαυτοῦ πλάσματι, χρηστότητος ἐ
» κδημίας. Ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς. Ἐγγὺς ὁ καιρὸς τῆς μακαριότητος. τῷ διαπύρῳ γὰρ τοῦτο τῆς ἀγάπης ὧν φυλακτόντων τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ. Διὸ καὶ τὸ ἀνένδοτον τῆς περὶ ταῦτα προθυμίας αὐτοῖς ἐργασίας, ἁδ' ἐς παράτασιν χρόνου ἢ ἀπρακατάστασιν νομιθείη. καὶ μάρτυς ἐν τῷ πατριάρχου Ἰακὼβ ἐπὶ τῇ ἀναλήψει ὧν γυναικὸν ἐπιέστης καρτερία, ὡς μιᾶς ἡμέρας λογιζομένη. ἢ ἐγγὺς ὁ τὸ ἐπάθλων καιρὸς τῷ πραμετρεῖσθαι τὸ τοῦ πρόντος βίου σμικρότητα, πρὸς τὸ τοῦ μέλλοντος ἀπειρίαν αἰῶνος.

» Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς οὔσαις ἐν τῇ Ἀσίᾳ. Διὰ ὧν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν, καὶ τοῦ ἑβδομαδικοῦ ἀριθμοῦ τὸ ὧν ἅπαντα χριστιανῶν ἐκκλησιῶν ἐσήμανε πλῆθος τοῦ τῷ παρόντι βίῳ συστοίχων, καθ' ὧν ἡ ἑβδομαδικὴ ὧν ἡμερῶν περιοδος καταρξασα, τὴν οἰκουμένην τῇ φθαρτῇ πίστει δυώδεκα ἑαυτῆς ὑπέφηνεν ὡς διὰ πάσης διήκουσαν. ἢ καὶ Φίλωνι τῷ θεωρητικωτάτῳ Ἰουδαίῳ ἀνδρὶ, ἐν λόγῳ αὐτοῦ τῷ εἰς τὸν καὶ τὸ Μωυσέα φιλοσοφίαν

λοσοφίαν ἐπερωτήσαντά τινα περὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον. τούτοις δὲ ταῖς ἐκκλησίαις καὶ ἰσαρίθμοις ἐφόροις ἀγγέλοις ὁ μακάριος νῦν Ἰωάννης γράφει. τὸ δὲ, ἀπὸ τοῦ, ὁ ὢν, καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ ἐρχόμενος, ἰσοδυναμεῖ τῷ, ἀπὸ τοῦ πάντων θεοῦ ἡμῶν. ὀνόματι μὲν γὰρ αὐτὸς ἑαυτὸν ὀνομάζει ὁ πατὴρ χρηματίζων τῷ Μωυσῇ ἐπὶ τοῦ ὄρους. τὸ δὲ ἦν, ὁ παρῳὼν θεόσοφος εὐαγγελιστὴς προσήνεγκεν οὕτε τῷ εὐαγγελίῳ αὐτοῦ, ἐναρχῆ ἦν ὁ λόγος, ἤτων, καὶ οὐ τῇ πρώτῃ ὧν καθολικῶν αὐτοῦ ἐπιστολῶν, ὃ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, γράψας, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς. ἐρχόμενον δὲ τὸ θεῖον πνεῦμα καλεῖ, ὡς ἂν μόνου τοῦ ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς ἀποστολικὸν πρὸ τοῦ πατρὸς, ἀμελεῖ πραγμόνων τοῖς ἀξίοις αὐτὸ δόξαθαι, καὶ διὰ τοῦ ἁγίου βαπίσματος.

» Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ τοῦ, ὁ ὢν, καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ ἐρχόμενος.

Ἴσως δὲ χρὴ ἀδόκιμον καὶ οὕτω ταῦτα νοεῖσθαι ἐπὶ τοῦ πατρὸς τὸ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὡς αὐτοῦ χωρὶς χρόνου ἑαυτῷ πάντων ὧν ὄντων τῶν ἀρχῶν, καὶ
» τὸ μέσα, καὶ τὸ τελευταῖα. Καὶ ἀπὸ ὧν ἑπτὰ πνευμάτων, ἃ ἐνώπιον τοῦ
» θρόνου αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τινὲς τὰ ἑπτὰ πνεύματα, τὰς ἐνεργείας τοῦ ἁγίου ὑπέλαβον πνεύματος. δοκιμώτερον δὲ ἀγγέλοις ταῦτα νοεῖν. χρὴ δὲ τὸ σωπρελήφθαι δὲ τῇ παντοκρατορικῇ τριάδι, ἤδη καὶ ὁμότιμα ταῦτα καταλογίζεσθαι αὐτῇ χρὴ, ἀλλὰ δοῦλα καὶ λειτουργικὰ, ἔνθα πιστέον τοῖς προφήταις τοῖς διαμαρτυρομένοις ὅτι τὰ σύμπαντα δοῦλα αὐτοῦ, καὶ διὰ καὶ τῷ θεοπάτορι Δαυὶδ, ἐυλογεῖτε, φάσκοντι, πάντες ἄγγελοι θεοῦ, δυναρεὶ ἰσχύϊ, ποιοῦντες τὸν λόγον αὐτοῦ. καὶ τὸ μὲν λέγειν ὅτι τὸ συμπαραλαμβάνειν τὸ θεῖον καὶ τῶν ἀγγελικῶν φύσιν, παριστῶντες ἐπὶ τὸ ὁμότιμον εἶναι τῆς παντοκράτορος ἐ πάσης τοῦ εἶναι κτίσεως προαιρέσεως καὶ τῶν λειτουργικῶν ὑπάρτασιν, χρὴ ἐπὶ ἤδότος, χρὴ ἐγγὺς, ἀλλὰ ἀγνοοῦντος, οἶμαι, ὡς τῷ δεσπόζοντι φιλεῖ σωεῖναι καὶ τὸ ὑπηρετῶν. ᾧ διὰ καὶ Παῦλος χρώμενος οὐ τῇ πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολῇ οὐ πάσως φησὶ. μαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ ὧν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων. τοῦτο ὅμως καὶ τῷ αὐτῷ ἐπακολουθοῦντος ἐστίν. ἅμα καὶ τὸ ἐνταῦθα προσκεῖσθαι τὸ, ἃ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, πρὸς οἰκειοτικὴν τάξιν, χρὴ ἰσότιμον αὐτοῖς προσμαρτυροῦντος ἐστίν. Ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς, ὁ πρωτότοκος ὧν νεκρῶν.

Δεῖ προσυπακοῦσαι τὸ, ὃς ἐστιν, ἵν' ᾖ, καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς ἐστιν ὁ μάρτυς. πιστοποιητέον δὲ ὅτι πρότερον ὡς περὶ ἀσάρκου γράψας τοῦ θείου λόγου ἐν οἷς ἔλεγεν, ὁ ἦν, νῦν περὶ σεσαρκωμένου αὐτοῦ διαλέγεται, φήσας, καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ χριστοῦ, χρὴ διαιρῶν αὐτὸν εἰς δύο, διὰ τὸ ἐπαγαγεῖν τὸ, καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ χριστοῦ, ἀλλὰ τότε καὶ ἐκεῖνο περὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ μαρτυρῶν, ὅτε τε ἐστὶ τοῦ πατρὸς, καὶ ὅτι ἐσαρκώθη. τοῦτο γὰρ βούλεται διαλογῶ τὸ, χριστὸς, ὄνομα. ὃς χριστὸς καθὼς τὸν μακάριον Παῦλον ἐμαρτύρησεν ἐπὶ μαρτυρίας Ποντίου Πιλάτου, ὁμωνύμα ἔφασκον πρὸς αὐτόν. ἡ βασιλεία ἡμῶν χρὴ ἐστὶν ἐκτὸς κόσμου τούτου. νοεῖν γὰρ ἀπὸ τούτων διανίσησι τῶν λόγων, ὡς καὶ θεός ἐστιν ὁ ὡς ἀληθῶς ὀρθόμενος, ὁ τὸν φθεγγόμενος. μάρτις μὲν οὖν διὰ τοῦτο. πιστὸς δὲ, ἀπὸ τοῦ ἀληθὴς, θεὸς καὶ ἀληθῶς. διὸ καὶ ὡς ἀληθῶς ἀπέθανεν, ἀνέστη δὲ ὡς θεός. ἀνέστη γὰρ, ὡς οἱ τῆς θείας δυνάμεως ὑφ'

ἑτέρων ἀναστάντες, οἳ καὶ πάλιν ἀπέθανον. οἰκείᾳ δὲ δυνάμει ἀναστὰς, ἅτε θεὸς, πρῶτος ἀπήρξατο τῆς ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτὸν ἐλπιζομένης ἀτελευτήτου καὶ ἀιωνίου παλιγγενεσίας. Διὸ καὶ πρωτότοκος λέγεται τῶν νεκρῶν, ὡς μόνος αὐτὸς καταρξας τῆς τοιαύτης ἡμῖν τῶν ἀγαθῶν χάριτος. ἄρχων δὲ τῶν βασιλέων τῆς γῆς ὁ Χριστὸς, ἐπεὶ καὶ Δανιὴλ πρὸς τὸν Βαβυλώνιον ἔφη, βασιλεύειν τὸν ὕψιστον καὶ κυριεύειν τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων. ἡ δὲ ἀρχὴ ἡ τῆς θεαρχικῆς νοεῖται καὶ ὁρᾶται κυριότητος, τῆς ὁ ἀντιταττῶν λόγος ὁ πάντα τὰ θεοπρεπῶς λεγόμενα ἐπὶ τῆς ὑπερουσίου τριάδος μὴ καθ' ἑκάστης λέγων τῶν τριῶν ὑποστάσεων ὁρίζεσθαι καὶ ἁρμόττεσθαι, πλὴν ταῦτα ἃ πᾶν προαγωγὴν τούτων ἡμῶν τὸ θρησκευτικὸν γνώρισιν ἐμποιοῦται, ἀλλ' ἀποτεταγμένως καταριθμῶν ἑκάστην ὑποστασιν τῶν τριῶν μὴ χωροῦσαν προλαμβάνειν; καὶ ταῦτα Γρηγορίου μὲν τοῦ θεολόγου τῶν λόγων πρὸς χρῆσιν, τοῦ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος ἐκ τοῦ ὄντος ἀδελφοφόρος, ὡς ἐφαρμοζόντων τῶν θεοπρεπῶν ὀνομάτων καὶ κοινῶν καὶ ἰδίων ταῖς τρισὶν ὑποστάσεσι; δῆλον δὲ, καὶ ἐξ ὧν τὸν τρισάγιον τῶν Σεραφὶμ ὕμνον καθ' μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐκ τοῦ ὄντος μανθάνομεν λέγεσθαι, ὃν ὁ Παῦλος διδασκόμενον ἐν ταῖς πράξεσιν ἐκ τοῦ πνεῦμα ἁγιον ἐνήμισυ, ἡμεῖς δὲ πατροπαράδοτος τῷ τῇ φρικτῇ καὶ ἀναιμάκτῳ θυσίᾳ ἐκ πατέρα. ὡσπερ ὁ μακάριος Ἐπιφάνιος τῷ τῷ λόγῳ τῷ ἐκ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διέξεισι.

» Καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς τῷ ἀγαπήσαντι ἡμᾶς.

Οὐ τῶν γηΐνων μόνων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν οὐρανοῖς βασιλεύει. ἀλλὰ νῦν μὲν περὶ τῶν ἐπιγείων λέγει, πεῖσαι δὲ δείκνυσιν αὐτὸν καὶ τὸν τῶν οὐρανίων ἁγίων τάγμα τῶν
» βασιλεύοντα. Καὶ λούσαντι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν τῷ τῷ αἵματι αὐ
» τοῦ, καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ.

Διαστραφεῖται τὴν πρὸς Διάφορον ζήνοιαν. λούεται μὲν γὰρ ὁ τῆς κιλίδας καὶ τρὶς ἀπίλοισ ἀποκαθαιρόμενος. λύεται δὲ ὁ τῶν ἐγκλημάτων ἑαυτοῦ ἀπαλλαττόμενος. πρεσυπακουστέον δὲ πρὸς τὸ ἐποίησεν, τὸ, ὅς, ἀναφορικὸν ἄρθρον, ἵνα ᾖ, ὅς ἐποίησε. μὴ γὰρ οὕτως ἐξακουομένου, διὰ τὸν σολοικισμὸν τὴν φράσις ἀχρωθήσεται. μὴ ἔστω δῶν πρὸς τὸν προκειμένην δοτικὴν πτῶσιν ἀναφερομένην τὴν ζήνοια, ἀπ' ἐξ ἐυθείας ἐπαγομένην. ΑΛΛΩΣ. τὸ προκειμένου ἐδαφίου τὴν ζήνταξιν οὕτως ὀφείλει νοεῖσθαι ἀνελλιπῶς, τὸ ἐχόμενον πρασίσει. ἐν σχήματι γὰρ τῷ εἰρημένῳ ἐξενήνεκται, ὃ καλεῖται ἀνοίκωσις. γίνεται δὲ τότε ὅτε τὴ προκειμένη φράσει ἡ ἐπιφερομένη ζήνοια μὴ ὁμοιοπτώτως τοῖς φθάσασιν ἔσενεχθῇ, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἐπαγομένην ζήνοιαν μεταληφθῇ. δοτικῆς γὰρ πτώσεως προλειφθείσης τῷ τῷ, λούσαντι ἡμᾶς, ἐπήγαγε, τὸ, ἐποίησεν ἡμᾶς ἐλλειπτικῶς τὸ ἀναφορικοῦ ἄρθρου. ἵνα γὰρ τὸ ἀνελλειπῶς οὕτω, τῷ λούσαντι ἡμᾶς τῷ τῷ αἵματι αὐτοῦ, καὶ ποιήσαντι ἡμᾶς. κἂν μὲν ἡ ἐπιφερομένη ζήνοια ὁμοιοπτώτως ἐπήνεγκε οὕτω προαγομένη, ᾧ καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς, ἦδεν νῦν ἡμῖν πρὸ τούτου πρόκειται ζήτημα. ἐνέργειαν δὲ ὑποστήσαντες διὰ τὸ, ἐποίησε, ῥήματος, ἀναγκαίως ἐπ' ἐυθείαν πτῶσιν ἀποκλίνομεν, τὸν ἐνεργοῦντα ἐπιφερόντες μαθεῖν. τούτου δὲ πρὸς ἀπευχάνομεν μὴ τῆς ὀνο

μαστικῆς

μαστικῆς πτώσεως παραλαμβανομένης; Διότι ὅσον τὸ ἐλλιπὲς ἄρθρον, ἡ ὀνομαστικὴ ἐυθεῖα παρέσχεν οὕτως ἀκουέσθαι ἀνελλιπῶς, ὅς καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, οἱ
» νεὶ ἀνήγαγεν ἡμᾶς εἰς βασιλέων δόξαν. ᾧ δόξα, ἡ ἐχομένη ἐγγραφος λέξις ἱκανὴ πα
» ραστῆσαι. Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

Ἡ ζύνταξις τοῦ ῥητοῦ, ἀπὸ τῶν τελευταίων ἐπὶ τὰ πρῶτα ἐπάνεισιν οὕτως. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος τῷ ἀγαπήσαντι ἡμᾶς καὶ λούσαντι ἡμᾶς ἐν τῷ ἰδίῳ αἵματι. καὶ πῶς γὰρ οὐκ ἠγάπησεν, ἑαυτὸν δοὺς ἀντίλυτρον ἡμῶν, ὡς ἀμνὸς σφαγιασθείς, καὶ τῷ δι' ἀφθαρσίου αὐτοῦ αἵματι καὶ ὕδατι λούσας ἡμᾶς, ἤγουν καθάρας τῶν ἁμαρτιῶν ῥύπων ἡμῶν; καὶ ἐμὲ μὲν χρι τούτου πῶς εἰς ἡμᾶς αὐτὸ φήσας ἐυεργέτησαν, ἅμα καὶ βασιλείαν ἡμῖν δωρησάμενος; καὶ τίς ἡ βασιλεία; ὅθεν ἡ δόξα ἡ δοθεῖσα ἡμῖν παρὰ Χριστοῦ, τὸ γένεσθαι ἡμᾶς ἱερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ προφήτας, τοὺς γὰρ πρεσβυτέρους τῆς τοιαύτης ἐπάξιον ἀγαθοδότου καὶ θείας τῷ ὄντι δωρεᾶς. ἀφ' ὧν δωρεῶν, ἐμόνον τῆς νῦν τῷ παρόντι δόξης ἐπιβολοι, ἅμα καὶ τῆς μελλούσης τυχεῖν ἐυελπίδες καθι
» σάμεθα. Ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς, καὶ
» οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν. καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναὶ, ἀμήν.

Ἐνταῦθα, φησὶν, ὡς ἀμνὸς σφαγιασθείς, καὶ αὖθις τῷ αἵματος αὐτοῦ λούσας καὶ ἀπολύσας ἡμᾶς τῶν ἁμαρτιῶν, οὕτως αὐτὸς ἐλεύσεται, ἐχ' ὡς τὸ πρῶτον νῦν παραβύσω καὶ σωτηριασμένως, ὁ δὲ ὁ προφήτης Δανιὴλ ἀπὸ τῆς τοῦ υἱοῦ ὡς ἐπὶ πρόσωπον ἀποφαίνεται ἀνίξασθαι καταβάσεως, ἅμα παῤῥησίας, καὶ φανερῶς νῦν τῇ πατρικῇ δόξῃ, ὥστε παντὶ ὀφθαλμῷ ὀφθῆναι κριτὴς ἀδέκαστος ἁπάντων. νεφελῶν δὲ κἀνταῦθα λόγος, ὡς νῦν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτὸς πρὸς χρεοὺς ἀνόδου. Λουπᾶς γὰρ ἐν ταῖς πράξεσι γράφει νεφέλιον τὸν κύριον ὑπολαβεῖν. Μάρκος δὲ νῦν τῷ ὑπ' αὐτοῦ γραφέντι εὐαγγελίῳ τὸν κύριον αὐτὸν ἁμάγραφον ἐαυτὸν λέγοντα. καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, τῶν νεφελῶν ἐνταῦθα, εἴτε διὰ τὸ κοῦφον τῆς μεταρσίοις καὶ ἀϋλοπλαῖς διαλοιπόσων σωμάτων, ὡς καὶ Δαυὶδ ὁ θεοπάτωρ νῦν ἐφεῖται τὴν ἐπίβασιν αὐτῷ τῷ θείῳ ὑπατιθείς. ἢ καὶ τοῖς θείως καὶ πνευματικῶς ζῶν ἐλομένοις ἀνθρώποις διαλῶν, ποτὲ τῶν καὶ ὁ αὐτὸς οὕτως φησιν. ἀπὸ τῆς πλανώσεως αὐτοῦ αἱ νεφέλαι διῆλθον. καὶ ὁ Ἀμὼς καὶ Ἡσαΐας ποτὲ τῶν αὐτῶν. Τίνες εἰσὶ ὡς νεφέλαι πετόμεναι καὶ ὡς νεοσσοὶ περιστερῶν; δῆλον γὰρ ὡς ποτὲ τῶν θεοφιλῶς βιοτευόντων ταῦτα φησὶ προπικῶς, ὃ καὶ μᾶλλον παραδεκτέον, εἶναι καὶ τὸ παρὸν ἱκανὸν τεκμηριῶσαι ῥητὸν, μετὰ τῶν νεφελῶν φάσκον ἔρχεσθαι τὸν κριτὴν, ἀλλ' οὐχ' ὑπὲρ τῶν νεφελῶν ἐπερχούμενον. ᾧ καὶ Παῦλος συνάδει, ἁρπαγήσεσθαι ἡμᾶς ἐμπροσθῶν, εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα, τοὺς καθὼ Παῦλον διαλαδὶ βεβιωκότας, τοῦ πάντοτε συνεῖναι κυρίῳ. ἡ δὲ καὶ νεφέλας τῷ ὄντι νοεῖν τισὶ βέλτιον δοκεῖ τοιούτους οἷας καὶ νῦν τῷ Θαβωὼ ὄρει καλύψαι τὸν κύριον καὶ τοὺς αὐτοῦ μαθητὰς ὁ λόγος θρυλλεῖ, ᾖδεν ποτὲ τούτων διοίσεσθαι δεῖ. ἐρχόμενον δὲ τὸν κύριον δόξῃ τοιούτῃ, ὀφθῆναί φησιν ὑπὸ παντὸς ὀφθαλμοῦ, καὶ τῶν τὴν παρουσίαν αὐτοῦ πιστῶς ἐλπισάντων, καὶ τῶν ἀπὸ ἐλπίδος αὐτὴν θεμένων, ὧν τοὺς μὲν ἐυφρανθῆναι, τοὺς δὲ κόψεσθαι παγκλαυθμῷ. τοὺς δὲ ἐκ

δὲ ἐκκεντήσαντας λέγει τοὺς δὲ τὸ σταυρικὸν αὐτοῦ πάθος ἤλοιστε ἐν τῇ λόγχῃ πρώσαντας αὐτ[illegible], ἐν ᾧ ζῶν Σύριος, τοὺς ἀπ' ἐκείνων βλασφήμως αὐτῷ ἐπιτιθεμένους. Σύριος δὲ τοὺς ἡρημένους τὸ βέβαιον ἐπιμαρτυρῶν, ἐστερέωσε δηλαδὴ τὸ ἀληθῶς, καὶ ἐν ἀμήν. τὸ ναὶ μήν, ὃ ἐξ Ἑλληνικῆς σωφροσύνης τὸ ἀμετάθετον ὧν ἡρημένοις ἀκριβοῦντος. τὸ δὲ ἀμήν, πρὸς Ἑβραίοις ἐστὶ τὸ μηδὲν ἀνένεσθαι ἐμποδὼν μὴ ἐκβῆναι τὰ ὑπειλημένα, ἐπαγομένου. Ἐγὼ εἰμὶ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, λέγει κύριος ὁ θεός, ὁ ὤν, καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ. Ὁ νεώτερον ἀνωτέρω, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ νῦν ὁ παντοκράτωρ, ὃν καὶ γὰρ ἄλλον ἢ τὸν Χριστὸν εἶναι ἐδείκνυμεν, καθ' ὅσον τὰ θεοπρεπῶς ἐπὶ τοῦ ὑπερουσίως ὄντος τῇ τριάδι λεγόμενα, τὰ αὐτὰ πάλιν ἀδιαστάλτως καὶ καθ' ἑκάστης ἐναρμόττειν ὧν ὑποστάσεων, εὐσεβές, ἀλλὰ γὰρ ἀσεβές, τὸν αὐτὸν αὖθις ἡσάγει μὲν τὸ πνεῦμα ἐσχάτων ἐπέλευσιν αὐτοῦ γνωρίσαι αὐτῷ καὶ ὅπως αὖ πάλιν ἔσται, ἔτι καὶ ταῦτα γνωρίσαντα. ἐγώ εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ. ἄλφα δηλαδὴ τὸ ἀρχὴν εἶναι, ὅτι καὶ τὸ ἄλφα ἀρχὴ ὧν τῷ γράμματι στοιχείων, ὦ δηλαδὴ τὸ τέλος ὧν αὐτῶν. ἀρχὴν δὲ καὶ τέλος τίς γὰρ ἂν συνοπτοίσει τὸ πρώτης σημαίνεσθαι καὶ τὸ ἐσχάτης; δηλαδὴ τοῦ πρώτης δέ, τὸ ἄναρχος νοοῖτο, ὡς καὶ δηλαδὴ τοῦ ἐσχάτου τὸ ἀτελεύτητον. ἔστι δὲ γὰρ ἔστι παρ' ἀνθρώποις ἄναρχόν τι καὶ ἀτελεύτητον, τῇ παρ' ἡμῖν ἀρχῇ τε καὶ τῷ τέλει ἀντὶ τοῦ ἄναρχος καὶ ἀτελεύτητος κατεχρήσατο. τοῦτο καὶ δηλοῖ Ἡσαΐου ἔλεγχος. ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς πρῶτος, ἐγὼ καὶ μετὰ ταῦτα. καὶ ἵνα μήτις τὸν ἀρχὴν ὡς γέγονότων ἅμα χθὲς καὶ τὸ πλάσαι, ἐπιφέρει νῦν τὸ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος. τί δὲ ταῦτα δύναται, εἴρηται, ὅτι ὡς διαιωνίζοντα κατὰ τὸ ἀρχὴν καὶ τέλος, κατ' ἀρχὴν μὲν, ἀνελλειπῶς, κατὰ τέλος δὲ, ἀδιαδόχως. ὁ δὲ ταῦτα, καὶ παντοκράτωρ, ὡς πάσης κτίσεως ἀληθινῆς κατάρχων καὶ νοητῆς, ὁ σωτὴρ τῷ πατρὶ, καὶ ἀπροδιόρθωτος ἑκάστου κατὰ τὸ ἔργα. τὸ βραχέως δὲ τοῖς παπεινοτέροις καὶ ἀνθρωπικοῖς τοῦ διατρίβων, νῦν καὶ ὧν θειοτέρων καὶ ἀξιοθεάτων ἐφάπτεται. ὃ καὶ ἀρχόμενος τῆς προκειμένης πραγματείας πρὶν. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν οὐχ οὕτω πρέπως, τοῦτο δὲ ἀπαρρησιασμένως, καὶ οἷα ἦκος τὸ περὶ ὧν θείων ἐρεῖν, ἐκ ὧν ἀγίων λαβόντα προφητῶν τὸ οὗ δόσιμον.

Κεφ. β'. Ἐγὼ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν, καὶ κοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ.

Ἀδελφὸν ἑαυτὸν καὶ κοινωνὸν ὧν θλίψεων καλεῖ, ἃς δηλαδὴ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὸ κήρυγμα ὑπὲρ ὧν διωκόμενον ἔπασχεν τῆς εὐσεβείας. διὸ καὶ αὐτὸν, Πάτμον τὸν νῆσον οἰκεῖν κατακεκρίθαι. ἀλλ' ὥσπερ ὧν θλίψεων, οὕτω καὶ τῆς βασιλείας, ἣν αἱ ἐνταῦθα θλίψεις ὑπὲρ Χριστοῦ περιέχουσιν. ἡ καὶ τὰ πάντα οὖν κοινωνὸν ἑαυτὸν δείκνυσιν, ἡκότως ἂν καὶ τὸ ἐξιόπιστον τῶν ἑωραμένων αὐτῷ καὶ ἀκουσθέντων σχοίη.

Διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Λόγον φησὶ τοῦ θεοῦ καὶ μαρτυρίαν τὸ εὐαγγέλιον ὃ ἔγραψεν. ὁρίσασθαι δὲ αὐτὸν ἠνέσθαι ἐν Πάτμῳ τῇ νήσῳ ὑπὸ Δομετιανοῦ, Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου φησὶ τῷ χρονικῷ αὐτοῦ βιβλίῳ πεποίηται. Ἐγενόμην δὲ πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ. καὶ ἤκουσα

φωνὴν ὀπίσω μου μεγάλην ὡς σάλπιγγος λεγούσης. ὃ δὲ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον δὲ πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις. εἰς Ἔφεσον, καὶ εἰς Σμύρναν, δὲ εἰς Πέργαμον, καὶ εἰς Θυάτειρα, καὶ εἰς Σάρδεις, καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν, καὶ εἰς Λαοδίκειαν.

Πρόσκειται τὸ ἐν πνεύματι, τῷ μηδὲν ἐμφαίνειν ἐνεργεῖσθαι τῆς ἀνθρωπίνης ἐχόμενον χρείας, ἀλλὰ ὧν θείας καταρχῆς κατειλημμένων. ἐν ἡμέρᾳ δὲ κυριακῇ, τῆς ἀναστάσεως Χριστοῦ μνημόσυνον φερούσης, ἀφ' οὗ καὶ ἡμῖν ἡδὺν ὧν πρὸς νεαρὰν τεινόντων ἀσχολίαν τῷ χρηματισμῷ προστάσσεται. φωνὴν δὲ ὡς σάλπιγγος ὀπισθάκουσθαι, εἰς τὸ διάπυρόν τε καὶ διαπρύσιον τῆς ἀπηχήσεως χρεωστικῶς εἰς πᾶσαν ἐκκλησίαν δοθῆναι. ἑπτὰ δὲ μόναι ἐκκλησίαι αἷς προστάσσεται γράψαι τὰ βλεπόμενα διαπέμψαι, ἀλλ' ὅτι τοσαῦται αἱ ἐν Ἀσίᾳ πόλεις, ἀλλ' ὡς ἐκείναις προστάσσεται τὸν πρῶτον, ὡς κατηκόοις γνωμένας τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος. ἢ καὶ, ὡς πλατύτερον εἴρηται πρὸ τούτων, δηλαδὴ τοῦ ἑβδοματικοῦ ἀριθμοῦ τῷ παρόντι φθάρτῳ αἰῶνι σύσχολον, καὶ πάντων τὸν δηλαδὴ εἰς τὸν σαββατισμὸν καὶ τὸν μέλλοντος αἰῶνος. διὸ καὶ ἑπτὰ γράφουσι, καὶ ἀγγέλοις ἑπτὰ ὧν ἄλλων πρεσβύτας, ὁ μέγας Εἰρηναῖος ὁ Λουγδούνου ἐπισκοπήσας ἔγραψεν. ΑΛΛΩΣ. Ἐγενόμην ἐν πνεύματι τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἤκουσα φωνήν. τὸ βλέπω καὶ ἀκούω πρὸς τοῖς θείοις προφήταις, ἐκ αἰσθήσεως ὑπερφυοῦς νοεῖν δεῖ, ἀλλὰ θειοτέρας ἐμφάσεις. περὶ ὧν καὶ ὁ Ἀμὼς, καὶ ὁ Ἡσαΐας φησίν. ἔοικέ με πρωὶ πρωὶ ὠδίον ἀκούειν. καὶ ἡ τοιαύτα κυρίου ἀνοίγμου τὰ ὦτα. τὸν δὲ ἐκ τοῦ σαρκὸς ἀνθρώπου, ἀλλὰ τὸ κατὰ πνεῦμα. ὃς καὶ μεμελημένος θεῷ καὶ ἀρχὼν ἁπάσης τῆς ἀληθινῆς κτίσεως διατελεῖν ἐώθειν. ἐθισθασίασε δὲ ὁ προφήτης τὸ πρωὶ ὑπαύθα, ὡσπερ καὶ παρ' ἑτέροις προφήτας τὸ πρωὶ ἡσυχίουσιν φασιουσι τῆς φωνῆς μου, καὶ τὸ πρωὶ παρασκευάσομαί σοι, ἐκ τὸ πρὸς πρωὶ πρωί,) ἐκ μάτην, ἀλλὰ τὴν ἄγαν ἀπουδὴν διὰ τὸ καιροῦ παρίστας, ᾧ διὰ καιρῷ, καὶ αἱ θεῖαι ἐνέργειαι ἐθάσιν ἐμφιλοχωρεῖν.

Καὶ ἐστράφην βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις ἐλάλει μετ' ἐμοῦ. καὶ ἐπιστρέψας εἶδον.

Ὅτι ἐκ αἰσθητὴ ἡ φωνὴ, ἀλλ' οἵαι αἱ ὧν προφητῶν τῷ ἐνθουσιαστικῷ πνεύματι διατυπώσεις, διὰ τοῦ λέγων, ἐστράφην, ἐκ τὸ ἀκοῦσαι, ἀλλὰ τὸ βλέψαι. τοῦτον γὰρ ἐν πνευματικῇ ἀκοὴ τὴν βλέψιν, ἑτέρων ὁράσει. διὸ καὶ τὴν φωνὴν λαλεῖν πρὸς αὐτὸν εἴρηκεν, ἀντὶ τοῦ διατυπωθῆναι ὑπεκείμενον. σωφρονεῖν δὲ χρὴ τὸν ἀριθμὸν εἰς τὸν τελείαν τοῦ νοήματος ἵνα ᾖ, τὴν φωνὴν τὸ ὅστις ἐλάλει μετ' ἐμοῦ. ἐκ γὰρ ἡ φωνὴ ἐν ὁρατὴ, ἀλλ' ὁ λαλῶν. οἱονεὶ, οὗ ἡ φωνὴ ἐλάλει μετ' ἐμοῦ, τοῦτον ἐστράφην βλέπων. οὕτω γὰρ σωτὰ ὁμιλοῦν τὸ ῥητὸν, σαφὲς ἂν καὶ ἀνελλιπῶς εἴη. Ἐστὰ λυχνίας.

Αἱ ἑπτὰ λυχνίαι ὡσαύτως, ὡς πρεπῶν ἐρεῖ, αἱ ἑπτὰ ἐκκλησίαι ἡσίν, πρὸς ἃς καὶ διακελεύεται γράφειν. λυχνίας δὲ αὐτὰς ὠνόμασεν ἐκ λύχνους, ὡς τῆς λυχνίας οἰκεῖον φῶς ἐκ ἐχούσης, ἀλλ' ὄχημα μόνον οὔσης τοῦ λύχνου ὃ ἔχει τὸ φῶς. διὸ καὶ ὁ ἱερὸς ἀπόστολος Παῦλος παραινεῖ τοῖς συμμόρφοις χῦ διδασκάλοις, γίνεσθαι ὡς φωστῆρας ἐν κόσμῳ, λόγον ζωῆς ἐπέχοντας, ρυτέσι δεξαμένους ἐκ τὸ βρύοντος χριστοῦ τὸ ἀκήρατον φῶς. πρὸς ὃν εἴρηται τὸ, φωτίζῃς σὺ θαυμαστῶς ἀπ' ὀρέων αἰωνίων, ἀγελιπῶν

ἴσως

ἴδῃς διϊάμενον. καὶ ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου, καὶ ὁ φωτισμὸς τῶν πνευμάτων σου κύριε τοὺς φωτίζοντας τοὺς πιστοὺς νοητῶς. μετέχοισ οὖν γλυκυλύσιος
» τριούτου φωτὸς, φωτίζειν προτρέπεται αὐτοὺς τῷ τῆς θεογνωσίας φωτί. Χρυσᾶς.
Χρυσᾶς φησι χρηματίσαι τὰς λυχνίας, διὰ τὸ τίμιον καὶ ὑπεραῖρον ὧν ἀξιωθέντων δέξασθαι τὸ θεῖον σπέρμα. οἱ καὶ φωτῆρες καλοῦνται τὸν Παῦλον ἐκλήθησαν λόγον ζωῆς ἔχοντες, ὥσπερ καὶ αἱ λυχνίαι ὄχημα λύχνων οὖσαι, αὐταὶ μὲν ἐξ ἑαυτῶν οὐκ ἔχουσι φῶς, κοινωνοὶ δέ τινες ὄντες τῶν φωτίζειν ἀφ' ἑαυτῶν λαχόντων.
» Καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν ὅμοιον υἱῷ ἀνθρώπου ἐνδεδυμένον ποδήρη.
Ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν ὅμοιον υἱῷ ἀνθρώπου, ὡς ἐπαγγελιάμενον διὰ παθῶν τὴν οἰκείωσιν καὶ ἐμπερίπατησιν τοῖς ἁγίοις, τὸν καὶ ἑαυτὸν διὰ τῶν ἁγίων τὰ πανσώματα ἀχρὶ τοῦ τὸ δοῦλον μορφῆς, καὶ γλυκύλυσιν καρπὸν γαμετὸς τῆς ἀπειρογάμου μητρός. προσήκει δὲ αὐτὸν περιεζῶσθαι καὶ περιεζῶσθαι πρὸς τοῖς μαστοῖς ὡς ἱερέα φησὶ, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ, ἤ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν, ἐπεὶ μὴ κατὰ τὸν Μωυσέως νόμον ἀπ' αὐτοῦ πραδεδομένην ἡμῖν λατρείαν, ἀλλὰ κατὰ τὴν Μελχισεδὲκ τάξιν νεαράν, περὶ οὗ καὶ Παῦλος ὁ θεῖος εἴρηκεν. ἀρχιερέα καὶ ἀπόστολον δεδόθαι ἡμῖν χρηστὸν ἱερουργοῦντα ἑαυτὸν, καὶ προσαγόντα τῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι τὴν ἡμετέραν
» τῆς πίστεως ὁμολογίαν. Καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς.
Πρὸς τοῖς μαστοῖς δὲ περιεζωσμένον, ἀλλά πρὸς τὴν ὀσφύν, ὅτι μὴ δὲ ἐπίβαρες οὔτος τοῖς ὑπηρετοῦσιν ὁρέξεσιν, ἃς παυσφίγχθαι τοῖς ἄλλοις ἀνοῖς σεῖον. διὰ τοῦτο δὲ πρὸς τῷ μὴ ἀπεστῶτα τοιαύτας μορίῳ διὰ τὸν ζῶντα συμπεφυκότα κἂν ὑπὸ λόγον θεὸν, πρὸς τῷ κινεῖσθαι δὲ ἐν τοῖς μαζοῖς, ὅπως ἐν τῷ ἀσχέτου τῆς δικαίας ἐν θείας ὀργῆς καὶ φιλανία σωτερίᾳ), ἐν ᾗ τοῖς δύο διαθήκαις, ἥτοι τῇ διαστικοῖς μαζοῖς ζωννῦσα, δεῖ χθῆ ἀληθῆ, δι' ὧν καὶ οἱ πιστοὶ τρέφονται. περὶ οὗ καὶ εἴρηται. ἔσαι δικαιοζώνη ἐζωσμένος τὴν ὀσφῦν αὐτοῦ, καὶ ἀληθείᾳ ἠλειμμένος τοῖς πλευραῖς αὐτοῦ. δικαιοζώνη δὲ τὴν ὀσφῦν, τῷ μὴ ὑπορβάδην τῆς λογικῆς φέρεσθαι φύσεως. ἀληθείᾳ δὲ ἠλεῖφθαι τοῖς πλευραῖς ὡσπερ ἐλαίῳ θείῳ, τῷ τὸ ἀληθὲς τῆς περὶ τὸ οἰκεῖον πλάσμα φιλανθρωπίας
» παρρησιάζειν. Ζώνην χρυσῆν. Χρυσῆν τὴν ζώνην ὁρᾷς, ὧν καὶ τὸν νόμον ἐρέων φάρεσι περικαλύμμοις χρωμένων. ἔδει γὰρ τὸ διάφορον φανῆναι δούλων ἐν σπουδαίοις νόμου, καὶ τῆς ἀληθείας. Ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ, ὡς ἔριον λευκὸν, ὡς χιών. καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ, ὡς φλὸξ πυρός. καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ, ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ. Τὸ γὰρ κατὰ χρισὸν μυστήριον, τιμαλφὲς, καὶ ἀγέον τὴν ἐπιφάνειαν καὶ διϊλίμασι, ἀπὸ πρεσβυτίου τὴν ἐνδοκίαν. διὸ καὶ Παῦλος φησὶ περὶ αὐτοῦ. τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων, νῦν δὲ φανερωθὲν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ. τοῦτο ὃ ἐν πλατὰ θρίξ καὶ ὡσεὶ χιὼν ὑποσημαίνει. ὡς φλὸξ δὲ πυρὸς οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ, ἢ τὸ φωτοφόρες παραδηλοῦντες ὥσπερ ἐν φλόξ. διὸ καὶ ὁ Χριστός φησιν, ἐγὼ ἦμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου. ἢ τὸ ναυσικόντε δὲ τιμωρητικὸν ἀπειλοῦντες κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν, αἷς τὰ τῆς ἀποκαλύψεως διατάττεται, ὡς τὰ τέλεον τοῖς αὐτοῦ
» νόμοις ἀκολουθούσας. Ὡς πυρὶ καμίνῳ πεπυρωμένοι. καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ, ὡς φωνὴ ὑδάτων

» δάτων πολλῶν. Πόδας ἔχοντα τὸν θεάνθρωπον Ἰησοῦν ἀκουστέον ἀκολούθως τῷ θείῳ τῶν λόγων ἀνδρὶ Γρηγορίῳ, ὅτι μισὶ γυμνῇ τῇ θεότητι ἡμῖν ἐπεδήμησεν, ἀλλὰ διὰ σαρκός. διὰ μὲν τοῦ χαλκοῦ χρυσειδοῦς ὄντως τῆς θείας φύσεως δηλουμένης, καὶ διὰ τὸ ἀκτητικὸν, τοῦ κηρύγματος ἐκλαμβανομένου. πόδας δὲ τοῦ χρισοῦ καὶ θεμελίους τῆς ἐκκλησίας, καὶ τοὺς θείους ἀποστόλους ἐκλεπτέον, καθαροὺς μὲν καὶ αὐτοὺς τῷ πυρὶ τῶν πειρασμῶν ἀναφανέντας, ἢ καὶ πρὸ τούτου μετρίως. ἀμὴ ὥσπερ ὁ διδάσκαλος χρισὸς τὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπιστίαν, οὕτω δὲ αὖ περὶ τὴν τῶν ἐθνῶν εὐπιθίαν τὸ δοκίμιον ἑαυτῶν ὡς διὰ πυρὸς ἐπιδεδειγμένοι εἰσίν. ὅτι δὲ καὶ ὁ χρισὸς θεμέλιος, Κορινθίοις ὁ θεῖος γράφων Παῦλος, ἐχέγγυος τῷ λόγῳ πιστῶσαθαι, θεμέλιον φάσκων ἄλλον μηδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστι χρισός. χαλκολίβανον δὲ, εἴτε τὸν διὰ τῶ λιβάνῳ τῷ ὄρει μεταλλευόμενον ἐπιδεῖ τοῦτο ἀφομοιοῦται ὁ ἐναθρωπήσας, φησὶν, εἴτε καὶ τὸν χαλκοειδῆ λίβανον νοητέον, ὃν ἰατρῶν παῖδες ἄρρενα καλοῦσιν, ἐυώδεις καὶ αὐτὸν πυρὶ ὁμιλοῦντα ἀτμοὺς ἀρωμάτων. ἐν ὅτι ἐυώδης ἐν χρισὸς ἐν οἱ αὐτοῦ θεῖοι ἀπόστολοι, ἢ ἐν ἄσμασι νύμφη ἀξιόλογος παρασῆσαι, ὀσμὴ φάσκουσα ἱματίων σου ὑσσῶπ πάντα τὰ ἀρώματα. καὶ αὐτὸς ὁ νυμφίος χρισὸς πρὸς τὸν νύμφιον περὶ ἑαυτοῦ λέγων, ἐγὼ ἄνθος τοῦ πεδίου καὶ κρίνον τῶν κοιλάδων. καὶ οὕτω μὲν ὁ χρισός. ἐυώδεις δὲ καὶ οἱ τούτου ἀπόστολοι. Διὸ καὶ φάσκει Παῦλος, χρισοῦ ἐυωδία ἐσμὲν ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἀπολλυμένοις. ὡς ὑδάτων δὲ πολλῶν ἀπηχεῖσθαι τὸν φωνὸν ἠκότως φησί. κοινὴ γὰρ ἡ φωνὴ αὐτοῦ καὶ τοῦ πνεύματος, ἀφ' οὗ τῆς ἐνεργείας καὶ ποταμοὶ ἐκτῆς κοιλίας αὐτοῦ ἐρρύησαν, κατὰ τὸν προφητικὸν λόγον. καὶ πηγὴ ἐξ οἴκου κυρίου ἐξελεύσεται καὶ ποτιεῖ τὸν χειμάρρουν ὧν σχοίνων. οἶκον δὲ θεοῦ, τίς ἀμφιβάλοι μὴ τοὺς ἀξίως τῆς τοῦ θείου πνεύματος ἐνεργείας ἑαυτοὺς παρεσκευακότας, ὧν τοῦτον ἠρῆσθαι, οἱ καὶ ἠρήκασιν ἑαυτοὺς εἶναι ναοὺς θεοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους; ἐκ ἄλλος, μὲν οἶμαι, ἢ ὁ ταῦτα τὰ θεῖα καὶ ἱερὰ λόγια ἀγνοήσας ἐκών. καὶ τὸ διαφρύσιον δὲ τῆς ἐς πᾶσαν τὴν γλῶσσαν ἐπιχείρησεως τίς ἀφετήσει; ἢ μήτηρ ὁ χοιρώδης καὶ ὁ τοὺς πνευματικοὺς καὶ θείας ἐλλάμψεις αὐθαιτῶς ἀπαιδεύτους ἐνεργεῖσθαι;
» Καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ ἀστέρας ἑπτά. καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία
» δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη. καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ.
Τοὺς ἑπτὰ τούτους ἀστέρας ἀγγέλους αὐτοὺς οὕτως πρεσβεύων ἑρμηνεύσει, οἷς καὶ ἑκάστῃ ἐκκλησίᾳ ἐπίστασιν ἐρεῖ. καὶ Γρηγόριος ὁ θεῖος ἐν τῷ σωτακτηρίῳ αὐτοῦ λόγῳ. τὸ αὐτὸ διαγορεύει, ἐκ ταύτης τῆς ἀποκαλύψεως Ἰωάννου ἔλκων ἡμᾶς τὸν πιθόν. ἀστέρας δὲ καλεῖ τοὺς ἀγγέλους διὰ τὸν διαφυλῆ φωτοχυσίαν τῶν ἐν αὐτοῖς τοῦ χρισοῦ. τοὺς αὐτῇ δὲ τῆς δεξιᾶς χέρος ἀξιοῦσθαι τῆς κατοχῆς φησι, τὴν τιμιωτάτην πάσαι οἱονεὶ ἐπαναπαυομένους. ἐκ τοῦ στόματος δὲ τὸν ῥομφαίαν τὸν δίστομον ἐκπορεύεσθαι, καὶ μέχρι τοῦ θεοπάτορος ἐπὶ τὸν μικρὸν τὸν δυνατὸν πεζώσασθαι ταύτῃ ἐντελλομένου, ὅτι μήπω κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τοῖς παραβάταις ὧν ἐναγγελικῶν νόμων ἡ ἐκδίκησις ἐπεπαύσυτο. καὶ οὗτος δέ, ἵνα τὸν ἀναβολὸν παρασήσῃ τῆς τιμωρίας, ἐπὶ τοῦ μικροῦ τέως τὸν ῥομφαίαν ἀωρεῖ. νῦν δὲ ἡ ἐκ τοῦ στόματος ἐκπορευομένη ῥομφαία, τὸ ἐπιμο-

παρὰ

τα ρν ὑπανίπτεται ὧν ἐν τῇ νέᾳ δηλαθήκῃ ἀνικήτως δηλακηρύττων εἰς ἀπαράτητον ψυχῆς κίνδυνον ὀξέως ἐφορμώντων, πρὸς δι χορμίαν δηλονότι. ἵν καὶ ὁ κύριος ὢν ἐυαγγελίοις ὑπόφηνε, Διχορμηθῆναι τὸν ἀμελῆ δοῦλον ἀπ ἀλῶν. καὶ Παῦλος ζωντά φησι τὸν τῦ θεοῦ τιμωρητικὸν λόγον καὶ ἐνεργῆ, καὶ τομώτερον παρὰ ῥομφαίας, ἅτε ἐκ τῦ στόματος ἐκπορευόμενον καὶ Διϊκνούμενον ἄχρις ὀστέων καὶ μυελῶν, ἐκ ἀληθῶς μύθοι. ὅθεν καὶ ὀξεῖα αὖτη τῷ Ἰωάννῃ ἀναλήγραπται, ὅπερ ἐς τῶν τὸν φέρει τὴν τομωτάτην Γαύλου ῥομφαίαν. ὡς ἥλιον δὲ φαίνειν τὴν δυνάμιν αὐτὸν, ἐπεὶ καὶ ἥλιός ἐστι δικαιοζύνης κατὰ Μαλαχίαν τὸν προφήτην, φωτίζων πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον ἐς τὸν κόσμον. ἐκ ὡς σῶμα δὲ φωτίζει διαφανὲς ἀληθῶς, ἀλλὰ νοητῶς. διὸ καὶ ἐπάγαγε, τῇ δυνάμι αὐτῦ, ὡσεὶ ἔλεγεν, ὅτι τὸ φῶς τῦ χριστοῦ δυνάμι ἐνεργεῖ, ἐκ ὀφθαλμικῶς, ψυχῆς δὲ νοητῶς καταλάμπον ὀφθαλμούς.

» Καὶ ὅτε εἶδον αὐτὸν, ἔπεσον πρὸς τοὺς πόδας αὐτῦ ὡς νεκρὸς, καὶ ἔθηκε τὸν δεξιὰν
» αὐτῦ ἐπ' ἐμὲ λέγων. ἔθος τοῖς ἁγίοις προφήταις ὁρῶσιν ὀπτασίαν καταπλήττεσθαι ἐς πρᾶτασιν τῆς ἀνθρωπίνης ἐυτελείας, καὶ τῦ, ὅσον τὸ θεῖα ὧν ἀνθρωπίνων κατὰ τὸ κρεῖττον καθυστερεῖ καὶ ἀνέσικον. ὅπερ Ἰωβὴς ὁ τῦ Νωὴ πρόπυτε, καὶ Δανιὴλ ὁ ὧν ἐπιθυμῶν ἀνὴρ, ὁ μὲν πρὸς τὸν ἀρχηγέτην τῆς τῦ κυρίου δυνάμεως, ὁ δὲ ἐπὶ τοῖς ὁραθείσαις αὐτῷ ὀπτασίαις. χηθὼ παραπλήσιόν τι Ὕυρις καὶ νῦν ὁ ἐυαγγελιστὴς ὑπῆρξας, ἀνερρῶσθαί φησι τῆς σωτηρίου δεξιᾶς τῦ ἰῦ τῦ θεοῦ ἀπομυθίας αὐτῦ, μᾶλ παρακλίσεως τὸν πρὸς αὐτὸν θεῖον αὐτῦ λόγον, ὃν ὡρῶν καὶ ἔσχατον ἐμφανίζοντες, ὡρῶν τῇ ἀεὶ φύσει, ἔσχατον τῇ σωτηρίῳ ἡμῖν αὐτῦ παρουσίᾳ, καὶ ζῶντα ἢ καὶ δι' ἡμᾶς νεκρωθέντα, ἀλλ' ὅμως ζῶντα καὶ ὡς κλεῖς ἔχοντα τῦ θανάτου καὶ τῦ ἅδου. ὡς οὖν τριοῦτον ἔχοντα βοηθὸν κελεύει μὴ φοβεῖσθαι, μηδ' ὧν αὐτῷ πρεπανακείμενον τῷ ζῶντι ἐς ἀτελευτήτητον αἰῶνας ὑποστέλλεσθαι, ἀλλὰ γράφειν ἀνυποστόλως ἃ εἶδε, καὶ ἃ ἐστὶ, καὶ ἃ μέλλει ἔρχεσθαι, οἰονεὶ τὰ παρελθόντα καὶ ἐνεστῶτα. ταῦτα γὰρ ὧν ὄντων, ἀληθῆ ὧν ἐς ἀνυπαρξίαν κεχωρικότων. μᾶλ τούτων δὲ, καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι πρὸς γνῶσιν ὧν μετερχομένων.

» Μὴ φοβοῦ, ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρὸς, καὶ ἰδοὺ
» ζῶν εἰμι ἐς τὴν αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. καὶ ἔχω τὰς κλεῖδας τῦ θανάτου καὶ τῦ ἅδου. Καταπλαγεὶς τῇ θέᾳ ὁ ἐυαγγελιστὴς, καὶ ὡς νεκρὸς ὑπερτεθεὶς τῷ ὁρωμένῳ πρὸς τὴν πρόδος, ἀκοῦσαι φησὶ, μὴ φοβοῦ, ὡς γὰρ ἂν ἰσχύσας ζῆν ὁ ἱερὸς Ἰωάννης ἐκτὸς καταπλήξεως, μὴ τῆς φωτηρίου δεξιᾶς ἀφαμιλίας αὐτῦ τῆς πλεῖσα μόνῃ τῇ ἀφῇ ἐργασαμιλίας θαυμάσια. ἐγὼ γάρ εἰμι, φησὶν, ὁ ἐπὶ σωτηρίᾳ πάντων ὑμῶν ἐσ' ἐσχάτων καιρῶν σωσαναφραφεὶς ὑμῖν μᾶλ σαρκὸς, καὶ πρωτότοκος πάσης κτίσεως. πῶς οὖν δοιοτέ σε παθεῖν τι κακὸν ἐκ τῆς ἐπιφανείας μου; ἢ γὰρ ζῶν, καὶ πανηγύζοντα ὑπάρχων, (ἢ δὲ καὶ δι' ὑμᾶς ἐλυόμην νεκρὸς, ἀλλ' αὖθις ἀνεβίων πατήσας τὸν θάναρον,) πῶς δοίου τε σὲ τὸν ζῶντα, δι' ἐμὲ καὶ τὸν ἐμὴν ὀπτασίαν κλυέσθαι νεκρὸν; ἢ δὲ καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τῦ θανάτου καὶ τῦ ἅδου, (διὸ καὶ ζωογονῶ καὶ καταγω ἐς ἅδου καὶ ἀνάγω, καὶ ἐμοί ἐστιν, ὡς ὁ προφήτης φησὶν, αἱ διέξοδοι τῦ θανάτου,) ἐκ ἂν τις ἐμοὶ

ἐμοὶ προσκυνῶν τὰς πρὸ τῦ καθήκοντος παραπέμψω τῷ θανάτῳ, ἂν μὴ γράψαι ὑπερ» θωμαι τὰ γνώσεως ἄξια. Γράψον ἃ εἶδες, ἃ ἐστὶ, ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα.

Τὰ ὁραθέντα τῷ ἁγίῳ, τὰ μὲν ἤδη γεγόνασιν ἃ καὶ πόρας ἤδη ἔχοντα ἐτύγχανον καὶ καιρὸν, ἃ μέντοι καὶ ἐς ἀνυπαρξίαν ἦν συγκεχωρικότα. διὸ καὶ πορὶ αὐτῶν εἶπεν, ἃ ἐστι. τὰ δὲ ἕτερα παρελθεῖν. τὰ δὲ μέλλει γίνεσθαι, ὡς προϊὼν ὁ λόγος ἐρεῖ.

» Τὸ μυστήριον ὧν ἑπτὰ ἀστέρων ὧν εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας
» τὰς χρυσᾶς. Ἐπεὶ δυσαφήσειν αὐτῷ τίνες τε οἱ ἑπτὰ ἀστέρες καὶ οἱ λύχνοι καὶ αἱ λυχνίαι, τοῦτο χάριν καὶ ἃ δεῖ πρὸς ἐπάσην ἡσυχίαν ἐκκλησίαν σωτηρίζεται. ἀστέρας δὲ τοὺς ἀγγέλους σοι τῶν ἐκκλησιῶν ἐφόρους καλεῖ, ὡς ἐξ αὐτῦ τῦ ἡλίου τῆς δικαιοζύνης τὸ φῶς χορηγουμένους. ὅπερ καὶ τοῖς ὧν θυρεθεν σοφῶν πορὶ τῦ ἀληθινῦ ἡλίου ἐδόξασεν, ὡς ἑξαυτῦ τοὺς ἀστέρας τὸ φῶς λαμβάνοντας. λυχνίους δὲ τοὺς τὸν χριστὸν φωτισμὸν ἱεροῖς ἀνδράσι καταπλουτεῖν τεταγμένους, καὶ τὸν τῆς ἀγνωσίας σκότον τῦ παρόντος βίου διασκεδάζοντας. λυχνίας δὲ τὰς ἐκκλησίας ὡς ὄχημα ὧν φωτήρων. δηδάσκαλοι δὲ οὗτοι καὶ Παῦλον, λόγον ζωῆς ἐπέχοντες. χρυσοῦς δὲ πᾶσαι δι' ὃ ἀκίβδηλόν τε καὶ τίμιον τῆς ἢ αὐτᾶς πίστεως. ἐπάσῃ δὲ ὅτι ἄγγελος ἐπισατεῖ, καὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος, ὡς ἔφημεν, παραθέμενος ἐπισώσατο. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐφανέρωσε καὶ ἃ δεῖ πρὸς ἐπάσην ὧν ἐκκλησιῶν ὧν ταῦτα θεοκλυτουμένων διαμαρτύρασθαι, ἤνεγκεν λοιπὸν, καὶ ὅπως πρὸ μὲν τέλεον ἔξω βαίνουσαν τῦ θείου σκοπῦ ἀπατᾶσθαι χρὴ, ἐπαινέσαι δὲ τοὺς τ' ἐυαγγελίου δρόμου συλλόγους, ἐπιδορθῶσαι δὲ ὧν μέρη πλανῶσας τοῖς κατ' ἀλλήλων νουθεσιῶν φαρμάκοις διαπεμπάμενον. καὶ τίς ὁ ταῦτα θεατίζων ἀνὴρ ὁ πάντας θέλων ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν; καὶ τίνι ταῦτα καταμηνύσας; τῷ θεπεσίῳ ἐυαγγελιστῇ Ἰωάννῃ δι' ἧς μετὰ χεῖρα ἀποκαλύψεως.

» Οἱ ἑπτὰ ἀστέρες, ἄγγελοι ὧν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν ἐστι. καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ, ἑ» πτὰ ἐκκλησίαι ἐστί. Διὰ ἀγγέλου τῇ ἐκκλησίᾳ διαλέγεται, ὅπερ ἄντις δι' ἀποστολικοῦ ἐλέγχου ἂν τῷ παιδαγωγουμένῳ, ἡδὺς ὡς οἰκειοῦσθαι φιλεῖ τὸ τ' μαθητὴ ὁ διδάσκαλος, εἴτε καρρήματα, εἴτε καὶ τίματα. ἡνὸς δὲ καὶ δι' ὧν ἑπτὰ ἀστέρων ὧν ἐν τῇ δεξιᾷ τ' χρηματίζοντος ταῦτα, πρὸ τ' παντὸς διακόσμησιν δηλοῦ ὃν τῇ δεξιᾷ τ' χρυσοῦ κρατῶν καὶ τὸ ὂν ψαλμοῖς ᾄδόμενον, ὃν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς, καὶ τὸ ὕψη ὧν ὀρέων αὐτ' ἐστιν.

» Τῷ ἀγγέλῳ τῆς Ἐφέσου ἐκκλησίας γράψον. τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺ ἑπτὰ ἀστέρας Κεφ. γ'. 2
» ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτ'. Ἀγγέλου τῆς Ἐφέσου, πρὸ ὧν αὐτῇ ἐκκλησίαν λέγει. ὃ γὰρ ὁ πρωταῶν ἄγγελος ἵμαρται κεν ὥστε δεῖν ἀκοῦσαι, μᾶλλον ὀφθῆν, ὁ δι' ἁγιότητα ὧν τῇ δεξιᾷ τ' κυρίου ὑπάρχων ἀεὶ ὢν, καὶ δεῖγμα τ' φέρων τ' καὶ πρὸ αὐτ' φύσιν ἐκ καθαρότητος φωτοειδοῦς μαρμαρυγῆς. τίς δὲ καὶ χρεία γράφειν τῷ ὧν τῇ δεξιᾷ τ' διαλεγομένου παρόντι; ὃς καὶ χδὲ αἰσθητῆς ἀκοῆς οἷα νοερὸς ὢν δεόμενος ἦν; εἶτα καὶ ὅτι πρεπὸν οὗτος ὁ τῆς ἐκκλησίας ὑφηγητὴς ἅγιος χ' τοῖς ἀγγέλοις φησὶν, ἀλλὰ ταῖς ἐκκλησίαις, τί λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, χκ ἀδιάλυτόν ἐστι. κἂν τοῖς

λοιποῖς

λοιπῆς τοῦ παρακειμένου τούδε βιβλίου, ζῶθα ἀνευρίσκηται, γράψον τάδε τῷ ἀγγέλῳ τῆσδε τῆς ἐκκλησίας, ὅτι ὁ τῷ ἀγγέλῳ, ἀγαθοῦ τῆς ἐκκλησίας τῆς λόγους διακελεύεται γράφειν, ὧδε αὐτοὺς φανερόν. Ὁ σοφιπαῶν τὸν μέσον τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν.

Ὅμοιον τοῦτο τὸ ἤθειν, τάδε λέγει ὁ σοφιέτων καὶ διακρατῶν καὶ σωέχων τοὺς τε ἀνθρωπίνους ἀγγέλους καὶ τοὺς ἐπὶ γῆς ἀνθρώπους. οὗτοι γὰρ οἱ ἑπτὰ ἀστέρες, ὡς ἤδη εἴρηται, καὶ αἱ χρυσαῖ λυχνίαι εἰ λύχνοι, ὧν τὸν μέσον ὁ τοιοῦτον αὐτοῖς ἐμφορεῖται παντεῖν ἐπαγγελλόμενος κύριος. Οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν κόπον σου.

Οἶδα καὶ γλῶσσάν με λέληθεν, φησι, τὴν καταμόνας τλάσας τὰς καρδίας ὑμῶν, τὸν σωιέντα τὰς πάντα τὰ ἔργα ὑμῶν, καὶ ὅτι ὧν προφῶν γ' δυνάσαι ἀκοῦσαι μισθρόνη ρος οὖσα, καὶ ὅτι ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀπροσόλους καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδαπροσόλους. θεῖον γὰρ πληροῶντες οἱ τοῦ Ἐφέσῳ παράγγελμα, τὸ φάσκον, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύειν ἀλλὰ δοκιμάζειν, ρυτέοι τὸ δοθὲν αὐτοῖς διδασκαλικὸν ἀξίωμα ἢ καθὸ τῶν εὐαγγελικήν ἐστι διάταξιν, τοῦ αὐτοσκεύῳ τῇ χρείᾳ συστελλόμενοι διετέλουν, ἀλλ' ὄχι βρώμασι καὶ πόροις καὶ γάμοις βακχευόμενοι, καὶ τὸν ἀπλανοσκὸν βίον τὸ ἐγκρατοῦ ἐπιπροσθοῦν φέροντες, οἷοι οἱ κατὰ Κήρινθον σωχρονίσαντες τῷ ἀπροσόλῳ καὶ εὐαγγελιστῇ, νόθων δογμάτων καθηγηλεῖς.

» Καὶ τὸν ὑπομονήν θυ, καὶ ὅτι ἢ δι' ὠμὸν βασάσαι κακοὺς. καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀπροσόλους εἶναι καὶ ὐκ εἰσί. καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς, καὶ ὑπομονὴν ἔχεις. Ἐκοπίασας, φησι, καὶ ὑπέμεινας, καὶ οὐκ ἀπεκαρτέρησας ὧν ἐπιφυέντων διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ μάλα πρετόντως. εἴρηται γὰρ, ἀμήλων τὸ βάρη βασάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. ἠκούσθη γὰρ παρὰ τῶν ψευδαπροσόλων ἐπιρεάζειν αὐτοῖς ἐπενεχθῆναι. ὃς ἀντὰ προδοῦναι ὐδ' ὅλως ἐμελέτησεν, » ἀλλ' ὡς μελῶν παρημμένων ἠνέσχετο. Καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ ὐκ » ἐκοπίασας. Ἐβάστασας, ἀντὶ τοῦ ἠνέσχου. ὐκ ἐκοπίασας δὲ, ἀντὶ τοῦ ὐκ ἀπεκαρτέρησας, οἱονεὶ, ὐκ ἀπηγόρευσας, ὐ προσέδωκας, ὐκ ἐλιποτάκτησας διὰ τὸ ὄνομά μου. ὄνομα δὲ, πρὸς δόξαν, τὸ κλέος φησὶν, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ, θαυμασὸν τὸ ὄνομά θυ. καὶ πῶς ὐ κλέοισι μεσὸν, τὸ τοὺς Χριστιανοὺς μὴ ἀντιδιδόναι κακὸν ἀντὶ κακοῦ; ὡς ὁ Παῦλος ὁ θεῖος παραινεῖ, μὴ γίνεσθε φάσκοντες ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις;

» Ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκας. μνημόνευε οὖν » πόθεν πέπτωκας, καὶ μετανόησον, καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον.

Ἐνδυσὶ τὴν ἐκκλησίαν ἀπροσκόλους, τῆς ὑπομονῆς τὸ ἄχθος λέγω καὶ τῆς τοῦ κόπου ὧν ἀντιδιατιθεμένων ἀζηλίας, ἑνὸς ρύτου μεμφεται, ὃ καὶ μέσον θεὶς ἑκατέρων τὸ κόπου φημὶ καὶ τῆς ὑπομονῆς, τὴν πρὸς τοὺς κακοὺς ἐπίνεσιν ἀμοτρίωσιν μᾶλλον τοῦ φέρασαι καὶ τοὺς ψευδαπροσόλους καὶ τὴν ὧν Νικολαϊτῶν αἰσχρουργίαν. ἐμέμψατο δὲ καὶ τῆς πρὸς τοὺς πολυσίου χορηγίας τὴν ὀλιγωρίαν, ὧ αὖθις ἀνακαλέσασθαι ἐπισκήπτει, τὰ πρῶτα, φάσκων, ἔργα ποίησον ἐν δικαιοσύνῃ. ὐ γὰρ με λανθάνει, φησὶν, οὔτε τὰ πρωτάθυ ὧν πράξεων ἀγαθαὶ, οὔτε ὅτι τὴν ἐξ τοῦ ὁμολογουμένους ἀγάπην ὑέκοψας. ἐπανελθε οὖν ὅθεν ἐχθεῖσα παρ' ἐμοῦ ὅτι ὑέλειψας.

Εἰ δὲ μὴ,

» Εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχύ. καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς ἐὰν μὴ » μετανοήσῃς. ἀγαθὸν δὲ ἔχεις ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα ὧν Νικολαϊτῶν, ἃ κἀγὼ μισῶ.

Τὸ ἔρχομαι, ὑ μεταβατικὴν δηλοῖ κίνησιν τοῦ πάντα πληροῦντος θεοῦ, ἀγαθὸν τὴν ἐκ ῥᾳθυμίας πρὸς κόλασιν ἐπιτροφήν. κίνησις δὲ ἐκκλησίας ἡ τῆς θείας χάριτος ἐπὶ γύμνωσις, δι' ἣν ὁ σάλπων καὶ κλύδωνι ὑπὸ ὧν τῆς πονηρίας ἀνθρώπων γίνεται, ὥστε τοιοῦτόν τινα συγκροτοῦντας ἀνθρώπους λέγειν τὸ, ἐτάραχθη ὐν θυμῷ ὁ ὀφθαλμός μου, καὶ ἡ καρδία μου ἐτάραχθη ὐν ἐμοί. ἀγαθὸν δὲ, φησὶν, ἔχεις ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα ὧν Νικολαϊτῶν, μᾶλλον ὧν λυπηρῶν τιθεὶς καὶ τὸ πρὸς εὐθυμίαν ἄγοντα, ἵνα μὴ τῇ πορισοτέρᾳ λύπῃ καταρρᾳγῇ τὰ τῆς ἐκκλησίας. φησὶν οὖν, ὅτι μεταβουλεύσασθε ἐνεπιχείρητον καταλαμβάνω, ἀφ' ὧν ζῆνδρομον ἔχουσε τὸ μίσος μου τὸ πορίτου Νικολαΐτας. οὗτοι δὲ παρονομάζονται ἀπὸ Νικολάου ἑνὸς ὧν ἑπτὰ διακόνων. καὶ τίνες δέ εἰσαν τὴν αἰσχρουργίαν, Ἐπιφανίου τοῦ ἐκ Κύπρου θείου ἀνδρὸς ἐν ὧν Παναρείων αὐτοῦ βίβλος δηλώσει. ΑΛΛΩΣ. Κίνησιν λυχνίας τινὲς, καὶ τὸν ἱερατικὸν τῆς Ἐφέσου θρόνον ὑπολαβόν, Κωνσαντινουπόλεως τὰ πρεσβεῖα ἑαυτῆς ἐπιδοῦσαν.

» Ὁ ἔχων ὦς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει τοῖς ἐκκλησίαις. τῷ νικῶντι δώσω » αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς ὅ ἐστιν ἐν τῷ παραδείσῳ.

Σαρκικὸν ὦς πᾶς ἄνθρωπος ἔχει, πνευματικὸν δὲ ὁ θεοφορούμενος. ὅπερ τῷ Ἡσαΐᾳ πρεσβεύεται καὶ τῷ θεοπάτορι Δαυὶδ ἐνίκεσον ᾠδεῖσθαι, ἀφ' οὗ καὶ ἐυχαρίστως Διαπθέμενος μελῳδεῖ, ἵς ἀκοὴν ὠτίου ὑπήκουσέ μου, οἱονεὶ ὦς ἀκοὴ τὸ ἑαυτὸν φέρῃ, ῥυτὸς κἀμοῦ τὸν τρόπον ἀφομοιώσατο. τὸ πνεῦμα δὲ ταῦτα λέγειν φησὶν, ἤ ὅτι πνευματικῶς ἐνεργεῖ τὰ παρισῶν τοῦ τῆς ἀποκαλύψεως. ἢ πνεῦμα τὸν χριστὸν φησι καθὸ ἐστι καὶ νοεῖται θεὸς, ὥσπερ ἀμέλει καὶ ψυχὸς ἀνθρώπου χρηματίζει, καθὸ ἐστιν ἄνθρωπος καὶ νοεῖται. καὶ ὅτι πνεῦμα λέγεται ὁ θεὸς, αὐτὸς τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὴν Σαμαρείτιν παριστῶσι λόγοι, πνεῦμα ἀγορεύοντος ὁ θεὸς, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ καὶ τοῦ ἑξῆς. καὶ τί τὸ πνεῦμα λέγει; τῷ νικῶντι δώσω φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς. νικῶντι, τὸν πρὸς τοὺς Δαίμονας πόλεμον, ὃς δηλοῖ ὧν συμφύτων ἡμῖν παθῶν ἀνερεθίζεσθαι εἴωθεν. ξύλον δὲ τροπικῶς, τὸ ἐν μέσῳ τοῦ Παραδείσου, καὶ Παράδεισον τὴν μακαρίαν καὶ αἰωνίζουσαν ἐκλεκτέον ζωήν, ἐν ᾗ ὑφίας ἄφθονος χύσις, σοφοῖς καὶ Σολομῶν φησι. ξύλον ζωῆς ἐστὶ τοῖς ἀντεχομένοις αὐτῆς. ὁ δὲ παρὼν εὐαγγελιστὴς περὶ τοῦ Χριστοῦ φησιν, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος, οὗ ὦ τῷ Παραδείσῳ τὴν μελλούσην ἀτελευτήτῳ ζωὴν ὦ ἀπολαύσει οἱ ἅγιοι λυσονται. Τοῦ θεοῦ μου.

Μὴ τις ἀκούων ταῦτα σκανδαλιζέσθω. πρέπει γὰρ τὰ πάντα τῇ δηλήμασι σωτηρίῳ ἡμῖν τοῦ θεανθρώπου οἰκονομίᾳ. ἐπεὶ καὶ ὦ εὐαγγελίοις φησὶν ὁ αὐτός. ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν, » ὡς τοῦ μὲν φύσει, ὧν δὲ θέσει. Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ὦ Σμύρνῃ ἐκκλησίας γράψον. τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος. ὃς ἐζησε νεκρὸς καὶ ἔζησεν. Κεφ. Δ'

Πρῶτος καὶ ἔσχατος ὁ Χριστὸς, ὡς θεὸς καὶ ἄνθρωπος. πρῶτος τῇ θείᾳ φύσει. ἔσχατος, ὡς

τος, ὡς δι' ἡμᾶς ἐπτώχευσεν ἄνθρωπος γενόμενος. καὶ νεκρὸς δὲ ὁ αὐτὸς τριήμερος, καὶ αὖθις ἀνοίξας ἡμῖν διὰ τῆς αὐτοῦ ἀναστάσεως ὁδὸν τῆς ζωῆς. καὶ τί φησιν οὗτος; ὶδιδασον τὰ ἔργα καὶ τὸν θλίψιν ἐν τῇ πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, ὑπὸ τῶν ἀπίστων βλασφημούμενος. μὴ οὖν διὰ τοῦτο θλίβεσθαι καὶ πτωχεύειν ἕως καὶ αὐτός. τί ὅτι ἐννενεύσαμεν καὶ χαίρομεν, ἐπτωχεύσαμεν τὰς ψυχὰς ἑαυτῶν καὶ οὐ προσέχομεν ἡμῖν καὶ ταῦτα, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, διὰ τοῦτο πνευματικοῖς τὸν θησαυρὸν ἔχων κεκρυμμένον ἐν τῷ ἀγρῷ τῆς καρδίας σου, ὅς ἐστιν ὁ Χριστός, δι' ὃν, καὶ πλούσιος εἶ, ὡς τοῦτον ἔχων σε παῖδα. ὃς καὶ αὐτὸς πλούσιος ὢν, ἐπτώχευσε δι' ἡμᾶς.

» Οἶδασου τὰ ἔργα καὶ τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ.

Οἶδασου τὰ ἔργα δηλαδὴ τὰ χρηστὰ, καὶ τὴν διὰ ταῦτα θλίψιν καὶ πτωχείαν, τὴν διὰ φθόνον ἀπὸ τῶν συνεργῶν τοῦ Διαβόλου βλασφήμων Ιουδαίων ἐπαγομένην ὑμῖν. οἱ τινες Ιουδαῖοι ὀνόματι μόνον, τῇ δὲ ἀληθείᾳ συναγωγὴ τοῦ Διαβόλου εἰσίν. ἀλλὰ κἂν ἐξ ἐπηρείας πτωχεύῃς, ἐμοὶ ἀνακείμενος τῷ πάντων ἀγαθῶν πρυτάνει, πλούσιος εἶ. Διόπερ μηδὲν φοβοῦ ὧν μελλόντων σε παθεῖν ἀπὸ τῶν συνεργῶν τοῦ Διαβόλου θλιβερῶν, ὧν ἐφήμερος ἡ ἐπιφορὰ, καὶ ὅσον ἡ καὶ ἡμερῶν δέκα ἔχουσα. γίνου ὦν πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον

» τῆς ζωῆς. Καὶ τὴν βλασφημίαν ἐκῶν λεγόντων Ιουδαίοις εἶναι ἑαυτοὺς καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ συναγωγὴν τοῦ Σατανᾶ. μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις παθεῖν. ἰδοὺ διὰ μέλλει βαλεῖν ὁ Διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν, ἵνα πειρασθῆτε, ἐξετε θλῖψιν ἡμέρας δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Καθ' κοινοῦ τὸ, ἰδιδαχθῆναι, ἵνα ἐγκόψωσι τοὺς. ὶδιδασον τὰ ἔργα, ἰδιδασκε τὴν βλασφημίαν ἐκῶν τῷ λόγῳ μὲν Ιουδαίων, ἔργῳ δὲ συναγωγῆς τοῦ Σατανᾶ. ἀφ' ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ιουδαῖος, ἀπὸ τοῦ κρυπτῷ, καὶ τῇ πορισμῇ τῆς καρδίας, ὁ δηλαδὴ τῆς τοῦ φαινομένου πορισμὸς τῷ χριστιανικῷ μορίῳ δέρματος ἀφαιρέσεως τοῦ ὑλικοῦ τοῦδε παντὸς βίου ἀποτριούμενον ἑαυτὸν ἀνιπτόμενος, ἐπὶ τὸ θεῖα τῇ ψυχῇ ἐνσπειραζόμενον. ἀφ' Ιούδας μὲν ἐξομολογήσεις ἑρμηνεύεται, Ισραὴλ δὲ νοῦς ὁρῶν θεόν, πάντως οἱ ἀληθεῖς Ιουδαῖοι ἐξ Ισραὴλ οὗτοι ἐσὶν οἱ Χριστῷ ἐξομολογούμενοι, ἤγουν εὐχαριστοῦντες ἀνθ' ὧν μεγάλα εὐεργετήθημεν τῇ διὰ σαρκὸς αὐτοῦ παρουσίᾳ τε καὶ ἀναστάσει. τοῦτ' ἐσὶν ἡ ἐξομολόγησις διαλοιῶ βούλεται. Ισραὴλ δὲ, ὃς νῷ θεὸν ὁρᾶν ἠξιωμένος, μηδενὶ ὧν ἀσχολεῖν ἑαυτὸν τῶν ἀπερθούμενος. γίνου γὰρ Ιουδαῖοι οὔτε Ισραὴλ οἱ τῇ ἀπιστίᾳ ἐμμένοντες ἀνεπιτρόφως, ἀλλὰ βλασφημοῦντες συναγωγὴν ἑαυτοὺς ἀποφαίνουσι τοῦ Σατανᾶ ἐξωγρημένοις ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα, ἅτε ἐξρατηγουμένοις ὑπ' αὐτοῦ.

Κεφ. ε'. » Ὁ νικῶν γ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου. Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν

» Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον. Ακριβὲς τὸ ἡρημένον, ὅτι δύο θανάτων ἀνθρώπους ὄντων, πρώτου τοῦ φυσικοῦ, ὅς ἐστι χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, καὶ τοῦ δικαίαν ἐπαραίτητον ἀπόφασιν τοῦ παντοκράτορος θεοῦ, τοῦ, ὅτι γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. τοῦτον τὸν θάνατον ἀνυποφθέτους, πάντες ἄνθρωποι δίκαιοι καὶ ἁμαρτωλοὶ μέτιμεν.

λοὶ μέτιμεν. δευτέρου δὲ πάλιν θανάτου καὶ ὀλεθριωτέρου, τὸν δι' ἁμαρτίας ὄντες, ὃν ὁ τῆς ἀκολάστου καὶ σαρκικῆς καὶ ἀδυσπαθοῦς ζωῆς δέλεαρ τοῖς ἀνθρώποις οἶδε προβιζειν. διὸ καὶ ὁ κύριος τοὺς τοιούτους μεταδιώκοντας νεκροὺς ὀνομάζει ὅτ' αὖ φῇ. ἄφετε τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς. τοῦτον τὸν θάνατον, (τὸν ἐμπαθῆ λέγω ζωὴν,) ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ τῆς γεέννης ἢ διαλαβεῖν θάνατον.

» Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίσομον τὴν ὀξεῖαν. οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ

» τοῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ Σατανᾶ. καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου καὶ οὐκ ἠρνήσω

» τὴν πίστιν μου ἐν ταῖς ἡμέραις. Δίσομον ῥομφαίαν φησὶν, ἢ τὴν κατὰ τὸν εὐαγγελικὸν λόγον τὸ πᾶν σκοτιαῤῥοῦσαν τὸ σκοτῶδον τοῦ πρόσω βίου καὶ τὸ ἀπὸ γνώσεως ἡμῖν ἐπισκοτοῦν τῶν θείων τῆς ἐπῳδίας, ἢ τὴν κατὰ τῶν ἀσεβῶν ἀπότομον ἀπόφασιν. πρὸς τῷ δισόμῳ δὲ καὶ ὀξεία αὕτη, ἔτι καὶ ταχινὴ, ἧς ἐκδίκησιν τῶν ἀποθνῄσκοντων τοῖς θείοις κελεύσμασι. θρόνον δὲ τοῦ Σατανᾶ, τὴν Πέργαμον καλεῖ, ὡς καταείδωλον οὖσαν ὑπὲρ τὴν Ασίαν πᾶσαν. ἀφ' οὗ δὲ τοιοῦτον οἰκοῦσα τόπον, φησὶν, ἀνόθευτόν μου τὴν πίστιν ἐτήρησας μηδὲν ἐκπαγεῖσα ἀπὸ τῆς τῶν κακομηχανιῶν, ἃς ἐπλώσασα ἐπὶ τοῖς ἀνόμοις, ἐρήνην ἁμαρτωλῶν καὶ εὐθηνίαν θεω-

» ρουσα. Εν αἷς ἀντίπας ὁ μάρτυρμου ὁ πιστός ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ Σα-

» τανᾶς κατοικεῖ. ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας.

Ἀντίπας ὁ μάρτυς τῷ Περγάμῳ ἐμαρτύρησεν, οὗ καὶ τὸ μαρτύριον ἕως ἔτι σώζεται, πολλὰ παῤῥησιασάμενος τοῖς ἐπιβουλεύουσι. καὶ ὅθεν ἧς αὐτὸν ἦκον, ἄχρι θανάτου πρόβυβι. οὗπερ τῆς ἀνδρείας νῦν ὁ εὐαγγελιστὴς μέμνηται πρὸς ὑποδειξιν ἑτοίμου χαρίσεως τῆς ἐκείνου ἀρετῆς καὶ ὁρμονῆς τοῖς πιστοῖς, τῆς τε ὧν πεπλανημένων ὠμότητος ὡς ὁμοσκήνων τῷ Σατανᾷ. ἐπειδὴ δὲ ἅπτεται καὶ τῶν ἀμώτατων ὁμῶμος, καθ' ὃν πολλὰ πεπαίσμενται ἅπαντες καθ' τὸ γεγραμμένον, Τίς κατάρος ἀπὸ ῥύπου; ὑμῖν πάλιν, φησι, καίρι τρίουρις οὖσι τὰ πρὸς στρατείαν ἐμοὶ, ἔχω τί ἐγκαλεῖν, κἂν ἀπ' ὀλίγων. δύο γὰρ χαλεπὰ, ὡς ἔοικεν, αὖτη μὲ πόλις τῶν Περγαμηνῶν ἐκέκτητο, τοὺς μὲν πεπλεόνας Ελληνας, ἑαυτῷ δὲ τῶν ὀνομαζομένων πιστῶν, τοὺς αἰσχρουργοὺς Νικολαΐτας ἐπισπαρέντας τῷ χριστῷ σίτῳ ζιζάνια πονηρά. καὶ ὅτως δὲ τοῦτοι, καὶ τίσιν ὁμοιωμένοις, δηλοῖ τῆς

» πάλαι ἱστορίας πρόθεσις. Των διδαχὴν Βαλαὰμ, ὃς ἐδίδαξε τὸν Βαλὰκ βα-

» λεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ισραὴλ, καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. οὕτως

» ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν Νικολαϊτῶν ὁμοίως.

Τὸν Βαλαὰμ φησι διδάξαι τὸν Βαλὰκ, οἱονεὶ διδάσκαλον γενόμενον τοῦ Βαλὰκ. ἡ δὲ ἱστορία, ἣν τῇ βίβλῳ τοῦ θεσπεσίου Μωυσέως ἡ ὄνομα ἀριθμοί. Ιώσηπος δὲ ὁ Ιουδαῖος συμβουλὴν γράφει τοῦ Βαλαὰμ τὸν βασιλέα Βαλὰκ, τὰ γύναια πρᾶξαι τὸ λαῷ τῷ Ισραὴλ εἰς πορνείαν, (ὅτε καὶ Φινεὲς τὸ ἀοίδιμον ἔργον εἰργάσατο τὸν ἐπὶ Ζαμβρὴ,) ἐπὶ τὴν ἀσελγείαν ταύτην, ἐπὶ τὸν αὐτὸν Ισραηλίταν λαὸν πρὸς μαροφαγίαν ἑλκυσθῆναι διὰ τὸ Βεελφεγὼρ ἀνατεθέντα κρέα εἰς ἐρῶσιν χρησάμενον. διὸ καὶ ἀπώλοντο. ἐξομοιοῦσθαι δὲ τούτοις φησὶ καὶ τοὺς Νικολαΐτας κατὰ τὴν πορνείαν

καὶ μαροφαγίαν, ἀεί τις ἐπιζητεῖ πρῖα τινα ἰῶ, ὡς ἤδη πρεθέμων, ἐξ Ἐπιφανίου τῦ Κυπρίου ἀρχιερέως θεῦ μάθοι, ὃς εἰς ὠφέλειαν πολλῶν, γκ ἀπηξίωσε τὸ βορβορῶδες ὧν Νικολαϊτῶν, κατά τε τὴν πρωτικὴν ἀκολασίαν, κατά τε τὴν ἐπ' αὐτῇ δεδε λυπο τὴν ἀναθαρσφαγίαν πρόδηλον ἀνυπόδολως καθῆσαι.

» Μετανόησον δῶν. ἢ δέ μή, ἔρχομαί σι ταχύ, καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν
Ω βάθος πλούτου ἐ ἀγαθότητος θεοῦ, ὅτι ἐ ἐν τῇ ἀπειλῇ ἡ φιλανθρωπία. πολεμήσω μ', φησίν, ὃ μετ' ὀλίγων εἰμὶ μετ' ὧν Νικολαϊτῶν ὧν νοθρώπων τὰ ἀνίατα ἐ ἄχρηστα. ἦν γὰρ ἐν Περγάμῳ ἐφέσεως ὡς πιστῶν, ἑνὸς μόνου Ἀντιπᾶ μάρτυρος αὐτῆς τ μετ' ὧν Νικολαϊτῶν ἀναφορᾶς. σημαίνει ἐ τὸ ταχύ τ καθ' αὐτ ἐ πολεύσεως, πῶς γ κινδυνεύσω ἐ μὴ ἀνέχομαί τι πολύ τ κλῆρον ἑαυτ νοθεύειν, σημαίνει τὰ χιλιάδι βραδύνοντα τ ἀντίληψιν;

» Ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τ στόματός μου. ὁ ἔχων ὀξεῖς ἀκουσάτω τί τὸ πνα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Ῥομφαίαν στόματός τινα ἐ διά τί εἴρηται δίστομος, ἔφθημεν πὲ μικροῦ πᾶσι θέμενοι. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ ἀπὸ τῦ Μάννα τῦ κεκρυμμένου. ἐ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ γνδεὶς οἶδεν.

Εἰκότως δὲ φαίνομεν πᾶσι θέμενοι τὸ Ἐπιφανίου τῦ ἱεροῦ λαβόντες, ἑρμηνεῦσαι παρὰ Νικολαϊτῶν ἀξία τῆς τούτων ἀθεΐας ὄν τὴν ἀκαθαρσίαν μίξει ἑαυτῶν ἡ βλασφημοτάτη ἔρωσις, τούτου χάριν τῷ νικῶντι δοθῆναι φαγεῖν τῦ Μάννα ἀντὶ τῆς ἀκαθάρτου βρώσεως τε ἐ ῥυπαρᾶς ὑπάρχειν. Μάννα δέ τροπικῶς ὁ ἄρτος ἐστὶ τῆς ζωῆς ὁ οὐρανόθεν δι' ἡμᾶς καταβάς, ἢ ἐ πάντα τὰ μέλλοντα ἀγαθά, ὡς οὐρανόθεν ἐ αὐτὰ καταπέμποντα, ὅπου καὶ ἡ ἄνω Ἱερουσαλήμ. νικῶντι δὲ τὸν Διάβολον, δοθῆναι ἐ ψῆφον λευκὴν, φυτέσι δόξῃ λελαμπρισμένην. τοῦτο δέ, τὴν λευκὴν ψῆφον, τὸ ἀπὸ τῶν ὀπτηρίοις Θεάτροις καὶ τοῖς Σταδίοις ἀγωνιζομένων γνώριμον οὖσαν, τοῖς νικῶσι πέμπεσθαι, ὑπαινίττεται τεθῆκεν. ὄνομα δὲ καινὸν, τὴν πρόνοιαν ζωὴν ἀγνοούμενον. τὰ γὰρ ἀγαθὰ τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν ἡτοίμασεν ὁ θεὸς, ὀφθαλμοῖς γκ εἶδεν, ἐ οἷς γκ ἤκουσεν, ἐ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου γκ ἀνέβη. (τοῦτο δὲ τὸ ὄνομα οἱ ἅγιοι κληρονομήσουσι.) πῶς γὰρ οἷόντε φθαρ

Κεφ. ε'. » τὴν γνῶσιν τὰ ἄφθαρτα παραδιδοῦσθαι. Εἰ μὴ ὁ λαμβάνων. Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς » ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον. Καὶ ἡκότως. ὧν γὰρ ἡ δόσις, τούτου καὶ ἡ γνῶσις » παραμαρτεῖ μετ' ἀιδιότητος. Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλ» μοὺς αὐτῦ ὡς φλόγα πυρός. καὶ οἱ πόδες αὐτῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ.

Σαφέστερον ἑαυτὸν παρέχεται γνώρισμα ὁ χρηματίζων τῷ ἐυαγγελιστῇ, ὑὸν ἑαυτὸν καταγγέλων θεοῦ, ἔχοντα τοὺς ὀφθαλμοὺς μὲν ἀφωμοιωμένους πυρὶ, ἅτε οἷοις τε δικαίοις μὲν φωτίζειν, πρὸς καῦσιν δὲ ἁμαρτανόντων ἑτοίμους. τοὺς πόδας δὲ χαλκολιβάνῳ ἀπεικασμένους. χαλκολιβάνῳ δέ, ἢ τῷ ὑπὲρ ὧν ἰατρῶν ἀῤῥένι καλουμένῳ λιβάνῳ, ὃς ἐκθυμιώμενος, μυρώδεις ἀτμοὺς ἀπροσκόπτους, ἐπεὶ καὶ οἱ Χριστῷ προσκεχωρηκότες, τοῖς πειρασμοῖς οἷα πυρὶ πεβαπτισμένοις, τῷ δοκιμίῳ ἑαυτῶν ἐνοδιάζειν τοὺς πορευσομένους οὐχ ὑστεροῦσιν. ἐκ τούτου καὶ Παῦλος μεταλαχὼν, χρισοῦ φησὶν εὐωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ τοῖς σῳζομένοις καὶ τῆς ἀπολλυμένοις. σῳζομένοις μὲν, τοῖς ἀπὸ τῦ Μωσαϊκοῦ νόμου στοιχειωδεστέρᾳ τῇ πρὸς θεοσέβειαν ζωῇ προσλιπαρουσιν

ἐπὶ τελειοτέραν

ἐπὶ τελειοτέραν τῆς καθ' Χριστὸν πίστεως ζωὴν, τὴν πνευματικὴν ἑαυτῶν ἕξιν πάσιν ἐυωδίαν ἐπαλείφοντες τούτοις. ὥστε καὶ μέλει καὶ τοῖς ἀπολλυμένοις ἐκτενὴς νῆξις ζωῆς, κατὰ τὸν τῆς ἡδονομανίας φιλοθάνατον μεταστοιχειωθείσης τῆς ἐμπαθοῦς τῷ ὄντι ζωῆς, οἷς οὐ καθ' Χριστὸν ἀμώμητος ἐυωδιάζειν οἶδε βιοτή. ὥστε καὶ τούτοις μᾶλλον τῦ αὐτῦ Παύλου ὠφελεῖσθαι φάσκοντος, γκ ἔτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ χριστός. οὕτω μὲν ὅσῳ οὐ καθ' ἁρπάγμα λίβανον θεωρία. ἔστι καὶ χαλκολίβανον, ὡς ἤδη τεθεώρηται, τῷ ἀνθρώπῳ τὸ κυρίου νοεῖν, ἤγουν τὸ πεπαιωνίου λόγου θεοῦ ἐπ' ἐσχάτων ὧν χρόνων, διατίσι πρὸ, τῷ τεθεωμένῳ χρωμένῳ ἀνθρώπῳ. ὧν δύο φύσεων, θεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος τὴν ἀσύγχυτον ἕνωσιν, νοεῖ ἀνθρώπινος εὐσεβεῖν ἐγνωκὼς, ἀνέπαφον οἶδε διατηρεῖν, ὡς ὑπερφυεστικῆς

» ἀνατάξεως καὶ παλίψεως ἔρευναν. Οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν

» πίστιν καὶ τὴν διακονίαν, καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου.

Ἔργα. μόνα τὰ τῷ θεῷ ἀνακείμενα λάμβανε. τὸ ἥδεσθαι δὲ ἐνταῦθα, τὴν οἰκείωσιν σημαίνει, ὡς πρὸ ἐλέγχου, οἰκείωσιν καὶ πάντα διαγίνη. οὕτω καὶ πρὸς Μωσῆν νίκα λέγει, οἶδά σε παρὰ πάντας, καὶ τὸ, οἶδε κύριος τοὺς ὄντας αὐτῦ, γκ ἄλλο γάρ, ἢ τὴν οἰκείωσιν παρίσαν βούλεται. οἰονεὶ, οἰκείως διάκειμαι πρὸς τοὺς ἐμοὶ τὰς ἑαυτῶν ἀναπτέντας ἀπουσάς. ἀγάπην δὲ τὴν πρὸς τὰ θεῖα προτίθησιν, ὡσαύτως καὶ τὴν πίστιν. ἡ γὰρ ἀληκρινὴς ἀγάπη τῷ διαλλήλῳ κρατύνεται καρῥώματι. διακονίαν δὲ, τὴν πρὸς τοὺς ὁμοφύλους ἐπικουρίαν φησὶ, καὶ ὑπομονὴν τὴν

» καρτερίαν τὴν πρὸς τοὺς πειρασμούς. Τὰ ἔσχατα πλείονα ὧν πρώτων.

Τὰ ἔσχατα πλείονα ὧν πρώτων ἔτων, ἐνέφηνεν ὅτι πεῖσόντες τὴν ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπίδοσιν, διὰ τῆς ἐργασίας ὧν θείων ἐντολῶν ἀτρύτῳ πόνῳ κοπιῶσιν.

» Ἀλλ' ἔχω κατά σου ὀλίγα ὅτι ἀφίεις τὴν γυναῖκα σου Ἰεζάβελ, ἡ λέγει ἑαυ» τὴν προφῆτιν, διδάσκειν. Εἰ δὲ τὴν πίστιν, φησὶ, καὶ τὴν περὶ τοὺς ὁμόφυλος χρηστότητα τὴν εὐλαβῆ ὑμῶν καὶ ὑπομονητικὴν ἀποδέχομαι, δηλῶσω δικαίως ὑμῖν ἐπὶ μέμφομαι, ὅτι τὴν ὧν Νικολαϊτῶν αἵρεσιν ἐᾶτε ἀκμάζειν ἐν μέσῳ ὑμῶν. λέγει δὲ τροπικῶς ταύτην διὰ τὸ τῆς Ἰεζάβελ ὄνομα ἐς τῷ Ἀχαὰβ συνοικισάσης, ταύτῃ παραβάλλων καὶ τοὺς ἀπὸ Νικολάου διὰ τὴν ἀσέλγειαν καὶ ἀσέβειαν. ἐπιμέμφεται δῶσω ὅτι γ διώκουσιν αὐτὴν, οὐ τέσιν γκ ἀνασωθοῦνται αὐτὴν ἀναδῶς βλασφημοῦσαν καταισχύνοντες, δηλαδὴ ἔχονται κοινωνεῖν αὐτῆς τ ὀνόματος ὧν χριστιανῶν, ὑφ' οὗ λανθανόντως τοῖς ἀπλουστέροις ὧν δύλωνμου, φησὶ, παρέχει σκάνδαλον. οὐχ ὅπως πορνείας, δηλῆδη καὶ μιαροφαγίας, πορνείαν ἢ τὴν ἀληθῆ λέγων, ἢ τὴν ἀπὸ θεοῦ ἔκκλισιν, καθὸ καὶ εἴρηται, τὸ, ἐπόρνευσαν ὀπίσω τοῖς ἐπιθυμίαν αὐτῶν, καὶ τὸ, ἐμοιχῶντο ἐν τῷ ξύλῳ. διὰ δὲ τῆς ὧν ἡδονοβύτων ἐδωδῆς ἐοικὲ καὶ τὰς ἄλλας διαιρέσεις σωπᾶσθαι, αἳ καὶ αὐταὶ τοῖς ἐυσεβοῦσιν ἐπιφύονται, ὃν δή τινα τρόπον ἐγὼ. οἱ γὰρ Νικολαΐται, ἡδονόβυτα μὲν ἐσθίειν οὐ προσβάλλουσι, ἕτερα δὲ ὅμως, ἃ καὶ διανοηθῶσι τῆς τελειοτάτης ἀναισθησίας καὶ μανίας ἐστί. τίνα δὲ ταῦτα πολλάκις ἡμῖν εἴρηται τῶν ὧν Παναρίων βι-

βλον παρίσᾶν. καὶ γὰρ τὸν μόνον τὸ βδελυρὸν τῆ ὧν Νικολαϊτῶν αἱρέσει παρομαρτεῖ, ἀλλὰ καὶ πρόφᾶσιν εἶναι ἀκρίνεται, πνιγῶ πνεύματι ἐνεργουμένη, καὶ τὸ θεῖον δῶρον εἰς ματαιότητα παραβάλλουσα, ἵνα καὶ Μωυσέως ἀφειδῦσα ἀλῶ, οὐ λήψη, διαρρήδην βοῶντος, τὸ ὄνομα κυρίου τὸ θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ, καὶ τὸ μακαρισμοῦ τὸ θεοπάρος ἀνοτριουμένη εὑρεθῆ, τῆς μὲν ἐλπίδος τὸ θεοῦ ἀστοχοῦσα, ἐπὶ
» ματαιότητας δὲ καὶ μανίας ψευδεῖς ἐμφιλοχωροῦσα. Καὶ πλανῶντες ἐμοὶ
» δοῦλοι, πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα. Τοὺς ἀπολότητι πρότου βεβικότας, πλάνῃ ἕλκουσαν εἰς πορνείαν καὶ βρῶσιν ἀπηγορευμένων.

» Καὶ ἔδωκα αὐτῆ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ. Ἐγώ φησιν ὁ μὴ θέλων τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλὰ πνῦ ἐπιστρόφως ζητῶν, δέδωκα αὐτῆ μετανοίας καιρὸν, πνῦ πιμωρίαν τέως ὑποστιθέμενος. ἣ δὲ τῆ ἀνοχῆ κατεχρήσατο εἰς ἀμέλειαν ψευκαιροῦσα τῷ ὀλεθρίῳ αὐτῆς, ἀλλ' ὑπὸ τῆς σωτηρίας ἐπιστροφῆς ἀπρίς ἐχομένη.

» Καὶ γὰρ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. ἰδοὺ βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ
» τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς εἰς θλῖψιν μεγάλην.

Ἐπειδὴ φησιν γὰρ θέλει μετανοῆσαι, (τότε γάρ ἄτε θεὸς ἐπίσταμαι, διὸ καὶ ἔρηται ἐτάζων καρδίας καὶ νεφροὺς ὁ θεὸς,) ἐπεὶ οὖν τῆ δεδομένῃ αὐτῆ πρὸς μετάνοιαν ἀνέσει γὰρ ἐχρήσατο, ἰδοὺ βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην ἀντὶ τῦ εἰς ἀῤῥωστίαν. οἶδε γὰρ τὴν κλίνην ἡ γραφὴ ἀπὸ τῆς ἀῤῥωστίας λαμβάνειν, ὡς ὅτ' αὖ λέγη. ὅλην τὴν κλίνην αὐτῦ ἔστρεψας ἐν τῆ ἀῤῥωστίᾳ αὐτῦ, κλίνην τὴν νόσον φάσκων μεταβεβλῆσθαι ἐπὶ τὸ βέλτιον, ἤγουν εἰς ὑγίειαν. αὐτὴν μὲν οὖν οὕτω κακῶσω. τοὺς δὲ μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς, τοὺς συνεργοῦντας καὶ συγκροτοῦντας αὐτῆ τὰ βδελυρὰ καὶ βορβορώδη δόγματα, διὰ συμφορῶν θλίψω. Τὰ τέκνα δὲ, (τέκνα τοὺς διαδόχους τῆς τοιαύτης ὀνομάζων βδελυρίας,) θανάτῳ φησὶ μετελεύσομαι. κἀκείνους μὲν οὕτως. ὑμῖν δὲ οἷς ὑδὲν κοινὸν πρὸς τὴν μοιχαλίδα ἀπολουσέροις τε οὖσιν, καὶ διὰ πρότων ἀπολότητα τῦ ἀνακίας πρεύεσθαι καρδίας ἐν μέσῳ τῦ οἴκου ὑμῶν πεσημμένοις ἐπεὶ πορ ὑκ ἔστιν ἰσχὺς πρὸς τοιοῦτον πονηροὺς καὶ εὑρεσιλόγους τῆ πανουργίᾳ ὧν λόγων ἀντικαθίσασθαι, ἅτε καὶ τὰ βάθη τῦ πονηροῦ καὶ τὰς μεθοδείας αὐτῦ, ὡς φατὲ, μὴ ἐγνωκόσιν, ὑδὲν ἐπιθὺμῶ βάρος φησί. (βάρος δὲ πνῦ διὰ ὧν λόγων μάχιμον φησιν.) ἀρκεῖ φησιν, ἐμοὶ τὸ διὰ ὧν ἔργων δοκίμιον ἐκ φυλακῆς ὧν ἐξ ἀρχῆς παραδεδομένων
» ὑμῖν ἀκριβῶς καὶ ῥεθούμενον. Ἐὰν μὴ μετανοήσωσιν ἐκ ὧν ἔργων αὐτῆς, καὶ τὰ
» τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ. Καὶ ἐν τῆ ἀποκαλύψει, χρησότης τῶ θεωρεῖται. ὑ γὰρ ἐπάγει μέλλοντι πνῦ ἀξίαν πιμωρίαν, ἀλλὰ μετωρίζει πνῦ ἐπαγωγὴν μορμολυκίῳ ὥστωρ ἵππασάσθαι πνῦ μετάνοιαν κατεπείγων.

» Καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι, ὅτι ἐγώ ἐμι ὁ ἐραυνῶν νεφροὺς καὶ καρ
» δίας. καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν.

Διὰ τὸ κρυφίως τοὺς αἱρεσιώτας τὰ βδελυρὰ πράττειν τὰ δηλονότι λανθάνοντα τοὺς πολλούς, (λανθάνει δὲ τοὺς πιστοὺς ὑπὸ τῆ χριστιανῶν κλήσει φαινομένων ἐκείνων,) ἐγὼ φωράσας, γνῶσιν ταῖς ἐκκλησίαις παρασχῶ πάσαις, ὅτι ἐκεῖνός

ἐκεῖνός οὖτος ἐμί, ὁ νεφροὺς ἐραυνῶν καὶ καρδίας. πορὶ οὖ καὶ Ἡσαΐας φησὶ, κρυβήσεται ὡς κρυφῆ καὶ αὐτὸς ὑκ ὄψεται. ἢ ὑχὶ τὸν ὑρανὸν καὶ πνῦ γνῶ ἐγὼ πληρῶ λέγει κύριος; ἐπεὶ τοίνυν ταῦτα οὕτως ἔχει, καταλλήλως ἐπάξω τῆς οἰκείας φιλο-
» πονηρίας καὶ τὸν μισθὸν ἐπιβραβεύσω. Ὑμῖν δὲ λέγω, καὶ τοῖς λοιποῖς τοῖς ὡ
» θυατείροις, ὅσοι ὑκ ἔχουσι πνῦ διδαχὴν ταύτην. οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν. ὑ βάλλω ἐφ' ὑμᾶς, ἄλλο βάρος. πλὴν ὅ ἔχετε κρατήσατε ἄχρις οὗ ἀὐ ἥξω. Ἑπαγγελάμενος ἕκαστον τῦ οἰκείου κόπου ἀξίας τυγχάνειν τῆς ἀντιδόσεως, ἐπιφέρει λοιπὸν καὶ πρὸς ἃ πνῦ ἐργασίαν ἀπασχολῶν τῦ καθ' ἀξίαν τεύξεται. τοῖς ὧν ὑκ ἔχουσι πνῦ πλάνην διδαχὴν ὧν αἱρετιζόντων, τύπτεσθαι προσέρχομενος, φησὶν, ἀρκεσθήσομαι τῆ ἀλυμάντῳ διατηρήσει τῦ οὗ ἔλαβον ἀπλοϊκῶ, ἀφ' οὗ καὶ τὸ βάθη ἐγνωσαν τὸ τῦ Σατανᾶ ποιήσειν αὐτοῖς ὡς λέγουσι. βάρος δὲ, τὸν ἀπὸ τῆς λογομαχίας ἐπεισαγόμενον τοῖς λογομαχοῦσιν ὀλεθρον. δοῦλον δὲ κυρίου ὑ δεῖ μάχεσθαι. εἶτα τοῖς αἰσχροποιοῖς ἐπαπειλήσας τὸ ἄξια, πρὸς τοὺς ἀπολούστερον ἐπανηρημένους βιοῦν μεταφέρει τὸν λόγον, ὑδὲν ἄλλο ἀπαιτῶν ἀπ' αὐτῶν, ἢ πνῦ ἐυσεβῆ τῆς πίστεως πρόνοιαν διαφυλάττειν ἄχρι τῆς αὐτῦ παρουσίας. παρουσίαν δὲ λέγει ἢ πνῦ τελευταίαν ὅτε πνῦ πάντων κρίσιν καὶ πνῦ δευτέραν αὐτῦ παρουσίαν πρῶτον, ἢ πνῦ ἑκάστου ἀπροβίωσιν, ὅτε πρὸς αὐτὸν ἀποίσιν ἡμῖν, ἅτε πνῦ πρυάσχολον πάντα ἀπολείποισιν ζωὴ ἣν ἀσφαλεῖ ἐσόμεθα κατασάσει, πνῦ ἐλπίδα ὧν βεβιωμένων ἀπαραλόγιστον ἔχοντες. ὃ καὶ μᾶλλον στοιχεῖ
» ὑκ ἀδόκιμον. Καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν. Τῶν μὲν διὰ ἀπλότητα ἀπρομάχων ἡ τήρησις ὧν ὡπλων ἀρκέσει πρὸς ἐναρέσησιν ἐμοί. τὸ δὲ ἐκμάχης καὶ πάλης τὸ ἀριστεῖον ἐπιφερομένω, πρὸς θρίαμβον τῆς νίκης, δώσω, φησὶν, ἐξουσίαν ἐπὶ ὧν ἐθνῶν, ἣν καθὼς ὡ ἐναγγελίοις ὁ κύριος τῷ καλῶς οἰκονομήσαντι ἓς μνᾶς καὶ τὸ τάλαντα, ἔθ, φησὶν, ἐπὶ δέκα πόλεις, καὶ ἑτέρῳ ἐπὶ πέντε πόλεις. ἀρχὴν γάρτινα ἐξουσίαν ταῦτα διὰ τοῖ δοθησομένω τοῖς ἁγίοις κατὰ ἀναδεστέρων καὶ τὸ διευθύνασθαι χρηζόντων. Διὸ καὶ τὸ, ῥάβδος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας θυ. αἰνίττεσθαι ἔοικε διὰ τῆς ῥάβδου τῆς εὐθύτητος, τὸ ῥητὸν, ὡς γὰρ κολαστικῶ χαίρει ταυδείαν, ἀλλ' ἐπανορθωτικῶ. πνῦ δὲ σιδηρᾶν ῥάβδον ὑδεὶς δ' ἀμόθι διδόσθαι φησὶν, ἢ μὴ τῆς κατὰ σωτηριῶ πιμωρίας ὧν τῆ ἀπειθείᾳ ἐνεπνευσμένων, καὶ πρὸς κεραμικὰ σπένη ἀφομοιωμένων, ὥστωρ καὶ ἡ τῆς σιδηρᾶς ῥάβδος ὑκ ἄλλου τινὸς ἕξα πρεσλομένη ἐκ Σιών, ἢ μὴ τῆς ὧν ἐχθρῶν κατακωρίευσεως. καὶ ἐπειδὴ παντὶ τῷ νικῶντι ἡ σιδηρᾶ ῥάβδος ἐπαγγέλλεται δοθῆναι, ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ ἀπὸ ὧν ἐθνῶν πρεσπρίσαντες ἑαυτοὺς δ' εὐπειθείας Χριστῷ, οὗτοι καὶ κριταὶ ἔσονται ὧν ἀπίστων. ἐπεὶ καὶ τοὺς Νινευΐτας ἐς κρίσιν, ἤγουν κατάκρισιν τῆς πονηρᾶς, φησὶν ὁ κύριος, ἀνίστασθαι γλυκεῖ. τὸ δὲ ἐληφέναι καὶ αὐτὸν παρὰ τῦ πατρὸς πνῦ ῥάβδον, ἡ δόσις καὶ λῆψις διὰ πνῦ τῆς σαρκὸς πρόσληψιν πρεισάγει, ἀλλὰ καὶ διὰ ταπεινώσεως ἔμφασιν. ἢ δὲ καὶ ἐπὶ τῆς θείας φύσεως τάχ' ἄν τις θέλει λογίσασθαι, ὑδὲν πρᾶγμα, τῆ δόσει ἐ λήψει, τὸ ὧν ὑποστάσεων ἰδικὸν πατρὸς καὶ ὑοῦ ἐμφανίζεσθαι.

» Ἀχρι τέλους τῶ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν, καὶ ποιμανεῖ αὐ-
» τοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ. Ἀχρι τέλους τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς. ἐξ οὗ καὶ δῆλον ὡς ἡ
προυσία αὐτοῦ χρόνῳ ἐσχάτῳ, σημείῳ ἑκάστου ἡμῶν πρὸς αὐτὸν, τέως ἐστίν.

» Ὡς τὰ σκεύη τῶ κεραμικὰ συντριβήσεται. ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου.
» καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα. Οὐ παραλῆς ῥητὸν αὐτὸν ἢ ὁμοιώσεως χάριν εἰρη-
σθαι τὸ, ὡς, παρειλῆφθαι, ἀλλ' αὐτολεξεί, αὐτὰ τοῦτο. ἐκ τοῦ, φησί, ῥάβδος δίδο-
ται σιδηρᾶ, ἵνα τὰ κεραμικὰ συντριβήσεται σκεύη. ἡ δὲ καὶ ἀνελλήνιστος ἡμῶν ζήτη-
σις, (ὑδὲ πρὸς ὁρισμὸν ῥῆμα ὑποτακτικῇ λέξει συντέτακται,) ὑδὲν μελήσει
τοῖς διανοίᾳ μόνῃ, ἀλλ' ὑχὶ λέξεως ἀκριβείᾳ τὴν σωτηρίαν ποιζουσιν.

» Τὸν πρωϊνόν. Ἀστέρα πρωϊνὸν φησιν ὁ προφήτης Ησαΐας περὶ τοῦ Ασσυρίου, ἤ
περὶ τοῦ Σατανᾶ, ὃν καὶ ὁ Χριστὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τεθεᾶσθαι ὡς ἀστραπὴν πεσόντα, καὶ
δεδόσθαι ἡμῖν κατὰ πάτημα τοῖς ἁγίοις ἀπηγγελται. ὃν καὶ Παῦλος φησιν, ὅτι σὺν
τρίβειν ὁ θεὸς ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἔρχεται. καὶ Δαυὶδ Ἱερεμίαν τὸν
καὶ θεὸν τὸν ὕψιστον πρίοντα, ἐπὶ λαοῖς, φησὶ, θ' βασιλίσσον ἤβρυσε καὶ κατα-
πατήσεις λέοντα καὶ δράκοντα. ἢ ὅων ἀστέρα νῦν μὲν Διδύμαν ἡ θεοκλυτία ἐπαγ-
γέλλεται, ἢ τὸν ὑπὸ τοῦ Πέτρου λεχθέντα φωσφόρον ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν πίστιν ἀνα
τέλλοντα, τὸ τοῦ χριστοῦ δηλαδὴ φῶς. ἀστὴρ δὲ τοῦ ἡλίου χριστοῦ τῆς παρουσίας
πρόδρομος καὶ ὁ βαπτιστὴς Ιωάννης, καὶ ὁ Θεσβίτης Ηλίας τῆς δευτέρας πα-
ρουσίας χριστοῦ πρόδρομος, μεθ' ὧν ἕξει τὸ μέρος ὁ τὸν νικητὴν τοῦ Διαβόλου πιστευο-
μεν. ὑ θαυμαστὸν δὲ ἡ ἐπὶ τῶν ἄγαν ἀντικειμένων τὸ αὐτὸ ὀνειλήφαμεν, ἐστὶ καὶ
λέων ἐκβλαστοῦν τοῦ Ιούδα ἀναφορῶν, καὶ ἐκ Βασὰν δὲ λέων ὁ ἀντίχριστος καὶ τῶν
θείαν γραφὴν ἀφορμώμενος, ἑκατέρου πρὸς τὸ ὁρκειμένου ἁρμοζομένου. νοεῖται
δὲ καὶ ἡ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ἀναπλήρωσις, (τὸ γὰρ σήμερον τοῦ παρόντος βίου ἐστὶ φῶς γνω
ρίζεται, καὶ λυφθήσεται, τῇ τῆς δικαιοζήλης ἡλίου ἐπιφανομένου τοῖς ἁγίοις, καὶ τῶν
ἀγγέλων ταύτης διασκεδάζοντος,) ἐν ὁ τοῦτον εὐαγγελιζόμενος ἄγγελος. προτρέπε-
Κεφ. ζ. » ται γὰρ αὐτούς. Ὁ ἔχων ὦς ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. καὶ
3 » τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον. τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύ
» ματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας. Ἑπτὰ ἀστέρας, θείους ἀγγέλους, ὡς προέφημεν,
καὶ ἑπτὰ δὲ πνεύματα τοσαῦτας νοοῦμεν, τὸ ἠρεμοῦν, ὁ ποιοῦν τοὺς ἀγγέλους
αὐτοῦ πνεύματα, ἢ τὰς ἐνεργείας τοῦ ζωοποιοῦντος πνεύματος. ἅπερ ἀμφότερα ἐν τῇ χά-
ρι, ἤτοι ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Χυ ἐστι. τὸ μὲν γὰρ δυναστικῶς κρατεῖ, τὸ δὲ ἐστι χορηγὸς ὡς
ὁμοούσιος, καθὸ εἴρηκε, ἄλλον παράκλητον πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός. ὑδὲν γὰρ ἐπὶ
τῆς μακαριάς καὶ ὑπερουσίου τριάδος διῃρημένον ὁρᾶται, πλὴν τῆς ἰδιοποιούσης
» ἐν αὐτῇ πρόσωπον ὑπάρξεως. Οἶδα σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῇς καὶ νεκρὸς εἶ.

Ενταῦθα τὸ οἶδα πλὴν ἀπλῶς γνῶσιν, ἢ πλὴν καρικείωσιν σημαίνειν βούλεται. διὸ
καὶ ἐπιπλήττει τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς ψιλὸν ὄνομα ζωῆς ἐχούσῃ τῆς πίστεως νενεκρωμένης δὲ
ἐξ ἀγαθῶν πράξεων. ὡς γὰρ ζωὴν οἶδε καλεῖν ἡ γραφὴ τὸν θάνατον, πλὴν καὶ
θεὸν λέγω ζωήν, καθὸ καὶ εἴρηται, ὅτι τὸ λόγιόν σου ἔζησέ με, τουτέστιν ἐνέστησέ με

τρίβοις

τρίβοις τῷ ὄντι ζωῆς, οὕτω καὶ θάνατον τὸν πλημμελῆ βίον, ὡς δηλοῖ Παῦλος ὁ
θεῖος πορίσων ἐξ ἀπιστίας εἰς πίστιν μεταβεβικότων, οὕτω γράφων αὐτοῖς.
καὶ νεκροὺς ὄντας ὑμᾶς τοῖς παραπτώμασι τῷ χριστῷ. καὶ θ' τῷ τὸ τοιοῦτον βιβλίῳ
οὕτως διαγορεύεται, καταβεβικέναι τινὰς εἰς τὸ ὕδωρ τῆς κολυμβήθρας, δηλονότι
» νεκροὺς, καὶ ἀναβεβικέναι ζῶντας. Γίνου γρηγορῶν καὶ στήριξον τὰ λοιπὰ ἃ ἔ-
» μελλον ἀποθανεῖν. ὑ γὰρ εὕρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου.

Τὸν ὕπνον τῆς ῥᾳθυμίας λέγει πανταχόθεν, καὶ τὸ μέλλειν τὸ ἀποθνήσκειν τε-
λέως μέλλοντα δι' ἀπιστίαν, στήριξον. ὑ γὰρ ἡ ἀρχὴ τῶν ἀγαθῶν ἔργων τὸν ἐργάτην
πεφανῶσαι, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν ἄχρι τέλους. τὸ στήριξον δὲ, ὑχ' ἁπλῶς εἴρηται, ἀλλὰ τὸ οἱονεὶ
σεσηρὸς ποίησον καὶ ἐν δυνάμει ὄντα καὶ πρὸς σῶσιν ἑτοιμότατα. ἐφ' ὅσον
ὅων πορίλειπταί σοι, βραχέα ἐπιθυμήματα, φησὶ, πράξεις, ἵνα μὴ τέλειον ἀπρα-
σίας θάναρ. ταῦτα γοῦν φύλαξον τὰ ἤδη ζῶντα, ἐκεῖνα δὲ στήριξον τὰ πρὸς θάνα
τον ἤδη ῥέποντα. ὑδὲν χάρβυ ὧν πονηρῶν ἐργασιῶν πλήρες ἐστίν. ἀλλὰ τὰ μὲν τεθνηκότα
ἤδη, τὰ δὲ μέλλει. τὸ δὲ ῥώπιον τοῦ θεοῦ μου, ὡς πολλάκις εἴρηται, ὡς ἀπὸ τῆς ἀν-
θρωπίνης προσλήψεως τῷ ὑῷ τοῦ θεοῦ συγκαταβατικώτερον πεπόνεκται.

» Μνημόνευε πῶς εἴληφας. Τῶν παράδοσιν φησιν ὧν ἐκ ὧν ἀποστόλων εἴληφας τὴν
ῥησιν, καὶ ἐπὶ τῇ ῥᾳθυμίᾳ μετανόησον. καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τῶν ζώντα ἔργα, τήρησον ὑ τῇ ζωῇ
ἐπὶ δὲ τοῖς τεθνεῶσι, δηλοῖ μετανοίας πῶν παλινζωΐαν αὐτοῖς πορίσῃ.

» Καὶ μετανόησον. ἐὰν ὅων μὴ γρηγορήσῃς, ἥξω ἐπὶ σὲ ὡς κλέπτης.
Μετάνοια, πῶν μετάθεσιν φησιν ἀπὸ ὧν χειρόνων, καὶ μεταβολὴν ἐπὶ τὸ βέλτιον.
» Καὶ ὑ μὴ γνῷς ποίαν ὥραν ἥξω ἐπὶ σέ. Ἀγνωσος γὰρ ὁ καιρὸς ἑ ὡς πρὸ ἡμῶν ἑκά
στῳ ὁ τοῦ θανάτου ἑκάστου ἡμῶν, οὕτω πολλῷ μᾶλλον ὁ τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ κυ.

» Αλλ' ὀλίγα ἔχεις ὀνόματα ὧν Σαρδεσιν. Επισημαντέον πῶν χρῆσιν τοῦ ὀνόμα
τος ὡς ἀνελλήνιστον καὶ τῆς ἀδοκίμου χρήσεως καὶ παρὰ Ἕλλησι. ἤρκει γὰρ ἑ σοὶ ὀλίγοις
ἔχειν ἀνθ' ὁλίγα ὀνόματα. καὶ γὰρ ἡ ἰδιότης τῆς ὑποστάσεως ἑκάστου ἀφορίζηται
διὰ τοῦ κυρίου ὀνόματος, ἀνθ' ὅου ἡ ἐγκριτος γλῶσσα τῆς Ελλάδος φωνῆς, εἰς ἀριθμὸν
ἀκοῆδε πάλαι μβάνειν τὰ καθ' ἕκαστον εἰς γνῶσιν ἀριθμοῦ, ἀλλὰ τὰ ἰδικώτατα. πολ-
λοὶς γὰρ ἢ ὀλίγοις, ἢ δυοῖν ἢ τρισὶν ἀνθρώποις, ἀνθ' ἑνὸς δυοῖν ἢ τρία ὀνόματα, ὡς
τοῦ μὲν, τοῦ ἰδιωτάτου τῆς φύσεως ὄντος σημαντικοῦ, ἢ τις διαμφίειν πέφυκε, τοῦ καθ' ἕ-
καστα δὲ, τῆς διαδοχῆς, ἢ τις φθορᾷ σχεδὸν τῆς ὑπάρξεως ἀφανιζομένης.

» Οἱ γὰρ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσι μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι
» ἄξιοί εἰσιν. ὀνικῶν οὖν περιβαλεῖται ὧν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ ἑ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄ-
» νομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Τοῦτο καλὸν κέκτησαι, φησὶν, ἔχουσά τινας τοῦτο τὸ ἱμάτιον τῆς σαρκὸς ἐυπαρᾶς
πράξεσι μὴ μολύναντας, οἳ μετ' ἐμοῦ ὧν τῇ παλιγγενεσίᾳ λαμπροφοροῦσι. Νικῶντος
δὲ καὶ πέως δυσθρύμμενος, ἀναβάλλομαι καὶ μακροθυμῶ εἰς ἡμᾶς. ἱμάτια δὲ μὴ
μολυνθέντα, τὰ σώματα λέγει ὧν ἁγίων, ὡς καὶ Ιακὼβ ὁ πατριάρχης περὶ τοῦ ἐξ
Ιούδα βλαστήσαντος, ὅς ἐστιν Ιησοῦς χριστὸς, θεσπίζει, ὅτι πλυνεῖ ἐν οἴνῳ τὴν στολὴν αὐτοῦ

τὸ σῶμα τοῦ αὐτοῦ κυρίου λέγων, ὁ οὐ τῷ ἀχράντῳ αὐτοῦ πάθει εἰς ὑποτύπωσιν λιτρωθὲν καθαρθῆναι. αὐτὸς γὰρ ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησε, φησὶν ὁ Ἡσαΐας, ἀπὸ ὧν ἀνομιῶν τοῦ λαοῦ μου ἦλθεν εἰς θάνατον. αὐτὸς γὰρ ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν οὐδὲ εὑρέθη δόλος οὐ τῷ στόματι αὐτοῦ. Τούτῳ τῷ κυρίῳ ὡς πορίτι δραματουργῶν ὁ αὐτὸς Ἡσαΐας φησί. Διὰ τί οὖν ἐρυθρὰ τὰ ἱμάτια ὡς ἀπὸ πατητοῦ ληνοῦ πλήρη; καὶ πορὶ μὲν τῶν ἱματίων οὕτω θεωρεῖσθαι ἄξιον, ὥστε τὸ ἀμόλυντον αὐτῶν τὴν καθαρότητα τοῦ σώματος αἰνίττεσθαι. ὁ νικῶν φήσησιν. τίνα νικῶν; τὸ πάθη τῆς σαρκός. οὗτος οὖν πορίβαλεῖται τὰ τῶν οἰκείων ἀρετῶν ἱμάτια ἃ ἐκάθαρεν ἐκ πότων θεοφιλῶν, καὶ λάμψει ὡς ἥλιος ἐν τῇ μελλούσῃ αἰῶνι, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ ἐγράφη οὐ τῇ βίβλῳ τῶν μὴ ἐκλίπουσαν ζώντων ζωήν, ἀνεξάλειπτον οὖσαν, ὡς ὁμολογουμένου αὐτοῦ οὐκ ἀπὸ τοῦ πατρός μου οὕτω ἐμοῦ. τούτης δὲ τῆς οὐ τῇ βίβλῳ γραφῆς καὶ τῆς ἐμπεσθεν τοῦ πατρὸς ὁμολογίας ἐπαγγελία ἐν αὐτῇ ἐν τρισὶ θείοις εὐαγγελίοις ἀνάγραφος πλειόνων ὁ πρότερον τῶν ἐμπροσθεν ὧν ἀνθρώπων ὁμολογούντα ἀνομολογήσασθαι ἐμπροσθεν τοῦ πατρὸς ἐμοῦ δοῦναι, κατὰ πλείονα δευτέραν αὐτοῦ παρουσίαν. ὃ καὶ πᾶσι μὲν ἀπόκειται τοῖς ἁγίοις, διαφερόντως δὲ τοῖς
» μάρτυσιν. Ἐνώπιον τοῦ πατρός μου, καὶ ἐνώπιον ὧν ἀγγέλων αὐτοῦ. ὁ ἔχων
» οὖς ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς οὐ Φιλα
Κεφ. ιε'. » δελφίας ἐκκλησίας γράψον. Τὸ ἐνώπιον τοῦ πατρὸς καὶ ὧν ἀγγέλων αὐτοῦ εἰρηται, ὡς ὄντων ὧν ἀγγέλων, πιστῶν θεραπόντων καὶ ἐυνοϊκῶν. καὶ πρεσβυτοῦ τοῦ πατρός, πρεσβυτὲ δὲ ἑαυτοῦ τοὺς ἀγγέλους καλεῖ, ὡς ὅταν λέγῃ. Ἀπρσελεῖται ὁ ἀγγέλους αὐτοῦ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μετὰ σάλπιγγος μεγάλης. νῦν οὖν τοὺς ἀγγέλους τοῦ πατρὸς οὐκ ἀφαιρεῖται, τὸ καὶ αὐτοῦ εἶναι τοὺς ἁγίους ἀγγέλους. οὐδὲν γὰρ τῇ ἁγίᾳ φύσει οὐ θεωρουμένων, πινὶ ὧν πρίων αὐτῆς ὑπρσάσεων ἔυροιτις ἂν ἀδιαζόμενον,
» πολλοὶ ἑνὸς τοῦ ὑπρσατικῶς αὐτῷ πρσόντος. Τάδε λέγει ὁ ἄμην ὁ ἀληθινός.

Ἀμὴν μὲν ἐστιν ὁ ἀληθινὸς ἄμην, ὃς καὶ υἱός ἐστι τοῦ θεοῦ. καὶ τῷ πριστῷ ὧν Σεραφὶμ ἁγιασικῷ ὕμνῳ τὸ ἀληθὲς ἀπροφέρεται, ὡς καὶ ἐν τῷ θεασικῷ Ἡσαΐα κεχρημάτισται, τοῦ πρίτου ἁγιασμοῦ εἰς μίαν συγκλειομένου κυριότητα, ἵνα καὶ τὸ πριτὸν δειχθῇ ὧν ὑπρσάσεων τῆς ὑπερουσίου τριάδος, καὶ τὸ ἀδιάσπαστον τούτων τῷ ἑνιαίῳ τῆς κυριότητος. τοσοῦτο δὲ ὧν πεζῇ καὶ θνητῶν φύσεων τὸ ὑπερανεσικὸς ὅσον, τίς ἂν δοῖ λόγων παρεμφαίνοιτο; κλεῖδα δὲ τοῦ Δαυὶδ τὸν παντοκρατρικὸν ἐξουσίαν φησὶ παριστῶν. δι' οὗ οἱ θησαυροὶ μόνοι τῆς θεοσοφίας ἀνοίγονται. τὸν μὲν οὖν πρώτου ἐξουσίαν καὶ ἀνθρωπίνη δέχεται φύσις, ὡς καὶ αὐτοῦ τοῦτ' ἔστιν ἀκοῦσαι, ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς, φάσκοντος. τὸν δὲ δευτέραν ἔχει κατὰ τὸ ἄναρχον τῆς θεότητος. ἔστι γὰρ Ἐμμανουὴλ θεὸς ἀληθὴς, κἂν οὐ βούλεται τοῦτο Νεστόριος, ἢ καὶ λέγοντα ἄνθρωπον. καὶ δῆλε καὶ ἄνθρωπος ἀληθῶς ὁ φανταζόμενον ἄνθρωπον, ἢ δ' ὀχεραίνει ὁ θεοσυγὴς Εὐτυχής. ἀμὴν ὁ πρὸ ἐστιν, ἀληθῶς θεός ἐστιν, οὐ κατὰ ἀναφοράν, ὡς Νεστοριανοὶ λυροῦσιν, καὶ ἄνθρωπος ἀληθὴς οὐ κατὰ δόκησιν καὶ φαντασίαν, ὡς οἱ ἐμβρόντητοι Εὐτυχιανοί, καὶ τὸ ἐμβρόντητον ὧν Μανιχαίων βούλεται φύλον. ἐπειδὴ δέ τινα ὧν ἀντιγράφων οὐ τῷ Δαυὶδ ἔχει

ἔχει κλεῖδα, ἀλλὰ τοῦ ᾅδου, φησὶν Διάφορον φησὶ τοῦτο. δείκνυται γὰρ ἐκ τούτου, ὡς ζωῆς καὶ θανάτου πῶν κυρίαν ἄντεθεὸς ὁ Χριστὸς ἀναμφιβόλως ἔχει.

» Ὁ ἔχων τὴν κλεῖδα τοῦ Δαυὶδ. ὁ ἀνοίγων, καὶ φησὶς κλείσει αὐτῷ. Κλεῖδα πῶν ἐξουσίαν καλεῖ. ὁ γὰρ ἔχων ἐξουσίαν τοῦ κλεῖσαι καὶ ἀνοῖξαι τὸν οἶκον, οὗτος καὶ τὸν οἶκον πεπίστευται. καὶ τοῦτο σαφέστερον οὐ εὐαγγελίοις ἔστι μαθεῖν, ἀφ' ὧν πρὸς τὸν Πέτρου φησὶν ὁ Χριστὸς, καὶ δώσωσοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας ὧν οὐρανῶν.

» Εἰ μὴ ὁ ἀνοίγων, καὶ φησὶς ἀνοίξει, ἢ μὴ ὁ κλείων. ἴδασον τὰ ἔργα. ἰδοὺ δέδω-
» κα ἐνώπιόν σου. Ἐπειδὴ ἡ κλεῖς πῶν ἐξουσίαν αἰνίττεται, ὁ λέγων ἑαυτὸν ἔχειν πῶν κλεῖν τοῦ Δαυὶδ τί ἄλλο λέγει, ἢ μή ὅπ ὥσπερ ὁ Δαυὶδ τοῦ ἀληθοῦ Ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν, οὕτω καὶ ἐγὼ πρὸς τὸν ἀληθῆ, καὶ τοῦ νοητοῦ; ἢ καὶ ἐξουσία ἀσύγκριτος ἀνθρώπου πρὸς θεόν. Διὸ καὶ Γαβριὴλ πρὸς πὴν Παρθένον εἶπε, τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς τοῦ υἱοῦ ὡς πρσκυρίου, καὶ πσρ αἰωνίῳ αὐτῷ καὶ ἀτελευτήτῳ δοθῆναι, ὡσαύτως δὲ καὶ βασιλείαν καὶ ἐξουσίαν. ἐστὶ οὖν ὁ μοίωμα τῆς βασιλείας Δαυὶδ ἔφερεν ὁ Χριστὸς, ἡνίκα λέγει, ὁ ἔχων πὴν κλεῖν τοῦ Δαυὶδ, πρὸς τὸ ἀνοῖξαι καὶ κλεῖσαι, ἀνοῖξαι μὲν τὸ Δικαιῶσαι λέγων, καὶ κλεῖσαι τὸ κατακρῖναι. τῇ γὰρ θείᾳ αὐτοῦ καὶ ἀϊδίῳ χρήμασος ἐξουσίᾳ, καὶ Δικαιοῖ καὶ κατακρίνει.

» Θύραν ἀνεῳγμένην, καὶ φησὶς δύναται κλεῖσαι αὐτὴν, ὅτι μικρὰν ἔχεις δύνα
» μιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ φκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου.

Τῶν ἀγαθῶν ἡ θύρα ἀνεῳγμένη δέδοται, ὡς ἑτοιμοπάτη καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς πρὸς τὸ κρείττω ῥοπῆς, πρόχειρον πὴν εἴσοδον πρὸς ἀπόλαυσιν. διὸ καὶ ὁ κύριος φάσκων, ὅτι ἡ βασιλεία ὧν οὐρανῶν ἐντὸς ἡμῶν ἐστιν, οἱονεὶ τῇ προθέσει προχειμένην τὸ βουλομένου, ὑπ' ἀγένους ἐμποδιζατεῖν οἴεται πὴν εἴσοδον. ἐ τοῦτον νῦν ἡ ἐπαγγελία λιχνεύοντας τοὺς ἡσαγομένους, πρὸς πὴν ἐγχείρησιν, ὧν πόνων ὑπολογιζομένη τὸ δυσχερές, καὶ πὴν εἴσοδον συμμετρουμένη τῆς μικρᾶς σωάμεθ τὸ ἡστέναι πρσαιρουμένους, ἐπειδὴ τὸν ἀπροφρευθέντα τῆς ἡσιοῦσι ὧν ἀγαθῶν ἐμὸν τῇ ἀνεῳγμένῃ θύρᾳ ἐμφαίσει, μηκέτι τῇ φρονηματίδι λυπεῖσθαι ἐᾷ τὸ ὑπὲρ ὧν πρὸς ἀπόλαυσιν καταβαλλομένων ἑλκύεσθαι πόνων, ἀμεταφρέπτως δὲ ὧν πόνων ἀντέχεσθαι πραινεῖ πάσης αἱρέσεως ἢ διὰ τὸν δι' ἃ ταῦτα κάματον λογιζομένους. καὶ ὅτι ἐγκοπὴς ἡ ὧν αἰωνίων ἀγαθῶν κληρονομία, τὸ οὐ εὐαγγελίοις ἱκανὸν θεῖον λόγιον πράσῃσι, βιασὴ φάσκον ἐστὶν ἡ βασιλεία ὧν οὐρανῶν. ὅτι δὲ καὶ ὁ δι' τὸ καταξίωσθαι ἐγγλυκαίνων πῶν αἴσθησιν ἀφ' ἧς ἔχει ὧν πόνων, τὸ Δαυὶδ θεῖον πνεῦμα διδάσκει γένεσθε λέγων, καὶ ἴδετε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος. ἢ καὶ θύρα ἀνεῳγμένη νοεῖται, ἢ τοῦ διδασκαλικοῦ κηρύγματος εἴσοδος, ἥτις ἀνοιχθεῖσα, ᾗ δύναται δι' πειρασμῶν κλυσθῆναι, νικήσης τῆς προθυμίας ὧν ἡστέναι ἑλομένων δι' τὸ κάλλιστον ὧν ἀναπεμφθέντων θελχθέντων, τὸ ὧν πειρασμῶν ἐπίπονον. ἐν οἷς ᾗ καὶ τῇ σωάμεθ συμμέτρος ἀπ' οἴου πρ' ἐμοῦ, φησὶν, ἡ ἀνεῳγμένη δέδοται σοι θύρα. αὐτὸς δὲ καὶ ὑπὲρ δύναμιν πῶν ὑπροῦσάνθ ἐναρτέρησας δι' τὸ ὄνομά μου. οὐκοῦν τῇ μικρᾷ σωάμεθ παμπτήσω πῶν ἀμοιβὴν, ἀλλὰ μεγαλοδρία, ὡς ἔθος ἐμοί, μετελεύσομαι πῶν ἀπόδοσιν.

» Ἰδοὺ δίδωμι ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ Σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶ-
» ναι, καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ ψεύδονται. ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἥξωσι καὶ προσκυνήσωσιν ἐνώ-
» πιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἠγάπησά σε.

Τῆς ὁμολογίας, φησὶ, τῆς περὶ τοῦ ἐμοῦ ὀνόματος ἀντέκτισις ἔσται ἡ τῶν Ἰουδαίων ἀπιστία καὶ μανία. οἱ τῆς πρὸς ἐμὲ αὐτῶν προσαγωγῆς τὸν ὀφ ἐμοῦ φωτισμὸν ἀνταλλάξονται τῶν ἐν τῷ κρυπτῷ τῆς καρδίας Ἰουδαίων, ἀληθῶν τῶν ἐν τῷ φανερῷ, ὡς καὶ Παῦλῳ δοκεῖ, ἑαυτοὺς ἀπεικονιζόντων. θρόνον δὲ τοῦ Σατανᾶ τὴν τῶν Ἰουδαίων λέγει συναγωγὴν ὡς τῷ ψεύδει συγκροτουμένην, ἐπεὶ καὶ τοῦ ψεύδους πατὴρ αὐτὸς καταβολῆς κόσμου ἐδείχθη. τύχοις δ' ἂν προσδραμεῖσθαι χάριτος κατὰ τὸ τυχόν, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς θερμοτέρας καὶ σωτηριώδους φησί. τοῦτο γὰρ ἀνίπταται τὸ πρὸς τοὺς πόδας προσκυνῆσαι καὶ ἐν ἐσχάτοις ἐλέσθαι τετάχθαι τῆς ἐκκλησίας.

» Ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου. Οὐχ ὅτι αὐτὸς ὁ χρηματίζων τετήρηκέ τι, ἀλλὰ ὑπομονὴν ἔσχε τοῦ πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς αὐτὸν καρτερίαν τῆς πίστεως φησίν. ὥσπερ καὶ ὅτ' αὖ Δαυὶδ αἰτεῖ τὸν θεὸν, ἐκ προσώπου σου τὸ κρίμα μου ἔξελθοί σοι, ἀντὶ τοῦ Δίκη ἐμοῦ δικαιοσύνη. Καὶ γώσε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ
» τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης πειρᾶσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ
» τῆς γῆς. ἔρχομαι ταχύ. κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου.

Ὥραν πειρασμοῦ, ἣν τὸν ἐπὶ Δομετιανοῦ διωγμὸν λέγει, δεύτερον ὄντα μετὰ Νέρωνα, ὡς Εὐσέβιος ἱστορεῖ ὁ Παμφίλου. ὅτε καὶ αὐτὸς ὁ εὐαγγελιστὴς εἰς τὴν Πάτμον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Δομετιανοῦ κατεκρίθη. ἣν τὴν ἐπὶ σωτελείᾳ τοῦ αἰῶνος ὑπὲρ τοῦ Ἀντιχρίστου καὶ χριστιανῶν ἐθνῶν παγκόσμιον, ἀναιροῦντος τοὺς Χριστιανούς. Τούτων οὖν ἀμφοτέρων ἐλευθεροῦν τοὺς ζηλωτὰς αὐτοῦ ὑπισχνεῖται πρεσαναπαξομένους διὰ τῆς ἐκεῖθεν ἐντεῦθεν ἀναλύσεως, ἵνα μὴ ὑπὸ τῶν δυνάμεν πειρασθῶσι. διὸ φησὶ καὶ ὁ κύριος, ἔρχομαι ταχύ. μετὰ γὰρ τὴν θλῖψιν ἐκείνην, ἔρχομαι ταχύ, ἀντὶ τοῦ ἀναπαύσεως. τοῦτο γὰρ τὸ ταχὺ σημαίνει, οἷονεὶ καταπαύσας τῶν πειρασμῶν ἀπεργουμένων ἐλεύσομαι. διὸ καὶ παρεγγυᾷ κρατῆσαι τὸν θησαυρὸν τῆς πίστεως ἄσυλον, ἵνα μὴ ὁ τῆς ὑπομονῆς ἡμῶν ἀπόληται στέφανος.

» Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι.

Προσέρηται ὅτι τὸ, θεοῦ μου, οὐχ οὕτω τῆς ἀπὸ τῆς Χριστῷ θείας φύσεως ἐνθεωρουμένης ἀναιρετικὸν, ὅθεν τῆς σωουσιώσεως παρασατικόν. τὸ γὰρ ἀδιάσπαστον εἶναι, τῶν ὧν δύο φύσεων ἕνωσιν, θεότητος φημὶ καὶ ἀνθρωπότητος, ἀπὸ τῆς κατὰ τὸν κύριον Ἰησοῦν ὑποστάσεως, κἂν μὲν χρὶς οὐσίας ψιλῆς ἢ καὶ ἀσυγχύτως, πρέπει. ἀντιδιδάσει γὰρ ἀλλήλοις ὑπὲρ κατάληψιν ἀνθρωπίνων οἰκειοτικῶς τὰ θεῖα τοῖς ἀνθρωπίνοις, καὶ τὰ ἀνθρώπινα τοῖς θείοις ἰδιώματα. στῦλος δὲ ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ θεοῦ οὗτος καθίσταται ὑποφείδων τῆς περὶ αὐτὸν τοῦ θεοῦ ἀγαθοδωρίας, καὶ τοῖς πρὸς σωτέλειαν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ πίστεως ἀσφαλέστερον διακειμένοις, ἐφ' ὁμοίῳ προκόψαι καὶ αὐτοῖς διδασκαλικῷ χαρίσματι πεπιστευμένος. ἐν τῷ ναῷ δὲ τοῦ θεοῦ, τοῦδὲ πάντες εὐφραίνεσθαι χάριν. τοῦτο γὰρ τὸ στῦλον γενέσθαι τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ. ὁ γὰρ νικητὴς ὢν

ἀνθρώπων

ἀνθρώπων ἀναμένων, στῦλος καὶ ἑδραίωμα καθίσταται τῆς ἀληθείας, αὐτός τε ἐνφραινόμενος ἀμεταστρέπτως, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐρείδων τὸ μὴ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς οἰκείας ἐκ-
» πίπτειν ἕδρας. Καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομα τῆς πό-
» λεως τοῦ θεοῦ μου τῆς καινῆς Ἱερουσαλὴμ, ἡ καταβαίνει ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου,
» καὶ τὸ ὄνομα τὸ καινόν. ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
» Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας γράψον. Κεφ. ιθ'.

Ἐπὶ τὸν νοητὸν στῦλον, ὅς ἐστιν ὁ τοῖς θείοις προστάγμασιν ὡς ἔρεισμα τῶν ἀθανατέρων καταπεπτισμένος, γραφῆναι φησὶ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως Ἱερουσαλὴμ τῆς καινῆς. καινὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς, καὶ τοῦ θεοῦ τὸ ὄνομα γράφων λέγων, ἵνα τὴν δόξαν, ἵνα τὴν γνῶσιν, καθὼς καὶ ὁ Δαυίδ. ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ τῇ γῇ, ἀντὶ τοῦ, ἡ τιμή, ἡ σοφία σου γνῶσις. ἐν ταῖς πλατείαις καρδίας τοῦ νοητοῦ στύλου γραφέντος τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ, ἤγουν τῆς γνώσεως, τῆς δόξης, ὡσαύτως καὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ, τοῦ μὲν τοῦ θεοῦ, ὡς ἅγιος, ὡς δίκαιος καὶ ἀπροδιόρθωτος ἑκάστου κατὰ τὰ ἔργα, ὡς πάσης ἀγαθότητος πλήρης, καὶ πολλοῦ τοῖς χαίρων θεράπουσι, τῆς Ἱερουσαλὴμ δὲ, ὡς θεοῦ σκήνωμα ἀγαπητὸν ἐστι καὶ ἐν αὐτῇ πολίτας πρὸς τὸν ἄνω παρασκήνουσα μητρόπολιν, ἥτις κάτω Ἱερουσαλὴμ, ὥσπερ μητρικὸν τῆς ἄνω καθίσταται, ποτὲ τισὶν ἐν διαπορήσεσιν ἐν αὐτῇ, οἱονεὶ γράμμασι χρωμένοις, τῇ ἄνω ἐμβιώσει τὸν κάτω ῥυθμίζοντας κατέχουσα. τῇ καταλλήλῳ δὲ ὁμοταξίᾳ γραφῇ, φυτεύσει, τῇ ἀνεπιλήσῳ μνήμῃ, (φιλοῦσι γὰρ οἱ γραφαὶ ὡς μονιμώτερον ὧν χωμάτων ἐκτελουμένη,) τῆς τε τοῦ θεοῦ καὶ τῆς ἄνω Ἱερουσαλὴμ τῆς δόξης τὸ παράσημον κομιζόμενοι, τῶς γὰρ θεῖοι τινες χρηματίζοισι; τὸ δὲ καινὸν ὄνομα νοοῦμεν, τὸ ἐπιτεθειμένον τοῖς ἁγίοις, ὃ δὲ πρὸς τὴν εὐφροζύνην τῆς θείας δωρεᾶς ἐπαλαύσει τοῦ καλλοισῶν ἀκηράτων ἀγαθῶν τῷ μέλλοντι αἰῶνι αὐτοῖς ἀγνώριμον ἐστὶ τοῖς λυπουμένοις τοῖς νῦν ἀδελφοῖς χυ ἐ φίλοις ἐ θεράπουσι, πρόσεσι.

» Τάδε λέγει ὁ ἀμὴν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός.

Ἀμὴν ἐστὶ τὸ ναί. ναὶ ὧν ἐστιν ἐν πᾶσι τοῖς περὶ αὐτοῦ λεγομένοις, ἤγουν ἀλήθεια καὶ ὄν-
» τως ψεῦδος τῶν αὐτοῖς. Ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ. οἱδεῖσθαι τὰ ἔργα.

Ἀντὶ τοῦ ἡ βασιλεία καὶ ἡ ἀρχὴ πάντων ὡς κτισμάτων διασώζουσα. ἀρχὴ γὰρ τῆς κτίσεως, ἡ πρωταρκτικὴ αἰτία τῆς κτίσεως. ἐπηρείασε δ' ἂν ἴσως τῷ ῥητῷ τὸ θεομάχον ὧν Ἀρειομανιτῶν ἐργαστήριον, ὡς τοῦ κυρίου Ἰησοῦ κτίσματος διὰ τούτων γνωριζομένου. ὃ χρὴ δὲ τὰς τούτων παράνοιαν κακουργίας, σποπρωῶσ ἔτι ποιοῦσι καὶ ἐν ἑτέρᾳ κεῖται γραφῇ περὶ τούτου, ἵν' ἐκ τῆς ἐκεῖθεν ὁμοίων κανονίζειν τὰ ὅμοια. φησὶν οὖν Παῦλος Κολοσσαεῦσι γράφων περὶ τοῦ χριστοῦ, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ πρωτότοκος πάσης κτίσεως. κτίσεως πρωτότοκος, ἤγουν πρωτόκτιστος. καὶ Δαυίδ. ἐκ γαστρὸς πρὸ ἑωσφόρου ἐγέννησά σε, ἀλλ' οὐκ ἔκτισά σε. καὶ Σολομών. πρὸ δὲ πάντων βουνῶν γεννᾷ με. τὸ δὲ, κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ. τὸ ἔκτισεν, ἀντὶ τοῦ πέταξεν ἐλλιπῶς, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ, ἵνα κτίσῃ τοὺς δύο εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον. καὶ τοῦ, καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοὶ ὁ θεός. ὁ δὲ μέγας θεὸς ὢν λόγων Γρηγορίου

ὁ τῷ

ἐν τῷ πορί τῦ ὑγῦ λόγω, τὸ μὴ ἐνῦσιν, ἢ τῦ νοερῶς ἐμψυχωμένου τῦ κυριακῦ σώματος ἀκόυειν. τὸ δὲ χλυνᾶ, ἢ τῆς θεότητος, τοῦτο τρισὶ μαρτυρίοις, τ πίστεως συγκροτουμένης, ἰ ἀρχὴ τῆς πίστεως, ζῶς ἐφθημεν ἱρηκότες, ὄγκ ἄλλο, ἢ τὸ ἀρχον τῆς πίστεως τῦ θεῦ δηλοῦν βούλεται, καθ' ὅπ καὶ πάντα δι' αὐτῦ ἐγένετο. Οὕτω καὶ ἀρχὴν ὧν ὑπ' αὐτῦ δίδοται κτισμάτων, ἤγουν πλούτου, τὸ ἁληφέναι καὶ τὸ καταξιῶσαι ὐκ ἐλάττωσιν ἰσχυόντων χάσις καὶ δόξις.

» Οπ οὔτε ψυχρὸς εἶ, οὔτε ζεστός. ὄφελον ψυχρὸς ἦς, ἢ ζεστός.

Ψυχρὸς ὁ ἐστερημένος τῆς τ ἁγίου πνεύματος ὑετρικίας καὶ ἐπιφοιτήσεως. ζεστὸς δὲ ὁ ζέων τῷ πνεύματι, ὡς καὶ Παῦλος φησί. χλιαρὸς δὲ, ὁ ὢ ἀμφοῖν ἀβέβαιος καὶ ἐπαμφοτερίζων, ὃς μετρυσίας μὲν ἔλαβε πνεύματος ἁγίου διὰ τὸ βαπτίσματος, ἔσβεσε δὲ τὸ χάρισμα ὧν ζωοποιούντων πὼ ψυχὴν, τῆ ὧν παρόντων φροντίδι καταρυθμίσας. διὸ καὶ πορί τῦ θείου πνεύματος Παῦλος φησί, τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε. ἐπεὶ οὖν σὺ ριοῦτος, καὶ ζέσας τῷ πνεύματι διὰ βαπτίσματος, ἀπεψύχθης διὰ ῥᾳθυμίας, ὃς ἐς ὕστερον τῆς σωτηρίας ἐλπίδας σαυτῦ ἐξέκοψας καταγνὺς τῆς αἱρετίσης σοι πίστως. ἐνέργεις μὲν γὰρ ὑγκ ἀπρογωστεάλι μεσότης, ὡς ὁ νόμιος γάμος, μέσος ὢν παρθενίας καὶ πρνείας ὑγκ ἀπόβλητος. ὢ δὲ τῇ πίστ, τὸ μέσον καὶ χλιαρὸν ἀδόκιμον καὶ ἀσύσταγν. διὸ πορ ὄφελον ψυχρὸς ἦς ρυτέσιν ἀμέτοχος καθάπαξ θείου βαπτίσματος χάριτος καὶ ἀβάπτιστος καὶ μὴ χλιαρὸς, ὁ μὲν γὰρ μήπω δεξάμενος πὼ τῦ πνεύματος διὰ βαπτίσματος χάριν, ἐν ἐλπίσιν ἐν φέρεται τῦ πρτὲ δέξασθαι τὸ σωτήρια ἑαυτῷ. ὁ δὲ χλιαρὸς, ὡς ἤδη προθέμεθα, μικρὸν πρὸς τῇ ζέσει » καὶ τὸ πρτὲ βαπτισθῆναι ἀφίρηται. Οὕτως ὅπ χλιαρὸς εἶ καὶ ὁ ζεστὸς οὔτε ψυχρὸς, » μέλλωσε ἐμέσαι ἐκ τῦ στόματός μου, ὅπ λέγεις.

Τῇ μεταφορᾷ τῦ χλιαροῦ δεόντως ἐχρήσατο, ὃ καὶ ἰατρῶν παῖδες ἐς ἐμετον ἐρεθίζειν παραλαμβάνουσιν. ὅθεν καὶ τῖς δυσεμετοῦσιν, ὕδατος χλιαροῦ ἀπροφέρουσι, τὸν ἔμετον ἀναστροβοῦσι. πρὸ καὶ νῦν φησιν ὅτι μέλλωσε ὡς βδελυκτὸν ἐρῶμα ἐμέσαι, τοῦτέστι διὰ λόγου στόματός μου ἀπρβλητον τῆς ἐμῆς οἰκειότητος καταξῶσαι. καὶ τίς ἡ τοῦτου αἰτία; ὅτι ἢ πλούτου ἀδηλίᾳ ἐλπίσας, καὶ τὸν ασορον τῦ θείου λόγου ἀπροσίξας τοῖς ἀκάνθαις, οἱονεὶ τῖς πφρασμοῖς τῦ πρσπαίρου τούτου πλούτου καὶ βίου, πὼ πατρικιὸν ἑαυτῷ καὶ διαιωνίζουσαν ἠγνόησας σωτηρίαν.

» Οπ πλούσιός μι καὶ πεπλούτηκα, καὶ ὑδενὸς χρείαν ἔχω. καὶ ὑκ οἶδας ὅτι σὺ » εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ὁ ἐλεεινὸς, καὶ πωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός.

Πλοῦτον φησὶ τὸν γήϊνον πλοῦτον. ἀγνοεῖς ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος ὢ τῖς ἀπλλυμένοις. διὸ καὶ ἐλέους ἄξιος εἶ, ὡς ὄξ ὕψοις ὢν ἀρετῶν ἐκπτσὼν, σκοτόδινία πορὶ πὼ ἐκλογὴν ὢν κρειττόνων ἀλόγοις, καὶ γυμνωθεὶς τ τέως πεπιστευμένης θείας δόξης.

» Συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι χρυσίον παρ' ἐμοῦ πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς, ἵνα πλουτή » σῃς, καὶ ἱμάτια λευκὰ ἵνα περιβάλλῃ, καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τ γυμνότητός σου. Εἰ πλουτῆσαι φησὶ βούλῃ, τὸν ὄντως πλοῦτον κτῆσαι παρ' ἐμοῦ τὸ πλουτίζον ἡδόνης τὸ μόνυτα. κτῆσαι δὲ διαπύρωσον πεθέσει τὰ λόγια κυρίου τὰ ἁγνὰ, τὰ πεπυρωμένα

ἑπταπλασίως

ἑπταπλασίως. πῦνα δὲ ταῦτα; ὁ διδάσκαλικὸς καὶ θεῖος λόγος, ὃς χ μάτην χδὲ διακένως πρέπει ἐς τοὺς διδασκομένους, ἀλλ' ἐκ τῦ πρώτερον διαπύρω παρυδῆναι τὸν διδάσκοντα ἐυρεῖσαι. πδεικνυμένου γὰρ πίστιν ἀπαγγελεῖ δίκαιος. καὶ ὁ ἀγαθὸς ἄνθρος ἐκ τῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας ἐκφέρει παλαιὰ καὶ νέα, ἐκ μὲν ὢν παλαιῶν ἀνδρῶν ὢν καρθωμάτων κομίζων τὰ μείζονα ὑποδείγματα, ἐκ δὲ ὢν νέων καὶ ὢν αὐτῷ πεπρνημένων διαπύρω ζέσει, τὰ καρθώματα. ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ριαῦτα πλουτεῖν ὑκ ἄνευ τῆς ἄνωθέν τινι πορηγίνεται ῥοπῆς, διὰ τοῦτό, φησιν ὁ χρηματίζων, παρ' ἐμοῦ. ὁ πλοῦτος δὲ, ἱματίων ποριβολὴ πορισέλλειν ἔχουσα πὼ ἀσχήμονα ὢν ἀρετῶν γύμνωσιν, καὶ χ' ἁπλῶς πορισέλλουσα, ἀλλὰ μᾶλλον δόξης πρεπικῆς ὢν ἐπὶ τῇ νίκῃ τῇ κατὰ ὢν ἀντιπάλων Δαιμόνων, θρίαμβον ἀγαπύσης.

» Καὶ κολλύριον ἵνα ἐγχρίσῃ τοῖς ὀφθαλμοῖς σου ἵνα βλέπῃς.

Πρὸς τὸ ἀμβλυώττοντας πορὶ τὸ τῦ κυρίου νοητὸν φῶς τοῖς καταλλήλοις ὀφθαλμοῖς προχρίσαι τὸ πρόσταγμα. ἐπὶ δὲ τῦτο ἡ διὰ μετανοίας πρόοδος συμβουλευομένη. ἡ δὲ κολλύριον πὼ ἀκτημοζόντων πίστησιν. ἡμᾶς γὰρ τὰ δῶρα ἐκ τυφλοῖ ὀφθαλμοῖς βλε- » πόντων, τοῦτο πάντως ἀνοίξῃ τὸ ἀδωροδόκητον. Καὶ ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγ- » χω καὶ παιδεύω. ζήλευε οὖν καὶ μετανόησον. Καὶ ἡκότως. ὁ γὰρ ἀγαπῶν, ἀμελῶς παιδεύει, ὃ καὶ τῆς ὑπερβαλλούσης χρηστότητος τῦ κυρίου πορί τοῖς ἀπειθῆς τεκμήριον. πλούτου δὲ παύτης ὑκ ἔχυρον ἡ ἀγάπη τῦ μετανοοῦντος τοῖς τιμορίαις ἀξίοις. καὶ τίς ἡ παιδεία; ζήλωσω τὰ κρείττονα ὢν ἁπηδευμάτων, καὶ μετανοίᾳ καὶ μετὰ γνώσει ὢν ἐμπροσθεν οἱονεὶ μετὰ θέσθαι ἁμαρτημάτων τὸν ζῆλον ἤτοι πὼ μίμησιν ἐπαναλαμβάνεσθαι τοῖς πρὸς παιδείαν ὀξὺ μαθίας ἀπροκλίνασιν. καὶ τίς ἡ ἐκ φιλίας θεραπείας ἀντίδοσις; ἰ ἢ πὼ θύραν ἀπραγματεύτως πρόσεδρεία. θύραν δὲ ἐφεξῆς πὼ καρδίαν λέγει, ὢν πρὸς μετάνοιαν προσκαλουμένων. οἷς ἀνοίξασι τῷ ῥητορίως αὐ- » τοῦντι, εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν, καὶ δειπνήσω μετ' αὐτῦ, καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ.

Αβίασος, φησὶν, ἰ ἐμὴ παρουσία. πὼ θύραν τῆς καρδίας κρούω, εἰ τοῖς ἀνοίγουσιν ἢ τῇ ἑαυτῶν σωτηρίᾳ συνευφραίνομαι. τρυφὼ γὰρ καὶ δεῖπνον, πὼ σωτηρίαν ὢν ἀνθρώπων ἥγημαι ἐφ' οἷς αὐλοὶ τρέφονται, καὶ τὸν λιμὸν τὸ ἀκοῦσαι λόγον κυρίου, » καὶ τὸν σιτον τῆς πλάνης ἀποφεύγοισιν. Ο νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' » ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ τῦ πατρός μου ἐν τῷ θρό- » νῳ αὐτῦ. ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

Εἴρηται ἤδη ὅτι ἡ ἑλληνικὴ παιδεία, πὼ ριαύτην ζύνταξιν τῦ λόγου καὶ τὸν ριοῦτον εἰρμὸν τῆς φράσεως βλοικισμὸν καλεῖ, οὗ ἐπ' ἔλαττον τῇ ἐκκλησίᾳ φροντίς.

» Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἀνεῳγμένη ἐν τῷ ὐρανῷ. Κεφ. ι'.

Οὐκ ἐπήδει ἀνθρπὼ θύραν ἑώρακεν ἢ ὐρανῷ ἀνεῳγμένην καὶ τὸν καιρὸν ἐ κλειομένην ταῦτα ἔξεστιν. ἀνῆ οὕτως ὤφθη τῷ εὐαγγελιστῇ, ὡς ἂν δὴ θύρας ἀνεῳγμένης τὴ ὁδὸν ἐπάναγκες καθορᾶσθαι. καὶ φωνὴν, φησὶν, ἣκουσα. ἦτις ὡς σάλπιγξ ἠχήσασα, ἀνάβα

ἀνάβα, φησὶν, ὧδε, ἀντὶ τοῦ, οὕτω φάσκουσα τὸ ἀνελθεῖν, ἀπὸ διανοίας μετεωρίσαι αὐτὸν ὧν περιτρέχειν καὶ ἀνθρωπίνων. ἀπὸ οἱ μάλιστα τὸ μνημονικὸν τυποῦμενοι διὰ καθαρότητα τῶν ἀπὸ τοῦ σύμπαντος βίου κηλίδων, ὧν ἀξιοῦσθαι τούτων καὶ ὧν πιστῶν τῶν τυγχάνουσι θεαμάτων. Καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα, ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγουσα ἀνάβα ὧδε, καὶ δείξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. καὶ εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι. Καὶ τὸ παρὰ τὸν τοῦ λόγου ζήτησιν, καὶ διατί, εἴρηται ἤδη. ἐχρῆν γὰρ οὕτω λέγειν, καὶ ἡ φωνὴ τοῦ λαλοῦντος μετ' ἐμοῦ, ἀνάβα ὧδε ἔλεγεν. οὕτω γὰρ περιέχειν ἁρμοζόντως.

Καὶ ἰδοὺ θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ. Τῷ πνεύματι, φησὶ, τυπωθεὶς, θρόνον ἐθεασάμην, Διʼ οὗ διαλοῦται ἡ ἐν τοῖς ἁγίοις ἀνάπαυσις τοῦ θεοῦ. αὐτοῖς γὰρ ἐνθρονίζεται ὡς χωρητικοῖς οὖσι τῶν θείων ἐμφάσεων.

Καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον καθήμενος ὅμοιος ὁράσει, λίθῳ Ἰάσπιδι καὶ Σαρδίῳ.

Ἐπειδὴ τὸν πατέρα τὸν ὁραθέντα ἐν ταῦτα παρίστησι, σωματικὸν αὐτῷ χαρακτῆρα οὐ περιτιθέντα ὥσπερ τῷ ἐν τῇ πρὸ τέρας αὐτὸς ὁπάσια, ἀπὸ τιμίοις αὐτὸν λίθοις ἀπεικάζει, τῆς μὲν Ἰάσπιδος ὡς φλογερᾶς σημαινούσης τὸ ἀληθὲς ὁμοῦ καὶ φερέσβιον, καθὸ εἴρηται, καὶ φλόγα τὴν δουλείας ὧν ἀνθρώπων. πᾶν γὰρ ἄσπερμα φλόγα φορεῖ πρὸς τροφὴν τῆς ζώσιν ὑπὸ θεοῦ τεταγμένον. Ἰάσπις δὲ καλεῖται ὅτι ὁμοία, καὶ ἐν ἀσπίδος ἐοικυῖα. Σαρδίῳ δὲ, διὰ τὸ φοβερὸν τοῦ θεοῦ. πυροειδὴς γὰρ ὁ Σάρδιον. ἐπειδὴ γὰρ ὁ κατʼ ἄκρας χρῆσθαι τῇ δικαιοκρισίᾳ θεὸν, ὃ φορητὸν, ἡκότως τὸ ἀνεξικάκου καὶ ἀγαθοῦ τὸ Σάρδιον δείγμα παρέχει, ὡς τοῦ φοβεροῦ καὶ τοῦ πυροειδοῦς, ὡς φασὶ, λίθου. οὐ μόνον φοβερὸν φασιν εἶναι θηρίοις καὶ φάσμασιν, ἀλλὰ καὶ θερμαντικὴν ὧν ὑποῤῥυομένων τῷ σώματι ἡμῶν ἀλγεινῶν ἔχειν δύναμιν. λέγει γὰρ ὁ μάγας Ἐπιφάνιος ἰατρεύειν αὐτὼ οἰδήματα τετκαὶ ἀπὸ σιδήρου πληγὰς ὑπὸ χριομένων. ἐπισημαντέον δὲ ὡς καὶ ὧν λίθων ῥητὸν θα παράληψις, ἀπὸ τοῦ τιμίου χάριν, ἀλλὰ τὸ, ἐκ τῆς χρόας σημαινόμενον ἔσχον. Καὶ ἶρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου, ὁμοίως ὁράσει Σμαραγδίνῳ. Ἡ μὲν ἀληθὴς ἶρις ἐν ἡ θεία γραφὴ τόξον καλεῖ ἔννικα φάσκει, τὸ τόξον μου τίθημι ἐν τῇ νεφέλῃ, ἐκ τῆς ἀνταναπλάσεως τοῦ ἡλίου σωίζεται, ὅτ' ἂν ἐν παχύτητι νέφοις ὑδατώδεσι ἀπολιφθέντος, ἀντιφράσεται μὲν αὐτὸ τὸ φῶς πρὸς ἑαυτὸ ἐκ πρώτην διὰ τὸ νέφος, πρικίλλει δὲ καὶ παντοδαπὴν φαντασίαν χροιῶν ὑπερβάλλεται. καὶ κεῖνη μὲν τριώνυμος ἡ ἶρις. ἡ δὲ κύκλῳ τὸν θρόνον περικυκλοῦσα, μονοειδὴς Σμαραγδίζουσα. ἶριν δὲ κέκληκεν αὐτὸ, ἀπὸ τῆς παρʼ ἡμῖν ἴριδος πρικιλοχρωμάτου, ὡς ἂν τὸ διάφορον ὧν θείων ἀγγέλων τῆς ἀγαθοεργοῖς ὑποπίπτου λειτουργίας, ὧν τὸ διάφορον ἐς μίαν ὑπεργυπικὴν ἀπετελευτᾶ χρείαν, καθʼ μίμησιν τοῦ δεσπότου. ἐπεὶ δὲ τοῦτο τὸ πάντροφον δὲ ἐυεργετικὸν, ἃ κλοάζουσα τῆς Ἰάσπιδος λίθῳ χροιὰ πρὸς ἡμᾶς ἐβούλετο, τῷ φρασίῳ ἔοικε τῆς Σμαράγδου λίθου ὁμοιουμένη. Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου, θρόνοι ἡκοσιτέσσαρες. ἐπὶ τοὺς θρόνους τοὺς ἡκοσιτεσσάρας.

Θρόνον, ὃν ἄλλοτι ἐνταῦθα χρὴ νοεῖν, ἢ μὴ τὸ πρὸς τὸ θεῖα προστάγματος φιλότιμον πρὸς ἐργασίαν. μόνως γὰρ ἂν οὕτως πρασπευασθεῖσα ψυχὴ, ὄχημα θεῖον ἁμιλλῶν ἐστι ὧν

ἐστὶ ὧν Χερουβίμ. Πρεσβύτεροις καθημένοις περιβεβλημένοις ἐν ἱματίοις λευκοῖς· καὶ ἐπὶ τοὺς κεφαλὰς αὐτῶν, στεφάνοις χρυσοῖς. καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ, καὶ φωναὶ, καὶ βρονταί. Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ δὲ ὧν ἡκοσιτεσσάρων πρεσβυτέρων ὧδʼ ἂν θεωροῖτο. ἡ τετράρχιος καὶ ἡ τετραθεος πανάγια τριάς, τὸν ἑβδοματικὸν ἀριθμὸν, ὃν καὶ σύστοιχον τῷ ὁρατῷ αὐτῆς συσήμαλε τοῦτο ἕτερ, καθʼ ἃ καθʼ ἃ τὸ ἀνεξερεύνητον τῆς ἑαυτῆς σοφίας βάθος ἰσαρίθμως ἑαυτὴ ἀνελίξασα, τὸν ἡκοσιτέσσαρα ἀριθμὸν ὑπέφηνε. τριάκις γὰρ ἑπτὰ, εἰκοσι δὲ ἓν ἀπεσωρεύει τὸ ἀπλεπρεμέσου προσοῦ τὸ εἴκοσι δὲ τέσσαρα ἀριθμοῦ, ὅς ἐστιν ὁ τρὶα τῆς πανευργῷ θείᾳ τριάδι ἀναπεθείς. διὸ καὶ ὁ ἑβδομος ἀριθμὸς τριαδικῶς ἀνελιχθεὶς, μετὰ τὸ ἀνελιχθῆναι, τὸν ἡκοσιτέσσαρα ἀποτέλεσε. τῷ ἑβδόμῳ δὲ, ἃ καὶ διὰ παντὸς τοῦ αἰθερίου κόσμου τοῦτου χωρεῖ; καὶ κατὰ πίναξ ἑαυτοῦ δυνάμιν ἀνητὴ φύσει ἀδυνάρυ ἐς τόδε ἐδέναι; ἰσάριθμοι δὲ τοῖς θρόνοις οἱ καθήμενοι, καὶ πρεσβύτεροι, ἃ νεώτεροι, ἐστὶ καὶ ἡ ἑπταπλασιλία τῆς κληρονομίας πρεσβυτάτη, ὡς πρὸ καταβολῆς κόσμου πεπριμασμένης ἡμῖν βασιλείας. πάντως δὲ τοῖς πρὸ καταβολῆς κόσμου τὸ ἑπταθλον ἔχουσιν ἐριμαθὲν, ἀλλʼ ὡς νεωτέροις, ἀπὸ ὡς ἐγγυήσασι τοῖς θείοις προστάγμασι δίδοται ἡ αἰώνιος βασιλεία. χρυσοῖς δὲ φησι τοὺς στεφάνους. ὁδὲ γὰρ εἶχέ τι χρυσοῦ τιμαλφέστερον, τοῖς ἐν τῷ παρόντι βίῳ ῥᾳδιεφθόμενοις ὑποτίθεσθαι πρὸς ἐναργῆ γνῶσιν.

Καὶ ἐπὶ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἔνωπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, αἵ ἐστιν ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ. καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. Τὰς ἑπτὰ λαμπάδας, αὐτὸς ἑρμήνευσεν ἑπτὰ πνεύματα, ἅπινα ἦν ὁ Ἡσαΐας, τὰ θεῖα τοῦ πνεύματος χαρίσματα, Σοφίας, ἰσχύος, βουλῆς, καὶ τὰ σύνεσις ἐξῆς δεῖ νοεῖν, ἤ, ὡς Εἰρηναῖος καὶ Κλήμης ὁ ῥωματεὺς, τὰ λειτουργικὰ καὶ ὧν ἄλλων δεξόντα ταγμάτων. ἑπτὰ μὲν, διὰ τὴν ἐφορείαν τοῦδε τοῦ κόσμου τοῦ τῷ ἑβδόμῳ συσοίχου ἀριθμῷ. ἤ, ὡς ἤδη παρεθέμεθα. καιόμεναι δὲ, διὰ τὸ ἀνένδοτον καὶ δυνηκὲς τῆς περὶ τὸ θεῖον ἀγιασίας. πιοῦσιν γὰρ καὶ τὸ πῦρ τὸ ὄνομα τὸ ὄνομα φωτίζον καὶ φλέγον. διὸ καὶ ὁ προφήτης φησὶν, ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα.

Ὡς θάλασσα ὑαλίνη ὁμοία κρυστάλλῳ. καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου, καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου. Θαλάσσης ἀπέφηνε τὸ κατενώπιον τοῦ θρόνου, τὸ ἄπειρον καὶ ἀνείκαστον πλῆθος ὧν κυκλούντων θείων δυνάμεων τῷ θρόνῳ σημαίνων τοῦ θεοῦ. ὃ καὶ Δανιὴλ διὰ τοῦ χιλιακοῦ καὶ μυριαδικοῦ ἀριθμοῦ παριστᾶν βούλεται. ἡ δὲ ὑαλίνη καὶ κρυσταλλοειδὴς θάλασσα, πρὸ διαύγειαν ὧν ἀφθάρτων φύσεων σημαίνουσ ὅς ἐστιν, καὶ τοῦ πρὸ τὸν θρόνου, ἤγουν τῆς ἀγγελικῆς ζωῆς τὸ ἀτάραχον. ἅτε ἀκινήτως ὡς ὕαλος πεπηγυῖα καὶ κρύσταλλος, τῷ μὴ δὲ μιᾷ κηλίδι σκοτομένην πρὸς ἀνοήτως πορίαπαθαι κλονήσεις. Τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. καὶ τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον Λέοντι. καὶ τὸ δεύτερον ζῶον, ὅμοιον Μόσχῳ. καὶ τὸ τρίτον ζῶον, ἔχον πρόσωπον Ἀνθρώπου. καὶ τὸ τέταρτον ὅμοιον Ἀετῷ πετομένῳ.

Ταῦτα τὰ τέσσαρα ζῶα τινές, καὶ τὰ τέσσαρα εὐαγγέλια καὶ τὰς τέσσαρας χωνὰς ἀρετὰς ἐξέλαβον, τὸ μὲν Λέοντος δηλοῦντος τὴν ἀνδρείαν καὶ τὸ καθʼ Ἰωάννην εὐαγγέλιον,

εὐαγγέλιον, ὃ καὶ Εἰρηναῖος ὁ Λουγδούνου ἅγιος φησι τῆς πρεσβυτέρου βασιλείας εἶναι διλωτικὸν, διὰ τὸ, Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος. τὸ δὲ Μόσχου, τὸν διακοσμίζοντα, ἅτε τῆς οἰκείου ἀρκουμένου πόνοις, καὶ τὸ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγέλιον, ὡς νομικῶς καὶ ἱερατικῶς τὸν Χριστὸν γενεαλογήσαντα. τὸ δὲ Αἰτοῦ τὸν σωφρονίζοντα. ταύτῃ γὰρ μαρτυρεῖται τὸ ζῶον. καὶ τὸ κατὰ Μάρκον εὐαγγέλιον ζώνυμον ὄν, καὶ αὐτὸ τὸ προφητικοῦ πνεύματος ἀρξάμενον. τὸ δὲ Ἀνθρώπου τὸν φρονοῦντα, ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου, ὡς φυσικῶς καὶ ἀνόμως κηρύξαντα τὸν Χριστοῦ γέννησιν. ἴσως δὲ καὶ διὰ τούτων ἡ οἰκονομία Χριστοῦ διλοῦται. διὰ τὸ Λέοντος, ὡς βασιλεύς. διὰ τὸ Μόσχου, ὡς ἱερεύς, μᾶλλον δὲ καὶ ἱερεῖον. διὰ τὸ Ἀνθρώπου ὡς δι' ἡμᾶς ἀνδρωθείς. διὰ τὸ Αετοῦ, ὡς χορηγὸς τοῦ ζωοτροῦ πνεύματος ἐπὶ πάντας κατὰ πάντας. ἢ ὅτι διὰ τῶν τεσσάρων τούτων ζώων, ἢ ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων, πυρὸς ὕδατος, γῆς, ἀέρος σύγκρασις κτίσις τῆς ἐπιψίας τοῦ θεοῦ τυγχάνῃ, ὡς ἐκ τούτων ὁραθέντων ζώων ἡ πρωτύπωσιν ἀναφερομένων τῶν κοσμικῶν στοιχείων, Λέοντος μὲν, διὰ τὸ θυμικὸν εἰς θερμὸν, ἡ τὸ πῦρ. Μόσχου δὲ, διὰ τὸ περὶ τὸν γῆν ἔργα εἰς τὸν γῆν. Ἀνθρώπου δὲ, εἰς τὸν ἀέρα. χρήσιμον γὰρ καὶ μετάρσιον φυτὸν ἄνθρωπος διὰ τὸν τοῦ νοῦ λεπότητα. Αετοῦ δὲ εἰς τὸ ὕδωρ. ἐξ ὑδάτων γὰρ ἡ γέννησις τῶν πτηνῶν.

» Καὶ τέσσαρα ζῶα ἓν καθ' ἕν, εἶχον ἀνὰ πτέρυγας ἓξ κυκλόθεν. καὶ ἔσωθεν γέμουσι
» ὀφθαλμῶν, καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς λέγοντες. ἅγιος, ἅγιος, ἅ-
» γιος, κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν, καὶ ὁ ὤν, καὶ ὁ ἐρχόμενος.

Εἰπὼν τὰ τέσσαρα ζῶα τὸν θρόνου κυκλοῦντα, καὶ τὸ εἶδος ἑκάστου διεξελθὼν ὃ δ' ἡμεῖς ὡς ἐφικτὸν ἡμῖν καὶ τὸ κατ' ἀξίαν δοθὲν χάρισμα παρεθέμεθα, ὅτι τὸ μυστικὸν περὶ πᾶσαν τὴν περιληπτὸν αὐτοῦ κτίσιν πρίσιν ζῶς ἐστὶ τοῦ θεοῦ, Διὸ καὶ τέσσαρα ζῶα ἰσάριθμα τῇ τετρακτύϊ τῶν πρωτοτύπων διὰ τῶν στοιχειώδη σχήματα ὑπόστασιν τοῦδε τοῦ ὑλικοῦ κόσμου, νῦν καὶ τὸ τῆς λατρείας αὐτῶν πρίσιν, ὃ καὶ Δαυὶδ παρίστησι διὰ τοῦ, φωνὴ ἰσχύϊ· τριοῦντες τὸν λόγον αὐτοῦ, τοῦ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς τῶν λόγων αὐτοῦ, οἱονεὶ χηλὴ φθὴ τὸ πρὸς ζῶγμα τὸν σωτέλειαν τοῦ μεμετεταγμένου, ἀφ' ἧς αὐτῆς τὸ ἐντολῆς ἠνύσθη τὸ βούλημα. τὸ τάχος δὲ διὰ τῶν πτερύγων ἓξ καταννεῦσαι φησὶν ἑκάστῳ. τοῦτο γὰρ δῆλον προφαίνει, ἵνα μή τις ζῶς ἓξ πτέρυγας ἀκούσας, κοινὴν ταύτας πρεῖναι νομίσῃ. τὸ δὲ κυκλόθεν τῶν ζῶων πτερύγων, ἀνὰ τῶν τεσσάρων τὰ σὰ ἐμφαίνει, ὅτι μὴ στοιχηδὸν, ἀνὰ καὶ κυκλικῶς ἴσων. τῶν δὲ πτερύγων ὁ ἀριθμὸς, τὸ τέλος ἀνίτυπτεται τῆς λειτουργίας καὶ τὸ πρὸς ὃ λειτουργία πτελεῖ. καὶ γὰρ ὁ ἓξ ἀριθμὸς, παρὰ τοῖς ζῶσι τὰ τοιαῦτα κομψοῖς ἀνυμνεῖται. γδὲν δὲ πρὸ τοῖς τῶν αἰσθησιν ἀναβεβικόσιν ἀτελὲς, γδὲ τῶν ἐκ μεταμελείας συμπλήρωσιν ἐκδεχόμενον. ἓξ δὲ πτέρυξιν ὁ θεῖος Διονύσιος τὰ νοερὰ ζῶα διηρτῆσθαι φησὶ, δυσὶ μὲν πρόσωπα καλύπτοντα, ταῖς δὲ δυσὶ τοὺς πόδας, ταῖς μέσαις δὲ πετᾶσθαι, ἵνα πρὸς τὰ ὑψηλότερα καὶ βαθύτερα τῆς οἰκείας καταλήψεως φανῇ αὐτῶν ἡ εὐλάβεια, δι' ἣν τοῖς μὲν θείοις προστάσεσθαι τοὺς ἀρχικὰς αὐγὰς θείοις ζυγοῖς ἀνατείνειν. τὸ δὲ κυκλόθεν, διὰ τὸ παντεπίσκοπον προειληφέναι. τὸ δὲ ἔσωθεν, ὅτι οὐδὲν τὰ θεῖα λανθάνειν δύναται, οὐδὲ ὧν ἐν πραβύσῳ

βύσσῳ τοῖς τελουμένοις. τὸ δὲ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν, οὐχ ὅτι ἔγκοπήν τι ὑφίστανται, τὴν ἀνενδότῳ λατρευγοῦσα ὑμνῳδίᾳ. πορὶ τὸν ἀιδιότητα γὰρ κτίσιν ὁ κόπος. ἀκάματα δὲ πάντα ὅσα ὑπορ τὸν ὕλιν. ἐκεῖ δὲ, καὶ τὸν ἡμέραν, ἀπέδρα ὀδύνη λύπη καὶ στεναγμός. οὐ τὸ ἔγκοπον ὧν τὸ, ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσι, παρίστᾳ, ἀλλὰ τὸ πρὸ τὸν θείαν ὑμνῳδίαν ἀνένδοτον, ὡς πορεῖ κατεντρυφῶντων πρὸς δόξαν καὶ αἶνον τοῦ θείου καὶ σωτελουμένων. τὸ δὲ τρισυπόστατον τῷ τρισαγιασμῷ τῆς δόξης ἐκ τοῦ ἁγιασμοῦ
» ἐχόμενον νοεῖν. Καὶ ὅταν δῶσι τὰ ζῶα δόξαν, καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ
» καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, πεσοῦνται οἱ εἰκοσιτέσ-
» σαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσι τῷ ζῶντι
» εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Διὰ τούτων διλοῦται καὶ τοὺς νοηθέντας ἡμῖν πρεσβυτέρους κοινωνοὺς εἶναι τῆς ὑμνῳδίας τῶν χρανίων ὁλωσμάτων. ὁμολογοῦντας ἐκθεῖ κεκτῆσθαι τῆς ζῶν νοητῶν ἐχθρῶν νίκης τὸν δυνάμιν. Ἀσκοπωτέον δὲ τὸν ζῶν χρονικῶν διαστημάτων ἐν τῇ ἀφηγήσει ἀκρίβειαν. ἀπὸ γὰρ τῆς ζῶν ἐνεργῶν ἐπαγγελίας, ἐπὶ τὰ μέλλοντα χωρεῖ, χάσεως τὸν πρώην, ἐνδεικνύμενος δὲ ὡς καὶ τῆς πρὸ τῆς τελευταίας ζῶν καταρθώτων ἀναρρήσεως ἐστὶ τοῖς ἀποκδυομένοις τὸ παρὸν ἐνάγώνιον σάδιον, τῷ τεθεμένῳ ὑποκείμενον ὅρῳ, τὸ συμφέροντος ἑκάστῳ ὡροθετικήτορ, εὐχαριστίᾳ, ἅτε καὶ ἀντιλαμβάνουσι συμμέτροις πρὸς τὸν μέλλοντα ἐκ ἀπαλύτου ἀμοιβὰς ζῶς ἀντίδοσις, ἤτοι θαυμάτων πρίουσιαν, ἢ καὶ τινας ἑτέρας ἐνεργειάς. ὁ νικῶν ἐπὶ τῆς τελευταίας μόνον τεθησάυρισαι ἡμέρας, ἐν ἀπὸ ζῶν λειτουργικῶν πνευμάτων ἐκ ζῶν ἐκείνοις ἀναμίλλων ἀνθρώπων ἀφαιρέτως τῷ ἔργῳ δεικθέντων πρὸς τὸ σαρκωθέντα Ἰησοῦν χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ὑποτύπωσις καὶ εὐφημία ἐκ αἶνος, ἀνῄδη καὶ ἐπὶ τοῦ ὑπερῶν, ὡς ἐν δοκοῦσα ζῶν χρονικῶν διαστημάτων πράβασις τοῖς ὀζυοπεῖν
» ὁλωσμένοις ὑπέστησεν. Καὶ βαλοῦσι τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου λέ-
» γοντες. ἄξιος εἶ ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἅγιος λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν
» καὶ τὴν δύναμιν. ὅτι σὺ ἔκτισας πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.

Τὸ βαλεῖν τοὺς στεφάνους ἐνώπιον τοῦ θρόνου, τὴν νίκην διλοῖ, ὡς καὶ νῦν ἐπὶ ζῶν νικῶντων ἀγῶνας ἐστὶν ἰδεῖν. ὁ θρόνος δὲ τὴν κυριότητα ἐ ὄρουσίαν. ἔστι ἐ βασιλείας ὁ στέφανος σύμβολον. βάλλοντες οὖν ἐνώπιον τοὺς στεφάνους τοῦ θρόνου, τί ἂν ἄλλο, ἢ τὴν ὄντως καὶ ἀληθῆ βασιλείαν, καὶ τὴν καθ' πάντων νίκην, τῷ ἐπὶ πάντων ἀναπτέρασι θεῷ; λέγοντες, ᾧ δέσποτα παρὰ πάντων ἐπρφέλεται δόξα, ὡς κτίσῃ καὶ διέμιουργῶ, καὶ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι πρεσαγωγεῖ ἐ σωτηρητῆτε ἐ σωοχεῖ.
» Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν Κεφ. ιά.
» καὶ ἔξωθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά. καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα 5
» φωνῇ μεγάλῃ. Τὰ ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ, τὰ καθ' ψυχὴν ἀνιπτεται ἀγαθά. ἄπορ καὶ ὁ παροιμιαστὴς Σολομὼν ἐν τῇ δεξιᾷ ἀπρκεῖσθαι δηλοῖ τῆς σοφίας, ἃ δηλοῖ τῆς ζῶς ὑπόφυσιν ἔχων, ᾧ τῇ δεξιᾷ αὐτῆς ξωή. τὰ δὲ ἐξ ἀριστερῶν, τὰ κατὰ σῶμα καὶ τὸν ἀνθρώπων ταύτην ζωὴν, ἄπορ δηλοῖ τῆς δόξης καὶ τοῦ πλούτου ἀνίξαρ φήσας, ᾧ τῇ ἀριστερᾷ πλοῦτος καὶ δόξα. ὁ δὲ θρόνος, ὅτι τῶν ὀζουσίαν καὶ τὸ ὑπορβάλλον τοῦ

ἐπ' αὐτὸν

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SALAMANCA

ἐπ' αὐτὸν ἐπόχου σημαίνει, εἴρηται. τί δὲ τὸ βιβλίον; ἡ πάνσοφος τοῦ θεοῦ σοφία μυήμη. ὧν καὶ ὁ προφήτης Δαυὶδ καὶ Μωυσῆς παρεδήλου, ὁ μὲν, διὰ τὴν τὸ βιβλίον σου πάντες γραφήσονται. ὁ δὲ, διὰ τὸ, κἀμὲ ἐξάλειψον ἐκ τῆς βίβλου ἧς ἔγραψας. τὸ δὲ ἔσωθεν γεγράφθαι καὶ ὄπισθεν, καὶ σφραγῖσι κατησφαλίσθαι ἐπτὰ, τὸ ἔσωθεν μὲν, οἱ ἁγ Ἱερουσαλὴμ αὐτὴν εἶπαν γεγραμμένοι, ὡς θεοσεβεῖς τὴν ὁδηγίαν τοῦ νόμου, τὸ ἔξωθεν δὲ καὶ τῇ χειρὶ μοίρᾳ, οἱ ἀγ Ἕλλην. αἱ δὲ ἑπτὰ σφραγῖδες, τῷ ἑπτὰ ἀριθμῷ τὸ ἐπίσημον ἔχουσαι τὰς κατὰ τὸν θνητὸν τοῦτον κόσμον ὧν ἡμερῶν μεταβολάς τε καὶ διαδοχὰς σημαίνουσαι τί ἂν ἄλλο σωτήριον παρέχοιεν, ἢ τὸ μηδὲ ναῶλιν μόνου θεοῦ τὸ κατὰ τὴν διέξοδον τοῦ βίου ἑκάστου ἡμῶν ἀκριβοῦν ἔχειν, ἀδήλους; ἢ ὅων τοῦτο. ἢ τὸ κεκλεῖσθαι τὸ βιβλίον καὶ τοῦτο βουλομένου πίστεως ἐστὶ τὸ μηδένα ἀξιοῦσθαι θείας ἐπῳδίας, ναῶλιν ὀλιγίστων. πάντες γὰρ ἐξέκλιναν ἅμα ἠχρειώθησαν· τὸ δὲ τῆς ἁμαρτίας τὸ Ἀδὰμ ἀχρείωσιν, ἐς ἀπωλείαν ἐστὶ πρὸς θεοῦ πρόρρησιν.

» Τίς ἀξιός ἐστιν ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λύσαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ; καὶ ἀδήλως ἐδύ-
» νατο ἐν τῷ ἀέρι ὄντε ἐπὶ τῆς γῆς, οὔτε ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, οὔτε
» βλέπειν αὐτό. Ἀνθρώπων μὲν ἀδήλως ἠδύνατο. τὸ δὲ ὡς ἀρνίου καὶ μάλα, ὡς
» ἤδη εἴρηται καὶ διὰ τοῦ Δαυὶδ κατὰ τὸ, πρωῒ ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου, πρωΐαν, τὴν
διὰ σαρκὸς ἐπιδημίαν τοῦ κυρίου λέγοντος, δηλῆς ἐπιδημίας ἀνθρωπίνῃ θείας ἐπῳδίας
» ἀξιώσαντες, ἢ γοῦν παρασῆναι ἀξιωθέντες παρὰ τοῦ κατερραγμένα
ἀνορθοῦντος, καὶ τὰ σωτετριμμένα συσφίγγοντος. διὰ καὶ ἡ πρὸς ἡμᾶς αὐτοῦ εὐαισθησία
χνος ὠκονομήθη ἐπιδημία. καὶ διὰ ταύτην τῶν προφητῶν αἱ δεήσεις ἀκηκόασιν, ὧν
» ἐστὶ δὲ, κλῖνον τὰς χεῖρας σου καὶ καταβήτω. Καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολύ, ὅτι οὐδεὶς ἄ-
» ξιος εὑρέθη ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, οὐδὲ βλέπειν αὐτό. Οὐδὲ γὰρ ἄγγελος ἐκ ἀνθρώ-
πους τοῦτο κατώρθωσεν, ὡς φησὶν Ἡσαΐας. οὐ πρέσβις ἐκ ἄγγελος, ἀλλ' αὐτὸς ἔσωσεν
αὐτούς. οὔτε ὢν ὢν ἀσάρκωτος, οὔτε ὢν ἐν σαρκὶ ὄντων, οὔτε ὢν ἐκ σαρκὸς ἀπὸ δὲ
δηλονότι τῶν ἀκριβῶν ὢν θεῶν ἔλαφε γνῶσιν. τοῦτο γὰρ τὸ σωτεσθῆναι δηλοῖ τὸ βι
βλίον, οἱονεὶ τὸ πάσῃ κτίσει φύσει ἀνεπινόητα εἶναι τὰ κρίματα τοῦ θεοῦ. κτίσει μὲν
ὅλῃ φύσει, σωτέθυκται τὸ βιβλίον. καὶ οὐ μόνον ἀνοῖξαί τις αὐτὸ ἀδωμάτως ἔχει,
ἀλλ' οὐδὲ βλέπειν, ρητέον, οὐδὲ ἀτενῶς πρὸς τὰ θεῖα κρίματα ἰσχυσεν ὁρᾶν. ἀλλ' οἱ
πρώτου ἀναπεπλησμένοι τοῦ ἀναξίου, ἐπειδὴ αὐτοῖς ἐπιδημία πίπτει,
τὰ πρίν ἄπρα, εὔπορα κατέστη, καὶ τὰ δυσχερῆ, ῥᾴδια τε καὶ εὐχερῆ.

» Καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι, μὴ κλαῖε.

Εἷς τῶν πρεσβυτέρων, ἤγουν τῶν θειοτέρων δυνάμεων. οἳ καὶ αὐτοὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς σχέσει χαρᾶς πληροῦνται, ὡς καὶ ὁ κύριος φησι. χαρὰ γίνεται τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι. ἡ δὲ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ τόπῳ, πρόδηλον καὶ τοῖς χαρὰ συμβαίνειν ἐπὶ πολλοῖς δηλοῦντος καὶ τοῦ παρρησίας τοῦ ἀρνίου, ὃ ἤνοιξε τὸ βιβλίον ἐς τὸ γνῶναι τὸν ἐπὶ σωτηρίᾳ ἡμῶν πραγεγονότα. καὶ ὅτι τόπῳ, αὐτὸς ἡμᾶς διδάσκει ὁ κύριος λέγων. οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς ἐς μετάνοιαν.

Κεφ. ιβ'. » Ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ Λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ῥίζα Δαυίδ. ὁ ἀνοίγων τὸ βι-
βλίον καὶ

» βλίον καὶ τοὺς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ. Ἐνίκησε τὸν ἡμέτερον νικητὴν τὸν
Διάβολον. Τίς δὲ ὁ νικήσας; ὁ ὡς θεὸς μὴ λέων, ὡρί οὗ καὶ ὁ πατριάρχης Ἰακὼβ
ὁ κατακλιθεὶς ἐχρησμοδότησεν, ὡς λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα. ὡς ῥίζα δὲ τοῦ
Δαυὶδ, ὡς κτίσις διὰ τὴν θεότητα. ἐκ ῥίζης δὲ Δαυὶδ εἴρηται διὰ τὸ γενέσθαι
ἐκ ῥίζης Δαυὶδ ῥάβδον ἄνθος βλαστῆσαι διὰ τὴν ἀνθρωπότητα.

» Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρε-
» σβυτέρων ἀρνίον, ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον. Ἀρνίον ὁ Χριστὸς, ὁ καὶ διὰ τὸ κατὰ
τὸ νομικοῦ πάσχα θυομένου πρωτοτύπου ἀμνοῦ. καὶ διὰ Ἡσαΐου ὡς ἐκ προσώπου φη-
σὶ τοῦ χριστοῦ. ἐγὼ δὲ ὡς ἀρνίον ἄκακον ἀγόμενον τοῦ θυθῆναι, οὐκ ἔγνων. καὶ τὸ, ὡς ἀ-
μνὸς ἐναντίον τοῦ κείραντος αὐτὸν ἄφωνος, καὶ ἔτι τούτῳ ἑξῆς τῷ ῥητῷ, τὸ πάθος ἡ-
μῖν τοῦ ἀνθρώπου ἐναργέστατα διατυποῦ. τὸ δὲ μὴ ἐσφαγμένον ἑστῆκε, δηλῶν ὡς ἐ-
σφαγμένον, τὸ μὴ ἐναπομεῖναι διὰ παντὸς τῷ θανάτῳ. ἀνέβιω γὰρ ὁ χριστός.
τοῦτο γὰρ τὸ, μὴ τὸν ὅσιον ἰδεῖν διαφθοράν, δηλαδὴ διαφθοράν, ὡς τῆς μὲν φθορᾶς, τὴν
διάλυσιν τῆς ψυχῆς τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος δηλούσης, ὃ καὶ πεπονθέναι Χριστὸν ἀ-
δεῖς ὧν εὐσεβούντων καὶ ἀλήθειαν καὶ ὑπάρξαι ἀθετεῖ, διαφθοράν δὲ, οὔ. ἀ
γαρ τῇ τελείᾳ διαλύσει ὧν ἀνθρωπίνων μερῶν ὑπεβλήθη, δηλαδὴ καθ' ὃν καιρὸν τὴν
διαφθοράν ὑπεστάθη ἐχρῆν, κατὰ τοῦτο διὰ ἀνάστασις ἐνεργηθεῖσα, τὴν διαφθοράν
ἤμβλυνε. διὸ δὲ τριήμερος διὰ τοῦ θανάτου τοῦ κυρίου διατριβή, εἴγε ἀπράδεκτος ὁ τῶν
φυσικῶν ἱστορίαν γράψας, τὰ σώματα ὧν ἀνοσίων τῶν μὴ ὑπὸ πυρὸς ἀναλωθέντων, τρεῖς
ἡμέρας διακαρτερεῖν τὴν φυσικὴν ζωὴν ἀνεργούμενα, καὶ τὸ ἀπὸ τόδε τὴν φθορᾶς,
» μᾶλλον δὲ τὴν διαφθορὰν παραδίδοσθαι. Ἔχον κέρατα ἑπτὰ, καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτά.

Κέρατα, τὴν δυναμιν σημαίνει καὶ τὴν δόξαν, ὡς ὅτ' ἂν περὶ τῆς δυνάμεως λέ-
γῃ. πάντα τὰ κέρατα ὧν ἁμαρτωλῶν συνθλάσω. περὶ δὲ τῆς δόξης, καὶ ὑψωθήσε-
» ται τὸ κέρας τοῦ δικαίου. Αἱ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ ἀποστελλόμενα εἰς πᾶ-
» σαν τὴν γῆν. Τὰ ἑπτὰ πνεύματα, αἱ τοῦ πνεύματος ἐνέργειαι. τῆς σοφίας,
τῆς συνέσεως, τῆς γνώσεως, τῆς βουλῆς, τῆς ἰσχύος, τῆς εὐσεβείας, καὶ τοῦ φόβου
τοῦ θεοῦ. αἵπερ ἐνέργειαι, ἐπὶ τοὺς εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ὄντας ἁγίους ἐνήργησαν.

» Καὶ ἦλθε καὶ εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸ βιβλίον. καὶ
» ὅτε ἔλαβε τὸ βιβλίον. Τὸ ἠληφέναι τὸ ἀρνίον ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου
ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸ βιβλίον, καὶ τὸ ἀνθρώπινον νοητέον, ὥσπερ τὸ ἐσφάχθαι. καὶ
γὰρ τὸ θεῖον, οὐδὲν δεδιδαγμένου τοῖς τρισὶν ὑπερασπισταῖς ὧν θεοπρεπῶν, πλὴν τῆς
τοῦ πρόπρου πραγωγῆς τὸ ἀληνήτου καὶ ἀληνητοῦ, καὶ ἐκπρεπτοῦ.

» Τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι.

Οἱ μὲν ὑπερουράνιοι θεῖαι δυνάμεις τὸ παντοκρατορικὸν τοῦ θεοῦ περὶ
τὸν ἐκ τεσσάρων στοιχείων διαμιουργηθέντα κόσμον ἐμφαίνειν οἵας τε οὔσας. οἱ δὲ
δυνάμεις μὲν, ἐφόρουσι δὲ ὧν ὑπὲρ ὧν τόδε τὸ πᾶν ὑπόστασιν στοιχείου, τὸ διαρκὲς αὐτοῦ σω
» τηρούσας. Ἐγέμον ἀνὰ μέσον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κιθάραν καὶ φιάλας χρυ
» σᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἵ εἰσιν αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων, καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν λέγοντες.

» νιν λέγοντες. Ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον, καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ, ὅτι,
» ἐσφάγης καὶ ἠγόρασας τῷ θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου.

Λαβόντα τὸν κύριον τὸ βιβλίον, πεσοκύνησαν πάντες πεγνωκότες ἣν μέλλει φωτηρίαν τοῖς ἀνθρώποις ἐπιτελεῖν, κάλασιν δὲ τοῖς ἀκαθάρτοις Δαίμοσι. τὸ δὲ ἔχειν φρεσβυτέρους κιθάρας, τὸ ῥωαρμόνιον δηλοῖ καὶ εὐνομίαν τῆς εἰς θεὸν δοξολογίας. αἱ δὲ χρυσαῖ φιάλαι, αἱ διάνοιαι ἁγίων ἐργαζομένων τὰ θεοφιλῆ, (διὸ καὶ χρυσῷ ὑφασμάνθησαν ἀπὸ τῆς παρ' ἡμῖν τιμίας ὕλης,) τῷ ῥιδελεχισμῷ τῆς πρὸς τὸ θεῖον ἀναστάσεως τὸ καθ' ἡσυχίαν τιμιον εὑρικότων. ἐκ τούτων καὶ τὰ θυμιάματα τὰ τὸ ἵαμα τῆς καθ' ἡμῶν δικαίας τοῦ θεοῦ ὀργῆς ἐναμιλλον ὧν προῆρθν ἁμαρτημάτων, ἀναδίδοται θυμιάματα. διὸ καὶ θυμιάματα, καὶ οὐκ ἀρώματα εἴρηται. ἵαμα μὲν, καθὸ τὸν ἕλκους, καταπαύσεια μαρτίας μεγάλας. καὶ ὅτι ἐς θυμοῦ ἵαμα αἱ προσευχαὶ ὧν ἁγίων θεῷ ῥύτυγχάνουσι, δῆλον. ἐκ μὲν τῆς παλαιᾶς διʼ ὧν φησὶ Σαμουήλ. ἐὰν εἷς τὸν θεὸν ἁμάρτῃ τις, προσεύξεται περὶ αὐτοῦ. ἐκ δὲ τῆς νέας, διʼ ὧν οἱ θεῖοι τοῦ κυρίου μαθηταὶ λύειν καὶ δεσμεῖν ἁμαρτίας ἐξουσίαν ἔλαβον. τὸ δὲ καινὴν ᾠδὴν, δηλοῖ τὸ εἶναι καινὸν καὶ τὸ ἱλαστήριον τοῦ θυμοῦ ὡς ἀρνίου ἐσφαγμένου χριστοῦ εἰς καθαρσιν καὶ σωτηρίαν τοῦ κόσμου παντὸς, ὑπὲρ οὗ καὶ ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον ἐδόθη αὐτῷ καὶ λύσαι τὰς σφραγῖδας, ὡς διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἀγοράσαντι ἡμᾶς ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ γλώσσης ἁπάσης. τὸ μὲν καινὴ ᾠδὴ, διʼ ἣν τῆς παλαιότητος τὸ γράμμα τοῦ νόμου ἀπαλλαγέντες, ὑπὸ καινότητι δὲ ζωῆς πορευόμενοι οἱ ἐκ πάσης τῆς γῆς καταυγασθέντες, ᾄδειν χαρισθέντες διὰ τοῦ θείου πνεύματος ἐδι-
» δάχθημεν. Ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης, καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους.

Τὸ ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης ἁγιάζειν, ἅμα μὴ πᾶσαν φυλὴν καὶ γλῶσσαν, δηλοῖ λὴν ἀσκηθεῖσαν τοῦ μὴ πάντας ἅμα πιστεύσαντας ἐξ οἰκείων τρόπων τῆς ἀπὸ τοῦ ἀρνίου
» σφαγῆς τῷ αἵματι τούτου ἀγορασθῆναι. Καὶ ἐποίησας ἡμᾶς τῷ θεῷ ἡμῶν βασι-
» λεῖς καὶ ἱερεῖς. Τοῦτο δὲ ἀπʼ ὧν τεύθθων ἤδη κατὰ τὸ γράμμα λαμβάνουσι τέλος καθʼ ὅτι καὶ βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς θεράποντες θεοῦ τῆς πίστεως διατελοῦσιν. ἔστι δὲ νοῆσαι καὶ θεωρητικώτερον, βασιλεῖς μὲν, τοὺς κατὰ τῶν παθῶν, τῆς νίκης τὸν βασίλειον στέφανον ἀναδησαμένους. ἱερεῖς δὲ, τοὺς θυσίαν ζωσαν εὐάρεστον τῷ θεῷ ἑαυτοὺς καταστήσαντας. κατὰ μὲν ἐκ δοχὴν τούτων, καὶ ὁ μὲν γῆν μὲν τοῖς ὁραίοις τῆς κυρίου ἐπαγγελμένων κατακληρονομεῖσθαι σοιχῶν, ὑ δὲ τοῖς ἀσόχοις περλογισθείη.

» Καὶ βασιλεύσομεν ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ εἶδον καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν, μυριάδες μυριάδων, καὶ χιλιάδες χιλιάδων λέγοντες.

Τὸ, καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς, κατὰ μὲν τὸ πρόχειρον καὶ θεωρητὸν τοῖς πολλοῖς, πῶς κατὰ νόμον αἱνίπεται πολιτείαν, ἡσυχωτέραν οὖσαν καὶ σοιχῳδῆ τοῦ κατὰ χριστὸν τελειοτάτου πολιτεύματος, παρʼ ὅσον ὑδὲν ἐτελείωσεν ὁ νόμος. κατὰ δὲ τὸ ὄντως ὄν, πῶς κατὰ τὸ μέλλον μακαρίαν βιοτὴν αἰωνίαν τε οὖσαν καὶ ἀνακάλυπτον. διὸ καὶ τῷ τέλει ἐγκολπίζεται.

Φωνὴ

» Φωνὴ μεγάλη, Ἄξιόν ἐστι τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον, λαβεῖν τὴν δυνάμιν καὶ τὸν πλοῦτον,
» καὶ σοφίαν, καὶ ἰσχύν, καὶ τιμὴν, καὶ δόξαν, καὶ εὐλογίαν. Πνευματικῶς μὲν φωνὴ, ἀνήκει αὐθεντῶς καὶ τῷ λέγοντι δυνατικῶς ἀπαρχομένῳ. διὸ καὶ τὸ μέλλον τοῦ χρόνου ἡ ψῆφος τῆς ἀναῤῥήσεως τοῦ ἀρνίου ἰσοτελῆ γάρ καὶ τὸ ἤδη σωτετελεσμένον, ἅπερ ὅσον ἅπας ὁ θῶ πεσαναπιθέμ, καὶ μέχρι τῆς σωτελείας τὴν μνήμην τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν τοῦ ἀρνίου φιλανῶν πα θῶν φρονεῖ μανίας κατεπῳγόμενος, πρὸς ἀντίδοσιν κἂν οἰκέτης τοῦ δεσπότου κατασπεύ σαι ἐώητε. τὸ γὰρ ὀφειλόμενον, πιστὸν καὶ ἐρεῖν. εἰ γὰρ μέγα δούλῳ παθεῖν τὸ τοῦ δεσπό του; τὸ δὲ δηλοῦν ψηφισμα τοῦ τάξαι τινὶ πλοῦτον ἐν δυνάμιν καὶ σοφίαν ἐν τὰ πριῶτα ὡς καθʼ ὑπεροχὴν τὸ λαμβάνοντας ἀφορίσθαι ὡς ἔχοντας, ἀνθρωπίνῃ ἐπιλήψει πρέπει πται. τὸ θεῖον γὰρ οὐ πρὸς δεῖς, ὡς πάσης τιμῆς ὑπέρτερον, ἐν ὡς ὧν πάντα ὑπὸ αὐτοῦ τὸ εἶναι λαβόντων καὶ κατὰ πιν τοῦ πρὸς ἀξίαν τιμὴν παραγαγόντας αὐτῷ, χορηγοῦντα.
» Καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὑποκατω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς
» θαλάσσης ἐστὶ, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς, πάντας ἤκουσα λέγοντας. τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου
» καὶ τῷ ἀρνίῳ, ἡ εὐλογία, καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. Ἐκ τούτων ἁπάντων, ὧν νοητῶν, φημὶ, καὶ αἰσθητῶν, ὧν τε ζώντων, ὧν τε ἀψύχως ὄντων φυσικοῖς λόγοις, ὁ θεὸς δοξάζεται ὡς πάντων βασιλεὺς ἀρχῆς. καὶ ὁ τούτου μονογενὴς υἱὸς καὶ ὁ-
» μοούσιος, καὶ τὸ πανάγιον καὶ ζωοποιὸν πνεῦμα. Καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα λέγοντα τὸ, ἀμήν.

Καὶ διὰ τοῦτο δείκνυται μία πρόμνη ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων, διὰ χριστοῦ τελου μένη καὶ ὑφʼ ἑνὶ πρυμνίῳ τελοῦσα χριστῷ. καὶ μία ἐκκλησία διὰ χριστοῦ τοῦ μεσότοι χου τοῦ φραγμοῦ λύσαντος, ὃ καὶ ἐν τῷ βασιλεῖ τοῦ χόρτου Ἀδὰμ παρακοὴ ἐποριστεί χισε. τὸ δὲ ἀμήν, ἀπὸ τῆς Ἑβραΐδος ἐλληνίσαι φωνῆς ἐπὶ βεβαίᾳ συγκαταθέσει πεφερόμενον,
» ἰσοδυναμοῦν τῷ ναὶ, ἀληθὲς καὶ ἀμετακίνητος. Καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσον καὶ προ-
» σεκύνησαν. Καὶ ἡ τῶν πρεσβυτέρων ὑπόπτωσις, μετὰ τῶν τεσσάρων ζώων, (ἅπινα ζῶα εἰσὶν ἐσὶν εἴρηται ἀποστάσματα,) καὶ οἱ χαρακτηριστικοὶ τοῦ τῶν ὀφθαλμῶν ἀνθρώ πων πληρώματος, διὰ τῆς πεσοκυνήσεως ἔδειξαν ὅτι τῷ ἀρνίῳ ἡ ἐξουσία ὑπὲρ τοῦ ἐσφά χθαι. Δίδονται τῶν ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, ὅσον ἐστὶν αὐτοῦ ἀκοῦσαι ἀπὸ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως λέγοντος, ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς.
» Καὶ εἶδον ὅτι ἤνοιξε τὸ ἀρνίον, μίαν ἐκ τῶν ἑπτὰ σφραγίδων. καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν Κεφ. ιζ
» τεσσάρων ζώων λέγοντος, ὡς φωνὴ βροντῆς, ἔρχου καὶ ἴδε. Εἰ τὸ ἐσφραγίσθαι τὸ 6
βιβλίον τὸ ἀπερίσκεπτον τῶν ἐν αὐτῷ γεγραμμένων δηλοῖ, καὶ τὸ πεφράχθαι παντὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ πρὸς πᾶσαν δικαιολογίαν κατὰ τὸ ἡρημμένον ἐν τοῖς ἔμ προσθεν, τὸ προαιρεῖσθαι κατὰ μικρὸν τοὺς σφραγῖδας, τί κατὰ μέρος ἐπανάληψιν σημαίνοιεν ἂν τῆς πρὸς θεὸν παῤῥησίας καὶ οἰκειότητος, ἣν πεποιήκεν ἡμῖν ἀνθρωπήσας ὁμονοήσεις τοῖς οἰκείοις κατορθώμασι τοὺς ἡμετέρους ἐπανορθώσας πλημμελείας. κἀντεῦθεν δὲ ἡ τῶν οὐρανοῖς εὐπροξία σημαίνεται, ἐκ τῶν πρώτων τάξεων εἰς τὸ δεύτερα καταβαίνουσα. διὸ ἐκ τεσσάρων ζώων ἑνὸς τὸ πεσώπου, τὸ λέοντος δηλαδὴ, πῶς πρώτῳ μεμῦσθαι φωνῇ ἤκουσεν ἐγκελευομένῳ τὸ, ἔρχου. τὸ ἔρχου δὲ, τῷ τὸ σωτασίαν διατυπῶν αἰνίπεται, οὕτως θωμένου τὰ πρόσωπου τὸ πασίαν, ἀναπεθέον.

τὸ δὲ πρῶτον ξῶον ὁ Λέων, ἐμφαίνειν μοι δοκεῖ τὸ βασιλικὸν τῶν ἀποστόλων φρόνημα κατ' Δαιμόνων. διὸ εἴρηται, οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς συνήχθησαν, ἐπὶ τὸ, κατὰ τῶν ἀποστόλων τοὺς ἄρχοντας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. ἐστὶ δὲ τινες οἱ ἑκάστης σφραγῖδος τὴν λύσιν εἰς τὸ ἐπὶ τὰ κῶ δι' ἡμᾶς σωτήριον ἐναντιοῦσθαι ἀποφαίνουσι, τὸν πρῶτον, εἰς τὴν γένεσιν, ἥτις ἔλυσεν ἡμᾶς ἐκ τῶν δεσμῶν τῆς σαρκικῆς ῥυπάσεως, ὡς ἐν Γαλλῳδοκείᾳ, διὸ ὧν γράφει, ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτα, νῦν δὲ ἅγια. ἀκάθαρτα, ὡς αὐτὸ τὸ κατὰ σάρκα φθορᾶς ἐσχηκότα τὸν ὑπάρξιν, ἅγια δ', ὡς συμμορφούμενα τῇ ἀφθάρτῳ γνώσει τοῦ ἐκπαθέντος ἡμῖν, ἐπιδεδημηκότος. τὸν δευτέραν δὲ εἰς τὸν τοῦ θείου βαπτίσματος ἀναγέννησιν τὰ αἴσχη ἡμᾶς ἀποκλύσασαν τοῦ κατὰ σάρκα ῥυπάσεως. ταῦτα περὶ τοῦ πρώτης καὶ δευτέρας πίστεως ἐκπαθέντος γνώσεως, εἰς τὸ διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, ἥτις ὡς φωτεινὴ εἰς αὐτὴν τὴν ἐκπαθέντος ἐφάμιλλος σωτήριος ἔγνωκεν). πρίτης δὲ σφραγῖδος λύσιν, εἰς τὴν μὴ ταῦτα ὧν θεοσημείων τὸν κῶ ἐνέργειαν. τετάρτης, εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ Πιλάτου πάθος. πέμπτης εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καθήλωσιν. ἕκτης, εἰς τὸν ὡς τῷ πάθει καὶ παθητὸν. ἑβδόμης, εἰς τὸν ὡς τῷ ᾅδῃ σκύλευσιν.

» Καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτῷ ἔχων τόξον. καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος. Ὁ μὲν λευκὸς ἵππος, σύμβολον ὑπάρχει τοῦ ἀποστολικοῦ εὐαγγελισμοῦ, ὡς δι' αὐτοῦ ἐπὶ τὰ καθ' αὐτῶν ἰδεῶν μεγίστης ἐνεργείας ἀνοίγεσθαι δυναμένης. ὁ δὲ ἐπ' αὐτῷ ἵππος, ὁ πρὸς ὃν Ἀββακοὺμ ὁ αὐτὸς ὁ θεόπαρος τὸ, ἐπεβίβασας εἰς θάλασσαν τὸν ἵππον σου, θεσμοθετεῖ, ἐπὶ τὸ ῥόον ὃ ἐπ' αὐτὸ ὁ αὐτὸς Ἀββακοὺμ χρησμῳδεῖ ἰδεῖν, φάσκων, ὀνειδίσεις τὸ ῥόον σου. τὸ δὲ στέφανον ἐλέγασιν οἱ αὐτοὶ μακάριοι ἀπόστολοι, ἀνθ' ὧν δι' ἀλήθειας τῆς πλάνης ἀρχηγὸν νενικήκασιν ἐπ' ἐλπίδι δευτέρας νίκης τῆς μέχρι θανάτου ὁμολογίας τοῦ δεσποτικοῦ ὀνόματος. Καὶ ἐξῆλθε νικῶν, καὶ ἵνα νικήσῃ. Χριστὸς ἐστὶν ὁ νικῶν ἵνα νικήσῃ. ὃς τὸν πρώτην νίκην νικήσας τῶν ἐθνῶν ἀπὸ τῶν ἡδώλων ἀπροφθάσῃ, ἀφ' ἧς δὲ νικῶν κατωνόμασται, εἰς δευτέραν νίκην ἀνατρέπεται, τὸν ἀπὸ τοῦ ξύλου σώματος, ὑπαλείφουσαν διὰ κολάσεων τὴν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τῶν ὁμολογίας ἀντεχομένους, ἐπὶ τὸ σύμβολον αὐτῶν τῆς νίκης τὸν στέφανον ἐστεφανωμένους.

Κεφ. ιδ'. » Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν δευτέραν σφραγῖδα, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζῴου λέγοντος, ἔρχου καὶ
» βλέπε. Δεύτερον ζῶον ὁ μόσχος, ὃς τὸν ἁγίων μαρτύρων τὰς ἱερὰς θυσίας χαρακτηρίζει καὶ λογικὰς, τοῦ πρωτέρου ζῴου τὴν ἀποστολικὴν ἐξουσίαν διαγράφοντος, ὡς ἤδη
» εἴρηται. Καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτῷ ἐδόθη αὐτῷ
» λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς, ἵνα ἀγαπήσουσι. Τοιαύτην ὑποχάσας τὴν δευτέραν τῶν ἀποστόλων ἀνάδοχον, ἵνα διὰ μαρτύρων ἐθνικὰ ἀνθρώπων συμπληρωθῇ γνώμην, ἐν ᾗ πλατυνομένοις τὸ κηρύγματος, εἰς τὸν κόσμου εἰρήνην ἐλύθη, καθ' ἑαυτὴν μεριζούσης τὴν ἀνίσης φύσεως καὶ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ κῶ, οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ μάχαιραν, ἐ ἐστιν εἰρήνη πρᾶ, ἐ ἤδον, ἐ θυγατέρα, ἐ μρᾶ, ἐ νύμφην, ἐ πενθερὰν καὶ ἀνίσων φονίως, ἀφ' οὗ ἐ τὸ μαρτυρικὰ σφάγια εἰς τὸ ἄνω θυσιαστήριον ἀνανέχθη. ὁ δὲ πυρρὸς ἵππος, ἢ τὴν ἐκχύσεως ὧν μαρτυρικῶν αἱμάτων σύμβολον, ἢ τὴν πυριπνόου πρὸ χῆν διαθέσεως τῶν μαρτύρων, δι' ὧ ἐ θάνατος ἡδίων αὐτοῖς τὴν ζωῆς ἐνομίσθη. τὸ δὲ γεγράφθαι, δοθῆναι τῷ καθημένῳ ἐπὶ τὸν ἵππον λαβεῖν τὸν εἰρήνην, τὸν πάνσοφον δεί

κνυσι τοῦ θεοῦ συγχώρησιν, τοῖς πίστοις δούλοις διὰ πειρασμῶν δοκιμάζουσαν.

» Καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη. Τῷ ἐπὶ τὸ πυρρὸν ἵππον καθημένῳ ἐδόθη μάχαιρα ἵνα ἀνήλους καὶ σφάξωσι, φυτέσιν, εἰς τὸ εἰς τὸ κακὸν ὁμόνοιαν τοῦ ἐπὶ γῆς δύνασθαι λεῖν ἐ καὶ τεμεῖν. ὁμόνοια μὲν ἐν αὐτοῖς, πρὸς βαλλομένης δὲ λατρείας, ἀνήλων ἔργα ἀναλεῖν τὰς ἐπὶ τὸ χέρονα πουδὰς. τὸν γὰρ τὸ πρὸς πρὸς ὄχον, ἐ ἡ τῆς νύμφης πρὸς πενθερὰν ἐπανάστασις ὑποπίπτει). Καὶ ὅτε ἠνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν τρίτην, Κεφ. ιε'.
» ἤκουσα τὸ τρίτον ζῷου λέγοντος, ἔρχου ἐ ἴδε. Τρίτον ζῶον ὁ ἀπὸς ὑποταῦθα λέγει), τὴν ὧν ἀνῶν διαλῶν ἐκπώσιν. ἐ διὰ τὸν κρείττονα τῆς ἐκπώσεως ἐπισυνερχομένην ἔχων τὴν κόλασιν. ἔτεροι δὲ, ὡς προεῖρη), τὴν λύσιν τῆς τρίτης σφραγῖδος τὴν εἰς ἡμᾶς ἐλευθεριοζύγιον χῦ φασὶ παδιλοῦ, ὃς γνήσιος ῥέπων τοὺς ἀνομίας ἰδίων χρισάμενος τῇ ἀντιδόσει πρὸς τὴν ἀποφοβίαν κριθέντων, σωτὰς τοὺς σωτηρίους ἔσιν αὐτοῦ διδασκαλίας ἐ θεοσημείας εὐεργετήσας ἡμᾶς, ἐπίδοσιν πέσχε τοῦ Διαβόλου λύσεως.

» Καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας. ἐ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτῷ, ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ἐ ἤκουσα
» φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν. Ὁ μέλας ἵππος καθ' ἑαυτὸν σύμβολον ἐ πένθους, ἀπαθείσης τοῦ Διαβόλου καθαιρέσεως τὰς θείας παιδαγωγίας, ἐ διὰ τοῦ πενθοῦντος τὴν ἑαυτοῦ λύσιν διὰ τῶν μαρτυρικῶν αἱμάτων κλυθέντος, τοῦ ἐπὶ τοσούτοις χρόνοις τῆς ἀνίσης φύσεως κεκρατηκότος. ὁ δὲ ζυγὸς, ἰσότητος ἐπ' ἐ δικαιοζύγιος αἴνιγμα. ἐκάθισας γάρ, φησιν ὁ Δαβίδ, ἐπὶ θρόνου, ὁ κρίνων δικαιοζύγιον. ὁ ζυγὸς ὤν, σύμβολον τῆς τοῦ θεοῦ δικαιοκρισίας. διὸ ἐ ἐσῆλθεν ἀνθρώποις παρ-
» ῃσιάσατο, ἐν τῷ φάσιεν, ἐκρίνασ τὴν κρισιν μου ἐ τὴν δίκιν μου. Χοῖνιξ σίτου
» δηναρίου, ἐ τρεῖς χοίνικες κριθῆς δηναρίου. ἐ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς.

Τὸ τὸν σῖτον μολύνεσθαι, λιμοῦ δεῖγμα. ὃν καὶ γελῶσθαι, ὡς καὶ τοῦ τρίτης ἐξῆς ῥηθήσεται. ἐστὶ δὲ τροπικῶς, σῖτον τοὺς νομίμως ἀθλήσαντας διὰ χριστὸν ἐννοεῖν, οἱ ἐ δηναρίου ἐκριθησαν ἄξιοι ὡς τῆς δοθείσης αὐτοῖς θείας ἠκόνος ἀκριβεῖς φύλακες καταστάντες. τοὺς δὲ τρεῖς χοίνικας κατὰ τῆς κριθῆς, τοὺς κτησωφελεστῶς τοῖς δικαστὰς δι' ἀνανδρείαν ψυχῆς ὑπερωψαντας καὶ ἀναλόγως μετανοήσαντας ὕστερον, καὶ τὸν ῥυσωσαν ἠκόνα δικαίρυσιν ἀποπλύναντας. τρεῖς δὲ χοίνικες οὐ τριδηναρίου ἑνὸς ἐτιμήθησαν, ὡς τὸ ἑνὸς χῦ τῇ τριμοίρῳ αὐτὸ ταφῇ ὑπὸ τοῦ κόσμου πάντος τὸ διὰ τῆς ἁμαρτίας τὸν θείαν ἠκόνα δοθεῖσαν αὐτῷ ῥυτώσαντος. αὐτὸς μὲν γὰρ τὸν ᾅδου διατρίψας, τὸ πρώτον ὑπὸ τῶν πρὸ τοῦ Μωυσέως νόμων ἡμαρτηκότων, τὸ δευτέραν, ὑπὸ τοῦ τῶν νόμων. καὶ γὰρ ἡ καὶ μετάνοιαν πάντες ὑπεδείξαντο τῶν ἀπόντων αὐτοῖς πραχθέντ ταύτην τὸν ἁμαρτίαν μᾶλλον αὐτοῖς αὐτησάντες, ἀλλ' ὅμως σαφῆ τὸν συγχώρησιν ἐλπικότες, τὸ δυναμένου ταύτην πρᾶξαι ἀχ' ἑωραμένου, οὕτω ταύτης ἐστέτυχον. διὰ τοῦτο μὲν καὶ ἐ δευτέρα τῶν ᾅδου διατριβή. ἐ τρίτη δὲ, καθ' ἑῶ καὶ ἀνέσει. ὅτι μὴ δὲ τῇ διαφορᾷ κρατηθῆναι δέοντες τὸν αὐτὸ ζῶον. καὶ ὁ μὲν σῖτος ὁ εὐαγγελικὸς ἀν εἴη καὶ σεῖος λόγος, ἐ ὡρέων ἀνδράσι τελείοις τοῖς τὰ αἰσθητήρια ἕχουσι γεγυμνασμένα πρὸς διάκρισιν καλοῦ καὶ κακοῦ. κριθὴ δὲ ἡ Μωυσέως νομοθεσία, ὡς πᾶ κριθὴ πρασκμάσασα τὸ σίτου, οὕτω καὶ αὕτη τὸ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, καὶ πέφουσα τοῖς

κτίνος δεκτέρου ἀνθρώπους τοὺς Διακειμένους ποτὶ τὸ θεῖα Ἰσραηλίτας. φησὶν οὖν ὁ
χρηματίζων ἐν μέσῳ τῶν τεττάρων ζώων, δίωκε μὲν ἀπόδοσθαι τὸν χοῖνικα τοῦ σί-
του, τριῶν δὲ τῆς κριθῆς, ὡς τὸ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ἀπρωτέρου ὄντος δηλ. τὸ
Κεφ. ις'. » τοῦ βιβλίου ἀκριβές. Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα τοῦ τε-
» τάρτου ζώου λέγοντος, ἔρχου καὶ ἴδε. Τὸ τέταρτον ζῶον, ὁ ἀετὸς δηλαδὴ,
» ὡς ὀξυωπὴς καὶ ὀξὺς πρὸς βοράν, ἀνωθεν ἦκε ἐκ τεθηλότου ὀργῆς τοῦ πλήγας
» ἐπιφέρων πρὸς ἐκδίκησιν τῶν ἐνσεβῶν. Καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρὸς, καὶ ὁ καθή-
» μενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ ὁ θάνατος, καὶ ὁ ᾅδης ἠκολούθει αὐτῷ. καὶ ἐδόθη
» αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν
» θανάτῳ, καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς. Ὁ χλωρὸς ἵππος, ὀργῆς σύμβολον. καὶ
οὕτως ἡ χλόη ἡ ὑπὸ ἰατρῶν καλουμένη χλωρά. ὁ δηλ. θάνατος καὶ ὁ ᾅδης κα-
ταφρατεῦσαι νομοθέτησαν κατὰ τῶν ἀλιτηρίων Δαιμόνων, καὶ δίκην ἐπράξαθαι
τῆς τῶν ἀνθρώπων ἀπωλείας. οὕτως δὲ τῷ λόγῳ ἡ τελεία καθαίρεσις τῶν Δαιμό
νων ἐς φέρεται, ἀπὸ μόνον τεττάρτου μέρους, ἐπειδὴ τῷ λόγῳ τῆς μαχαίρας ὀστᾶ
σίας, οὕτω καὶ τὸ τρίτον πάθος ἐπράχθη χριστοῦ. πῶς δὲ καθαίρεσιν τροπικῶς,
σφαγὴν ὀνομάζει, καὶ λιμὸν τῶν πάλαι πεσπιώσωτων αὐτῆς τὴν ἔκλειψιν, καὶ τὸν
ἀφανισμὸν τῆς τυραννίδος αὐτῶν καὶ τῶν θηρίων διαφθορὰν αὐτῶν, θηρία καλῶς
γῆς, τὰς τῶν Δαιμόνων καθ' ἡμῶν ἐς φθοροποιὰ πάθη ὀλίσεις καὶ ἐπανατάσεις.
ΑΛΛΩΣ ΕΚΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ. Εὐσέβιος δὲ ὁ Παμφίλου
ἐν τῷ ὀγδόῳ κεφαλαίῳ τοῦ, θ', λόγου τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας γράφει τάδε. Ὧν τῇ
τῶν διωγμῶν ἀκμῇ ἐπὶ Μαξιμιανοῦ Ῥωμαίων βασιλεύοντος, ὑπὲρ μὲν λιμοῦ ἐ λοι
μοῦ καταστάσεψαγὰς αὐτῆς ζῷ ἑτέρους συμπώμασιν, ἄσπερα πολίτη διεφθείροντο, ὥς
τε τοῦ φῆ μὴ δύνασθαι παραδίδοσθαι, κατὰ χριστιανῶν δὲ τε φιλοτίμως ποτὶ τὸ σκη
δείας ἠσχολημένων, καὶ τῷ φιλανθρώπῳ τοὺς πεπλανημένους ἐναγόντων πρὸς τὴν
τῆς ἀληθείας ἐπίγνωσιν. ὑπὸ δὲ Ἀρμενίων ἐτανατάντων Ῥωμαίους οὐκ ὀλίγους ἀνῃ
ρῆσθαι Ῥωμαίᾳ. καὶ ὑπὲρ κύων δέ φησιν ἀναλῶσθαι τὸ τῶν θανόντων σώματα, ὡς
λοιπὸν τοὺς λειπομένους ἐς κυνοκτονίαν τραπῆναι δεδιότας μὴ ἐ αὐτοὶ θανόντες ζῶν
τας τούτους τάφοις κλήσωνται. οὐκ ἀπεικὸς δὲ τοῖς κυσὶ τῆς αὐτῆς θοίνης ἐ ἀγρίοις
θῆρας συμμετέχειν δηλ. τὸ τῆς τροφῆς ἄφθονον. καὶ ὧν τὴν μετέρᾳ δὲ γλυκεῖᾳ τούτων
ἕκαστον συμβαίνειν ἐγνωμεν, ἐκ τῶν νυνὶ φαινομένων.

Κεφ. ιζ'. » Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγῖδα.

Τῆς πέμπτης σφραγῖδος τὴν λύσιν, οἱ τῶν τῶν πεφειρημένων τεσσάρων ἐς τὸ χρι-
στοῦ πάθη ἐ τὸ τῆς φοβερίου λύτρου ἀνθρωποποίησεως οἰκονομικῶς τελεσθέντα πεφνέμον
τες, ὡς ἤδη παρεθέμεθα, καὶ τοῦτο ἠκότως τῶν καταδύσιν τοῖς πεπτελειωθεῖσιν ἀνά-
ψει πεφήταις καὶ θεοσόφοις ἀνδράσι τὸ Χριστοῦ ἐπιδημίαν προδοῦσι καὶ τὴν
ἀναβολὴν αὐτῆς δυσχεραίνουσι τ' θείας μακροθυμίας καταδοῶσι τῆς μὴ χρι σαυροῦ
παραταθείσης, πρὸς ἐκδίκησιν ἤγουν τῶν πνιρῶν ἀνθρώπων καὶ ἀσεβῶν, ἃ καὶ τῶν
δαιμόνων τούτοις ἐκβακχευσάντων ἐπὶ τὰ τοιαῦτα παραχωρῆσαι τῶν ὁμοφύλων
καὶ ὁμοζύγων

καὶ ὁμοζύγων ἀδικήματα καὶ ταῦτα δ' Εὐσέβειαν πάσχειν ἀνασχομένων. μεχρι γὰρ
τῦ βωτηρίου πάθους τῦ δηλ. σωτῆρος, οὐκ ἦν οὕτω πρόδηλος ἡ κατὰ τῶν ἀσεβῶν ἐκδίκη
σις ἐκ θεοῦ σωτελουμένη. ἀπὸ δὲ τούτου τοῦ μυρίᾳ πάθη ὑπέλαβον, ἐξ ἧς πίστεως Ἰώ
σηπος ἀξίως ὁ ταῦτα φιλαλήθης ἰδίως μόνον Ἰουδαίοις ἱστορήσας, ἀλλὰ καὶ Ἕλλησι λοι
μοῖς ἐ λιμοῖς ἐ σάσεσι τοῖς κατ' ἀλλήλων διαπαντὸς ἐνεστῶσι, ὡς πρὸ μικροῦ προεθέμεθα.
» Εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ,
» καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν τὴν ἀρνίου ἣν εἶχον. ἐ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες.

Θυσιαστήριον, ἠκότως τὸ ἀναιμάκτους ὂν τῆς διὰ αἱμάτων ἁγίσιος, καὶ τὰ θύματα τῷ
ὑποκάτω αὐτοῦ ἅτε τοῦ ἱερείου καὶ τῆς θυητῆς ἁγίσιος ἀφωρισμένα, τοῦτο αὐτῷ τὴν ἀπὸ
τῶν θυμάτων ἀβάτως μιζομένην θεάρεσον ἀναλαμβανόμενον εὐωδίαν, ἐκ ἀθυητὴν,
ὅτι μὴ δὲ ἀθυήτοις ὑποβαλλομένην, ἡ δὲ ἀθυητὴ ἡ ἀναπεμπομένη αὐτοῦ τὰ θυμάτων
ἀνάδοσις, καθ' ἑλλήνας δὲ νοήσει μόνη θεωρητὴν τοῦτο εἶναι, καὶ ὅθεν τὰ ἀγαθὰ ἀγώ
νων σωτελείᾳ τὸ εὐαπόδεκτον ἀπόφερεται. ὧν τοῦτον καὶ τῆς κατὰ Χριστὸν ἡ μετὰ
Χριστὸν τὸ εὐδόκιμον ἀπενεγκαμένοις οἰκειότερον τοῦ τῆς σφραγῖδος τῆς λύσεως πρὸς
λογίζεται, ἡ τῆς πρὸ τῆς Χριστοῦ παρουσίας ὑποῤῥῆ τὰ εὐσεβοῦς τῆς παλαιᾶς λόγου.
» Εως ἡνίκα ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινὸς οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν
» κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς. Οὐ κατὰ τῶν ἀνθρώπων ἡ ἐκδίκησις ἀναβάλλεται). (οὐ
γὰρ τότε ἄξιον τῆς ἀγάπης καὶ τῶν ὁμοζύγων ἐπανίστασθαι. ἀλλὰ δὲ τῶν Δαιμό
νων ταύτην ἀπαιτοῦσιν οἱ ἅγιοι τῶν φυσιούντων τοὺς ἀνθρώπους ἐς τὴν ἑαυτῶν ἀναίρε
σιν. εἶτα λαμβάνουσι πρῶτον στολὴν λευκὴν, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ στολῇ, καὶ γνῶσιν
τῆς ὑποθέσεως, οὐκ ἀδοκιμάσως, ἡ μὴ καὶ λελογισμένως ἄγαν. ΚΑΙ ΑΛ-
ΛΩΣ ΕΚΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ. καὶ διὰ τούτων τὴν τοῦ κόσμου
σωτέλειαν αὐτυμνοῦσι φαίνονται οἱ ἅγιοι. Διὸ μακροθυμεῖν ἄχρι τῆς τῶν ἀδελφῶν
τελειώσεως κελεύονται, ἵνα μὴ χωρὶς αὐτῶν τελειωθῶσι, καθ' ὃν θεῖον ἀπόστο-
λον. αἱ δὲ λευκαὶ στολαὶ τὴν ἐπανθοῦσαν αὐτοῖς τῶν ἀρετῶν ἐμφαίνουσι λαμπρότη-
τα. ὧν ἠμφιεσμένοι, ἡ καὶ μᾶλλον τὰς ἐπαγγελίας ἐκομίσαντο, τὴν γοῦν ἐλπίδι τούτων,
ἄσπερ νοερῶς ἀποδιορίζονται, πάσης ἀπιλλαγμένοι παχύτητος, ἠκότως ἐυφραί-
νονται τοῖς κόλποις Ἀβραὰμ ἀναπαυόμενοι. πολλοὶς γὰρ τῶν ἁγίων τόπος ἔρηται, χώ
ρους ἀξίους ἑλιχθέντας τῶν τῆς ἀρετῆς ἔργων ἕκαστον, δι' ὧν καὶ ποτὶ τῆς μελλού-
» σης αὐτῶν δόξης τεκμαίρονται. Καὶ ἐδόθη αὐτοῖς στολὴ λευκὴ, ἐ ἐρρέθη αὐτοῖς,
» ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον, ἕως πληρώσονται καὶ οἱ ζυνόδουλοι αὐτῶν, καὶ οἱ ἀδελ
» φοὶ αὐτῶν, καὶ οἱ μέλλοντες ἀποκτείνεσθαι ὡς ἐ αὐτοί. Ἡ λευκὴ στολὴ, αἴνιγμα
τὸ κεκαθάρθαι αὐτοὺς τῷ οἰκείῳ αἵματι καὶ πάντα ἀπρόσκλητον ῥύπον, ἅμα δὲ ἐ τὸν
τῆς λευκότητος τῆς στολῆς ὑποφαινούσης, ὡς χρὴ τοὺς προφανῶς ἐμ λαμπρότητος
παῤῥησιασαμένους τὸν χῦ ὁμολογίαν, δι' ὃν ἐ τὸ φθαρτὸ ἐνέσχον καρτερικῶς ἐκ
βῆναι κόσμου, νῦν ὧν ἀφθάρτῳ βίῳ καὶ ἀμόχθῳ προθερμισθέντας ὡς ποτὲ κόρον τύ-
ρου λαβόντας ἀνασείρασιν ἐκ κόρου λαβεῖν, ἀφ' οὗ καὶ μετ' ὧν ἀγγέλων εἰς τὸ αἰώνια
παράκωψις ἀγαθὰ, τινὶ ὧν θεοφορουμένων παρείληπται δι' ἐπιθυμίας εἶναι, ὡς δηλ.

τῆς πρακύψεως τίς ἂν ἄλλος ζητήσαντος αὐτό, ἢ καὶ τὸ μικρὸν αὖθις γνῶσιν λαβεῖν τῶν
Κεφ. ιή'. » ἀδιαλείπτως ἐφέστηκε προσλιπαροῦντα; Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην.
Ἡ ἕκτη τῆς σφραγῖδος λύσις, τελεωτάτην ἡμῖν τὴν σωτηρίαν ἐργάσατο. καὶ ταύτην γὰρ ὁ
Χς τὸν θάνατον καταλύσας, τὴν ζωὴν ἐπανήγαγε, τὴν νίκην τῶν ἀνθρώπων ἀναστεφανώ-
σας θριαμβεύσας, κατὰ τὸ γεγραμμένον. ἀνέβης εἰς ὕψος, ἠχμαλώτευσας αἰχμαλω-
σίαν. τίς δὲ ἡ λύσις τῆς ἕκτης σφραγῖδος; ὁ σωτὴρ τοῦ κυ ἐστὶν ὁ θάνατος, οἷς ἠκολούθη-
σεν ἡ ἐυκταία πᾶσι πίστις τε καὶ ἀναθηρὶς ἀνάστασις. ἤστραψε γὰρ μόνον τοῖς ζῶντας, ἀλλὰ
» καὶ τοῖς πεκεκοιμημένοις ἐυηργέτησε. Καὶ σεισμὸς μέγας ἐγένετο. καὶ ὁ Ἥλιος
» ἐγένετο μέλας, ὡς σάκκος τρίχινος. καὶ ἡ Σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα καὶ οἱ ἀστέρες
» τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσον εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς, ὑπὸ ἀνέμου
» μεγάλου σειομένη. Σαφῶς τὰ ἐπὶ τῷ ταυρῷ γεγενημένα σημεῖα, ἡ ὀπτασία
ἡμῖν ἀναζωγραφεῖ, τὸν σεισμὸν καὶ τὸν κλόνον τῆς γῆς, τὸ τοῦ Ἡλίου σκότος καὶ τῆς
Σελήνης ὅλης τὴν εἰς αἷμα μεταβολήν. πάνυ δὲ ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς Σελήνης τὸ, ὅλη,
δεδήλωται. φωσιφανὴς γὰρ οὖσα, ἅτε τεσσαρεσκαιδεκατία οὖσα, καὶ κατὰ διά
μετρον ἀφεστῶσα τοῦ Ἡλίου, τοῖς οἷα τε τὸν ἥλιον τῇ ἑαυτῆς ὁρθρομῇ σκοτίσαι; οὕτω
γὰρ τὴν Ἡλιακὴν ἔκλειψιν φασὶ γίνεσθαι οἱ παντὸς τοῦ σχολίου τοσοῦτον μένοι. τοῖς
δὲ πάλιν ὅλαν τὴν Σελήνην τοῦ τῷ ἡμερινῷ καταγέμασι φωτὶ τοῦτο φανῆναι; ἀφ' οὗ
καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης ἐς θεοσημείαν ἀναφέρει τὸ ἐπὶ τοῦ ταυροῦ συμβὰν τῷ
Ἡλίῳ, οὐκ ἐς ψωτὸς πάθος τοῖς καθ' ὑμᾶς σώμασι. τινὲς δὲ ταῦτα ἐς τὴν ὑπὸ
Οὐεσπεσιανοῦ γλωμῶνι πολιορκίαν ἐξέλαβον, πάντα τὰ ἡμέτερα προλογίσαν-
τες. οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν ἑρμηνευτῶν, σεισμὸν τὴν μεταβασιν τοῦτο ἔθηκαν, τὴν
Εκ τῶν τοῦ Ἀνδρέου ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς λόγοις Χριστὸν διωγμοῖς γλωμένην ἐς τὸν καθ' ὑμᾶς τοῦ Ἀντιχρίστου καιρὸν,
σεισμὸν ἐοικυίας τῆς γραφῆς καλεῖν τὴν τῶν πραγμάτων μεταβασιν, ὥσπερ τὸ, ἐπ
ἄπαξ σείσω. δηλοῖ γὰρ τὴν τῶν σαλευομένων μετάθεσιν, ὡς ὁ θεῖος φησὶ Παῦλος.
καὶ τὴν παλαιὰν ἐπ' Αἰγύπτου τῶν Ἰσραηλιτῶν ἔξοδος, σεισμὸς ἔφηται, καθὼς
καὶ Δαυὶδ φησι. γῆ ἐσείσθη, καὶ γὰρ οἱ οὐρανοὶ ἔσταξαν. τοσούτους γὰρ θλίψεις γενέσθαι
φασὶν, οἷας οὐδέπω γεγενημένας ἐγνωμεν, σοφῶς τὸν προειρηκότες πρὸς τὸ προμυσ
τικὸν εἶναι τοῦτο τοῖς ἀνθρώποις τοῦ μὴ ἀπειθεῖν πρὸς τοὺς ἐπαγομένους τὸν Ἀντιχρί
στου κολάσεις. τὸ δὲ μέλαν τοῦ Ἡλίου, ἐκ τῆς Σελήνης τὸ ἀφεγγὲς ἐς αἷμα τῶδες, τὸ
τοῖς καταλειφθεῖσιν ὑπὸ τῆς θείας ὀργῆς ἀφώτιστον ἐνδείκνυται. τὸ δὲ πεσεῖν τοὺς
Ἀστέρας, καὶ τοὺς δοκοῦντας εἶναι φωσῆρας τοῦ κόσμου πίστιν ὡς τοῖς γνομένοις
ὀκλάζοντας. διὸ καὶ τοῖς ἀτελέστι τῆς Συκῆς καρποῖς οἷς ὀλυνθοις δηλαδὴ ἀπω
» κάθησαν. Καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ἑλισσόμενος.
Τὸ τὸν οὐρανὸν ἑλίσσεσθαι ὡς βιβλίον, ἢ τὸ ἀγγὺς τὸ τῆς δευτέρας χριστοῦ παρουσίας
ἀνίπτεται. ἀψοφητὶ γὰρ καὶ ὑπαλαπᾶ τὴν βίβλος ἀνοίγεται. ἢ ὅτι καὶ αἱ οὐράνιαι
δυνάμεις τοῖς ἐκπίπτουσι τῆς πίστεως σωαλγοῦσιν, οἱονεὶ ἐλιγμόν τινα καὶ λύ-
πην ἔχουσι. δηλοῖ δὲ τοῦτο δὲ ἕτερον ὁ τοῦ βιβλίου ἑλιγμὸς νοεῖν ὑπερβάλλεται, μὴ
ἀφανισμὸν τέλεον τὸν οὐρανὸν ὑφίστασθαι σῶμα, ὡς φησὶ ὁ Εἰρηναῖος ὁ Λουγδούνου,
ἐν τῷ πέμπτῳ

ἐν τῷ πέμπτῳ λόγῳ τοῦ ἐλέγχου τῆς ψευδωνύμου γνώσεως Ἐπιλέξεως. ὑπόστα
σις γὰρ ἡ οὐσία τῆς κτίσεως ἀφανισθήσεται. ἀληθὴς γὰρ καὶ βέβαιος ὁ αὐτῶν συ-
γκατάθεσις. παρὰ τὸ σχῆμα παράγει τὸ κόσμου τούτου οὗτος καὶ ἡ πάρασις ἐλύετο.
Διὸ καὶ ὁ Δαυὶδ. ἀνακαινιεῖς τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, φησὶ γὰρ ἀναξεις. ἡμεῖς δὲ τὴν
ἀρχαίαν σωηθείαν χρήσασθαι τὸν Ἀπόστολον. ἐλπίζομεν γὰρ ὁ Ἑβραῖος, ἀντὶ τῶν πρὸ ἡ-
μῶν βιβλίων ἐκείνων, ὧν ἡ ἀνέλπιστος καὶ ἀφανισμὸν, ἀναγεγραμμένων φανέρω
» σιν ἀπειργάζετο. Καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος, ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν.
Ορη καὶ νήσους, τοὺς ὑψηλοφρόνων Δαιμόνων καλεῖ συσήματα κατὰ τὸ γεγραμ
μένον πρὸς αὐτῶν, καὶ μεταπίπτειν ὄρη ἐν καρδίαις θαλασσῶν, οἱονεὶ ἐν τοῖς βίοις τῶν
βίου ἁλμυρὸς πορίσασθαι τοῖς τύποις πορίσωμεν τοῖς ὀλιγοψύχοις πρὸς τὸ εὐ
ζῆν ψυχόλεθρον πορισσούσασμα. καὶ νήσοις δὲ τοὺς αὐτοὺς, ἐν ταῖς ἤδη ἠρημέναις
πορικλύσεσι τῶν βιωτικῶν συμφορῶν ἡμῖν ἐνοχλήσαντας. οὕτω γὰρ δημιουργοὶ τὰς
» κατὰ θεὸν ἡμῶν ἐυκλείας ἐμπροσθατεῖν. Καὶ οἱ Βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ Με
» γιστάνες, καὶ οἱ Χιλίαρχοι, καὶ οἱ Πλούσιοι, καὶ οἱ Ισχυροὶ, καὶ πᾶς Δοῦλος καὶ Ε-
» λεύθερος, ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων. καὶ λέγου-
» σι τοῖς ὄρεσι καὶ τοῖς πέτραις. Βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ Μεγιστάνας καὶ πᾶσαν τὴν
ταύτην περφείαν τοὺς αὐλοὺς καὶ τὸν καπάρχοντα αὐτῶν Σατανᾶν νοήσεις, καπάρξαν
τας τῶν πορικείων δι' ἀπάτης καὶ δόλου. Δούλοις δὲ καὶ Ελευθέροις, τοὺς ἐν τοῖς
Δαίμοσι πεφυτευχότας καὶ ὑπερτεταγμένοις. διὸ καὶ τὸ καταπαύσειν τὰ ὄρη ἐγκε-
λεύειν ἐξ αὐτῶν στάσιν ἐπ' αὐτοὺς, κρύψεως χάριν, τροπικῶς εἴρηται. ἀνίπτεται
γὰρ φυγάσας αὐτὴ γλύφεσθαι ἀπὸ τοῖς ἐπαχθομένοις αὐλοῖς ὑπὸ χριστοῦ κολάσεως. εὑρέ
σεις δὲ καὶ ἄλλως ἑρμηνευθέντα ταῦτα ἐν τοῖς κάτω.
» Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τῷ θρόνῳ,
» καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου. Η πρὸς τὰ ὄρη δέησις τίνων; τῶν μὴ ἐπικοδομησάν-
των τῇ πίστει τὸ τίμιον τῶν ἔργων καὶ δογμάτων, οἷα καὶ ξύλα καὶ χόρτον, ἃ μὴ δὲ
πυρὸς τοῦ τυχόντος ὁμιλοῦσά τε ὑπενεγκεῖν, μὴ ὅτι πυρὸς ἀπειλῶ. πῦρ γὰρ, ὥσφα
σιν ὁ θεός. καὶ μᾶλλον ὅτ' ἂν ἐκ τῆς καταφρονήσεως ἀναφλέγηται τῶν αὐτοῦ πρόστα
γμάτων, καὶ ἐκπαλαισμοῦ τῆς τοῦ ὑοῦ αὐτοῦ ἀνυποβλήτου συμπαθείας.
» Οτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ τίς δύναται σταθῆναι;
Επὶ τῆς σωτελείας μετ' ὑποβολῆς ἀνυποστάτους ἐκ ὀνόματος, ἀλλ' ὡς παντὶ τῷ
κόσμῳ συμβήσεται θλῖψις ὑποβολικὴ τῇ τοῦ Αντιχρίστου ἐπιδημίᾳ, ἐν ᾗ τοῖς καθ'
ἕξιν ἔτε κοσμικῆς ἐξουσίας, οὓς δηλοῖ τοὺς Βασιλεῖς ἐδήλωσεν, ἔτε Εκκλησιασ-
τικῆς εὐταξίας, οὓς, ὄρη καὶ νήσους προτικῶς ὠνόμασε, τύποις φημὶ, ἅπασιν ἐκείνη
ἡ φοβερὰ θλῖψις ἐπενεχθήσεται. ὄρη δὲ καὶ νήσους ἐκ ἄπολῶς τοὺς τῶν ἐκκλησιῶν
πρόεχοντας ὑπερλάβομεν, ἀλλ' ὅσον καὶ παρὰ τῷ Ησαΐᾳ εὕρηται γεγραμμένον, τοὺς
ἐγκαινιζομένους νήθισι αὖ δὴ φεύζου) τὸν ἐκ τύπου ἀμείβουσι δηλαδὴ τὸν ψευδόχριστον.
τίνες δὲ οἱ Βασιλεῖς τῆς γῆς, ἐ οἱ Μεγιστάνες τε ἐ Χιλίαρχοι, καὶ πᾶς Δοῦλός τε ἐ
Ελεύθερος ἀλλ' ἢ οἱ τῶ γηίνων κατεξουσιάζοντες ἐ μηδὲν τῶ ὑῶ ἀνοῖς πολιτεύματος
ΧΧ 4 πεφρονηκότες;

φρονητικότες; Δοῦλοι δέ, οἱ τῇ καταιστικῇ τοῦ πόντος κόσμῳ δεδουλωμένοι. ὡς πᾶ
ἐλεύθεροι οἱ τῆς χριστοῦ ἀφιγιάσαντες δουλείας καὶ ἀνέτως βιοῦν αἱρετισάμενοι.

7 » Καὶ μετὰ τοῦτο, εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶτας ἐπὶ τοὺς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς,
» κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς, μήτε
» ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μήτε ἐπὶ τι δένδρον. Εντεῦθεν λοιπὸν τὰ μεταξὺ τάσσεται σαφῶς
Ιουδαίους ὑπὲρ τῶν πρὸς Ρωμαίους πολέμων, ἀντάμφισβήτητα ὄντα τῶν τοῦ κυρίου παθῶν δεί-
κνυται τῷ εὐαγγελιστῇ. οἱ τέσσαρες ἄγγελοι γὰρ ἐφρούρουν τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς
Ιουδαίων γῆς, δεινὰν αὖθις ἐμβάλλοντες φυγῆς, ἢ δυσχερείας τινὰς, ἢ ὀξωρίαν
πάθος πατρίδος, γυναικῶντε φιλτάτων, ἅπινα τροπικῶς δηλοῦσθαι κρατεῖσθαι
τῆς Ιουδαίας. σημαίνει δὲ καὶ τοὺς ἀνέμους κεκωλύσθαι ἐφ' ὅτε μὴ πνεῦσιν μήτε ἐπὶ γῆς
μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης. ἐπὶ γῆς, τῷ μὴ δεῖν μίαν αὐτοῖς ἀναφυχὴν εὑρέσθαι ὑπὸ τῷ
πρὸς Ρωμαίους πολέμῳ. μήτε τοὺς γεωργοὺς τοὺς ἐπιμελείᾳ φυῶν πεσανέχοντας,
ἐπεὶ καὶ τὰ δένδρα τῆς ἀπὸ τῶν ἀνέμων ἀπροσίστως ἀπολαύοντα ἀναφύχεται. μήτε
τοὺς πλοῦμα χοῦντας, ἐπεὶ καὶ ὁνωμάχησαν καθ' τὸν Ιώσηπον. πάντα γὰρ αὐτοῖς
κατέλαβε τὰ κακά. σημ' ἢ καὶ ταῦτα, οὕτω δικαιότερον ὄν, ὅμως ἐπιτευκτικώτε-
ρον κατὰ τὸν τοῦ Αντιχρίστου ἐπέλευσιν λυθήσεται, ὅτε ὑπὸ μέρει τῆς Ιουδαίων γῆς,
σημ' ὃν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ, ὡς καὶ ἔλαχον κατὰ τοὺς τέσσαρας γωνίας, ἀνατολῆς, ἄρ-
κτου, δύσεως καὶ μεσημβρίας, τὰ λειτουργικὰ πνεύματα ὡς πληροῦντα τοὺς Διακο
νίας. ἡ δὲ τῶν ἀνέμων ἐπροχὴ, προδήλως λύσιν ἐυταξίας, καὶ τὸ τῶν κακῶν ἀδιάδρα-
στον ἐμφαίνει. δηλοῖ ἀνέμων γὰρ, θάλασσά τε πλεῖται πρὸς τὰ ἀνθρώπων δουλείαν.
» καὶ φυτὰ τρέφεται ἀνέμοις ἀναφυχόμενα. Καὶ εἶδον ἄγγελον ἄλλον ἀναβαί
» νοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ ζῶντος, καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ
» τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν λέγων.

Τὸ μὲν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς Ηλίου σημ' μὴ ἀπὸ δυσμῶν καὶ τῆς ἑσπέρας παραίνε-
σθαι τὸν θεῖον ἄγγελον, ἀγαθοεργίαν ἀνιπτεῖσθαι καὶ σημαίνειν δοκεῖ, ὡς ὁ μὲν πε πά
τωρ τοῦ κυρίου τῷ πνεύματι θεωρῶν, ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου Θυ κύριε,
ἔλεγε. καλῶς δὲ καὶ τὸ μηδένα πέως ἀδικηθῆναι κελεύειν, ἄχρις οὗ σφραγισθῶσιν οἱ
τοῦ δεδοσωθῶσαι ἄξιοι ὧν Ισραήλ, ὡς αὖ μηδὲ δίκαιοι τὰ ὅμοια πάθοιεν τοῖς τῷ ἀνομίᾳ
τῇ κατὰ χριστοῦ ἐκτείνασι τὰς χεῖρας αὐτῶν ἀδίκως. ἡ δὲ ταῦτα οὕτως, σημ' ὅτω, ὡς εἴ-
ρηται, τῷ καιρῷ τῆς ἐπελεύσεως τοῦ Αντιχρίστου τὴ σφραγὶς τοῦ ζωποιοῦ σταυροῦ
ἐκ δηλοτέρους ἀπφανεῖ τοὺς τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἐπιφερομένους σημείωσιν. χρι-
» στοῦ γὰρ κλῆρος οὗτοι. Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν, μήτε τὴν θάλασσαν, μήτε τὰ δέν
» δρα, ἄχρις οὗ σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

Η πίστις ὡς δηλοῖ μᾶς μεγεννημένη, πασχομένοις ἡμῖν κοινωνεῖ ἐπὶ ταῖς μάχαις,
ὥστε σῴζω καὶ δοξαζομένοις τοῖς ἁγίοις συμφαιδρύνεται. δηλοῖ τοῦτο δὲ μαθόμενοι
καὶ τοὺς κατ' ἀρετὴν βιοῦντας πρὸς σωτηρίαν δεῖσθαι τῆς ἀγγελικῆς βοηθείας πρὸς τὰς
Κεφ. ιθ'. » τῶν πειρασμῶν ἐπιφοράς. Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων. ἑκατὸν
» τεσσαρακοντατέσσαρες χιλιάδες ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ισραήλ.

Γολλοὶ γὰρ

Πολλοὶ γὰρ ἦσαν καὶ ἀριθμὸν ὑποβαλλόντες οἱ Χριστῷ πιστεύσαντες ἐκ τῶν Ιου
δαίων. καὶ μάρτυρες οἱ Παύλῳ τῷ θείῳ τῶν Ἱερουσαλὴμ γνωμόνῳ λέγοντες. Γεωρεῖς
ἀδελφὲ πόσαι μυριάδες εἰσὶ τῶν πεπιστευκότων Ιουδαίων; Θύριος δὲ μὴ μεταχεῖν
τῆς ὑπὸ Ρωμαίων πανωλεθρίας, ὁ χρηματίζων τῷ εὐαγγελιστῇ φησιν. οὕτω γὰρ ἡ
ὑπὸ Ρωμαίων ἀπώλεια Ιουδαίοις κατειλήφει, ὅτε καὶ οὗτος ὁ εὐαγγελιστὴς ἐχρησ
μωδεῖτο ταῦτα. καὶ γὰρ τῶν Ἱερουσαλὴμ, ἀπὸ τῆς Ιωνίας τῆς καθ' Εφεσον. μετὰ γὰρ τὸ πά
θος τοῦ κυρίου δέκα καὶ τέσσαρα μόνα ἔτη προσήδρευσεν τῶν Ἱερουσαλὴμ, ὅσα καὶ τὸ
Θεοδόχον τῆς τοῦ κυρίου μητρὸς σηνος τῇ ὑπαίθρῳ ταύτῃ ζωῇ μετὰ τὸ πάθος τὸ τῶν ἀνά
στασιν τοῦ ἀφθόρου οἴκου αὐτῆς διετηρήθη. ἣ καὶ συμπρῆν ἄπτε μητρὶ ὑπὲρ τοῦ κυρίου
αὐτῷ παραδεδομένη. μετὰ γὰρ τῶν ἀποβιῶσιν ταύτης, ὑπὲ τῆς Ιουδαίας ἐμφιλοχω-
ρῆσαι, ἀπὸ πρὸς Εφεσον μεταρῆναι αὐτὸν λόγος. καθ' ὃν, ὡς εἴρηται, καὶ τὸ τῆς
προκειμένης ἀποκαλύψεως ἐνεργηθῆναι, ὧν μελλόντων οὖσαι δήλωσιν, καθ' ὅτι
μετὰ τοσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἀναλήψεως τοῦ κυρίου καὶ τῶν Εβραίων ἡ θλῖψις σων
νέχθη. ὅθεν δὲ καὶ ἀριθμοῦ κρείττονες οἱ δηλωθέντες δῆλον. ὑμῶν γὰρ οἱ πιστοὶ δίεφυ
γον τὸν ὅλεθρον τὸν ὑπὲρ Ρωμαίων, ἀπὸ καὶ οἱ νῦν ἀγωνίᾳ τῷ ὁρῷ τοῦτῳ σωτηρικότες.

» Ἐκφυλῆς Ιούδα, δώδεκα χιλιάδες, ἐσφραγισμένοι. ἐκφυλῆς Ρουβεὶμ, δώ-
» δεκα χιλιάδες, ἐσφραγισμένοι. ἐκφυλῆς Γὰδ, δώδεκα χιλιάδες, ἐσφραγισμένοι.
» ἐκφυλῆς Ασὴρ, δώδεκα χιλιάδες, ἐσφραγισμένοι. ἐκφυλῆς Νεφθαλεὶμ, δώ-
» δεκα χιλιάδες, ἐσφραγισμένοι. ἐκφυλῆς Μανασσῆ, δώδεκα χιλιάδες, ἐσφραγι-
» σμένοι. ἐκφυλῆς Συμεὼν, δώδεκα χιλιάδες, ἐσφραγισμένοι. ἐκφυλῆς Λευὶ,
» δώδεκα χιλιάδες, ἐσφραγισμένοι. ἐκφυλῆς Ισάχαρ, δώδεκα χιλιάδες, ἐσφραγι-
» σμένοι. ἐκφυλῆς Ιωσὴφ, δώδεκα χιλιάδες, ἐσφραγισμένοι. ἐκφυλῆς Ζαβουλὼν,
» δώδεκα χιλιάδες, ἐσφραγισμένοι. ἐκφυλῆς Βενιαμῖν, δώδεκα χιλιάδες, ἐσφρα
» γισμένοι. μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι οὐδεὶς ἐδύνατο, Κεφ. κ'.
» ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν.

Η ἀκρίβεια τῆς ἑξ ἑκάστης φυλῆς ἰσότητος ἐμφαίνειν δοκεῖ τὸν πολυσωλασιασμὸν
τοῦ ἀποστολικοῦ σπόρου δωδεκάκις δωδεκασωλασιαζομένου ἐπὶ τὸν τέλεσμον ὧν χιλιά
δων ἀριθμὸν, καὶ οὕτως τοὺς ῥηθείσας χιλιάδας ἀπετελοῦντα. ἐπισημαντέον δὲ
τόδε ὡς ἡ φυλὴ τοῦ Δαὼ δηλοῖ τὸ ἑξ αὐτῆς τὸν Αντίχριστον πίπτεσθαι, ταῖς λοιπαῖς γὰρ
σωτέτακται, σημ' ἀνταπτῆσθαι τοῦ Λευὶ, ὡς ἱερατικὴ ἧς μερισμὸν ἐχομένη. τὸν δὲ Ιω
σὴφ ἀντὶ τοῦ Εφραὶμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τεθεικε, ὡς γὰρ ἄκαιρον μνησθῆναι καὶ ὧν ὀνομάτων
ἑκάστου ὧν φυλάρχων. αὐτίκα γὰρ τῶν ἑξ Ιούδα φυλῶν, ὃς ἑξομολόγησις ἑρμηνεύεται,
ἀνιπτεῖσθαι λέγοντων τὸν διὰ μετανοίας καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν ἑξ αὐτοῦ βλασήσαντα
Χριστὸν σωζομένοις. τῶν δὲ τοῦ Ρουβεὶμ τοῦ διλοῦντος, ὡς ὁρῶντος υἱοῦ, ἢ υἱοῦ ὁρά
σεως, τοὺς καθαροὺς τῇ καρδίᾳ καὶ ὁρῶντας τῷ πνεύματι. τῶν δὲ Γὰδ ὁ διλοῖ
πειρασμὸν, ἢ πειρατήριον, τοὺς διὰ θλίψεων καὶ πειρασμῶν ὡς χρυσὸν πεπυρω
μένους τῷ δοκίμῳ τῆς πίστεως. τῶν δὲ τοῦ Ασὴρ, δι' οὗ μακαρισμὸς σημαίνεται τοὺς τῇ
τηρήσει ὧν θεοδιδάκτων μακαρισμῶν τῆς ἀληκτου τευξομένους μακαριότητος. τῶν

δὲ τὸ Νεφθαλεὶμ, ἑρμηνευομένου σωτὸ, ἢ στελέχους ἐξημμένου, τοὺς ἐσφραγισμένους αὐτῷ, ὅς ἐστιν ὁ σωτὴρ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐστεφανωμένους μετὰ σωτερίας, καὶ τὸν ἐκείνῳ τρισὶ Δαίμονας κερατίζοντας. τὸν δὲ τὸ Μανασσῆ, ὃς ἀπὸ λήθης ἑρμηνεύεται, τοὺς πλανωμένους ἐν πατρικῶν διὰ Χριστὸν καὶ τὸ, πλάνου τὸ λαοῦ σου, καὶ τὸ οἴκου τοῦ πατρός σου. τὸν δὲ τὸ Συμεὼν, ὅ ἐστιν ἐπακουσμὸν δικαίοι, τοὺς ἐν θείων λόγων ὑπακούοντας δι' ἀγαθῶν καὶ καθαρῶν πράξεων. τὸν δὲ τὸ Λευὶ, ὃς περιφλεγμένον σημαίνει, τοὺς ὑπὲρ θεοῦ περιφλεγμένους εἰς ἐκλογὴν καὶ τὸ ψαλμικὸν λόγιον, καὶ τὸν τῆς θείας ἐγκαταστοργῶ μέλλοντας αὐλαῖς. τὸν δὲ τὸ Ἰσάχαρ, ὅπερ ἐστὶ μισθὸς, τοὺς τὰς ἀρετὰς πρὸς ὧν μελλόντων ἐπάθλων τῆς λήψεως εἰς μισθὸν ὁριζομένους. τὸν δὲ τὸ Ζαβουλὼν, ὅπερ ἑρμηνεύεται ῥύσις περισειλημμένη, τοὺς τὸν πλοῦτον τοῖς πτωχοῖς ἀπονέμοντας, καὶ ὑπὲρ Χριστοῦ περιλαμβανομένους. τὸν δὲ τὸ Ἰωσὴφ, ὅπερ ἐστὶν ἀγαθὸν προσθήκη, τοὺς ὧν προσθήκης μέρει πρὸς τὴν βασιλείαν ὧν ἀγρῶν ἀναληφθέντας, καὶ τὸ χρεωδὲς τοῦ βίου παρὰ τοῦ ἀψευδοῦς λαμβάνοντας. τὸν δὲ τὸ Βενιαμὶν, ὅπερ υἱὸς δεξιώσεως ἢ υἱὸς ἡμέρας ἑρμηνεύεται, τοὺς διὰ τὸ πλῆθος ὧν τῆς καρδίας ὁδῶν, ἐναμιλλωσαμένους τῇ θείᾳ προχρίσεις ἀντιλαμβάνοντας. τὸ δὲ Δὰν τὴν ὀνομασίαν καὶ τοὺς φιλάρχου καὶ αὐτοῦ ὑπάρχοντας, ἐν σωτάξεσι τοῖς λοιποῖς, διὰ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἡγημόνων τὸ ἐκφυλῆς αὐτοῦ γνώσθαι σαφῶς τὸν Ἀντίχριστον.

» Ἐξῶθεν τοῦ θρόνου, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου προβεβλημένους στολὰς λευκὰς καὶ φοίνικας ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Σημαίνει ὡς τὸ ἀναρίθμητον τὸ πανηγυρικὸν πλῆθος, τὸν τοῦ ἀρνίου διὰ λουτροῦ σφαγὴν, ἐκείνῳ καὶ ἑτοίμου.

» Καὶ κράζοντες φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες. Ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ » ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ. Ἐκραζον, φησὶν, ὡς τὸ δωρεαθῆναι ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ ἀρνίου ὡς τὸ νικῆσαι τὸν ἄρχοντα τοῦ σκότους τούτου καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐνεργουμένους ἀ» δωλολάτρας ἀνθρώπους. Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἱστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων. καὶ ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ ἐπὶ » τὰ πρόσωπα αὐτῶν. Ἰδοὺ μία ἐκκλησία ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων. τὸ δὲ συσῆναι ἀγγέλοις ἀνθρώπους ἐπ' ἂν ἄλλο δείκνυσιν, ἢ τὸ ὑποτακτικὸς ὡς τιμὴν τῆς ἀν» θρωπείας φύσεως; Καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ λέγοντες, ἀμήν. Ἡ εὐλογία καὶ ἡ » δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία, καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ » ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. καὶ ἀποκριθεὶς εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι. » οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκὰς, τίνες εἰσὶ, καὶ πόθεν ἦλθον; καὶ εἶπον » αὐτῷ, κύριέ μου, σὺ οἶδας. Τὰ τῶν ἀνθρώπων λειτουργικὰ πνεύματα ἐφ' οἷς τοῖς πρεσβυτέροις ὑπήκουσαν τὸ, ἀμήν. Ἡ τὸ ἕβδομον δὲ τοῦ ἀριθμοῦ περιεχώρησεν αὐτοῖς ἡ πρὸς τὸ θεῖον σεβασμία τιμὴ, ὃ μόνον ὅτι σύστοιχος οὖσα, ὡς ἤδη προεθέμεθα, ὁ ἀριθμὸς τῷ παρόντι αἰῶνι, ἀλλ' ὅτι καὶ ὡσπερ οὗτος ὁ ἀριθμὸς ἐκ ἑξ ἑτέρου ἀριθμοῦ ὧν ἐστὶ τελειος, οὕτως καὶ ᾧ ἡβουλήθη ταῦτα θεὸς, ἐκ ἑξ ἑτέρου τὰ θεῖα ταῦτα ἀπηρέρεται πλεονεκτήματα.

Καὶ

» Καὶ εἷς τῶν πρεσβυτέρων ἀποκριθεὶς λέγων μοι. οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης. καὶ ἔπλυναν » τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν τῷ τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον » τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ. Τοὺς μάρτυρας φησὶ τοῦ Χριστοῦ τὸν σωτῆρα ἀραμένους, καὶ τὸν αὐτοῦ θάνατον μιμουμένους. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ, ἔπλυναν καὶ ἐλεύκαναν, ἢ τῷ τῷ αἵ»ματι τοῦ ἀρνίου. Καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ. καὶ » ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ σκηνώσει ἐπ' αὐτούς.

Ἡ τὸ ἀδιάπαυστον δηλοῖ· βούλεται, ἢ τὸ ὧν ὑπὸ τοῦ θεοῦ διοικουμένων ἀνεπίδυτον τῆς εὐχαριστίας, ἄντε πρόδηλοι, ἄντε καὶ τὸ ἀνεξερεύνητον τῆς σοφίας αὐτοῦ βάθος διεξαγόμενοι. νυὶ γὰρ ἐκεῖ γνῶσις ἐστιν, ἀλλ' ἡμέρα μία, τῷ τῆς δικαιοζώνης ἡλίῳ καταλαμπρυνομένων ἁπάντων. ἴσως δὲ νυὶ νοεῖται τὸ ἀπόκρυφα καὶ βαθέα τῆς γνώσεως μυστήρια, ἡμέρα δὲ τὸ σαφῆ τε καὶ εὐληπτα, ναὸς δὲ τοῦ θεοῦ πᾶσα μὲν ἡ ἀνακαινιζομένη ὑπ' αὐτοῦ κτίσις διὰ τὸ πνεύματος, μάλιστα δὲ, οἱ τὸν ἀῤῥαβῶνα τοῦ πνεύματος ἀσφεσοι διατηρήσαντες, δι' ὧν οἰκήσειν ἐμπεριπατήσειν ἐπηγγείλατο. ἐκῶν τοῦ Ἀνδρέα

» Οὐ πεινάσουσιν ἔτι, γδὲ διψήσουσιν ἔτι. γδ' γ μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος, » γδὲ πᾶν καῦμα. Ἐξ ἑτέρου μὲν γὰρ πρὸς ἕτερον ἦλθον περασμὸν οἱ ἅγιοι διὰ πάντος, μᾶλλον δὲ οἱ ἐξ Ἐθνῶν ἐπὶ τῆς παρουσίας τοῦ Ἀντιχρίστου. μετὰ δὲ τὸν τριῶν καιρὸν ἀθλοθετικῶς κορεσθήσονται ὧν ἀμυθήτων ἀγαθῶν, ἄρτον μὲν ἔχοντες τὸν χαρακτῆρα τοῦ θηρίου αὐτῶν ἐφοίτησεν ἐπὶ γῆς, ὕδωρ δὲ, πηγὴν ἄφθονον χύσιν τοῦ πνεύματος, περὶ οὗ καὶ εἴρηται τὸ τοῦ κυρίου. ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ποταμοὶ ῥεύσουσιν ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ὕδατος ζῶντος. τὸ γὰρ πεινῶν, ἔθος τῇ γραφῇ καλεῖν πρὸς ὧν θείων ἀγαθῶν ἔνδειαν. τὸν δὲ ἥλιον περασμὸς ἀφομοίωσεν. καὶ πεισθέτω σε τὸ πρὸς βραχὺ ἀνατείλαντα ἐν τῇ πέτρᾳ σπέρματα, ἀθρόον μὲν φύσαντα, ἐνθέως δὲ ὑπὸ τοῦ ἡλίου φλογισθέντα. Ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀναμέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτοὺς καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζωῆς πηγὰς ὑδάτων. καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ ὧν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Τὸ, ἀναμέσον τοῦ θρόνου, εἴρηται ἀντὶ τοῦ ἐκ μέσου τοῦ θρόνου, οἱονεὶ ἐκ τῆς πατρικῆς δόξης, ἥγουν κυριαρχίας, τῆς σαρκικῆς οἰκονομίας τῇ ἐπεισόδῳ τῶν θείων ἐλλάμψεων, μᾶλλον δὲ, τῆς ἀναλλοιώτου θεότητος. ὑπεχωρισάσης. τὸ ἀπὸ τούτου δὲ, ἀνυποστόλως θεοπρεπὲς τῷ ὑῷ καὶ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ. τὸ γὰρ ποιμαίνειν αὐτοὺς πεσεῖσθαι εἰς ὁδηγεῖν τὰ ὑπ' αὐτὸ πρίμνια διὰ τῆς οἰκονομίας κτισθέντα, οἷς γκέτι δάκρυον ἐνοχλοίη.

» Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, ἐλλιεγησιν ἐν τῷ ὐρανῷ ὡς ἡμίωριον. Κεφ. κά. » καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἑστήκασι. 8

Ἡ τῆς ἑβδόμης σφραγῖδος λύσις, τὴν τῆς γενικῆς τυρβώδους λύσιν διασημαίνει, ἐπὰ ἀγγέλων διακονουμένων τὰς τιμωρίας τοῖς καθ' ὧν ἀσεβῶν ὀφειλομένας. ἡ δὲ σιγὴ, τὴν ἀγγελικὴν εὐταξίαν δηλοῖ καὶ τὴν εὐλάβειαν, τό, τε περὶ τῆς δευτέρας τοῦ κυρίου παρουσίας, καὶ τῆς πρώτης ἀγνόημα. τὸ δὲ ἡμίωριον, τὸ τοῦ καιροῦ ἐμφαίνει βραχύ, ᾧ ᾧ τῶν πάντων ἐπαγομένων καὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς σωτελουμένων, ἡ τοῦ Ἀντιχρίστου βασιλεία φανήσεται.

Καὶ ἐδόθησαν

» Καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. Εἰσὶ δὲ σάλπιγγες, ὡς βασιλέως ἐφιστα-
μένου. αἱ δ' αὐταὶ, καθὼς τὸν θεόσοφον Παῦλον Θεσσαλονικεῦσι γράφοντα, ἐδιδά-
σκων μέλλοισι τοὺς νεκροὺς, ὧν προκατάρχει, ὁ σωτὴρ Χριστὸς ἐγκεκραγὼν ἐρεῖται χῷ.
ἰσέον δὲ ὅτι, ἡ καὶ σχηματίζονται εἰς ὕλας καὶ χρώματα ἃ ὁρώμενα, εἴτε θυσια-
στήριον, εἴτε θυμιατήριον, εἴτέ τι ἄλλο, ἀόρατα ὅμως καὶ νοητὰ ὄντα τυγχάνουσιν.
Ἐπὶ τοιούτου τοίνυν φησὶν ὁ ἄγγελος, καὶ τὸν λιβανωτὸν, τὸν τὸν λιβανωτὸν δεχόμενον
θυμιατήριον δηλαδὴ κρατῶν, τὰς εὐχὰς τῶν ἁγίων ὡς θυμιάματα ὑπεφάνιξε.
χρυσοῦν δὲ τὸν φασιν, τῷ τοῦ ὕλου τούτῳ τιμαλφέστατον εἶναι ἀνθρώπου καὶ
τοιούτου δηλοῦν, διὸ καὶ ἀνίπτεται καὶ παρὰ τῷ θεῷ τῶν ἁγίων εὐχὰς τοιούτης καταξιοῦσθαι ἀποδοχῆς. ὡσαύτως δέ τι πρόσκειται καὶ ἀπαρχὴ τιμὰ προσάγονται θεῷ αἱ
εὐχαὶ παρὰ τῶν προστατούντων ἀγγέλων λιμένων, αἱ φύσει μὴν ἦσιν εὐώδεις, εὐω-
δέστεροι δὲ γίνονται τῇ τοῦ μεταχειρίζοντος ταύτας ἀγγέλου συνεργίᾳ. ἠκούσθη δὲ
διὰ τῆς παγκοσμίου συντελείας, ταῖς μὲν τιμωρητικαῖς μάστιξι ταῖς καθ' ὧν δυσ-
σεβῶν καὶ παρανόμων ἀξίως ἡτοιμασμένοις, λῆξιν τῇ σωτηρίᾳ τῆς ἀφορᾶς τῆς κα-
κῶσθαι πρυτανευθῆναι, καὶ τὸ μὴ πρὸς πλείονας ἀνθρώπους διαδοθῶναι ἑαυτοῖς δὲ τὴν
διὰ τῆς παρουσίας τοῦ ἀξιονίκου τὰ ἐπαθλα διανέμειν ἡδόμενος τοῖς οὖ τῷ παρόντι βίῳ
ὑπὲρ ἀρετῆς παγκρατιασταῖς μισθὸν, οἵπερ ἐκ ἄλλοι, ἢ οὗτοι οἱ τὸν ἀθλοθέτην ὑπὲρ
» τοῖς ἑαυτῶν δοξάσαντες σώμασι. Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθε καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ
» θυσιαστηρίου, ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ ἵνα δώσῃ
» ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἔμπροσθεν τοῦ θρό-
» νου. καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων.

Τὸ θυσιαστήριον τοίνυν, ὁ Χριστός ἐστιν, ὃν ὧ πᾶσα λειτουργικὴ καὶ ἁγία συνέστηκε σύ-
νοδος, καὶ μαρτυρικαὶ θυσίαι προσάγονται, οὓς ἰῶν τύπος τὸ δι' ἐμβρύου ἐν τῇ σκηνῇ θυσιαστή-
ριον ἐν τῷ ὄρει τῷ Μωυσῆ. τὰ δὲ θυμιάματα αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων, οἷς ἐυκταῖον
εἶπε καὶ ἄλλο τῷ θεῷ προσαχθέν, ἐν μοίρᾳ θυμιαμάτων αὐτῷ λογισθῆναι, τὸ μο-
χθηροῦ τούτου καὶ δυσώδους βίου τῷ πυρὶ τῆς ἐν αὐτὸν ἀγάπης ἐξατμισθέντος.
τοσαυτηχῇ ἰσχύει τὸν χριστὸν ἀγάπη τὸ ζέον εἶχε καὶ διάπυρον, ὡς πάντα ἡγήσασθαι
καθ' ὑπεροχὴν ἀνόνητα τερπνὰ, σκύβαλα, μόνον ἵνα χριστῷ τῷ θεῷ ἀποδοθῶσι σωθῆ-
ναι. καπνὸν δὲ ἀναβιῶναι ἀπὸ τῶν θυμιαμάτων ἐντυχίας ὅτι καπνὸς ὀργῆς τε-
κμήριον, ὡς ἐν τῷ, ἀνέβη καπνὸς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ. τοῦτο οὖν ἐν ἄλλο συμβῆναι ἐσχη-
μάτισαι, ἢ τοῦ δι' ἁγίων καὶ φανερωθῆναι τὸ τῆς ἀγάπης διάπυρον τῶν ἁγίων
τὸ πρὸς τὸν χριστὸν ὡς πῦρ, ἢ τὸν θυμὸν, ὡς καπνὸν ὡς καὶ αὐτῶν τὸ αὐτὸ τοῖς ἀγγέλοις φύ-
σεως λαχόντα, ἐν πρὸς ὁμοίαν ἢ τύπος εὐαρέστησιν τοῦ ποιήσαντος κατεπουδακότων.

» Ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Ὁρᾷς ὅτι παρὰ τοῦ ἀγγέλου ὑ-
πῆρξε τὸ εὐωδέστερας τὰς εὐχὰς τῶν ἁγίων γενέσθαι, καὶ ἀξίας τοῦ προσομοιοῦσθαι ἐνώ-
» πιον τοῦ θεοῦ; Καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτὸν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκτοῦ πυ-
» ρὸς τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐγένοντο βρονταὶ, καὶ ἀστραπαί. καὶ
» οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας, ἡτοίμασαν ἑαυτοὺς ἵνα σαλπίσωσι.

Τὸν λιβανωτὸν

Τὸν λιβανωτὸν ὅτι θυμιατήριον βούλεται δηλοῦν, καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸν χρι-
στὸν, ἐν τῷ καπνὸν, τὸν θυμὸν, ἐν τὸ πῦρ τὸ ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, τὸ διάπυρον τὸ σωρὶ τοῦ
θεοῦ ὧν ἁγίων προεξιταθέν, ἐχομένως παρατέθειται. τὸ δὲ ἐπὶ τῶν γῆν ἐκχεθῆναι πρὸ
τοῦ διακονοῦντος πυρὸς, ὁμοίου τῷ τοῦ Ἰεζεκιὴλ, ἐφάνη ἐκχειρὸς τοῦ Χερουβὶμ, λιφθέντι μὲν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, δοθέντι δὲ τοῖς ἀγγέ-
λοις τοῖς πεμφθεῖσιν εἰς τὸν ὧν δυστεβῶν οἰκητόρων τιμωρίαν τῆς Ἱερουσαλήμ. τοῦ
τῷ τοῦ ἀγγέλῳ, Ἀνδρέας ὁ τῆς κατ' ἐμὲ Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας ἀξίως τῶν
ἐφορείαν λαχών, ἔπασον ἱεράρχαι παρεπαίζει.

» Καὶ ὁ πλήρης ἐσάλπισε. Διάφοροι οἱ ἀπὸ τῆς ἐκχύσεως τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου Κεφ. κβ.
αἱ τιμωρίαι. ἐπειδὴ ἐκ ὧν φιλοτέων αἱ μοναὶ εἰς ἀνταπόδοσιν κείνωναι τούτοις, διά-
φοροι καὶ πολλαί. διὸ καὶ ὁ κύριος φησὶ, παρὰ τῷ πατρίμου, μοναὶ πολλαί εἰσιν.

» Καὶ ἐβλήθη χάλαζα ἐκ πυρ μεμιγμένα ἐν αἵματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὸν γῆν, ἐ τὸ τρί-
» τον τῆς γῆς κατεκάη. Ὅτι μὴ κατὰ τὸν ἐσχάτων ἡμέραν τῶν εἰς κόλασιν ἀπρο-
φθάστην τοῖς ἁμαρτωλοῖς αἱ τιμωρίαι αὗται τῆς χαλάζης καὶ τοῦ συγκράτου αἵματι
πυρὸς ἡ προφθάστη ἀποκάλυψις ἀφορίζει, ἀλλὰ ταῖς θλίψεσι ταῖς πρὸ τῆς ἐσχάτης
ἡμέρας ὡς πεσέηται, δῆλον. ὁ γὰρ τὸ τρίτον μέρος ὧν ἁμαρτωλῶν, ἀλλὰ τὸ πᾶν
ὑποβληθείη ἂν παραυτίτως. τί γὰρ φησιν ὁ θεῖος εὐαγγελιστὴς περὶ τούτου; καὶ ἀπε-
λεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι, εἰς ζωὴν αἰώνιον.

» Καὶ τὸ τρίτον ὧν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χλωρὸς χόρτος κατεκάη. Καὶ ὁ Κεφ. κγ'.
» δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισε. Ταῦτα, οἱ μὲν εἰς τὸν ἐσχάτων ἀφορίσαντες ἡ-
μέραν, χόρτον καὶ δένδρα τοὺς ἁμαρτωλοὺς ὑπόνοησαν καθ' ὃν θεῖον ἀπόστολον Παῦ-
λον, τὸν ὧν πυρὶ τὸν ἡμέραν ἀποκαλύπτεσθαι χρηματίζοντα. οἱ δὲ μὴ οὕτως, ἀλλ' εἰς
τὸν πρὸ τῆς ἐσχάτης ἡμέρας θλῖψιν, τὰς ἐκ βαρβαρικῶν χάρων πυρπολήσεις τε καὶ
σφαγὰς τοῖς πολλοῖς ἐπαγομένας ἐδόξαζον.

» Καὶ ὡς ὄρος μέγα καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν. ἐ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆ θαλάσ-
» σης αἷμα, ἐ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ τῶν ἐχόντα τὰς ψυχάς.

Ὄρος μέγα, τὸν θείαν ὀργὴν ὑπεμφαίνει. καθ' ὃ φιλάνθρωπον τὸ θεῖον, ἅμα καὶ
δίκαιον. ἀφ' οὗ πρὸ ἐδ' ὅτε καταλιγορούμενον τὸν δικαίαν αὐτοῦ ἀξίως ἐπιφέρει ὀρ-
γὴν. τὸ δὲ πρὸς θάλασσαν αὐτὸ ἐμβολὴν, τὸ ἀστάτως κυμαινόμενον τοῦ παρόντος βίου
σύστημα καὶ μᾶλλον θαλάσσης ταῖς πρισάσεσιν ἀγριαίνον παραδηλοῖ. τὸ δὲ τρί-
τον τῆς θαλάσσης, αἷμα γενέσθαι, ὧν διὰ μαρτυρίου τελειώσεως ἐρυθρασάντων τὸν
πρίγειον κτίσιν. ἐπεὶ δὲ ὁ τρία ἀριθμὸς ἀρχὴ πολλοῖς ἐστὶν ὡς ἡ ἀριθμητικὴ βούλε
ται μέθοδος, τὸ πλέον ὧν ἀπολλυμένων οὐ τὸ πᾶν ὡς καὶ πρὸ μικροῦ παρεθέμεθα,
» διὰ τοῦ τρίτου ἐδήλωσεν. Καὶ τὸ τρίτον ὧν πλοίων διεφθάρη.

Πλοῖα, τὰς ὧν ἁγίων ψυχὰς τροπικῶς ὀνομάζει. ἃ καὶ καταξιοῖ τοιοῦ τῆ
θαλάσσῃ Δράκοντος, ὡς ἐν τῷ ἑκατοστῷ τρίτῳ ψαλμῷ ἀλληγορικῶς τεθεώρηται.
οὕτω δὲ μάλιστα οὕτως ἐκδέχεσθαι δεῖ σύμβολα πράγματος, ἐκ ἀφάρξειαν τῆς
προκειμένης ἀποκαλύψεως παρισώσης. ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ ὧν τὸ σωτήριος δεξαμένων
πλανηθῆναί τινας

Κεφ. κδ'

θλαννηθῆναί τινας ἠκὸς, φόβῳ τῶ μὴ τῶν παθεῖν ἄρδην, τῇ τῶ τρίτου προαγγελίᾳ, τὸν παντοπάθειαν ἀσφαλίσατο. Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐστάθη ἐκ τῶ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς. Ἐστάθη ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν, καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. Τῇ σαλπίσει τῶ τρίτου ἀγγέλου, τὸν ἀστέρα φησὶ στῆναι τὸν μέγαν ὡς λαμπάδα καιόμενον, τοῦτον δὲ ἐκεῖνον εἶναι τὸν Διάβολον ἡγούμεθα. ποταμοὺς δὲ τὰ ἔθνη τροπικῶς ὀνομάζει. πηγὰς δὲ, τὰς τούτων φατρίας. ἡ πῶσις δὲ τούτου, τῶ ἐπὶ τοὺς ὑπ' αὐτῶ θλαννησομένους παραδηλοῖ ἐπιφοράν, μεθ' ὧν τῷ γεέννης παραδοθῆναι πυρὶ εἰς καῦσιν αἰώνιον καὶ ἀτελεύτητον.

Καὶ τὸ ὄνομα τῶ ἀστέρος λέγεται ὁ Ἄψινθος.

Πικρὸν μὲν τὸ ἀψίνθιον ἰᾷ βοτάνη. ὀξυωπίαν δὲ αὐτῶ παρέχειν τοῖς ἐαυτοῖσιν ἰατροὶ θαῤῥοῦσι διδάσκουσιν. ἐπιτευκτικῶς δ' ὧν καὶ τὸν παντελμίαν ἀστέρα ἄγαν, ἀψίνθιον ἐκάλεσε. πικρίαν γὰρ Διὰβδονῆς προῤῥίζων τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἀναπροπὴν θολερὰν, καὶ διὰ τῶν συγχορούμενος, τοῖς τιμωρητικὰς αὐλοῖς ἐπάγει ἐνταῦθα μάστιγας, ὡς ἂν οἱ δυνάμενοι διαβλέψαι, δι' ὑπομονῆς καὶ καρτερίας χαριστήριον ἀναφέρωσι τῷ συμφερόντως ταῖς θλίψεσι παραχωροῦντι δοκιμάζεσθαι. οἱ οὕτως ὧν ὀξυωπεῖν ἐχοντες τῇ ἀδοξίᾳ τῶν θλίψεων, διὰ δόξης δὲ δυσφημίας ἐκῶν δοκίμων ζημιωδῶν μᾶλλον ἐκέρδαινον δόξαν καὶ εὐφημίαν, καὶ ἐπὶ τούτῳ τῶν αἰώνιον βασιλείαν, διὰ ὧν καὶ ὑπὲρ τὸ ἀγωνοθέτου δοκιμασθῆναι παρεχωρήθησαν.

Καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς Ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων ὅτι ἐπικράνθησαν. Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τῶ Ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς Σελήνης.

Κεφ. κε'

Τοῦ πιστοῦ τῆς διαθέσεως μεταλαμβάνει καὶ τὰ πορισταρύμενα τε καὶ πιστὰ ζόμενα. μεταλαμβάνει δὲ, γε κατὰ τὸ πικραίνειν, ἀπὸ τῶ διὰ τῆς πικρίας τὸ ὀπτικὸν ῥῶν νυῶρ ἑαυτοῖς Φατρίοις. εἶτα ἐπιφέρει ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν ὑδάτων ἀπέθανον. τίνες δὲ οὗτοι; οἱ ἀνθρωπίνως ταῖς θλίψεσι πεσανέχοντες, τῇ πικρίᾳ τῶ Ἀψινθίου.

Καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φαίνῃ τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως. Σκότος ὡς τὸ τρίτον ἦτοι τῆς ἀῤῥωστίας διακοσμήσεως γὰρ αὐτοῖς εἴτε σκοτισθῆναι, ἀπὸ τὸ ὑπ' αὐλῶν καταλαμπρύνον ὃ ἐκ πῦρ γένος κτίσις ἐστίν. διὸ καὶ ἐπιφέρει, καὶ τὸ τρίτον αὐτῆς μὴ φανῆ, φυτέσιν ἵνα μὴ τῇ γρανίῳ διακοσμήσει καταλαμφθῇ τὸ πορίγνον, ἀφ' ὧν τὸ ἐκ μερινόντε καὶ νυκτερινὸν ἀρτελεῖται κατάστημα. Καὶ εἶδον καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἀετοῦ πετομένου, ἐν μεσουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ. γαὶ, γαὶ, γαὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς.

Τίς ἡ τῶ ἀετοῦ ἐνταῦθα πίστις; ὧν τέως ἐῤῥιμμένων ἀγγέλων τὰς τιμωρίας διακονεῖν πεπιστευμένων, δῆλα τὰ ἀσεβῆ καὶ ἀσωφρόνιστα ὧν ἔλεος μετρίως καὶ πρὸς ἐπιστροφὴν τὰς τιμωρίας ἐῤῥιπτομένων μὲν, ἑαυτῶν δὲ ἃ βλέπον οὐδαμῶς ἐπιστρεπτομένων, τούτοις ὅμως τοῖς μετανοήτοις τῆς θείας ὀργῆς ἃ δηλοῦσιν πιστεύεται καὶ κράζει ὁ ἀετὸς, ὡς ἂν τῷ φόβῳ ταύτης, τῆς ἑαυτῶν λύσωνται φατρίας. ἐκ μεσουρανήματος μὲν, ὅτι μὴ δὲ πέραν τούτου ἄτερ τῶ θρόνου χωρεῖν καὶ ἐπέχου

ἐπέχου τούτου δοῖτε ἦσιν. Ἀετὸς δὲ, τῶν τετραμόρφων καὶ οὐκ ἄλλο ὧν περὶ τὸν θρόνου διλωθέντων, ἅτε τούτων οὐδενὸς τὸ ἴδιον ἔχοντα. ἐξ οὗ καὶ τὸ μεσουράνημα καταλαβεῖν ὧν ἐυπετῶς, καὶ ἅμα ὡς ἔχον τὴ ὀξυωπίᾳ, ὃ σύμφυτον Ἀετοῖς, τὸ ἀληθινὸν, πορισταῖς τοῖς κατηκόοις τὰ ἐφ' οἷς ἐκβοᾷ. τριπλασιάζεται δὲ τὸ, οὐαὶ, οὐ μόνον ἐξ ὁδυρμοῦ γνῶσιν πορισμοῦ, ἀλλ' ἵνα καὶ τῶν ἀγανάκτησιν τοῦ τρισαγίου ὑπογράψῃ, συμπαθέστατε τῶν οὐρανίων πρὸς ἡμᾶς, δι' ἣν μάλιστα καὶ τὸ οὐαὶ τούτοις τριπλασιάζεται, τῆς ὑπερβαλλούσης ἐμφάσεως τῆς ὑπὸρ ἡμῶν θρηνῳδίας σωδούλων αὐτοῖς ὄντων. διὸ ἐν τὸ ἀλγύνεσθαι αὐτοῖς, ἐξ περισσοῦ ὑπῆρξεν.

Ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν. Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε. Κεφ. κς' 9

Πόθεν τὸ γαὶ διεσάφησεν ὁ Ἀετὸς; ἀπὸ τῆς φωνῆς φήσας τῆς σάλπιγγος. γὰρ ὅτι αὐτὴ ἡ φωνὴ δημιουργὸς ὧν μελλόντων κακῶν ἐστὶ χαθαι, ἀλλ' ἐστὶ μὴ τῷ σαλπισμῷ τῶν πεπιστευμένων ἀγγέλων πρὸς μετάνοιαν ἀπειδον, τί οὖν ὑπολείπεται ἄλλο, ἢ τὸ πάλιν τῇ σάλπιγγι ὡς ἐξ ὑπνου διεγερθῆναι πρὸς τὰ τῶν φατρίων αὐτοῖς ἐργασίαν; Καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ φρέατος τῆς Ἀβύσσου, καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου καιομένης, καὶ ἐσκοτίσθη ὁ Ἥλιος καὶ ὁ Ἀὴρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος.

Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσὼν ἀστὴρ ὁ Διάβολός ἐστιν. ἡ κλεὶς δὲ τοῦ φρέατος, ἡ δοθεῖσα αὐτῷ τοῦτο τὸ ἀσφαλὲς ἀνέκφευκτον εἶναι τοῦτο κατεχομένοις, μάλιστα ἢ ἁμαρτωλοὶ εἶεν. φρέαρ δὲ, τὸ ὦ γῆ. γὰρ ἄλλως τὸ ἀναπόδραστον ἢ διὰ φρέατος δίλωθείη. Ἄβυσσος δὲ καὶ ὦ γῆ. ἡ γῆς γὰρ ἡ πωρία καὶ ἐν Ἀβύσσῳ φρέατι. Ἄβυσσον γὰρ καλοῦσι τὸ πολύβαθος τοῦ πρώτου στοιχείου, ἵνα τοῖς ἑρπετοῖς τοῦ βεβυθωμένου ἀεὶ χανὲς ὑποβαλλομένου, ἢ κατὰ ἐπίτασιν τὸ πολυβαθὲς πιστάνοντες. ὅτι δὲ ὦ γῆ ἡ κρίσις, ὧν ἀγίων τις πεφυτῶν διὰ τῆς κοιλάδος ἠνίξατο τοῦ Ἰωσαφὰτ, ἐν ᾗ καθεδεῖσθαι τὸν θεὸν εἰς κρίσιν ἐχρησμοδότησεν, τῷ πολλοὺς ἐκεῖ πολέμους συμπεσεῖν καὶ συγχωθῆναι. καπνὸν δὲ ἀναδοθῆναι αὐτοῦ τοῦ φρέατος, τῆς ὧν ἐκεῖ πορισμένων ἀσεβῶν μνήμης τε καὶ ἐκφάνσεως ὀργιλώτατα παρασπάσης, καὶ τοσαύτην, ὅσην ἡ κὸς καὶ αὐτοῦ καμίνου ἀναδίδοσθαι. καὶ ὥσπερ ἐκεῖνος ὁ καπνὸς ἀχλύῃ καὶ σκότῳ τὸ πορίεχον ἀναμπιμπλῶν, τὸ ἡλιακὸν φῶς ἀμαυροῖ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ τῶν ἀσεβῶν μνήμη ἀνακαινισθεῖσα, πᾶν, ἐπὶ συμπαθείας φῶς, ἐσβέσθαι ἐπιτρίσει τῷ μεγαλείῳ τῶν γλυφθέντων αὐτοῖς. Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθαν Ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ Σκορπίοι τῆς γῆς, καὶ ἐῤῥέθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀδικήσωσι. Ἡ μνήμη ὧν Ἀκρίδων ὑπομαίνεν ἕνεκεν ἀπωνεσέραν τὴν μνήμην τῆς τῶν ἁμαρτωλῶν ὠτῆ προσκαίρῳ αὐτοῦ ζωῇ ἐκπατητικῆς διαγωγῆς. διὸ καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ τὴν χύσιν φησὶν ἐσχηκέναι. ἐπεὶ ὧν καὶ ὧν ἀθετῶν Ἀκρίδων ἡ χύσις, ἐκ φθοροποιοῦ πορίεχοντος λαμβάνει τὴν ἀφορμήν. ἀπὸ καὶ τὸ Ἀκρίδες ὄνομα, γε ἔξω τοῦ κατ' ἄκρας τοῖς τιμωρίας ἐπαχθῆναι πρὸς δίλωσιν παρελήφθη. δεδόσθαι δὲ ἐξουσίαν ὡς ἐπ' ἐμφύχων αὐταῖς διεσκευάσθη τῇ προφητικῇ,

πρεῖαι, τῷ ἀνυποστόλως καὶ ἀπαρεμποδίστως τὰς τιμωρίας ἀνύεσθαι. ἀλλ' ἵνα μή τις τὰ τῶν Ἀκρίδων δηλήματα ἡδονῆς οὐρανίου παρέχοντα, φορητὰ ὑπολάβοι τοῖς ἀληθινοῖς, τὸ τῶν Σκορπίων ἐπιφέρει ὑπόλειμμα, ἀλγεινοτέραν τὴν αἴσθησιν τῆς κέντρου ἐγχρίμψει παρεχόντων. διὸ καὶ ἐρρέθη γὰρ τοῖς καρποῖς ἀλλὰ τοῖς Ἀκρίσι, τῇ προφητικῇ ἐπιμένων κἀνταῦθα, ἵνα μὴ ἀδικήσωσι γὰρ τοὺς ἀνθρώπους, ἀμὰ τὰ ἀπὸ γῆς φυόμενα. τινὲς δὲ τῶν πατέρων τὰς ἀκρίδας εἰς σκώληκας μετέλαβον, ἵνα ᾖ σύμφωνος αὕτη ἡ ἔκλειψις τῇ τοῦ Ἡσαΐου ἀποφάνσει, ὅτι ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτήσει. Τὸν χόρτον τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλωρὸν, οὐδὲ πᾶν δένδρον.

Εἰ μὲν κατὰ τὸν προειρημένον ἀλληγορικὴν ἔκλειψιν θέλῃ τὰς στοιχεῖα, τὰ συμβολικῶς ἅπτεσθαι καὶ μυστικῶς ἐκφερόμενα χόρτον τῆς γῆς καὶ χλοερὰν ἔκφυσιν, καὶ πᾶν δένδρον, εἰς τοὺς ἀχυρώδεις ἀνθρώπους, καὶ ἅπτεσθαι δένδρα, ἀλογίᾳ ἀποδενδρωθέντας, οἱονεὶ εἰς δενδρώδη τινὰ ἠλιθιότητα προβάντας, θετέον. οὐκ ἀφιλάνθρωπος θεοῦ τὰς φειδοῦς ἀξίους θεμένη, οὐ τῷ αὐτῷ αὐτοὺς τιμωρίαν ὑποκεῖσθαι τοῖς ἐκ προνοίας καὶ σκέψεως κακούργοις τῷ ἐσφραγίσθαι, ταύτῳ ἀπασαμένοις, ὠφέλειται. ἡ δὲ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ γράμματος τῷ νοεῖν ἀπασχολησία, καὶ χόρτον τῷ ὄντι καὶ δένδρα τῷ χρηματισμῷ ἐκφερόμενα οἰκείᾳ, τὸν Δαυὶδ ἔχων σωίσορα, ἀνακαινίσεις φάσκοντα τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, ὑποσχολὴν ἅπασι τῷ ὑπακοὴν, ἢ μὴ τὸν ἀνακαινισμὸν εἰς κατάλληλον τῷ ἀνακαινισμῷ τῆς κτίσεως ζωὴν, ὑπολάμβανον. ἢ μὲν οὖν καὶ κτῆνη τῷ ἀνακαινισμῷ ὠφεληθῆναι χρὴ, εἴ γε ἂν ἔχοι καὶ χόρτον καὶ δένδρα τῇ ἀϊδιότητι πεποιῆσθαι. ἢ δὲ τούτων ὕλη, τῇ ἀνακαινιζομένῃ τὸ πρόσωπον γῆς εἰς ἀπρονόητον ἔκλειψιν τὸ πρὸς τὸ γράμμα θετέον, καὶ σύμφωνον τοῖς τῶν χιλιετῆ Χριστοῦ βασιλείαν μετὰ τῶν τῆδε τὸ εἶναι προδρομὴν πρὸς καὶ ἀνέσεσιν ῥυενθησομένοις.

Εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες χὴ ἔχουσι τὸν σφραγῖδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. Ἐκ τούτου σαφὲς ὡς οὐ πρὸς χόρτου καὶ δένδρων ἡ ἔκλειψις τὸ ἀδικηθῆναι, ὡς ὁ προφήτων φησὶν, ἀμὰ πρὸς χόρτῳ παραβαλλομένους, διὰ τὸ μὴ τὸν ἀρετὴν πεπίναι. Καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτοὺς, ἀλλ' ἵνα βασανισθῶσι μῆνας πέντε. καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν, ὡς βασανισμὸς σκορπίου ὅτ' ἂν πατάσσῃ ἄνθρωπον. Τὸ μὴ ἀποκτεῖναι ἐκεῖνο παρίστᾳ τοῖς διὰ πείρας ἔχουσιν ἡδέναι τὸ τῶν βασάνων ἀφόρητον ὅτι εἰς θάνατον ὁδηγεῖν ἔωθε. Τούτου δὲ τὸ ἀφόρητον ἀποκεῖσθαι τοὺς βασανισταὶ ὑπὸ φιλαγαθοῦ θεοῦ πρακελεύεται. τὸ δὲ πεμπταῖον τῶν μηνῶν, ἐπεὶ καὶ οἱ μῆνες τὸ αἰσθητὸν κόσμου μέτρα, ὅθεν καὶ τὰ γνωσήρια τούτου αἱ αἰσθήσεις τὸ ὑπερβῆν ἔλαβον, ἡμέτοις ἰσαρίθμῳ πρασάσει τὸ ἁμαρτάνειν αἰνίπεται, εἰς τὸ μνήμην ἀνθρώπους ἐμπρεῖεν τῶν δεῶν ἔχουσι τὸ τῶν κρίσιν ἀνέχεσθαι. ἐκ τούτων γὰρ καὶ τοῖς τούτων ὑπ' ἀνταπόδοσις. Σκορπίου δὲ τύμματι πρέβαλε τὸν ὀδυνῶν, ἐπεὶ καὶ αὕτη, ὡς ἐπὶ παν, θανάσιμος.

Καὶ οὐ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, καὶ οὐ μὴ εὑρήσουσιν αὐτόν. καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ φεύξεται ἀπ' αὐτῶν ὁ θάνατος.

Ἡ τοῦ θανάτου ἐπίκτησις χθὲς ἄλλο, ἢ τὸ ἀνύπαρκτον τοῦ ἄλογοις νοεῖται, ὡς τοῦ θανάτου

θανάτου ἀνάλγητον ἀπρονόητος, διὸ καὶ εἴρηται τῷ θανάτῳ ἀνάπαυσις. ἐστὶ οὖν ὧν ἀφθάρτῳ ζωῇ ὁ θάνατος ἀπελήλαται πρὸς τῷ μὴ εὑρίσκειν ἐπήγαγε τὸ φεύξεται. σεσωμαρτύρηται δὲ ἐξ ἐμφάσιν πλείονα ὧν διὰ τῆς ὑφηγήσεως ἐμφανιζομένων.

Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν Ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον.

Ἵπποις ἀφομοίωνται αἱ Ἀκρίδες καὶ ἐκ ἄλλῳ ζῴῳ, διὰ τὸ ὀξυκίνητον τῆς ἐφόδου καὶ τὸ θυμικὸν τοῦ ἵππου, μάλιστα τὸ καθ' πόλεμον, ὃ καὶ αὐτὸ προδήλωσεν ἐν ὑποκειμένῃ ἀποκάλυψιν ὁμοίαν ἵππους λέξασα πρὸς ἑτοιμασίαν αὐτῶν εἶναι πόλεμον ὡδινόντων. Καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, ὡς στέφανοι χρυσοῖ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων. καὶ εἶχον τρίχας, ὡς τρίχας γυναικῶν. καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν, ὡς λεόντων ἦσαν. καὶ εἶχον θώρακας, ὡς θώρακας σιδηροῦς. καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν, ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον.

Ἡ ὡς χρυσῆ στέφανον, τὸν νίκην ἔοικε παρίστᾳν, ὧν καὶ τῶν ἐν τιμίων ἀθλίων ἀγωνίσμασιν. ὡς χρυσῆ δὲ αὖτη, ἀλλ' ὡς χρυσῆ. ἀλλὰ τῷ ὄντι ἡ ἐπ' ἀπωλείᾳ τοῦ θείου πλάσματος τιμωρία τὸ τίμιον ἐστὶν ἀποφερόμενον. καὶ πρόσωπα δὲ ἀνθρώπων ἀποικαζόμεναι τὰς ὄψεις, τῷ ὁμοιδεῖ τοὺς ἀπατωμένους παράγουσιν, ὃς διὰ τὸ ἀπᾶσαι αἱ τιμωρίαι αὗται ὑπόλαβον τῆς ἀποστατικῆς ταύτης κακουργίας. καὶ αἱ γυναικεῖαι ὧν τριχῶν ἐμπλοκαὶ ὡς πυκάζουσι τοὺς ἀπατεῶνας. τοιοῦται γὰρ καὶ αἱ σαρκικαὶ ἡδοναὶ, αἵτινες τῷ φανομένῳ αὐτῶν ἐπτέρωσεν, τῷ ἑαυτῶν ὀλισθήματι τοὺς δελεασθέντας κατασύρουσι. διὸ καὶ ὁ παροιμιαστὴς φησὶ Σολομὼν τοὺς τῆς πορνάδος λόγους πρόσκαιρον μὲν λιτανεύειν τὸν φάρυγγα, ὕστερον δὲ πικρότερον χολῆς παντὸς αἰσθησιν ἐμποιεῖν. ἐκ τῶνδε καὶ ἡ πρόχειρος αὕτη πλάσις μετὰ τὰς γυναικείας τρίχας, καὶ τοὺς λεόντων ὀδόντας ἐπάγεται τιμωρίας, καὶ τοὺς ὡς θώρακας σιδηροῦς, ὧν μὲν ὀδόντων λεοντείων τὸ ἀπηνὲς παριστᾶν βουλομένων, τῶν σιδήρων δὲ θωράκων, τὸ στερεὸν τὸ πρὸς ἀντέχειν ὧν τοῖς βολῖσι πρεσμαχομένων, οὐ καὶ τὸ ῥᾳδίως ἀποφερομένων τὸ ἀπτεπαγμένον. ἐστὶ δὲ καὶ πίστις αὐτοῖς ὑποθεωρεῖται ἅπτε ἀνακρίσιν ἀφομοιουμένοις, ἐκ πίστις μὲν τὸ τῆς ἐπελεύσεως θᾶττον ἀνίπεται καὶ τὸ ἀνωφθὲν πέναι. φωνὰς δὲ ὧν πτερύγων τῶν ἀφορμησιν αὐτῶν λέγει πρὸς τὸν πολεμικὴν αὐτῶν συμπλοκὴν οὐ καθ' ὑποχίαν ἐκτελουμένων, ὅτι μηδὲ ὧν τινι τόπῳ, ἀλλ' ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ σωτελουμένῃ τυγχάνῃ, ἀφ' οὗ καὶ μὴ πᾶσιν ἀνθρώπων ἤθεσιν ὡς ὑπίοις χωρίοις προσβάλλουσιν, ἀμὰ πισὶ, τοῖς μηδ' ὅλως τὸ βεβηκὸς αὐτῆς πρέχουσιν, ἢ πρέχουσι μὲν, βεβαιότερον δὲ τῇ ἑνώσει. ἀφ' οὗ καὶ ὡς ἀπ' ἀμαξιαίων τροχῶν, τῇ μεταπίπτωσιτε καὶ ἀντιπίπτωσι τῶν σκόλων, φωνὴ, ἤγουν κτύπος σωίζεται.

Καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ὁμοίας Σκορπίοις καὶ κέντρα. καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἐξουσία αὐτῶν ἔχουσιν ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε.

Σκορπίων οὐραῖς καὶ κέντροις αἱ τῶν Δαιμόνων ἀποικάθησαν προσβολαὶ αἱ πρὸς ἀνθρώπους, ἐπειδὴ καὶ οἱ Δαίμονες οὐχὶ ἅμα τῷ χρηματίσαι, τὸ βλαπτικὸν ἀποφαίνουσιν, ὅτι μὴ δὲ Σκορπίος τοῖς καρκινώδεσι χηλαῖς, ἀμὰ τῷ ἐξόπισθεν οὐραίῳ διὰ τοῦ κέντρου. πέως δὲ καὶ οἱ ἀλιτήριοι Δαίμονες ὅσα ἂν λάβωσιν ἐξ ἀπάτης,

οὐκ εὐθὺς

οὐκ εὐθὺς ἔχουσι καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς τούτων ἀπάτης πυρὸν αὐτοῖς ἐπιβαλλομένου. πυρπολέντες δὲ τῷ τελευταίῳ πυρὶ μεθ' ὧν ἐπάτησαν, ὧν ἀξίων χερῶν τεύξονται. τὸ δὲ τὴν ἐξουσίαν τῆς πυρώσεως τεσσαράκοντα μόνον μηνὶ παρατείνεσθαι τί βούλεται, εἴρηται μικρὸν ἄνω. τίς γὰρ ὁ τὸ διαιωνίζον παραιρούμενος ὧν ἁμαρτωλῶν πῦρ; μήτ' ἄλλο ἐκεῖ αἰσθητὸν, ὡς γὰρ τὰ ἀγαθὰ γνῶ ὀφθαλμὸς ἰδεῖν αἰσθητὸς ἱκανὸς, γνῶ οἷς ἀκοῦσαι, γνῶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἀναβῆναι, οὕτως γνῶ τὰ πυρωθησόμενα ἄχρι τῆς πείρας. Ἐχουσι βασιλέα ἐπ' αὐτῶν ἄγγελον τῆς Ἀβύσσου.

Ὁ ἄγγελος οὗτος, ἢ καὶ πνεῦμα ἔδοξε πονηρὸς δαίμων εἶναι οὐχ ὁμοίως γε καλῶς. πῶς γὰρ τὸ κυρίου τὸν κόλασιν τὸ πῦρ τῷ διαβόλῳ ἀπφιλαμένου καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ, ἐκ τούτων τις ὧν εἰς κόλασιν ἀφωρισμένων, βασιλικῆς ἀξιωθείη ἐξουσίας; οὐκοῦν πονηρῷ ἀγγέλῳ οὐκ ἐξουσία βραβευθείη. ἐκείνῳ δὲ τῷ καταλλήλου τὴν διακονίαν μεταχειριζομένῳ. γὰρ πάντες εἰς λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν σωτήριον ἀπεστελλόμενοι καθ' ὃν ἑρμηνέα θείου Παύλου, ἀλλὰ καὶ πρὸς πυρώσιν. ὡς ὁ τὸν Ασσύριον φρατὴν μιᾷ Σεναχηρεὶμ ἐπὶ Ιερουσαλὴμ ἀφροιδέντα ἀφανίσας. καὶ ὧν Σοδόμων τὸν διάπυρον ὁλεθρον ἐπισήσας. ὅσον δὲ καὶ προλαβόντες ἀπομνημονεύομεθα, καὶ νῦν φαμὲν, ὡς ταῦτα γε καὶ παροιχομένῳ ἐξαγγέλλεται ἀλλ' ὧν μέλλοντα νοεῖσθαι. ἀλλὰ δυοῖν χάριν τόδε, ἵνα ὡς πάντως ἀπαρεμπροδίστως ἐσομένων, ἅμα καὶ τὸ χρηματίζοντος τῷ εὐαγγελιστῇ καὶ πεκειμένα κατὰ τὸ τῆς προφητείας ἀξίωμα σωζηπαρῶσι.

Ονομα αὐτῷ ἑβραϊστὶ Αββαδών. ὃ δὲ τῇ Ελληνικῇ ὄνομα ἔχει Απολλύων.

Τὸ ὄνομα τὸ Εβραϊκοῦ ἀπὸ τῆς ἐκβάσεως πέπλασται, ὡς δῆλον ἀπὸ τὸ Ελληνικοῦ. Απολλύων γὰρ, τί ἕτερον ἢ τὸ διαφθεῖρον σημαίνει;

Κεφ. κζ'. Ἡ μία ἀπῆλθεν. ἰδοὺ ἔρχονται ἔτι δύο καὶ μετὰ ταῦτα.

Τὸ καὶ ἐπιρρημά ἐστι σχετλιαστικόν. σχέτλη δὲ, τὸ δηλοῦν ἄφερον καλεῖται. ἀπῆλθεν οὖν γε τὸ ἐπιρρημα. πῶς γὰρ τὸ κε' συμβεβηκὸς καὶ γε καθ' ὑπόστασιν ὑπάρχον, ἅμα τῇ λύσει ἀφανιζόμενον, πρόοδον σχοίη; ἢ ἐκείνων ἐλθόντων τὸ ὀδυνηρὸν διὰ καὶ τὸ θρῖον προφώνημα γίνεται, ὃ τὸ καὶ ἤκοτε ἐλέχθη ἀπελθεῖν.

Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ὄντος ἐνώπιον τοῦ θεοῦ λέγοντος τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὃς εἶχε τὴν σάλπιγγα. Ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων μιᾶς φωνῆς, ὧν ἐχόντων τὸ θυσιαστήριον, ἃ κέρατα, τῆς προβεβλημένης θείας δυνάμεως ἀκουστέον. ἤτοι τοῦ θυσιαστηρίου ἀπτομένου, ἐν ᾧ τὰ θύματα πυρὶ τῷ θεῷ καθάπερ, καθεκάστην γονίαν κεραμεΐδιος ἔχοντι σωτηρικὴν σωζούσης τὰς σχίζας, αἷς ὁ βωμὸς ἀναπόμπως τοῖς θύμασι, τὸ καλλιερεῖσθαι πρεῖχεν, ἐξ οὗ καὶ τῷ ἄνω θυσιαστηρίῳ, κατ' ἦκόνα, τὸ κάτω καὶ ὑπὲρ Μωσέως τῷ Σινᾷ διετάττετο. διὸ καὶ ὁ χρηματίζων αὐτῷ, ὅρα, φησὶ, ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντασοι ἐν τῷ ὄρει. τὰς ἐξοχὰς δι' ταύτας, ἃς νοερὰς δυνάμεις ἐρήκαμεν, σωέχει ἦκος τὸ ὑπερούσιον καὶ ἀνθρωπίνῃ φύσει ἀπρόσιτον μύημα, τὸ μήτε πρεχείρως τοῖς μετ' ἐκεῖνο τὸν φύσιν εἶναι.

εἶναι λιτὸν, μήτε τὰς λογικὰς θυσίας προσαγομένας αὐτῷ ὡς ἂν τύχοι διαρρυῖσκεσθαι. τετράγωνον δὲ τὸ σχῆμα τοῦ θυσιαστηρίου ἰδεοσχήματος τῷ τετρασοίχῳ κόσμῳ τούτῳ, ἀφ' οὗ ἐκπανὸς αὐτῷ μέρους αἱ λογικαὶ θυσίαι καθαραὶ, κατὰ τὸ προφήτου, προσάγονται). Λύσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ εἰς τὴν ἡμέραν, καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτὸν, ἵνα ἀποκτείνωσι τὸ τρίτον ὧν ἀνθρώπων.

Τούτους, οἱ μὲν θείοις παρέθεντο τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ δεδεμένοις, οἱονεὶ πεσλιπαροῦντας καὶ τῇ σωρὶ αὐτὸν ἐνασχολουμένοις καὶ ἐυφραινομένοις νοητῇ θεωρίᾳ. εἶναι γὰρ τοῦτον θεόν. σωρὶ οὗ Ησαΐας μὲν φάσκει ὡς ἐξ αὐτοῦ τοῦ θεοῦ. ἰδοὺ ἐγὼ ἐκκλίνω εἰς αὐτοὺς ὡς ποταμὸς εἰρήνης, καὶ ὡς χειμάρρους ἐπικλύζων δόξαν ἐθνῶν. καὶ Δαυὶδ, τὰ ποταμοῦ τὰ ὁρμήματα εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ. εἶναι δὲ τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τὸν παρὰ τὸν Δανιὴλ, Μιχαὴλ, Γαβριὴλ παρὰ τῷ Ματθαίῳ, Ραφαὴλ, παρὰ τῷ Μαρδοχαίῳ. καὶ τὸν Ουριὴλ. ἀπολυθῆναι δὲ αὐτοὺς τῆς τοιαύτης θείας ἀσχολίας εἰς τὴν ἀπάδουσαν λειτουργίαν τῆς τε τοῦ θείου δικαιοδοσίας καὶ τῆς αὐτῶν μεγαλοδόξου παρουσίας. πινὲς δὲ τὴν ἀγγέλους, ἀντὶ δαίμονας πονηροὺς, δεθέντας μὲν ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ παρουσίᾳ καὶ τὸ θεῖον πρόσταγμα, ἐκτὸς ὑπερανθρωπίνου δὲ θυσιαστηρίου ἐξελθόντας λύεσθαι ὑπὸ τοῦ θείου ἀγγέλου. ὡς ἔστι παράξαι ἔθνη, καὶ τὴν παραχὴν ταύτην διάδηλον γενέσθαι ὧν τε πιστῶν τὸ σιτῶδες καὶ πρὸς ἀποθήκας αὐτῶν τὸ μύσιμον, ὧν τε ἁμαρτωλῶν τὸ ἀχυρῶδες καὶ πρὸς καῦσιν ἕτοιμον καὶ ἄχρηστον. γὰρ ἀδόκιμον δέ ἐστι τὸ φάσκειν εἰς τὸν Ευφράτην δεδέσθαι τριῶν δαίμονας, τάχα ἐκεῖθεν τοῦ Αντιχρίστου ἐξελευθμένου ἀπὸ ὧν διαφθέντων ὑπὸ τὴν Ιερουσαλὴμ αἰχμαλώτων Εβραίων καὶ τοῖς ἐκεῖ τόποις ὑποπεμενάντων. Καὶ ὁ ἀριθμὸς ὧν στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ, δύο μυριάδες μυριάδων. καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν.

Μὴ προφητῶν στρατεύματα, ἀριθμὸν τούτου ποιεῖται. δῆλον οὖν ὡς οἱ ταξιάρχας τοὺς τέσσαρας ἐκλαβόμενοι, Μιχαὴλ, Γαβριὴλ, Ουριὴλ, Ραφαὴλ, οὐκ ἀδοκίμως ἂν ἔφθασαν. φιλεῖ γάρτως τῷ ταξιάρχῃ τὸ σῖφος ἕπεσθαι. χιλίας δὲ χιλιάδας καὶ μυρίας μυριάδας ὧν λειτουργούντων τῷ τῷ Δανιὴλ μαθοίμην ἄν. ἐπὶ διπλάσιον δὲ νῦν τὸ μυριοστοῦ ἀριθμοῦ τὸ πλῆθος τὸ ἑπόμενον τοῖς ταξιάρχαις διέξεισιν ὁ ὁρῶν, τῷ ἀνυπερβόλως μετὰ τὴν ὑπερθέσιν τοῦ κυρίου, ἀγγέλοις ἀνθρώποις ὑπερβάλλεσθαι. Διὸ δὲ τὸ ἀναβαίνοντας δὲ καὶ καταβαίνοντας ἐρῆσθαι ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνου.

Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους τοὺς τῇ ὁράσει. καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους, καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις. Τοὺς ἐφέδρους ὧν ἵππων, εἴτε δυνάμεις θείας ὑπολειπέον κατ' ἤθων καὶ παθῶν κληρωσαμένας τὸ ἀγκρικόντε καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον ῥυθμικόν. οὕτως γὰρ καὶ τῇ ἵππους οἱ πωλοδάμναι ῥυθμίζουσιν ἀναβαίνοντες κινοῦντε ἐς χαλινοῖς. εἴτε καὶ θεῖα προστάγματα ξύλῳ τοῦ ἀπολυμένων εἰς πυρίνου ἀποσταθέντα καὶ ὑακινθίνην καὶ θειώδη παντευχίαν. ἀφ' οὗ καὶ Δαυὶδ, (τοῦ θείου φημὶ ζήλου,) τὸ, ἀνέβη καπνὸς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ καπνιεῖ, καὶ πῦρ ἀπὸ προσώπου

πρεσβύτερον αὐτὸν καταφλεγῆναι ἐν ἄνθρακας ἀναφθῆναι. ὁ πρεσβύτερος αὐτὸς πρόσθοι τὸ-
τις, μᾶλλον καθηδύνω μοι ἔσται, τὸν πρὸς πνηρὸν ἀγωνιζόμενος τὸ ἔνδαλμα.

» Καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων, ὡς κεφαλαὶ λεόντων. ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπο-
» ρεύεται πῦρ καπνὸς καὶ θεῖον. ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν αὐτῶν, ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον
» τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στο-
» μάτων αὐτῶν. Τὸ ὄχημα τῶν θείων κριμάτων, εἴτε πρὸς πνευματικοὺς καὶ ἀγ-
γελικοὺς τὸν βίον ἀνθρώπους μεταλαμβάνει τις, ἢ καὶ πρὸς ἔθνη καὶ πάθη, γράφει δοὺ
σα τῷ μὴ φιλαυτῶς τῷ ὁράματι προσεπομένῳ. κεφαλὰς δὲ λεόντων ἀπεικάθησαν
ἡ σχῆμα ὅτι τύραννοι καὶ διακονουμένοις τοῖς θείοις καὶ ἀναβεβλημένως τὴν
λειτουργίαν χρὴ μετιέναι. ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ πάσης ῥομφαίρας μαχαίρας.
διόπερ ὡς ἐναργὴς ἄρχεις τὸ κεφάλαιον ἐμφανίζει τὴν ἀγαναίκτησιν μετὰ λεοντείου
σφοδρότητος, ὡς καὶ οὐ ἄλλος, ἢ οὕτως ἔχειν τὸν ἀκροατὴν ἡς συγκατάθεσιν ἐμπρα-
κτον. καὶ ἄμοιρος δὲ τῆσδε καὶ Παῦλος τῆς φρενοῖτις, ὁπότε Κορινθίοις τὴν μετὰ
ῥάβδου αὐτοῖς ἐπιδημίαν ἑαυτοῦ ἀπειλεῖ. τὸν μὲν οὖν αἱ κεφαλαὶ ὑπανίπτουσι.
Τὰ στόματα δὲ τὸ ἀπὸ τῆς ἐγγύτητος ὀλέθριον ἄθημα καὶ πρόρρησιν ὁρᾶσθαι
ἐλπίζόμενον, ἀλλ' ἀγχοτάτω τῇ πρᾶξει, τὸ ἀναπράδασον ἐμπεδούμενον, πυρὸς
μὲν τὸ ἀφανιστικὸν, καπνοῦ τὸ μετ' ὀργῆς (ἀνέβη γὰρ καπνὸς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ) θείου δὲ
τὸ ἀπὸ θείας μήνιδος ἐμφαίνοντες, ἢ καὶ τὸ θεαρέστως τοῖς ἀνθρώποις ἐπενεχθῆ-
ναι ταῦτα. ὅτι δὲ ὀχήματι τῶν ἑαυτοῦ κριμάτων καὶ μυστηρίων εἴωθε χρῆσθαι τὸ θεῖον
τοῖς ἰσαγγέλοις βιοῦσιν, ἱκανῶς τὸ πρὸ αὐτοῦ πρὸς Ἀνανίαν χρηματισθὲν περὶ Παῦ-
λου παρασήσει, διὸ ὧν φησὶ Παῦλον σκεῦος ἐκλογῆς εἶναι, ἀκαμάτως βασάζειν ἐ-
χοντα τὸ θεοσεβῆ δόγματα, ἅπερ δηλοῖ τὸ ὀνόματος παρεδήλωσεν, ἐπειδὰν ἐφι τὸ
βαστάσαι τὸ ὄνομά μου, ὄνομα αὐτοῦ τὸν τῆς δόξαν ἡμῶν καὶ μεγαλειότητα, καὶ πᾶν
τὸ ὑπὲρ λόγον, ἡγοῦμαι καὶ βλάσφημον μόνον ἀνθρώπῳ, ἀλλὰ καὶ ἀγγελικῷ.

» Ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων, ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστι καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν. αἱ γὰρ
» οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεσιν ἔχουσαι κεφαλὰς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσι.

Τί τοῦτο; τὸ τὴν ἐξουσίαν ἀναπτύσσειν τῷ στόματι καὶ οἱονεὶ τὴν αἰτίαν τοῦ ἀπεσκάλ
θαι τοὺς ἵππους; ἢ τὸ ἀπὸ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐμφαίνει ἀπειλὰς ἐκ φοβόωντων ἀν-
θρώπους τοῦ ἀπέχεσθαι τῶν πονηρῶν ἐπιτηδευμάτων, τοῦ μὴ ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἐκ δοθῆ
ναι; ἡς οὐρὰς γὰρ τὸ τέλη καὶ τὴν ἔκβασιν τῶν ἀπολλυμένων δηλοῦσιν, καὶ δήλη καὶ
αὐτὴ τὴν ἔκβασιν δημορφοῦν, ὄφεσιν ἀπεικάζει ὁμοίας ἐχούσι κεφαλὰς, ἐξ αὐτῆς
δηλαδὴ τῆς ἐφόδου τὸ ὀλέθριον ἐμφανιζούσας καὶ ἀναπράδασον, καὶ τὸ ἀμέλλητι
τὴν κάκωσιν ἐπιφέρειν, ἐκ οὐσης ἐτέρας φρενοῖτις τὴν κάκωσιν διαδιδράσκειν.

» Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις.
Ὑπορροὴν ἀναιθησίας ὁ λόγος σημαίνει, ἡγοῦμαι ἀναλγησίας καὶ ἀκολασίας τὴν
τῆς ἐπ' αὐτοῖς δηλαδὴ φιλανθρωπίαν φειδοῦς τέως ὑποτιθέμενον σωτηρίας καιρὸν ἡς μά
νων ἀναλωσάντων, ἐφ' ἡς τὸ τὴν κατ' ἀξίαν τῶν ῥᾳθυμίας αὐτῶν ἀνταπόδοσιν ἀπενέγκειν, καίτοιγε καὶ πρὸ ὀμμάτων ἐνεργουμένης τῆς τῶν πονηρῶν ἀτιμωδίας. οἱ δὲ ὅμως τῇ θέᾳ

τῇ θέᾳ τῶν φοβερῶν τῶν αὐτοῖς ἐπίμων, βελτίοις μεγόνασιν ἑαυτῶν, ἢ μὴ ἐ χείρους ἐ-
» τοῖς ἁμαρτωλοτέροις ῥᾳδολιχεύοντες. Οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χει-
» ρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσωσι τὰ δαιμόνια, καὶ τὰ εἴδωλα τὰ χρυσᾶ ἐ τὰ ἀργυρᾶ
» καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύναται, οὔτε ἀκούειν, οὔτε περιπα-
» τεῖν. καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν φαρμάκων αὐτῶν, οὔτε ἐκ
» τῆς πορνείας αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν. Οὐ τοῦτο φησὶν, ὅτι
οἱ μὴ μετανοήσαντες ἐν τῷ ἐκείνου βίῳ, (πῶς γὰρ καὶ τίς ἡ μετάγνωσις ἐν τῷ ἀναλ-
λοιώτῳ βίῳ;) ἀλλ' ὅτι οἱ ζῶντες ἔτι καὶ μὴ ἐκ τῆς ἀκοῆς καὶ θέας τῶν τότε ἐσο-
μένων μεγανοήσαντες ἀπὸ τῶν ἔργων ὧν κατεῖδον, παρέθεντο πρὸς τὰ πρῶτα τῆς
δαιμονομανίας καὶ εἰδωλολατρείας, καὶ τὰ πρὸς τὸ σέβας τῶν δυσμένειαν φέρον-
τα, οὐ τὸ ἀναίθητον ὑπὸ ἀδόμβλωσ τῶν χειροκμήτων, ἀλλ' ὅτι ἐν ἀνομίᾳ ἀνομίαν
προσέθεσαν. διόπερ καὶ τῆς ἀληθοῦς ἀπεκλείσθησαν δικαιοσύνης. τίς γὰρ δι-
καιοσύνη φωνοῦντι τὸ ὁμόφυλον ἢ δηλαδὴ ξίφος ἐπιφορᾶς, ἢ δηλαδὴ φαρμάκων ἡβουλῆς; τίς δὲ τὸν ἀφειδῶς ἑαυτῷ χρώμενον ἐ μισήσει; καὶ ὅσα καὶ ἐχθρὸς ἡβούλως δηλαδὴ κείμενος αὐτῷ, μηχανᾶται ἡς αὐτὸν ἐ καθοκνήσει; τίς γὰρ τὸ δηλαδὴ πορνείας μυ
σαρίαν καὶ προσεδρείαν τοῦ θείου εἶναι σκήνωμα ἑαυτὸν ἀπρεπεῖν (εἴγε τῷ θείῳ Παύ-
λῳ πειστέον) ἐ βδελυγμίαν σχοίη καὶ ἀποστρόφασιν; ὁ δὲ κλέμμασι προσλιπα-
ρῶν ἐκεῖνο αὐτῷ οἰκειώσατο, ὡς καὶ ἑαυτῷ τὸ ἀσύμφορον ἐμνησεύσατο.

» Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβε- Κεφ. κή.
» βλημένον νεφέλιν, καὶ ἡ ἶρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς 10
» ὁ ἥλιος. Ἡ μὲν νεφέλη, τὸ ἀναφὲς καὶ ἀόρατον παρίστᾳ. ἡ δὲ ἐπὶ τῆς κεφα-
λῆς ἶρις, τὸ κεφάλαιον ἐπιγράφει τῆς ἀγγελικοπόδου τάξεως ἐξ ἀρετῶν τῶν θεαρέ-
στων τῆς ὑπάρξεως, καὶ τὸ περὶ τὸν ἀπρεπολιτικὸν ποικίλου, τὸν ἐγγύτητα καὶ φάσιν
κατευμενιθούσης. τοιοῦτον γὰρ ἡ τοῦ νέφεσιν ἶρις, ἐξ ἡλιακῆς ἀκτινοβολίας ποικί-
λοις χρώμασιν ἐνδαλλομένη. ἡ δὲ πρὸς ἦλθε τὸ προσώπου ὁμοίωσις τί οὐ ἄλλο, ἢ
τὸ ἡλιώδεις σημαίνοις; ἐ ὅπου ὅποι οὐ καὶ παρῶσιν ἡμερινῶν ἔργων διάταξιν ἐκτελοῦν
τες τὸν φωτὶ ἀπρόσιτῳ καὶ ὑπερουσίῳ καταλαμπόμενοι ἔσονται;

» Καὶ ὁ πόδες αὐτοῦ, ὡς στῦλοι πυρός. ἐ εἶχον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἀνεῳγμένον.
Οἱ πόδες τῶν καταβασιν ὑπανίπτουσι, ἤπις γὰρ ἄλλου τινὸς ἕνεκεν, ἢ τὸ τιμωρήσασθαι
ἀσεβεῖς γένη). διὸ ἐ ὡς στῦλος πυρός. στῦλοις δὲ πυρὸς ἀπεικάσθησαν, γε τὸ φωτιστικοῦ,
ἀλλὰ τὸ καυστικοῦ. τὸ δὲ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλίον ἀνεῳγμένον τί ἂν βούλοιτο; τοῦτο
τὸ ἀνεῳγμένον βιβλίον, καὶ παρὰ τῷ Δανιὴλ εἴρηται, ὅτε κριτήριον παρ' αὐτῷ κά
θηται καὶ βίβλοι ἀνοίγονται πορεύουσαι πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος ξησάντων τὰς πρά
ξεις καὶ τὰ ὀνόματα. ἡ δὲ ἐν τῷ Δανιὴλ μὲν βίβλοι, ἐν ταῦθα δὲ βιβλίον ἐμφαί-
νεσθαι ὀρθῶν, γράφειν διάφωνον. παρὰ μὲν γὰρ τῷ Δανιὴλ, βίβλοι τῆς παγκοσμίου κρίσεως
ἐμφαίνουσαι δικαίων ἐ ἀδίκων τὴν διάγνωσιν, ἐν ταῦθα δὲ μόνον τῶν ἀθεμίτοις ἔργοις
ἐμβιωσάντων. ὧν καὶ ἐξηρημένως αἱ πράξεις γὰρ ἐν βιβλίῳ, ἀλλ' ἐν βιβλαριδίῳ, ὃ πε
κορισμένῳ ὀνόματι τὴν ὀλιγότητα τῶν ἐγκειμένων παραδηλοῦντος τὸ ἀπρόσιτον ἐπὶ

τῇ καθολικῇ τῆς κρίσεως ἀποφάνσει, ἐν τῷ τάυτῳ συμπληροῦντα ἑξανυόμενα.

» Καὶ ἔθηκε τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς.
» καὶ ἐκραξε φωνῇ μεγάλῃ. Τὸ μὲν οὖν πρὸ τῆς ὑγρᾶς ἐπορεύσατο σωσαγωγῇ, τὸν δὲ τῇ ξηρᾷ, τὸ μέγεθος ὑποφαίνον τοῖς ἐπὶ τὰ καταλιπόντος. τὸν δὲ τὸν δεξιὸν τῇ ὑγρᾷ, τὸν ἀριστερὸν δὲ τῇ ξηρᾷ, ἢ κἄλλως οἶμαι ἢ τῇ θέσει τῶνδε τῶν στοιχείων ἑρμῆνος. ἀέρι μὲν λεπομερεῖ τὴν ὑπόστασιν ὄντι, τὸ ἀδρομερέστερον ὕδωρ ὑπόκειται, ὥσπερ τῷ ὕδατι ἡ ξηρά. ἢ κἄλλως ὧν οἶμαι ἢ ὅτι τὰ δεξιὰ ἀεὶ δυναμικώτερα τῶν ἀριστερῶν, πολφόνων δηλαδὴ ὄντων τῶν κατὰ θάλασσαν ἀνοσιουργῶν, πειρατῶν λέγω καὶ καταπροπιπτῶν ἐκναυμαχίας ἢ τινὸς ἄλλης ἐπιβουλῆς, τῆς ὑγρᾶς ὑποστάσεως ἀμοιχθοτέραν τοῖς κακόυργοις, καθ' ὧν ἐπιβούλως διάκεινται, πολὺ ἐξοδον παρεχομένης. ἐπεὶ οὖν ταῦτα, ἐπιτετευγμένως τὸ δυναμικώτερον τοῖς κακούργοις πρσνέμεται. καὶ ὅτι τῷρ, ὁ Θεοπάτωρ ἐχέγγυος πιστώσαθαι, ἐν οἷς τῶν καθ' ἡμῶν ὧν ἐπιβούλων ἡμῖν Δαιμόνων πεσβολῶ, βοηθείᾳ ἡμῶν χρωμένων τῇ τὸ ὑψίσου, ἐκ μὲν τὸ ἀριστεροῦ κλίνοις χιλιοπλασίαν τῶν πλῆθος ὧν ἐν σκότει διαπρευομένων ἐπιβούλων ἡμῖν ὑπογράφων, τὸ δεκαπλάσιον τῷ δεξιῷ ἀφορίσαρ. καὶ πρὶ μὲν τῆς ἐμβολῆς ὧν πρὸς τοιαῦτα. τὸ δὲ κράξαι φωνῇ μεγάλῃ λεοντιαίῳ ἀπηχήσῃ, τῆς ὀργῆς ἐστι σύμβολον. διὸ καὶ μυκηθμῷ παρεβλήθη. ἑρμήνως δὲ τῇ κραυγῇ αἱ ἑπτὰ βρονταὶ ἐλάλησαν. ταύτας δὲ τὰς ἑπτὰ βροντὰς, ἢ ἑπτὰ φωνὰς ὀξ ἑνὸς τοῦ αὐτοῦ διαρθρουμένας φοβερῶς ἀγγέλου τὰς ἀγγελικὰς δυνάμεις εἶναι νομίζομεν, διὸ καὶ ὡς βρονταῖς ἀπεκαθησαν. ἢ τὰ πρσειρημένα ἢ τοῖς ἐμπρσθεν ἑπτὰ πνεύμασι.

» Ὡς πρὸ Λέων μυκᾶται. ἐν ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς.

Οὐ πρσφυῶς ἐπὶ Λέοντος ἡ δηλοῦτο μυκᾶσθαι φωνή. ἐπὶ βοῶν μὲν μᾶλλον, λέουσι δὲ τὸ βρύκειν ἀφώρισται. ὅτι μὴν τῷρ γε παρέργως ἐπῆλθεν ἐρεῖν αὐτῷ, ὁ τῶν τὰ Διεξιὼν σωτεύζει, μὴ ἐπιμείνας τῇ τοῦ μυκᾶσθαι χρήσει, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἐκραξε μεταβας. πρὶ μὲν οὖν Λεόντων βοῦς ἀκριβολογουμένους τοῦτο. ἐπὶ δὲ ἁμαρτωλῶν τιμωρουμένων ὀδωμήρας φθογγῆς τί τὸ μᾶλλον κατάλληλον, ἢ τὸ βρύκειν, ἀφ' οὗ βρυγμὸς; βρύκειν δὲ ὠνομάσθη, ἀπὸ τοῦ βρῶσει ἐοικέναι, ὡς ἐπὶ τοῦ ἐσθίειν
» ἀλλήλους ὧν ὀδόντων συγκρουομένων. Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί.

Ἐντεῦθεν ἀριδήλως αἱ βρονταὶ, ἀγγελικαὶ δυνάμεις γνωρίζονται. λαλεῖ μὲν ἡ οὐσία, ἢ κλῆ βροντὴ ἀπήχησις οὖσα, τῇ χλιέσει καὶ τὸ εἶναι ἀφαιρουμένη.

» Ἐμελλον γράφειν. καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν.

Τοῦ γράφειν ἤτοι πρόδηλα πρὶν ἀνθρώποις διὰ γραφῆς τὰ ὁρώμενα ἐκφοίτη. σφραγίδι δὲ οἱονεὶ ἀσφαλεῖ καὶ ἀρχῇ τοῦ τῇ διανοίᾳ σου σωτήρει, φησὶν, ἔκφορον δὲ διὰ γραφῆς μὴ δ' ὅλως πρίου, ἴσως ὅτι μὴ λυσιτελεῖ πρὸ τῆς προυσίας ὧν τελευταίων καιρῶν ἐμφανίζεσθαι, ἐπεὶ καὶ Δανιὴλ ἐσφραγισμένους τοῖς ὧν πρίου τὸν λόγους ἐδιδάσκετο. λυσιτελῶν δὲ τὸ τεμένεσθαι, ἑκασικῶς ἑρμῆνω οὐ ὧν διαταξαμένων κολάσεων τὸ σφοδρὸν, φιλανθρωπίᾳ τοῦ ἐλεήμονος θεοῦ μὴ ἰσόσταθμον ἐπάγοντος τῷ ἀντέκτισιν.

τῷ ἀντέκτισιν. ἐξ οὗ καὶ τὸ, μὴ κατὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν, καὶ τὸ κατὰ τὰς ἁμαρτίας ἀνταπόδομα, ὁ ὑμνογράφος φησὶν ἐπιμετρεῖσθαι ἡμῖν.

» Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς.

Τὰς βροντὰς, σωτῆρος ἀγγελικὰς εἶναι οἰητέον, βροντὰς ἀπειλοπαθείας δηλοῦ τὸ καταπληκτικὸν ὧν ὑπ' αὐτῶν ἐκφωνουμένων. ριαῦται γὰρ αἱ ὧν ἀσωμάτων ἀγγέλων φωναὶ, καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐμφανείας τὸ καταπληκτικὸν ἔχουσαι, ὡς δῆλον αὐτὸ τὸ τὸν Δανιὴλ μὴ δὲ πρσηνῆ θέαν ἀγγέλου, μήτε λειπληκτικῶν ἐνεγκεῖν. σφραγίσαι δὲ τὰς ὧν ἑπτὰ βροντῶν ἀγγελίας ἢ ῥητὰ παραδίδοται, ῥητέον ἢ ἀῤῥήτῳ κατέχειν, ὡς τῆς πρὸ τούτων τελείας καταλήψεως καὶ τραυτέρας ἡδύτητος, τοῖς τελευταίοις χρόνοις ἀποκρύψεως συμφερόντως.

» Καὶ ὁ ἄγγελος ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἦρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ
» τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανόν. Ἡ τῆς δεξιᾶς ἔπαρσις τὸ ἐμπρακτον τῷ ὀμνύοντος ὑπανίσταται καὶ δυναμικώτερον. διὸ καὶ εἴρηται, δεξιὰ κυρίου ἐποίησε δύναμιν. τὸ δὲ ὀμνύειν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας, δοκεῖ μὲν ἀνελλήνιστον εἶναι. ὀμνύειν μὲν λέγεται καταπίπτος γε ὧν τινι. πολὺ γὰρ ἀπαίσιον ἦν τὸ ἢ τῷ ζῶντι ὀμνύναι, τῷ κατὰ βούλησιν παρεστῶτι τὸ καθ' οὗ ὁ ὅρκος παρείληπται.

» Καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας αἰώνων, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν
» αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ.

Θεὸς μὲν ἐπεὶ καθ' ὑδενὸς εἶχε μείζονος ὀμόσαι, ὅπερ δὴ ἔθος τοῖς ὀμνύουσιν, ὀμνύει καθ' ἑαυτόν. καὶ καθ' ἑμαυτὸν μὲν ὤμοσα λέγει κς. ἄγγελοι δὲ ὡς πίσται καὶ τὸ ἀπίστου ὀμνύουσι, τὴν ἡμετέραν ἀπιστίαν δηλοῦτὸ θείου τῆς παλήψεως πιστούμενοι. ὤμοσε μὲν χρόνου μηκέτι εἶναι, καλῶς καὶ ἀληθῶς, ὅτι χρόνος ἦν ἔσαι ἔτι. τὸ μὲν τότε διαστηματικὸν ῥεῦμα τῆς χρονικῆς ὑποστάσεως, ἀπείρονα τείνει ἐς ἀδιάκοπον, ἐς δηλοῦτὸν χρόνος. τίς μὲν ἡλιακοῦ φωτὸς χρεία τῆς συσολῆς καθ' ἣν ἀνάπαυσις ὧν ἁγίων τὴν ἡμέρας κόσμων τοῖς ζώοις ἐγγίνεται; χωρὶς μὲν τούτων, τίς ἡλιακοῦ φωτὸς χρεία; πλῆθος μὲν οὖν ἔσαι, ὅτι μηδ' ἧς ἀνυπαρξίαν χωρήσῃ ὁ νῦν κόσμος, ἀνῆς ἀνακαινισμόν. ὥσπερ δὲ νῦν ἄφρα μὴ ἔσι καὶ ἐν ἡμέρᾳ, ἢ μὴν καθορᾶται ὑπορνικώντων τὴν ἐκείνων λαμπηδόνα τοῦ ἡλίου ὧν μαρμαρυγῶν, καὶ ὅτως ὥστε ὅτι ἐστὶν ἐν οὐρανῷ ἀγνοεῖσθαι, οὕτω καὶ τότε. τὸ γὰρ ὅτι γε μὴ μία αὐτὰ τοῦ ἧς ἀνυπαρξίαν χωρῆσαι παντελῆ τῷ νῦν κόσμῳ τέως ἀγνοεῖν, ἢ κλῆ τυ χοῦσα ἄγνοια.

» Ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσαι, ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅτ' ἂν
» μέλλῃ σαλπίζειν, τελεσθήσεται τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ ὡς εὐηγγέλισε τοῖς δούλοις
» αὐτοῦ τοῖς πεφήταις. Χρόνου μὴ εἶναι ὤμοσεν, οὐ ὧν τηνικαῦτα, ἀλλὰ ὧν ὅτε μέλλει σαλπίζειν ὁ ἕβδομος ἄγγελος. διὸ καὶ οὕτως ἀκουστέον μετὰ προσθήκης ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσαι ἀπὸ τοῦ νῦν. οὐ γὰρ ὅλως καὶ τότε ὁ ὅρκος, ἀλλ' ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου. κὶ σχῆμα δὲ ἐλλείψεως εἴρηται. ἐλλείπει γὰρ τὸ, τότε ἔσαι τὸ χρόνου κὶ ἀπουσία, τὸ τὸν πλῆθυ μὴ μετρεῖν τὰ χρονικὰ διαστήματα. ὅτε μὲν μέλλει σαλπίζειν ὁ ἕβδομος ἄγγελος, τότε καὶ τὰ χρονικὰ διαστήματα

ἐλλείψει, καὶ πᾶσα ἡ ὧν ἀσεβῶν ἐπισήσεται κόλασις, διαφόροις ἐκδικίαις συντελουμένη. καιρῷ τριβοῶ τῷ προσήκοντι σαλπίζοντος, ἔσαι συντελεσθέντος, γ νῦν ὅτε ἐν τῇ θεωρίᾳ τὸ σαλπίσαι. καθ δὲ τὸν προσήκοντα καιρὸν καὶ τὰ σαλπίζοντα, τέλος λήψεται, φησί, καὶ τὸ μυστήριον ὃ εὐηγγέλισε θεὸς τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις τοῖς προφήταις. ἄχρι γὰρ τῆς κρίσεως καὶ τῆς ὧν ἑκάστῳ βεβιωμένων ἀνταποδόσεως, πεισφίτευσαν οἱ προφῆται. ὃ, καὶ Παύλῳ τῷ θείῳ δοκεῖ, γλώσσας τε παύσεσθαι καθ' ἑκάστην καιροῦ, καὶ προφητείας καταργηθήσεσθαι. εὐαγγελισμὸν δὲ τῶν Τούτων ἔκβασιν
» καλεῖ, διὰ τὴν ἡριμασμένην τοῖς ἁγίοις ἀνάπαυσιν. Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ
» οὐρανοῦ πάλιν λαλοῦσα μετ' ἐμοῦ καὶ λέγουσα. ὕπαγε καὶ λάβε τὸ βιβλιδάριον
» τὸ ἀνεῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.
» καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι τὸ βιβλιδάριον, καὶ λέγει μοι.
Δεῖ πρὸς ἐντελεστέραν ὧν λεγομένων γνῶσιν τῷ προκειμένῳ ῥητῷ, ἢ τὸ ὑπερκείμενον ῥῆμα προσνέμειν, ὡς εἶναι οὕτως. καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἣν πάλιν λαλοῦσα μετ' ἐμοῦ καὶ λέγουσα. ἢ ταύτην τὴν φωνὴν ἤκουσα πάλιν λέγουσαν μετ' ἐμοῦ. τοῦτο δέ ἐστι τὸ ἤκουσα πάλιν λέγουσαν, ὕπαγε καὶ λάβε τὸ βιβλιδάριον τὸ ἀνεῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. κἂν ταῦτα ἄλλη τις ἀγγελικὴ ὑστερέα δύναμις τῷ εὐαγγελιστῇ ἐγκελεύεσθαι φαίνεται διὰ τὸ βιβλίου τὴν γνῶσιν ὧν χρησμῳδηθέντων ὑποδέξασθαι. τί δὲ ἐλάλει; λαβεῖν τὸ βιβλίον ἐκ τοῦ ἀγγέλου. Λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό, καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν· ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσαι γλυκὺ ὡς μέλι. Καθ' ὃ προσθ χθέντες φησὶν ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον αἰτῶν τὸ βιβλιδάριον, καὶ λαβὼν ἔφαγον κατὰ τὸ ἐκείνου πρόσταγμα, ὃ καὶ ἴσως ὡς ἐδόκει καὶ τῷ δεδοκότι, γλυκὺ μὲν κατ' ἀρχάς, διὰ τὴν ὧν μελλόντων γνῶσιν. πικρὸν δὲ τὴν κοιλίαν, κοιλίαν, τὸ διανοητικὸν λέγων ἢ χωρητικὸν ὧν λογικῶν προφῶν. ἐπεί γε ἔγνω θεὸς τῶν ἀσεβῶν κολάσεις ἐξέργων ἐσχηκέναι τὴν ὕπαρξιν τῶν ἀνθρωπίνων θεῷ, ἔγνω καὶ ὡς τῷ τῆς θεωρίας ἠξιωμένῳ διὰ συμπάθειαν τὸ ὁμογενοῦς πικρίας πρᾶγμα γλυκάσεται ἡ γνῶσις τὸ ὁμογενοῦς ἐβδελυγμένου θεῷ, καὶ διὰ τοῦτο κολάσεσιν ἀξίως ὑποβληθησόμενον. ἔστι καὶ οὕτως ἄλλως νοῆσαι. καὶ ἐπεὶ διὰ τῷ βιβλίῳ Τούτῳ πᾶσα ἡ ἀπογραφὴ ἡ τῶν ὧν τῷδε τῷ βίῳ ἐμπολιτευμένων ἀγωγή, ἡκότως καὶ ἀρχὰς μὲν ἐν τῇ τῶν ἀγαθουργῶν εὐτυχίᾳ γλυκανθῶσι ἐφάνετο. ἐπὶ πλεῖον δὲ προβάντι, ὅσον ἡ κατάρσις ἀσκεῖται, καὶ τοὺς τῶν κακούργων ὅρους χθέντι βδελυρίας, οὐδενὸς ἀναστολισθῆναι δυναμένης, οὐδενός, διὰ τὸν ἐκ τῶν βασάνων τῶν ἁμαρτωλῶν ὀλολυγμὸν, πικρίας ὅτι μὴ ῥᾳμιλλον ἐν αὐτῇ ὁμογενεῖς ὄντες τοῖς κατορθωκόσιν ἀνέχθησαν. ἢ πῶς ἂν τὸ λόγιον ἐκτελεῖτο τὸ χαίρειν μετὰ
» χαιρόντων καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων; Καὶ ἔλαβον τὸ βιβλίον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Κεφ. κθ'.
» ἀγγέλου, καὶ κατέφαγον αὐτό. καὶ ἦν τῷ στόματί μου, ὡς μέλι γλυκύ. καὶ
» ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη μου κοιλίαμου, καὶ λέγουσί μοι.

Ἔστι καὶ ἄλλως περὶ τοῦ πικροῦ θεωρῆσαι καὶ τοῦ γλυκέος. ἐπεὶ γὰρ ὁ ταῦτα ὁρῶν ἄγγελος,

γος, ἀπείρατος τοιούτων ἀνοσιουργιῶν ὑπῆρχε, κελεύεται διὰ τῆς καταγράσεως τοῦ βιβλίου, ᾧ αὐτὸ ὀνομάσθαι καὶ αἱ πραξεις ὧν ἀσεβῶν φυσεφέρουσι καὶ αἱ διὰ πάντας κολάσεις, τοῦτ' γὰρ ἁπλῶς φαγεῖν, (τοῦτ' γὰρ τὸν ὡς ἔτυχε πεῖραν ἐμβάλλεται, ἀλλὰ καταφαγεῖν, ῥυτέον ἐν πείρᾳ τὸ πράγματος γνέσθαι, καὶ ὡς αὐτουργὸν κομισθῆναι, ὡς διὰ τῆς πολλῆς πείρας ἐλπλακότος τὸ τοιούτου. διὸ ὅσον καταρχὰς μὲν διὰ τὸν γνῶσιν, ἥτις ἀεὶ σοριασσύνδασος ἀνθρώποις, γλυκύπικρος ἐμφασιν παρασχεῖν φαίνεται, πικρίας δὲ διὰ τὸν ἀπαραλόγιστον γνῶσιν τῶν τῇ ἀμοιβῇ ὧν
» ἀνοσιουργιῶν ὑπεκφομένων. Δεῖσε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς, καὶ ἐπὶ ἔθνεσι καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσι πολλοῖς.

Διὰ Τούτων δείκνυται μὴ αὐτίκα μετὰ τὸν ὅρασιν τῆς ἀποκαλύψεως τὸν ἔκβασιν ὧν ὁραθέντων ἐπακολουθεῖν, ἀλλὰ δεῖν τὸν μακάριον τοῦτον πολλοῦ τοῦ χρόνου παρατρέχοντος μέχρι τῆς συντελείας τοῦ ἁγνοῦ κόσμου Τούτου καθ' ἅπαντα τὸν πλήρωσιν λάβοι, πολλοῖς προφητεύσειν, εἴτε διὰ γνώσεως τοῦ εὐαγγελίου αὐτοῦ ᾧ ὧ τινα ὧν μελλόντων ἐμφέρεται, ἢ καὶ διὰ τῆς προκειμένης ἀποκαλύψεως, ὡς ἤδη εἴρηται. χὐ ἀγνοεῖν δὲ δεῖ ὡς αὖθ Τούτου τοῦ ῥητοῦ τοῦ, δεῖσε πάλιν προφητεῦσαι, ἔχουσι δόξαν οἱ πολλοὶ ὡς μέχρι τῆς συντελείας ὁ μακάριος οὗτος ζῇ καὶ ἥξει καθ' καιρὸν τοῦ Ἀντιχρίστου μετὰ Ἐνὼχ καὶ Ἠλιοῦ ἅμα αὐτοῖς ἐπανορθούμενος τὴν πανικοῦ ἀνθρώποις, καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀντιχρίστου ἀποκτανθήσεται.

» Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ λέγων. ἔγειραι καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ,
» καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ
» ναοῦ ἔκβαλε ἔξω, καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσι. 11

Τὸν κάλαμον ὃν δεδόσθαι αὐτῷ ὁ εὐαγγελιστής φησιν, ἢ γνῶσιν τὴν ἐθέλοι καλεῖν νοερῶν πραγμάτων, καθὸ καὶ Δαυὶδ κάλαμον ὀξυγράφου κεκτῆσθαι τὴν ἑαυτοῦ γλῶσσαν αὐχεῖ, χὐκ οἶδ' ἁμάρτοι. τοῦτον καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς τὴν γνῶσιν τὴν νοερὰς αὐτῷ ἐγνωμονῶν, διὰ καλάμου δόσεως φησὶ χρηματίσαι, ὃς δὲ ῥάβδῳ τῇ ὁμοιώσει ἀπεικάσθ, τῆς ῥάβδου πάλιν τὸ ὑποφητικὸν ἀνιπτομένης. τὴν ὧν νοερῶν τοῦτον γνῶσιν καὶ ταῦτα διὰ τῆς τοῦ καλάμου δόσεως ὑποδιδόντα τὸν χρηματισμὸν, ὡς διὰ ἄλλων ἀψύχων, τοῦ θυσιαστηρίου λέγω καὶ προσόντων καὶ τοιούτων, οὐκ ἀπεικὸς ὑπολαβεῖν. οὐ γὰρ ἄψυχα ταῦτα νοεῖν, χδ' ὡς ὁρᾶται, καθὸ τὸ κρεῖττον δὲ τῆς ὑπάρξεως καὶ νοερὸν, ἤγουν τὴν διακριτικὴν γνῶσιν ὧν ὁρωμένων, ἃς δόσιν ἄντλις ἀλληγορεῖ. πῶς γὰρ ὁ κάλαμος ἄψυχος ὢν ἔλεγε, ἔγειραι καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ; ἐκ Τούτου οἷμ δείκνυται ἀγγελικὴ συμβεῖσει μετρεῖσθαι τὸν τοῦ θεοῦ ναόν. ἐπεὶ δὲ τινες ἕτερος περὶ Τούτων διαφόρως ἠνέχθησαν, λέγω διὰ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου, ἃ καὶ μετρηθῆναι τὸ πρόσταγμα, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ, ναὸν θεοῦ καὶ θυσιαστήριον τὴν παλαιὰν διαθήκην ἀποφαίνοντος, αὐλὴν δὲ τὴν νέαν ἣ καθ' σκοπὸν βάλλοντες, (οὕτω γὰρ ἂν εἶπεν μυστικώτερά τε καὶ ἱερώτερα ἐκεῖνα τῆς καθ' Χριστὸν ἐνδιαθήκης, ἐν ᾗ καὶ ὁ ναὸς καὶ τὸ θυσιαστήριον τῆς αὐλῆς τιμιώτερα, οὐχ οὕτως τὸ ἐπιτεταγμένον τοῦ ἡγουμένου προ-

βαίνειν ἀκός. ἀλλ' ἡ μὲν ὅτι στοιχειωδεστέρα τῆς νέας ἐκείνα καὶ πρὸς θεοσέβειαν ἀρχαΐζοντα, ἐξ οὗ καὶ μητρυιὰ οἱ κατ' αὐτὸν τὸ ἀριστεῖον ἀπενεγκάμενοι, ἐχθρά τινα λόγον λέλοιπε. ἡ δὲ πρὸς θεωρίαν καὶ ἀνθρωπίνου ἤθους κατάστασιν, καὶ, ἵνα πρανότερον φῶ, τὸν τῶν πλάσου πρὸς ἡμᾶς κηδεμονικὸν φιλοσοφίαν, ἀπαράβλητος τῇ νέᾳ διαθήκῃ καὶ τῷ νόμῳ. εἰκὼν αὐτοῦ αὐλὴ καὶ τοῦ θεοῦ ἐκκλησία, ἀσωρίδιστος οὖσα καὶ τῷ πω καὶ τοῖς κατ' αὐτὸν τῶν προχωρούσιν ἐθνεσιν ἀνεικάστοις. μὴ θορυβεῖτω δὲ τὸ πρόσταγμα τὸ ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἐκβάλλειν αὐλήν. ἄλλο γάρ πάλλο, ἢ τῆς νομικῆς σκηνοχωρίας ὧν ἀκριβασμάτων, σωρισμῶν, σαββατισμῶν, καὶ ὧν ἄλλων σωριτῶν ἀγνισμάτων ἐλευθέραν ἀποφαίνον τὸς ἐστιν. εἶναι δὲ τὸν λόγον καὶ τὸ αἴτιον, ὅτι ἀπαρατήρητον τοῖς ἔθνεσι τοῖς κατὰ χριστὸν βιοῶ ἐθέλουσιν ἐδόθη. τῷ δὲ τῶν πρόλιξ τῶν ἁγίων πατηθῶαι μῆνας τεσσαρακονταδύο, πρόλιξ ἁγίαν τῶν ἐκκλησίαν ἐκάλεσεν, ὡς ἴσμεν παρεῖθαι ὑπὸ ἐθνῶν, οἷς ἐδόθη οἱονεὶ ῥῶ αὐτὴ ἀναφρέφεθαι, ὑπὸ μὲν χριστιανῶν θεοφίλως, ὑπὸ δὲ ἀπίστων καταφρονητικῶς καὶ ὀλεθρίως. ἐπεὶ δέ τινες τὸ ἐκβεβλῆθαι τῶν αὐλῶν τῶν ὧν ἀπίστων ἐθνῶντε καὶ Ἰουδαίων σωαγωγῶν ἐξεδέξαντο, οἷσι καὶ ἐφυβρίστως ἐν αὐτῇ διαδιώκειν φασὶ τοὺς πιστούς, μάλιστα κατὰ τὸν τοῦ Ἀντιχρίστου καιρὸν, κατὰ ὧν χριστιανῶν τὸν ἐξέλιφασι.

» Καὶ τὸν πρόλιν τὸν ἁγίαν πατήσουσι μῆνας τεσσαρακονταδύο.

Τῶν τεσσαρακονταδύο μηνῶν τὸν χρόνον, σωτηρίας εἶναι δηλωτικὸν ὑποτιλίφαμεν καὶ τοῦ παρουσίαν τοῦ Ἀντιχρίστου, δι' ὧν ἐλιβερὰν οὖσαν τοῖς φιλοθέοις, ὁ ἀληθὴς θεὸς ὁ Χριστὸς κολοβοῦθαι αὐτὸς τὰς ἡμέρας λέγει. ἡσὶ δὲ οἱ τεσσαρακονταδύο μῆνες, τρία ἥμισυ ἔτη, ῥῶ οἷς συμβήσεται τοῖς πιστοῖς καὶ δοκίμοις πατεῖθαι
Κεφ. λ'. » καὶ διώκεθαι. Καὶ δώσω τοῖς δυσὶ μάρτυσί μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα. σωριβεβλημένοι σάκκους. οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι
» καὶ αἱ δύο λυχνίαι ῥῶπιον τοῦ κυρίου τῆς γῆς ἑστῶτες.

Ἐπειδὴ πάντα ῥῶ τῇ οἰκονομίᾳ διεπλάσθη τῷ εὐαγγελιστῇ, τὰ καθ' ἑαυτὸν ὄντα κον τοῦ κυρίου οἰκονομίαν, ἡ γένησις, οἱ πειρασμοὶ, αἱ διδασκαλίαι, ὁ σταυρὸς, ἡ ἐπὶ Σιὼν καὶ ἡ ἀνάστασις, ἡ δευτέρα τε παρουσία, καὶ πρὸς Σιὼν, ἡ ὧν ἁγίων τε καὶ ἁμαρτωλῶν ἀντίδοσις, μόνα δὲ παρελείφθη τὰ τῆς δευτέρας παρουσίας, ἰδιοπροφῆς νυῖ τὰ σωρὶ Σιὼν διδάσκεται. καὶ ὅτι μὲν Ἠλίας ἥξει ὁ προφήτης δῆλον, πεσαγορευσάσης τῆς γραφῆς διὰ Μαλαχίου χρησμῳδοῦντος, ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμῖν Ἠλίαν τὸν Θεσβίτην πρὶν ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ, ὃς ἀποκαταστήσει καρδίαν πατρὸς πρὸς υἱὸν, καὶ καρδίαν ἀνθρώπου πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ. περὶ δὲ τῶν Ἐνὼχ μαρτυρίαν μὲν ὅσον πρὸς τὴν παρουσίαν ἀπὸ τῆς γραφῆς ἔκ ἔχομεν, πλὴν τὸ διὰ μεταθέσεως ἀπαθανατισθῆναι. λόγος δὲ φέρεται ἐκ παραδόσεως φοιτῶν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀπαραιτήτως καὶ αὐτὸν ἥξειν μετὰ Ἠλιοῦ τοῦ Θεσβίτου, (ἔχουσι γὰρ ἄμφω προφητεύσαθαι τοῖς οὖσι τότε, μὴ τοῖς ἀπατηλοῖς τοῦ Ἀντιχρίστου παράκλητα σημεῖοις,) καὶ τὴν ἰδίαν μαρτυρίαν ταύτην πρόθεσθαι χρόνον τριετίας καὶ ἡμίσεως. τοῦτο γὰρ αἱ χίλιαι διακόσιαι ἑξήκοντα ἡμέραι

ἡμέραι χρονικὸν ἀπότελοῦσι διάστημα. ἡ δὲ ὧν σάκκων σωρίβολη, τὸ μὴ ἐντελείας πρόθεσθαι καὶ πένθους καὶ συντριμμοῦ πρόσταξιν τοῦτους τοὺς δύο εἶσι ἐλαίας Ζαχαρίας ὁ προφήτης ἀποκαλύπτει, καὶ λυχνίας δύσιν, ἐλαίας, διὰ τὸ, τὸ ἔλαιον τὸν προφῶ τὸ φῶς σωγάζειν, λυχνίας δὲ, ὅτι ὄχημα τῆς ἀληθείας γεγόνασιν. ἥτις τε διὰ ἀρετῶν τὸ ἀληθινὸν φῶς ὀνομαζόμενον ὑποδύεται, καὶ φρυκτωρεῖ τοὺς πελάζοντας, ὃ καὶ αὐτοῖς σωρίγινεται παῤῥησιάζουσι. τῷ δὲ ἐνώπιον ἑστάναι κυρίου τῆς γῆς πάλλο σημαίνοι, ἢ τῷ ἀγχοτάτῳ τὸ κριτὸ ξώντων καὶ νεκρῶν τῆς αὐτοῦ παρουσίας
» τὸν ἔφοδον γίνεθαι; Καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλῃ ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ
» στόματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν. καὶ εἴ τις θέλει αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτω δεῖ αὐτὸν ἀποκταν θῆναι. οὗτοι ἔχουσι τὸν οὐρανὸν ἐξουσίαν κλεῖσαι ἵνα μὴ ὑετὸς
» βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν. καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα. Σημαίοις, φησὶ, χρήσονται καὶ αὐτοὶ σωαγωγῆς, διὰ τὸ ἀληθινοῦ ἑαυτῶν τὰ κατὰ πλάνην καὶ ἀπάτην ἐλέγχοντες, καὶ τοὺς ὁρῶντας εἰς πίστιν καὶ συγκατάθεσιν ἕλκοντες. βαβαὶ τῆς θείας ἀγαθότητος ἀντίρροπον τῇ πλάνῃ τὴν ἀλήθειαν ἀντιτάξασης. ἐν σωάμει γὰρ ἀληθινῶν σημείων καὶ τεράτων τοὺς ἁγίους τούτοις καθοπλίσας, λόγοις διδασκαλικοῖς ἐπηρέφοντας, καὶ πρὸς τούτοις καὶ μάστιγιν, ἀνομβρίας λέγω καὶ πυρὸς, καὶ ταῖς ὧν στοιχείων μεταπώσεσιν ἐπὶ τὸ βλαπτικὸν πρὸχωρούσας τοῖς ἀνεπιτρόφως διακειμένοις, τοὺς ῥᾳνπίους αὐτὸς καταισχυνεῖ μετὰ ὧν τεράτων ὧν ἀληθῶν. καὶ οὕτω μὲν οἱ ἀζήνεροι. οἱ δὲ βελτίοσι καὶ πρὸς ἐπηρφῶ ἀποδόντες καθ' ὃ, ἡ παιδεία κυρίου ἀνοίγειμου θῶπα, καὶ τὸ, ὃν ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει, ἐκέρδαναν, ἢ καὶ διαίως, ἀπὸ ὧν τὸ ἐφ' ἑαυτοῖς ἐπηράβιεν θεὸν πρὸ τοῦ μὴ ἁμαρτωλοῦ τὸν θάνατον θέλοντος, ἀλλὰ τὸν μετάνοιαν.
» Καὶ πατάξαι τὸν γῆν ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν ἐν πάσῃ πληγῇ.

Ἀντιῤῥήτως κατὰ θείαν χρηστότητα τῇ πληγῇ ἐπιφέρεται καὶ ἡ ἴασις. ἐπειδὴ γὰρ ῥῶ πᾶσι σημείοις καὶ τέρασι ψεύδους, πάντων φαρμάκων ἦσαν σωριφανέστερος καθ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ, ὁ ἀγαθὸς θεὸς τοῖς ἁγίοις τούτοις καθοπλίσει ῥῶ σῶν σημείων ἀληθινῶν, τὸ ψεῦδος ἀπελέγξοντας. καὶ τοὺς μὲν πεπλανημένους ἐπηρεφοῦσας, τὸν δὲ πλάνον παραδειγματίσοντας καὶ μηδὲν πεισομένους ὑπ' ἐκείνου λυπηρὸν ἄχρι πέρατων τῆς ἑαυτῶν προφητείας.
» Καὶ ὅταν τελέσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν.

Ποίαν; ὅτι οὗτος ὁ παρὼν χρόνος ὁ Χριστός. ἀπατεὼν δὲ καὶ ὁ λέθριος πλάνος. ἥξει δὲ, ὅταν οὕτω, ὁ τοῦ θεοῦ υἱὸς, ᾧ καὶ πιστευτέον ὡς σωτῆρι καὶ ἐπὶ ἐνεργείᾳ τῶν ἀνθρώπων καὶ πάλαι παραγεγονότι, καὶ νυῖ παραγινομένῳ.
» Τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου, ποιήσει μετ' αὐτῶν πόλεμον, καὶ νικήσει
» αὐτοὺς, καὶ ἀποκτενεῖ αὐτοὺς, καὶ τὸ σῶμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως
» τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα, καὶ Αἴγυπτος.

Θηρίον τὸν Ἀντίχριστον λέγει διὰ τὸ ὠμὸν καὶ ἀπάνθρωπον καὶ αἱμοβόρον. ἄβυσσον δὲ τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον, τὸν πικρὸν τῆς ἁμαρτίας καὶ λυπηρὸν καὶ ἀσαφῶ-

τα τοῖς πορίφυσήσεσι καὶ ἀντιπνοίαις ὧν πνιγερῶν πνευμάτων. γὰρ ὀξ ἄλλης φύσεως ἐληρθήσεται ὁ ἀλιτήριος οὗτος, ἀλλ' ἐκπλῆς ἡμετέρας καὶ ἀνθρωπίνης γόσιας. ἀνθρωπος γὰρ ἔσαι καὶ ὠὐεργεσίαν τῦ Σατανᾶ, ὡς ἤδη εἴρηται. τῦτο οὖν φησι τὸ θηρίον πολεμήσει τοῖς ἁγίοις τῦτοις πεφύτας, καὶ ἀποκτενεῖ αὐτοὺς, καὶ τὰ σώματα αὐτῶν ἀπαφανίψει ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Ἱερουσαλήμ. ἣ αὐτὴ γὰρ βασιλεύσει ὡς Ἰουδαίων βασιλεὺς, ὅσα ἀποτήσει καὶ ἕξει πρὸς πάντα ὑπηρχοῦντας καὶ πειθομένους. καὶ ὁ κύριος παρὰ Ἰωάννῃ, ὡς ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τῦ πατρός μου καὶ οὐ λαμβάνετέ με. ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθαι. Σόδομα δὲ καὶ Ἱερουσαλὴμ καὶ Αἴγυπτον πνευματικῶς φησι καλεῖσθαι οἱονεὶ κατὰ ἀπηγορίαν. Σόδομα, διὰ τὴν τε ἀσέλγειαν ἐν αὐτῇ ἐσομένων Ἰουδαίων καὶ κακοξενίαν. Αἴγυπτον, ὡς καὶ δουλουμένων καὶ ἀδικουμένων τοῖς χριστοῦ δούλοις ὡς ἐκείνη τὸν Ἰσραήλ.

» Ὁ τροῦ καὶ ὁ κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη. καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ » γλωσσῶν, καὶ ἐθνῶν τὸ πτῶμα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς ἥμισυ. καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ » ἀφίουσι τεθῆναι εἰς μνῆμα, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς, καὶ » εὐφραίνονται, καὶ δῶρα δώσουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν » τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. Κύριος, τῶν δύο μαρτύρων διλονότι. ὁρῶντες δὲ οἱ τῷ Ἀντιχρίστῳ ἐκ πάσης φυλῆς ἐξηπατημένοι Ἰουδαῖοι τὴν ἀναίρεσιν ὧν δύο μαρτύρων, χαίρουσονται ὡς τῦ σφῶν βασιλέως νενικηκότος, καὶ δώροις χαρισηρίοις δεξιώσονται ἀλλήλους. καὶ τὰ σώματα αὐτῶν, ἄταφα ποιήσουσι μεῖναι, ἀμοιβὴν τῦτο » παρέχοντες τοῖς δύο προφήταις. Καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ πνεῦμα
Κεφ. λά'. » ζωῆς ἐκ τῦ θεοῦ εἰσῆλθεν ἐς αὐτοὺς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν.

Ἰσαρίθμοις ἡμέραις τοῖς ἔτεσι τῆς προφητείας νεκρωθέντας ἀναστήσειν φησὶν, ἐξ ἐτῶν τῆς χρονικῆς παλινδιλώσεως ἀπὸ μελλούσης σωτελείας ἐς παρωχημένην μεταφρουθείς, καὶ τοῦτο τὸ ἀπαράβατον ὧν διλουμένων σοφῶς πως ἐμφανὲς μετὰ τῆς » πρεπούσης καθ' ἡσῶν ἀκριβείας. Καὶ φόβος μέγας ἔπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦν» τας αὐτούς. ἠκουσα φωνὴν μεγάλην ἐκ τῦ οὐρανῦ λέγουσαν αὐτοῖς, ἀναβητε ὧδε. Φόβος μέγας εἴρηται ἤτοι καὶ αὐθεντῶς συμβαίνων τότε, τῦτων μελλόντων, ἢ καὶ ἕτερος. παρουσὲν δὲ περὶ τῦτων διαλαμβάνειν χρὴ, ἀφ' ἑκατέρου τὴν ψυχὴν ὧν ἐγρηγορέναι φιλοῦντων, τῦ σωτηρίου θεαρέστως προιζομένου.

» Καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. Καὶ » ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσεν.

Νεφέλη ἀεὶ ὧν θείων πραγμάτων ὑπηρέτης, ἤτοι περιπολοῦσα, ὡς καὶ τῷ, νεφέλῃ καὶ γνόφος κύκλῳ αὐτῦ. ἡ γὰρ νεφέλη εἴρηται ἀπὸ τῦ νεφῶν τὸ παχὺ καὶ ὑδατῶδες ἀπαλόντων, ἃ νέφη δὲ ἀναθυμιάσεως τῆς ὑγρᾶς ὑσίας πέφυκε καὶ ὑπόστασιν λαμβάνειν τῇ ἕξ ατμίσει. τιγαροῦν ὧν νεφῶν τῆς νεφέλης τὸ εἶναι οἰκειουμένων, ἐνθεωρεῖται καὶ αὐτὴ ἀδιλία τις μετά τινος ἄγγλης, ἥτις ἐξ ἀναπλάσεως ἡλιακῆς ἀκτῖνος, καθ' ἑμπόσιν ἐκτελεῖται. διόπερ καὶ ἀεὶ τοῖς θείοις διλώμασι συμπαρομαρτεῖ, ἐκεῖνο ἀνιπομφὴν, ὡς τὰ θεῖα οὔτε πάντη ἄδηλα ἡμῖν,

οὔτε πάντως

οὔτε πάντως ἐκδήλως προκείμενα, ἀλλ' οἷον ἀκράτου φωτὸς ἐλλαμψις τῇ κρυφιότητι ὑπογυμναζομένη. καθ' αὐτὸ δὲ τῦτο καὶ νῦν ἡ νεφέλη τῇ πρὸς γραφὸν ἀνόδῳ ὧν προφητῶν ὑπηρετεῖ. διὸ καὶ, ὡς ἔθος, τὰ τοιαῦτα μετὰ τὸ ἄρθρου παρείληπται. ἐν τῇ νεφέλῃ γὰρ ἀναβῆναι φησὶν, οὕτω τῆς μυήσεως ἐντελλομένης, ὧν ἄρθρωμ, ὡς πρὸ μικροῦ ὑπεμνήσαμεν, προεγνωσμένου τινὸς ἀναπλήσειν ἡσυχουμένων. καὶ περὶ μὲν νεφέλης, ταύτῃ τεθεωρείσθω, ἥτις κατὰ τὸ ἔριμον τῆς λέξεως, νεφέλη εἴρηται διὰ τὸ ἀπὸ νέφους τῶν ὑπάρσασιν ἐσχικέναι ἀπτύνα χθέντος πάν τὸ παχὺ καὶ ὑδατῶδες. ἀναθυμίασις γὰρ ὑγρὰ τὰ νέφη σωίστησιν, ἧς ἀπτύνα χθείσης ἧς ὑετὸν, καὶ οἱονεὶ πεμψεως γλυομένης, τὸ ἄπεπον τύφου, ἧς νεφέλης χωρεῖ γλύψησιν, ἥτινι διὰ λεπτότητα καὶ διαφάνειαν καὶ ἕλιν, ἤτοι φῶς ἡλιακὸν ἐμφιλοχωρεῖ, ὡς εἶναι οἱονεὶ
» νέφος πεφωτισμένον καὶ διαυγές. Καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα
» ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτὰ, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ
» τοῦ γραμνοῦ. ἡ γαὶ, ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν. ἰδοὺ ἡ γαὶ ἡ τρίτη, ἰδοὺ ἔρχεται ταχύ.

Ἰδιώτερον κέχρηται τῇ ἐπαγγελίᾳ. γὰρ τὰ ὀνόματα ἀπεκτάνθη. πῶς γὰρ τὰ ἐντάξει συμβεβηκότων κείμενα; ἃ χωρὶς τῆς τοῦ ὑποκειμένου φθορᾶς γίνεται καὶ ἀπογίνεται ὡς οἱ περὶ ταῦτα δεινοὶ ἐμφανίζουσιν. ἀλλ' ἐκείνων ἀναιρεθέντων ὧν καθ' ὧν τὰ ὀνόματα τέθειται, τὸ λεγόμενον νοητέον.

» Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ γραμνῷ Κεφ. λβ'.
» λέγουσαι. ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου, καὶ τὸ κυρίου ἡμῶν Ἰησῦ Χριστοῦ, καὶ βα» σιλεύσει ἐς τοὺς αἰῶνας ὧν αἰώνων. Τὰ τῆς τρίτης γαὶ, ἡ τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου σάλπισις παρίστᾳ, φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ γραμνῷ ἔδη χουμένας, διήλωσιν ἐμπριούσας. τῦτο γὰρ βούλεται τὸ λέγειν. Τί δὲ τὸ διηλούμενον; ἐγένετο ἡ βασιλεία. ἀεὶ μὲν ὁ θεὸς βασιλεύει, οὔτε ἀρξάμενος οὔτε παυσάμενος, νοουμένων τε πάντων καὶ ἀνθρωνοήτων, (ὅτι μὴ δὲ πάντων ἡ ἀνθρωπίνη σωριδράπετα νόησις,) ἀνάρχως καὶ ἀτελευτήτως ἐσὶ πάντων κύριος ὁ δεσπότης. ἐπειδὴ δὲ ἡ κοσμικὴ ἀρχὴ καὶ βασιλεία ἔφθ' ὅτε τὸ ἀνυπόστατον ἐπεδείξατο αὐτῷ οἰκείας ματαιότητι κορυφουμένη, ἥκει δὲ τὸ ἀπὸ τοῦτο ὀνειρώπουσα δόξα τῷ ἀνθρωπίνῳ τούτῳ κόσμῳ πρὸς φθοράν, καὶ ὧν σαλευθέντων καὶ παυσαμένων ὧν ἐπὶ γῆς βασιλευόντων καὶ τυραννούντων γὰρ ἀληθῶς, ἀπ' ἐνεσόσπερ τε καὶ ἐνδιάλμασι, μόνος ὁ τῷ ὄντι θεὸς καὶ βασιλεύσ κρατεῖν καὶ βασιλεύειν εἰς τοὺς αἰῶνας ἀδιαδόχῳ κράτει καὶ ἐξουσίᾳ εἴρηται.

» Καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι, οἱ ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, οἱ κάθηνται
» ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσον ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ
» λέγοντες. εὐχαριστοῦμέν σοι κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν. ὅτι εἴληφας
» τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας, καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν.

Ἐπειδὴ ἡ ἔνωσις ἐ τῶν ἀπλῶς κάθεξιν σημαίνει, ἵνα μὴ τοῦτο ὑπολειφθείη, ἐπήγαγεν ἐπὶ τὰ πρόσωπα ἑαυτῶν, ὅπερ τῆς θεοπτικῆς ἐπιφορᾶς πρὸ ὧν ὑποδεεστέρων τιμή.

» Καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου καὶ ὁ καιρὸς ὧν νεκρῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς
» δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις, καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου τοῖς μι-

» κροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις καὶ διαφθείραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν.

Πολλά, φησι, μακροθυμήσας ἔτι τοῖς πάλαι, ἐπεὶ μηδὲν ἀπώναντο τῆς χρηστότητός σου, νῦν καὶ σὺ καιρὸν ἤλπιες. καιρὸν δὲ ὧν νεκρῶν, τὸν τῆς παγκοσμίου φησὶν ἀναστάσεως, ᾧ ὧ ἑκάστῳ καταλλήλως δοθήσεται τὰ ἐπίχειρα. ἀλλὰ δὴ ὧν προφητῶν, καὶ ὧν ἁγίων, καὶ ὧν φοβουμένων τὸν θεόν, τὰ τρία τάγματα ὧν ῥ καὶ ξ, καὶ τεσσάρων καρποφορούντων φησί, τῆς πρώτης λήξεως ὧν ἀποστόλων ἀξιουμένων, καὶ τῆς ἐπὶ δώδεκα θρόνων ἱδρύσεως. ὡσαύτως καὶ τοὺς προφήτας, μᾶλλον δὲ τοὺς ὑπολυτώσαντας κατ' αὐτῶν βασιλέων πομφορίας ἐμβεβληκότας. μικροὺς δὲ καὶ μεγάλους. μικροὺς, τοὺς ἧττον ἁγίους, μεγάλους, τοὺς μᾶλλον ὑποφέροντας ἁγιότητι. ἐστὶ δὲ διττὸς ὁ φόβος, ὁ μὲν προπαρκτικὸς, ὁ δὲ τελφωτικὸς, καὶ τὸ μὲν προπαρκτικοῦ, τοῖς οὕπω τὴν ἀληθώσιν ἠλιφόσι συνόντες, τὸ τελειωτικοῦ δὲ, τοῖς ἤδη ὑποθεοῦ ἀπειλημμένοις, οἷς καὶ δι' φόβου ἀεὶ τὸ μὴ πάσχειν αὐτοῖς ᾧ δεῖ, ὃν ἤκιστα ὑποῖναι τοῖς σφόδρα ἀγαπῶσιν, ᾗ ἀπρβλητέον οἶμαι τὸ αὐτὸ ὧν ἁγίων ὑφεσταλῆναι τοὺς φοβουμένους, ὡς τῶν μὲν μικρῶν τῷ ὄντι φόβῳ ᾧς χομένων, τῶν δὲ μεγάλων οἱ ἔχουσι τὸ παρρησιάζεσθαι, ὡσπερεῖρηται, καὶ τῷ παρρησιάζεσθαι τὸν φόβον παρομαρτεῖν. ἑκατέροις γοῦν ὁ φόβος διὰ τὴν αἰτίαν τὴν πρὸς ἀξίαν τῶν βεβιωμένων καὶ τὴν ἀντιμισθίαν, τοῖς μὲν μεγάλοις, αὐτὸ τοῦτο μὴ πεπρικέναι ἑαυτοῖς πρέπειν τὸ ἀγελλιᾶσθαι, τοῖς μικροῖς δὲ ἀναπεδιάστως ἐλπιζομένοις σώζεσθαι, ἐ' ὅτε τοὺς τοῦ θεοῦ δούλους ὑπερβαλλόντως ἀπιστίαι κακοῖς, ἐ' οἷς ἄλλοις ἀλλοίοις αὐτῶν ἔργοις ἐμίαναν τὴν γῆν ἐ

Κεφ. λγ' » διέφθειραν. Καὶ ἠνοίχθη ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ ᾧ τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης τοῦ κυρίου ᾧ τῷ ναῷ αὐτοῦ. Μετὰ τὴν εὐχαριστήριον δόξαν τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ἰσαγγέλως ζησάντων, ἠνοίχθαι τὸν οὐρανὸν φησι καὶ ὀφθῆναι τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης, οὐρανὸν τὸν ὑπερκόσμιον τόπον λέγων γνῶσιν, ἐν ᾧ καὶ τεθησαύρισται ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οἷς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. ἐν τούτῳ τῷ τῆς γνώσεως οὐρανῷ, καὶ ἡ κιβωτὸς ὤφθη τῆς διαθήκης. τί δὲ δι' αὐτῆς δηλοῖ ἐπιλούσης τῆς ὀπασίας; τὸ ὅτι, ὥσπερ ᾧ ἐκείνῳ καιρῷ εἴρηται Μωυσῆ, συμβολικὰ ταῦτα τὰ πρατα πόμπωα αὐτῷ, ἀνοίκτε ἐνεργείας ἐχόμενα, (ὁρᾶται γάρ φησι πρόσωπός πάντως κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα ὀπτῷ ὄρει,) οὕτω καὶ νῦν ταῦτα ἀσηκεῖται, τῶν ὁρωμένων καταλλήλως τῷ οὐρανίῳ ὕψει μετεωρίζων τὴν γνῶσιν. καὶ ἐπειδὴ τῇ ὑποδεικθείσῃ Μωυσῆ τῆς κιβωτοῦ τῆς διαθήκης πρωτέλφαι ἀγγελικαὶ καὶ βρουτὰι καθ' ὃ ὄρος ᾧ ᾧ ταῦτα χρηματισθῆναι ἐυδόκησε, ἅπερ τοῖς λόγοις καὶ ἀναγραφόμενα ἀπειργάζοντο, οὕτω καὶ ᾧ τοῦτο τὰ τῆς ὑποδείξεως τῆς κιβωτοῦ, καὶ τὰ καθήκοντα ταύτῃ τῇ ὀπασίᾳ ἐπακολουθεῖ.

12 » Καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ, καὶ σεισμὸς μέγας ἐγένετο. Αὕτη ἐστὶν ἡ τρίτη σάλπιγξ ἐν ᾗ τοῖς ἁμαρτωλοῖς ἡτοιμάσθη ὥσπερ ἡ ἐπιφάνεια τῶν ὑποκειμένων ἀγαθῶν τοῖς ἁγίοις τέως ἀδιαγνώστοις ἀνθρώποις, διὰ δὲ τῆς ἀνοίξεως τοῦ ναοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ᾧ τῷ οὐρανῷ, εἰς γνῶσιν ἀφικνουμένοις. Τότε γὰρ οἱ καλῶς βιώσαντες τῆς παλιγγενεσίας ἠξιωμένοι, τῶν ἀπεκφωνῶν ἀγαθῶν

ἀγαθῶν τοῖς ὁσίοις ᾧ τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς τεύξονται.

» Γυνὴ περιβεβλημένη τὸν Ἥλιον, καὶ ἡ Σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς.

Τὴν γυναῖκα ταύτην, τὴν τοῦ κυρίου φήσαν τινὲς εἶναι μητέρα. τὸ γὰρ καὶ τὸν Ἀντίχριστον πρὸ βραχέως διεξελθὼν, ἐπειδὴ τοῦ ἐπισῆναι τοῦτον καὶ ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ προχειρισθῆναι οἱ λόγοι εἴρηνται, ἀπουδὴ τοῦ Σατανᾶ πειθὼν ὡς ἀπάτης βουλομένου τὴν ἤδη προσνεμηθέντας Χριστῷ ἐξυπροφοῦς πρὸς αὐτὸν αὐτομολῆσαι, ὃς καὶ τοῖς ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐναυθρωπήσεως τοῦ κυρίου κακούργοις ἐπιβαλὼν ἐξ ὁμοιώσεως τούτων τῶν ἀπάτων προέθετο ᾧ σήσασθαι, καὶ μάλιστα Ἑβραίοις ὡς περὶ Χριστοῦ προφητείας ἐκείνῳ μᾶλλον πεθικόσιν ἢ τῷ Χριστῷ, ταύτῃ τοι τῶν ἀπάτων διορθουμένων, τῶν τοῦ κυρίου δι' ἡμᾶς προβάλλεται οἰκονομίων, ὡς ἤδη τελεσθεῖσαι, καὶ μὴ ἂν ἄλλης αὐτῇ ἐναμίλλης ἔσεσθαι δυναμένης. διὸ περὶ μὲν τῆς μητρὸς, ἅτε καθαρᾶς καὶ τῶν γυναίνων ἀπηλλαγμένης, ἐν οὐρανῷ ταύτην γράφει καὶ ᾗ κατὰ γῆν, ὡς ἰσαγγελον. τὸ δὲ περιβεβλῆσθαι αὐτὴν τὸν Ἥλιον, ἐ' ᾗ Σελήνην ἔχειν ὑποπόδιον, ὁ Ἀββακοὺμ ἱκανὸς παρασῆσαι δι' ὧν φησιν. ἐπῆρθη ὁ Ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη ἔστη ᾧ τῇ τάξει αὐτῆς, Ἥλιον λέγων τῆς δικαιοσύνης τὸν σωτῆρα χριστὸν, ἅτε αὐτὸ τοῦτο τῷ εὐαγγελικῷ κηρύγματι ὑψωθέντος καὶ μετεωρισθέντος, τῆς δὲ Σελήνης ῥυτέσης τῆς τῶν Ἰουδαίων συναγωγῆς οὐκ ἔτι προσθήκῃ δεχομένης. οὐ γὰρ ἔτι μετὰ τὸ τοῦ χριστοῦ ἐπιφάνειαν προσθήκην ἔλαβε διὰ προσηλύτων. μᾶλλον μὴν οὖν καὶ ὀλίγωται χριστιανοῖς προσχωρούντων Ἰουδαίων. ἅμα καὶ τὸ περιβεβλῆσθαι τὸν Ἥλιον, τὸ ἐσκιᾶσθαι τὸν ἅγιον παρθένον τῷ ἡλίῳ τῷ νοητῷ, ἤγουν τῷ Χριστῷ, συναίμεθα ὑπολαβεῖν, καὶ τὴν Σελήνην, τὸν καθ' νόμον λατρείαν, ἅτε ὑπερβαθεῖσαν καὶ παρὰ πολὺ μείονα ἑαυτῆς γνομένην τῷ εὐαγγελικῷ κινηθεῖσαν πνεύματι. ἴσως δὲ πρὸς τὸ δικαιούμενον ἀκολουθότερον ἰῶ ᾗ σεῖν, τῷ Ἡλίῳ μὴ περιβεβλῆσθαι τὴν γυναῖκα, περιβεβλῆκέναι δὲ τὸν ᾧ γαρεῖ ἐχόμενον Ἥλιον. ἀνῆ ἵνα δείξῃ ὅτι καὶ κυοφορούμενος ὁ κύριος, καὶ τῆς οἰκείας μητρὸς καὶ πάσης τῆς κτίσεως ὑπερεῖχε, σκέπῃ αὐτὸν ἔφη περιβεβλῆκέναι τὴν μητέρα. ἕτεροι δὲ πάλιν τοῦτο τὴν γυναῖκα, τὴν ἐκκλησίαν ἔφασαν εἶναι, ἥτις τὸν τῆς δικαιοσύνης Ἥλιον χριστὸν περιβέβληται, καὶ τὴν Σελήνην τὴν συναγωγὴν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὡς ἤδη παλαιωθεῖσαν ἔθηκε. καὶ ᾗ ἑξῆς πάντα ἁρμοδίως, ὡς Ἀνδρέας καὶ Μεθόδιος.

» Καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανοι ἀστέρων δώδεκα, καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, ἔκραζεν ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. Ὁ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς γυναικὸς ἐξ ἀστέρων δώδεκα συνιστάμενος στέφανος, οἱ ἅγιοί εἰσιν ἀπόστολοι. τὸ δὲ τὴν ἐν γαστρὶ ἔχουσαν κράζειν βασανιζομένην τῷ ᾗ τόκῳ, τὸν τὰ Ἀμὼς φασιν Ἡσαΐαν ἀπολύσασθαι δι' ὧν φησιν. πρὶν τὴν ὠδίνουσαν τεκεῖν, καὶ πρὶν ἐλθεῖν τὸν πόνον ὧν ὠδίνων, ἐξέφυγε καὶ ἔτεκεν ἄῤῥεν· ἀμφότερα δὲ συμβῆναι τῇ παρθένῳ. καὶ γὰρ ἔκραζε καὶ ᾧ ἀθυμίᾳ ἦν, τὸν μνησῆρα ὑπονοοῦσα μοιχείας αὐτὴν ἐγκλήματι ὑπόδικον κατασῆσθαι, ὃ καὶ τὸ εὐαγγέλιον φησι διὰ τὰ λάθρα ἀπολύσαι αὐτὴν βουλεύεσθαι. ἐπεὶ δὲ ἀγγέλῳ θείῳ τῆς ὑπονοίας ταύτης ἀπαλλαγὴ ἐκ πνεύματος ἁγίου τὴν κυοφορίαν εἶναι

ρίαν εἶναι ἐμπεδοῦντες, ὅτε καὶ αὐτὴ ἐξέφυγε πᾶσαν τὴν ὠδῖνουσαν αὐτὸν θραῦ-
» ματείαν. Καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ. καὶ ἰδοὺ Δράκων πυρρὸς μέ-
γας, ἔχων κεφαλὰς ἑπτά. Δράκοντα, τὸν Σατανᾶν καλεῖ δηλονότι τὸν σιολιόν. πυρ-
ρὸν δὲ δηλοῖ τὸ αἱμοβόρον καὶ ὀργίλον. οὐρανὸν δὲ νῦν παῦθα, τὸν ἀέρα φάσκει ὡς ἐξ αὐτοῦ
μὴ πεπωκότος τὸ Διαβόλου. πῶς γάρ; ἐκπέπωκε γοῦν, ὁπηνίκα ἐξουσίαν, καθ' ὃν Παῦ-
λον, ἔχων ἐν αὐτῷ, καθ' ὃν ἄρχοντα, λέγοντα, τὸ σπόγγος τὸ ἀέρος τοῦτο. κεφα-
λὰς δὲ αὐτοῦ, ὡς προνοητέρας αὐτοῦ δυναμέως καὶ ταῖς πνευματικαῖς ἐνεργείαις ἀν-
τιπάλους. ἢ ὡς ἑπτὰ κακίας ἃς ὁ Σολομὼν ἐν καρδίᾳ εἶναί φησι τὸ ἐχθροῦ.

» Καὶ κέρατα δέκα. καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ, ἑπτὰ διαδήματα.

Τὸ κέρας, δυναμέως καὶ δόξης σημαντικόν ἐστιν. δέκα δὲ τὰ κέρατα, ἢ τὰ ἀντι-
Εκδ. τοῦ Ανδρέου διαστελλόμενα ταῖς δέκα ἐντολαῖς τοῦ νόμου ἐναντιομελήματα καὶ τὰ τελειωτικὰ
τῆς Σατανικῆς ἀπρασίας ἐγχειρήματα, ἢ τὰς διαιρέσεις τῆς βασιλείας, κόσμον φερού-
σας αὐτῷ, ὡς ταῖς διχοστασίαις χαίροντι. ἑπτὰ δὲ διαδήματα ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐ-
τοῦ, ἰσάριθμα ταῖς κεφαλαῖς, διότι οἱ ἐν ταῖς δαιμονικαῖς ἐνεργείαις νικῶντες, ἐκεῖθεν
τοῖς στεφάνοις κομίζονται, ὅταν πόνοις καὶ ἱδρῶσι τὸν νικῶν ἤραντο.

» Καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ, σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ.

Τρίτον μέρος τῶν ἀστέρων ἐκλήθησαν, οἱ περὶ ἐνὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῆς τριάδος διεσαλ
μένοι ὡς Ἄρειος καὶ Μακεδόνιος. ἡ ἔρημος δὲ, ἧς ἐν ἐλθοῦσα τρέφεται ἡ ἐκκλησία,
ἡ κακῶν ἐρημία καὶ σειρὰ φθορᾶς. τὸ δὲ τὴν οὐρὰν ἕλκειν τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, καὶ οὕτω
θεωρητέον. δύο τινὰ νομίζομεν διελοῦσθαι δηλοῦντος τούτων. ἢ τὴν πρώτεραν αὐτοῦ ἐξ οὐ-
ρανοῦ πεσοῦσαν μετὰ τῶν συναποστατῶν ἀγγέλων δηλοῦντος τὸ ἐσχάτου κινήματος τοῦ φθόνου.
τοῦτο γὰρ ἡ οὐρά. πρώτην γὰρ ἡ ἔναρξις ἡ σύρασα ἐκείνου πρὸς φθόνον ἐφώλισε
καὶ τοὺτοις ἐν τῇ γῇ κατέρραξεν. ἢ τὸ ἐχθροῦ μετὰ τῶν θλάσιν αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς
ἐν ᾧ τῶν τοῦ κυρίου ὑπόστηι μαθητῶν λαβόντων ὑπὸ αὐτοῦ ἐξουσίαν πατεῖν ἐπάνω
ὄφεων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ κακοῦ, τῶν μετὰ τοῦ γράνου κίνη-
σιν, ἤγουν τῶν ἐσχάτων τοῖς ἀστηρίκτοις καὶ τεταγκοῦσαν ἐκ τοῦ γράνου φρονήματος ἀ-
στέρας τροπικῶς ὀνομαθέντας διὰ τὸν ἐκτὸς βαπτίσματος λαμπρότητα.

» Καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. καὶ ὁ Δράκων ἕστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς
» μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ, τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ. καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρ-
» σεν, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ.

Συγκατέβαλε γὰρ ἑαυτῇ πολλῶν ἀγγέλων μοῖραν συναποστατῆσαι πείσασα
ἀπὸ θεοῦ, καὶ πεπίπτηκε χθονίους τοὺς γράνιους, καὶ σπόρος, τοὺς λαμπροὺς ὡς ἀστέρας.
τὸ δὲ ἑστηκέναι τὸν Δράκοντα ἐπιβούλως κατὰ τοῦ τέκνου νοσπευαζόμενον, τοῦτο δηλοῖ
ὅτι πολλὴν ἐπιμέλειαν πεποίηται τῷ τεχθέντι ἐξαρπάσαι τὰ δυσχερῆ, καὶ ἵνα
τοῦτο ἔρηται. Καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ.

Ὁ μὲν ἰοβόλος Δράκων ὑπέδρευσε καὶ παρέθηκεν Ἡρῴδῃ ἀνελεῖν τὰ ἐν Βηθλεὲμ
βρέφη, ὡς ἐν ἐκείνοις καὶ χριστὸν ἀναιρήσων. τὸ δὲ παιδίον θεοῦ πρόνοια τοῦ πατρὸς
χρηματίσαντος τῷ Ἰωσὴφ, παραλαβόντα αὐτὸ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ φεύγειν εἰς Αἴγυ-
πτον,

πτον, διέφυγε τὴν ἐπιβουλήν. τὴν δὲ τηρίαν τίνων εἰς ἁρπαγὴν ἔταξε, πρὸς τὸν θεὸν,
λέγων, καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ, οἰονεὶ ἐκ τῆς θείας προνοίας καὶ δυναστείας διακειμέ-
νης τῆς σωτηρίας τῷ παιδίῳ. τοῦτο γὰρ ὁ θρόνος βούλεται δηλοῦν.

» Καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγε εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ὑπὸ τοῦ θεοῦ,
» ἵνα ἐκεῖ ἐκτρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα.

Ἡ τῆς γυναικὸς φυγὴ εἰς τὴν ἔρημον, τὴν ὧν ἐκλεκτῶν φυγὴν σημαίνει, ὧν ἐπὶ πλοῦ-
σίας τοῦ Ἀντιχρίστου καὶ τοῦ Διαβόλου ἐνεργουμένης, φέυξον οἱ κορυφαιότατοι τῆς ἐκ
κλησίας, ἐκ τῶν πολιτικῶν θορύβων καὶ κοσμικῶν φέυγοντες ἡδονῶν ἐπὶ ἔτη τρία ἡ
μισυ. τοὺς γὰρ αἱ χίλιαι διακόσιαι ἑξήκοντα ἡμέραι χρονικὴν σωτελοῦσι διάστημα.
» Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ γράνῳ. ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ ἐπολέμησαν Κεφ. λδ'
» μετὰ τοῦ Δράκοντος. ὁ Δράκων ἐπολέμησε καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἴσχυσαν, οὐδὲ
» τόπος εὑρέθη αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ γράνῳ. καὶ ἐβλήθη ὁ Δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρ-
» χαῖος ὁ καλούμενος Διάβολος καὶ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη
» εἰς τὴν γῆν. καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν.

Ὁ νῦν τῷ γράνῳ πόλεμος, δηλοῖ τὴν πρώτην ἀλαζονείαν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀδὰμ φθόνου
σωύεση. τοῦ ἀρχιστρατήγου γὰρ Μιχαὴλ μὴ φέροντος τὴν τοῦ Διαβόλου ἀλαζονείαν,
καὶ πολεμικῶς κρατοῦντος τῆς οἰκείας νῦν δηλαδὴ τριβῆς ἀπορρίψαντος ἐκεῖνον πάλαι, αὖθις νῦν
τῇ τοῦ Ἀντιχρίστου παρουσίᾳ, μετὰ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ τῶν διακονου
μένων αὐτῷ τοῖς κατὰ τῶν πιστῶν καὶ ἁγίων πειρασμοῖς, ὡς ἤπερ νῦν δοῦλος τοῦ αὐ-
τοῦ ἀπορρίψαντος αὐτὸν, ἐκπεσεῖται τελεώτερον ὁ Διάβολος. τινὲς δὲ ταύτην τὴν
ἐκπτωσιν τοῦ Διαβόλου μετὰ τὸ βάπτισμα καὶ τὸν πειρασμὸν τοῦ Χριστοῦ γεγονέναι λέ
γουσι, καὶ μετὰ τὸ ἡρηκέναι αὐτῷ τὸν Χριστὸν, ὕπαγε Σατανᾶ. καὶ σφόδρα τοῦτο τοῖς περὶ
τῆς Θεοτόκου ἡρηνεύουσιν ἁρμόζειν δοκεῖ. διώνυμος δὲ καλεῖται. Σατανᾶς μὲν, ὡς ἀν-
τικείμενος τῷ δεσπότῃ. Διάβολος δὲ, ὡς διαβάλλων θεὸν ἀνθρώποις ὡς τῷ Ἀδάμ.
» Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ γράνῳ λέγουσαν. ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ
» δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ κατή
» γορος τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός.

Τῆς γραπίας ἀξιωθεὶς ἀνόδου ἀφ' οὗ καὶ τὸν πόλεμον ἐθεάσατο, καὶ τὴν κατὰ τοῦ Διά
βόλου νίκην, ἀκούσας φησὶ καὶ φωνὴν λέγουσαν, ὡς πολλάκις παρεθέμην, ἀντὶ τοῦ
δηλοῦσαν παραλαμβανομένην. τί δὲ δηλοῦσαν; τὴν εὐφροζύνην ἣν ἔσχον ἐπὶ τῇ νί
κῃ τοῦ Σατανᾶ. τίς δὲ ἡ ὠδή; ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις
ἡ τοῦ θεοῦ δέλαμψιν ἀκριβεστάτην. τὸ δὲ ἄρτι, οὐ τὸ νεαρὸν σημαῖνον ἐνταῦθα πα-
ρέλκεσθαι, ἀλλὰ τὸ τελὲς καὶ ἀπαράλογον, καὶ τῇ ἀρχῇ κατάλληλον. τῶν ἀδελ
φῶν ἡμῶν. ἀδελφοὺς ἀγγέλους τοὺς ἀνθρώπους καλοῦσιν, μιμήσει τοῦ ἑαυτῶν δεσπό
του. αὐτὸς γὰρ δηλοῖ τοῦ πρωτόκτου φησὶν, ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου.
ἡμέρας δὲ καὶ νυκτὸς, τὴν κατηγορίαν τὴν κατὰ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν φησὶ συγκροτεῖν
τὸν κατήγορον, τὸ ὑδελεχὲς καὶ ἀδιάλειπτον παρίστων τοῦ τοῦ Πονηροῦ καθ' ἡμῶν ἐ-
» πηρείας. Καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν, διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου, καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς

μαρτυρίας

» μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. διὰ τοῦτο εὐφραί-
» νεσθε οὐρανοὶ, καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες.

Ἐνίκησαν οἱ μάρτυρες τὸν δοκοῦντα νικᾶν εἶναι, ὡς καὶ κατὰ τοῦ θεοῦ νικῆσαι, συνεργῷ χρησάμενοι τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνος οὐκ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ ἴδιον αἷμα ἔδεξατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν, οὕτω καὶ οἱ χριστοῦ μάρτυρες ζηλωτὴς τῆς σφαγῆς τοῦ ἑαυ-
τῶν δεσπότου καὶ τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς καὶ τῆς ζωῆς προέκριναν τὴν μίμησιν τοῦ δεσποτι-
» κοῦ πάθους. Οὐαὶ τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσῃ, ὅτι κατέβη ὁ Διάβολος πρὸς ὑμᾶς
» ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

Οὐ τὴν ἀναισθήτῳ κτίσει τὸ ᾄσαι, ἀλλὰ τοῖς γήϊνα φρονοῦσι καὶ ἀποδὸς οὖσι. κα-
τὰ γοῦν τὸν κοινὸς ἐχθρὸς στρατευόμενος, τὸ ἑαυτοῦ καταθύμιον ἀνύσει. τοῖς νή-
φουσι δὲ καὶ πρὸς θεὸν ἀνατεινομένοις οὐ μόνον πρὸς βλάβιν οὐ καταβήσεται, ἀλλὰ καὶ πρὸς ὠφέλειαν, ὡς διαγυμναζομένοις ἐν παιδοτρίβῃ, καὶ τοῖς πειρασμοῖς δοκιμω-
τέροις ἀποτελουμένοις. πλείονα δὲ τὸν θυμὸν ἔξειν φησὶ, τὸ ὑπερῆγον τῆς αὐτοῦ πλη-
» σιονὸς λοιμὸς. Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ Δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὸν γῆν ἐδίωξε τὸν
» γυναῖκα ἥτις ἔτεκε τὸν ἄρρενα. Οἱ τὸν γυναῖκα εἰς τὸν τοῦ κυρίου μητέρα ἐξέ-
λιφότες ἐπαναλήψιν φασὶ ταῦτα ὧν ἤδη ἠρημένων. οὐ γὰρ τότε λέγει ὅτι μεθ' ὃ εἶδεν ὁ Δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὸν γῆν, εὐθὺς ἐδίωκε τὸν γυναῖκα. ἀλλ' ἐπειδὴ εἶδεν ἑαυτὸν ὁ Δράκων ὧν οἷς ὑπῆρχε κακοῖς, καὶ ὅτι ἐκπεπτώκει τῆς ἀγγελικῆς ἀξίας, πικρὸς γέγονε λίαν κατὰ τῶν ἀνθρώπων. οἱ δὲ παῦλον δι' αὐτὸν τὸν γυναῖκα πρὸς τὴν ἐκκλησίαν μεταλαμβάνοντες, οὕτως ὁρίζουσιν. ὅτι ὅτε εἶδεν ὁ Διάβολος τῷ Χριστῷ μετὰ τὸ βάπτισμα πρεσβεύσας ὅτι ἠπίθη, ὡσαύτως καὶ ὅτι πρὸς τὸν αὐτὸν μαθητὴς ὁ παῦλος ἠχώθη διὰ θανάτου τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ ζωὴν εὐρομένους, ἑαυτὸν δὲ, ὡς φησιν, εἰς γῆν καταδεδικασθέντα εἰς τὸ γῆν ἑαυτὸν ἐπιστρέψαι διὰ δι' αὐτὸν γεώδεις τὸ φρόνημα καὶ μηδὲν τῆς ἐπουρανίου κεκτημένους παλιν-
γενεσίας τε καὶ λαμπρότητος, ἤρξατο πάλιν, φησὶ, τὸν ἐκκλησίαν διώκειν, ἐξ ἧς ὁ ἀρχηγὸς τοῦ λαοῦ, ὁ μηδὲν παλυπρεπὲς φέρων ὧν ταῖς ἰδιοφυέσι τοῦ ψυχῆς τοῦ βίου ἐκλύειν καὶ μαλακίζειν ἐτέχθη.

» Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ δύο πτέρυγες τοῦ Ἀετοῦ τοῦ μεγάλου ἵνα πέτηται εἰς
» τὸν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς ὅπως τρέφηται ἐκεῖ καιρὸν, καὶ καιροὺς, καὶ ἥμι-
» συ καιροῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. Οὐ λέγουσι γάρ, φησιν, ὑπὸ χεῖ-
ρα τοῦ Σατανᾶ, ἀλλὰ ταῖς δοθείσαις δυσὶ πτέρυξιν ἐφυγὲ εἰς τὸν ἔρημον. πτέρυγας δύο λέγει, χρηματισμοὺς παρὰ τῶν ἀγγέλων, ἕνα μὲν τὸν τοὺς Μάγους μὴ ἀνα-
κάμψαι πρὸς Ἡρῴδην διασειλάμενον, ἕτερον δὲ τὸν, φεῦγε εἰς Αἴγυπτον φά-
σκοντα, καὶ ἴσθι ἐκεῖ, ἕπως ἂν ἔρημος θεοσεβείας. ὃ καὶ παράδοξον, ἐν ἀσεβέσι τὸ θεῖον ἐκτραφῆναι. καιρὸν δὲ καὶ καιροὺς καὶ ἥμισυ καιροῦ, τὸν διατριβὴν τὸν εἰς ἔρημον σχεῖν, ὃ εἰς τρία ἔτη καὶ ἥμισυ συγκεφαλαιοῦται τοῦ τῆς ζωῆς Ἡρῴδου χρόνου.

» Καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποτα-
» μὸν, ἵνα αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ.

Τῆς

Τῆς βουλῆς ἀποτυχοῦσης τῆς κατὰ τῆς παρθένου ὄφις, ἄλλην μῆνιν ἐνεκάνισε κατὰ τῆς παρθένου καὶ τοῦ ταύτης ὄχλου δραματουργίαν κατὰ τὸν σαυρὸν λέγων. δι' ὧν καὶ τῇ μητρὶ τὸν διὰ τὸ πάθος ἀπιστίαν ἐνέσπευάζε, καὶ τῷ ὄχλῳ τὸν διὰ θανάτου ἀπώλειαν. ποταμὸν δὲ ἐκτὸς σώματος φησὶ τὸν ὄφιν ἐκβαλεῖν τοὺς ἀφρασμόσυρτας, ὡς ζῶντες ὕδωρ καὶ ποταμοὺς ἀηγορεῖν. πρόδηλον οὖν τὸν διὰ τὸ πάθος τοῦ κυρίου πειρασμὸν τῇ μητρὶ ἐγγινόμενον λέγει. ὃν καὶ Συμεὼν ὁ θεοσύτης φησὶ τῇ Παρθένῳ. καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὸν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία. καὶ τὸ αὐτὸν, εἰς πάντας τοῦ ἀληθῶς αὐτὸν ὠδινῆσαι καὶ τεκεῖν, ἀλλ' οὐ φαντασία.

» Καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικὶ, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιε
» τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ Δράκων ἐκτὸς στόματος αὐτοῦ. καὶ ὠργίσθη ὁ Δράκων ἐπὶ τῇ γυναικὶ, καὶ ἀπῆλθε ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς τῶν τη-
ρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ, καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.

Τὸ μὲν καταπεῖν τὸν γῆν τὸν ποταμὸν, δηλοῖ τὸ διὰ θανάτου τὸν κύριον δόξα-
σθαι τῷ μνήματι. τίνα δὲ πρότερον ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικί; τὸ καταπεῖν τὸν γῆν τὸν ποταμὸν ὃν ὁ Δράκων ἔβαλεν ἐκτὸς στόματος αὐτοῦ. ὁ πόλεμος δὲ πρὸς τοὺς χρι-
ματίσαντας ὑὸς καὶ ἀδελφοὺς τοῦ χριστοῦ, καθ' ὃ εἴρηται τὸ, ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου. Θύρις δὲ ὀργῆς πολεμεῖν ἔκρινε τοῖς πιστοῖς τοῦ κυρίου, οἱ τῇ πρὸς αὐτὸν ἀληκρινεῖ πίστει καὶ διαθέσει καὶ εἰς συγγένειαν αὐτοῦ ἀνελήφθησαν, καθὼς ἐστὶν αὐτοῦ ἀκοῦσαι, μάρτυρμου καὶ ἀδελφοί μου ἐστὶν οἱ ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ
» πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης, καὶ εἶδον
» ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτά. καὶ ἐπὶ τῶν Κεφ. λς΄ 13
» κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα. Ἐν μὲν τῇ πρὸ ταύτης θεωρίᾳ, Δράκων πυρρὸς τῷ χρανῷ ὁρᾶται, νῦν δὲ ἐκ τῆς θαλάσσης ἀναβαίνων. ὁ μὲν οὖν ἀπὸ οὐρανοῦ Δράκων, τὸν κατ' ἀρχὰς τῆς οὐρανίου δόξης ἐκπεπτωκότα σημαίνει. ὁ νῦν δὲ πάλιν, τὸν αὐτὸν ἐκ τῆς θαλάσσης ἀναβαίνοντα, θάλασσαν τὸν ἄγαρν τοῦτον καὶ ἀτάραχον παρισῶν βίον, ἀφ' ἧς καὶ ἀναβαίνει τὸ θηρίον, ὡς ὧν ἄλλων πλημμελεῖς καὶ ἀσηρίκτως ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς πράξεις λαβὼν εἰς ἐμφάνειαν. ὃ γὰρ ἄλλο, ἢ ὁ Ἀντίχριστος ἐπὶ τῷ πρώτῳ καὶ δευτέρῳ Σατανᾷ, τρίτος αὐτὸς πρωτῶν. τὸ δεύτερον δὲ καὶ μέσον, ὃ καὶ νῦν πρόκειται εἰς θεωρίαν, δυνάμις τις τυγχάνει, τῷ ἀπρόσιτῳ Σατανᾷ σωνεκπεπτωκυῖα, ἐκείνου μὲν ἧττον, ὧν δὲ λοιπῶν εἰς κακίαν προύχουσα. ὅς ἐστιν ὁ Ἀντίχριστος ὁ κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐξ ὧν συγκαταβεβλημένων αὐτῷ ἀγγελικῶν μὲν τὸ πρὶν ὑπαρχουσῶν δυνάμεων, ὕστερον δὲ ἐκδιαβεβλημένης πεσαρέσεως, πρὸς τῶν ὧν Δαιμόνων μεταχηματισθεισῶν ζόφωσιν. Τὰ κέρατα δὲ τὰ δέκα, τὸ τέλειον ὧν εἰς κακίαν σωτελούντων πρόσειναι τῷ Ἀντιχρίστῳ παραδηλοῖ, ἐξ ὧν καὶ δόξα αὐτῷ προμαρτεῖ, διότι τὸ κέρας, τὸν δόξαν ἔθος σημαίνειν. ἅμα καὶ ἐκ τούτων τινὲς ἡρήκασιν εἰς δέκα τότε βασιλείας διηρῆσθαι τὸν οἰκουμένην. ὡς δὲ ἑπτὰ κεφαλὰς, τῷ τὰς βασιλείας τοῦ τῷδε τῷ συστοίχῳ τοῦ ἑβδομαδικοῦ ἀριθμοῦ κόσμῳ ὑπάρξαι, συγκαταλυομένῳ ὡς ἀληθεῖ τῇ κατὰ σάρκα βιώσει, ἀνατέλλοντος δὲ τοῦ

δὲ τῷ ἀφθάρτῳ τε καὶ διαιωνίζοντες, ᾧ ὦ καὶ ἡ βασιλεία διαιωνίζουσά τε καὶ ἀ-
» διάδοχος. Καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν ὀνόματα βλασφημίας. καὶ τὸ θηρίον ὃ
» εἶδον ἦν ὅμοιον Παρδάλει. καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς Ἄρκτου. καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα
» Λέοντος. Ἅμα τῇ ἀρχῇ τῆς βλασφημίας ἄλλον ἔχεσθαι παραδιλοῖ, τουτέστι τὸν Ἀντίχριστον. αὐτὸς δέ ἐστιν ὁ Ἀντίχριστος ὁ πρωτοπίστοις χρισάμενος τοῖς Ἕλ
λησίζουσιν ἄρχουσιν, καὶ διὰ καὶ τοῖς μετὰ Κωνσταντῖνον τὸν μέγαν, ὧν ἐστιν Ἰουλιανὸς καὶ Οὐάλης, καὶ οἱ καθ' ἑξῆς αἱρετίζοντες βασιλεῖς. Τότε καὶ αὐτὸς ἔπεσόν τα
ἐς δέκα πρὸ μικροῦ τῆς αὐτοῦ ἀφίξεως μεριστείσης τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς, ἀρκούν τως μεταβεβλασφημηκότων τῆς τῶν χριστιανῶν πίστεως. σορὶ τοῦ ἀριθμοῦ δὲ τοῦ δέκα καὶ ἑξῆς
εἴρηται. ὁ δὲ τοῖον δὲ τὸ θηρίον, ὅμοιόν φησι Παρδάλεως, καὶ οἱ πόδες Ἄρκτου, καὶ τὸ
στόμα ὡς Λέοντος, δηλοῖ μὲν τῆς Παρδάλεως τῶν ῥωμαίων σημαίνων ἀρχῶν, ὡς τα-
χυεργῆ, καθ' ὧν αὖ τὸν ὁρμὴν σχῇ, ἐκαρτερικῶς μέχρις αὖ πρὸς τέλος τοῦ ἀναρξαθαι
φθάσῃ, ὃ καὶ διὰ τῶν τῆς Ἄρκτου πρόσωπον δηλοῖ. ἀναφέρονται δὲ ἐς τὸν Περσῶν βα
σιλέων. διὰ δὲ τὸ στόμα τοῦ Βαβυλωνίων, ὧν αὖτις ἀπαραλογίστως τῶν Σαρρα-
κηνῶν ἐκδέξεται, καθ' ὃ καὶ νῦν ἐστὶ τὸ ἀρχεῖον αὐτῶν, ὧν διὰ ὁ Ἀντί-
χριστος ὡς Ῥωμαίων βασιλεὺς κρατήσει.

» Καὶ ἐδόθη αὐτῷ ὁ Δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἐξουσίαν
» μεγάλην. Δώσει γὰρ τῷ Ἀντιχρίστῳ ὁ Σατανᾶς ὁ νοητὸς Δράκων, πᾶσαν ἐξουσίαν
ἐν σημείοις καὶ τέρασι ψευδέσι πρὸς ἐξαπάτην, ὁμοίως τῶν ἀληθινῶν. τὸν θρόνον δὲ τοῦ
νοητέον, ἢ μὴ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ἄλλος τοῦ σκότους τούτου, ἵνα καὶ αὐτὸς ἔχῃ τῆς χρανιᾶς
» δόξης ἐκπεπωκώς; Καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ, ὡσεὶ ἐσφαγμένην εἰς θάνατον.
» καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη.

Τοῦτο διαφόρως ἐκληπτέον. ἤτοι γὰρ οὕτως νοητέον. κεφάλαιον τοῦ Σατανᾶ, τὸ
ὑπ' αὐτοῦ πεπλανημένα ἔθνη. τούτων δὲ μία πρὸς εὐσέβειαν ἐπαναγωγὴ, σφαγὴ εἰς θά
νατον ἐλογίσθη. καὶ ὅτι μὲν κυρίως σφαγὴν, οὐχ ὡς σφαγὴν τὸ ῥητὸν παρίστα, μὲν ἐσφαγ-
μένην, οὐχ ὡς ἐσφαγμένην φάσκον, καὶ, τῷ, ὡς, ὁμοιωματικῷ μορίῳ χρησάμενον.
παύτῃ γοῦν πάλιν τῇ εἰς θεογνωσίαν ἐπαναστροφῇ, μὲν πρὸς τὴν ἐξ ἀρχῆς πρὸς ἀσέβειαν
ἐπαναδρομὴν, θεραπεία ὠνόμασε πλησγῆς. ἢ τοίνυν οὕτως τοῦ πῆς ἀναπαύσεως τὸ ῥη
τὸν, ἢ καὶ οὕτως. κεφαλὴν ὡς ἐσφαγμένην, εἴτέ τινα τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ τεθνατο-
τῶσθαι, καὶ ἐκπῆς ὑπ' αὐτοῦ εἰς πολλὰ διαιρεθείσης ἀρχῆς δηλοῖ τοιαύτας ἀπατηλῶς
ἀνίσασθαι δόξαι, ἢ πὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἀπολλυμένην δηλοῖ τὴν εἰς πολλὰ διαιρέσεως
σφαγῆς τρόπον νομισθῆναι. αὐτὸς δὲ τὸ Ἀντιχρίστου παύτας καταλευκότος, πὴν κα
» πάλυσιν θεραπείαν νομισθῆναι. Καὶ ἐθαύμασεν ὅλη μὲν γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου.

Ἀντὶ τοῦ θαύμβοις ἐπλήσθη, ὥσπερ προηγουμένου τοῦ θηρίου δηλοῖ τῶν τεράτων, αὖ
τῶν δὲ ὀξύπαθεν ἐπακολουθούντων τῇ συγκαταθέσει. τὸ δὲ ὅλη μὲν γῆ, ἀντὶ τοῦ πᾶς
ἄνθρωπος εἴρηται μετωνυμικῷ τῷ τρόπῳ, ἀπὸ τοῦ μορίου χρόνος τὸ πᾶν χρόνου.

» Καὶ προσεκύνησαν τῷ Δράκοντι τῷ δεδωκότι τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσε
» κύνησαν τῷ θηρίῳ, λέγοντες. τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ; τίς δύναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ;

Τὸ ὑπὲρ

Τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀντιχρίστου θαῦμα, ἐξ ὧν δι' αὐτοῦ ἐνεργούμενον διάβολον πὴν ἀναφο
ράν ἔξει. δι' ἐκείνου γὰρ ὁ Δράκων προσκυνηθήσεται.

» Καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίαν. καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξου
» σία πολεμῆσαι μῆνας τεσσαρακονταδύο. καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφη-
» μίαν πρὸς τὸν θεὸν βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ πὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἐν τῷ
» οὐρανῷ σκηνοῦντας. καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων, καὶ νικῆσαι αὐτούς.

Διπλοῦν τὸ λέγειν. ἢ γὰρ τῆς ἀνεκφράστου τοῦ θεοῦ ἀνοχῆς τότε, ὡς γυμνασίας χά
ριν καὶ δοκιμῆς τῆς πρὸς αὐτὸν ἡμῶν διαθέσεως, ἀνεχομένου τὰ τοιαῦτα. ἢ τὸ, ἐδόθη,
ὑπὸ τῶν ἢ πατημένων προσκυνησάντων αὐτῷ ἀνθρώπων. τὸ δὲ μεγάλα λαλεῖν, τὸ ὑ-
» περφανείας μεστὰ ῥήματα προφέρειν. Καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν
» φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. Ἐν τοῖς φθάσασιν εἴρηται ὡς ὁ τῆς
ἐπιδημίας τοῦ Ἀντιχρίστου καιρὸς καὶ πῆς ἀπατηλῆς αὐτοῦ ἐξουσίας, ἐξ τρία ἥμισυ ἔτη
συντελεῖται. τότε γὰρ οἱ τεσσαρακονταδύο μῆνες, χρονικὸν διάστημα σωάγουσιν.
» Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν γέγραπται τὰ
» ὀνόματα ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς. Περιληπτικῶς ζώνοιαν ἐπισυρομένου τοῦ, πᾶς,
μορίου, ἵνα μὴ κἀνταῦθα τότε παραλιφθεὶν ἐξ πάντες ἀνθρωπίνου χώνοις σχεῖν τὸν Ἀν
τίχριστον ζώνοιθῆ πὴν προσκύνησιν, γνώρισμα πρέσχε τῶν προσκυνουμένων τούτῳ, ἐκεί-
νοις λέγων προσκυνῆσαι, τοῖς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς, οὓς ἐν Ἡσαΐᾳ προσπεῖσθαι μελ-
λοντεῖ, ἃ προσυμεθα φάσκων, ἀλλὰ προσοῦνται οἱ ζώνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, τουτέστιν,
οἱ μηδὲν τῶν χρανίων ἐν τῇ ἐκείθεν δόξης προφρονικότες, ἀλλὰ τῇ γηΐνῃ ἑστίᾳ καὶ τῇ κατ'
αὐτὴν χοιρώδει βιώσει προσαρμοζόμενοι. διὸ καὶ τοῖς τοῦ βιβλίου τῆς ζωῆς διημαρτή
κασιν ἐγγραφῆς. Τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.
Ἐν ὑποβρατῷ ἀκουστέον τὸ, ὧν γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς τοῦ
ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου. ἐπεὶ ὧν γέγραπται, ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γέγραπται. οὕτω γὰρ δεῖ νοεῖν, οὐχ ὡς, ἐν γραφῇ ἔχει, ὅτι μηδὲ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἐν τῷ ἀρ
νίου σφαγή. Τίνων δὲ τὰ ὀνόματα μὴ προσκυνησάντων τῷ δράκοντι ἐν τῇ βίβλῳ τοῦ ἀρ
νίου ἐγράφησαν; οἱ τριοῦ τριφέρειαν εἰπεῖν ὡς ὁ Ἰωὴβ καὶ οἱ τέσσαρες αὐτοῦ φίλοι καὶ πάντες οἱ
Δι' εὐσέβειαν μαρτυρούμενοι ἐν τῇ παλαιᾷ. Τούτου τοῦ βιβλίου καὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν
Χριστὸν καὶ Λουκᾶς φησιν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ μνημονεῦσαι ἐνίοτα λέγει. χαίρε-
τε ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

» Εἴτις ἔχει οὖς ἀκουσάτω. εἴτις αἰχμαλωσίαν συνάγει, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑ-
» πάγει. εἴτις ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι. ὧδε δέ
» ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.

Εἴτις φησὶν ἔχειν οὖσι, τῷ ἐγκειμένῳ παραπόμπων πρὸς δηλοῦν τῶν ῥημάτων ἐκφε-
ρομένῳ ζώνοιαν, ἀκουσάτω τῶν ῥηθέντων καὶ γνώτω, ὅτι ὁ τοῦ τὸ αἰχμαλωτίζειν
ἑτέροις προσήκειν, δέξεται τὰ ἐπίσης τῶν πεπραγμένων αὐτῷ. τότε γὰρ βούλεται
παρίστασθαι τὸ ὑπάγειν, οἷονεὶ, εἰς ἀνέκπτωσιν ἑαυτῷ τὸν μόχθον καταβάλλειν, τὸ καὶ αὐ
τὸν αἰχμαλωτισθῆναι ὑπὸ τοῦ θηρίου μηδεμιᾶς ἀναλήψεως τυγχάνων ὑπὸ τοῦ θεοῦ τοῦ
μὴ ἀπαχθῶσαι.

μὴ ἀπαχθῶσι. ὧδε νοοῦνται ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων καὶ οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ Σατανᾶ ἐγνωμένους τοῖς εὐσεβέσι καρτερικώτατα διαβεβοημένων, καὶ διὰ τῆς πίστεως δεδοκιμασμένων ἀγίων, ὅτι καὶ αὐτοὶ πίστει κατώρθωσαν τὰ ἐπαινετὰ πάντα, εἶπε Παύλῳ πιστεύσαντι Ἑβραίοις οὕτω διεξιόντι ταῦτα πλατύτερον.

» Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχε κέρατα ὅμοια ἀρνίῳ, » καὶ ἐλάλει ὡς Δράκων. καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον » αὐτοῦ. καὶ ἐποίει τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσουσι τὸ » θηρίον τὸ πρῶτον. Πολλὰς ἐκδρομὰς ποιησάμενος ἐκ τῶνδε τῶν ἀρχῶν, εἰς προλαβεστέρας ἀρχὰς ἀναβας, ἔφθασεν εἰς τὸ ἀσυνδιάλυτον. ὅπερ γὰρ ἄλλο, ἢ τὸ διαγνῶσαι τὸ περὶ τῆς παρουσίας τοῦ Ἀντιχρίστου. καὶ ὅρα τί φησι περὶ αὐτοῦ, ἐκ τῆς γῆς δηλαδὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν, ὅπερ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἡ γένεσις. ἄνθρωπος γὰρ καὶ αὐτὸς κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ, ὡς καὶ Παύλῳ τῷ θείῳ δοκεῖ. τὰ κέρατα δὲ γὰρ ἀρνίου, ἀλλ' ὅμοια ἀρνίῳ, ἐπειδὴ φαντάζεται ἑαυτὸν εἶναι ὡς ὁ χριστὸς, ἵνα πλανᾷ. δηλοῖ τῷ μὴ ὁμοιότητα τῶν κεράτων, ἤγουν τῆς δόξης. καὶ ὡς δράκων λαλεῖ οὐκ ὡς Δράκων. ἀλλ' ὁ Σατανᾶς ἐστιν αὐτὸ χρῆμα, ἀλλ' ὡς ἐκεῖνος πολυπραγμονῶν, τοιοῦτος διάδοχος γίνεται τῆς ἐξουσίας τοῦ Διαβόλου. ἔμπροσθεν δὲ, οἱονεὶ ἀκολούθως ἐκείνῳ, κατ' ὀλίγον παραλλάττων τῆς παρουσίας τὸ πρώτου Σατανᾶ.

» Οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

Εἰπὼν ὅτι τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖται ἐνώπιον αὐτοῦ, πρῶτον δὲ πάντων εἶρηκε τὸν Δράκοντα τὸν πυρρὸν ὃν εἶδεν ἐν τῷ οὐρανῷ γεγραμμένον ἐν τῇ ὀπτασίᾳ, ἵνα μήτις νομίσῃ νῦν λέγειν αὐτὸν περὶ ἐκείνου, ὃς τὴν ἐξουσίαν ἔλαβε τοῦ πρώτου θηρίου, ἀλλὰ περὶ ἐκείνου φησὶ τοῦ πρώτου λέγω, ἀλλὰ τοῦ μετ' ἐκεῖνον μὲν, πρὸ δὲ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃν ἡ ὀπτασία εἶδεν ἐκ τῆς θαλάσσης ἀναβαίνειν, ὅμοιον ὄντα Παρδάλει. τοῦτον γὰρ ἡ πληγὴ ἰάθη κατὰ τὸ πρότερον ἡμιμένον. σημεῖα γὰρ καὶ τέρατα αὐτὸν ποιεῖν κατ' ἐνέργειαν τοῦ Διαβόλου. τὰ δὲ σημεῖα πυρὸς ἀπ' οὐρανοῦ καταφορὰ, καὶ ἕτερά τινα μεγάλα, ὡς τὴν μεγαλειότητι ἐκπλήσσοντα λαβεῖν καὶ πιστοῦσθαι. τέρας γὰρ δηλοῖ τὸ θαῦμα καὶ πλανᾶ τοὺς ἐμοὺς σημαίνει. ἵνα δὲ παρασήμῃ τίνας πλανήσῃ ὧν χρισοῦ παῖδων, ἐπήγαγε γνώρισμα τούτων, τοὺς κατοικοῦντας προφθείς ἐπὶ τῆς γῆς, ὃ δηλοῖ λων ἀγγέλους ἀνθρώπων. τίνας γὰρ ἔχουσιν ἀπαντᾶν ὧν ἀγγέλων εἰσὶ φυσικὴ καθαριότης ὃ δὴν ἡ ἐπίκρυψιν ἀληθείας ἐμπροδὼν γίνεσθαι ἐκείνοις δὲ οὕτως ἐκπλῆσσειν ὧν τὸ φρόνημα, ὃ κ ἀνθρώπινον, ἀλλὰ γήϊνον.

» Καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα. καὶ πῦρ, ἵνα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνῃ ἐπὶ τὴν γῆν ἐνώ- » πιον ὧν ἀνθρώπων. καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.

Κλέπτων τοὺς ὀφθαλμοὺς ὧν ὁρώντων, ταῦτα πράξει φησὶν ὁ τοῦ Ἀντιχρίστου πρόδρομος διὰ γοητείας, πρὸς τὸ νομισθῆναι τὸν Ἀντίχριστον Χριστὸν, ὡς ἐπὶ τοιούτου τεραστουργοῦ μαρτυρούμενον καὶ ἀναμφισβήτητον τὴν δόξαν λαμβάνοντα, καὶ μίμησιν τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου χριστοῦ μαρτυροῦντος τῷ Φωτὶ, καὶ τούτου προάγοντος.

» Διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς

» τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ ὃ εἶχε πληγὴν καὶ ἔζησεν ἀπὸ τῆς μαχαίρας. καὶ ἐ- » δόθη αὐτῷ πνεῦμα δοῦναι τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ » ποιήσῃ ὅσοι ἐὰν μὴ προσκυνήσωσι τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίῳ ἵνα ἀποκτανθῶσιν.

Ἐπειδὴ, φησιν, εἰκὼν ἀνεστυλώθη τῷ θηρίῳ, ἐδόθη καὶ πνεῦμα δοῦναι τῇ εἰκόνι, ἵνα δηθεν λαλήσῃ ἡ εἰκών. τὸ δὲ πρὸς τὰ ἀγάλματα λογιστέον, ἃ πολλὰ καὶ ἱδρυνται ἐλαλοῦντα ἰσόρηται τοῖς ἑλληνικοῖς χρόνοις ἐνεργείᾳ διαβολικῇ. καὶ τοῦ κοινοῦ δὲ τὸ, ἵνα, λιτέον, ὡς ἂν ᾖ οὕτως. ἵνα καὶ λαλήσῃ, ἵνα καὶ ποιήσῃ, ὅσοι μὴ προσκυνήσουσι τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ οὗτοι ἀποκτανθῶσιν. ὅτι δὲ τὰ ἀγάλματα, ὡς εἴρηται, ἐλάλει, ἐξ ἱστορίας μαθεῖν ἔνεστιν, ὡς δηλοῖ γοητείας ἱστόρηται καὶ δένδρα καὶ ὕδατα λαλῆσαι, διάτε Ἀπολλωνίου καὶ ἑτέρων πολλῶν.

» Καὶ ποιεῖ πάντας τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτω- » χοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δώσουσιν αὐτοῖς χαράγματα.

Διωπτικοτέρα ἡ ζήτησις, Διὸ καὶ ἀνόητος. πρότερον γὰρ λέγει τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους λαβεῖν, ἢ δοῦναι; Διὸ προσθητικὴ τῆς, ἢ, προθέσεως, τὸ ἀνόητον ἐπανορθωθεὶν οὐ πρὸς ζήτησιν, οὕτω, καὶ ποιεῖ εἰς πάντας τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς ἐφ' ἑξῆς, ἵνα δώσουσιν αὐτοῖς χαράγματα ἐπὶ τῆς δεξιᾶς χειρὸς, ἢ ἐπὶ τοῦ μετώπου. τοῦτο δὲ εἰς γνώρισμα φησὶ τοῦ ἐμπρευστέου καὶ μή.

» Ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς, ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν. καὶ ἵνα μή τις » δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι. Ἐπὶ χειρὸς τῆς δεξιᾶς καὶ ἐπὶ μετώπου τὸ γνώρισμα. ἀντιθετικῶς γὰρ ὧν ἀγαθωνὶ τοῦ ὀλεθρίου ὀνόματος ἐγχάραξις. ὃ μὲν τοῖς δεξιᾶς, ἵνα ὧν ἀγαθῶν ἔργων ἐκκόψῃ τὴν ἐνέργειαν. ὃ δὲ τοῖς μετώποις, ἵνα τὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπικείμενον μέρος προσλιφθὲν, σποτασμὸν ἐμποιήσῃ τοῖς ἀπατωμένοις τοῦ μὴ ὡς ὅλη μέρει εὐσχημόνως ἀντέχεσθαι τῆς εὐσεβείας. ἀμφότερα δέ ἔχοντα τοῦτο οἱ τὸ πρόσωπα σημειωθέντες τῷ θείῳ τοῦ προσώπου φωτί.

» Εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα ἢ τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου, ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Κεφ. λϛ΄
» ὧδε ἡ σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου. ἀριθμὸς γὰρ ἀν- » θρώπου ἐστὶν, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ χξ ϛ.

Καὶ τί τὸ χάραγμα, φησὶ, τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου. διττὴ δὲ τούτου ἡ γνῶσις. ἢ δηλοῖ παραφορᾶς αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος, ἢ δηλοῖ ψήφου. καὶ τὸ ψῆφον δὲ τοῦ ὀνόματος τοῦ θηρίου, πανταχοῦ πλατύνει ἑστηκεύθη, ὥστε φράσεσι καὶ ὠναῖς, ἵν' ὁ μὴ τοῦτο φέρωμος, ἐν ταῖς ὧν ἀναγκαίων ἐνδείαις τελευτήσῃ. ἀριθμὸν δὲ ἀνθρώπου τὸ ὄνομα εἶναι, ἀντὶ τοῦ ξένου γὰρ ἀληθὲς καὶ ἐπικεκρυμμένου καὶ διπλόης ἐχόμενον, ἀλλὰ ψῆφον φυτρίβῃ καὶ ἐγνωσμένῳ ἀνθρώποις. ἀριθμὸς δὲ τοῦ ὀνόματος τὸ ψήφῳ, ἑξακόσια ἑξηκοντάεξ. σαφῶς γὰρ αὐτὸ τὸ ὄνομα γε παρέθετο, δηλοῦτο μηδὲ ἄξιον εἶναι τῆς ἐν βιβλίῳ γραφῆς. διόπερ γυμνασίας χάριν ἐπανελέσθαι γε καὶ καιρὸν, τὰ τῶν ψῆφον ἐπιφερόμενα ὀνόματα κύριά τε καὶ προσηγορικά. κύρια μὲν οἷον Λαμπέτης Τιτᾶν. καὶ ἀπὸ τοῦτο νῦν μᾶλλον τος, ὥσπερ καὶ ἀπὸ τοῦ αστερῶ, αστέρος, Λατεῖνος ὁμοίως δηλοῦτο τοῦ θεός. προσηγορικὰ δὲ, ὁ Νικητής. ἴσως γὰρ οὕτως ἑαυτὸν ὀνομάσει,

μάσει, ἐ κακὸς ὁδιώγος, ἐ ἀληθὴς βλασφερὸς, ἐ πάλαι βασανος, καὶ ἀμνὸς ἄδικος, ἃ ἐκῶν ῥωμαίων αὐτῷ ἐπικληθήσεται, τὴν οἰκείαν δόξαν ἐν τῇ αἰσχύνῃ καρπούμενος.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ. τὴν μὲν ἀκρίβειαν τῆς ψήφου, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ περὶ αὐτὴν γεγραμμένα, ὁ χρόνος ἀποκαλύψει καὶ ἡ πεῖρα τοῖς νήφουσιν. ἤγαρ ἐδύνατο, καθὼς φασι τινὲς ὧν διδασκάλων, σαφῶς γνωσθῆναι τὸ θεοῦ-ρημα ὄνομα, ὁ τετραμμένος αὐτὸ ἀν ἀποκαλύψειν. ἀνὴγκ᾽ ἠυδόκησεν ἡ θεία χάρις ἐν θείᾳ βίβλῳ τὸ τῆς λυμεῶνος παγῆναι ὄνομα. ὡς δὲ ἐν γυμνασίας λόγῳ, πολλὰ ἔστιν εὑρεῖν, καὶ τὸν μακάριον Ἰωάννην καὶ ἑτέρους πολλοὺς, ὀνόματα τὸν ἀριθμὸν τῶν περιέχοντα προσηγορικά τε καὶ κύρια.

Κεφ. λθ' 14

» Καὶ εἶδον. καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ἑστηκὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών.

Οὐ τῆς παλαιᾶς. ὅτι μηδὲ αὐτὴ ὑποπτώσεως τῷ ἀρνίῳ ὁ ἐστιν ὁ Χριστὸς, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῆς νέας ἥτις ἐστὶ πόλις θεοῦ ζώσης, ἧς νῦν δείκνυται ἐπιβεβηκὼς τὸ ἀρνίον τῶν ἐσχάτων ἐπιφροντίδα παιδιλούσης τῆς οὐσίας τῶν ἁγίων. ὧν ἐ Παῦλος ὁ θεῖος ἀνέφανδ᾽ ὧν φησιν. ὅτε τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ, τότε πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται οἰκειωθεὶς τῷ χῷ.

» Καὶ μετ᾽ αὐτὸ ἀριθμὸς ρμδ χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα » τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

Ο ἀριθμὸς δὲ τῶν χιλιάδων χ᾽ ὁ αὐτὸς ὢν ἀφ᾽ ἑκάστης φυλῆς πεσφραγισμένων τῶν πιστευκέναι τῷ χριστῷ. ἤγ᾽ ἂν μετὰ τὸ ἄρθρον πεπνεγκὼν, αἱ ρμδ χιλιάδες, ἤτοι ὧν. ἀνὴγ᾽ ἐπειδὴ ἀσωμάτως, λέγεται τις ἀπὸ τῶν ἐθνῶν νοεῖν αὐτὸν ἠρηκέναι, τῆς ἑνὸς ἑκάστῳ χάριτος τοῦ θείου πατρὸς καὶ ἀποστολικοῦ δωδεκάκις χιλιοστὸν ἀπεργαζομένης, τέλειον τὸν καρπὸν τῆς ὧν σωζομένων πίστεως, ὃς πρόθεσιν καταπεπωθευκέναι προσμαρτυρεῖ, ὁ παύλιος παρ᾽ Ἑβραίοις. τὸ δὲ ἔχειν τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον καὶ αὐτὸ ἐπὶ μετώπων, δηλοῖ, ὡς τῷ θείῳ φωτὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ τοῦ θείου σφραγίζονται, δι᾽ οὗ τῆς ἀντιμίμους ἐπὶ τοῦτο ὀλεθρίοις δαίμοσι, φοβεροὶ γίνονται.

» Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης. καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα, ὡς κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις » αὐτῶν. καὶ ᾠδουσιν ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ρμδ » χιλιάδες οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς.

Ἡ τῶν ὑδάτων καὶ τῶν βροντῶν καὶ τῆς κιθάρας φωνὴ, τὸ διαφρύσιον δηλοῖ τῆς τῶν ἁγίων ὑμνῳδίας καὶ τῆς ἐμμελοῦς αὐτῶν καὶ εὐήχου καὶ συμφώνου ᾠδῆς τῆς πᾶσαν πορισχούσης τὴν τῶν ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων ἐκκλησίαν πρωτοτόκων, καὶ πανήγυριν, ὃς ἡ πρωτότοκος ἐπιφημίζεται κλῆσις. ἐγὼ δὲ οἶμαι, ὅτι οὐδὲ ἀκοῦσαί τις δύναται τῆς καινῆς ᾠδῆς μυστήρια, ἢ μὴ οἱ τὴν ᾄδειν αὐτὰ ἠξιωμένοι. ἐπάσῃ γὰρ ἡ γνῶσις καὶ τὴν ἀναλογίαν τῆς καθαρότητος.

» Οὗτοί εἰσιν, οἳ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν. παρθένοι γάρ εἰσιν. οὗτοί εἰσιν οἱ » ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἐὰν ὑπάγῃ. οὗτοι ὑπὸ Ἰησοῦ ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀν- » θρώπων, ἀπαρχὴ τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ, καὶ οὐχ εὑρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ψεῦδος.

ἄμωμοι

» ἄμωμοί γάρ εἰσιν. Οὐκ ἀπομυμένου τὸ γάμου τὸ παρόντα. Ἅμιος γάρ ὁ γάμος. καὶ ὁ τῷ ἀξιεπαίνῳ τῆς παρθενίας ὁ γάμος ἐπρόνεπαι τὸ ἀνάξιον, ἀνὴγ᾽ ἐπειδὴ καὶ ἀσὴρ ἀστὴρ διαφέρει ἐν δόξῃ, οὕτως μᾶλλον τοὺς ἀκηστεύσαντας πρεσβυτέρους ὧν λοιπῶν εἶναι ἡγούμεθα πρὸ χρόνου, διότε τὴν παρθενίαν καὶ τὸ ἐν γλώσσῃ τε καὶ ἐν χερσὶν ἄμωμον, μᾶλλον τὴν τοῦ Χριστοῦ παρουσίαν κτωμένοις τὴν ἐν ἀρεταῖς λαμπρότητα, δι᾽ ἧς καὶ τὴν καινὴν ᾠδὴν ᾄδειν διδάσκονται, τοῖς πολλοῖς δ᾽ μόνον κατὰ τὸν παρόντα βίον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι ἄγνωστον. ἤγ᾽ καὶ τὸ τέλειον τῆς γνώσεως ἐκεῖ, καὶ τὸ ἐν ἀπρόσιτον, ἀνὰ ἀναλόγως τῇ ἑαυτοῦ καθάρσει ἑνὸς ἑκάστῳ ἐφαπλοῦ » μένης τῆς γνώσεως. Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ.

Οὐ διαφορὰν παριστῶντες τοῦ ἀρνίου, ἀλλὰ τὸ πρὸς ἀρετὴν διάφορον δηλοῦντες τὸν τῆς μαθήσεως τῆς ᾠδῆς κατευτυχισάντων. οἱ μὲν γάρ ἀπλότητι ψυχῆς καὶ ἀνακίᾳ πορικρὰ ζύμενοι, ἀκολουθεῖν τῷ ἀρνίῳ ἐπιτηδειοι γεγόνασιν. οἱ δὲ ἀνδρικώτερον διακείμενοι καὶ λελογισμένῃ διαθέσει πορισοί χύμενοι, τῷ ἀνδρωθέντι Χῷ πρόσκαιρα χήσαν, πρός τε τὰ πάθη, πρός τε τοὺς τυράννους τὸ νικητήριον ἀνελόμενοι κράτος. οἱ καὶ ὀλίγα τὸ μιμήσασθαι τοὺς μὲν τοῦ ἀποκάλου Χῦ τὸ διδασκάλου, τοὺς δὲ τὸ ἀρνιοῦ πρὸς τοὺ ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ διδασκάλου τὸ ἴδιον αἷματος ἔκχυσιν, οὕτω τῆς ἀπ᾽ αὐτοῦ κτίσεως ἔτυχον. ὥσπερ δὲ τῆς δόξης αἱ μοναὶ διάφοροι, οὕτω ἐ κολάσεως. διὸ καὶ εἴρηται τὸ ἕκαστον τὸν ἑαυτοῦ μισθὸν λήψεσθαι κατὰ τὸν ἴδιον κόπον.

» Καὶ εἶδον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγ- » γελίσαι τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πᾶν ἔθνος, καὶ φυλὴν, ἐ γλῶσσαν, καὶ λαὸν, » λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ. φοβήθητε τὸν κύριον, ἐ δότε αὐτῷ δόξαν ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα » τῆς κρίσεως αὐτοῦ. Τὸ μεσουράνημα, διττῶν νόησιν ἐμπρίει. καὶ γὰρ τὸ ὑψηλὸν καὶ μετέωρον καὶ ἀπ᾽ οὐρανοῦ, τό τε εὐαγγελιζόμενον ὑπ᾽ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ὁ ἐκ θεοῦ ἀποσταλείς, καὶ ὅτι ἤγγικεν ἡδὺ τὸ ἀπ᾽ αἰῶνος ἐλπιζόμενον κριτήριον, καὶ ἡ καὶ σωτήριον τῶν τῆς ἐκπάντος ἔθνους τὰ ἐναίρεσθαι διαπραξαμένοις θεῷ, ἀλλὰ καὶ ἔμφοβον δαίμοσι καὶ ἁμαρτωλοῖς. ἀμφότερα δὲ ὑποπτεύειν, τοῖς μὲν ἀγαθοῖς δηλοῦτὸ μεγάλου, τὸ καταθύμιον εἶναι τὸν τοῦ δικαίου κριτοῦ παρουσίαν, καὶ ὅτι ἀπαπαύσει αὐτοὺς πρὸς τὸν Διὸν ῥυαθλεῖν αὐτοὺς ὑπῆρξε τῷ μαχθηρῷ τούτῳ βίῳ ὧν πρεσταγμάτων αὐτοῦ ἀντεχομένοις, τοῖς δαίμοσι δὲ καὶ τοῖς ὑπ᾽ αὐτῶν ἐκβακχευθεῖσιν ἀνθρώποις φόβον, ὁ πρὸς ἀσφάλειαν, ἀλλ᾽ ἐκπρεσδοκίας ὧν ἔργων ὧν ἔφθασαν. διὸ καὶ ὁ προφήτης φησίν. ἰδοὺ κύριος ἔρχεται, καὶ τίς ὑποστήσει ἡμέραν ἤσοδου αὐτοῦ, Καὶ προσκυνήσατε αὐτὸν, τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν » καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πηγὰς ὑδάτων.

Ενδίκως τὸ μὲν προσκυνεῖν, ὡς πρωτὴν οὐρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων. δηλοῖ μὲν γὰρ τὸ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ θαλάσσης, ἡ ὁρωμένη διαλοῦται κτίσις, δηλοῖ δὲ ὧν πηγῶν, ἡ ὑποχθόνιος. ἄδηλον γὰρ ὁπόθεν ταῖς πηγαῖς ἡ ἀνάδοσις, ὥσπερ καὶ τὸ ὑπὸ γῆν. ἡ δὲ τούτῳ ἐπαξίως ὡς παραπίπτουτων ἡ δουλικὴ ὑπόπτωσις, ἐνδίκως ἂν καὶ τῷ ἀντιτρίῳ διαβόλῳ ἡ ἀτιμία καὶ ὀδουδένωσις.

ωω Καὶ ἄλλος

Κεφ. μά. » Καὶ ἄλλος δεύτερος ἄγγελος ἠκολούθησε λέγων. ἔπεσεν ἔπεσε Βαβυλὼν ἡ πό-
» λις ἡ μεγάλη, ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικε πάντα τὰ ἔθνη.
Τὸ δεύτερον ἤχ ἁπλῶς εἴρηται. ἀπ' ἄλλων δ' ἡλωσιν τῶν φιλαρχαμένων ὧν τιμωρητικῶν
ἀπειλῶν, ἄλλος ἄγγελος τὰς αὐτὰς ἐπιῤῥωννύων συμφορὰς παραλέγονται. ὅπερ μὴ παρεμφαίνει τὸ ἀκολουθῆσαι. ἐπὶ μὲν γὰρ τῇ ἐκβάσει ὧν ἀπηγγελμένων, οὐδὲν πρὸς ὑστέρησιν τοῦ μὴ πᾶσαν τὴν τοῦ πρόντος βίου σύγχυσιν πεπωσθαι ὑπολιθῆναι. ἐπὶ μὲν ἄλλο ἡ πεπωσις πρασήσῃ, ὡς περ ἤδη ἡ Βαβυλών, ἤδειν ἕτερον ἢ μὴ τὴν σύγχυσιν. καὶ τίς ἡ Βαβυλὼν; ἤκ ἄλλη, ἢ οὗτος ὁ φθαρτὸς κόσμος, ταύτης δηλαδὴ τῆς Βαβυλῶνος ἤκ ἀλλοθέν πρόσω καταστοιβείσης, ἢ τοῦ ζῆσαι. πορνείαν δὲ ἤ μόνον οἶδεν ἡ γραφὴ τὴν πρὸς τὸ θῆλυ τοῦ ἄῤῥενος ἀσελγῆ συνδρομήν, ὀπὰ καὶ πᾶσαν τὴν ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ ἔκκλισιν εἴτε πίσω τε, ἐξωλοθρευσας πάντα τὸν πρεμένοντα ἀπὸ θοῦ. ἐὸπ μὲν ἐς Βαβυλῶνα ὁ κόσμος μετείληπται διὰ τοῦ μεγάλην πρεσπεμπων. ἤ πρὸς ἀντιδιασολὴ μικρᾶς, ἀπ' αὐτὸ τὸ ὁμ ἠσυχούμενον. ἢ δὲ καὶ πρὸς τὴν Χαλδαίαν Βαβυλῶνά τις κατευθύνειν ἐθέλει τὸν λόγον, ἤδειν δοίσει τῷ καὶ τὸ ζῆλον ἐκείνης ματαωθέντι πόσῳ πρεῖττα σωλυτικότα, αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἀρχέτυπον ὑπρεῖναι, ἐπερ πρὸς τὸ αὔπιον πᾶν τὸ ἐπ' ἐκείνου συμβαῖνον ἀναφέρεται.

Κεφ. μβ' » Καὶ τρίτος ἄγγελος, ἠκολούθησεν αὐτοῖς λέγων, φωνῇ μεγάλῃ. εἴπις προσκυνεῖ
» τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν
» χεῖρα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ κεκερασμένου ἀ-
» κράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ.
Τὸ ἀκολουθεῖν εἴρηκεν, ὡς τὸ σωτεχὲς καὶ ἀδιάσπαστον καὶ ἀνένδοτον βουλόμενος παριστᾶν. ἢ δὲ μεγάλη φωνὴ, τὸ ἐκτονικτικὸν καὶ τὸ διὰ πάσης χωρεῖν ἀκοῆς τὸ δηλοῦ μεναισημαίνει. ἡ δὲ τοῦ θηρίου προσκύνησις καὶ τὸ λαβεῖν αὐτοῦ τὴν σφραγῖδα, τὸ τὸν Αντίχριστον ἡγήσασθαι θεὸν, καὶ λόγῳ ἢ ἔργῳ τὰ καταθύμια τούτῳ διεξιέναι καὶ κηρύσσειν. τοῦτο γὰρ τὸ ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῆς χειρὸς χάραγμα σημαίνει, ἀντὶ τοῦ λόγου τοῦ μετώπου, καὶ ἀντὶ ἔργου τῆς χερὸς πραλιφθέντων. ἤκιστα δὲ τὴν δύναμβ πρλιτείαν καλεῖ, οἶνον δὲ τὴν ὀργὴν ἤκ ἀπὸ τῆς εὐφροζύνης ἔφασκον ἀπ' ἐκπῆς σκοτώσεως καὶ τῆς παραφορᾶς. τριοῦτο γὰρ καὶ ὁ θυμός. κεκεράσθαι δὲ, ἀντὶ τοῦ ἐκχεῖσθαι ἢ ἐπιδίδοσθαι. εἴρηται δὲ οὕτω καθ' ὅτι ἑκάτερα παρὰ τοῖς παλαιοῖς τὰ πρτήρια. οἶνος δὲ θυμοῦ εἴρηται, ὡς καὶ εὐφραίνων οἶνος. ὡς γὰρ ὁ εὐφραίνων οἶνος λήθην ἐμποιεῖ ὧν δυσχερῶν, οὕτω καὶ νοῦ οἶνος θυμοῦ εἴρηται ἡ κόλασις ἐ-
» πακολούθημα. Καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον ὧν ἁγίων
» ἀγγέλων, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. ἐ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν, εἰς αἰῶνα αἰώ-
» νων ἀναβαίνει. καὶ ἤκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦντες τὸ
» θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴτις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.
Επτευκτικῶς τὸ ἄκρατον τοῦ θυμοῦ, οἱνῷ ἀπείπασιν ἀκράτῳ κεκερασμένῳ ἐν τῷ ποτηρίῳ. ἄκρατος γὰρ οἶνος, μεθύσειν δύναται πλεῖον τοῦ κεκραμένου, ἐπεὶ καὶ παρὰ τὸν μέλλοντα αἰῶνα οἱ ἀντιπροδιδόμενοι ὧν βεβιωμένων μοθοὶ,

μοθοὶ, ἄκρατοι καὶ ἀμιγεῖς τοῦ ἐναντίου, ἐλέου, καὶ ἀγαθῶν ἔργων ἀμνησίας, ὅπερ καὶ ὁ ἐκεῖ βίος ἀληθὴς καὶ παντὸς ἀγνεύων τοῦ προσπιπτοῦ καὶ πεπλάσου. ἀλλ' ἢ πιοῦσι, πως κεκέρασται ἐν τῷ ποτηρίῳ; ἢ δῆλον ὡς τὸ κεκεράσθαι ἤκ ἡμιξίαν τινὰ σημαίνει, ἀπ' ἐπίδοσιν; ὡς ἂν οὕτω νοοῖτο. τοῦ κεκερασμένου, φυτέον τοῦ ἐμβόντος ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς, δι' ὅπερ ἀκολούθως τῇ ὀργῇ, καὶ ἡ βάσανος ἐκ πυρὸς καὶ θείου ἀμφοῖν κωστικωτάτην, πυρὸς μὲν, φλέγειν πεφυκότος, τοῦ θείου δὲ ἀνιερεθίζειν διαρκῶς ἐμβόντος. τὸ δὲ ἐνώπιον ὧν ἁγίων ἀγγέλων καὶ τοῦ ἀρνίου, τὴν βούλῃ πίστιν, δηλονὸ ὧν ἀγγέλων, ἐν ἀδυσωπήτων τὸ πρὸς τὸν βάσανον, δηλοῖ δὲ τοῦ ἀρνίου, ἀνακόμπασιν φέροντος τῆς ὑπ' σωτηρίας ἀνθρώπων αὐτοῦ σφαγῆς, ὅπως αὐτὸς μὲν δηλοῖ πυρὸς ἀγαπήσας ἐκδέδωκεν ἑαυτὸν, αὐτοὶ δὲ τῆς ἑαυτῶν ἀπαλλαγῆναι ἀπωλείας ἤκ ἐβουλήθησαν. καπνὸν δὲ τοῦ βασανισμοῦ, ἢ τὸν πρὸς πάντας δῆλωσιν τοῦ δηλοῖ πυρὸς ἐκτελεῖσθαι τὸν τιμωρίαν, ἢ ὧν ἀπὸ τοῦ ἄθματος κολαζομένων τῆς ὁμωγῆς οἱονεί νέφος ἐν πρὸς ὀλίγον ἀπ' αἰωνίως ἀναβαῖνον εἴρηκεν.

» Ὧδε ὑπομονὴ ὧν ἁγίων ἐστὶν, οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν πίστιν Ιησοῦ. ἐ
» ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης, γράψον. Εν τούτῳ φησὶ τῷ καιρῷ τοῦ Αντιχρίστου ἡ ὑπομονὴ ὧν ἁγίων δείκνυται. εἶτα ὡς ἐξ ἐρωτήσεως λόγος ἐσχημάτισται. καὶ τίνες φησὶν οὗτοι λέγεις ἁγίους ὑπομονητικούς; εἶτα ὡς ἀποκρινόμενος, οἱ τηροῦντες, φησὶ, τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ιησοῦ. οὗτοι γὰρ καὶ πειρασμὸν πρόντων καὶ θανάτου, πάντα δεύτερα ἡγήσονται τῆς τοῦ θεοῦ ἀγάπης καὶ πίστεως Ιησοῦ. ὁ δὲ καὶ ἀποδιδοὺς τὴν εἰς θεὸν πίστιν τῆς τοῦ κυρίου πίστεως τὸν φησὶν, ἀπ' ἤπειγωγικώτερον τῷ λόγῳ χωρεῖν οὕτω πρέπειν. ἐπὶ μὲν γὰρ μόνοις Ιουδαίοις ἡ τοῦ θείου εὐσεβὴς ὑπόληψις ἐνώρα, ἀπὸ δὲ τῶν πολλῶν καὶ παντοίων θεῶν εἰς ἕνα θεὸν μεθιστᾶσα τὸ σέβασμα. ὁ δὲ Χριστὸς δῆλον τὸ ἀνθρώπους ὁρᾶσθαι καὶ χρηματίζειν, οὕτω τοῖς πολλοῖς ἐδόκει θείας φύσεως εἶναι θνησαυρὸς ὑπορύσιος. δῆλον τοῦτο διακριτικώτερον ταῖς ἐντολαῖς τοῦ θεοῦ, τὴν Ιησοῦ πίστιν ὑπόθεσιν. πολλῷ ἐστιν ἁπλοῦν, ὡς μᾶλλον ἐν τῷ κατὰ Χριστὸν θεολογία κρατύνεται. ἡ μὲν ταῖς ἐντολαῖς τοῦ θεοῦ καὶ ἡ κατὰ Ιησοῦν πίστις προμαρτεῖ, τίς ἡ ἀνάγκη ἀναιρεῖν ὧν θείων ἐντολῶν ὧν τὴν Ιησοῦ, μᾶλλον ἐκ τούτου ὧν ἐντολῶν τὸ κράτος οἰκουμένων; δ' ἃς καταλιγουμένας, ἐ πὸν ἀνθρώπου ἐντελῆ φύσιν ἤκ ἀπεῖχεν ὑπόδυναι. ὡς ἂν δ' ἑαυτὸ ὑπέδειξη, ὡς τῆς ἀπὸ νὸς ἁγίας ἀδωρα θύσης πρὸς ἔργον ἀγαπῆν ταῖς ἐντολαῖς, ταύτῃ ἑαυτὸν ἤνωσεν θεῷ ἀνθρωπήσας.

» Μακάριοι οἱ νεκροὶ, οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι.
Η δὲ φωνὴ, ἁπάντας μακαρίζει τοὺς νεκροὺς, ἀλλὰ τοὺς τῷ κυρίῳ ἀποθνόντας. τοὺς νεκρωθέντας τῷ κόσμῳ, καὶ τὴν νέκρωσιν τοῦ κυρίου Ιησοῦ τῷ σώματι περιφέροντας. ἐκείνοις γὰρ τῷ ὄντι ἡ τοῦ σώματος ἔξοδος καὶ ἀνάπαυσις κόπων ἀπαλλάττουσα.

» Ναὶ λέγει τὸ πνεῦμα. Η σύνταξις, οὕτως. τὸ πνεῦμα λέγει γράψον ἀπάρτι, οἱονεὶ ὑπολιχνεύων τοὺς ἀθλοῦντας τῇ ἐπαγγελίᾳ, τῆς ἐκλείψεως μὲν ὧν ἐπιμόχθων αὐλοῖς, ἐν τυχίας δὲ ὧν ἀναπαυσικῶν ἀγαθῶν. ἅμα γὰρ τῷ ἀφανισμῷ ὧν κόπων, ἐστιν χθήσεται ἡ δικὰ ὧν ἔργων ἀντίδοσις.

Κεφ. μγ' » Καὶ εἶδον, ϵ᾽ ἰδοὺ νεφέλη λευκὴ, ϵ᾽ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενον ὅμοιον υἱῷ ἀνθρώπου.

Τὴν νεφέλην εἰς Μαρίαν τὴν ἀϵὶ παρθένον ἐξειλήφασιν οἱ θεῖοι πατέρες, κατὰ τὸ ὑπὸ Ἡσαΐου γεγραμμένον. ἰδοὺ κύριος καθηται ἐπὶ νεφέλης κούφης καὶ ἥξϵι εἰς Αἴγυπτον, ἐκγὺς μὲν οἷον ἅρατ μαθεῖσαι, ῥυτέον τὸ ἀορίστου παχύτητος ἀποδράσασαν. κουφότης δὲ ταῖς χϵρουβοδρόμοις ἀρεταῖς κατηρτισμένη ἀποδίδοται τῷ δι᾽ αὐτῆς φθάσαι τὸν τοῦ θϵοῦ υἱὸν ἐνσωματώσαντα. ἢ νεφέλην ἀγγελικὴν τινα δύναμιν διὰ τὸ κορύνθιον καὶ μετεωρότερον τῆς ἀγγελικῆς φύσϵως, παρ᾽ ὃ καὶ λευκὸν εἶναι.

» Ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χϵιρὶ αὐτοῦ, δρέπανον ὀξύ.

Ὁ στέφανος τὸν κύριον Ἰησοῦν βασιλέα ἀνέπλϵξϵ). βασιλϵὺς γὰρ ὢν νοητῶν τϵ καὶ αἰσθητῶν ὁ χριστός. χρυσοῦν δὲ τὸν στέφανον λέγϵι, ἐκ παραλλήλου τιμίων τὸ ἔνδοξον ὑπογράφων. τὸ δὲ ἐν τῇ χϵιρὶ δρέπανον ἔχϵιν, τὸ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ κεῖσθαι τὸν τοῦ αἰῶνος τϵρυσωτϵλφαν παραδιδοὺς διὰ τῆς ὀργῆς, ἢ τὸν ταχυπετῆ τῆς ἐφόδου.

» Καὶ ἄλλος ἄγγϵλος ἐξῆλθϵν ἐκ τοῦ ναοῦ κράζων ἐν φωνῇ μϵγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ
» τῆς νεφέλης, πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θϵρίσατε ὅτι ἦλθϵν ἡ ὥρα θερίσαι.

Διά τί δὲ ἐξῆλθϵν οὗτος ὁ ἄγγϵλος κράζων; ὡρισμϵνῶς διὰ τούτων δηλοῦται ἡ ἱκϵσία ὧν ἐπουρανίων σωμάτων ἐφιϵμένων μὲν τῶν ὧν Δικαίων τιμῶν ὡς μιμησαμένων αὐτοὺς ἐν τῇ προσκαίρῳ ζωῇ ἐαυτῶν, ἐκ παναιμονούντων δὲ τῶν ὧν ἀπωναιτίων αὐτοῖς βϵβιωκότων ἐκδίκων τυχϵῖν. διὸ ἐπισπϵύδουσιν, ἐφ᾽ ᾧ πάυσασθαι μὲν τὰ κινούμϵνά τϵ καὶ σαλευόμϵνα, φανϵρωθῆναι δὲ τὰ ἀναλλοίωτα καὶ ἀνακίνητα.

» Ὅτι ἐξηράνθη ὁ θϵρισμὸς τῆς γῆς. καὶ ἔβαλϵν ὁ καθήμϵνος ἐπὶ τῆς νεφέλης, τὸ δρέ-
» πανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. Τὸ ξηρανθῆναι τὸν θϵρισμὸν ἐκ ἄλλο δηλοῖ, ἢ τὸ ἐπισῶσαι τὸν τῆς σωτϵλϵίας καιρὸν ὅτϵ πϵπανθεῖς, ὡς σῖτος ὥριμος, ὁ ὧν ἀνθρώπων ἀσωρος. ὁ μέντοι ἐυσϵβείᾳ φυρκομιδεὶς, ὧν θϵίων ταμϵίων τῆς ἀληθϵίας ἀξιωθϵίη. ὁ δὲ ὑλομανήσας, καὶ χόδρις σιτῶδης καὶ τρόφιμου καὶ τὸ θϵίου ἐπάξιον ἀσωρου ἀπϵνεγκάμϵνος, τῷ αἰωνίῳ πυρὶ ἐμβληθῆ.

» Καὶ ἄλλος ἄγγϵλος ἐξῆλθϵν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ὄντος ἐν τῷ οὐρανῷ ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ.

Οὐ μάτην τὸ γνώρισμα τοῦ ἀποσταλέντος ἀγγϵλου, ὡς ἀπὸ τοῦ ὑψηλοτάτου ναοῦ ἀποσταλῆναι, περὶ τοῦ πϵρὶ αὐτοῦ χόδρους τρισσοὺς ἐπισημανθέντος, ἢ μή ὅτι μόνον ἀπὸ τοῦ ναοῦ ἀποστάλη, ἐνταῦθα δὲ καὶ τοῦ θϵρους πϵφληφθέντος, ἐν ᾧ ὁ ναός. φαμὲν οὖν ὡς ἐπωνυμὶ διαφόροι λατρϵίαι τῷ παντοκράτορι θϵῷ ὑπὸ ὧν ἀϵὶ θρημάτων αὐτοῦ λειτουργῶν ἐκτϵλοῦνται, ὧν οἱ μὲν ὧν κατὰ γῆν θυσιαστηρίων ἔφοροι ἐκληρώθησαν, ἀφ᾽ οὗ θϵοσέβϵια τρὶς ἐπὶ γῆς κατηγγέλθη, ὃ διὰ τοῦτο Ἀβραὰμ ἐν Μωυσέως μέχρι τῆς χύ προυσίας, ἐπ᾽ αὐτῆς πϵπατεινϵ) τῆς τ᾽ πόντος αἰῶνος σωτϵλϵίας, ἡνίκα τως ἐπ᾽ ἐκϵίνῃ μὴ, χόδρους τρισσοῦ γϵγονὼς μϵίζων ἢ μήτις καὶ ἐπ᾽ ἐκϵίνου γνώρισμα λογίζοιτο τὸν τοῦ ἀρνίου μϵίζονα, οὗ χάριν τῆς ἐπὶ γῆς προυσίας ἐ χρηματισμὸς ἀγγϵλων πρὸς ἀνοὺς ὑπῆρξϵ, καὶ πϵντακαταγλία θϵοφόρων ἀνδρῶν πϵρὶ τῆς ἐπὶ γῆς ἐλϵύσϵως αὐτοῦ. ὡς οὖν ἐκ δηλότϵρον λύηται, ὡς ἡ μόνον ἐπὶ γῆς λατρϵίαι, ἀλλὰ καὶ τῷ ὑψηλοτάτῳ τῷ παντοκράτορι πϵσταλόγονται θϵῷ, ἀναγκαίως ἐπὶ τούτου τοῦ ἀγγϵλου καὶ τοῦ τόπου τῆς πϵσϵδρίας αὐτοῦ

αὐτοῦ μϵίζονα γϵγονϵν. ὀξεῖαν δὲ δρϵπάνῳ καὶ τὸν τρυγητὸν καθοπλίσθαι λέγϵι, τὸ ζωτϵρμον τῆς
» ἐκβάσϵως ἐπισημαίνων. Καὶ ἄλλος ἄγγϵλος ἐξῆλθϵν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρὸς, καὶ ἐφώνησϵν ϵὐ κραυγῇ μϵγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ λέ-
» γων. πϵμψουσόν τὸ δρέπανόν σου τὸ ὀξύ. Τοῦτον ἐπὶ τῆς κολάσϵως νοοῦσιν ὧν ἀσϵβῶν τϵ πάθη. ἐξ οὗ μανθάνομϵν ὡς πᾶσι τοῖς κτίσμασιν, ἀγγϵλικαὶ δυνάμϵις ἐπιστατοῦσιν, ὑδάτων, ἀϵρος, καὶ ἄλλοις τισὶ μϵρϵσι. τὸν δὲ πυρὸς τιμωρητικοῦ μόνοι καὶ ὧν ὑποστάντων ὄντα, ἐγκϵλϵύϵσθαι φησὶ, μϵτὰ κραυγῆς τῷ δρέπανον ἔχοντι.

» Καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπϵλου τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασϵν αἱ σταφυλαὶ τῆς γῆς.

Ἡ τρύγησις ὧν σταφυλῶν, τοὺς λίαν ἀνόμους ἀνίπταται, ἀφ᾽ ὧν τὸ ἐν τῇ χϵιρὶ κυρίου πρόσῤῥηγμα μϵθύσκϵται, ῥυτέον πληροῦται γὰρ πρὸς ϵὐφρόσυνον μέθην, ἀλλὰ πρὸς τιμωρίαν. διὸ καὶ πίπτϵιν φησὶ πάντως τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς. καὶ ὅτι τρυγᾶν ὁ πᾶσία διαζωγραφεῖν βούλϵται, δῆλον ἐξ οὗ οὐτϵ ὁ κύριος αὐτὸς ἀξιοῖ τὴν συλλογὴν ποιήσασθαι ὡς πορὶ ὧν πρώτων, οὐτϵ τὸ μὲν ἐς τὰς ἀποθήκας, τὸ δὲ ἐς τὸ ἀτϵλϵύτητον πῦρ πϵμπϵται πῦρ. δηλαδὴ ὧν ἀγγϵλων ὃς καὶ διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς ἀσϵλγείας αὐῶν ἐς τὴν λιμὸν τὸ θυμοῦ τοῦ θϵοῦ ϵὐθϵως ἐμβάλλϵι μηδὲ ἀποδογίας
» ἀξίων μηδὲ ἐρωτήσϵως. Καὶ ἐξϵβαλϵν ὁ ἄγγϵλος τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐς τὴν γῆν.

Εἰς τὴν γῆν τὸ δρέπανον βάλλϵται τὸ ὑπὸ τοῦ ἀγγϵλου φερόμϵνον, ῥυτέον τὸ τιμωρητικὸν θέρος ἐκϵίνων τριῶν ὧν πορὶ γῆν ἐλυτρωμένων, ὅσα καὶ χόϊροι τὰ βορ
» βορώδη ῥοφοῦντες ἔργα. Καὶ ἐτρύγησϵ τὴν ἄμπϵλον τῆς γῆς.

Ἀντϵπίας αὐτὴν ἄμπϵλος τῆς ἀπ᾽ Αἰγύπτου πρὸ τοῦ θϵοπάτορι μετέωρου μῆνις. ἐνταῦθα γὰρ ἄμπϵλον τὴν κϵχαρικυῖαν τῇ δυσϵβϵίᾳ καὶ τοὺς πὸ αὐτῆς ἅπαντας καλύψασαν ἀσϵλγϵῖς, ἅτϵ καὶ ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ ὄρους τῆς ἀπωλϵίας Αντιχῦ ἐκβακχευθέντας, ἀφϵιδῶς τρυγῆσαι κϵλϵύϵται ὁ ἄγγϵλος. καὶ ἀπροόμως ἐπὶ χϵίρησις
» ὑπῆρξϵ. Καὶ ἐβαλϵν ὁ ἄγγϵλος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν καὶ ἐτρύγησϵ τὸν τρυγητὸν τῆς
» θυμοῦ εἰς τὸν λάκκον τοῦ θυμοῦ τοῦ θϵοῦ τὸν μέγαν. καὶ ἐπατήθη ἡ λάκκος ἔξωθϵν τῆς πόλϵως, καὶ ἐξῆλθϵν αἷμα ἐκ τοῦ ληνοῦ ἄχρι ὧν χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων α χ᾽.

Ἀνθρωπινώτϵρον πϵβαίνϵ τῷ λόγῳ, τὸ ὑπϵρβάλλον πρὸς ἀσϵλγϵιαν ὧν κατ᾽ ἐκϵῖνο καιροῦ πρᾶξαι βουλόμϵνος. ἐπϵὶ, τίς ἡ πίστις τῶν μακαρίαν ἐ ἀναλλοίωτον φύσιν πάθϵσιν ἀλίσκϵσθαι πρὸ χωροῦσα; τῷ δὲ ἔξω τῆς πόλϵως πατηθῶαι τοὺς βότρυας, πόλιν, τὸν καθ᾽ ὃν ἀνϵῤῥῶ βίον ἐμπρϵπὴν πολίτϵυμα καλεῖ. καὶ ἐπϵιδὴ μϵτὰ τὴν σωτϵλϵίαν τοῦτο, ἡ τῷ ὄντι ἀμοιβὴ ὧν πϵπραγματϵυμένων ἀνθρώπους, ἡκότι λόγῳ ἔξω τῆς πόλϵως ἔῤῥικϵ. ἐκ δὲ τοῦ λέγϵιν ὅτι ἐκτὸς λιμοῦ αἷμα τῇ συμπατήσϵι ὧν βοτρύων ἀπορρέϵι, βότρυας, τοὺς ἁμαρτωλοὺς πορϵύϵσθαι νοεῖν. διὸ ἐ τὸ αἷμα, ἡς ὁδὸς πνιγμὰς αὐῶν πράξϵις προπολογεῖ, τῆς δικαίας ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐκδικίας σαφοῖς ἅπασι μνημόλυς. καὶ οὕτω δικαία ὡς μηδὲ τοῖς ἄνωθϵν ἐς ἐπϵρϵίαν τὰ χθόϊσιν ἀγγϵλοις ὑπακοῦσαι, κωλύουσιν ὡς τισὶ χαλινοῖς τοῖς ἑαυῶν σωτηρίαις τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ ὧν θεομισῆ πράξϵων. οἱ δὲ ποσοῦτον ὀξώθρησαν ὡς μὴ μόνον τὰς φυσικὰς ἐπ᾽ ἀγαθῶν κτήσϵι πϵριχαλώσας ὑπὸ τοῦ πολάσου ψυχὰς ἀτιμάσαι, ἀλλὰ δὴ καὶ τοὺς ἀπὸ ὧν θϵίων ἀγγϵλων. τριχοῦ καὶ

πρὸς τοὺς θείους συνεργοὺς τοῦ δυσσεβοῦς ἐπιδεδειγμένου, ἐκπολλοῦ μᾶλλον τοῦ σωτῆρος πρόφανερος ἅπασι διὰ τούτων δεδιαπεφάνται.

Κεφ. μέ. 15

» Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ τῶς μέγα τῶν παγκόσμιον σημεῖον καὶ θαυμάσιον; τῶς δὲ οὐ θαυμαστὸν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἀριθμοῦς τὴν ἑξ ἑβδομάδος ἡμέρας ἐναρξάμενον, σωτελεῖσθαι κόσμον, καὶ εἰς τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν ἀποτελευτᾶν τοῦτο τὸ καθαίρειν ἀγγέλους λαχοῦσι καὶ εἰς τὸ καθαίρειν ἔχουσι φιάλας; ἑπτὰ δὲ αἱ φιάλαι. θάλασσα, ὕδατος, πῦρ, ἥλιος, θηρίον, καὶ χάραγμα αὐτοῦ, καὶ ἀριθμὸς αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος. αὗται μὲν αἱ φιάλαι, δι' ὧν ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ. ἔσχατοι δὲ, ὡς τοῖς νικῶσιν αὐτὸς ὑπὲρ τὴν ἑπτάμηνον ἑτέρου ἀγῶνος. οἵτε γὰρ τὸ ἀστάθμητον τοῦ βίου τοῦτο, ὃ τοῖς πολλοῖς δι' ἀλμυρίαν ξηραίνεσθαι δοκεῖ τὸ ἀναψύχον, πᾶν νοητικῶτερες τῇ καρτερίᾳ, οἵτε τὰς εὐδοξίας καὶ τὸ ὕαλον τοῦ σωτῆρος κεκλιμένου κόσμου καθ' ὑδὲν κεχειρωμένοι, ὑπὸ τοῦ πυρὸς τῶν καυστικὸν δύναμιν ἀπὸ τῶν φωτιστικῶν τετριμένοι, ὑπὸ τῶν ἥλιον τοῦ θηρίου, ἢ τὸ θηρίον αὐτὸ, ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κατὰ παλαίσαι δεδυσωπημένοι, ἀνδρικῶς νοητικῶτατοι, οὓς ἐπὶ τινὰ δὲ ἐξῶτες ἐπὶ τὴν ὑαλίνην θάλασσαν, σύμβολον ἀφερόμενοι τῆς ἑαυτῶν ἐν τῷ βίῳ νεκρώσεως κατὰ τὸ ἀνενέργητον ὧν ἐν αὐτῷ ἡδέων ἀφθυσιν ὅσα ἡδὺς τοῖς νοητικῶτατοις ὧν τοιούτων ἀφεῖναι. Ἀγγέλοις ἑπτὰ, ἔχοντας φιάλας ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐτοῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ. καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρί. καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου, καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ, καὶ ἐκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ, καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἑστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην.

Τὸ ἑπτὰ, ὡς ἐπὶ αὐτοῦ τοῦ ἑβδοματικοῦ ἀριθμοῦ ἀκουστέον, ἀπὸ ἐπὶ τὰ πολλά. τὰς πολλὰς ὧν καὶ ὧν ἁμαρτωλῶν κολάσεις ἀνίπτεται, δι' ὧν ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ πόρας λαμβάνει. αἵτινες καὶ ἔσχαται ἐλέχθησαν. θυμὸν δὲ λέγουσι θεοῦ, μὴ ὡς ἐμπαθοῖς ἀκουε τοῦ θείου. ἀπὸ ἐστὶ γὰρ εἶχεν ἄλλως τῶς ὑποφῆναι τὴν ὑπερβολὴν ὧν καὶ ἀσελγείαν ὧν ἁμαρτωλῶν ἔργων, ἅτε καὶ τὴν ἀπαθῆ φύσιν οἷόν τε ὄντων κινεῖν, ἀνθρωπίνως ἐχρήσατο τῷ λόγῳ. ἢ ὑαλίνη δὲ θάλασσα, οὐκ ἄλλο σημαίνειν δοκοῖ, ἢ τὸ πολύ μὲν, διὰ τὸ θάλασσα, διὰ δὲ τὸ ὑαλίνην, τὸ στιλπνὸν καὶ καθαρὸν ὧν τῆς ἐκεῖ μακαριότητος τοῦ βίου ἠξιωμένων. Ἐχοντας τὰς κιθάρας τοῦ θεοῦ, ἃ ᾄδουσι τὴν ᾠδὴν Μωσέως δούλου τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου λέγοντες. Διὰ τὸ ἡδεῖν τὰς κιθάρας, τὴν ὧν ἐπὶ γῆς μελῶν ἀνίπτεσθαι νέκρωσιν. θεοῦ δὲ αὐτὰς εἶναι, καθότι ᾠδὴς ὧν πολυθαύμων ἀνῶν τῆς θείας συμμαχίας χειρεύων καταρθοῦται. τί δὲ ᾠδὴν Μωσέως δούλου καὶ ἐκείνην πάντας ἡκούειν νοῆσαι, ὡς ἦσεν ἐπὶ τῇ κατὰ πρωτόσει Φαραὼ τὴν Αἰγυπτίων. Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ. δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου ὁ βασιλεὺς τῶν ἐθνῶν. τίς γὰ μὴ φοβηθῇ σε κύριε καὶ δοξάσει τὸ ὄνομά σου; ὅτι μόνος ὅσιος. ὅτι πάντες τὰ ἔθνη ἥξουσι καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.

Τῶν μὲν πρὸ νόμου καὶ ἐν τῷ νόμῳ νικηφόρων ἡ ᾠδὴ, ὡς εἴρηται, ἐκ τῶν δὲ Μωσέως προστάγματι θεοῦ ῥυπαινομένων νοεῖται. ἡ δὲ τοῦ ἀρνίου ᾠδὴ τίς ἂν ἄλλη, ἢ μὴ ὑπ' αὐτοῦ

μὴ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ χριματίζοντος σωτεθέντων, ἢ καὶ ἄσουσιν οἱ ἀπὸ χριστοῦ καὶ μετὰ Χριστὸν ἀσίως πολιτευσάμενοι, τῶν ἀκατάπαυστον τοῦ χάριτι, τὸ μεγαλεῖον ἐξαγγέλλοντες τοῦ ἀρνίου, ἤτοι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ κονομηθῆς σωτηρίως ἡμῖν τῆς παντοκρατορικῆς δικαίας καὶ ἀληθινῆς ὁδηγίας. ἄσωρ ὡς βασιλεὺς βασιλεῖς ὧν ἐλέους, πρὸς τὸ ἑαυτοῦ πλάσμα δηλ. ὧν αὐτοῦ ἀπροσόλων ἐργάσατο.

» Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ
» ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγάς.

Σκηνὴν οὖν ταῦτα, πῶν οὐρανοῖς λέγειν ἧς καθ' ὁμοίωσιν ὁ Μωυσῆς ἔπηξε τοῦ σκηνοῦ τοῦ κάτω πρωτοτύπου τοῦ. ὅρα, φησὶ, ποιήσῃς πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι τῷ ὄρει. ἐκ τούτου τοῦ ναοῦ ἀνοιχθέντος ἐξελεύσεσθαι τοὺς ἀγγέλους. πρὸ γὰρ τῆς τοῦ Χριστοῦ συγκαταβατικῆς πρὸς ἡμᾶς αὐτοῦ παρουσίας, ἡ γνῶσις ὧν προκεκαλυμμένων, ἀσυμφανὴς καὶ ἀνεπινόητος ἀνθρώποις. διὸ καὶ πρὸς ἐναργεστέραν τούτων πίστιν, ἐν τῷ τοῦ κυρίου πάθει καὶ τὸ τῆς ἐπὶ γῆς νεκροῦ καθαστώτασμα διαῤῥήγνυται ἄνωθεν ἕως κάτω, οἱονεὶ τὰ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου κρυφιότητα σωτηρίου μυστήρια, τὰ ἀπὸ τοῦδε ἐκφανῆ πᾶσιν καὶ γυμνὰ καθέστηκε, ὡς ἐνιέ ἄνθεν θησαυριζόμενα, ἀλλὰ πᾶσιν ἔνθεσιν ἐκπεμπευόμενα. μαρτυρίου δὲ σκηνὴ οὐ τῷ τυχόντι εἴρηται, ἀπ' ὅτι ἐκεῖθεν ὁ χριματίζων θεὸς τοῖς κατὰ νόμον ἱερεῦσι διετέλεσε τὰ ποιητέα καὶ μὴ, μετὰ ἀκριβοῦς καὶ ἀνυπερόπτου παραγγελίας, ὡς ἀπὸ τοῦ νομικοῦ μαρτυρίου, ἀλλὰ τοῦ ἀρχετύπου καὶ ἀνθρωπείου.

» Οἱ ἦσαν γεγδεδυμένοι λίνον καθαρὸν λαμπρὸν, καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη
» ζώνας χρυσᾶς. Λίνῳ φησὶν ἐνδεδύσθαι τοὺς ἁγίους διὰ τὸ μηδὲν ζωώδες ἐπάνεσθαι πεπαιδεύσθαι, ἃ τὸ λαμπρὸν τῆς ζωῆς πέφυκεν ἀμαυροῦν. οἱ δὲ αὐτοὶ καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς τὸ ἐπιθυμητικὸν τοῦ σώματος μέρος, περὶ ὃ μὴ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ κατάρχουσα καρδία καθώκισται, ὡς ἂν ἔτερον τοῦτο δηλαδὴ ἔχοντες τὸ μέρος καὶ μηδενὶ σωφρονίζοντος περισφιγγόμενον ζωστῆρι, ἀλλὰ σεμνῷ μάλα καὶ τιμίῳ ἀναστελλόμενον σφιγκτῆρι. τοιοῦτον γὰρ καὶ ὁ χρυσὸς, ὧν κατὰ γλῶ ὑλῶν τὸ περιαπούδασόν τε καὶ τιμαλφέστερον ἀνθρώποις.

» Καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκε τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας ὧν αἰώνων.

Καλῶς εἴρηκε χρυσᾶς φιάλας, πλὴς τοῦ θεοῦ ὀργῆς ἐμπεπλῆσθαι. τιμία γὰρ ἡ ὀργὴ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ συμφέρον ἐν αὐτῇ φέρουσα μᾶλλον, ἢ τὸ δίκαιον, κἂν ἀνιῶνται οἱ κολαζόμενοι. ὁ δὲ τοῦ θεοῦ θυμὸς οὐκ ἐμπαθὴς, ὥσπερ πολλαχῶς ἡμῖν εἴρηται, δίκα ὀς δὲ ὅτι καὶ ἀπαθὴς ὁ ἀφ' οὗ. ὅθεν καὶ ξῶν εἴρηται πρὸς ἀντιδιαστολὴν ὧν παρὰ τοῖς
» ἔθνεσι νεκρῶν καὶ ἐμπαθῶν θεῶν. Καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ
» θεοῦ, καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐδυνάτο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν ἄχρι τε-
» λεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ ὧν ἑπτὰ ἀγγέλων. Ὁ καπνὸς θείας ὀργῆς δεῖγμα, καθὸ ἐκ τοῦ, ἀνέβη καπνὸς τοῦ ὀργῆς αὐτοῦ, εἴρηται. οὔτε γὰρ καπνὸς ἄνευ πυρὸς ὑφίσταται, οὔτε πῦρ καπνοῦ δίχα. τὸ δὲ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ καὶ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ γίνεσθαι

τὸν καπνὸν, τοῦ φερομένου ἐκ τοῦ θυμιατηρίου τῶν ἁγίων προσευχῶν. ἔχει τινά. ὁ γὰρ θυμιατὸς θεοῦ καὶ τῆς ὁμοιώσεως αὐτοῦ. αὐτοδυνάμεως γὰρ καὶ αὐτοδόξα ὁ θεός. τὸ δὲ μὴ δύνασθαι εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν, ἢ καθὼς τὸ γεγραμμένον αὐτὸ νοητέον, ἵνα ᾖ, ἐκτελουμένου μὴ δύνασθαι ὑπὸ τοῦ ὑποσήματι κυρίου. ἢ γὰρ τοῦτο, σχολὴ γὰρ οὐ δυνατὸν ἐκκοιμᾶται τῷ Θεοῦ ὀργῇ. ἢ τὸ μηδαμῶς τοῖς ἁγίοις τῆς ἄνω Ἱερουσαλὴμ τυχεῖν λύσεως, καὶ τῆς ἐν τῷ ἐκεῖσε ναῷ ἱερουργίας πρὶν ἢ τυχεῖν τοὺς ἀξίους τὰ δηλαδὴ μαρτύρια ἐπιχειρᾶ. τοὺς δὲ ἐπὶ πλείονας ὁρᾷς ἐπὶ συντελείᾳ τοῦ κόσμου ἐυρισκομένους προσαρμόττων γὰρ οὐ ἁμάρτημα τῷ προφήτῃ.

» Καὶ ἤκουσα μεγάλης φωνῆς λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις. ὑπάγετε καὶ ἐκχέα-
» τε τοὺς ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν.

Μεγάλη φωνὴ, ὑπὲρ τὴν ἀπαίτησιν. (τίς γὰρ καὶ αὐθαίρετος τοῖς ὑδάτων ἀνθρώποις προσδεομένοις;) ἀλλὰ μεγάλοις τῇ ἀνυπερβλήτῳ σχεδὸν παλαιωρίᾳ ὧν τιμωρουμένων. τὸ δὲ τῆς φωνῆς λέγειν, ἀντὶ τοῦ σημαίνειν εἴρηται.

Κεφ. ις΄ » Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐγένετο ἕλ-
» κος κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ
» τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ. Φιάλην ἐνταῦθα καθάπερ πτύελον, τὴν κολασικὴν ὑπέρκλυσιν ἐκλιπαρέον, ἧς ἐκχεθείσης, ἕλκος φησὶ πονηρὸν συμβῆναι, ἕλκος, τὴν ὑπὸ καρδίαν σφύζουσαν ὀδυνῶν ἀηγορῶν. ἐπὶ τὴν γῆν δὲ χεθῆναι, γῆν, τοὺς τῇ ματαιότητι τῶν γηΐνων προσανωμένους ἀπεκαλύν. διὸ καὶ ἐπιφέρει πρὸς σαφήνειαν, τὴν, ἐπὶ τοὺς πονηροὺς ἀνθρώπους. πονηροὶ δὲ τίνες ἂν εἶεν, ἢ οἱ τὸ χάραγμα ἐπιφερόμενοι τοῦ θηρίου, ἐκ τοῦ ἀρνεῖσθαι μὲν ἀληθοῦς ζῶντος, τῷ Ἀντιχρίστῳ δὲ πιστεύειν; ἕλκη δὲ τοῦ θηρίου, τὸν Ἀντίχριστον λέγει, πυθέσθαι τοῦ Διαβόλου.

Κεφ. μ΄. » Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγένε-
» το αἷμα ὡς νεκροῦ. καὶ πᾶσα ψυχὴ ζῶσα ἀπέθανεν τὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ.

Θάλασσαν, εἴτε τὸ ἀνάθεμα τοῦ πόντος ἀνώνυμος ἐκδέχεσθαι βούλεται, καθ' ἓν τὸ πανικαυτάθνοις ἐπ' ἔθνος πολεμίως ἐκστρατευόμενον. ὅθεν δὲ ἡ ναυμαχίας ἡ θάλασσα, εἰ μὴ γῆ καὶ οἱ ποταμοὶ τῶν ἀποκτεινομένων φονιῶνται αἵμασιν, ὑδὲν ἀπεικός, εἴτε δὲ θείᾳ ὁμοιότητι πρὸς ἔλεγχον τῶν ἀπατωμένων τότε ὑποτῶν ἁγίων πεφυκῶν Ἐνὼχ καὶ Ἠλία μὴ μεταβολὴ γένοιτο ὑδάτων εἰς αἷμα, ὡς ἐν Αἰγύπτῳ τὸ τοῦ Μωσέως οἱ ποταμοὶ, ὃ καὶ μᾶλλον τυχεῖν ἡ ἐπιφορὰ τοῦ ἐρυθροῦ δίδωσιν, αἷμα φάσκοντες, ὑχὶ νεκροῦ, οὐδὲ ὡς νεκροῦ, τοῦ, ὡς, μορίου γὰρ ἐνέργειαν, οὐδὲ ὁμοιότητα ὡς ἐπὶ παντὸς πρισσῶς, ὑκ ἀπτυχόντως ἂν εἴη τοῦ σοφοῦ. νεκροῦ δὲ τοῦ ἐσφαγμένου.

Κεφ. μά΄ » Καὶ ὁ τρίτος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ εἰς τὰς πηγὰς τῶν
» ὑδάτων, καὶ ἐγένετο αἷμα. Κἀνταῦθον δείκνυται τοῖς στοιχείοις ἐπιτετάχθαι ἀγγέλοις. ὧν ἕνα φησὶν ἐπὶ τῶν ὑδάτων ὑμνεῖν φησὶ τὸν Θεὸν, ἐπὶ τῇ καθ' ἀξίαν κατάδικῃ τῶν πραβευθέντων, οἳ τὰς χεῖρας εἰς αἵμασιν ἐμόλυναν τῶν ἁγίων. καὶ πρὶν μὲν, μάλιστα δὲ τὸ πανικαυτάθνοις τῷ τοῦ Ἀντιχρίστου καιρῷ, ἀνθ' ὧν τῇ τῶν αἱμάτων Διαφορᾷ δίψῃ τοὺς πολεμίους ἐπάλεσε. διαφθαρέντων γὰρ ποταμῶν καὶ σκηνημάτων τῶν πηγαίων, πρὸς ἂν ἄλλοθεν τὴν δίψαν ἀκέσαιντο;

Καὶ ἤκουσα

» Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος. δίκαιος εἶ ὁ ὢν, καὶ ὁ ἦν ὁ ὅσιος, ὅτι
» ταῦτα ἔκρινας, ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας πιεῖν.
» ἄξιοι γάρ εἰσιν. Οὐ μόνον ἐφορεῖ ὧν ἐνῆν κατὰ τὸν νομοθέτην Μωυσῆν αἱ θεῖαι ὁμοιώσεις, ἀλλὰ καὶ ὧν κοσμικῶν στοιχείων, ὡς τῷ μὴ τὸν θεόθεν αὖτη ἀποκάλυψις ἠσπλεῖται. ἃ δὲ ἔλεγεν ὁ ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἄγγελος, τούτων τὸ μὲν, Δίκαιος, τὸ πρὸς ἀξίαν βραβεύειν δηλοῖ, τὸ δὲ ὢν, τὸ ἀτελεύτητον, τὸ δὲ ἦν, τὸ ἄναρχον, τὸ δὲ ὅσιος, τὸ ὑπεξῃρημένον πάσης πρὸς παθείας ἀνάτεως. Διὸ δὲ ταῦτα ἔκρινεν ἵνα οἱ ἐκχέαντες αἵματα ἁγίων, αἷμα πίωσιν. ἁγίων δὲ ὧν ὑπὸ ὧν ὑπαστιζῶν τὸ Ἀντιχρίστου κεκακωμένων. προφητῶν δὲ, Ἐνὼχ καὶ Ἠλία, ἐτεὶ καὶ αὐτοὶ ἀποκτενοῦσι. πῶς δὲ αἷμα πίωσιν; ἐξ ἀναγκαίου γὰρ οἱ τῷ πολέμοις πρὰ πταμοὺς ἐφαρπασθέντες, μεμολυσμένον πολλάκις αἷμα τοῦ ὕδατος πίνουσιν ἐκτὸς ὧν θνησιόντων ἀναιρέσεως.

» Καὶ ἤκουσα ἄλλου ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος. ναὶ κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκρά-
» τωρ, ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου.

Σύμφωνον τῷ ἀγγέλῳ τῷ ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ὁ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου. τοῦτον δὲ, ἐστιμῶν νοεῖν καὶ αὐτὸν τὸν Χριστὸν, ὡς καὶ ὧν αὐτῷ καὶ δι' αὐτοῦ προσφερομένων τῷ θεῷ καὶ πατρὶ, τῶν λογικῶν ὁλοκαρπωσέων καὶ τῶν ζωσῶν θυσιῶν, ἃ προσφέρειν ἐκτὸς ἀπρόσιτον ἐμάθομεν. ὧν δὲ νοεῖν καὶ ἐς τὰς ἀγγελικὰς ὁμοιώσεις ὡς ἀναγωγικὰς τῶν ἡμετέρων πνευματικῶν ὁλοκαρπωμάτων. ἐρρήθη δὲ θυσιαστήριον ἀπὸ τοῦ μέλλοντος ἔχοντος τὸ πρωτεύον σωτηρικὸν τῷ πρόσωπον. ἐκ τοῦ τρίτου τοῦ λογικοῦ καὶ λαμπροῦ θυσιαστηρίου τῶν φωνῶν φησιν ὧν ἠθέλησαν δικαιοῦσαν τὰ τοῦ θεοῦ κρίματα πάντα λόγον καὶ νοῦν ὑπερβαίνοντα.

» Καὶ ὁ τέταρτος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματί- Κεφ. μθ΄.
» σαι ἐν πυρὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἔβλα-
» σφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ.

Τοῦτο ὁ πρότερος ἄντις ἐκλάβοι ἀηγορίας λόγοις φημὶ ἢ καὶ ἐνεργείας πραγμάτων, ὑκ ἔξωθεν ἡκότος ἀπωνεχθείας. εἴτε γὰρ ἦλθον τὸν τῆς ἡμέρας οἰκεῖον δρόμον καθ' ὃν ἑκάστοτε τὰ δυσχερῆ καὶ κατάγχοντα τοὺς ἀσελγαίνοντας πρὸς ἀφροσύνην καταλήψεται. ἢ καὶ αὐτὸν τὸν ἦλθον αὐχμῷ καὶ συνοχῇ καὶ ἀπορίᾳ τῶν καθ' πόλεμον χαλεπῶν τῷ πᾶν αὐτοῦ φλογμῷ δραστικώτερον καυματίσαντα, ὅπερ καὶ ὁ αὐτὸς μαστίζει ἀφροσύνῃ αὐτοῖς μιώμενος, ὑδὲν διοίσει ἀφ' ἑκατέρας ἐκδοχῆς πρὸς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ κατάλυμα τῆς ἀνοίας αὐλίζεσθαι.

» Τοῦ ἔχοντος ἐξουσίαν ἐπὶ τοῖς πληγαῖς ταύταις. καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν.

Ἐξουσίαν, τὸν τοῦ κυρίου καλεῖ προυσίαν, ὃς ἐπὶ τέλει τῶν δευτέραν αὐτοῦ προυσίαν μέλλεται πρὸς τὸ ἀπροδύνατον ἑκάστου κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

» Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου, καὶ ἐ- Κεφ. ν΄.
» γένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ ἐμασῶντο τοὺς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ
» πόνου, καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν, καὶ ἐκ τῶν ἑλ-
» κῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

Φιάλαι, τὴν ὀργὴν καλεῖ. ἐώθασι γὰρ ἐν τοῖς συμποσίοις φιάλαις δέχεσθαι ἀλλήλοις τῷ οἰκείῳ αὐτοῖς πεφυσιωμένῳ οἴνῳ τὴν εὐωχίαν κρατύνοντες, οὗ ἀπειλοῦσα παρὰ σοῦ φιάλη ἐκχεθεῖσα πρόξενεῖ, (θυμοῦ γὰρ πλῆρες θεοῦ τὸ ἐκθεοῦ πρόπυρον,) ἐπὶ τὴν βασιλείαν τοῦ θηρίου. θρόνον γὰρ τὴν βασιλείαν φησί. θηρίον δὲ τὸν Ἀντίχριστον. ἐσκοτισμένην δὲ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ φησιν, ὡς ἡ τῆς φιάλης ἐκχυσις ἐπέσκοτησε τὴν ὑπερβολὴν τῆς ὀδύνης. δύναιτο δ' ἂν καὶ βασιλείαν νοῆσαι, τὴν ὑποκρισιν τὴν βασιλείαν
Κεφ. να'. τοῦ Ἀντιχρίστου τεταγμένοις. Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἔχεεν αὐτοῦ τὴν φιάλην ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν Εὐφράτην, καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῆς Ἡλίου.

Ὀλίγων δέ φησι τὸν Εὐφράτην ποταμὸν, πρὸς πάροδον τῶν βασιλέων τῆς γῆς, ἐν τῷ κατὰ τὸ λλιπὸν πόλεμον. ἐξηρανθήσεται γάρ, φησιν ὁ κύριος ἐν τοῖς εὐαγγελίοις, ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν. Σύριος δὲ ἐκ τῶν Σκυθικῶν μερῶν εἶναι τὸν Γὼγ καὶ Μαγώγ φησι. γὰρ ἀπρογνωστέον δὲ καὶ τὸν Ἀντίχριστον ἐκ τῶν Ἀνατολικῶν μερῶν τῆς Περσίδος ὁρμᾶσθαι, ὡς τὰ φυλὴ τοῦ Δὰν ἐκ τῆς Εὐρώπης Ἑβραίων, ἅμα καὶ ἑτέρους βασιλεῦσιν ἢ μισῆσαι, ἐστὶ καὶ κατὰ Σύρων τὸ βασιλικὸν ἐθνος ὅτε πάλαι ὄνομα, ὡς καὶ τῷ, παρέσπασαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, γὰρ ὄντες μέντοι βασιλεῖς τοῦ Πιλάτου. πρᾶιον δὲ τὸν Εὐφράτην, ἢ ψυχικὸν ἢ σωματικὸν ἐπάγοντας θάνατον φησί. ψυχικὸν, διὰ τὸ ἐνεργείᾳ δαιμόνων καὶ παραχωρήσει θεοῦ, μᾶλλον δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ θεοῦ τῆς δικαίου τῶν ἑαυτοῦ θεραπόντων γὰρ ὡς ἀγνοοῦντος, ἀπ' ἐξ φανέρωσιν τοῖς ἄλλοις τῶν ἑαυτῷ πεσόντων χόντων, ἢ μὴ, ἐξάγοντος, τοιαῦτα συμβαίνειν. σωματικὸν δὲ τῶν ἐκγὺς ζώντων ἀξίων δολελοιπέναι, ὡς μὴ ἐ αὐτὸν τοῖς μιαροῖς ἔργοις αὐτῶν ἐραχρεῖον, ἔργον οὖσαν ἀγαθοῦ ποιητοῦ καὶ χωρίον ἀνεπιτήδειον τοῖς ὑπαμίλλας τοῦ τρικότος βιοῦν τοιμασμένοις. Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Δράκοντος, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου, πνεύματα δαίμονα τρία ὡς βατράχους. σὶ γὰρ πνεύματα δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα.

Προσυπακουστέον τὸ, ἐξιόντα, ἵν' ᾖ, εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τῶν τριῶν, ἐξιόντα πνεύματα ἀκάθαρτα τρία, ὡς βατράχους. ἐκ τούτων δείκνυται, τὸν μὲν Διάβολον, ὡς Δράκοντα τῷ ἰδίῳ προσώπῳ δείκνυσθαι, τὸν Ἀντίχριστον δὲ ὡς θηρίον, τὸν ψευδοπροφήτην δὲ ἕτερον παρὰ τὸν Ἀντίχριστον. ἐ Δράκοντα μὲν τὸν Διάβολον δηλοῖ τὸ κεχρῆσθαι σιολοιῖς τοῖς κινήμασι. θηρίον δὲ τὸν Ἀντίχριστον. γὰρ ἀνθρωπίνως τὴν ἀνθρωπείαν δὸς πρόφασιν φύσιν, θηριωδῶς δέ. τὸν ψευδοπροφήτην δὲ αὐτὸ τοῦτ' ἐστι, ψεύδεα, κατὰ τὸν ποιητὴν φάσεῖν, ἅδοτα ἑτοίμοισιν ὁμοία. τούτων ἑκάστου τῶν στομάτων, ἰσάριθμα φησὶν ἀπορρύζεσθαι ἀκάθαρτα πνεύματα βατράχοις ὅμοια, οὐ γὰρ βατράχοις, πρῶτον, ὡς τῆς πραχείας τούτων βοῆς γὰρ πρόσπεινα εἰς θεὸν ὕμνον οἵας τε ὑσης παραλαμβάνεσθαι, ἀλλὰ παραχὰς καὶ θορύβοις προσπριζούσης, ὡς ἔθος ἀεὶ τῶν δαιμονίων καὶ τῶν ἁμαρτωλῶν τῷ βορβορώδει βίῳ ἐμφιλοχωρούντων, ὥσπερ ἀπ' ἐναντίας τῶν θεῷ φίλων τῷ κλήρῳ χαιρόντων καὶ τῷ καρτερικῷ τῆς ψυχῆς, ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς καὶ ὁμολογήσεσι μεγαλύνειν τὸν Θεόν. τῷ τριαδικῷ δὲ ἀριθμῷ ἐ οἱ φθορεῖς καὶ τῶν στομάτων

στομάτων αὐτῶν ἔχοντες δαιμόνια, ἵνα τῷ ἀριθμῷ τούτῳ πάντῳ, ὡς τὴν πανυμνήτου ἁγίας τριάδος ἐναρίσασθαι. Ἀ ἐκπρέυεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς μεγάλης ἐκείνης τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς κλέπτης.

Ἐκπρέυεται πρὸς τὸ καταλλήλον συγκροτῆσαι πόλεμον. τὰ δὲ δαιμόνων, φησὶν, ἐνεργούμενα σημεῖα, τοῦ εἰς οἶκον πολεμικὸν ἐμβάλλειν τοὺς βασιλεῖς, σποτὸν ἐμφαίνει τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς μεγάλης, ἥτις γὰρ ἄλλη, ἐὰν μὴ ἡ δευτέρα τοῦ κυρίου παρουσία. καὶ πῶς γὰρ μεγάλη, ἣν τὰ ἑπάστου πεπραγμένα ἐκτόμπρυσα εἰς φῶς; οὐ πρὸς τὴν ἡμέραν δὲ ὁ πόλεμος, (τίς γὰρ πόλεμος ἀνθρώποις πρὸς λιακοῦ δρόμου ἐπὶ σασίαν;) ἀλλὰ πρὸς τοὺς, οἷς τῆς ἡμέρας ταύτης τῷ φόβῳ διωκόμενοι συγκροτοῦσι, τῆς τοῦ θεοῦ μοίρας γενόμενοι, ἐξ οὗ καὶ ἁπάσης σωτηρίας ἐνεδύσαντο, καὶ χιτῶνα ἐνδύσεως, ἅπερ ἄλλο, ἢ αἱ θεοπρεπεῖς ἀρεταὶ, τὴν ἐκφανεῖ πλάμψει, τὸν ἐκτὸς καταφθείρουσαι ἄνθρωπον. Μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ, καὶ βλέπωσι τὴν αἰσχημοσύνην αὐτοῦ.

Ἐοικέναι τὴν τροπὴν τοῦ κλέπτου. διὸ καὶ φυλακὴν καὶ ἐγρήγορσιν εἴρηκε γίνεσθαι τῶν ἱματίων, ὅπως μὴ ἁρπάσωνται δηλαδὴ κενοδοξίας. ἱμάτια γὰρ τὰς ἀρετὰς καλεῖ, ἵνα μὴ τῇ γυμνότητι ἀπροβολῇ, γυμνοὶ εὑρεθέντες ἢ ἐ εὑρόντες, ἀνάξιοι κριθῶμεν τοῦ θείου γάμου.
Καὶ συναγαγὼν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον ἑβραϊστὶ Ἑρμαγεδών.

Τὰ πνεύματα λέγει πνεύματα τοῦ πνίγειν τοῦτο συμφορῆσαι τοὺς πνικαδὲ ὑπ' αὐτῶν ἀπατηθέντας. τόπον γὰρ νῦν, τὸν καιρὸν ἀκουστέον. τῷ καιρῷ γὰρ τούτῳ οἱ ὑπὸ πονηρῶν πνευμάτων ἀπατηθέντες καταλαμβανόμενοι, πέμπουσι διακοσμῆς. τόπον γὰρ Ἑρμαγεδὼν ἡ Ἑβραϊκὴ λέξις εἰς τὴν Ἑλλάδα διαπρεπεμενομένη νοεῖν παρέχει. καὶ τίς ἡ διακόσμησις τοῦ θείου διαίρεσις χαρίσματος, ὅπερ ἀνθρώπῳ παντὶ παρὰ πᾶσαν τὴν παροῦσαν ζωὴν ἀναπόβλητος συμπαρεδρεῦον ἐπίρρωσιν παρέχει τοῖς πρὸς τὰ κρείττω ἡμῶν ἀπονεύσεσιν. ἐπειδὰν δὲ ἡ ἀπὸ τῶν ἐνθένδε μετάβασις ἐπὶ τὰ ὄντως ἀληθῆ καὶ αἰώνια ἔσῃ καὶ τὸν τοῦ θανάτου καιρὸν, ᾧ εἰς ἀργὸν τὸ θεῖον χάρισμα εὑρεθῇ, διαιρεῖται τὸ ἀπὸ τοῦδε ἀφ' οὗ λαβεῖν ἀξιωθέντες, νωθεία ἐργασίας τὴν ἀφαίρεσιν πρεπεξένισεν, καὶ καὶ τὴν εὐαγγελικὴν ἀπορμίαν, τὸ μέρος τοῦ κατὰ Δίκου μετὰ τῶν ὑποκριτῶν τίθεται. Καὶ ὁ ἕβδομος Ἄγγελος ἔχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα. καὶ ἐξῆλθε φωνὴ μεγάλη ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα, γέγονε. Ἐπὶ τὸν ἀέρα οὗτος ἔχεεν, ὡς πάσης λοιμώδους διαφθορᾶς ἐκτὸς ἀέρος ὑφισταμένης, καὶ ἐν τούτῳ ἀφρατῶν σελαγιζομένων καὶβροντῶν ἀπιχουμένων. ἀπὸ τοῦ οὐρανίου δὲ ναοῦ ἡ φωνὴ γέγονε, τουτέστιν ἀπ' ἐκ τῶν θεοτέρως μυσταγωγουμένων, ὧν γὰρ ἄλλος καταρχεῖ, ἢ μόνος ὁ ὑπερουσίως ἁπάντων ὑπερκείμενος γενετάρχης θεός. τόπον γὰρ ὁ θρόνος βούλεται περιστᾶν.
Καὶ ἐγένοντο ἀφραταὶ καὶ βρονταὶ καὶ φωναὶ ἐ σεισμὸς μέγας, οἷος γὰρ ἐγένετο ἀφ' οὗ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικοῦτος σεισμὸς οὕτω μέγας.

Ἀφραταὶ καὶ βρονταὶ, ἀπ' ὄρους. φωναὶ δὲ ἐκ τῶν ἐπὶ γῆς ἀπὸ τῶν θείων τῶν κατακτικῶν

τα πολιτικῶν νομιμῶν. σεισμὸς δέ, κλόνος τῆς γῆς, ἐστὶ δὲ τὸ ἐν τοῖς σημείοις τοῦ τέλους σωρίεται. ἢ σεισμὸν λέγει, τὴν μεταβολὴν καὶ μεταβολὴν τῶν φθαρτῶν ἐπὶ τὸ ἄφθαρτον, ὃ ἔσται ἀπὸ τῆς δευτέρας Χριστοῦ παρουσίας. τὸ δέ, ὅσος οὐ γέγονεν. οὐδέπω γὰρ τοιαύτη μεταλλαγὴ γέγονε φθαρτοῦ κόσμου ἐπὶ τὸ ἄφθαρτον
» καὶ διαιωνίζον. Καὶ ἐλύετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν
» ἐθνῶν, ἔπεσον. Περὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἠρώτηται τινὲς ἐξεδέξαντο ταῦτα, οὐχ' οὕτω τὴν πόλιν ἀνθρώπων καὶ κτισμάτων μεγαλοπρεπῶν τῷ μεγαλείῳ αὐχοῦσαν, ὡς τῆς χριστοῦ πάθεσι καὶ τῇ κατὰ χριστὸν ἐπιδημίᾳ. δι' ἃ καὶ ἀντιδιατέλλεται τῶν λοιπῶν πόλεων, αἷς καὶ ἐθνικὰς τῇ γραφῇ ἔθος καλεῖν. τὸ γὰρ Ἰσραὴλ χωρὶς, τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἐθνη εἴωθε προσαγορεύειν. ταύτης δὲ τὴν εἰς τρία μέρη διαίρεσιν τῶν ἐν αὐτῇ κατοικούντων σημαίνειν διάφορον βούλεται. Χριστιανῶν, Ἰουδαίων, Σαμαρειτῶν. ἢ κἀκεῖνον δὲ πόλιν μεγάλην τὸν παρόντα κόσμον ὑπολαμβάνειν εἰς τρία μέρη ἀφοριζόμενον ἀπὸ τῆς χριστοῦ παρουσίας, εἰς τὴν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας καιρὸν, εἰς τὴν τῶν Χριστιανῶν βασιλέων ἐξουσίας, εἰς τὴν τοῦ Ἀντιχρίστου τῆς ἐπιδημίας. πόλεις δὲ τῶν ἐθνῶν αἱ πίπτουσαι, ἤτοι αἱ διάφοροι πρὸς τὴν εὐσεβῆ πίστιν ὑπολήψεις τῇ διαφωνίᾳ τὸ εὐπρεπὲς κληρούμεναι. ἢ καὶ αὐταὶ αἱ πόλεις.

» Καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον
» τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγε, καὶ ὄρη οὐχ εὑρέθησαν.

Βαβυλῶνα, οὐ τὴν Ῥώμην λέγει τὴν παλαιὰν διὰ τὸ ἐν αὐτῇ κατὰ τοὺς Ἑλληνικοὺς χρόνους πολλοὺς ὧν ἁγίων μαρτύρων παθεῖν τὰ ἀνήκεστα, οὐ τὸν ἅπαντα κόσμον κἂν ἔχῃ τινὰ ἀπροσδιόνυσον ὁ λόγος. ἠρῶσθαι γὰρ αὐτὸν Βαβυλῶνα καὶ μεγάλην ἅτε ἐκ τοῦ βίου σωρισασμὸν ἡκόντων τὸ μεγαλεῖον ἐσχηκότα. ἢ γὰρ ὁ κόσμος διὰ τῆς Βαβυλῶνος ὑπομνήσθη, τίς ἡ διαφορὰ τῶν νήσων ἀπὸ τοῦ κόσμου, μέρος οὖσῶν τοῦ κόσμου καὶ αὐτῶν; λέγεται ὅσα ἑτέρῳ ὑπονοεῖν Βαβυλῶνα ἢ κατὰ λόγῳ. καὶ τίς αὕτη; ἢ κἀκείνη, ἣ ἡ Κωνσταντίνου, ἣ ἧ πάλαι δικαιοσύνη ἐκοσμήθη, νῦν δὲ ἡ αὐτῇ φονεύεται, ἐκ παραλλήλου ἀμίλλης, ὧν πολιτικῶν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἐξίσωθῆναι ἀπευδόντων, μᾶλλον δὲ οὐκ ἰσωθῆναι, ἢ μήτις ἐξ αὐτῶν ἄρα τὸ ἀριστεῖον εἰς μείζονα θείου θυμοῦ ἀναψιν. διὸ καὶ ἡ ἀπαθὴς φύσις παθαίνεσθαι ὑπωπτεύθη, ὡς καὶ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τῇ Βαβυλῶνι δοθῆναι. Τίνες δὲ καὶ αἱ νῆσοι, τοῦ θείου τῶν λόγων ἀκούειν ἐστὶ τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐκκλησίας ἄρτι καθισαμένας καὶ σῶζειν φάσκοντος λαμβανούσας. καὶ τίς ἡ φυγή; οὐκ ἄλλη ἢ μὴ εἰς δὲ τὸ πλησίον θῆναι τὴν ἀνομίαν καὶ ψυγῆναι τὴν ἀγάπην γενομένην. ἥτις ἀπάτη διὰ θεὸν σωθῆσασα τοὺς πίστους, καὶ τῆς τῶν ἀπίστων ἀφελκύσασα σωτηρίας, τῇ ἑαυτῆς ἐπινίκεσθαι παρέσχε θαλάσσῃ. ἧς ἐκλειποῦσης, ἀνάγκη καὶ τοὺς νήσους τοῦ εἶναι νήσους ἀπροσδράσειν. εἷς καὶ τὰ ὄρη τῶν ἐν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν σωρηκίων μετεωρισθέντα φρονήματα τῶν ἀνθρωπίνων σωπφαίνθησαν τῇ τῶν σωτικῶν παραζηλώσει τῶν τὸ χαμερπὲς διηκουόντων, καὶ τὸ ὑψηλὸν καὶ οὐράνιον φρόνημα ἀπολωλεκότων.

» Καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀν-
θρώπους.

» θρώπους. καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης,
» ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

Τὸν χάλαζαν γρανόθεν καταῤῥάχθαί φησιν ὡς θείλαιον ὀργήν. τὸ δὲ ταλαντιαῖον, τὸ τέλειον, διὰ τὸν ἐν τοῖς ἁμαρτίαις ἀκρότητα, ἧς ῥᾳμιλλον καὶ ἡ πυμωρία πρὸς ἐπιφροφὴν ἐκαλουμθύη.

» Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐ- Κεφ. νγ'.
» λάλησε μετ' ἐμοῦ λέγων. δεῦρο δείξω σοι τὸ κρῖμα τῆς πόρνης τῆς μεγάλης, 17
» τῆς καθημένης ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν.

Κρίμα τὴν δικαιωσιν, καὶ τὴν διοίκησιν καλεῖ. πόρνην δὲ οὐχ' οὕτω τὴν παλαιὰν Ῥώμην ἐπιτευκτικῶς χρὴ ἀκούειν, ὡς τὸν παρόντα κόσμον, ὃς καὶ αἵμασιν ἀμυθήτοις καὶ βασιλεῦσι πολέσσι Ῥώμης ἐνευθηνεῖται, ὡς δὲ ἀρχῆς κεκρικότα πορνικῶς διακεῖσθαι, πορνείας δὲ τῆς αἰσχρᾶς συμπλοκῆς τῶν θμάτων μόνης νοουμένης ἀμὰ καὶ πάσης ἀπὸ θεοῦ ἐκκλίσεως. ἕτεροι δέ τινες τῶν τὴν πεκριμένην Ἀποκάλυψιν ὑπεσημαμένων, πόρνην τὴν παλαιὰν ὑπολήφασιν Ῥώμην, ἢ τὴν καθ' ὅλου βασιλείαν μέχρι τῆς δευτέρας παρατεινούσαν τὸ κυρίου παρουσίας. ὕδατα δὲ τὰ ἔθνη, ὧν ἄρχειτε καὶ ἄρξει, ἐπ' αὐτῶν τὸ ἱδρύσθαι τὸ κράτος ἔχουσα. ὅτι δὲ τὰ ὕδατα εἰς ἔθνη λογιστέον, ἄκουσον τοῦ θεοπάτρος, τὸ, ἀπὸ φωνῶν ὑδάτων
» πολλῶν, ἀφ' ἑνὸς ἔθνος ἐκλαμβάνοντος. Μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, εἰ ἐμε-
» θύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς.

Οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οὗτοί εἰσιν οἱ γηΐνοις φρονήμασι πρὸς τὸ συρφετὸν τοῦ πρόσω βίου καταπολιτευόμενοι. οἱ δ' αὐτοὶ καὶ ἐμεθύσθησαν, τῷ μὴ ἐκ μικρᾶς καὶ τῆς τυχούσης χρήσεως, ἀλλ' ἐκ πολλοῦ τοῦ σωρίοντος, ἐμφορηθῆναι τῆς ἀσεβείας.

» Καὶ ἀπήνεγκέ με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι. καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θη-
» ρίον κόκκινον, γέμον ὀνομάτων βλασφημίας ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα.

Τὴν ἐθισμένην ἐν τοῖς πνευματικοῖς ἐρήμοις ἡ θεωρία ἀνίπτεται, ἣν ὡς γυναῖκα ἰδεῖν φησι διατεθυλυμένην καὶ ὡς πόρνην καὶ ἀνανδρον, μηδὲν ἔχουσαν σωφροζύνης γνώρισμα. τὸ δὲ ἐν πνεύματι ἀπενεχθῆναι τί ἂν ἄλλο σημαίνοιεν, ἢ τὸ μὴ πραγματικῶς κατ' ἐνέργειαν ταῦτα ὁρᾶν, ἀμὰ θεωρητικῶς ἠξιῶσθαι; ἀφ' οὗ καὶ ἄλλης γυναικὸς ἐνδελμα χρηματισθῆναι ἐπὶ θηρίου κόκκινον καθημένην, γυναῖκα τὸν καιρὸν καθ' ὃν ταῦτα διεξάγεται παρισῶν, καθ' ὃν τῷ Διαβόλῳ καὶ αἱ μοχαρεῖ, (τὸ γὰρ κόκκινον χρῶμα δηλοῖ βούλεται) ὁ δὲ πονηρῶν πράξεων ἐνεργούμενος ἐπαναπαύεται, τῆς καθέδρας τὸ νοεῖν ὑπερβαλλομένης. ὀνόματα δὲ βλασφημίας, τὸ τῷ θεῷ πρέπον σέβας, τῷ διαβόλῳ ἀνατιθέναι.

» Καὶ ἡ γυνὴ ἦν περιβεβλημένη πορφύραν καὶ κόκκινον, κεχρυσωμένη χρυσίῳ καὶ λίθῳ
» τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμον βδελυγμάτων.

Πορφύραν, διὰ τὸ κατ' ἐξουσίαν ὡς ὑπὸ βασιλίδι πάντα τολμᾶσθαι. κόκκινον, διὰ τὸ πολλῶν ἁγίων αἵματα ἐκχεῖσθαι. κεχρυσωμένην δὲ, καὶ χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ὅτι, ὡς βασιλίδα ὁ λόγος τὴν τοῦ κοσμεῖ κόσμῳ βασιλείῳ.

μδ ξυ χβ'

μβαξὺ γὰρ τῶν ἀστέρων καὶ τῶν ἐξουσιαζομένων ἐστὶν ὁρᾶν τοῖς ἐστηριαζομένοις ὡς χρυσίον μὲν ἀκίβδηλον ἐπανθοῦσαν τὴν καθ' Χριστὸν πίστιν. ὡς λίθον δὲ τιμαλφῆ τῇ διαφανείᾳ τὸ στερρὸν ἑαυτῶν ἐκ προσώπου τοῖς ἀγνοοῦσιν. ὡς μαργαρίτας δέ, τῷ ἐκ τῆς πρωτοκύμονος τοῦ βίου τῶν πειρασμῶν θαλάττης ἀναδῦναι, καὶ τῷ βασιλείῳ χρισθῆναι διαδήματι τὸ ἁρμοσθῆναι. τὸ δὲ χρυσοῦν πρόπυρον, χρυσοῦν μὲν διὰ τὸ τὸν καιρὸν ὡς βασιλεύσαντα κρατεῖσθαι δοκίμει. ἐν τῇ χειρὶ δέ, διὰ τὸ ὑπερέχον τῶν ὑποπεπτεμένων. πρόπυρον δὲ ἴδιος ἐξ ὧν ὑδρίξιμ ὅτι γ' καθ' κόρον, ἀπὸ τοῦ ὑψηλῆς τῆς ἑαυτῶν ἀποβολείας τῶν κακιῶν μετέρχονται. διὸ τὰ βδελύγματα ἑαυτῆς, φυτεύσι τὰ βδελύκτα τῷ θεῷ ὑπηνεύματα ἐπλήθυναν, οἷς ἡ φιλαμαρτήμων πλῆθις πρὸς ἕξεται, ὡς ἂν διὰ πρόμασσα τῶν βδελυκτῶν τὰ ἁμαρτίας μέθυε ἐκ τοῦ θεοῦ πορνείας τὸ βεβήλωσιν.

» Καὶ εἶδον ἀναθάρτων τῆς πορνείας τῆς γῆς. καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γε-
» γραμμένον, μυστήριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδε-
» λυγμάτων τῆς γῆς. καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν τὸ αἷμα τῶν ἁγίων ἐκ τοῦ
» αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ. Πορνεία γῆς, οἱ τῆς γυνίνοις πρεσβεπικότες. γὰρ πορνεύειν ἔδωκεν ἡ φύσις γῇ τῷ ἀψύχῳ καὶ ἀναισθήτῳ δημιουργήματι. τὸ δὲ ἐπὶ τὸ μέτωπον γεγράφθαι ὄνομα, τὸ ἀπηρυθριασμένως διὰ λοι πράττειν τὰ ἀπαίσια. μητέρα δὲ τῶν πορνῶν καλῶ, ἣν οὐ βούλει πάλιν, εἴτε τὴν παλαιὰν Ρώμην, εἴτε τὴν νέαν, εἴτε τὸν καιρὸν τῆς ἐπιδημίας τοῦ Ἀντιχρίστου ἐκ οὗ ἁμάρτης τὰ ἀληθοῖς, διότι ἀμφότεραι τὸ κράτος ἀνεδέξαντο τῶν ἄλλων πόλεων, καὶ ἐπάτησι κόρον ἔσχε τῶν ἁγίων μαρτύρων τὸ αἷμα τος.

Κεφ. νδ' » Καὶ ἐθαύμασα ἰδὼν αὐτὴν θαῦμα μέγα. Καὶ εἶπέ μοι ὁ ἄγγελος, διὰ τί
» ἐθαύμασας; ἐγὼ ἐρῶσοι τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς, καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐ-
» τὴν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα.

Εἰκὸς ἦν ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ χρηστὸν καὶ πραΰτητι οὐδ' ὅσῃ ἦσεν συγκροτούμενον ἀγριότητα ὁρῶντα θηριωδῶν ἀνθρώπων μὴ ὑποβαλλούσῃ ἐκπλήξῃ κατάσχεσιν γενέσθαι. τοῦτο γὰρ τὸ μέγα θαῦμα ἐμφαίνει. ὅτι δὲ ἀπολογικὸς τὸ ἦθος ὁ μακάριος οὗτος Ἰωάννης ὁ θεολόγος, ἡ ποιεῖ αὐτοῦ ἱστορία διδάσκει.

» Τὸ θηρίον ὃ εἶδες ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου.

Θηρίον ὁ Διάβολος, ἤρξατο καὶ γκέστιν. ὥσπερ γὰρ πίνακι πεσεκτεθειμένα ἀπτελῶς διεξιέναι. διόφησιν ἦν τὸ θηρίον, γνῦν ὑφισάμενον. ἀφ' οὗ δῆλον, ὡς ὁ Διάβολός ἐστιν. ἀρχὴ γὰρ πλασμάτων τοῦ κυρίου, καθ' τὸ ἐρημῖον. γκέστι δὲ νῦν, ὅτι ἀπεκτανθεὶς τὰς ὑπερηφανείας τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐπιδημίας. γὰρ ὡς πρὸ ταύτης ὑπῆργεν ὑβρις ἀνθρώπων καὶ θυγατέρας τοῖς ἑαυτοῦ δαίμοσι δῆλα θυσιῶν πρασκευάζεσθαι, οὕτως ἤδη ταῦτα καὶ μετὰ τὴν Χριστοῦ παρουσίαν οἷός τε ἐνεργεῖν. ἀναβαίνειν δὲ λέγεται ἐκ τῆς
» ἀβύσσου, τῇ ἐπιδημίᾳ τοῦ Ἀντιχρίστου. Καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει.

Ἀπώλειαν, γὰρ τὴν ἀνυπαρξίαν, ἀλλὰ τὴν ὑπὸ γένεσιν κατάκρισιν λέγει.

» Καὶ θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν γέγραπται τὸ ὄνομα ἐπὶ τὸ
» βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλέποντες ὅτι ἦν τὸ θηρίον καὶ γκέστι, καὶ
παρέσται.

» παρέσται. ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν.

Θαυμάζονται τὴν τοῦ θηρίου παρουσίαν, γὰρ μόνον ὅτι ἀπώλετο καὶ πάλιν ἥξει, ἀλλὰ καὶ ὅτι παραλόγως ἐντέρασιν ἀπάτης. τίνες δὲ θαυμάσονται; οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς. πορεῖ ὧν καὶ Ησαΐας φησίν. γὰρ πεθύμηται, ἀλλὰ πεσοῦνται οἱ ἔνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς. πιοῦται δὲ οἱ ἀσήμικρον ἔχοντες τὴν βάσιν, ἄτε μὴ ἐπὶ τὴν πάτραν Χριστὸν τεθεμελιωμένοι. θαυμάσονται δ' ὧν καὶ νῦν οὗτοι οἱ διὰ τὸ χαμερὲς γδὲ τῇ βίβλῳ ὧν ζώντων ἐγράφησαν.

» Αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ ἑπτὰ ὄρη ἐστίν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν, καὶ βασιλεῖς
» ἑπτά εἰσιν ἑπτά. οἱ πέντε ἔπεσον, ὁ εἷς ἐστιν, ὁ ἄλλος οὔπω ἦλθε. καὶ ὅταν ἔλθῃ, ὀ-
» λίγον δεῖ αὐτὸν μεῖναι. καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν καὶ γκέστι, καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστι, καὶ ἐκ
» τῶν ἑπτά ἐστι, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει.

Ὄρη ἑπτά, ὄρη γυνὴ κάθηται. γυναῖκα ἐφθίμεν ἑρμηνεύτες ὡς τὸν φθαρτὸν τύπον βίου φησὶ θιλίῳ καὶ μηδὲν ἀνδρικὸν ἐπαίνοντα. ὄρη δὲ καὶ κεφαλὰς ἑπτά, τόπους ἡγούμεθα ὑπεροχῇ καὶ σωστείᾳ κοσμικῇ τοὺς λοιποὺς ἔξέχοντας, ἐφ' οἷς καθ' καιρὸς τὸν τοῦ κόσμου βασιλείαν ἐσηρίχθαι ἐγνωμεν. ὡς πρῶτον μὲν Νινευὴ τῶν Ασυρίων. ὧν τὸν βασιλέα Σαρδανάπαλλον κρατήσας ὁ Αρβάκης καθεῖλε. μετὰ τοῦτο ἐν Βαβυλῶνι τὸ Χαλδαίων κράτος ὑπερεῖχεν, ὧν Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεύσ ἐβασίλευσεν. εἶτα μετὰ τοῦτον καὶ τῶν Μήδων κατάλυσιν, ἐν Σούσαις ὑπὸ Κύρου τοῦ Περσῶν βασιλέως καθισταμένης, ἡ τῶν Μακεδόνων ὑπεισῆλθεν ἀρχή. ἐκ τούτων ἡ μὲν τρισβυτέρα Ρώμη τῶν Ρωμαίων ἀρχὴ καὶ ἰσχύς, ἐπὶ μὲν Αὐγούστου Καίσαρος μετὰ τρισὶ πρώτοις βασιλεῖς αὐτῆς καὶ ὑπάρις μοναρχήσασα, ὑπὸ δὲ ἀσεβῶν μέχρι Κωνσταντίνου κατασχεθεῖσα. ὧν μετὰ τὴν κατάλυσιν εἰς τὴν νέαν Ρώμην τὸ τῶν φιλοχρίστων βασιλέων μετήνεγθη βασιλεία. κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν φύσιν, καὶ τρισὶ ἑπτὰ βασιλεῖς ἐκδεκτέον τῆς ἀλλαγῆς τῶν χρόνων, ἀρσενικοῦ λέγω καὶ θηλυκοῦ, μηδὲν παρεμποδίζούσης τῆς διανοίας τὴν ταυτότητα, ἣ ἐκεῖ μὲν θηλυκῶς τὰς κεφαλὰς καὶ ἑπτὰ ὄρη γδετέρως, ὑπαῶται δὲ βασιλεῖς ἑπτὰ ἐσήμανεν. γδὲν γὰρ ἡ γραφὴ πορρὶ τούτων ἔωθε μικρολογεῖσθαι.

» Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσίν οἵτινες βασιλείαν οὔπω ἔλα-
» βον, ἀλλ' ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσι μετὰ τοῦ θηρίου. οὗτοι μίαν ἔχου-
» σι γνώμην καὶ τὴν δύναμιν καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόασιν.

Τὰ δέκα κέρατα, δέκα βασιλεῖς εἶναι φασὶν ἐκ τῆς Ρωμαίων ἀρχῆς ἀναστησομένους ἐν τοῖς ἐσχάτοις καιροῖς, ὧν τὸ μέσον ὁ Ἀντίχριστος ἀναστήσεται. τὸ δὲ μὴ τὸ λαβεῖν αὐτοὺς βασιλείαν ἀλλ' ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς καὶ μίαν ὥραν, τὸ μὲν ὡς βασιλεῖς δηλᾷ τὸ ἀνέδρασον καὶ σωδες τῆς βασιλείας αὐτῶν φησι, τὸ δὲ μίαν ὥραν μετὰ τοῦ θηρίου, ὥραν, τὸ βραχὺ τοῦ χρόνου παρίστων βούλει), ἤτοι δι' οὗ ἡ τοῦ θηρίου ὥρα συντελεῖται, καθ' ὃν τῷ Ἀντιχρίστῳ τῷ ὑποκρίνοντι ὑποταγήσονται. ἢ καὶ ὥραν, τὸν ἀπρλανοτικὸν βίον νοητέον. Οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσι, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι κύριος κυρίων ἐστὶ, καὶ βασιλεὺς βασιλέων. καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ καὶ
ἐκλεκτοὶ

» ἐκλεκτοί καὶ πιστοί. Εἰκότως ὡς καὶ κύριος κυρίων, καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ ὑπα-
» κοὴ αὐτῷ κλητοί, τὸν κλῆσιν ἔχοντες, ἅμα καὶ τὸ πίστιν ἔχοντες, ἅμα καὶ τὸ κύριον καὶ
» δικηριβωμένον καὶ ἀμετάθετον. διὸ καὶ πιστοί, ὅτι ὁ πιστὸς ἐνὶ προσανέχει δεσπό-
» τῃ, ἢ δωάμενος δυσὶ κυρίοις δουλεύειν.

» Καὶ λέγει μοι, Τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, καὶ ἡ γυνὴ οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ
» καὶ ὄχλοι εἰσὶ, καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι.

Προείρηται μὲν πρὶν τούτων, τροπικῶς καὶ φυσικῶς τὴν γῆν εἶναι ἐξ ὑδά-
των καὶ τῷ ὕδασι διατελοῦσαν, ὃν ἢ ὁ φθαρτὸς οὗτος καὶ διύγριος κλύδωνος διαγόμενος
κόσμος. πάντως δὲ καὶ ἄλλως ἢ οὕτως παρὰ τὰ αὐτὰ νοεῖται. ἀσαφῶς
ἔθνη εἰσὶ τῇ διαφόρῳ φωνῇ διαστελλόμενα, πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὰ βασιλέων κράτη
συστηρούμενα. τοῦτο γὰρ τὰ κέρατα δηλοῦν βούλεται, ἀφ' ὧν κερασφόρων ζώων λα-
βὼν τὴν χρῆσιν, ὅτι καὶ κεῖνα τοῖς κέρασιν ἑαυτῶν σωτηρεῖται εἴπου δύνασι πρὸς ἕτε-
ρα ζῶα διεξάγεσθαι. ὥσπερ καὶ ἔθνεσι πρὸς ἔθνη αἱ τῶν βασιλέων διαταγαὶ τὸ καθ'
ἑαυτὰ διαμένειν παρέχουσι μὴ πρὸς ἐκφύλους κυριαρχίας σπεδάζεσθαι.

» Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες ἐπὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσι τὴν πόρνην, καὶ ἠρη-
» μωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν, καὶ γυμνὴν ποιήσουσιν αὐτὴν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φά
» γονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν πῦρ πυρί. ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν
» ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ. Τὰ μὲν κέρατα τί δηλοῦν ἐθέλει, εἴρηται. θηρίον
δὲ τὸν Διάβολον. ἀδιαφορεῖ γὰρ κατὰ τὸ σημαινόμενον τὸ θηρίου, τὴ μὲν, τὸν Ἀν
τίχριστον ὀνομάζων οὕτως, ἔθ' ὅτε δὲ τὸν Σατανᾶν. οἱ βασιλεῖς φησιν, οἱ τέως
κατ' ἐνέργειαν τὸ Σατανᾶ φονίως τῷ ἀρνίῳ διατεθέντες, θεοῦ ὑπεθυμοζύγη, μισήσουσι
τὴν πόρνην, τὴν ἐν τῷ βίῳ ἀληθωτικὴν Διάνοιαν, ἐρημώσουσι δὲ καὶ εἰδωλολατρείαν
καὶ τερπνῶν καὶ μαντείων ἀλλοτριώσουσιν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς τὰ πρὸς θυσίαν
ἀναφερόμενα ὧν ἡδώλων ξύλα ἑαυτοῖς ταμεύσουσι, καὶ πᾶσαν τὴν περὶ τὰ μάταια
σπουδὴν ἀφανίσουσι, καὶ οὕτως ὥστε καὶ πυρὸς δαπανηθεῖσαν νομίζεσθαι. καὶ πάντας
κράξειν, πρὸ νῦν οἱ τῆς τότε ἐπὶ τὰ μάταια ἐπιμελείας ἐχόμενοι; ταῦτα δὲ πάντα,
ὡς ἐφημὴν παραθέμενοι, γὰρ ἀν ἀθεεὶ συμβῆναι φασὶν, ἀνὴ ἐκθείας ἐπισκοπῆς καὶ
» προνοίας. Καὶ ποιῆσαι γνώμην μίαν, καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θη-
» ρίῳ ἄχρι τελεσθῶσιν οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ.

Εἰ καὶ ξύνδρομος ἡ τούτων γνώμη τῇ τοῦ θεοῦ, ἀνὴ ὡς θεῷ μεμελημένη, καὶ δὲ
τὸ ἀνεξερεύνητον βάθος τῆς προνοίας αὐτοῦ συμβαίνουσα τοῖς σωτελουμένοις. οὕτω
γιγνώσκουν κατὰ τοιοῦτον ὁμογνωμοζύγιον τούτοις δοθεῖσαν ὑπὸ θεοῦ, τῆς ἐξουσίας ἀπά
σης πρασχεθείσης τῷ θηρίῳ, διατελέσει κρατοῦν τὸ θηρίον ἕως ὅπου αἱ καταλλή
λοις κρίσεις ἀπάξουσιν αἱ δηλωθεῖσαι λόγων ὑποσημάνθησαν, δι' ὧν λέγει. ἄχρι τελε-
» σθῶσιν οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ. Καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες ἐστὶν ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ ἔχουσα
» βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

Σαφέστερον τὴν γυναῖκα παρίστων, ἀναλαμβάνει πρὸ αὐτῆς λόγον, καὶ φησιν ἐ-
κείνην εἶναι τὴν ἔχουσαν τὸ κράτος ἐπὶ τῶν τοῖς γηΐνοις προσανακειμένων. γὰρ καὶ
πάντες

πάντες οἱ κοινωνοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ἤδη καὶ τοῖς γηΐνοις προσδιαφθείρονται.

» Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄγγελον ἄλλον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Κεφ. νε'.
Καὶ ἐντεῦθεν τῶν θείων δωάμεων τὸ λαμπρὸν καὶ φωτιστικὸν πλοῦτῳ τῷ μέτρῳ τὸ ἀ- 18
φθαρσίας σέλας ὑποφαινικῶς ἔστι νοεῖν μετὰ τὸ παρεληθεῖν τὸ ἀμαυρὸν τοῦ φθαρτοῦ κόσμου
» παρῃσιαζόμενον. Εἶχεν τὴν ἐξουσίαν μεγάλην. καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δό-
» ξης αὐτοῦ, καὶ ἔκραξεν ἰσχυρᾷ φωνῇ λέγων. ἔπεσε Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐ-
» γένετο κατοικητήριον δαιμόνων. Μεγάλην φησὶ τὴν τοῦ φωτὸς εἶναι ἐξου-
σίαν, καὶ φωτίζειν τὸν κοσμικὸν ἐκτὸς δόξης αὐτοῦ. παραβαλλόμενα γὰρ τὰ οὐράνια καὶ ἄφθαρτα τοῖς γηΐνοις καὶ φθαρτοῖς, ὅσον τὸ ὑπερβάλλον τῆς δόξης παρίστησιν; ἰσχυρὰν δὲ τὴν φωνὴν ἐμφαίνει τὸ ἐμφανὲς ἐμφαίνων ὧν δηλουμένων καὶ ἀπαράβατον. καὶ τί τοῦτο; ἔπεσε Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, Βαβυλῶνα τὴν διέξοδον τοῦ φθαρτοῦ
» Τύρου βίου λέγων. Καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ μεμισημέ
» νου, ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπώκασι πάντα τὰ ἔθνη. καὶ οἱ
» βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν. καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δωάμεως τοῦ
» τρυφῆσαι αὐτῆς ἐπλούτησαν. Εἰς ὄρνεα μετὰ λαμβάνει τοὺς δαίμονας διὰ τὸ ἄ-
δηλον τῆς ἐφόδου αὐτῶν τῆς κατὰ τῶν ἀνθρώπων, ἐπεὶ καὶ τῶν ὀρνέων ἡ ἔφοδος ἐξ ἀδή
λου ἔπεσθεν ἐπιφοιτᾷν πρόσδοκίας. μεμισημένου δὲ εἴρηται ἀκ ἀλόγως. πῖς γὰρ φρονῶν βδελύττεται τὴν μετὰ τῶν δαιμόνων ἀναστροφήν; διὸ καὶ βδελύγματα
» ὠνομάσθησαν. Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν. ἐξέλθετε ἐξ
» αὐτῆς ὁ λαός μου, ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν
» αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε, ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ.
Ἐξελθεῖν παρακελεύεται μὴ φωνὴ, οὐδὲ ἔγνω κύριος αὐτόν. ἐξελθεῖν δὲ, τὸ μὴ συναρπλέσθαι δικαίοις μετὰ ἀσεβῶν. ὡσαύτως ἐπὶ τοῦ Λώτ, τὸ, σώζων σώζε τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν, ἀνυποστρεπτέως μέχρις αὐτοῦ τοῦ ὄρους, ἐπὶ γῆς οὐδαμοῦ μὴ μείνῃς, ὁ θεὸς αὐτῷ
» ὑπετείλατο, οὕτω κἀνταῦθα. Καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς.
Ἀνθρωπίνως δοκιμεύεται ταῦτα. ἐπὶ γὰρ θεοῦ τῆς μακαρίας φύσεως καὶ πάθεσιν ἀπροσίτου, τοιαῦτα κἂν ἐννοεῖν ἀσεβὲς ἐπὶ πολύ. ἐκεῖ γὰρ μνήμη, ὅπου καὶ λήθη. λήθη δὲ τοῦ δωάμει παρεῖναι τὸ πρακτικὸν ἐνεργείᾳ σημαντικόν. θεῷ δὲ γὰρ
» δὲν πρόσεστι δωάμει, ἀλλ' ἐνεργείᾳ. Ἀπόδοτε αὐτῇ, ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδω-
» κεν ὑμῖν. καὶ διπλώσατε αὐτῇ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς.
Ἀνεπισήμαντον, παρὰ τίνος τὸ πρόσταγμα ἢ ὁ λόγος πρόεισιν. εἰκὸς δ' ἀπὸ παρὰ τῶν Δικαίων καὶ μαρτύρων τῶν κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, τῆς τοῦ Ἀντιχρίστου δηλαδὴ ἐπιδημίας ὑπὸ Χριστοῦ νικηθησόντων, τοσαύτῃ ὠμότητι καὶ θηριωδίᾳ ὑπὸ τῶν πωικοῦντα τῷ βίῳ ἐμπολιτευομένων ὑπουργῶν τοῦ Ἀντιχρίστου παραδοθέντων, ὥστε καὶ αὐτοὺς κἂν εὐθεμμήτως προείλοντο ζωῆς ἀμοῖρον δηλοῦν ὑποστρέλλον τῶν καφσεων ἐκνικηθῆναι ταῦτα προφέρειν. ἡρμήνευμαι δὲ γυναῖκα τὸν ἐπὶ τοῦ Ἀντιχρίστου καιρὸν, ἀπόλιν τινὰ σημαίνειν. καὶ τριχῆ δὲ τῶν προαιρέσιν ὧν ἐμπολιτευομένων τῷ τότε βίῳ, οἱ τῇ σωσείᾳ τοῦ Σατανᾶ γαυριῶντες, ἀμέτρῳ τῇ ὧν δεινῶν εὐθυμίᾳ, καὶ ὧν ἀντικειμένων

ἀντικειμένων κατεχρήσατο. καθὼς ὅσα ἐπρίσατο, ἀπροσθήτω αὐτῇ.

» Ἐν τῷ πτηρίῳ ᾧ ἐκέρασε, κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν.

Οὐ τὸ διπλάσιον βούλεται τὸ Διπλοῦν, ἀλλ' ὅτι φιλάνθρωπος ὢν ὁ θεὸς καὶ ἀγαθὸς καὶ πολὺ καταδεέστερον κολάζων, διπλᾶ οἴεται ἀπροσδεδωκέναι καὶ ὅτ' ἂν μέρος ἀπροσῇ, καὶ ἓν μόνον διπλᾶ, ἀλλὰ καὶ ἐπαπλάσια, ἢ μήπου τὸ ποιητέον ὡς ἓν θεοῦ ἀπειλῆς. πῶς γὰρ ὁ λέγων ἓν ἐκδικήσει κύριος δὶς ἤπραωτο, νῦν διπλάσια καὶ ἐπαπλάσια φησὶν ἐκδικεῖν; ἑῷον τὸ Διπλοῦν καὶ ἐπαπλάσιον, ἓν τὸ κατ' ἀξίαν σημαίνειν ὑπολητέον ἀλλὰ τὸ μετριώτερον, ἴσως ἄπορον ἓν δέν.

» Ὅσα ἐδόξασεν ἑαυτὴν, καὶ ἐστρηνίασε, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος.

Καθώς, φησι, δοξαθεῖσα καὶ καταπαπαλήσασα τὸ παρόντος βίου, πρόνοιαν ἓν ποιεῖται τὸ θείου θελήματος, οὕτως ἀπόδοτε αὐτῇ. λέγει δ', ἓν ἔθμοι τὸ βασι-

» λεύειν ἐστερημένη. Ὅτι δὲ τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει, ὅτι κάθημαι βασίλισσα, καὶ

» χήρα ἓν εἰμί, καὶ πένθος ἓν μὴ ἴδω.

Καρδίαν, τὸν ἔμμονον φησὶ τῶν τὸν βίον συμπολιτευόντων, οἷς καὶ εἰς γυναῖ-

» κα ἐμυθοποίησε μαλῶσαν. Διὰ τοῦτο δὲ μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς,

» θάνατος, καὶ πένθος, καὶ λιμὸς. καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται. ὅτι ἰσχυρὸς κύριος ὁ

» κρίνων αὐτόν. καὶ κλαύσουσι καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς.

Διὰ τὸ λέγειν μίαν ἡμέραν, τὸ ἀπροσδόκητον καὶ ἀθρόον δηλοῖ τὸ καιροῦ δὲ ᾧ τοῦτα συμβήσεται. μετὰ δ' τὸ ἐγκρατεῖς αὐτῆς γενέσθαι τοὺς ἐχθροὺς ἱδρακεῖ καὶ μίαν ἡμέραν πᾶσαν κόλασιν ἐπαγαγεῖν τῇ ἡπτηθείσῃ, ὡσανεὶ ὄντος τοῦ κυρίου ὡσπερ τοῖς ἐναρεσοῦσιν αὐτῷ τὸ θυμήρη περσνέμειν, οὕτω καὶ κολάζειν

» ἀνεπιστρόφως ἱδραμαρτάνοντας. Οἱ μετ' αὐτῆς πρνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες,

» ὅτ' ἂν βλέπωσι τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς ἀπὸ μακρόθεν ἑστῶτες διὰ τὸν

» φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς λέγοντες. ἰαὶ ἰαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη Βαβυλών, ἡ πό-

» λις ἡ ἰσχυρά, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου.

Ἐπιμένει τῇ προπολογίᾳ ὡς ἐκφαντικωτέραν γένεσθαι ἀπὸ τῆς πρώτης ἀναθαρσίας τῶν πολιμμέλειαν. τοὺς Δαίμονας δὲ εἶναι σύντροφον καὶ μακρόθεν ἑστῶτας. αὐτοὶ γὰρ ἄτε Νόες, καὶ πρὸ τῆς πείρας τῶν διέκβασιν ἴδεναι δοκοῦσι γε ἐσί, καὶ ὡς ἀπὸ καταπαυοῦ τὸ πυρὸς τῶν ὑπόστασιν σωιέναι. τὸ δὲ ἰαὶ, θρηνῳδές ἐστιν ἐπίφθεγμα, ἴσως δ' ἐπὶ συμφορᾶς ἐνεργουμένης ἐκφωνεῖσθαι. διὸ καὶ νῦν μάλιστα τῷ παγκοσμίῳ καὶ ἀθρόῳ συμπτώματι μετακεχείρισαι. ἰσχυρὰν δὲ πόλιν αὐτὸν φησιν ὡς ἐξ ἀπείρου σχεδὸν χρόνου τὸ εἶναι διαλαβοῦσαν ἐς διάρρηκτον ζώνδεσμον καὶ

» οὐδέποτε ἐλπισθέν δ' διαλυθῆναι. Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαύσουσι καὶ πενθή-

» σουσιν ἐπ' αὐτῇ, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράσει ἔτι.

Ἐντεῦθεν ἀπαραγράπτως ἐκληπτέον τὸ χρησμῳδούμενον, ἓν τοῦ Βαβυλῶνος ἓν Ῥώμης τῆς παλαιᾶς, οὐ τῆς νέας, οὐκ ἄλλης τινὸς μιᾶς πόλεως, ἀλλὰ τὸ σύμπαντος τοῦτου φθαρτοῦ κόσμου, καθ' ὃν οἱ τὰ πρόσκαιρα ἐμπρευόμενοι κλαυθμῷ καὶ πένθει ἀλώσονται, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράσει. γόμον δὲ, τὰ ἡπτημένα

λέγει,

λέγει, τοῦτ' ἔστιν οἱ ἄνθρωποι καταπρίεσθαι.

» Οὐκέτι γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργάρου, καὶ βυσσίνου,

» καὶ πορφυροῦ, καὶ σηρικοῦ, καὶ κοκκίνου. καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐλε-

» φάντινον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου, καὶ χαλκοῦ, καὶ σιδήρου, καὶ μαρ-

» μάρου. καὶ κινάμωμον, καὶ θυμιάματα, καὶ μύρον, καὶ λίβανον, καὶ ἔλαιον, καὶ

» οἶνον, καὶ σεμιδάλιν, καὶ σῖτον, καὶ πρόβατα, καὶ κτήνη, καὶ ἵππων καὶ ῥαιδῶν

» καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων.

Εἰς γόμον τὸ ἡπτημένα φέρει. ὧν τῆς ἡπιαύτου ταύτης διαῤῥυείσης βιοτῆς, καθ' ἣν καὶ ἡ ἐμπορία ὧν ἡπτημένων τὸ ἐμπορακτὸν ἀπόφερεται, οὐκ ἀπωφελὲς τὸ πένθος ἐπωφσίνει. τιμίαις δὲ ὕλαις τοῖς τῷ κόσμῳ, τοὺς ἐμβιοῦντας αὐτῷ ὀχομοιοῖ, ἀργύρῳ μὲν καὶ χρυσῷ, τοὺς διαρκεῖ τὴν καρτερίαν τῇ πειρασμοὺς ὑπενεγκόντας τὸ βίου, καὶ αὐτοὺς ἃς πῦρ ἐωθότας δαπανᾶν, ἢ καὶ κρείττονα ἐλπίδι ἆθλον τες τὸ ἀλώβητον ἔχουσι. τοιοῦτον μὲν καὶ ὁ χρυσὸς καὶ ὁ ἄργυρος πρὸς τὸ ξύλον ἀπφαίνονται τοῦ. λίθῳ δὲ τιμίῳ καὶ μαργάρῳτας, τοὺς ἡπτικτικῶς τὴν κατ' ἀρετὴν κτήσει ἀπορχομένους, οἳ τὴν ὧν πορισάσεων ἐφόδῳ τὸ λαμπρὸν ἀπημβλύνθησαν. βύσσῳ δὲ καὶ πορφύρᾳ καὶ τοῖς ἀπὸ Σηρῶν νήμασι, τοὺς ἡπ' χρισῷ τῷ ἀληθῶν ἐσαινουμένων καλλιωμένους. ξυλίνοις δὲ σκεύεσι καὶ τοῖς ἐκ ξύλου τοῦ τιμιωτάτου Θυΐνου καὶ Ἐλέφαντος καὶ Κινναμώμου, τοὺς ἀπροσπλοκὴν τῇ τοῦ βίου ἀσκήσει καὶ τοῖς πολλοῖς ἀνεπιφάντω χρησαμένους, φανερωθέντος δὲ τοῦ ἠΔίσου ἀτμοῦ ὧν καρδιωμάτων, ἐυφροζύνῃ γὰρ ὄσιν ἢ ἀστῶν καταλαβόντας πνευματικὴν, μετὰ τοῦ μὴ δὲ πυρὶ φθόνου ἁλῶναι οἵοις τε εἶναι, ὡς γὰρ πυρὶ τῷ ξύλῳ Κινάμωμον. χαλκῷ δὲ καὶ σιδήρῳ καὶ μαρμάρῳ, τοὺς χρυσοφδεῖς μὲν, νῷ δὲ χρωμένους τῷ πλούτῳ, ὡς καὶ σίδηρος τὸ σιλπνὸν, καὶ μάρμαρον τὸ στερρὸν, ὧν ἅπαντων, τὸ πῦρ δοκιμαστικόν. καὶ οὕτω μὲν τὰ δηλ πυρὸς τὸ δοκίμου παρεχόμενα. ἐλαίῳ δὲ καὶ οἴνῳ καὶ σεμιδάλει καὶ σίτῳ, τοῖς ὀλιγαρότητι καὶ εὐφρονι καταστήματι ψυχῆς τὸ τοῦ βίου πέλαγος διανηχομένους. πρεσβάτοις δὲ τε κτήνεσι παραβληθεῖσιν οἱ τῷ τοῦ θεοῦ ἀστειοπληθεῖ ἐλέῳ, ἢ φησιν ὁ Δαυὶδ, σωζόμενοι. ἵπποις δὲ καὶ τοῖς δηλ τούτων ὀχήμασι, ἃ μὲ παλαιὰ μὲν φωνῇ Ἀγγάροις, μὲ δὲ ὧν Ἑλλήνων δημοσίοις ἵππου σταθμοις, μὲ δὲ ὧν Ῥωμαίων ῥαίδι, ἀφ' οὗ καὶ τὸ ῥαιδάριος τέτριπται, διὸ κἀνταῦθα τὸ ῥαιδῶν παρείληπται, ἐκείνοις δηλοῦν βούλεται οἱ τὴν ὁδὸν ὧν ἐνθλων σου δραμόντες πρακτικῶς ἀσμαίζουσιν.

» Καὶ μὲ ὀπώρα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ. καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ

» καὶ τὸ λαμπρὰ ἀπώλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκ ἔτι οὐ μὴ εὑρῆς αὐτά.

Ὀπώραν καὶ τὸν καιρὸν οἵδε καλεῖν ἡ σωήθεια. ἐπεὶ πίνω ἀπὸ τῆς φθορᾶς εἰς ἀφθαρσίαν μετὰ χωρεῖ τὸ ἀνθρώπινα ἀπαραλογίστως, ἆρα καὶ τὸ πρὸς φθορὰν ἀπρκλίνοντα σωεκλείψει ἀφανισθέντα εἰς ἄπαν. τῶν δὲ ἡπ' πόλεως ἔτι νῦν τῷ ζωῆτι νῦν θεωρουμένης συμβῆναι ἀδύνατον. κατὰ μὲν γὰρ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, οὐδεὶς ἀντείποι μὴ συμβῆναι, κατὰ δὲ τὸ εἰς ἄπαν, οὐ.

Οἱ ἔμποροι

» Οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φό-
» βον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς κλαίοντες, καὶ πενθοῦντες καὶ λέγοντες.

Ἐμπόροις δυνάμεις θεῖας, ἢ Δαίμονας νοητέον, οἱ συνεργοὶ τοῖς ὕρανοῖς, πρὸς ὃν ἕκατέρους τὸ καταθύμιον. πρόρρωθεν δὲ τούτοις ἑκατέρα ἡ στάσις, φησὶ, διὰ τὸν φόβον. διὰ ἀγγέλοι μὲν, διὰ τὸ τοῦ κριτοῦ αὐστηρὸν, ὃ πορρὼ ὧν ἁμαρτωλῶν ἀπείθεια πρεσβύτερον. τὸ φόβου δὲ τοῖς Δαίμοσιν ἡ κοινωνία ὧν ἁμαρτωλῶν τὸ τιμωρίας ἐμποιήσαι.

» Οὐαὶ οὐαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη. ἡ πορφυροβλήμων βύσσινον, καὶ πορφυροῦν κόκκινον,
» καὶ κεχρυσωμένη χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ, καὶ μαργαρίταις, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ
» τοσοῦτος πλοῦτος. Ἀπὸ ὧν γεωρίμων ὧν ἐφυστερίζοντων πρέχει τὸ γνῶσιν. ἐπεὶ ὅσων γεώρημος Βαβυλών, πολλῷ ἐξυβρίσασα πλούτῳ, ὑπ' ὀλίγα ἀγαθὰ πάθοι, διὰ τὸ ἐπ' αὐτῇ βασιλείου θρόνου, τὸ μέγεθος ὑπεγράφων τῆς συμφορᾶς. καὶ γὰ μόνου τῷ πλούτῳ παρίστᾳ καὶ τῇ τρυφῇ ἀπωλείᾳ τὸ πένθος, ἀλλὰ καὶ τῷ τάχει τῆς διαφθορᾶς. ἐν δὲ αἰῶνος πλοῦτον ἡμέρας βραχείας τῷ διασήματι ἀπολωλεκέναι. ἡ γὰρ τοῦ κῶ δευτέρα προυσία, ὡς ἀφραπτὸς ἐπελεύσεται τάχος, τὸν πολύμοχθον ἀ-
» φανίζουσα βίον. Καὶ πᾶς κυβερνήτης, καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ ὧν πλοίων πλεόν, καὶ ναῦται
» καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, καὶ ἔκραζον, βλέπον-
» τες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέγοντες.

Θαλάσσῃ τροπικῶς ὁ παρὼν βίος παρεμβλήθη ὡς πολλοῖς καὶ αὐτὸς πράγμασι κυμαινόμενος, ἀλλὰ πνεύμασι μάλιστα δαιμονικῆς ἐπηρείας. ἤκοτος δὲ καὶ πλοῖα ἐν αὐτῷ ὑπεισέλθαμεν τὰς ὧν ὑπὸ συμβαινόντων πραγμάτων ἐπιφοράς, αἷς ὡς πορεῖ πλοίοις ἄνθρωποι χρώμενοι, τὴν ἐαυτῶν ζωὴν διαπλέουσι πέλαγος. κυβερνήτας δὲ, Σύριον λογιστέον, ὃς ἀσφαλῶς τῷ βίῳ χρωμένους. ναύτας δὲ καὶ πλωτῆρας καὶ θαλαττίους ἐργάτας, οἷς καὶ θαλαττίους σοφοὺς τις ἐρεῖ, τοὺς πορεῖ τὸ πολυκύμονος τοῦδε τοῦ κόσμου κεκμηκότας ἀνθρώποις, οἳ πάντες τὸ ἀπαραλόγιστον ἐπάν-
τως ἐσόμενον τοῦ βίου Σύριον τέλος νενοηθέντες, καὶ πορρὶ ἐπίσης, ἐφυλάξαντο. τοῦτο γὰρ τὸ μακρόθεν ἑστάναι παρέχει νοεῖν. καὶ ὅτι τοῖς ἀλλοτρίοις πτοηθύμασιν ὧν ἀνθαλαττευόντων ἀπαραιτήτως ἐπακολουθήσει ἡ τιμωρία ὡσπερ καπνῷ τὸ πῦρ, διὸ ἐ καπνῷ παρέπεσε τὴν προδοκίαν, δι' οἷοι ὁ ὅστις ἐστὶν αὐτὸς λέγων. ὥστε, φησὶν, ἡ ἀφρα πὴ ἔρχεται ἀπὸ ἀναπλῶν, καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται ἡ προυσία τοῦ ὑιοῦ τοῦ ἀνθρώπου. πυρὶ δὲ τὸ ἔρεθιστικὸν πρὸς ἀκρίβειαν ὧν πεπραγμένων ἀφομοίωται. ἤκοτος δὲ καὶ καταπλικτικὸν οὗτοι κεκράξονται, καὶ τὸ ἀκόλουθα ὧν θρηνῳδούντων ὑποσημήνονται, χοῦν καταχάμνοι ὧν κεφαλῶν, καὶ ἔτι ἄλλο τοῖς θρηνῳδοῦσιν ἀ-
» κόλουθον ἐκτελοῦντες. Τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς
» κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦντες καὶ λέγοντες. ὠαὶ οὐαὶ ἡ
» πόλις ἡ μεγάλη. Οὐκ ἔστιν ἄλλῳ πῶλιν εὑρεῖν, ὅτι μηδὲ ἄλλον δημιουργόν, μηδὲ ἄλλον κόσμον. Βαβυλῶνα δὲ ἄλλῳ, καὶ ὧ Αἰγύπτῳ ἔστιν εὑρεῖν, καὶ τούτῃ ὁμοίαν ὧ αὐτῇ Αἰγύπτῳ καὶ τὸ Ἡρακλεωτικὸν Νέλου στόμα Αλεξάνδρειαν, καὶ κατ' Εὐρώπην πορεῖ τὰ Δυτικώτερα καὶ Αρκτῷα Ῥώμῃ, καὶ κατὰ τὰ

Ανατολικώτερα

Ανατολικώτερα πῶν ἐπὶ Βυζαντίῳ τῆς Κωνσταντίνου ἐπώνυμον.

» Ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς τιμιότη-
» τος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη. Ἐντεῦθεν ἀναμφίβολον ὅτι γε πορεῖ πόλεως ὁ λόγος μιᾶς, ἀλλὰ πορεῖ πάντως τοῦδε τοῦ φθαρτοῦ συγκρίματος ἔστι λαβεῖν. οὔτε γὰρ Βαβυλών, γε Ῥώμη, γε ἄλλη πόλις ἐκπλοίων πρείας μόνου πλουτεῖ, εἰ μὴ μόνος οὗτος ὁ κόσμος. ἀναγορικῶς γὰρ πλουτεῖ τὸν τῷ ὄντι πλοῦτον διαψύχων ἀνθρώπων οἱ καθάπορ διὰ πλοίων ἀμυδρός χως ἀλμυρᾶς ἐπικλύσεως τὸν κοσμικὸν σάλον διανέοντες, ἀνοηθεὶς τούτῳ τῷ ῥηθέντι πόλιν τὸν κόσμον κατεσήμανε τῆς ἀπὸ ὧν ἐν τίμων ἐμπορίας. διὸ καὶ ὡς χωρίον ὑπάρχουσαν, καὶ ἑδραφος βωτηρίας ἀφ' οὗ καὶ ἀμοιβὰς εὗρον τῶν πόνων, θρίῳ σωνεκρότησαν θεασάμενοι ἀφανισμῷ πραγματευθεῖσαν.

» Εὐφραίνου ἐπ' αὐτῇ ὐρανέ, καὶ οἱ ἅγιοι, καὶ οἱ ἀπόστολοι, καὶ οἱ προφῆται.
» ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρῖμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.

Καὶ ἀπὸ τούτου τὸ πορεῖ τοῦ κόσμου τὸν χρηματισμὸν εἶναι, γε πορεῖ μιᾶς πόλεως βεβαιούμεθα. τὸ δὲ μετὰ τὸν σχῆνον ἐξ εὐφροζύνου πραγῆναι, γε ὧν ὁ κόσμος τὸ δράμα, ἀλλὰ ὧν ὑρανίων, ὡς ἤδη τοῦ ἀναγωνίου τούτου ἀφανισθέντος, οἱ ὁ τοῦτο τὸν νικητήριον ἀναδησάμενοι στέφανον ὅσον οὐ προφήτας, ὅσον ὁ ἀποστόλους, ὁ ὁσίους, οὐ ἱεράρχας, καὶ ἔτι λοιπὸν σύγκριμα ὧν εὐαρεστησάντων θεῷ, χαρᾶς ἀλλήλου, τὸ ἀπὸ τοῦδε μετάσχοιεν, ἀκούτου καὶ ἀπραγματεύτου ζωῆς ἀξιωμένοι, πρὸς τοῦ κατ' ἀξίαν ἄδοτος κρίναι, τοῦτέστι βραβεύειν ὧν πόνων τὸ ἔπαθλα.

» Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασ-
» σαν, λέγων, οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ γε μὴ
» εὑρεθῇ ἔτι. καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν γε μὴ ἀκγ-
» ωὴ οὐ σοὶ ἔτι. καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης γε μὴ εὑρεθῇ οὐ σοὶ ἔτι. καὶ φωνὴ μύ-
» λου οὐ μὴ φανῇ οὐ σοὶ ἔτι. καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῇ ἐν σοὶ ἔτι. καὶ φωνὴ
» νυμφίγ καὶ νύμφης, οὐ μὴ ἀκουσθῇ οὐ σοὶ ἔτι.

Διαφόρους προπλοίας ἐπιβάλλει τῷ τοῦ φθαρτοῦ κόσμου σωτέλειαν. διὸ πρὸς τοὺς ἠρημένους καὶ πάντῃ σωεπιφέρει, μύλῳ λιθικαξων αὐτὸν καταδύνοντι ὁρμήματι ἐξ ὑγρᾶν ὑσίαν. οὕτω δέ φησι τὸν τοιοῦτον καταδιώκειν ἀθρόον, ὡς μηκέτι λείψανον αὐτοῦ ὑποραθαι. καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ τοῦτο ἐξ παντελῆ ἀδηλίαν χωρῆσαι. καὶ ἵνα τοῦτο ἐκδηλότερον ᾖ, προστίθησι καὶ τὰ οὐ αὐτῷ ἐξ αἰῶνος ἐμπλιτεύοντα τρυφῆς παραίτια καὶ ἀσωτίας ὅλον ἀναιρεθίζοντα.

» Ὅτι οἱ ἔμποροι σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς. ὅτι οὐ τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλα-
» νήθησαν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οὐ αὐτῇ αἵματι προφητῶν καὶ ἁγίων εὑρέθη, καὶ
» πάντων ὧν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐμπόροις τὸν συγκροτοῦντας τὸ ἐπὶ γῆς τοῦτο λέγει φαννηγύριον, διὸ καὶ Μεγιστᾶνας φησίν. ὁ γὰρ πενήτων τὸ ἀβροδίαιτον, οὐδὲ μιᾶς ἐξουσίας τὸ διαφόροις γοητείαις ὥσπορ φαρμάκοις πάντα τὰ ἔθνη φαρμάσαν, ἢ σωσεῖαις κεδουλουμένοις, ἢ τυραννικῇ βίᾳ ἀφανιζομένοις, ἀφ' ἧς καὶ αἵματα ὧν ἀνακραμένων θεῷ χειμάῤῥου δίκῃ ἐχύθη, ὅπορ μὲν Ιου-

δένδρων, περφυρῶν, ὑπὲρ δὲ Ἑλλήνων, ὧν ἁγίων μαρτύρων.

Κεφ. νϛ'. 19 » Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ λεγόν-
» των, Ἀλληλουϊα. ἡ σωτηρία, καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα τῷ θεῷ ἡμῶν,
» ὅτι ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ, ὅτι ἔκρινε τὴν πόρνην τὴν μεγάλην, ἥ-
» τις διέφθειρε τὴν γῆν τῇ μεγάλῃ, καὶ ἐξεδίκησε τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς.

Ἀλληλουϊα σημαίνει τὸ ὑμνήσατε, αἰνέσατε τὸν θεόν. εὐχαριστήριον τὴν ᾠδὴν ταύτην ὡδίνουσιν ἡ τῇ δικαιοκρισίᾳ τοῦ θεοῦ, ὅτι ἀπεσωπολίτωσε τὴν πόρνην τὴν μεγάλην. λέγει δὲ τὸν τοῦ κόσμου τούτου.

» Καὶ δεύτερον εἴρηκεν ἀλληλουϊα, καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώ-
» νων. καὶ ἔπεσον οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἰκοσιτέσσαρες καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ προσεκύνη-
» σαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ, λέγοντες, Ἀμὴν, ἀλληλουϊα.

Ἐπὶ τῷ πρώτῳ καὶ δεύτερον ἀλληλουϊα, καὶ ἐπὶ τούτῳ καὶ τρίτον. καὶ ἔτι κα-
τωτέρω καὶ τριακῇ τῇ τοῦ ἀλληλουϊα ἀναφωνήσει, τῶν τρισυπόστατον ἀνυμνεῖσθαι τριάδα ὑπ' αὐτῶν θεωρήσεις. τίνες δὲ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, πεπεθεώ-
ρηται. καπνὸς δὲ ἀνέβη, ἡ ἀπεκδεχομένη τῆς τιμωρίας ἐλπὶς ἐξ αὐτῶν ἀπορεμαμέ-
νη τοῖς ἀξίως τῶν ἑαυτῶν πονηρῶν ἔργων ληψομένοις τὸν μισθόν.

» Καὶ φωνὴ ἐκ τοῦ θρόνου ἐξῆλθε λέγουσα. αἰνεῖτε τὸν θεὸν ἡμῶν πάντες οἱ δοῦ
» λοι αὐτοῦ, καὶ οἱ φοβούμενοι αὐτὸν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι, καὶ ἤκουσα ὡς φω-
» νὴν ὄχλου πολλοῦ. Θρόνος τοῦ θεοῦ τὰ Σεραφίμ. ἢ ὅτι ἀπὸ τούτου ἡ φωνὴ, ἄρα ἀπὸ τῶν Σεραφίμ. ἢ καὶ μὴ τὸν θρόνον τις ἐθέλοι νοεῖν τὰ Σεραφίμ, ἀλλὰ καὶ οὕτως ἀπὸ τῶν Σεραφίμ ὁ αἶνος.

» Καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν λέγοντας ἀλ-
» λουϊα, ὅτι ἐβασίλευσεν κς ὁ θς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ, χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιώμεθα.
Τὴν φωνὴν ταύτην, πολλοῦ ὄχλου ὑδάτων καταῤῥήξει καὶ βροντῶν ἰσχυρᾶ ἀπειλῇ διηχήσει, τὸ διαπρύσιον τοῦ ὕμνου τῶν ὑρανίων καὶ ἀναρίθμων παθυλῶν δυνάμεων.

» Καὶ δῶμεν τὴν δόξαν αὐτῷ ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου.
Ὁ ὢν τῷ πρόντι πνευματικὸς γάμος τοῦ κυρίου ἐπὶ τῇ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν μνηστείᾳ ἐστὶ, καὶ οὕτω τέλειος γάμος. καὶ τῆς αὐτῆς πέτρας ὁ θεῖος ἀπόστολος Κορινθίοις γράφων. ἡρ-
μοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ.

Κεφ. νζ'. » Καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτὴν, καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον λαμ
» πρὸν καὶ καθαρόν. τὸ γὰρ βύσσινον, τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστί. καὶ λέγει μοι, γράψον.

Γυναῖκα τὴν ἐκκλησίαν ἀλληγορίας τρόπῳ καλεῖ, διὸ καὶ γάμος ἁρμόζε-
ται γοῦν καὶ παρθένοι λαμπαδιφόροι, ὧν αἱ μὲν διαρκεῖ χρισάμεναι τῷ ἐλαίῳ, τῆς ἐς τὸν νυμφῶνα ἁγούσης ὁδοῦ ἠξίωνται, αἱ δὲ ἀπανῆ τοῦτου λαφθεῖσαι, θυραυλεῖν κατεκρίθησαν, ὥσπερ ἀμέλει καὶ ὁ μὴ γάμου ἔνδυμα ἠμφιεσμένος, ἐκβέβλητο τῆς γαμικῆς ἀπεφάνθη πραπέζης. δεδόσθαι δέ φησι τῇ γυναικὶ, τουτέστι τῇ ἐκκλη-
σίᾳ, τὸ βύσσινον ἵνα ἐνδύσασθαι, οἱονεὶ τὸ λαμπρόν. τοιοῦτον γὰρ καὶ ἡ βύσσος, φλοιὸς

δένδρου

δένδρου Ἰνδικοῦ, ἐξ οὗ λίνον κατεργασμένη. τὸ λαμπρὸν δὲ καὶ τὸ βυσσίνου διϊλωθέντος, ὃ καὶ αὐτὸ ἡ προκειμένη ἀποκάλυψις παρίστα, τὸ λαμπρὸν ἐκφῆνσα καὶ καθαρὸν, τί ἂν ἄλλο ἐννοηθείη, ἢ αἱ ἀρεταὶ; αἷς τὸ λαμπρὸν καὶ λευκὸν, τοῖς δια
» νοήμασιν ὑφαίνεται τῶν θείων δικαιωμάτων; Μακάριοι οἱ ἐξ τὸ δεῖπνον τοῦ γά-
» μου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι. οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσι.

Καὶ δῆλε καὶ μετὰ τῶν κλῆσιν ἀπόντες, ὡς δεῖ. πολλοὶ γὰρ ἴσμεν τῷ τῷ εὐαγ
γελίῳ κεκλημένοις, ὀλίγοις δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς. ὁ γὰρ ἐπὶ πᾶσι τῶν κλῆσιν ὁρμὴ ὑφαρ-
κεῖ, οὐ μὴν καὶ μετοχείρισις εὐδρομος ἐπὶ τῇ προθέσει. Καὶ ἔπεσον ἔμπροσθεν τῶν
» ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ, καὶ λέγει μοι. ὅρα, μή. σύνδουλός σου εἰμὶ, καὶ τῶν
» ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ. τῷ θεῷ προσκύνησον.

Μὴ προσκύνει με, φησὶν ὁ ἄγγελος, ὡς τὰ μέλλοντα προλέγοντα. ὑμᾶς γὰρ ἐμὸν τὸν τῆς προφητείας τὸ γνώρισμα, ἀμὰ τῆς δεῖ τὸν Χριστὸν ὁμολογίας τῶν σωδούλων μου. αὕτη χαρίεσα χορηγὸς τὸ προφητικοῦ πνεύματος.

» Ἡ γὰρ μαρτυρία τοῦ ἰησοῦ ἐστι τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

Ἀντὶ τῆς ἀμοιβῆς τῆς δεῖ Χριστὸν μαρτυρίας, τὸ προφητικόν ἐστι χάρισμα, ὡς ἔστι καὶ ὅμοιον τῇ αὐτῇ, φησὶν ὁ ἄγγελος. τὸ προφητεύειν γὰρ δεῖ τοις σωδούλοις μου
» τοῖς μάρτυρας παρεσχέθη. Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον. καὶ ἰδοὺ ἵππος Κεφ. νη'.
» λευκὸς, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν, πιστὸς καὶ ἀληθινὸς, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει
» καὶ πολεμεῖ. Τὸ ἀνεῳχθαι τὸν οὐρανὸν, δείλοι τῶν τὸ ἐλπιζομένου κριτοῦ προυσίαν. ὁρᾷς δὲ αὐτὸν ἔποχον ἵππῳ λευκῷ φρατηγικῶς ὑπεσπευασμένον, ὃν καὶ πιστὸν φησι καὶ ἀληθινὸν, καὶ κρίνειν ἐν δικαιοσύνῃ καὶ πολεμεῖν. ἵππῳ μὲν δεῖ τὸ τάχος τῆς ἐπελεύσεως. λευκῷ δὲ, δεῖ τὸ φαιδρὸν καὶ ἀνεπισίαστον ὧν κριμάτων ὑπ' ὀ-
δὲ μηδὲ δουλουμένων πεφροπληξίᾳ. πιστὸς δὲ καὶ ἀληθινὸς ὁ ἀναβάτης, ὡρὶ οὗ καὶ Παῦλος φησὶ, πιστὸς μένει, ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν γὰρ δύναται.

» Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ, ὡς φλὸξ πυρός.

Οὐχ ὅτι τριοῦτος τῷ εἴδει ὡριγράφθαι, θεὸς ὁ τὸν οὐρανὸν πληρῶν, καὶ μὴ δεινὶ τόπῳ ὡρισμένος, καὶ δήπου πρὸς τοῦτο καὶ διαφόροις εἴδεσι, τοῖς θείοις ὀφθαλμοῖς πρεφήταις, ἀλλ' ὅτι δεῖ συγκαταβαίνειν τῇ ἀσθενείᾳ τῆς ἀνθρω-
πίνης κατανοήσεως. ἀφ' οὗ καὶ δῆλον, ὡς γράμματικοῖς χαρακτῆρσι διαστέλλεται ὁ θεὸς, τοῖς δὲ καιροῖς ἐν τοῖς πράγμασιν ἀφομοιούμενος, τυγχάνει ὥσπερ ἐν νῷ ἐστὶ κρίσεως καιρὸς ἐν ὧν ἑκάστῳ βεβιωμένων κατ' ἀξίαν ἀπόδοσις πάρεστι, τοῖς ὀφθαλ
μοῖς αὐτοῦ φλογὶ ἀπεικάσθαι ὁρῶμεν πυρὸς, ἐχούσῃ πρὸς τὸ φωτιστικὸν καὶ καυστικόν. φωτιστικὸν μὲν, ἁγίοις καὶ δικαίοις, καυστικὸν δὲ, δαίμοσι καὶ ἁμαρτωλοῖς.

» Καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ διαδήματα πολλὰ, ἔχων ὄνομα γεγραμμένον.

Τὰ πολλὰ διαδήματα τῆς κατ' πάντων ἐξουσίας ἐστὶ γνώρισμα, ὑρανίων καὶ ἐπι-
γείων καὶ καταχθονίων. ὑρανίων μὲν, ὧν ἀγγελικῶν πραγμάτων. ἐπιγείων δὲ, ὧν τῶν ἁγίων συστημάτων καὶ ὧν τῶν βασιλείων σκήπτρων. καταχθονίων δὲ, ἐστὶ καὶ νεκρῶν ὥσπερ καὶ ζώντων κυριεύει κατ' πάντων τὸ νικητήρια ἐπιφερόμενος.

» Ὁ χριστὸς οἶδεν, ἢ μὴ αὐτός. Τὸ ἄγνωστον τοῦ ὀνόματος, τὴν τῆς οὐσίας αὐτοῦ ἀπαράλιπτον σημαίνει. ταῖς γὰρ οἰκονομίαις ὢν πολυώνυμος, ὡς ἀγαθὸς, ὡς ποιμὴν, ὡς ἄμπελος, ὡς φῶς, ὡς ζωὴ, ὡς ἁγιασμός. καὶ ταῖς ἀποφάσεσιν ὁμοίως, ὡς ἄφθαρτος, ἀόρατος, ἀναλλοίωτος, ἡ οὐσία ἀνώνυμος, αὐτῷ μόνῳ γνωστὴ, καὶ οὐδενὶ ἑτέρῳ.

» Καὶ περιβεβλημμένος ἱμάτιον βεβαμμένον ἐν αἵματι. καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. Ἱμάτιον τοῦ λόγου, ἡ ἀπὸ χαρᾶς σάρξ, ἡ βαφεῖσα ἐν τῷ τιμίῳ αὐτοῦ αἵματι. ἀνῆκόν ἐστί σοι ἐπαρρῆσαι, πῶς ὁ πρὸ μικροῦ ἀνώνυμος χρηματίσας καὶ πᾶσιν ἄγνωστος καὶ τὸ ὄνομα, νῦν ἐνταῦθα λόγος ὀνομάζεται. ἢ ὅτι πρὸς ἔνδειξιν τῆς ἰδικῆς ὑποστάσεως ἐν τῇ ἐμπαθοῦς ἐκ πατρὸς γεννήσεως ἐκλιπέστερον τοῦτο, καθάπερ ὁ ἡμέτερος λόγος ἐκ τοῦ νοῦ πρόεισιν, ἢ τῷ πάντων τῶν λόγοις ἐναντίον φέρειν.

» Καὶ τὰ στρατεύματα τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐπὶ ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν, καθαρόν. Ἀρχιστράτηγος ὢν ὧν οὐρανίων δυνάμεων, ὡς αὐτὸς Ἰησοῦς τῷ τοῦ Ναυῆ ἐχρημάτισεν, ἡκέτως ὁ παῖδός κατὰ τὴν στρατηγίαν συμπολιτευόμενος τὰ τάγματα ἔσχηκε τὰ νεώμαλισα ἐπὶ πόλεμον ὧν ἀσεβῶν ὁρμώμενα. ταῦτα δὲ ἀνθρωπίνως διεσκέυασαι ἐν τῇ ἀποκαλύψει, ὅτι μὴ δὲ ἄλλως ἐν διδασθῆναι ταῦτα. ἵπποι δὲ καὶ ἵππεις ἔρχοι λευκοῖς παρίστανται, ὧν ἵππων μὲν τὸ ὀξὺ τῆς ἐπελεύσεως ἀνιστορμένων, τοῦ δὲ λευκοῦ τοῦ ἐν τοῖς ἵπποις τὸ νικητικὸς ἐναγλαϊζεσθαι τὰ ὑράνια τάγματα. καὶ δῆλε καὶ αὐτοὶ οἱ ἀναβάται λευκὸν ἀμπεχόμενοι πῶν ἀπὸ βύσσου καθαρὸν ἐπιδεικνύμενοι. τί γὰρ τῇ οὐρανίῳ καὶ θείᾳ φατρίᾳ ὧν ἐνύλων τε καὶ γηΐνων ἐν εὐαρμοδιώτερον;

» Καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη, καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτούς. Ἐκ τοῦ στόματος ἡ ῥομφαία διαπρυσία, τὸ δηλ. προστάγματος θείου διελοῖ τοὺς ἀσεβέσι ἐ ἁμαρτωλοῖς ἐπαχθῆναι τῷ κόλασιν. ἀμφίστομον δὲ τὴν ῥομφαίαν δηλᾷ τὸ ἑκατέρωθεν ὀργῆς ἐ ἐλέους χωρεῖν τὰς αὐτοῦ τοῦ θείου τῶν καταφρονητῶν τιμωρίας. ὀξεῖαν δὲ δηλᾷ τὸ ἀμέλητον τὸ δραστήριον ἐπιφέρειν.

» Ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ. καὶ αὐτὸς ποτεῖ τὸν λαὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. Ἡ σιδηρᾶ ῥάβδος ἡ ποιμαντική, ἀλλὰ θραῦσιν ἔχουσα ὧν πολίνων τὸν βίον καὶ πρὸς συντριβὴν ἑτοίμων. τί δῶν ἐνταῦθα τὸ ποιμαντικὸν αὐτῇ δέδοται; οὐκ ἀσκόπως οἶμαι, ἀλλ' ὅτι τὸ ποιμαίνειν καὶ θηρίοις πρόσεστι λέγειν. καὶ δηλᾷ τοῦτο καὶ σιδηρᾶς ῥάβδου χρεία, τοῖς ἀνθισαμένοις ἀξίως τὸν ὄλεθρον ἐπιφερούσης. ποτεῖ δὲ πῶν λαὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ τίς ἕτερος, ἢ ἡ ὁ Χριστός; αὐτὸς γὰρ δηλᾷ τῆς κρίσεως καὶ ἀνταποδόσεως, τὸ πατρικὸν ἐκπλῆροῖ θέλημα. Καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον, βασιλεὺς βασιλέων, καὶ κύριος κυρίων.

Τὸ ἱμάτιον, πῶν σάρκα ἀνιπτεσθαι βούλεται. δηλᾷ δὲ τὸ μηροῦ, πῶν φύσιν τῆς σαρκὸς, ὡς ἀληθῶς ἀνθρωπίνης οὔσης αὐτῆς καὶ ἐν τῷ φαντασίαν. ἐς γὰρ παράστασιν τούτου λαμβάνεται πρὸ τῆ γραφῆ ὁ μηρὸς. δηλοῖ δὲ ὅμως δηλᾷ τούτου τῷ λόγῳ σποτὲς, ὅπου ὁ καθυπόστασιν ἐνοθεὶς λόγος ἀνθρώπων φύσει, καὶ σαρκικὸν ὑπομείνας

μείνας γένεσιν ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου, ὑδὲν ἧττον παντοκράτωρ ὡς ὑρανίων ἄρχων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, τῶν βασιλευσάντων καὶ παθῶν, τῶν τὸ κύριος καὶ τὸ κράτος ἐχόντων καὶ τῆς ἁμαρτίας τῇ τοῦ αὐτοῦ Χριστοῦ σωματοπλήκτῳ.

» Καὶ εἶδον ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ λέγων » πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι.

Τῶν ἀναλλαγῶν ὧν φθαρτῶν πρὸς ἀφθαρσίαν καὶ τῶν πρὸς ἀξίαν ἑκάστου ἀπονέμησιν ὧν ἔργων ὡς ἐν θεατρικοῖς δυνάμεσιν ἐξοστρισθεῖσαν καὶ ἑτοιμασθεῖσαν τὰ προκείμενα πρίσις. διὸ καὶ ἄγγελον θεῖον πρόκειται ἐν τῷ ἡλίῳ ἑστῶτα, θεῖον κέλευσμα ἐμφανέστατα διοικούμενον καὶ ὡς ἐν φωτὶ τὰ σωτήρια διαδιηλοῦντα καὶ ἐξαγγέλλοντα. καὶ ἑστηδὲ τὰ θεῖα διατιθέμενα κεχρημάτισαι, ὅτινα τοῦτο ἡ ἀποκάλυψις ἐμφανίσθησιν, ὅτι μηδὲν τηλαυγέστερον ἄλλο ὧν ὁραῶν εἶχεν ἐρεῖν ὁ θεῖον κέλευσμα ἐς ἄγγελον διατυπώσας, καὶ φρατρικηρυκος αὐτῷ ἐγχειρίζει ἐνέργειαν, δρασικωτέρα πεποδῶ πραγμάτων χρῆσιμος. τοῦτο γὰρ βούλεται παρίστασθαι, ἡ μεγαλοφωνή. τοῖς δὲ ἐν μεσουρανήματι, οἱονεὶ τοῖς ὧν ἁγίων λέγῃ ψυχαῖς, αἱ τῶν χαμαιζήλων ἀπανασάσαι καὶ τὸ Παῦλον τὸν μέγαν, ἐς ἀπάντησιν τοῦ » κυρίου χωροῦσιν ἐς ἀέρα. Δεῦτε συνάχθητε ἐς τὸν δεῖπνον τὸν μέγαν τοῦ θεοῦ.

Δεῖπνον, ἀπὸ πόλεμον λέγει πῶν μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν τῶν δικαίων ἀντεξέτασιν. ἐστὶ καὶ οὕτως ἔχει. Τίς γὰρ τῷ ἰσχυρῷ ἱκανὸς ἀντιφέρεσθαι; ἢ δ' ἄρα καὶ πόλεμος εἴρηται, πρὸς πῶν τῶν ἁμαρτωλῶν ὁρμὴν ἡρῆσθαι φαμὲν, ἢ πρὸς αὐτὸ τὸ ἔργον. δεῖπνον δὲ ὅλως εἴρηται, τὸ προηγούμενον τέλημα τοῦ θεοῦ, ὃ καὶ εὐδοκία λέγεται, καὶ δεῖπνον τριπρόσωπον τὸ πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας » ἐλθεῖν. Ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων.

Βρῶσιν καλεῖ πῶν ἐπὶ τῇ πρὸς ἀξίαν τῶν βεβιωμένων ἀντέκτισιν, ὃ καὶ Χαναάν οἶδεν ἐμπρεπῆ τοῖς μὴ σωματοπαχθεῖσι. τὸ δὲ σάρκας βασιλέων καὶ χιλιάρχων, καὶ ἰσχυρῶν, καὶ ἵππων, καὶ ἀναβατῶν, ἐκεῖνα λέγῃ τροπικῶς τὰ περὶ αὐτὰ ἐμπαθῶς ἐχόμενα, ἃ καὶ ἀφανισμῷ παραπεμφθέντα τῇ τοῦ ἀφθάρτου βίου εὐωχικῇ ἐπιδημίᾳ.

ΑΛΛΩΣ ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ. δηλᾷ τῆς βρώσεως τῶν σαρκῶν σημαίνεται ὁ τῶν σαρκικῶν πάντων ἀφανισμὸς, καὶ ἡ τῶν ἀρχικῶν ἐπὶ γῆς ὀνομάτων ἔκλειψις. ἵππων δὲ μέμνηται ὡς αὐτῶν ἀναισθήτων ἀλλὰ δηλᾷ μὲν τούτων ἢ τοὺς θηλυμανεῖς ἢ τοὺς ὑπερβεβικότας ἐν πονηρίᾳ ἢ καὶ ἀμφότερα, δηλᾷ δὲ ὧν ἑτέρων, τοὺς ἐν κακίᾳ πρόσχοντας ἀνιπτόμενος. ὃ καὶ παρακατιὼν ἐσαφήνισεν ἵππων, ἐλευθέρων τε καὶ δούλων, μεγάλων καὶ μικρῶν, δηλᾷ μὲν τῶν ἐλευθέρων καὶ μεγάλων τοὺς μᾶλλον ὑπουσιαστικῶς ἁμαρτάνοντας, δηλᾷ δὲ τῶν δούλων καὶ μικρῶν, τοὺς ἧττον πλημμελοῦντας, ἢ κατὰ γνώμην, ἢ κατὰ ἡλικίαν, ἢ κατὰ ἀσθένειαν. Καὶ σάρκας χιλιάρχων, καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρκας ἵππων, καὶ τῶν καθημένων ἐπ' αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων τῶν ἐλευθέρων τε καὶ δούλων, καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων. καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ τὰ

» φρατεύματα αὐτῶν συναγωγὰ ποιῆσαι τὸν πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ
» ἵππου καὶ μετὰ τοῦ φρατεύματος αὐτοῦ.

Ἐπὶ μὲν τῆς κατὰ τοῦ Διαβόλου συμβουλογραφίας καὶ τῆς καθ' αὐτὸ πολέμους τῷ Διαβόλῳ φρατευομένους, πολυθρύλητος ἡσάλωσι βασιλέων κατάλογον διεξιὼν καὶ ὧν ὑπ' αὐτῶν φρατευμάτων, διὰ τὸ πολυχρόνιος τῆς ἁμαρτίας καὶ πολύγνωμον. Ἐπὶ δὲ τῆς μετὰ Χριστοῦ, οὐδέπω χρόνου ἵστημι προσαγορεύει, ἐνικῶς μέμνηται τοῦ ἐπὶ τὸν αὐτῷ πολεμοῦντος, φράτευμα φήσας, διὰ τὸ μοναδικὸν τοῦ θελήματος αὐτοῦ καὶ τῆς γνώμης τῆς πρὸς τὸν θεὸν λόγον, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν εὐαρεστήσεως τε καὶ παρρησίας.

Κεφ. νθ'. » Καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώ-
» πιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησε τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυ-
» νοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τὴν καιομέ-
» νην ἐν θείῳ. Θηρίον, οἱ μὲν τὸν Διάβολον ἐξεδέξαντο, οἱ δὲ τὸν Ἀντίχριστον.

» Καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου τῇ ἐ-
» ξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Τὸ ἀργίαν καὶ ἀπραξίαν σχεῖν ὧν πονηρῶν ἐπιτη-
δευμάτων τὴν ζώνθεν φύσιν, διὰ τὴν διάλυσιν ἀπεκτανεῖν φησι. πῶς δὲ οὐκ ἀπολεῖ καὶ ἀζώνθεος γὰρ οἶδεν γὰρ μετὰ τὴν κατάκρισιν ὧν ἐθίμων ἅπτεσθαι, ἅτε σωουσιωμένων αὐτῇ ὧν πρὸς ἃ προσωπεῖον ἔσχεν.

» Καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

Ὄρνεα εἴρηται ἤδη ὡς τὰς ἱερόπολους ψυχὰς καλεῖν βούλεται, ἃς καὶ αὐτὰς οἶδε τῇ πραθέσει ὧν ἀπουσιάσαντες καὶ μηδενὸς ἕτερον ὑπεργήματος ὡς ἁπλοῦν λαβεῖν. πρόσκοπος γὰρ τοῖς ἁγίοις καὶ ἐπαχθὴς πᾶσα σαρκικὴ κίνησις.

Κεφ. ξ'. 20 » Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔχοντα τὴν κλεῖδα τῆς ἀβύσσου,
» καὶ ἅλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἐκράτησε τὸν Δράκοντα τὸν Ὄφιν τὸν
» ἀρχαῖον ὅ ἐστιν ὁ Διάβολος, καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην. καὶ ἔ-
» δησεν αὐτὸν χίλια ἔτη. καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισε καὶ ἐσφράγι-
» σεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανᾶ ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῶσι τὰ χίλια ἔτη.

ΑΝΔΡΕΟΥ. Ῥητῶς τὴν ἐν τῷ δικαστικῷ πάθει μεγαλυνομένην τοῦ Διαβόλου διηκῆται καθαίρεσιν, ἐν ᾗ τὸν δοκοῦντα εἶναι ἰσχυρὸν ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν δήσας, ἡμᾶς, τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἐλυτρώσατο καταδικάσας αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον. πῶς δὲ δείκνυται ἐκ τῶν δαιμόνων ὧν παρακαλοῦντων αὐτὸν μὴ πομφθῆναι εἰς τὴν ἄβυσσον. ὅτι δὲ δέδεται, τεκμήριον ὁ τῆς ἡδωλολατρείας ἀφανισμὸς καὶ τῶν ἡδωλικῶν ναῶν ἡ καθαίρεσις, καὶ τῶν Ἑβραϊκῶν λύτρων ἡ ἔκλειψις, καὶ ἡ πανγκόσμιος τοῦ θείου θελήματος ἐπίγνωσις. ὁ μέγας δὲ Ἰουστῖνος φησὶν ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ Χριστοῦ παρουσίᾳ γνῶναι τὸν Διάβολον ὅτι κατεδικάσθη εἰς τὴν ἄβυσσον καὶ εἰς τὸν τοῦ πυρὸς κόσμον. σωστὸν γάρ, ὡς οἶμαι, διὰ τῶν προλεχθέντων καὶ τὴν τοῦ Χριστοῦ κατὰ τοῦ Διαβόλου νοεῖσθαι ἀπόφασιν. ἄγγελον δὲ τῇ προϊούσῃ ἀποφάσει διακονουμένην φησὶν, ἵνα δείξῃ καὶ ὧν λειτουργικῶν σωμάτων τὸν ἥπονα καὶ διώκειν, καὶ μάλιστα τῆς ὧν πάντων κρατούσης ἀρχῆς

θρασωμόμνων.

ΑΡΕΘΑ ΕΚ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.

Κλεῖδα μὲν ἀσφαλῆ καὶ ἀπρόσιτον ὧν κατακρίτων κατέχω. λέγει, ἄβυσσον δὲ τὸν ἀπέραντον εἰς διέκδοσιν, ἅλυσιν δέ, τὸν καθεκτικὸν τῆς φονηρίας ἐνέργειαν. χίλια δὲ γ' πάντως τὰ τοσαῦτα τῷ ἀριθμῷ νοεῖν εὔλογον. ἢ μᾶλλον ὧν πολλῶν, ἢ τὸ τελείου σημαντικὸν τῶν ὧν χιλίων ἀριθμὸν ἡκαζόμεν. χίλια ἔτη φησὶν, εἴτε τὰ αὐτὸ τῆς χρισοῦ παρουσίας ἕως τῆς τοῦ Ἀντιχρίστου ὑδρημίας εἴτε διακόσια ἑπτακόσια, εἴτε καὶ τούτων ἀπρόσκοπα, οὐχ ἡμῶν ἐστι γνῶναι τὸ ἀκριβὲς, ὅτι μηδὲ φυσικῇ φύσει γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οἷς ὁ πατὴρ ἔθετο τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ.

» Καὶ μετὰ ταῦτα δεῖ λυθῆναι αὐτὸν μικρὸν χρόνον.

Μικρὸν χρόνον, πρὸς τί; τὸν τῆς παρουσίας τοῦ Ἀντιχρίστου οἱ ἁγιμικρὸν σωέσταλε, διὰ τὸ σφοδρὸν καὶ σχεδὸν ἀνύπρακτον ὧν διὰ χρισὸν κακουμένων, σωρὶ οὗ χρόνου καὶ ὁ σωτὴρ ἡμῶν εὐαγγελίοις φησὶ, θλῖψιν συμβιῶσαι οἵαν γ' γέγονεν ἐξ ἀρχῆς κόσμου. διὸ καὶ κολοβωθῆναί φησι τὰς ἡμέρας ταύτας διὰ τοὺς ἐκλεκτούς.

» Καὶ εἶδον θρόνους καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ κρῖμα ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς Κεφ. ξά'
» ὧν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ οἵτινες
» οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον γὰρ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ.

Τοὺς ἁγίους ἱερόπολους φησὶ θεωρεῖν, δι' ὧν τὰ ἔθνη σωεπαθέντα, τῷ διδασκαλικῷ λόγῳ ἔζησαν, καὶ σωεβασίλευσαν Χριστῷ χίλια ἔτη. σωρὶ μὲν οὖν ὧν χιλίων ἐρηται. οὗτοι οὖν οἱ ἅγιοι ἱερόπολοι καθίζουσιν, ὡς ἡ ὑπόσχεσις τοῦ κυρίου φησί, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ, τουτέστι κατακρίνοντες. τῇ παραθέσει γὰρ ὧν ὁμολογῶν ὅτ' οὐ διαφορὰ ἐν αὐτοῖς ὁρᾶται κατὰ τὸ χεῖρον καὶ βέλτιον, οἱ τῷ χείρονι ζυγομένοι, οὐ τῆς τυχούσης ἄξιοι τιμωρίας, ὅτι μὴ τοῖς ὁμολογοῦσιν ἁμιλλῶνται κατωρθωκότες. κρίμα γίνων δοθῆναι αὐτοῖς ἀντὶ τοῦ κατακρίνειν, ὡς μὴ μόνον ἐθελήσαντας τῷ εὐεργέτῃ Χριστῷ ἀκολουθῆσαι τοῖς προφητικοῖς ἑρμηνοῖς χρησμοῖς, ἀηδῶς καὶ ἀπεναντίας τούτων χωρῆσαι. κατακριθῆναι δὲ καὶ διὰ τὰς ψυχὰς ὧν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, τουτέστι διὰ τὴν εἰς θεὸν πίστιν, οἵτινες τὸν διὰ σιδήρου ὑπηνέγκαν θάνατον. ἢ καὶ τροπικῶς τὸ πεπελεκισθῆναι σωρὶ τῶν νεκρωσάντων
» τὸ μέλη ἑαυτῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ γὰρ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον
» καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν, καὶ ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ χρισοῦ τὰ χίλια ἔτη.

Τὸ χάραγμα, γνώρισμά φησι. καθὸ καὶ ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ ἐρηται τὸ, ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου κύριε. ὡς γὰρ ἐκεῖ ἐπὶ τὸ πρόσωπον φῶς εἰς γνώρισμα ὧν θεοφιλῶν ὑποσημαίνεται, οὕτως ἐπὶ ὧν ἀσεβῶν ἀναίδεια ἐπὶ ὧν μετώπων ἐγχαράπτεται, ἀπαρακαλύπτως καὶ ἀνυπερόπλως ἐμφανιζομένων ὁ ποῖοι τινές ἐσιν. καὶ ἵνα τοῦ ἐμφαντικώτερον ᾖ, ταῖς ἀπίστοις ὧν ἑαυτῶν πράξων, τὸ γνώρισμα ἐβεβαίωσαν, ἡ χεὶρ γὰρ τὴν πρᾶξιν ἀνίπεται, ὥστερ καὶ ὁ τῆς τὸν ὁρισμόν. καθὸ ἔρηται μὴ ἐλθέτωμοι τῆς ὑποφανίας, καὶ χεὶρ ἁμαρτωλοῦ μὴ σαλεύσει με. ἐπεὶ οὖν οὐχ ἑάλωσαν οὗτοι, οὔτε δι' ἀναιδείας θυπερύμνιοι τῷ πνεύματι,

οὗτε δι' ἔργων, ἡκότως καὶ ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ Χριστοῦ, ἄχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος. ὡς γὰρ ὁρῶμεν, καὶ ὑπὲρ βασιλέων πίστεως καὶ ἀρχόντων προσκυνουμένοι, καὶ κατὰ πάσης σωματικῆς ἀθετείας καὶ δαιμονικῆς ἐνεργείας πολυθεόδοτον χάριν ἐπιδεικνυνται. ἐστὶ γοῦν φησὶν ὁ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ καὶ τῇ εἰκόνι αὐτοῦ, δηλονότι τοὺς καὶ ἔζησαν, τουτέστι ζώντων ἔργα ἐνήργησαν, τὰς θαυματουργικὰς δηλονότι. θηρίον δὲ καὶ εἰκόνα τοῦ θηρίου καὶ Δράκοντα τὸν Διάβολον φησὶ καὶ τὸν Ἀντίχριστον,

Κεφ. ξϛ'. » καὶ τὸν ψευδοπροφήτην. Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσθῇ τὰ
» χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ
» ἀναστάσει τῇ πρώτῃ. ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔσον-
» ται ἱερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ. Νεκρούς δὲ καλεῖ, τοὺς τῇ ἀπιστίᾳ μεμενηκότας. ὥσπερ γὰρ δύο ζωάς, οὕτω καὶ δύο θανάτους, ἤγουν νεκρώσεις ἐκτῆς θείας γραφῆς διδασκόμεθα. ἔστιν οὖν ἡ μὲν πρώτη ζωὴ ἡ μετὰ τῆς ἐντολῆς πρᾶξις πρόσκαιρος καὶ σαρκική, ἡ δὲ μετὰ τῶν θείων βουλῶν τήρησιν ἐσωτερικὴ μένουσα ζωὴ ἀΐδιος. καὶ θάνατοι δὲ ὁμοίως δύο. ὁ μὲν σαρκικὸς καὶ πρόσκαιρος, ὁ δὲ ἀμαρτημάτων ἔκτισιν τοῦ τῷ μέλλοντι αἰῶνι ἐπαγόμενος, ἀτελεύτητος καὶ ἄϊδιος, ὥσπερ ἐστὶν ἡ τοῦ πυρὸς γέεννα. δηλοῖ καὶ νεκρῶν διαφορὰς γινώσκομεν. οἱ μὲν φευκτοί, περὶ ὧν φησι καὶ ὁ προφήτης. οἱ δὲ νεκροὶ ζῶσιν ὑμῖν ἴδωσιν. οἱ δὲ ἐσωτερικοὶ οἱ δηλονότι Χριστὸν ἐκ δυνάμεως τοῦ σώματος πράξει ἀποκτεινύντες, τῶν νεκρώσει τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφερόντες. ἡ δὲ δευτέρα ἀνάστασις, ἡ καθολικὴ ἐστὶ ὧν σωμάτων, ἥτις ἀνάστασις ἀρχὴ τῆς μελλούσης αὐτοῖς κολάσεως γίνεται. καὶ δὲ τὸν τῶν πρώτων εὐδαιμονησάντων ἀνάστασιν οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ δεύτερος ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας πρὸς τιμωρίαν ἀπροκαθίστων θάνατος, δηλονότι ἔσονται ἱερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ. χίλια δὲ, γοῦν τῷ δεκαδὶ ἀριθμῷ τὸν ἕνα τὸν σωτελούμενα, δηλονότι ὁ δέκατος ἀριθμὸς πρώτος ἀριθμὸς τέλειος ἐκμονάδων συνέστη, εἶτα πάλιν αὐτὸς τῷ δεκαδικῷ διαστήματι τὸν ἕνα τὸν ἀπετέλεσε, καὶ πάλιν, οὕτως ἐπὶ τῶν δέκα πολυπλασιασθεὶς ἀπὸ τούτων τῶν χιλιάδα τὰ χίλια συνεστήσατο ἐκτελείου πρὸς τελειότερον καταντήσας, ἡκότως τῷ ὑπερτελεῖ θεῷ τὸ τέλειον τῆς μετὰ ἀνθρώπων συνδιατριβῆς ἀφωρίσατο, οὐχ ὅτι πάντως τοσοῦτον τῷ ἀριθμῷ, ἀλλὰ διὰ τὸ τελείου τοῦτο ἐμφανίζων, ὡς πᾶν ὁ ἂν χρόνου διάστημα διεξοδευθῇ μετὰ τῆς ἀνθρώπων τοῦ Χριστοῦ συναναστροφῆς, οὐκ ἂν τοῦτο τῷ ἀτελεῖ προσνεμηθείη.

Κεφ. ξγ'. » Καὶ βασιλεύσουσι μετ' αὐτοῦ χίλια ἔτη, καὶ μετὰ τὰ χίλια ἔτη λυθήσεται ὁ
» Σατανᾶς ἐκτῆς φυλακῆς αὐτοῦ, καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσ-
» σαρσι γωνίαις τῆς γῆς. Τὸν ἀπὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας χρόνον, μέχρι τοῦ Ἀντιχρίστου λέγει, οὗπερ λυθέντος, ἡσυχίαν λοιπὸν καὶ τὰ ἔθνη, καὶ ὁ τρισσὸς τῆς οἰκουμένης καθ' ὅλης τὰ τῆς σωτηρίου αὐτοῦ πληρώσεται λαὸς πάντες, καὶ πρὸς τίνων καὶ κατὰ τίνων ὡς ἀφηγουμένων ὁ πόλεμος οὔπω συμβαίνει. ἔθνη μὲν οὖν, τὰ ἐν ἑξαπάντα λέγει, ὁ τρισσὸς δὲ, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ὃν καὶ τέσσαρας γωνίας ὀνομάζει τῆς γῆς, τὰς τέσσαρας πλευρὰς τῆς οἰκουμένης οὕτω καλῶν, ἀπὸ ὧν ἡλιακὸν φορὰν οὕτω κλιθείσας, καὶ

θείσας, καὶ ὧν καὶ τὰ ἑσπέρας πλευρὰς οἰκουμένης. ἐστὶ γοῦν ἔθνη μὲν ταῦτα μεθ' ὧν ὁ πόλεμος μέλλει συγκροτεῖσθαι, καὶ χώρος οὗπερ νῦν ἤδη καὶ τοῖς καθημένοις ἡσάγει ὥσπερ πολεμάρχης ὁ Γὼγ καὶ Μαγώγ, ὃν καὶ Ἰεζεκιὴλ προφητεύει ἐπ' ἐσχάτου καιροῦ ἐλευσόμενον ζῶν σωμάτων βαρείαν. ὁμοῦ Ἰεζεκιὴλ μὲν τῆς Ἱερουσαλήμ, οὐ προκειμένην δὲ ἀποκάλυψις πρὸς πᾶν τῆς οἰκουμένης ὅλην ἐρήμωσιν. εἶναι δὲ ταῦτα, τινὲς μὲν Σκυθικὰ ἔθνη ἔφασαν Υπερβόρεα, πολλάκις καὶ ἀπ' ὧν οἰκείων ἐθνῶν μεταναστάντα, καὶ διαφθείραντα μὲν ὅσους ἐπῆλθε, πολυπλάκις δὲ διαφθαρέντα ἀπ' αὐτῶν τῆς ἐπιδρομῆς, καὶ Σκυθοπολιν νῦν Παλαιστίνην ὀνομαθῆναι, ἐκ Γόθων μοίραν τινὰ καὶ μέρη τῆς ἀσίας θραπωτικῶς τεύξασιν οὕτω καλεῖσθαι, καὶ Θαϊφάλους, καὶ Γοτθογραίκους, ἅπερ κοινῷ λόγῳ καλοῦμεν Ουννικά. πάσης δὲ ἐπιγείου βασιλείας εἶναι διαπολεμικώτερα καὶ πολεμικώτερα. ἐπέχεσθαι δὲ θείᾳ χειρὶ κοσμοκρατορήσαι ἄχρι τῆς τοῦ Διαβόλου λύσεως, ὥσπερ νῦν ταῦθα προδιαγέλλεται. τινὲς δὲ τὸν Γὼγ ἐκτῆς Ἑβραΐδος γλώσσης ἀθροίζοντα, ἢ ἄθροισμα ἑρμηνεύουσι, τὸν δὲ Μαγώγ, ἐπιρρηθέν. ὥστε δι' ἑκατέρου τὸ τε ἀθροίζειν καὶ τὸ ἐπαίρεσθαι, μέγα καὶ ὑπερήφανον ἐμφαίνειν κακὸν πολὺ τοῦτου τὸ ἔθνους ἐπέλευσιν ἐμπορίζειν τῆς καθ' ὧν ἡ ἐπέλευσις, ὡς ἤδη ἠρήκαμεν.

ΑΝΔΡΕΟΥ ΕΙΣ ΤΑ ΧΙΛΙΑ ΕΤΗ. τὸν προῤῥηθέντα τῆς χιλιετίας χρόνον, τινὲς μὲν τὰ πρῖα ἥμισυ ἔτη τὰ ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος τοῦ Χριστοῦ μέχρι τῆς αὐτοῦ εἰς οὐρανὸν ἀναβάσεως οἶδ' ὅπως ἐξειλήφασι. μεθ' ἃ λυθῆναι τὸν Διάβολον ὑπενόησαν. ἕτεροι δὲ μετὰ τὸν συμπληρῶσιν ὧν ἑξακισχιλίων ἐτῶν τὸν πρῶτον ἀνάστασιν ὧν νεκρῶν δίδοσθαι μόνοις τοῖς ἁγίοις ἔφασαν, ἵνα ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ἐν ᾗ τὸν καρτερίαν ἐπεδείξαντο, τρυφῆς καὶ δόξης ἀπολαύσωσιν ἐπὶ τὴν χίλια. καὶ μετὰ τοῦτο τὸ καθόλου χωρεῖσθαι ἀνάστασιν οὐ δικαίων μόνον ἀλλὰ καὶ ἁμαρτωλῶν. ὅτι μὲν οὖν οὐδέν τούτων τῇ ἐκκλησίᾳ δέδεκται, πρόδηλον ἐστὶ καὶ λέγειν. ἡμεῖς τοίνυν ἀκούοντες τοῦ κυρίου πρὸς τοὺς Σαδδουκαίους λέγοντος, ὅτι ὡς ἄγγελοι τοῦ θεοῦ ἐν οὐρανῷ, οὕτως οἱ δίκαιοι ἔσονται, καὶ τοῦ Ἀποστόλου φήσαντος, ὅτι βασιλεία τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστι βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος χρόνον τὸν χιλιετῆ οὐκ ἀπολαμβάνομεν. ὡς μὲν προλέγραπται, οὐκ ἀνάγκη τοσαῦτα τῷ ἀριθμῷ νοῆσαι τὰ χίλια. οὐδὲ μὴν τὸ ἐν τοῖς αἵμασιν ἡρημένον, ἀνηρθήσεται τῷ καρτερῷ αὐτοῦ χιλίοσι ἀργυρίοις, καὶ πάλιν, οἱ χίλιοι τῷ Σολομῶντι, καὶ οἱ διακόσιοι τοῖς τιροῦσι τὸν καρπὸν αὐτοῦ, τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ἐδήλωσεν, ἀπὸ τοῦ πλήθους καὶ τοῦ τῷ καρποφορίᾳ τελείου, ὥσπερ καὶ ταῦθα ἡ ἐν τελείοτητι καρποφορία τῆς πίστεως σημαίνεται. μεθ' ὃν ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀδικίας ἐλεύσεται, ἵνα κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλὰ ταύτῃ εὐδοκήσαντες, κατὰ τὸν ἀπόστολον, καὶ καθ' ὃ τὸ δικαιοτικὸν λόγιον φήσαμεν, ὁμοῦ ἐλήλυθα ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου καὶ οὐκ ἐδέξασθέ με. ἄλλος ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῷ οἰκείῳ ἐλεύσεται, καὶ ἐκεῖνον λήψεσθε. τί τοίνυν, ὡς εἴρηται, λυόμενος ὁ Σατανᾶς ἐκτῆς φυλακῆς αὐτοῦ πλανήσει πάντα τὰ ἔθνη, καὶ τὸν Γὼγ καὶ τὸν Μαγὼγ κινήσει εἰς πόλεμον πρὸς τὴν τῆς οἰκουμένης ἐρήμωσιν.

» Τὸν Γὼγ καὶ τὴν Μαγώγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς ὡσεὶ
» ἄμμος τῆς θαλάσσης. καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλωσαν τὴν πα-
» ρεμβολὴν τῶν ἁγίων, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἠγαπημένην. καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
» ἀπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτούς. ὁ δὲ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς τὴν
» λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης. καὶ βασανισθή
» σονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ὡς ἐκφωνεῶν τινῶν θῆρες ἄγριοι, οὕτω, φησίν, ἐκ τῶν οἰκείων τούτων ὁρμῶντες τοῦ Διαβόλου καὶ τῶν τούτου δαιμόνων θρατηγούμενοι ὀν τῇ γῇ καταπλατυνθήσονται. ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν ἠγαπημένην πόλιν, δηλαδὴ τὴν ἀπανταχοῦ ἐκκλησίαν τὴν κυκλώσει καὶ πορεύσεται ἐκπορευθοῦσι. πολιὸν γὰρ εἰς μακράν, εἴτε πυρίοράτῳ, ὡς οἱ δύο πεντηκόνταρχοι ἐπὶ Ἡλιοῦ, εἴτε καὶ τῇ Χριστοῦ ἐνδόξῳ παρουσίᾳ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ τῷ οἷα πυρὶ καθαρτικῷ ταῖς ὕλαις προσομιλεῖν πεφυκότι, αὐτίστε τοὺς ἀσεβεῖς, καὶ τὸν θρατηγὸν αὐτῶν Διάβολον καταφάγεται.

Κεφ. ξδ΄ » Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν, καὶ τὸν καθήμενον ἐπ᾽ αὐτόν.

Λευκὸς μὲν ὁ θρόνος, ὅτι ἐκ ἀμιγοῦς μελανίας ἁμαρτιῶν ὧν ὀν τῷ σώτῳ συντελουμένων πᾶσα θρᾶξις ἁγίων, ᾗ οἷς ὀν θρονίζεται θεός. μέγας δὲ, ὅτι καὶ ὁ ἔργος τούτου, πορεῖ οὗ καὶ Δαυὶδ τὸ, μέγας ὁ κύριος ἡμῶν, ἐμελῴδει.

» Οὗ ἀπὸ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός. καὶ τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς.

Ἡ φυγὴ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὑρτικῶς σημαίνει μετάνασασιν. πῦ γὰρ καὶ χωρήσουσιν; ἀλλὰ φυγὴ τὴν ἀπὸ τῆς φθορᾶς εἰς ἀφθαρσίαν καὶ μετάσασιν, καὶ τὴν ἐσχάτην τοῦ κυρίου παρουσίαν, καθ᾽ ἣν τὸ ἓν τῶν ἡμῶν τοῦτο σῶμα ἐνδύεται ἀφθαρσίαν, καὶ ἀνακαινισθήσεται τὸ πρόσωπον τῆς γῆς.

» Καὶ εἶδον τοὺς νεκροὺς ἑστῶτας τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους ἐνώπιον τοῦ θρόνου,
» καὶ βιβλία ἠνοίχθησαν. καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνεῴχθη, ὅ ἐστι τῆς ζωῆς. καὶ ἐκρίθησαν οἱ
» νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

Νεκροὺς ἢ πάντας ἀνθρώπους ὡς τὸ σῶμα τοὺς νέκρωσιν ὑπομείναντας φησίν, ἢ τοὺς νεκρωθέντας τοῖς παραπτώμασι. μεγάλους δὲ καὶ μικροὺς, ἢ τοὺς τῇ ἡλικίᾳ τοῦτο ὄντας, ἢ τοὺς μᾶλλον καὶ ἧττον τὰ τῆς νεκρώσεως ἔργα θράξαντας, καὶ ἀναλόγως κολασθησομένους ταῖς θράξεσι, μεγάλους μὲν τοὺς δικαίοις, μικροὺς δὲ καὶ χειδανοὺς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, δηλαδὴ ψυχῆς ἔργων εὐτέλειαν.

» Καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ Θάνατος καὶ ὁ Ἅδης
» ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς. καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

Τῶν τελευταίων καὶ κοσμικῶν ἀνάστασιν ὅτως ἔσαι ὀξηγούμενος, ταῦτα διέξεισιν. ἐπεὶ γάρ τινες ἀπιστοῦντες αὐτὴν ἔσεσθαι φασὶ, μὴ ἂν ποτε γένεσθαι ἐν τοῖς αὐτοῖς σώμασιν, ἃ ὀξ αἰῶνος φθαρέντα εἰς τὸ μὴ εἶναι ἐχώρησαν, τοῦτο νῦν ἐπανορθούμενος ὁ λόγος φησὶν, ὅτι ὡς τὰ σώματα ἐπὶ τῶν ἀρχὴν ἐκτὸς μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι πεσῆλθον, ἐκ ὀξαυτομάτου, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν τεττάρων στοιχείων, ὕδατος, πυρὸς, ἀέρος, γῆς, οὕτως εὐλόγως εἰς αὐτὰ πάλιν ἀναλυθέντα, ἐκ τούτων αὖθις πάλιν σύμπηξιν ἀναλήψονται. ἐπεὶ δὲ τοῦτο,

δὲ τοῦτο, καὶ σωδρομὴ πάλιν τῶν καταρχὰς μερῶν εἰς ὑπόστασιν τῶν ἀνθρώπων, δηλοῦτο φησι τὴν θάλασσαν, ἤτοι τὴν ὑδατώδη οὐσίαν ἀποβλύσαι τὸ πρὸς αὐτὴν χωρῆσαν ὑγρόν. Θάνατον δὲ τὸν νεκρὸν, ἐπεὶ καὶ εἴρηται πορὶ αὐτοῦ τὸ, εἰς χοῦν θανάτου κατηγάγομεν. χοῖς δὲ, ὅτι γῆ, τίς νοῦν ἔχων ἀγνοεῖ; Ἅδην δὲ, τὸν ἀέρα καλεῖ, τῷ μὴ ἔχειν χαρακτῆρα δηλαδὴ μονότητα ὑσίας. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πῦρ. Ἅδην δὲ λέγει, ἀπὸ τοῦ εἰς ἀϊδιαν καὶ ἀφάνταν, οἷς ἂν ἐπέλθῃ, τοῦτο ἐμβαλεῖν.

» Καὶ ὁ Θάνατος καὶ ὁ Ἅδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. οὗτος ὁ θάνατος ὁ
» δεύτερός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. καὶ εἴτις οὐχ εὑρέθη ὂν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς γεγραμ
» μένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. Θάνατον καὶ Ἅδην τρὶς ἀξία τιμωρίας
ἐργασαμένους καλεῖ ὡς συμπληροῦντας τὸν τοῦ δευτέρου θανάτου ὅμιλον.

» Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν, καὶ γῆν καινήν. ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς, καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθον. Κεφ. ξε΄. 21

Τοῦτο οὐ τὴν ἀνυπαρξίαν δηλοῦν τῆς κτίσεως φησὶν, ἀλλὰ τὸν ἀνακαινισμὸν τὸν ἐπὶ τὸ βέλτιον. ὃν καὶ ὁ θεῖος μελῳδῶν Δαυὶδ προηγόρευσε διὰ τῶν ᾠδῆς, πάντας ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσεσθαι, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλιχθῆναι καὶ ἀλλαγῆναι. τὸ γὰρ παλαιωθὲν ἀνακαινιζόμενον, ἢ τῆς ὑσίας ἀφανισμὸν, ἀλλὰ τὸ γήρως καὶ τῶν ῥυτίδων λαμβάνει ἀπόρρησιν. σημειωτέον δὲ, ὅτι περὶ μὲν οὐρανοῦ καὶ γῆς ἔφην ὅτι ἀπῆλθον, οἱονεὶ ἡ ὡς τὸ μὴ ὂν ἐχώρησεν, ἀλλὰ μετέβη, (ὑσὴν δὲ τῶν μεταβαινόμενων ἀφ᾽ οὗ εἰς ὃ, ἥδη καὶ πάντη διόλωλεν, ἀλλὰ τῇ ἀφ᾽ οὗ εἰς ὃ μετελεύσει, ἀνεμορφώθη, τὸ μὲν τὸ καταλιφθὲν ἀπέβαλε, τὸ δὲ τὸ πρὸς ὃ μετέβη ἀνεδέξατο, ΑΝΔΡΕΟΥ. περὶ δὲ τῆς θαλάσσης φησὶν ὅτι οὐ θάλασσα ἔτι ἐστί. τίς γὰρ χρεία θαλάσσης μὴ δομένων ἀνθρώπων τὸ πλεῖν αὐτῷ; ἢ δι᾽ αὐτὴ περίζεσθαι τὸ ὺ τοὺς μακρὰν κειμένους χώρας γεωργούμενα ἀγώγιμα;

» Καὶ οὐ θάλασσα ἔτι ἐστὶν ἐπ᾽. Εἰ κόσμος οὗτος ὁ ἀνθρώπους, ἐκ ἄλλόθι, ἢ τὸ ὀξ οὐρανοῦ, καὶ γῆς, καὶ τῶν ὺ τῷ μέσῳ σύστημά ἐστι καὶ σύγκριμα, τὸ οὐρανοῦ πάντως καὶ τῆς γῆς ἀνακαινισθέντων, ὡς ἤδη παρεθέμεθα, πάντως καὶ τὸ συμπληροῦντα τὸ τοῦτο σύστημα ἐκ ἀμοιρήσει τοῦ ἀνακαινισμοῦ. τί οὖν οὐ θάλασσα μόνη τῶν ὺ μέσῳ φύσεων οὖσα, ἐ μόνου ἀσχήσει τοῦ ἀνακαινισμοῦ ἀλλὰ καὶ πάντα τοῦ εἶναι; ἢ δὲ λέγει τις ὅτι τῶν ἐμπλεόντων ἐκ ὄντων, ἀνάγκη μηδὲ αὐτὴν χρηματίζειν ὅτερ ἐστίν, ἐκότως. τὸ δὲ εἰς παντελῆ ἀνυπαρξίαν ἐλθεῖν αὐτὴν ἐᾷν ὀξ ἡμισείας ἀπτελοῦντος τὸν ἀνακαινισμόν ἐστι. τί οὖν ἐστι πρὸς τοῦτο ἐρεῖν; ἢ πάντως ἐκεῖνο; ὡς ἐπεὶ διὰ θαλάσσης ὡμοίωσεν ὁ θεοπάτωρ τὸν παρόντα κόσμον, ἀναγκαίως, ἵνα μή τις τῷ ἀνακαινισμῷ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, καὶ πῶς κατ᾽ αὐτὸ τύρβιν ὑρβάλοι, δηλοῦτο τελείως ἀφανισμοῦ τῆς θαλάσσης, κατὰ τὴν προφητείαν τοῦ Δαυὶδ ἐκείνα ἐσημείωσε καὶ ὀξέλειπε, ὡς φρούδου καὶ ταύτης κατὰ τὸν ἀνακαινισμὸν ἐσομένης.

» Καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀ-
» πὸ τοῦ θεοῦ ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. καὶ ἤκουσα φω-
» νῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης. ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκη-
» νώσει μετ᾽ αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαὸς αὐτοῦ ἔσονται.

Πάλαι μὲν,

Παλαιμὸν, φησὶν, Ἱερουσαλὴμ τὸ ἁγιώτατον σκήνωμα ἐνομίζετο, ἐν ᾗ καὶ ὁ ναὸς ἐ πάντα τὰ τῆς θεογνωσίας μυστήρια τεθησαύρισται. αὕτη δὲ νῦν καινὴ χρὴ ἔχειν λόγου ἐφόδου τὴν τοῦ κυρίου παρουσίαν ἐκείνης τῆς παλαιότητι χρεοῦσαν. ἀναγκαῖον ἄρα καινὴν τοῦ παντὸς καινοποιήσει Ἱερουσαλὴμ ἐμφανισθῆναι, καὶ δὴ οὐρανοῦ κατιοῦσαν, ὁπόθεν καινοποιὸς κύριος Ἰησοῦς Χριστός. Ἱερουσαλὴμ μὲν οὖν καινὴ, δηλαδὴ τοῦ. πλὴν δὲ, ὡς οἰκητήριον πάντων ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων ἐθεμελίου. ὑπὸ δὲ τοῦ θεοῦ ἡτοιμάσθαι. τί γὰρ τῆς ὧν σωτηρίων ἑαυτῷ κατορθοῖ τῆς ἄνωθεν τοῦ θεοῦ σωματοπλήψεως ἀμοιρῶν; προφητικῶς δὲ καὶ μεγαλοπρεπῶς ὡς νύμφην κεκόσμηκεν, ὡς αὖ ἐκὼν ἀληθῶς λεγομένην, ἧς τὸν νοητὸν ὧν ἁγίων μακαριότητα καὶ διαγωγὴν τὸν νοῦν παραθέμ-
» ψωμεν τὸν ἡμέτερον. Καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν ἔσται, καὶ ἐκλείψει πᾶν δά-
» κρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος, οὔτε κραυ-
» γὴ, οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι. Τοῦτο σαφέστερον ὁ ἀπόστολος δηλοῖ λέγων. ἐπειδὴ ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἁρπαγησόμεθα ὁμοῦ σὺν αὐτοῖς ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα, καὶ οὕτω πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. ἐν ταύτῃ οὖν τῇ σκηνῇ τῇ ἀχειροποιήτῳ οὐκ ἔσται κλαυθμὸς οὔτε δάκρυον τοῖς σύσκηνοι τῷ Ἀπίκρῳ βίῳ, οὔτε πόνος, (τῶν ὧν ἁγίων λέγω καὶ παθέων ἰῶ ὑπεστήσαντο τῷ μοχθηρῷ τούτῳ βίῳ.) τῷ ἐκείνῳ δὲ τῷ μέλλοντι, ἐπεὶ ὡς ἀφθάρτῳ ἀπέδρα λύπη καὶ ὀδυνῶν καὶ στεναγμὸς, ἀργὰ
» ταῦτα πάντα καὶ σκιαί. Ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθε.

Τὰ πρῶτα, τὰ ἀπὸ τῆς παραβάσεως Ἀδὰμ τῇ φθορᾷ ὑποβληθέντα, εἴτε ὀλληρὰ καὶ ἐπώδυνα τοῖς θεοφιλέσι διὰ ἀρετὴν ἐυτρόχμνα, εἴτε δ' ἀλαζονείαν καὶ ἀφροζύνην τοῖς θεοβλαβέσιν ἐπακολουθοῦντα, πάντα ἀπῆλθε.

Κεφ. ξς' » Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ. ἰδοὺ ἰδοὺ πάντα καινὰ ποιῶ. ἐλέγετο, γράψον.

Θρόνος ἐστὶ τοῦ θεοῦ, οἱ τοῖς ἀρεταῖς ἑαυτοῖς τοῦτον ὀχήμα κατασήσαντες. περὶ ὧν καὶ ὁ ἕτερος τούτων τὸ, ψυοικήσω, ἔφη, ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω.
» Ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί τοῦ θεοῦ ἐστί. καὶ εἶπέ μοι. γέγονα ἐγὼ τὸ Α καὶ τὸ
» Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω αὐτῷ ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς, δω-
» ρεάν. ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεὸς, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός.

Μὴ νόμιζε, φησὶν, ὦ Ἰωάννη, τὴν τοῦ μεγέθους ὧν καινοπριουμένων ἀμοιρώσει ὡς καθ' ὑποβολὴν φαντασίας, ὑφ' ὧν σὺν ὑποψεύδει τινὶ ἐκβάσει τὰ λεγόμενά σοι. τοσοῦτον γὰρ ἀληθῆ, ὥστε καὶ γραφὴν καταθέσθαι σε ταῦτα πρεγγυώμενον ἐς ἀνεπίληπτον τοῦ ὅτι γένοιτο. ἀληθινοὶ γὰρ καὶ πιστοὶ οἱ λόγοι, ὡς ὑπ' αὐτῆς ἐκφερόμενοι τῆς τοῦ ὄντι ἀληθείας. ἀρχὴ δὲ καὶ τέλος Χριστὸς ὁ καὶ τὸ Α καὶ τὸ Ω ἑαυτῷ ἀναθείς. ἀρχὴ, ὡς πρώτης ἦν τῆς θεότητα, τέλος δὲ ὡς ἀπὸ τῆς πρώτης ὧν ἀθρόπων κτίσεως, μέχρι ὧν τελευταίων ἀνθρώπων τὴν οἰκείαν ἐκτείνων πρόνοιαν. τῷ διψῶντι δὲ ἡ μὲν ἐπαγγελία δοθῆναι ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς, ἀμὰ διψῶντι τὸν δικαιοζύνην, ὡς καὶ ὁ Χριστός φησιν. μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοζύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. ἐκ τῆς πηγῆς δὲ τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς ἡ τῆς δίψης ἀνάκτησις ἐπαγγέλλεται, ἥτις πηγὴ, οὐκ ἄλλη, ἢ μὴ ὁ Χριστός. δωρεὰν δὲ

ἡ χορηγία τοῦ

ἡ χορηγία τοῦ τοιούτου ὕδατος ὑπισχνεῖται, καιρὸν ἀλλαχοῦ τὸν ἐς τὴν ζωὴν ἀπάγουσαν ὁδὸν κόσμῳ καὶ βίᾳ πολλῇ εὑρέσθαι λέγοντος. Τί οὖν ῥυπαίνεται τὸ, δωρεὰν αἰνίσσεται; ἢ τὸ μὴ ἔχειν παραμετρεῖσθαι τὰ πρόσκαιρα τοῖς διαιωνίζουσι; περὶ ὧν καὶ Παῦλος φησὶν, ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι ἐς ἡμᾶς.

» Τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἀμαρτωλοῖς καὶ ἐβδελυγμένοις, καὶ φονεῦσι, καὶ πόρ-
» νοις, καὶ φαρμακοῖς, καὶ εἰδωλολάτραις, καὶ πᾶσι τοῖς ψευδέσι, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ
» λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστι θάνατος ὁ δεύτερος.

Δειλοὺς καλεῖ, τοὺς ἑκουσίῳ ἀθυμίᾳ πρὸς τὰ ἀπροσκοπα τοῦ παρόντος αἰῶνος ἀποκλίναντας, τῷ μηδὲν αἰρήσασθαι ἀνδρικὸν ἐπανελέσθαι, ὧν θηλυπρεπῶν ἀτιμάζων οὕτω τὸ ἔκλυτον τῆς ναυσίας. πᾶσι δὲ τοῖς ψευδέσιν, ἀμὴ δὲ τοῖς ψεύσαις, ὡς τούτου τὸ ῥῆμα συμπεριλαμβάνοντος καὶ τὸ ὑπερβαίνειν περὶ τὰ ἀνεργούμενα. περὶ τίνα γὰρ ὁ ψευσθεὶς τῶν ἀνυδρίων ἀποσχολήσει; ἢ περὶ τὸ ψευδῆ καὶ τὸ φυσικὸν νοθεύοντα κάλλος τοῖς ἀπατηλοῖς ἐρεθίσμασιν;

» Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας γεμούσας ἑπτὰ πλη- Κεφ. ξζ'.
» γῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ λέγων. δεῦρο δείξω σοι τὸν νυμφίον καὶ τὴν
» νύμφην τὴν ἀρνίου. Οἷς πρὸ τούτου τιμωρίοις ἠσκημένος, νῦν ἀντεναντίας προφέρει καὶ ὡς ἰατρὸς πρότερον τέμνειν ἀφωρμημένος, πρὸς δὲ φάρμακα ἐπιτάσοντας ἤπια. ὁμοῦ πρότερον τὸν πληγὸν τοῖς ἀξίοις ἐπάγων, νῦν τὴν μακαριότητα τῆς ἐκκλησίας τῶν ἁγίων ὑποδείκνυσι. πληγῶν δὲ τῶν ἐσχάτων, ἃ τῷ χρόνῳ τὸ ἔσχατον ἐχούσας λέγει, ἀμὰ τῶν πρὸς κάκωσιν, τὸ ἀκμαῖον ἐπιφέρειν ἡδύμας. νύμφην δὲ τοῦ ἀρνίου καλῶς τὴν γυναῖκα φησιν. ὅτε γὰρ ὡς ἀμνὸς ἐσφαγιάσθη χριστὸς, ὅτε αὐτὴν τῷ οἰκείῳ αἵματι ἐνυμφεύσατο. ὡσπερ γὰρ τοῦ Ἀδὰμ καθεύδοντος διεπλάσθη ἡ γυνὴ τῆς πλευρᾶς ἀφαιρέσει, οὕτω καὶ τοῦ Χριστοῦ τῷ σταυρῷ ἑκουσίως δηλαδὴ θανάτου
ὑπενεχθέντος τῆς ἐκ τοῦ ἐκτὸς πλευρᾶς αἵματος ἡ ἐκκλησία συσσᾶσα, τῷ παθόν-
» τι δι' ἡμᾶς ἥρμοσται. Καὶ ἀπήνεγκέ με τῷ πνεύματι, ἐπ' ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν.
Καλῶς τὸν πνεύματι. ἄλλη γὰρ ἐκ τοῦ πνευματικῆς χάριτος ἀνθρώπινός τις νοῦς ὑψώθη ὡς ἐν προνοίᾳ γενέσθαι τῆς ὧν ἁγίων δόξης. ἡκότως δὲ ἡ ἐκκλησία ἡ ὑπερκόσμιος ὧν ἁγίων ζωὴ, καὶ πολιτεία ἐς ὄρος μέγα καὶ ὑψηλὸν παρεδείκνυτο. οὐδὲν γὰρ παρ' αὐτῆς χθαμαλὸν ἢ ταπεινὸν καὶ χαμαίζηλον, ἀμὰ πάντα ὑψηλὰ καὶ ἐπιπρεμνα.
» Καὶ ἔδειξέ μοι τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τοῦ
» Θεοῦ, ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ τῆς ὧν αἰνιγμάτων ἀδηλίας τὴν μο-
μικὴν λατρείαν τεθέαται ὁ εὐαγγελιστὴς καταβαίνουσαν, οὐ προικὶ καταβασιν, ὅτι μηδὲ τὸ ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλὴμ καταβαίνοντας ἰσάγγελα καὶ τὰ τῶν εὐαγγελίοις παραβολὴν, προικὶ ἰσηλεῖται καταβασιν, ἀμὰ γνώσεως θείων δογμάτων μεταβασιν. ἐνταῦθα δὲ ἐστὶ καὶ Θεὸς τῆς δόξης συλλαμβανόμενος, πρὸς οὐδὲν ταπεινὸν ἡ καταβασις, ἢ μὴ τῆς ἀδηλίας καὶ κρυφιότητος ἡ φανέρωσις, οὐχ ὑπὲρ ἀνθρωπίνην ὁρμὴν, ὡς τοῦ πρεμβολῆς, ἀμὴ ἐκ θεοῦ ἐπῆς σωτελουμένην.

Ὁ φωσὴρ

» Καὶ ὁ φωσὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ Ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι, ἔχου-
» σάντε τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν. Φωσῆρα τὸ χρυσὸν καλεῖ. λίθῳ δὲ τιμιωτάτῳ ἀπει-
κάζεται ὁ φωσήρ, ὅτι καὶ λίθῳ Ἰάσπιδι παραβάλλεται τὸ τεῖχος τῆς ἀπ' οὐρανοῦ
Ἱερουσαλήμ. χλοερὰ δὲ ἡ Ἰάσπις, τὸ φερέσβιον καὶ ξυοδρόσον ἐμφαίνουσα τῆς πρε-
νοίας τοῦ Χριστοῦ, οὗ πορφυρᾶ τὸ τεῖχος τὸ ἐξ Ἰάσπιδος συντετελεσμένον, ὃ καὶ ὁρᾶται
ἀνθρώπῃς ὡς καὶ ἀληθήσει λιθοειδόν. τὸ τεῖχος μὲν οὖν Ἰάσπιδι ὡράθη λίθῳ συντετε
λεσμένον, διὰ τὸ χλοερὸν τοῦ χρώματος. χλόη γὰρ ἥλκεῖται πάσης τροφῆς.
ἁγιὰ καὶ κρυσταλλίζουσα ἡ Ἰάσπις τοῦ τείχους τὸ καθαρὸν καὶ ἄμωμον ἀνυπερβλήτῳ τοῦ
πλειχομένου. ἁγιὰ καὶ ὑψηλὸν φησι τὸν καὶ μέγα. ὑψηλὸν γὰρ τὰ πονηροῖς καὶ χαμαι-
ζήλοις ὁ ὕψιστος ἐναρέσκειν καρίκειν, ἀνθ' ὧν εἰς μετάρσια τὰ φρονήματα, καὶ τῆς ὑψηλοῦ
ἐχόμενα σεμνότητος. τὸ δὲ τοῦ φωσῆρος εἶδος, λίθῳ μὲν παραβάλλεται τιμιωτάτῳ,
ὑπὲρ μέτρον καὶ τὴν ἰδέαν ὁπτοῖος φαίνεται, ὅτι μὴ δὲ ἅπαν τρὶς καὶ ἀφθάρτοις τοῖς θεοῖ
τατα καὶ ἀληθήσει ἀδούλωτα πρὸς φυκεν ὑπόδειγμα πέξεσθαι.

» Εἶχε δὲ πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα.

Οὐδὲν ἐκ τούτων ἀφορισκελὲς νόημα εἰς σαφήνειαν μυθελκόμενον τυγχάνει. ὅτε
μὲν γὰρ ἀριθμὸς σαφῶς τοῖς ἀποστόλοις κυρίου ὑποφαίνει, ὅτε χρεία ὧν πυλώνων ὡς ἡ-
σαγόντων εἰς τὸ τῆς ζωῆς ταμιεῖον τοῖς αὐτοῖς ἀποστόλοις παρίσται, δι' ὧν τοῖς ἔθνη τῷ
Χριστοῦ ταμιείῳ ἐσήχθησαν. ἀγγέλους δὲ δώδεκα ἐπὶ ὧν πυλώνων καθίστασιν,
οἷς τοῖς ἀποστόλοις ὀξυλήφασι, δι' ὧν ἡ ἔισοδος ἡμῶν, καὶ ἡ πρὸς τὸν πατέρα πρόσα
γωγὴ ἐνήργηται ἐπὶ συνεργίᾳ ἀγγέλων ἰσαρίθμων ὧν πευχόντων ἐκ μᾶλλον τῇ ἐπὶ
τασίᾳ ἀφορισμένων ὧν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τὴν ἀγχισέαν τῶν ἁγιότη
τι θεμελιωθεῖσαν. ἐκ μάλα ἠκότως. ἐξ ἁπάσῃ τῶν πιστῶν, ἀγγελον ἕνα θαι πεπιστεύ
καμεν, πολλῷ μᾶλλον τοῖς θεμελίοις τοῖς τῆς ἐκκλησίας, ἐκ τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου
πορευῦσιν, ἀγγέλους συνεργοὺς πρὸς τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα νοεῖσθαι ἀκόλουθον.

» Καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα. Ἐπὶ μὲν τῆς Μωυσέως λατρείας τὰ τῶν
ἀρχιφύλων ὀνόματα ἐπὶ τῆς ἐντολῆς γεγράφθαι πρόσταγμα. ἵνα δὲ τὴν κύριον
Ἰησοῦν διαθήκην τοῦ νέου Ἰσραὴλ καὶ ὀνόματα ἐπὶ τοῖς πυλῶσι, φυτέσι τοῖς ἀναγω-
γοῦσι πρὸς ὧν καὶ εἴρηται, ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ὄνομα τὸ
καὶ τὴν πίστιν τὴν καὶ Χριστὸν μυστήριον λέγων, ὃ ἐκ ἐξ ἀποῤῥήτου ἐχεμυθίαν,
ἀλλ' ἐξ ἅπασι προὔπτον προβάλλεσθαι ὑπισχνεῖται. ἀναλόγως δὲ ταῖς ἀπὸ Ια-
κὼβ φυλαῖς καὶ οἱ πυλῶνες, ὅτι μηδὲ πάντα κατέργηται καὶ τῆς παλαιᾶς τῇ καινὰ
Χριστὸν πίστει, ἀπὸ ὅσου καὶ ὑπιόντι τῆς ἀνδρικῆς καθάσεως ἀσθενέστερα.

» Αἱ εἰσὶν ὀνόματα τῶν δώδεκα φυλῶν υἱῶν Ἰσραὴλ. ἀπὸ Ανατολῶν, πυλῶνες τρεῖς. ἐ
» ἀπὸ Βορρᾶ πυλῶνες τρεῖς. ἐ ἀπὸ Νότου πυλῶνες τρεῖς. ἐ ἀπὸ Δυσμῶν πυλῶνες τρεῖς.

Τοῖς πιστοῖς καλέσας Ισραὴλ ἐπιμεμύηκε καὶ τῷ τὸ πληρώματος αὐτῶν ἀριθ-
μῷ. δώδεκα γὰρ φυλαὶ ἦσαν, ἃς δὴ καὶ τὴν τριάδα διηρῆσθαι τῷ τετραμερεῖ τοῦ
κόσμου σχήματι ἐ ἰσαρίθμοις τοῦ σωρικοῦ σημείου τῇ διασολῇ καὶ τριπλασιασμόν,
δῆλον, καὶ τὰ ἀφορισμένα μέρη ἀποφήνας, τούτων ἐ τρισὶ πάλιν πυλῶσιν ἕκαστο

ἡλικέναι τὴν ἔισοδον διαγράφει. γὰρ ἔστι τοῖς τοῦ ἐσωζωμένου κυρίου μυήσεως κα-
τευμοιρῆσαι, μὴ τῇ ὑστεροῦσῃ τριάδι τὸ ἀσαγώγιμον ἡλικότα. ἅπαντα γὰρ τοῦ κό
σμου τὰ τέσσαρα οἱ θεῖοι ἀπόστολοι διῆλθόντες, τριάδα τε ὁμοούσιον τοῖς ἔθνεσι κηρύ
ξαντες, ἐβάπτισαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.

» Καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ὀ-
» νόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου.

Τοῖς δώδεκα ἀποστόλοις ἤδη καλῶς πρώην διεσάφησεν, ὅτι τοῖς δώδεκα ἀπο
στόλοις διίλοιπεν ὁ σωτὴρ, οἷς καὶ πυλῶνας καὶ θεμελίοις φησί. θεμελίοις, ὡς τῆς
κατὰ Χριστὸν πίστεως τῶν ὑποβάθραν αὐτοῖς καταβεβημένοις. πυλῶνας δὲ, ὡς δι'
αὐτῶν ἤδη, ἤγουν διὰ τοῦ κηρύγματος αὐτῶν, τὸ ἀσαγώγιμον τῆς καὶ Χριστὸν πί-
» στεως εὑρίσκειν. Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχε μέτρον, κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα με-
» τρήσῃ τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς, καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς.

Ο μὲν κάλαμος ᾧ διεμέτρει τὴν ἁγίαν πόλιν, γεωμετρικὸν ὑπῆρχε. χρυσοῦν
δὲ διὰ τὸ τίμιον τότε μετροῦντος ἀγγέλου, καὶ τῆς μετρουμένης πόλεως. ἀνθρω-
πείως δὲ ἐθεωρήθη ταῦτα, ὅτι μηδὲ ἄλλως ὁραθῆναι ταῦτα δυνατὸν θεῖα ὄντα
καὶ ὡς ἔχει φύσεως. πόλιν δὲ τὸ καὶ Χριστὸν μυστήριον, ἐξ οὗ οἱ πυλῶνες ἐμβιβάζοντο
ἀποίλαχον, ὅτι διὰ τοῦ κηρύγματος ἡ καὶ Χριστὸν πίστις γνωρίζεται.

» Καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς, ὅσον τὸ πλάτος.

Τοῦ τείχους καὶ τῆς πόλεως τὸ σχῆμα, τετράγωνον, καὶ ὧν πυλώνων ἐξ δώ
δεκα. τετράγωνος γὰρ οὖσα ἡ πόλις, τῷ σωρικῷ σημείῳ κατὰ τὸν διάμετρον
διηρέθη, ἀφ' οὗ καὶ αἱ τέσσαρες πλευραὶ ἀνὰ τρισὶ πυλῶσι τὴν εἴσοδον νεμοί-
ρησαν σχεῖν, ὡς ἔφθημεν παραθέμενοι.

» Καὶ ἐμέτρησε τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίους δώδεκα χιλιάδων. τὸ
» μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστί. καὶ ἐμέτρησε τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκα
» τὸν τεσσαράκοντα τεσσάρων πηχῶν, μέτρου ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν ἀγγέλου.

Ισαρίθμοι τοῖς μακαρίοις ἀποστόλοις οἱ σταδίοι. ἔστι καὶ τὰ κηρύγματος αὐτῶν κατ
τὸ ἐκείσε ἀποκεκμηνὴν λῆξις, ἰσόμετρος οὖσα καὶ πάσας τὰς διαστάσεις, καὶ
τὰ κατὰ θεὸν βίου αἱ ἀρεταὶ ὧν συμμετρίας τὸ εἶναι ἔχουσι καὶ τὸν Παῦλον τὸν θεῖον,
ὃς οἶδε καὶ πατεινοῦσθαι, καὶ περισσεύειν, καὶ χορτάζεσθαι, καὶ πεινᾶν. οὕτως ὁ ἀριθμὸς
τῶν μακαρίων ἀποστόλων ἐμφασιν ἔχει. ὁ δώδεκα γὰρ ἐφ' ἑαυτὸν πλυσιασθείς,
τὸν ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρα ποιεῖ. τὸ δὲ μέτρον τῶν ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσσά
ρων πηχῶν μέτρον ἀνθρώπου ἁγίων φέρει, ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο, ἡ καὶ καὶ τὸ
δοκοῦν ἀνθρώποις ὀξυπίνεκται διὰ πήχεως, μήτις μάντι οἰέσθω καὶ ἄνθρωπον τὸν μέ-
μετρημένα, ἀλλ' ἄγγελον ἀνθρωπίνως χρησάμενον τῇ μετρήσει καὶ οὐκ ἀγ-
γελικῶς τῇ ἀπλῇ προσβολῇ καὶ νοήσει.

» Καὶ τὸ ἔνδομησις τοῦ τείχους αὐτῆς, Ἰάσπις.

Ενδόμησιν, τὸν οἰκοδομιὸν λέγει, οἱονεὶ τὸν συνοικοδομὴν καὶ ἀκρίβειαν τοῦ σοφοῦ τὸ
κήρυγμα ὧν ἀποστόλων. ἡ δὲ χλωρίζουσα Ἰάσπις, τὸν τοῦ εὐαγγελίου δρόμον ἀ-

νίπτεται τὸν χλωρίζον εἰς ἀεὶ καὶ ἀμάραντον διατηροῦντα τὸ κήρυγμα.

» Καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρόν, ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ. οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους
» τῆς πόλεως, παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι. ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος, Ἰάσπις. ὁ δεύ
» τερος, Σάπφειρος. ὁ τρίτος Χαλκηδών. ὁ τέταρτος, Σμάραγδος. ὁ πέμπτος,
» Σαρδόνυξ. ὁ ἕκτος, Σάρδιον. ὁ ἕβδομος, Χρυσόλιθος. ὁ ὄγδοος, Βήρυλλος. ὁ
» ἔνατος, Τοπάζιον. ὁ δέκατος, Χρυσόπρασος. ὁ ἑνδέκατος, Ὑάκινθος. ὁ δωδέκα
» τος, Ἀμέθυστος. καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες, δώδεκα Μαργαρῖται.

Τὸ λείξουν κήρυγμα ἐπικατασκήνωσιν ἄγει τῆς μακαρίας καὶ ἀδιαδόχου ζωῆς, ἥτις πόλις, ἥγουν σκήνωσις, χρυσίῳ παραβάλλεται καθαρῷ, ξενιζούσῃ τὴν διανοιαν, Ὑάλῳ καθαρῷ ὁμοιουμένη. οἱ δὲ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως, παντὶ λίθῳ κεκοσμημένοι. λίθοις πολυτίμοις διαμορφοῖ τὰς ἀρετὰς ὧν θείων ἀποστόλων, οἵσι καὶ θεμελίοις καλεῖ τῆς πόλεως. δώδεκα δὲ ὄντων ὧν λίθων ὧν φησι τῷ λογίῳ τοῦ ἀρχιερέως, ὀκτὼ μόνον ἐκτύποις τοῖς θεμελίοις ὑπέθηκε. φησὶ τέσσαρας δὲ παρειλλαγμένοις, ἵν' ἐκτύπων φανῇ καὶ τὸ σύμφωνον τῆς παλαιᾶς πρὸς τὴν νέαν, καὶ τὸ ὑστερέχον τῆς νέας καὶ ὧν φησι αὐτῇ διαλαμψάντων ὅσον πρὸς τὴν παλαιάν. οἱ τρίγωνοι ἀπόστολοι πάσῃ ἀρετῇ τῇ διὰ ὧν τιμίων λίθων ἐμφαινομένῃ κεκοσμῶνται.

α' Ὁ πρῶτος Ἰάσπις. διὰ τῆς Ἰάσπιδος χλωρίζουσης τὴν χροιὰν καθ' ὃν Σμάραγδον, ἡκὼς τὸν κορυφαῖον Πέτρον δηλοῦσθαι, ὃς πρὸ τοῦ πάθους τοῦ κυρίου φιλοπρωτίᾳ τῆς πρὸς αὐτὸν τοῦ κυρίου ἐρωτήσεσιν ἀειθαλῆ ὧν καὶ νεάζων, ἔφασκε γοῦν τῇ αὐτοῦ τοῦ θείου χλωρότητι κατὰ τὸ τοῦ διδασκάλου πάθος κατακρατηθεὶς ὡς καὶ πρὸς ἄρνησιν χωρῆσαι. ὅμως τῇ αὐτῇ πάλιν καθ' ὃ κρεῖττον συγκροτούμενος ἀειθαλίᾳ, αὐτός τε τοῦ θαναρωτέρας ταῖς ὧν δακρύων ῥοαῖς ἀπόπλακται λίψοις, καὶ ἡμᾶς ἧς τὸν χλόης διὰ τοῦ ὕδατος τοῦ σωτηριώδους βαπτίσματος κατεσκήνωσεν.

β' Ὁ δεύτερος Σάπφειρος. οὕτως τοῦ Καλαΐνου χρώματος καλουμένου, ὅπινες Βένερη φασὶ, τῷ γραπτῷ ἀπεικάζεται χρώματι, ἤτοι τῷ τοῦ λέπρος βάθει, ὃ τὸ γράπτον ἐπιπροσθεῖ σῶμα, εἶτε καὶ τὸν αἰθέσει λιπαρόν, ἀμφὶ μὴ κατὰ τὸν Σταγειρίτου τοῦ μισθοῦ σώματος φύσιν τινὰ κατείργασαι. ἀμφὶ καὶ τὸν τῆς ὁρατικῆς αἰσθήσεως ἡμῶν μὴ οἷός τε οὖσης τὰ πρόρρωτάτω διακριβοῦν τοῦ ἐπιπροσθοῦντος οἷά τινος παραστατάσματος, κἂν μέντοι τὸ χρῶμα ἐμφανίζῃ πειρᾶται, Σαπφείρῳ ἀφομοιοῦν τὸν δεύτερον θεμέλιον. ὃς Σάπφειρος τῷ γραπτῷ ἀπεικάζεται σώματι. καὶ ὅτως, εἴρηται. ἐξ οὗ Σαπφείρου φασὶ τὸ Λαζούριον χρῶμα γίνεσθαι. οὕτω τῷ λίθῳ τὸν μακάριον Παῦλον ζωϊκὸν ἀπεικάζεσθαι, ἕως τρίτου γράμου ἀναληφθέντα, κἀκεῖθεν ἕλκοντα τρὶς αὐτῷ πεισθέντος.

γ' Ὁ τρίτος Χαλκηδών. οὗτος ὢν τῷ ἱερατικῷ λογίῳ γε ἐμφέρεται, ἀμφ' Ἀνθραξ ὃς ὑπαῶται γ' κεῖται. σκοπιτέον δῶν, μήποτε τὸν Ἄνθρακα οὕτως ἐκάλεσαν. Ἄνθραξ δὲ ὁ μακάριος Ἀνδρέας, ἅτε ὢν τῇ ἀχλυῖ τοῦ κατὰ τὸν νόμον βίου αὐτός τε τῷ καθ' ἑαυτὸν φωτὶ τὸν ζητούμενον Μεσίαν εὑρὼν, καὶ τοῖς γνωρίμοις μιμούμενος καὶ ἐμφωνίζων.

νίζων. ἅμα δὲ ἦκαι ἄλλος ὁμοιόχροις Ἀνθρακι ὁ Χαλκηδὼν ἐστὶ λίθος, οὕτω κληθείς, πρόσον καθ' ὃν Χαλκηδόνος πρεσβὺν ἄνω Χρυσοπόλεως κατὰ τοὺς Συμπληγάδας πέτρας τοῖς ἐκτὸς τούτων ἀπανθρώποις χωρίοις, χοιράσει καὶ σκοπέλοις ὧν ἀγναλῶν ἢ χρεωμένων μετὰ λίθων ἀνευρίσκεται πλυνίμων, ὡς τὰ πάτρια βιθυνῶν ἀναζεξαμένοις εἴρηται, σκοπιτέον.

δ' Ὁ τέταρτος Σμάραγδος. διὰ τὸ Σμαράγδου τὸ πράσιον χρῶμα ἐμφανιζομένου, τῶν τε διαύγειαν ἐξ αὐτοῦ προσλαμβάνοντος καὶ τὴν ὥραν, τὸ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου νομίζομεν διὰλοῦσθαι κήρυγμα, θείῳ ἐλαίῳ φαιδρύνοντος τὴν πεσοῦσαν ἡμῖν ἐξ ἁμαρτίας κατήφειαν.

ε' Ὁ πέμπτος, Σαρδόνυξ. τούτῳ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου χαρακτηρίζεσθαι ὑπειλήφαμεν. ὡς γὰρ ὁ λίθος οὗτος καὶ χροὰν αἱματαίαν ἐγκολπίζεται, οὕτω δὴ καὶ ὁ μακάριος οὗτος, ὠχαρχαμένου τοῦ φωτειδοῦς λευκοῦ καὶ θείου κηρύγματος, τῷ δ' αἵματος δρόμῳ τῷ διδασκάλῳ Χριστῷ πρὸς τὴν ὑγρὰν καὶ ἀέιζουν λῆξιν, καὶ πλήρη φωτὸς, παρατέμπεται.

ς' Ὁ ἕκτος, Σάρδιον. οὗτος πυῤῥὸς τὴν χροὰν ὁρμώμενος, τῷ διαπύρῳ τῆς περὶ Χριστὸν διαθέσεως τὸν Φίλιππον ἀναφέρει. ὡς γὰρ ὁ λίθος οὗτος θεραπευτικῷ ἔχει δυνάμιν οἰδημάτων σαρκικῶν καὶ ὧν ἀπὸ σιδήρου πληγῶν, οὕτω καὶ τῆς τοῦ Φιλίππου ἀρετῆς τὸ κάλλος ὑπηρύετο.

ζ' Ὁ ἕβδομος, Χρυσόλιθος. Βαρθολομαῖος ἀπεικάζεται τῷ Χρυσολίθῳ τῷ πλυνίμῳ, ὧν ἀρετῶν χρυσοειδεῖς ἀπεστίλβων λαμπρότητας καὶ οὗτος, οὐ μέντοι καὶ ὡς ὁ χρυσὸς τῷ τίκεσθαι δυσυχὼν, τερπόμενος δὲ λιθίνῃ πρὸς τὸ κήρυγμα καθ' ὅλου ὧν ἔμμονον.

η' Ὁ ὄγδοος, Βηρύλλιος. Θωμᾶς ἦκαίξεται τούτῳ, θαλλασσοειδεῖ τῇ χροᾷ, καὶ ὑακινθιζούσῃ, ὅ, τε πρὸς πίστιν αὐτοῦ ἀστάθμητον ὑπογράφοντι, καὶ μάλιστα τὸ μακροθυμεῖν τῆς ἀποστολῆς μέχρις Ἰνδῶν καὶ διὰ θαλάσσης ἐκτελεσθείσης.

θ' Ὁ ἔνατος, Τοπάζιον. ὁ Τόπαζος ἐρυθρὸς καὶ ἀνθρακίζων τῷ εἴδει, καὶ λευκὸν ὁπὸν ἀφιεὶς ὀφθαλμιῶσιν ἀλεξίπτονον, τὸν θεῖον Ματθαῖον ἕξει ἀφομοιούμενον, πεπυρωμένον τῷ θείῳ ζήλῳ ὡς καὶ τῶν μέχρι σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ γαλακτοτροφίας ἀναθρώσασιν τοῦ θεοῦ ἀναγράψαι. διὸν τοὺς τῶν καρδίαν τυφλώττοντας καὶ νηπιώδει τῇ πίστει, τοὺς κατὰ μόνον φημὶ πολιτείᾳ παιδαγωγουμένους, πρὸς ἀνδρικὴν κατάστασιν τῶν καθ' Χριστὸν ἐπαναγαγεῖν.

ι' Ὁ δέκατος Χρυσόπρασος. τούτῳ Θαδδαῖος ἀνάκειται, ὁ τῷ Αὐγάρῳ βασιλεῖ Ἐδέσσης τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν εὐαγγελισάμενος, ἥτις χρυσὸς χρηματίζουσα τὴν ἰδέαν, καὶ ταύτῃ τὸ τίμιον ἑαυτῆς μηνυομένη, ᾗδε τοῦ Πρασίου μοιρεῖ, εἴτουν τὴν πρὸς τὸ ἐμπαθῆ νέκρωσιν τῆς κατὰ Χριστὸν πίστεως ἀνιπτομένης τῆς ἀποκαλύψεως, εἴτε καὶ τὸ ἀέιζουν διὰ τῆς ἀειθαλείας τοῦ πρασίου χρώματος.

ια' Ὁ ἑνδέκατος, Ὑάκινθος. Τούτῳ κωμίζουσι τὴν χροάν, ἥγουν ἀερίζουσι ὁ Σίμων ὁ ζηλωτὴς ἀπεικάζεται τοῖς μὲν ὧν Ζηλωτῶν ἀφθόνοις φόροις χρηματίζων, (διὸ καὶ ὡς ἀερίζων

ὡς ἀερίζομαι καὶ ὀξύνεται μου τὸ φρόνημα, καὶ ἀναζωπυροῦται τὴν ἐπιγνῶσιν τῆς ἀληθείας, καὶ ὀψὲ, τὸν ζῆλον ἐπὶ τὸ βέλτιστον μεθαρμοσάμενος.

ιβ΄ Ὁ δωδέκατος Ἀμέθυστος. οὗτος πυρρὸς τὸ χρῶμα φαινόμενος, τῷ Ματθίᾳ ἡνίκα τὸν ἀφορισθῆναι, τῆς ἀπ' οὐρανοῦ εὐεργεσίας ὁ πάσας ἐμπύρου δρόσου τοῖς ὧδε κοινωνοῦντι, παρὸ καὶ μέθης κατάλληλοι τοῖς ἀνοήτοις ὑπῆρξεν, καὶ πάσης νήψεως κρείττοσι διέκειντο. διόπερ καὶ τῷ Ἀμεθύστῳ προσενεμήθη. ὅτι ὁ μηδὲ τὸν Ἀμέθυστον ἐπιφερόμενος, ἵνα πάσθαι μέθης διατελεύλληται.

» Ἀναξὶς ἕκαστος ὧν πυλώνων ἓν ὄξενὸς Μαργάριτον, καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως, » χρυσίον καθαρὸν, ὡς ὕελος διαυγής. καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ. ὁ γὰρ θεὸς ὁ παν» τοκράτωρ ναὸς αὐτῆς ἐστι, καὶ τὸ ἀρνίον. Μαργάριτας, τοὺς ἁγίους ἀποστόλους ἀξιωκάξι, καὶ ἀνὰ ἕκαστον αὐτῶν τὸ παράδοξον ὑπερβάλλοντος τὴν λευκότητα τοῦ βίου ἐπιφαίνοντας, ἀλλ' ἤδη καὶ τῷ μεγέθει καὶ ἀναρίθμητι τῶν ἐγκαρπμάτων τὸ κατάπλουτον ἐπαγομένους. πλὴν δὲ πλατείαν τῆς πόλεως, ἤτοι τῆς μακαρίας κατασκηνώσεως, τὸ διεξοδικὸν καὶ βιώσιμον, χρυσῷ ἀπεικάσεν.

» Καὶ ἡ πόλις ὑ χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου ὑδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ. ἡ γὰρ » δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτὴν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον. καὶ περιπατήσουσι τὰ » ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσι τὴν δόξαν καὶ τιμὴν αὐ» τῶν εἰς αὐτήν. καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς, ὑ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας.

Τῶν ἀληθῶν ἁπάντων ἐνδεχομένων, ἡνίκα καὶ ἥλιος ἢ σελήνη ἐνδέχεται, ἅτε νοητῶν πάντων ὄντων τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ κατασκήνωσιν περιαυγαζομένων.

» Νὺξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐν αὐτῇ. Ἐπὶ μὲν νὺξ ἐκεῖ καθ' ὧν μοχλοῖς καὶ κλείθροις περιγίνεται ἡ ἀσφάλεια, ὅτι κἀκεῖ τοῖς θείοις πυλῶσιν οἷς τοῦ ἁγίοις εἶναι ἡρήκαμεν ἐνεργεῖς ἔσονται πρὸς τὸν ὧν τελειοτέρων μύησιν. ἡ μέρα γὰρ οὐσης ἀεὶ, καθ' ὧν τὰ τῆς φωτὸς ἔργα πεπράξεται, ὡς οἷόν τε τὸν νυκτερινὸν ἀπραξίαν πρεῖσδυσιν ἐκεῖ σχεῖν, νυκτὸς τὸ παράπαν οὐκ οὔσης; δοτὸν δὲ τὸ ὄνομα. ἡ γὰρ τῶν βουλεται δ' ἁπλοῦν ὅτι ἡρήνη ἔσται καὶ ἀσφάλεια ὡς μὴ δεῖσθαι φυλακῶν πρεῖσθαι τῆς πόλεως, τῇ ὧν πυλῶν ἀπρκλείσει, ἢ τὸ κἀκεῖ τοῖς θείοις πυλῶνας τῆς ἀποστολικῆς διδασκαλίας ἡνεῷχθαι πᾶσι πρὸς τὸν ὧν τελειοτέρων μάθησιν. ἡμέρα δὲ ἔσται ἐκεῖ καὶ ὑ νὺξ, ὅτι αὖτη τοῖς ἁμαρτωλοῖς ἀπκληρωθήσεται.

» Καὶ οἴσουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμήν.

Οἱ δὲ γήϊνα καταγωνισάμενοι πάθη, οἴσουσι δόξαν τῷ σωὰν πλαμβανομένῳ θεῷ. ὑδενὶ γὰρ ὧν καταρτωμένων ἀνθρώπεις θείας ἐπικουρίας ἐκτὸς συζυγίᾳ.

» Τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτὴν, ἵνα σωθῶσιν. καὶ ὑ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν πᾶν κοινὸν καὶ » τριοῦ βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, ἢ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου.

Οἷς ἄνω βασιλεῖς ἔρικε γῆς, τύπεσι ἡσαγωγοῖς φησι ὧν ἐθνῶν τῆς δόξης καὶ τῆς τιμῆς. τί δὲ ἀπὸ τούτων πίστεως; ἢ ὅτι οἱ καταπαλαίσαντες τὰ πρὶ γῆν ἑλυτρώμενα πάθη τῷ καθ' ἑαυτοὺς ὑποδείγματι καὶ τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν εἰσαγώγιμον πεποιήκασι τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ, οὗπερ ὑπόδειγμα, δόξα καὶ τιμὴ, ἢ πρὸς δόξαν καὶ τιμὴν

καὶ τιμὴν τοῖς ἔθνεσι συντέλεσε.

» Καὶ ἔδειξέ μοι ποταμὸν καθαρὸν, ὕδατος ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον ἐκπορευό Κεφ. ξ΄ » μενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς. 22

Διπλοῦν ἴσμεν τὸ ποταμοῦ τὴν ὠφέλειαν, διψῶσι ἀνάκτησιν, καὶ ῥύπου κάθαρσιν, ὧν ἀμφοτέρων πλήρεις ἡ καθ' ἑκάστην εὐαγγελικὴν Χριστοῦ κήρυγμα ζωή. διψῶντες γὰρ ἀνεκτήσαντο ὧν πρὸ τῆς παρουσίας Χριστοῦ πεφιλῶν, ἐδίψησόσι φασιόντων ἡ ψυχὴ ἡμῶν, καὶ βαπτίσματι θεουργῷ τοὺς λουομένους ἁγνίζουσα ἐκάθαρε. καὶ ὅτι τὸ βάπτισμα σποπὸς παρεμφαίνειν τὸν ποταμὸν τῷ Εὐαγγελιστῇ, ὡταῦθα ἐχέγγυον πιστώσασθαι τὸ ἀπὸ τοῦ θρόνου τοῦ ἀρνίου ἐκπορεύεσθαι αὐτὸν ὑποθέσθαι, καὶ μέσον τῆς πλατείας διαῤῥεῖν, τὸ εὐαγγελικοῦ δηλαδὴ κυρύγματος. ὃ γὰρ ἐστὶν ἡ ἐς τὸν ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἀπέλθειν κατὰ τὸν τοῦ κυρίου φωνὴν τὸν μὴ ἄνωθεν ἀναγεννηθέντα ὑ ὕδατος καὶ πνεύματος.

» Καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν ξύλον ζωῆς τριοῦν καρπὸς δώδεκα κατὰ » μῆνα ἕνα ἕκαστον ἀποδιδοὺς τὸν καρπὸν αὐτοῦ, καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν » ὧν ἐθνῶν, καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἐκεῖ.

Ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν τοῦ εὐαγγελικοῦ κυρύγματος, ἐντεῦθεν, κατὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἐκεῖθεν, κατὰ τὸν μέλλοντα αἰῶνα. ξύλου δὲ ζωῆς, τὴν ἐνθεου φησὶ θρφίαν. τοῦτο τοῦ ξύλου, ἡ κατὰ Χριστὸν ἐγκράτεια διδασκαλία ἀπὸ τῆς οὐτεύθεν εὐπραγίας εἰς τὴν μακαριότητα καταντήσει. τίς δὲ ἡ οὐτεύθεν εὐπραγία; τὸ προσηκόντως μεταχειρίζεσθαι καὶ κατὰ καιρὸν τὰς θεοπρεπεῖς ἀρετὰς, ἀμφὶ μὴ ἀκαίρως ἢ ὑπερβαθμίως ἐπανενεγκεῖν τῷ ἀπουδάσματι ματαιοπρεπῆ. ἰσάριθμος δὲ τοῖς δέκα πρεσβυτέροις καὶ ἡ κατὰ καιρὸν μεταχείρισις, ὅτι μηδ' ὑπερτείνειν, ἀεὶ δὲ ὧν δεῖν ἐχρῆν τὸ καιροῦ τοὺς ἐργάτας, τεταγμένως δὲ διεξάγεσθαι τὰ πάντα τῆς θρφίας πριοῦσας. πρὸς τούτοις, καὶ τὰ φύλλα φησὶ τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν καταγγέλλεσθαι, οἱονεὶ φιμίζεσθαι, ὧν ἐθνῶν, τί δὲ τούτων ὠφέλησαι θέλων; τὸ φύλλον ὅσον ὡραιότατον ἴσμεν σκέπασμα. ἐκ τούτου σωτήριον ὡς τὰ τελεώτερα ὧν καὶ θεῖα διανοίας κρυφαλλοφορεῖ ὡραιοτάτης ἔργων τοῖς τελειοτάτοις κατ' ἀρετὴν εἰς ὀξέτασιν ἀνατίθεται. ὡραῖοι γὰρ ὡραῖος ἐτάσθησονται. ὅσα δὲ τοῦ τροφίμου μὲν ἀμοιρεῖ ὧν καρπῶν, εἰς δεῖγμα δὲ τοῦ ὅτι τέθνηκε, τὸ φυτὸν μόνον παραλαμβάνεται, τῇ ὧν ἐθνῶν θεραπείᾳ πρεσενέμεται. τῇ Χῦ γὰρ τούτων ὑπαχθέντων δουλείᾳ, τὸ πρὸς ἀκρίβειαν, ὡριπτὸν ἐπὶ τούτων ἀνερευνᾶν. Καὶ ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου » ἐν αὐτῇ ἔσται. καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ, καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, » καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. καὶ νὺξ οὐκ ἔσται ἐκεῖ, καὶ χρείαν οὐκ ἔχουσι λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι κύριος ὁ θεὸς φωτίζει αὐτούς.

Ὁ ἀρετῶν θεοφιλέστατος, εἰς ὄχημα θείου ἑαυτὸν ὑποτρεπικὸς, εἰς τὸν θεοῦ δὲ καὶ τοῦ ἀρνίου ἀνάπαυσιν δηλῶν τῆς παλαιᾶς καὶ καινῆς διαθήκης θείων ἡσυχίσεων ἀοκνως δραμών, καὶ θείας ἱδρύσεως ὑμοιρικὸς, αὐτὸς τῆς πόλεως τῆς ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἔσται οἰκήτωρ, καὶ ὄψεται τὸν θεὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, ἡ δὲ ἀνιγμάτων, ἀπὸ ὡσπερ

τοῖς ἁγίοις

τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις τοῦ τῷ ἀρνίῳ ὀργὴ τεθέαται. ὡς φησιν ὁ μέγας Διονύσιος.

» Καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Οἱ ἅγιοι διὰ λουπὸν συμβασιλεύσουσι Χριστῷ εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας.

» Καὶ εἶπέ μοι, οὗτοι οἱ λόγοι, πιστοὶ καὶ ἀληθινοί. καὶ κύριος ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν

» προφητῶν ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει.

Τὸ ἠθικὸς αὖ τῷ μακαρίῳ οὗτος εὐαγγελιστὴς κἀνταῦθα, ὡς καὶ τῷ τῷ εὐαγγελίῳ αὐτοῦ, εἰς γνώρισμα τοῦ γνησίου, τε, καὶ ἀδιάπλαστον ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ, οὕτω καὶ νῦν ἐπισφραγίζων φησὶ, τοῖς λόγοις πιστοῖς καὶ ἀληθινοῖς ἐκτεθεῖσθαι, ἐκεῖθεν ἕλκοντας τὸ πιστὸν, ἀπὸ κυρίου τοῦ θεοῦ δηλαδὴ, ὃς καὶ τὸ χαρίσματος τῶν προφητῶν κύριος. τοῦτο γὰρ βούλεται παραστῆσαι δηλονότι, κύριος τῶν πνευμάτων, ὡς προείρηκε λέγων, κύριος τοῦ προφητικοῦ χαρίσματος.

» Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου. καὶ ἐγὼ Ἰωάννης ὁ βλέπων καὶ ἀκούων ταῦτα. καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσον προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα. καὶ

» λέγει μοι. ὅρα μή. σύνδουλός σου εἰμὶ ἐγὼ, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν,

» καὶ τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου.

Τοῦτο τηροῦντας λέγει τοῦτο ποιοῦντας μὴ ποριστοῖς ταῖς ἡρημέναις κολάσεσιν ὑπὸ τῷ βιβλίῳ τούτῳ, ἀλλὰ διὰ βίου παραίνεσιν ἀμοιβὴν αὐτῶν.

» Τῷ θεῷ προσκύνησον. Καὶ τοῦτο τῆς ἀποστολικῆς ψυχῆς ἴδιόμα. ὅπερ γὰρ καὶ τῷ εὐαγγελίῳ περιέκλω ἡμῶν. καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκε καὶ ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ, τοῦτο κἀνταῦθα ποιεῖ αὐτόθεος εἶναι καὶ αὐτοπίστις τῶν προφητευθέντων ὁμολογήσας. διὰ γὰρ τοῦτο τὰ ἑωραμένα ἐπιστώσατο. ἔδοξε δὲ καὶ, ὡς προείρηται, καὶ τὸ τοῦ ἀποστόλου, καὶ τὸ ἑαυτοῦ ἐυλαβές.

Κεφ. οα'. » Καὶ λέγει μοι. μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου. ὁ

» καιρὸς ἐγγύς ἐστι. Τοῦτέστι μὴ παρὰ σαυτῷ συγκλείσας φυλάξῃς, ἀλλὰ φανέρωθον ἅπασιν. διὰ δὲ τοῦτο, ὁ καιρὸς ἐγγύς ἐστι, τοιοῦτόν τι βούλεται δηλοῦν. ὁ καιρὸς τῆς ἐκβάσεως τῶν ἡρημένων, ἤγουν τὸ πλεῖσον ἀποχὴ τῶν ἡρημένων ὡς τότε, ἀλλὰ μὴ νῦν χρείαν ἔχεις αὐτῶν ἀκούειν. ὅθεν μὲν οὖν τὸ μὴ σφραγίσῃ παρεῖναι, ἀκούειν χρεία, ὅσον δὲ τὸ μόνον γε παρεῖναι ἀλλὰ σχεδὸν ὑπερκεῖσθαι, σοφιστὸν τὸ ἀκούειν.

» Ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι.

Οὐ προτροπή τοῦτο, ἀλλ' ἔλεγχος τῆς ἑκάστου πρὸς ὅτι καὶ βούλοιτο ὁρμῆς.

» Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον αὐτοῦ ἔσται.

Τὸ ταχὺ εἴτε συγκρίσει τῶν ἀπεράντων αἰώνων εἴρηται, ἢ καὶ πρὸς εὐθυμίαν τῶν ἀποκαμνόντων τὴν ἀντίδοσιν, ἢ δὲ διὰ τὸ ἀπαλόγιστον δὲ πάντως ἀνυπόθετος ἐσόμενον.

» Ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ μέγα, ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος.

Ὅτι μὲν διὰ τῶν ὑποδείγματος τῶν γραμμάτων ἀρχὴν παρεδήλωσε καὶ τὸ τέλος, ἁδρὸν δυσχερὲς ἐνόησα, καθ' ὅτι καὶ αὐτὸς ὑπέστη. ζητεῖν δὲ τοῖς ἀξετασικωτέροις

ποριζόμενα, τίνος χάριν μὴ διὰ ἑτέρων τῶν, ἢ μὴ διὰ τῶν γραμμάτων ὑπέφηνε. φαμὲν ὅτι, ὡς ἐπειδὴ τὴν ἀποδοχὴν τῶν τούτων ἐπαγγελιῶν μόνῳ τῷ λόγῳ τεπμηριῶν ἐπὶ προσδοκᾶν, διὰ τοῦτο τὸν τρόπον τοῦτον καὶ ὑπ' ἄλλως τως ἐδήλωσε. τεκμήρασθαι δὲ τῆς τοιαύτης διαμορφίας, ἐν τῶν γραμμάτων εὕρεσις. αὐτὰ δὲ ταῦτα, ἐν τῷ Σταλιρίτῃ, σύμβολα τῶν τῇ ἐυσήμῳ φωνῇ ἀνθρώπων. διὰ τοῦτο καὶ τὸ διαλωτικὴν τῶν ὀνομάτων χρῆσθαι φωνὴν ἐδόκει αὐτῷ. καὶ ὑπὸτως τῇ τοιαύτῃ διαμορφίᾳ καὶ τοιούτοις ὑπολείγμασι τῆς ἀρχῆς ἐχρήσατο καὶ τὸ τέλους.

» Μακάριοι οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον

» τῆς ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν.

Ἤδη εἴρηται, ὅτι τὸ ξύλου τῆς ζωῆς, τὰ θεόθεφα λόγια καλεῖ, ἃ περὶ τοῦ πρακτικοῦ τε τὸ εὐφρονέστατον τῆς σχολῆς ἔχοντα, τῶν ὧν ἁγίων ἐξουσίαν διαπρεπέστατα ἐλευθερίως διὰ ὧν ἀποστολικῶν ῥήσεων ἐυοδούμενα πρὸς τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ. τοῖς πυλῶνας δὲ ὅτι οἱ ἀπόστολοι, ἤδη τεθεώρηται.

» Ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ, καὶ οἱ πόρνοι, καὶ οἱ φονεῖς, καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ

» πᾶς ὁ ποιῶν καὶ φιλῶν ψεῦδος. Οὐ μόνον τοῖς ἀναιδεῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἡ ταυρικὸς διὰ τὸ ἀναιδὲς αὐτῶν καὶ ἀπαθαρτον ἀποκλαύστους, περὶ ὧν καὶ ὁ θεασέστιος φησὶ Μωυσῆς, ὁ προβάτων μίσθωμα πόρνης, καὶ ἄλλαγμα κυνὸς εἰς οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, πᾶσαν εὐχλώσου. Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρ

» τυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγὼ εἰμὶ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυίδ, ὁ ἀστὴρ ὁ

» πρωϊνὸς ὁ λαμπρός. Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν, ἔρχου. καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω

» ἔρχου. καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω. καὶ ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς, δωρεάν.

Κἀνταῦθα τὸ διαποτικὸν τῆς μεταφορᾶς τὸν ἄγγελον ἀξίωμα δείκνυται. μαρτυρῆσαι δὲ τὸ διαμαρτύρασθαι, οὐκ ὑπὸ κρυφῆ, ἀλλ' ὑπὸ παρρησίᾳ, ἀλλ' ἀκουόντων ἁπάντων ἅπαντα χοῦ ἐκκλησιῶν, ἵνα μήτις ἐθελοκακοῦσα ἄγνοιαν προφασισάμενος μείνῃ ἀδιόρθωτος, μηνύρως διακείμενος. τὸ δὲ ἐγὼ εἰμὶ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυίδ, ἀκολουθότερον οὕτω νοεῖν. ἐγὼ εἰμὶ ὁ ἐκπᾶς ῥίζης τοῦ Δαυίδ βλαστήσας κλάδος. γένος δὲ, ὡς δὲ οὗ κατ' σάρκα ἐκβλαστήσας, ὡς εἶναι τὸν Εμμανουὴλ ἐκθεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος. ἀστὴρ δὲ πρωϊνὸς, αὐτὸς ὁ κύριος χρηματίζει. πρωϊνὸς μὲν, ὡς πάσης σωφροζύνης πρώτιος. λαμπρὸς δὲ, ὡς φωτίζων πάντα ἄνθρωπον εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενον. πνεῦμα δὲ καλεῖ, τοῖς ἐξιωμένοις τοῦ πνευματικοῦ γάμου, νύμφιον δὲ τὴν ἐκκλησίαν. τὸ δὲ, καὶ ὁ ἀκούων, τοῦτο ὑπεμφαίνει τοῖς μήπω μὲν τῇ ἀγάπῃ πεσυλημμένοις, ἐξ ἀκοῆς δὲ τῶν θείων ἀκουσμάτων πρεσκευασμένοις, οἱ καὶ ἐπαπεύ

» δουσι γνῶναι τὸν κύριον. Μαρτύρομαι ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοῖς λόγοις Κεφ. οβ'.

» τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου. Ἀντὶ τοῦ διαμαρτύρομαι, οἱονεὶ διαβεβαιοῦμαι, πιστὸν ἀποφαίνομαι καὶ ἀπαράβατον πᾶν τὸ ἐπισημανθὲν τοῖς λόγοις τῆς προφητείας ταύτης. μαρτύρομαι δὲ ταύτας τὰς πληγὰς ἁπάσας μέλλειν ἐπενεχθῆσθαι ἀμεταστρέπτως, τοῖς δ' ὅλου τοῦ βιβλίου τούτου ἐπαγγελμένας.

» Ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει ἐπ' αὐτὸν ὁ θεὸς τὰς ἐπὶ πληγὰς τὰς γεγραμ

» μένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. καὶ ἐάν τις ἀφέληι ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προ-
» φητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πό-
» λεως τῆς ἁγίας τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

Διαμαρτύρεται τοῖς ἀκούουσι, μήτε ἀφελεῖν, μήτε προσθεῖναι, ἀλλὰ τὰ γραφικὰ ἰδιώματα τῶν ἀπίκων σωτάξεων καὶ τῶν διαλεκτικῶν συλλογισμῶν μὴ ἰκνεῖ-
» σθαι ἀξιοπιστότερα ἢ σεμνότερα. Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα. ναὶ ἔρχομαι ταχύ.
» ἀμήν. ἔρχου κύριε Ἰησοῦ Χριστέ. ἡ χάρις τοῦ Χριστοῦ, μετὰ πάντων τῶν ἁγίων, ἀμήν.
Ὁ διαμαρτυρόμενος ταῦτα, δι' ἐμοῦ, φησί, λέγει. Ἰδοὺ ναὶ ἔρχομαι ταχύ. διέκοψε γὰρ τὸν εἱρμὸν τοῦ λόγου, ὡς καὶ πρὸ τούτου μεταξὺ τὰ ἀφέαυτοῦ λόγου, τὸν χρηματίζοντα Χριστὸν αὐτῷ πρόσωπον ἀγάγων. οὕτως οἶδε καὶ νῦν τάχα εἰς παραμυθίαν τοῦ χρηματιθέν
τος ταῦτα, γνήσιον ὄντως φησὶ τὸ, ναὶ ἔρχομαι. ἢ οὕτω λέγει τοῦ χρηματίζον
τος ἢ καὶ αὐτοῦ τοῦ χρηματιζομένου ἀκουσέσθω, ἵνα νοῆσαι οὕτως. ἐγὼ
ὁ μαρτυρῶν ταῦτα, ἥκω καὶ τὴν ἀναγκαίαν τοῦ βίου ἐλευ-
νομαι προθεσμίαν καὶ πρὸ τοῦ ἐπισπᾶναι ταῦτα, ἀλ-
λ' οὖν καὶ αὐτὸς μηδὲν ἀναβαλλόμενος
ἔρχου κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ καὶ τὸν
δευτέραν σου παρουσίαν. τὸ δὲ
ἡ χάρις τοῦ Χριστοῦ μετὰ
πάντων τῶν ἁγίων,
βεβαιοῦσ
ἐπιστ:~

Τέλος τῆς Ἰωάννου Ἀποκαλύψεως.

ΣΥΜΕΩΝ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ ΙΩΑΝΝΗΝ ΤΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΝ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΟΝ:~

Ὅτι μὴ πολὺ τῶν ἀγγέλων ἀφέστηκεν ἄνθρωπος, καὶ ὅτι δυνατὸν αὐτῷ μετ' ἐκείνων εἶναι, καὶ τούτων ἐγγυτέρω εἶναι, μᾶλλον μὲν ὅσον ὅτι καὶ θεὸν μιμήσασθαι δύναται, ἐπὶ πολλῷ μείζον, ὑφ' ἐκείνου κατὰ χάριν γενέσθαι, δείκνυσι μάλιστα πάντων, ὁ μόνος οὗτος εὐαγγελιστὴς καὶ ἀπόστολος, μητέρα μὲν, τὴν παρθένον σωτυπώσας, ἀδελφὸς δὲ Χριστοῦ κληθῆναι ἀξιωθείς, ἐ κοινωνὸς αὐτῷ τῶν ἀπορρήτων γενόμενος. ἀπὸ τῶν μὲν κατ' αὐτὸν τοῦ θεοῦ μεγαλείων, αὐτὰ τὰ μεγαλοφωνότατα θεῖα λόγια κηρύκες, δηλώσει δὲ ὅμως σαφέστερον καὶ ἡμῖν ὁ λόγος. οὗτος γὰρ ἡ τοῦ λόγου φωνὴ, ὁ τῆς βροντῆς υἱὸς, ὁ πᾶν οἰκουμενῶν τῷ κηρύγματι πᾶσαν σοφιλαβῶν, καὶ ὁ πάντων μείζον, καὶ μόνον ἀρκῶν, ὁ τῷ ἐμῷ ἠγαπημένος Χριστῷ, πατρίδα μὲν, οὐδεμίαν ἔσχε τῶν πόλεων, ἐκκωμίας δὲ τινος εὐτελοῦς ἐ χώρας γέγονε φαυλοτέρας. βεβαιοῦσι τὸν λόγον οἱ γραμματεῖς, προφήτην ἐκ τῆς Γαλιλαίας μὴ ἐγηγέρθαι λέγοντες. ἐπιβεβαιοῖ δὲ, καὶ ὁ ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, μηδέπω ἕτερον ἐκ Ναζαρὲτ ἀγαθὸν εἶναι δυνάμενον διατεινόμενος. ταύτης ῥιζοῦται οὗτος ἐ ῥιώτης ὁ τηλικοῦτος ἱερὸς ὡσεὶ κλάδος ἀναδοθείς, καὶ πατρὸς ὁμοίως ἔφυ τῆς πατρίδι τῶν εὐτελῶν καὶ ἀσήμων, ἁλιέως καὶ πένητος. καὶ ὁ μὲν, ἤδη τῶν τοῦ παιδὸς ἡλικίαν παρήμφιον, ὁ δὲ πατὴρ, ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐργασίαν τὸν παῖδα παραλαμβάνει, κληρονόμον τῆς ἁλιευτικῆς πρισάμενος. ἐκοινωνεῖ μὲν οὖν τῆς τέχνης ὁ παῖς τῷ πατρὶ, ἐ ἦν ἀμφοτέρως ξύνοικος ἡ πενία. τί γὰρ πενέστερον ἔχοι τις ἂν ἢ πεῖν ἁλιέως, ἢ εὐτελέστερον; ὧν, εἷς καὶ οὗτος ἦν ὁ τῆς ἀληθείας κήρυξ τε καὶ διδάσκαλος. καὶ τὸ μεῖζον ἢ εὐτελείας ἀπόδειξιν, ὅτι μὴ δὲ ἀπὸ τῆς θαλάττης ἐβίωσεν, ἀλλ' ὠπτικαὶ βραχείᾳ λίμνῃ σωάμα τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἀδελφῷ Ἰακώβῳ διέτριβε καὶ περὶ ταύτην ἐγρήφερε, διερρωγότα μὲν ῥάστων δικτυα, ὅθ' καὶ αὐτὸ πενίας τῆς ἐσχάτης ἐτύγχανε, πρὸς δὲ ὧν χερῶν ἐργασίᾳ, πρὸ ὧν ἀναγκαίων πραμυθούμενος ὄνδειαν. ἑλληνικῆς μὲν οὖν παιδείας μετεῖχεν οὐδὲ βραχύ. καὶ μάρτις ὁ θεῖος Λουκᾶς, ἰδιώτην αὐτὸν ἀπροκαλῶν καὶ ἀγράμματον. ἓν γὰρ μόνον εἶχεν οἷς ἐγνωρίζετο, τὸ ἐπίσημον, καὶ ταύτην ἀγαθὴν ἐκπατέρων εἵλκε σειρὰν, τὴν εὐσέβειαν. ἐπεὶ δὲ, πάντε τῆς σωτηρίας ἦρξε νέφι, καὶ τὰ ὧν τούτων μεταπίστιν ἦν τῆς τῶν ἀληθῶν ἤρξατο, καὶ σὺ κύριε ὁ σώσας καταμόνας τὰς καρδίας ἡμῶν, ὁ διεσπέδασας τὴν μεθ' ἡμῶν διαθήκωσον, ἀμφιδὼν εἶδες τὴν κάφσιν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ μήτε τῆς θεότητος ἐκτὰς, ἐλθοῦ δι' ἡμᾶς ἀναμαρτήτως ὁ σωθεὶς, μήτε τὸν τοῦ πατρὸς θρόνον ἀπολιπών, παρθένον ὤκισας δι' ἐμὲ, ἵν' ἐγὼ κατοικήσω τοὺς οὐρανοὺς, σοῦ τε παλαιοῦ σώματος ἀνακληθείς, ἐ τῆς ἁμαρ

τίας ἀπαλλαγείς, καὶ τὴν πρότερον ὑποθεσίαν ἀπολαβών, ἔδει δὲ καὶ μαθητὰς εἶναι τῷ τῆς οἰκονομίας μυστηρίῳ διακονήσοντας, ὅτε καλεῖται μὲν Ἀνδρέας καὶ Πέτρος, προσαλεῖται δὲ καὶ αὖτις οὗτος ὁ πορὶ Δίκτυα καὶ ἰχθῦς καὶ λίμνας ὀρεφέμενος. ἐ ἀνθρώπων ἁλιεὺς πρὸ τῆς τοῦ λόγου φωνῆς καθίζεσθαι κελευσθείς, τὸν πατέρα ἐ τὸν ἀδελφὸν ἐυθὺς καὶ τὸ σκάφος ἀπολιπών, τῷ καλοῦντι σωζόμενος. καὶ τὸν ἐπὶ γῆς ἄνθρωπον, ὃν ἐκ τῆς γραφῆς ἀπορρύεται, ψυχῶν τελωνικῶν ἁλιέα μεταμαθὼν, ἐ τῷ διδασκάλῳ κατ' ἴχνος ἑπόμενος τοὺς ἐχθροὺς ἀγαπᾷ, εὐλογεῖ τοὺς διώκοντας. καὶ σωτελοῦντα φάναι, τὸν τοῦτου νόμον πρὸς ἀκρίβειαν ἐκπαιδεύεται. καὶ τῷ παιδευτῷ τοιούτου τυχών, τὴν παιδείαν ἀνάλογον ἐπιδείκνυται. καὶ ἀναβάσεις ὧν τὴν καρδίᾳ διαπεφόρμενος, μαθητὰς οἰκέτας, κῆρυξ θεολογικωτάτους γίνεται). πάσας παιδαγωγεῖ τὰς αἱρέσεις. ὅλως οἰκοῦσι τὴν πρόθεσιν, οὕτω τὴν διάτην χρώμενος, ὡς ἀρχὴν μόνον δύνασθαι, ἐ τὸ ἱερὸν αὐτῷ σωτῆρα σῶμα. ἐντεῦθεν ἐ τὴν τῆς πρόθεσίας κλῆσιν πλουτεῖ, ἐ φίλος αὐτὸς τοῦ βασιλεύοντος γίνεται), μᾶλλον δὲ ἐ αὐτὸν ἔχει ἑαυτῷ λαλοῦντα. καὶ πρὸ αὐτοῦ πάλιν ἀκούει, ἃ πρὸς τοῦ πατρὸς ἐκεῖνος. πρὸς τὸ ὄρος τε ἀνιόντι, ζωάνεισι, καὶ θέας ἀξιοῦται, ὡς ὑπορ λόγον καὶ θαυμασίης, αὐτὸν τὸν τοῦ λόγου θεότητα πραγυμναθεῖσαν ἰδών. καὶ γραπίου φωνῆς ἀκούει, τὸν ἀγαπητὸν ὑὸν ἀναγορεύοντος τοῦ πατρὸς, ἐ τῆς παλαιᾶς διαθήκης προτιθέντος τὸ εὐαγγέλιον, τὸ δεῖπνον εὐωρεῖς. καὶ χαλῷ τότε Ἰωάννης ἀπολιμπάνει). εἶτα τῷ Πέτρῳ δεῖσαν μαθεῖν, τίς ὁ τὸν φρικτὸν ἐκείνου προδόσαν ὠδῖνον, χ αὐτὸς παρρεῖ τὸν ἐρώτησιν, καὶ μετὰ τοῦ χοροῦ πρωτεύων ὧν μαθητῶν, οὐ Ἰωάννῃ τούτου ἐπιτρέπει. ἤδει γὰρ ὡς ὁπορ ἐκεῖνος Χριστὸς πρὸ αὐτοῦ, τὸν Ἰωάννης πρὸ Χριστοῦ. καὶ ὅτι αὐτὸς μὲν ὁ φιλῶν, ἐκεῖνος δὲ ἐν ὁ φιλούμενος. καὶ ὅρα τῆς παῤῥησίας τὸ πλοῦν. χαλὲ γὰρ ἀβλαβῶς ἐρωτᾷ, χαλεπὸν προδότην ὑποπτεύσας ὑφορολῇ τὸν προσκλεισμὸν, ἀλλὰ τὸ περὶ αὐτὸν φίλτρον ὅθεν ἤδως, κλαθμῷ περιχεῖται τοῦ διδασκάλου, ἐ τοῦ τύπου σήθεια ἀναπεσών, Τίς κύριέ, φησιν ὁ παραδιδούσε; ὁ δὲ, καὶ ἀσμένως τὸ πρᾶγμα δέχεται, καὶ ὡς ἐυκαίρως παῤῥησιασάμενον ἀποδέχεται. τῷ γὰρ πρωτίκα λῦσαι τὸν ἐρώτησιν, καὶ τῷ ἀρτῳ τὸν προδότην ὑποσημήνασθαι, τὸ μὴ μέμψασθαι τὸν παῤῥησίαν δῆλοι. ὥστε δῆλον ἐντεῦθεν, ὅτι καὶ ἵνα ἤτησε πλησίον Χριστοῦ τῷ ἀδελφῷ καθέδραν, χ ὡς ἐρῶν δόξης, ἀλλ' ὡς ἐρῶν Χριστοῦ, ταύτην ἤτησε, καὶ τῷ μὴ βούλεσθαι τοῦτου ἕτερον εἶναι πρὸς τὸν προτούμενον πλησιαίτερον. κατάκρισις Ἰούδα, καὶ πάρεσις Ἰωάννης. καὶ πρὸς τὸν τοῦ ἀρχιερέως αὐλὸν γνωστὸς ὤν, τῷ ἀρχιερεῖ σωεισέρχεται, φησί τε τῇ θυρωρῷ, ἐ τὸν Πέτρον πρὸς τὴν θύραν ἑστῶτα ἀσάγει. ἐφίσταται ὁ τῆς βοτρυώδους πάθους καιρὸς, καὶ ὁ λόγος μένει πρὸς τὸν πατέρα χωρῶν, καὶ Ἰωάννης ζῶν τῇ μητρὶ πίστεται τῷ θρῷ ἐ μήτηρ, ἴδε ὁ ὑὸς ὁ ἀγαπημένος, πρὸς τὸν παιδὸς ἀκούει ἐ τριτόν. ἐ οὖν, ἰδοὺ πάλιν ἡ μήτηρ. τὸ ἀπὸ τούτου ὧν ὁ παρθένος οὗτος καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν διάνοιαν, τὴν μητέρα καὶ παρθένον ἠθικίζεται. χ πλὺ τὸ ὦ μέσῳ, καὶ ἀνασάντα τὸν Χριστὸν ὁρᾷ, καὶ ὁρῶν ἐπιγνώσεται, καὶ μετὰ Πέτρου ἐπὶ τὸ μνημεῖον ἥκει, καὶ πρώτος πρεκδραμών

δραμὼν καὶ τὰ ὀθόνια θεασάμενος τὸ τοῦ πνεύματος ἐμφύσημα δέχεται, ἐ πλοῦτει τὰ χαρίσματα, καὶ ταῖς θείαις χειροτονεῖται χερσὶ τῆς οἰκουμένης πάσης ἀπόστολος. ἐτοῖ δὲ καὶ ἕτερα τὸν διδάσκαλον ἔχειν ἥκουε πρόβατα, ἅπορ ἦ καὶ μὴ ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης ἦν, ἀλλὰ κἀκεῖνα ζωαγωγεῖν ἔδει, καὶ ὑφ' ἑνὶ ποιῆσαι ποιμνίῳ, καὶ γενέσθαι ποίμνιον ἕν, καὶ καλῶς αὐτῷ ἔπεσθαι καὶ ἐλευθερίως, μὴ δὲ ἀποστρίᾳ σύριγγι κλέπτεσθαι καὶ διασπᾶσθαι καὶ καταφθείρεσθαι, κἄδεται μὲν τούτων ὅσον ἦκες, σέλλεται δὲ τῷ ἐπὶ ταῦτα πρεῖσαι ἧς ἐν τὰ διεσπαρμένα σωάξων, καὶ τὸ πεπλανημένον τῇ σύριγγι τῆς ἀληθείας ἀνακαλέσων, καὶ ὑφ' ἑνὶ τῷ ἀληθινῷ ποιμένι καταρτίσων τὸ ποίμνιον, εἴτις σπληρὰν ψυχὴν καὶ ἀντίτυπον, λιπαρὰν αὐτῷ τῷ αὐτῷ τούτῳ πυρὶ πρίσων καὶ ἁπαλήν. ὅθεν τῷ Παλαισίνῃ ἀπολιτῶν, τῇ Ἀσίᾳ ἐπιδημεῖ. καὶ τὰ κατ' αὐτὴν ἓν διαθέμενος τῷ Ἰωνίαν καταλαμβάνει, καὶ τῇ Ἐφέσῳ ἐφίσταται. ὧδα καὶ οἱ θῆρες πλείονες καὶ ὠμότεροι, καὶ τὰ τῆς πείρας πρὸς λῷ χαλεπώτερα. καὶ πρῶτα μὲν τὸν τῶν Ἀμαζόνων ναὸν αὐτῆς ἡδώλοις, μᾶς καθαιρεῖ πεσευχῆ, καὶ ὡσεί πυλὸν λειαίνει πλατείας. εἶτα καὶ τῶν ἱερέων αὖπο τῆς τῶν ἱερείων κλίσεως τὴν ἐπωνυμίαν λαχόντων, τοῖς μὲν λόγοις, τοῖς δὲ, σημείοις, ἐλέγχοις, ἀνάγκαις, τῆς πλάνης μεθίστησι, καὶ μᾶς τοσαύτης πρασκευάζει τῆς περιουσίας μεταμαθεῖν τὴν εὐσέβειαν, ὡς καὶ αὐτοῖς ἑτέροις ὑφηγητὰς τῆς ἀληθείας τοῦ λοιποῦ καὶ διδασκάλοις καθίσασθαι. καὶ οὕτω τοῖς ἄλλοις τὸν μὲν ἐπιτιμῶν, τὸν δὲ, καὶ ὑποτιθεὶς τὰ προσήκοντα, καὶ πᾶσι πάντα γινόμενος, τῇ τῶν ἐθνῶν μοίρᾳ πάντας ὑπάγεται, ὡς ἐντεῦθεν ἔργον τὸ ἁρπαλέον τοῦ Παύλου γνωσθῆναι, καὶ ὅπου ὁ τῆς ἀσεβείας ὑπῆρχε πλεονασμὸς, ἐκεῖ ἐ τὴν περισσείαν χυέσθαι τῆς χάριτος. ἀλλὰ τῷ προηρῷ πρὸς ταῦτα, χ ἵν ἦ ἀεμελῆ. ἀμελῆ ἐ ὀφθαλμοῖς βασανίσις τὴν εὐσέβειαν οὕτως ἐπιδοῦσαν ἰδών, καὶ γνοὺς τὸν αἴτιον ὅστις εἴη, πάντα τε κατ' αὐτὸν κινεῖ λίθον. καὶ τί σπέπεται; τὸν Οὐεσπασιανοῦ Δομετιανὸν ὑπρδις, ὃς, μετὰ Τίτον εἶχε τὸ κράτος, ζῶν ἐκείνῳ καὶ τῆς εὐσεβείας ψηφίζεται. πρὸ δὲ τῶν ὅλων τὸ τῶν ὅλων κράτος, Ἰωάννου ἐλεῖν ἀγωνίζεται. καὶ αὖπο τῆς Ἀσίας ἐυθὺς ἐπὶ τὴν Εὐρώπην αὐτὸν ἄγει, καὶ ἧς ὑποροίαν ἀπάγει, ὡς πρεῖον ὁ λόγος δηλώσειεν. ἐτοῖ γὰρ κατ' ὀφθαλμὸν ἐκεῖνος τῷ κρατοῦντι ἐλθύτερ, καὶ ὅστις ποτὲ καὶ ὅθεν εἴη, πάντα τε θρησκείαν ὁρῶς, καὶ τίνα λέγοι τὸν ἐρχόμενον ἐρωτᾶτο, Ἰωάννης μὲν κεκλῆσθαι, καὶ τῆς Ἰουδαίων γῆς ὁρμᾶσθαι, καὶ τῆς ἑταιρείας εἶναι τῶν Χριστιανῶν ἀποκρίνεται, πεσαγορεύει δὲ τὸν ἐρχόμενον τοῦτον εἶναι, οὗ ὁ θρόνος ὡσεὶ σελήνη κατηρτισμένος ἧς τὸν αἰῶνα. ἐτοῖ δὲ, καὶ τίσι τοῦτο, φησὶν ὁ κρατῶν, πρασκήσεως, χ γὰρ ἱκανὰ ταῦτα πρὸς πίστιν, ὧν μὴ ἕτερος ἡ ἀπόδειξις, νόσοι μὲν ἐυθὺς, ζωῆς τῆς ἀπορρύτου σώσεις, καὶ δαιμονίων ἐσμὸς ἀπελαύνονται, ἀναβιοῦσι δὲ οἱ νεκροὶ θᾶττον, ἢ ζῶντες, ἑπόμενοι τῷ κελεύσματι, οἷς, ὦ βασιλεῦ, τὸν Ἰωάννου ἠτεῖν, μὴ ἀμφίβαλλε τοῖς φανομένοις τὰ μὴ φανερὰ τεκμαιρόμενος. τὰ δὲ τοῦ Κρόνου καὶ Διὸς, ἐ τῶν ὑμετέρων θεῶν, ἢ μὴ ἀρκοῦντας εἶχε τὸ σοφὸν τεγνωκότας, ἓν ἴδῃ κἀ-

γὼ τὸ μηδὲν εἶναι ἐπέδειξα, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ὕβρεως ἐσχάτης καὶ γέλωτος
γέμοντα καὶ ἀνοίας. ὀμὰ τὸ τῆς ἀπάτης ἄλμυρὸν ἀποπύσας, τὸ πρῖμον πτε καὶ
γλυκυτάτην ναματος ἐμφορήθητι. τὸν δὲ, ἐκπολὺ ἔφτε ἅμα ἐ ὀργὴ ἀνεφθέντα, τὸ μὲν,
ἐπὶ τῆς πρώτης χλωμηνίοις τερασίοις, τὸ δὲ, καὶ ἐφ' ᾧ τοῖς ἐκείνου ζηλωταῖς
θεοῖς, τὸ μὲν τῆ λόγου φαιδρὸν διὰ τὴν ὕδον μὴ προσέσθαι τῆ σπότισι παχύ-
τητα, ὅτι δὲ μὴ ἀποκτείνοι τοῦτον, ὁ τῷ Πέτρῳ ῥηθεὶς λόγος ἀπειρηκε, ὡς ἢ θέ-
λω μένειν αὐτὸν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; ἀνεφυλάκτησε δὲ, κατεψηφίσατο τῆ ἀνδρὸς,
εἰς τινα τῶν Σπραδῶν νήσων ὑποροίσας, (Πάτμος αὐτῆ τὸ ὄνομα, λευκὴ ἴσως θανάτου
πάλαι Ρωμαίοις τῆς ὑποροίας νομιζομένης. ἦκεν γὰρ τοῦτο πρὸς τὸν τῆς ὑποροίας ὄ-
ρον ὁ μέγας ἀπόστολος, καὶ τὴν νῆσον καταλαμβάνῃ. βραχὺ τὸ μεταξύ, καὶ οἱ τῆς
νήσου περίοικοι, σωτῆρα καὶ πλοῦτον τὸν τῆς βροντῆς υἱὸν ἐπιγράφουσιν, εἰς ἐυνο-
μίαν τε μεταβάλλουσι, καὶ τῆ ἐυσεβείᾳ σωτίθενται. ἐντεῦθα δὴ οὖν τῷ ἀποσ-
λῳ τυγχάνοντι, ἐ ὁ θαυμασὸς Διονύσιος ποτὲ τὸν ὑπενηνεγθὸν ἤδη τῆς ἡλικίας ὧν
ἔτος, ἐξ Αθηνῶν ἐπιστέλλῃ τάδε. πεσαγορεύω σου τὴν ἱερὰν ψυχὴν ἠγαπημέ-
νε. καὶ ἔστω μοι τοῦτο παρὰ τοὺς πολλοὺς ἰδιαίτερον. χαῖρε τίνων ἀληθῶς ἠγαπη-
μένε Χριστῷ. ἔξῆς δὲ, καὶ ταῦτα προστίθησι. τί θαυμαστὸν λέγων ἢ Χριστὸς ἀλη
θείᾳ; καὶ τίς μαθητὴς οἱ ἄξιοι ὧν πόλεων ἐξελαύνουσιν; αὐτοὶ δὲ κατ' ἀξίαν
ἑαυτοῖς ἀπονέμοντες; καὶ ὧν ἀγίων οἱ ὠναγεῖς ἀποβλακτελλόμενοι καὶ ἀπροφοιτῶν-
τες. εἶτα καὶ πρὸς αὐτῷ τῷ τῆς ἱστολῆς τέλει, ταῦτα καὶ σοὶ ὧν μελλόντων ἱπ-
σημαίνεται. ἀξιόπιστος γάρ φησι πάντως ἡμῖ τὰ προεγνωσμένα θι καὶ μαθὼν ἐκ θεοῦ
καὶ λέγων, ὅτι καὶ τῆς τῷ Πάτμῳ φυλακῆς ἀφεθήσῃ καὶ ἥξῃ πὼν Ασιάδα γῆν
ἐπανήξεις, καὶ δράσεις ἐκεῖ τὰ ἀγαθοῦ θεοῦ μιμήματα, καὶ τοῖς μετὰ σὲ παραδώ-
σεις. ἀλλὰ ταῦτα μὲν χρόνῳ ὕστερον ὀξέρει, καὶ τέρας ἔσχεν ἡ προῤῥήσις, (ὡς τῷ
τοῖς ἔξῆς ὁ λόγος δηλώσειεν,) ἤδη Δομετιανοῦ τοῦ ὑποῤῥ Χριστοῦ μαρ
τυρίῳ τελειωθέντος. τίνα δὲ τὸ ἐπὶ τύπτοις; Δομετιανὸς ὀξ ἀνθρώπων. καὶ Νερούας
πὼν ἀρχὴν διαδέχεται, τοῖς ὑποροίαν καταγνωσθεῖσιν ὅια φιλάνθρωπος χαριζόμε-
νος πὼν ἀνάκλησιν. ἢ βραχὺς ὁ ἐν μέσῳ καιρὸς, καὶ τὰ Ρωμαίων σπουδαῖα, Τραϊα-
νὸς ἀναδέχεται, καὶ ἀκολούθως ἐπικωρεῖ τὸ φιλάνθρωπον, τοὺς τῆ ὑποροίας ἀνακα
λούμενος. ἦκε γὰρ εἰς Πάτμον τὸ βασιλέως θεσπίσμα τὸ. ἦκε καὶ ἐς Ιωάν-
νου ἀνάκλησις. καὶ ὁ μὲν, παρασπλεῖν ἔγνω πὼν Εφεσον. οἱ δὲ τῆς νήσου, μὴ μεθήσειν
ἔλεγον, ἀλλ' ἀνθέξεσθαι, ἢ χ ἧττον ἢ φιλοσόργου πατρὸς ἀποφθῶσαι μὴ ἀνεχόμενοι.
τὸ δὲ ἐντεῦθεν θρῆνος, ὀδυρμοί, δάκρυα. τίς ἡμῖν πὼν σὴν πλησόσει πάξιν; ἢ τίνι
δὲ ἡμεῖς ποτὲ πατρὶ καὶ πρεσβύτῃ χλοιμεθα; τί τὸ πρῶτον, τί τῆς ὀξ αὐτοῦ φλογὸς
παραμύθιον πρωτόμεθα; ὡς δὲ πεῖσαι ἢ κεῖ χον οἷς τὸν ἄνδρα πρ' ἑαυτοῖς ἔχειν ἱκέτευ
ον, δευτέρας ἱκετηρίας ἀρχή. ἐ δευτέρας πάλιν αἱ τήσεις ποιοῦνται. μὴ ὅλον ἑαυ
τὸν ἀφελεῖν μὴ δὲ πᾶσαν αὐτῶν καταχέαι πὼν ἀθυμίαν, μηδ' ἁπλῶς τὸ πραγμάτος,
πὼν σκιὰν, τοῖς αὐτοῦ λόγοις ἀνθέαυτοῦ φημὶ παρ' ἐκείνοις καταλιπεῖν, ἐ ὑπτιωτάτοις

τὸ καθ' ἡμᾶς τῆς ὅλης τοῦ Χριστοῦ οἰκονομίας μυστήριον. ἔκει τοιγαροῦν τῆ ἐκείνων αὐ-
τόσει. μᾶλλον δὲ τοῖς πατρικοῖς ἔκει σπλάγχνοις, οἷς πορὶ αὐτοὺς οὕτος ἐκέχρητο,
ἄλλως τε καὶ τῆς πρόνοιας ἄνωθεν πὼν ὧν πολλῶν σωτηρίαν καὶ τὸ τοῦ ἐυαγγελίου
κήρυγμα οὕτως οἰκονομησαμένης. καὶ πρῶτα μὲν, ἀσυλίαν ἑαυτῷ πραγγέλλῃ ὁ
ἀστὴρ μικροῦ καὶ ἀσώματος. τοῖς δὲ ἄλλοις αὖτε τότε τοῦτο, καὶ πὼν ὧν κακῶν ἀμο-
τρίωσιν ὑπετίθετο. καὶ τοῖς μὲν, ἐν τῆ τοιαύτη καταλείπει σχολῆ. ἕνα δέ τινα ὧν
ἑᾶσε, Πρόχορος οὗτος, ἔπεσθαι τούτῳ κελεύει, ἵν' ὁ μὲν τὰ πράθεοῦ, ὁ δὲ, τὰ ἐκείνου
διασημαίνηται. αὐτὸς δὲ τῆς ἀκροάσεως ἐφάπτεται. καὶ σιλοῦται μὲν κατὰ τὸν
Σαμουὴλ ὁρῆβος, κατὰ δὲ Μωσέα τὸ χεῖρε διεσχημάτισαι. καὶ τὸν νοῦν ἐξελὼν ὧν
ἀκήκοεν, ὅλον ἀναφέρῃ πρὸς τὸν προτρύμνιον. τί οὖν τὸ ῥυτεῦθεν; βρονταὶ φρικώδεις
καὶ δείματα καὶ ἀστραπαί σωνεχῶς ἐπερρηγνύμεναι, καὶ ἀθρόον ἐκλάμπουσαι. ὧν, ἢ
καλέσει τις ἠκόνας τὸ πολλῷ πρότερον ἐπὶ Μωσέως χλωμηνα, ἡνίκα θεῷ ῥῥυγχά
νων ὧν καὶ πρὸ αὐτοῦ τοῖς πλάκας δεχόμενος, ὃκ οἶδ' ἁμάρτοι τῆς ἀληθείας. εἶτα πρω
νὴς μὲν καὶ οἱονεὶ ἄπνους ὁ Πρόχορος, τοιούτοις οὐκ ἐνεγκὼν ῥῥιατρίβειν θεάμασιν,
αὐτὸς δὲ, ἀμεταπρεπὴς ἴσατο, πρὸς τῆς ἀγάπης τὸ δέος βαλούσης. ἡς φωνὴ
καὶ ὀψέπωσι βροντὴ διαῤῥοῦται. καὶ πρωϊότερον ἀπιχεῖ. ῥῥ ἀρχῆ ὧν ὁ λόγος,
καὶ ὁ λόγος ὧν πρὸς τὸν θεὸν, καὶ θεὸς ὧν ὁ λόγος. πλησίον τῆς θεορημοζήλης ὁ Πρό-
χορος, τὸ μὲν φῶς ὁρῶν, ἐ ὑπρόμος ὤν, ἀκούων δὲ οὐδενὸς, ὅτι μὴ δὲ οἱ μετὰ Παύ
λου καὶ Μωσέως πρότε ὧν ἐκείνοις μυσαγωγουμένων. πλῶτα τῆς βροντῆς ὁ θεολό-
γος. καὶ ὁ μύσης μικρὸν τὸ δέος ἀνενεγκὼν, ὑπερθαρσήσῃ χαρᾷ, τὰ ἐκεῖθεν διαχα-
ράπτῃ, ἕως ἁπερτίθη τὸ ἐυαγγέλιον. ἔσπα ὑπεχώρησε τὰ δείματα, καὶ τοῖς ἐπὶ
γῆς ἀνακαλύπτεται τὰ ῥάθια. ὀψὲ καὶ αὖθις τὸ ὄρους κάτεισιν ὁ Ιωάννης, τὸν καιν-
ὸν νόμον ἐγχαριεῖς, ὡς ὁ θεόπλης πάλαι τὰς πλάκας Μωσῆς, καὶ δίδωσι φέρων
τοῖς αἰτησαμένοις. οὕτω χαροῦν ὃν ἠλίφει νόμον καινὸν ἐγχαρίσας ἐκείνοις, αὐτὸς
βίᾳ μὲν καὶ ἀκόντων νησιωτῶν, πρέπλει δὲ ὅμως πὼ Εφεσον. οἱ δὲ, ὡς σωροὶ τῆ ὧν
ὀφθαλμῶν πηρώσει δηλ μακροῦ κατεχόμενοι, ἔπρε ἀπρεθέσθαι δοκηθεῖσι πὼν νόον,
ἄθλον ὁρῶσι μᾶλλον τὸν ἥλιον. οὕτω δὲ τὸν ἀγαπητὸν ἀπολαβόντες τὸ Χριστοῦ οἱ Ε-
φέσιοι, καί τι καὶ προτεινότερον διατίθενται. τί γὰρ οὐκ ἐκεῖνος; καίτοι πολλὰ πολλά
κις καμών, ἔ δίδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς ὕπνον, καὶ τοῖς βλεφάροις νυσταγμὸν, ἔδε τοῖς
κροτάφοις ἀνάπαυσιν. ὀμὰ προκαλεῖ μὲν τὸν λαὸν, ξυλοῖ δὲ κατὰ τῶν ἀστιθῶν.
ἐπαναγὰ τις ὑποσκιλιαθεὶς τῆ πλάνῃ, πρὸς πὼ ἀλήθειαν. ἀποβρεῖ γῆ ἐστισκω
μάσαντας τῆ πρίμνῃ ἥδρας μετὰ πὼν αὐτοῦ ὑπερχώρησιν, καὶ ἀνακαλεῖται τὸ πρίμνον.
οὕτω τὸ κατὰ πὼν Εφεσον διαθέμενος, ἐπὶ τὸ πλησίον ἀστισιν ἔθνη, ἐνταῦθα μὲ,
ἐπισκόπους καθίσησιν, ἠνταῦθα δὲ καὶ ὅλας ἐκκλησίας τῷ πνεύματι διδάξων σκη-
μαίνεσθαι. ὀμὰ ᾧ δέμε τὸ λόγου χλιόμενον, τὸ τῆς χλιαίας ἐκεῖνο ψυχῆς καὶ φιλαν-
θρώπου ἡσύχεται. ὃ δὲ ἄνωθεν ἀναλαβὼν, ὡς αὖτος Κλήμης ὁ τῆς ἐν Αλεξανδρείᾳ
ἐκκλησίας πρεσβύτερος, ἀνὴρ τἄλλατε θαυμασὸς, καὶ δὴ καὶ τὸν λόγον ἐπαινέτης,
ἠ τῷ τῆς ὁ ῥιζόμενος πλούσιος λόγῳ φησὶ, διηγήσομαι. ἀφικόμενος γῦ Ιωάννης

μὰ τὼ ἀπὸ τῆς Πάτμου καθοδον ἐπὶ τινα ὧν ὁ πρέσβυς πλέων, ὃς καὶ τὼ κλῆσιν
ὄνοι λέγουσι, καὶ τὸ μήτρια τὸ ἰσ ἀδελφὸ ἰσ τὼ αὐτὼ διαναπαύσας, εὑρίσκει τινὰ νεα
νίσκον ἐκεῖ, τὸ μέγεθος μέτριον, τὼ τε ὄψιν ἀξιον. καὶ τῇ διορατικῇ τὸ πνεύματος
ῥώμῃ εἰκάσας, τὼ ἐκείνου τῆς ψυχῆς εὐγένειαν, καὶ τὸ ἦθος τεκμηράμενος τὼ ἐλευθε-
ρίαν, εὐλογίας τε μεταδίδωσι τῷ νεανίσκῳ, καὶ πρὸς ἀρετὼ ἱκανῶς αὐτὸν ὑπαλείφει
καὶ διανίσησιν. ἐπεὶ δὲ καὶ ἀπρόσημον ἔμελλον ἥδη, καὶ ἑτέρωθι μετιέναι, ἵνα καὶ
γῆν τῷ κηρύγματι καὶ νῆσον πᾶσαν ἐπέλθῃ καὶ θάλασσαν, τῷ τῆς πόλεως ἐπισκόπῳ
τὸν νεανίσκον ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας ἐν τῷ Χριστοῦ μάρτυρος πρακαταθέται, πολλὰ πε-
ρὶ τῆς ἐκείνου παιδείας καὶ τῆς ἀγωγῆς αὐτῷ ἐπισκήψας. ὁ δὲ ἐδέξατό τε πρεσβύ-
μως καὶ ὑπορβαλέσθαι αὐτὸν ὑπέσχετο τῇ περὶ τὸν νεανίσκον ἐπιμελείᾳ. εἶτα ὁ μὲν,
πρὸς τὼ Εφεσον ἀπαίρει. ὁ δὲ, οἷπερ δὲ τὸν νεανίσκον παραλαβὼν, ἔτρεφεν, ἐπαίδευεν,
ἐπεμέλετο. τέλος, ἐβάπτισεν. ὡς δὲ τὼ τῆς κυρίου σφραγῖδα τὸ ἀσφαλὲς αὐτῷ ἐ-
πέβαλε φυλακὴν ἤρθρον, τὸ λοιπὸν ὑφῆκε τῆς φυλακῆς. τὸν δὲ, πρὸς ὥρας λαβόμενον
ἀνέσεως, ὑπρδύοντά τινες ἥλικες τὰς ὁρμὰς ἀχάλινοι καὶ ἀνάγωγοι. καὶ τὸ πρω-
τὸν ἐπαγωγὸν ἧς κακίας φιλοτίμοις ἑστιάσεσι καὶ πραπέζαις ὑπρποιῶνται τὸν νέον.
τὸ δὲ ὠτεῦθεν ὁπρῖα; λέαν γὰρ καὶ κατάντης ἡ τῆς κακίας ὁδός. καὶ τὸν τὼ πρώτω
αὐτῆς ἀφάμενον, πάνυ ῥᾴδιον διόμαλοῦν τὰ πάντα, εὐθὺς κατενεχθῆναι πρὸς τὸ ἀ-
κρότατον. ταύτῃ τοι καὶ μύκτωρ ἐπὶ λωποδυσίαν ἰόντες, τὸν νεανίσκον ἐπάγονται.
ὁ δὲ, ὑπρτυφόμενος ἤδη πρὸς τὸν τῆς λῃστείας ἔρωτα, ἐκ τῆς ὧν χρημάτων ἐλπίδι τὼ
ὁρμὴν πραθεῖς, ἀόκνως ἔπι μικρὸν ἐνδώσει δὲ μάλεθος φύσεως. ἀμέλει καὶ λῃστῶν μὲν
ἑταιρείαν, ἣς πρὶ αὐτὸν ἐπαύσαντο. λῃσταρχος δὲ ὡρῶρος οὔπω ἰῶ βιαιότατος. μετὰ
δὲ ταῦτα, τῇ πόλει καὶ αὖθις ὁ Ἰωάννης ἐπιδημήσας ἐπεὶ τἄλλα ὧν ἕνεκεν ἦκεν
ὡς τὸ ἠκὸς κατεσήσατο, ἄλλα δῆτα πρὸς τὸν ἐπίσκοπον φησί, τὼ πρακαταθήκῃ ἀπὸ
δοὺς ἡμῖν, ἣν ἐγώσοι καὶ ὁ Χριστὸς ὑπὲρ μάρτυρι τῇ ἐκκλησίᾳ πρακατεθέμεθα. τὸν δὲ,
χρήματα εἶναι τὰ ἐπιζητούμενα οἰηθέντα, ὡρῶτα μὲν ἐκπλῆξις εἶχεν, ἃ μὴ σωήδει
λαβὼν ἀπαιτοῦμεν, καὶ μήτε πιστεύειν ἐφ' οἷς ἠκεῖχεν, μήτε ἀπιστεῖν Ἰωάννῃ δωρά-
μενον. ὡς δὲ τὸν νεανίσκον εἶπεν ἀπαυτῷ, καὶ τὸ ἀδελφοῦ τὼ ψυχὴν, μύχιόν τε-
νάξας ὁ πρεσβύτης ἐν θερμοτέρῳ τῷ πνεύματι, καὶ ὑπρδακρύσει ἐλεεινὸν, ἐκεῖνος,
ἔφη, τέθνηκε. πρότε δὲ, καὶ πῶς, ἐ τίνα τὸν θάνατον ἐρωτηθείς, θεῷ τέθνηκεν εἶπε,
λῃστευθεὶς ἑλόμενος, ἐ τὸ ὄρος ἀντὶ τῆς ἐκκλησίας οἰκεῖν, ἐ τῆς ἰδίμοτέρας πορίαὐτὸν
ἐπιμελείας καὶ τῆς φρουτίδος, τὼ μᾶλλον διατριβὼ ἀπασάμε-
νος. ὁ δὲ, λίαν ἐπὶ τούτῳ πορισπαθήσας, ἵνα που καλόν γε ἔφη φυλακάσε τῆς τοῦ
ἀδελφοῦ ψυχῆς καταλέλοιπα. ἀλλ' ἴσως δὴ πλέω, καὶ ἰλιγμῶν δεδόσθω μοι
τῆς ὁδοῦ. καὶ αὐτίκα ἐπιβὰς ἥλωσεν ὅλας ἡνίας, τὸ τὸ ἵππου τάχος πρὸς τὼ
αὐτὸ ἀπουδεῖν, ἵππον εἶναι οἰόμενος. καὶ δὴ τὸ ὄρος καταλαβὼν, ὅπερ τῆς περφυλα-
κῆς ὧν λῃστῶν μὴ πραιτούμενος μηδὲ φεύγων ἁλίσκεται. καὶ ἐπὶ τοῦτο ἐλήλυθα,
καὶ ὡς τὸν ἄρχοντα ὑμῶν, ἀγάγετέ με φησίν. ὁ δὲ, ἐπειδὴ τὸν ἐκεῖνον εἶναι
τὸν Ἰωάννου ἔγνω, φεύγει μὴν ἀσταθείς, διώκεται δὲ παρ' αὐτοῦ καὶ γήρως

ἐπιλαθομένου

ἐπιλαθομένου καὶ τὸ καθ' ἡσσημον κινήματος. εἶτα μέγα τι καὶ βαρὺ φθεγξάμενος,
τίμα τέκνον, εἶπε, τὸν πατέρα φεύγεις τὸν σόν; ἀσθένησε τὼ ἐμὴν πολιάν. τὸ τῆς
σῆς ἡλικίας ἄνθος ἐλέησον. ζωῆς ἐλπὶς ἔτι σωρίλειπται. ὀγὼ τὸν ὑπὲρ σοῦ λό-
γον ὑφέξω. σῶσι καθ' ὁδὸν τέκνον. Χριστὸς ἀπέσταλκέ με πρὸς σέ. τούτων ἀκού-
σας ὁ νεανίσκος, ὡρῶτα μὲν ἔστη τῷ ἐδάφει ἀτενὲς ὠρῶν, μὴ δὲ ὑπ' αἰδοῦς ἀνανεῦ
σαι δυνάμενος. εἶτα δάκρυσι τὸ ὄλα τὴν γῆν, καὶ οἰκτρόν τι καὶ σωρίπαθες ἀνοδυρε-
ται. καὶ σωρισελθόντα σωριβάλλῃ τὸν γέροντα, πρίων μὲν δὰ τὸ ἰς οἰμωγὰς οὐ σεν
γμῶν, πρίων δὲ δὰ τὸ δάκρυα σταγόνων γκάξης. μόνιμ ἀπεκρύπτει τὼ δεξιάν.
ἠδεῖτο γὰρ αὐτῷ καὶ ταύτην ὠφθῆναι, ἣν μάσμασι σοσούτοις καὶ λῃστείαις ἐμόλυνεν.
ὁ δὲ, οἷα πατὴρ, φιλοσοργίᾳ τὰ σπλάγχνα βαλλόμενος, ἐγγυᾶται τὼ ἄφεσιν.
ἴλεων ὑπισχνεῖται τὸν δεσπότην. καὶ τῆς δεξιᾶς λαβόμενος, καταφιλεῖ, καὶ πρὸς τὼ
ἐκκλησίαν ἐπανάγει τὸν νεανίσκον. εἶτα δακρύσει μὲ τῇ σοροσευχῇ χρώμ, δηλοῦσι δὲ
τῇ νηστείᾳ σροσκαρτερῶμ, ἐ τὼ τὸ νεανίσκου ψυχὴν σικίλοις λόγων ἐπάσμασιν, οἷά
τισι φαρμάκοις κατεμάλαττεν, ὁ πρότερον ἀπωδήμησε, σρὶν ὅτε δὴ τούτῳ τὼ σρώ-
τὼ ὑγίαν ἐχαρίσατο, μέγα τι τῷ βίῳ ὑπόδειγμα κατιδὼν εἰς μετάνοιαν. ἐ τοῦτο μὲν
τοιοῦτο, ἐ οὕτω δ' μὴ λαθεῖν ἄξιον. ἐκεῖνο δὲ, ἐ λίαν μεῖζον πολλῷ ἐ πραδοξότερον,
ἐ αὖθις τῆς φιλανθρώπου ψυχῆς ἐκείνης τὼ συμπάθειαν ἐ τὼ ἰσχὺν ἐνδεικνύμε-
νον. λέγω γὰρ τινα κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ὧν πιστῶν, ἀρκοῦντως σρότερον τὸ βίου, ἐ οὐκ
ῥᾳδίως ἔχοντα, εἰς ἔσχατον μὲν ταῦτα σενίας κατασταθῆναι, ὡς καὶ πολλῷ σορίε-
σθαι χρεῶν, καὶ μυρίοις δανείσασι ὀφλισκάνεσθαι, καὶ ὥσσορ τι θήραμα ῥιπι-
σθῆναι πάλιν ὑπ' ἐκείνων καὶ ἀνιχνεύεσθαι, καὶ αὖθις ἐν ἀπορίᾳ σρίσθαι ὧν ἀ-
ναγκαίων. ἀηδὲ γὰρ μὲν τῆς αἰσχύνης, ἵν' ἐπὶ ταῖς ὧν δανείων εἰς πραξεσιν ἀθλίως
ὑφίσατο, ἔτι καὶ τὼ ἐκτῆς ῥᾳδείας ἀνάγκῃ ὁ φέρων ὁ ἄνθρωπος, ἐπὶ τὸν θά-
νατον ἔγνω καθ' φυγεῖν. καὶ τοῦτον ἑαυτῷ ταχὺ ἐλθεῖν ἐσπείσατο, εἴτως καὶ τὼ
σενίαν ἐντεῦθεν, καὶ τὼ ὧν χρεῶν σπλῆσιν διαλύσειν. ἐπεὶ δὲ οὔτος αὐτόμα-
τος ἦν σρίν, ἐπίτομόν τινα ὁδὸν ἐπὶ τοῦτον ὄρευρε. καὶ ὃν μάλιστα ἠδέως δεινότα-
τον τοῖς φαρμακείας τηνικαῦτα καὶ γόητα, τὼ θρησκείαν Ἑβραῖον, πρὸ τοῦτον ἐλ-
θών, ἀνακαλύπτει τε αὐτῷ τὸ τῆς γνώμης, καὶ δεῖται ὡς δυνατὸν, συλλαβέσθαι αὐ-
τῷ τῆς ἐπιβουλῆς, καὶ κοινωνὸν γενέσθαι τοῦ σφετέρου θανάτου. καὶ ὃς, ὑπηρέτης
εὐθὺς εὑρίσκεται πρόθυμος. καὶ φάρμακον αὐτῷ δίδωσι, καὶ τὼ τοῦ βίου καταφρο-
φὼ ὑποτίθησιν. ὁ δὲ, λαβὼν ἄθλος ἐπανίκει πρὸς τὼ οἰκίαν. πολλοῖς δὲ πα-
λαιῶν ῥυσίους, καὶ φρουτίσι διαπλοῖς μεριζόμενος, καὶ νῦν μὲν τοῖς τῆδε τερπνοῖς,
καὶ τῇ τῆς προύσης ζωῆς ἐπιθυμίᾳ θελγόμενος, νῦν δὲ τὸ ὧν δανείων πλῆθος καὶ
τἄλλα τὰ ἐκτῆς ῥᾳδείας δυσχερῆ σποφρύμενος, ἀμηχανίας μέσος ἐσχάτης ἵστα-
το. ὅτε μὲν γὰρ πρὸς τὸ γλυκὺ τοῦτο φῶς ἀπεῖδεν, ἀπεγίνωσκε τὸ φαρμάκου. ὅτε
δὲ πρὸς τὼ πρεσῶσαν πάντοθεν ἀπορίαν, καὶ τὼ ἐγκαθημμένω τῇ ψυχῇ μέρι-
μναν, κατεθέλγετο τῆς τελευτῆς. ὅμως ἰσχὺν τῆς ἀνάγκης, καὶ ὅπως ὧν ῥᾳδίως
ἐντεῦθεν ἀπαλλαγείη ἀνιαρῶν, ἐ αὐτῆς ἀπαλλαγῆναι τῆς ζωῆς ἔλεγε. ἀμέλει καὶ τὸ

φάρμακον ἐγχέας, ἐ ἄκροις τὼ κύλικα δακτύλοις λαβών, ἐστίσω μὲ ψυχὴ αὐτῷ
ὑ πρσίετο, ἀμὰ καὶ σφόδρα εἶχε πίστεως, καὶ σωτηρίας θῦδον μὲ καρδία ἐπάτασσε, τέ-
λος τὼ σωτῆθι χριστιανοῖς τὸ ταυροῦ σφραγίδα τῷ φαρμάκῳ διαπυτώσας, καὶ κα-
τα μύσας εὐθὺς, καὶ πιών, (ὢ τῆς μεγάλης καὶ θαυμαστῆς θυ χριστὲ δωρεᾶς,) ἀπα-
θὴς ἔμενε, τὸ ταυροῦ τὼ τὸ φαρμάκου δύναμιν ἀνελόντος. ὡς δὲ τῇ ὁμοίᾳ καὶ αὖθις
ἀνάγκη σωείχετο, ἐ τοῖς αὐτοῖς δωρήσας ἐπλήρου, ἐ τὼ ψυχικὼ οὐδὲν ἧττον
εἶχε τῇ πετέρᾳ πεζομένῳ θῦδείᾳ, καὶ ἀπαλλαγὶ μὲν ἐκπαντὸς πρόπου τῶν
πόντων ἐπιζητοῦσαν, ὀκλάζουσαν δὲ πὸς δεύτερον φάρμακον καὶ πὸς τὸν θάνατον
ἀναδυομένῳ, ἀμὰ τὸ μὴ ὢν ὺ χρὸς δυσχερῶν ἐλευθερωθῆναι βαρύτερον εἶναι κα-
κὸν καὶ αὐτὸ πάλιν θανάτου κρίνας, πρόσισι τῷ γόητι. καὶ αὖθις ἐκείνῳ καὶ ἄλλο
πάλιν αὐτεῖ φάρμακον, κακῷ τὸ κακὸν ἰώμενος, ὅια τὸ πρλαβόντος ἤδη πὸς τὼ
χρείαν ὀνήσαντος. ἅτε τῆς φύσεως αὐτὸ σωριζωμένης. παύτως μὲ ἐμπρόθυ ἔχεσθαι
τῇ τὸ φαρμάκου θυερχείᾳ ὁ μάταιος ἔλεγε, μὴ σωτεῖες, ὅτι ταυρὸς ὢν κἀνταῦθα
τὸν θάνατον ἀναιρῶν, ὁ καὶ τὸν πλλῷ τούτου σωατώτερον ὄφιν καθελὼν πρότερον.
ὁ γόης τοίνω ἐκεῖνος καὶ φαρμακὸς ἀνθρωπος, τὸ φαρμάκου καὶ αὐτὸς ἀθένειαν κα-
ταγνοὺς, δεύτερον ὀρέγεται τούτῳ, τὸ πρότερου πλλῷ δρασικώτερον. ὡς δὲ καὶ πά-
λιν οἶκοι γένοιτο, καὶ πίνειν αὖτὸ μέλλων, τῷ πετέρῳ δὲ καὶ τῇ ἀγωνίᾳ ἐ ταῖς
διπλαῖς ἐκείναις φροντίσιν ἐπάλαιε, καὶ ἱδρὼτι παντα χόθεν πορίερρεῖτο, καὶ ὑπέ-
τρομος ἦν, εἶτα καὶ τῇ τὸ ταυροῦ σφραγῖδι σωηθως ἐπισφραγίσας τὼ κύλικα, καὶ
πιών, κακοῦ ἀπαθὴς ἦν ἔτι, ἀξιοπλήκτερ μὲν ἐ αὐτὸς, συμβαλεῖν τὼ αἰτίαν χρέ-
χων. καὶ δεινῶς τῆς τῆς ἀμηχανίας κέντροις ἐβάλλετο. χρέτως μὲ σωιδεῖν εἶχεν ὡς
μὶ τὸ ταυροῦ θυέργεια ἦν ἡ ἀπροβοηθοῦσα τὸ φαρμάκου τὼ δύναμιν. ἄνθρωπος τῷ
τῆς ἀθυμίας πολαγεῖ καὶ τῷ ὢν συμφορῶν βαπτιζόμενος, καὶ μηδὲ ἀναπῆψαι μι-
κρόν, μηδὲ ὢν ὃν πρὸ ἀισθέσθαι δυσάμενος, θυθενεῖ καὶ πρὸ τὸν Εβραῖον ἄπεισι
καὶ αὖθις, καὶ τὰ αὐτὰ τῆς πετέρου ἀπαγγέλλει. τὸ δὲ, καὶ αὐτὸ καταπολαύ-
ρος, καὶ πολλῷ χρόνου ἐπὶ τῷ πράγματι διαπερουμένου, εἶτα καί τινα φωρᾶσαι ζη-
τοῦντες αἰτίαν, δι' ἣν οὕτως ἀσχοίνη τὸ φάρμακον, (γόης γὰρ ἐκεῖνος καὶ τὰ τοιαῦτα
τεχνίτης,) ὅπως τε καὶ τίνα πρότερον ἦς τὼ οἰκίαν ἐπανιὼν τὸ φαρμάκου μεταλαμ-
βάνοι κατὰ μέρος ἕκαστα διεπυνθάνετο. ὡς δὲ χθὲς πλέον οὗτος ἦς τὼ οἰκίαν ἀφι-
κνούμενος πρόποιμι, ἔφη, πλῷ ὅτι δὴ τῇ κύλικι ἐγχέας τὸ φάρμακον, εἶτα καὶ μι-
κρὰ ὀκλάσας, καὶ ἀγωνία τὼ καρδίαν διασειθείς, τῷ τὸ ταυροῦ σημείῳ, ὅια δὴ συ
νήθως χριστιανοῖς φιλεῖ γίνεσθαι, διὰ τὼ δειλίαν τὼ κύλικα σφραγισάμενος, καὶ μύ-
σας τοῖς ὀφθαλμοῖς τῷ πίνοιμι, ὡς μόνον ταυροῦ κλῆσιν ἔχοντα ὁ Εβραῖος ἀκού-
σειε, σωῆκεν εὐθὺς ὅπρῷ, τὸν ταυρὸν εἶναι τὸν ἀναιροῦντα τὸ φαρμάκου τὼ δύνα-
μιν. ἵνα δὲ μὴ ψιλὴ τὸ πρᾶγμα μόνον ὑπόληψις ᾖ, ἐ πίστεως δεῖταί τινος. καί τινι ὧν
κυνῶν ἐκείνου μεταδοὺς τὸ φαρμάκου, τοῦτον μὲν ἀναιρεῖ αὐτίκα. ὁ Εβραῖος δὲ μηκέτι
πλείονων δεηθεὶς ἀποδείξεων, τὼ πάτριον ὀμόσαντος αἵρεσιν, τῇ ἀληθείᾳ πρσ-
πίπτεται. καὶ τοῦτο πρῶτον, ἀναιρεῖ τὼ ἀπάτω. καὶ φάρμακον ὡς ἀληθῶς γίνεται

τῷ κεχριμένῳ

τῷ κεχριμένῳ πρότερον ἕτερον, τῆς πετέρας ἐκείνου γοητείας φανὲν δηλητήριον, τε-
κμήριον τῆς μεταβολῆς ἱκανόν. πρόσισι τῷ τὸ Χριστοῦ μαθητῇ, τῷ ὢν πλανωμέ-
νων ὁδηγῷ. τῇ πλυφθόγγῳ τὸ πνεύματος σάλπιγγι καταμινύθ τὼ βουλιώ.
ἐλέγχει τὼ ἄνοιαν. δημοσίευει τὸ πονηρὸν ἐκεῖνο μυστήριον. θριαμβεύει τὼ τῆς
πετέρας ἀπάτης ἀσθένειαν. ὁ δὲ, καὶ δέχεται πρσιόντα. καὶ τὼ μετάνοιαν ἐπαι-
νεῖ, καὶ παραινέσεσιν αὐτὸν ἐ συμβουλαῖς ἀσφαλίζεται. εἶτα καὶ ἀναλυνᾶ δηλὰ τὸ
βαπτίσματος, καὶ τῷ ὢν ὅλων οἰκειοῦται δεσπότῃ. ἀμὰ μὴν γόης τὸν τῷ Εβραίῳ
τῆς μεταβολῆς αἴτιον ὁ τῆς κοινῆς οἰκονόμος σωτηρίας οὕτω κακῶς ἔχοντα πορίεδεν.
ἀμὰ τὼ αὐτοῦ μαθητὼν ἕτις αὖτὸν ἦς τοῦτο κινδύνου ἤγαγε, καὶ δι' ὃ ἐκεῖνο καὶ αὐ-
τῆς ἀθλίως ἀποστερηθῆναι τῆς ζωῆς ἔμελλε, πατρικαῖς τε αὐτὸν ὁμιλίας ἀναλαμ-
βάνει, καὶ καταπεθυσαν ἤδη τὼ ἐκείνου ψυχὴν ἀνορθοῖ, καὶ τὼ ἀθυμίαν ἐκβάλλ
καὶ τὼ ἀγνωσιν. εἶθ' καὶ τὼ δηλὰ ὢν ἔργων ἐπαγθ πράκλησιν, ἐργάσασθαι καὶ
τοῦτο δωατὸς ὤν. ἐστιδὶ μὲ τῇ τε ὢν χρεῶν ἀσαυτήσει, καὶ τῇ ὢν ἀναγκαίων θυ-
δείᾳ πεζόμενον αὐτὸν εἶδε, ἐ δηλὰ τοῦτο ἐ αὐτὼ ἀθλίως καταπεϊόμενον τὼ ζωήν,
τί πρὸς καὶ σωσωτῆτέ μοι θυτεύθην ὁ πρίων ἐκεῖνος ὢν χαρισμάτων ἠξίωτο. ὅπ
μὲ αὐτὸς πρότερον ὁ Πέτρος τὸ ἱερὸν ἤσιον κὶ τὼ ὥραν τῆς πρσευχῆς τὼ ἐν-
άτω, ἤφησιν ὁ Λουκᾶς, ἐπὶ τὸ καθημένου πρὰ τῇ ὡραίᾳ πύλῃ χωλοῦ καὶ ἐλεη-
μοζόνου αἰτοῦντος, ἠργάσατο, ἀργύριον ἢ χρυσίον, ἕτων, ὐχ ὑπάρχει μοι, ὃ δὲ εἶχε
τοῦτο δοὺς, καὶ τοῖς πρὸς αὐτὸν ὑμῶσας, τοῦτο δ' ἦτα πρεῖ καὶ οὗτος ἐνταῦθα. ἤδως
μὲ, ὡς ἤδειν, οὔτ' ἀργυρίου αὐτῷ, οὔτε χρυσίου πορίεσιν, ἵν' ὢν τεύθεν τὼ ἐκείνου τῆς
ἀπρίας ἀναγκίω πραμυθήσατο, τὸ πρακειμένου πλησίον χόρτου, ὅθεν ἀμφοτέρας
πιλαβεῖν δωατον, κατασχεῖν ἐκέλευε τῷ ἀνθρώπῳ. τὸ δὲ, τὼ αὐτίαντε ἦτις εἴη,
καὶ ὅτι ποτε τῷ ἀπρόσλω τὸ πρᾶγμα βουλεται ἀγνοοῶτος, καὶ χόρτον ὅθεν ὅλως
ἤζικνεῖτο παλάμαις πορίλαβόντος, εὐχὴ μόνον ἐκεῖνος καὶ τούτῳ θεοῦ τὸν ἀμφ-
βει. καὶ χρυσὸν αὐτίκα τὸν συλλιφθέντα χόρτον δεικνύει, καὶ χρυσὸν καθαρώτα-
τον. καὶ τοῦτον ἀνελέσθαί τε εὐθέως ἐκέλευσε, καὶ ὁμοῦ μὲν, πὼ ἐκπὸς προύσης θυ-
δείας ἀμηχανίαν διαλῦσαι, ὁμοῦ δὲ, τὰ χρέα ἐκτίσαι, ἐ ἀφορμὰς θυτεύθεν τὸ λοι-
ποῦ βίου σωαγαγεῖν, καὶ ἀπροδύναι θεῷ τὸ εὐχαριστήρια. τί τοίνω χθοιτ' ἂν τούτου
τοῦ θαύματος ἴδοι; ὃν μὲν γὰρ τῇ τὸ ἱεροῦ ἤσόδῳ, τάχατι καὶ οὗτος τῷ Πέτρῳ σωέ-
λαβε. καὶ διαφιλεστέραν ἀμφότεροι τὸ πνεύματος ἐκάλεσαν τὼ θυέργειαν. θυταῦ-
θα δὲ, μόνῳ ἐσὶν ἰδεῖν τὼ Ιωάννου ἰσχύι, καὶ ὅσην πὸς θεὸν οὗτος ἐπολούτει τὼ οἰ-
κείωσιν. ἀμὰ ταῦτα μὲν ἔτι πρὶ γῶν ἀρεφόμενος ἐπεδείκνυτο, τὼ ἁπάντων ἀπελαύ
νων, καὶ τὸ τῆς εὐσεβείας κήρυγμα καταπείρων, καὶ ἀνακαλούμενος τὼ ἀλήθειαν.
ἐστιδὲ δὲ πάντας τό γε αὐτοῦ μέρος θεῷ πρεσήκαρε, πρσηκήρην μὲν τὸν χρανόν, θέα-
τρον δὲ τῶν οἰκουμένῳ, καὶ τοῖς ἀγγέλοις θεαταῖς πρισσόμενος, τῶν ἐκείνου τῆς ἀρε-
τῆς ὥραν ἐκπλήπομένοις καὶ ζήνεσιν, (ἐπιθυμητὰ γὰρ ὑπ' χρυσίου, καὶ λίθου τίμιον
πλῶ, καὶ γλυκύτερα ὑπ' μέλι καὶ κηρίον τὰ θεία τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ λόγια,)
ἐξήλθε τοῦ ἄστεος, δίκελλαν ἐπιφέρεσθαι καὶ σκαφεῖον τοῖς μαθηταῖς θυτελάμενος.

καὶ πρὸς τὸ

καὶ πρός τι ὄρος ἐυψὲς ἀνελθών, ὅθεν καὶ ὁ Πύρρου ναὸς ἵδρυται, πρός τε κἄλλος καὶ
μέγεθος ἦν ἔχων, καὶ τὰς ὦν αὐτῷ, ὑπαῦθά μοι, ἔφη, παῖδες ὀρύξατε. εἶτα ὅλον
ἑαυτὸν σφραγισάμενος, καὶ σὺ μετ' ἐμοῦ εἶπε κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἥρκεσε, καὶ τρὶς πα-
ρεσῶσιν, ἥρκεν ὑμῖν ἀδελφοί, ἐπαινετῶν, τῷ βάθρῳ καθῆκε τὸν τρίβωνα. τῷ δέ, καὶ αὐ-
τὸς ἐπικατεκλίθη. καὶ μέσην κατέσχε τὴν Ἀσίαν τῷ σώματι, ὅθεν οἱ τῆς ἑλληνικῆς
ἐφιλοσόφουν συμμορίας τὸ πρότερον. οἱ δὲ μαθηταὶ τὸν νόμον ἐπαράσαντο, τὸν
πρεσβείαν ἐκόπτοντο, τὴν ὀρφανίαν ἐλεεινῶς ἀπωδύροντο, τὸν πρόμβον, τὸν κυβερνήτην,
τὸν σωτῆρα, τὸν τὰ πάντα πᾶσιν ἐπιβοώμενοι. εἶτα καὶ κατὰ τὴν πόλιν χωρήσαντες,
ὅσοι πρὸς τὸν τάφον, ἢ ὁ Διδάσκαλος ἔπι διαζῆν, μαθεῖν θέλοντες. ἐς τὸ μὲν πρόμβον
πρεσήκασιν, ὁ δὲ πρόμβος, χάλαμος. αἱ κρηπῖδες κείμηλια μόναι. καὶ ὁ ταύτας ἀπ-
βαλών, ἀφανής. φοιτῶσιν ὧδε καὶ ὧδε καὶ τρὶς πρὶ τὸν Ἐλισαῖον. διερευνῶσιν,
ἰχνέυουσι, καὶ ἀνίνυτα τὰ τῦ καμάτου αὐτοῖς. εἶτα τέ, ἢ βούλομαι τοῦτον μᾶλλον ἕως ἔρ
χομαι, τί πρὸς σε; μόλις ἐπιμνησθέντες, πρὸς τὸ εὐθυμότερον μεταβάλλουσι. ἐ ὁ μέν,
τῷ Ἐνὼχ καὶ τῷ Ἡλιοῦ τῷ Θεσβίτῃ συναλαλάξεται. οἱ δὲ, ὧν θρόνων ἀφέλμενοι,
τὸν ἐπὶ πάντων ὕμνων θεόν, οὕτω τὸν αὐτοῦ ἀγαπητὸν μεγαλύναντα. καὶ γοῦν
τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐν ᾗ ταῦτα ἐλύετο, πανήγυρις ἐκ πάντων χώρων καὶ Ἰλλυρίδος ἁπά-
σης τῷ Θεολόγῳ κὸ τὴν Ἔφεσον τελεῖται λαμπρά, πλὴν ὧν ἀστέρων μιμουμένη φαι
δρότητα. καίτις ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ τόπῳ ἐφ' ὃν οὗτος μὲν τὸ τρίβωνος κατεκλίθη, πυ
γάζει λεπτὴ κόνις καὶ ἀναδίδοται, θεραπείαν τῷ προσιόντι παντὶ πάντως ἐπικοῦσα
πάθους. ᾧ τρίτῃ τῆς παννύχου τῆς ἐκείνου ἑορτῆς ὑμνῳδίας ἐν ὧν ἐν αὐτῇ
διακονουμένων, τοῖς τὴν τῶν ἀθροιζομένοις πλήθεσι διαδιδομένην,
χάριν τὸ βραχὺ ἐλλείπει. ἀλλ' ὅσῳ πλέον ἀρύονται, τοσούτῳ
πλέον πηγάζει, καθάπερ τις δίνεκὴς θησαυρὸς, ὁ-
μοῦ τε τοῖς μετέχουσι ἐυπρωτέροις πρίν, ἐ
δαψιλέστερος ἑαυτὸν μᾶλλον χορήγος.
χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυ-
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
μεθ' οὗ τῷ πατρὶ,
ἅμα τῷ
ἁγίῳ
πνεύμα-
τι, δόξα κράτος,
τιμὴ, καὶ προσκύνησις,
νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν :~

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΑΠΟΣΤΟ-
ΛΟΝ ΚΑΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΝ ΛΟΥΚΑΝ.

ΕΙ καὶ δικαίου μνήμῃ μετ' ἐγκωμίων τελεῖσθαι θεῖος τὶς ἀνὴρ καὶ σοφὸς τὰ
θεῖα νομοθετεῖ, πρόσην ἄρα τῷ ἀποστόλῳ Χριστοῦ σωφρονεῖν προσήκει τὴν
ἐυφημίαν; τὸν γὰρ ἡ Δικαιοσύνη, καὶ τῆς ἀποστολῆς ἄξιον, καὶ τὸ ἀγαπητὸν
ὀφθῆναι τῷ Παύλῳ διαφερόντως, προῖκεν. ἁ μὴν, ἀλλ' ἐπαινεῖ οὕτως ἡ τῷ
εὐαγγελίῳ εὖρε τὸν ἔπαινον, μακρὰν χαίρειν τοῖς ὧν ἐγκωμίων φράσαντες νόμοις,
ὅσα ὧν ἐκείνου διεξελθεῖν ἀναγκαῖον, τὴν ἱστορίας λόγῳ διαλεξώμεθα. τίς γὰρ οἵδε
τὸν Ἀντιόχου, ὅπως μὲν θέσεώς τε καὶ μεγέθους, ὅπως δὲ ὁρῶν ἔχει; καὶ οἷα τις
αὖτη, ἐ ὁπόσην νέμεται γῆν, οἷῳ δὲ ἄρδεται ποταμῷ. Ὀρόντης οὔ τός ἐστιν. ἔνθα ἐ
πρῶτον ἄνθρωποι τὴν τοῦ Χριστιανοῦ κλῆσιν πεπλούτηκεν. ὅξ ἧς ὁ θεῖος Λουκᾶς
πρελήθη, καὶ φύσιν μὲν ἔχων, οἵαν ἐυλῦν καὶ φιλότιμον, ὡς ἔστι δῆλον. ὅξ ὧν καὶ
βίον ἐφάνη ἀπουσιώτατος ὤν, καὶ λόγον τῷ βίῳ πρασχὼν οἰκεῖότατον. παντὶ δὲ σχο-
λάσας ἐκπαιδὸς εἴδει παιδείας, πρός τε Σύρων καὶ Ἰουδαίων ἧς ἄκρον φοιτᾷ παι-
δευτής, καὶ οἷα δένδρον πρὸς ταῖς πηγαῖς ἀνθήσας ἥδιστα καὶ αὐξητὴς τῇ κατ' αὐτὰς
μελέτῃ τῶν θείων γραφῶν, ὑποφυὰς ἤσκητο. ἐφίβου μὲν ὅτι ἀπόμβιος, τρίτε
καθ' Ἑλλάδα καὶ πρὸς Ἄιγυπτον ἐφοίτα διδασκαλείοις. ἐ πρὸς καλλίστην πᾶν Ἕλλησι
παιδείαν συνέλεξε. γραμματικὸς μὲν ἐ ῥητορικὸς ἧς ἄριστα κατορθωκὼς, ἐμπορικῆς
δὲ, καὶ τοῦ εὖ δύνασθαι λέγειν, ἵκανον ἧς τὸ ἀκρότατον, μὴ δὲ ὧν φιλοσοφίας πρεσ-
βείων, ἑτέρῳ πραχωρῶν. ἀμφὶ τῇ μὲν λογικῇ πρὸς τὸν ἠθικὸν, τῇ ἠθικῇ δὲ βαθμίδι
πρὸς τὸν φρακτικὸν χρώμενος. οὕτωτε πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς προσκείμενος, τέλος τὸν
καλλίστην ἅμα καὶ φιλανθρωπότατον Ἰατρικὸν καρπὸν, καὶ τοσοῦτον, ὅσον τοῖς πολ
λοῖς καὶ αὐτὸς ταύτης χαρακτηρίζεσθαι. ἐπεὶ δὲ τάχα φύσεως καὶ μεγίστη, τέχνης
ἅπασαν ἀνῆλθε ῥᾳδίως ἡ ἀέρα, πλοῦν, ἅλις τε τῆς ἀνθρωπίνης εἶχε παιδείας,
πρὸς τὸν ὑψηλότεραν ἔξιν καὶ ἀμείνω μεταχωρεῖ. τίς δὲ ὁ τρόπος τῆς μεταθέ-
σεως; εἶχε μὲν ἀρτι τοὺς ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ κόσμου διατριβοὺς ὁ ἁμαρτίας ἐλεύθερος ἐ
καλέσας ἁμαρτωλοὺς ἐλθεῖν ἧς μετάνοιαν, καὶ ταῦτα μετὰ τὸν κύ τὸ ἀντικειμένου
πάλιν, καὶ τοῦ καθ' αὐτὸν πρόσωπα, τῶν τε τοῦ πατρὸς ἄνωθεν μαρτυρίαν, ἐ τὸν ἐπιδη-
μίαν τοῦ πνεύματος. διήκε δὲ ἀνὰ πᾶσαν Ἰουδαίαν φημὶ καὶ Γαλιλαίαν. καίτου ἐ
τῆς ὑπορρίοις τὰ τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ἔστερ. ἔνθα πολλοὶ μὴ πρὸς τὸν ἀλη
θινὸν ταῦτα διδασκαλίαν, τότε τῆς καρδίας ἔβυον ὦτα, ἐ τοῦ τῆς διανοίας ἔμυον ὁμ
ματα ὅσοι μὴ δὲ ζωῆς δέξασθαι λόγον, μὴ δὲ φῶς ἰδεῖν τὸ ἀληθινὸν ἐπύγχανον ἄ-
ξιοι. ὅις δὲ ἴχνος ἐντετύπωτο ἀληθείας, ἐ γῆς ἀγαθῆς λόγον ἐσπεῖχον, οὗτοι καὶ
ὅλῳ ἑώρων τῷ ὀφθαλμῷ, ἐ ἐσῴζοντο εἶχον τοῦ τῆς ψυχῆς ὦτα πρὸς τὸν ἀκρόασιν,
τάχα τε πρὸς τὸν ἀληθῆ μετεπίθοντο, καὶ χάριν ὁ πρᾶξαι πρὸν κατελίμπανον,
ὅπως αὖ ἐγγὺς τοῦ θεοῦ δὲ καλοῦ χύσοιντο, ἐ αὐτῇ γυμνῇ τῇ ψυχῇ τὸν πλουτοφορίαν
ἧς δέξαιντο.

ἧς δέξασθαι. τοῦτον οὖν ἐκ τοῦ θανάτου τῆς ἀληθείας οὗτος κηρύττει καὶ διδάσκαλος. ὃς πρὸς τὸ εὐσεβὲς κήρυγμα, τὸ ὄμμα τῆς διανοίας καταυγασθείς, ὑπερόρᾳ μὲν συγγνείας ἁπάσης, ὑπερόρᾳ δὲ καὶ ἀπλάγχνων ὧν φυσικῶν. ἀπρεπῆ) χρήματα, κτήματα, πᾶσαν ὑσίαν, ὡς πρόβλον κόνιν καὶ χειρὸς ἧττον ἡδεῖς οὕτω ἐρύβδηλος, μὴ δ' αὐτῷ διὰ τοῦτο τῷ νείμασθαι τὸν πλοῦτον τῆς ψυχῆς ὑπὸ τῶν τὰ χοϊκὰ ἀσχολουμένων. καὶ σωμελόντα φάναι, ὧν κάτω πάντων ὑπερίδων, ὧν ἄνω ταχὺ περιέχῃ). ἐπὶ μὲν Ἰουδαίοις ἐπιδημεῖ, τῷ προσήκοντι δὲ πρόσφορος. ἐπ' ἐξόδου τὸν πολυτίμητον χάριτος μύρον. ὑμᾶς γὰρ συχνῶν ἐδεήθη λόγων καὶ θαυμάτων πρὸς τὸν ἐκείνου ἐπίγνωσιν. ἀπ' ὀσφῦος σωτηρίας καὶ σωίσεως ἐπὶ ψυχῆς εὐθύτητι ὧν ἄλλων ἐκράτει, προσήκοντα θᾶττον αὐτόν τε καθαρῶς τὸν ἀληθείαν, ἐπὶ τὸν κηρυσσόμενον λόγον ἐπιγνώσεται. ὧν τεῦθεν γνήσιος Χριστοῦ γένεται μαθητής, ὃς πολλάκις τῷ Διδασκάλῳ σωών, ἐν τρισὶ τέρασιν αὐτὸς ἐν σημείοις πρωτολουθικὸς, γὰρ ὧν ὑπηρέτων αὐτὸ ἀπολιμπάνει) παθημάτων. ἀπ' ὤσπερ πᾶσι πρῶν, οὕτω δὴ ἐκ τῆς ἀναστάσεως θεωρὸς ἦν. πρευομένῳ γὰρ μὰ Κλεόπα δὲ Ἱερουσαλὴμ ἧς τὸν ἀγρὸν Ἐμμαοῦς ὁ κατ' αὐτὸν ἀναστάσιν ἐπισαῖς, (ὧν τῆς φρικτῆς ἐκείνης ἐπισασίας,) δ', τε βραδὺ ἐκ δύσπιστον τῆς καρδίας αὐτῶν ὑπεδέξῃ, ἐκ τοῖς ἐπιλύσεσι ὧν γραφῶν, τὸ καθ' αὐτὸν πάθος ἐκ τὸ μέγα τῆς ἀναστάσεως μυστήριον βεβαιοῖ. πολὺ ἀπὸ τῆς θείας ὁμιλίας ταύτης, τί τὸ Γεώργιον; πῦρ ἦδη θεῖον τοῖς δυτῶν ἀναλάμπῃ ψυχαῖς. ἐκ τῆς ἡμέρας ἄρτι κλινάσης, μεῖναι χρὼ αὐτοῖς τὸν διαπονῶντα πρεβιάσατο. ὁ δὲ, πλείονα πρὸ θεογνωσίαν αὐτοῖς ἐνθεῖναι βουλόμενος, γὰρ σωίσειν μόνον ἀπολῶς, ἀπὸ ἐκ τῆ πραπέζῃ συγκατακλίνει). πῆτε τὸ ἄρτου κλάσει οὗτος ἐκεῖνος ὁ τριήμερος εἶναι νεκρὸς ἀκριβέστερον γνωρισθείς, τέλος, ᾧ χερὶ λαθὼν αὐτῶν πᾶσαν αἴσθησιν, βεβαιοτέραν οὕτως αὐτοῖς πρὸ ἐκτῶν νεκρῶν ἀνάστασιν ἐργασάμῃ. ὧν τεῦθεν ἐκ τῆς τοῦ σωτῆρος πρὸς ὑρανὸν ἀναλήψως, ἐκ τῆς τοῦ παναγίου πνεῦ ἐκεῖθεν ἐπιφοιτήσεως, οὗτος τοῖς δώδεκα κεκοινωνικὼς, τῆς αὐτῆς τε πληρωθεὶς χάριτος ἐκ δυνάμεως, ὧν ἐθνῶν διδάσκαλος ἀναδείκνυται, θεολογῶν τὸ τῆς οἰκονομίας μυστήριον, καὶ πολλοὶς ἧς ἐπίγνωσιν τοῦ πατρικόν ἐκ ἀπάτης χειραγωγῶν ἐκ τελειῶν τῷ βαπτίσματι. ἐπρεχε μὲν γὰρ ὁ θεῖος οὗτος Λουκᾶς πάντα χοῦ Διασπείρων τὸ κήρυγμα, καὶ τὴ ὧν λόγων σαγήνη τοὺς πλείους ἐκ τῆς τοῦ βυθοῦ ἀγνωσίας πρὸς ἄγων θεῷ, καθαθῶν ὑπὸ τοῦ εὐαγγελίου, τοῖς προπάτορις Ἑλλήνων ἧς λόγοις χωρῶν, πολλὰ τὰ δυσχερῆ ὑφιστάμενος κατὰ γῆν, κατὰ θάλατταν, κατὰ πόλεις. ἔρημος, αὐτῷ, φίλον ἐδαφος ὠνομάζετο, μόνον εἴπερ ἐν αὐτῇ θεῷ πρεσβεύειν ἔυροι, καὶ μᾶθητεῖναι πρὸς τὸν εὐσέβειαν. ἐπεὶ δὲ ὁ Παῦλος ὧν οὐρανίων ἐπιβήσεσθαι μέλλων, καὶ πιστεῦσαί τε καὶ κηρύξαι τρανῶς τὸν ἀλήθειαν, τὸ τῆς ἀπάτης σκότος ἀπὸ βαλὼν τῇ εὐσεβείᾳ σωέθετο, ἐκ τῷ χορῷ σωνηριθμεῖτο ὧν μαθητῶν, σωοδοιπόρος αὐτῷ Λουκᾶς καθίσταται πάντα χοῦ καὶ σωέκδημος, ἀγώνων ὧν ὑπὲ εὐσεβείας ἐρῶν, ἐ διὰ τοῦτο τὴ λιχνῶδες σωτάξας ἑαυτὸν φραπώτῃ, μέχρι τε δεσμῶν ὡς κακοῦργος συγκαθαθῶν αὐτῷ, ἐ τοῖς τ' θεογνωσίας ἀκτῖνας ἧς τὰ πέρατα σωεκτέμνων, οὕτω ζωαρμοσθεὶς καὶ οἰκειωθείς,

καὶ οἰκιωθείς, ἐ κατὰ πάντα κεχαρισμένος αὐτῷ γνώμῃ, ὥστε τὸν Παῦλον ἐπιστέλλον τοῖς πιστοῖς, ἀγαπητὸν πολλαχοῦ τὸν Λουκᾶν ὀνομάζειν. ὃς ἀπὸ τε Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ τὸ εὐαγγέλιον ζῶν τοῦτο πληρῶν, ἀπὸ τε Ἰουδαίας ἄχρι Ῥώμης αὐτῷ σωδιασμούμενος, ὧν αὐτῶν κόπων, ὧν αὐτῶν θλίψεων, ὧν αὐτῶν κεκοινώνηκε ναυαγίων, συμμάρτυς ἀναφαίνεται πάντως καὶ ὧν ἐπὶ τοιούτοις πρόσις στεφάνων βουλόμενος. οὕτω τοίνυν πολυτελῶς ζῶν τῷ Παύλῳ τὸ τοῦ κηρύγματος ἐμπρευσάμενος πάλαι τον, καὶ τοσαῦτα πραγματεύσασθαι ἐσαγινεύσας ἔθνη τῇ εὐσεβείᾳ, πῶς ὅλης τοῦ διδασκάλου οἰκονομίας ὁ ἐ φιλῶν τὸν ὄντα ἐ φιλούμενος μαθητὴς, ἱερογράφος ὁμοῦ καὶ εὐαγγελιστὴς δείκνυται, ἅτε καὶ πρότερον παρηκολουθηκὼς, ἐ παρὰ ὧν ἀπ' ἀρχῆς αὐτοπτῶν ταῦτα γνωρισθείς, ἢ ἐ μυσταγωγηθεὶς ἄνωθεν. τὸ γὰρ τοῦ νυμφοστόλου Γαβριὴλ πρὸς τὸν παρθένον οὗτος μυστήριον ἀνατάξατο ὁ εὐαγγελιστὴς, τοῦ κοινωνὸν εὐαγγελισαμένου τῷ κόσμῳ χαράν. οὗτος καὶ τὸν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν ἀναργῶς διεχάραξεν, ὥσπ' ἄρτι κείμενον τῇ φάτνῃ παρδενικῆς, καὶ σπάργανα, ἐ τριμιτύας, καὶ τοὺς τῆς χαρᾶς κήρυκας ἀγγέλους σωεπιγράφων. οὗτος τοίνυν τὰ πάντα νοῦν ὑπερβαλλομένως παραδεξαμένης φιλαλήθως τε ὁμοῦ ἐ φιλοκάλως ἐδήλωσε, πραγμάτων ἀληθείᾳ λόγων εὐγλωτταν συγκεράσας, ἵνα καὶ γνώμης ἅμα καὶ γλώττης ἄρετῇ πρασίνῃ. ᾧ παβολαῖς τε διδασκαλίας σωτηριώδεις, κἀν τούτῳ τῇ ἄλλων πολεονεκτῶν ὀξυφίναρ. ἐ σωελόντα φάναι. καθάπερ πῶ τῇ γῆς καθόδου τὸ λόγου πρανῶς ἐγνώρισεν, οὕτω ἐ πῶ ἧς ὑρανοὺς ἄνοδον, καὶ πρὸς τὸν πατρῷον θρόνου ἐπάνοδον, διά τις ἦκον ὀξ ὑρανοῦ διεσάφησεν. ὁ δὲ ὧν ἄλλων ἐστὶ χαριέστερον, ὅτι καὶ αὐτὸν τὸ προλίμματος τὸ ἐμοῦ Χριστοῦ τύπον, ὃν τε τῆς αὐτ τεκούσης ἐ δούσης τὸ πρὸς λίμμα χαρακτῆρα, πρῶτος οὗτος κηρῷ ἐ χρώμασι βάψας, ᾧ ἠκόνι πιᾶθαι μέχρι ἐ νῦν πραδέδωκεν, ὥσπερ ὑπ' ἀρχαίῳ εἶναι νομίζων, ἢ μὴ ἐ δ' ἠκόνος ἐ τύπον ὑποτυχάνει τοῖς προυμένοις, ὅπερ φιλίας θερμοτάτης ἐστὶ τεκμήριον. οὐ μόνον δὲ, ἀπὸ ἐ πιστοῖς πᾶσι ἐ φιλοχρίστοις τὰ μέγιστα χαριζόμενος. ἀπ' ὑκ ἐν τούτοις μόνοις Λουκᾶς τ' ᾧ αὐτῷ χάριν τῆ πνεῦ πορίεγραψεν, ὑδὲ πρὸς μόνον ἐκεῖνος τὸ εὐαγγέλιον πυρὸν ἔσχε πρὸ γλῶτταν, ἀπὸ πρὸς τῷ τέλει ὧν τὸ Χριστοῦ θαυμάτων, ἐ τοὺς ὧν ἀποστόλων ἐκπάγεται πράξεις. ἐ πρῶτά γε, πῶ θείαν πρὸς οὐρανὸν τὸ σωτῆρος ἀνάληψιν, εἶτα ἐπ' αὐτῇ ᾧ πυρίνους γλώσσαις τὸ πνεῦ κάθοδον. εἶθ' οὕτως πῶ τὸ Στεφάνου καταλευσιν, πῶ τὸ Παύλου μεταβολὴ, πῶ ὀξ ὑρανοῦ φημὶ δὴ Χριστοῦ κλῆσιν, καὶ πῶ ἀπὸ τὸ γράμματος πὶ τὸ πνεῦμα μετάθεσιν. τὰ κατὰ τοῦτον τοῦτου δεσμά, τοὺς φυλακὰς, τοὺς πληγὰς, τοὺς ῥαβδισμούς, τοὺς ὧν ἐθνῶν πολυτρόπους βουλὰς, τ' ὀξ Ἱεροσολύμων πὶ πῶ Ῥώμῃ ἄφιξιν, τοὺς κατὰ θάλατταν πόνους, τοὺς θλίψεις, τοὺς κινδύνους, τοὺς συμφορὰς, τὰ ναυάγια. ὧν ὁ θεατὴς μόνον, ἀπὸ ἐ κοινωνὸς ἦν. καὶ δὴ τοῦτο καὶ ἀκριβὴς πάντων ὑξηγητής. ἀπὸ Παῦλον μὲν ἐν Ῥώμῃ καταλιπόντων, πρὸς ἔτι πάλιν οὗτος ἀναίρῃ, ὅλως τε Λιβύῃ διαδραμόντος τοῖς ἐπ' Αἰγύπτου ἐπιδημεῖ. καὶ πῶ ἄνω Θηβαΐδα τῆς αὐτῆ διδασκαλίας ἐβραβεύων, τῷ διδασκάλῳ τε διὰ τὸ εὐαγγελίου πρασαγωγὴν, τῇ κατ' τῷ Θηβαΐδι τῇ ἐπταπύλῳ ἐφίσταται. ἐφ' ᾗ καὶ

ἀρχιερεὺς

ἀρχιερεὺς ὑπὲρ τῶ πνεύματος καὶ πρεσβύτερον χειροτονῆσαι. ἱδρύματα δὲ καὶ τεμένη μαρτύρων ἅγιος ἕδαφος κατασείσας, σὺν ἧ ἀπουδὴ τῷ ἀνδρὶ, ἀπάντων ὅλῳ πρὸ φεύγουσαν ἀπρόσιτα, διερὸν τῷ μόνῳ θεῷ νάοις ἀνταίσησι. καὶ τοὺς ὑπὸ βαθεῖ σκότῳ τῆς ἀγνοίας κατεχομένους, διὰ τοῦ εὐαγγελίου πρὸς θεογνωσίαν ἀναλυτικὰς, ἡμέρας λυσιτελεῖν πρασπευάζει. πρὸ γὰρ ἧ βιβλίου τῷ διδασκάλῳ προσενεγκεῖν τοὺς καρποὺς, ἐκμεθύστε θέμενος τὴν ἀσέβειαν, ναοὺς ἀνεῳγέρας, θυσιαστήρια πυθόμενος, καὶ ταῦτα καθιερώσας, καὶ ὑπὲρ ὧν πίστευσαν τῶν πρεσβυτέρων καὶ διακόνων ἧ γύναις χειροτονήσας, καὶ τὴν τῆς ὀρθῆς πίστεως ὅρον αὐτοῖς παραδοὺς, καὶ νῦν μὲν αὐτὸ τῆς παλαιᾶς πράγων γραφῆς, νῦν δὲ ἀφ' οὗ πορεύσας ἀνατάξατο εὐαγγελίου διερμηνέυων αὐτοῖς τὰ περὶ Χριστοῦ, καὶ δεικνὺς τὴν παλαιὰν τῇ νέᾳ μάλα συμβαίνουσαν, καὶ θεὸν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν αὐτῶν τε κἀκείνων νομοθετήσαντα, πληρῆς ἡμερῶν ἤδη γενόμενος, ἧ ἡρήνη πρὸς τὸν τῆς ἡρήνης ἀναλύσαι θεὸν, τὸν χοῦν μὲν ἀπολιπὼν τῷ χοΐ, τὸν δὲ ψυχὴν ταῖς χερσὶ τοῦ δεδωκότος ἐμπαθέμενος, ἐκεῖ μεταφοιτήσας, ἧ τὰ ὧν ζώντων χώρα, ἧ τὰ ἧκος ἑορταζόντων, ἧ τὰ εὐφραινομένων πάντων ἡ καρδία. τοιαῦτα ὧν ὑπὲρ εὐσεβείας ἆθλον τὰ πρόσωπα τὰ διηγήματα, καὶ τὸν τέλος αὐτῷ ὧν ὑπὲρ Χριστοῦ καμάτων. ὧν καὶ νῦν ὀνἀγαλλιάσει περίζηλα τὰ δράγματα, ὡς μετὰ Παῦλου καὶ αὐτὸν δύνασθαι λέγειν, τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα, ἐφ' οἷς τὸ τῆς δικαιοζύνης στέφανον ἀποκείμενον. πολὺ ἀμὴ ἀκόλουθον οἶμαι ῥύτις ἐπιμνησθῆναι ἐ ὅθεν δὴ, ἐ ὅτως, ἐ ἐφ' ὅτῳ ἄρα ὧν χρόνων, τὸ ἱερὸν αὐτοῦ λείψανον ἐξ Αχαΐας ἀνακομισθὲν, ὥστε θεῖον θησαύρισμα, τῇ λαμπρᾷ καὶ βασιλίδι ὧν πόλεων ἀποδίδοται. Διήει αὐτὸ τὸ Σιρμίου πρὸς τὸν Ἕρον Κωνσάντιος ὁ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου υἱὸς, πέμπτος δὲ παῖδ' ἡλικίαν ὧν ἀδελφῶν. ἐ πρὸς αὐτῇ τῇ ὀχθῇ τοῦ Ἕρου χρόνον ὀβραχὺν ἐγκαρτερήσας, ἤκουε τοὺς πόρρω τοῦ Ἕρου Βαρβάρους, μέλλειν ἐπιστρατεύειν τῇ Ρωμαίων ἀρχῇ. ἐ ὁ μὲν ὑπερθέμενος μήτε κακὸν ὧν τῇ αὐτοῦ δράσωσι, πρὸς τὸν Θρᾴκιον ἐυθὺς ἐ τὸ Βυζάντιον ἤλαυνον. ὧν Οδρυσσῷ δὲ χωρίῳ καταλαβόντι, ἧθα πόλιν Αδριανὸς ὁ Ρωμαίων βασιλεὺς ἀναρίσας τὸν ἑαυτοῦ πρόσηγορίαν τῷ ὄνῳ δέδωκε, πρέσβεσί τισ ὧν ἐπισπόταν ὡς τι κομίζων δῶρον αὐτῷ χαριέσταν, ὧν τοῦ Χριστοῦ μαθητῶν Ανδρέου καὶ Λουκᾶ ὧν Αχαΐᾳ τεθάφθαι μηνύων τὰ σώματα. ὁ δὲ, ἤδη τε τῆς ἀγγελίας, καὶ Αρτέμιον ὧ μάλα ἐχρῆτο, καὶ ὃν τῆς πρὸς Χριστὸν ἀγάπης ἤδει διάπυρον ἐρασήν, μαρτυρεῖ τ' ὄνθεον θυμὸν ἔρωτα τῷ ἀνδρὶ, ὁ τῶν καιρῶν Ιουλιανοῦ δὲ Χριστὸν ἆθλος καὶ κίνδυνος, ὁ ῥῦτον, γοῦν τὸν οὕτω θερμὸν ὑπὲρ εὐσεβείας πνέοντα φίλον Αρτέμιον πρὸς τὸν ὧν σωθέντων ἀνακομιδὴν σωμάτων αὐτίκα ἐκπέμπει. καὶ μὴ δὴ καὶ οὗτος ὧν Κωνσάντιος τότε ἄλλα μὲ τρόπος, θυντε τρόπον ἵππικὸς, καὶ πολλῷ κομιδῇ τῷ πρὸ τῶν ὧν ἐκκλησιῶν οἰκοδομῆν ἔρωτι πάντρχος. ἐντεῦθεν καὶ πρὸς τῇ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πόλει πρὸ τὸν ἐκείνου τάφον δι' ἀμφοῖν ἀποδίδωσι τῷ πατρὶ, ναὸν ὃς αὐτῶν κρηπίδων οἰκοδομεῖ μέγιστον. οὗ δὴ ἐ Αρτεμίου τὰ ὧν ἱερῶν ἀπόστολον ὃς Αχαΐας ἀνακομίσαντες λείψανα, ὧν αὐτῷ τῷ θείῳ θυσιαστηρίῳ τῆς ἱερᾶς πραπέζης κατέθεντο,

κατέθεντο, Ανδρέου μὲν τῆς πατρέων πόλεως, Λουκᾶ δὲ ἐκ θηβῶν τῆς βοιωτίας μετενεχθέντος. βραχὺ τὸ ὧ μέσῳ. καὶ Τιμόθεον τὸν τῷ χορῷ ὧν τῶ Χριστοῦ μαθητῶν δία πινα δηλαφανῆ ἀστέρα ἐκλάμψαντα, ὃς Εφέσου ἀναφέρει τῆς Ιωνίας, ὑπουργῷ καὶ αὐτὸς πρὸς τοῦτο, τῷ Αρτεμίῳ χρησάμενος. ἀνῄσχε ἐ αὐτὸν ὁ τῆς ἱερᾶς πραπέζης θεῖος πορίβολος καθάπερ χρέος τοῖς συνεργάταις αὐτὸ τῆς εὐσεβείας ἀποδοθέντα. ἀμὰ Τιμόθεος μὲν, τοιαύτην ἔσχε τὴν ἀνακομιδὴν τῶ σώματος. ἐπὶ δὲ τῇ τῶ θείου Λουκᾶ θαυματουργεῖταί τι τοιοῦτον λόγου καὶ μνήμης ἄξιον. Ανατόλιός τις ἐυνοῦχος ἐῶν ἐκτῶ βασιλικῶ κοιτῶνος τὴν κατὰ τὸ ὧν, πάθῃ δεινοῦ σώματος κατάσχεσίων. ὡς ὅσον μεῖζον ἤδει τὸ πάθος ἢ κατὰ τὴν ὧν ἰατρῶν τέχνην ἐδόκει, ἓν ἐκείνος ἤδως ὅτι πρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατα, τῷ θεῷ δυνατὰ, ὧν ἄλλων ἀφέμενος πάντων, ἐπὶ τὸν τοῦ Χριστοῦ μαθητὴν Λουκᾶν καταφεύγει. καὶ δὴ τοῦτῳ βοηθῷ χρῆται κατὰ τῆς νόσου. τὸ γὰρ σορεῖον, ἢ τὸν τίμιον αὐτοῦ σωθὲν χέ νεκρὸν, ἐπὶ τὸν ἅγιον ἤδη κομιζομένης ναὸν, ὃν ἐκ βάθρων αὐτῶν Κωνσάντιος ἤγειρεν, οὗτος ὁ λιχθεὶς Ανατόλιος προσελθὼν ἐ σωθλαβασάσας τῆς φέρουσι ταύτην, πρὸ χρῆμα τοῦ πλέονος ἀπολύεται πάθους. καὶ ὁ ζῶν αὐτὸ τοῦ νεκροῦ τοιαύτης ἀπολαύσας ἐυεργεσίας, ὁ δὲ λιπὼν πρὸ ὅλου αὐτοῦ τ' ζωὴ, τῷ τε ἀποστόλῳ τ' χάριν ὁμολογῶν, ἐ τῷ δι' αὐτοῦ τοιαῦτα θαυματουργοῦντι θεῷ. οὕτω μὲν ὧν ἐκθηβῶν ἀνακομισθὲν τὸ σῶν τὸ θειοτάτου σῶμα Λουκᾶ, ὧν τίμως ἄγαν καὶ μεγαλοπρεπῶς, μετὰ Ανδρέου φημὶ καὶ Τιμοθέου, τῷ πρὸ Κωνσαντίου οἰκοδομηθέντι ναῷ κατατίθεται, πολλὰ πρὸ τῶν ὧν ἱερῶν λῴσάνων κατάθεσιν, πίστεως ἔργα καὶ πόθου ζέοντος τοῦ Κωνσαντίου ἐνδειξάμενον. ᾗ ἐ ταῖς τοῦ πανηροῦ πάγαις οὐδὲ μικρὸν ὕστερον ἀλόντος, ὧ τῶ σώματος ὀλεθρίου, πῶν θολερὰν, φεῦ, ἀνατροπὴν τοῦ ὧν ἀρειανῶν δόξης δόγματος. χρόνοις δ' ἱκανοῖς ὕστερον Ιουσινιανὸς τὸ σωτήρια τῆς βασιλείας παραλαβὼν, φιλοτιμότερον ὅσον πρὸ τοῦ ἱερὰ ταυτὶ ὧν ἀποστόλων δηλαδὴ κατάθεται σώματα. καὶ ἀργυρέᾳ θήκῃ ταῦτα πλαισιῶν πρὸ αὐτῷ τῷ θείῳ θυσιαστηρίῳ, μάλα θεοφιλῶς κατατίθεται, τοῦ τίμια φημὶ, ἐν τιμίῳ. καὶ πρόσχεια μὲν τοῦ ἱεροῦ θυσιαστηρίου ἡ θήκη τελεῖ, κοινῷ δὲ ὧν ἀποστόλων ὀνόματι, ὁ νεὼς οὗτος προσαγορεύεται. οὗ δὴ πάντες οἱ πιστοὶ σωιόντες, ἐπαινοῦσι τὸν ὡς μαθητὴν, ἀνευφημοῦσιν ὡς εὐαγγελιστὴν, ὡς ἱερῶν ἱδρώτων καὶ πόνων τῷ θεαπεσίῳ κοινωνήσαντι Παύλῳ δηλαδὴ πάντες μακαρίζουσι, καὶ τὸ ἐκεῖθεν μέλλον λαμβάνοντες ἁγιασμοῦ, χάριτος πληροῦνται πνευματικῆς, χάριτι ἐ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ὧν αἰώνων, ἀμήν:~

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SALAMANCA

Registrum.

ι α β γ δ ε ϛ ζ η ϑ ι κ λ μ ν ξ ο π ρ σ τ υ φ χ ψ ω Αα

αα ββ γγ δδ εε ϛϛ ζζ ηη ϑϑ ιι κκ λλ μμ νν ξξ οο ππ ρρ σσ ττ

υυ φφ χχ ψψ ωω A B. *Omnes quinterniones, præter* ι *qui est sexternio, &* μ *qui est quaternio.*

Εν Ουηρώνῃ, πρὰ Στεφάνῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς Σαβίοις, ἔτει ἀπὸ τῆς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ προυσίας χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ τριακοστῷ δευτέρῳ, Μηνὸς Φευρουαρίου.

Veronæ, apud Stephanum & fratres Sabios,

M D XXXII. *Mense Febr.*

Non sine privilegio mulctaq; pecuniaria & excom. pœna, prout in multis nostris privilegiis continetur.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA - SALAMANCA

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SALAMANCA

Este libro es de la libreria de la magnifica Universidad de Salamanca que quien lo tomare este desconmulgado

DE CLEMENTE PP. PAV.

[illegible]